Digitized by Google

...uis Achilles

...rus hecum

...niches Vlisses, et ...

...us formosus erat, ... erat ...

... Vlisses

...

...

... animalia ...

...

...

... flores ... poma ... fruges ...

...

ex victoria nec [illegible] usum in dominum [illegible]

est [illegible].

Pyramus adolescens Babylonius, qui Thisbem [illegible] vicinae puellae mutuo amore captus, amicae [illegible] suasit, ut, deceptis custodibus, in solitudinem quandam extra urbem ad [illegible] veniret: quo cum puella prior venisset, et ipsa leone perterrita profugit in silvas, relicto prae festinatione amiculo, quod inventum leo dilaceravit, veniensque inde in locum constitutum Pyramus [illegible] cum Thisbes amiculum [illegible] sanguine [illegible] agnovisset, arbitratus ipsam a leone [illegible] devoratam, doloris impatientia, quod [illegible] se ipsum interemit. Thisbe quoque cum [illegible] timore, ex silva rediisset, Pyramumque ex vulnere adhuc respirantem agnovisset, eiusdem ex vulnere gladio, sibi mortem conscivit.

Pyramus significat leonis catulum [illegible]

[illegible] i.e. Pyramus [illegible]

Pietas est obseruantia, et uenera in deum immortalem, in parentes, in pa maiores nostros, et cet. est ergo iustitia erga deum, et alibi dicit erga patriam aut parentes, aut sanguine coniunctos de nis et multis aliis uide in Cic. [illegible]

humanitas [illegible] mansuetudo, siue lenitas, quae homines propius allicit, et concorde tiae, et amorem conciliat, ut praeterea, et doctrina ponit, teste A. Gellio humanitas est proprie eruditio, et institutio quam in bonas artes dicimus uide de his [illegible] [illegible] quid prestat humanitas homini, quod aqua summis [illegible] dulce linea mansuetudines [illegible] appellant humanitas quia ex [illegible] animalibus uni homini data est

que, et quod in quolibet auctore primo inter(?)ne

Hanc rea(?) [?] requirit / in principio huius ipsi sicut in principio aliorum librorum solumque: sunt ex .iiii. principia requirenda: scilicet auctoris materia, alias intentio, aut utilitas, aut parti cui philosophie supponatur, et aucti ipsi titulus. materia huius libri sunt iuvenes, et epistole dominarum. intentio e(st) iuvenum circa mores eorum, intentio e(st) ... docere, et narrare de castis, et moribus dominarum, et de castio, et incesto amore tractare de casto amore commendare de inmundo ... reprehendere. Utilitas libri magna est, nam cognito modo isto, cognoscunt mulieres caste amantes, et domine inmunde amantes: ut eas nescamus caste docere supponitur iste libro ethice, idest morali scientie: quia de dominarum moribus tractat. titulus libri est incipit liber epistolarum Ovidii Nasonis

I B 103 f 2a

6-16-1-39

PVBLII
OVIDII NASONIS
POETAE SVLMONENSIS,
HEROIDES EPISTOLAE:

CVM INTERPRETIBVS HVBERTINO
Creſcentinatis, & Iano Parrhaſio.

EIVSDEM SAPPHO CVM DOMITIO, ET IBIS CVM
Criſtophoro Zaroto. Cum enarrationibus Iodoci Badij
Aſcenſij in hæc omnia, Et annotationibus
Ioan. Baptiſtæ Egnatij.

QVAE NON VT ANTEA, PLVRIMIS FOEDATA MENDIS,
ſed acri ſtudio emendata, atque omni, quantum licuit, ex parte
expolita, emiſimus. quod alios libros cum noſtro
conficientibus patebit.

OMNIA

VIRTVTI

PARENT.

VENETIIS,
APVD HAEREDES IOANNIS
MARIAE BONELLI.
M. D. LXXIIII.

6.19 D.26

OVIDII VITA
PER CHRISTOPHORVM ZAROTVM IVSTINOPOLITANVM COMPILATA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PVB. OVID. NAS. Pelignis in oppido Sulmone xiij. cal. April. ex Botio equeſtri ordinis patre natus eſt, ſecundo quinquatriorum die: eo quo Hircius & Panſa Coſs. Mutinenſi bello cecidere, anno fratrem habuit maiorum natu, cum quo in patria eſt educatus, primaq. literarum rudimenta edoctus. Mos vtrunque adultam pater Romam miſit, vt eloquentia ſtudijs pariter, & legibus incũberent, quæſtus acquirendi gratia: facile alter parentis præceptis paruit, qui niſi diem fata præmaturaſſent: vigeſimo enim ætatis ſuæ anno è vita diſceſſit, cauſidicus optimus futurus videbatur. Ouid. autem non ſine maxima moleſtia aliquandiu foro operam dedit. reoſque plerunque defendit: interque centumuiros iudicium dixit: quantum in declamationibus extiterit: Seneca nobis teſtimonio eſt: qui eum declamatoribus inſeruit. Defuncto patre muſis, & poëtice totum ſe tradid[it], [q]uibus ſtudijs inuitus ſeceſſerat, vtque etiam in eis melius proficeret græcas literas didicit: quo tempore ſub M. Varrone, cui & acceptisſimus fuit: ſicuti & ſub Corn. Gallo militiam exercuit. Vxores tres habuit quarum primam: quæ ei penè puero nupſerat, ob morum inſolentiam, turpitudinemque dimiſit. Alteram quoque repudiauit: cauſa nobis, cur id fecerit, incognita, tertia vero diutius cum eo manſit, ex qua filiam Perillam nomine habuit. Demum ab Auguſto Imperatore annum agens quinquageſimum in Pontum Euxinum relegatus eſt, cuius exilij cauſas, quis eſt, qui facile norit, cum & ipſe modo hanc modo illam referat? ſatis tamen conſtat ibi per nouem annos manſiſſe, vbi extremum obijt diem. Anno Tiberij quinto: & prope Tomos oppidum ſepultum. Siue propter libros, quos de Arte Amandi compoſuit, exularit, quod non mirum videri debet, ſi quidem feruntur libri huiuſmodi à Iulia, & Druſilla vehementer concupiti: perlectique asſidue, vnde & ſuſpicio orta eſt incenſas libidine amatores, ſuiſſe ſecutas. Cæſarem vero eò vſque excanduiſſe: vt & auctorem huius

mali in exilium pepulerit Ouidium, & pariter mulieres, tametſi quid meruerat Ouid. vel quonam pacto potuiſſet eius blandimentis carminis, niſi ſuum corpus antea proſtituere cupiuiſſent, ſiue qui (vt alij volunt) Sydonij auctoritatem in medium afferentes, quia Iuliam Auguſti puellam ex Liuia filiam amarit: quam ab Ouid. Corynnam falſo nomine appellatam tradunt: quæ cauſa à nobis minime probari poteſt, nec à quoquam docto, ſi ex examuſſum Sydonij verba trutinarit, & quid de Corynna ab Ouid. ſcriptum ſit, leget haud principis puella digna, ſiue, quia Liuiam Druſillam nudam viderit, aut Aug. principem, cum exoletis conſueſcentem, quæ ambæ cauſæ ſatis placent cum & ipſe quoque iudicarit.

Cur aliquid vidi, cur noxia lumina feci,
Cur impudenti cognita culpa mihi eſt.
Inſcius Actæon vidit ſine veſte Dianam,
Præda fuit canibus non minus ipſe ſuis.

Si quis autem curioſus hæc ſcire affectat: eiuſdem de Triſtibus: tum de Ponto libros perlegat: nos tantum in præſentia diuerſas attigimus opiniones illorum, qui exilij Ouidij meminerunt. Multa carmina ſcripta memoriæ reliquit auſpicatus eſt primis teneris adhuc annis Heroidum diuerſarum epiſtolas. Deinde Amorum libros v. ad Corynnam, quos ad tres redegit: hi de fine titulo quoque nuncupantur. De medicamine faciei. Arte Amandi ad iuuentutem Romanam libros tres; quos parricidas ſolet appellare. De Remedio Amoris libros duos. Metam. libros quindecim opus diuinum, heroicique carminis dignitati conueniens, licet in eum nimis laſciuire dixerit Quintilianus. Tragœdias quoque adorſus eſt, quarum Medea maxime à Fabio Quintiliano, & Corn. Tacito approbatur: aitque nanque Fabius in decimo Ouidij Medea videtur mihi oſtendere quantum vir ille ingenio præſtare potuerit: ſi ingenio ſuo temperare, quàm indulgere maluiſſet. In malos poëtas librum compoſuit, vt Quintilianus refert. Epiſtolam conſolatoriam ad Liuiam Auguſtam de morte Druſi Neronis qui morbo in Germania perierat. Bellum Actiacum inchoauit. Ad Tiberinum libros duos. De Triſtibus quinque. De Ponto quatuor. Faſtorum duodecim: ſed niſi ſex manibus habentur temporum incuria. In Ibin inuectiuam vaticinia vnico abſoluit libro. Triumphum Cæſaris. De piſcibus opus inchoauit, vt Oppianus ſcripſit lingua Getica. Libellum de geſtis Imperatoris apud Getas. Nonnulla etiam alia opuſcula Ouidio aſcribuntur, quæ an ipſius fuerint non laboro: videlicet de Nuce, de Philumela, de Pulice: non tamen, hæc habemus cum multa interierint: ſeu librariorum inertia, ſiue temporum iniquitate. Quem autem inter Elegiacos poëtas locum teneat: ex Quintiliano facile datur intelligi: cum ait Elegia quoque Græcos prouocamus, cuius mihi terſus, atque elegans maxime videtur auctor Tibullus. Sunt qui Propertium malint. Ouidius vtroque laſciuior: ſicut durior Gallus.

IO. BABTISTAE EGNATII VENETI IN HEROIDAS OVIDII, SAPPHO, ET IN IBIN OBSERVATIONES.

EX PENELOPE.

SIVE quis Antilochum, ex Politiani Miſcellaneis hoc expẽdito.[Hic lacer admiſſos) Quis nõ videt admiſſos equos Hectoris laceri legendum? cum vox ea admiſſos celerem Ouidio, Valerio, reliquis ſignificet magno eorum errore qui admiſſos legant. Ouid. certe ipſe in Faſtis. Et celer admiſſis labitur annus equis. Et itẽ: Hanc quondã Cytherea diẽ properantius ire iuſſit, & admiſſos p̃cipitauit equos: Et in Phyllide: Et ſacer admiſſas exigit ebrus aquas. Quin & Valerius de Fuluio admiſſo, inq̃t, equo Theanũ contendit, quæ vox inde vĩ eſſe ducta ꝙ adiunctis equis celerius inter ꝓficimus.[Rettulit & ferro, Rheſumq;, Dolonaq. Cæſos) Mirũ eſt cum adeo pateant Heroides Ouidianæ hactenus ſyllabã claudicãtem in hoc verſu non animaduerſam, cũ Dolon vbiq; primã corripiat. Vt auſum eadem quæ nos Phrygia de gente Dolona. Quare addenda fuit dictioq. Hom ἦν δέ τις ἐν τρώεσσι δόλων εὐμήδεος υἱός. {Quid tibi Piſandrum, Polybumq;, Medontaq. dirum?) Et hic etiam addenda copula fuit, cum Medon & ipſe corripiat primam.

EX PHYLLIDE.

TORVVSQVE procruſtes) Non, procuſtes, vt ἀπὸ τοῦ προκρούειν, i. ab impellendo veniat.[Creſſa relicta) Alij oẽs, Puella. Nos ex manuſcriptis libris, Creſſa relicta, emendauimus, in quo verbo & grauius πάθος eſſe videtur, & acrior Phyllides accuſatio.

EX BRISEIDE.

BIS ſex aſſueti) Omnes alij lib. Bis ſeptẽ, nos ex Homerica Rhapſodia bis ſex. in qua Phænix ſic Achillẽ loquitur αἴθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους Πηγοὺς ἀθλοφόρους οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο. [Inter Achaiadas longe pulcherrima matres) Mirum videri poteſt verſum hunc, cum tñ hactenus claudicarit, non eſſe etiam ab ijs, qui doctiſſimos ſeſe putant, animaduerſum, cũ hactenus aut corrupte legerint, aut corruptius emẽdarint. Nos Achæiadas nõ refragãte græcorũ veterũ forma, & vſu quadrante ẽt ſyllaba emendamus. nec neſcio ab Achaia ἀχαΐς, deduci. Quod vel ipſe Hom. Rhapſ probet, ὦ πέπονες κάκ' ἐλέγχε' ἀχαιΐδες οὐκ ἔτ' ἀχαιοί. Qui tñ verſus admonere negligentiſſimũ quemque poterat, carmen Ouid autem non ita legi poſſe. Quare ſyllaba non repugnante: Acheiadas vt apud Theocritum emendatis lib. in Helenæ Epit ἁ δὲ ἀχαιιάδων γαῖαν πατεῖ οὐδεμί' ἄλλα. Callim. in Delon ἀλλ' ὅτ' ἀχαιιάδες καὶ πηνίσαι τὸ πόλιες. Sed de hac nominum forma in Sapphus epiſtola plura, cum de lapſu eorum qui non minus docti, quam diligentes videri volunt, agetur.

EX PHÆDRA.

ELELEIDES actæ) Omnes ad hanc diem, Eleides, in quo neſcias, vtrũ magis accu-

ſes negligentiam hominum an inſcitiam, an potiùs vtrunque, quis.n.non videat verſum ſi Eleides leges, ſubſultare? Iam Bacchi nomen Eleleus erat, quod Ouid. auctoritas Met. 6. probet. Nictileus, Eleleusq́. parens. Quod nomen Apollinis etiam eſſe Mac. prodidit, dictumq́. illud. ἀπὸ τοῦ ἑλίττεσθαι περὶ τὴν γῆν. Quod æterno .ſ. meatu circa terram voluit videat iam Eurip. ἥλιε θοαῖς ἵπποισιν εἱλίσσων φλόγα πολλῷ πυρός. Nec vero minus Emped. de illo. ὅς γ' ἑλίσσεται μέγαν οὐρανὸν ἀμφιπολεύων. Siue igitur à volutione huiuſcemodi. Siue ab Elele Bacchantium voce. [Nam etiam à ſonis Bacchum dixére & Bromium & Iacchum) Siue & ipſe qui & Apollo ſit, à rotatione illa perpetua dictus Elelus eſt, vnde Eleleides quoque factæ ſunt, vt aliter verſus legi nequaquam poſſit.

E X OE N O N E.

DEPRESSA eſt humili cana pruina caſa) Sunt qui, Defenſa, legunt, qua ratione dixit Virg. defendere teneras Myrtos à frigore, & defendere frigus tellis, vt Gell. etiam ex Quadrigarij annalibus obſeruauit. [Ad fontem Xanthi verſa recurret aqua.) Iam illud prouerb. Græcis vſurpatum frequens innuit dubio procul, quod illi ἄνω ποταμῶν. Ex Eurip. iambico in Medea, ſic enim Chorus. ἄνω ποταμῶν ἱερῶν χωροῦσι παγαί. Vnde etiam Horat. qui neget ardus, Pronos relabi poſſe riuos, Montibus & Tyberim reuerti? Cic. quoque in ep ſt. ad Att principio tantum Græci verſus vſus adagij huius meminit [Pulydamanta roga) Ex imitatione Homeríce & hic, & alibi, ne ſyllaba ſubulſet, legimus Pulydamanta quemadmodum & Pulypus, licet alij Pulydamanta, & Pulypum, vt ſit, omega, ſcribere malint [Ipſe repertor opis vaccas pauiſſe Pheræas fertur) Callimachus diuerſam ab alijs cauſam ſeruitij canit, cum.ſ. Admeto Apollinem ſeruiſſe prodat, quòd adoleſcentis amore captus eſſet, atq; ad emerendum eius amorem gregem ab eo pueri paſtum.

E X H Y P S I P I L E.

NON hæc Aeſonides, ſed filia Phaſis Aeetæ) Dubitaui ſæpe antea quæ maxime probabilis eſſet huius carminis lectio. An hæc ipſa, quam ipſi reliquimus, an quam alij ſubſtituere. Phaſias Oëtæ legentes, cum hic, tum in Medea, vt Oëtam biſſyllabum fecerint, ergo vt contractionem illam male etiam ab his ſcriptam non hactenus legere memini, ſic malim triſyllabum ſeruare, vt diphthongus illa corripiatur ſequente vocali, quod & Græcis & Latinis noſtris eſt peculiare, in duabus.ſ. dictionibus, cum vna enim terminatur diphthongo, & ſubſequens à vocali incipiat, corripitur diphthongus natura præcedens alioqui longa. Vt inſulæ Ionio ne græca citem. Et Ilio alto, & Pelio Oſſa. Sed & in eadem dictione Virg. cum dixit: Sudibus ne præuſtis, diphthongum corripuit, quin & ipſe Ouid. in Met. 7. Quos vbi viderunt præacutæ cuſpidis haſtas. Tametſi ſunt, qui legant, Peracutæ, verum hoc Auſonij nullus inuertere poſſit, cum ille in Protreptico ad nepotem ſcribens hoc verſu ita ludat. Te præeunte nepos modulata poëmata Flacci. Adde quod vix legas, niſi memoria me deficit, Aetam biſſyllabum, nam ille Ouidij verſiculus, ita legitur ita vetuſtis lib. Diſſimilemq́ue animum ſubijt Aeeta relictus. Et paulò poſt Ouid. Cum rapido fallax Aeetias igni Imponit purum laticem. Et Medea: Non erat Aeetes, ad quem deſpecta veniret. Et iterum: Non ſenis Aeetæ regia Lemnos erat.

E X D I D O N E.

POENAS violatæ Sichæi) Sunt qui, Sichæo, malint. [Mille procis placui, qui me coire frequentes) Videndum, an deſit in præpoſitio, vel quid ſimile, vt in me coire legas. [Sceptraq́. ſacra tene) Alij, Sceptra ſacrata. Nobis vetus lectio diſplicere non poteſt, & alioqui lib. omnes manuſcripti ita habent. [Nec ſteterunt) Ea forma quo Virg. Steteruntq́ue comæ. & Terent. Emerunt. [Certius ibis) Sunt qui, Serius, malint.

E X H E R M I O N E.

SI te iam tangit, Oreſte) Alij pia tangit, alij nunc. [Induit illa patrem) Accuratius obſeruandum cenſeo quid illud verbũ Induit ſibi hic velit. Nam interpretes ganniunt. [Diffundi

ſundimus iram,) Et hinc facile apparet diffuſiones dierum eſſe legendas apud Iuriſconſultos & Gellium nō diffuſiones, quòd quibuſdam placuit, vt improbem faciant, qui immutare veteres lectiones audeant. [Qua duo porrectus longe freta diſtinet Iſthmos) Vecta peregrinis. [Hippodamia rotis) Duo ſunt aduertenda, & quòd male lib. omnes habēt: Detinet, cum diſtinet dubio procul legendum ſit: quod quiuis vel mediocriter doctus aduertat, & quid ſit illud quod externas rotas in Hippodamia hic dicat Ouid. Nos rem eruditis etiam non paucis ignotam breui explicabimus, ex Pindaro in primis, & Apollonio, qui cum inter precibus ſuis prodidere Hippodamiam inter currendum alieno curru a procorum, qui cum ea curſu certabant, eſſe vectam, vnde & hoc in loco peregrinas rotas Pelopis currum intellexit, quo donatus ille à Neptuno eſt in amoris olim compenſationem.

EX DEIANIRA.

SE tibi pax terræ) Alij lib. Pars terræ habebant. Nos ex manuſcriptis lib. Pax reſtituimus. [Theutrantia turba) Non Theſtitia, aut Theſpiea, legendum eſſe facit, cum illud à Politiano inuentum, tum etiam quòd Stephanus Theutrantem Theſpij patrem facit, à quo Theutrantia turba iure Theſpiades appellatæ. [Vna recens crimen refertur adultera) Nos ſyllaba refragante quandoque referetur, nunc vero diligentius examinata re, defertur legendum cenſemus, ꝙ proprie id verbi ſignificatum ſit, vnde & delatores, ſed & lib. vnus manuſcriptus, Defertur, habuit. [Inter Ioniacas) Alij Mœonias inter reclamante lib fide, ex quorum auctoritate lectionem ita reſtituendam admonere lectionem voluimus. [Scili cet immanes Eliſis faucibus hydros Infantem, & caudis inuoluiſſe manum.) Multis erroribus verſiculi hi duo fœdati antea erant, qui tamen ita reſtituendi (vt arbitror) fuerant, ſit tamen hoc integrum lecturis. [Quodque inter læuumque latus, dextrumque lacertum) Habitum compreſſi ab Hercule Antæi his verbis expreſſit Ouid. vt male emendaſſe videri poſſint, qui Læuumque latus læuum lacertum legerint.

EX ARIADNA.

SEMISEPVLTA) Lib. omnes, Semiſopita, præ ſe ferunt reclamante tamen ſyllaba, nam ſopire ſemper primam producit, vt apud hunc ipſum infra Medea. Quæ me non poſſum potui ſopire Draconem, Et Hypermneſtra. Dum petis amplexus, ſopitaque brachia iactas. Tametſi ſopor corripiat, quare ſemiſepulta libentius eodem ſenſu legerim. [Nec facti iuſſes) Emendauimus cum hactenus omnes lib. nullo ſenſu tuliſſes haberent.

EX MEDEA.

AT tibi Colchorum) Alij, Vt, legunt. Sed quo ſenſu ipſi viderint. [Cur vnquam Colchi) Quis non videat hoc totum ex principio Medeæ Ennianæ deductum? aneilla enim Medeæ apud Euripidem, & ex noſtris Ennium, ſic ferme cœpit, verſus aūt notiores ſunt, quàm vt à me ſint huic loco inſerendi, odioſa enim omnis oſtētatio preſertim vbi magnitudo rei non excuſet. [Excipit hoſpitio iuuenes Aeta relictus) Et in hoc verſu addidere quidam pater vt biſſyllabum Aeta facerent. cum tamen triſſyllabum ſit, vt paulò poſt in eundem hunc ſenſum. [Dixerat Aetes) Adde ꝙ male etiam ſcripſerint, dum Oetam ſcribunt, ſic enim montis eſt nomē. [Vt vidi, vt perij) Alij, Et vidi, & perij, mihi ex Theocriti, & Virgilij imitatione hoc probabilius eſt viſum magiſq. poëticum. [Hæc animum, & quota pars etiam mouere puellæ) Pudendo errore addiderant, & legerant omnes poſſent mouere, qui non viderent ſaltem obſtare ſyllabæ quantitatem, ſi mouere perpetuū facerēt modum, quare nos ex perpetuo perfectum facimus ſenſu, & ſyllaba quadrāte. [Aut nos Scylla rapax) Quid eſt ꝙ Scyllæ meminerit, quæ adeunda illis ex Ponto redeuntibus nequaꝗ erat? An errore muliebri, & animi mœrore q̄d dicat, neſcit? An Ouid. id innuit argonautas mari iactatos, q̄d Græci ēt poëtæ quidā cecinere ad Africæ littus appuliſſe, vt vel inuiti Scyllæ Charybdiſq.

vortices ſubierint. [At ſubito noſtras vt Hymen cantatus ad aures) Quid alij ſenſerint in hoc verbo, qnod ab ſyllabæ moramentum attinet, haudquaquam nos fugit, mihi tñ proba bilior eorum eſt viſa ratio, qua ſyllabam hanc corripiendam eſſe crediderunt, vnde & ex ve tuſtis lib. vt addidimus, & paulò poſt in altero verſu, & particulam ſubſtituimus, cũ impreſ ſit ad hanc diem lib. Turba ruunt, Hymen clamant habuerint. Nec vero illis Catullianum carmen fauerit, vbi ille intercalari numero videtur qñque producere, cum diuerſam ille ſe cutus ſit rationem, & licentior aliquanto in ſyllabarũ ſpatijs habeatur. [Turba ruunt, & Hy menè clamant, Hymeneæ frequentant,) Adeo ne quoſdam eſſe vel grammaticæ rationis ex pertes, vt non aduerterint Hymenæa legi nequaq̃ poſſe, vnde.n. ille accuſandi caſus in a, de ducatur, Aut quis quarto caſu Hymeneæ dixit cum in αιω, rectus exeat, ſed nobiliſſimi ſal tẽ poëtę teſtimonio admoneri poterant, qui in libris de Ponto ſic ſcribens ad Max cecinit: Ille ego qui cecini veſtros Hymenæõ ad ignes. Verum in Ibin de hoc, hiſq́ ſimilibus alia, nam ſcribimus iuſtum nunc opus, & admonere im̃ lectorem volumus. Alioqui, & Hyper-meſtra. Vulgus Hymen, Hymeneæ vocant. Et Catullus: Hymen, ò Hymeneæ, Hymen.

E X L A O D A M I A.

LINGVAQVE mandantis) Sic emenda cum hactenus mãdãtis legeretur. [Dux Pa ri) Ineptum, & perridiculum eſt, quod opici quidã, & male initiati literis Dyſpari ex Homerica Rhapſ ſupponendũ contendere. Quem non violauimus ignẽ. Non faces ab Ouid. pro igne intelligi ſubſequẽs verſus ſegniſſimũ quemq́ admonere poterat, ſed cũ ignẽ, quẽ cum aqua à noua nupta tangi moris erat. Plut. in Probl. & alij nã & quir q; faces adhibebã tur, quemadmodũ panis cum aqua in eiſdem nuptijs Dion. Alic. Quid Io ficta longa peter ras? An hic, vt in Ibi, primam huius dictionis corripuit, an vero vox eſt exclamantis.

E X P A R I D E.

SED nymphis etiam curaq́ue amorq́ue ſui) Quid eſt quòd nymphis curam ſe fuiſſe di cit? An quòd, & alias præter Oenonen amarit?

E X H E L E N A.

MILITIA eſt operis altera digna tui) Sic enim libentius legerim.

E X H E R O N E.

LEANDRE, tu vide) Ne vbi producitur prima ſyllaba Græcorum de more Lean-dre ſit ſcribendum.

E X A C O N T I O.

ET Thetidis quale vix reos eſſe pedas) Α᾽ργυρόπεζαν, Thetin ex Hom. Rhapſ. innuit. [Maceror interdum) Grammatici quidam dum macerari verbum prima correpta pronun-ciari poſſe contendunt, verſiculum hunc ingenioſiſſimi Vatis contaminauerat, nõ aduertẽ tes inuerſum eſſe verborum ordinem, & ſic reſtituendum, vt nos emẽdauimus. [Si genero ſa probaris) Sũt qui, Probatis, malint, ac ſi dicat tu tuiq́. oẽs probatis ſtemmata in coniuge: [Tũc mea difficili) Sic legendum, non, Difficilis, qñ melius dicatur Nauem deductum diffi cili æquore. [His ñ aduerſo) Vide ne legẽdũ ſit Bis, vt ſignificet Cydippe nõ ſemel Vẽtum aduerſum fuiſſe. Miror, & innumeris ſtructã de cornibus arã. Nõ ego hoc loco plura quam quæ Politianus de ara Delij Apollinis ex cornibus facta frequentibus addã. Ad illũ diligẽ tem Lectorẽ relegamus. Et de qua pariens arbore nixa Dea eſt. Oliuæ palmæq́. arborẽ, cui Latona pariẽs innixa eſt innuit ipſe in 6. Met. Illic incumbẽs cum Palladis arbore palmæ. Sed Plut fontiũ fecit hæc noïa, obiectaq́ Latonæ Draconis ſpecie præcipitaſſe ſeſe de ſaxo ter rã Græcis hæc auctoribus cantatiſſima ſunt. Satis nobis eſt digito fontẽ quærere volenti bus oſtẽdiſſe, nihil n. ineptius, aut friuolum magis cenſeo q̃ vbi in puerilibus oſtẽtare inge nium aut eruditionẽ velis. [In læuum verſor, cum vocat ille, latus) Iam qs non videat legẽ dũ læuum, non dextrum? ſi quidem decũbentes dum auerſantur eos, q inuiſ. ſunt, in læuũ re-

clinent

clinēt latus neceſſe eſt. Mirabar quare tibi nomē Acontius eſſet. Si Euripidis illa in Polynicis nomine interpretatio iure irriſa exploſaq. eſt à doctis, neſcio an hec ꝓbari Ouidiana ſatis debeat, cū in eius nomine ludat Cydippe quaſi iam inde a puero ſortiri nomen hoc potuerit, ꝙ in illam iaculaturus eſſet amoris faciem ἀκόντιον.n. Græcis iaculū. Sed hæc q̄nque poëtis vſurpata in eaꝝ preſertim perſonaꝝ ſeruādo decoro, quas minus prudētes paritasq. introducunt. Teque tenente deos. Omnes hactenus deo, nullo (niſi fallimur) ſenſu.

EX SAPPHVS EPISTOLA EGNATIVS LECTORI.

CONTVLINVS olim in hanc epiſtolam aliquanto plus induſtriæ, ac curæ, tum ꝙ ceteris corruptior hæc erat, tum ꝙ tametſi cum reliquis ab Ouidio ſcripta videtur, illam tamen doctiſſimus quiſque ita ſemper admiratus eſt, vt ſecernendam ab alijs cenſuerit, ac ſi inter illos minores partitios allecta communem ſortem non ferat, eminereque ſtatim ceteras debeat. Quare & Calderinus, & ante illum Merula, veluti in Olympio ſtadio celebres Athletæ, non citra pulueris (quod aiunt) tactum, deſudarunt, & vt coronam reportarent, contenderunt ac ſi Pythia illa ac Nemea, vel ſi qua alia in terra Græca celebrabantur olim, veram cumulatamque victoribus gloriam afferrent. Et ſanè vt illa quidem ſacra omnia erant, & Olympicus Agon, vel Iouis maieſtate, vel Herculis, qui primus inſtituit auctoritate, vel etiam loci magnitudine, ac claritate cetera terræ Græciæ præſtabat, ita hæc epiſtola, tametſi cum reliquis ſcripta ſit, & auctoris ipſius maiore quodam ſtudio, & perſonæ, q̄ ſuſtinet grauitate, & euentu maxime memorabili digna ſemper eſt viſa, quæ & principem ſibi locum vendicaret, & maiorem diligentiam expolceret in q̄ ſi à viro in primis erudito, ac de ſtudijs noſtris optime merito diſſentire in paucis videbor, ignoſcet ille cum ceteris, cum in non paucioribus illum, & ſequar, & laudem. Vtinam quam eius literas ac ſtudium æmulatione multorum digna iudicio, tam poſſem & cetera his æmulanda proponere. [Sappho Phaoni) Non ingratam tibi lector futuram fabellam exiſtimo non animaduerſam ab vtroque commentatore, q̄ primo adoleſcentiæ noſtræ Tirocinio ex græcis ſcriptoribus in racemationum noſtrarum capite vulgauimus. Tu ſi vacat, inde eam petas. Nunquid vbi, alij ecquid vt emendarunt. Sed ipſi viderint, mihi vetus lectio non immutanda eſt viſa, vbi preſertim auribus illa obſequatur magis, & conſenſu etiam probetur eruditiorum. [Elegia flebile carmen) Et hæc lectio mihi ſemper viſa probabilior q̄ elegi verbum aut elegi quoque, ꝙ ſubſtituere quidam, id quod inconcinnum abſurdumque videatur, nec ingenio poëtæ congruens, qua autem ratione fiat, vt ſyllaba ea longa ſit, & auctorum vſu probatur, & à ratione non abhorret. [Nec mihi Pyrino ſubeunt Mnaiſue puellæ, Nec me Lesbiadū cetera turba iuuat) Neque accuſare quempiam eſt animus, nec tm̄ mihi aſſumo, vt ſi quid alij diuerſum à me ſenſerint, id ego ſtatim ad inuidiam meam traham. Sua cuique placent, ego mea vt non multum admiror, ſic melius nihil habeo, non facile contemnere aut damnare ſoleo illud tñ in bonam partem dictum à me accipiant velim, ꝙ immutarint lectionē, totamq́ue inuerterint, non mutaturos fuiſſe, ſi rem conſideratius expendiſſent. Qui.n. queſo Pyrrhiades à Pyrrha, aut à Methyma Methymniades deduci poſſunt? Aut vnde hæc tam inſolens, tamq́ue abſurda deductio? dicimus quidem Lesbiadem, Pelaſgiadem: Acheiadem: Heliconiadem, & cetera id genus, ſed vt ratione non careant, non tñ Pyrrhiadem Methymniadem non magis q̄ Mithyleniadem. Romaiden, aut Cythiaden, quòd nec vſus, nec ratio patiatur. Vnde enim Patronymicum hoc muliebre formatur, aut quomodo? Si enim Pyrrhęus, vt Methymnęus eſt nomen poſſeſſiuum, vt ſunt, nullo pacto poteris inde hoc Patronymicum deducere, aut enim Pyrrhas faciet, aut per diſſolutionem Pyrrhaias, vtrum autē dixeris, & duriter, & inſolenter id deduxeris, quod ſi Pyrrhæades egeris, ſyllaba claudicet neceſſe eſt. Nos igitur à veteri ſtabimus lectione, exanimēt illi rem totam, vt ingenio excellunt, & eruditione præſtant, facile (vt opinor) recantabunt. [Quas hic ſine crimine amaui) Non diſpliceret ea lectio, quàm aſtruxere, quis non ſine crimine amaui. Sed interim ampliati iudicium poſtulo. Nec me deſpicias, ſi ſum tibi corpore parua. Mēſuramq. breuis

nominis

nominis ipſa ſero. Diuerſa longe eſt lectio, quæ nunc circunfertur .ſ. [Sum breuis, aut nomen, quòd terras impleat oẽs. Eſt mihi menſuram nominis ipſa ſero.) Sed vos erronem tellure. Alij ò vos erronem, vetus lectio. Nec vos erronem tellure admittit noſtrũ. [Niſiades matres, ſicelidesq. nurus.) Alij. Niſiades matres, Niſiadesque nurus. vt ſic geminatione iucundius carmen. [Tu quoque quæ immites celebras.) Alij ſic emendarunt. Tu quoq; quæ montes, ſed viderint illi, ne montanum ac ſubagreſte quid oboleat hæc emendatio. [Non Arabum noſter rore capillus olet) Alij non Arabum noſter dona capillus olet. [Non vt amas oro, verum vt amare ſinas) Sic corriges quẽadmodum id quod ſequitur. Admonuit, q̃uis alij admoneat. [Per tibi qui nunq̃ longe diſcedas, amorem) Alij oẽs diſcedit. Nos ex affectu optantis fœminæ illum modum ſubſtituimus ac ſi dicat, qui vt nunq̃ diſcedat, & habeat à me, opto. [Poſtq̃ ſe dolor imminuit, mea pectora planxi) Alij. Nec pectora plangi, vbiq; tñ Ouid. priore verborum forma hanc ſententiam contexuit, vt Canace. Exierã thalamo, tunc demum pectora planxi. [Et Medea) Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte. Adde ꝙ vix dicatur nec puduit plangi pectora, ſed plangere, vt exululare. [Frondibus & nullæ dulce queruntur aues) Vbi olim mille nullo ſenſu, emendabis nullæ, aliter & ſyllaba nutet, & ſenſus non quadret. [Grata prius lacrymas cum bibit herba meas) Omnes hactenus combibit legere, mihi cũ bibit non diſplicet, vt hic planè ſic ſenſus incubuiſſe, ſi ſe in locum frequentius vbi ante iacuerant, cum interim herba, locusq. ante illi gratius exciperet ſuas lacrymas, quæ fluerent ad Phaonis memoriam, ſi quis tñ & combibit probat, non admodũ repugnet [Sola virum non vita pie.) Emendabis pie. prius enim caſſa vox ſemper viſa eſt, ac nihili. [Et nitidus vitreoq. magis per lucidus amne. Fons ſacer) Alij aliter. Eſt nitidus vitroq magis perlucidus amnis. [Vna nemus) Quid enim ſibi velit vetus lectio non video, Vnda nemus, qñ & Domitius iam ante id agnouit, & ſenſus vna expoſcit. [Ante oculos viſa eſt Nais adeſſe meos) Non poſſum non admirari tantam lectionis varietatem in codicibus deprehendi, vetus .n. lectio ſic fermè habet. Formoſus puer eſt viſus adeſſe mihi. Nunc alij diuerſe legunt. [Conſtitit ante oculos Naias vna meos) Vbi miror quid ſibi velit hoc nomen, quod quidam legunt per ypſylon, manuſcriptus liber noſter ſic habuit, vt emendauimus, q̃ igitur malint, eam ſequantur, illud teſtari poſſum vereri ſi lectioni ſteteris, diſſentire à ſeſe Ouid. qui ſtatim non ad Cupidinem, ſed ad Nympham in hanc Naida cõuerſam Sappho faciat eum, inquit. Ibimus ò Nymphæ, quo in verſu grauis inſederat error, vt Nymphas alloqui videretur, cum Naidem Nympham, quæ oculis obiecta illi fuerat, alloquitur, & ſic Nymphe vocandi caſus erit Græcoꝝ more vnitatis numero. [Nec mora iuſſus amãs tenuit lectiſſima Pyrrhæ. Pectora, Deucalion igne leuatus erat) Admonuimus iam aliàs varietatem lectionis incredibilem deprehendi in hac epiſtola. Nam quidam adeo diuerſi abeũt, vt nec verba, nec ſenſus cum veteri lectione ꝯueniant, mihi non im animi fuit, vt tantam immutationem admitterem integrũ relicturus alijs, q d magis illi probaturi ſint, alij igitur non fortaſſe male. Nec mora, verſus amos fugit lentiſſima merſi Pectora, Deucaliõ igne leuatus erat. [Ibimus ò Nymphe) Vocandi caſus eſt vnitatis numero, & Græco more enunciatus. [Grata lyram poſuit tibi Phœbe poëtria Sappho) Domitius, & alij, Poëtica Sappho, ignoſcant illi, tam perperam legant, q̃ male interpretãtur, nemo. n. neſcire põt qui vel græcis elementis imbutus ſit, non dici ſubſtantiue vnq̃ ſic poëticam, dicimus .n. poëticam artem, vt Horatij Ars Poëtica, ſed poëtriam mulıebri gñe, vt poëtam, quod græcis imprimis peculiare eſt. Nomina nanq; hac forma apud illos multa, vt, ψάλτρια, μαθήτρια, ποιήτρια Lesbides æquoreæ nupturaque, nuptæq. proles. Sic oĩno mel us, vt illud ẽt quod ſequitur amatæ potius quã amare. [Me miſeram dixi quem modo penè meus) Male vetus lectio q̃ nos vero quem, alij quam. [Ecquid ego hæc precibus) Alia lectio ecquid ago precibus. Puppique tuæ votiua paramus. Quis non videt etiam reclamante librorum fide legendum paramus non parantur ex amantis affectu? ſignificare enim voluit nuncupata à ſe ipſa vota pro Phaonis reditu. [Non tamen inuenies, cur ego digna fuga) Hic verſus per parentheſim omnino legendus eſt. Hæc ſunt Beriuti optime quæ à nobis ſummo ſtudio, ac diligentia in hanc epiſtolam iampridem elucubrata breuiſſime vti vides complexi ſumus. Tu (vt ſpero) non parum voluptatis iam ex hac lectione capies, ceteri etiam emolumentum,

quando

quando epiſtola omnium elegantiſſima, ita nunc legetur, vt intelligi poſſit. Quin etiam, & Domitio ipſi viro planè erudito, & in hoc commentandi genere facile principi non paruā opem attulimus, quippe qui labores hominis partim neglectos, partim etiam fœdatos, ita reſtituimus, vt ipſe cum ſuo Naſone percipi tandem queat. Nam præter alia ſanata vlcera, græca omnia, quæ deſiderabantur teſtimonia, ſubtexenda in eius commentarijs curaui. Bene vale. Nec quæ alij nuper emendarunt, contemne, multa enim in illis bonæ frugis inuenies, vt induſtriæ illorum non parua habenda ſit gratia.

EX IBIDE.

PVGNABVNT Iaculis dum thraces, Iaziges arcu) In cuius verſus interpretatione lapſum Domitium miror, qui Iapides, & legat, & interpretetur, ac ſi neſciat inter Scytas id genus hominum Ponti accolas ab omnibus & Geographis, & poëtis adnumerari. quorum teſtimonio breuitati inſtitutę ſtudens omitto. Iapides certe nuſquam lectum arcu, & ſagittandi peritia celebres. [Quique ab equo præceps in aleis decidit aruis) De Bellerophonte intelligi nulli dubium, quod vero aleis aruis, non alienis erat legendum, admoneri vel Homerica lectione potuerit, qui Iliad. ζ, ita cecinit. ἤτοι ὁ κὰπ πεδίον τὸ ἀλήιον οἶος ἀλᾶτο, ὃν θυμὸν κατέδων πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων. Hæc carmina Cic. in 3. Tuſc. ita interpretatus eſt: Qui miſer in campis mœrens errabat aleis, ipſe ſuum cor edens hominum veſtigia vitans. Qui verſus quod ad aleos cāpos attinebat, corrupte ante habuit alienis. Dicti autem alei campi, ἀπὸ τῆς ἄλης .i. errore, traditum. n. eſt ipſum Bellerophontem elatum rerum magnitudine, quas geſſerat, ad cœlum volandi cupidum, Pegaſi equi alligeri opera vſum, id quod moleſte Iupiter ferens aſilum immiſit Pegaſo quare inde excuſſus in Lyciæ campū decidit, cui de continuo errore primus alei nomen dedit, quem equum mox aurora à Ioue munus accepit continui eius curſus ſolatium, ſunt qui aſpirent dictionem, ἀπὸ τῶν ἁλῶν πεπηρωμένων. Dictus aūt Bellerophontes, ſeu Bellerophon, q ante Hipponoos, ab interfecto Bellero Corinthio [Vel tua ue pęnę genus hoc cognouerit vnus) De Metio Suffetio Albanorum dictatore ab equis, Tulli regis iuſſu diſtracto intelligendū. Virg. Nec procul inde citæ Metiū in diuerſa quadrigæ Diſtulerant. at tu dictis albane maneres. [Cui nihil Hercei profuit ara Iouis) ἑρκεῖον Δία Græci appellauere Iouem, qui penatibus præeſſet, atq; intra proprios lares coleretur, qm̄ τὸ ἕρκος domus ipſius circuitum appellant, vnde & Hic Herceus Iupiter, & apud Virg. aræ Herceæ. [Aut vt Amy.) Pauſaniā Philippi Mace. regis Amyntæ filij interſectorem notat, vnde Amyntiadē illum poëta nuncupat. [Nataq. vt Aeacidę) Laodamiā forte Alexandri Pyrri filij virginē intelligit, quæ à Milone Aetolo, vt Iuſt. lib. 27. eſt auctor, interfecta per ſummū eſt ſcelus. [Cantharides) Vermiculus hic ficis, & fraxino, ac albæ roſæ innaſcens, ac paucæ, præſentaneum venenum habitum, vt tn̄ remedia ſecum habeat alas, q̄ in quacunq; parte venenū ſit, auxiliantur. memorię proditū, Coſſinio equiti R. & Neronis principis amicitia claro, dum Lichene correptus eſſet, à medico datis interijſſe. hæ Vticenſi Catoni obiectæ in Cyprij regis auctione, quas ſeſtertijs 60. addixiſſet, non tangi gemmas vendicurus, quanti nunc venenū. [Pheræi) Iaſon hic à Pheris Theſſalicis, quas tyrānide oppreſſerat, dictus Phęreus, de quo Cic. & Plin. 7. qui deploratus à medicis vomicæ morbo, cū mortē in acie quæreret, vulnerato ab hoſte pectore ſalutē inuenit. ita illi hoſtilis gladio ſalutē attulit, quē medici ſanare nulla rōne potuerant. hunc Thebe vxor adiuuantibus ꝯſcijs tandē interemit. [Aquas occul.) An forte Alpheū fluuiū prætterlabentē intelligit, q ſubter mare in Siciliā lapſus Arethuſæ fonti ſeſe immiſcet? [Vtq. vel Eurydamas) Hic Medus ex Homeri interpretis teſtimonio fuit, qui circa Thraſylli fratris tumulū à Simone Lariſſæo tractus eſt. [Vnū q toto corpore vulnus habet) Sic & ipſe in Metamorphoſi de Marſia, Nec quidq̄ niſi vulnus erat. [Vtq. Dryantidę) Lycurgum innuit, vt puto, Dryantis filium quem μονοκρήπιδα Græco epitheto appellatum inuenio, q in altero tm̄ pede calceum hēret. Hunc Homerus à Ioue lumine orbatum cecinit. quare q altero pede læſus eſſet, cultum pedis diſparem Naſo ingenioſe dixit. [Tiſamenīq. patri, Callirhoëſq. viro) Quis dubitet Calligones male à Calderino legi? fabulamq. abſurde ꝯfingi? Tu igr̄ Alchmæonē Amphiarai filiū

matri

matricidam intellige, qui cum ad Phegeum Alpheſibœç patrē veniſſet, vt furore ac inſania
purgaretur, in quam ob matris Eryphiles necem inciderat, Alpheſibœā daro prius illi mo-
nili in vxorē purgatus accepit, inde profectus Callirhoēn Acheloi filiā adamauit. Cumque
illa non aliter in nuptias cōceſſura foret, q̃ monile accepiſſet, redijt ad Alpheſibœam Alc-
mæon, monileq́. repetens à Temeno, & Axione fratribus Alpheſibœç eſt interfectus, quos
ſoror tñ in vltionē mariti necauit. hoc ipſum Oui 1. de Remed. Amoris ſic cecinit. Amphi
lochi frater ne Phœgida ſemper amaret. Callithoë fecit parte receptatori Hanc rem & in
Met. 9. perſtrinxit, Filia ne ue magis capiti ſit fœda parentis. [Quā tua vel Pterela, vel tua
Niſæ fuit) Cymethonam Pterelæ Taphiorum regis filiam, quæ Cephali Amphitrionem
in expeditionem ſecuti capta amore eſt, nemo non noſſe poteſt, de qua eadem, quę de Niſo
& Scylla fabulata eſt Græcia. Illa. n. & patrem & patriā hoſti prodidit, abſciſſo patris fatali
capillo. Plautus in Amphitr. Peterelam ab eo interfectum ſolum omnium quos legerim,
prodidit. [Vt quos dux Pęnus) Acerranorū ſenatores ab Annib per fraudē captos. & in pu
teum demerſus notat Val. 9 & App. Lybico. [Frater vt Antæi) Buſirim eodem patre natū,
quo Antæus innuit, vt Prob noſter auct. eſt in Georg. Qualis aūt fuerit Buſiris, notius eſt,
q̃ vt pluribus explicare debeam. [Vt Sanis, & Scyrum, & cum Poliphemone natus) Hic &
Procruſtes cognomento dictus eſt. [Filius & Cereris) Pluton ex Iaſio genitum & Cerere,
Heſiod. cecinit in ſua Theogonia, eius nomine diuitia & opes Græci appellāt, nā πλοῦτος
diuitię. Cęcus ab Ariſtophane in fabula Pluto dictus, q raro ad bonos ritus adeat [Solaq́.
Limone) Hippomenis filiā, de qua ſupra. Limonē appellauit, q famæ, quæ λιμὸς à Græcis
dr̄, cū equo à patre intra domum incluſe perierit, qui poſtea locus Athenis ab ipſa puella &
equo nomen habuit. De hac Ael. 14. omnimodæ hiſt. ſic ſcr. Hippomenes vnus ex his, qui à
Codro originem ducebat, cū calumniæ impatiēs eſſe, q filia limone Adulterium commiſiſ
ſet, illum quidem cum filia curaui alligatum dilaniandum curauit, filiā vero cum equo do
mi incluſit, quoad fame perijt. Vnde Græcis puerbialis locutio Hippomene magis impius.
Diogenianus. [Lyncſius Heros) Quid ſi Cygneius legatur, & Tenes, vnde tenedos inſula
dicta arcæ à patre incluſus intelligat? De Tene aūt & Securi Tenedia plura alias. [Vt fatua
Hiponoo.) Diximus Bellerophontem ante Hipponoum appellatum, vt melius & hic Hip
ponoo, qualiſcunque hic ſit. [Quique Lycurgidem letauit, & arbore natum: Idmonaque
audacem, te quoque rumpat apr.) Tres hic intellexit Ouid. ab apris occiſos, & primū qui-
dem Ancæum Lycurgi & Antinoës filium, de quo ſic Apollo. Τρὶς γὰρ δὴ μὲν ἔωσιν ἰοῦσιν Ἀγ-
καῖον τὸν μὲν ἔκτανε λυγρὸς ὕπνος, Hic vero ab apro Calydonio in ſummo inguine per-
cuſſus cecidit. Ouid. 8. Quaque eſt via proxima leto, Summa ferus geminos dixerit ab in-
guine dentes, Concidit Ancæus. Alter vero eſt Adonis Cynaræ ex Myrrha filia genitus,
quem fabulantur intra corticem matris, iam in arborem Myrrham mutatæ educatū, & ſuo
tpe inde emiſſum. (Nam Idmon Aſteriæ & Apollonis proles apud Mariadynos ab apro
necatur, clarus pręcipue vaticinio Hūc tñ Balbus morbo perijſſe prodidit in quinto. Quid
eſt aūt q audacem Imona vates ingenioſiſſimus appellat? an q cū ſciret in expeditione illa
ſe moriturū, certæ mori pro laude ſeſe expoſuit, quod ſummæ audaciæ cenſetur opus? cū
& Apollinus & Balbus noſter ita in primo canit. Lacrymæ cecidere canenti. [Quod ſibi
iam clauſos inuenit in ignibus argos. Incluſusque necem cauea patiaris, vt illæ Non pro-
fecturæ conditor hiſtoriæ) Num iuſtum opus hoc ſcribimus, ſed ſtudioſis tñ, & induſtrijs
prodeſſe contendimus, atq; ideo quāto breuius fieri poteſt, rem ipſam perſtringimus Do-
mitius hoc in loco neſcio quid de Cherillo malo illo rerum Alexādri ſcriptore confingit
nullo ſatis auctore certo, cū de Calliſthene philoſopho, & comite Alexādri ſenriēdum ſit.
hic Ariſt. ex ſorore nepos, dum ferre regis inſolentiam non poſſet, qui ſibi Ammonē patrē
aſſereret, in odium eius incidens tanq̃ coniurationis Mace. concitator inedia mori coactus
eſt caueæ cum cane incluſus, & ad ludibrium diu geſtatus. Illi vero excellens ingenij vis,
aut hiſt. à ſe conditæ de Alexandri rebus monumenta parū profuere Iuſt. Sen. Cur. & alijs.
Vtq́. repertori nocuit pugnacis iambi, Sic ſit in exitum lingua proterua tuum. Non ego is
ſum, qui Domitij ingeniū non probem dignumq́ viri propoſitū non maxime admiret, q
eum ex ætate eſſet (quartum. n. & trigeſimum vitæ annum agens obijt) tot tantaq́. edidit,
quot

quot quantaq. in hoc genere ad hunc diem nemo in quibus ſi ille lapſus eſt interdum vt fa cile omnes labimur, non tamen non digniſſimus omnium laude & commendatione ſit in his præcipue, quæ primus, aut inuenit, aut explicauit. Fuit ille, quod negare non poſſumus, aliquanto audacior, & comparatam ſibi auctoritatem, & gratiam multorum fauore cõciliatam retinere quauis rõne & arte ꝑtendit, vt multa ẽt ꝑcipitare coactus ſit, quæ ſi diutius vixiſſet, forſitã emẽdaſſe, vt hoc ipſum de quo agimus in quo loco partim breuior eſt, q̃ tãta res expoſcebat, partim ẽt quædã q̃ ſuſtineri non pñt, inculcat. Nã de Archilocho intelligi certũ eſt. qui ex paro inſula iambici carminis auctor apud Grȩcos celebris extitit, q tãta carminis acerbitate in Lycãbẽ ſoceꝝ inuectus eſt, eiusq. filias, vt ad laquei mortẽ vtrosq. compulerit, ſed ꝙ ab his interfectus ſit, quod Domitius addit nõ inuenias, qui contra à Calonda quodam cui Corax cognomentum fuit, in acie fortiter pugnans occiditur, quẽ Pythium oraculum poſtea arguit, quod & Plin. 7. prodidit. nec prius expiari à cæde potuit, q̃ excuſata cæde, eaque in neceſſitatem reiecta, illi ad Tenarum parentaſſe, vnde prouerbium Græcis ἀρχίλοχον πατεῖς in maledicos Sed ad hunc locum minus hæ faciunt, cum Ouid. nõ eius cædam, ſed id potius ſenſiſſe videatur. ꝙ Lacedȩmonij libros Archilochi è ciuitate ſua aſportari iuſſerint, ꝙ eorum parum pudicam, ac verecundam lectionem arbitrabãtur plus moribus obeſſe, quàm ingenijs prodeſſe poſſe. Quo igitur ille domum ſibi inuiſam maledictis inceſſiuerat, adeo vt nec ſibiipſi parceret, bene ab Ouid. dictus, linguam habuiſſe in ſuũ exitium proteruam. Vtq́ lyræ vates fertur perijſſe ſeueræ, Cauſa ſit exitij dextera læſa tuis. Quid ſi Philoxenum Cythereũ Dithyrambоꝝ poẽtã intelligas? quod .n. Ariſtoph. neſcio quo Domi. comminiſcitur, perridiculum eſt. Nam & Dithyrambоrum poẽtæ ſeueritas lyræ congruit, & quæ ſequuntur ab hiſt. non ſunt aliena. Cum .n. apud Diod. hic ageret, nec eius poẽmata laudare poſſet vt inepta, & inconcinna, in latomias coniectus eſt, vnde precibus amicorum extractus cum Dion. recitãtem audiſſet, ſurrexit, & Dion. cauſam percunctanti, Satius, inquit, eſt in lapicidinis agere, quàm recitantem tyrannũ audire. Cic. in epiſt. ad Att. lib. 4. reliquum eſt ἀπόρρητον ἴλαχις, ταύτην νόσημα non mehercule poſſum, & Philoxeno ignoſco, qui reduci in carcerem maluit, quàm talia, hic tandem cũ Tarentum aufugiſſet reuocatus ab eodem Dionyſio per literas, nihil aliud reſpondit, q̃ .a. literam, vnde in Adagium, Philoxeni libellus, de his qui rem aliquam facere nolint, vſurpant, & Græci, in latomias .i. lapicidinas conijci, cum aliquem in malam rem abigendum ſignãre volũt. ſit aũt hæc æſtimatio, non iudicium. Nam non ſatis liquet, an incorrupta ſit lectio. Quid .n. ſibi velit ꝙ læſam dicat dexteram exitij cauſam, coniectare non liquide poſſum. Illud omittere non eſt viſum quòd variæ hiſt 4. Aelian. prodidit, Aeſchylum Tragicum ab Athenien. impietatis crimine fuiſſe damnatum, quem cum lapidibus obruere Athen. parati iam eſſent, Ariſteæ minori natu fratri exerẽti brachium cui manus abſciſſa fuerat Salamina pugna in qua præ ceteris inſignem gloriam retulerat, facile fratrem donauit, memor virtutis Ariſteæ in nauilio prœlio nauatæ. Et tibi coniugij nox prima nouiſſima vitæ. Eupolis hoc perijt, & noua nupta modo. Domitius Eupolim veteris comœdiæ ſcriptorem falſo putat, ego ex 3. Epigrammaton animaduerti alium fuiſſe hoc nomine adoleſcentem Nitię filium, qui Glycerio Euduci filia vxore ducta tecti lapſu cũ noua nupta obrutus eſt .i. nocte, Græci verſus hi ſunt ex 3. lib. duo. Εὔπολιν εἰς ἀρχαῖον τηλωνίσκον, ὃν ὤλεσαν. Εὔδηον ἐν πρώτῃ νυμφίδιον τέλος. [Vtque cothurnatum perijſſe Lycophrona nar.) Quare cothurnatum Lycophrona appellauit. Ouid à Domit. prætermiſſum eſſe miror, neque .n. quòd Alexandrum opus compoſuerit iambico carmine, quod opus adhuc extat, cothurnatus eſt dictus, ſed quòd & tragœdias cõplures, quarum maxime celebres Marathonios, Oedipus, & Nauphas. (Quoque ſuæ paſſa eſt pellex inuita ſor.) Sic legendum hoc carmen ſenſu huiuſmodi, vt lingua ſic illi abſcindatur, quemadmodũ Philumelæ contingit, quæ inuita pellex ſororis fuerit. (Et puer Harp.) Sic & legẽdũ. & de Harpagi filio, quẽ Aſtyages Medoꝝ rex patri epulandũ appoſuit, intelligẽdũ. Iuſt. & Herod. Vtq. duobus idem dictis modo nomẽ hñti, Præfocent animæ noxia mella viam. Hunc Higinus Glaucum filiũ Minois ſer q in vaſis melle ſuffocatus Aeſculapij ope reuixit, ſed & Clau. Cretaq. (ſi vere narratur fabula) vidit Minoum rupto pueꝝ prodire ſepulchro. Quem ſenior vates auium clangore repertũ

Gramine reſtituit, miræ nam munere fortis, Dulcia mella necem, vitam dedit horridus anguis. [Nec tibi ſi quid amas felicius Hæmone cadat) Vidit hoc in loco certe Domitius me liora, nec tamen ſequi potuit. Nam quis hic fuerit Hæmon, diligentius explicandum omnino fuerat. Hic vero Hæmon Creontis filius minor natu fuit, Menœcei qui ſe pro patria deuouit, frater, cui Antigone Oedipi filia deſponſata fuerat illa vero patrem in exilium ſecuta, Hæmon à Sphinge dilaniatus eſt, Euripidi & eius interpretibus. [Teli genus hæreat illud) Oſſe.n. marinæ turturis Telegonus Vlyſſem patrem interemit, commentarius Ariſtophanis & Dictis. [Vtq. loquax) Anticlũ Polit. in miſcellaneis ex homerica Rapſodia ſignificari voluit, in quo tñ Politiani error apparet, neq;.n. necauit illum Vlyſſes, ſed eatenus cõpreſſit illi labia, quatenus Helena affuit. Error autem ex verbi Græci ſimilitudine facile ortus, nam quòd πνίζειν & πιέζειν literi parum diſtant, impoſuit Politia. [Comicus vt liquidis periit, dum nabat in vndis) Nõ neſcio de Terentio hic eſſe quoſdam ſuſpicatos, ſed quid ſi Eupolim intelligas? quem cõſtat ex Ariſtophanis cõmentario ab his in quos Baptas acerbiſſimam comœdiam ſcripſerat, mari immerſum ſuffocatumq;, qui Comicus per excellẽtiam appellari potuerit. Vtque cothurnatum vatem tutela Dianæ, Dilaniet vigilum te quoque turba canum. Quod Domit. de Euripide ſcripſit, bene certe interpretatus eſt, illud addidiſſet vellẽ, quod Aribeus Macedõ & Crateuas Theſſalus, poëtæ, dũ inuident gloriæ, canes à Lyſimacho Archelai ſeruo immittendos curarunt, qui ſecurum illum inuaderẽt & laniarent. Non deſunt tamen qui illum à fœminis diſcerptum prodiderint, dum intempeſtiue ad Craterum Archelai Amaſium proficiſcitur. Sed cum alij, dum in codici vxorem ſolicitat interfectum ſcribunt. Vixit autem annis 75. cuius oſſa Pellam Archelai iuſſu deportata ſunt, ſed & Gel. 15. non pauca. Diripiantq. tuos inſanis vnguibus artus, Strimoniæ matres Orpheon eſſe ratæ. Vt illi male Hymenea, in epiſt. 4. emandarant caſu, quod in heroidibus adnotauimus, ita hic aduerſa ratione error inoleuit, neque.n. video qui quartus hic caſus enunciari in on poſſit, quod qui prima grammatices Græce rudimenta perceperint, intelligere facile poterunt quare ex manuſcripto, libro, Orphea te eſſe ratæ, legas. [Obſtructoſq. famem patiaris limine tecti) Pauſaniam Lacedæmonium Cleõbroti filium innuit, de quo non plura dicam, quando Græcis & Latinis monumentis omnia vulgatiſſima ſunt. Nunc quoq; pellit Io Corripuit hoc in loco, vt ſuperius in Hypermneſtra, Quæ tibi cauſa fugæ, quod Io freta longa pererras. [Climadæq. modo) Alcibiadis Climæ filij caſum ex Plut. in eius vita accipe, qui miſerabili incendio ſemiuſtus, flammis ferroq. oppetijt.

EX EIVSDEM EGNATII RACEMATIONIBVS, SVPER PHAONE fabula quædam haud ſanè hactenus cognita: explicata. Cap. I.

COMMENTARIOS in Sapphus ad Phaonem epiſtolam: præclara duo noſtræ tempeſtatis excudere ingenia: Georgius .ſ. Merula & Calderinus Domitius: Alexandrinus ille patria: Veronenſis Domitius: Vterq. mediusfidius, ſi iudicium requiras meum, erudite multa: multa ingenioſe, tum de Græcorum, tum de Latinorum hauſta fontibus in medium protulere: Ceterum quoniam vnus alterue, nõ omnia noſſe poteſt, animaduertimus nos hiſtoriam ſuper Phaone, vel potius Fabellam lepidam ſanè, neque non neceſſariam admodum, prætermiſſam. Eam ſi in præſentia explicemus, haud quidem ingratam, iniucundamq. ſtudioſis adoleſcentius rem facturum nos credimus, dum qualemcunque græcorum tradidere monimenta, latinis noſtris noſtra opera, ſtudioque, veluti per quoſdam traduces legendam dederimus. Hanc igitur ad hanc fermè ſententiam Aelianus omnimodæ hiſtoriæ duodecimo deſcribit. Pulcherrimum mortalium omnium Phaonem à Venere olim lactucis occultatum, Eſſe vero, & alios aliter qui ſcripſerint. fuiſſe Phaonem ex eorum hominum genere, qui traijciendis vltro citroque viatoribus nauigiolis impenſiorem dantes operam, victum ſibi diurnum quæritarent. acceſſiſſe tandem aliquando, & Venerem, quæ ſe, vt in alteram transportaret ripam, nulla interim promiſſa ſtipe rogat. Quod cum ille libentius effeciſſet, neſcius quam transueheret deam eſſe. tum vero à Venere longe

precioſius accepiſſe munus, quàm ſi vel ampliſſimum manuprecium exegiſſet. Alabaſtrum nanq; cum accepiſſet vnguine quodam plenam quo ſemel perunctus formoſiſſimus repente mortalium cunctorum apparuit mulieres, omnes Lesbias in eius exarſiſſe cupedinem, præteritis vero impatiẽtiſſime atq; ardentiſſime à Sappho illum Scamandronymi poëtria perquam celebri adamatum. cum qua cubantem velut adulterum captũ necatumq. fuiſſe. Illud vero nec poſſum: nec volo diſſimulatum, extremam hanc particulam de Phaonis videlicet nece: non ſatis ex græco conſtare libro. Interfectum quidem illum tanquam mœchum certum eſt: ſed cum amica hac ſua nec ne: haud firmare vacillante libris fide auſim. Atque hanc eſſe Sappho: quam diuinus quoque Plato ſapientẽ vocet, ſunt qui putent. ſunt qui alteram Lesbiam, & ipſam pſaltriam hanc credant: quę amoris impatienta ex Leucate ſeſe poſtmodum in mare deiecerit. Satis enim conſtat Aeliano ipſo, & Suidæ ſcriptis duas extitiſſe, quarum vna poëtria perquam celebris: altera & pſaltria & meretrix fuerit. Cui quoque Fabullæ Luciani ex mortuorum dialogis ad hunc ferme ſenſum ſubſcribit teſtimonium. An & tibi ſorte fortuna quiſpiam: vt Phaoni Venus olim dicitur, cum illam traieciſſet ex Chio ſic adoleſceris pulcher in primis, & amabilis oblatus eſt?

EX SAPPHVS AD PHAONEM EPISTOLA CARMINA PRÆter multorum hactenus ſententia enodata. Cap. II.

NEC mihi Pierides ſubeunt, Dryades ue puellæ, Nec me Theſpiadum cetera turba iuuat. Duos hoſce verſiculos commentarij: vnus vt notiſſimos: vt altioris neſcio quid doctrinæ cõtinentes enarrat alter. ſed vterque (quod omni cum modeſtia pictum velim) tam peruerſæ legit quam falſo (niſi fallor) interpretatur: Quid enim amabo (vt Merulam interim omiſerim non multum inſudantem) ſuperſtitioſa illa Domitij valet explicatio, quàm ille ingenioſe magis comminiſcitur quam vere? Atque vt omnia demus: Quid (quæſo) commercij muſis cum Dryadibus, niſi philoſophari altius tunc Domitio viſum? Quid ſordidum illud turbæ nomen ad muſas? Quid ſubſequentes verſiculi duo vilis Amynthone; vtilis mihi candida Cydno non oculis grata eſt atthis vt ante meis. Sed miſſa hæc omnia fecerimus: Quid ad hoc reſpondebunt, quod libris omnes Naides ue puellæ. non Dryades habent? Quod & Merula fateatur, ſed repugnante ſyllaba ſubſtitutas à ſe neſcio quas Dryades Roboreas planè deas, & Silueſtres non negat. Remittemus igitur illatus, vnde venere. Non vero, & ipſius Sapphus græcis verſiculis freti, & veteres libri ſecuti, ſic legendum affirmamus. Nec mihi Piryno ſubeunt Mnais ue puellæ, Nec me Lesbiadum cetera turba iuuat. Hæ nanque fuere Tribades Piryno, videlicet, & Minais quas & ipſa Sappho citet hiſce verſiculis. Μίλα Λίκα κεχυμένον τόργος καὶ πίλλιν, ἄμος φέτερον μναίδος καὶ τῆς ἀπλῶς πυρίνος. Subnectit autem qui περὶ διαλέκτων, conſcripſit auctor, ἐστὶν ἡ μνασὶς αὐτὴ καὶ ἡ πυρίνω ὀνόματα κύρια .i. ſunt autem Mnais, & Piryno nomina propria. Numinis autem prioris Tribadus erit illa inflexio, quæ græcis & latinis vſurpatur monimentis frequens, vt Dido Didus: Sappho Sapphus. ſic Pyrino Pyrinus. de qua inflexione & Quintilianus, & grammatici certatim, ſed & illud Theſpiadum quis non videat legendum Leſbyadum? cum & liber vetus hoc innuat, & prompta fuerit omnia deprauantibus inuerſio, qui malunt cuncta corrumpere, quàm ſeſe fateri aliqui ignorare, ſed ſuper hoc nihil addam amplius, ſi lectorem prius rogato, vt candide cuncta libret, nec aut quorundam auctoritate imponi ſibi patiatur, aut meliora ſemper inueniri non poſſe diffidat. Quam noſtrã emendationem eo magis probamus, quòd Flaminius noſter candidus omnium doctorum laudator, atque idem in pan carminibus celebris auctor, calculum ſtatim appoſuit ſuum, vt iam ſcrupulum ſemper fatigatus ſuper carminibus fuerit, habeat nullum.

ETYMOLOGIA HVIVS VOCABVLI HEROS, ET, QVI SINT HEROES.

QVONIAM Naſonis epiſtolæ Heroides inſcribuntur, non alienum à propoſito viſum eſt, huius verbi Heros etymologiam, ſiue ſignificatum oſtendere. Audiatur itaque D. Auguſtinus copioſiſſime docens, quid ſint Heroes, lib. decimo de Ciuitate Dei, his verbis: Nomen Heroum à Iunone dicitur tractum quòd Græce Iuno Hera appellatur: & ideo neſcio quis filius eius ſecundum Græcorum fabulas Heros fuit nuncupatus: hoc videlicet myſticum ſignificante fabula, quòd aer Iunoni deputatur. Vbi volunt Heroas cum dæmonibus habitare, quo nomine appellant alicuius meriti animas defunctorum. Idem in ſeptimo. Inter lunæ gyrum, nimborum, ac ventorum cacumina aerias eſſe animas: ſed eas animo, non oculis videri, & vocari Heroas, & Lares, & Genios. Trimegiſtius quoque auctor eſt, Heroas habitare inter aeris puriſſimam partem ſupra nos, & terram, vbi nullus eſt nebulis locus. Minime prætereundum eſt id, quod Martianus Capella tradit in nuptiis Philologiæ, Heroas videlicet ab Hera, quæ terra dicitur, eſſe nuncupatos. Hinc Heroides fœminæ clariores, quales ſunt Heroum vxores, & filiæ. Ex his igitur liquido claret, quid ſint Heroes, & vnde dicantur.

PVBLII OVIDII NASONIS POETAE SVLMONENSIS HEROIDES.

PENELOPE VLYSSI.

Anc, tua Penelope lento tibi mittit Vlyſſes.
Nil mihi reſcribas: attamen ipſe veni.
Troia iacet, certe danais inuiſa puellis:
Vix Priamus tanti, totaque Troia fuit.
O Vtinam tunc, cum Lacedemona claſſe petebat:
Obrutus inſanis eſſet adulter aquis.

HVBERTINI PRAEFATIO.

Anc, tua Penelope) Quodcũq; opus legendum ꝓponitur q̃uis facillimum ignorato argõ, vt ſit difficile neceſſe eſt quaobrẽ cũ officio profeſſionis meæ multa enarrare, & interpretari contigerit, id in primis ſemper laborandũ putaui vt legendorũ argm̃ pateret, deinde ſi qua, aut in verbis, aut in ſenſu obſcuriora eſſent, diligenter explanarẽ, vt non mihi quẽ admodũ multi inani gloria adducti, ſed alijs interpretari viderer & in nullius manus ſcripta mea peruenirent, qui ex labore meo fructum non perciperent. Quod quidem cum hactenus me aſſecutũ ſperem, dabo operam, vt in futurum multo magis fiat, non tamen vſque ad ſuperfluum laborem occupari placet. Nam vt Fab. Quint. lib. 1. inſtitutionum oratoriarum, inquit, Perſequi quidem quòd quiſque vnquam, vel contemptiſſimorum hoium dixerit, aut nimiæ miſeriæ, aut inanis iactantiæ eſt, & detinet, atq; obruit ingenia melius alijs vacatura. Nam qui omnes, etiam indignas lectione ſchedas excutit, anilibus quoque fabulis accõmodare operam poteſt. Atqui pleni ſunt eiuſmodi impedimentis grãmaticorũ cõmentarij vix ipſis, qui cõpoſuerunt, ſatis noti. Hæc Quint. Quamobrem tum in argumentis ſingularum epiſtolarum enarrandis, tum in cæteris exponendis mediocritatem ſequemur ita, vt neque lectorem faſtidio afficiam, nec tamen quidquam in his noſtris enarrationibus deſideretur, quod in hoc opere cognitione dignum videatur, perſequar tamen etiam minutiora quædam, quia non ſolum ab eruditis volo noſtra legi, ſed multo magis ab ijs, qui erudiri volunt, quibus omnia plana & aperta placent. Non enim ad oſtentationem, ſed ad vtilitatem noſtram edimus. & quemadmodum pecuniæ, ita operæ beneficium indigentibus pſtandũ eſt, & id quidem liberaliter. ſunt.n. qui vt videantur doctiores, non vt interpretationes, ſed ænigmata proferant, quos cũ ſua ambitione & oſtentatione relinquimus, quo plus odij ſibi,

quàm fauoris comparant: Ego cum intelligam interpretem oportere eſſe quaſi luumẽ eorũ, quæ interpretantur, & cum omnes non potuerint multa, aut audiſſe, aut vidiſſe, non exiſtimabo mihi turpe, ſicut pueris proponi debet in ſcolis hoc opus, ita à me declaratum fuerit. Quod idem de pleriſque alijs. Deo mihi aſpirante breui me facturum ſpero. Sed nunc ad inſtituta pergamus. Poſtquam igitur titulum operis viderimus, & qualitatem carminis, & intentionem ſcribentis, ad argumentum, & textus expoſitionem veniemus. Repetetur autem paulo altius primæ epiſtolæ argumentũ, quoniam ex eo aliarum complurium epiſtolarum argumenta pendent, in quibus poſtea eam ob cauſam erimus breuiores. Titulus operis eſt. P. Ouid. Naſonis poëtæ Sulmonenſis Heroidum, ſiue Heroidarum lib. incipit. Primus autem non addimus, quia plurimis placet vnum tantummodo eſſe librum, cum in epiſtolas diuidatur, & non in libros, in codice tamen meo vetuſtiſſimo reperi diſtinctionem librorũ, quod quidem licet numero epiſtolarum conſtet, ita fieri potuit, ſicut in epiſtolis, quas in ponto ſcripſit, quæ in libros plurimos diuiduntur, & Iuuen. ſatyre licet ſeparatas habeant ſententias, librorum tamẽ numerum habẽt. Inueni igitur in lib. meo vetuſtiſſimo hoc opus diuiſum in lib. 5. quorum primus incipit Hanc tua Penelope. I I. Littora Theſſaliæ. I I I. Si qua tamen cæcis. I I I I. Mittit Hypermneſtra. V. & vltimus. Mittit Abidenus. Sed in hoc nolim tamen eſſe contentioſus, aut pertinax: Epiſtolæ ſunt numero. 20. quas heroidum vel heroidarum appellant, quũ licet aliquot ex eis à viris ſcribantur, maxima tamen ex parte ſunt clararum, & illuſtrium mulierum, quas heroidas appellant. Ouid. lib. 2. Triſtium. Prima locum ſanctas heroidas inter haberes. Maſculinũ eſt heros, qui & ſemideus dicitur, & vir fortis, & virtute eminens, plus homine habent. Fœmininum vero ſub forma patronymica dicitur herois, & heroine. Ouid. autem ſe non ſolum ſcripſiſſet has, ſed & alias, quæ nõ ſunt in hoc volumine commemorat 3. Amorum ad Macrum. Carmen autem elegiacum, eſt hexametrum, & pentametrum, quod quidem & amoribus, & querelis & miſerijs conuenit, vt Horat. in Poëtica oſtendit. Verſibus impariter iunctis quærimonia primum. Mox etiam incluſa eſt voti ſententia compos. Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor Grãmatici certant. Genus autem orationis humile eſt, quia tali carmini conuenit, hoc eſt elegiaco, quod (vt diximus) exiguũ appellauit Horat. quanquam inter elegiaca Naſonis carmina hoc maxime & ſententijs, quantum materia ipſa patitur, & verborum proprietate videtur aſſurgere. Materia vero eſt ethica. i. moralis quia deſcribit varios variorũ, mulierumq́ue mores, intentio poetæ eſt exercendo ingenium, & quærendo formam amoris effectus demonſtrare, & oſtendere, quantum hi differant in mulieribus pudicis, & impudicis qui in alijs caſti amoris pietatem in alijs libidinis & furoris incontinentiam probant. Itaque aliæ ad laudem & imitationem, aliæ ad libidinis, & impudicitiæ deteſtationem memorantur. Sciendum aũt eſt, ꝙ amoris effectus in nullis Naſonis libris melius exprimuntur, quam in his epiſtolis, in quibus artis amandi exercitationem oſtendit, ſicut ex orationibus Cic. quidquid in arte dicendi traditur optime percipitur. Sed iã argumentũ enarremus, quod vt ſupra diximus, paulo altius maioris declarationis gratia repetetur. Ad Pelei Aeaci filij, & Thetidis nymphæ eius vxoris nuptias quæ in Pelio Theſſaliæ monte celebratæ ſunt Dijs omnibus, ac deabus præter diſcordiam inuitatis, illa indignata accumbẽtibus cum Ioue Iunone eius vxore & Pallade, & Venere, in medium earum conieeit pomum, in quo ſcriptũ erat. Detur pulchriori, cumq́ue (vt eſt mulieribus opinio de pulchritudine propria audax, & temeraria) quælibet earum ſe pulchriorem dicere, neque Iuppiter vellet de hac re iudicare, ne aut vxorem, aut filias oſtenderet, eas remiſit ad Parim, qui educatus inter paſtores, tunc armenta in Ida ſeruabat. A quo iuſſit eas petere huius contentionis iudicium, & determinationem. Cum enim Hecuba Priami vxor Paride grauida eſſet, ſomniauit ſe parere facem, quæ totam Troiam incẽdio corriperet, Haruſpicum reſponſus, & numinis oraculo. Priamus cognouit oriturum ſibi filium ex Hecuba, qui patriæ eſſet futurum incendiũ. Quare iuſſit vxori, vt quidquid pareret, interficeret, illa cum puerum, qui poſtea Paris dictus eſt, peperiſſet, materna pietate mota, non ſuſtinuit eum interficere, ſed facta eius mortis ſimulatione, decepto Priamo, iuſſit eum regijs paſtoribus tradi, qui puerum alerent. Itaque, vt paſtoris filius, aut, vt alij volunt, & ſeruos, & famulus in pecorum, & armentorum cuſtodijs nutritus eſt.

Oenones

Oenones nymphæ coniugio vſus. Ad hunc igitur in idæis vallibus armēta ſeruantem cum tres deæ acceſſiſſent, ſeorſum cum eo quæque locutæ pollicitationibus, (vt ſæpe in iudicijs fit)corrumpere tentauerunt. Nam Iuno(vt eſt deorum regina)diuitias & regna. Pallas gloriam, ſapientiam,& rerum omnium cognitionem. Venus autem voluptatem,& pulcherrimæ in toto orbe terrarum mulieris vſum & poſſeſſionem promiſit. Quas auditas Paris iuſſit ante ſe nudas adeſſe, vt certius de earum pulchritudine iudicium afferre poſſet, & demum Veneris promiſſis magis captus, pro ea ſententiam tulit. Poſt aliquantulum temporis cum agonale certamen illic celebraretur. Paris qui fortiſſimus erat, ad illud acceſſit, in quo cum omnes,& etiam ipſum Hectora ſuperaret. Hector ira ſuccenſus adiuit ſtricto gladio, tāquā paſtorem eum eſſet interfecturus. Paris ſe eius germanum confeſſus eſt, quod vt Seru. ſcr. allatis crepundijs, probauit, cum adhuc ſub paſtoris habitu lateret. ſunt autem crepundia infantulorum ornamenta, recognitum igitur eſſe filium ſuum Priamus, Paridē recepit in domum tanquam tanto tēpore functus, eſſet fato,& periculo, quod ex eo imminere audierat, qui mox aliquot nauibus ædificatis Spartham nauigauit, vbi cū à Menelao Agamem. regis Græcorū fratre hoſpitio exceptus fuiſſet, deinde ipſi Menelao contigiſſet, in Cretā proficiſci, illi perfidus hoſpes. Helenam Menelai vxorem Iouis ex Leda filiam, omnium mulierū ſpecioſiſſimam in amorem ſuum ſolicitantem abduxit ad Troiam. Alij volunt expugnata Spartha, ſiue Lacedæmone. vtroque enim nomina dicitur, Helenam quam ei Venus promiſerat, à Paride abductam. Herod. dicit eam nunquam fuiſſe ductam illum, licet ferè omnes hiſtoriographi & poëtæ aliter ſentiant, & credent eam ad Troiam deductam, vt etiā Hom. oſtēdere videtur. Cum igitur ad eam repetendam legati ab Agamemnone,& Menelao fruſtra ſæpe miſſi fuiſſent. Agamēnon, & Menelaus tantam iniuriam armis vindicare & Helenam bello repetere decreuerunt. Itaque cum ad expeditionem & vniuerſa Græcia exercitum cogerent. Vlyſſes Penelopes admodum puellæ, quam paulo ante duxerat vxorem,& ex ea tantum ſuſceperat Telemachum filium amore retentus, ne iret ad illud bellum inſaniam ſimulauit. iunctis enim diuerſi generis animalibus arabat,& ſalem ſeminabat, quā inſaniā Palamedes vir, bello clarus, qui regis mandato delectum faciebat, detexit, nam cum aranti Vlyſſi obieciſſet Telemachum ille, ne filium læderet aratrum eleuauit,& ſuſpenſus aratrum vltra filium tranſtulit, ex quo cognitus non eſſe inſanus, coactus eſt ad bellum Troianū ire vbi & Palamedis iniuriam vltus eſt. Nam eum falſo proditionis crimine à Græcis dānari, & lapidibus obrui & interfici fecit, mox in eo bello multa prudentiæ,& ſolertiæ documenta exhibuit quæ ipſe apud Ouid. lib. 13. Met. commemorauit, quæ hoc loco vitandæ prolixitatis gratia prætereo. Poſtremo eius opera factum eſt, vt Troia decimo tandē anno, poſtquā obſideri cœperat, caperetur, vnde & ab Homero, πτολίπορθος, id eſt vrbis populator dicitur, & cum in caſtris de armis Achillis inter ipſum & Aiacem Telamonium ortū eſſet certamen. Vlyſſes dicendi facundia ea obtinuit, mox euerſo Ilio,& Aſtyanacte Hectoris filio è turri præcipitato, ne aliquis de ſanguine Hectoris ſupereſſet, acceptaq. parte prædæ Troianæ, cum in patriam glorioſus victor reuerſurus mari ſe crediſſet, longe cōtra votū ſuum ei accidit, nam ventis, tempeſtate actus multum, diuque errauit, aliorum decem annorum ſpatio ad multa orbis terrarum loca delatus, mores hominum multorum vidit, & vrbes. Reliqua de eo dicetur in fine epiſtolæ. Cum igitur cæteris ducibus, & militibus græcis qui bello ſuperfuerant domum reuerſis, ſolus Vlyſſes non reuerteretur, neque Penelope eius vxor cauſam huius abſentiæ ſciret, ad eum ſcribit hanc epiſt. in qua caſtum, & coniugalem amorem ſuum erga Vlyſſem oſtendit,& eum rogat, vt nullam remittat per literas reſpōſionem, ſed ipſemet veniat. Adducit autem multas rationes, quibus probat eum debere venire. Probat enim primum à commoditate, quia non amplius detineatur bello, quia Troia propter quam abſuerat, capta,& euerſa ſit. Deinde ad honeſtate,& equitate, quia cum cæteri viri domum reuerſi vxores ſuas præſentia ſua conſolantur,& rerum geſtarum narratione detineant, ipſe ſolus maritali deſit officio preſertim cum ipſa, vt refert, perpetuum coniugalem amorem in eum ſeruauerit. Oſtendit enim ſe neque alij inſtante patre nubere voluiſſe & ſemper fuiſſe ſollicitam de periculis Vlyſſis, quod eſt piæ & fidelis coniugis argumentū, Poſtremoq́ue Vlyſſ. debeat domū reuerti arguit Penelope ab eius vtilitate, qa eo abſente

eius bona delapidentur,& diſſipentur.cum neque ipſe,vtpote,mulier neque Telem. admodum puer,neque Laërtes eius pater ſenio confectus ea tueri poſſint. Commemorat autem ei præcipuæ ſenium patris, & Telemachi filij teneram ætatem, vt ſi eum vxoris amor, curaque non reducat, moueat ſaltem filialis, paternuſque affectus, ſic ergo inquit.

HVBERTINI EXPOSITIO.

HANC, tua Penelope) Senſus eſt. O Vlyſſ.Penelope vxor tua mittit tibi hanc epiſtol. nolo aũt mihi reſcribas aliquid,ſed tu ipſe venias. [Hanc).i.epiſtolam. [Tibi lento) .i. tardo.[Tua)Subaudi vxor,nã in omnibus proprijs,& genitiuis pro nominũ,relatiuorum, vel demonſtratiuorũ,& in pronominibus poſſeſſiuis ſæpe filiorũ,vxorũ,maritorum, ſeruorumq́ue nomina ſubaud.ũtur.Virg.Hectoris.Andromachę.ſ.vxor.Cic.in epiſt. Seru. Tuus .ſ filius Terent.Video forte huius Birrhiam ſubaudi ſeruũ,& notanda eſt hæc regula.[Mittit) De ſe tanquam de tertia perſona dicit, cum in ſequenti verſu in prima perſona loquatur dicit enim. [Nihil mihi reſcrib.) .i. non remittas mihi reſponſum per literas, ſed tu ipſe veni,ipſe hoc loco demonſtratiue ponitur,nam licet per eclypſim per ſe proferatur, tamen ſubauditur,& habet teſte. Pri. ſignificationem tu eius pronominis, quod ſubauditur .ſ. tu, & eſt demonſtratiuum. [Troia) Adducit rationem,quare Vlyſſes,debeat, & poſſit venire, dicit.n.Troiam,propter quam domo diſceſſerat,eſſe euerſam. Troia etiã cũ regio ſit Aſiæ, in qua erat Ilium vrbs,quam Græci euerterunt.ponitur tñ interdum pro vrbe,vt Virg. omnemq́ue reuerti per Troiam,& hic Troia.i.Ilium,eſt vrbs Troiæ.[Iacet)Diruta eſt,& ſolo æquata ſicut.n. vrbes eũ ædificantur,aut florere dñr ſtare,aut ſurgere,vt Virg. Surgentemq́. nouæ Carthaginis arcẽ,& idem Troiaq́. nunc ſtares, & Ouid. Iam ſtabant Thebæ, ita cum dirutæ ſunt,dñr iacere & cadere. Seru.Sulp. ad Cic. Quæ tunc proſtratæ & diruta ante oculos iacet.Virg.Ceciditq́. ſuperbum Ilium.[Certe) Diſtinguendum eſt,vt nõ dicamus certe inuiſa,non enim neceſſe eſt affirmare Vlyſ. quod Troia iacet,quia hæc ipſe optime ſciebat, qui fuerat præſens, & vt dictum eſt in argumento, fuerat etiam ex magna parte auctor illius ruinæ,dicit ergo certe odio habita. [Puellis Danais).i. mulieribus Græcis. nam Danai à Danao rege dñr,qui ante Pelaſgi dicebantur, & argiui quia Danaus, vnde dicti ſunt, argos habitauit. Puellis aũt dixit, non ſolum ſexum ſed ætatem ſignificans quia adoleſcentulæ mulieres nuper nuptæ moleſtius ferunt maritorum abſentiã. [Vix Priamus) Vix ſtultum & ridiculum eſt, quod quidam ſic ordinant, vix .ſ. iaceret, vel vix inuiſa, cum neuter ſenſus procedat, ſed ſic intelligatur. [Priamus, & tota Troia vix) Meruit hoc odium Græcarum mulierum,hoc eſt,vt earum mariti propter ipſum Priamum,& Troiam abeſſent, & conſequenter haberentur odio.(Priamus) Habet emphaſium hoc nomen proprium,q.d.licet magnus rex. [Tota Troia).i.oẽs Troiani,continens pro contento. [Vix fuit tanti) Vt per eius obſidionem tot viri Græci abeſſent, & ſic earum vxores eã haberent inuiſam. [O vtinam)O ad oẽs affectus conuenit,vel miſerationis,vel indignationis,iungiturq́ue vocatiuo,nominatiuo,& accuſatiuo. Cic. O magna vis veritatis,& ò me miſerum. Interdum per eclypſim prætermittitur,ſed ſubauditur. Pli. Iunior. O hominem impatientem, ac potius durum. Interdum eſt aduerbium vocandi & iungitur vocatiuo, vt ò regina nouam &c. Interdum mirandi,vt Iuuen. O qualis facies,interdum indignandi,vt Cic. O tempora,ò mores,interdum optandi,vt Virg. Adſis tñ. & in Buc. O tñ libeat mecum tibi ſordida rura. Atque humiles habitare caſas, & hac ſignificatione optandi interdum ponitur per ſe, vt in exemplis ſupradictis,interdum iungitur cum vtinam ad maiorem affectum exprimendum, vt hic apud Ouid. interdum cum ſi affectum habet optandi, vt apud Perſ. O ſi ebuliat patrui præclarum funus,interdum, vt inquit Don. interiectio eſt optantis aduentum, aut animi repetente percuſſi, vt Terent.ò ſalue Pamphile. [Adulter) .i. Paris, quem per iram proprio nomine appellare nõ potuit,ſed per contumeliam adulterũ dixit.eſt.n.adulter qui alienæ commiſcetur vxori.[Eſſet obrutus)Eſſet oppreſſus & ſubmerſus. [Aquis inſanis).i.magnis,vel turbidis.& tẽpeſtuoſis,vtrũque.n.ſignificat,vt infra. Qđ neſcires inſania qđ æquora pñr,& in Buc.Inſani feriãt ſiue littora fluctus.[Cum).i.qñ ſubauditur tunc. [Petebat).i. ibat. [Lacedæmona).i.Spartam,nam vtroq; nomine dř,eſt aũt vrbs Laconiæ. Lacedæmon autem

autem dicta à Lacedæmone filio Iouis,& Taygetes,ex qua vrbe,vt dictũ eſt. Paris Helenã abduxit.Sed Lacedæmona tam pro regione quam pro vrbe ponitur,vt Strabo ſcripſit ex au ctoritate Hom. [Claſſe).i.multitudine nauium inſtructarum, nã hoc ſignificat claſſis licet ponatur interdum pro vna naui.Horat.Me vel extremos Numidarum in agros claſſe rele get,optat autem ꝙ Paris fuiſſet ſubmerſus,cum iret ad rapiendam Helenam, quia ſi Helena non fuiſſet abducta, nunquam Gręci ad obſidionem Troiæ iuiſſent, & ipſa Penelope non paſſa fuiſſe incommoda,quæ infra ſe pati commemorat. In quo poëta optime exprimit affectum doloris mulieris,cuius eſt longe repetere ſuarum infelicitatum initia, & cauſas, ſic Ariadnæ apud Catul. Iuppiter omnipotens, vtinam nec tempore primo. Gnoſia Cecropiæ tetigiſſent littora puppes. & Dido apud Virg. 4. Aen. Felix ſi littora tantum nunquam Dardaniæ tetigiſſent noſtræ Chrinæ. Item Ariadnæ in epiſt. ad Theſeum. Viueret Androgæos vtinam,&c. & Medeæ ancilla apud Ennium. [Vtinam) Ne in nemore Pelio ſecuribus cæſa cecidiſſent abiegnæ ad terram trabes, neue inde nauis inchoandæ exordium cœpiſſet, quæ nunc nominatur nomine Argo &c. Hanc expoſitionem ponit Cic. in Rhet. & oſtendit eam vitioſam eſſe oratoribus, quoniam nimis longe repetat initium, poëtis autem interdum concedi.

PENELOPE) Hæc Amire,vel Arnæ,à primum dein Penelope dicta ab eiuſdem nominis auibus,quæ expoſitam à parentibus educauerunt,vt Pindari ſcribit interpres: Alij eum Didymo tradunt à Nauplio necem Palamedis vlciſcente in mare deiectam,à Penelopibus eſſe tranſnominatam,quorum ope ſeruata ſit. [Penelopes) Autem Plin. Ariſtotelesque & vtroque prior Ariſtophanes ex accipitrum genere memorat. Itaq; ſi Didymum ſequimur: Ouidius hac potiſſimum de cauſa Penelopes epiſt. ſic orditur. [Hanc,tua Penelope,) q. d. quæ propter te in diſcrimen adducta Penelope vocata ſum,Canit Hom. integro operis argumento,Penelopen abſenti viro fidem ſumma pudicitia ſeruaſſe per annos xx.Lycophrõ infamat, & Duris Samijs omnibus procis proſtituit,ex quorum promiſcuo concubito Pana peperit.Quidam Mercurij Filium Pana dicunt,& Penelopes,vt apud Herodotum [Vix Priamus tanti,&c.).i.interficere Priamum,Troiamque euertere tanti .i. operæpretium, & Græcæ puellæ tandiu virorum conſuetudine carerent,vt deſiderarent in acie cæſos.Valer. Max. memorabilium nono. penè victoriæ eius tanti non fuerunt. PARR.

HANC tua Penelope) Quanquam nullus eſt in epiſtolis, ordo tamen videtur poëta hanc Penelopes epiſtolam non ab re primam poſuiſſe.quippe quòd ab heroidum decantatiſſima miſſa fingitur,ab ea,videlicet,cuius maritus poëtarum Principi. Homeri vigintiquatuor librorum vberem præbuit materiam.Et cum in toto opere totus ſit ingenioſus poëta,tamen vt Liu. in concionibus,ita hic in epiſtolis pro ſcribentium,hoc eſt,quos ſcribentes inducit,captu,&ingenio argutias nunc contrahit,nunc dilatat, vt ſuis locis pro opportunitate,& captu noſtro declarabimus.Verum quia intentionem poëtæ in præambulis diximus,& argumentum modo expoſitũ eſt,pro veteri inſtituto noſtro inerudite pubi pauca,quæ grammaticen concernunt,prælibabimus.Meminerit ergo tirũculus in ſingulis verbis poëtæ,in quibus ſurdaſtri nihil boni concentus perſpiciunt,nihilque ſalis, atque leporis ſapiunt,eſſe ſuam venuſtatem,ſententiam,& vim.Diſcat ergo in primo vocabulo decora breuitate,quæ nihil obſcuritatis habeat vti,ea videlicet reſecãdo,quæ ſuperflua videantur,eo quòd intellectu facillima ſit. Cuiuſmodi ſunt locutiones ſequentes. Ventum eſt ad veſtæ,ſubaudi,ſed non eloquere,edes aut templum.Quarto Cal.Iulias: ſubaudi die ante. Triduo ante diui Baptiſtæ,ſubaudi Natalem,aut diem feſtum. Paucis rem aperiam, ſubaudi verbis. Teſtificamur his,ſubaudi literis. [Hanc,igitur tibi mittit) Subaudi epiſtolam. Neque tamen opus eſt vt adijcias. Et quia hic hæc hoc, & eorum aduerbia ad primam perſonam,idem eſt hanc mittit,ac ſi dicat. ego eam mitto. Secundo annotet, quia pronomina habent emphaſim & vim ſuam. Semper enim vberius demonſtramus,aut referimus quam poſſimus proprijs vocabulis eloqui.Non capit me puer dicam iterum. Si dixerit Penelope mittit tibi epiſtolam,non tm̃ dixerit, quantum vbi dicit mittit hanc, quaſi dicat quæ tuæ ſaluti conſulit, quæ te ad fidiſſimam coniugem vocat poſt tacitos errores, quæ miſerias noſtras exponit,quæ me tuam probat. Vnde additur tua,in quo mira quoq; ASC.

emphaſis eſt. quaſi dicat, quæ inter tot procos, i. procaciter & improbe coniugium meum petentes, & animo, & corpore tua permanſi, fida tibi amica tibi &c. Tertio quod ſicut genitiui non regūtur à proprijs, niſi per intellectionem appellatiui, vt Deiphœbe glauci, ſubaudi filia, ita nec pronomina poſſeſſiua, quæ pro genitiuis ponuntur primitiuis, nunc abſolutis non iunguntur proprijs, niſi per ſubintellectionem appellatiuorum, vt tua Penelope, ſubaudi vxor, aut coniux. Quarto propria nomina græca ſolere apud doctos ſuam declinationem ſeruare, licet multa in noſtram migraſſe legantur, vt hæc Penelope huius Penelopes. Nam Penelopa inſuetum eſſet. Reperitur tamen Helenæ & Helena. Læde & Læda &c. Quinto epitheta, id eſt adiectiua proprietatem (vt notis loquar) importātia, eſſe attribuenda pro negocijs & locis, Quia ergo nihil amanti magis alienum quam lentū eſſe, & ſegnem [Nam vt hic dicetur. Res eſt ſolliciti plena timoris amor) Ideo bene dicit, Lento tibi, quaſi dicat flaccido, & tepido in amore viuo, cum ſim tam ſtrenua coniux, vt etiam noctes tibi impendam reficiendo videlicet telam, & ita illudendo procos. Sexto, q͡ Vlyſſes ſecundū græcā deductionem deberet ſcribi Olyſſes, aut Odyſſes ſcribit enim græce [illegible] ſed eus ſæpe in es lōgum mutatur, Achilleus Achilles, Nereus Neres, Orpheus Orphes Vnde volunt Orphi in datiuo dictum in Bucol. Orphi caliopes, ſed neſcio quo errore pro o, ſcribitur nunc u, & pro d, l, & pro ſſ, x, cum tamen ſint qui ſcribant Olyſſes, & multi qui Vlyſſes. Nos vero quia ita plures ſcribunt ferè, Vlyxes ſcripſimus, habet autem in vocatiuo etiam Vlyxes, tunc preſertim cum s, crebro poneretur, vt apud Cic. in carmine de ſirenum cantu apud Hom. O decus argolicum quin puppim flectis Vlyxe, hic autem reperiri Vlyxes, forte ne eſſet, illepidus concurſus Penelope, Vlyxe. [Nil mihi reſcribas) Occurrit per reſponſionem antipophoram, poſſet enim reſpondere, ſi ad me ſcribis coniux, reſcribam ad te atque ita tecum paria fecero ad quod ipſa. [Nil mihi reſcribas,) Id eſt nolo quidquā reſcribas ad me Dicat igitur non petis certior fieri de me, quocirca addit attamen, id eſt licet nolim reſcriptum, volo tamen noua de te, veni igitur, dicat mittam ex meis, qui eloquantur, quod excludit dicens. Ipſe quod eſt tu, quaſi dicat in propria perſona. Habet enim emphaſim pronomen ipſe, & excludit inferiores perſonas, vt oue miſſus ab ipſo, q. d ab eo qui ſummus eſt, & non ab inferiore. Rex ipſe me ſemper in oculis habet &c. Habet tamen decenter officium trium perſonarum. Primæ vt & ipſum ludere quæ vellem calamo permiſit agreſti. Ipſum, id eſt me. ipſe ignotus, egens Libiæ deſerta peragro. Ipſe, id eſt ego. Secundæ vt hic ipſe veni. & 6. Aeneid. ipſa canas. Tertiæ, vt eiuſdem tertio. Ipſe canat &c. Ordo raro à nobis ponetur, quia cum binis ferè verſibus compleatur ſententia, facile eſt eum conſequi in elegiacis preſertim, quorum ſtilus facilior eſt. Vltimo tamē hoc loco notabis, quia ſecundùm Vallam indifferenter ferè dicimus, reſcribas, nil reſcribe, & nil reſcripſeris, & ideo diuerſos modos coniungit poëta dicens. [Nil mihi reſcribas, attamen ipſe veni) Niſi longior fierem, dicerem tamen, à Seruio exponi aliquando pro tandem, & ſic erit ſenſus [Nihil reſcribas) Sed tandem ipſe veni, aut exponendo more conſuetudo cōtextus eſt. [Nil reſcribas) Id eſt nolo quidquam ad me ſcribas, ſed tamen licet id nolo, ipſe veni, quia te pluſquam literas tuas deſidero. [Troia iacet &c.) Docet facile poſſe redire cū Græci compotes voti effecti ſint. Diruta Troia, quia tamen non redit, progreditur in deteſtationem bellorum, quæ vt Horat. dicit matribus ſemper deteſtata ſunt, ſed ne ſuos per hoc lædat callida mulier, conuertit odium in ipſam Troiam, ipſoſque Troianos, quorum libido, & ad vlteriam cauſa tanti belli fuit. [Vix Priamus tanti) Duplex ſenſus eſt alter ab Antonio poſitiuo, videlicet vt. Priamus dum ſtaret in regno, & tota Troia vix fuerit tanti .i. vix reputata, aut æſtimata ſit tanti valoris, vt græci vellent illic diutius immorari, quo circa, cum Priamus extinctus ſit, & Troia euerſa, videtur aliud puella obieciſſe Vlyſſi, qui tantum immoratur. Alter ſenſus eſt, Priamus, & tota Troia vix fuit tāti, vt tot puellæ Danaæ viduæ degerent. [O vtinam) Aliquando optantes ponimus ò tantum, aliquādo vtinā tantum, aliquando vtrunque, tunc videlicet cum vehemens eſt affectio, vt hic, ſimiliter aliquando ò tantum, vt in Buc. O mihi tam[?]ge maneat pars vltima vitæ. Aliquando ſi tantum, vt 6. Aeneid. Si nunc ſi nobis ille aureus arbore ramus Oſtendat &c. Aliquando vtrunque, vt apud Perſium Sat. 2. O ſi ebulliat patrui præclarum funus &c. neque vitioſum

eſt

eſt quia vocalis ſequitur. Nam videtur quaſi vna pars orationis & monoſyllaba, licet abſumant vocalem & m, non tamen abſumuntur. vnde Horat. Carm. j. & præſidium dulce decus meum. Hiſtoria autem diuerſimode recitari ſolet, ſed vulgarior eſt Alexandrum, qui & Paris dicitur, ſiue ob Heſionam amittam ſororem, videlicet Priami, quæ in captione priore Troiæ ab Hercule facta Thelamon in ſortem data eſt, in Græciam nauigaſſe ad eā repetendam, ſiue ad Helenam à Venere promiſſam obtinendam in Peloponneſon nauigaſſe, & quæ illi præcipua occurrit, Helenam rapuiſſe, ob cuius raptum, Troianum bellum ſubſecutum dicitur cum euerſione Troiæ, quam euertendam, & incendendam prænotauerat Paris, cum adhuc in vtero materno eſſet, quia Hecuba mater eius viſa eſt ſibi geſtare canem portantem mordicus facem ardentem, vnde tota Troia incenderetur, quam rem Priamus cum ex earum rerum interpretibus intellexiſſet, ſignificare incendium Troiæ, ius ſit prolem extingui in primordijs, ſed mater miſerans exponendam dedit. Vnde Paris inter paſtores ab infantia vexatus eſt, vbi Oenonem nympham cognouit, vt ſuo loco dicemus. Inſanis aquis aut magnis, aut æſtuantibus, & furentibus, ſicut in Bue. Inſani feriant ſiue littora fluctus.

Non ego deſerto iacuiſſem frigida lecto:
Nec quererer tardos ire relicta dies:
Nec mihi quærenti ſpatioſam fallere noctem
Laſſaret viduas pendula tela manus.
Quando ego non timui grauiora pericula veris?
Res eſt ſolliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros:
Nomine in Hectoreo pallida ſemper eram.
Siue quis* Antilochū narrabat ab Hectore victū:
Antilochus noſtri cauſa timoris erat:
Siue Menœtiaden falſis cecidiſſe ſub armis:

NOn ego) Incipit ea cō memorare, qbus dicit ſe fuiſſe carituram, ſi Paris fuiſſet ſubmerſus. [Ego) Penelope. [Nō iacuiſſem).i. cubuiſſem. [Frigida) Vel re vera frigida non calefacta à marito vel certe, quod magis placet, frigida.i. ſola. nam frigeſcere ſignāt ſolum eſſe & ceſſare. Terent. nimiū hic hoīes frigens ſicut contra feruere, frequētari Virg. Feruet opus & alibi cum littora feruere late, proſpiceres, dicimus. aūt ſolum hoīem qui non habet ſocium & locum deſertum & non frequentatum. Terent. Venit alicunde ex ſolo loco [Deſerto).ſ. à te qui debueras in eo mecum iacere. [Nec quererer).i. non dolorem & lamentarer. [Dies) Ire tardos.i. eſſe longos & tarde finiri, vt mihi vr̄, nam amantibus, & omnibus qui ſunt in aliqua ſollicitudine fortunæ tpa vr̄ tarde tranſire, & eſſe nimium longa, Virg. in Buc. Si mihi non hæc lux tota iam longior anno eſt. & Horat. in 1. Epiſt. Vt nox longa qbus mentitur amica: dieſque longa videtur opus debentibus. [Quærenti) Conanti. [Fallere) Decipere, & præterire aliquid faciendo & texendo, ne moleſtiam temporis ſentiam, quod tam non poſſum aſſequi, quia labor texendi dum de tuo diſceſſu ſum anxia, laxat & fatigat manus meas quod non fieret, ſi tu adeſſes, omnis .n. videtur labor mihi iucundus te præſente. dicitur autem falli, vel decipi tempus, eum aliquid fit, quo ipſius temporis moleſtia non ſentiatur. Ouid. in Triſtib. Non qui ſoletur, non qui labentia tarde. Tempora narrando fallat, amicus, adeſt. [Pendula) Quæ pendet è ligno, quo inuoluitur, quod iugum dicitur. Ouid. 6. Metamorph. [Tela) Iugum iuncta eſt. [Quando,) Quaſi dicat ſemper, eſt enim pronunciandum interrogatiue. [Pericula).ſ. de te. [Grauiora veris?) Scilicet periculis.i. maiora quàm ea, quæ vere poſſunt tibi euenire. [Res eſt ſolliciti) Sententia eſt exornatio rhetorica, & eſt quaſi deſcriptio amoris. [Solliciti) Anxij, requieti. [In te fingebam) Enumerat Penelope pericula multa & anxios timores, quibus dicit ſe propter maritum ſuum, quem amat affectam fuiſſe. [Fingebam) Animo æſtimabam, & vt ita dicam imaginabar. [Troas) Troianos accuſatiuus eſt græcus à nominatiuo tros, accuſatiuus ſingularis eſt troa à quo pluralis formatur per additionem, ſcilicet vt Troas. dicti autem ſunt Troës à Troë Erichthonij filio. [Violentos) Fortes, vel potius,

H V B.

* Archi. locum.

ſeros,& crudeles. [In te) Contra te.i.interpugnandum. [Eram pallida in nomine Hectoreo).i.ſemper timebam cum audiebam nomen Hectoris,qui omnium Troianorũ fortiſſimus dicebatur, pallidus aũt ponitur pro timido qm̃ ex timore ſequitur pallor. Siue quis, enumerat multos,quos audiuit ab Hectore interfectos, ob quam cauſam dicit ſe valde timuiſſe, ne Vlyſſes ſuis aſtutijs poſſit ab eo euadere. [Antilochus) Erat cauſa noſtri timoris.i.erat cauſa quare timerẽ,ſi quis narrabat ipſum ſuperatum ab Hectore. In quo aduertẽdum eſt ꝙ Antilochus non fuit tamen ab Hectore interfectus,licet fortaſſe in prœlio interdum ab eo ſuperatus,nam fuit Neſtoris filius,qui Hectore iam mortuo à Memnone Auroræ filio interfectus eſt, cuius mortem Neſtor admodũ ſenex impatientiſſime tuliſſe dicitur adeo vt quæreretur ſe nimis diu vixiſſe,q̃à filio fuiſſet ſuperſtes. Propertius de Neſtore ſic inquit,Non ille Antilochi vidiſſet corpus humari.Diceret aut ò mors cur mihi ſera venies Iuuen. Oro parumper Attendas quantum de legibus ipſe quæratur Fatorum, & longo de ſtamine cum videt acris Antilochi barbam ardentem, nam quærit ab omni: Quiſquis adeſt: ſocio, cur hæc in tempora duret. Quod facinus dignum tam longo admiſerit æuo. [Siue Menœtiaden) Subaudi ſiue aliquis narrabat Menœtiaden.i.Patroclum. Cecidiſſe,mortuum eſſe.[Sub falſis armis).i.in armis non ſuis,ſed Achil. hiſtoria aũt hoc habet Patroclus filius Menœtij filij Actoris ab Achille ſincere dilectus, cum Achil. ob irã raptæ ſibi Briſeidis,nollet pugnare,eius armis indutus,putans ſe territurum Troianos,qui crederent ipſum eſſe Achillem cum Hectore cõgredi auſus eſt,à quo,& ſuperatus & interfectus eſt,cuius cæde tanquam amiciſſimi Achilles ita moleſte tulit,vt non poſſet quieſcere, tandem,vt eum vlciſceretur,reuerſus ad pugnam,Hectorem interfecit,quem currui alligatum circa muros Troianos captauit,& hæc ſatis ſunt ad hunc locum intelligendum.Patroclus interdum à poëtis dicitur Actorides ab auo. Ouid. Faſt. lib. 2. Actoridem Peleus ipſum quoque pelea phoci,Cæde,Phæmonias ſoluit Acaſtus aquas,& lib.12.Met.Reppulit Actorides ſub imagine tutus Achillis Troias ab arſuris cum defenſore carinis.

PAR. SIVE quis Antilochum)Non placet Amphilochum mutare cum Politiano,nã quanquam fuit is quidem Creati. F. ab Hectore occiſus,vt Iliad.13. canit Homero. Antilochum vero Neſtoris, cum laboranti in acie patri opem ferret à Memnone interemptũ Pindarus,& qui Iliada ſcr. exorſus à fine Homeri,Quintus auctor eſt,ego tamẽ antiquam receptamq́. lectionem tueor,vt Ouidius inſeruiẽs puellari decoror negligat hiſtoriæ fidem, cuius admodum ſtudioſæ matronæ ſatyra Iuuen. accuſantur, vt ab eodem contra præcipitur, ne matrona hiſtorias ſciat omnes. Sed quodam in libris, & non intelligat. Ex quo Ouid. hoc ipſo opere ex perſona Oenones addubitanda dixit. Illam de patria Theſeus (niſi nomine fallor) neſcio ouis Theſeus abſtulit arte ſua. nec tamen comici, ſed quicunque verſatur in dramatico ſcribendi genere,ſentẽtias,& verba perſonis aſcribunt, vt Plau. in Trucul.non ſalueo parum latine poſuit ex perſona ruſtici. Terent. quoq; emoriri apud queuvturſus adoleſcens atticus. emori cupio dixit,& Theocritus cumque ſecutus in Buc. noſter Maro, quædam dicuntur aliter quam res habet, ad exprimendam ruſticam ſimplicitatem quod Seru.etiam notauit eo quæ prius Valerius probus in illud ex Bucolico Maronis lodicro. Canon & quis fuit alter, His verbis. Sed quamuis plures fuerint mathematici, eleganter errantem ruſticum Inducit dicentẽ, qui fuit alter.alter enim accipitur vnus de duobus nihil itaque mirum ſi Penelope non ad vnguem tenet hiſtoriam, quam non ex nuncio,ſed incerto rumore collegerat in belli terroribus plerumque vano,quod ex Statio, Virgilioque,& ipſo Ouidio copioſius,& diſtinctius oſtendam in eo opere,cui titulum feci de rebus per epiſtolam quæſitis.

ASC. LECTO deſerto) A marito. [Nec quærerer).i.non conquererer ſine dipthongo. [Tardos dies)Quia deſideranti,& optanti tardi vñr.[Nec mihi quærenti fallere.i.occaſionem qua fallere.i.mitius peragam ſpatioſam noctem,quæ me ſua duratione opprimeret, niſi labore fallerem eam.Nam ocioſis ſub noctem cura recurſat. [Tela pendula).i.ſuſpẽſa, & declinatur hæc tela telæ. [Quando ego non timui)interrogatio figurata,quæ tunc locũ habes,quando affirmationi locus deeſt, & ita negatiuam petit reſponſionem,non tñ detur. vt in Bucolicis.Hæc eadem, vt ſciret quid nõ faciebat Amyntas,quaſi dicat nihil nõ faciebat,

bat,ſed omnia faciebat. & hoc quando ego non timui, q.d.nunquam non timui, quod eſt ſemper timui, ſed plus efficit quam ſi diceret ſemper timui. [Res eſt ſoliciti) Diuerbium eſt. [Violentôs Troas) Corripitur,quia accuſatiuus græcus. [Nomine in Hectoreo) Quia tanti nominis fuit Hector apud Græcos, vt omnis á facie eius fugerent præter Achillem, quod etiam Homerus in laudem & gloriam Achillis aſſerit. [Siue quis Antilochū) Narrat facinora Hectoris,ob quæ in eis nomine polluerit. [Fallis armis).i.quibus ſe Achillē ſimulabat. Cum enim hoc raptum Briſeida Achilles iratus Agamemnoni,in Troianos armari nollet,& omnes Græci à facie Hectoris fugerent,Patroclus ſocius,Achillis indutus armis, eius in occurſum venit ei,& tandem occiſus eſt. & eius arma indutus Hector ciuitatem ingreditur. Vnde Aeneid. 2. Hei mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo Hectore, qui redit exuuias indutus Achillis.

Flebam ſucceſſu poſſe carere dolos.
Sāguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat haſtā:
Tlepolemi leto cura nouata mea eſt.
Deniq; quiſquis erat caſtris iugulatus Achiuis:
Frigidus glacie pectus amantis erat.
Sed bene conſuluit caſto Deus æquus amori:
Verſa eſt in cineres ſoſpite Troia viro.
Argolici rediere duces: altaria fumant:
Ponitur ad patrios barbara præda deos.
Grata ferunt Nymphæ pro ſaluis dona maritis:

FLebam) Flendo,timebā, Dolos aſtutias tuas. [Poſſe carere ſucceſſu .i. ne carerēt,felici euētu.i.ne vincerētur viribus hoſtiū Tlepolemus,de quo hic loquitꝰ filius fuit Herculis ex Aſtyoche qui Rhodi regnauit, & Rhodioꝝ claſſem in auxilium græcorū duxit aduerſus Troianos, vt Oui.lib.13.Met.Horodiæ ductor pulcherrime claſſis, is à Sarpedone Iouis, & Laodomiæ filio,q ex Lycia venerat, interemptus eſt,& ideo dixit. [Tepefecerat).i.calefecerat. [Sanguine).ſ.ſuo cum eſſet vulneratus. [Haſtā Lyciā).i.Sarpedonis Lycij. [Cura) Timor, ſollicitudo. [Nouata) Reintegrata. [Denique) Tandē,& finaliter. [Quiſquis).i,quicunque ſiue fortis,ſiue ignauus. [Iugulatus) Interfectus,nam iugulus eſt pars colli ſupra pectus,vbi locus eſt ad hoīem interficiēdus aptus,inde iugulare dicitur. [Caſtris Achiuis).i.in exercitu Græcoꝝ. [Amantis).ſ.mei Penelopes, Erat frigidus glacie.nam propter timorem homines frigidi fiunt. Virg.1.Aen. Extemplo Aeneæ ſoluuntur frigore mēbra. Quod aūt dixit frigidus glacie hyperbole eſt figura.i.ſuperlatio,nā hæc oratio eſt ſupra verum. [Sed Deus æquus) .i. iuſtus,qui pios & iuſtos nunquam derelinquit. [Bene cōſuluit).i.bene prouidit. [Amori).ſ.meo. [Caſto) Pudico quia ſemper tibi ſeruaui fidem. [Verſa eſt) Ecce quō bene conſuluit,quia in tātis periculis belli vir meus Vlyſſ.incolumis remāſit,& Troia euerſa eſt. [Verſa eſt in cineres).i.incenſa,nam ꝙ incēdio conſumitur,in cineres vertitur. [Viro) Marito.ſ.meo. [Soſpite) Incolumi. [Argolici) Nūc pergit Penel.cōmemorare & probare ab æquitate,quod Vlyſſ.debeat domum reuerti,quia omnes alij duces reuerſi cōſolantur vxores ſuas,cum ipſe ſolus,vt diximus,maritali deſit officio. [Duces) A ducendo dicti,qui partem exercitus regūt. [Argolici) Græci. [Rediere).ſ.domum ſuam,vel in patriam. [Altaria fumant).i.incenſa ſunt ad facienda ſacra dijs. Ouid.lib.2.Faſt.Idib.Aug. Fumant altaria ſau. Solebant enim antiqui in aris thura & cæſes victimas comburere,vnde illi ſacra holocauſta,quaſi combuſta dicebantur. [Præda) Quidquid alicūde rapitur. Præda dicitur Barbara.i.Tro.nam priuſquā Rom. rerum potirentur,Græci omnes præter ſe barbaro,appellabant poſteā vero Latinis Græciſque exceptis barbari omnes dicti ſunt. [Ponitur).ſ.à victoribus quia ſolebant hoſtilia ſpolia templis deorum affigi à victoribus. Virg.lib.3.Aeneid. Aere cauo clypeum magni geſtamen Abantis,Poſtibus aduerſis figo,& rem carmine ſigno. [Deos præda) Qui coluntur in patria,quia quælibet natio habuit ſuos deos. [Nymphæ) Interdum græce dicuntur ſponſæ,hic pro mulieribus puellis ponitur. [Dona grata).ſ.ipſis puellis, quia libenter ea offerunt pro maritis Saluis .i. incolumis. Terent. Saluum te venire gaudeo.

HVB.

LYCIAM)

LYCIAM) Haſtam, quam Sarpedon Lycius ferebat, qui vir ingens fuit. Vnde Aen. j. Sæuus vbi Aeacide telo iacet Hector, vbi ingens Sarpedon, &c. [Sed bene conſulit, &c.) Sed iſta, inquit, non ſunt iam timendam, cum parata ſit victoria, ob quam nymphæ. i. ſpōſæ marito recipientes dijs vota perſoluunt, facit autem digreſſionem, qua recitat ea, quæ à maritis receptis narrantur de ſitu & excidio Troiæ. Illic Aeacides. ſic Virg. Aen. ij. hic, Dolopum manus hic ſæuus tendebat Achilles. Tenebat. ſ. tentoria ſua & caſtramentatus eſt. Pingit & exiguo pergama tota mero. Laus pictoris & declamatio ex contrarijs per antitheſin, videlicet, nam tota pergama magna nimirum fuerunt. Vnde contrarium eſt exiguo mero. Pingit autem fundendum modicum vini ſuper tabulam, ſeu menſam, quo deducto per digitum oſtendit formam & ſitum Troiæ.

HVB.

Illi victa ſuis Troica * fata canunt.
Mirantur iuſtique ſenes, trepidæque puellæ:
Narrantis coniux pendet ab ore viri.
* Atque aliquis poſita mõſtrat fera prœlia mēſa:
Pingit & exiguo pergama tota mero.
Hâc ibat Simois: hic eſt Sigeia tellus.
Hic ſteterat Priami regia celſa ſenis.
Illic Aeacides, illic tendebat Vlyſſes:

* facta.
* Lamq;.

ILli) .ſ. mariti. canunt cū lætitia narrent. [Suis) Meus iungitur cum victa, vt ſit datiuus & ſenſus. [Victa ſuis) .i. à ſuis græcis [Troica fata) Notandum eſt legendū eſſe fata non autem facta, qđ enim ſignificaret facta Troica eſſe victa, ſed fata victa ſunt, quibus defenſio Troianorum conſiſtebat, quæ cum diu Græcos fatigaſſent, & ab ea expugnanda vrbe repellerent tandem inſidijs, Si nominis victa ſunt equo ligneo armatis viris pleno in vrbe introducto, fata autem non facta legendum eſſe, vel illo Virg. Loco maxime percipitur 2. Aeneid. Facti bello, fatiſque repulſi Ductores Danaum. Fata autem hæc Troianorum dicuntur fuiſſe. Vna Troili. Conſeruatio Palladij, id eſt ſimulacri Palladis, quod Troiani habebant in vrbe, & vt ſepulchrum Laomedontis, quod erat in Porta ſcæa, ſeruaretur integrum, & vt equi Rhœſi, de quibus inferius dicitur, poſſent à Troiani recepi, hæc omnia fata vicerunt Græci. Nam Achilles Troilum ſecum congreſſum interfecit. Palladium vero ab Vlyſſ. & Diom. clàm noctu vrbem ingreſſis, cæſis arcis cuſtodibus aſportatum eſt. Equi Rhœſi, vt infra videbitur, ab Vlyſſ. & Diom. abducti ſunt, vt Virg. Inquit, priuſquam pabula guſtaſſent Troiæ Xanthumque bibiſſent, porta vero ſcæa diruta eſt ab ipſis Troianis, vt equus introduceretur, & ita fata Troiana victa ſunt, & de his nunc eſt intelligendum. Iuſtique ſenes epitheton conueniens illi ætati. Ouid. lib. 6. Met. Dicite iuſte ſenex, & fœmina coniuge iuſto Digna quid optetis. & lib. iij. Faſt. Flent pariter molles animis virgoque, ſenexque. E quibus hæc iuſti verba fuere ſenis. Trepidæ naturaliter timidæ. Pendet attente audit, cum enim aliquem attente audimus, ita eum aſpicimus, vt ex eius ore pendere videamur. Virg. de Dio. [Pendetque iterum narrantis ab ore) Atque aliquis oſtendit Pene. Quam varia rerum narratione Græci domum reuerſi detineant vxores ſuas. [Monſtrat) Oſtendit quaſi ad oculum. [Fera prœlia). i. pugnas geſtas inter græcos & Troianos. [Pingit) Deſcribit. [Exiguo mero) Sic enim in menſa ſolent multa depingi, quæ ad oculum demonſtrare volumus, vt infra Helena ad Paridem. Orbe quoque in menſæ legi ſub nomine noſtro, Quod deducta mera litera fecit amo. & in I. Amorū. Verba leges digitis verba notata mero. Idem in libro Amor. Non oculis tacuere tuis conſcriptaque vino menſa. [Hac ibat) Aduerbium .i. demonſtratiue, ponitur. [Simois) Fluuius ex Ida monte defluens. iuxta Ilium labens, non longe à Sigæo Xantho commixtus facta palude in mare ingreditur, genitiuum facit Simoëntis. [Tellus Sigeia). i. promontorium Sigeium nobilitatum ſepulchro Achillis, ſicut Rhetium ſepulchro Aiacis Telamonij. [Steterat) Fuerat, erecta erat. [Regia celſa) Adula

ſub

ſubſtanchuum eſt. [Illic) .i. alio loco, ita enim iſta narrantur, quaſi loca ſint ante oculos. [Aeacides) Achilles nepos Aeaci patronymicum ab auo, nam Aeacus Iouis, & Aeginæ filius genuit Peleum patrem Achilli. [Tendebat) Tentoria militaria habebat. dicuntur autem à tendendo quia extentis velis fiebant. demonſtrantur autem Achil. tentoria non ſine cauſa, quaſi dicat vbi Priamus ſupplex fuit ei & corpus Hectoris ad ſepultura redemit.

PARRHASIVS.

DONA grata nam, vt inquit Valer. Max. Priſco inſtituto rebus diuinis opera dabatur, cum aliquid commendandum. precatione, cum expoſcendum, voto, cum exoluẽdum, gratulatione. Eſt autem gratulari dijs agere gratias, vt ex Iuno facile percipitur, in hunc ergo ſenſum dixit Ouid. Grata dona. [Iuſti) Religioſi [illegible] Etenim iuſtitiæ prima pars eſt pietas & deorum cultus, cui maxime, illa ſtudebat ætas. hinc Heſiodi carmen prouerbij vice iactatum, quod Hiperides in Autoclem recitat.

Βουλαὶ δὲ μέσων καὶ εὐχαὶ δὲ γερόντων.

Bella gerant iuuenes, at, proxima conſulat ætas. Decrepitique ſenes palmas ad numina iendant. æquitatis obſeruantia ſenibus etiam conuenit, itaque nihil impedit in ſuo proprio ſignificatu iuſtos accipere.

ASCENSIVS.

SIMOIS) Nomen fluuij Troiani declinatur hic ſimois, huius ſimoëntis vel ſimoëntos, huic ſimoënti, hunc ſimoënta. Virg. Aeneid. 2. genuit ſimoëntis ad vndam, ſed à nominatiuo Simois, Seruius, Simoëntis deducit.

* Hic lacer admiſſos terruit Hector equos.
Omnia nanque tuo ſenior, te quęrere miſſo
Rettulerat nato Neſtor, at ille mihi.
Rettulit & ferro Rhœſumq́;, Dolonaque cæſos:
Vtque ſit hic ſomno proditus, ille dolo.
Auſus es ò nimium, nimiumque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere caſtra dolo:
Totque ſimul mactare viros adiutus ab vno.
At bene cautus eras, & memor ante mei.
Vſque metu micuere ſinus: dum victor amicum

HVB. * Hic alacer miſſos. Alij etiam legũt. Hic lacer admiſſos.

HIc lacer) male legit, hic alacer miſſos terruit Hector equos, nã hæc ſententia nulla ratione, aut hiſtoriæ teſtimonio poteſt comprobari, nec eſt veriſimile q́d Græci vxoribus ſuis in bello geſta narrantes laudaſſent Hectora hoſtem, aut appellaſſent ipſum alacrem, de equis territis ab Hectore, dũ viueret nulla ſit mentio, nam quidam dicunt de equis Rhœſi, qũo conuenit, cum Rhœſus in auxiliũ Troianorum veniſſet? præterea in libro meo vetuſtiſſimo hic lacer ſcriptum reperi, & multis oſtendi, & adhuc oſtendere poſſum, legendum eſt igitur. [Hic lacer admiſſos terruit Hector equos.) Conſtat enim Hectora circa muros Troianos equis raptatum fuiſſe. Virg. lib. 2. Aeneid. Ecce ante oculos mœſtiſſimus Hector Viſus adeſſe mihi, largosque effundere fletus. Raptatus bigis, vt quondam, aterque cruento Puluere &c. & idem lib. 1. ter circum iliacos raptauerat Hectora muros, dum igitur traheretur Hector. equi aſpectu cruentati cadaueris territi ſunt, hæc oſtendit ipſe Ouid. in conſolatione ad Liuiam de morte Druſi, his verbis. Hoc fuit Andromachæ cum vir religatus ad axes Terruit amiſſos ſanguinolentus equos, ergo volens nunc aliquis ex Græcis illum locum vxori ſuæ ante oculos ponere dicebat. [Hic) Hoc loco, quem deſignabat in menſa. [Hic lacer,) Id eſt vulneribus confoſſus & dilaceratus: vt Virgilius, vulneraque illa gerens, quæ circum plurima muros Accepit patrios. [Terruit Hector admiſſos,) Id eſt liberos & celeres, nam amitto componitur ex à particula ſeparatiua, & mitto, inde amiſſus dicitur quaſi dimiſſus, & liber, & ideo celer. Ouid. Et celer amiſſis, & labitur annus equis, & libro quarto Faſt. Hanc quondam Cytherea diem properantius ire iuſſit, & amiſſos præcipitauit equos. Ergo nullo modo legatur admiſſos. [Omnia) Dicit Penelope ſe hæc omnia

 intellexiſſe

intellexiſſe à Telemacho, cui Neſtor ea narrauerat, cum ad eum miſſus fuiſſet ad quærendum Vlyſſem patrem ſuum. [Senior,] Scilicet ſenex comparatiuum pro poſitiuo. agebat enim vt Cicero ſcr. tertiam hominum ætatem, etiam ipſe refert lib. 13. Metamorph. Vixi annos 200. nunc tertia viuitur ætas. [Tuo nanque] Telemac. [Miſſo quærere]. i. ad quærendum. [Ille]. ſ. Telemac. mihi ſubaudi rettulit, &. i. etiam præter ſupradicta. [Rettulit] Narrauit. [Rhœſum Dolonaque Cæſos] Sic legendum eſt, vtque coniunctio encletica vtrique ſubiungatur, vt conſtet ratio metri, nam Dolon primam corripit & quam coniunctio hoc loco non ſolum copulat verba, ſed etiam ſenſum, vt oſtendat vtrunque cæſum .i. interfectum fuiſſe. Fuit autem Rhœſus rex Thraciæ, ab amicitia Priami non alienus, qui cum in auxilium Troiam veniſſet, cum Thracum copijs iam nocte adueniente ante inſulam, quæ antepoſita ciuitati continenti adiungitur pauliſper commoratus, poſtea circiter ſecundam vigiliam campos Troiæ ingreſſus tentoria explicuit, quod vbi Dio. & Vlyſ. in ea parte vigilias curantes animaduertere, vel potius, vt alij volunt ex Dolone Troiano intellexerunt, & ipſe ſpeculatum exierat, & eum deprehenderat, vt mox dicetur omnia circumſpiciens, Celeriter ad locum, vbi Rhœſus commoratus fuerat, acceſſerunt. Tum fatigatis ex itinere cuſtodibus, & ob id ſomno preſſis. Vlyſſe & Diomede introgreſſi, regem in ipſis tentorijs interfecerunt, & currum eius cum inſignibus equis ad naues Græcorum duxerunt. Dolon autem vir fuit Troia. Eumedis filius qui in caſtra Græcorum ſpeculatur acceſſit, pactus cum Troia. vt in remunerationem ſpeculationis, ſibi darentur equi Achil. poſt victoriam quam ſperabat, ſed deprehenſus eſt à Dio. & Vlyſſ. qui & ipſi ſpeculatum venerant, & vigilias, vt diximus in ea parte curabant, quibus omnia aperuit, quæ Troiani pararent, & ſperarent, indicauitque præcipue aduentum Rhœſi, & fatum quod de eius equis erat, Troiam non poſſe capi, ſi aquam Xanthi bibiſſent aut pabula ſoli Troiani guſtaſſent, promiſerant. ei enim vitam, ſi omnia indicaret. verum omnibus perceptis eum interfecerunt, vnde Ouid. nunc dixit cum proditum iuiſſe oſtendit Ouid. lib. ij. Triſt. non fore Eumedes orbus ſi filius eius ſtultus, Achilleos non adamaſſet equos. & Virg. lib. xij. Aen. multis verſibus. Sed quidquid pertinet ad intelligendum hunc locum, optime habetur lib. xiij Met. ex verbis Vlyſſ. Eſt aliquid de tot Graiorum milibus vnum à Dido. legi, nec me ſors ire iubebat. Sed tamen & ſpreto noctiſque hoſtiſque periclo. Auſum eadem, quæ nos Phrygia de gente Dolona. intimo non ante tamen, quam cuncta, coegi prodere, & edidici quid perfida Troia pararet. Omnia cognoram, nec quid ſpecularer habebam. Etiam promiſſa poteram cum laude reuerti. Haud contentus eo petij tentoria Rhœſi. Inque ſuis ipſum caſtris, comiteſque peremi. Atque ita captiuo victor votiſque potitus. ingredior curru lætos imitante triumphos, & Virg. lib. j. Aen. Nec procul hinc Rhœſi niueis tentoria velis Agnoſcit lacrymans, primo quæ prodita ſomno Tydides multa vaſtabat cæde cruentus. Ardentiſq. auertit equos in caſtra priuſquam Pabula guſtaſſent Troię Xanthumque bibiſſent. Ecce per hos Ouidij & Virg. verſus declaratur totus hic locus huius epiſtolæ. vt ſicut hic Rhœſus proditus ſomno, quia inuaſus eſt, cum dormiret cuſtodibus etiam ſuis, vt dictum eſt. [Somno] Preſſis, ita enim ſcr. Ditis Cretenſis, licet Seru. ſuper eum locum, primoque prodita ſomno, exponat prima parte noctis, vt libra die, ſomnique pares vbi fecerit horis. Sed prior ſenſus eſt ex hiſt. [Auſus es] Incuſat Penelope Vlyſſes nimiæ audaciæ & obliuionis ſuorum. [Nimium] Et nimium, hoc eſt penitus. tuorum patris, filij, & vxoris [Tangere]. ſ. acceſſu tuo, hoc eſt intrare [Caſtra] Thracia .i. tentoria Rhœſi regis Thrac. [Dolo] Inſidijs noctis, quod eſt audacius, quam in luce. [Tot viros] Comites regis, qui erant in eius tentorijs [Ab vno] A ſolo Dium. [Cautus] Prouidus periculorũ. [Ante] Olim quia ſimulabas inſaniam, ne ires ad illa pericula, & ne me ſolam relinqueres quod ipſe dixit 13 Metamorph. Me mea detinuit coniux, pia mater Achillem, & diximus ſupra in argumento. [Vſque metu] Dicit Pene. quod cum hæc ſupradicta narrarentur ſibi fuiſſe geſta ab Vlyſſ. ſemper audiendo nimio timore tremuit donec intellexit Vlyſſ. his ita geſtis reuertiſſe ad Græcos equis Rhęſi adductis. [Vſque] Aſſidue. [Sinus] Pectora mea. [Micuere] Moti ſunt, tremuere. [Metu micuere] Quia lætitia etiam interdum trepidat pectus. [Dum] Donec. [Victor] .i. tu.

AT

AT bene cautus erat & memor ante mei) Inuectio quæ plus vrget, quam ſi diceret, oblitus eras mei. [At). ſ. ironeus. [Ante) Quam tāta res adorietis apertiſſimoque vitæ periculo te cōmitteres. [Eras memor mei) Vel meorum mandatorum ego tibi ſuccurrebā, & perinde. [Eras bene cautus) Periculorum ſugitans, & ſalutis vitæque paraius. Atque ita non eſt, alioqui ſi te cogitatio mei ſubiſſet, ad pericula cunctatius acceſſiſſes, vt te mihi ſeruares, incolumem & in tua ſalute meæ parceres, hanc ſententiaq̄ planius expreſſit in Laodamia. Et facito vt dicas. quoties pugnare parabis. Parcere me iuſſit Laodamia ſibi, & illic vltima mandato claudetur epiſtola paruo. Sit tibi cura tui, ſit tibi cura mei. PARR.

OMNIA nanque tuo) Docet quomodo, & à quo hæc norit facinora Vlyſſis ex Telemacho, videlicet ſuo & Vlyſſis filio, quem ad Neſtorem miſerat patris inquirēdi gratia. In qua te conciliat ſibi ingenioſa mulier beneuolentiam mariti, cuius ſe ſemper tam ſollecitā fuiſſe ſignificat. Ordo eſt, dico ſup. quòd. [Hector terruit, nanque Neſtor) Qui ſecundum Homerum tertiam vixerat ætatem. [Retulerat) .i. recenſuerat & enarrauerat. [Omnia) Nato.i. filio tuo Telemacho. [Miſſo te quærere).i. vt te quæreret. [At).i. ille. ſ. filius tuus & meus. [Retulit).i recenſuit mihi. Retulit, inquit, Rhœſum regem illū Thraciæ, & Dolona Troianum illum filium Eumedæ cæſos .i. occiſos à te, ferro .i. gladio & retulit, vt .i. qualiter hic. ſ. Rhœſus ſit proditus ſomno, quia prima noctæ dū clauſas portas intrare non poſſet occiſus eſt, vnde Virg. Aeneid. 1. Nec procul hinc Rhœſi niueis tentoria velis. Agnoſcit lacrymas primo quæ prodita ſomno. i. prima parte noctis, & vt ille, videlicet dolo proditus eſt dolo quia promiſſa erat ei impunitas, ſed nō ſeruata aut dolo, quē occiſus prætendebat, hoc eſt propter dolū, quē aſtruete volebat, & Rhœſus, quia imprudēter inter hoſtes ſomno indulgebat, & ita eſt vituperatio hoſtiū & laus victoris, & tn̄ dicit nocturno dolo, quaſi nō niſi per dolū id potuiſſet perpetrare ſed dolus an virtus quis in hoſte requirat? Adiutus ab vno viro. ſ. Dio. Equis iſmarijs, ipſius videlicet Rhœſi cuius ipſe cū Dio. ardentes auertit equos in caſtra, priuſquā pabula guſtaſſent Troiæ, Xātumq́. bibiſſent, vbi dr̄ Aen. 1. ASC.

Dictus es iſmaris iſſe per agmen equis.
Sed mihi quid prodeſt veſtris diſiecta lacertis
  Ilios? &, murus quod fuit ante, ſolum?
Si maneo qualis Troia durante manebam,
  Virque mihi dempto fine carendus abeſt.
Diruta ſunt alijs: vni mihi Pergama reſtant.
  Incola captiuo quæ boue victor arat.
Iam ſeges eſt, vbi Troia fuit, reſecandaque falce,
  Luxuriat Phrygio ſanguine pinguis humus.

DIctus es) .ſ. mihi ab eo qui narrabat. [Iſſe per agmen) Amicum. ſ. Græcorum. [Equis iſſe) .i. equis Rhœſi abductis, & hæc eſt, qđ in verſibus ſupra allegatis dicit. Atque ita captiuo victor, votiſque potius. Ingredior curru lætos imitante triūphos. Iſmarus autem mons eſt Thraciæ, vnde Iſmarius ponitur pro Thracio. Iſmarus autē prius dicebatur Maronea, optimo vino abundans, de quo Tibullus ad Meſſal. Victa Maroneo fœdatus lumina Bacco, quem locum male quidam intelligunt exponentes à Marone. i. Virg. dictum in 3. Aene. quo ſcri. Polyphemum fuiſſe ſopitum, ſed errant, nā licet de Polyphemo loquatur etiā Tibullus, tn̄ non facit mentionem de Virg. deſcriptione, ſed de vino, quod ex Thracia Vlyſſ. aduexerat. [Diſiecta) Diruta, diſſipata. [Lacertis).i. virib. [Quid prodeſt) q.d. nihil. [Et, murus) Ordo eſt. [Et ſolum?) Quod fuit apte murus, nunc æquatus ſolo. i. dirutus, nā tecta æquata ſolo dr̄. q̄ ſunt diruta, neque ſupra ſolum eminen. Virg. Hæc æquata ſolo fumantia culmina ponā. Ouid. lib. 3. Faſt. Hæc æquata ſolo eſt nullo ſub crimine regni. [Si) Pro ſi quidem. i. quia. [Qualis).i. vidua & ſine marito. [Carendus mihi).i. à me, & notandū hoc participium in voce paſſiua à careo. [Dempto fine).i. ſemper & perpetuo. nam quod finem non habent æternum eſt. [Alijs) Ad vtilitate aliarum. [Mihi vni) Mihi ſoli. i. in damnū mei ſolius, cui eſſet vtilius quod adhuc ſtarent, vt infra dicet vtilius ſtarent. [Reſtant) Remanent non re vera, ſed quantū ad dānū & dolorem ſuum. [Victor) Græcus. [Incola) Qui illic habitationem fecit, poſt victam Troiam. HVB.

[Boue

[Boue captiuo)Pro bobus captiuis.i.bobus qui ante fuerant. [Troia) Nunc à græcis capt. Iam ſeges eſt. hæc deſcriptio eo tendit, vt Penelope oſtendat iandiu Troiã fuiſſe euerſam, enumerat enim certiſſima euerſionis,& ruinæ argumenta,ex quo magis conqueritur de abſentia Vlyſſ. & quod non poſſit intelligere vbi ſit, ſeges eſt, vbi fuit Troia & reſecanda falce .i.iam herba nata eſt,vbi fuerat Troia,& ita alta vt iam ſit falce metenda. [Seges) Aut ſecundum Varronem dicitur à Sat. i. ſemine, eſt autem proprie ſeges eorum ſeminum, quæ pani conficiẽdo ſunt apta nondum demeſſa. Nam fruges generaliter dicuntur omnes fructus, qui in alimoniam verti poſſunt,dicitur autem, eodem Varr. teſte à fruendo, hæc ergo ſeges accipitur pro ſemine frugum lato & adhuc viridi. [Falce).ſ.meſſoria. Eſt enim & ſala putatoria,qua arbores putantur,de qua Virg.in Geor.Falce premes vmbram, & in Buc. Atque mala vites incidere falce nouellas.[Luxuriat) Supra modum abundat. Horat. Luxuriantia compeſcet. Virg. Luxuriem ſegetem tenera depaſcit in herba. Ad oues nonnunquam refertur,& ſignificat exultare & laſciuire.Ouid. in Faſt. Ludit & in pratis luxuriatque pecus, interdum habitudinem ſignificat.Virg. in 3.Georg. Luxuriatque toris animoſum pectus. luxuriam enim hæc ponitur pro plenum,& denſum eſt. [Pinguis) Impinguata. [Sanguine Phrygio).i.ſanguine Troianorũ illic effuſo. Eſt autem Phrygia Aſiæ regio, vbi eſt Troia.

ASC. ILIOS) Diſiecta,ſic Horat. vexata Ilios dixit frequentius tamẽ hæc Ilios,vel hoc Iliõ legitur. Vertit puppim peregrinam ad littora ſed quomodo? Prora enim ad littus appellitur,non puppis.Verum peregrini,& hoſtes cito abnauigaturi,dicitur 6.Aeneid. Obuertunt pelago proras,& ita puppis appellitur ad littus vt paratæ ſint naues ſi neceſſe fuerit ad fugam.

Semiſepulta virum curuis feriuntur aratris
  Oſſa: ruinoſas occulit herba domos.
Victor abes: nec ſcire mihi, quæ cauſa morandi,
  Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quiſquis ad hęc vertit peregrinã littora puppim:
  Ille mihi de te multa rogatus, abit.
Quamq; tibi reddat; ſi te modo viderit vſquam;
  Traditur huic digitis carta notata meis.
Nos Pylon, antiqui Neleia Neſtoris arua,

HVB. SEmiſepulta) Non plene ſepulta, vt in bello accidit propter multitudinem [Feriuntur)Eruunt ab aratris.Luc. lib.7. Quæ ſegetes infecta ſurget nõ decolor herba. Quo nõ Roma nos violabis vomere manes.Idẽ paulò poſt. Pluraq. raſtriculis feriuntur dẽtibus oſſa. [Occulit)Tegit,eius frequentatiuũ eſt occulto. [Ruinoſas) Plenas ruinis proſtratas. [Victor).ſ.tu Vlyſſ [Abes) Es abſens à domo tua.[Nec ſcire mihi).i.nec poſſum ſcire,quæ eam morandi.i.quæ cauſa ſit tibi quare differas reditum tuũ in patriam, aut in quo orbe eleganter pro in qua parte orbis. [Quiſquis)Oſtendit non eſſe culpã ſuã,quod ignoret vbi ſit Vlyſſ dicit.n.Penelope ſe neminem prætermittere, qui ad littus ſuum veniat quem non diligenter interroget de Vlyſſ. & cui non tradat literas, quas ille reddat. ſi eum alicubi viderit aut inuenerit. [Quiſquis) Vlyſſ.i.quicunque.ſ.vel mercator vel nauta. [Vertit) Appulit,flexit. [Puppim) Nauem,ſynecdoche,peregrinam,aduenam externam.[Ad hæc littora) Ad hanc noſtram terram. [Ille,abit)Diſcedit.ſ.hinc. [Rogatus).i.interrogatus,vt multa ſuper Priamo rogitans,alia rogare ſignificat orare in compoſitione vero cum varijs præpoſitionibus varia habet ſignificata. Arrogare.n.ſignificat aſſumere,& attribuere,& in malam partem accipitur. Dicitur.n. arrogans qui ſibi plus aſſumit,& attribuit,quàm deceat. Abrogare penitus tollere. Derogare in parte minuere,& tollere,vnde Cic.ad Herennium,cui legi derogatũ vel abrogatũ ſit. Erogare eſt dare. Irrogare inferre,vt irrogare pœnam.Horat.in 1.Serm. Adſit regula peccatis,quæ pœnas irroget æquas.Prorogare differre.Horat.in 1. Serm. Viuẽdi recte,qui prorogat horam. Ruſticus expectat dum defluat amnis. Abrogare ſufficere, & in locum alterius ſubſtituere. Prærogare,præferre,inde prærogatiua prælatio, & priuilegium dicitur ſiue, vt vulgo loquar præeminentia. [Reddat) Det tibi, & proprie dixit nam literæ dari dicuntur ab eo,qui mittit,reddi vero ab eo,qui defert qm eius fidei ſint creditæ,vt reddantur. Carta, epiſtola

epiſtola ponitur interdum pro vno lib. Notata,ſcripta,nam literæ notæ dicuntur,quod per eas res omnes notentur. Nota etiam pro quolibet ſigno accipitur. Virg.3. Georg. Continuoque notas,& nomina gentis inurunt. Luc.lib.7. Non tamen abſtinuit venturos prodere caſus. Per varias fortuna notas. Nota etiam dicitur ignominia, & probrum, atteſtatur Nonius.Lucil.Quem ſcis ſcire tuas omnes maſculaſque,notaſque. vnde & nota cenſoria,dicitur,quare Iuuen. dixit. Sed qua Fab.cenſor notet. [Viderit vſquam) .i. alicubi, ſignificat autem non ſolum in loco,ſed etiam ad locum Horat.in 1.Serm. de formica loquens: Non vſquam prorepit. & Terent. in Eun. ſed profecturus alio fueras rñdet Parmeno nuſquam ſubauditur enim profecturus erat. [Nos Pylon) Dicit Pene. præter diligentem interrogationem,& inquiſitionem factam à ſe de Vlyſſ apud peregrinos ad ſuum littus venientes, & præter literas traditas, quæ ei redderentur ſe etiam miſiſſe ad diuerſa loca percunctatum de ipſo Vlyſſ. & preſertim Pylon & Sparten qm̃ ex Pylo a Neſtore Vlyſſ. ſocio. Vel ex Sparte ab Agam.& Men.principibus Græcorum putabat ſe poſſe fieri certiorem,vbi eſſet Vlyſſ.dicit ergo. [Nos Pylon,arua Nelaia Neſtoris).i.terram Neſtoris regnatam à patre eius Neleio,fuit aũt vt ſer.Str.Pylos vrbs in Meſſenia vbi Neleus pater Neſt. regnauit,hanc Herẽ. expugnauit,& ex 12. filijs Nelei ab eo interfectis ſolus Neſtor ſuperfuit, ꝙ ipſe narrat lib. 12.Met. ipſe Neſtor interdum Pylius dicitur à Pylo à Mar. & à Iuuen. vt ex rex Pylius magno ſi quidquam credis Horat. exemplum vitæ fuit à cornice ſecundæ. Antiqui ſenis, dicitur enim vixiſſe 300.an.vt ipſe apud Ouid. Vixit annos bis centũ,nunc tertia viuitur ætas.

NELEIA arua) Aemulatio Hom. qui Pylon ἀσυνηλύεν cognominauit à Neleo Cretei vel vulgo credebatur Neptuni Tyruſque filio,cui ex ioco à fratre Pelia fugato. Apharcus oppido quædam Meſſenie conceſſit ad mare & in ijs Pylon auctor Pauſanias. P A R.

NOS Pylon,&c.) Declinatur hæc Pylos,huius Pyli,huic Pylo, hanc Pylon, vel Pylum à nominatiuo Pylus.Item hæc Sparta latinæ,vel Sparte,huius Spartes græce. Vnde eſt accuſatiuus Sparten per n,non per m,& eſt patria Menelai. A S C.

Miſimus: incerta eſt fama remiſſa Pylo.
Miſimus & Sparten: Sparte quoque neſcia veri.
Quas habitas terras? aut vbi lentus abes?
Vtilius ſtarent etiam nunc Mœnia Phœbi:
Iraſcor votis heu leuis ipſa meis.
Scirem vbi pugnares: & tantum bella timerem:
Et mea cum multis iuncta querela foret.
Quid timeã,ignoro: timeo tamen omnia demẽs:
Et patet in curas area lata meas.
Quæcunq; æquor habet,quęcũq; pericula tellus:
Tam longæ cauſas,ſuſpicor eſſe moræ.

FAma) De te eſt re.ſ.mihi à Neſtore.[Incerta) ignara de te vbi ſis.[Miſimus) Et.i.ẽt.[Spartẽ) Lacedæmona, nam eadem eſt Sparte, & Lacedæmon.Sed Laced.& pro vrbe, & pro regione ponitur, dicta à Lacedæ filio Iouis, & Taygetes filiæ Atlantis. Spartem autẽ accuſatiuus eſt græcus à nominatiuo? [Sparte) Neſcia veri, ignara veritatis de te. Sparte autem pro Spartani ponitur .i. vrbs pro hominibus. [Habitas)Legendũ eſt,non aũt habites,quia ſequitur abes,quod eſt modi indicatiui. [Lentus)Tardus ad reuertendũ. [Vtilius) Declarat aperte,quod dixerat ſuperius,vni mihi pergama reſtãt. [Vtilius) Cũ maiori mea vtilitate.[Starent)Eſſent adhuc integra & erecta. Dixit ſupra,in eo loco. Troia.cer.Mœnia Phœbi.i.muri Troiani,quos Phœbus ædificauit.Fabula aũt hic habet.Nepr. & Apollo promiſſa ſibi à Laomedonte rege Troia.mercede muros illi ædificauerũt, ſed Laomedon poſtea eis promiſſum mercedem negaſſe dicitur,quod ideo fingitur,quia vt voluit Ser. Laomedon Neptuno,& Phœbo certam pecuniæ quantitatem vouerat,quam poſtea imminentibus hoſtibus ad murorum ædificationem tranſtuliſſe dicitur, vnde ipſi muros Troiæ fabricaſſe dicũtur,vnde & auctor hoc dixi pergama Phœbi,& Virg.lib.3. Aen. Et omnis humo fumat Neptunia Troia. [Heu ipſa).i.ego. [Leuis) Inconſtans, & mutabilis alias lenis. ſignificat non oneroſum. item vilem,& contemptibilem.[Iraſcor meis votis)Repræhendo mea vota, H V B.

ta,& ea quæ optaui prius enim optaui,vt Troiam vinceretis, & dirueretis, nunc doleo me ita optaſſe,nam vellem adhuc Troiani ſtare. [Scirem vbi pug. &c.) Senſus eſt,ſi Troia ſtaret,hic ſaltem ſcirem,vbi pugnares,& gereres bellum. [Et tantum) .i. ſolummodo. [Timerem bella).i.pericula bellorum,non autem alia.[Et mea,quærela)De abſentia mariti.[Foret iuncta cum multis) .ſ. alijs mulieribus,quæ & ipſæ conqueruntur de abſentia maritorũ ſuorum,quod eſſet mihi tolerabilius.Nam eſt in communi prouerbio miſeriarum ſocietas ſolatij loco eſt.[Quid timeam).ſ.nunc cum neſcio vbi ſis. [Demens) Exanimata,& timore perturbata. [Et patet in curas area lata meas) Senſus, eſt licet neſciam quid timeam timeo tamen tibi omnia pericula,& meæ curæ & timoris in oẽm partem vertuntur. [Area) Spatium.[Lata)Ampla.[In meas curas)In meas ſollecitudines,& timores de te. [Patet)Patens eſt,& diffunditur latet atque ſpatioſe,nam area pro ſpatio ponitur, & latitudine, ſignificat, & alia,& proprie,& tranſlatiue,quę quia ad hunc locum non pertinent,prætereuntur.[Quęcunque æquor habet) Ordo eſt.Ego ſuſpicor quæcunque pericula.i.omnia pericula quæ æquor habet,& tellus,eſſe cauſas tam longe moræ.i.quòd tandiu moreris,ſuſpicor fuiſſe cauſam periculorum, quæ tibi mari terraque poterunt accidere.

ASC. VBI lentus habes,) Scilicet domicilium,aut potius ab. [Mœnia Phœbi) .i. pergama Apollinis fabricata manu,& ab eo diu cuſtodita. Vnde Virg. Phœbe graues Troiæ ſemper miſerate labores,&c.[Iraſcor votis).i.deſiderijs,quia deſideraui cum Troia ſtaret excidium eius,nunc cum iacet,eius incolumitatem. Si Troia ſtaret,ſcirem vbi pugnares, & tantum bella timerem,&c.nunc autem pellicem timet,quod tamen non expreſſe dicit, ſed per inſinuationem.[Area lata)Area ab ariditate dicitur locus in quo teruntur fruges,quæ ſunt futuræ frugis ſemina,ſicut abſentia Vlyſſis multarum curarum. Quæ veſtra libido eſt, aut per parenteſim dicit,quæ res eſt veſtra libido. aut dum ego meditor ſtulte hæc.ſ.quæ eſt veſtra libido,ſed prior modus melior eſt,quia ponitur hæc.ſ.prædicta, quia in mari & terra contingunt. Apte autem pluraliter dicit quantum ad ſenſum, veſtra non tua libido, ne in ſolum Vlyſ. talem maculam conijciat,& vt facile creditu doceat quod multi conſueuerunt. Id autem dicit, quia noti erant amores Agamemnonis, Achillis, & aliorum principum.

> Hęc ego dũ ſtulte meditor, quæ veſtra libido eſt,
> Eſſe peregrino captus amore potes.
> Forſitan & narres quàm ſit tibi ruſtica coniux:
> Quæ tantum lanas non ſinat eſſe rudes.
> Fallar: & hoc crimen tenues vaneſcat in auras:
> Ne ue reuertendi liber, habeſſe velis.
> Me pater Icarius viduo diſcedere lecto
> Cogit: & immenſas increpat vſque moras.

HVB. HAEC ego dum ſtulte) Nunc more muliebri detegit aliã ſuſpicionẽ, quam habet dicens. Hæc ego ſupra dictas cauſas ſuſpicor,ſed vt vos viri,libidine maxime ducimini, captus es fortaſſe amore alicuius mulieris, q̃ te detinet. Ordo eſt. [Tamen ego ſtulte meditor hæc) .ſ.ſupra dicta, tu potes eſſe captus amore peregrino,quæ libido veſtra eſt .i. pro ea libidine quæ libido eſt veſtra .i. veſtrum virorũ.i.quam vos viri habetis,& hic eſt verus ſenſus,& veſtra conſtructio, nam ſupplendus eſt ablatiuus, & talis conſtructio vſitata eſt à doctis.Ser.Sulp.ad Cic.in epiſt.qua conſolatur eum de morte filiæ ſimili vtitur locutione,qui illius amor in te eſt, hæc facere illa non vult ordo illa nõ vult te facere hæc eo amore,qui amor illius eſt in te,ſunt & alia exempla, vt quæ improbitas tua eſt,me oppugnare,audes.i.ea improbitate,quæ tua improbitas eſt, ſed hæc ſint ſatis, huiuſmodi aũt ſuſpiciones vxorem de amore maritorũ abſentium,q̃m crebræ ſunt,ſolent à poëtis ipſis mulieribus attribui. Terent. in Adelph. Vxor ſi ceſſas aut te amare cogitat, aut amari,aut putare,aut animo obſequi,& tibi bene eſſe ſoli,cum tibi ſit male. [Forſitan) Addit & aliam ſuſpicionem de contemptu ſuo.ſ.Vlyſſ. vt gratior ſit nouæ amicæ,vituperat ipſam Penelopen.Sic Medea ad Iaſ. Forſitan & ſtulte dum te iactare maritæ quæris,& iniuſtis auribus apta loqui.In faciem,moresq́. meos noua crimina fingis. Ruſtica,inculta. [Quæ tm̃ lanas non ſinat eſſe rudes).i.quæ nulli alij rei muliebri ſatis ſit apta,niſi carpẽdis lanis, non

non etiam acui,notandum autem eſt:Penelopen ſuſpicari non ſolum quod Vlyſ.cā ruſticam dicat apud amicam,verumetiam dicat eſſe anum,nam mulieres iuuenes magis exercitio acus vtebantur,non ad conſuendum, ſed ad pingendum varijs coloribus, & figurandū veſtes,quales à Dido.non textas,ſed acu pictas ſignificat. Virg.Aen.lib.11.Tum geminas veſtes auroq;,oſtroque rigentes,extulit Aeneas,quas illi læta laborum Ipſa ſuis quondam manibus ſidonia Dido Fecerat,& tenui telas diſcreuerat auro. & alibi, Pictu acu clamidē, & ferrugine clarus hibera. Anus autem quæ propter viſus,& hebetudinē,aut manus inſtabilitatem acui non eſſent aptæ,ad lanam transferebantur, & talem mulierē Iuuen. ſignificauit,cum dixit.Eſt in conſilio matrona admotaque lanis Emerita,quæ ceſſat acu. [Rudes) .i.impolitas.[Fallar)Optaui eſt modi,& ſubauditur vtinam. [Fallar).ſ.hac mea opinione, quam de te habeo. [Hoc crimen) Quo te accuſo .ſ. de amore alterius mulieris. [Tenues)Vacuas, vel ſubtiles.[Auras).i.aera, qui eſt tenuis comparationē aquæ,& terræ. [Vaneſcat) In vanum, hoc eſt in nihilum abeat, hoc eſt non fit verum. [Ne ue reuertendi) Ve copulatiua eſt coniunctio, ſignificat enim & ſenſus ergo eſt & tu. [Liber reuertendi).i.tu non prohibitus,quin reuertaris.i.vtinam nullius amore retentus, ne velis abeſſe. liber .n. eundi dicitur,qui ire permittitur, & ſic liber reuertendi, qui libertatem habet reuertendi. Poteſt etiam ita ordinari cum ſequentibus verſibus. & ne tu liber reuertendi velis abeſſe. [Pater Icarius)Cogit me &c.rariſſime tamen inuenitur apud Ouid.Senſus à verſu pentametro præcedenti ad hexametrum,vel pentametrum ſequentis tranſeat,quamuis nō nunquam faciat,vt in Epiſtola Phyl. Quaque patent oculis littora lata meis. Siue die laxatur humus,ſeu frigida lucent Sidera,proſpicio quid freta ventus agat.[Me pater)Commendat nunc Penelope amorem ſuum,& conſtantiam erga Vlyſſ.quia cum poſt tam diuturnā abſentiam Vlyſſ. vellet eam pater alij viro collocare,dicit ſe nunquam voluiſſe. [Icatius pater me) Fuit enim filia Icarij fratris Tyndari,vt ſcrib. Str. lib. 10. Polycaſta eius mater, & pater fuit autē Pene.& eius fratres Alzeus,& Leucadius, qui cum regnū Acarnaniæ tenuiſſent,ciuitatibus nomen dederunt,ſæpe noluerunt eam Eurymacho vxorem tradere adducit Str. Homeri verſus latinos ſic factos. Olli in tecta Patris properant habitare feroces Icarij,cuius de ſemine filia pulchro Germanique orti fratres,tum protinus illam Eurymacho pater,& fratres nupſiſſe volebant,dicit ergo. [Pater cogit).ſ.verbis ſuis,nam voluntas patris filiabus pro iuſſu habenda eſt. [Diſcere viduo lecto) .i. tuo à te derelicto,& in quo ſum tanquam vidua.

NE ue reuertendi) Dij faciant inuitus, & non ſponte peregrinæ maneas, vt ſuſpicor. [Liber reuertendi)Cum ſit in tua poteſtate redire.Velis abeſſe.Reditum in patriam negligas,& procul à me libenter viuas in alterius puellæ complexu. P A R.

QV A M).i.quantum ruſtica coniux lanificio intenta eſt.[Fallar)Optantis eſt.i.vtinam fallar ab opinione,aut ſuſpicione mea,ne velis abeſſe cum fueris liber reuertendi.i.quandocunque dabitur facultas libere reuertendi,quæ eſt his qui amoribus adulterinis indulgent, quia nihil eſt quod eis legitimam auferat libertatem, & tamen non redeunt, quia capti ſunt. [Diſcedere lecto viduo,) Id eſt accedere lectum maritalem. A S C.

*Increpat vſque licet: tua ſim,tua dicar oportet:
Penelope coniux ſemper Vlyſsis ero.
Ille tamen pietate mea, precibusque pudicis.
Frangitur; & vires temperat ipſe ſuas.
Dulychij Samijq;, &,quos tulit alta Zacynthos,
Turba ruunt in me luxurioſa proci:
Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula:
Viſcera noſtra, tuæ* dilacerantur opes.
Quid tibi Piſandrū, Polibumq;, Medōtaq; dirū,

INcrepat) Incuſat, Moras m.i.nimias longas moras mea qua te iā diu expectē. Increpat huius verbi repetitio habet emphaſim,q.d inclamēt mihi quantū velit. [Oportet) Decet. [Pietate mea) .i. meo vehementi erga te amore. [Frāgitur)Vincitur. [Et vires tēperat)id eſt minuit impetum animi, quia quando videt me iā eſſe amātē tui,minus poſtea in H V B.

* Increpet.

* dilaniātur.

Ep.ſt.Ouid. B ſtet,

Eurimachique auidas, Antinoique manus,
Atq; alios referam? quos omnes turpiter abſens
Ipſe tuo partis ſanguine rebus alis.
Irus egens, pecoriſque Meláthius auctor edendi,
Vltimus accedunt in tua damna pudor.
Tres ſumus imbelles numero: ſine viribus vxor,
Laërteſque ſenex, Telemachuſque puer.
Ille per inſidias pene eſt mihi nuper ademptus:
Dum parat inuitis omnibus ire Pylon.
Dij precor hoc iubeant, vt, eũtibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos.
Hoc faciunt cuſtoſque boum longæuaq; nutrix,
Tertius, immundæ cura fidelis haræ.
Sed neque Laertes, vt qui ſit inutilis annis,
Hoſtibus in medijs regna tenere poteſt.
Telemacho veniet; viuat modo: fortior ætas:
Nunc erat auxilijs illa tuenda patris:
Nec mihi ſunt vires inimicos pellere tectis:

ſtat, vt nubā alio. [Dulychij) Tunc Penelope procatores ex diuerſis locis veniſſe commemorat. Sunt aũ proci, ſiue ꝓcatores, qui perſeuerantur & inſtanter aliq̃ vxorem petunt. Procari n. eſt importune & perſeuerãter petere. Ordo eſt. ꝓci Dulychij, & quos, &c. ruunt in me Dulychium aũt vt ſcr. Str. vna eſt ex Echinnadib. inſulis, quæ inter Zacynthon, & Cephaleniam ad orientem ſolem iacent, ex ea duo de. l. pro eos veniſſe ſcr. Ho. Cephaleniam aũt teſte Str. quidam Dulychium appellare non dubitauere, dicta autem ait à Cephalo hanc tetrapoſim. i. quatuor ciuitates, habentem appellatã dicit, Same Cephaniæ vrbs, q̃ & Samos dicitur. Nam pro vrbe teſte Str. Vtroque modo dr̃, pro inſula vero tantummodo Samos ex ea quattuor & xx. proci venerunt. [Zacynthos) Paulo pluſquam, Cephalenia in occaſum vergit, ꝙ cauſa magis attingit, eius aũt ambitus vltra 100. & 60. ſtadia eſt, abeſt, à Cephalenia ad ſtadia 40. nemoroſa quidem verum fructifera eius nominis eſt celebris, hoc Str. Et quos tu quos procreauit. [Alta) Eminens. Virg. 3. Aen. Iam medio apparet fluctu nemoroſa Zacynthos per hoc quod dixit apparet altam eſſe ſignificauit. [Turba) Multitudo, quia vt ſupra oſtendimus, erant quam plurimi. [Ruunt) Concurſu, & ſi facto impetu veniunt. Virg. Ac venti velut agmine facto qua data porta ruunt. [Regnant) Inuidioſe dixit, q. d. non ſatis eſt illis venire in domũ, ſed volunt in ea eſſe domini, & diſſipant res tuas quæ ſunt mihi caræ tanquam. [Viſcera) Mea. [Dilacerantur) Diſſipantur. ſ. ab ipſis. [Quid tibi Piſandrum) Occupatio eſt rhetorica exornatio, dicit. n. ſe non eſſe dicturam, & tñ cõmemorat quoſdam quos ſibi infeſtiſſimus eſſe dicit. Auidas manus auaras, & ad capiendũ parata. Rebus diuitijs. Par acquiſitis. [Tuo ſanguine) Quia eas in bello, & multis periculis acquiſitis. Turpiter cum tua infamia, nam turpe eſt pati res ſuas dilabi. Irus egens, nominat alios diſſipatores bonorum Vlyſſ. quos oſtendit eſſe homines vtiliſſimos. Irum, vt Str. ſcr Hom. arneum appellat, ab arne vrbe Boëtiæ, egenum autem fuiſſe Ouid. & hic, & in 3. triſt Oſtendit, q eius nomen pro paupere ponit. Nempe dat, quodcunque libet fortuna rapitque. [Irus) Et eſt ſubito q modo Creſus erat. Idem lib. 2. de Remed. Cur nulla eſt hecaten, nulla eſt quæ cœperit irum. Nempe quod alter egens altera pauper erat. [Melanthiũ) Autem alij paſtorem & caprarium Vlyſſis fuiſſe volunt, ſed lanium potius ſignificat, hoc eſt, qui pecora ad eſum mactaret & laniaret, & dictus eſt. [Auctor pecoris edendi) Ad vituperiu, quia erant & auctoris pecoris ſacrificandi, & hi tã viles nõ habebantur, dicebanturq́. miniſtri. [Vltimus pudor) Vltimum dedecus, quia ipſi ſunt vtiliſſimi, pudor autem interdum pro verecundia, hic pro timore infamiæ accipitur, vt Iuuen. Ingenui vultos puer, ingenuitque pudoris, interdum pro decore vt hic interdum pro pudicitia, Virg 3. Aen. ante pudor quã te violen. [Tres ſumus) Occurrit obiectione, Ordo eſt, nos ſumus tres numero imbel. i. non apti bello, & viribus debiles. Ego vxor argumentum à ſexu, nam mulieres natura ſunt imbelles. Laërtes, pater tuus. Vulgo. n. ex Laërtes genitur à poëtis dr̃, licet interdum Siſyphi filius appelletur, nam cum eius mater Anticlia ad Laërten ſponſa deduceretur,

tur,fertur fuiſſe rapta à Siſypho latrone & ex eo genuiſſe Vlyſſ.quod ei ad cõtumeliã Aiax obijcit lib.3.Met.Quid ſanguine cretus Siſyphio apud Virg.quoq; lib 6.cõtumeliæ eã Siſyphi filius dr̃,cũ Deiphœbus dicit hortator ſcelerũ Aeolides,nã Siſyphus Aeoli filius fuit. Ouid.tñ nulla contumeliæ cauſa Siſyphi filiũ dixit.lib.3.de Arte Amã. His ſua Siſyphides auditis pœnæ reſoluit, Corpora nam ſocijs illita cæra fuit,hæc dixit,vt tollatur dubitatio ſicubi reperiatur ita appellatus.[Telemachusq́. puer)Vel filius,vel ætatis puerilis,& tenere.[Ille Tel.Pen.) Pre. [Eſt ademptus) Eſt ſubreptus. [Per inſidias) Per dolos. [Omnibus inuitis)Contra voluntatẽ omniũ.[Dij precor) Optat Pen.vt Tel.ſit ſuperſtes ſibi,& Vlyſ. Ordo eſt.Precor,vt dij iubeãt.i.velis,vt Infandũ regina,iubes renouare dolorem.[Vt ille) Tel.cõprimat,claudat.[Meos oculos) Quia propinquiores ſolebant morientibus oculos claudere,qui morte late aperiuntur.[Hoc faciũt).i.hoc idem precantur cuſtos boũ bubulcus noſter,hoc eſt boũ cuſtos,qui vt Theocritus edyllio.16.ſcr. Philœtius appellabatur, habebat.n.Vlyſ. ſicut plerìq; alij ea tẽpeſtate,magnã partẽ prouentũ ex armẽtis & gregibus. [Lõgæua)anus,lõgæ ętatis nutrix.ſ.tua hęc Euryclia dicebatur.[Tertius cura fidelis).i.fidelis cuſtos [Haræ).i.porcoꝝ.i.ſubulcus is Eumæus vocabatur,fuit alius Sybotes.[Immunde)Fœde eſt.n.porcus animal fœdũ,hara aſpiratũ,& prima correpta ſignificat porcoꝝ,ſtabulũ,prima lõga & prima aſpiratione eſt locus,vbi dijs ſacrificatur.[Sed neq; Laërtes)Probauit,qđ filius puer non poſſint defendere eius bona aduerſus raptores,nũc dicit de Laërte.[Vt).i.tanq̃.ſ.is.[Qui ſit inutilis anus).i.q ꝑ ætatẽ nõ ſit aptus. [Tenere) Defendere, [Modo)Vel tantũmodo vel dũmodo.[Illa) Aetas puerilis.[Tuẽda) Adiuuãda. [Auxilijs patris).i.tuis,cũ ipſe per ætatẽ,nec cogitare,nec agere ſciat,quæ vtilia ſunt.[Nec mihi ſunt vires)Nunc Pene.dicit de ſe.[Pellere).i.ad pellendũ.[Inimicos)Qui tua bona dilacerant.

PROCI) Pen. bis à procis petita eſt,ſemel adhuc nupta cũ pater Icarius ei deſpondebat,qui pernicitate pedũ præſtaret.itaque Laced. ſecundũ vim,quæ exinde appellata aphetias eſt inſtituto certamine.Vlyſſ.curſu victori Pen.ceſſit.Iterũ per abſentiã viri,quem mortuũ putabant.in odi.canit Hom.Superiora Pauſanias. [Nec mihi ſunt vires) Gryllus hoc Vlyſſi ꝓbro dat apud Plutar.ꝑ hæc,Vxor tua dũ rubella geris ad ignẽ domo ſedet,ac ne vt hirudines quidẽ,eos vlciſci poteſt qui in ſe,ac totã domũ,irrunt, cũ preſertim lacæna ſit. P A R.

PROCI, id eſt importuni,& impudici petitores connubij.[Dulychi).i.ex Dulychia & Samij ex Same ſic.n.à Virg.vocatur 3.Aeñ.Dulychiumq́. Sameque & Neritos ardua ſaxis.Ad q̃ Seru.Same(inquit)Cephalenia eſt.Nam Samos in Aſia eſt,hæc ille,hic tñ videtur deductum à nominatiuo Samos,nam Same faceret Samei,ſed de ea inſula ſunt,quã Seme Virg.vocat.[Rebus partis).i.acquiſitis. [Tuo ſanguine).i.ſudore,aut periculo vitæ.ſ. quas ex Troia domũ dimiſerat.[Irus egens)Ordo eſt.Irus procus ille egens.i.famelicus & omnium egenus. [Et Melanthius auctor pecoris edendi).i.abſumendi. [Accedunt in tua damna)Exiſtentes,vltimus.i.ſummus pudor nã nihil indignius quam ſanguine parto à talibus ligurij,& coniugem procari impune permittere. [Tres ſumus imbelles) Docet omnẽ ſpem in Vlyſſe collocatam, cũ nulla ſit reſiſtendi poteſtas ſibi propter ſexũ patri ꝓpter ſenium, & filio propter imbelles annos. [Hoc faciunt).i.idem optant & precantur cuſtos boum.i.bubulcus nomine Philætius.[Et nutrix longa).i.vetula longi æui Euryclia nomine,tertius.ſ.Eumæus,qui eſt cura fidelis haræ immundæ.i.cubilis porcorum,qui immundi ſunt,& in hoc ſignificato ſcribitur cum h,& corripit primam, vt patet hoc loco. A S C.

Tu citius venias portus, & aura tuis.
Eſt tibi, ſitq́ue precor natus: qui mollibus annis
In patrias artes erudiendus erat.
Reſpice Laerten: iam ſua lumina condas,
Extremum fati ſuſtinet ille diem.
Certe ego, quæ fueram te diſcedente puella:
Protinus, vt redeas, facta videbor anus.

TV citius)Subaudiendũ eſt,ergo, tu venias citi' pro cito. [Portus & cura).i.ſalus,& requies. tranſlatio ſumpta à nauigãtibus,quibus nihil magis optatur, quã vẽti ſecũdi,& portus.[Tuis)Patri filio,& mihi.[Eſt tibi) quia ſciebat deſiderio filij patrem H V B.

maxime moueri ſidſo adhuc in memoriam ei reducit. [Sit) .i. diu viuat. [Mollibus) Teneris puerilibus. [Erudiendus) Inſtituendus. In artes patrias .i. paternas nam (vt Cic. j. off inquit) Plerique parentum præceptis imbuti, ad eorum conſuetudinem, moremque deducuntur. [Reſpice Laertem) Hoc eſt ſi non mouet te filius puer, moueat te pater iamiam morti propinquus qui expectet, vt ei mortuo oculos claudas, quod officium pietatis patri à filio præſtari decet. [Reſpice) Verbum eſt miſericordiæ Iuuen. Solus enim triſtes hac tempeſtate Camœnas: Reſpexit. [Vt iam) .i. ſtatim. [Condas) Claudas. [Fati) .i. mortis. [Certe, ego) Nunc mouet miſericordiam à perſona ſua, dicit enim eum tandiu abfuiſſe, vt quamuis cito redeat, inueniat tamen eam anum, quam puellam diſcedens relinquerat. [Protinus) .i. cito, alias ſignificat continue. [Vt) .i. quamuis. [Redeas) Reuertaris. Sicut Ouid. exercendi ingenij gratia hanc epiſtolam a Penel. ad Vlyſſ. ſcriptam finxit, ita & reſponſiuam ab Vlyſſ. remiſſam ſe ſcripſiſſe fatetur in 2. Am. ad Macrum, vbi commemorat, vt ſupra diximus, aliquot epiſtolas reſponſiuas à ſe ſcriptas, quæ hodie non extant, inter quas, & hanc reſponſiuam ponit, eius carmina ſubdam, vt eorum pertinaciam refutem, qui contendunt has epiſtolas ab Ouid. non fuiſſe ſcriptas, ſed facile conuincuntur his verſibus. Et quod Pene. verbis reddatur Vlyſ. Scribimus, & lacrymas Phylli relicta tuas. Quod Paris & Macareus, & quod male gratus Iaſon: Hippolytique parens, Hippolytusq́ te legat. Quodque tenens ſtrictum Dido miſerabilis enſem, Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyræ. Quam cito de toto redijt meus orbe Sabinus, Scriptaque diuerſi rettulit ille locis. Candida Penel. ſignum cognouit Vlyſ. Legit ab Hippolyto ſcripta nouerca ſuo. Iam pius Aeneas miſeræ reſcripſit Eliſæ. Quodq́ue legat Phyllis ſi modo viuit habet, Triſtis ad Hypſipylem ab Iaſone litera venit. Dat notam Phœbo Lesbis amicam lyram. Hæc ſex epiſtolæ nuſquam in operibus Ouidius reperiuntur, cum aliæ ſupradictæ miſſiuæ in hoc volumine legantur. Vlyſſ. tamen poſt multos errores delatus ad Alcionum Phæacum regē, ab eo, & vxore Areta benigne exceptus, & naue, & socijs donatus, tandem in Ithacam reductus eſt in naui dormiens, vbi excitatus dicitur à Pallade, quam ſemper habuerat fautricem, & præmonitus, de his, quæ eſſet acturus ſub ſpecie ſenis mendici, domum ſuam ingreſſus eſt, vbi multa à procis Penelopes paſſus, & tandem recognitus ab Euryclia nutrice, auxilio ſubulcorum, & Telemachi, quibus ſe indicauerat, iniuriam ſuam vltus eſt, cum eos pugnis intereміſſet, aut, vt alij volunt, oculis tantummodo orbaſſet, ita vt in triuijs ſtipem quærere cogerentur. Poſtremo à Thelegono filio, quem ex Circe ſuſceperat, cum non cognoſceretur eſſe pater, interſectus eſt, & ſic, qui tot maris, terræque pericula euaſerat, manu filij cædem effugere non valuit. Hoc patricidio commiſſo, Thelegonus ex Ithaca diſcedens in Italiam venit, vbi Tuſculum oppidum condidiſſe dicitur. Telemachus patri ſuccedit Penelope vſque ad vltimum ſpiritum pudice vixiſſe dicitur, vnde pro exemplo pudicitiæ à poetis præponi ſolet.

ASC. TV citius) .i. valde cito, aut propterea citius, quia imbelles ſumus, venias exiſtens tuis .ſ. domeſticis, & neceſſarijs. Sic in Buc. Virg. Tu decus omne tuis. [Portus & aura) .i. ſalus & via ad eam perueniendi. [In patrias artes) .i. obtinendas patrias artes, quæ in re militari & rep. conſiſtunt, & niſi acciperet in pro ad, dicere poſſet in patrijs artib. [Reſpice Laërten) Non ſcribendum eſt Laërten, vt verſus indicat, quia à prima declinatione in es, habetur accuſatiuus in en, longum, vt condas .i. claudas. [Vt redeas) Pro redieris, videbor anus, id eſt vetula decrepita.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

EPISTOLA II.

Hoſpita Demophoon tua te Rhodopeia Phyllis
Vltra promiſſum tempus abeſſe queror.
Cornua cum lunæ pleno ſemel orbe coiſſent:
Littoribus noſtris anchora pacta tua eſt.
Luna quater latuit: toto quater orbe recreuit:
Nec vehit Actæas Sithonis vnda rates.
Tempora ſi numeres, bene q̃ numeramus amãtes;
Non venit ante ſuam noſtra querela diem.
Spes quoque lenta fuit: tarde, quæ credita lędũt,
Credimus: inuita nunc & amante nocent.
Sæpe fui mendax pro te mihi: ſæpe putaui
Alba procelloſos vela referre Notos.
Theſea deuoui: quia te dimittere nollet:
Nec tenuit curſus forſitan ille tuos.

HOSPITA) HVB. Quidam interpretes in huius epiſtolæ argumento, falſa quædam ſomniauerunt Demophoontem ex Colchis cum Argonautis reuertentem ad Phyllida Thracum reginam diuertiſſe, cum Demophoon eo tempore, aut nondum eſſet natus, aut certe nondum eius ætatis vt ad talẽ expoſitionem proficiſceretur, verum ita res habet Demophoon Theſei filius auxilium græcis, vt Iuſt. lib. 2. ſcr. aduerſus Troianos tulit, qui ab eo bello rediens tempeſtatibus maris, & longis erroribus actus in Thraciam delatus eſt vbi à Phyllide, quæ per ea tempora regina Thracũ erat portu hoſpitioque exceptus, & ab ea ardenter amatus in coniugium rogatus eſt, qui ei coniugij fidem dedit, & ob beneficia accepta iurauit, ſe nunquam eam derelicturum vxorem, verum audita morte Mneſtei. qui poſt eiectum ex vrbe Theſea Demophoontis patrem Athenienſium imperium occupauerat. Demophoon cupidus regnandi, diſſimulata cauſa petiuit à Phyllide aliquantum temporis, quo Athenas res ſuas ordinaturus accederet, data fide ſe intra menſem redditurum ad eam, verunt eam vltra quatuor menſem, iam redditum ſuum deſtuliſſent. Phyllis amoris impatientia, & doloris impulſus, quod ſe ſpretam crederet, & eius redditum, iam deſperaret, zona ſua gutturi circunligata laqueo vitam finiuit, & vt fabulæ ferunt in arborẽ Amigdalum ſine folijs mutata eſt, poſtea reuerſus Demophoon, re cognita, truncum eius amplexus eſt, qui veluti ſponſi ſentiret aduentum, folia emiſit, vnde etiam teſte Seruio, Phylla græcæ folia dicta ſunt à Phyllide, ante igitur hunc caſum Phyllidis, cum Demophoon redditum ſuum longe vltra promiſſam tardaret, Phyllis ad eum hanc epiſt. ſcr. qua multis ex cauſis, & rõnibus eum reuocare nititur, cõmemorans ei iuſiurandum, & ſuoꝝ erga ſe beneficiorum obligationẽ, poſtremo conatur eum mouere referẽs, quod niſi reuertatur, aliquo crudeliſſimæ mortis gñe ſe interimet, in quo dicit fore, vt appareat ingratitudo, & crudelitas Demophoõtis, vel ꝑ epitaphium eius inſcriptum. [Hoſpita) Ordo eſt, ô Demophoon, ego Phyllis Rhodopeia. [Hoſpita) Tua, q̃ror te abeſſe, &c. hoſpita dr̃ fœminino genere, licet legatur hoſpes cõis gñis. Inhoſpita vero & fęminini gñis reperitur, vt in hoſpita ſyrtis, & neutris gñis, vt Ouid. lib. j. Met. & inhoſpita tecta tyranni ingredior. [Rhodopeia) Thracia, nã Rhodope mons eſt Thraciæ ita dictus à Rhodope muliere in eum cõuerſa. ſicut & Hemus, vt ſcr. Ouid. lib. vj. Met. Thraciã Rhodopẽ angulus habet alter & Remũ. Nunc gelidos montes mortalia corpora quõdã. [Promiſſum). ſ. mihi à te. [Cornua) Dicit ſpatium tp̃is ſibi ꝓmiſſi. ſ. ſpatiũ vnius mẽſis, quod per lunã ſignificauit. [Cornua cũ lunæ, &c.) .i. cũ luna ſemel eſſet facta plena, tũc .n. extremitas lunæ quæ ob ſimilitudinem cornua dñr coëunt. i. coniunguntur, & ſe tangunt, & ideo dixit. Pleno orbe. i. pleno circulo ipſius lunę. poſſumus tñ fortaſſe melius intelligere ſpatium medij menſis, quo luna creſcit, & implet orbem.

orbem. Inde & Iuuen.dixit Semeſtri natum digitos circunligat aure.i.annulo rotũdo,qualis eſt luna in medio menſe.Licet Dom.Cald.aliter interpretetur illum locũ Iuuen.nõ ſatis vere. (Anchora).i.nauis inſtrumentum, ꝙ pro ipſa naui poſuit. (Pacta) Promiſſa à te (Noſtris) Threicis, vbi ego habito. (Luna) Ecce iuſta cauſa qrelæ. (Quater latuit) Quartũ menſem exactum ſignificat. (Recreuit) Iterum creuit,& plena facta eſt. (Nec vehit).i. nec promiſſum tuum perficitur,quia nauis tua non venit ad nos. (Sithonis) Hæc eſt vera lectio,& non Sithois,nam nuſquã legere memini,quod Sithois fluuius ſit Thraciæ, præterea nõ per fluuiũ erat venturus,ſed per mare.Sithon vero mõs Thraciæ eſt,vnde & Maro; Sithonias niues dixit. hoc autem loco Sithonis non eſt genitiuus caſus, ſed nominatiuus habẽs formã patronymici fœminini,ſicut Parnaſis Parnaſidos,nouimus aũt nomine vnius montis vel fluuij,vel loci totam regionẽ intelligi plerunque,ergo.Vnda Sithonis & Sithonia.i.Thracenſis.i.mare noſtrum Thracium.(Non venit) Naues acti.i.tuas Athenienſes, nã Attica regio etiam Acte dicta eſt,vel quod, vt Str. ſcr. illa pars maxime ad mare eſt extenta & anguſta,nam ἀκτὴ græce littus dicitur,vel certe dicta eſt ab Actæone, (Quæ numeramus amantes)Sunt omnes amantes diligentiſſimi calculatores temporis.(Querela)Lamentatio de tua abſentia & mora.(Ante ſuam diem).i.ante tẽpus debitũ,nã dies eſt fœminini generis,licet etiam pro ſpatio 12.vel 24. horarum interdum accipiatur,tñ proprie ꝓ tempore ponitur.Iuuen.longa dies igitur quid contulit.i.longũ tempus.(Spes quoque lẽta fuit) .i. ſicut querela meæ de abſentia tua fuit ſera, & lenta,ita etiam ſpes fuit lenta quia tarde ſperaui ea mihi euentura,quæ nunc cum damno meo mihi euenerunt, eſt autem Acyrologia improprietas ſermonis,vel verbi nam ſpes cum bonorum expectatio ſit,pro metu hic accipitur,ſicut apud Virg.lib.4.Aen.Hunc ego ſi tantum potui ſperare dolorem. Ergo ſpes.i.timor me redires.(Fuit lenta).i.ſera,quia ſi citius timuiſſem,potui nõ decepi.(Tarde quæ credita) Senſus eſt ego credo nunc ea,quæ nocent mihi,q̃a ſero credidi.ſ.te nũquã reuerſurũ. (Credimus) Pluralis numerus pro ſingulari,ea quæ credita tarde. (Lædunt,me & nocent me amante inuita).i. mihi amanti inuitæ, & erit caſus pro caſu poſitus, vt apud Iuuen.Porrectura viro miſcet ſitiente rubetã,vel ſubaudi nocent mihi,me inuita.i.cũ non poſſim reſiſtere,aut prouidere. (Fuit mendax pro te).i.tu,cauſa ſæpe multis mẽſura ſum,te breui reuerſurum.(Putaui) Credidi. (Procelloſos) Impetuoſos & violentos. Eſt.n.dicit Ser.Procella vis ventorũ cum pluuia dicta,quod omnia procellat.i.concutiat.(Notos)Speciẽ pro genere poſuit.i.notos ventos meridionales,qui & auſtri dicuntur,pro omnibus vẽtis,aut quia ex Athenis in Thraciam nauigantibus noti ſint maxime felices.(Referre) Reportare,& mihi tanquam debita reducere. (Vela alba) Non aliam ob cauſam dixit alba,niſi quia vt plurimum alba ſiunt. (Deuoui) Execrata ſum & male dixit. Nam deuouere eſt malis votis,& imprecationibus aliquem deteſtari.Ouid.in Ibin.Illum ego deuoueo quem mens intelligit Ibin.(Theſea)Patrem tuum tanquam tuæ moræ,& abſentiæ cauſam.(Tenuit)Impediuit.(Tuos curſus) Tuum iter tuam nauigationem,vt Virg. Huc curſũs fuit.

ASC. HOSPITA Demophoon) Argũ enarrauit prior commentarius,quod & Seru.recitat ad illud.Si quos aut Phyllidis ignis & eſt. Hoſpita per ſuperabundantiam dicitur,nam hic, & hæc hoſpes reperitur, verumetiam in neutro genere in hoſpita ſaxa legimus quaſi ab hoſpitus hoſpita hoſpitũ,& eſt hoſpes, tã qui recipit, quam qui recipitur hoſpitio, hic aũt hoſpita,quæ recipit. Videtur aũt ſtatim in primo verbo expoſtulare iniuriã ꝙ non niſi hoſpita ſit eius,cuius ſecundũ promiſſa coniũx eſſe deberet,ſicut Dido Aen.4.Cui me moribũdã deſeris hoſpes,hoc ſolũ,qñ nomen de coniuge reſtat.Queror.i.cõqueror.Cornua cum lunæ &c. Ordo eſt. Anchora tua eſt pacta.i.in pacto tuo ꝓmiſſa,& ita potius paſſiue, q̃ actiue accipietur. Nec eſt tã dura metaphora,quia deponentia omnia cõia fuerunt,nr̃is littoribus.i.vt adeſſet littoribus noſtris.ſ.Thracij, ſup. tunc. cum cornua lunæ coiſſent ſimul pleno orbe.i.vt primũ pleniluniũ eſſet,ſed luna latuit quater.ſ.in plenilunio, & recreuit quater toto orbe.i.quater plenilunium rurſus fuit, hoc eſt quatuor ſunt tranſacti menſes nec vnda Sithonis.i. Thraciæ,hoc eſt mare Thracium. Vehit.i. reuchit,rates.i.naues acteas.i.Argicas,vel Athenieñſes.Spes quoque &c Ordo eſt,ſpes fuit quoq;.i.etiam,lenta.i.tarda,non potuit cito induci ad tantã ſpem de te concedendam, ad quã inducta grauius lædor,

dor,quia quæ tarde ſunt credita lædem .ſ. grauius,nos autem credimus, & ſupplex credita nocent me exiſtente inuita?i.quæ credo inuita & amãte.i.qui cogor etiam amare nõ redamante.Notos.i.ventos illos procelloſos.i.multas procellas excitare ſolitos . Ego deuoui. Theſea.ſ.patrem,tuum.i.cum increpationibus deſtinaui morti,& nota feci dijs, vt moriatur,hoc enim proprie eſt deuouere,quamuis aut à ſe,aut ab alio,ob alterius ſalutem morte addici, vt patet de Decijs Romanis ductoribus patre & filio , qui ſe deuouendo rempublicam protexerunt.

Interdum timui , ne, dum vada tendis ad Hebri,
Merſa foret cana naufraga puppis aqua .
Sæpe deos ſupplex , vt tu ſcelerate valeres ,
Sum prece thuricremis deuenerata focis .
Sæpe videns ventos cœlo , pelagoque fauenteis,
Ipſa mihi dixi , ſi valet , * ille venit .
Deniq; fidus amor,quicquid pperãtibus obſtat,
Finxit; & ad cauſas ingenioſa fui .
At tu lentus abes: nec te iurata reducunt
Numina: nec noſtro motus amore redis .
Demophoon ventis & verba , & vela dediſti:
Vela queror reditu , verba carere fide .
Dic mihi quid feci , niſi non ſapienter amaui?
Crimine te potui demeruiſſe meo .
Vnum in me ſcelus eſt. quod te ſcelerate recepi:
Sed ſcelus hoc meriti pondus,& inſtar habet.
Iura,fides vbi nunc?commiſſaq; dextera dextræ?
Quique erat in falſo plurimus ore Deus;

INterdum) Alia ſuſpicio de eius mora,ne fortaſſis periclitatus eſſet in aquis, & merſus. [Ad vada) Ad aquas. [Hebri) Fluuij Thraciæ. [Puppis).i.nauis, pars pro toto ſynecdoche. [Naufraga) Periclitata,à paſſa naufragiã. [Foret) Fuiſſet Cana.alba pp ſpumam q̃ fit cum aqua à vẽtis maxime mouetur. [Sępe deos ſupplex) Si legimus deos ſubaudiendũ eſt rogans, ſed melius legitur deis , & ita ordinatur ego ſupplex deis vt tu valeres. Ipſa mihi dixi &c. [Ille venit).i. Demophoõ meus nõ decipit me, ſed nauigat ad me. [Si valet) Si eſt incolumis. [Amor fid⁹ finxit) Ego quæ fideliter te amo,finxi omnes cauſas q̃ poſſent te impedire,quæ impedire ſolẽt omnes paratos ingredi aliquod iter. [Quidqd obſtat properãtibus).i.omne quod impedit paratos,& iam accinctos ad aliquod iter. [Ad cauſa) Ad excuſationes tuæ moræ . [Aut tu lentus abes) Adducit ei Phyllis iura iuranda, quibus ille ſe ei aſtrinxerat , vt eum moueat ad redditum . [Iurata à te) Eſt enim paſſiue ſignificationis . [Noſtro amore) Vel meo erga te vel tuo erga me. [Dare vela vẽtis) Eſt verba in vanũ fundere Vir. Sed auræ omnia diſcerpũt. [Dic mihi) Ne videatur ſua culpa eſſe relicta à Demophoonte. [Quid feci) Quid peccaui,vnde facinus. [Niſi non amaui ſapienter) Quia nimis cito properaui ad amorem tuum,quod non eſt ſapientis,ergo in hoc ſolũ peccaui. Sed hoc meum crimen habet pondus.i.momentum.& valorem. Et inſtar,ſimilitudinem.i.debet tibi eſſe loco meriti.& maximi beneficij [Crimine te potuiſ) Senſus eſt mecum crimen potuit te vehementer obligaſſe. [Demeruiſſe).i.valde meruiſſe,nam de hoc loco auget. Iura fides,cõmemorat iureiuranda ipſius Demophoontis,dicens iurę,fides ſunt qui iungunt,& exponũt. [Iura fides).i.iurata,ſed melius dicemus diſtinguẽdo. Iura vbi ſunt vbi fides,&c. & intelligimus iura .ſ. coniugij, quæ inuiolabiliter ſunt ſeruanda,Sic Hypſiphyle ad Iaſonẽ. Heu vbi pacta fides,vbi connubialia iura. Fides à fio dicitur quòd fiat,quod dictũ eſt, eſt enim dictorum conuentorumque executio. [Commiſſa) Coniuncta,dextræ enim coniunctio ad fidei confirmationem fiebat,erat enim vt Seruius dicit,Fidei dicata,ſicut genu Miſericordiæ. [Deus) Qui erat plurimus.i.dei qui ei erant plurimi. In ore tuo,falſo,fallaci.
VADA Hebri) Qui rapidus eſt, vt 1. Aen. Volucremq. fuga pręuertitur Hebrũ. [Sępe deos ſupplex).i.oraui,aut timui pro te,hoc eſt vt tu ò ſcelerate valeres. Nã ipſa.i.ego dixi mihi.i.in aio meo,ſi valet ipſe,venit. [Numina iurata).i.à iurãte in teſtimoniũ accita. [De

B V B.
* Ipſe.
A S C.

mophoon ventis & verba,& vela dediſti,) Quia verba dantur ventis,dum irrita fiunt. [De meruiſſe te).i.bene meruiſſe de te,nam quod in me crimen commiſi in te beneficium fuit. peccaui ergo te imprudenter amando,ſed in me,non in te. Dido dicit. Si bene quid de te merui. Quintilianus etiam hoc modo,vt demererer amantiſſimos mei. Pondus & inſtar,id eſt inſtantiam,& vim aut imaginem,& formam,ſeu ſtatum meriti.

HVB.

Promiſſus ſocios vbi nunc Hymenæus in annos?
Qui mihi coniugij ſponſor, & obſes erat?
Per mare, quod totum ventis agitatur, & vndis:
Per quod ſæpe ieras: per quod iturus eras:
Perque tuum mihi iuraſti (niſi fictus & ille eſt)
Concita qui ventis æquora mulcet, auum:
Per Venerem, nimiumque mihi facientia tela:
Altera tela arcus, altera tela faces:
Iunonemque, toris quæ præſidet alma maritis:
Et per tædiferæ myſtica ſacra deæ.
Si de tot læſis ſua numina quiſque deorum
Vindicet: in pœnas non ſatis vnus eris.
* Ah laceras etiam puppes furioſa refeci:
Vt, qua desererer firma carina foret:

Hymenęus) Deus quem in nuptijs græci inuocabant. Sicut Romani Thalaſſionē. Promiſſus,à te. [In annos ſocios).i.in vitā noſtrā ſemper coniunctā,& ſocialem,qualis debet eſſe vita coniugalis. [Qui erat ſpōſor) Trāſlatio ab hominibus ſumpta, ſicut.n.ſponſor.i.vas qui pro alio promittit, & obſes qui datē in tutelā fidei cōfirmat contractū,ita Hymenæus inuocabatē, vt ꝯiugalis ſocietatis perpetuę certus eſſet quaſi ſponſor,& obſes. [Per mare) Ordo eſt,tu iuraſti mihi per mare &c. [Agitatur) Commouetur, turbatur. [Ventis) Venti flatus violētiores,auræ vero mitiores dn̄t. [Per auum tuum) Aut auum pro proauo poſuit,& intelligimus Neptunum,vt Iuuen. Perque tuum pater Aegei. Neptune tridentem aut certe Aegeū dicit patrem Theſei, qui naue filij à Minotauro reuertentis cum velis nigris procul viſa, cum crederet eum mortuum fuiſſe,in mare ſe præcipitauit, & in deum marinum mutatus dr̄, & ideo dixit niſi fictus, & ille eſt. [Mulcet) Placatus,vt Virg. Et mulcere dedit fluctus, tollere vento. [Concita) Commota. [Tela) Amoris arma,nam Cupido non ſolum ſagittis ferire,ſed etiam face incendere dicitur. Ouid.lib.1.Met. Tu face nescio quos eſto contentus amores Irritare tua, eadem tamen tela interdum etiam Veneris dicuntur Iuuen. Nec pharetris veneris,macer eſt,aut lampade feruet. [Altera tela) Telum generaliter dicitur de omnibus,quæ mitti,aut iaci poſſunt,licet etiam interdum pro gladio ponatur,vt inferius in epiſt.Hypermneſt.apparebit. [Iunonem) Per Iunonem. Præſidet: præeſt. [Toris maritis) Lectis coniugalibus. Per ſacra myſtica .i. arcana, nam μύω, myo græce ſignificat claudo,inde myſtica & myſteria,dicuntur,quæ ſunt clauſa,& ſecreta, qualia ſacra Cereris, quæ non niſi ſacerdotibus patebant Iuuenal. Archana qualem Cereris vult eſſe ſacerdos Ouid.in 2.de Arte. Quis Cereris ritus audet vulgere profanos. Magnaque Threicia ſacra reperta lyra. [Deæ tædiferæ,) Id eſt Cereris ferentis tedas.i.faces, nam cum Proſerpinam filiam à Plutone raptam nondum ſciret,vt eam non ſolum die,ſed etiam nocte quæreret. In Ætna monte Siciliæ pineas faces accendit,quæ ſibi lumen nocte præberent. Ouid.lib.5. Met. Illa duabus flammiferas pinus manibus ſuccendit ab Aetna.perque pruinoſas tulit irrequieta tenebras,vnde poſtea eius ſtatuæ & picturæ cum facibus ſunt, quod oſtēdit Cic. in Verrem lib. 6. his verbis. Qui acceſſiſtis Ætnam, vidiſtis ſimulacrum Cereris ex marmore.& in altero templo liberæ. Sunt ea per ampla, atque præclara,ſed non ita antiqua. Ex ære fuit quoddam modica ac ſingulari opere cum facibus per antiquum. [De tot læſis) Vel amplitudine,de tot offenſis & erit ſubſtātiuum,vel certe,de tot læſis ſubaudi deis. [Vnus).i.tu.vnus & ſolus,Non eris ſatis in pœnas,quia cum innumerabiles deos læſeris, te tot corpora ad pœnas habere oporteret. [Ah laceras) Conqueritur,quod ſceleri Demophoontis ipſa auxilium præbuerit. [Furioſa) Inſana. [Refecit) Inſtauraui. [Laceras) Ven-

tis,

tis,& vndis conuulſas.[Vt qua desererer,)q.d.vt tibi præſtarem operam contra me.[Carina) .ſ. tua. [Foret firma) Eſſet, valida contra impetum ventorum, & fluctuum.

VBI eſt nunc Hymenæus,) Id eſt deus nuptiarum, aut accipiendo per metonymiam, deum pro re, cui præeſt, vbi eſt nunc vſus matrimonialis promiſſus in annos ſocios.i.coniugales ſocialiter tranſigēdos. [Per tuum auum) .ſ.Neptunum Aegei patrem, aut ipſum Ægeum. Per Venerem,& tela.ſ.Cupidinis arcum,& faces,ad quæ alludit Virg.in princ.4.dicens. Vulnus alit venis & cæco carpitur igni, nam tela vulnus procreant,& faces incendiū. [Nimium mihi facientia).i.nimium in me potentia, aut mihi nimium moleſtia. [Iunonē) Scilicet Pronubam. de qua Aen.4.Iunoni ante omnes, cui vincla iugalia curæ. [Toris autem maritis).i.maritalibus, ſeu ſimpliciter dixit. [Per ſacra Deæ tediferæ).i.Cereris. vnde in eodem 4. Legiferæ Cereri &c. A S C.

Remigiumque dedi: quo me fugiturus abires.
Heu patior telis vulnera facta meis.
Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis:
Credidimus generi, numinibusque tuis:
Credidimus lacrymis: an & hę ſimulare docētur?
Hæ quoque habent artes: quaq; iubētur, eunt.
Dijs quoq; credidimus: qđ iā tot pignora nobis?
Parte ſatis potui qualibet inde capi.
Nec moueor, quod te iuui portuque, locoque:
Debuit hæc meriti ſumma fuiſſe mei.
Turpiter hoſpitium lecto cumulaſſe iugali
Pœnitet: & lateri conſeruiſſe latus.
Quæ fuit ante illam: mallem ſuprema fuiſſet
Nox mihi: dum potui Phyllis honeſta mori.
Speraui melius: quia te meruiſſe putaui:
Quæcūq; ex merito ſpes venit, æqua venit.
Fallere credentem non eſt operoſa puellam
Gloria: ſimplicitas digna fauore fuit.

REmigium).i.remiges, hoc eſt nautas. [Fugiturus) Iniurioſe dixit fugiturus. ſic Dido ad Aen. apud Virg. Me ne fugis. [Heu patior) Trāſlatio ab eo, qui inimicum ſuis armis inſtruit, qui interdū illis percutitur ab inimico. [Credidimus) Vt maiorē captet cōmiſerationē & vt fraudē Demophoontis magis amplificet, multa cōmemorat in Demophoonte, quorū ſingula, nedū omnia ſimul potuerunt eā decipere & inducere ad ei credendum. [Credimus blandis verbis) Nam facūdia, quæ eſt quędam non arte cōparata, ſed naturalis dicendi gratia, multum valet ad amorem commouendū, vnde Ouid. infra de Arte, Non formoſus erat, ſed erat fęcundus Vlyſſ. Et tamen æquoreas torſit amore Deas. Idem probat Virg.3. Aeneid. Hærent infixi pectore vultus. Verbaque. [Generi) Nobilitati tuæ domus, ex qua non potui mihi perſuadere virum perfidum poſſe naſci generis enim conditio plurimum valet ad fidem faciendam. [Numinibusque tuis) Melius legendum dixerim nominibus, vt recte coniungatur, credidimus generi nominibusque tuis, nam ſe dijs crediſſe dicit inferius. [Dijs quoque credidimus) Eſſet ergo iteratio ſuperflua. [Lacrymis) Quæ etiam, vt oſtendit Quintil. vim maximam habent commouendi, & ferè perſuadendi. [Hæ).ſ.lacrymæ. [Et).i.etiam ſicut tu. [Docentur ſimulare).i.diſcunt oſtendere exterios falſos animi affectus, ſicut verbis ſimulaſti, quod non habebas in pectore. [Artes) Dolos. [Eunt qua iubentur) .i.quatenus illis iubes.& vis eas ire, quod Iuuen. attribuit mulieribus fraudem parantibus ſic dicens. Huberibus ſemper lacrymis, ſemperque paratis In ſtatione ſua, atque ipſis ſpectantibus illa. Quo iubeat manare modo. [Dijs quoque) Per quos iuraſti mihi. [Tot pignora quid nobis).ſ.opus erat. [Capi) Decipi. [Inde) Ex his ſupradictis. [Nec moueor) Nec iraſcor, aut pœnitet me. [Loco,) Hoſpitio vrbis, & domus meæ. [Summa) Finis. [Meriti) Beneficij.i.non debui facere maius beneficium, quam recipere te portu, & hoſpitio, ſed plus feci, & ideo ſubiungit. [Turpiter hoſpitium) Senſus eſt pœnitet me poſt datum tibi hoſpitium, addidiſſe etiam lecti mei ſocietatem, & tecum me H V B.

copulatam

copulatam fuiſſe,& concubuiſſe,quodq́ honeſtiſſimis verbis poteſt exprimit,dicēs. [Et cō.ſeruiſſe.i.coniunxiſſe latus alteri. [Cumulaſſe hoſpitium).i.addidiſſe hoſpitio,lectum con nubialem.[Quæ fuit)Optat ſe fuiſſe mortuam vna nocte,anteq̃ cum Demophoonte cō ū cta foret,quia ſine infamia mortua eſſet.(Mallem)Optarem potius vellem.[Suprema) Vl tima.[Speraui melius).i.bene.[Quia me meruiſſe putaui)Me legendum eſt,non autem te, vt & ſenſus exigit.& lib.meus vetuſtiſſimus habet.[Quæcunque) Sententiæ eſt exornatio, & eſt ſenſus,æquum eſt eum bene ſperare,qui de aliquo bene meruit.[Fallere)Etiam ſentē tia eſt. [Operoſa) Magna,aut difficilis,ab opera.i.à labore dicitur,interdum ab opere, vt Ouid.1.Met.Et mundi moles operoſa labore.i.magni operis.[Simplicitas)Facilis creduli tas mea. [Fuit digna fauore)Meruit potius laudem,quàm fraudem,aut repræhenſionem.

ASC. QVID iam tot pignora nobis).i.ad quid tot ad me decipiendum opus erat argumen tis,ergo potius ſatis capi qualibet parte inde.i.illorum pignorum.Nec moueor q̀ rē iuui, quia dixit. At laceras etiam puppes furioſa refeci:ne beneficiū exprobrare videatur, dicit ſibi id ſolū dolere,q̀ amiſſo pudore illi obſecuta ſit ad nuptias,quas modo cōtēnit. [Fallere credētē)Vñ eſt illud Aen.4.à Iunone ꝑ ironiā dictū egregiā vero laudē.Et ſpolia ampla re fertis.Tuq́. puerq́. tu⁹ magnū & memorabile numē.vna dolo diuū ſi fœmina victa duorū.

Sum decepta tuis & amans, & fœmina, verbis:
Dij faciant laudis ſumma ſit iſta tuæ.
Inter & Aegidas media ſtatuaris in vrbe:
Magnificus titulis, ſtet pater ante ſuis:
Cum fuerit lectus Sciron, toruusq́; Procruſtes,
Et Sinis, & Tauri, mixtaque forma viri,
Et domitæ bello Thebæ, fuſique bimembres,
Et pulſata nigri regia cæca Dei:
Hoc tua poſt illos titulo ſignetur imago:
Hic eſt: cuius amans hoſpita capta dolo eſt.
De tanta rerum turba, factiſque parentis,
Sedit in ingenio Creſſa * relicta tuo.

HVB. ET amās,& fœmina)Duo poſuit,q̀ facile decipi ſo lēs,amās ſ ego,nā vt ip ſe Oui.inq̀t. Credula res amor eſt, & fœmina, q̀ ēt facile cre dit,vnde & poeta,Vna dolo di uum, ſi fœmina victa duorum eſt.[Iſta ſit ſumma tuæ laudis) .i.ſi hoc tibi laudi ducis.vtinā nihil aliud vnquam facias,qd' ſit laude dignum [Inter & Ae gidas)ſubaudi dij faciant. [Vt ſtatuaris).i.colloceris. [In me dia vrbe,) Athenarum.[Inter Aegidas).i.inter maiores tuos qui ab Aegeo fuerunt. Nā ſta tuę clerorū in publico proponebātur,cū titulis rerū geſtarū,vt infra oſtendet.[Pater tuus) Theſeus.[Magnificus)Splendidus.[Suis titulis)Rerum clararum quas geſſit ex quibus ali quot numerat.[Cum fuerit) Corrigendus eſt hic textus non enim legendum eſt Chyron, ſed Sciron,& Procruſtes. Sciron aūt latro fuit, quē viatores ſpoliantem verſus Megaram Theſeus interfecit, & ſaxo præcipitauit quod adhuc, vt hiſtorici perhibent, Scironium dr̄ Ouid.in Met.Scopulo nomen Scironis inhæret.Quidam autem ferūt hoſpitibus per iniu riā cibū porrigere ſolitū,ieiunare coēgiſſe,deinde calce percuſſos in mare præcipitaſſe,quo genere mortis eum Theſeus affecit. Toruus crudelis. [Procruſtes,) Dicitur procroio pro cruo verbo græco.i.impello,is Polyphemonis cuiuſdam filius hoc genere ſupplicij hoſpi tes afficiebat,eorū corpora lecto imponebat,quæ ſi erant longiora lecto,mutilabat,ſi bre uiora,vt trahebat,& extendebat in parem longitudinē lecti,hunc Theſeus domuit.Et Sci nis,ita legendum eſt. is crudeliſſimis hoſpitum corpora curuatis arboribus alligabat,dein de arbores in altum dimittebat,ita q̀ corpora lacerabantur,quem Theſeus ēt interfecit,de quo Ouid.in Ibin: Quinque trabes preſſas ab humo mittebat in auras. Aequoris aſpicias huius,& huius aquas,& de hoc puto Ouid.ſenſiſſe Met.lib.7. Cum dixit,occidit ille ſenex magnis male viribus vſus Qui poterat curuare trabes,& agebat ab alto.Ad terrā late ſpar ſuras corpora pinus.Itē Claudianus ſupradictos inter crudeliſſimos numerat.lib.1.in Ruf finū.Quid tale immanes vnq̃ geſſiſſe ferūtur,vel Scinus Iſthmiaca pinu,vel turpe ꝓfunda Scirō,vel Phalaris Tauro,vel carcere Silla. [Et Tauri,mixtaq́. forma viri).i.Minotaurus,

quem

quem poëtæ fabulantur fuiſſe ſemi hoĩem, & ſemibouẽ, ferunt .n. vt ſcribit Diodorus Mi-
noën Cretenſiũ regem de more ſolitũ Neptuno ſacrificare Taurũ ſpecioſiſſimũ, cũ ei Tau
rus eſſet pſtantior, ſacrificaſſe deteriorẽ. Qua ex re Neptunus Minoi iratus eius Tauri, quẽ
ille ſacrificare noluerat, Paſiphæ eius filiæ turpem amorẽ iniecit, cui ante Dædali ſignum
pulcherrimæ vaccæ, quam Taurus amabat, factũ eſt cui Paſiphæ ſuppoſita cũ Tauro cõcu
buit, ex quo fabulis decãtatũ, Minotaurum genuiſſe fertur, duplici, vt dictum eſt, natura, q
vſque ad humeros Taurus, cætera homo fuit, ad hoc monſtrum nutriendũ aiunt, Dædalũ
labyrinthum fabricaſſe. difficiles habentẽ egreſſus, & inſcijs penitus irremeabiles, in quo
incluſo Minotauro 7. Athenienſiũ pueri, totidemq́ puellæ ſingulis annis, ex decreto Mi-
nois, qui Athenienſes obſidione, qua eos circundabat, ea lege liberauerant mittebant. Miſ
ſus igitur Theſeus, cum Ariadne filia Minois eius amore deperiret accepto ab eo filo, quo
poſſet è labyrintho egredi, Minotaurum interfecit, reliqua de Ariadne dicentur loco ſuo.
[Et domitæ bello Thebæ) Longa eſſet hiſtoriæ narratio, ſi ab Laio patre Oedipi exordire-
mur, ſatis igitur ſit breuiter dicere, quæ ad hunc locũ pertinent, cũ Etheocles & Polynices
filij Oedipi de regno inter ſe diſſidentes, mutuis vulneribus concidiſſent, & præterea mul-
ti duces, aliaq́. plurimi mortales, qui ad bellũ Thebanũ venerãt, occubuiſſent, Thebaniq́ue
ſepeliendi facultatẽ denegarent, Adraſtus, qui ſolus ex ducibus ſuperfuerat illis inſepultis
relictis, redijt Argos. Cũ nullus auderet hoc tumulis cõdere, ſoli Athenienſes, qui alijs vir
tute pſtabant, oẽs ſepeliuere. Theſeus aũt præcipue Adraſti precibus hoc feciſſe fertur, po
ſtea cũ filij eorũ, qui in bello interierant, parentũ mortẽ vlturi, ex oraculo Alcmeonẽ Am-
phiarai filium ducẽ elegiſſent contra Thebanos bella mouerunt. Eo.n. duce expugnatio vr
bis ab oraculo promittebatur. Acerrima igitur commiſſa. pugna, Thebani attritis viribus,
multisq́ue amiſſis ciuibus victi ſunt [illegible] captæ, ac dirutæ ſunt, hoc in bello virtus The
ſei maxime emicuit. vnde ei tota hic aſcribitur victoria cũ tñ alij non ſic ſcribant, & multi
Herculi attribuãt. [Fuſiq́. bimẽbres) Cẽtauros dicit, ex Ixione, & nube à Iunone, q̃ ille de
ↄcubito interpellauerat obiecta, genitos parte anteriore hoĩes, poſteriore equos, Pyrithoas
Hippodamiã deſpondiſſet, & Cẽtauros, & Theſeũ [illegible] amiciſſimũ ad nuptias vocaſſet, &
illi vino ebrij, tũ Hyppodamiæ, tũ cæteris fœminis, quę nuptijs aderãt, vim inferre tẽtarẽt,
hac iniuria, tũ Theſeus, tũ Iaphitæ, quibus Pyrithous imperabat, cõmoti, multos ex Cẽtau
ris peremerũt reliquos ciuitate eiecerunt, elegit igitur poëta verbũ vtriq; re aptum. Nã fu-
ſos, & cæſos intelligimus, & fugatos. nõ ignoramus tñ hanc hiſtoriã varie ſcribi & quoſdã
ſentire Herculẽ huic pugnę interfuiſſe, Sed quę diximus, & huic loco cõueniũt, & à Dio. re
ferũtur. Et pulſata nigri ex hiſtoria locus fabulæ factus eſt. Scribitur.n. à græcis in vita The
ſei. Adonemũ Moloſſorũ regem vxorẽ Proſerpinã nomine habuiſſe filiã vero Erynnim,
canẽ Cerberũ, iuſſiſſeq;, vt qui eius filiã optaret vxorẽ cũ Cerbero pugnaret, quod ſi illum
ſuperaſſet, eã aſſumeret vxorẽ, multi ad hanc, vt Proci conuenerant, verũ cũ rex animaduer
tiſſet Theſeum, & Pyrithoum, non vt Procos veniſſe, ſed vt eã furto auferrent, eos compre
hendi iuſſit, à Pyrithoo à cane intercepto, Theſeum in carcere ſeruandum tradidit, hoc ha
bet hiſt. Dio. tñ magis fabulã ſecutus refert, Pyrithous cupiens Proſerpinã vxorẽ hr̃e rem
cum Theſeo cõicaſſe, verum eũ pp rei impietatem, propoſito Theſeus eum auertere cona
retur, vbi illũ perſeuerantem, & ſe ab illo in iuſiurandum ad Proſerpinæ vr̃, & raptũ adigi
videret, ſe ſociũ, & adiutorẽ præbuit. cumq́ ad inferos, vt eam raperent ambo diſcẽdiſſent,
vterq; ibi captus. Sed poſtmodũ in gratiã Herculis liberatus eſt Theſeus, Pyrithous apud
inferos detẽtus, luit ſempiternas ſuæ impietatis pœnas quidã ſcriptores vtrunq; tradũt ab
inferis rediſſe, hanc igitur fabulã nunc tangit. [Et regia cæca). i. aula obſcura. [Nigri Dei)
.i. Plutonis. [Pulſatu). i. vr̃ quandam intrata & occupata à Theſ. Notandũ eſt, quod vbi le-
gitur ditis, legendũ eſt diei. Nã ditis primã naturaliter habet longã, & ſic nõ ſtaret hic ver
ſus, quod aũt ſit longa, ex multis exẽplis hoc Virg. in 6. Aen. ſit ſatis, Noctes atq; dies patet
atri ianua ditis. nuſquã aũt legiſ prima breui. [Tua im.) Tua ſtatua. [Hoc tit.) Hac inſcri-
ptione. [Poſt illos). i. titulos patris tui, quos ſupra diximus. [Hic eſt) Ecce titulus, quem
vult Demophoonti inſcribi q ad infamiã ptinet, quod & amantẽ, & hoſpitã decepit Ordo
eſt, hic eſt. ſ. Demophoõ. [Cuius d. am. hoſ.) ſ. Phyllis, & duo poſuit, q̃ eius dolũ, & crimen

aggrauat,

aggrauat, vt dictũ eſt ſupra. [Capta) Decepta. [De tanta) Senſus eſt, de factis tui patris, ſ emanſit tibi tantũmodo memoria fraudis, q̃ ille vſus in Ariadnem, non autẽ alicuius ex ſupradictis probitatibus parentis. Patris tui, Theſei. [Sedit) Stetit. [In ingenio).i.in animo tuo. [Creſſa).i. Ariadne Cretenſis. Creſſis aũt nõ maſculino creſſus venit, ſed acres, cuius genitiuus eſt cretis. [Relicta) Deſerta à p̃re tuo. Vt plenius dicet in epiſt. Ariadnes ad Theſ.

ASC. SVMMA tuæ laudis).i. vltra quam nunquã merearis maiora cũ tamen dicat Aeneas Aen.2. Et ſi nullum memorabile nomine fœmineã pœna eſt, nec habet victoria laudẽ &c. [Inter Aegidas) .i. Aegei filios, & nepotes, ſtet pater. ſ. Theſeus Herculis ſocius, qui interemit Scyronem & Procuſten, & Scinin latronem, aut Scirona, nam verius Scinum dicitur, & Minotaurũ monſtrum biforme, vt docet Virg. in 6. Item Creonte Thebarum regem, & Centauros, poſt quæ facinora deſcendit ad inferos, vt inde Pyrithoum abduceret. Vnde dicit. [Et pulſata nigri regia cæca Dei).i. ditis ſeu Plutonis. non autem legendum eſt regia cæca ditis, qui dis, ditis, ſiue adiectiuum, ſiue ſubſtantiuum penultimam geniti producit. [Sedit in ingenio).i. placuit vt 7. Aen. Et ſedet hoc animo. [Puella Creſa).i. Cretenſis. Ariadnes. ſ. Minois filia à Theſeo patre decepta in quo ſolo facto eum imitaris, hiſtoria, ac fabula iam recitatæ ſunt.

Quod ſolum excuſat, ſolum miraris in illo,
  Hęredem patriæ perfide fraudis agis.
Illa (nec inuideo) fruitur meliore marito,
  Inque capiſtratis tigribus alta ſedet,
At mea deſpec[illegible] fugiunt connubia Thraces:
  Quod feror externum præpoſuiſſe meis.
Atq; aliquis, iã nũc doctas eat, inquit, Athenas:
  Armiferam Thracen qui regat, alter erit.
Exitus acta probat: careat ſucceſsibus opto,

HVB. MIraris) Imitaris Luc. Miratoremq́. Catonis.i. imitatorẽ. Virg. Primus, & te mirer ab annis. Nã p̃clara ingenia, quæ mirantur, ea facile imitant. Vnde antecedens pro cõſequenti ponit .i. mirari pro imitari. [Hęredẽ agis).i. es hæres. Ornatus eſt .n. dicẽdi modus, hic agit legatũ.i. legatus eſt, hic agit hæredẽ gratũ eſt hęres. [Fraudis patriæ).i. paternæ, non aũt virtutis. [Illa, nec inuideo) Comparat fortunam ſuam cum fortuna Ariadnes, & illę ex fraude bene ſucceſſiſſe, ſibi vero peſſime oſtẽdit. [Illa) Ariadne. [Fruitur) Gaudet. [Meliore) Quã patre tuo, quia ille erat mortalis, Bacchus vero deus. [Nec inuideo) Nec doleo. [Sed alta).i. celſa & læta. [Inque tigrib. capiſtratis).i. frænati, hoc eſt in curru Bacchi quem à tigribus trahi dñt. Virg. lib. 6. Aen. Nec qui papineis victor iuga flectit habenis Liber agens celſo Nyſæ de vertice tigres. Hãc ſententiã quod meliorẽ adepta ſit maritũ. Ipſe lib. 3. Faſt. oſtendit. Iã bene periuro mutata coniuge Bacchũ. Quæ dedit ingrato fila regenda viro. Sorte thori gaudens, quid flebã ruſtica dixit, Vtiliter nobis p̃ditus ille fuit. At coniunctio aduerſatiua hoc loco, q.d. non ita mihi euenit ſicut Ariadnæ. Deſpecti contempti à me, &, vt inquit Dido. Quos ego ſum toties iam dedignata maritos. [Qđ) .i. quia. [Feror) Dicor. [Præpoſuiſſe).i. cõnubio. [Externum).i. peregrinũ, & ignotũ. [Meis) ſ. Thracibus, hæc.n. ſolet eſſe cauſa acerbiſſimi doloris, & indignationis his, quaſi ſpernantur, vnde & Hyarbas apud Virg. maxime hoc quæritur de Didone, qđ ſibi Aeneã externum propoſuerit, Fœmina, quæ noſtri errans in finibus exul. Cuiq́. loci leges dedimus, cõia noſtra. Reppulit, ad dum Aeneam in regna recepit. Atq; aliquis deridens me. [Inquit, eat). ſ. Phyllis Athenis, q.d. quas plus amauit, quã Thraciam cum maluit maritum Athenienſem quã Thracẽ. [Doctas) Q̃m illic oĩum liberaliũ artium florebant ſtudia, vnde & Pallas dr̃ ei vrbi nomen dediſſe. [Alter).i. Alius p̃ter ipſam Phyllida. Thracẽ accuſatiuus à nominatiuo Thrace, nã regio ipſa dr̃ Thrace, & Latine Thraca. Hor. Thraca ne vos ebrusq́. niuali cõpede vinctus. Itẽ dr̃ Thracia. [Armifera) Bellicoſam. [Exitus acta probat) Senſus eſt, à fine demonſtranẽ hoĩum facta, & eſt ſnĩa exornatio. [Careat ſucceſſib. &c.) Senſus eſt, male illi eueniat qui non à fine rerũ, ſed ab euentu facta hominũ denominat, & notat multa .n. ſolent euenire ante finẽ, quæ videtur eſſe mala quę poſtea eo fine cognoſcũtur eſſe bona, vt

exempli

exempli gratia, aliqua puella mediocris conditionis nupſit amatori diuiti clam, & neſcienti bus parentibus ſuis reprehẽditur hoc factum ab his, qui hoc ſciũt, ac ſi ducatur vxor ab eo omnes dicunt eam ſapienter egiſſe, ita hic eſt intelligendum, ſunt autem verba Phyllidis dicentis, finis oſtendit qualia ſint facta, q. d. potes adhuc prouidere, ne videar male feciſſe cum te recepi in hoſpitio, & coniugio, ideo male illis eueniat, qui ante finem iudicant de his, quæ feci per ea, quæ euenerunt, quia nondum redeuiſti, nam adhuc redire potes. [Opto) Deum precor vt ille. Careat ſucceſſibus, ſcilicet proſperitatibus.

EXCVSAT) Agnoſcit malefactum, excuſamus enim peccata. Theſeus autem deprecabatur hanc culpam, quòd in ſomnijs eſſet libero monitus, vt eam relinquerent. P A R.

AT mea deſpecta) Docet quòd Dido apud Virg. Se ſuis inuiſam eſſe, quia externũ prętulit eis. [Atque aliquis) Ordo eſt, atque aliquis. ſ. Thracum, inquit eat. ſ. Phyl. contẽptis ſuorum Athenas doctas, vt ſequatur mœchum, quia alter erit. quia rogat Thracen. i. Thraciam (à nominatiuo Thrace, & ita per u, ſcribitur) Arm feram. i. bellicoſam, & patriã Martis Geticis, qui præſidet aruis, ſunt. n. vicini. [Exitus acta probat) Et ſup. aliquis, inquit, exitus probat acta. i. euentus rerum docet qualiter incœptæ ſint. quaſi prudenter incœpta non poſſint malũ habere exitum. Ad quod reſpondet Phyllis, careat ſucceſſibus opto, quiſquis ab euentu facta notanda putat, quia ſæpe prudentiſſime cœpta infelicem ſortiuntur exitũ, vnde qui damnabant, quia Demophoon non redibat, laudarent ſi redirent, quapp addit. A S C.

Quiſquis ab euentu facta notanda putat.
At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo:
Iam mihi, iam dicar conſuluiſſe meis.
Sed neque conſului: nec te mea regia tangit:
Feſſaque Biſtonia membra lauabis aqua.
Illa meis oculis ſpecies abeuntis inhæret:
Cum premeret portus claſsis itura meos.
Auſus es amplecti: colloque infuſus amantis,
Oſcula per longas iungere preſſa moras:
Cũq; tuis lacrymis lacrymas cõfundere noſtras:
Quodque foret velis aura ſecunda, queri:
Et mihi diſcedens ſuprema dicere voce:

NOtanda) Iudicanda. [Ab euentu). i. à caſu, non à fine, qui poteſt venire mihi melior, vel certe à fine quem ego reſpexi, & pp quem feci, nam finis mei facti fuit prodeſſe mihi, & meis accipiendo te maritũ, ergo ab hoc fine intẽtionis meæ, & non ab eo, quod euenit iudicandũ eſt, id quod feci, nã finis meæ intẽtionis fuit bonus, licet euẽtus fuerit malus, & hic ſenſus vř eſſe melior & verior, quã ſuperior, licet vterq; poſſit accommodari. [At ſi) Sẽſus eſt reprehendor, dicor male egiſſe, ſed ſi ad nos reuerſus fuerit, oẽs dicent me pudentes egiſſe, & ita exitus probabit acta mea non fuiſſe mala. [At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo) Periphraſis eſt. i. circumlocutio, hoc. n. voluit dicere ſi ad nos nauigaueris, nam nauigando, & mouendo remos æquora ſpumam mouent. Virg. Et ſpumas ſalis ære ruebant. [Iam). i. tandem. [Conſuluiſſe) Sapienter prouidiſſe mihi accipiendo te maritum. [Meis). Accipiendo te, qui eos regeres. Sed nequid conſului, vt magis eum moueat, oſtendit ſe deſperare eius reditum, neque conſului, q a non reuerteris. [Mea regia) Quam tibi tradideram. [Tangit) Mouet. [Feſſa biſtonia) Subaudienda eſt negatio, neque lauabis membra, &c. id eſt non venies in Thraciam, neque lauabis aliquando membra tua fatigata aqua Threicia. Nam Biſtonium Thraciæ ſtagnum eſt. [Illa meis oculis) Magnam vim habet recordatio præteritæ conſuetudinis, & beneuolentiæ, ideo Phyllis nunc reducit in memoriam Demophoõti eius diſceſſum, in quo oſtendit eum ſibi ſignificaſſe amorem, vt ea cõmemoratione eum moueat. [Illa ſpecie) Illa figura. [Abeuntis). ſ. tui à me diſcedentis. [Inhæret) Infixa eſt. [Oculis meis) Hoc eſt videor nunc habere ante oculos, quomodo à me diſceſſiſti. [Cum claſſis itura). i. abitura. [Premeret meos portus). i. eſſet in portu meo. [Auſus es) Commemorat blanditias, quibus Demophoon erga eam vſus eſt, auſus es, quaſi dicat cum diſcederes non reuerſurus auſus es tamen me amplecti. [Infuſus) Impoſitus, circundatus. [Collo amantis) H V B.

amantis)Mei Phyllidis. [Oſcula) Preſſa,preſſæ infixa qualia ſolent eſſe oſcula amantium, quæ non modo preſſis labijs in faciem dantur, verumetiam plerunque ex nimio affectu dẽtibus,& morſu inſerũtur,amatoria oſcula dentibus impreſſa ſignificat. Ouid.in 1. Amor. Alterius videat toto veſtigia lecto. Factaque laſciuis liuida colla notis. Et Horat.in 1.Car. Siue puer furens,impreſſit memorem dente labris notam. [Cumque tuis) Subaudi & auſus es.[Confundere).i.commiſcere. [Quodque foret) i.auſus eſt queri,quod haberes ventum ſecundum,& tibi fauentem, quia potius voluiſſes habere aduerſum, vt eſſet tibi iuſta cauſa remanendi.[Et mihi)Ordo eſt,& tu diſcedens auſus eſt dicere. [Suprema voce).i.vltimis verbis tuis quia poſtea non dixiſti aliud verbum.

PARR. A B euentu) A caſu non voluntate,& propoſito.M.Tul.Epiſt.Fam.1. Sed hæc ſententia ſic etiam illi, & nobis placet, vt ex euentu homines de tuo conſilio exiſtimaturos videremus, ſi cecidiſſet, vt volumus, & optamus omnes te & ſapienter & fortiter, ſin aliquid eſſet offenſum,eoſdem illos,& cupide,& temere feciſſe dicturos. [Biſtonia) Biſtones Thraciæ gentes à Biſt. Martis,& Terpſichores filio, vel ab altero, quem genuit Ciron. vt auctor eſt Philoſtephanus.

A S C. A T ſi noſtra &c.)Conſuluiſſe.i.conſulte prouidiſſe, aut proſpexiſſe mihi,& meis. [Feſſaq́ue biſtonia) Ordo eſt,q.d. & nec ſup.lauabis membra tua feſſa.i.fatigata ex longinqua profectione,aqua biſtonia.i.biſtonidis lacus Thraciæ.[Illa meis oculis) Cõmemorat dulcia,vt oſtendat,quam ſint, quæ nunc patitur amara. [Quodque foret) Ordo eſt. Et auſus eſt queri.i.conqueri,quòd aura foret.i.eſſe facunda.i.proſpera quia ſequens,& à puppi ſtãs tuis velis.i.dicebas te dolere quàm tam bono vento abire cogebaris. Et mihi ſupple auſus es diſcedens dicere ſuprema voce.

Phylli face expectes Demophoonta tuum.
Expectem, qui me nunquam viſurus abiſti?
Expectem pelago vela negata meo?
Et tamen expecto: redeat modo ſerus amanti:
Vt tua ſit ſolo tempore lapſa fides.
Quid precor infelix? iam te tenet altera coniux
Forſitan, &, nobis qui male fauit, amor.
Vtq; tibi excidimus: nullã, puto, Phyllida noſti
Hei mihi, ſi quæ ſim Phyllis & vnde, rogas:
Quæ tibi Demophoon longis erroribus acto
Threicios portus, hoſpitiumq́ue dedi:
Cuius opes auxere meæ: cui diues egenti
Munera multa dedi: multa datura fui:
Quæ tibi ſubieci latiſsima regna Lycurgi
Nomine fœmineo vix ſatis apta regi:
Quà patet vmbroſum Rhodope glacialis ad Ae-
Et ſacer emiſſa exigit Hebrus aquas. (mũ:

H V B. PHylli face expectes) hæc ſunt vltima verba, qbus Demophoon vſus eſt ad phyllida. [Expectẽ,)Nũc ſunt verba Phyllidis,q.d. ita dixiſti mihi,vt te expectem, ſed quid expectem te qui abijſti. [Nunquam viſurus me).i. nũquam reuerſurus amplius vt me videas.[Negata).ſ.à te.i.quæ vela tua nũquam vis amplius redire in meum mare, & tñ artificium eſt in ſumma cauſa diffidentiæ,tamen non oſtendere differentiam,dicit igitur,quod licet, iam non debeat eũ expectare,tamen expectat.[Modo) Tantummodo,q d.etiam. [Serus).i.tardus,quia vt eſt in ꝓuerbio,melius eſt ſero,quã nũquã. [Vt tua).i.vt videaris defeciſſe in fide per aliquod tempus,& non per omne,vt tua fides,quam mihi dediſti de reditu tuo.[Sit lapſa).i.defecerit.[Solo tempore) Et non voluntate tua,aut etiam opere. [Quid precor infelix) Diximus in prima epiſtola,muliebre eſſe, de maritis abſentibus alienum amorem ſuſpicari &c. [Quid precor) q. d. fruſtra precor. [Qui male fauit nobis).i.qui fuit nobis aduerſus. [Vtque tibi) Vt .i. poſtquam. [Excidimus).i.ex memoria tua elapſæ ſumus. [Nullam Phyllida) .ſ. nullam ſimilem Phyllidis. [Hei mihi)Non ſine gemitu potuit commemorare ſe,& ſua erga Demophoontem beneficia

ciæ.[Heu) Interiectio dolentis.[Si rogas)Si queris & interrogas.[Vnde)Ex quo loco,cuius filia.[Quæ tibi)Nunc dicit,quæ ſit ordo eſt.O Demophoon ego ſum illa Phyllis, quæ dedi tibi actio.i.agitato.[Erroribus) i.vagationibus per mare [Regna Lycurgi).i.in quibus regnauit Lycurgus. Sic etiam Virg. de Thracia: Acri quondam regnata Lycurgo. Hic enim fuit rex Thraciæ,alter Lacedæmonius,qui ſuis ciuibus leges ſaluberrimas tulit. [Cuius).ſ.Demophoontis.[Opes)Facultates,diuitias.[Meæ).ſ.opes.[Auxere) Fecerunt maiores. [Cui egenti) .ſ.tibi Demophoonti. Sic Dido obijcit Aeneæ,eiectum in littore egentem Excepi.[Quæ ſubieci) .i. ſupponi,& in poteſtatem tuam dedi vix ſatis apta regni nomine fœmineo,quia hæc regna habent viros bellicos,& feroces, qui vix poſſunt ferre muliebre imperium. [Qua patet) Deſcribit ambitum regionum Thraciæ,quæ ſubiecit,& eſt ordo quæ ſubieci tibi regno Lycurgi.[Qua).ſ.parte. [Rhodope) Patet ad Aemum glacialem.[Et Hebrus ſacer &c.)Rhodope & Aemus vt diximus montes ſunt Thraciæ.Sed Rhodope magis in Orientem porrigitur,deinde in Septentrionem reflectitur. Aemus ad Macedo.eſt vnde & interdum mons Macedoniæ dicitur. [Qua patet).i.extenditur.[Vmbroſum)Altum,vel arboribus plenum [Et ſacer) Significat oſtium Hebri fluuij,ſacer quia omnes fluuij ſacri dicebantur. [Exigit emittit) .ſ. in mare. [Aquas amiſſas) .i. celeres,vt diximus in prima epiſtola,non autem legendum eſt admiſſas, neque etiam dicendum amiſſas .i. perditas. [Cui mea) Non eſt ſubaudiendum,ego Phyllis,ſed cui refert illud pronomen ſupra dictum .ſ. tibi.

SACER Hebrus) Qua Iouis. F. vt Hom. in hymnis,vel ab Orphei caput,vt eſt apud Philoſtratum,& Papinium. Abaris Hyperboris Orphei nuptias celebrauit. [Vt).i. poſtquam. Virg. Vt vidi, vt perij. PAR.

O PHYLLI face) i.fac. Non.n.legendum eſt fac,qa producitur,quamuis ſint, quia ita legant.& corripi ſentiant,vt etiam alibi expectes Demophoonte tuum .ſ. amicum,aut maritum.[Serus).i.tardus.[Quæ tibi Demophoon) Enumerat beneficia,vt memorem ſui faciat,& amplitudinem regni ſui commemorat,vt alliciat. Omnia autem manifeſta ſunt. ASC.

Cui mea virginitas auibus libata ſiniſtris:
Caſtaque fallaci * Zona recincta manu.
Pronuba Tiſiphone thalamis vlulauit in illis:
Et cecinit mœſtum deuia carmen auis.
Affuit Alecto breuibus torquata colubris:
Suntque ſepulchrali lumina mota face.
Mœſta tamen ſcopolos, fruticoſaq; litora calco
Quaque patent oculis * æquora lata meis.
Siue die laxatur humus: ſeu frigida luceſcunt
Sidera: proſpicio quis freta ventus agat.
Et quæcunque procul venientia lintea vidi:

CVI) .ſ. Demophoonti pro à quo Demophoōte,datiuus pro ablatiuo. [Mea virginitas) Amplificat beneficia, quia plus eſt dediſſe virginitatem,quam res.[Eſt libata)Deſumpta [Auibus ſiniſtris).i.infelici omine,nā antiqui omnia auſpicato faciebāt, & pcipue matrimonia. Virg. Cui pater intactā dederat primisq. iugarat Omine. Lucan. Cōtentiq. auſpice bruto. Iuu. Veniet cum ſignatoribus auſpex. Capiebatur aūt auguriū à volatu auium,quas appellabant præpetes vel à voce,& has appellabāt oſcines, quod ore canerent. Vnde & aues ſæpe pro augurijs ponuntur. Horat. Mala ducis aui,inde,& aſpices ab auſpiciendis volucribus,& augures à garritu auium dicti ſunt. [Et mea Zona) Subaudi & cui.i.à quo.[Mea Zona eſt recincta).i.diſtincta.[Caſta).i.mei caſtæ,nam adiectiua perſonarum ſæpe attribuuntur rebus,ſupra Sed bene conſuluit caſto deus æquus amori.[Manu fallaci).i.tui fallacis. Erat enim mos, qui etiam hodie in aliquibus locis ſeruatur, vt vir diſtringeret Zonam mulieris ſibi nubentis.[Pronuba) Loco Iunonis,quæ cōiugijs peſſe ſolet,affuerunt furiæ.Pronuba dicitur,quæ nubentibus præeſt nu,autem ſyllaba, quæ in primitiuo naturaliter lōga eſt, in Pronuba ſemper breuiatur, vt cōnubio,interdum ſeruat naturā,vt per connubia noſtra,per inceptos Hymenæos interdum per ſyſtolem breuiatur, vt

HVB. * Zona cingebantur virgines, quæ niſi à marito prima nocte ſoluebatur. hinc ſoluere Zonā virginitatē amittere. * littora.

vt connubio iungam ſtabili. [Tiſiphone) Vna ex furijs dicta à τίσις quod græce ſignificat vltionẽ,& φόνος phoni,quod ſignificat cædẽ. [Vlulauit) Vlulatus enim attribuitur furijs. Dido ad Aeneam inferius. Audiuram voces,nymphas vlulaſſe putaui. Eumenides ſatis ſigna dedere meis. [Deuia auis).i.bubo,cuius querula vox malum omen ſignificat. Virg.3. Aen.Solaq́. culminibus ferali carmine bubo. Viſa queri,& longas in fletum ducere voces, deuiam autem appellauit, quia à cœtu aliarum volucrum ſolet fugere. [Mœſtum) Triſte querulũ.[Alecto) Alia ex furijs dicta,quaſi irrequieta,& nũquam ceſſatis.[Torquata) Circundata,& quaſi pro torque cincta.[Colubris) Viperis breuibus,ideo ſæuioribus,nam breuiores ſerpentes ſunt ſæuiores. [Suntq́ ſepulcrali) In nuptijs malũ omen habebatur,ſi aut faces quæ pro mortuis erant accenſæ,deferebantur pro nuptialib. aut ſi ipſæ faces nuptiales fuiſſent accenſæ ex facibus,aut ex flammis alicuius rogi,hanc rem oſtendit ipſe Ouid. lib.6.Met. in fabula Terei. Eumenides faces, dicit ergo nunc Phyllis. [Luminas).i.ignes mearum thedarum nuptialium.[Sunt mota face ſepulcrali).i.face,quæ pro mortuo erat accenſa.[Mœſta tamen) Dicit quod licet omnia ſupradicta ſignificent infelix coniugium,tamen ſæpe conſcendit locum alterum ex quo proſpiciat in mare,ſi forte videat nauem Demophoontis.[Męſta) Triſtis.[Calco) Primo corpore meo.[Fruticoſa) Dumoſa plena fructibus ſæpe,nam nouies iuiſſe dicitur, vt Ouid.1. de Rem. Et per quod nouies ſæpius iſſet iter,& in eodẽ lib. Noua terebatur miſere via.[Quæq́. patent oculis) Licet raro à verſu pẽtametro ad ſequentes verſus incipiat ſententia præcipue apud Ouid. tamen interdum ſic, vt hic videmus,& ſupra diximus in epiſt. Briſ. eſt enim ordo, & ego proſpicio quis ventus agat freta.[Qua).i.qua parte. [Littora parent noſtris oculis).i.aſpiciuntur à nobis. [Siue humus laxatur) .i. aperitur nam terra die propter temperiem, vel calorem magis laxatur. [Seu friga Sidera) Aut generaliter frigida ſidera omnia dixit propter noctẽ,quæ frigida dicitur Virg. in Buc. Frigida vix cœlo noctis diſceſſerat vmbra. Aut certe Lunam intellexit quàm frigidam eſſe conſtat.[Et quæcunq;).i.quamcunque video nauem venientem,ſtatim exiſtimo illam eſſe tuam. [Dua lintea).i.vela dicta à lino,quod ex eo fiant. Procul longe.

A S C. CVI mea virginitas &c.) Docet ſe malo auſpicio nupſiſſe,aut deuirginatã eſſe ſpe nubendi,pro quo ſcimus Romanos,Hethruſcorum diſciplina,imbutos,nullás res arduas,nõ captato prius auſpicio,inchoaſſe. Auſpicium autẽ dicitur ab auium inſpectione in volatu, augurium autem ab auium garritu. Et quia auſpicato inchoabant tractum eſt,vt auſpiciũ accipiatur pro decẽti inchoatione,& auſpicor pro inchoare. Auſpex vero is eſt qui & pronubus dicitur,ſed generaliter quicunque rebus bene inchoandis præeſt.[Auibus libata) Libari dicuntur quæ modi à tanguntur & quaſi deguſtantur,vt libamina ſacrorũ. [Zona caſta) Caſtus caſti dicitur.[Pronuba) Quæ præeſt nubentibus,quæ Iuno eſſe deberet,quæ Iouis,& ſoror,& coniux,diuorumq́ue regina. nunc autem fuit Tiſiphone furia infernalis vt ex euentu opinatur Pronuba, quæ vlulauit loco cantus, ſed medium eſt vocabulum quia etiam in rebus lætis reperitur. Lucan. Lætis vlulare triumphis. hinc quarto Aen. de connubio Didonis. Summoq́. vlularunt vertice nymphæ. [Quod proprie ad res tamẽ triſtes pertinet facie ſepulcrali. funeſta,& non nuptiali.[Littora fruticoſa) In quibus creſcunt frutices. [Meos deos) Salutis meæ auctores.

Protinus illa meos auguror eſſe deos.
In freta procurro, vix me retinentibus vndis:
Mobile qua primas porrigit æquor aquas.
Quo magis accedũt: minus, & minus vtilis aſto;
Linquor: & ancillis excipienda cado.
Eſt ſinus adductos modice falcatus in arcus:
Vltima prærupta cornua mole rigent:
Hinc mihi ſuppoſitas immittere corpus in vndas

H V B. PRotinus ſtatim).i.exiſtimo,& quaſi certo augurio credo. [Eſſe meos deos) Non dicamus.i.te quem colo tanq̃ deos, ſed auguror illa eſſe meos deos.i.exauditione deorum, quos ego precata ſum.i.ſtatim arbitror me exauditam eſſe à deis meis. [Procuro,) Vado procedo, qñ video

Mene

Mens fuit: &, quoniam fallere pergis; erit.
Ad tua me fluctus proiectam littora portent:
Occuramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum vt ſuperes, adamantaque, teque:
Non tibi ſic, dices, Phylli ſequendus eram.
Sæpe venenorum ſitis eſt mihi: ſæpe cruenta
Traiectam gladio morte perire iuuat.
Colla quoque, infidis quæ ſe nectenda lacertis
Præbuerant: laqueis implicuiſſe iuuat.
Stat nece matura tenerum penſare pudorem:
In necis electu parua futura mora eſt.
Inſcribere meo cauſa inuidioſa ſepulchro:
Aut hoc, aut ſimili carmine notus eris.
Phyllida Demophoō leto dedit, hoſpes amantē:
Ille necis cauſam præbuit, ipſa manum.

vela, quæ credo eſſe tua. [Vix retinentibus me) pp nimium deſiderium tui videndi. [Primas aquas).i.magis ppinquas terrę, nam ſunt prima ex terra euntibus in ipſas. [Quò magis) Quãto magis. [Accedũt) .ſ. ad me .i. ſunt propinquiores. [Aſto).i.ſto, & ſum. [Minus, & minus vtilis).i.quaſi defecta ſpiritu, & languida. [Linquor).i.deficio, & cado in terram pp dolorem, quia ex appropinquatione cognoſco nõ eſſe nauem tuam. [Excipienda) Erigenda ab ancillis, quia per me non poſſum, aut ſtare, aut ſurgere, ſum .n. ſemimortua. [Eſt ſinus) Deſcribit locũ, vnde dicit conſtituiſſe ſe pcipitare, enumerat varia gñа mortis, per quæ dicit ſe cogitare finire vitam. [Sinus) Flexus maris. [Falcatus) Curuatus tractum à falce, quæ eſt curua. [In arcus adductos).i.in ſimilitudinem arcuũ adductoꝝ.i.contractoꝝ, nam adducere ſignificat contrahere. [Vltima prupta) .i.extrema illius ſinus, quæ ſunt in ſimilitudinem corneum. [Rigent) Sunt aſpera. [Prærupta mole).i.ingenti ſaxo. [Hinc) Ex illa mole alta. [Fuit mens) Voluntas, & diſpoſitio. [Et erit).ſ.hic, vt mittam corpus meum. [Qm pergis) .i. perſeueras ad tua, optat, vt ſuum corpus mari ſubmerſum deferatur ad littus Atticum, vt ita mortuum videatur ab ipſo Demiphoonte. [Portent) Non ponitur pro portabunt, vt quidam putant, ſed modi eſt optatiui. vtinam fluctus portent. [Me proiecta) Sicut cadauera proijciuntur à mari. [Occuramq;).i. & vtinam appaream. [Intumulata) Inſepulta. [Duritia) Dicit ꝙ quamuis ſit duriſſimus omnium reꝝ duriſſimarum tñ non poterit facere, quin cõmoueatur, cum videbit eam mortuam ad littus ſuũ delatam. [Vt).i.q̃uis. [Ferrum) Metallũ nimiæ duritiæ. Ouid. j. Met. De duro eſt vltima ferro. [Adamanta) Lapidem tãtę duritię vt nulla re frangi poſſit, niſi ſanguine hyrcino, ſi in eo diutius fuerit, non tñ aliter, q̃ calido, vel recenti, atq; cũ quatuor ſunt ſpecies adamantũ, vt Sol. refert q naſcitur in Cypro frangi poteſt. [Teq;) Modus eſt dicendi, qui vĩ æquipollere ſuperlatiuo, vt ſi dicã Cic. viſus eſt ſuperare ſeipſum eloquẽtia .i. fuit eloquentiſſimus, vtuntur hoc gñe dicendi non ſolum poëtæ, ſed interdum ẽt oratores. [Dices) Viſo cadauere meo. [Non eram ſequi tibi) Pro à te. [Sic).ſ.morte tua. [Phylli) Vocatiuus eſt græcus, quo ſolo in talibus dictionibus vtimur. [Sæpe) Aliud genus mortis dicit. [Sitis) Appetitus. [Sæpe cruenta) Aliud genus. [Iuuat) Libet, eſt mihi impetus. [Me traiecta).i.tranſfoſſam. dr aũt melius traiecta, q̃ tranſiecta, quia trans cum dictionibus incipiẽtibus ab i, ad n, & à d, corrũpitur, vt traijcio, traio, traduco. [Morte cruenta) Sanguinolenta. [Colla) Aliud genus mortis .ſ. ſuſpẽdẽdi ſe, quod quidẽ executa eſt. Ordo eſt, iuuat ẽt implicuiſſe, pro implicare .i. inuoluere, & ligare. [Laqueis) Aliquo nodo funis, vel alterius rei nã Zona ſe ſuſpẽdit vt ipſe oſtẽdit in Rem. Am. Nona terrebatur miſeræ via, viderit, inqt. Et ſpectat Zonã pallida facta ſuam. [Nectenda) Amplectenda. [Lacertis infidijs).ſ.tuis, volo igitur, vt queadmodũ meũ collũ peccauit patiendo ſe circũdari tuis brachijs ita ferat pœnã patiendo laqueum. [Stat).i.certum eſt placet, vt ſtat caſus renouare oẽs [Penſare) Cõpenſare, & emandare. [Pudorem) Caſtitatem, q̃ mihi eripuiſti. [Nece matura) Subita morte, quia non poſſum recompenſare, cum niſi per mortem. [In necis) Senſus eſt, in electione tot gñm mortis non erit mihi longũ tps, quia cito deliberabo. [Parua mora) Breue ſpatiũ tpis. [In electu).i.electione. [Inſcribere) Palã ſcriberis, & intitulaberis. [Inuidioſa) .i. odioſa,

odioſa,quia oẽs deteſtabantur factum tuum.[Eris notus)Erit cognitum factum tuũ.[Aut hoc).ſ.quod ego nunc ſubdo.[Aut ſimili)Eiuſdem ſententiæ.[Carmine notandũ)Quod carmen interdũ ſignificat opus totum,vt carmine Aen.interdũ ſignificat epigrãma, & quilibet inſcriptionem.licet pluribus verſibus conſtet, vt Virg. & tumulo ſuperaddite carmẽ, & idẽ haud eſt ignobile carmẽ cũ poſtea ſubdat multos verſus, & hoc pro inſcriptione,& epigrãmate,ſiue epitaphio ſuo poſuit carmẽ.[Phyllida) Ecce carmen,quod paucis verbis amplã cõplectitur materiã,videlicet beneficia Phyllidis in Demophoõte,& eius ingratitudinẽ de his beneficijs, & amore Phyllidis ex cauſa Demophoõte, hñt aũt omnia verba hic poſita emphaſim.i.vehementiã ſignificationis,ordo eſt.[Demophoon hoſpes) Ecce obligatio ex beneficio hoſpiti.[Dedit letu).i.coëgit mori in loco remunerationis,hoſpes autem hoc loco paſſiue accipitur pro eo q exceptus eſt cũ ẽt actiue ponat interdũ ꝑ eo q accipit Phyllida amantẽ ecce alia obligatio,non ſolũ ob hoſpitiũ,ſed ẽt ob amorẽ, & hæc oĩa ſunt ad amplificandũ crimen Demophoontis.[Ille) Dem.[Cauſam necis) Quia decepit eã,& dereliquit.[Ipſa)Phillis.[Præbuit manũ) Ad necem ſuã,qa ſe interficere ab eo coacta eſt.

IN III. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

Regio,quæ Troia eſt appellata,in nouem principatus diuiſa ſub Priamo tota fuit tẽpore belli Troiani,vt auctor eſt Str. Cum igitur Ilienſes non modo per eos,qui erant in vrbe, verumetiam per oẽs ſibi ſubditos populos bellum initio aduerſus Græcos gererent, Achilles & eius ſocij vrbium debellatores loca Ilio circumuicina ſunt aggreſſi euerteruntq; multas,inter quas vaſtata ſunt præcipue, quæ Lesbo erãt oppoſita,vt Theba vrbs Aetionis patris Andromaches,q̃ & ſingulariter, & pluraliter profertur, & Pedaſus,q̃ Eurypili filij Telephi regio erat,& Lyrneſus,q̃ ſubiecta erat Mineti, ex Lyrneſo accepit Achilles puellã Bryſæ filiam, quæ Hyppodamia nomine proprio dicebatur, & hanc ſibi habere ſtatuit Chryſæ vero Apollinis ſacerdotis filiam nomine Aſtynomen,quàm poëtæ,ſicut ſuperiorem, à nomine patris,Chryſeida appellauerunt, Agamemnõ habere voluit.verum cum precibus ſacerdotis Chryſæ, qui ſæpe filiam ſuã ſibi reſtitui ab Agamẽnone fruſtra petiuerat Apollo peſtem maximam in exercitũ Græcorum immiſiſſet,intelligeretq; Agamẽnon ex Calcante vate peſtem non ceſſaturam, niſi reſtitueret ſacerdoti Apollinis filiam,coactus eſt cõem vtilitatem libidini ſuæ præferre. Reſtituta igitur Chryſeide, miſit poſtea Agamemnon ad Achillem,qui Briſeida ab eo ad ſe ducerent quam quidem Achilles minime recuſauit tradere,ſed tanta ira pp Briſeida à ſe abductam incenſus eſt, vt & Agamemnonem contumelijs corã afficeret,& eum interficere voluerit,niſi Pallas prohibuiſſet,& denique pugnare deſiſteret.hac iram Achillis opem Græcis negantis,cum videret Agamẽnon ſibi & ſuis pernicioſam,ſtatuit eũ placare & reſtituere Briſeida,multaq; munera inſup addere,verũ Achilles, & Briſeida, & munera recuſabat. Quare Briſeis ad eũ hanc ſcribit epiſtolã in qua cõqueritur de eius nimia ira,& rogat,vt eã ab Agamẽnone oblatam recipiat,cum ẽt ſi Agamemnon non offerret,eam ipſe repetere deberet, cõmemoratq; multas cauſas,quibus oſtendat Achillem moueri debere, & vt eam recipiat, & tandem arma ad pugnandum capiat,oratq; eum,vt ſiue ſit remanſurus in caſtris,ſiue diſceſſurus in patriam,eam ſecũ ducat. q̃ amiſſo marito,& fratribus,& patria ſua euerſa nullum aliud habet perfugiũ,niſi ſolũ Achillẽ.

BRISEIS ACHILLI.

EPISTOLA III.

QVAM legis,à rapta Briſeide littera venit.
Vix bene barbarica græca notata manu.
Quaſcunque aſpicies, lacrymæ fecere lituras:
Sed tamen hæ lacrymæ pondera vocis habent.

HVBERTINVS.

LITTERA) .i. epiſtola,ita .n. licet poëtis, vti numero ſingulari, cum in proſa pro epiſtola vtamur tñ plurali numero [A Briſeide) .i.ab Hyppodamia filia Briſei;eſt.n. vt ſupra diximus patronymicũ à pr̃e vt oñdit Dictis Cre.cẽſis i hiſtoria

Si

Si mihi pauca queri de te dominoque, viroque
Fas eſt: de domino pauca, viroque querar.
Non, ego poſcenti quòd ſum cito tradita regi,
Culpa tua eſt: quáuis hæc quoq; culpa tua eſt.
Nam ſimul Eurybates me, Taltybiusq. vocarũt:
Eurybati data ſum, Taltybioque comes.
Alter in alterius iactantes lumina vultum,
Quærebant taciti, noſter vbi eſſet amor.
Differri potui: pœnæ mora grata fuiſſet:
Hei mihi, diſcedens oſcula nulla dedi.
At lacrymas ſine ſine dedi: rupique capillos:
Infelix, iterum ſum mihi viſa rapi.
Sæpe ego decepto volui cuſtode reuerti:
Sed, me qui timidam prenderet, hoſtis erat.
Si progreſſa forem, caperer ne * nocte timebam,
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Sed data ſum, quia dãda fui: tot noctibus abſum:
Nec repetor: ceſſas: iraque lenta tua eſt.
Ipſe Menœtiades tunc, cum tradebar, in * aure,
Quid fles? hic paruo tempore, dixit, eris.
Nõ repetiſſe, parũ eſt: pugnas, ne reddar Achille:
I nunc: & cupidi nomen amantis habe.
Venerunt ad te Telamone, & Amyntore nati,
Ille gradu proprior ſanguinis, ille comes:
Laërteque ſatus: per quos comitata redirem:
Auxerunt * blanda grandia dona * prece:
Viginti fuluos operoſo ex ære lebetes.

Troiana. [Rapta).ſ.olim à te ex Lyrneſo. [Vix bene notata: græca) In vix literis grecis ſcripta [Manu barbarica) Mei Briſeidis barbaræ. [Quaſcunq;) ad commouendum animum Achillis dicit ipſam epiſtolam non alia re, quam lacrymis eſſe oblitam, & fœdatam. [Lituras) Maculas, à linẽdo dictas. [Hæ lacrymæ) Quibus ſędata aſpicies epiſtolam meam) Hñt pondera vocis).i. habent effectum vocis.i. debent ſignificare animum meum, & verbiš exprimere. [Si mihi) Iam quaſi ſententiam querelæ ſibi eſſe dicit. [Domino) Quia iure belli ſum captiua, & ſerua tua. [Viroque) Quia me ſemel vxorẽ habere decreuiſti. [Fas eſt) .i. licet. [Non ego) Ecce prima querela, & occulta incuſatio, licet videatur eum excuſare. Ordo eſt. [Non eſt tua culpa) Quod ego ſum tradita cito regi Agamemnoni. [Poſcenti) Poſtulanti me, vt ei traderet. [Quamuis) Quia viſa fuerat excuſare, ideo aperte accuſat, non in eo, quod tradiderit, q̃a non potuiſſet cõtradicere, ſed in eo, quod cito tradidit, & hoc eſt quod dicit, differri potui. [Nam ſimul) Oſtendit quomodo cito eam tradidit. [Simul) Poſtquam. [Euribates, & Taltybius) Hi præcones fuerunt quos Agamemnon ad Achillem miſit, vt ab eo adducerent. [Vocarunt me) Vt traderent Agamemnoni. [Data ſum comes) Vt cum eis irem ad Agamemnona. [Alter in alterius) Ordo eſt. Eurybates & Taltybius iactantes lumina alter in vultum alterius, prolepſis implicita. [Quærebant &c.) .i. aſpicientes ſe viciſſim nihil dicebant, ſed admirantes, quod tam cito eſſem à te tradita inter ſe nutu dicebant. [Vbi eſſet noſter amor,) q.d. videbant eſſe nullum, quia ſi me vere amaſſes, non tradidiſſes tam cito. [Mora) Dilatio temporis, quo fuiſſem apud te. [Pœnæ).ſ. meæ. [Hei mihi nulla dedi oſcula) Propter breue ſpatium diſcedendi. [Sine fine) Aſſiduas & infinitas. [Rupi) Laniaui. [Iterum) Secundo .i. ita dolui diſcedens à te, ſicut cum fui rapta à patria mea. [Sæpe ego) Occurrit obiectionibus. [Hoſtis) Pro hoſtes, id eſt Troiani. [Progreſſa) Procul egreſſa è tentorijs Agamemnonis. [Munus) Serua dona data. [Quamlibet) Quamuis etiam indignam, quæ me acciperet munus. [Sed data) Hippophora, ex perſona .n. ſua dicit, quod Achilles poſſet opponere. [Quia fui danda) Quia neceſſe fuit, vt darer. [Tot noctibus) Reſponſio ad hanc obiectionem, quaſi dicat quod dederis non penitus culpo, ſed quod non repetas, & diutius permaneas in ira. [Ipſe Menœtiades) .i. Patroclus tibi cõiũctiſſimus. [In aure) Submiſſa voce. [Quid fles?) Patrocli verba ad Briſeida. [Hic) Apud Achillem. [Non repetiſſe parum, eſt)

Senſus non ſufficit tibi, quod non repetiuiſti me,ſed etiam reſiſtis, & omnibus viribus conaris,ne tibi reddar.[I nunc)Irriſio.[Cupidi amantis)Qui omnia via quærit . habere amicam ſuam,cum te eam recuſes . [Venerunt) Probat,quod eam recuſet, quia cum miſiſſet Agamemnon ad Achillem magnæ auctoritatis vxoris, qui ei ſuadent vt Briſeida reciperet, & multa munera à ſimul non potuerunt tamen ei perſuadere. [Natus Telamone) Pro ex Telamone intelligit Aiacem.[Natus Amyntore) i.Phęnix.[Ille) Aiax . [Propior) Gradu ſanguinis,quia eſt patruelis tuus,quia Telamon fuit frater Pelei patris Achillis . [Ille comes) .ſ. Phœnix,qui Achillis & comes,& monitor fuit . [Laërtesq́. ſatus).i.Vlyſſes . [Satus G-nitus,vt Sole ſatus Phæton [Laërte)Pro ex Laërte,deeſt præpoſitio.[Redirem)Ad te. [Auxerunt) Quidam leguntur, blandas preces,ſed placent melius, vt legator,auxerunt blandægrandia dona preces , vt ſit ſenſus, iſti addiderunt muneribus tibi oblati, blandum precem, enumerat autem ipſa munera .ſ. [Viginti fuluos lebetes) .i. viginti vaſa [Ex ære operoſo) .i. magno opere,& artificio fabricato. Eſt autem lebes vas æneum,interdum coquinarium,ſed vt dicit Seru.apud Hom.vbi ſcribit lebetes miſſos eſſe Achilli . Iliad. lib.j. accipitur pro vaſe in quo aqua cadit,dum manus abluuntur , in quo ſignificatio accipitur etiam hoc in loco .

A S C. QVAM legis,á rapta) Argumentum,quod Iliad.j continetur,expreſſum eſt ſuperiori commentario, ſcribit hanc epiſtolam Briſeis .i. Briſæ filia Hyppodamia nomine , quod nomen interpretatur quaſi domitrix equorum. [Littera).i.epiſtola,extra carmen literæ dicuntur.[Littera græca notata).i.deſcripta [Manu barbarica) Quia non græca,ſed ex Lyrneſo eſt,aut Pedaſo.[Non,ego quod ſum tradita,&c.)Culpa,inquit,tua eſt,& tua non eſt, non enim eſt culpa tua, quòd ſum tradita , quia regi, & principi exercitus parendum eſt , ſed quòd ſum tradita tam cito . [Alter in alterius ipſi iactantes lumina) .i. oculos, alter in vultum alterius . [Quærebant taciti) .i. in animo ſuo mirantes , quòd non reſiſteres, vbi eſſet noſter amor . [Quamlibet itura munus) .i. pro munere,aut vt fieret munus ad quamlibet nurum Priami,quia plurimas ille nurus habuiſſe legitur Aen. 2. [Pugnas,ne reddar Achille) Duplex ſenſus eſt alter quòd pollicitus erat ſe non pugnaturum donec redderetur & re vera conſtat ex Hom. quia pugnare recuſauit, ſed non , quòd id amice pollicitus ſit, vnde ipſa ex ſuſpicione dicit ipſum non pugnare contra Troianos , quo vno facit ne reddatur . Alter ſenſus eſt , ò Achille (eſt.n.vocatiuus) vt pugnas.i.certa & contendis contra eos,qui me cum multis muneribus vbi offerunt,ne reddar, & hic ſenſus eſt conformis ſequentibus.[Venerunt ad te Telamone,&c.) Hæc ex Hom.collecta ſunt, qui ſcribit Aiacem Phœnicem,& Vlyſſem ad Achillem,cum pugnare nollet,cum multis muneribus miſſos.[Ille).ſ.Aiax Thelamoni filius,& frater Pelei,qui erat pater Achillis . [Ille).ſ.Amyntoris filius Phœnix nomine,nec legetur Amytone,aut Amyntone,ſed Amyntore. [Auxerunt) Ordo eſt . [Præces blande auxerunt grandia dona.ſ.) Viginti lebetes .i. ollas. [Fuluos).i.fului coloris.[Ex ore).i.illo metalli genere . [Operoſo).i. fabrefacto,& artificioſe operato [Et ſeptem tripodas).i.trepedes,nam græce tripos,latine tripes dicitur, & aut ſedes,aut lebes tripes . [Pares pondere,& arte) Quod ad decus,& valorem facit .

Et tripodas ſeptem pondere , & arte pares .
Addita ſunt illis auri bis quinque talenta :
* Bis ſex aſſueti vincere ſemper equi .
Quodq́. ſuperuacuũ eſt, forma præſtante puellæ
Lesbides , euerſa corpora capta domo .
Cũq́. tot his ; ſed non opus eſt tibi cõiuge : cõiux
Ex Agamemnonijs vna puella tribus .
Si tibi ab Atrida precio redimenda fuiſſem ,
Quæ dare debueras , accipere illa negas .

* Biſſenis

H V B. ET tripodas) Menſas à tribus pedibus, quibus ſuſtentabantur. [Pares pondere,& arte)Vel eiuſdem põderis,&eiuſdem artificij , vel quorum ars tm̃ valet,quantum pondus ipſius metalli.i.quãtum valebat materia).i.lebetibus & tripodibus. [Talẽta auri,& argẽti) Talentum nomen eſt ponderis,ſed vt Ser. ſcrib. in v. Aen. Secundum varias gentes, va-

Qua

Qua merui culpa fieri tibi vilis Achille?
Quò leuis è nobis tam cito fugit amor?
An miſeros triſtis fortuna tenaciter vrget?
Nec venit inceptis mollior aura meis?
Diruta * marte tuo Lyrneſia mœnia vidi,
Et fueram patriæ pars ego magna meæ,
Vidi conſortes pariter generiſque, neciſque.
Treis cecidiſſe: tribus, quæ mihi, mater erat.
Vidi; quantus erat; fuſum tellure cruenta,
Pectora iactantem ſanguinolenta virum.
Tot tamen amiſſis, te compenſauimus vnum:
Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
Tu mihi iuratus per numina matris aquoſæ,
Vtile dicebas ipſe fuiſſe capi.
Scilicet, vt quamuis veniam dotata, repellar:
Et mecum fugias, quæ tibi dantur, opes.
Quinetiam fama eſt: cum craſtina fulſerit * hora:
Te dare nubiferis * linea vela notis.
Qđ ſcelus vt pauidas miſeræ mihi cōtigit aures:
Sanguinis, atque animi pectus inane fuit.
Ibis: & ò cui me miſeram violente relinques?
Quis mihi deſertæ mite leuamen erit?

* marte

* eos: * linea, velut Aaron, lintea vela.

rium eſt, dicitq́. apud Rom. talentum eſſe 70. lib. ſicut Plat. oſtēdit in Muſ. qui ait duo talēta eſſe 160. lib. fuit ēt talentū Atticum, Euboicum, & Aegyptium. Atticum dicūt eſſe magnum & paruum. magnū dnt hr̄e lib. 83. & vncias 4. & deniq; valere 6. millia densriorū Romā. talētum Atticum paruum 60. continebat lib. Euboicum non multo minus erat Attico paruo. Aegyptiū pondo 80. patere. Var. tradidit apud Hom. vt teſtaī Ser. pro minimo quodam pręmio accipitur in ludis Patrocli. Hic vero apud Ouid. pro magno pōdere accipimus. [Aſſueti ſemper vincere). I. certamine & curſu non dixit eos fuiſſe pulchros, ſed veloces. Nā in eq̄s velocitas maxime laudatur. Ideo Virgil. depingens equos precioſiſſimos nō ſatis putauit dicere. Qui cādores niueis anteirēt, ſed addidit, curſibus auras, & Iuuen. Nempe volucrem. Sic laudamus equū, facili cui plurima palma Feruet, & exultat rauco, victoria circo. [Quodque ſuperuacuum) Ordo eſt, & puellæ Lesbides. i. ex Lesbo inſula. [Forma præſtante). i. excellentis pulchritudinis ablatiuus pro genitiuo. Virg. Præſtanti corpore nymphæ. [Corpora capta domo euerſa) Subaudi ſunt additæ ſupradictis muneribus. [Quod eſt ſuperuacuum). i. quæ puellæ ſunt tibi ſuperuacuæ, & non neceſſariæ. [Cumque tot his) i. ſupradictis puellis, quas voluerunt tibi nomine Agamem. dare. [Vna puella) Vna filia. [Ex tribus Agamemnonijs). ſ. filiab. ſup. eſt addita, quia Agamemnon obtulit ei vnam ex filiabus ſuis vxorem. [Sed non eſt opus) Hoc per parenthesim dicuntur, ſed ò coniux non eſt tibi opus coniuge, quia habes coniugem me [Si tibi) Sēſus eſt tu recuſas accipere illa munera, quæ tu ipſemet debueras dare Agamemnoni ſi noluiſſet reddere me tibi, niſi ei dares precium. [Ab Atrida) Ab Agamēnone quē fil. ū Atrei exiſtimauerunt. [Precio) Pecunia vel alijs muneribus. [Redimenda) Recuperanda. [Qua culpa) Quo crimine meo. [Fieri vilis). i. à te contemni vt tanta munera ſpernas, nec me recipias. [Leuis) Celer & eſt epitheton amoris. [An miſeros) Senſus eſt, an cū fortuna cœpit aliquem premere, inſequitur ipſum aſſidue, & vſque ad finem. Triſtis mala, quia eſt etiam bona [Tenaciter) Perſeueranter. [Vrget) Perſequitur. [Miſeros) Infelices. [Mollior aura) Si aura, erit tranſlatio ſumpta à nauigantibus quibus poſt tempeſtatem mitior ventus mutatur. Sed liber meus vetuſtus habet ora, quod non diſplicet. [Diruta) Incipit commemorare miſerias ſuas. [Lyrneſia mœnia) Vrbem Lyrneſium, quod vt dixi ſupra in ora Troiæ contra Lesbon erat. [Et fueram magna pars meæ patriæ) quia non eram ex minimis, & amiſi ex meis multos. Sic Aeneid. apud Virg. Et, quorum pars magna fui. [Vidi) Enumerat quos amiſit de ſuis. Ordo eſt. Vidi tres conſortes generis, & necis cecidiſſe. i. tres fratres meos conſortes generis, & necis, quia vt erant coniuncti genere, ita fuerunt coniuncti nece, quia ſimul interfecti ſunt. [Tribus quæ mihi) Ordo illa, quæ erat mater mihi, erat

BIBLIOTECA NAZ.

mater illi tribus.[Vidi,quantus erat)Ordo viri.[Virum).i.maritum meum ſubaudi tantū quantum erat.i.quantuſcunque erat.[Fuſum).i.ſtratum,& iacentē. Iactantem mouentē. [Sanguinolenta)Cruentata tuo gladio transfoſſa. [Compenſauimus te).i.loco ipſorū te computauimus.[Tot).ſ.patre,fratribus & marito.[Tu iuratus)Participium ſignificationis actiuæ,nam apud antiquos,iuro,ſicut punior,& populor in actiua ſignificatione ponebat. [Matris aquoſæ).i.Thetidis matris tuæ,Nymphæ Maris,filiæ Nerei.[Vtile capi)Quia dicebas ꝙ eſſem in meliori cōditione apud te q̄ ſi ſtaret patria,& eſſem apud meos [Scilicet) Certe ſubaudi vtile eſt,& ironice proferendū eſt. [Vt ego repellar) Hæc eſt vtilitas,vt ego repellar à te,quamuis tradar tibi eum magna dote,quam Agame.mihi facit. [Fugias opes mecum).i.& opes,quæ tibi inferuntur & me ſimul.[Quinetiam)Inſuper,præterea.[Fama eſt)Fertur.[Te dare)Pro daturum eſſet,tēpus præſens pro futuro.[Linea vela)Legendum eſt linea,non aūt lintea,ne ſint duo ſubſtantiua. [Quod ſcelus).i.quòd factum ſceleratū.ſ. quod eras ſit diſceſſurus.[Vt).i.poſtquam.[Contigit aures).i.auditū eſt à me. [Pectus fuit inane).i.vacuum. [Sanguinis,atque animi).i.fugit ſanguis, & animus ex nimio.n.dolore ſiue metu.ita deficiunt homines,vt videantur mortui,& ſanguinis dicitur fugere, nō quia diſcedat à corpore,ſed quod fugit ad cor.[Cui relinques me)Interrogatiue legēdū eſt,q.d. non tam relinques me patri,aut marito,aut fratribus,quos omnes interfeciſti. [Quis)q.d. nullus. [Mite).i.molle,& ſuaue. [Leuamen) Solatium, recreatio meorum malorum.

ASC. ADDITA ſunt illis &c.) Non ergo legendum eſt. Auxerunt blanda &c. Quia licet, tunc vero ſimile eſt,ꝙ preces donis augeātur,ac dona precibus, tñ contextus conſeruādus eſt qui imperfectus,eſſet ſi legatur blandas. Nam ſubaudire oportet. Attulerunt aut obtulerunt,aut ſimile verbum.[Quodque).i.quod eſt ſuperuacuum,quia fruſtra habēti coniugem,offertur,puella.[Puellæ Lesbides.i.ex Lesbo.[Præſtante forma).i.præſtantis formæ appoſitiue.[Corpora capta).i.quæ erant corpora capta domo.ſ.earū euerſa,quaſi non niſi corpus in eis commandandū ſit,quod adijcit,ne forte ad illas animū adiecerit ſup. ſunt additæ,& cū his,tot.ſ.donis ſup.eſt addita vna puella ex tribus.ſ.puellis,hoc eſt filiab.adhuc virginibus. [Ex Agamēnonij).i.ab Agamemnone ſatis,ſed ò coniux nō eſt opus tibi cōiuge,quia coniugem habes in Sciro Deidamiā,& me apud Troiam.[Tu negas accipere illa) .ſ.munera,quæ debueras dare.Si ego fuiſſem redimenda tibi.[Ab Atrida).i.ab Agamemnone,qui me tibi abſtulit. [Pretio).i.per pretium,hoc eſt debeas me redimere pretio,quā reſpuis cum donis multis oblatam.[Vidi conſortes)Ordo eſt.Ego vidi tres conſortes.[Pariter generis,& necis).i.qui ſortiti ſunt idem genus, eandem necem. [Cecidiſſe).i.lapſos in mortem & occubuiſſe,& ea ſup.erat.[Tribus).ſ.illis. mater,quæ erat mihi mater,hoc eſt vidi tres fratres meos occiſos capta ciuitate noſtra.[Vidi).ſ.virum Mineten.[Matris aquoſæ).i.Thetidis deæ maris.Ordo eſt.[Ipſe).i.tu. [Iuratus).i.iuramento aſtrictus,capitur.n. in actiua ſignificatione pro eo,qui iurauit,ſed ſic,vt obligatus ſit, & iuramento aſtrictus. [Per numina).i.diuina poteſtatem.[Matris aquoſæ).ſ. Thetidis. [Dicebat vtile fuiſſe).ſ. mihi. [Capi).i.ꝙ caperer.ſ.vocabulum aptum irriſionis,quaſi diceret,ſcirem quidem licet quam vtile,mihi fuerit capi,vſque adeo.[Vt quamuis veniā dotata,repellar) ſ.à te. [Et fugias mecum).i.propter me,vt fugias.[Opes)Quę dantur tibi mecum.ſ.ab Agamemnone. hoc eſt tantum,abeſt,vt captiuam,& indotatam capias,& etiam nunc cum munera pro dote acceſſerint repellas.[Quinetiam fame &c.) Minatus enim id erat,vt patet apud Homer. [Cui me violente reliquis) Sic Dido. Cui me moribundam deſeris hoſpes? Violentum autem atteſtatur Hom. Vnde Hor. in Arte: Scriptor honoratum,ſi forte reponis Achillē. Impiger,iracundus,inexorabilis,acer. Iura neget ſibi nata nihil non arroget armis.

HVB. DEuorer) Abſordebat.[Ante.i.potius.[Hiatu)Apertione.Rutilo.[Rubro quā ſine me phthijs caneſcant).i.ſpumeſcāt nauigenē,ſpuma.n.cana ē. [Remis Phthijs).i.Achilleis.

*mihi

Deuorer ante precor ſubito telluris hiatu.
Aut rutilo * miſſi fulminis igne cremer:
Quàm ſine me Phthijs caneſcant æquora remis:
Et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi iam reditusque placent,patrijque penates:

Non ego ſum claſſi ſarcina magna tuæ.
Victorem captiua ſequar, non nupta maritum:
Eſt mihi, quæ lanas molliat, apta manus.
Inter Achæiadas longe pulcherrima matres
In thalamo coniux ibit, eatque tuos.
Digna nurus, ſocero, Iouis, Aeginæque nepote,
Cuique ſenex Nereus pro ſocer eſſe velit.
Nos humiles, famulæq́. tuæ, data pēſa trahemus:
Et minuent plenas ſtamina noſtra colos.
Exagitet ne me tantum tua deprecor vxor:
Quæ mihi neſcio quo non erit æqua modo.
Ne ue meos coram ſcindi patiare capillos:
Et leuiter dicas, hæc quoque noſtra fuit:
Vel patiare licet: dum ne contempta relinquar:
Hic mihi væ miſeræ concutit oſſa metus.
Quid tamen expectas? Agamēnona pœnitet iræ:
Et iacet ante tuos Græcia mœſta pedes.
Vince animos, iramque tuam, qui cetera vincis.
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape Aeacide, ſed me tamen ante recepta:
Et preme turbatos Marte fauente viros.
Propter me mota eſt, propter me deſinat ira:
Simque ego triſtitiæ cauſa modusque tuæ.
Nec tibi turpe puta precibus ſuccumbere noſtris:
Coniugis Oenides verſus in arma prece eſt.
Res audita mihi, nota eſt tibi: fratribus orba

Phthia.n. vrbs eſt Theſſaliæ, à qua Achilles interdū dr̄ Phthi⁹ interdū à Lariſſa Lariſſęus pp vicinitatē, ſicut Dido, interdū Tyria, interdū Sidonia dr̄. [Et videā) Subaudi, & anteq̄ ego relicta videar &c. [Si tibi) Occurrit, obiectioni q̄ poſſet dicere Achilles, qđ vult redire domū dicit ipſa, qđ facile pōt eam ducere ſecum q̄ nō erit oneroſa naui. [Penates) p domo ponūtur. [Sarcina) Onus. Impedimētū. [Captiua) .i. vt captiua, & ſerua. [Nō nupta) Nō vt vxor. [Eſt mihi) q.d. ero etiam vtilis tibi in aliquo opere. [Inter Achæiadas) Male quidam legūt inter & Achiadas, q̄ ratio carminis nullo pacto patitur. nā prima naturaliter breuis eſt ſecūda vero lōga remouēdū eſt igitur, & legēdum inter Acheiadas, vt .i. qua p̄cedit ſit vocalis. [Matres) Mulieres, vt Virg 6. matres, atq; viri. [Lōge) valde. [Cōiux) .ſ. alias quā tu volueris p̄ter me. [Eatq́.) q.d. nihil curabo dūmodo me tecū ducas. [Digna nurus) .ſ. cōiux tua nurus. [Digna ſocero) .ſ. p̄re tuo Peleo nepote Iouis & Aeginę, nam vt ſupra diximus, Peleus pater Achilli, ex Aeaco natus eſt Peleus, Aeacus, ex Ioue & Aegina filia Aſopi, ergo Peleus erit nepos Iouis & Aeginæ. [Cui) Cōiugi tuæ. [Nereus) Deus maris auus tuus maternus. [Velit) .i. non dedignet. [Pro ſocer) Sicut proauus dr̄, quæ eſt ante auū, ita pro ſocer. [Humiles) Abiectæ, viles, eſt aūt ſingularis numerus pro plurali. [Trahemus) Ex colo deducemus. [Penſa) A pendēdo dicta dabantur.n. lanæ ad pondus inde ancilla, quæ huic officio p̄erat, libraria dicebatur. Iuuen. Perijt libraria. [Stamina) Fila quæ nebimus. [Minuēt) Euacuabūt. [Tm̄ deprecor) Hoc vnū p̄cib⁹ à te peto. [Exagitet) vexet, male tractet. [Nō erit æqua) Liptote .i. erit iniqua [Neſcio quo) q.d. plus nimio & vltra q̄ debeat. [Ne ue meos) Subaudi deprecor. [Cora) .i. te. [Scindi) Lacerati ab vxore tua. [Leui) Sine turbatione & ira. [Hæc) Briſeis, q̄ ita vis verberare. [Quoq;) Sicut tu, hæc aūt oīa dicta ſunt ad cōmouendū aīum Achillis. [Vel) .i. ēt. [Licet) Permitto tibi, & vt dicta cōtēta ſum. [Dū) .i. dūmodo. [Cōtēpta) Neglecta à te. [Hic met⁹) .ſ. ne relinquar à te. [Cōcutit) Tremefacit. [Væ) Interiectio ē dolētis, vt, Mātua væ miſeræ [Quid tn̄) Hortat̄, vt deponat irā, qn̄ quidē Agam. iā depoſuit, & oēs Græci ſupplices orāt ipſum Achillē, vt recepta Briſeide, deponat irā. pp quā abductā irat⁹ fuerat. [Añ pedes) Suppliciū.n. eſt ad genua, vel ad pedes eoꝝ, q̄bus ſupplicant p̄cūbere. Cic. epi. lib 6. ad Ligariū cū frēs & p̄pinqui tui iacerēt ad pedes &c. [Vince aīos irāq. tuā) q.d. tūc.n. eris vere victor. Cic. in orōne p M. Marcel. vero aīum vincere, iracūdiā cohibere, victoriā tēperare, aduerſa eiū nobilitate igenio virtute p̄ſtāte nō mō extollere iacētē, verūetiā amplificare eius priſti-

nã dignitatẽ,hæc q facit,nõ cũ ego ſummis viris cõparo,ſed ſimillimũ deo iudico.[Quid) Cur.[Lacerat)Deſtruit,q.d.cur tu qui ſolus potes,nõ obſtas ei.[Impiger) Fortis. [Aeacide)Victus eſt.[Sed me tñ ante rec.) Dupliciter poteſt hic locus exponi,vt recepta ſit modi imperatiui freq. vel melius,vt dicamus cape arma, ſed ſubaudi cape arma me recepta ante .i.poſtquã receperis.[Cõprime) Coërce. [Viros turbatos).i.Troianos territos. [Deſinat) Finiatur.[Cauſa)Origo.[Modus.i.finis.Iuuen. Nanq; oblita modi milleſima pagina ſurgit.[Nec tibi)Occurrit obiectioni [Succumbere noſtris precibus).i.vicini precib. meis & eis flecti ad accipiendum arma.[Coniugis Oen.) Hunc locum interpretes male intellexerunt,transferentes ad Tydeũ,quẽ dñt præcibus Deiphyles vxoris ſuæ adductũ: vt Polynicẽ maritũ Argiæ ſororis Deiphyles à fratre Etheocle regno incluſum cũ annis vicibus regnare dñent,in regnũ reduceret,& bellũ pro eo ſuſciperet, ſed hic ſenſus nõ conuenit huic loco,nã quod dicit.Et patriæ rigida mẽte negauit opẽ non conuenit Tydeo,nã Thebę nõ erat eius patrię,nec ipſe negauerat opẽ patrię.Sed re vera ad Meleagrũ refertur,quod,vt facilius intelligatur,br tãgenda eſt fabula, ſed vt in pleriſq; alijs fabulis, ita in hac eſt aliqua varietas inter poetas,ſcribit.n.Oui.lib.8.Met.quod cũ Oeneus Parthaonis filius Rex Calidonis,quæ vrbs eſt Aetholiæ ſolitus ſacrificare Cereri,& Palladi primitias fructuũ,præteriſſet Dianã honoratã, illa indignata, immiſit aprũ, qui regionẽ vniuerſam vaſtabat, at Meleager principibus Græciæ,ad huius apri internicionẽ cõuocatis,ipſe quorũ venationẽ ingreſſus eſt,ad quã ẽt venit Atalãta Scœnei filia,virgo formoſiſſima Arcadica,hãc vt vidit Meleager eius pulchritudine captus eſt, deinde cũ prima aprum ſub aure vulneraſſet, non tñ formã,verumetiã virtutẽ eius admiratus cũ ipſæ apri interemiſſet exuuias,& prædę honorem ei conceſſit, quod cũ Pleuſippus & Texeus Teſtij filij & Meleagri auũculi ægre ferrent, & exuuias illi eripere conati eſſent, à Meleagro ſunt interfecti, mater nõie Altheæ, Teſtij filiã cũ audiſſet fratres ſuos à filio interẽptos domũ ferri nimio dolore cõcitata,ſtipitẽ, in quo vita Meleagri cõſiſtebat quandiu ipſe ſtipes ſeruaretur in ignẽ cõieciſſe fertur & vitã Meleagri ſimul cum ſtipite cõſumpſiſſe,ita ſcr.Ouid. At ex Græcis ſunt,qui aliter ſentiant,dñt.n.Altheam,execrationib. immodo,& deteſtationib. deuouiſſe vitam filij,à quo fratres ſui interfecti fuiſſent,imprecatamq. aſſidue infelicẽ exitũ, quod cũ intelligeret Meleager adeo moleſte tulit,vt cũ hoſtes,ad muros,vallumq. Callidonis venirẽt ipſe indignatus,nullo pacto arma ſumere vellet,ſed cũ Cleopatra Eueni fluuij, & Marpiſſæ filia vxore ſua latẽs ſe oblectaret, & omniũ pces ſperneret tandẽ Cleopatra eius vxor periculũ vidẽs, eũ oraſſe,vt pro defenſione patriæ arma ſumeret,adductus eſt,vt id faceret pcibus vxoris, & hic eſt verus ſenſus,quẽ ẽt Hom.in Il.vr̃ approbare.Inducit.n.Phœnicem volẽtem Achilli perſuadere,vt Briſeida recipiat multa de Meleagro dicẽtẽ,& in patris,quod indignatus execrationes matris dr̃ homicidio auunculorũ ſuorũ pateretur vſq; ad muros venire, dum vxori indulget.Str.lib.10.dicit bellũ à Teſtiapis aduerſus,Oeneũ ob ſuis caput,& ſpolium ſecundũ probabilius ,p regionis partẽ ſuſceptũ fuiſſe. ergo ab vxore ad arma capiẽda flexũ intelligimus. iõ nũc hoc exẽplũ ad propoſitũ ſuũ Briſeis adducit, vt Achilles eius precibus fl. & nota indignetur. [Oenides).i.Meleager filius Oenei. [Verſus) Immutatus,& inductus contra propoſitũ ſuũ [Ad arma)Quæ pp indignationẽ accipere recuſabat.[Res).i.caſus Meleagri.[Nota eſt tibi)Quia in Græciæ partib.geſta eſt.[Parẽs) Althea mater Meleagri. [Orba) Priuata. [Fratribus).ſ.Pleuſippo, & Toxeo interfectis à Meleagro filio ſuo.

ASC. DEVORER ante precor) Sic Dido.Sed vel tellus optem prius ima dehiſcat.Vel pr̃ omnipotẽs adigat me fulmine ad vmbras &c [Agamẽnona pœnitet iræ) Arguit ab exẽplo eum dr̃e irã deponere,ſed(vt dixi)Achilles eſt inexorabile,id aũt facit,vt dehortetur à profectione,fciẽs qa deſeratur,ſi in patriã redierit. [Vince animos) Bonũ verbũ omnibus quadrans.ſed perſonæ aptiſſimũ.[Nec tibi turpe puta)Argumentatur ab exẽplo Meleagri,quẽ ſola Cleopatra cõiux in arma vocare potuit,verũ ne ſuperbe videatur ſe cõiugi cõparaſſe, fatetur modeſte ſe coniugẽ non eſſe,illi tñ fidelem,& intactam permanſiſſe deinde ſciens, quia generoſus animus nulla re cuius in arma conuocari poſſet,q̃ fuga cõtumeliæ, obijcit ſummã contumeliã,dicẽs,rumorẽ eſſe,nõ alia de cauſa ab armis ceſſare,q̃ vt mollis,multe roſusq. voluptati indulgeat.Textus eũt dilucidus eſt,nec explanationis egẽs.Qđ aũt dicit.

Deuouit nati ſpemque, caputque parens.
Bello erat ille ferox: poſitis ſeceſsit ab armis:
Et patriæ rigida mente negauit opem.
Sola virum flexit coniux: felicior illa:
At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Nec tamen indigno hec me pro coniuge geſsi,
Sæpius in domini ſerua vocata torum.
Me quædam (memini) dominã captiua vocabat:
Seruitio, dixi, nominis addis onus.
Per tamen oſſa viri ſubito male tecta ſepulchro,
Semper iudicijs oſſa verenda meis:
Perque triũ fortes animas, mea numina, fratrum,
Qui bene pro patria, cum patriaque iacent:
Perque tuum, noſtrũq. caput, quod iuximus vna:
Perque tuos enſes, cognita tela meis,
Nulla Mycenæum, ſociaſſe cubilia mecum
Iuro: fallentem deſeruiſſe velis.
Si tibi nunc dicam: fortisſime tu quoque iura,
Nulla tibi ſine me gaudia facta: neges
At Danai mœrere putant: tibi plectra mouentur,
Te tenet in tepido mollis amica ſinu.
Et ſi quis quærat, quare pugnare recuſes:
Pugna nocet: citharæ, noxque, venusq. iuuãt.
Tutius eſt iacuiſſe toro: tenuiſſe puellam:
Threiciam digitis increpuiſſe lyram:
Quàm manibus clypeos, & acutæ cuſpidis haſtã,
Et galeam preſſa ſuſtinuiſſe coma.
Sed tibi pro tutis inſignia facta placebant:
Partaque bellando gloria dulcis erat.
An tantum, dum me caperes, fera bella ꝓbabas:
Cumque mea patria laus tua victa iacet?
Dij melius, validoque precor vibrata lacerto
Tranſeat Hectorem Pelias haſta latus.
Mittite me Danai: dominum legata rogabo:
Mixtaque mandatis oſcula multa feram.
Plus ego, quã Phenix, plus, quã facũdus Vlyſſes,
Plus ego, quam Teucri (credite) frater, agam.
Eſt aliquid ſolitis collum tetigiſſe lacertis:
Præſenteiſque oculos admonuiſſe ſinu.
Sis licet immitis, matriſque ferocior vndis.

Deuouit) Ecce poëta oſtendit qđ ſupra diximus Althea nõ dediſſe mortẽ filio, per tortẽ igni cõſumptũ, ſed eũ execrata fuiſſe, nã deuouere eſt execrari, vt ſupra diximus illo loco, Theſea deuoui, quia &c. vnde deuotiones appellabant execrationes, ergo. [Deuouit). i. execrata eſt & imprecata, vt male accideret filio Meleagro, & cito moreretur, nam hoc ſignificat deuouere ſpem, & vitam. [Ille) Meleager. [Ferox) Fortis. [Seceſsit, ab armis) Vt ſupra diximus indignatus ꝑp execrationes matris. [Poſitis). i. depoſitis, aphæreſis eſt. [Patriæ) Calidonis q ab hoſtibus oppugnabat. [Rigida) Dura, & pertinaci. [Sola cõiux). ſ. Cleopatra eius vxor, vt diximus. [Flexit) mutauit eũ à ꝓpoſito, & impulit, vt arma acciperet, pro defendenda patria. [Illa) Vxor Meleagri. [Felicior) Quam ego. [Cadũt). i. vanum effunduntur. [Pro nullo põdere). i. ſine effectu. [Nec geſſi me pro coniuge) Nõ fuit apud te, vt coniux. [Pro coniuge). i. loco coniugis. nam pro interdum ſignificat ſecundũ, vt nunc te marmoreum pro tempore fecimus, interdum ſignificat loco, vt hic, interdum ad fauorẽ refertur, vt egi cauſam ꝓ te. i. in fauorẽ tui. Mar. incipiẽt omnes pro Cic. loqui. i. in fauorem Cic. licet poſſit etiam accipi loco Cic. quem Ant. interfecerat. [Sępius vocata ſerua in torum domini). i. quæ ſæpe nomina. ſeruæ vocata ſum, vt torũ tuum venirem. [Dixit) Illi captiuæ, quæ vocabat me dominã. [Addis onus ſeruitio). i. ſeruitutem meam magis aggrauas, cũ vocas me honorifico dominæ, cũ ſeruã ſim. Per tamẽ ne fortaſſe Achilles eam reſpueret, q̃ interea dum

dum fuit cum Agamem.cum eo concubuiſſet,affirmat,multis iuramentis,ſe nunquam tactam fuiſſe ab Agamemnone,Ordo eſt.[Tamé iuro per oſſa male tecta)Semiſepultá,q.a, vt ſupra diximus in euerſionibus vrbium,non poſſunt corpora,commode ſepeliri. [Subito)Effoſa tantúmodo terra.[Verenda)Honoranda,& ita commendat ſe ab amore coniugali.[Perque trium)Sub.iuro.[Trium fratrum)Quos ſupra diximus.Vidi conſortes pariter generiſque &c.[Bene)Nam honeſtum,& laudabile eſt pro patria mori.[Cũ patria)Quæ & ipſa euerſa eſt,vt ſupra, diruta Marte tuo &c. [Per tuum caput) Mos græcorum iurare per alienum caput Iuuen.Nondum græcis iurare paratis per caput alterius. [Vna).i.ſimul aduerbium eſt.[Tela cognita meis)Quia his enſibus tuis,& fratres & virum meum occidiſti.[Mycenæum).i.Agamemnone,ſic dictum à Mycenis vrbe,cui imperabat,ſic Virgil. de eo,Ipſe Mycenis magnorũ ductor Achiuum,&c.[Sociaſſe mecum nulla cubilia).i.nunquã mecum concubuiſſe.[Fallentem).ſ.me.[Deſeruiſſe ne).i.me deſeras,& nunquam recipias, ſi te fallo.[Si tibi,)Hoc dicit Briſeis,ego quidem poſtquam à te abducta ſum,fui intacta,& à nullo viro cognita. Sed tu ſi iurare cogaris ſine me nulla fuiſſe tibi gaudia,& voluptates libidinis cum alia muliere.[Neges).i.negabis,q.d.non [Mœrere)Angi dolore propter me à te abductam.[Tibi plectra)Mouentur.i.in cytharę indulgens,nã plectrum eſt,quo corda tangitur,interdum pro tota cythara ponitur.[Mollis)Tenera,& blanda.[Sinu)Gremio.i. in amplexu.Et quaſi quis quærit.i.& aliquis dubitet. [Quare recuſes pugnare) Cum iam ſatis conſtet,quod non recuſas pugnam ob iram,vt oſtẽdit,quia ego fuerim tibi rapta,ſed quia indulges veneri.[Pugna nocet)Ecce cauſa. [Citharæ).i.cãtus cytharæ qua delectaris, nam Achil.optimus cytharœdus fuit à Chirone centauro canendi artem edoctus. [Nox) Quies nocturna.[Venus)Concubitus,hæc enim adoleſcentiam maxime iuuant. Plaut.in Bacchid.Illo illecebroſius fieri nihil poteſt vox mulier,vinum,homini adoleſcentulo.[Increpuiſſe)Inſonuiſſe.[Lyrã Thraícia).i.Orphei,qui trax fuit,& lyra optime cecinit. [Galeam)Caſſidem,munimentum capitis.[Preſſa)Pondere grauata.[Si tibi)Eſt quaſi quædam obiectio ad ea,quæ Achil. dicere poſſet, quòd magis ſplendore rerum geſtarum delectatus ſit quam ocio,& tuta vita,dicit ergo Briſeis.[Si facta inſignia).ſ.ſplendida.ſ.in bello. [Pro tutis).i.loco tutorum & ocij.[Et ſi gloria partaque).i.quæſita.[Bellando) Pugnando,& te periculis obijciendo.[Erat dulcis).i.erant tibi iucunda.[An probabas).i.an laudabas.[Dũ caperes me).i.dum patriam meam euertebas,& me rapiebas. [Cumq́. mea patria).i.an voluiſti laudem tuam iacere,& ſepultam eſſe,poſtquam patriam meã euertiſti. [Dij melius,) Scilicet velint,q.d.ita non fit. [Validoque precor).i.vtinã potius haſta tua interficias Hectorem.[Pelias).i.Theſſalica à Pelio monte Theſſaliæ,non autẽ à Peleo patre Achillis eſt deductum deriuatiuum,nam in eo mõte inciſa dr ipſe in 1.de remed. Vulnus Achilleo,quę quondam fecerat hoſti Vulneris auxilium Pelias haſta tulit. Notãdum aũt eſt haſtam Achillis ex fraxino fuiſſe,vt teſta.Plin.lib.17.& Str. lib.10. quam Hom. teſte ſolus Achilles concutere,& tractare nouerat. Mittite me,cõuertit ſermonẽ ad græcos oſtendens,ꝙ ſi ipſa miſſa fuerit ad Achillem,magis poterit,cum ſua præſentia, & memoria ſolitæ conſuetudinis mouere,quam oẽs alij magna eloquentia.[Oſcula mixtaq́. mandatis).i.præter ꝑces & oſculabor eum.[Plus Agam.).ſ.in perſuadendo Achilli oſculando eum.[Quam Phœnix) Eloquenter dicendo,&c.Quam Vlyſſ.& pluſquam.[Frater Teucri).i.quam Aiax Telamonius,patruelis Achil.vt ſupra dictum eſt.[Eſt aliquid,)q.d.plurimum poteſt. [Solitis) Aſſuetis.[Admonuiſſe).i.reducere in memoriam.[Oculos)Achillis. [Sinũ).i.pectorę meo ei patefacto.[Sis licet)Nunc loquitur ad Achil.[Licet)Quamuis.[Sis immitis).i.immanſuetus. [Vndis matriſque).i.aquis maris. nam Thetis mater Achillis Dea eſt maris.

ASC. PER'QVE tuum noſtrumq́. caput)Tractum eſt à græcis. Vnde Iuuen.Sat.6.græcis nec dum iurare paratis per capnt alterius. [Mittite me) Suadet ſe apud Achillẽ plus poſſe, quã tres illi legati. Aiax Teucri frater,ſed ex diuerſa matre. Phœnix,& Vlyſ. Simile fecit apud Rom.mater Coriolani.quę ſola ipſum flexit,qđ poëtę vſurpãt.nã Briſeidi notũ erat. [Eſt aliq́d)Hæc particula ꝑ excellẽtia ponitur,vt apud Iuuen. Eſt aliq́d ſeſe vnius dñm,fecisſe lacertæ. Et apud Perſ. Seſe aliquẽ credens Italo,quam honore ſupinus fregerit heminas &c.apud D.Paulũ.Qui videbãtur eſſe aliq́d. [Admonuiſſe).i.caſtigaſſe oculos vagos.

Vt

Vt taceam: lacrymis comminuere meis,
Nunc quoq; (ſic omneis Peleus pater impleat an
Sic eat auſpicijs Pyrrhus ad arma tuis) (nos:
Reſpice ſolicitam Briſeida fortis Achille:
Nec miſeram lenta ferreus vre mora.
At ſi verſus amor tuus eſt in tedia noſtri:
Quam ſine te cogis viuere: coge mori.
Vtque facis, coges: abijt corpusque, colorque:
Suſtinet hoc * animi ſpes tamen vna tui.
Qua ſi deſtituar, repetam fratresque, virumque:
Nec tibi magnificum, fœmina iuſſa mori.
Cur autem iubeas? ſtricto pete corpora ferro:
Eſt mihi, qui foſſo pectore ſanguis eat.
Me petat ille tuus, qui; ſi Dea paſſa fuiſſet;
Enſis in Atridæ pectus iturus erat.
At potius ſerues noſtram, tua munera vitam:
Quod dederas hoſti victor, amica rogo.
Perdere quos melius poſſis, Neptunia præbent
Pergama; materiam cædis ab hoſte pete.
Me modo, ſiue paras impellere remige claſſem:
Siue manes: domini more venire iube.

HVB. VT).i.quis. [Taceã).i. nihil tibi dicã. [Cõminuere).i.frãgeris,& flecteris. [Lacrymis meis).i.eo fletu. [Nunc quoq;) Adiurata ad ipſum Achil. Briſeis, vt ſui miſereat ordo ęque. O for. Achil. nũc quoq; reſpice, &c. reliqua dicta ſunt p̃ emphaſim. [Nunc quoque).ſ. cum non ſum ad te miſſa. [Sic) Adiurantis eſt particula. Virg. in Buc. Sic tibi cũ fluctus ſub ter labere Sicanus. Doris amara ſuã non intermiſceat vndã. [Omnes annos).ſ. à natura ſibi debitos. [Tuis auſpicijs) Tua felicitate & victor, ſicut vt ſemper fuiſti. [Reſpice) Verbũ miſericordiæ, vt ſupra dictũ eſt. [Sollicitã) Anxiã plenã curarũ. [Ferreus).ſ. tu. [Vre).i. cruciã. [Lenta mora).ſ. recipiẽdi me. [At ſi) Legitur etiam aut & melius. [Verſus) Mutatus. [Quã) Subaudi me. [Vt facis) Quia pergis omnia facere, quæ me ad mortem poſſint adducere. [Corpus abijt) .i. habitudo corporis, quia tota facta ſum macilenta. [Color abijt) Quia effecta ſum pallida. [Vna).i. ſola. ſpes animi tui, quam habeo de animo tuo, vt mutetur. [Hoc).ſ. ſpe. [Repetam) q.d. non quia te occiſi ſunt. [Iuſſa) Coacta. [Nec magnificum).i. res magnifica .ſ. eſt. [Cur autem iubeas) Cum.ſ. tu hoc efficere poſſis. [Pete) Fero ? percutote. [Corpora) .i. corpus meum. [Ferro) Enſe. Metonymia. [Stricto) Nudo, & alibi ſtrictum tenet altera ferrum. [Foſſo) Percuſſo perforato. [Me petat).i. feriat, eſt autem conceſſio. quę non modo magis prohibet, verum etiam miſericordiam comparat, ordo eſt, ille tuus enſis, qui erat iturus in pectus Atridæ, ſi dea fuiſſet paſſa, petat me. Tangit autem, quod ſcribit Hom. in 2. Iliad. Achil. iratum Agam. poſt multa in eum effuſa conuicia, voluiſſe cũ interimere, ſed cum enſem nudaret, Pallas ſuperueniens manum eius continuit, eumq. corripiens, facinus prohibuit. [In pectus Atride).i. Agam. [Si Dea).ſ. Pallas. [Fuiſſet paſſa) .i. permiſiſſet. [At potius) Poſt ironicam cum ceſſionem petit Briſ. apte ab Achille, vt ei vita cõſeruet quam ei dederat. [Tua munera) Quæ mihi dediſti, & eſt appoſitio. [Quod dederas) Ordo eſt. [Ego amica).ſ. tua. [Rogo).ſ. id quod tu victor, euerſa patria mea. [Dederas hoſti).ſ. mihi quæ erã hoſtis tua anteq̃ me caperes. [Perdere) h.d. ſi delectaris cæde alicuius multo iuſtius potes interficere Troianos hoſtes tuos, q̃ me nunc amicam tuam. Pergama. [Neptunia).i. Troiam, quam Nept. ſimul cũ Phœbo ædificauit. [Melius).i. iuſtius. [Perdere) Interficere. [Pete).i. accipe. [Cædis) Occiſionis. [Ab hoſte) Et non ab amica. [Modo) Tantummodo. [Impellere) Mouere. [Remige).i. nautis poſuit aũt ſingularem pro populi. [Sine manes).ſ. in caſtris. [More domini) Tanquam ego ſim ſerua tua & tu dominus meus.

ASC. COMMINVERE) Penultima lõga futurũ indicatiui verbi paſſiui.i. mitigaberis. [Si omnes) Sic aptiſſima precationibus particula, Virg. in Buc. Sic tibi cum fluctus ſubter labere Sicanos. Hor. in 1. carm. Sic te diua potens Cy. &c. [Tuis auſpicijs).i. tua dexteritate & felicitate. Quia nihil ſine auſpicio factitabant priſci, nec quidquã contra auſpicijs ſententiam,

* animæ

tentiam,quæ vero auſpicato fiebant proſpere ſuccedebant,ideo auſpicium accipitur pro fe liei inchoatione,& auſpicari pro feliciter inchoare,vt diximus.[Vtque facis coges) Quia ſi nihil feceris mori tamen coget,quia auferretur ſpes,qui ſola vitam conſeruat.[Repetam fratres,& virum)Quia apud inferos ſunt,inter quos ſe poſt mortem putat locandam,ſicut viuens cum viuentibus conuerſata erat. [Si dea fuiſſet) Scr. Hom. Palladem affuiſſe cum Achil.in agra.irrueret eiusque manum continuiſſe,ſignificans,per hoc eum per prudentiā abſtinuiſſe à vece Imperatoris eſt enim dea ſapientiæ. [Quod dederas hoſti) .i. Agam.cui pepercisti,hoc eſt veniam da mihi.vt illi.[Domini more venire iube) Hæc votorum ſumma eſt, quam ferè in fine ponit epiſtolarum.

IN IIII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

CVm obleges à Minoë impoſitas de victis Athenienſibus,vt mitterent quotannis ſeptem corpora filiorum & filiarum ſuarum deuorāda à Minotauro tertio anno ſors obtigiſſet Theſeo, Aegei Athenienſium regis filio, vt mitteretur, ope Ariadnes Minois filiæ, quæ eius amore detinebatur, Minotaurum interemit,& Ariadnen, quam ob opem ſibi præſtitam ſe, vxorem accepturum promiſerat, ſimul cum Phædra eius ſorore naui impoſitus abduxit,vt in ſecunda epiſtola dictum eſt.uerum relicta Ariadne in Chio inſula,aut (vt alij volunt) in Naxo ſolam Phedram ſecum duxit, & vxorem accepit, quæ poſtea abſente Theſeo in Hippol.priuigni ſui. quem Theſeus ex Hippol.ſorore Antiopes reginæ Amazonum ſuſceperat amorem exarſit. Itaque hac epiſtola ei amorem ſuum indicat,conatusq; multis rationibus eum ad libidinem ſuam deflectere,nitens perſuadere,nullum eſſe crimen in concubitu priuigni & nouercæ.& oſtendens commoditatem maximam ex abſentia Theſei,quem nititur abducere in odium ipſi Hippol poſtremo multis precibus Hippolytum in amorem ſuum adiurat.

HVB. PVella Creſſa mittit ſalutē viro Amazonio) qua ipſa eſt caritura, niſi tu dederis.[Puella) Phædra.[Creſſa) Cretēſis, eius nominatiuus eſt cres,cuius genitiuus eſt cretis. Virg. Cretesq., Dryopesque ruūt.[Amazonio).i.Hip filio Amazonis poſſeſſiuū eſt, pro patronymico. Amazones aūt mulieres fuerunt ex Scytarum gente quæ in Cappadociæ ora iuxta fluuium Thermodoōta poſt maritos amiſſos habitauere,& cū finitimis nubendi animi omiſiſſent,primo à finibus ſuis hoſtes ſubmouētes,deinde ēt bella inferentes.auxere remp.ſine viris, & poſt pacem armis quæſitam.ne gens intererit.concubitum finitimorum inierunt.Si qui mares naſcerentur,interficiebantur, Virgines in eundem ipſum nō ocio,neque lanificio,ſed armis,equis, & venationibus exercebant. inuſtis infantium dexterioribus mammis, ne ſagittarum iactus impedirentur,vnde Amazones dictæ ſunt ab actione priuatiua,& paxos,zos mammilla, cum autem Eriſteus rex, Hercules duodecim ſtipendia debebat, quæ ſi impoſſibile imperaſſet vt arma reginæ Amazonum ſumma virtute mulieris ad ſe referret, Hercules nouem longis nauibus ea profectus comitante principium Græciæ iuuentute inopinan-

PHAEDRA HIPPOLYTO.

EPISTOLA IIII.

QVA, niſi tu dederis, caritura
eſt ipſa, ſalutem
Mittit Amazonio Creſſa puella viro.
Per lege quodcunque eſt: quid
epiſtola lecta nocebit?
Te quoq;,in hac aliquid,qđ iuuet,eſſe poteſt.
His arcana notis terra, pelagoque feruntur:
Inſpicit acceptas hoſtis ab hoſte notas.
Ter tecum conata loqui: ter inutilis hæſit
Lingua: ter in primo deſtitit ore ſonus.

tes aggreſſus cum Oreihia regina foris bellum gereret eas ſuperauit duæ Orethiæ, & Antiope ſorores quæ tunc Amazonum regna tractabat captæ ſunt. Menalppe ab Herculæ, Hip. à Theſeo quam in præmium retentam Iuſt. ſcr. ab eo in matrimonium aſſumptam, ex qua natus eſt Hipp. vt diximus. Ouid. tamen in hac epiſtola ex verbis Phædræ oſtendit eam non vxorem fuiſſe cum dicit. Ac ne nupta quidem, thædaque accepta iugali. Cur niſi hæ caperes regna paterna nothus, & hæc ſatis de Amazoni. [Per lege) Quia ſcit eum contractarum frontem inuitatum de re turpi, hortatur eum ad legendum totam epiſt. confidit enim rationibus ſuis poſſe perſuadere, quod cupit. [Quodcunque eſt).i. qualecunque, q.d. etiam ſi ſit aliquid turpe, & quod tibi diſpliceat. [Quid nocebit,) q.d. nihil. [Arcana) Secreta. [Inſpicit) Argumentum à maiori ad minus, ſi enim legimus epiſtolas hoſtium, quorum nomen, ne audire quidem vellemus, multo magis legendæ ſunt literæ eorum, qui nos amant. [Notas).i. literas. [Ter conata) Quia poſſet dicere quare non dixiſti coram. dicit ſe pudore impeditam. [Inutilis) Quæ non præſtabat mihi officium ſuum. [Hæſit) Retenta eſt. [In primo ore) .i. in ſummis labijs.

QVA niſi &c.) Ordo eſt. [Puella Creſſa) .i. Cretenſis filia Minois Cretenſis regis. A S C.
[Mittit viro Amazonio) .i. Amazonidis filio, videlicet tibi ô Hipp. quod nomen illi, aut præſagio, futuri euentus aut poſtea ab euentu datum eſt. Nam ἵππος, dicitur equus, & equa & λύω, diſſoluo, vnde ſcribendum eſt Hipp. ſalutem, qua ipſa .ſ. quæ eā mittit, caritura eſt, niſi tu dederis ſup. eā. [His notis).i. characteribus ſcriptis. Monet ergo, vt perlegat, quia veriſimile eſt caſtum iuuenem à patris vxore non perlecturum literas preſertim amatorias.

Qua licet, & ſequitur, pudor eſt miſcēdus amori.
Dicere quæ puduit, ſcribere iuſſit amor.
Quidquid amor iuſſit, non eſt contemnere tutū:
Regnat: & in dominos ius habet ille deos.
Ille mihi primo dubitanti ſcribere, dixit,
Scribe: dabit victas ferreus ille manus.
Adſit: &, vt noſtras auido fouet igne medullas,
Figat ſic animos in mea vota tuos.
Non ego nequitia ſocialia fœdera rumpam:
Fama (velim quæras) crimine noſtra vacat.
* Venit amor grauius, quo ſerius: vtimur intus:
Vrimur: & cæcum pectora vulnus habent.
Scilicet, vt teneros lædunt iuga prima iuuencos:
Frenaque vix patitur de grege captus equus:
Sic male, vixq. ſubit primos rude pectus amores
Sarcinaque hæc animo non ſedet apta meo.
Ars fit, vbi ē teneris crimen condiſcitur annis.
Quæ venit exacto tempore: peius amat.

QVa licet) Quia occurrebat, quod amatores ſunt impudentes, dicit ipſa oportere ēt eſſe in amore aliquē pudorē. [Qua) Pro quatenus.i inquātū licet. [Et ſequitur) ꝯñs eſt & vtile. [Miſcēdus) Iungendus. [Dicere) ſ. ora. [Scribere) qa vt Cic. ad Luceium ſcrib. epiſt. minus erubeſcit. [Quidquid) Arguit neceſſitatē ſcribendi à potētia amoris, quē iuſſiſſe dicit. [Regnat) Ecce verbum ſummę potentiæ. [Ius) Poteſtatem. [In dños deos) Etiam in Iouem in de Virg. dixit, Nate pr̄is ſummi, qui tela Tiphoëa tēnis. & idem, Oia vincit amor. [Ille) .ſ. amor. [Dubitanti) qa turbitudo negocij ſuſcipiendi dubiū adducit. [Ille) Hipp. [Ferreus).i. ēt ſi eſſet Ferreus, & duriſſimus. [Dabit manus victas) Tranſlatio ſumpta à victis in p̄lio, qui manus victoribus prębent ligandas, inde quos amor ſubiegit dñr ligati, vt captiui. Ouid. in j. Amo. Ipſe ego præda recens factum modo vulnus habebo, &, Noua captiua vincula mente feram. Mens bona ducetur manibus poſt terga retortis. Et pudor, & caſtris quidquid amoris obeſt, Omnia te metuent ad te ſua brachia tendent &c. Adſit, optantis eſt vtinam mihi præſens ſit, & faueat. [Vt fouet) Vt calefacit. [Auido igne) ſ. amoris. [Sic) Adaptatio ſimilitudinis. [Figat) Vulnere .ſ. ſagittis ſuis [In mea vota) Vt ſis paratus facere, qđ ego velim. [Non ego) Laudat ſe ab honeſtate

H V B.

* Vrit

ante

ante actæ vitæ, vt oſtendat ſe futuram fidelem, & firmam in amore Hip. [Nō rumpa) Non diuinam, & ſperabo. [Fœdera ſocialia) Coniunctionem, & ſocietatem noſtri amoris, quā mecum feceris. [Nequitia) Libidinem, vt ipſe in faſtis ad Silenum. Nequitia eſt, quæ te nō ſinit eſſe ſenem. [Fama noſtra).i. nomen noſtrum. [Vacat) Caret. [Crimine) Quia nunq̃ cognita, aut dicta ſum impudica [Venit) Oſtendit amorem ſuum adeo magnum, vt ei reſiſtere non valeat. [Grauior).i. maior & vehementior. [Quo).i. quanto. [Serius).i. tardius .ſ. euenit. [Intus) In pectore. [Cæcum vulnus) Occultum, & latens, vtpote in anima fixum, Virg. & cæco carpitur igni. [Scilicet) Facit quandam ſimilitudinem, quàm oſtendit, quàm difficile ferat hunc amorem nouum & ſibi inſolitum. [Iuga prima).i. primū impoſita collo: [Lædunt) Grauant [Teneros) Iuuenes, & inaſſuetos iugo. [Captus de grege).i. nouus, nondum domitus. [Vix patitur fræna) Quia ea recuſa, & plerunque ſeſſorem excutit tergo. [Sic) Adaptatio ſimilitudinis. [Subit) Suſtinet actiue ponitur. [Primos).i. mihi inaſſuetos. [Sarcina).i. onus. [Non ſedet) Non locatur & ſtat. [Ars fit) Ars eſt, quæ dat certam viam rationemq́. dicendi, vel faciendi aliquid, eſt igitur ſenſus, ſi quis velit habere recte aliquam artem incipiat á teneris annis. [Fit).i. perficit Iuuen. hic fiunt homines. [Vbi).i. quando crimen .ſ. amandi. [Condiſcitur) Tota eſt vna dictio compoſita. [Teneris annis) q̃ poſtea creſcens fit in eo doctior, & aliquid quotidie addit Iuuen. Nemo repetente fuit turpiſſimus. [Quæ).ſ. mulier. [Venit) Ad amorem. [Exacto tempore) Præterito tempore ipſi amori conuenienti. [Peius).i. vehemētius, vt infra Peius adulterio turpis adulter obeſt.

ASC. QVA licet, & ſequitur) Ordo eſt. Pudor eſt miſcendus amori. [Qua).i. quatenus, vel quia via. [Licet).i. licitum eſt. [Et ſequitur).i. conſequens, & conueniens eſt. [Adſit).i. auxilio .ſ. Cupido. [Tu noua ſeruatæ, &c.) Callide appetendum docet laſciuia mulier, quod honeſta conſcientia cum primis refugiat. Primum .ſ. eſſe famæ læſorem, & pudicitiæ potitorem, nam cum virginitatem iactare non poſſet, pudicitiam coniugalem eatenus ſeruatam iactat.

Tu noua ſeruatæ carpes libamina famæ:
Et pariter noſtrum fiet vterque nocens.
Eſt aliquid plenis pomaria carpere ramis:
Et tenui primam deligere vngue roſam.
Sed tamen ille prior, quo me ſine crimine geſſi
Candor ab inſolita labe notandus erat.
At bene ſucceſſit: digno quòd adurimur igne:
Peius adulterio turpis adulter obeſt.
*Si mihi concedat Iuno fratrémque, virumque:
Hippolytum videor præpoſitura Ioui.
Iam quoq; (vix credes) ignotas mittor in artes:
Eſt mihi per ſæuas impetus ire feras.
In nemus ire libet: preſſiſque in retia ceruis,
Hortari celeres per iuga ſumma canes:

HVB. TV noua) Allicit eam commendatione ſuę pudicitię. [Libamina) Guſtamēta. [Noua) Prima.i. tueris primus, qui me vitiaueris, & pudicitiā meā abſtuleris, nā à marito auſertur mulieri pudicitia, vel fama caſtitatis, ſed ab alieno, dicit ergo ſe ſemper fuiſſe intactā hactenus ab oībus præterquā à Theſeo marito & Hipp. fore primū, quam eius pudicitiam delibet. [Seruatæ) Cuſtoditæ [Nocēs pariter).i. vterq; pariter, & vno eodemq́. tpe amittemus pudicitiam, q̃a adhuc fuiſti ignotus mulierib. & ego intacta alijs, præterq̃ marito meo. [Eſt aliqd,) q.d. nō contēnendū. [Carpere pomaria) i. prima locū poſuit pomoꝝ pro ipſis pomis, & pomariū eſt repoſitorium pomoꝝ, pomeriū vero locus, vbi ſunt arbores pomoꝝ, ſed interdum confundūt poëtæ ſignificata. Ouid. in Met. Id metuens validis pomeria clauſerat Atlas Mœnibus. [Deligere) Colligere. [Primam) Quia grā maior ſolet eſſe primis roſis, nam vt quodā modo ſibi felix qui pōt primam roſam decerpere, ita, & qui primum concubitū alicuius mulieris conſequitur. [Sic tn̄) Eſt quaſi quædam Hyppophora ad ſeipſam, & eſt ſenſus illa integritas meæ pudicitiæ, qua ante floruit. [Erat notādus) Ab iſuetudine peccādi .i. debuerā

*Sed alij. fit.

diligenter

diligenter ſeruare,vt nõ peccarem.quemadmodum nunq̃ ante peccaueram cum aliquo, & ad hoc reſpondet,quod ſequitur.[At bene ſucceſſit) Ille can.ſ.caſtitatis.[Quo candore geſ ſi,me).ſ.ante ſine crimine,quia nunquam feci aliquid,quo poſſem eſſe infamis. [Erat notandus).i.conſiderandus,& ſeruãdus. [Ab labe inſolita).i.à delicto,& ſtupro inſolito,hoc fuit,quod ſibi ipſi ipſa obiecit.[At bene) Rñſio eſt ad obiectionem,& hoc dicit licet ſeruanda eſſet caſtitas mea , inuiolatam ñ bene euenit, ꝙ in ea violanda elegi virum dignum. [Peius) Magis.[Obeſt) i.nocet [Turpis) Indignus videtur enim excuſanda mulier,quæ cũ viro digno committat adulterium,vnde Helena de matre ſua Leda,quæ cum Ioue concubuit dicit illa bene errauit culpamq́ te auctore redemit.[Ij mihi) Probat dignum eſſe amorem ſuum, quia ſi detur ſibi optio Iouis,& Hipp. dicit ſe præpoſituram eſſe Hipp. Iouem. [Fratrem,& virum) .i. Iouem fratrem,& maritum ſuum , nam ambo Saturni , & opis filij fuerunt.[Præpoſitura) Potius electura. [Iam quoque) Secundum præcepta ipſius. Ouidij in Arte Am.quibus rebus delectãtur quos amamus,eiſdem debemus & nos delectari,ideo quia Hip. delectabantur venatione , dicit Phædria videri ſibi ſæpe exire in venationem, & omnia agere,quæ ipſe Hipp.agere ſolitus ſit. [Vix credes) Parentheſis & eſt ſecunda perſona pro tertia.i.vix credat aliquis.[Mittor) Nõ ab aliquo,ſed meo proprio affectu . [Ignoras) Inſuetas mihi. [Impetus) Magna voluntas.[Perſæuas feras) Quas tu inſequeris per ſiluas. [Libet) Eſt voluntas. [Preſſis) Agitatis. Virg. Aut ſpumantis apri curſum clamore prementem. [Hortari) Inſtigare mea voce,vt faciunt venatores.

DELIGERE, vngue) .i. delectam carpere. Alludit ad florem pudicitiæ intactum, ſicut Maro in roſa.Collige virgo roſas dum flos nouus,& noua pubes Et memor eſto æuũ ſic properare tuum [Digno igne).i.formoſi.videlicet iuuenis amore.[Peius adulterio) Senſus eſt.Obeſt quidem nobis pater Theſeus,ſed ipſa eſt adulter peius.i.magis, & eum maiori malo ſuo. [Turpis adulterio).i.propter adulterium quod commiſit,& committere parat.Nam ipſe,qui coniugem pulchram habebat,aliam rapere non debebat,cum Hipp. coniugem non haberet,niſi quam pater præripuerat. Obeſt ergo adulter,qui magis turpis eſt adulterio,& auctoritatem damnandi in vobis, quod in ſe admiſit, non habet fratremque, virumque.Vnde ipſe j. Aen. Aſt ego,quæ diuum incedo regina,Iouisque,& ſoror,& coniux.[Ignoras mittor in artes) In venationem,quia ſcit Hipp.oblectari. & ob id Dianæ earum eſſe. Vnde Horat. Neque enim Diana pudicum liberat Hipp. Id autem fingit ſe facere,quia conformitas ſtudiorum multum facit ad amorem , & amicitiam etiam caſtam. A S C.

Iam mihi prima dea eſt arcu præſignis adunco
Delia, iudicium ſubſequar ipſa tuum.
Aut tremulum excuſſo iaculum vibrare lacerto:
Aut in graminea ponere corpus humo.
Sæpe iuuat verſare leues in puluere currus,
Torquentem frenis ora fugacis equi.
Nunc feror, vt Bacchi furijs * Eleleides actæ,
Quæque ſub Ideo tympana colle mouent.
Aut quas ſemideæ Dryades, Fauniq́. bicornes
Numine contactas attonuere ſuo.
Nanque mihi referunt, cum ſe furor ille remiſit:
Omnia: me tacitam conſcius vrit amor.
Forſitan hunc fato generis reddamus amorem?
Et Venus ex tota gente tributa petit.

* Eleides

PRima) Præcipua maxima [Delia) Diana i Delo inſula. i qua nata dr̃. Præſignis arcu quia eo telo vtitur. [Iudicium tuum) qa ſicut iudicas hanc venationis deam præcipuam, quam colas,ita & ego iudico, & quod tu ſentis, idẽ ſentio. [Aut tremulũ) Repetẽdum eſt verbum ſuperius poſitum,libet.[Vibrare) Quaſſare mouere.[Excuſſo) Fortiter moto.[Graminea) pro graminoſa.i.plena graminis.i.herbæ. in qua ſæpe venatoribus ſuaue eſt requieſcere. [Verſare) vertere,& arte regere. [In puluere) In campo puluereo Torquẽte. ſ ſt ẽtenẽ. [Fugacis).i. celeris. Iuuen.de equo cuius clara fuga ante alios,& primus in æquore pul. [Nunc feror) H V B.

Dicit interdum nimia vi amoris ſe fieri inſanam,& ſimilem ſacrificantib. Cybele [Feror) Rapio impetu animi. Eleus, vnum ex nominibus Bacchi, vt in Ouid. 6 Metam. Nictelcus, Eleuſque parens inde. Eleides Bacchæ dicuntur. Actæ agitatæ, concitatæ [Furis) Quia creditur immittere furias quod fingitur propter vim vini.[Quæque ſub Idæo) Mulieres dicit ſacrificantes Cybele, quæ colitur in Phrygia cui ſacrificantes tympana galli. nã galli ſacerdotes Cybeles ſunt.[Sub Ideo colle) Sub ida monte Phrygiæ.[Aut quas) Dicit ſe ſæpe ſimilem eſſe earum, quæ nympharum, fauorumque ſpiritu vexantur ſunt enim quaſi furioſæ inde lymphatæ dicuntur, quaſi nymphatæ à nymphis. Virg. & totam currit lymphata ꝑ vrbẽ, [Dryades) Nymphæ quercuum, nam δρῦς dryx quercum ſignificat Et Semideæ nondum in cœlo receptæ nam ſemidei dicuntur nondum omnino digni deitate, qualia ſunt terrena numina, & ideo ſemideos appellant, quaſi non plene deos.[Bicornes) Vt enim oſtẽdit diuus Hierony. in vita Pauli primi heremitæ, effigiẽ habent capratum, & cornua, inde alibi Cornigerumq́. caput pinu præcinctus acuta, faunus in immenſis, qua tumet Ida iugis. [Attonuere,) Id eſt attonitas reddidere [Suo nomine) Quo eas mouent. [Nam mihi) Dicit ſe non ſentire illam inſaniam, ſed poſtquã furor eſt remiſſus dici ſibi, vel ab ancillis, vel ab alijs cã fuiſſe in hoc furore.[Referunt) Narrãt, omnia iſta, quæ mihi accidere dixi.[Ille furor) Eſt remiſſus quo ita agitabat. [Remiſit ſe) Diminutus eſt. [Conſcius amor).i. cuius ego ſum conſcia. quia ille eſt cauſa omnium horum furorum. [Forſitan) Ne Hip. dicat hunc amorẽ omitti, & reijci a Phædra dicit eum eſſe fatalẽ, & ideo nõ poteſt repelli. [Reddamus).i. reddere, hoc eſt attribuere poſſumus. [Fato generis) Fortunæ meæ gentis. [Et ex tota) Tangit fabulam, venus enim indicante ſole deprehenſa in adulterio cum Marte à Vulcano marito ægre tulit iniuriam indicij. vtq́. vt vlciſceretur ſe immiſit. in omne genus ſolis, impatientia amoris, ita vt nulla fuerit de gente ſolis mulier, quæ caſtitatem ſeruare potuerit, ſicut nunc oſtendit Phædra.[Pœnæ tributa) Quia propter iniuriam a ſole auo meo ſibi illatam volunt tributa libidinis ſibi ſolui à tota gente, nõ ſolum matris. quæ filia fuit ſolis, ſed etiam a gente patris, nullam enim voluit eſſe immunem, eſt autem tranſlatio ſumpta à ſubditis, qui ſuperioribus præſtant tributa.

ASC. IAM mihi prima dea eſt) Quia ſuus cuique, deus. Primus.i. ſummus eſt. Nunc feror, vt Bacchi, &c.) Docet ſe tanto amore ſubinde capi, vt vbi ſit, neſciat. Ordo eſt. Ego feror.i. agitor nunc, vt ſupple feruntur. [Eleides).i. Elelei, hoc Bacchi ſacerdotes. [Actæ).i. impulſæ, & agitatæ.[Furijs Bacchi).i. à Bacch. immiſſis dum eius ſacra peragunt. [Quæque).i. & vt ille. [Quæ mouent tympana).i. inſtrumenta illa ſonora ab extendendo [illegible] enim dicitur extendo dictã, quia pellem ouinam extẽſam habent. [In colle deo).i. monte illo Phrygio, hoc eſt ſacerdos cybeleiæ, aut vt ſupple feruntur illæ [Quas Dryades).i. arborum dreæ. [Semideæ) Quia cum arboribus poſt longiſſimam ætatem interire dicuntur. [Et fauni).i. dij illi ſiluestres.[Bicornes) Vt ægipanes. [Attonuere).i. attonitas, & lymphaticas. hoc eſt furioſas fecerunt.[Suo numine).i. diuinitate ſua infuſa. Et ſi quæras quomodo id ſcias. cum furioſæ quid agant. neſcia, reſpondere.[Nam) Supple Comites, & ſatellites mei. [Referũt).i. narrant mihi omnia cum ille furor remiſit ſe. [Sed amor conſcius vrit me tacitam).i. celantem amorem, & non dicentem, quàm ſit cauſa furoris mei.[Forſitan hunc fato) Reijcit cupiam in fatum quod tamen ſacrilegum eſſe cenſet poetarum antiquiſſimus dicens in perſona deorum apud Aul. Gel. lib. 6. cap. 2. Hei mihi qui damnant mortales numina cœli. Eſſe aiunt enim per vos mala cum tamen ipſis vecordi præter fatum ſint mẽte dolores. Quia ergo non fatis, ſed nobis imputanda ſunt peccata, adiectum eſt forſitan quod vero generi ſuo fatale putat, exemplis comprobare poſſit, & facit inductione quadam, & ratione, quam Seru. affert ad 6. Aen. dicens indicato à Sole adulterio Martis, & Veneris, Vulcanus minutiſſimis catenis cinxit lectulum, quibus Venus, & Martis ignorans implicati ſunt, & cum ingenti turpitudine reſoluti ſub teſtimonio cunctorum deorum.

HVP. IVppiter) Europam, Agenoris Tyri regis filia formoſiſſima cum in littore ma-

Iuppiter Europam (prima eſt ea gentis origo)
Dilexit, tauro diſſimulante deum.

Paſyphaë

Paſyphaë mater decepto ſubdita tauro
Enixa eſt vtero crimen * onusq́ue ſuo.
Perfidus Aegides ducentia fila ſecutus
Curua meæ fugit tecta ſororis ope.
En ego nunc, ne forte parum Minoia credar:
In ſocias leges vltima gentis eo.
Hoc quoq; fatale eſt: placuit domus vna duabus:
Me tua forma capit: capta parente ſoror.
Theſides, Theſeusq́ue duas rapuere ſorores.
Ponite de noſtra bina trophæa domo.
Tempore, quo nobis inita eſt Cerealis Eleuſis:
Gnoſia me vellem detinuiſſes humus.
Tunc mihi ꝑcipue; necnon tamen ante placebas;
Acer in extremis oſſibus hæſit amor.
Candida veſtis erat: præcincti flore capilli:
Flaua verecundus tinxerat ora rubor.
Quemq́. vocant aliæ vultũ, rigidumq́;, trucemq́;,
Pro rigido; Phædra iudice; fortis erat.
Sint procul è nobis iuuenes, vt fœmina, compti:

ris, vbi armẽta paſcebãtur, ſpaciaretur, Iuppiter eius amore captus, in tauꝝ candidiſſimũ, & placidiſſimum ſe conuertit, cuius illa pulchritudinem admirata acceſſit proprius, quem cum videre placidiſſimũ, auſa eſt ẽt eius tergum inſcendere, at ille paulatim littus progreſſus, tandẽ mare intrauit, & eã in Cretam detulit, ibique cum ea cõcubuit, ex qua genuit Mino eſt, re aũt vera Iupiter rex Cretæ captus amore Europe, cũ eam aliter haberẽ non poſſet, naui, quæ ſignum, auri habebat, eã abduxit, inde à poëtis datus eſt locus fabule, quod è tauro ſit abducta. [Prima) q a ex ea natus eſt Minos pater meus. [Origo) Principiũ gentis familiæ nřę. [Diſſimulãte) occultãte, quia in forma tauri Iupiter latebat. [Paſyphae) nõ per æ, diphthongum, ſed per aë diuiſas ſyllabas pronunciandũ eſt. Fuit aũt Paſyphaë filia Solis, q̃ Tauri turpi amore capta cũ eo concubuit, ex quo genuit Minotauꝝ, vt plenius in ij. epiſtola ſuper eum locum, Et tauri mixtaque forma viri. [Decepto) Fraudato, quia facta lignea vacca, ſuppoſita eſt pellis vaccæ, quam magis taurus amabat, & illa incluſa in illa vacca lignea, quam Dædalus fabricauerat Tauri coitum excepit. [Enixa eſt) .i. peperit. [Crimen, onusq́ue) i. onus criminoſum, & infame, endyadis eſt. [Perfidus Aegides) Aliud exemplum ſuæ ſororis Ariadnes, quæ Theſei amore capta ei modum dedit, quo Minotaurum interficeret, & ex labyrintho poſſet exire dato ei filio, quod ſecutus veniret ad egreſſum labyrinthi, narrata eſt alibi ſuperius hæc fabula. [Aegides) Theſeus filius Aegei. [Perfidus) Quia non ſeruauit fidem ſorori meæ datam. [Fugit) Euitauit. [Tecta curua) Periphraſis eſt labyrinthi. erat .n. multis circuitibus factus. Vir. Ille dolos tecti ambagesque reſoluit. Cæca regens filo veſtigia. Ope ſororis, auxilio, quod ei, Dędalus indicauerat, q̃ ipſũ labyrintho fabricauerat. [En ego) Iungit ſe ſupradictis, quantum amorẽ fatalem eſſe dixit. [En) Ecce. [Vltima gentis) Quia oẽs quam me anteceſſerunt ita fecerunt, quia Minos & Paſyphaë non habebant aliam filiam minorem natu, Phædra. [Socias) Mihi, & illis cões. [Leges) Conditiones. [Ne forte parum credar Minoia) .i. ne ſi aliter eſſem, non putaret eſſe de gente Minois, quæ fataliter amori ſubiecta eſt. Minoia vel filia Minois, vel de eius gente. [Hoc) .ſ. quod ſequit̃ [Quoque) Sicut amor fuit fatalis. [Placuit) Ecce quod eſt fatale. Quia. [Vna domus) .ſ. tua. [Duabus) Ariadnæ ſorori meæ, & mihi. [Soror) Ariadnæ. [Capta) Amore victa. [Parente) Tuo, [Theſides) Hipp. [Ponite) Erigite, & oſtentate. [Bina trophæa) Bina monumenta victoriæ [De domo noſtra) Ex qua duas rapuiſtis. tranſlatio ſumpta à militia, nam trophæa dicuntur bellicæ victoriæ, monimenta à verſis hoſtibus dicta, nam trepo, ſignificat verto noſtri addunt aſpira. [Tempore) Commemorat tempus quo primum eſt capta amore Hipp. dicit enim fuiſſe cum myſteria Cereris Eleuſinæ celebrarentur, eſt aũt Eleuſin, ſiue Eleuſis, nam vtrunque dicitur, vrbs Africæ. ita dicta ab euentu Cereris, naui Eleuſis græce additũ ſignificat. In ea. vt ſcr. Str. fuit Eleuſinæ Cereris templum, & phanum myſticum, quod Iotinus apparuit. Diom. etiam ſcri. Cererem cum ampliſſimis ſacrificijs cultam fuiſſet, tum

* onusq́ue ſuũ. Sic & infra i Canace. Et poſitũ eſt vtero crimen onusq́; meo.

Eleuſinæ myſterijs, quæ antiquitate, caſtimoniaq; apud oẽs homines ſunt vulgata in hi igitur ſacris dicit Phędra ſe vidiſſe Hippol.& eius amore exarſiſſe, quo tẽpore optat ſe fuiſſe in Creta, quia nõ incidiſſet in tantas cũras amoris Eleuſis [Cerealis) Cereri ſacrata vel in qua. Ceres colitur [Inita) Intrata adita. [Vellem) Cupere. [Tellus gnoſia).i. terra cretenſis, in quàm ſum nata. [Detinuiſſet me) Habuiſſet me, quia non incidiſſem in tantas curas, tunc cum vidi te apud eleuſina. [Necnon).i. etiam ante alio tempore. [Acer) Vehemens & inexpugnabilis [Hæſit) Affixus eſt. [Extremis oſſibus).i. in medullis, quæ ſunt intra oſſa, extrema aũt non exteriora, ſed interiora, hoc loco intelligamus.i. vltima, extrema aũt oſſa ſic dicimus, ſicut primum, & vltimum. primam enim terram dicimus vicinam littori, ſi ex mari veniamus, vt Virg. 1. Aen. Primamq. vetant conſiſtere terra, at ſi in mare eamus erit vltima ſic intellige debet hic locus, vt dicamus extrema oſſa magis propinqua medullis, in quibus maxime dicitur eſſe amoris calor, Virg. eſt mollis flamma medullas ordo eſt, amor acer tunc præcipue hæſit in extremis oſſibus, &c. reliqua dicta ſunt per parentheſim. [Candida) Oſtendit ea, quæ excitauerunt tantam flammam amoris ſ. cultum Hippol & naturalem quendam decorem. [Candida) Aut quia Hippol. in ſignum integritatis, & pudicitiæ delectaretur tali veſte, aut quia mos ſacrarũ fortaſſe talem exigeret habitum. [Præcincti) Ornati. [Flore) Floreis coronis. [Tinxerat) Pinxerat. [Flaua) Alba cũ rubore, flauus enim color, vt ſcr. Aul. Gel. ex albo viridi, & ruffo conſtat, vnde appellamus flauas ſegetes cum ſunt iam maturitati propinque, tunc enim habent talem colorem. [Verecundus) Iuuenilis, & qualis ex verecundia prouenire ſolet. [Quemque vocat) Quia Phædra non poterat negare in Hippol. eſſe quandam vultus ſeueritatem. aſcribit eam virtuti, & dicit non appellandum rigidum, aut truculentum vultum Hipp. vt aliæ mulieres dicunt, ſed ſuo iudicio eſſe fortem .i. virilem, nam fortitudo proprie eſt virorum. [Pro rigido) .i. loco rigidi. [Sint procul) Non placent, inquit, nobis iſti muliebres ornatus in viris. [Compti) Ornati.

A S C. HOC) Dolens Venus omnem Solis ſtirpem infandis amoribus proſecuta eſt. Vnde Paſyphaë Soli filia, Minois cretenſis regis vxor, Tauri more arſit, & arte Dædali incluſa in ligneam vaccam ſeptam corio cum eo concubuit, hinc natus Minotaurus, qui labyrintho incluſus carnibus humanis vescebatur. Hæc ille. Et reliqua ad principium ſexti ad illud Dædalus, vt fama eſt &c. Phædria autem Paſiphaës filia alterius orditur generis ſui amores, vt in textu videre eſt. qui ſatis patet ſuperioribus commentarijs. Sic tamen truncũlus literariæ militiæ quòd Paſyphaë, & Phaëton, non Paſyphæ, nec Phæton legendum eſt. [Perfidus Aegides) Theſeus pater Hippol. quem perfidum dicit, quia ſe deceptam, & ſororem, aſſerit quinetiam ipſum Hip. & matrem eius, vt aſtruat illi fidem ſeruari non oportere. [Me tua forma capit) Non dicit ſe captam amore patris, vt inuitam in eius matrimonium veniſſe ſignificet. [Theſides) Theſei filius Hippol. Sed quomodo, rapuit quia aſpernatur eam Nymphæ formoſitate, qua capta eſt, & coacta ſequi inuitum. [Inita E'euſis).i. initiata ſunt feſta Cereris Eleuſinæ .i. cum Athenis propter feſta eleuſina eſſemus. [Quemque vocant aliæ, &c.) Ordo eſt. Et ſup.is vultus, quem vultum alij vocant. [Et rigidum & trucem).i. truculentum. [Erit fortia).i. præ ſe ferre fortitudinem & robur animi. [Phædra iudice).i. iudicante, aut iudicio Phædræ, hoc eſt iudicio meo, nam ipſa de ſe, quaſi de alia loquitur, hoc eſt licet vultus tuus videatur alis forte trux, & immitis, quia non colitur, tamen eſt meo iudicio placidus, & index fortis animi. Notandum autem quia iudex, & index communis ſunt generis. vnde hic Phædra iudice dicitur.

H V B. COli) Ornari. [Modico ſine) Apparatu, & menſura moderata, & nõ nimia, vt mulieres, de quibus Terẽtius dũ moliunt, dũ comũtur annus eſt. Ideo in primo de arte, dixit. Forma viros neglecta de-

Fine coli modico forma virilis amat.
Te tuus iſte rigor, poſitique ſine arte capilli,
Et leuis egregio puluis in ore decet.
Siue ferocis equi luctantia colla recuruas:
Exiguo flexos miror in orbe pedes.

Seu

Seu lentum valido torques haſtile lacerto:
Ora ferox in ſe verſa lacertus habet.
Siue tenes lato venabula cornea ferro:
Denique noſtra iuuat lumina quidquid agis.
Tu modo duritiem ſiluis depone iugoſsis:
Non ſum materia digna perire tua.
Quid iuuat incinctæ ſtudia exercere Dianæ?
Et Veneri numeros eripuiſſe ſuos?
Quod caret alterna requie, durabile non eſt:
Hæc reparat vires: feſſaque membra leuat.
Arcus, & arma tuæ tibi ſint imitanda Dianæ:
Si nunquam ceſſes tendere, mollis erit.
Clarus erat Cephalus ſiluis: multæque per herbas
Conciderant illo percutiente feræ.
Nec tamen Auroræ male ſe præbebat amandum:
Ibat ad hunc ſapiens à ſene Diua viro.
Sæpe ſub ilicibus Venerem, Cinyraque creatum
Suſtinuit poſitos quælibet herba duos.
Arſit & Oenides in Mœnalia Atalanta:
Illa feræ ſpolium pignus amoris habet.
Nos quoq; iam primũ turba numeremur in iſta,
Si Venerem tollas: ruſtica ſilua tua eſt.
Ipſa comes veniam: nec me * ſalebroſa mouebũt

* Latebroſa.

cet, & idem paulò poſt Hipp. Phædra nec erat bene cõptus amauit. [Te tuus) Dicit illum rigorem, quem aliæ mulieres damnant in Hipp. dicere. [Rigor) Seueritas in aſpectu, ſine aliqua laſciuia. [Poſiti) Relicti. [Sine arte) Te q̃ ars ẽ, eſt in ordinandis capillis. [Leuis) Tenuis puluis qui ſignificat exercitium. [In ore) In facie. [Decet).i. te. [Siue) Diſcurrit Phædra per varios actus, & exercitia Hipp. q̃bus omnibus dicit ſe delectari & primum arte equitandi. [Recuruas) Reflectis. [Luctantia) Dura reſiſtentia fræno. [Ferocis) Fortis. [Miror) Laudo. & cũ admiratione aſpicio. [Pedes). ſ. equi. [Flexos) Reuolutos. [In exiguo orbe) In exiguo ſpatio terræ & circulo, nam hoc magnæ eſt artis, eq̃tandi. [Seu lentũ) Aliud exercitium iuuenile in iaculando. [Torques) Iacis. [Lentum) Molle, non aſperum tactu, liber quidam vetuſtus habet vaſtũ, pro lentum. [Lacertus).i. brachium tuum. [Ora). ſ. mea, quia aſpicio quanta arte iaculeris. hæc enim iuuenum exercitia quæ ſunt fortitudinis inditia, ſolent mulieres maxime capere, vnde & Ouid. in Met. dicit Scyllam filiam Niſi regis Megarenſium non pulchritudine Minois, ſed etiam talibus virtutibus eſſe captam. [Venabula) Tela apta venationi. [Lato ferro) Pro lati ferri, qualia ſolent eſſe venatoria tela. [Cornea) Non à cornu animalis, ſed à cornu arbore dura, ex qua fiũt venabula optima eſt deductum deriuatiuum. [Lumina) Oculos. [Tu modo,) Quaſi dicat hoc ſolum velim, vt non ſis durus. [Siluis iugoſis).i. in ſiluis montium, vbi ſoles plurimum verſari. [Tua materia) Tua cauſa. [Quid iuuat,) Quaſi dicat nihil. [Studia) Exercitia [Dianæ).i. venationis cuius vt ſupra diximus dea eſt Diana. [Eripuiſſe) Imminuiſſe. [Suos) Sibi debitos. [Numeros) Gradus amoris qui dicuntur eſſe quinque, viſus, & auditus, contactus, & oſcula, factum. [Sed numeros) Id eſt affectus. [Quod caret) Sententia eſt. [Alterna) Variata, & viciſſim poſt labores ſumpta. [Durabile non eſt) Non diu durat. [Hæc) Requies. [Reparat) Reficit. [Feſſa) Fatigata, & debilita. Nouas in priſtinum ſtatum reducit. [Arcus) Proponit ei exemplum notum. [Et arma) ἐφεξήγησις ephexegeſis, id eſt declaratio. nam & ponitur pro, id eſt arcus enim ſunt arma Dianæ. [Mollis erit,) Id eſt arcus, & per conſequens inutilis. [Si nunquam ceſſes tendere,) Id eſt ſi ſemper fuerit tentus, & in vſu & nunquam ceſſet. [Clarus erat) Adducit Phædra exemplum quorundam, qui in ſimili vitæ ſtudio verſati ſunt, quo Hippolytus quos dicit ab Hippolyto eſſe imitandos in amore, ſicut in venatione. [Cephalus) Athenienſis fuit filius, vt quidam dicunt Aeoli, ſed vt Strabo ſcribit libro decimo Deionei filius fuit, à quo Dulychium inſula Cephalenia dicta eſt, is vxorem habuit Procrin, Erichthei Athenienſium regis filiam à qua ardenter amatus eſt, nec minus eam mutuo amo-

te proſecutus verum cum ſtudioſus venationis in Hymeto Atticæ regionis mõte ab auro ra. & viſus, & amatus fuiſſet, atque in amorem mutuum ab ea inuitatus, tandem ei aſſenſus creditur, verum cum eum ſuſpectum haberet vxor de alieno amore exiuit, vt cum deprehenderet, & ille fatigatus venationes peteret auram. à qua refrigeraretur, credidit Procris eſſe nympham aliquam, quam ille amaret cumque in fructibus occultata ſe mouiſſet, credidit Cephalus eſſe feram, & immiſſo iaculo ineuitabili eam interemit, hæc fabula plenius ſcribitur ab Ouid. lib. vij. Met. in fine. [Clarus) Notus ſtudio venationis. [Conciderant) Interfectæ fuerant. [Illo) Cephalo. [Tamen) .ſ. quamuis daret operam venationi, [Male) Inuitum, imò libenter adhærebat eius amori. [Diua) Aurora. [Sapiens) Quæ, prouideret ſibi amatorem pulchrum, & iuuenem. [A viro ſene). i. à Tithone marito ſuo ſene. Virg. Tithoni croceum liquens, aurora cubile, fuit autem Tithonus Laomedontis filius, & Priami frater, qui ex aurora filium ſuſcepit Memnona quem ſupra in prima epiſtola in auxilium Troianorum veniſſe diximus, is Tithonus longiſſimam vitam aſſecutus, poſtremo in Cicadam verſus creditur. [Sæpe) Aliud exemplum hominis etiam ſoliti verſari in ſiluis, quem nihilominus amori indulſiſſe dicit. [Cynaraque creatum) Donin dicit filium Cinyræ, & Myrrhæ eius filiæ inceſto concubitu genitum, vt ſcribit Ouid. lib. x. Met. Nam Myrrha inſano amore patris accenſa, cum ob deſperationem eius potiundi de ſuſpendio ſuo cogitaret, à nutrice, quæ eius gementis vocem audierat intellecta cauſa in ſpem adducta potiundi patris deſtitit à propoſito mortis, & tandem opera nutricis noctu ſub prætextu alterius puellæ deducta ad patrem cum eo concubuit, & Adonem concepit, verum poſt aliquot noctes cum pater voluiſſet videre, quæ nam puella eſſet illato in cubiculum lumine, cognouit eſſe filiam ſuam, quam eum ſtricto enſe inſequeretur illa in ſiluas profugit. vbi deorum miſeratione in arborem ſui nominis conuerſa eſt, quæ etiam lacrymans guttas emittit ex quibus gummi Myrrhæ eſt, Adonis autem puer ſub cortice creuerat, & tandem tempore maturo Lucina dea partus fauente in lucem editus eſt, qui mox factus adoleſcens formoſiſſimus à Venere non minus amatus eſt, quam ipſa Myrrha patrem amauerat, hunc monuerat Venus vt vitaret feras à natura armatas, quales ſunt Leones: Vrſi, & Apri, verum cum ille cupiditate laudis oblitus monitorum Veneris aprum inſequeretur, ab eo interfectus eſt quem Venus multum fleuit, & eius ſanguine in florem purpurem conuertit. [Poſitos). i. iacentes. [Ilicibus) Sunt enim ilices arbores magnæ, & glandiferæ. [Oenides). i. Meleager. [Arſit) Amore incenſus eſt. [Atalanta Mœnalia). i. Arcadica à Mœnalo monte Arcadiæ. Narrata eſt hæc fabula ſupra in epiſt. Briſeidis ſuper eum locum. Coniugis Oenides verſus in arma prece eſt. [Illa) Atalanta. [Spolium) Caput, aut vt alij volunt pellem. [Feræ) Apri. [Pignus amoris) Quo comprobatus eſt amor Meleagri erga eam. [Nos) Ego & tu. [In iſta turba) In numero iſtorum, qui licet venatione delectati ſint, tamen ab amore non abhorruerunt. [Si tollas Venerem). i. amorem. [Silua). i. venatio tua. [Eſt ruſtica) Nihil habet pulchri, aut iucundi. [Ipſa) Ego. [Latæ) Cauernoſa, vbi ſæpe latent feræ. [Mouebunt) Terrebunt.

A S C. FINE coli modico, hoc in ſententiam tranſit. [Tu modo duritiem) Docuit mulier callida ſibi placere, iuuenem, nunc ſuadet docere, vt & ipſa ei placeat, cum non ſit pulchrũ iuueni ſic venationi incumbere, vt amicam aſpernetur, idque docet exemplo aliorum venatorum. [Si nunquam ceſſes tendere) Vnde eſt prouerbium. Redditur inualidus nimium ſi tenditur arcus. [Sapiens ibat) Id petulanter dictum, quaſi ſi quæ ſaperet quantum ad Venerem prætter ſeni iuuenis. [Creatum Cynariaque) Adonin dicit. [Ipſa comes veniam) Purgatio eſt abiecti taciti. Nam dicere poſſet Hipp. etſi amicam diligam non tamen continuo nouercam. Ad quod illa ſe præferendam cæteris argumentatur, cum ſit parata obſequi & poſſit, quia vir abeſt, qui fidem ſeruare non debeat, quam neque ipſæ ſeruauit, neq; vt ſibi ſeruetur, meruit, vt exemplis probat.

H V B. OBliquo dente) Aut quid vere ſit incorruus dens apri, aut quod obliquũ ferat ictũ.

Saxa, nec obliquo dente timendus aper.
Aequora bina ſuis oppugnant fluctibus Iſthmõ:

Et

Et tenuis tellus audit vtrunque mare.
Hic tecum Troëzena colam, Pytheia regna:
Iam nunc & patria carior illa mea eſt.
Tempore abeſt: aberitq́. diu Neptunius Heros:
Illum Pyrithoi detinet ora ſui.
Præpoſuit Theſeus (niſi vos manifeſta negamus)
Pyrithoum Phædræ, Pyrithoumq́ue tibi:
Nec ſola hæc ad nos iniuria venit ab illo:
In magnis læſi rebus vterque ſumus.
Oſſa mei fratris claua perfracta trinodi
Sparſit humi: ſoror eſt præda relicta feris.
Prima ſecurigeras inter virtute puellas,
Te peperit, nati digna fauore parens.
Si quæras, vbi ſit: Theſeus latus enſe peregit:
Nec mater tanto pignore tua fuit.
At nec nupta quidem, tædaque accepta iugali
Cur: niſi ne caperes regna paterna nothus?
Addidit & fratres ex me tibi: quos tamen omnes
Non ego tollendi cauſa, ſed ille fuit.

[Aequora) Dicit Phædra ſe non derelicturam Hipp. & fu turum cũ eo in Troëzene vr be, quã ille libẽter habitabat dicit aũt Troëzena eſſe ĩ Iſth mo Achaiæ, eſt aũt Iſthmos terra anguſta inter duo maria duo aũt Iſthmi celebres memorant̃ vnus Achaicus ĩ quo fuit Corinthus, & alter Thracius, in eo Iſthmo eſt Troëzen vrbs in ſinu Argiæ, q Saronicus dr̃, in ea regnauit Pythe' pr̃ Ethræ, auus maternus Thez. Oui. li. 15. Met. eſt prope Pytheam tumulus Troëzeam, &c. cuius loci habitatione delectatus eſt Hipp. dicit igitur Phædra ſe habiturã cum eo Troëzena, & eam habitationẽ, qa placet Hipp. placere ẽt ſibi plus prima ſua. (Illa) Troëzen. [Carior) qa tu ea delectatis. [Tpe abeſt) Arguit à commoditate, quod Theſeus eius pr̃ abſit [Tpe) In opportune. [Diu) Per longum tempus. [Neptunius heros) Theſeus Neptuni nepos, nam Aegeus filius Neptuni [Ora) .i. regio. [Sui) Amici, quẽ carum habet. [Præpoſuit) Adducit Theſeum in odium Hipp. dicens eum pluris facere Pyrithoum, quam eum, & quam ipſam Phædram. [Manifeſta) Quæ apparent, & non indigent probatione. [Sola) Pergita amplificare odium Theſei. [Hæc ſolo iniuria). ſ. quod plus amet Pyrithoum, quam nos. [Vterque) Ego, & tu. [In magnis læſi rebus). i. in rebus maioris momenti. [Oſſa) Ecce cõmemorat prius iniurias in ſe à Theſeo illatas. [Mei fratris) Minotauri. [Claua) Telum fuit, quo Theſeus ad imitationem Herc. eſt vſus. [Sparſit) Dilacerauit. [Soror) Ariadne. [Præda) Rapina, vt in eius epiſt. ad Theſeum videbimus. [Prima) Nunc narrat iniurias illatas Hipp. & vt iniuria videatur maior proponit laudem eius matris, in quam accepit iniuriam. [Prima) Maxima excellentiſſima. [Inter puellas ſecuri genas) Inter Amazonas, quæ ſecuri ero telo vtebantur. [Parens) Hippol. mater tua. [Digna fauore nati) digna talem filium peperiſſe. [Vbi ſit) Mater tua. [Peregit) .i. tranſegit, & tranſfixit [Nec fuit tuta tanto pignore) .i. nec propter te pater tuus habuit reſpectum eam interficiendi. [Tanto pignore) .i. tanto filio plerunque enim mariti cauent inferre iniuriam vxoribus non propter ipſas, ſed propter filios, quem quidem reſpectum dicit non habitum fuiſſe à Theſeo. [At nec nupta quidem) Alia iniuria, quod non acceperit vxorem legitim. à Hipp. matrem Hipp. idque factum fuiſſe dicit à Theſeo in odium Hipp. vt non legitime natus non poſſet ſuccedere paternæ hæreditati. [Cur) Si non eſt accepta. [Tæda iugalis) .i. legitimo matrimonio, nam in nuptias tædas deferebant accenſas. [Nothus) Non legitime natus, & ſcribetur per th, nam ſine aſpiratione, ventum ſignificat. [Addidit fratres tibi ex me) .i. genuit etiam alios filios ex me, qui ſunt fratres tibi. nam ſi amaſſet te non curaſſet ex alia muliere ſuſcipere, ne te offenderet ex Phædra enim natus eſt Demophoon, vt ſupra diximus, & Antilochus. [Quos omnes) Filios patres tui, & tibi fratres. [Ego non fui cauſa tollendi) Excuſat ſe, quia poſſet Hipp. dicere quære ergo aluiſti, ſi ſciebas hoc eſſe mihi nociturum. dicit ſe non fuiſſe, ſed Theſeum, qui aluerit. [Tollendi) Alendi, educandi. Terẽt. Quidquid peperiſſet, decreuerunt tollere. & Iuuen. Tollere dulcem cogitat hæredem.

 O vtinam)

O vtinam nocitura tibi pulcherrime rerum.
In medio nixu viſcera rupta forent.
I nunc: & meriti lectum reuerere parentis:
Quem fugit: & factis abdicat ille ſuis.
Nec quia priuigno videar editura nouerca:
Tenuerint animos nomina vana tuos.
Iſta vetus pietas, æuo moritura futuro,
Ruſtica Saturno regna tenente, fuit.
* Saturno perijt: perierunt & ſua iura:
* Sub Ioue nunc mundus: iuſſa ſequare Iouis:
Iupiter eſſe pium ſtatuit, quodcunque iuuaret:
Et fas omne facit fratre marita ſoror.
Illa coit firma generis iunctura catena:
Impoſuit nodos cui Venus ipſa ſuos.

* *Hæc duo carmina multis codicibus non leguntur.*

H V B. O Vtinam) Optat ſe fuiſſe mortuam in partu, ſi filij, quos ex Theſeo genuit, ſunt nocituri Hipp. [Viſcera mea forent rupta) Fracta. [Nixu) Partu, nam niti parere ſignificat, in quo ſignificato frequẽtius vtimur compoſito eniti, ſuntq; volũt intelligere. [Viſcera) .i. filij, ſed prior ſenſus vt oſtendere maiorẽ amoris affectum [I nũc) Reſponſio. [Meriti) Ironice, q.d. imò nõ meriti. [Reuerere) .i. honora ta, & caue, ne violes, q̃a Hipp. poſſet dicere magnũ eſſe nefas priuignũ cũ nouerca coire, ideo magna auctoritate refellit hãc obiectionẽ cũ dicit hoc à Ioue permitti. [Nomina vana) Priuigni, & nouercæ, qui licet nomine ipſo videanẽ hẽre affinitatem, tñ non habent, ideo dixit vana, nullius effectus [Nec terruerint) .i. nec terreant. [Coitura) Commiſcenda. [Priuigno) Nam priuignus dicitur, quaſi prius genitus, hoc eſt antequam nouerca adducta ſit, nouercam autem quaſi nouam arcam, hoc eſt nouã vxorem dici, quidam volunt, ſunt autem nomina ad aliquid dicta, ſicut pater & filius vitricus etiam priuigno opponitur, dicitur enim cui mater alicuius nupſit poſt prioris mariti mortem. [Iſta) Hoc pronomen ad contemptum refertur. [Vetus) Et ideo iam digne deponi [Moritura) Quæ deficiet. [Pietas) Religio, & reuerentia concubitus inter affines. [Aeuo futuro) Sæculo venturo. [Fuit) .i. ſeruata eſt. [Saturno) Qui regnauit in Italia primi temporis cum Iano. [Tenente regna ruſtica) .i. regna, quæ nullum habeant cultum, vituperat autem illa tempora, vt etiam vituperet mores, qui in eis ſeruabantur, & cauendum ne dicatur fuit ruſtica. [Eſſe pium) .i. licere, & recte fieri. [Quodcunque iuuaret) .i. quidquid liberet. [Statuit) Iudicauit, vel legibus ſanciuit. [Marita) .i. nupta. [Fratre) Vel cum fratre, vt præpoſitio ſubaudiatur, vel fratre pro fratri, vt ſit caſus pro caſu, vt apud Iuuen. Quæ molle calenum porrectura viro miſcet ſitiente, rubetam. pro ſitienti, licet hoc poſſit ſtare ablatiuus abſolute poſitus. [Illa) Laudat vinculum neceſſitudinis amoris, & coitus, quod quidem dicit eſſe firmiſſimum. [Cathena) Vinculo. [Iunctura) Coniunctio generis, cõſanguinitatis, vel affinitatis, & eſt ſenſus illa coniunctio affinitatis, vel conſanguinitatis, quæ Veneris nodis eſt ligata, eſt valde firma, & inſeparabilis. [Cui) Iuncturæ generis. [Nodos) .i. nexus. [Suos) Quibus ipſa ſolet omnia animalia inter ſe ligare.

A S C. I N V N C, & meriti) Aperta ironia, quæ ſub forma præcipiendi vim negandi habet, quaſi dicat non eſſe verendum adire lectum talis patris, præcipue cum ipſe pater fugiat, & abdicet eum. At ſi Hippol. dicat ſolis ſe nominibus poſſe terreri, nã ſatis eſt, quia pater eſt, cui contumeliam faciat, & nouerca per quam. Ad quod callida mulier docet conſanguinitatis, & affinitatis nomina nihil feciſſe apud Priſcos. Nam apud eos ſororem duxit frater vt Iunonem Iupiter, licet ſimplex ruſticitas tempore. Saturni pium putauit abſtineri à lecto alieno, quod Iuuen. expreſſe docet in principio ſextæ Satyræ dicens. Crede pudicitiam Saturno rege moratam. In terris &c. Et paulò poſt. Viderunt primos argenta ſæcula mœchos. Auctoritate igitur Iouis vtuntur ferè perditi mortales cum is, & primus, & ſummus adulter prædicetur. Sed auctore Plin. lib. 2. Dicere inter duos connubia, aut adulteria proxime ad dementiam accedit. [Suos nodos) .i. nexus coniugales, nam ceſto ligat. Venus legitime nubentes, verum vult maiorem eſſe amorem vim inter conſanguinitate, aut affinitate coniunctos.

Nec

Nec labor eſt cælare; licet; pete munus ab illa,
  Cognato poterit nomine culpa tegi.
Viderit amplexus aliquis: laudabimur ambo:
  Dicar priuigno fida nouerca meo.
Non tibi per tenebras duri reſeranda mariti
  Ianua: nec cuſtos decipiendus erit.
Vt tenuit domus vna duos, domus vna tenebit.
  Oſcula aperta dabas, oſcula aperta dabis.
Tutus eris mecum, laudemque merebere culpa.
  Tu licet in lecto conſpiciare meo.
Tolle moras tantum, properataq. fœdera iunge.
  Qui mihi nunc ſæuit, ac tibi parcat amor.
Non ego dedignor ſupplex, humiliſque precari.
  Heu, vbi nunc faſtus, altaque verba iacent?
Et pugnare diu, nec me ſummittere culpæ
  Certa fui certi ſi quid haberet amor.
Victa precor, genibus tuis regalia tendo
  Brachia. Quid peccat, non videt nullus amãs.

HVB. NEc labor eſt cælare) Arguit nũc ab opportunitate cæ̃ládi, quã oſtẽdit eſſe facilẽ. [Nec labor) Ordo eſt, nec laborẽ. [Cælare).i.occultare .ſ.concubitum noſtrum. [Pete munus).ſ.cælandi. [Ab illa).ſ.Venere. [Licet) i.licitũ tibi, vt petas, interponitur autem quaſi per parentheſim. [Culpa) Peccatum noſtrum. [Tegi) Occultari. [Nomine cognato).i.ſub noĩe cognatione. [Viderit).i.ſi viderit. [Laudabimur) quia dicet nos hęc facere, ex caritate & pietate, quę debet eſſe inter filiũ & matrẽ. & nõ credet eſſe ex turpi affectu. [Fida) Bona & non inſidioſa quales, vt plurimũ ſolent eſſe nouercæ. Virg. Eſt mihi nãque domi pater, eſt iniuſta nouerca. [Non tibi) Arguit à facilitate negocij dicit, quod tum ambo ſint in eadem domo, non erit multũ laborandum, vt habeat aditum ad cõcubitum Phædræ, quemadmodum ſæpe laborant alij amãtes. [Reſeranda) Aperienda. [Per tenebras).i.nocturno tempore, quod ſolet eſſe aptum amãtibus. Tibullus. Hæc mihi te adducit tenebris &c. [Duri) Inexorabilis, vel crudelis qui plus æquo ſæuit in adulteros deprehenſos. Iuuen. & pœnas metuet quaſcunque mariti exigere irati. & paulo poſt. Exigit autem interdum dolor. plus quam lex vlla dolori conceſſit. [Cuſtos) Qui ſolet adhiberi ianuæ. Iuuen. Sed quis cuſtodiet ipſos cuſtodes? &c. [Vt tenuit).i. ſicut alias mecum fuiſti in eadem domo patris tui. ita nunc erimus, & nihil quid faciemus, erit ſuſpectum. [Vt) Sicut. [Vna).i.eadem. [Aperta) In conſpectu omnium eſt affectu caritatis. [Dabis aperta) Ex affectu amoris Venerei. [Culpa merebere laudem).i.peccando laudaberis. [Licet) Quãuis. [Tantummodo,) q.d. cum nihil ſit, quod obeſt. [Properata).i.ſine dilatione facta. [Fœdera).ſ.noſtri coitus. [Sic parcat tibi).ſ.vt mihi.i.ſæuiat ſic tibi, vt mihi, vel ſic ponatur adiuratiue, & deprecatiue, ſicut diximus ſupra in eo loco. Sic omnes Peleus pater impleat annos &c.i.ſic amor non te lædat, ſed ſit tibi mitis. [Ego) Quæ ſum neptis Iouis, & ſolis, habet autem Emphaſim hoc pronomen, vt apud Virg. Aſt ego quæ diuum incedo regina. [Heu vbi nunc faſtus).i.ſuperbia, & elatio mei generis, q.d. amor omnia depreſſit. [Et pugnare) Ad excuſationem ſuam hæc ſubdit [Pugnare) Reſiſtere. [Certa fui).i.deliberaui. [Si quid certi) Correctio. Quia amor leuis eſt, & inconſtans. [Victa).ſ.ab amore. [Genibus tuis) Hęc enim erant dicata miſericordię, vnde ſupplicantes, vt ſupra diximus ad pedes eorum, quibus ſupplicabant, iacebant, & genua amplectebantur. [Quid deceat) Quid ſibi ſit honeſtum, quia multa facit contra dignitatem ſuam.

ASC. NEC labor eſt cælare) Docuit religionem deorum non obſtare, docet nunc pudorem mundanum non poſſe officere, cum facile ſit cælatu. quandoquidem nemo ſit habiturus ſuſpicionẽ de affinitate coniunctis, & vna domo ſociatis. Itaq; omnino, quę ille obijcere poſſet, hæc facere docet. [Dicar priuigno fida nouerca) Quod rarum eſt. nã in Buc. dicitur. Eſt mihi nanque domi pater, eſt iniuſta nouerca. & in Georg. Hippomanes, quod ſæpe malæ legere nouercæ. Eſt.n. nouerca patris, vxor, nõ mater, in Priuignus vero coniugis filius, ſed nõ eius cui priuignus, eſt quaſi ex priore genitus. [Laudemque merebere culpa) Quia, qđ

laſciue facies, pie feciſſe putaberis, ſed non vera eſt ea laus, quam deus, & conſcia damnat. [Non ego dedignor) Docet ſe vero amore capi. quem ad humilitatem compelit, vnde Aeneid. 4. Improbe amor, quid non mortalia pectora cogis. Ire iterum in lacrymas, iterum tentare precando. Cogitur, & ſupplex animos ſummittere amori. Genibus tuis, quia vt dicit Seru. ad illud Aen. 3. Et genua amplexus phyſici genua miſericordiæ conſecrata volunt, vt aures memoriæ, frontem Genio, dexteram fidei. [Quid deceat, non videt vllus amans) Diuerbiale eſt, inde cæcus amor dicitur.

De puduit: profugusq́. pudor ſua ſigna reliquit:
Da veniam faſſæ: duraque corda doma.
* Qđ mihi ſit genitor. q poſſidet æquora, Minos:
Quod veniant proaui fulmina torta manu:
Quod ſit auus radijs frontem vallatus acutis:
Purpureo tepidum qui mouet axe diem:
Nobilitas ſub amore iacet: miſerere priorum:
Et mihi ſi non vis parcere: parce meis.
Eſt mihi dotalis tellus Iouis inſula Crete:
Seruiat Hippolyto regia tota meo.
Flecte feros animos. potuit corrumpere taurum
Mater: eris tauro ſæuior ipſe truci?
Per Venerem parcas oro: quæ plurima mecũ eſt:
Sic nunquam, quæ te ſpernere poſſit, ames.
Sic tibi ſecretis agilis Dea ſaltibus adſit:

H V B. DEpuduit).i. pudorem ibie cit, de enim hoc loco nõ augmẽtum ſignificat, ſed priuationẽ. Profugus, q à me diſceſſit. [Sua ſigna) Trãſlatio ſumpta à militibus, q fugientes relinquunt ſigna. ſ. vexilla, & hic eſt verus ſenſus, nam quod reliquerit ſigna. i. ruborem, &c. aut qđ ſit tranſlatio à literis ſigillatis nõ ꝯuenit. [Faſſe) .i. mihi, q̃ cõfeſſa ſum tibi amorem meum. [Dona) Flecte tranſlatio ſumpta ab equis. [Quod mihi) Legitur ẽt. Quid mihi, & melior eſt lectio, q. d. qd prodeſt nunc mihi nobilitas? quid mei maiores? nam nobilitas ab amore vincitũ & ei cedit. [Quid mihi). ſ. eſt vel prodeſt. [Qui poſſidet æquora) .i. qui dñatur Cretæ, & multis inſulis, quæ in mari ſunt. [Quod veniant) Ordo quid prodeſt mihi, quod fulmina veniant. [Torta). i. iacta participium eſt, nam torquere ſignificat iacere. [Manu proaui) .i. Iouis, qui Iupiter licet ex parte Minois cuius eſt pater, ſit auus Phædræ, tamen ex parte matris Paſiphaës eſt proauus, nam Phœbus filius eſt Iouis. Paſiphaë vero mater Phædræ filia Phœbi. Iuppiter autem eſt, qui iacit fulmina, vt ipſe apud Ouid. ego ſum, qui fulmina mitto. [Quid ſit) ſubaudi, quid prodeſt, quod ſit auus. ſ. Phœbus, qui & ſol dicitur. [Vallatus) Circundatus. Tempora caput. Radijs, quibus illuſtrat orbem terrarum ipſe lib. 2. Met. At genitor circũ caput omne micantes depoſuit radius. [Axe). i. curru. [Purpureo) Aut pulchro, aut rubicundo, quia ſol mane rubet. [Iacet) Proſtrata eſt. [Priorum) .i. ſupplicantium tibi, & qui te amant, de ſe autem intelligit licet pluraliter loquatur. [Eſt mihi) Poſt reliqua, quibus conata eſt perſuadere Hippolyto ad amorem ſui, ſubdit etiam ſpem dotis. [Crete) Nominatiuus eſt caſus, eſt autem inſula, vbi Iuppiter dicitur eſſe nutritus. Virg. Creta Iouis magni medio iacet inſula ponto. de Ioue autem à Seru. talis refertur fabula. Saturnus ab oraculo Thetidis comperit ſe poſſe à filio regno depelli, quod timens, natos ex Rhea filios deuorabat, quæ nati Iouis pulchritudine delectata nymphis clam commendauit in monte Cretæ Dictæo, vbi eum aluerant apes, & adhibiti ſunt Curetes, & Corybantes, qui tinnitu æris pueri vagitum audiri prohiberent, vnde ipſi ſunt matris deum miniſtri. [Seruiat Hippolyto) .i. ſit ſub poteſtate Hippolyti. [Feros) Putos. [Potuit) Argumentum à maiori ad minus. [Mater) .ſ. mea Paſiphaë. Corrumpere in coitum ſuum impellere. [Truci) Fero. [Per Venerem) Adiurat Hipp. [Quæ Venus eſt plurima mecum,) Id eſt tota eſt mecum, vel plurima pro plurimum, nomen pro aduerbio. [Sic) Adiuuatius particula. [Ames, quæ nunquam, poſſit fallere te). i. ſic amor tuus ſit certus, & potiatur votis ſuis, vt ea mulier, quam amabis, nunquam fallat te. [Sic) Adiurat per alia, & eſt ſenſus, ſic tibi faueat

* Quid mihi, &c. per interrogationẽ, & forte melior.

Diana Dea venationis, vt nõ deſint tibi feræ, quas poſſis interficere. [Dea) Diana. [Agilis) velox quidẽ oportet eſſe venatricem. [Adſit) Præſens ſit & faueat. [Saltibus) Nemoribus, & campis. [Secretis) Remotis non frequentatis. Talia.n.loca ſolent nutrire multas feras.

QVOD mihi ſit genitor &c.) Docet non pauca amori ſubdita eſſe cum omnem gene roſitatem ſuam illi ſubmittat, & ſimul laudat ſe à genere, & prius ab amore. [Eſt mihi dota lis) Laudat ſe à dignitate, & fortunis. [Sic nunquam) Particula ſic, vt diximus, apta eſt com precationibus. Omnia facilia ſunt, quo circa paucis rem abſoluimus. A S C.

Siluaque perdendas præbeat alta feras:
Sic faueant Satyri, montanaque numina Panes:
* Et cadat aduerſa cuſpide foſſus aper.
Sic tibi dent Nymphæ, quamuis odiſſe puellas
Diceris: arentem quæ leuet vnda ſitim.
Addimus his ꝑcib. lacrymas quoq; verba ꝑcantis
Perlegis, & lacrymas finge videre meas.

* Sic

PErdendas) Interficiendas. [Sic) Alia adiuratio. [Satyri, & Panes) Dij ſilueſtres, quod ipſe declarauit, cum dixit numina mõtane. [Foſſus) Percuſſus. Terent. Noli me fodere. [Cuſpide) .i. haſta.ſ.tua. [Aduerſa) Oppoſita. nam venabula ſolent opponi apris in pectus, ſupra quæ ſe ſæpe immittunt. [Cadat) Moriatur. [Sic tibi) Hæ omnes admirationes conueniunt, nam adiurat Hippolytum per ea, quæ ſcit optari à venatore. [Sic tibi) Ordo. Nymphæ ſ.quæ præſunt vndis, & fontibus. [Dent) Tibi vndam. [Quæ leuet) .i. quæ minuat. [Sitim arentem) .i. quæ ex ariditate, & ſiccitate concipitur. [Quamuis Diceris, &c.) Hæc dicta ſunt per parentheſim, q.d. quamuis Nymphæ hoc minime deberent facere, quia diceris habere odio puellas, cum ipſæ ſint puellæ. [Lacrymas quoque) Etiam lacrymas, cum ipſæ ſolæ preces deberent ſufficere. [Finge) Puta.i.exiſtima ita videre me flentem, ſicut legis verba mea: Hippolytus, pro vt poëtæ fabulantur, virginitatis & Dianæ cultor, ſpreuit Phędræ turpem petitionem, qua ex re indignata falſo illum apud patrem Theſeum detulet, quod ei vim voluiſſet inferre. Ille patrem Aegeum, vt ſe vlciſceretur, rogauit. qui agitanti currum Hippolyto, Phocam immiſit, qua equi territi eum dilacerauerunt. Tunc Diana eius caſtitate commota ab inferis eum ad vitam per Eſculapium filium Apollinis, & Coronidis reuocauit, Hippolytumq. in Aricia nymphæ Egeriæ commendauit. & eum Virbium, quaſi bis virum iuſſit vocari quod Virg. vij. Aeneid. oſtendit. Phædram vero audita morte Hippolyti, alij gladio, alij laqueo vitam finiſſe dicunt. Quo exemplo deterreantur mulieres omnes ab illicito deteſtabiliq. amore: de vel idem, vel etiam miſerabilior finis ea ſequatur. H V B.

QVAMVIS adiſſe puellas) Muliebre genus inuiſum fuit Hippolyto, quod apud Euripide deteſtatur, eius rei meminit & Plutarchus. P A R.

IN V. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

QVI plura de Paride velit videre: repetat argumentum primæ epiſtolæ. hic ſatis eſt dicere, quæ ad hunc locum pertinent. cum Paris in ſiluis Phrygijs apud paſtorem, ſiue armentarium (vt ſupra diximus) viueret: coniugio Oenones vſus eſt, quæ Nympha erat illorum locorum, cui Paris coniugij fidem promiſerat. Sed poſteaquam iudicium de pulchritudine trium dearum tulit, & Venerem duabus prepoſuit: vt Helenam ſibi ob precium iudicij promiſſam pateret, Lacedæmona acceſſit. Cumq; iam fama eſſet, quòd eam ſecum adduxiſſet, & Oenone etiam hoc vidiſſet: dolens ſe priorem coniugem à Paride relictam eſſe, quæ ei ſemper fida fuiſſet: hanc epiſtolam ad Paridem ſcripſit. in qua fidem ſui amoris erga eum commemorat. & promiſſa Paridis ſibi facta, & conqueritur, quod ſe relicta adulteram accepit: nititurq; adducere eam Paridi in odium, & contemptum, commemorans eius impudicitiam, & fraudem factam Menelao eius priori marito, & contra dicit Oenone, quam conſtans, & fidelis ſemper fuerit ipſi Paridi: cum tamen habuerit multos amatores, à quibus fuerat ſolicitata.

OENONE PARIDI.
EPISTOLA V.

* Nympha ſuo Paridi, quamuis ſuus eſſe recuſat,
Mittit ab Idæis verba legenda iugis.

PERLEGIS) an coniux prohibet noua? per lege, non eſt
Iſta Mycenæa littera facta manu.
Pegaſis Oenone Phrygijs celeberrima ſiluis
Læſa quæror de te (ſi ſinis ipſe) meo.
Quis deus oppoſuit noſtris ſua numina votis?
Ne tua permaneam; quod mihi crimen obeſt?
Leniter, ex merito quidquid patiare, ferendũ eſt.
Quæ venit indigne pœna, dolenda venit.
Nondum tantus eras, cum te contenta marito
Edita de magno flumine nympha fui.
Qui nunc Priamides (abſit reuerentia vero?)
Seruus eras, ſeruo nubere nympha turi.
Sæpe greges inter requieuimus albore tecti.
Mixteque cum folijs præbuit herba torum.
Sæpe ſuper ſtramen, fœnoque iacentibus alto,
* Depreſſa eſt humili cana pruina caſa.
Quis tibi monſtrabar ſaltus venatibus aptos?
Et, tegerer catulos qua fera rupe ſuos?
Retia ſæpe comes maculis diſtincta tetendi.
Sæpe citos egi per iuga ſumma canes.
Inciſæ ſeruant à te mea nomina fagi.
Et legor Oenone falce notata tua.
Et quantum trunci, tãtum mea nomina creſcũt.
Creſcite, & in titulos ſurgite rite meos.
Populus eſt (memini) fluuiali conſita ripa.
Eſt id qua noſtri littera ſcripta memor.

HVB. PERLEGIS?) Interrogatiue pronunciandum eſt. [Noua coniux?) Helena, quã nuper duxiſti. [Prohibet) Vetat te legere epiſtolam meã. [Perlege) Hortatiue ponit, non imperatiue [Facta) ſcripta. [Mycenea) Menelai, qui fuit ex Mycenis, q. d. non eſt ſcripta manu alicuius tui hoſtis, nã Menelaus pp raptam cõiugem ſuã debuerat ſcribere literas, quas Paris nõ libẽter legeret. Pegaſis, vt & dictionum, & locorum quorundã Grecorum ratio omnino me non fugiat efficit Ioan. Plac. alias fratris Carmelitani nũc monachi ſingularis in beneuolentia & ſtudiũ, qui hoſpitio, domoq. mea ſupra annũ vſus nõ minus moribus & religione, quã vtriuſq; linguæ doctrine mihi probandus viſus eſt, is per tps, quo vna fuimus, quantum per occupationes meas licuit. mihi nonnulla græce interpretatus eſt, nõ nulla ẽt extra lectionẽ oſtendit. Inter q̃ apud Apolloniũ 1. Argon. verſum mõſtrauit, quo eſt Pegas nomẽ eſſe fontis, dicit enim. i. ſtatim hic fontem peruenit, quam vocant πηγὰς, vult igit ipſe ab Oenone Pegaſia appellari, eſt ẽt pega, vt ſcribit Plin. lib. 4. oppidũ Beotię, verũ qm Muſas Pegaſidas appellam⁹ à Pegaſeo equo alato nato ex ſanguine Meduſæ, vel à fronte ab eodẽ equo facto, quia Græci fons pigi, pege dr̃, & ipſæ Muſæ Nymphæ dñr, nõ erit fortaſſe incõueniẽs, Oenonen appellatã Pegaſida, quaſi Nympha nõ tã a pege proprio nomine fontis, q̃ à page appellatiuo, hoc eſt à fonte, nã & ipſa ſe Nymphã fuiſſe teſtat̃, cum dicit Edita de magno flumine Nympha fui, ergo [Pegaſis). i. Nympha. [Celeberrima) Notiſſime. [Læſa) Quæ accepi iniuriã à te. [Meo) Qui es meus ꝯiux [Si ſinis). i. ſi pateris me queri. i. ſi non remoues cauſam querelæ. [Quod crimẽ,) q. d. nullũ [Leniter) ſentẽtia eſt, & eſt ſenſus, ferẽdũ eſt æquo aio, qdqd accidit hoi merẽti, at illud dolenter fert, qđ pter meritũ euenit. [Patiare) Pronũtiat̃ aliqs, ſecũda pſona pro tertia. [Ex merito). i. p merito & iuſte. [Ferendũ)

Multi hæc duo carmina aſcriptitia dicũt

Defenſa

Tolerandum patiendum.[Leniter).i.molliter,æquo animo.[Dolenda).i.cũ dolore ferenda.[Nondum)Narrat ſuam in Parim beneuolentiam,& ſua in eum merita. [Tantus) Tã magnus,quia tunc eras in numero paſtorum nõ in numero procerum,ſicut nũc es.[Nympha).ſ.ego.[Edita)Genita.[De magno flumine) Alij dicunt fuiſſe filiam Xãthi,alij Cebreni fluuij,quia quidem poëtæ Græci eam Cebrenida appellant. ego qui certum affirment Cebrenum fluuium eſſe Phrygiæ,nondum memini me legere. Sed Cebreniam,ſiue Cebriniam regionem eſſe Phrygiæ Str.ſer.lib.13.ibi quæ dicit Alexandri,ſiue Paridis,& Oenones ſepulturam oſtendi quàm dicunt Alexandri vxorem fuiſſe priuſquã Helenam raperet. [Seruus eras)Eras famulus [Qui nunc Priamides).i.qui nunc diceris filius Priami.[Abſit &c.)Per parentheſim hæc dicta ſunt.[Reuerẽtia abſit vero).i.reſpectus nõ habeatur,veritati dicendæ.[Tuli)Paſſa ſum.[Nubere) Fieri vxor,nam ad mulieres ſolum pertinet niſi in opprobrium referatur,vt apud Iuuen.Nubit amicus.Mar.Barbatus rigido nupſit Caliſtratus Afro.Idem:Nolito fronti credere,nupſit heri.[Sæpe greges)Commemorat conſuetudinem,quæ ſibi fuit cum Paride.[Arbore tecti).ſ.ſub vmbra arboris.[Præbuit torũ).i.fuit nobis ꝓ toro.[Cana)Alba epitheton pruinæ.[Humili)Non alta. [Stramen) Aſternendo dicitur,quidquid põt ſubter ſterni,vt Paleæ & ſimili. [Venatibus).i.venationibus,vel venantib.i.venatoribus.[Tibi)Qui ætas imperium locorum.[Catulos)Filios,nam vt quarũdam domeſticorũ animalium,& quorundã volucrum filios dicimus pullos, vt pullum eq., pullum aſini,pullum aquilæ, pullum hirundinis, &c. ſi quarundam ferarum filios catulos dicimus,vt catulos leonum catulos luporum,catulos vrſorum,&c.[Tegeret)Occultaret, & tutas haberet.[Comes).ſ.tua.i.quæ tecũ veniebam.[Diſtincta maculas).i.plena nodis. [Egi)Impuli inſtigaui.[Per iuga)Per montes.[Inciſæ à te).i.inſcriptæ. [Notata) Scripta. [Legor)In phagis,& alijs arboribus.[Populus)Arbor,quàm aquis gaudet.Virg.Populus in fluuijs,Abies in montibus altis.[Conſita) Poſita,plantata,inde ager cõſitus dicitur,qui arboribus abundat.[Memor noſtri)Quæ mei memoriam ſeruat,propter ſcripturam tuã. [Tantum mea nomina creſcunt) [illegible] quanto maiores arbores ſiunt,tãto magis apparẽt notæ & literæ mei nominis.[Creſcite)Apoſtrophat ad arbores ipſas.[Et ſurgite) Erigimini.[Recta)Pro recte,nomen pro aduerbio,vt rauca ſonãs annis.i.rauce. [In titulos meos) Id eſt commemorationem mei nominis .

PEGASIS) Nympha Nais.i.annis Cebreni filia,atque eo pacto ſe diſtinguit ab eiuſ- **PARR.** dem nominis alij: Oenone, N.fuit etiam Budioni filia,à qua Aegma inſula appellata Oenone prius eſt,vt autumat Pythonetus Aegmetarum primo Oenocium præterea celebrat Euripides,in Iphigenia Aeaco patre vatam [Meo)Viro. Nam priuſquam Paris Helenam raperet Oenone Paridi nupſit,ex eoq́. Corythum peperit,vt eſt apud Lycophonem. [Magno flumine)Cebreni.Interpres Lycophronis. [illegible] i.Oenona filia fuit Cebreni,vel Oenei . [Abſit reuerentia vero) Secedat, inquit, perſonæ reſpectus, & omnis pudor,vbi quid ex fide narratur.[Seruus)Paſtor,antiquo Romano ex more,ſecundum quem loquitur Ouidius omnes paſtores fuiſſe ſeruos,ex Strabone dũ de brutis agit: Saluſtioque & Liuio conſtat.[Depreſſa)Corrige defenſa,& vitata ſub humili caſa.Sed hęc in Claudianum copioſis . Itaque ne Iouis (vt aiunt) Corinthus , inculcare ſuperſedebo .

PERLEGIS &c.)Nonnulli lib. habent hos verſiculos in capite.Nympha ſuo Pari- **ASC.** dis quamuis ſuus eſſe recuſat,Mittit ab Idæis verba legenda iugis . Quod quidem reor à grammaticis editos,maior enim multo vis eſt ex abrupto inchoaſſe vt fideles libros. [Perlegis ? an coniux prohibet noua?Mycenæa manu.) Agamemnonis,aut potius Menelai,cuius coniũgem rapuiſti . [Pegaſis,) Id eſt fontium Dea,ſeu Nympha, & quia Muſæ fontibus præſunt.Nymphæque ſunt,etiam Pegaſides dici ſolent . [Leniter,) Id eſt leni. hoc eſt tranquillo, & modeſto animo . Et tranſit vterque verſos in prouerbium . [De magno flumine,) Scilicet Xantho . [Qui nunc Priamides,) Supple es . [Abſit reuerentia vero,) Id eſt ne contemnatur , quia veritas odium parit . [Tuli,) Id eſt ſuſtinui , paſſa ſum , dignata ſum.[Quis tibi monſtrabat)Docet ſe quoque magiſtram eius,qua pollet artis,fuiſſe. [Fagi inciſæ) Sic in Buc. Imò hæc in viridi nuper, quæ cortice fagi Carmina deſcripſi &c.

Populc)

Populus viue precor: quæ conſita margine ripæ:
Hoc in rugoſo cortice carmen habes:
Cum Paris Oenone poterit ſpirare relicta:
Ad fontem Xanthi verſa recurret aqua.
Xãthe retro propera: verſæq́. recurrite lymphæ:
Suſtinet Oenonen deſeruiſſe Paris.
Illa dies fatum miſeræ mihi duxit: ab illa
Peſſima mutati cœpit amoris hyems:
Qua Venus, & Iuno, ſumptiſque decentior armis
Venit in arbitrium nuda Minerua tuum.
Attoniti micuere ſinus: gelidusque cucurrit,
Vt mihi narraſti, dura per oſſa tremor.
Conſului (neque enim modice terrebar) anusq́;
Longæuosque ſenes: conſtitit eſſe nefas.
Cæſa abies: ſectæque trabes: & claſſe parata,

HVB. POpule) Apoſtrophã facit ad quandam populum arborem, in qua dicit adhuc remanere promiſſionẽ Paridis erga ipſam Oenonem. [Cõſita) Poſita. [Margine) Extremitate. [Rugoſo) Aſpero, ſiue cõtracto, & pleno rugis, quales ſolẽt eſſe cortices arbořꝝ. [Cum Paris) Hoc eſt carmẽ, quod in teſtificatione ſui perpetui amoris in Oenonen Paris ſcripſerat, cuiꝰ ſenſus erat. Tunc aq̃ fluuij Xanthi reuerſuram ad fontem ſuum cum Paris poſſet viuere Oenone à ſe derelicta, q.d. quod ſicut impoſſibile eſt, quod aqua Xãthi vnq̃ reuertatur ad fontem, ita erit impoſſibile quod ego Paris poſſim ſine Oenone viuere. [Spirare) Viuere. [Verſa) A curſu ſuo mutata. [Xante) Vertit Oenone ſermonem ad Xanthum dicens, vt redeat q̃nquidem Paris potuit eam deſerere [Lymphæ) Aquæ. [Suſtinet) Patitur, & poteſt. [Illa dies) Narrat originem ſuorum malorum, quæ incepit, q̃n tres Deæ ſuppoſuerunt ſe iudicio Paridis. [Fatum) Infortuniũ. [Hyems) Tempeſtas tractum à mari. [Cœpit) Incepit. [Ab illa) .ſ. die, qua Venus, &c. [Decentior armis ſumptis) .i. eſſet honeſtior armis ſumptis, quam depoſitis veſtibus. [In arbitrium) In iudicium tuum de pomo, de quo diximus in argumento primæ epiſtolæ. [Attoniti) Terrefacti. [Micuere) tremuere, vt in prima epiſtola, vſque metu micuere ſinus. [Gelidus tremor) Qui facit gelidos. Virg. Extemplo Aeneæ ſoluuntur fulgore membra. [Vt) Poſtquam. [Narraſti mihi) Dixiſti mihi tres Deas ad iudicium tuum veniſſe. [Conſului) Interrogaui [Anus) Quæ plerunque interpretantur talia [Et ſenes longæuos) .i. longæ ætatis. [Neque enim terrebat modice) .i. multum terrebar, eſt.n. liptote, & per parentheſim legendum eſt. [Conſtitit) Per illos apparuit, & iudicatum eſt. [Eſſe nefas) Eſſe malum. [Cæſa abies) Breuis narratio apparatus Paridis ad rapiendam Helenam. [Abies) Arbor modo tanta apte nauibus ædificandis. [Cæſa) Inciſa .ſ. eſt. [Trabes) Ligna.

PAR. ANVS, & longæuos ſenes) Sagos intelligit & coniectores, ex quo genere fuiſſe Pycheum Pelopis Tæthron patrem diximus ex Plutarcho [Conſtitit) Vno ore prædixerũt.

ASC. ILLA dies, &c.) Ordo eſt. Illa dies, qua Venus, & Iuno, & Minerua nuda decentior .i. pulchrior ſup. futura. [Sumptis armis) .i. ſi ſumpſiſſet arma. [Venit in tuum arbitrium) .ſ. quælibet earum [Duxit) .i. attulit. [Mihi miſeræ fatum) .i. fatale exilium. [Et hyems) .i. tempeſtas incerta. [Amoris peſſima) .ſ. in me. [Cœdit mutati ab illa) .i. poſt illam diem. [Poſtquam) .ſ. Veneri pulcherrimam puellam pollicenti data eſt à Paride ſententia. Nota eſt fabula, cum enim ab Thetidis cum Peleo, nuptias omnes Deæque præter Martem, & Bellonam inuitati eſſent, id ægre ferentes excluſi, Mercurium dimiſerunt cum aureo malo, ſeu pomo, in quo ſcriptum erat detur pulcherrimæ, quod proiectum inter ſummas Deas. Palladem, Iunonem, & Venerem, cum ſingulæ ſibi vendicare vellent, relatum eſt ad Paridem, qui pro Venere iudicauit, mercede pulcherrimæ puellæ illectus cum Minerua ſapientiam, & in bello victoriam, & Iuno regnum, & gloriam pollicerentur. Diſerte, & graphice dicit ſumptiſque decentior armis, quia Veneri nuditas, Mineruæ armatura competit, ad quod alludit Auſonius noſter, vt ferè legitur ſic. Armatam Venerem vidit Tritonia Pallas: Nunc certemus, ait iudice, vel Parida. Tum Venus, armatam quid me male ſana laceſſis? Quæ quote vici tempore, nuda fui.

HVB.

Cærula ceratas accepit vnda rates.
Fleſti diſcedens: hoc ſaltem parce negare:
Præterito magis eſt iſte pudendus amor.
Et fleſti: & * madidos vidiſti flentis ocellos:
Miſcuimus lacrymas mœſtus vterque ſuas.
Non ſic appoſitis vincitur vitibus vlmus:
Vt tua ſunt collo brachia * nexa meo.
Ah quoties, cum te vento quærere teneri:
Riſerunt comites: ille ſecundus erat.
Oſcula dimiſſæ quoties repetita dediſti:
Quàm vix ſuſtinet dicere lingua, vale.
Aura leuis rigido pendentia lintea malo
Suſcitat: & remis eruta canet aqua.
Proſequor infelix oculis abeuntia vela:
Quà licet: & lacrymis humet arena meis.
Vtque celer venias, virides Nereidas oro,
Scilicet vt venias in mea damna celer.
Votis ergo meis alij rediture rediſti:
Hei mihi pro dira pellice blanda fui.

* noſtros

* vincla

CAerula) Coloris cærulei, eſt aũt cęruleus color inter viridem, & nigrum, & eiuſmodi ſolet eſſe color maris. [Ceratas) Cera, vel pice illitas. [Parce) Abſtine & noli negare hoc te fleuiſſe, cũ à me diſcederes. [Iſte amor) Helene. [Eſt magis pudẽdus pręterito) .i. turpior tibi, quã meus .i. magis deberet te pudere amare Helenam, quã confiteri amaſſe me, qa amor meus erat licitus, & honeſtus. [Iſte amor) Adulteræ, q̃ virũ reliquit, & liberos, vt externũ ſequereť. [Et fleſti & nřos,) q.d. vterq; fleuimus. [Nřos ocellos flentis) .i. oculos mei flẽtis, eſt .n. flentis genitiuus caſus, qa habet vltimam breuem, nõ aũt eſt accuſatiuus pluralis, vt q̃dam falſo exiſtimant, nam tales accuſatiui plurales in is deſinentes ſemper hñtis finalẽ longam [Suas) Proprias, vt quiſque ſuos patimur manes. [Non ſic) Comparatio amplexũs Paridis. [Vlmus) Arbor vitibus apta, præſertim in Italia. Virg. Vlmisq; adiungere vites [Vincitur) Legatur. [Vitibus appoſitis) .i. adhærentibus, tanq̃ maritis ſuis. [Vt) Sicut. [Nexa) Implicita. [Ah quoties) Dicit tantùm fuiſſe ante Paridis erga ſe amorem, vt cum eſſet diſceſſurus, quæreretur ventum eſſe aduerſum, cum tamen reuera eſſet ſecundus, ſed pigebat eum diſcedere. [Teneri) Impediri. [Riſerunt) Quid videbant non eſſe verum, quod querebaris, ſed te hoc facere, quia pigebat te à me diſcedere. [Ille) Ventis. [Secũdus) Felix. [Quoties,) q.d. ſæpiſſime. [Repetita) Renouata, quia cum me dimiſiſſes, ſæpe reuertebaris, vt me oſculareris. [Quàm vix) .i. quàm difficile. [Suſtinuit) Potuit. [Arua) Exponit proceſſum diſceſſus Paridis. [Malo) Arbore nauis, declinatur hic malus. [Suſcitat) Monet. Eruta. [Commota) Canet. [Spumeſcit) Proſequor oculis .i. proſpicio. [Quà licet) .i. quatenus licet .i. quantum poſſum. [Humet) Madefit. [Vtque celer) .i. precor, facio vota pro celeri reditu tuo. [Nereidas) Nymphas maris Nerei filias. [Scilicet) Certe, & eſt quaſi irriſio ſui ipſius. quæ in damnum ſuum reditum Paridis optauerit. [Rediture) Qui eras rediturus. [Alij) Ad vtilitatem alterius .ſ. Helenæ. [Hei mihi) Dolat, quod precata ſit ad vtilitatẽ alterius. [Blanda) Supplex. [Pro dira pellice) .i. in vtilitatem pellicis, quæ mihi nocet. [Pellice) .ſ. mea .i. Helena, pellex autem dicitur reſpectu mulieris, & non viri, vt Caliſto fuit pellex Iunonis, & non Iouis, eſt autem pellex, vt Maſſurius Iuriſconſultus ſcripſit, quæ cum vxor non ſit, cum aliquo tamen viuit. vt vxor, quam nunc vero nomine amicam, & concubinam appellant. C. Flac. ſcribit. ff. de verb. ſign. eam pellicem nunc vulgo vocari, quæ cum eo, qui vxorem habeat, corpus miſcet, quoſdam eam vocare, quæ vxoris loco ſine nuptijs in domo ſit Græci Pallacem vocant, vnde non bene ſentiunt, qui à pelliciendo dictam volunt. Nam & Nonius à græco vocabulo ſignificantiam trahere teſtatur. Feſtus dicit nõ ſolum mulieres alienis viris ſuccumbentes, ſed etiam mares pellices dici apud antiquos pellicem dictam, quæ vxorem habenti, nubebat, cui generi mulierum à Numa Pomp. etiam pœna conſtituta erat hac lege. Pellex aram Iunonis ne tangito, ſi tanget Iunoni trinibus demiſſis agnam fœminam cædito.

Iſte

PARR. ISTE amor) Adulteræ, quæ virum reliquit, & liberos, vt externum ſequeretur.

ASC. VINCITVR) A quarta coniugatione media longa.i.circunligatur.[Querere)Sic leg.eſt, vt ſit qui venit à quererer, cuius ſecũda eſt perſona quererers, vel quererere penulti ma longa, reliquis breuibus. [Ille ſecundus erat) Hoc eſt ventus, de quo querebaris, erat ſecundus, & ita conueniens nauigationi. vnde comites ſcientes te irretitum amore riſerunt. [Votis) Ergo tu rediture.i.qui debebas redire meis votis.i.ad vota mea, rediſti alijs ſ.Helenæ. extra carmen diceret, alijs rediturus rediſti, &c.

Aſpicit immenſum moles natiua profundum:
Mons fuit: æquoreis illa reſiſtit aquis.
* Hinc ego prima tuæ proſpexi vela carinæ:
Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
Dũ moror: in ſumma fulſit mihi purpura prora:
Pertimui: cultus non erat ille tuus.
Fit propior: terraſque cita ratis attigit aura:
Fœmineas vidi corde tremente genas.
Nã ſatis id fuerat (quid enim furioſa morabar?)
Hærebat gremio turpis amica tuo.
Tunc * fleui, rupique ſinus. & pectora planxi:
Et ſecui madidas vngue rigente genas:
Impleuique ſacram querulis vlulatibus Idam:
Illuc has lacrymas in mea ſaxa tuli.
Sic Helenæ doleat: deſertaque coniuge ploret:

* Hinc ego vela tua coniugis prima carinæ.

* vero.

HVB. ASpicit) Deſcribit locũ, vnde primum vidit Paridem reuertentem à Græcia cũ Helena. [Moles) Altitudo, magnitudo. [Natiua) Naturalis, nõ autẽ arte facta. [Aſpicit) Dat ſenſum rei inanimatę, non.n. ipſa aſpicit, ſed, q in ea ſit, aſpicere põt. [Immenſum) Quaſi quod ſit ſine mẽſura [Profundũ) Mare. alias pro cœlo ponitur. [Mons fuit) ſ. illa moles. [Reſiſtit) Opponĩt & eas frangit. [Hinc) Ex illa mole. [Prima) Non prima vela ſed ego prima.i.ante alios, affectus.n. facit, vt plerunque primi ſentiamus, quod alij etiam poſſunt cognoſcere. Ouid. de Pyramo & Tysbe: Quid nõ ſentit amor? Primis vidiſtis amantes: Et vocis feciſtis iter. [Fuit impetus) Vehemens voluntas. Ire per fluctus, vt tibi obuiam irem. [Dum moror) Dum expecto. [In ſumma prora).i. in ſumma parte proræ [Purpura) Veſtis purpurea, qui habitus erat muliebris. [Tuus cultus).i. quem tu ſoleres geſtare, aut qui tibi conueniret. [Propior) Propinquior. ſ. nauis. [Cita aura) i. volucri vento. [Genas).i. vultum, partem enim pro toto poſuit, nam genas teſte Feſto, alij palpebras dici putant, alij eas partes, quæ ſub oculis ſunt, alij eas partes in quibus barba primum oritur. [Corde) ſ. meo. [Id).ſ. vidiſſet faciem muliebrem. [Non ſatis fuerat) Ad dolorem meum. [Quid enim) Parentheſis eſt. [Hærebat tuo gremio) Sedebat in ſinu tuo, & hoc erat mihi acerbius. [Tunc) Cum vidi amicam eſſe in gremio tuo. [Rupi) Dilaniaui. [Sinus) Veſtes. [Planxi) Percuſſi. [Secui) Incidi, & laceraui. [Vngue rigente).i. vnguibus duris. [Impleui).i. exclamaui alta voce. [Idam) Montem, de quo Virg. Iamque iugis ſummæ ſurgebat Lucifer Idæ. [Sacra).ſ. Cybele. [Illuc) In Idam. [Has lacrymas) Quas fundo præ dolorem. [In mea ſaxa) Id eſt ſaxa montis Idæ, in quibus ſoleo habitare. [Sic Helenæ) Imprecatur nunc Oenone ſimilem infelicitatem Helenæ, vt quemadmodum priuauit Oenonem marito, ſic ipſa remaneat priuata ſuo. [Helenæ) Nominatiuus eſt græcus. [Sic) Sicut ego.

PAR. MONS fuit) Hoc ex eorum ſententia, qui putant elementorum mutua viciſſitudine .ſ. dum aliud in aliud tranſit, rerum faciem mutari, mareque nunc eſſe, quod antea fuit terra & econtrario. lege Meteora Ariſt. & Senecæ quæſtiones naturales, hoc expreſſum in epiſtola Ariadnæ. Mons fuit apparent frutices in vertice rari Nunc ſcopulus pendet adeſus aquis.

ASC. TERRASQVE cita) Coniuge, cita aura, non cita ratis, vt quantitas indicat. [Sic Helena doleat) Vtitur nunc imprecatiua particula ſic quia oppoſitorum ſæpe effectuum vna ſunt arma.

Quæque

Quæque prior nobis intulit, illa ferat.
Nunc tecum veniũt, quæ te per aperta ſequũtur,
Aequora: legitimos deſtituuntque viros.
At cum pauper eras: armentáque paſtor agebas:
Nulla, niſi Oenone, pauperis vxor erat.
Non ego miror opes: nec me tua regis tangit:
Nec de tot Priami dicar vt vna nurus,
Non tamẽ vt Priamus nymphę ſocer eſſe recuſet:
Aut Hecubæ fuerim diſſimulanda nurus.
Dignaque ſum: & cupio fieri matrona potentis:
Sunt mihi, quas poſſunt ſceptra decere, manus.
Nec me, faginea quod tecum fronde iacebam,
Deſpice: purpureo ſum magis apta toro.
Denique tutus amor meus eſt: tibi nulla parantur
Bella: nec vltrices aduehit vnda rates.
Tyndaris infeſtis fugitiua repoſcitur armis:
Hæc venit in thalamos dote ſuperba tuos.

QVæque) Duæ ſunt dictiones. [Quæ).i.& ipſa. [Ferat).i.patiatur ea. [Quæ intulit nobis).i. ſimilem iniuriam, quam nobis intulit. [Nunc tecum) Conatur inducere in odium Helenam Paridi commemorans eius impudicitiam. [Veniũt) Inuidioſe, & ad contumeliã vſa eſt plurali pro ſingulari, ſic Terent. potiuſquam perpeti meretricum contumelias. [Legitimos viros).i. iſto matrimonio ſibi iunctos, quos non relinquunt, niſi impudiciſſimæ mulieres. Iuuen. Nupta ſenatori comitata eſt Hippia ludum &c. [At cum,) q.d. non ſequuntur te, ſed fortunã tuam, ego autem ſecuta ſum vi. [Agebas) Ducebas, & bene nam proprie dicuntur agi pecora. Virg. En ipſe capellas protinus æger ago. Et idem: Et potum paſtas age Tityre. & inter agendum. Occurſare capro, cornu ferit ille, caueto [Non ego miror) Occurrit obiectioni. [Miror) .i. ſuſpicio, & cupio. i. non habeo reſpectum tuarum opum, & tuæ magnæ potentiæ [Tangit) Mouet. (De tot). ſ. nuribus, erant enim plurimæ. Virg 2. Aen. Vidi Hecubam, centumque nurus. Idem: Quinquaginta illi thalami ſpes tanta nepotum Procubuere. ſiue enim ſingulas vxores habebant filij Priami, ſiue plures ſecundum morem barbarorum plurimas fuiſſe, neceſſe eſt, plurimi enim fuiſſe dicuntur filij Priami. [Non tamen). ſ. eſt. [Vt) .i. quod recuſet, ſpernet & dedignetur. [Nymphæ). ſ. mei [Diſſimulanda) Tacenda occultãda. i. quod Hecubam debeat pudere, dicere me eſſe nurum ſuam. [Dignaque ſum). i. & mereor. [Matrona). i. vxor, nam, vt voluit A. Gel. Matrona proprie dicitur, quæ cum viro in matrimonium conuenit, licet aliter eam diffiniat Nonius. [Potentis) ſ. tui. [Dicere) .i. ſunt mihi aptæ manus ad ferendum ſceptrum honeſte, licet in ſiluis habitauerim, & ideo dicit nec me &c. [Faginea fronde) Aut ſub arbore fagi, aut quia ex frondibus arborum fiebant plerunque tori, & præcipue ab ijs, qui habitabant ſiluas. Iuuen. Siluestrem montana torum cum ſterneret vxor Frondibus, & culmo &c. [Purpureo toro). i. regio & purpurea ornato, quales ſunt tori potentum virorum. [Denique) ſuaſit hactenus à parte honeſti, nunc vero, & à tuto, & ab honeſto ſimul arguit ſe eſſe retinendam, & Helenam reijciendam. [Tutus) Sine periculo. [Vltricas) Quales pro Helena repetenda parantur. [Tyndaris) Helena filia putatiua Tyndarei, nam vt reuera filia Iouis fuiſſe dicitur. [Infeſtis) Inimiciſſimis. [Repoſcitur) A marito, & à tota Græcia. [Hac dote) Deriſiue, quaſi dicat, pro dote affert tibi bellum. [Superba) Quia videt bellum propter ſe moueri. HVB.

DESERTA QVE coniuge). i. à marito, ſeu à te, ſeu alio. [Nunc tecum veniũt) Diſſimulanter imprecatur, docet enim iniquum, & inhoneſtum eſſe. [Faginea fronde) Eſt .n. arbor glandifera latis frondibus. Vnde, Tityre tu patule recubas ſub tegmine fagi. Et poteſt ſcribi per ph, quia venit à græco φαγεῖν, quod eſt comedere. [Tyndaris). i. Tyndarei filia ſaltem putatiua, cum ſit Iouis, & Lædæ. Tyndari vxoris progenita Helena. Sic Virg. lib. 2 Tyndarida aſpicio. Sic & Amphytrioniades ab eodem dicitur Hercules, cum ſit Iouis filius ex Alcmena Amphytrionis vxore. ASC

Quæ)

Quæ ſi ſit Danais reddenda: vel Hectora fratrem
Vel cum Deiphobo * Pulydamanta roga.
Quid grauis Antenor, Priamus quid ſuadeat ipſe
Conſule: queis ætas longa magiſtra fuit.
Turpe rudimentum, patriæ præponere raptam:
Cauſa pudenda tua eſt: iuſta vir arma mouet.
Nec tibi ſi * cupias, fidam promitte Lacænam,
Quæ ſit in amplexus tam cito verſa tuos.
Vt minor Atrides temerati fœdera lecti
Clamat: & externo læſus amore dolet:
Tu quoque clamabis: nulla reparabilis arte
Læſa pudicitia eſt: deperit illa ſemel.

*Polydamantia

* ſæpius

HVB. QVæ) .ſ. Helena. [Roga). i. interroga. [Pulydamanta) Polydamas vir Troianus fuit ex primoribus, habet aũt naturaliter primam breuem, ſed poëtæ aut addunt vnum l, aut per diphthógum græcam dicunt Pulydamas, ſed noſtri potius addunt, l. [Grauis) Venerabilis prudẽs. [Quid ſuadens) Quid ſentiat an reddendam, an retinendam Helenã, nam Antenor vt ſcribit Hom. in cõcilio ſuaſit Helenã oĩno reddendam, ideo Horat. Antenor cẽſet belli præſcindere cauſam. [Cõſule) Interroga, ſed interrogamus etiam minores, & pares, conſulibus aũt maiores, & prudentiores. [Queis). i. quibus. [Aetas longa fuit magiſtra) Longa enim ætas hominem facit prudentiorem, quia multarum rerum vſum .i. experientiam habet. Neſtor apud Ouid. lib. 13. Met. Non omnia grandior ætas, Quæ fugiamus habet, ſerit venit vſus ab annis. [Turpe rudimentum). i. turpis inſtitutio. [Raptam) Abductam, non autem legitime tibi iunctam. [Patriæ) Aut eſt adiectiuum, & ſubauditur, vxori. i. quæ ſit de patria tua, aut patriæ. i. ciuitati tuæ. i. malle eam retinere, quàm ſeruare patriam tuam, quæ propter ipſam eſt peritura. [Vir) Menelaus. [Iuſta) Pro recuperanda vxore, nam ſi pro repetitionem aliarum rerum bellum dicitur iuſtum, quanto iuſtius pro repetitione vxoris. [Pudenda) Turpis digna pudore. [Arma) .i. bella, metonymia eſt. [Nec tibi) Reddit eam ſuſpectam infidelitatis, quia priori marito nõ ſeruauerit fidem. [Si). i. quamuis. [Cupias) .i. optes. [Lacænam). i. Helenam à Laconia regione, vnde fuit oriunda. maſculinum eſt lacum, fœmininum eſt lacæna, neutrum non dicimus lacænum, ſed laconicum. [Quæ) .ſ. Helena. [Sit verſa) .i. mutata. ſ. ab amore Menelai. [In tuos amplexus) In tuum amorẽ, & cõcubitũ. [Vt minor) Dicit Oenone ſucceſſurũ Paridi id, quod euenit, vt. ſ. ab ea deſeratur. [Vt) Sicut. [Minor) Iunior. ſ. Menelaus, nam Agamẽnone minor natu fuit. [Clamat) Conqueritur [Temerati) Adulterio vitiati, & læſi. [Externo) Peregrino. ſ. tuo. [Tu quoq;) Sicut ipſe. [Nulla reparabilis) Diſtinguẽdũ eſt, vt hoc coniugatur cũ inferioribus ſic, vt ſit ſenſus, & ordo pudicitia læſa, eſt reparabilis nulla arte, quia illa deperit ſemel .i. pudicitia amiſſa nunq̃ amplius reparari poteſt, ſicut pleraq; alia, vt fides, beneuolentia, & ſimilia, quæ amiſſa poſſunt & reparari quod non idẽ pudicitiæ contingit, q̃a mulier corrupta nõ põt eſſe oĩ tpe nõ corrupta. [Illa). ſ. pudicitia. [Deperit). i. amittitur. [Semel) Statim, & vno tpe, non aũt ſæpius.

PAR. HECTORA fratrẽ) Non prohibet, vt quidam putat, omnino ſuadet, vt ad Hectorẽ referre. Hector. n. connubij fidem ſanctiſſime coluit. Adiecit Deiphobum non ex hiſtoria, quippe quem conſtat auctorem fuiſſe ne Helena redderetur. Sed opinioni errore, & puellari bonitate, q̃ non decebat, eſſe ſuſpicioſam. [Polydamãta) Scribe Pulydamãta, vt apud Perſiũ. Non mihi Pulydamas, exẽplo Homeri notiſſimo. [Semel) Irreparabiliter. Horat. Et ſemel emiſſum volat irreparabile verbum. Semel. n. fieri dr̃. id, quod infectũ reddi nõ poteſt.

ASC. PVLIDAMANTA) Polydamas vnus erat ex proceribus Troianis etiam Hectori reuerendus, ad quam alludit Perſ. dicens Sat. 1. Nec mihi Pulydamas, vel Troiades Labeonem Prætulerint. Dr̃ aũt quaſi multorum domitor, & declinatur hic Polydamas, huius Polydamantis, vel eos, ſicut Calchas, vnde accuſatiuus eſt Polydamanta. [Conſule) Conſiliũ pete. vnde ꝯſultor, à quo petitur conſiliũ. [Queis). i. quibus ætas &c. [Patriæ). i. incolumitati, & ſaluti pr̃iæ tuæ, q̃ niſi reddideris Helenã, ſalua ꝑmanere neq̃t. Reddẽda ergo eſt. [Nec tibi) aliud argm̃, q̃a & ipſa ſtatim reddi volet. [Nulla reparabilis arte Læſa pudicitia) Pulchrũ, & nimis verũ diuerbiũ. [Depit illa ſemel) .i. ex toto, ita vt nihil reſtet, qđ ſcđo ꝑire poſſit.

Ardet

Ardet amori tui, ſic & Menelaon amauit.
Nunc iacet in viduo credulus ille toro.
Felix Andromache certo bene nupta marito:
Vxor ad exemplum fratris habenda fui.
Tu leuior folijs, tunc cum ſine pondere ſucci
Mobilibus ventis arida facta * volant:
Et minus eſt in te, quam in ſumma pōdus ariſta:
Quæ leuis aſſiduis ſolibus vſta riges.
Hoc tua (non recolo) quondā germana canebat,
Sic mihi diffuſis vaticinata comis.
Quid facis Oenone? quid arenæ ſemina mandas?
Non profecturis littora bobus aras.

HVB.

* cadunt

ARdet) Obiectio. [Sic & Menelaon) Reſponſio ad obiectionem, q.d. non eſt fidendum eius amori. [Sic) .ſ. vt te amat, non vero amore. [Ille) Menelaus. [Credulus) Qui nimium facile credidit ſe amari. [Felix) Ex commendatione Hectoris fratris ſui. [Certo) .i. fido, & ſtabili. [Ad exemplo fratris) Quia ſicut ille diligit Andromachen, ita illé diligere debueras. [Tu) ò Pari. [Leuior) Mutabilior. [Tunc,) q.d. non omnibus folijs, ſed aridis, quæ ſolent eſſe leuiora. [Volant) Sparguntur, & per area feruntur. Et minus alia comparatio læuitatis Paridis comparat enim eum ſpicis ſiccis, & maturis. [Ariſta) Quæ ita dicta eſt ab ariditate, licet contra naturam ſui primitiui corripiat primam ſyllabam. [Quæ) .ſ. ariſta. [Vſta) Docta, vt Perſ. Inſana canicula meſſes Iandudum coquit. [Aſſiduis ſolibus) .i. continuis caloribus. [Solibus) Nam ſoles in plurali pro caloribus, vel diebus accipimus, vt, Tris adeo incertos cæca caligine ſoles Erramus. i. dies. [Hoc tua) Dicit Oenone hæc ſibi fuiſſe pronunciata à Caſſandra, ſorore Paridis vaticinatrice, ponitque verba eius vaticinij. [Tua germana) .i. ſoror .ſ. Caſſādra. Fuit autem Caſſandra Priami filia, cuius amore captus Phœbus promiſit ei diuinandi artem, ſi ſibi obſecuta eſſet, quod cum illa ſe facturam dixiſſet, poſtea accepta arte, & poteſtate diuinandi, negauit. Quam rem Phœbus ægre ferens, cum ei auferri non liceret, quod ſemel dederat, abſtulit ei fidem diuinationis, effecit.n. vt ei non crederetur, vnde Virg. Aen. ij. Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris Ora, dei iuſſu non vnquam credita Teucris. dicit igitur Oenone Caſſandram prædixiſſe ſibi aduentum Helenæ perniciosum ſibi, & Troianis. [Canebat) Diuinabat. [Hæc) Quæ nunc euenerunt. [Comis diffuſis) .i. ſparſis per humeros, quemadmodum vaticinantes habere ſolent, vt Virg. de Sibylla: Non comptæ manſere comæ. [Quid facis) Verba Caſſandræ, q.d. fruſtra armas Pariden. [Quid arenæ ſemina mandas?) Tranſlatio ab agricolis, ſicut .n. amittunt ſemina, qui ea in arena ſpargunt, ita dicuntur amittere laborem, qui in ea re laborant, quā aſſequi nequeunt. [Non profecturis) .i. reddituris fruſtum. Iuuen. Nos tamen hæc agimus, tenuique in puluere fulcos, Ducimus & ſterili littus verſamus aratro.

ANDROMACHE) Aenionis (vt eſt apud Hom.) filia Xenon autem tradit ex Andræmone natam Lyrneſio, cui ſuffragatur Aeſchylus, qui Lyrneſiam vocat Andromacham in Phrygibus. [Certo marito) Qui præter Andromacham iuſto matrimonio nullam ſibi iunxit, etſi liberos ex pellicibus eum ſuſcepiſſe licet ex Euride ſuſpicari, quod & Anaxicrates Argolicorum ſecundo videtur affirmare. PAR.

IN toro viduo) .i. deſerto, ipſe viduus. Hæc tua (nam recolo) Docet à Caſſandra ſe quoque admonitam, ſed Teucrorum neminem illi fidem adhibuiſſe. vnde eſt illud Aen. ij. Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris Ora, dei iuſſu non vnquam credita Teucris. Apollo enim perijt, ab ea ſtuprum, quod illa ſe conceſſuram negauit, niſi prius donum prophetiæ & vaticinij perpetuum daret, quod ille cum iuramento detulit, ſed vbi ſe à puella deceptum agnouit (non enim conſenſit) abſtulit ab eius vaticinijs veri fidem, ſeu credulitatem. Hanc Bacchilides vaticinantem futura Troiani belli mala, dum claſſis in Græciam pararetur, inducit, quem imitatur Horat. lib. j. Carm. ſed Nerea vatem inducit dicens. Paſtor cum traheret per freta nauibus Idæis Helenam, &c. [Diffuſis comis) Vaticinantes .n. furore raptæ capillos diſſoluebant. Vnde Aen. 6. de Sibylla. Non comptæ manſere comæ, ſed pectus anhelum, Et rabie fera corda tument. ASC.

Graia iuuenca venit: quæ te,patriámq;,domumq;,
Perdat. Io prohibe, graia iuuenca venit.
Dum licet, obſcœnā ponto * demergite puppim.
Heu quantum Phrygij ſanguinis illa vehit.
Dixerat, in curſu famulæ rapuère furentem.
At mihi flauentes diriguere comæ.
Ah nimium miſeræ vates mihi vera fuiſti.
Posſidet en ſaltus illa iuuenca meos.
Sit facie quamuis inſignis, adultera certe eſt.
Deſeruit * patrios hoſpite capta Deos.
Illam de patria Theſeus (niſi nomine fallor)
Neſcio quis Theſeus abſtulit ante ſua.
A iuuene, & cupido, credatur reddita virgo?
Vnde hæc compererim tam bene, quæris? amo.

*Dij mergite

* ſocios

HVB. GRaia) Ecce impedimentū ſui laboris. [Iuuēca) Per contumeliam, nam mulieres impudicæ iuuencæ; & vaccæ dñr, nec ob aliam cauſam Io, & Prœtides in vaccas conuerſæ dñr, niſi quia factę ſunt impudicæ. Ouid. lib. j. de Arte. Nec fuge linigeræ memphithica tēpla iuuencæ. Multas illa facit, quod fuit ipſa Ioui .i. multas mulieres facit vaccas, ſicut ipſa fuit. [Perdat) Euertat, & deſtruat. [Io) Clamantis eſt, non aūt nomen proprium. nam pro nomine proprio prima longa eſt. Iuu. Si candida iuſſerit Io. Cum vero habet primā breuem eſt aduerbio exclamãtis, vt hic. interdum lętantis: vt apud Ouid. in j. Amo. Miles Io magna voce triumpha canet. dicit ergo. [Io prohibe) .i. oh prohibe. ſ. ne veniat. [Dum licet) Dum nondum attigit littus. [Obſcœnam puppim) .i. quæ vehit obſcęnam mulierem. [Heu quantum,) q d. multum. [In curſu) .i. in proceſſu). ſ. ſui ſermonis. [Furentem) Diuinantem. nam furor ēt de diuinatione dř. [Diriguere) .i. rigidæ factæ ſunt ex metu, declinatur aūt, non dirigo, ſed dirigeo ſecundæ coniugationis. [Fauentes) Albæ, vel pulchræ de flauo colore dictū eſt ſupra. [Nimiū vera) Quia venit illa iuuenca, & expulit me [Meos ſaltus) Tranſlatio eſt nam iuuencæ ſolent paſci in ſaltibus .i. nemoribus, vbi ſunt paſcua. dicit ergo illa iuuenca eſt in poſſeſſione meorum paſcuorum .i. poſſidere, quem ego deberem poſſidere. [Sit facie) Adducit nunc Helenam in contemptum, oſtendens eius infidelitatem, & impudicitiam. [Inſignis) Egregia. [Capta hoſpite) .i. Helena capta amore ſui hoſpitis ſui. [Deſeruit) Fugiens à patria. [Deos ſocios) Vel connubio præſidentes, vel ſocios .i. patrios [Neſcio quis) Solemus ita loqui de ignotis. [Abſtulit) Exportauit. [Sua ante) Suis dolis. Virg. At Cytherea nouas artes, noua pectora verſat Conſilia. [De patria) ſ. ſua. Vnde Paris in epiſtola ad Helenam. Ergo arſit merito, q nouerat omnia Theſeus: Et viſa es tanto digna rapina viro [A iuuene) Reddit eam ſuſpectam ſtupri, cum rapta fuerit. [Credatur) .i. debeat ne credi? q d. non. [Reddita) Reſtituta. [Virgo) .i. intacta, & inuiolata. [A iuuene) Argumentum ab ætate. nam iuuenes proniores ſunt in venerē. Scribit tñ Hellanicus Theſeū iam quinquagenarium fuiſſe, cū Helenam rapuit. [Et cupido) .i. amāte, argūm ab effectu animi. [Vnde) .i. à quo [Compererim) Cognouerim, didicerim. [Hæc) Quæ dixi de Helena. [Amo) Et ideo amor cogit me iſta inueſtigare. Virg. Quis fallere poſſit amantem?

PAR. IVVENCA) Per ambages vaticinium. Nam quod iuuenca ſignificet adulterā, quæque ſui copiam facit affamatæ ſunt, & meræ nugæ, quippe, cum dicit Ouid. in Arte: Multas illa facit, quod fuit ipſa Ioui: intelligi voluit, In Iſeo .i. Iſidis, æde puellas exemplo deæ ſuis amatoribus obſequi, itaque morem gerere, vt ipſa Io olim Ioui [In curſu) In medio vaticinandi calore, cum longe plura prædicenda ſibi reſtarent. [Famulæ rapuere) Nam Priamus imperauerat, vt quoties Caſſandra ſolueret os in oracula, toties eam famulæ coërcerent marmorei thalami clauſtris, vt inſanam, meminit Lycophron, & eas interpres. [Iuuene) Aut oratorie mentitur, vt Helenam adducat in ſuſpicionem ſtupri, aut certe iuuentam produxit ex ſententia Varronis ad annum 5. & 40. Nam cum Theſeus Helenam rapuit, agebat annum ferè quinquageſimum.

ASC. GRAIA iuuenca venit) Alludit ad boues oratorios, perſtant in Metaphora. [Capta hoſpite) .i. pulchritudine eius, non vi.

Vim

Vim licet appelles, & culpam nomine veles.
Quæ toties rapta eſt, præbuit ipſa rapi.
At manet Oenone fallenti caſta marito.
Et poteras falli legibus ipſe tuis.
Me ſatyri celeres (ſiluis ego tecta latebam)
Quæſierant rapido, turba proterua, pede.
Cornigerumque caput pinu præcinctus acuta
Faunus in immenſis, qua tumet Idai, vgis.
Me fide conſpicuus Troiæ munitor amauit.
Ille meæ ſpolium virginitatis habet.
Id quoque luctando, rupi tamen * antę capillos.
Oraque ſunt digitis aſpera facta meis.
Nec precium ſtupri gemmas, aurumq. popoſci.
Turpiter ingenuum munera corpus emunt.

HVB.

LIcet) Quamuis. [Vim) violentiam illa à a Theſeo. [Veles) .i. regas [Noie) .ſ. violentiæ, & non voluntarij delicti. [Quæ toties) Senſus eſt. ipſa Helena, quæ toties eſt rapta, noluit capi. eſt aūt ſnia Herod. lib. j. loquētis de ipſa Helena. prudentium eſſe pro nullo hr̄e raptarum pulchritudinem, qppe quæ, niſi voluiſſent, haud dubie raptæ nō fuiſſent. [Toties) Inuidioſe dixit. cum bis tantum fuerit rapta. primum à Theſeo, deinde à Paride. [At) Cōmemorata impudicitia Helenæ, nunc commemorat Oenone pudicitiam ſuam, & loquitur de ſe, tanquam de tertia perſona. [Fallenti) Tibi, qui me fallis. [Tuis legibus) Quia, quo iure vtitur maritus in vxorem, eodem poteſt vti vxor in maritum. [Me ſatyri) Commemorat copiam amantium, à quibus dicit ſe ſolicitatam. [Satyri) Dij ſiluestres. [Turba proterua) Sunt. n. libidinoſi multum. Ouid. Et in Venerem Satyrorum prona iuuentus. [Rapido pede). i. celeri perſecutione. [Siluis, &c.) Parentheſis. [Faunus præcinctus caput pinu acuta) Quia corona ex frondibus pineis ferre dicitur. Quà ſubaudi ea. [Qua) .ſ. parte. [Ida) Mōs Phrygiæ. [Tumet) Altus, eſt. [In iugis) .i. altitudine. [Me fide) Dicit ſe etiam amata a Phœbo, ab eoq; per vim raptam virginitatem ſuam. [Munitor) Murator, vnde mœnia dicuntur, quaſi munia, mutata œ, diphthongo in u. Conſtat autem ex fabulis Phœbum cum Neptuno promiſſa ſibi mercede à Laomedonte Troiæ muros feciſſe. [Conſpicuus) Inſignis. [Fide) Cithara. [Ille) .ſ. Phœb. [Spolium) Tranſlatio à victore: nam ſpolium dr̄ quidquid victo eripitur à victore. [Id quoque) .ſ. ſpolium virginitatis. [Luctando) .ſ. habet. i. pugnando, & non voluntate mea [Rupi) Laniaui. [Capillos) Ipſius Phœbi. [Gemmas preciū, &c.) Appoſitio eſt, vel declaratio. [Precium) Mercedem. [Turpiter) Sententia eſt; exornatio Rhetorica. [Ingenuum) Liberum. i. turpe eſt liberæ mulieri corpus ſuum pro quæſtu proſtituere, unde & meretrices dicuntur à merendo.

* vngue

PARR.

TVRBA proterua) Alluſit ad originem vocabuli. Satyros. n. dictos à σάθη, quæ priſca Græcorū lingua ſignificat membrū uirile. Macrobius auctor eſt, quia ſalaces, & libidinoſi ſunt.

ASC.

AT manet Oenone) Plena laus alterius vituperatione, & ſui commendatione, nam ſe caſtam, & fidelem viro adultero probat permanſiſſe. Helenam vero incaſtam, & viro fideli infidelem fuiſſe criminatur. [Me fide conſpicuus) A nominatiuo fides, huius fidis, quamuis Priſc. velit dici hæc fidis, non fides in ea ſignificatione, qua chordam plectri, ſeu cytharæ ſignificat, nec eſt à nominatiuo fides, fidei, vt etiam quantitas probat, quia corripitur ablatiuus tertiæ, & producitur quintæ. Eſt ergo Apollo munitor Troiæ, conſpicuus. [Fide) .i. lyra, quia vt dicit Horat. in Arte: Ne forte pudori ſit tibi muſa, lyræ ſoler: Et cantor Apollo eſt. Item eſt munitor Troiæ. Vnde Aeneas ad eum lib. 6. Phœbe, graues Troiæ ſemper miſerate labores, Dardana qui Paridis direxti tela manuſque. Is autem medicinæ repertor dicitur. Vnde ipſe apud hunc poëtam, Inuentum medicina meum eſt. Et potiſſimum ex herbis, quod ideo fingitur, quia Apollo Sol eſt, qui herbis, radicibuſque vim medicam influit. Eſt idem oraculorum, & vaticiniorum Deus, quia certiſſima ſunt ſolis iudicia. vnde, Solem quis dicere falſum audeat? veruntamen quia à ſummo Deo omnia dependent, ne ergo Apollo quidem futura noſcat, niſi ab Ioue diſceret: vnde Æn. 3. Quæ Phœbo pater omnipotens, mihi Phœbus Apollo Prædixit, vobis furiarum ego maxima pando.

Ipſe ratus dignam, medicas mihi tradidit artes:
Admiſitque meas ad ſua dona manus.
Quæcunq; herba potens ad opē, radixq́. medēdi
Vtilis in toto naſcitur orbe: mea eſt.
Me miſeram: ꝙ amor nō eſt medicabilis herbis.
Deſtituor prudens artis ab ea arte mea.
Ipſe repertor opis vaccas pauiſſe Pheræas
* Dicitur & noſtro ſaucius igne fuit,
Quod neque graminibus tellus fœcunda creatis,
Nec Deus auxilium, tu mihi ferre potes.
Et potes, & merui, dignæ miſerere puellæ.
Non ego cum Danais arma cruenta fero.
Sed tua ſum, tecumq́ue fui à puerilibus annis.
Et tua, quod ſupereſt temporis, eſſe precor.

* Fertur: & à noſtro

HVB. IPſe).ſ.Phœbus,q.d.ſpōte ſua,me nihil petēte [Ratus) Arbitratus. [Medicas artes).i.artes medēdi.[Admiſit)accepit, vel adhibuit.[Herba & radix) In his.n. magna eſt vix ad curādos morbos. [Potēs)efficax.[Mea eſt).i.mihi cognita, & meæ arti ſubiecta.[Me miſerā) Conqueritur, quod hæc ars eius morbo.i. amori nō poſſit mederi.[Prudēs artis).i.perita medicinæ. [Deficior)Derelinquior.[Ipſe).ſ.Phœbus. [Reptor opis) .i.medicinę,quā appellat opē quia hoībus ēt de vita periclitantibus opitulatur. hanc aūt artem à Phœbo inuentā, ipſe Met.lib.j.demonſtrat dicente Phœbo: Inuentum medicina meum eſt,opiferq́. per orbem Dicor,& herbarum ſubiecta potentia nobis. [Pauiſſe) .i. ad paſcua duxiſſe,ab eo quod eſt paſco.[Pheræas)Theſſalicas.i.vaccas Admeti regis Theſſaliæ. Pherę n.pluraliter declinatum vrbs fuit Theſſaliæ,neque legendum eſt Pharæas. Fabula autem hoc habet. Cum ob Hippolytum diſcerptum ab equis,vt ſupra diximus, miſeratione Dianæ ab Aeſculapio ad vitam reuocatum indignatus eſſet Iupiter,id cuiquam niſi ſibi licere, & Aeſculapium fulmine interemiſſet, Apollo pater Aeſculapij id ægre ferens Cyclopas, qui fulmina Ioui fabricauerant,verberauit. Quare Iupiter eum deitate priuauit, vt quidam volunt per annos nouē,quo tpe dr̄ pauiſſe in Theſſalia armēta regis Admeti.[Saucius)Percuſſus.Virg. At regina graui iādudū ſaucia cura.[Nec Deus).ſ.Phœbus. [Merſit)Quia te dilexi,& ſemper tibi fida fui.[Dignæ)Merētis.[Non ego)Reuocat & odium Helenę,pp quā ſignificat bella à Gręcis moueri.[Cū Danais)Cū Gręcis ſicut Helena. [Puerilibus)Pro puellaribus, quia puer teſte Priſ. apud antiquos cōis erat gn̄is.[Tpis)Subaudi id tpis. [Quod ſupereſt) quod reſtat,& ſic finis eſt epiſtolæ. Paris aūt non flexus eſt verbis Oenones, ſed ea relicta, Helenam accepit,quæ (vt ſupra dictum eſt)cauſa fuit euerſionis Ilij.& totius Troiæ, dr̄ tn̄ à Strabone in Cebrenia regione monſtrari ſepulchrum Paridis, & Oenones eius vxoris, ex quo vr̄ non eam penitus dereliquiſſe,ſed (vt diximus) magna eſt opinionum varietas.

ASC. ME miſerum,quòd amor) Vt Valla docet,quoties ò,particula ſubiicetur,non tam vehemens eſt excandeſcentia,nec πάθος,quocirca modeſtius dicet me miſeram, quàm ò, aut heu me miſeram regitur tamē ò ſubintellecto,aut me miſeram iudico,aut cēſeo. [Quod) .i.quia amor non eſt medicabilis herbis.[Non ego cum Danais)Sic Dido. Non ego cum Danais,Troianam excindere gentem Aulide iuraui.[Et tua) Precor eſſe tua.Sic alibi: Me tamen excepto,qui precor eſſe tuus.vbi auctore Valla dicere potuiſſet, ſed non tam eleganter,quem precor eſſe tuum. Ordo autem eſt.[Et precor).i.precibus cupio eſſe tua,ſup. [Illud temporis).i. per illud tempus. [Quod ſupereſt) .i. reliquum eſt nobis.

IN VI. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

VT huius epiſtolæ argumentum plenius & melius percipiatur, aurei velleris fabula primum eſt referenda quæ ab Ouid.lib.4.Faſt. circa finem ponitur Athamas Aeoli filius, Nephelen vxorem primum habuit,ex quo Phryxum & Hellen genuit,qua amiſſa,& in nubem cōuerſa,& facta Dea, duxit aliam vxorem Inonem,Cadmi filiam,quæ cū more nouercarum odiſſet priuignos, coxit ſemina,quæ agricolæ ſeminarent,quæ cum eo anno nullum fructum produxiſſent, & magna frugum penuria eſſet

ſub

ſubſecuta: miſſus eſt ſacerdos, qui oraculum ſciſcitaretur, de remedio huius mali. verſum ſacerdos ab Inone corruptus nunciauit oraculum petere, vt Phryxus & Helle mactarentur ad ſacrificium ad placandos deos quod cum pater Athamas diu facere recuſaſſet, tandem & ciuium cõſenſu, & neceſſitate compellente, cum Phryxum, & Helleniam ante aras viuatos conſtituiſſet, vt eos mactaret: Nephele eorum mater nube ſua deuecta ad eos, vt fugerent præcepit, tradiditq; arietem lanam auream habentem, qui eos tranſueheret vltra mare. Sed Helle puella, cũ timuiſſet & male inhæreret arieti, cecidit, & mari, in quod ceciderat, nomen dedit, nam Helleſpontum ab ea appellauerunt. Phryxus vero in Pontum profectus in Colchida delatus eſt, vbi Arietem ſacrificauit, & pellem auream ipſius Arietis in templo Martis ſuſpendit, quod Dionyſius ex oraculo monitum feciſſe dicit. Poſtea Aeeta in Ponto regnante ex oraculo reſponſum datum eſt illum tunc moriturum, cum ab externis nauigio delatis aureum illud vellus ſublatũ fuiſſet. hac cauſa ſuſtentauit ſe innata crudelitate hoſpites ſacrificare, vt diuulgata tanti ſceleris fama, externi omnes ab eius regionis acceſſu, & ab aurei velleris rapina abſtinerent, & vt Dion. q; Hiſt. voluit templum muro circundedit, cuſtodeſq; multos appoſuit ex Taurica accitos, de quibus à Græcis fabulæ miranda ſunt. Decantatum enim eſt Tauros igne ſpirantes circa templum eſſe, & à Dracone peruigili cuſtodiri vellus, quod qui voluiſſe auferre ſopiendum Draconem, domandos Tauros ignem naribus vomentes: Serpentis dentes ſerendos, ex quibus orituros homines armatos, contra quos pugnandum eſſet & denique eos vincendos, & ſic auream vellus auferendum, quæ omnia fabuloſa ſunt nam allegorice aliter intelliguntur, vt poſtea dicemus. Forte per ea tempora in Theſſalia regnabat Pelias Aeſonis patris Iaſonis frater, qui virilis ſexus liberos nullos habebat: Iaſon igitur cum eſſet robuſti corporis, animiq; præter ceteros ſuæ ætatis magni, cupienſq; dignum aliquid facere ex ſuperiorum exemplo, maximeq; Perſei, aliorumq; plurium, quos ex claris, externiſq; expeditionibus immortalem gloriam aſſecutos audi erat, communicauit conſilium cum Pelia rege patruo ſuo qui eius deſiderio aſſenſus eſt, non, vt Iaſonis gloriam augeret, ſed ſperans illum in belli expeditione periturum, nam quia ſe filijs maſculis priuatum eſſe videbat fratrem timebat, ne quando filij ope, & virtute adiutus ſibi, regnoq; inſidiaretur, ſimul & territus oraculo, quod acceperat ſibi Neptuno annua ſacra reddenti pede nudo interueniente aliquo ſe cito moriturum. Acciderat autem vt eo ſacrificante, Iaſon altero pede nudo interueniret, quem diſcalciauerat, quia in aqua ſiue limo Anauri fluuij manſerat. Hanc igitur ſuſpicionẽ occultam tenens Pelias, pollicitus eſt ſe Iaſoni auxilia laturum, ſi expeditionem pararet in Colchos ad rapiendum vellus aureum, & cum propter barbarorum efferatamq; gentium, quæ Pontum habitabant crudelitatem videret Iaſon, quo difficilius ſibi certamen propoſitum eſſet, eo ſibi maiori gloria fore, neceſſaria ad id bellum parauit, & primum iuxta Pelium montem nauem ædificauit magnitudine longe maiori, quam quæ ad eam diem fieri conſueuerant, erat enim ante paruarum nauicularum vſus. huius vero eximiam magnitudinem ſtupentibus omnibus diffuſa per Græciam eius rei fama multi egregij iuuenes vltro ad certamen, & eius belli communionem allecti ſunt. Iaſon in aquã deducta naue & neceſſarijs rebus ſuis, optimos omnium, qui cum eo ire cupiebant, elegit numero quattuor & L. Ex eis clariſſimi fuerunt Caſtor & Pollux, Hercules, Telamon, Orpheus, et ipſe nauigij auctor Iaſon, nauis Argo dicta eſt ab Argo eius architecto, vt quidam ſcriptores afferunt, qui etiam inter nauigandum eius reſarcienda curam acceperat, alij volunt à velocitate dictam, nam ἀργὸς græce velocẽ ſignificat, gubernator Typhis fuit, de quo Virg. Alter erit tu Typhis, & altera quæ vehat Argo Delectos heroas & Ouid. in 1. de Arte: Typhis in Aemonia puppe magiſter erat. ipſi ſocij à naue Argonautæ dicti ſunt. Ex Pegaſeo igitur Theſſaliæ ſinu ſoluentes in Lemnum delati ſunt, vbi Iaſon conſuetudinem habuit cum Hypſipyle Thoantis regis filia, quæ tunc Lemni regina erat, nam viros omnes (vt infra dicetur) Lemni mulieres interfecerant, & fœmineo regebantur imperio, verum conſumptis duobus annis cum Hypſipyle, & ea grauida facta Iaſon tandem diſcedere coactus eſt. Itaque ex Lemno data fide Hypſipyle ſoluerunt, vt propoſitam expeditionem perficerent. Cum igitur in Colchos delati eſſent, edocti fuiſſent à Medea de crudelitate patris, qui hoſpites ſacrificabat, pollicitaq; eſſet ſe adiutricem ad perficiendum certamen, & Draconem ſopiendum, Tauroſq; vinciendos, vt fabulæ trahunt, Iaſon iureiurando data fide, vxorem ſibi futuram quoad vita ſuperſtes eſſet ſpopondit ope igitur ipſius Medea victoriam adeptus Iaſon eam ſecum abduxit, quod cum intellexiſſet Hypſipyle, dolens ſe relictam ab Iaſone, & aliam ſibi prælatam, hac epiſtola primum gratulatur Iaſoni de reditu incolumi & victoria parta de aureo vellere, deinde conqueritur, quod eam reliquerit propter Medeam. quam nititur adducere in odium, in inuidiã, & in contemptum ipſi Iaſoni. oſtendens eam eſſe crudelem, ſuperbam, & impudicam. Sed iam ad textum.

HYPSIPYLE IASONI.

EPISTOLA VI.

LITTORA Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina
Diceris, auratæ vellere diues ouis.
Gratulor incolumi: quantum ſinis: hoc tamen, ipſo
Debueram ſcripto certior eſſe tuo.
Nam, ne pacta tibi præter mea regna redires,
Cum cuperes: ventos non habuiſſe potes:
* Quamlibet aduerſo ſignetur epiſtola vento.
Hypſipyle miſſa digna ſalute fui.
Cur mihi fama prior, quàm nuncia littera venit?
Iſſe ſacros Martis ſub iuga panda boues:
Seminibus iactis ſegetes adoleſſe virorum:
Inque necem dextra non eguiſſe tua:
Peruigilem ſpolium pecudes ſeruaſſe draconem:
Rapta tamen forti vellera fulua manu.
Hæc, ergo, ſi poſſem timide credentibus iſta,
Ipſe mihi ſcripſit, dicere: quanta forem?
Quid queror officium lenti ceſſaſſe mariti?
Obſequium, maneo ſi tua, grande tuli.

HVB. LITTORA) .i. portū. [Theſſaliæ) Regionis ſuæ. [Reduci) Incolumi, & ex magnis periculis liberata. Nā Seruio teſte proprie dñr reduces, qui pericula euadunt. Virgil. Aen. 1. Nanque tibi reduces ſocios, claſſemq́; relatam Nūcio. Et idem. Vt reduces illi ludunt ſtridentibus alis. [Vellere) Lana dicitur autem a vellendo, quia apud antiquos non tondebatur, ſed vellebatur. [Gratulor) Gaudeo, gratulamur autem alijs, gaudemus nobis. Cic. tibi gratulor, mihi gaudeo, gaudere tamen etiam dicimus de alijs, cū de nobis nunq̄ dicamus gratulari. [Quantum ſinis) .i. quantū pmittis. ſ. me gratulari [Hoc ipſo) .i. de hoc ipſo. ſ. quod rediiſſes cū vellere aureo. [Fieri certior) .i. admoneri. [Tuo ſcripto) .i. per aliquam tuam epiſtolam. [Nam, ne) Excuſat ipſum Iaſona, quod non redierit in Lemnō, cū reuerteretur ex Colchis, vt magis eū accuſet, quod poſteaquā redijt, nihil ad eā reſcripſerit, & eſt ſenſus. poſſibile eſt quod nō habueris vētos proſperos vt redires ad me cū velles redire. Ordo eſt. [Potes) .i. poſſibile eſt, te nō habuiſſe vētos, ne redires. i. ne redire poſſes [Præter) .i. iuxta. [Littora mea) .i. Lēni. [Pacta) .i. promiſſa. ſ. à te. [Cū cuperes) .i quāuis cuperes. [Quælibet aduerſo) Ecce accuſatio, & ex ſenſus, vento contrario, ne poſſes redire, potuiſti tn̄ aliqua ſcribere epiſtolā. Ordo eſt. [Quælibet) .i. quæuis, q d. ē̄t breuiſſima. [Signetur) Nō aſſignetur, vt aliqui dicunt, ſed ſignetur. i. claudatur, & ſcribatur, vnde reſignare epiſtolas contrarium eſt. i. aperire. ponitur autem ſignetur, pro ſignata fuiſſet tempus pro tempore. [Vento aduerſo) i. contrario tibi, ne ſineret te venire, vel ſignetur. ſ. nunc. ſ. poſtquam es reuerſus, vel vt in alijs lib. legitur, Qualibet &c [Quolibet) i. quantūuis aduerſo ſignetur. i. ſcribantur, & mittatur, q. d. hoc facere potuiſti vēto quantumuis aduerſo. [Hypſipyle) . ſ. ego. [Miſſa) A te. [Cur mihi) Conqueritur, qđ prius ex ſermone aliorum, q̄ ex ſcriptis Iaſonis intellexerit, eius victoriā habitam in Colchis, vt infra. [Famę) Publicus ſermo omnium. [Quàm litera) .i. q̄ epiſtola tua. [Nuncia) Quæ nunciaret mihi. [Boues) Tauros. [Martis) Erāt Marti conſecrati propter ferocitatem, quæ ipſi Marti attribuitur. [Panda) Curua. Virg. Lancibus & pandis fumantia ponimus exta. deriuatur autem pando, neq; pandidus dicitur, ſed pādus. vt Priſc. voluit alternitatis vitandæ cauſa. [Seminibus) Subaudiendum eſt, quam fama nuncia. [Segetes virorū) .i. viros ſeminatos [Iactis) Sparſis. [Adoleſſe) .i. creuiſſe. [Tua dextra) Quia ſeipſos interemerunt. Nam cum Iaſon quædā, quæ Medea dederat, in medios illos terrigenas proieciſſet, illi arma in ſe conuerterunt, & mutuis vulneribus ceciderunt. [Peruigilem) Nūquam dormientem. [Seruare) Cuſtodire. [Spolium) Pellē. [Pecudis) Arietis, licet & interdum dicatur ouis, ſicut ſupra. [Vellera)

Inuenitur & in quibuſdā libro. Quolibet, qua locutione Ouid. videtur vti ĩ multis locus ſicut alibi, Quolibet ad miſſus detinuere rates.

lera)Diues ouis. Sed quoniam promiſimus ſupra interpretaturos huius fabulæ allegoriã, dicit Diodorus cuſtodes, ideo Tauros dictos fuiſſe, quod robuſti eſſent, & fortes, ignem vero naribus efflaſſe propter crudelitatem cædis hoſpitum, Draconem vero nomen fuiſſe diligentis cuſtodis. [Tamen) Licet hæc omnia ſupradicta eſſent. [Rapta) Vi capta, & expugnata. [Hæc ego) Dicit, quod exiſtimaret, ſe felicem, ſi poſſet dicere, hæc ſibi ab Iaſone ſcripta fuiſſe. [Timide credentibus).i.vix credentibus. [Ipſe) Iaſon.i.propria manu. [Quanta) .i.quam magna, quam felix, q.d. feliciſſima. [Lenti).i.tardi. [Ceſſaſſe) Defuiſſe mihi. [Officium).ſ.ſcribendi. [Tuli).i.accepi. [Obſequium).i.rem gratam.i.ſatis mihi feciſti, ſi modo remaneo tua, & non oportet, quod querar, quod nihil ad me ſcripſeris.

ASCENSIVS.

LITTORA Theſſaliæ) Quia argumentum &c. Explanatione digna vtiliter explanata ſunt, paucis ordinem proſequar, qui talis eſt. [O Iaſon tu diceris).ſ.vulgo. [Tetigiſſe littora Theſſaliæ).i.patriæ tuæ, vnde ad aureum vellus in Colchon profectus eras. [Carina) i.naui.ſ.Argo. [Reduci).i.redacta, ac vos reuehẽte. ſed reduces, paſſiue ferè dicimus .i.reductos. [Exiſtens diues vellere ouis auratæ).i.ariete aureo vellere tecto. [Ego gratulor incolumi).ſ.tibi hoc eſt lætor, & applaudo tibi de tua incolumitate ſup. tantum. [Quãtum finis).i.permittis me gratulari, quia gratulor tibi, eo quòd reueniſti incolumis, ſed nõ eo, quòd cum pellice, neque me cælare voluiſti aduentum tuum, tamen ego. Debueram eſſe.i.fieri certior. [Hoc ipſo).i.de eo ipſo, de quo tibi gratulor, hoc eſt de proſpero reditu tuo. [Tuo ſcripto).i.per ſcriptum tuum, ſeu literas tuas. [Nam, ne pacta &c.) Reijcit excuſationem, ſi enim dicat Iaſon ſe voluiſſe ſcribere, ſed habuiſſe ventos contrarios, ita vt literæ perferri nequirent, nam ſub aduerſo vento potuiſſet ſcribere modicam epiſtolam, videlicet ſalutatoriam, quæ aut non perferri, aut videri ſine periculo potuiſſet. Vnde dicit. [Nam, ne).i.vt non. [Vt redires præter mea regna).i.prætereundo mea regna. [Pacta).ſ. tibi.i.in contracto matrimoniali tibi addicta. [Non potes quidem, cum cuperes).i.etiam ſi velles. [Non habuiſſe ventos).i.quamuis cuperes, & velles. [Habuiſſe ventos) Qui obſtarent. [Ne præter mea regna redires) Non poteras habuiſſe ventos tam contrarios, vt eis non potuiſſes etiam inuitis ad nos redire. [Quælibet epiſtola).i.breuiſſima, & minimi momenti [Signetur).i.ſignari debeat, hoc eſt claudi. [Vento) ſ.exiſtente aduerſo. [Hypſipyle).i.ego coniux tua, & Lemni regina. [Fui).i.fuerim digna ſalute. [Miſſa).i.mihi miſiſſes tum periculo, vento exiſtente contrario, & non fuiſſe iam aduerſum ventũ, probat, quia iam accipit reditum eius, dicens mihi. [Boues).ſ.igniuomos. [Sacros) Quia Martis. [Iſſe ſub iuga).ſ.atatri. [Panda).i.incurua, hoc eſt te araſſe bobus Marti ſacris. Et ſupple [Segetes,) Id eſt copias virorum. [Adoleſſe) Pro adoleuiſſe.i.ſtatim adultos natos. Et hoc. [Seminibus, Scilicet dentibus ſerpentinis. [Iactis,) Scilicet in ſulcos illis bobus iactis. [Quæ) Pro &. [Segetes) Supple ortorum, id eſt ipſos viros è ſulcis denſis in morem ſegetum natos. [Non eguiſſe tua dextera ad necem) Quia ſeipſos mutuis vulneribus interemerunt, & nuncians. [Peruigilem,) Id eſt ſemper vigilam Draconem. [Seruare ſpolium pecudis,) Id eſt vellus aureum Arietis. [Et tamen vellera fulua,) Id eſt aurea, ſeu aurei coloris. [Rapta) Supple eſſe. [Forti manu?) Scilicet tua [Quanta,) Id eſt quam magna putas. [Forem,) Id eſt eſſem. [Si ego poſſem dicere credentibus,) Id eſt ijs, qui credunt. [Iſta,) Scilicet facinora tua. [Timide,) Id eſt cum timore de oppoſito, nam fama, vt dicit Virg. in 4. Æn. Ipſa eſt parua metu primo, mox ſeſe attollit in auras. Credunt ergo, timide, quia certum non habeo auctorem, ſed ſi poſſem eis dicere. [Ipſe,) Scilicet qui iſta geſſit. [Scripſit mihi,) Scilicet quòd ea geſſerit. [Quanta forem,) Quaſi dicat maxima, hoc eſt glorioſiſſima. [Quid,) Id eſt ad quid. [Queror,) Id eſt conqueror. [Officium,) Id eſt obſequium debitum, aut partes viri. [Lenti,) Id eſt tardi. [Ceſſaſſe,) Id ex in mora fuiſſe? quaſi dicat fruſtra, quia ego. [Tuli,) Id eſt abſtuli, & impetrauit. [Grande obſequium, ſi maneo,) Id eſt adhuc ſum tua, ſcilicet coniux.

Barbara narratur veniſſe venefica tecum,
In mihi promiſſi parte * futura tori.
Credula res amor eſt, vtinam temeraria dicar
Criminibus falſis inſimulaſſe virum.
Nuper ab Aemonijs hoſpes mihi Theſſalus oris
Venerat, & tactum vix bene limen erat;
Aeſonides, dixi, quid agit meus? ille pudore
Hæſit in oppoſita lumina fixus humo.
Protinus exilui, tunicisque à pectore ruptis,
Viuit an exclamo? me quoque fata trahunt.
Viuit, ait, timidumque mihi iurare coëgi.
Vix mihi, teſte Deo, credita vita tua eſt.
Vtque animus rediit, tua facta requirere cœpi.
* Narrat, & æripedes Martis araſſe boues.
Vipereos dentes in humum pro ſemine iactos.
Et ſubito natos arma tuliſſe viros,
Terrigenas populos ciuili Marte peremptos,
Impleſſe ætatis fata diurna ſuæ.
* Deuictum ſerpentem, iterum, ſi viuat Iaſon.

HVB. *recepit* VEneſica) Incantatrix. ſ. Medea, nam venefici dñr qui vel incantationibus, vel alio quouis modo hoium mentes peruertunt, nam omnia quæ hanc vim habent, venena dici poſſunt. Virg in Buc. Has herbas, atq; hec pōto mihi lecta venena, Ipſe dedit Mœris. Inde inferius ipſa inq. Hunc cũ ò demēs, Colchisq. ablate venenis, Diceris Hypſipyles p̄poſuiſſe toris. Et Hora. in 1. Sermo Quantũ carminibus, q̄ verſant atq; venenis Humanos animos [Credula) Quæ facile credit. [Temeraria) Audax, & ſine ratione fingēs [Inſimulaſſe) Accuſaſſe. [Nuper) Narrat quō id intellexerit. [Oris) Regionibus, vt, Troiæ qui primus ab oris. [Aemonij) Theſſalicis, nā Aemonia Theſſalia dr̄ [Limē). i. ingreſſus domus. [Vix erat tactum ab eo). i. vix erat ingreſſus domū [Aeſonides) Iaſon filius Aeſonis. [Meus). ſ. maritus. [Ille Hoſpes. [Hæſit) Tacuit. [Fixus lumina) Synecdoche, ſicut, oculos ſuffuſa. i. habens oculos fixos. [Pudore) Quia non audebat mihi dicere, quod feceras. [Protinus) Statim. [Exilui) Egreſſa ſum ad eum propius. [Ruptis) Dilaceratis. [An viuit,) q d quia nihil mihi reſpōdit, an viuit Iaſon meus, an mortuus eſt? [Fata trahunt). i. mors etiā me vocat, ſi ipſe mortuus eſt. [Timidum) Non ipſum timidum, ſed id, quod ait timidum, pro timide. i. q̄ nō audacter dixit. [Deo teſte). i. iurato ab ipſo, & adducto in teſtimonium, nam Deus iuratus eſt teſtis eius, quod iuramus. Iuuen. Tum facile, & pronū eſt, ſuperos contemnere teſtes. [Vt) i. poſtquam. [Animus rediit). i. poſtquam reſpiraui aliquantulum. [Aeripedes). i. habentes pedes ære munitos, ita enim dicunt poē æ eos habuiſſe. [Vipereos dentes) Non intelligimus fuiſſe dentes illius ſerpentis peruigilis, qui ſeruabat vellus aureum, ſed alterius ſerpentis. [Pro ſemine) Loco ſeminis. [Subito) Statim, non per longum ſpatium temporis, vt alia ſemina. [Terrigenas) Natos ex terra [Ciuili) Suo proprio. [Impleſſe) Perfeciſſe. [Fata diurna). i. vitam vnius diei, quia quo die nati ſunt, eodem ſunt mortui. [Deuictū ſerpentē). ſ. narrat, vt ſerpēs ille peruigil ſit à te deuictus. [Iterū) Secūdo qa ſemel interrogauerā.

* Retulit.

* Deuicto ſerpēte, alias, Deuictus ſerpens.

ASC. SED venefica barbara). i. feris & immitibus moribus. ſ. Medea. [Narratur veniſſe tecū, futura). i. quæ futura eſt. [In parte tori). i. in lecto coniugali. [Promiſſi mihi). ſ. per pacta, nuptiarum. Et ſi dicat Iaſon, ſi tu credis iſta de me non es fidelis mihi, dicit, quòd amore cogitur ad hoc quia. [Amor eſt res credula) i. facile perſuadens, & cogens credere, quę timentur. Vnde Zelotypia ferè ex amore naſcitur. [Vtinam dicar temeraria inſimulaſſe virū). i. maritū meū [Criminib.). ſ. adulterij, & violati tori. [Falſis) i. non veris. [Nuper ab Aemonijs) Docet à quo iſta audierit, quia ab hoſpite Theſſalico, qui ab Aemonijs oris i à Theſſalia venerat. At quia ordo perfacilis eſt paucis percurrā. [Ille pudore hæſit) i. non audebat reſpondere, non quia Iaſon mortuus eſſet, quod amatrix ſuſpirabatur, ſed quia nihil boni de eo dicere poterat, eo q̄ pellicem adduxiſſet veneficā. [Boues æripedes) i æreos pedes habentes. [Dentes vipereos) Quos Aeeta rex Colchorū ſpargi fecerat. [Ciuili Marte) i. in bello inteſtino, quale inter conciues geri ſolet, qui ſe mutuis vulneribus interimunt.

Quærimus, alternant ſpesq́; timorque fidem.
Singula dum narrat, curſu, ſtudioque loquendi
Detegit ingenio vulnera facta ſuo.
Heu vbi pacta fides? vbi connubialia iura?
Faxque ſub arſuros dignior ille rogos?
Non ego ſum furtim tibi cognita, pronuba Iuno
Adfuit, & ſertis tempora vinctus Hymen.
Vt mihi nec Iuno, nec Hymen, ſed triſtis Erinnys
Prætulit infauſtas ſanguinolenta faces.
Quid mihi cum Mynijs, quid cũ Tritonide pinu?
Quid tibi cum patria nauita Typhi mea?
Non erat hic aries villo ſpectabilis aureo.

HVB. ALternant) Variant, & incertam faciunt. [Fidē) i. mihi credere. [Spes) Quæ faciebat credere [Timor) Qui prohibebat credere, ſic Virg. Speq́; metumq́. inter dubij. [Singula) Omnia ſigillatim, & per ordinē. Studio dilectione. [Curſu) Proceſſu. [Detegit) aperit. [Vulnera) Iniuriā. [Suo ingenio) Non intelligamus facta ſuo ingenio ſed ſuo ingenio detegit. [Heu) accuſat Iaſona periurij & non ſeruatæ fidei. [Pacta) .i. promiſſa. ſ. à te mihi. [Fax) ſ. connubialis. [Sub rogos arſuros) .i. dignior, quæ interfuiſſet funeribus & regis mortuorũ, quam nuptijs, qui erat futura infelix [Furtim) Clam, & per adulterium. inde furta dicuntur adulteria, quia clã fiant vt, Veneris nec dulcia furta. [Vinctus tpa) .i. habent tempora .i. caput vinctum .i. ornatum, & cinctum [Sertis) Coronis [At mihi) Quaſi contradicit ſibi. [Triſtis) Infelix. [Infelices, vt in fabula Terei lib 6. Met. Eumenides tenuere faces de funere rapta. [Quid mihi) .ſ. erat, q. d. nihil conqueritur autem, quòd Iaſon vnquam ad littus ſuum venerit. [Mynijs) Mynicium. Strabo teſte Orchomenon vocat Homerus à Myniarum natione, hinc vero colonos quoſdam deductos in Colcon Theſſaliæ ex Mynijs ferunt, vnde Argonautas Mynias dictos eſſe conſtat. [Cum Mynijs) Cum Argonautis. Ouid. lib. 6. Met. Iamque fretum Myniæ Pegaſea puppa ſecebant. [Pinu) .i. naue. [Tritonide) .i. Palladia, hoc eſt, quæ erat in tutela Palladis, nam Tritonia dicitur Pallas à Tritonide palude Africæ, & ipſa nauis cura Palladis eſt fabricata, vnde & Palladiam ipſe appellauit in Ibin. Qualis, & ipſe fuit, quo præcipiente columba. Eſt data Palladiæ duxque, comesq́ue rati. [Typhi) Gubernator nauis Iaſonis, alloquitur autem ipſum abſentem, tanquam præſentem. [Quid tibi cum mea patria) .i. quid negocij tibi erat, quare deberes huc venire? [Non erat hic) Dicit, ſi ibaris ad rapiendum aureum vellus, non erat hic, ſed in Colchis. [Spectabilis) Pulcher. [Villo) Pilo, aut lana. [Aureo) Synæreſis fit in ſcanſione.

ASC. ALTERNANT fidem) .i. crudelitatem, quia ſpes facit, vt credam adhuc viuere, timor autem, vt negem [Singula dum narrat &c.) Callide, vt cetera ferè, addit hoc mulier. nã ſi Iaſon dicat, Credis ſtulta homini perfugæ, qui vt ea narret ad te ſubornatus venit? dicit, q non ex propoſito, ſed præter opinionem etiam Medeæ raptum, & eius auxiliũ. [Narrat curſu) .i. præcipitatione, & Studio .i. auiditate loquendi, & ita. [Detegit noſtra vulnera) .i. aperit cauſam noſtrorum vulnerum, cum Tuo ingenio .i. dum narrat ingenium tuũ, qui auxilio veneficæ calidiſſimæ in re tam ancipiti vſus fuiſti. [Heu vbi) Non vitioſus eſt verſus, quia. (vt dixi) monoſyllaba nõ abſumuntur, vt ò vtinã. O & præſidium, & dulce decus meũ, ſed connubialia in ſecunda corripit, ſicut Virg. ſæpe cõnubiũ, vt Aen. 1. Cõnubio iungam ſtabili &c [Hymen) Deus nuptiarum apud Athen. ſicut. Thalaſſius apud Romanos, eo q vterq; eſſet defenſor virginitatis repertus. [Sed triſtis Erinnys) .i. furia infernalis, qua auſpice, ſeu pronuba nihil boni perficitur. [Quid mihi cum Mynijs) Dolet ad ſe appulſos Argonautas, cũ ab Iaſone decepta ſit. vnde dicit. [Quid mihi) Supple eſſe debuit cõmercij? [Cum Mynijs) .i. nobiliſſimis illis Theſſaliæ. [Quid cum pinu) i naui ex pinu, quãuis ex alijs arbore dicatur facta [Tritonide) .i. ad Tritonem paludẽ nata, q. d. nihil. [Et ò Typhi) Nomen propriæ gubernatoris illius nauis longæ, quæ Argo dicitur. vnde Virg. in Buc. Alter erit tum Typhis, & altera quæ vehat Argo. [Nauita,) Id eſt qui fuiſti director nauis. [Quid tibi) Supple fuit iuſti commercia, cum patria mea, q. d. nihil, & ita non debebas accedere, quia. [Non erat hic,) Id eſt in patria mea, videlicet Lemno. [Aries

ſpectabilis

ſpectabilis villo)auro pro aureo,ſed credo veram eſſe lectionem aureo,quia Virg ferè imitatus, qui aureis, & ferreis quaſi biſyllabis vtitur,vt Aen.5. Sallio villis onerosum, atque vnguentis aureis. lege ergo aureo.

Non ſenis Aeetæ regia Lemnos erat.
Certa fui primo (ſed me mea fata trahebant,)
Hoſpita fœminea pellere caſtra manu.
Lemniadeſq́; viros nimiũ quoq; vincere norunt:
Milite tam forti vita tuenda fuit.
Vrbe virum vidi: tectoque, animoque recepi:
Hic tibi biſque æſtas, biſque cucurrit hyems.
Tertia meſſis erat: cum tu dare vela coactus
Impleſti lacrymis talia verba tuis.
Abſtrahor HYPSIPYLE: ſi dẽt modo fata recurſum:
Vir tuus hinc abeo: vir tibi ſemper ero.
Quod tamen è nobis grauida cælatur in aluo:
Viuat: & eiuſdem ſimus vterque parens.
Hactenus: & lacrymis in falſa cadentibus ora,
Cetera te * minimi non potuiſſe loqui.

HVB. AEetæ) Aetetes dicitur, & Aeeta per latinam declinationem, pater fuit Medeæ Solis filius,& Perſæ frater,ſcribitur autẽ per æ,diphthongon, & eſt triſſyllabum,licet interdum abijciat vna ſyllaba,ſed raro.[Nõ ſenis)Ordo eſt. Lẽnos nõ erat regia Aeetę [Certa fui).i.deliberã. [Caſtra hoſpita) .i. vos hoſpites, caſtra aũt ẽt de nauibus dñr.Virg.3. Aen. Nos caſtra mouemus. [Fœminea manu).i.muliebribus viribus,& exercitu. [Sed me)Parentheſis eſt. [Lemniadeſq́. viros)Vt oſtendat id potuiſſe facile fieri, dicit mulieres Lẽniacas fortes eſſe,& aſſuetas vincere viros, de qbus hæc narratẽ fabula. Cum Venus vxor Vulcani deprehenſa fuiſſet cum Marte in adulterio in Lemno inſula,Lemniacæ mulieres cum ceteris dijs,deabuſq́. ſacra facerent, Venerẽ ob adulterij infamiam ſpreuerunt, & inhonoratam prætermiſerunt, ob quam rem illa indignata hircinum fœtorem omnibus immiſit,quo ita grauiter olebant, vt à maritis ſpernerentur,qui cum expeditionem bellicam aduerſus Thracas ſuſcepiſſent, eorum vxores conſilium cœperunt,domum,reuertentes omnes interimere, & maſculos omnes delere quod tum omnes effeciſſent,ſola Hypſipyle Thoantis patris miſerta,ei pepercit, quem naui impoſitum Bacchus eius pater in Thoam inſulam perduxiſſe dicitur. Ipſa vero in regia ſuo rogo conſtructo alterius hominis funus celebrauit,pro patre,quem occidiſſe aiebat,& hoc eſt,quod nunc dicit.[Lemniades).i.mulieres Lemni. [Norunt nimium).i.optime ſciunt. [Vincere viros).i.maſculos,quia deleuerunt maritos ſuos,& omnem prolem maſculinã. [Vita mea fuit tuenda) Fuit defendenda, & ſeruanda contra te, qui veneras in perniciem meam.[Tam forti milite)Quam ſunt mulieres Lemni.[Vrbe virum) Amplificat beneficium ſuum,q.d.non ſolum non nocui tibi cum potuiſſem,verumetiam recepi hoſpitio liberalis [Hic)In Lemno.[Bis cucurrit)Quia duos annos mecum hic fuiſti.[Tertia meſſis) .i.tertius annus,nam à meſſibus,quæ ſingulis annis fiunt,anni denominantur. [Coactus) Inſtante Hercule cum ceteris. [Impleſti) Perſudiſti,quia non potuiſti ea dicere ſine fletu. [Abſtrahor).i.violenter,& contra voluntatem meam hinc abducor. [Recurſus) Egreſſus, & renauigationem. [Tamen) Licet hinc diſcedam. [Quod cælatur) Neutro genere vſus eſt,quia adhuc ignorabat,maſculus ne eſſet, an fœmina. [Viuat) Seruetur à te diligenter, vt viuat.[Hactenus).ſ.locutus es,hoc eſt,hæc ſola verba.[Falſa)Simulata,nam cum ſimulares mœrorem ex diſceſſu tuo,non tamen dolebas.[Cetera).i.alia .ſ. præter ſupradicta.

*oemini

ASC. LEMNOS non erat regia).ſ.domus,aut regnum,aut regio,ſed legendum eſt regia, quia primam producit,venit enim à Rex regis,& non regio,quod à rego, regis deductum primam corripit.[Ego fui primo,)Scilicet aduentu,aut à principio. [Certa,) Id eſt decreui. [Sed mea fata,) Scilicet pernicioſa. [Trahebant,) Id eſt retrahebant me. [Pellere manu fœminea)Quia in Lemno non erant niſi fœminæ.[Caſtra hoſpita,)Id eſt naues externas hoſtiliter in morem caſtrorum inſtructas. [Lemniadesque &c.) Docet ſe quoque potuiſſe.

tuiſſe. [Hactenus &c.) Docet, quomodò in diſceſſu veri amoris ſigna dederat, qui ſi verus erat, etiam nunc quoque eum allicere deberet, ſi fictus, iuſte illum perfidium damnaret. [Moris autem eſt, vehementer amantibus non poſſe, quæ volunt, omnia eloqui.

Vltimus è ſocijs ſacram conſcendis in * Argo:
  Illa volat: ventus concaua vela tenet.
Cærula propulſæ ſubducitur vnda carinæ:
  Terra tibi, nobis aſpiciuntur aquæ.
In latus omne patens turris circunſpicit vndas:
  Huc feror: & lacrymis * osq; ſinusq; madent.
Per lacrymas ſpecto: cupidæque fauentia menti
  Longius aſſueto lumina noſtra vident.
Adde preces caſtas, immixtaque vota timori,
  Nunc quoque te ſaluo * perſoluenda mihi.
Vota ego perſoluam? votis Medea fruetur?
  Cor dolet: atque ira mixtus abundat amor.
Dona feram templis, viuum quod Iaſona perdã?
  Hoſtia pro damnis concidet icta meis?
Non equidem ſecura fui: ſemperque verebar:
  Ne pater Argolica ſumeret vrbe nurum.
Argolicas timui: nocuit mihi barba pellex:
  Non expectato vulnus ab hoſte tuli.

VLtimus) Poſtremus, vt oſtenderes, quod te pigeat me relinquere. [Sacrã) Quæ (vt diximus) erat ſub tutela Mineruæ. cuius cura fuerat fabricata [Argo) Legendũ eſt, & non Argon. eſt aũt accuſatiuus græcus per ſynæreſin factus nam integer accuſatiuus erat Argoa. per ſynæreſin Argo. [Illa volat) .i. celeriter currit per mare. [Tenet) Implet. [Cõcaua) .i. tumefacta. [Subducitur) Subtrahitur [Propulſæ) Agitatæ remis & ventis. [Terra) ſ. aſpicitur. [Tibi) Pro a te [In latus) Deſcribit locũ, ex quo dicit ſe ſpectaſſe naue Iaſonis diſcedẽtis. [Patens in omne latus) .i. q̃ ab omni parte põt videri. [Circunſpicit) Dat quaſi ſenſum rei inanimatæ, non. n. ipſe turris circũſpicit, ſed quia in ea eſt, põt circũſpicere. [Huc) Pro illuc. i. in illam turrim. [Os) Facies. [Sinus) i pectus. [Per lacrymas) Quæ effluebat ex oculis meis. [Lumina) .i. oculi. [Fauentia cupidæ menti) Quia quod ego optabam, ipſi oculi volebant, vt aſpicerem, ex affectu enim alicuius rei, & acutius, & lõgius videmus [Aſſueto,) Id eſt ſolito. [Addo) Id eſt addidi narratio enim præteriti temporis, ſæpe numero per præſens eleganter fit. vt Dido inferius. Exul ager, cinereq; viri, patriamq; relinquo, nam iam reliquerat. Terent. in Andria. interea funus effertur, nos ſequimur. [Immixta timori) Quia ex timore ſuſcipiuntur vota. [Timori) Quem habebam de periculo tuo. [Nunc quoque) Etiam nunc. quia nondum ea ſolui. [Perſoluenda) .i. reddenda tanquam debita. notandum eſt metri cauſa, perſoluenda duilis ſyllabis eſſe legendum. vt u, poſt l, fit vocalis, & non conſonans. vt ipſe alibi: Debuerant fuſos euoluiſſe meos. nam ibi etiam u, fit vocalis, ſicut apud Horat. Nunc mare, nunc ſiluæ. nam ſiluæ teſte Priſ. triſſyllabum eſt. [Vota ego perſoluam) Cum indignatione pronunciandum eſt, ſicut cætera verba ſequentia [Fruetur votis) Capiat fructum, & vtilitatem ex votis meis? [Cur dolet,) quaſi dicat dirumpor dolore. [Ira) Intelligendum eſt, vt ſi dicamus mixtus ira, abundat ira, vel amor mixtus ira abundat. i. maior fit, ſecundum illud Terentij, quo minus mihi ſpei eſt, eo magis amo, & inferius Dido ad Aeneã [Non tamen) Aeneam quamuis male cogitet, odi, ſed queror infidum, queſtaque peius amo. [Quod,) Id eſt quia, q. d. cum beneficia ſoleant reddi vota, & dari dona deis, ego ne dabo propter damna mea? quia perdam maritũ meum, ex quo magis doleo. quia ſi eſſet mortuus, non putarem amplius eſſe ſperandum. [Hoſtia) Victima, & ſacrificia [Icta) Percuſſa cultro, & mactata. [Equidem) Ego quidẽ. [Secura) Sine timore. [Semperq;) Oſtendit, qui eſſet timor eius [Verebar) Timebam. [Pater) Tuus, Aeſon [Ex vrbe argolica) Theſſalica. nã Argos vrbs fuit Theſſaliæ, licet & eiuſdẽ nominis fuerat alia in Achaia. [Argolica) Theſſalicas, vt diximus. [Barbara) Põtica. [Non expecto) nõ ſperato, & improuiſo [Vulnus) iniuriã, eſt aũt tranſlatio. i. læſa ſũ, à quo minime putabã.

HVB.
* Argõ

VII
* ora. ſinusq; madent.

* Perſoluenda pẽtaſſyllabũ

Nunc

ASC. NVNC quoque te ſaluo perſoluenda) Aut diæreſim fecit, vt perſoluenda pentaſyllaba ſit dictio, aut vt languorem animi ſignificet, præter morem ſponda, cum quaſi verſum facit, ſed tutius eſt pentaſyllabum dicere, cum id alibi faciat poëta. [Vinum quod Iaſona perdam) Præter legem.ſ.matrimonialem Norint aūt pueri, quando i, cum vocali ſequenti in prima ſyllaba ponitur, nolle cum ea ſyllabificari, ſed in duas ſyllabas diuidi, vt in Iaſon, Iaſius, Ieſus, Iollas, Iulus, Iacobus, Iambus, Iepta, Ioſeph, & cetera. [Ne pater).ſ.tuus Aeſon. [Ab hoſte) Maſculinum genus præpollet, quia generaliter loquimur. potuiſſet tamen dicere non expectata, ſed non tam venuſte.

Nec facie, meritisq. placet, ſed * carmine mouit:
  Direque cantata pabula falce metit.
Illa reluctantem * curſu deducere Lunam
  Nititur, & tenebris abdere ſolis equos.
Illa refrænat aquas, obliquaque flumina ſiſtit.
  Illa loco ſiluas, viuaque ſaxa mouet.
Per tumulos errat * paſſis diſcincta capillis.
  Certaque de tepidis colligit oſſa rogis.
Deuouet abſentes, ſimulacraque cerea fingit.
  Et miſerum tenues in iecur vrget acus.
Et quæ neſcierim melius. * male quærit herbis,
  Moribus, & forma conciliandus amor.

* Aaron legit carmine nouit.
* curru & fortaſſis melior.
* ſparſis
* ne age, & mage, p magis.

HVB. NEc facie) Adducit eam in odium dicēs eam eſſe in cātatricē [Facie) Pulchritudine. [Meritis) Virtutib⁹, vel certe officijs. [Mouit) Peruertit te ad amorem ſuū. [Pabula dira) Herbas noxias. [Falce cātata).i.incātata, vt maiorē vim nocendi hērent. falce autem dixit, quia ſecundum rationem magicā herbę aliq vellebant, aliæ incidebāntur, pro vt volebant eam eſſe vim. Inde Virg. 4. Aen. Falcibus & meſſæ ad Lunam quærūtur ahenis Pubentes herbę nigri cū lacte veneni. [Illa).i. Medea pergit narrare ea, quæ Medea facit per incantationes ſuas, quæ veneficæ, arte magica ſolent facere, vt oſtendit Lucanus, vbi Theſſalidum narrat magicas artes. & ipſe Ouid. in 1. amorum de Dipſade læna, quam eandem veneficam eſſe dicit, ſic, inquit. Illa magas arteis, ææ que carmina nouit. Inque caput liquidas artes recuruat aquas. Scit bene quid gramen, quid torto concita rhombo Liciat, quid valeat virus amantis equæ, Cū voluit, toto glomerantur ſidera cęlo, Cum voluit, puro fulget in orbe dies &c. [Deducere Lunam) Virg. in Buc. Carmina vel cælo poſſunt deducere Lunam. Tibul. Cantus & è curru Lunam deducere tentat. [Reluctantem) Inuitam, reſiſtentem. [Abdere) Occultare. [Tenebris) Caligine, id eſt facere ſolem obſcurari. [Illa refrænat) Retinet. [Obliqua) Curua, epitheton fluminum. [Siſti) Moratur. [Loco) Ex loco ſuo, vbi erant. [Viua) Naturalia, eo loco nata. [Per tumulos) Per ſepulchre Morruorum. [Paſſis) Sparſis. [Diſcincta) Soluta, ſic enim exigebat ratio magica. [Certa) Quædam oſſa, non autem omnia. [Tepida) Adhuc Calentibus, vbi paulò ante fuerunt combuſta cadauera. [Deuouet) Execratur, & incantationibus ſuis inficit. [Fingit) Facit. [Simulacra cerea).i.effigies cereas, quæ repræſentet eos, quos vult demouere. Virg. in Buc. Limus vt his dureſcit, & hæc vt cera liqueſcit, vno eodemque igni, ſic noſtro Daphnis amore. Idem Terque hæc altaria circum effigiem duco. & Horat. in 1. Serm. Lanea & effigies erat, altera cerea, maior Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorem &c. [Vrget) Infigit. [Tenues acus in iecur).i. vlcerat imaginem ceream in iecore, quaſi in ſede amoris, vt ita percutiatur ille, cuius eſt illa imago. [Et quæ).ſ.alia facit, quæ. [Neſcierim).i. neſciam, vel neſcirem dicere. [Melius mage) Diſtinguendum eſt, & cauendum, ne duæ dictionis comparatiuæ cum eodem verbo iungantur, & nec magne iungatur, cum neſcierim, ſed ſic dicendum. [Amor melius conciliandus).i. qui iuſtius, & honeſtius conciliatus, & acquiritur. [Moribus).i. virtutibus. [Et forma) Quia hæc duo maxime alliciunt viros ad amorem alicuius mulieris, & econtra [Mage) Pro magis. [Quæritur) ſcilicet à Medea. [Herbis).i. vi herbarum & incantationibus, & hic eſt verus ſenſus, & verus ordo. amor melius conciliandus moribus, & forma, quæritur magis herbis, ſcilicet à Medea.

SED carmine mouit,)Id eſt incantatione magica.[Metit).i.ſecat.[Falce cantata).i.arte mag'ca,& incantatoria munita [Pabula dira).i.venefica.(Illa reluctantem) Sic in Buc. Carmina vel cęlo poſſunt deducere Lunam,ſed locus ſumptus eſt 4.Aeneid.vbi de ſacerdote magna dicitur. Hæc ſe carminibus promittit ſoluere mentes, Quas velit,eſt alijs ducas immittere curas. Siſtere aquam fluuijs,& vertere ſidera retro, &c. [Et quæ neſcierim melius mage)Legendum vult ſuperior ne age.ne alterum comparatiuum abundet. ordo autem nunc eſt. Et ſupple alia. [Quæ ego neſcierim).i.neſcire deberem. [Melius).i.conuenientius,& decentius,quàm ſupple ſcirem.[Age).i.agendum dic mihi Iaſon. [Quæritur ne).i.acquiritur ne apud te.[Herbis).ſ.magicis.[Amor conciliandus).i.acquirendus.[Moribus) ſ probis.[Et forma).ſ.elegantis,quaſi dicat id quidem fit,ſed indecenter. de imaginibus laneis,& cereis ab incantatricibus fieri ſolitis,dicit Horat.lib.1.ſermonum in Satyra quæ incipit. Olim truncus eram, &c. A S C.

Hanc potes amplecti? thalamoq́. relictus in vno
Impauidus ſomno nocte ſilente frui?
Scilicet vt tauros, ita te iugi ferre coëgit.
Quaque feros angues, te quoque mulcet ope.
Adde, qui adſcribi factis procerumque, tuiſque
Se facit, & titulo coniugis vxor obeſt.
Atque aliquis Peliæ de partibus acta venenis
Imputat, & populum, qui ſibi credat, habet.
Non hæc Aeſonides, ſed filia * Phaſis Aetæ
Aurea phrixeæ terga * reuellis ouis.
Non probat Alcimede mater tua,cõſule matrem.
Non pater, à gelio cui venit axe nurus.

* Phaſias et etiam Phaſis Oete

* reuulſis

HAn. potes) Admiratiue pronunciandũ,q. d. vnde eſt tibi tãta fiducia. [In vno) Vt ſis ſolus cũ ſola venefica. [Impauidus) Intrepidus cũ ſis.n.ſemper eſſe in maximo timore,qñ dormis cum ea.[Scilicet)Certe,q.d.ita te incantauit,ſicut tauros, quos eius ope dicis te viciſſe. [Coëgit te ferre iuga).ſ.ſibi eſſe ſubditum. [Ope) Eadem vi.i.incantatione.[Adduxit eam in odiũ, nunc adducit in inuidiam dicẽs,quod ea,quæ Iaſon fecit, Medea ſibi omnia attribuit. [Adde)ſupradictis vitijs.[Aſcribi)Annumerari.[Procerum) Caſtoris,Pollucis,Herculis,& cæterorum herouum qui tecum fuerunt in rapiendo vellus aureum, ſunt autem proceres teſte Seruio, Capitella trabium,vnde & eminentiores viri proceres dñr. [Et tuis).ſ.factis.[Obeſt) Nocet. [Titulo Coniugis).i.laudibus tuis.quia non tibi, ſed ipſi vult aſcribi victoriam tuam. [De partib. Peliæ) Non intelligamus de Theſſalia,ſed de ijs,qui Peliæ fauent,nam partes dicuntur, q diuerſis fauent,vnde Lucanus:Hæc facient partes,&c.partes Romanas appellauit,quorum alij Pompeio alij Cæſari fauebant;vnde dicimus Cic. fuit de partibus Pompeij.i.qui Pompeio fauit,hoc aũt pluribus verbis dixi, quia multi male interpretantur vt dicãt de partib. Peliæ.i.de Theſſaliæ,quaſi Iaſon eſſet etiam ipſe Theſſalus, ſed partes dixit, quia alij Iaſoni,alij Peliæ fauebant.Imputat,aſſignat,& attribuit. [Acta).ſ.à te.i.victorias tuas. [Venenis).i.incantationibus,& herbis Medeæ, & dicit te viciſſe eius auxilio. [Populum) Maximum partem Theſſaliæ. [Qui credat ſibi) Ita eſſe,vt dicit,& ita minoris æſtimet virtutem tuam.[Non hæc)Ponit verba,quæ dicit ille fautor Peliæ.[Aeſonides) Iaſon. [Non reuellis) Non abſtulit,& bene reuellit,quia fuerant affixa templo Martis à Phryxo, vt ſupra diximus. Hæc Δεικτικῶς.i. demonſtratiue,Iaſon enim portauerat in Theſſaliam. Reuello aũt,& reuulſi,& reuelli facit.Virg. in Buccol. Cynthius aurem vellit,& admonuit,& in 2. Aeneid. poſteſque à cardine vellit. [Sed Phaſis).i.Medea,legitur autem & Phæſis,& Phaſias, ſi Phaſis breuiatur propter vocalem ſequentem prima ſyllaba huius dictionis Aetæ, quæ erat longa diphthõgo,quod placet magis,ſi vero legatur Phaſias abijcietur vna ſyllaba in medio,quod minus placet,& rarius reperitur.[Non probat)Dicit hanc famã nõ placere ijs,qui amant ipſum Iaſona. [Conſule).i.interroga,quid ſibi videatur. [Non pater) ſ.probat. [A gelido axe).i.à regione ſeptentrionali. nam Colchi in regione frigida ſunt. H V B.

Hanc

ASC. HANC potes amplecti) Aggreditur principalem totius epiſtolæ intentionem, quæ eſt odium Medeæ inducere, quam quia venefica eſt, exhorrendam omnibus, & præcipue ei, q cum ea in vno lecto coniungitur, ſignificat, dicens eum ſubactum ab ea, quomodo tauros illo feroces ſubegit. Adde ꝙ aſcribi, &c. tangit, quod Dares Phrygia aſſerit, derelictã videlicet Medeam, ne turpe ſit Iaſonem, non ſine fœminæ auxilio vincere potuiſſe. [Atq; aliquis Peliæ de partibus) Pelias patruus Iaſ. in ſomnis viſum habuit ab eo excidium ſe paſſurum, quem poſtridie altero pede nudum offenderet, atque cum is Iaſon eſſet, quẽ occidere honeſte nequibat, perſuaſit Colchos ad aureum vellus hñdum adire ea ſpe, vt nunquam rediret. Qui ergo Peliæ partes ſequerentur, dicerent non propria, ſed Medeæ virtute rediiſſe. [Aurea Phryxeæ terga reuulſit ouis) Alij legunt, reuellit, à reuello, ſed Seruius docet ab eo reuelli, & non reuulſi deduci, licet reuulſus in paſſiuo dicatur participio. Eſt ĩn perfectior, & manifeſtior conſtructio, vt ſit. [Aeſonides) .i. Iaſon Aeſonis filius. [Reuulſit) .i. à loco, vbi Marti conſecrata erant. [Reuellit hæc aurea terga .i. vellera. [Ouis Phryxeæ) .i. arietis, quo Phryxus trans Pontum vectus dicitur. [Sed Phaſis) .i. mulier apud Phaſim nata, vt Medea filia Æetæ regis .ſ. Colchorum. Phaſis ergo patronymicum à loco eſt.

Illa ſibi à Tanais, Scythicæque paludibus vndæ
Quærat, & à patria Phaſidis vſque virum.
Mobilis Aeſonides, vernaque incertior aura,
Cur tua pollici pondere verba carent?
Vir meus hinc ieras, cur non meus inde rediſti?
Sim * reducis coniux, ſicut euntis eram.
Si te nobilitas, generoſaque nomina tangunt.
En ego Minoo nata Thoante feror.
Bacchus auus, Bacchi coniux redimita corona,
Præradiat ſtellis ſigna minora ſuis.
Dos tibi Lemnos erit, terra ingenioſa colenti.
Me quoque iam tales inter habere potes.
Nunc etiam peperi. gratare ambobus Iaſon,
Dulce mihi grauidæ fecerat auctor onus.
Felix in numero quoq; ſum, prolemq́. gemellam
Pignora Lucina bina fauente dedi.

HVB. ILla,) q.d. non eſt, quod ipſa Barbara debeat q̃rere maritũ in veſtris regionibus, ſed in ſuis, q̃ eius moribus conueniunt. [Tanais) fluuius Scythiæ, qui Europã ab Aſia diuidit. [Paludibus vndę Scythicæ) Puto intellexiſſe Mæotidẽ paludem in quam & aliæ aquę multę Scythię, & ipſe Tanais influit. [A pria Phaſidis) .i. à Cholchide, vbi eſt Phaſis fluuius, vnde Phaſiani delati ad nomen accederunt. [Mobilis) Mutabilis à mouẽdo. [Incertior) Incõſtãtior. [Aura verna) .i. vẽto veris. [Bacchus auus) .ſ. p̃nus. [Bacchi ꝯiux) .ſ. Ariadne auia mea. [Redimita corona) qua Bacchus eã ornauit, eũ in cęlũ rapuit, & Sydus fecit, quod Coronã appellauit, de quo Virg. j. Georg. Gnoſiaq; ardentis decedat ſtella Coronæ. Hanc aũt coronam cum Venus a Vulcano marito in donum accepiſſet, poſtea donauit Ariadne, cum nuberet Baccho, quam (vt diximus) Bacchus & in cœlum tranſlatam hr̃e voluit, vt ipſe in 3. Faſt. dicit. Sitque tuæ faciam tecum monumenta coronæ, Vulcanus Veneri quam dedit illa tibi. [Præradiat) Splendore vincit. [Suis ſtellis) Nam Bacchus nouem gemmas coronæ Ariadnes mutauit in nouem ſtellas, vt Faſt. lib. 3. Dicta facit, gemmaſque nouem transformat in ignes. Aurea per ſtellas nunc micat illa nouem. [Dos) Addit etiam dotem [Lemnos) Inſula mea. [Terra ingenioſa) .i. fertilis, & natura bona. nam ingenium, & natura etiam de terra dicitur: pro vi, & poſſibilitate. vnde & Ouid. lib. 4. Faſt. Frigida Carſeolis, nec oliuis apta ferendis Terra, ſed ad ſegetes ingenioſus ager. Ergo non legatur ingenioſus, vt à quibuſdam male. [Me quoque quod tales) Melius legitur res tales. vt ſi ſenſus inter tales res .i. inter nobilitatem, & dotem, & ſimilia, non debes me ſpernere. [Nunc etiam peperi) Laudat ſe à fœcunditate, quæ ſolet eſſe grata maritis. [Gratare) Gratulare. [Ambobus) Mihi, & tibi. [Auctor) .i. is, per quem eram grauida, ſcilicet tu. [Dulce) Non moleſtum, quia ſi vxor amat maritum licet graue ſit

ferre

* referã?

ferre partum in vtero,tñ fert libenter propter maritum,cui videt eſſe gratum. [Quoque) Etiam.i. præter hoc quod peperi. [Sum etiam felix) Quia non vnum, ſed geminos peperi Thoantem.ſ. & Eunæum.[Lucina) Dea partus, quam eandem Iunonem eſſe volunt, vt Terent. Iuno Lucina fer opem. Lucinam autem appellant vel à luco, qui erat ſub Eſquilino monte vbi de fœcunditate mulieres reſponſa acceperunt, vt oſtendit Ouid.lib.j. Faſtorum vel à luce,in quam pueros naſcentes de lucere dicitur,vt idem eſt auctor loco ſupradicto. Gratia Lucinæ dedit hæc tibi nomina lucus: Aut quia principium tu dea lucis habes: hæc græce dicitur Ilithya. Ouid. lib.ix. Met. Præpoſitam timidis parientibus Ilithyum. [Fauente) Dante mihi periendi facultatem. [Pignora) .i. filios.

NVNC etiam peperi) Conatur allicere per gemellos, quos illi peperit, quæ ſumma conciliandi, atque conſeruandi inter coniuges amoris ratio eſt. Ordo eſt.[Ego etiam) .i. præter cetera dotes, & amoris pignora. [Peperi nunc) Sup.gemellos,quos facile intelligitur ſubdendo.[O Iaſon gratare) .i. gratulare. [Ambobus) Non enim ambobus gratulari poſſet, niſi duos peperiſſet, nec potuit ex Iaſone duos peperiſſe, niſi gemellos, cum ante profectionem eius nullam peperit. [Auctor).ſ.Iaſon fecerat mihi grande onus,dulce. poteſt tamen ſenſus eſſe, & ordo. [O Iaſon ego peperi ambobus) .i. & tibi, & mihi, hoc eſt communem nobis prolem.[Gratare).i.graturale nobis,quod libentius dixero,quam priori modo,quia ſubditur,Felix in numero quoque ſum,quaſi prius numerũ non expreſſiſſet. A S C.

Si quæras, cui ſint ſimiles, cognoſceris illis,
Fallere non nolunt, cetera patris habent.
Legatos quos penè dedi pro matre ferendos.
Sed tenuit cœptas ſæua nouerca vias.
Medeam timui, plus eſt Medea nouerca,
Medea faciunt ad ſcelus omne manus.
Spargere quæ fratris potuit lacerata per agros
Corpora, pignoribus parceret illa meis?
Hãc tamen, ò demens,Colchisq́;ablade venenis,
Diceris Hypſipyles præpoſuiſſe toro.
Turpiter illa virum cognouit adultera virgo.
Me tibi, teque mihi teda pudica dedit.
Prodidit illa patrem, rapui de cæde Thoanta.
Deſeruit Colchon, me mea Lemnos habet.
Quid * refert, ſcelerata piam ſi vincit, & ipſo
Crimine dotata eſt, emeruitque virum.
Lemniadum facinus culpo, non miror Iaſon.
Quælibet iratis ipſe dat arma dolor.

* reduci

ILlis) Per illos.i. ſi quis videat illos, võ te videre. [Fallere) Sicut tu.[Cetera) Præter cognitionẽ fallendi. [Patris) .ſ. tui,qui es eorũ pater.[Legatos) Quaſi nuncios. [Pro matre) Pro me. [Tonuit) Impediuit. [Cœptas) Inſtitutas, & ꝓpoſitas. [Plus nouerca) .i. crudelior crudeli, nã cum oĩs nouerca ſit crudelis, ipſa eſt pluſq̃ nouerca. [Faciunt) .i. ꝯueniunt. [Spargere) argm̃ à maiori ad min⁹. ſi inqt,tã fuit crudelis, qđ potuerit interficere fratrẽ ſuum, nunquid parceret filijs meis? q.d.minime.nam cum fugeret cum Iaſone, vt patrẽ inſequentem retardaret, fratris ſui Abſyrti membra dilacerauit,& varijs locis ſparſit, vt pater occupatus in eis colligend.s deſiſteret ab inſecutione. Is locus poſtea Tomos.i.inciſio dictus eſt,vt Ouidius in Triſt.ſcribit. Inde loco nomen Tomos eſt,quid dicitur illic Membra ſui fratris ſubſecuiſſe ſoror.[Parcere) Interrogatiue,q.d non.[Ablate)Capte. [Præpoſuiſſe toro Hypſipyles) .i. maluiſſe eam vxorem, quam me. [Turpiter) Adducit eam in contemptum,eius impudicitiam commemorans. [Virgo) Ad ætatem retulit. [Virum,) Scilicet te. [Turpiter) Quia id fecit clam patre ſuo. [Teda) Pro nuptijs ponitur. [Prodidit) Decepit, quia fauit tibi, qui eius res eras rapturus, & eo inſciente aufugit. [Rapui) Liberaui. [Thoanta) Patrem meum, vt ſupra diximus. [Deſeruit) Quia fugit. [Habet) Tenet me, quia remanſi in patria, ſicut H V B.

ſicut honeſtas decet mulieres. [Quid referam) Male legitur quid referam, cum legendum ſit, quid refert? nam poſtea quam commemorauit Hypſi probitates ſuas, & Medeæ flagitia, dicit quid tamen refert? quod ego ſim proba, & ipſa flagitioſa, ſi plus poſſunt ſcelera, quā probitates, & hæc eſt vera lectio, talis eſt etiam ſenſus apud Ouid. lib. ij. Met. Quid tamen hoc prodeſt, ſi diro facta volucris. Crimine Nictymene noſtro ſucceſſit honori, ergo. [Qui refert). i. quid prodeſt. [Si ſcelerata) Medea. [Vinciat piam). ſ. me, & eſt dotata. [Ipſo crimine). i. ſi à te exiſtimatur habere ſatis magnam dotem, quia eſt venefica. [Emeruit). ſ. per crimina & ſcelera ſua Lemniadum, ne ipſa Hypſipyle dicatur eſſe crudelis, quia crudele factum. [Lemniadum) Supra commemorauit, excuſat eas. [Culpo). i. repræhendo. [Non miror) Quod interfecerint viros, à quibus ſpernebantur. [Quælibet arma) Sic Virg. Quodcunque repertum. Rimanti telum ira fecit. [Dolor) Qualis erat ipſarum quæ ſpernebantur.

ASC. Cognoſceris illis) .i. in illis, aut per illos, quia ſimillimi ſunt, & tui, ſed. [Fallere non norunt, cetera patris habent). i. in omnibus patri ſimiles ſunt præterquam, quòd non ſunt fallaces, vt tu. [Pignoribus parceret illa meis,) q. d. minime. Notus eſt verſiculus. Pignora natorum dicuntur, pignora rerum. ſ. aliarum, quæ in pignus dantur. [Ablate). ſ. à ſenſu, & ratione. [Venenis Colchis). i. Colchicis, principale pro deriuatiuo. [Emeruit). i. expreſſe meruit. [Culpo non miror). i. nec approbo, & laudo, nec imitor, vt miratorque Catonis apud Lucanum. [Quælibet iratis) Sic Aen. j. Furor arma miniſtrat.

Dic age, ſic ventis, vt oportuit, actus iniquis
Intraſſes portus tuque, comesque meos:
Obuiaque exiſſem fœtu comitata gemello:
* Hiſcere nonne tibi terra roganda foret?
Quo vultu natos, quo me ſcelerate videres?
Perfide quo pretio, qua nece dignus eras?
Ipſe quidem per me tutus, ſoſpesque fuiſſes,
Non quia tu dignus: ſed quia mitis ego.
Pellicis ipſa meos impleſſem ſanguine vultus,
Quosque veneficijs abſtulit illa ſuis.
Medeæ Medea forem. quod ſi quis ab alto
Iuſtus adeſt votis Iupiter ipſe meis:
Qđ gemit Hypſipyle: lecti quoq; * ſuccuba nři
Mœreat: & leges ſentiat ipſa ſuas.
Vtque ego deſtituor coniux, materque duorum:
A totidem natis orbe ſit * illa viro:
Nec male parta diu teneat: peiusque relinquat:
Exultet: & toto quærat in orbe fugam.
Quàm fratri germana fuit, miſeroque parenti
Filia: tam natis, tam ſit acerbo viro.
Cum mare, cum terras conſumpſerit: aëra tentet:
Erret inops, expes, cæde cruenta ſua.
Hæc ego coniugio fraudata Thoantias oro:
Viuite deuoto nuptaque, virque toro.

HVB. Dic age) Interrogat Iaſona, quo vultu vidiſſet, & eā, & filios ſuos, ſi vētis delatus fuiſſet ad littus Lēni. [Age) hortātis ordo eſt, Age dic quo vultu videres natos, & me ſi tu actus vētis iniqs intraſſes portus. & ego exiſſem obuia, &c. Hiſcere. ꝑ parēthe ſim, & interpoſitionē, legēdūs eſt hic verſus. [Terra foret rogāda hiſcere) .i. vt hiſceret, & ſe aperiret tibi, vt te abſorberet, potiusq̄ aſpectum meū, quā deceperas videres cū ad vlcera tua. [Quo). i. quali. [Quo ꝑcio). i. qua pęna. Sic Ter. ego ꝑciū ob ſtultitiā fero. Iuu. Ille crucis ꝑciū ſceleris tulit. i. pęnā. [Qua nece,) q. d. crudeliſſima. [Ipſe) Tu. [Per me). i. quantū ad me p. i net, quia nihil nocuiſſem tibi. [Nō quia tu dignus) ſ. ſis eſſe tutus. [Sed qa ego mitis) .i. clemens. quæ neſcio nocere [Pellicis) Medeę [Sanguine) Suo. qa dilaceraſſem eius vultus. [Quoſque). i. & vultus. ſ. tuos [Quos abſtulit veneficijs ſuis). i. quos ſuis incantationibus cepit, vt ſupra. Colchiſque ablate venenis. [Medeæ Medea) Proprium nomen

* Nempe

* ſubnuba

* atque viro.

men pro appellatiuo poſuit.i.Medeam pro crudeli.[Quod ſi quis) Imprecatur Medeæ eadem,quæ ipſa patitur,vt ita aliquando priuetur marito,ſicut ipſa priuata eſt ab ea. [Si Iupiter iuſtus)Exaudit preces,& vota mea.[Succuba)Concubina.ſ.Medea.[Mœreat) Fleat. [Quod Hypſipyle gemit) .i. id quod ego doleo .ſ. mihi ereptum maritum. [Suas leges) Quia alij facit iniuriam,dat quodammodo leges ſibi quoq; inferendi iniuriam. [Vt ego) Optat,vt Medea, iam facta mater de Iaſone, poſt filios ſuſceptos ita relinquatur ab Iaſone,vt ipſa relicta.[A totidem naris).i.poſt totidem natos.i.poſtquam duos filios ſuſceperit,quod quidē ita ei accidit,ſicut imprecata eſt.[Male parta) Male quæſita, ſecundum ꝓuerbium,& dictum cuiuſdam poëtæ.Male parta male dilabantur. [Peius) Quam.ſ.acquiſiuerit.[Exultet) Expellatur ex patria. [Quā fratri) Vt terreat Iaſona,imprecatur,etiā,vt Medea ſit ei,& filius eius crudelis.Ordo [Illa ſit tam acerba naris).i.tā crudelis mater.[Et tam acerba viro).i.tā crudelis vxor tibi marito ſuo.[Quā).ſ.acerba. [Germana).i.ſoror. Fuit fratri Abſyrto,quem ſupradiximus fuiſſe ab ea laceratum.Et. [Quam acerba filia fuit miſero parenti)Quem,prodidit,cui interfecit filiā.[Aëra tentet).i.volet per aëra.quod quidem Ouid.ſcribit feciſſe lib.7.Met.Quæ niſi pennatis ſerpentibus iſſet in auras.Non exempta foret pœnæ.[Erret)Vagetur,& eat huc illuc.[Expes)Sine ſpe.[Cruenta ſua cæde).i.q̄ ſeipſam interficiat.[Ego Thoantias).i.Hypſipyle filia Thoātis. [Nupta) O Medea.[Vir).i. ô Iaſon.[Viuite)Diu manete. [Deuoto).i. execrationibus,& infelicitatibus pleno. Finis fuit quod Iaſon nūquam recepit ipſam Hypſipylem, ſed cum cognitum fuiſſe à Lemniadibus,quod duos filios maſculos ex Iaſone ſuſcepto cōtra leges ſuas alijs faceret, & ad ſupplíciū poſceretur, illa accepta nauicula fugere parabat, ſed comprehenſa à piratis data eſt domo Lycurgo regi Nemeæ,quę cum eius filium Opheltem nutriret,& redeuntibus à bello Thebano regibus,& in Nemea ſilua penè ſiti pereuntibus, cum ab eis rogata fuiſſet, vt Langiam fontem eis oſtenderet, & ab Adraſto Argiuorum rege interrogaretur, quænam eſſet,dum ad omnia reſpondet,diutius morante puer,quem inter herbas,floreſque ludentem reliquerat,à ſerpente interemptus eſt,verum à filijs Thoante, & Eunæo, qui cum Adraſto erant cognita eſt, eſſe eorum mater. Quamobrem cum Lycurgus audito caſu filij eam quæreret ad ſupplicium,à regibus,& filijs auxilio implorato liberata eſt.Quid poſtea de ea fuerit,non legi. Medea vero poſt quos filios ex Iaſone ſuſceptos, ab eo repudiata eſt ſuperinducta vxore Creuſa filia Creontis Corinthioꝝ regis. Medea vltra mariti iniuriam Athenas fugit, ibique Aegeo patri Theſei nupſit, & ex eo ſuſcepti Medum filium, à quo poſtea Media regio dicta eſt. eique penè omnia euenerunt, quæ imprecata eſt Hypſipyle.

DIC age ſi ventis)Prudentes ponit caſum,vt caſus fiat,& contingat,nam deſiderabile eſſet patri libellos gemellos,quos nunquam viderat,obuiam habere. [Medeæ Medea).i. crudeliſſimæ interfectricis interfectrix.[Si quis Iupiter).i.iuuans pater deus.ſ.Succuba dicitur,quæ furtim cubat,vt in alieno toro, nam ſub occultationem denotat, vt ſublegere, ſubripere,ſuffurari,ſubducere,ſuſtollere,&c. Imprecationes autem,quas ponit,omnes Medeæ euenerunt,ſicut quas Dido ponit Aen.4.Aeneæ. [Thoantis) i.Thoantes filia. patronymicum adiecta ſyllaba formatum. nam hæc Thoantis huius Thoantidos fieri debet à genitiuo Thoantis,cuius nominatiuus eſt Thoas.[Deuoto toro)Hinc notum eſt,quia deuotio in malum ſaltem penè ſumitur. nam is dicitur deuotus alicui, qui pro eius ſalute morti addicitur. Et ideo quia pro fide deuoti ſumus, tractum eſt, vt is Zelus, quem in Deum, & religionem habemus, à Chriſtianis deuoti dicatur. A S C.

IN VII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

ILio,Troiaq; omni à Græcis euerſa Aeneas Veneris & Anchiſæ filius patriā relinquens,conſtructa claſſe apud Antandrū ciuitatem,ſe mari credidit tum patre,& Aſcanio filio,& dijs penatibus,et multis Troianis,qui ſe eius nauigationis comites,& ſocios prabuerunt, & primum quidē in Thraciam delatus eſt,vbi Aenum oppidum condidit,vt multi putant: Mox,prodigij territus,& voce Polydori crudeliſſime à Polymneſtore Thracum rege interfecti admonitus, vt inde fugeret Delum tenuit. illic accepto ab Apolline reſponſo, errore patris male interpretantis reſponſum, Cycladas inſulas præ-

teruectus ad Cretam venit quam fatalem terram, & ab oraculo prædictam Anchiſes crediderat, verum cum ibi peſtilentia laboraret, à dijs penatibus in ſomnijs monitus, vt diſcederet, ad Strophadas delatus eſt inſulas, inde præteruectus maritima Græciæ, apud Epirum ſuſceptus eſt Heleni hoſpitio, qui Troianus, & Priami filius illic Pyrrho ſucceſſerat in regno inde profectus Calabriam tenuit, ex qua ſtatim diſceſſit territus aduentu Diomedis, nauiganſq; vſque ad Scyllam, et Charybdim, quæ ſunt in mari Siculo Aetnæ vicinæ indeuentus agitatus circuita maxima parte Siciliæ Drepanū venit, vbi (vt Virg. voluit) patrem amiſit, quo in Sicilia ſepulto & honoribus præbitis, donatis ab Aceſto Troiano, qui in Sicilia regnabat, vino & ceteris neceſſarijs, cū diſceſſiſſet, vt in Italiā veniret, quam ſibi ſatis dari, & à Creuſa vxore, & ab oraculo reperto in Delo, & ab Heleno intellexerat, tempeſtate maris, & ventorū agitatus, in Libyam delatus eſt, ex xx. nauibus vna duntaxat ſubmerſa Forte per ea tpa, vt Virg. finxit Dido, quæ ex Tyro fugerat marito ſuo Sychæo à Pygmalione ipſius fratre interfecto, metuens & ipſa fratris ſæuitiā, & auaritiam, in terra Libica vrbem nouam Carthaginē condebat, empto ab Hyarba rege ſolo, quantum poſſet taurino corio circundare, quo ſecto in minutiſſimas corrigias, in tantū id extendit quod occupauit ſtadia duo & xx. quo ſpatio vrbem condidit. Ad hanc igitur Didonem cum Aeneas veniſſet cum ſocijs ab ea, & vrbe, & hoſpitio exceptus eſt liberaliſſime, mox ēt ab ea amatus cū illa concubuit, cumq; ibi moraretur, admonitus ab Anchiſe patre in ſomnijs, & à Mercurio ab Ioue miſſo, vt inde diſcederet, & fatalē terram peteret non auſus reginæ dicere, cum clam abire pararet, regina Dido præſentes poſtquam fruſtra precibus fatigauit Aeneā, fingitur ab Ouidio hanc epiſtolam ad eū ſcripſiſſe, in qua nititur reuocare eum à propoſito nauigandi, arguens ab honeſto, & tuto, ab honeſto quidē, quia non deceat eā deſerere, à qua hoſpitio ſit exceptus, & oībus rebus adiutus, & cui fidē dederit, à tuto, quia mare pcelloſum, & tēpeſtuoſum ſit, à quo ſit tutū abſtinere, & habeat terram paratā, quam relinquere pp incertam impudentia ſit. Commemorat aūt ſua in Aeneam beneficia, & rogat, vt ſi decreuit oīno diſcedere, ſaltē differat, & expectet donec mare tranquillum ſit. Quod ſi noluerit dicit, qđ ſeipam īterimet, et iubebit inſcribi epitaphiū i ſepulchro, quo Aeneas cognoſcatur fuiſſe cā eius mortis.

DIDO AENEAE.

EPISTOLA VII.

Accipe Dardanide morituræ carmen Eliſæ:
Quæ legis, à nobis vltima verba legis.

SIc, vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis
Ad vada Mæandri concinit albus olor:
Nec, quia te noſtra ſperem prece poſſe moueri.
Alloquor: aduerſo mouimus iſta deo.
Sed meriti famam, corpuſq;, animumq; pudicum
Cū male perdiderim: perdere verba leue eſt:
Certus es ire tñ: miſeramque relinquere Dido:
Atque ijdem venti vela, fidemque ferent:
Certus es Aenea cum fœdere ſoluere naues:

HVB. SIc, vbi) Dicit Dido ſe appropinquāte fine ſuæ vitæ, effundere flebiles voces ad Aeneam ſicut cygnus vicinus morti ſolet flebiliter cantare. Ferunt enim appropinquātibus cygnis extremo vitæ pennam in capite natam paulatim in cerebrum deſcendere, interea vero ipſos cygnos flebiliter cantare, donec moriantř. Ouid. lib 2. Faſt. Flebilibus numeris veluti canentia dura Traiectos penna tpa cantat olor. Plin. lib. 10. olorū morte narratur flebilis cātus falſūs (vt arbitror) aliquot experimentis. Ordo eſt. Olor albus. [Abiectus) Poſitus. [Ad vada). i. apud aquas. nā vada dñr aquæ, per quas pedibus vadere poſſumus interdum ſimpliciter pro omnibus aquis ponuntur. [Mæandri) Fluuij Lydiæ, iuxta quem multi ſunt cygni. [Concinit) Cantat. [Sic). ſ. flebiliter, ſicut ego nunc canto. [Vbi) id eſt quando. [Fata vocant). i. mors eum trahit. [Moueri,) Id eſt flecti.

[Mouimus

[Mouimus iſta).i.tibi preces fecimus.[Deo aduerſo).i.nobis irato,& non fauente. Iuuen. de Demoſthene. Dijs ille aduerſis genitus [Sed,) q.d.cum maiora perdiderim,poſſum etiã Perdere liuiora.i.verba fruſtra fundere.[Famam) Laudẽ.[Meriti).i.beneficij mei tibi collati.[Corpus) A te violatum.[Leue).i.facile.[Certus es).i.deliberaſti.[Ferent) Auferent. [Fidem) quam mihi dediſti, quia diſcedet tecum,neque eam mihi ſeruabis. [Cum fœdere) .ſ. connubiali.[Soluere) Proprie dixit.nam naues dicuntur ſolui cum à littore mouentur. Statius in Achilleide. Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor Dardanus.dicit ergo deliberaſti & naues,& fœdus nuptiale,quod mecum feceras,tecum abducere.

SIC, vbi fata vocant) Hæc epiſt.6.quam Dido ad Aeneam ſcripſiſſe fingitur,priuſquã abiret,ferè ex 4.Aen.argumentum aſſumpſit, verum illic nõ ſcripſiſſe,ſed ſororem Annam miſiſſe dicitur.Principium videtur tacitæ obiectioni per antipophoram reſpõdere ? ac ſi ipſa ſe aut Aeneam induxerit per lõgam cogitationem obijcientem, ac dicentem ſi certum aut decretum eſt omnino tibi mori.teq́. interficere,cur ſcribis Dido? quid canis moritura ? Reſpondet [Sic vbi fata vocant &c.) Hoc eſt,ſicut ego moritura cano,hoc eſt carmine epiſt.ſcribo. [Olor).i.cygnus albus,ſed per excellentiã abiectus in herbis.[Conciuit).ſ.funus ſuum.vnde Martialis, Cantator cygnus funeris ipſe fui.[Ad).i.iuxta.[Vada Mæandri) Fluminis illius fluxuoſi. [Vbi).i.quando,aut poſtquam,nam aduerbia loci & temporis,cõfunduntur,ita vt alterũ pro altero paſſim ponatur. [Fata vocant).i.moriendi vis fatalis inſtanter vrget,hoc eſt ideo ſcribo,vt id faciam,ꝙ cygnus.[Nec alloquor) Quia ſperem poſſe moueri noſtra prece. [Nos moui).i.cum molimine auſpicatæ ſumus,& incepimus iſta. [Deo aduerſo).i.irato,& abnuẽte.[Sed cum perdiderim male).i.cũ malo meo,hoc eſt inde center.[Famam meriti).ſ.prioris [Et corpus & animum pudicum) Propter carmen legendum eſt corpus,animumq́;,nec minor eſt ornatus. [Leue).i.parui momenti eſt. [Perdere verba).ſ.ſcripta in hac epiſt.[Certus es ire tamen) Anacoluthon eſt. nam non præceſſit,quã quam mori conſtitui,ſi abieris,tamen certus es ire,& relinquere. [Miſerã Dido).ſ.me Ser. docet,ꝙ Græcorum in o,vtimur tribus,aut quatuor caſibus,nominatiuo actiuo,& vocatiuo in o,& genitiuo in us,aut in oos,vt hæc Dido,huius Didus,vel Didoos,hanc Dido, ò Dido:multi tñ hoc nomen latine declinant dicẽtes,huius Didonis,huic Didoni, hanc Didonem,quod etiam ſequar,licet non continuo dixero,huius Sapphonis &c.ſed Sapphus,& hanc Sappho. [Iidem venti) Scribitur ij duplici,quia pluralis eſt numeri.ſenſus eſt,committes eiſdem,ſeu iiſdem ventis vela,& fidem,id eſt fidelitatem tuam,quia fœdifragus eris.

Quæque vbi ſint neſcis, Itala regna ſequi.
Nec noua Carthago: nec te creſcentia tangunt
Mœnia: nec ſceptro tradita ſumma tuo.
Facta fugis: * facienda petis: quærenda per vrbem
Altera, quæſita eſt altera terra tibi.
Vt terram inuenias: quis eam tibi tradet hãdam?
Quis ſua non notis arua tenenda dabit:
Alter habendus amor tibi reſtat, & altera Dido:
Quamq́ iterum fallas, altera danda fides.
Quãdo erit, vt condas inſtar Carthaginis vrbem?
Et videas populos altus ab arce tuos?
Omnia ſi veniant: nec te tua vota morentur:
Vnde tibi, quæ te ſic amet, vxor erit?
Vror, vt inducto ceratæ ſulfure tedæ:
* Vt pia famoſis addita thura * rogis.

QVæque vbi ſint) Quia ſolum audita,non aut viſa ſunt tibi.[Noua) Aut alluſit ad ſignificationẽ nominis, quia vt Seru. dicit, Carthago lingua Pœnorũ noua ciuitas dr̃.aut re vera quia tunc noua fiebat.Virg. Aen.1. Surgentẽq́. nouæ Carthaginis arcẽ. [Tradita) Commiſſa. [Tuo ſeptro) Tuæ poteſtati,nã ſceptrũ regibus dat̃. [Facta) Diſſuadet ab vtili. [Facta fugis) Quod eſt imprudenti. [Quærenda) Ordo eſt. [Altera terra) ſ.Italica,eſt quærẽda.[Altera) .ſ. hæc, quam tibi dedi. [Eſt quæ).i.iã parta tibi. [Vt) .i.q̃uis.[Habendam) Poſſidẽdam,& habitandam. [Quis) HVB.

ASC. HVB. *Fugiẽda *Focis. * Hæc.

* duo carmina in aliȷs non legũtur.

* Aaron legit, illa tua.

* meditaris.

Quaſi dicat nullus.[Teneda) Habenda vt Tyrij tenuere coloni.[Alter amor)Quẽ fortaſſe nunquã inuenies.[Iterũ) Secundo, ſicut mihi datam ſemel fefelliſti. [Qñ erit,) q.d. nũquam, aut tardiſſime. [Cõdas) Aedifices.[Inſtar) Ad ſimilitudinẽ, eſt aũt, vt voluit Seru.nomen indeclinabile,& notandum nunquam prępoſitionẽ apud idoneos ei præpoſitioni, vt inſtar mõtes equũ, & Ouid.Deq́. genis lacrymæ fluminis inſtar eunt. [Et videas)ſubaudi qñ erit?[Tuos) Tibi ſubditos.[Oia) ſupradicta. [Si).i.quãuis. [Veniant) .i.eueniant,& contingãt tibi. [Morentur)Tardent,&impediãt.[Vnde erit,)q.d ex nullo loco inuenies.[Sic) ſicut ego amo te.[Vror)Per quaſdã ſimilitudines demonſtrat vim ſui amoris erga Aeneam. [Vror).i.ardeo.ſ.amore tui. [Inducta)ſup impoſito.[Ceratæ)Illitæ.[Tedę)ſpecies arboris, quæ ex ſe liquorẽ emittunt, ſunt aũt, vt dicit Plin.flammis,luminibusque ſacrorum gratæ.

* Aeneasque oculis ſemper vigilantibus hæret,
Aeneamque animo noxque, dieſque refert.
Ille quidem male gratus,&ad mea munera ſurdus
Et quo, ſi non ſim ſtulta, carere velim.
Non tamen Aeneam,quamuis male cogitet,odi:
Sed queror infidum: quæſtaque peius amo.
Parce Venus nurui:durumq́. amplectere fratrem
Frater Amor: caſtris militet ille tuis.
Aut,ego quem cœpi(neq; enim dedignor)amare:
Materiam curæ præbeat ille meæ.
Fallor: & ipſa mihi falſo iactatur imago:
Matris ab ingenio diſſidet * ille ſuæ.
Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
Robora, te ſæuæ progenuere feræ:
Aut mare, quale vides agitari nũc quoq; ventis:
Quo tamen aduerſis fluctibus ire paras. (ſit.
Quò fugis?obſtat hyems:hyemis mihi gratia proſit.
Aſpice, vt euerſas concitet Eurus aquas.
Quod tibi malueram, ſine me debere procellis.
Iuſtior eſt animo ventus, & vnda tuo.
Non ego ſum tanti:quod non * mediteris iniq;:
Vt pereas: dum me per freta longa fugis.

[Refert)Repræſentat. Virg.illum abſens abſentem auditque videtque. [Ille) Aeneas. Loquitur aũt de eo,tanq; de tertia perſona.[Surdus)Non reſpondens,tranſlatio ab eo,qui auditu caret. [Et quo).i. eſt talis,quo ego debeam velle carere.& eſſe ſine eo.[Si non).i.niſi.[Sim ſtulta)Quia ſtultus eſt,qui eo non vult carere,cui intelligit ſua beneficia nõ eſſe grata,nec ſe ab eo amari, tamen quia dixerat eum talem eſſe, vt deberet velle eo carere, remouet à ſe ſuſpicionem odij dicens. Non tamen &c.[Infidum).ſ.eſſe Aeneam.[Queſta).i.licet lamentata de eo. [Amo peius)Amo vehementius.Terent.Quo minus ſpei eſt,eo magis amo.[Parce)Conuertit ſermonem ſuum ad Venerem, & Cupidinem, vt Aeneam in amoris caſtra compellant.[Nurui).i.mihi,quæ ſum nurus tua,nam ſum vxor Aeneæ filij tui. [Amor) Cupido. [Frater).ſ.Aeneæ,Nam ambo eſtis filij Veneris.[Militet)Verſetur,& proprie dixit.Nam, vt inquit Ouid.lib.1.amorum.Militat omnis amans,& habet ſua caſtra cupido.[Aut ego) .ſ.militem in tuis caſtris,ſubaudiendum eſt enim verbum.[Quem cœpi amare)Ex quo eũ vidi,& audiui loquentem. Virg. At regina graui iandudum ſaucia cura Vulnus alit venis, & cæco carpitur igni [Neque enim dedignor)Parentheſis eſt.[Ille) Aeneas. [Materiam) Fomentum, nutrimentum, id eſt reſpondeat meo amori, nam cura amorem ſignificat, vt ex verſu Virgil.ſupraſcripto patet,dicitur autem,quod cor vrat.[Fallor) id eſt fruſtra hoc cogito,& peto,vt meo amori reſpondeat. [Iactatur) id eſt laudatur, vel oſtentatur ab eo. [Matris) Probat, quod dixit, dicit enim eum omnino eſſe contrarium Veneri matri ſuæ. [Diſcidet)Diſcordat. [Ingenio) Natura,quia Venus eſt mollis,& placabilis,Aeneas vero durus,& inexorabilis [Te lapis)Hæc ſupradicta dixit,tanquã de tertia perſona,nunc conuertit ſermonem ad ipſum Aeneam, Arguens ipſum nimiæ duritiæ. Eſt autem tota hæc æmulatio Virgiliana in 4.Aen.vbi Dido ſic loquitur.Nec tibi diua parens,generis nec Dardanus.

danus auctor Perſide,ſed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus,hyrcanaque admorũt vbera Tigres.[In nata).i.genita. [Robora) Arbores. [Seuæ feræ) Vt Tigres,aut vrſæ,aut Leænæ.[Aut mare).ſ.genuit te.[Quale vides)Non tranquillũ,ſed procelloſum,quale nũc vides.[Agitari)Moueri.[Quo).i.per quod mare.[Tamen paras ire).ſ.cum ita agitetur vẽtis.[Quo fugis)Contumelioſe dixit,fugis,vnde ipſe apud Virg.reſpondet,ne finge fugam. [Obſtat) Impedit te hyemis mihi gratia proſit.i. ſi tu tua ſpõte non vis mihi hoc munus præſtare,vt aut maneas,aut differas fugã tuã,ſaltem facias hoc neceſſitate tẽpeſtatis. [Aſpice)Demonſtrat ei magnitudinem tempeſtatis.[Conciter)Cõmoueat. Sine permitte. [Me debere)Me eſſe obligatam.[Procellis) Tempeſtatibus,& impetuoſis ventis. dicuntur autẽ quaſi percellæ à percellendo.i.percutiendo. [Iuſtior tuo animo) Quia vult reddere gratiã mihi bene merenti,cum vult te apud me retinere,tu aũt,qui accepiſti beneficium, non vis reddere gratiam.[Nõ ego ſum)Dicit Aeneam non debere ſe obijcere periculo mortis propter ipſam,dum vult eam fugere.Ordo eſt. [O inique non ſum tanti,vt pereas).i.perire velis,dum fugis me per longa freta. [Quod) .i. quam rem. [Non meditaris) Non cogitas.

QVÆ'QVE vbi ſint) Et certus es ſequi regna Italica, quæ neſcis vbi ſint. dixi ex 4, Aen.ferè ſumpta,vbi dicitur.Quid ſi non arua aliena,domoſque ignotas peteres? Sed quia Virg.omnibus notus eſt,fruſtra eius carmina ad hanc epiſt.facientia repetiero.[Male gratus).i.non gratus,ſed ingratus,& immemor beneficij. [Queſtaque peius).i.incenſus,& eũ maiori malo,meo amo.[Queſta).i.poſt querelas.vnde amoris non queſtus,obliuio,ſi qua fieri poteſt, animi eſt remedium, vt autem obliuio ſit, occupandus eſt alijs curis animus. [Frater amor)Frater Aeneæ,& etiam Didonis, quia ſe cõiugem Aeneæ dictitat. [Aut ego quem &c.Ordo eſt. Aut ille,quem ego cœpi amare præbeat.[Materiã meæ curæ).i.ſe amabile præbeat.[Neque enim dedignor amare).i.libenter amarem,ſi ſe amari ſinat.Vnde dicit Aen.4.Quæ mihi reddat eũ,vel eo me ſoluat amantem.[Fallor,& ipſa mihi falſo iactatur imago) .i. falſo præ ſe fert pietatem, & Veneris filium nuncupat, tum ſit durior caute. Vnde Aen. 4. Nec tibi diua parens,generis nec Dardanus auctor Perfide, ſed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus,hyrcanaque admorunt vbera Tigres.[Aut mare) Hoc videtur ſumptum ex Homero,qui(vt interpretatur A.Gellius lib.12.cap.1.dicit ſic.)Nõ eques ipſe pater fuerat tibi me Hercule Peleus,Nõ Thetis eſt genitrix?glaucũ te protulit ęquor, Aeriæ & rupes,mens quòd tibi dura,feroxque.[Quale vides agitari)Aen.4 Quin et liberno moliris ſidere claſſem.[Quod tibi malueram)Senſus & ordo eſt [Sine).i.permitte.Me debere procellis,id ſupple,quod malueram debere tibi).i.permitte, vt beneficio ventorum te detineam, & æque fruar quæ cum beneuolentia tua te malim,ſed non poſſim frui, non poſſum quidem,quia non permittis,& ita ventus,& vnda eſt. [Iuſtior) .i. clementior, aut iuſtior,quia iuſtum eſt,vt amans ametur,& amato fruatur tuo animo. [Ego non ſum tanti).ſ.valoris, vt pereas,dum fugis me per longa freta.[Quod).ſ.dictum. [Non mediteris) .i.interpreteris. [Inique).i.in malam partem,hoc eſt,quod per ironiam addit. A S C.

Exerces precioſa odia, & conſtantia magno:
Si, dum me fugias, eſt tibi vile mori.
Iam venti ponent: ſtrataq. æqualiter vnda,
Cæruleis Triton per mare curret equis.
Tu quoque cum ventis vtinam mutabilis eſſes:
Et, niſi duritia robora vincis, eris.
Quid, ſi neſcires inſana quid æquora poſſent?
Expertæ toties tam male credis aquæ?
Vt pelago ſuadente etiam retinacula ſoluas:
Multa tamen latus triſtia pontus habet.
Nec violaſſe fidem tentantibus æquora prodeſt;

H V B. EXerces) Senſus eſt,ſi habes me odio, & pp hoc parui facis obijcere te morti,hæc tua odia ſunt nimis magni p̃tij,& nimis cara,& conſtantia magno, quia conſtant tibi vita,quæ eſt res magna. [Si eſt vile tibi).i.ſi parui facis, nam interdum ordo alicuius ſolẽt hominis paruifacere pericula, & mortem, vnde eſt illud amantis apud Virg. in Buec. Specula de mõtis in altũ Deferar, extremũ hoc mun' mo-

 rientis

Perfidiæ pœnas exigit ille locus,
Præcipue cum læſus amor: quia mater amorum
Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
Perdita ne perdam, timeo: * noceamq́. nocenti:
Neu bibat æquoreas naufragus hoſtis aquas.
Viue precor: ſic te melius, quam funere, perdam:
Tu potius leti cauſa ferare mei.
Finge age te rapido (nullũ ſit in omine pondus)
Turbine deprendi: quid tibi mentis erit?
Protinus occurrent falſæ periuria linguæ:
Et Phrygia Dido fraude coacta mori.
Coniugis ante oculos deceptæ ſtabit imago
Triſtis, & effuſis ſanguinolenta comis.
Quidquid, id eſt, totum merui, concedite dices:
Quæque cadent, in te fulmina miſſa putes.
Da breue ſæuitiæ ſpatium pelagique, tuæque:

* noceam ne

tieris hibeo [Iã venti) Dicit, cito ceſſaturam tempeſtatẽ in deq́ue. eum tutius nauigaturũ [Ponent).i.quieſcẽt. [Iam) i. cito. [Strata).i.multũ quieta. [Trion) deus maris, Neptuni ex Salacia Dea maris filius, & eoſdem tibicem. Ouid.j.Met. Caua buccina ſumitũ illi Tro tilis in latum. quę turbine creſcit ab imò. [Curret) Celeri curru ibit per mare. [Equis cęruleis).i. Delphinibus iunctis ad currũ inuicem equorũ, nã deorũ maris equi ſunt Delphines volũt aũt poëtę Deos maris nõ ire ſuper vnas, niſi ferè quieto mari, vnde Virg. in 1. Aen. poſt placatũ mare dixit de Neptuno. Cęloq́. inuectus aperto flectit equos, Curruq́. volans dat lora ſecundo. [Cũ ventis) Quorum natura eſt, vt mutentur. Horat. 2. carm. Non ſemper imbres nubibus hiſpidos manant in agros, aut mare Caſpium vexant inæquales procellę [Eris).ſ.mutabilis. [Niſi vincis).i.niſi ſuperas.i.niſi es durior roboribus. Robur autem ſpecies arboris eſt ex qua deterrimam eſſe gallam Plin. ſcribit, eſt autem eius lignum nimiæ duritiæ, ponitur autem pro omni re, quæ dura ſit. [Quid).ſ.facere? q.d. ignoſcendũ eſſet tibi, ſi intrares mare, cuius periculum ignoret. [Expertæ) Probatæ à te. eſt in ſignificatione paſſiua participium. [Tam male).i.tam periculo tuo. [Credis) Cõfidis, vt, O formoſe puer, nimium ne crede colori. [Vt).i.quamuis. [Retinacula) Funes nauim. [Etiam pelago ſuadente).i.etiam mari tranquillo, quia tunc vĩ ſuadere nobis nauigationẽ. [Nec prodeſt) Liptote eſt.i.nocet. [Tentantibus) ingredientibus, à tento deriuatur, vt Virg. tentanda fuga canit æquora Calcas. [Exigit pœnas perfidiæ).i.punit perfidos. [Præcipue) Hoc dicit, vt magis eum terreat. [Quia) Rationem ponit. [Mater amorũ) Venus. amorum aũt dixit, quia duo dñr eſſe Cupidines. [Edita).ſ.genita. [Aquis Cytheriacis) Hoc ſecundũ fabulã dixit, quã Seru. in 5. Aen. refert. Dicit enim Cœlium patrem fuiſſe Saturni, cum iratus filius falce virilia amputaſſet lapſa in mare ſunt, de quorũ cruore, & maris ſpuma nata dicitur Venus, vnde & Afrodite dicitur, nam Afros cum accentum in fine habet ſpumã ſignificat, inde & Virg. libro ſupradicto. Fas omne eſt Cythera meis te fidere regnis, Vnde genus ducis. Huius autem fabulæ allegoriam qui vult ſcire videat Seruium loco ſupraſcripto. Cythera autem dicitur à Cytheris inſula tantũ pluraliter declinata, quæ vt Plin. lib. iiij. inquit, in Laconico ſinu eſt, antea Porphyris appellata. Venus autem cum primum nata eſt mari, eo concha deuecta eſt, vnde & nomen accepit, inuenitur autem & pro vrbe, & pro inſula eodem nomine. interdũ tamen Venus, Iouis, & Dionę filia dicitur, vnde & ipſa nonnunquã dicitur Dione, & Dionæus à Venere nomen deducitur. vt apud Virgil. in Buc. Ecce Dionei proceſſit Cæſaris aſtrum, & Aen. iij. Sacra Dionææ matri.i.Veneri. [Perdita).i.timue, ne te perdam naufragio, quem tamen amiſi quia non vis mecum manere. [Neu).i.& ne. [Hoſtis) Aeneas. [Naufragus) ſummerſus. [Viue precor) Conciliat ſibi Aeneam, optans ei vitam. [Sic).ſ. viuendo. [Quam funere) Quam morte, id eſt melius eſt, quod caream te viuo, quam mortuo. [Ferrare,) Id eſt dicare. [Potius) ſ.quam ego dicat eſſe cauſa tuæ mortis. [Finge) Artificioſe ei commemorat recordationem conſcientiæ in magnis periculis. [Age) Hortantis eſt. [Finge) Puta, animo tuo cogita. [Te deprehendi) Vſus eſt verbo nautico, nam na-

uigantes

nigantes deprehendi dicuntur. Virgil.lib.v. Aeneid Hunc ego Getulis agerem ſi Syrtibus exul Argolico ue mari deprenſus,& vrbe Mycenę &c. [Quid mentis?) Id eſt quæ mens,& cogitatio erit tibi?[Nullum ſit)Parentheſis eſt.[Pondus)Effectus.[In omine,)Id eſt in augurio meorum verborum,id eſt hoc tamen propter verba mea tibi nõ eueniat.[Protinus) Dicit quæ mens ei futura ſit.[Occurrent)Venient in mentem.[Periuria)Quibus me decepiſti.[Et Phrygia Dido)Phrygia legendũ eſt,non autẽ Tyria, vt ſit ordo Dido coacta mori fraude Phrygia,id eſt fraude tua,nã Aeneas Phrygius eſt. nam ſi dicatur Dido Tyria verſus non patitur,ſi vero fraude Tyria ſenſus repugnat.[Imago)Species,videbere enim videre me,quam decepiſti,quod maxime te anget Iuuenal.Et quod præcipuis montem ludoribus vrget,Te videt in ſomnis,tua ſacra,&maior imago Humana turbat pauidum,cogitq́. fateri.[Triſtis,) Id eſt mœſta.[Sanguinolenta)Vt pote quæ tui cauſa ſe interfecerit. [Meruj totum,)Id eſt iuſte patior.[Putes) Pro putabis,id eſt credes non eſſe fortuita,ſed miſſa à dijs,vt vindicent perfidiam tuam,hæc enim cogitatio ſolet malæ conſcientiæ euenire. Iuuen.Hi ſunt,qui trepidant,& ad omnia fulgura pallent. Cum tonat exanimes primo quoque murmure cœli. Non quaſi fortuitus,nec ventorum rabie,ſed iratus cadat in terras,& vindicet ignis. [Da breue) Præſcribit modum petitionis ſuæ dicit enim ſe non petere, vt Aeneas perpetuo maneat,ſed tantum differat,donec ira ipſius Aeneæ,& pelagi aliquantulum fuerit remiſſa. [Da breue ſpatium,) Id eſt concede breue tempus.

A S C E N S I V S.

EXERCES preciosa)Id eſt res precioſa [Conſtantia magno)Animo,id eſt videtur tibi magnum,& precioſum,hoc egregiũ facinus.[Si dum me fugias &c.)Id eſt ſi parui pendis mortem dummodo me fugas,quaſi vero maiori odio me,quam mortẽ proſequaris,cũ vt me fugias,illam incurras.[Expertæ aquæ)Paſſiue dixit,nam experior cõmune eſt.[Nullum ſit in omine pondus)Honeſta,& amica parentheſis,nam dum mala commemoramus, ne malorum omen in amicos conuertatur,auerti petimus ab eis,& in inimicos conuerti. Vnde ſi non 2.Aeneid. Locutus de euerſione Troiæ addit quod Dij prius omen ipſum cõuertant Sumebant autem vetere ſuperſtitioſi pro omine,id futuræ rei iudicio quidquid primum audirent.vnde Aemelius deliberans an Perſen oppugnare deberet,audito à filia,Perſa mea perijt,illud pro omine perdendi à ſe regis illius ſumpſit,quamuis filia de catella,ſeu canicula,cui Perſe nomen fuit, loqueretur. Et ideo patrifamilias quærenti quis me petit, aut vocat? non reſpondebatur nullus,aut nemo,ſed bona fortuna pater.Nec qui nihil haberet,audebat ſe nihil habere dicere,ſed recte,vnde in Eunucho.Tamen quod illi dem,recte,eſt nam nihil dicere, mihi religio eſt .i. mali ominis metus, vbi oſtendit pro eo, quod eſt nihil,doci ſolere,recte. quia ergo Dido dixerat finge age te rapido,dictura turbine deprendi interponi.Nullum ſit in omine pondus.i.nolo id tamen eueniat,nec vt ratum ſit illud omen.[Et Phrygia Dido)Ordo eſt. Et Dido coãcta mori fraude Phrygia.i.Phrygum, qui fraudolenti ſunt,vnde ipſa Aeneid.4. Nec dum Laomedonteæ ſentis periuria gentis. Nec legendum eſt Tyria,vt ſciolorum prauitate inuerſus eſt textus. Nam videntes, quia Tyria eſſet Dido,& neſcientes malum eſſe verſum,& meliorem ſententiam, vt ſit Phrygia fraude.pro Phrygia,Tyria ſcripſerunt.[Coniugis ante oculos)Sic Maro omnibus vmbra locis adero.[Da breue ſæuitiæ ſpatium pelag q́ue tuæq́ue,) Id eſt differ ſæuitiam tuam,& vita ſæuitiam maris, quia grande precium eſt mori. nam via eſt futura tuta ſi aliquantulum immoratus fueris.

Grande moræ precium, tuta futura via eſt.
Nec mihi * tu parcas: puero parcatur Iulo:
Te ſatis eſt titulum mortis habere meæ.
Quid puer Aſcanius? quid Dij meruere penates?

HVB. GRande moræ)Senſus eſt. hæc mora erit vtilis,quia poſtea habebis nauigationẽ tutam.[Via)Nauigatio.[Erit grande preciũ).i.magna vtilitas.[Moræ)Tardationis tuę.

* cura:

 [Nec

Igni[b]us ereptos, obruet vnda deos.
* Sed neq; fers tecũ: nec, quæ mihi perfide iactas:
Preſſerunt humeros ſacra, paterque tuos.
Omnia mentiris: neque enim tua fallere lingua
Incipit à nobis: primaque plector ego.
Si quæras, vbi ſit formoſi mater Iuli:
Occidit, à duro ſola relicta viro.
Hæc mihi narrabas: at me mouere merentem.
Illa minor culpa pœna futura mea eſt.
Nec mihi mens dubia eſt, quin te tua numina dã-(nent.
Per mare, per terras ſeptima iactat hyems.
Fluctibus eiectum tuta ſtatione recepi.

* Se quoque.

[Nec parcatur mihi).i.ne habeas reſpectum mei in morãdo, ſeu filij tui. [Titulum) Nomẽ, & famã. [Meæ) Non ẽt filij tui. [Quid Meruere).ſ. vt ſubmerſionis piculo à te obijciantur. [Penates) Dij, quos tecum, vt dicis, portas. [Ereptos) Liberatos. [Ignibus) Incendijs Troianis. [Fers) Portas. [Preſſerunt tuos humeros).i. tuis humeris ſunt portata. nam vt ipſe narrat in 2. Aen. Apud Virg. Sacra penateſque ſibi ab Hectore qui in eis ſomnijs apparuerat, commendatos humeris impoſuit & patrẽ ſimul, vt Virg. Ergo age care pater ceruici imponere noſtræ, ipſe ſubibo humeris, nec me labor iſte grauabit. [Mentiris) Falſo iactas. [Neque incipit à nobis) Quia iam eſt aſſueta fallere alios. [Plector).i. punior. [Si quæras) Probat, ꝙ alias deceperit. [Mater) Creuſa. [Occidit) Perijt. [Sola) ſine te. [Duro) Inhumano. [Hoc).ſ. Creuſam eſſe à te relictam, nã circa finem 2. Aen. Virg. narrat Aeneas Didoni Creuſam fuiſſe à ſe amiſſam, cum diſcederet à Troia, ſed eam conuerſam in miniſtram matris Deum. [Ad me) Videtur hic textus, vel obſcurus, vel ambiguus alij, nouere: alij, mouere, legendum putant, ſed cũ in alijs multis libris, codicibus, tum in meo vetuſtiſſimo legitur, nouere, erit ergo ſenſus. narrabas mihi Creuſam à te relicta, ſed ego non ſolum fui tibi vxor, ſicut ipſa, ſed ego tibi præſtiti beneficia, vnde maiorem pœnam es daturus, quod me deceperis, & dereliqueris, quàm quod illam reliqueris. [Nouere) ſciunt.ſ. omnes. [Merentem).i. prę̄ſtantem tibi beneficia, nam hoc ſignificat mereri. Virg. in 6. Aen. Quique ſui memores alios facere merendo. [Illa pœna) Quam tu dabis, & patieris propter Creuſam relictam. [Eſt futura minor culpa mea).i. culpa, quam de me habes, nam in genitiuis nominum & pronominum, & item in nominibus poſſeſſiuis perſona poſſeſſoris dupliciter accipitur, & actiue, & paſſiue, actiue ſic iniuria, Paridis concitauit vniuerſam Græciam aduerſus Troianos, hic iniuria intelligitur quam Paris alijs intulit, paſſiue vero, iniuria Menelai Græcos omnes ad auxilium ſuum commouit, hic accipitur iniuria, quæ Menelao illata eſt, & ſic culpa mea interdum intelligitur, quã ego de alio habeo, interdum quam alius de me, vt hic. [Nec mihi) Probat culpam de ſe decepta eſſe maiorem, quia non dubitat, quin propter ipſam ſit daturus pœnas. [Quin).i. vt non. [Damnent) Dignum pœna iudicent, & puniant. Septima hyems, ſeptimus annus. vt ipſa apud Virg. in fine 1. Aen. Nam te iam ſeptima portat omnibus errantem terris, & fluctibus æſtas. [Eiectum) Naufragum, vt ipſa in 4. Aen. Eiectum littore, egentem Excepi, & regni demens in parte locaui.

A S C E N S I V S.

TE ſatis eſt titulum mortis habere meæ) Parcas ergo Aſcanio, & ne eius mortis titulum habeas, dicariſque interfector filij tui. [Omnia mentiris) Quæ, ſcilicet de pietate tua in deo, & patrem narraueras, vt ſecundo & tertio Aeneidos recitatur. [Hæc).ſ. pietatis opera in coniugem etiam tuam, quàm per Troiam quæſiſti. [Ac) Pro & hæc. [Mouere,) Id eſt mouerunt, id eſt affecerunt commiſeratione me. [Merentẽ).ſ. ex pia credulitate, & tamen. [Illa pœna) Quam pro tam facili credulitate dabo. [Eſt futura minor mea culpa) Quia plus mali merui, quam mori, dum tam perfido fidem habui. [Fluctibus eiectum) Virg. Nuſquam tuta fides, eiectum littore egentem Excepi, & regni demens in parte locaui.

Vixque

Vixque bene audito nomine, regna dedi.
His tamen officijs vtinam contenta fuiſſem.
Et mihi concubitus fama ſepulta foret.
Illa dies nocuit: qua nos decliue ſub antrum
Cæruleus ſubitis compulit imber aquis.
Audieram voces: nymphæ vlulaſſe putaui:
Eumenides fatis ſigna dedere meis.
Exige læſæ pudor pœnas violate * Sichei;
Ad quem (me miſeram) plena pudoris eo.
Eſt mihi marmorea ſacratus in æde Sichæus:
Oppoſitæ frondes, velleraque alba tegunt.
Hinc ego me ſenſi noto quater ore citari:
Ipſe ſono tenui dixit, Eliſa veni.

* Sicheo

HVB. VIx bene adiuto nomine) Nam vt in 1. Aen. ſcribit Virg. cũ audiſſet Dido ab Ilio neo. Rex erat Aeneas nobis, &c. Rñdit ipſa. Vultis, & his mecũ pariter cõſiſtere regnis? Vrbẽ quam ſtatuo, veſtra eſt. [His officijs). ſ. qđ te hoſpitio excepi, & regna dedi. [Fama) Quę iã ſparſa, & Vulgata eſt, me tecũ concubuiſſe. Virg. 4. Aen. de hac fama. Hęc tũ multiplici populos ſermone replebat, Gaudens, & pariter facta, atq; infecta canebat. Veniſſe Aeneã Troiano ſanguine Cretũ. Cui ſepulchra viro dignetur iũgere Dido. Nũc hyemẽ inter ſe luxu: q̃ lõga, fouere, Regnorũ immẽbres, turpiq́. cupidine captos. Hæc paſſim Dea fœda virũ diffundit in ora. [Sepulta) Incognita, à nullo cõmemorata. [Fores) Subaudi vtinam. [Illa dies) Commemorat ipſ, quo primum ſe cum Aenea commiſcuit, exierat. n. in venationem cum Aenea, vt ſcribit Virg. lib. 4. Aen. immiſſoq́. ſubito imbri à Iunone Venere conſentiente Aeneas, & Dido in eandem ſpeluncam imbrem fugientes deuenerũt, vbi primum concubuerunt. [Nocuit) Vir. Ille dies primus leti primusq́. malorum cauſa fuit. [Decliue) Pendens. [Sub antrum). i. in ſpeluncam. [Cõpulit) Coẽgit ire. [Cæruleus) Obſcurus. Virg. Inſequitur commixta grandine nymbus. [Audieram voces). i. clamorẽ. Nymphas vlulaſſe putauit) Virg. Summoq́. vlularũt vertice nymphæ. [Eumenides,) q. d. nõ fuerunt nymphæ, ſed furiæ, quæ ſigna dederunt. [Fatis meis). i. infelicitati. [Exige) Non ad Sicheum, vt quidam male exiſtimant, ſed ad pudorem à ſe violatum ſermonem conuertit, neque enim legendum eſt Sicheum, quia neque ratio carminis patitur, nã Sicheus non eſt diſſyllabum, vt Theſeus, ſed triſyllabum, vt Anthæus. Virg. Huic coniux Sicheus erat, ergo Sichei legendum eſt. vt ſit ordo. [O pudor læſe violate) Eſt autem diſtinguendum, ne vitioſum ſit, duo adiectiua, ſiue copula poni, ſicut apud Virg. Tectum Auguſtum, ingens, cẽtum ſublime columnis. [O pudor) O pudicitia. [Violate) Vir. Ante pudor, quàm te violem, aut tua iura reſoluam. [Exige pœnas Sicheo). i. ſume de me pœnas, quas Sicheus deberet exigeret, quia ei non ſeruaui fidem. Virg. Nec ſeruata cineri promiſſa Sicheo. [Plena pudoris). i. plena verecũdiæ, quia pudet me. [Eſt mihi) Dicit Dido ſe vocatam fuiſſe noctu à ſimulacro mariti, quod in domo colebat ſumma veneratione. [Sicheus) Imago Sichei. [In æde) In tẽplo. Vir. Præterea fuit in tectis de marmore templum Cõiugis antiqui, miro quod honore colebat, Velleribus niueis, & feſta fronde reuinctum. [Oppoſite) Ad ornatum. [Vellera) Lanæ. [Tegunt) Ornant. [Hinc) Ex illa æde. [Noto ore). i. notis verbis. Virg. Hinc exaudiri voces, & verba vocantis viſa viri, &c. [Ipſe) Sicheus. [Eliſa) Hoc enim fuit prius nomen Didonis, nam poſtquam Carthaginem condidit, Dido appellata eſt quod nomen lingua punica ſignificat viraginem alij volunt, vt Seru. poſtquam ſeipſam interemit, hoc nomine appellatam fuiſſe. [Veni) Imperatiui eſt modi, q. d. neceſſe eſt, vt mecum ſis.

ASC. ILLA dies, Sic Maro. Ille dies primus leti, primusque malorum cauſa fuit. [Nymphas vlulaſſe) ſic Maro. Summoque vlularunt vertice nymphæ. [Eumenides) Dicuntur furiæ infernales per antiphraſim. i. contrariam ſcriptionem. eu. n. bonum ſignificat, cũ minimæ bonæ ſint. [Exige &c.) ſi legitur Sicheu, vt ſit vocatiuus græcus, cũ tamen non ſit diphthongus. Ordo eſt [O pudor læſe). i. extincte, & violate. [Exige pœnas). ſ. à me. [Et ò Sicheo violate). i. inhonorate per ſecundas nuptias, exige pęnas. Aut ſi legendum eſt Sicheo. Ordo eſt. O pudor læſe, & violate. [Sicheo). i. in damnum Sichei exige pęnas. [Ad quas). ſ. pœnas.

pœnas. [Me miſeram) ſubaudio, vel heu, ſed reprimit, ne ſit vehemens excandeſcentia, ad quas igitur, ò me miſeram, ego eo plena pudoris. i. verecundiæ, & ruboris. [Eſt mihi) Hoc quoque ex Virgilio ſumptum eſt, vt patet in quarto. Vnde fruſtra &c.

Nulla mora eſt: venio: * venio tibi debita cõiux:
Sum tamen admiſſi tarda pudore mei.
Da veniam culpæ: decepit idoneus auctor,
Inuidiam noxæ detrahit illic meæ.
Diua parens, ſeniorque pater, ipſa ſarcina nati,
Spem mihi manſuri rite dedere viri.
Si fuit errandum, cauſas habet error honeſtas:
Adde fidem: nulla parte pigendus erit.
Durat in extremum, vitæque nouiſſima noſtræ
Proſequitur fati, qui fuit ante, tenor.
Occidit * internas coniux mactatus ad aras:
Et ſceleris tanti præmia frater habet.
Exul agor: cineresq. viri, patriamque relinquo:
Et feror in duras hoſte ſequente vias.
Applicor ignotis: fratrique elapſa, fretoque,
Quod tibi donaui perfide, littus emo.

* quõdã

* In terras.

HVB. NVlla mora) Dicit ſeparata mori, vt ſit cũ Sicheo, qđ ẽt libẽtius, & celerius faceret, niſi pudiciciam amiſiſſet. [Da veniã) Ad Sicheũ loquit. [Idoneus) Cui credẽdum qſque putaret. [Inuidiã) odiũ. [Noxæ). i. culpæ. Virg. Vnius ob noxã. Detrahit aufer. [Diua parens) Enumerat, ea q̃ fecerunt fidẽ. [Diua) Non mortalis. [Pia ſarcina) Pium onus. i. pater, quem humeris ſuis ſe geſtaſſe dicebat. [Spẽ) Nã ea videbant eſſe officia hominis boni, & fidelis neque videbat qui talia feciſſet, poſſe quenq̃ decipere. vnde dicit ſe pp ſupradicta ſuperaſſe eum eſſe remanſurũ apud ſe, ſicut promiſerat. [Si fuit errandum,) q. d. ſi ob vllã rem debui nõ ſeruire, quod Sicheo promiſeram, nã in hoc erraui. [Honeſtas) Probabiles. [Adde fidem) Quã dedit mihi, id eſt adde quod mihi iurauit. [Pigendus). ſ. Aeneas. i. non erit, quare pigeat, & turpe mihi ſit ei credidiſſe. [Durat) Enumeratis ijs, quæ Aeneæ poterant facere fidem viri boni, ne culpam in ipſam Didonem transferendam diceret, dicit ſe eſſe infelicem vſque ad vltimum vitæ ſpiritum, & enumerat ſeriem ſuarum infelicitatum. [Nouiſſima) Vltima. i. vſque ad mortem. [Tenor) perſeuerantia [Fati) Infortunij fatalis. [Occidit) Incipit enumerare infortunia, inter quæ primum ponit mortem mariti ſui Sichei, quem miro amore dilexit. Fuit autem Sicheus Didonis auunculus, vt Iuſt. ſcribit lib. xviij. ſacerdos Herculis qui honos ſecundus à rege erat, qui magnas, ſed diſſimulatas opes habebat, aurum q. metu regis non tectis, ſed terræ crediderat, quam rem & ſi homines ignorabant, famam tamen loquebatur. itaq; Pygmalioni oblitus iuris humani auunculum ſuum, eundem q. ſororis maritum ſine reſpectu pietatis occidit. [Occidit) Perijt. [Mactatus) Tanquam victima interfectus. [Ad aras). i. apud aras. Virg. Impius ante aras, atq; auri cæcus amore, Clam ferro incautum ſuperat &c. [Frater) ſ. meus, quod magis eſt dolendum. [Præmia) Nomen, & titulum. [Exul agor) Narratio eſt reliquarum infelicitatum, quæ licet ſit de præteritis, tamen eleganter fi. per præſens, vt res nunc geri videatur. [Exul agor) Expellor à patria, nã crudelitas fratris coëgit eam facere ſuadẽte Sichei imagine, quæ Didoni noctu apparuit, & omne facinus Pygmalionis enarrauit. [Patriam) Quã deſerere quiſque infeliciſſimum putat. [Et feror) Amplificatio infelicitatis, dicit. n. ſe non habuiſſe locũ certum, quo iret, neq; etiam tuto nauigaſſe [Hoſte ſequente). i. fratre Pygmalione, qui vitæ, & rebus meis inſidiabatur, vt hoſtis, inde Virg. Germaneq. minas [Applicor) Adducor [Elapſa) Clam, & cum difficultate erepta. [Emo) ſic legendum eſt in præſenti tẽpe ſicut & ſupradicta verba, quod etiam ratio carminis exigit, nam emi, quod p̃mam naturaliter producit, nullo pacto legi poteſt quo autem quidam exponunt emi. i. orna vt ſit imperatiui modi, illuſtriſſimum eſt.

ASC. DVRAT in extremum) docet fatale eſſe generi ſuo, vt erumnis concutiatur, ne culpæ detur, quod neceſſitatis eſt. de fuga autem Didonis ex Tyro habetur ad longum. Aeneid. i.

[Quod

[Quod tibi &c.) Cō'e..tio cum ſuperiore cōmentario, legendam eſſe, cuio, quia cum p̄..cterum biſſyllabum prima ꝓducit, nec eſt rō cur in p̄terito ponatur, cū dicat in p̄nti, Applicor ignotis, &c. nec obſtat, ꝙ donaui, dixit, nam qa de præterito ſæpe, quaſi de p̄nti loquit, bene dicit, applico; & emo littus &c. [Quod donaui). ſ. nō tū:. vnde non dicit domo, ſed poſtea.

Vrbem conſtitui: lateque patentia fixi
Mœnia finitimis inuidioſa locis.
Bella tument: bellis peregrina, & fęmina tentor;
Vixque rudes portas vrbis, & arma paro.
Mille procis placui: * qui me coire, querentes
Neſcio quem thalamis præpoſuiſſe * ſuis.
Quid dubitas vinctam Getulo tradere Iarbæ?
Præbuerim ſceleri brachia noſtra tuo.
Et etiam frater: cuius manus impia poſcit
Reſpergi noſtro, ſparſa cruore viri.
Pone deos, & quæ tangendo ſacra profanas:
Non bene cœleſtes impia dextra colit.
Si tu cultor eras elapſis igne futurus:
Pœnitet elapſos ignibus eſſe deos.
Forſitan & grauidam Dido ſcelerate relinquas;
Parsque tui lateat corpore clauſa meo.
Accedet fatis matris miſerabilis infans:
Et nondum nati funeris auctor eris:
Cumque parente ſua frater morietur Iuli:
Pœnaque connexos aufert vna duos.
Sed iubet ire Deus: vellem vetuiſſet adire:
Punica nec Teucris preſſa fuiſſet humus.

H V I b.

* in me coiere.

* velim

INuidioſa) Paſſiue eſt ſignificationib. i. quib. inuidet. vñ Anna ad ipſam Didonē libro 4. Aen. ſic inquit, Nec venit in mentē, quoꝝ cōſederis aruis? Hinc Getulæ vrbes genus inſuperabile bello: Et Numidæ infreni cingunt, & inhoſpita Syrtis. Hinc deſerta ſit regio lateq. furētes Barcei. Bella tument. Virg. Quid bella Tyro ſurgētia dicā [Peregrina, & fęmina) Et à fortuna, & à ſexu mouet cōmiſerationem. [Rudes) Nouas. [Mille). i. multis, numerus finitus, pro infinito. [Coiere) cōgregati ſunt. [Neſcio quē) Quaſi ignotū [Suis thalamis). i. connubio ipſoꝝ. [Quid dubitas) q. d. nō eſt talis tortura mea, vt debeā recuſare ēt captiuitatē. Virg. Quid moror? an mea Pygmaliō dū mœnia frater Deſtruat, & captā ducat. Getul' Iarbas? [Getulo) Qui imperat. Getuliæ q̄ eſt pars Africæ. [Præbuerim) Pro p̄bēbo. [Sceleri tuo) Ecce hoc verbo magis ꝓhibet, qđ vī cōcedere. [Frater) Pygmaliō. [Sparſa) Fœdata. [Viri) Mariti mei Sichei quem interfecit. [Pone) Pro depone. Aphæreſis. [Profanas) Polluis, & maculas tāgendo, qa ab impioꝝ manibus Dei tangi, indignant, inde apud Virg. Donec me flumine viuo abluero, nā cruentis manibus tangere ſacra Aeneas nefas duxit. [Non bene cœleſtes) Sententia eſt rhetorica. [Si tu) Senſus eſt. Dei nollent ſe eſſe liberatos ab incēdio Troiano, ſi tu, qui es impius, eras culturus deos elapſos ab incēdio. Ordo eſt. Deos pœnitet eſſe elapſos ignibus &c. [Si tu). ſ. ſceleratus, & impius habet. n. hoc pronomen demonſtratiuum emphaſin. [Eras futurus cultor ipſis ereptis). i. liberatis [Igne) Quia mallēt ſe eſſe cōbuſtos, q̄ hr̄e talem cultorē. [Forſitā) Addit, quod poſſit eum mouere ad cōmiſerationem. [Relinquas) Pro relinques. & melius legitur, quam relinquis, vel relinques, quod ſequens verbū indicat, nam dixit. [Lateat) Pro latebit, vel latere contingit. [Pars tui) Aliquis filius, qui eſt pars patris. [Accedet) Addetur. [Fatis). i. morti. [Miſerabilis) Quia nulla culpa ſua morietur. [Nondum nati). i. filij nondum editi in lucem. [Frater Iuli) Qui erit ex te genitus, ſicut Iulus. [Cum ſua parente). i. mecū quæ ſum mater ſua. [Vna pœna) i. vna mors [Cōnexos) Coniunctos. [Sed iubet) Obiectio, quam poſſet facere Aeneas. [Deus) Mercurius, ſic. n. ſe excuſabat Aeneas, vt apud Virg. lib. 4. Aen. Nunc ēt interpres diuū Ioue miſſus ab ipſo, Teſtor vtrumq. caput, celeres mandata per auras Detulit. Ipſe Deū manifeſto in lumine vidi &c. vel certe Apolline verius intelligit, cuius iuſſu petebat Italiā, vt ipſe apud Virg. lib. 4. Sed nūc Italiā magnā

Gryneus Apollò, Italiam Lyciç iuſſere capeſſere ſortes. [Preſſa) Tacta calcata ſic ipſa apud Virg. Felix heu nimium felix. ſi littora tantum Nunq̃ Dardaniæ retigiſſent noſtra carinæ.

A S C. V R B E M conſtitui) Virg. Vrbem præclaram ſtatui mea mœnia vidi. [Getulo tradere) Non dices, me, quia Getulo tribus longis conſtat. [Non bene cœleſtes) Memorabile dictū. [Si tu cultor erat) Senſus eſt. Tanta eſt perfidia tua, quòd ſi tu eras futurus cultor dijs penatibus. [Elapſis) .ſ. ignibus, & ruinis. [Pœniteat elapſos) .i. quòd maluerint igne cōſumpti eſſe, quam abs te coli. [Sed iubet ire) .i. abire. [Deus) .ſ. Iupiter per Mercurium. Vnde Virg. Nunc etiam interpres diuum Ioue miſſus ab ipſo &c.

Hoc duce nempe Deo ventis agitaris iniquis:
Et teris in rapido tempora longa freto.
Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore:
Hectore ſi viuo quanta fuere, forent.
Nō patriū Simoënta petis, ſed Tybridis vndas.
Nempe, vt peruenias quò cupis; hoſpes eris.
Vſque latet, refugitque tuas obſtruſa carinas,
Vix tibi continget terra petita ſeni.
Hos populos potius in dotem ambage * remota
Accipe, & aduectas Pygmalionis opes.
Ilion in Tyriam transfer felicius vrbem?
Inque loco regis, * ſceptraque ſacra tene.
Si tibi mens auida eſt belli, ſi quærit Iulus
Vnde ſuo partus Marte triumphus eat:
Quem ſuperet, ne quid deſit, p̄bebimus hoſtem,
Hic pacis leges, hic locus arma capit.
Tu modo, per * patrem, fraternaq. tela ſagittas:
Perque fugæ comites, Dardana ſacra, deos:
Sic ſuperent, quoſcunque tua de gente reportas:
Mars ferus, & damni ſit modus ille tui.
Aſcaniusque ſuos feliciter impleat annos.

* remiſſa

* ſceptra ſacrata

* matrem

H V B. HOc duce) h. d. Dido, vt Aeneas minus ſit cupidus parere reſponſis Apollinis, dicit .n. eū eſſe cauſam malorū Aeneæ q̃ dum eius reſpōſa vult ſeq̄, q̃bus iubeť venire, agitať iā multis annis & mari, & terra. [Hoc) .ſ. deo Apolline. [Duce) auctore. [Teris) Cōſumis, vnde ipſe in 7. Aen. Magnas obeūtia terras, Tot maria intraui duce te, penituſq̃. repoſtas Maſſylū gētes, p̄tentaq̃. Syrtibus arua [Pergama) Troia. [Quāta) Quam magna, quā florida. [Tāto labore) Quanto petis arua aliena, vñ ipſa apud Virg. Quid ſi nō arua aliena, domoſque Ignoras peteres, & Troia antiqua maneret? Troia per vndoſum petereť claſſibꝰ ęquor? [Patriū) i. Troianū. [Sed vndas Tybridis) Qui procul eſt his locis. [Vt) .i. q̄uis. [Quo cupis) .ſ. ad Italiā. [Hoſpes) Nouus, & aduena. [Vſque) .i. ſemper alij legunt, viq̃; & melius, vt ſit ſenſus. [Terra) Quā tu petis. [Vt latet) .i. ſicut eſt remota, & obſtruſa, & penitus occultata. Vir. 1. Geo. Vt ſilicis venis obſtruſum excuderet, ignē. Idē lib. 6. Aen. Quærit pars ſemina flāmæ Obſtruſa in venis ſilicis. [Vitat) Quaſi ſpōte fugit, vt Virg. Italiam petimus fugientem. [Vix continget) Eueniet. [Tibi ſeni) .i. ēt ſi vixeris multos annos. [Hos) Meos, ΔΕΙΚΤΙΚΩΣ. [Remiſſa) Omiſſa. [Ambage) Circuitu, vt, longæ ambages. [Opes Pygmalionis) Quas Pygmaliō habere cupiebat, & ſperabat, vnde illud Virg. Portentur auari Pygmalionis opes pelago. [In Tyriam vrbem) .i. in Carthaginem, quam Tyriam à conditoribus appellauit. [Ilion) .i. res Ilienſes .i. ſtatum Troianum, & regnum tranſmutato in hanc vrbem, & eſto huius loci rex. [Felicius) Quàm Troia fuit. [Sacra) Venerabilia, quia omnes reges erāt ſacri. [Si tibi) Satisfacit obiectionib. quas Aeneas facere poſſet, quod vellet venire in Italiam, vt exerceat ſe, & filiū Aſcanium in bellis, dicit enim etiam in illis regionibus dari eis hāc opportunitatem. [Vnde) Ex qua cauſa. [Neq̄d deſit) .i. vt omnia habeas .ſ. & rerum, & etiam opportunitatem victoriarū, & triumphoꝝ. [Hic pacis) Et paci, & bello cōuenit. [Hic locus) Noſter. [Tu modo) Per multas adiurationes cū orat Dido, vt ſui miſereatur, ſumitur aūt verbū perfecti ſenſus inſeris. Pater precor domui. [Tela fraterna) .i. arma Cupidinis fratris tui. [Deos) Penates. [Sic) Adiurā.is eſt, vt.

ſæpius diximus. (Superent).i.vincant.nam ſuperare interdum vincere vt hic, interdum ſuperesse ſignificat, vt apud Virg.lib.4. Quid puer Aſcanius? ſuperat ne? Et Iuuen. Et quod ſuperauerat vnum, velo prora ſuo. (Hic Mars) Illud bellum.ſ.Troianum. (Sit modus) ſit finis.(Tui damni).i.vltra illud bellum, nullum vnquam patiaris damnum. Suos annos natura, vel fato ſibi debitos. Sic ſupra Briſeis ad Achillem. Nunc quoque ſic omnes Peleus pater impleat annos.

PERGAMA vix tanto &c.) Docet ne Troiam quidem repetendam tanto labore, quanto Italiam fugientē quærit. (Simoenta) A nominatiuo Simois, ſed vt Seru. docet græce ſcribitur per ei, diphthongon Simois, licet ſit ſemper triſyllabum. (Hos potius populos in dotem) Vnde Iuno ad Venerem Aen. 4. Dotaleiſque tuæ Tyrios permittere dextræ. A S C.

Et ſenis Anchiſæ molliter oſſa cubent:
Parce precor domui: quæ ſe tibi tradit habendā.
Quod crimen dicis, præter amaſſe, meum?
Non ego ſum Phthia, magniſq. oriūda Mycenis;
Nec * ſteterunt in te virque, paterque meus.
Si pudet vxoris: non nupta, ſed hoſpita dicar,
Dum tua ſit Dido, quidlibet eſſe feret.
Nota mihi freta ſunt Afrum * frangentia littus:
Temporibus certis dantque, negantque viam.
Cum dabit aura viam: præbebis carbaſa ventis:
Nunc leuis eiectam continet alga ratem.
Tempus vt obſeruem manda mihi: * ſerius ibis:
Nec te, ſi cupias, ipſa manere ſinam.
Et ſocij requiem poſcunt: Laniataque claſſis
Poſtulat exiguas ſemirefacta moras.
Pro meritis, & ſi qua tibi debebimus, vltra:
Pro ſpe coniugij, tempora parua peto.
Dum freta miteſcūt: & amor dū temperat vſum:
Fortiter ediſcam triſtitia poſſe pati.
Sin minus: eſt animus nobis effundere vitam:

*ſteterāt

*tāgētia

*Sūt qui certius, malunt

MOllitet) Talia.n.mortuis precari ſolebāt Iuuen. Dij maiorum vmbris tenuem, & ſine pōdere terram. (Cubent).i. quieſcant. (Domus).ſ.meæ. (Habendam) Poſſidendā. (Tibi) A te. ſic apud Virg. Miſerere domus labentis. (Quod.)q.d.nullū (Nō ego) Dicit ſe nō fuiſſe hostē Troiani nominis, nec natā ex locis hoſtib⁹. (Phthia) vrbe Theſſaliæ, vnde Achilles nonnunq̄ Phthius dr̄, cuius cauſa omnes ex ea vrbe oriundi merito debent eſſe odio Troianis. (Oriunda).i.orta, nomen eſt, non aūt participiū (Mycenis) Vnde Agamēnon, & Menelaus fuerint. (In te) Contra te. ſic apud Virg 4. Aen. Nō ego cum Danais Troianam excindere gentem Auli de iuraui, claſſemue ad Pergama miſi. (Si pudet vxoris) i. ſi pudet te hr̄e me nomine vxoris. (Hoſpita) Peregrina, & amica. (Qualibet).i.ſub quauis conditione.i.ſerua, & amica. (Dum) Pro dummodo. (Nota mihi) Arguit à natura maris Lybici non eſſe nunc nauigandum, ſed differendum. (Frangentia) Percutientia. (Certis) Quibuſdam.non omnibus. (Viam).i.opportunitatem eundi. (Leuis) Vilis. (Eiectam) Ad littus ſubductam. (Alga) Herba maris, quæ in tempeſtate tollitur ſuper vndas, & interdum moratur naues. (Manda) Cōmitte, & ad hanc curam. (Serius) Tardius, vt eas tutius. (Nec ſinam).i.nō patiar, & permittam (Te manere).ſ.hic. (Si) i.quamuis. (Cupias).i.velis quia hortabor te, vt eas, cū venti poſſent. (Et ſocij) Alia ratio, quare debeat differre diſceſſum vt & ſocij recreentur, & naues quaſſatæ reficiantur. (Socij) Tui feſſi, ac fatigati. Virg.lib.1.Aen. Defeſſi Aeneadæ, quæ proxima littora, curſu Contendunt petere, & Lybiæ vertuntur ad oras. (Laniata) Ventis quaſſata Virg. Quaſſatam ventis liceat ſubducere claſſem. (Semirefacta) Non plene inſtaurata (Exiguas moras) Exiguū ſpatium mo ā li. (Pro meritis) Pro beneficijs in te collatis, vt ipſa apud Maronē. Si bene quid de te merui. (Si qua debebimus, vltra).i. præſtare debebimus vltra hæc quæ iā præſtitimus. (Pro ſpe coniugij) Virg. Per connubia noſtra, per inceptos Hymenæos (Tēpora parua peto) Sic apud Virg. Tempus inane peto, requiem, ſpatiumque furori. (Et amor dum temperat H V B.

rat vſum).i.dum aſſetudine amor ſit tolerabilis. Sic Virg. Dum mea me victam doceat fortuna dolere, amoris enim & fortunæ iniuria, & aduerſitas vſu ſit tẽperatior. [Ediſco) Conſueſco. [Sin minus).i.ſi non. ſubaudi præſtiteris hoc paruum tẽpus. [Eſt animus) Eſt firma diſpoſitio. [Effundere vitam .ſ. mori.

A S C. PARCE precor domui) Aen.iiij. Si bene quid te merui fuit aut tibi quidquam Dulce meum, miſerere domus labentis &c. [Nõ ego ſum Phthia) Sic primo Aeneid. Cum domus Aſſaraci Phthiam, claraſq. Mycenas Seruitio premet. Non ergo legendum eſt Phthiam. [Quidlibet eſſe feret).i. patietur quolibet .ſ. modo. [Nota Afrum) More oratorio iuxta præceptum rethoricorum æque validiſſima parat argumenta, & nouiſſimo loco repetit .ſ. vt opportunam expectet nauigationem, ad quam ſe illi profuturam pollicetur. [Et amor dum temperat vſum) Sic quarto Aen. Tempus inane peto requiem, ſpatiumque furori: Dũ mea me victam doceat fortuna dolere.

In me crudelis non potes eſſe diu.
Aſpicias vtinam quæ ſit ſcribentis imago:
Scribimus: & gremio troicus enſis adeſt:
Perq. genas lachrymæ ſtrictũ labũtur in enſem:
Qui iam pro lacrymis ſanguine tinctus erit.
Quàm bene cõueniunt fato tua munera noſtro:
Inſtruis impenſa noſtra ſepulchra breui.
Nec mea nunc primum feriuntur pectora telo:
Ille locus ſæui vulnus amoris habet.
Anna ſoror, ſoror Anna meę male cõſcia culpæ.
Iam dabis in cineres vltima dona meos.
Nec conſumpta rogis inſcribar, Eliſa Sichei:
Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit.
Prębuit Aeneas & cauſam mortis, & enſem:
Ipſa ſua Dido concidit vſa manu.

H V B. DIu) Quia cito moriar & tua crudelitas nõ poterit nocere mihi mortuæ. [Imago) Spẽs, vel aſpectus. [Quę) .ſ. qualis. [Troicus) tuus, quẽ mihi reliquiſti. Virg. Enſemq. relictum. [Strictum) Nudum. [Pro lacrymis) Loco lacrymarũ. [Tinctus) Maculat⁹. [Quã bene) irriſiue. [Fato noſtro) .i. morti noſtræ. [Inſtruis) Ornas. [Nunc primum) Quia ẽt antea percuſſa ſum. [Ille] locus).i. pectus meũ. [Vulnus amoris) Virg. At regina graui iandudum ſaucia cura, Vulnus alit venis. [Anna ſoror) Commiſeratiue vertit ſermonem ad Annã, quam dicit cito executurũ funus eius. [Male) Quia mihi prodeſſe nequiſti. [Conſcia culpæ) Nam vt eſt apud Virg. ei amorem ſuũ detexit. Anna (fatebor enim) miſeri poſt fata Sichei Coniugis &c. [Culpæ amoris) Secundi mariti, quem culpam appellauit, vt Seru. voluit, quia antiquo ritu bis nuptæ ſacerdotio repellabuntur, ſed melius placet culpam dici propter fidem non ſeruatam priori marito, vt apud Virg. Nec ſeruata fides cineri promiſſa Sicheo. [Iã) Mox cito. [Vltima dona) Exequias, quæ & iuſta dicuntur. [Conſumpta rogis).i. combuſta ignibus rogalibus. [Nec inſcribar Eliſa Sichei).ſ. vxor. nam in mulierum epitaphijs ſcribebantur nomina maritorum ſuorum. Lucret. Licet tumulo ſcripſiſſe Catonis. Mart. Non vult ergo ſcribi vxor Sichei, quia non fuit, ei fida vxor. [Hoc tamen) Legitur etiam tantum, & melius .ſ. ſolummodo. [Cauſam) Quia decepit. [Et enſem) Quia reliquit enſem quo ſe interfecit. [Ipſa) Per ſe. [Concidit) Mortua eſt. Secundum fabulas Dido propter diſceſſum Aeneæ ſe interfecit gladio, quem Aeneas reliquerat apud eam licet Seru. dicat quod ſecundum hiſtoriam, cum Iarbas Didonem vxorẽ petiuiſſet, & illa negaſſet intulit bellum Carthagini, cuius timore, cum cogeretur à ciuibus petijt, vt ante placaret manes mariti, & exædificata pyra ſe in ignẽ præcipitauit, ob quàm rem Dido.i. Virago appellata eſt. nam proprie Eliſa dicebatur, alij tamen dicunt eam, Didonem .i. Viraginem dictam, quia dux fuit tot viris ſecum euntibus, & vrbem in alieno ſolo condidit, vnde Virg. de ea quaſi per admirationem tanti animi, dixit, dux fœmina facti.

A S C. QVAM bene conueniunt fato tua munera noſtro) Aen.iiij. ex perſona Poëta conitta dicitur.

dicitur, Non hoc quæſitum munus in vſus. [Feriuntur telo) Significat ſe percuſſam telo amoris, & percutiendam à ſe telo lætali. [Ille locus) Docte hoc excogitauit poëta, Nam ſolent fontes puniri etiam in hac vita in his membris, quibus peccauerũt, vt paraſiti ventre. vnde, ingere in ventrem calces, inquit Comicus. Vaniloqui in ore. ſicut Ligur quidam apud Virg. Lubrici amatores, in oculis, vt in Eunucho patet. Meticuloſi, in præcordijs, vt apud Hom. Therſites ſceptro contra præcordia percuſſus. Amatrix ergo, quæ corde peccauit, corde vultus ſuſcepta eſt. [Anna ſoror) Idem ferè Aen. 4. reperies. vnde ſuperſedeo.

IN VIII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

HErmione Menelai, & Helenæ filia fuit hæc admodum puella Tyndareo auo materno Oreſti Agamemnonis filio & patrueli ſuo deſponſata eſt. Menelaus vero eius pater huius deſponſionis ignarus eam Pyrrho deſpondit hui tandem à bello Troiano reuerſus Oreſti Hermionem rapuit, & eam per vim tenebat, cum illa mallet eſſe Oreſtis quàm Pyrrhi vxor. quare Hermione ſcribit ad Oreſtem hanc epiſtolam, qua eum rogat, vt eam eripiat Pyrrho, & non patiatur eam eſſe in vinculis apud Pyrrhum, & ita crudeliter tractari adducit autem rationes plurimas quare id facere debeat, & adducit ipſum Pyrrhum in odium & inuidiam Oreſti & poſtremo adiurat ſe aut morituram, aut venturam in coniugium Oreſtis, quod quidem aſſecuta eſt. nam Oreſtes interfecto Pyrrho eam tandem recepit, &, vt quibuſdam placet, ſociam in omnes caſus eam habuit, ex qua & Oreſtem filium ſuſcepit.

HERMIONE ORESTI.

EPISTOLA VIII.

* Alloquor Hermione nuper fratremq́;, virúq́;
Nunc fratrem: nomen coniugis alter habet.
PYRRHVS Achilleides animoſus imagine patris
Incluſam contra iusq́;, piumq́; tenet.
Quod potui, renui, ne non inuita tenerer:
Cetera fœmineæ non valuere manus.
Quid facis Aeacide? non ſum ſine vindice, dixi:
Hæc tibi ſum domino Pyrrhe puella ſuo eſt.
Surdior ille freto clamantem nomen Oreſtis
Traxit inornatis in ſua tecta comis.
Quid grauius capta Lacedæmone ſerua tuliſſem:
Si raperet graias barbara turba nurus?
Parcius Andromachen vexauit * Achaia victrix
Cum Danaus Phrygias vreret ignis opes.
At tu, cura mei ſi te * pia tangit, Oreſte
Inijce non timidas in tua iura manus.
An, ſi quis rapiat ſtabulis armenta recluſis,

ACHILLEIDES) HVB. Filius Achillis, ei autem, quam nos in i, longam vertimus, nunc poëta diuiſit, genitiuo .n. Achillei Achilleides fecit, non Achillides, licet etiam Achillides legi poſſit, dicitur autem & Achilles, & Achilleus in nominatiuo. Natus eſt autem Pyrrhus ex Achille, & Deidamia filia Lycomedis Regis Scyri inſulæ, quo tempore Achilles apud eum ſub puellari habitu educabatur. [Animoſus) Audax, vel iracũdus. [Imagine patris) Virg. Inſtat vi patria Pyrrhus. [cõtra ius) Contra humanas leges. [Cõtra piũ). i. contra religionem, & deorum inſtitutum. nã pietas debetur deis. [Ne) Pro vt. [Quod potui) i. quantum potui. [Renui). i. recuſaui. [Inuita) cõtra voluntatẽ. [Cetera) Præter renuere. [Fęmineę) Et ideo imbecilles. [Vindice) vel vltore, vel defenſore, vt Lucanus de Põpeio, vindexq́. Senatus. [Sub ſuo dño) Nõ ſub re, quia

** In alijs exẽplaribus hæc duo carmina nõ inueniũtur.*

** Regio pro perſona.*

** nunc*

Arma feras? rapta coniuge lentus eris?
Sic ſocer exemplo nuptæ reperitor ademptæ:
Cui pia militiæ cauſa puella fuit.
Si ſocer ignauus vacua * ſtertiſſet in aula:
Nupta foret Paridi mater, vt ante fuit.
Non tu mille rates ſinuoſaque vela parabis,
Nec numerum Danai militis: ipſe veni. (eſt,
Sic quoque eram repetēda tñ: nec turpe marito
Vſpera pro caro bella tuliſſa toro:
Quid? qđ auus nobis idem Pelopeius Atreus?
Et ſi non eſſes vir mihi, frat:es eras.
Vir precor vxori, frater ſuccurre ſorori:
Inſtant officio nomina bino tuo.
Me tibi Tyndareus vita gratus auctor, & annis
Tradidit: arbitrium neptis habebat auus.
At pater Aeacidæ promiſerat inſcius acti:
Plus quoq;, qui prior eſt ordine, poſſit auus:
Cum tibi nubebam: nulli mea teda nocebat:
Si iungat Pyrrho: tu mihi læſus eris,
Et pater ignoſcet noſtro Menelaus amori:
Succubuit telis præpetis ipſe Dei.
Quem ſibi permiſit genero * permittet amorē:
Proderit exemplo mater amata ſuo.

quia alterius iam ſum dicata connubio. [Surdior) qa ſicut mare nō audit precātes, ita ille multo minus audiebat me
* ſediſſet ſupradicta dicentem. [Clamātem) Vocātem, quaſi mihi auxilio eſſe deberet. [Inornatis) Solutis, & laceratis. [Quid grauius,) q.d. nihil, dicit ſe nō eſſe in deteriori conditione, quā ſi capta Lacedæmone vrbe ſua facta tuliſſet captiua. [Parcius) Modeſtius & mitius. [Vexauit) Agitauit. [Victrix) q̄ iure victoriæ poterat eſſe ſæuior. [Cū Danaus) .i. cum Troia igne græco ꝯſumeretē. [Phrygias opes) Sic Virg. Troianas vt opes, erat enim Troia ditiſſima regio. [Cura) Amor. [Inijce man⁹) verbū eſt iuris, dr̄ .n. inijcere man⁹, q nulla inducis auctoritate expectata rē ſibi debitā vindicat. Virg. x. Aen. In jecere manus parcæ. telisq́. ſacrarunt Euandri. [In tua iura) .i.
* cōcedet. me vendicandā, quæ ſum tua [An, ſi qs) Arguit à minori ad maius, ſi.n. pugnat pro armentis, multo magis pugnandū eſt pro vxore. [Lentus) Piger eris? q.d. non. [Si ſocer) Arguit ab exēplis. Socer Menelaus pr̄ meus, ſocer tuus. [Nuptæ) Helenæ matris meæ vxoris ſuæ. [Adēptæ) Raptæ à Paride. [Foret) .ſ. ſi fuiſſet lēcus, & nō curaſſe repetere eā armis. [Vt ante) .ſ. fuit nupta. [Nō tu) Arguit à facili. ꝙ Oreſtes ſine claſſe, & exercitu eam repetere poſſit [Mille) Virg. Non anni domuere decē, non mille carinæ. [Ipſe) .i. tu, & non alius ꝓ te. [Sic) .ſ. cum claſſibus, & numero militum, ſi opus eſſet. [Nec turpe) Imò honeſtum. [Pro caro toro) .i. pro cara coniuge. [Quid? quod) Arguit nunc à conſanguinitate, quod ſi ire coniugij poſſat Oreſtes eam repetere, dicit eum tñ id facere debere iure conſanguinitatis, erant .n. Oreſtes & Hermione patrueles .i. nati ex duobus fratribus, & ſic eundem habebāt auum. [Atreus) Pater dr̄ fuiſſe Agamemnonis patris Oreſtis, & Menelai patris Hermiones, ergo auus erit vtrique [Pelopeius) Filius Pelopis, poſſeſſiuum pro patronymico. Pelops autem filios Tantali genuit Atreū, & Thyeſten, Atreus Agamemnona, & Menelaum, Thyeſtes vero ex Penelopea filia genuit Aegyſtū, qui poſtea adulter fuit Clytēneſtræ. [Si) quāuis eras frater .i. patruelis, nā in hoc ſignificato ſæpe ponitur, & frater, & ſoror. [Vir) .i. tu maritus. [Inſtāt officio tuo) .i. vrgent te ita facere bina nomina .ſ. & mariti, & patruelis, ſiue fratris. [Me tibi) Probat ꝙ ei ſit legitime nupta. [Tyndareus) Auus meus maternus, nā pater fuit Helenæ. [Grauis) Venerabilis, & dignus auctoritate. [Vita) Honeſtate viuendi. [Et annis) Quia iam ſenex. laudat aūt eum, ne fortaſſe objiciatur, quod temere, hoc fecerit. [Arbitrium) Poteſtatem. [Neptis) .i. mei, quæ nata ſum ex eius filia. [Cum tibi) Alia ratio honeſti matrimonij, quod primum nupſit ipſi Oreſti, cum nulli facerent iniuriā, nunc autem dicit ſe facturā iniuriam Oreſti, ſi eo dimiſſo nupſerit Pyrrho. [Leſus) Iniuria affectus. [Et pater) Contra id, quod poſſet objici .ſ. Menelaum, qui eam Pyrrho promiſerat, nō

eſſe

eſſe paſſurum, vt nubat Oreſti. [Ignoſcet) Dabit veniam. [Succubuit) Victus eſt. [Præperis) Alitis, vel volucris. vt Virg. Et ppetis omina pennæ. [Dei) Cupidinis. [Genero) Tibi. [Mater mea) Helena. [Suo exēplo) Quia quod propter eam fecit pater, licet tibi pp me facere. A S C.

PYRRHVS Achilleides &c.) Nonnulli lib. ſic auſpicantur, ſeu incipiunt. Alloquor Hermione nuper fratremque virumque: Nunc fratrem, nomen coniugis alter habet. In quibus quidē verſiculis videtur phraſis Ouidiana, nec ſunt à negocio abhorrentes. In principio autem narrationis cum purgatione ſui fatetur violētiam ſibi factam, ſed ab eo cui facile reſtitiſſe non potui, Pyrrho videlicet Achillis filio, & imitatore, addit tamē ſe illi reſtitiſſe, quatenus potuit. [Nomen Oreſtis) Quaſi in eo pōdus ſit terroris. [Achaia victrix). i. ipſe Græcus victor, qui eam Heleno permiſit habendam, vt patet Aeneid. 3. [A tu Oreſte) Suauiter deponitur, s, in vocatiuo ppriorū, vt Achille, Vlyſſe, Oreſte, Chreme. [Ignauus) .i. ſine induſtria, iners, & ad nullum opus vtilis. [Stertiſſet). ſ. reſideret deſidioſus, nec legendum eſt, ſtetiſſet, quia verſus non ſtaret, nec ſententia tam congrua eſſet. [In aula vacua). i. vacuata coniuge ſua Helena, quam Paris rapuerat. [Non tu mille rates) Tot enim in expeditione Troiana fuiſſe perhibentur. Virg. Aen. 2. Non anni domuere decem, non mille carinæ. [Sic quoque eram). i. etiam cum tanto numero nauiū, quanto mater Helenę. ſ. repetita eſt. [Me tibi Tyndareus) Nititur probare, quia illi legitimus ſit cōiux, quod deſponſata ſit per auū maternum, cui pater poteſtatem fecerat. Tyndarus enim pater fuit Helenes ſal. ē putatiuus. Vnde Tyndaris dicta eſt, licet Iouis filia cenſeatur. Virg. Non tibi Tyndaridis facies. Sanè à quibuſdam Græcis dicitur, hinc Tyndareos, vt à Thucydide, quem nūc ſequitur poëta, idem tamen & Tyndarus dicitur. [Arbitrium nepti,) Non tantum quia auus, nā auo materno non competit ius in nepotes, ſed quia poteſtatem, iusque fecerat illi domus ſuæ abiens pater, aut certe artificioſus eſt error, vt ſignificet ingenioſus poëta mulierē amoris, quàm iuris peritiorem eſſe, aut vt calliditatē mulierum doceat quæ, quod volunt, quouis colore perſuadere moliuntur. [At pater) ſ. Menelaus promiſerat. [Aeacidæ) i. Achilli Aeaci nepoti, ſed inſcius acti. [Et pater ignoſcet) Vt expertus vim amoris, quia. [Succubuit telis præpetis). i. præpetibus pennis volantis dei. ſ. Amoris, ſeu Cupidinis.

Tu mihi, quod matri pater, es: quas geſſerat olim
  Dardanius partes aduena, Pyrrhus agit.
Ille licet patrijs ſine fine ſuperbiat actis:
  Et tu, quæ referas, facta parentis habes.
Tantalides, omneis, ipſumq. regebat Achillem:
  Hic pars militiæ, dux erat ille ducum.
Tū quoq; habes, pauū Pelopē, Pelopisq. parētē:
  Si melius numeres, à Ioue quintus eris.
Nec virtute cares: arma inuidioſa tuliſti.
  Sed tu quid faceres? induit illa * patrem.
Materia vellem fortis meliore fuiſſes.
  Non lecta eſt operi, ſed data cauſa tuo.
Hanc tñ impleſti: iuguloq. Aegiſtheus aperto
  Tecta cruentauit, quæ pater ante tuus.
Increpat Aeacides: laudemq. in crimina vertit:
  Et tamen aſpectus ſuſtinet ille meos.

TV mihi) .i. ſicut pr̄ meus eſt legitimus maritus matri meæ Helenæ, ita tu mihi. [Quas geſſerat olim) .i. ſicut Paris nō legitimus ꝑiux erat matri meæ, ſed raptor, ita & Pyrrh⁹ agit eas partes. ſ. raptoris. [Quas Dardanius). i. Paris olim cū habebat apud ſe matrē meā [Partes) officia & nomina. [Ille licet) ōciliat ſibi amorē Oreſtis p̄ponendo eū Pyrrho. [Sine fine) Infinite. [Patrijs). i. paternis. [Et tu) .i. ēt tu. [Quæ referas) i. quæ poſſis memorare [Tātalides) .i. Agamēnon, longe repetitū patronymicū, ſicut ex ſupius cōmemorata geneologia patet. [Ipſum) Habet emphaſim hoc pronomen, q d. ēt ipſum Achillem, quo Pyrrhus tam ſuperbit. [Hic) ſ. Achilles. [Erat pars militiæ) id eſt vnus ex militibus & ducibus, qui erant ſub Agamemnone. [Ille) Agamemnon pater tuus. [Erat dux ducum) Quia omnes duces ei patebant. Virgil. ipſe Mycenæus magnorum ductor H V B.

* Quidā pater leguut, vt idem Ouid. induit arma tibi genitor patriaq; tuaq;.

Achiuum.[Proauum)ſicut ſupra oſtendimus,in ordine generis.[Parentem Pelopis).i.Tãtalum.Horat.in I.Carm.Occidit & genitor Pelopis conuiua deorum. [A Ioue) Quia Iupiter genuit Tantalum,& ſic eris quintus ab eo. [Nec virtute) Laudauit Hermione Oreſtẽ à nobilitate,nunc laudat à fortitudine. [Virtute).i. fortitudine nam in actis militarib. virtus pro fortitudine accipitur.[Inuidioſa)Odioſa,quia interfeciſti matrem. [Sed tu)Excuſatio matricidij Oreſtis. [Quid faceres?) q.d.nihil aliud,quam quod feciſti. [Induit illa patrẽ).i. dedit ei veſtem ſuperiori parte non apertam, qua caput emittere non poſſet, qua implicatus,& vxoris,& adulteri manibus interſectus eſt,licet alij dicant in conuiuio interfectum primo die,quo domũ redijt,vt Iuuen. Quippe ille dies auctoribus,vltor Patris cæſi media inter pocula,& idem ferro à Clytemneſtra occiſum ſentit in fine Satyræ ſextæ his verbis.Hoc tñ refert,quod Tyndaris illa bipennem Inſulam,& fatuã dextra, læuaq. tenebat.& Virg.lib.xj.Ipſe Mycenæus magnorum ductor Achiuum,Coniugis infandæ prima intra limina dextra Opetit.[Meliore) Honeſtiore quã cæde matris. [Non lecta eſt) Excuſatio eſt,q.d.non ſponte,ſed coactus,hoc feciſti. [Lecta).i.electa à te. [Sed data).ſ.& ſcelere matris,& reſponſo oraculi. [Operi tuo).i.tuo facto.ſ.matricidio. [Impleſti) Perfeciſti. [Hanc).ſ.cauſam tibi datã [Aegiſthus) Adulter matris tuæ. [Cruẽtauit) Cruore ſub fœdauit. [Quæ pater tuus ante).ſ.cruẽtauerat.i.eiſdẽ tectis cũ interfeciſti,quo ille patrẽ tuũ interſe:erat,& artificioſe tacet cæde matris,& tñmodo cædem adulteri cõmemorat. [Aeacides)Pyrrhus pronepos Aeaci,nam Aeacus eius proauus eſt. [Increpat).ſ.hoc factum tuũ. [Laudem).i.vltionem cædis paternæ,quæ tibi laudi eſt.[Vertit in crimina).i.incuſat,& dicit homicidum eſſe. [Et tamẽ).i.quamuis ita de te male dicat. [Suſtinet meos aſpectus).i. patitur ſe à me videri,quã ſcit tibi eſſe vehementer affecta, & non poſſe male de te audire.

ASC. ILLE licet)Comparat genus Oreſtis cum genere Pyrrh',illique præfert. [Sed tu quid faceres?induit illa patrem) Purgat facinus Oreſtis,quantum ad ſcelus neſ.rium,& laudat, quantum ad audaciam.Nam iuſtum fuiſſe contendit,vt,quæ patrem induerit tunica textili,quam camiſiam vocant ſine orificio,ſeu exitu ea ſpe,vt nunquam eam exueret, ſed in ea ab adultero interficeretur,etiam à quocunque interfecta ſit, Subtiliter autem dicit. [Illa,) Quaſi dicat quæ meruit mori,ſubticens nomen matris. [Non lecta).i.delecta, aut electa, ſed data.i.præter ſpem oblata. [Et tamen aſpectus).i.licet damnet facinus tuum,tamen libenter videt me coniugem tuam.

Rumpor: & ora mihi pariter cũ mente tumeſcũt:
  Pectoraque incluſis ignibus vſta dolent.
Hermione coram quiſquam ne obiecit Oreſti?
  Nec mihi ſunt vires: nec ferus enſis adeſt.
Flere licet: flendo certe diffundimus iram:
  Perque ſinus lacrymæ fluminis inſtar eunt.
Has ſemper ſolas habeo: ſemperque profundo:
  Hument incultæ fonte perenne genæ.
Hoc gñis fatum: quod noſtros errat in annos:
  Tantalides * matres apta rapina ſumus.
Non ego fluminei referam mendacie Cycni:
  Nec querar in plumis delituiſſe Iouem:
Qua duo porrectus longe freta diſtinet Iſthmos:

HVB. RVmpor).ſ.dolore. [Ora tumeſcũt cũ mẽte,) Quia ita timidos homines facere vr̃ [Vſta) ardẽtia.[Ignibus incluſis)Indignationibus,q̃ tãquã ignes latẽtes pectus meũ vrunt. Iuuen. Quid referam quanta ſiccũ iecur ardeat ira? [Quiſq̃ ne obiecit)Pro quiſquam ne objiciet.i.quiſquam ne maledicet de Oreſte in pręſentia mea?[Nec mihi ſunt vi-
* omnes res).i.nec poſſim vlciſci hanc iniuriam [Flere licet).i.poſſum ſolum flere,& non aliter vindicare.[Diffundim⁹)Spargimus,& abijcimus iram flendo,quia vt volũt phyſici,plus lædit ira retenta, & occultata, quam ſi fletu effundatur. [Inſtar fluminis).i.valde abunde. [Has lacrymæ ſemper)Quia nunquam ceſſo flere. [Profundo) Emitto.[Hument)Madeſunt.[Fonte).i.copia lacrymarum perenne,iugi perpetuo. [Hoc generis fatum eſt).i.hoc

eſt

eſt infortunium gentis domus noſtræ, quod etiam ad meam ætatem peruenit, vt ex gente noſtra omnes mulieres rapiamur à viris, ſicut ego rapta ſum nunc à Pyrrho, commemorat autem multas de genere ſuo raptas. [Matres) Mulieres. [Tantalides).i. de genere Tantali. [Non ego) Occupatio eſt rhetorica, dicit enim ſe nolle referre, cum tamen referat. [Mendacia) F.ctionem falſam figuram. [Cycni fluminei) Habitantis iuxta flumina. Nam Cycnus conſanguineus Phaëtontis, poſtquam Phaëton fulminis incendio à Ioue conſumptus eſt in volucrem ſui nominis ob dolorem mutatus, vt inquit Ouid. lib. 2. Met. Non ſe cœloq. Iouiq́ue credit, vt in uſte miſſi memor ignis ab illo Stagna petit, patuloſq́ue lacus, igneq́. peroſus. Quæ colat, elegit contraria flumina flammis. [Delituiſſe).i. latuiſſe. [In plumis).i. in forma Cycni. Nam Iupiter captus amore Ledæ vxoris Tyndari conuerſus in Cycnum ad eam volauit, quæ vt Fabulæ tradunr cum eum ſinu excepiſſet, illi dicitur oua in eius gremio peperiſſe, ex quibus nati ſunt Caſtor, & Pollux. Helena & Clytemneſtra. Oua autem duo tantum fuiſſe dicuntur, ex quorum altero Caſtor & Pollux, ex altero Helena, & Clytemneſtra nati dicuntur. Horat. in Arte poëtica: Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo. Idem in epiſt. Caſtor gaudet equis, ouo prognatus eodem pugnis. Sunt qui velint non Cycnum. ſed Ledam ex compreſſu Iouis illa duo oua peperiſſe. [Qua duo) Refert rapinam alterius. Hippodamia filia fuit Oenomai regis Elidis & Piſæ, quam cum ob egregiam pulchritudinem multi vxorem peterent, patet propoſuit Procis, hanc legem, & duriſſimam conditionem, vt qui eam vellem curauli certamine cum ea contenderent & qui victus fuiſſet, capite puniretur, qui viciſſet eam vxorem, haberet. Ad hoc certamen cum Pelops Tantali filius ex Phrygia veniſſet, corrupto Myrtillo Hippodamiæ auriga pollicitatione primi concubitus victor euaſit. Nam Myrtillus axes currus fractos cera dicitur texiſſe, qua poſtea calore liquefacta concidit currus, & hac fraude potitus eſt Pelops H ppodamia. Cum vero Myrtillus peteret promiſſam mercedem, à Pelope in mare præcipitatus eſt, quod ab eius nomine Myrtoum denominatum ferunt. Sed hæc fabuloſa, nam re vera, bello rapta eſt corrupto Myrtillo præfecto exercitus. [Qua duo) Deſcribit locum vbi rapta eſt Hippodamia, videlicet in Achaia, quæ poſtea à Pelope, qui ibi regnauit Peloponneſus.i. Pelopis inſula dicta eſt. Nam, vt ſupra diximus, Iſthmos eſt terra tenuis inter duo maria, & duo Iſthmi celebres, vnus in Achaia, de quo nunc intelligit, & alter in Thracia. [Diſtinet).i. ſeparat.

A S C E N S I V S.

RVMPOR, & ora &c.) Dicit ſe rumpi dolore, atque ſecum dicere. [Obiecit quiſquam Oreſti. coram Hermione).i. me.i. audet ne quiſquam coram me obijcere marito meo tale crimen. [Fonte perenne) Licenter dixit. Nam nos tantum perenni dicimus, nec dixit perenne pro perenniter, quia permiſit ſemper. [Hoc generis fatum) Reijcit in fatum culpam, vt & Helena prius.

Vecta peregrinis Hippodameia rotis.
* Caſtori Amyclæo, & Amycleo Polluci
Reddita Mopſopia Tyndaris vrbe ſoror.
Tyndaris Idæo trans æquora ab hoſpite rapta,
Argolicas pro ſe vertit in arma manus.
Vix quidem memini, memini tñ: omnia luctus,
Omnia ſolliciti plena timoris erant.
Flebat auus, flebatq́ue ſoror, fratreſq́. gemelli:
Orabat ſuperos Læda, ſuumq́ue Iouem.
Ipſa ego non longos etiam nunc ſciſſa capillos
Clamabam: ſine me, me ſine mater abis?
Nam coniux aberat. ne non Pelopeia credar:

ROtis peregrinis).i. curru peregrino. Nam vt diximus Pelops ex Phrygia venerat, inde Ouid. lib. 2. Triſtiũ. Quid niſi Tãtalide agitante Cupidine currus, Piſæã Phrygijs vexit eburnis eq.s. caſtori Amyclęo dictũ eſt ſupra Helenam in certamine paleſtræ à Theſeo raptã fuiſſe, q̃ poſtea Caſtori, & Polluci fratrib⁹ eã bello repetẽtibus reddita eſt, Imò (vt quibuſdã placet) vi recuperata, abducta ẽt cum ea, Aethra matre Theſei, quę poſtea

H V B. *verſus li cẽtioſus.

ſtea ſemper comes fuit Helenæ, vt in eius epiſtola ad Paridem infra patebit. [Amyclæo) Ex Amyclis vrbe Laconiæ. Notandum eſt autem in quinta ſede eius verſus pro dactylo eſſe ſpondeum,& in prima ſyllaba tertij pedis vocalem,nec elidi, nec breuiari ſequente vocali.[Tyndaris)Helena.[Soror) ſ.Caſtoris,& Pollucis. [Vrbe Mopſopia).i.Athenienſi. Nam tres fuiſſe Mopſos ſcribit Ser. lib. ix. vnum vatem filium Tyreſiæ, alter fuit Lapitha Argonautarum nauigationis comes, à quo oppidum Mopſium in campo Pelaſgico vocatum eſt. Tertius à quo Atticam appellauere Mopſopiam. Alibi tamen eodem lib. dicit eũ Mopſopum appellatum, à quo Mopſopij Athenienſes dicti ſunt, quod videtur veriſimilius.[Tyndaris)Narrat ſecundam rapinam Helenæ,quæ Paride rapta,& Troiam abducta belli Troiani cauſa extitit.[Ideo hoſpite) Paride Troiano,quem illa hoſpitio acceperat. [Vertit)Mouit.[Pro ſe) Pro recuperatione ſua. [Vix equidem) Dicit ſe fuiſſe admodum paruam,cum mater ſua Helena rapta eſt,& enumerat,quædam, quæ dicit ſubdere ſibi memoriam eius rei.[Plena luctus).i.plena mœroris.[Sollicitis) Ab effectu dicit.i.facientis homines ſollicitos.i.anxios,vt in prima epiſt. Res eſt ſolliciti plena timoris amor. [Auus) Tyndareus.[Soror)Clytemneſtra ſoror Helenæ matris meæ. [Fratres gemelli).i.Caſtor, & Pollux,fratres meæ matris.[Læda)Mater Helenæ.[Suum Iouem) A quo fuerat amata, & oppreſſa.[Non longos).i.breues quantos habent infantulæ.[Sine me,ſine me) Conduplicatio,color Rhetoricus. [Coniux).ſ.matris meæ.i. Menelaus. [Aberat) Iuerat enim in Cretam.[Ne non)Addit nunc ſe ſupradictis quas dixit fuiſſe raptas. [Ne non).i.vt. [Cedat Pelopeia).i. de genere Pelopis. Nam dixit ſupra. Tantalides matres apta rapina ſumus. Phædra ad Hippol. Ne forte parum Minoia credat.

ASC. HIPPODAMIA) Licet de genere Tantali non fuit,fuit tamen eius affinis,quia nurus, & in familiam eius venit,vnde,non eſt omnino alienum exemplum. [Caſtori Amyclæo) Amyclæ ciuitatis Oebaliæ, vnde rapta eſt Helena.Stat.in Achil. Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor Dardanus incautas blãde populatus Amyclas. Erat autem Helena rapta prius à Theſeo,quàm à Paride.Vnde dixerat in eius contemptum Oenone.Quæ toties rapta eſt,præbuit ipſa rapi.Recitat ergo raptam à Theſeo,& reſtitutã Caſtori,& Polluci fratribus eius.Eſt aũt verſus licentioſus,factus tamen ad imitationem illius in Buc.Amphion Dircæus in actæo Aracyntho,& illius,Vale,inquit,Iola. Nam in dictione Caſtori nõ aſſumit vocali ſequenti,ſed corripitur ſicut ibi.Vale,inquit,&ſub Ilio alto lib.5.Aen. in Amyclæo autem neq; aſſumitur,neque corripitur.Nam o,& a,dactylus eſt,ſicut ibi,actæo Aracintho.Eſt præterea ſpondiacus,quia ſpondeum habet in quinto,qui pondus,& mœrorem indicat.[In vrbe Mopſopia).ſ.Aphidna,de qua in Oenone dictum eſt.[Soror).ſ.non Hermiones,quia eius mater erat,ſed Caſtoris,& Pollucis,quibus reddita eſt. [Tyndaris,) q.d. eadem rapta eſt à Paride. [Fratreſque gemelli) Id recte dicitur,ſed inepte dixeris gemellos fratres,quia omnes gemelli fratres ſunt. intelligit Caſtorem,& Pollucem, qui ſecundum plurimos geminos conſtituunt in cœlo ſignum.[Apollinis arcus)Sic Virg. Aeneas,Phœbe graues Troiæ,ſemper miſerata labores, Dardana qui Paridis direxti tela manuſque.

HVB. NEoptolemo) .i. Pirrho, quia ita dictus eſt quaſi nouus pugnator,nã νέ@, græce nouũ ſignãt polemos,Polemo poëtice Ptolemæo.i.pugno.[Pelides).i.Achilles pater Pyrrhi. [Vtinam vitaſſet arcus).i.vtinam nunq̃ fuiſſet ĩterfectus, quia ſi viueret, culparet factum filij, qui alienã vxorẽ vult rapere, Apollinis aũt arcus dixit, non quod re vera Apollo eũ ſagittis intere

* parens. Legitur etiã,fui.

Ecce Neoptolemo præda parata fui.
Pelides vtinam vitaſſet Apollinis arcus.
Damnaret nati facta proterua * pater.
Nec quondã placuit: nec nũc placuiſſet Achillis
Abducta viduum coniuge flere virum.
Quæ mea cœleſteis iniuria fecit iniquos?
Quod ue mihi miſeræ ſidus obeſſe querar?
Parua mea ſine matre fui: pater arma ferebat:
Et, duo cum viuant: orba duobus eram.
Non tibi blanditias primis mea mater in annis

Incerto dictas ore puella tuli.
Non ego captaui breuibus tua colla lacertis,
Nec gremio ſedi ſarcina grata tuo.
Non cultus tibi cura mei: nec pacta marito
Intraui thalamos matre parente nouos.
Obuia prodieram reduci tibi (vera fatebor)
Nec facies nobis nota parentis erat.
Et tñ eſſe Helenem, quod eras pulcherrima ſenſi:
Ipſa requirebas, quæ tua nata foret.
Pars hæc vna mihi coniux bene ceſſit Oreſtes:
Is quoque, ni pro ſe pugnet, ademptus erit.
Pyrrhus habet captã reduce, & victore parente:
* Et minus à nobis diruta Troia fuit:
Dum tamen altus equis Titã radiantibus inſtat:
Perfruor infelix liberiore malo.
Nox vbi me thalamis vlulãtem, & acerba gemẽtẽ
Condidit: in mœſto procubuique toro:
Pro ſomno lacrymis oculi funguntur obortis:
Quaque licet, fugio, ſicut ab hoſte, viro,
Sępe malis ſtupeo: rerumque oblita, locique,
Ignara tetigi Scyria membra manu.
Vtque nefas ſenſi: male corpora tecta relinquo:
Et mihi polluta credor habere manus.
Sæpe Neoptolemi pro nomine, nomen Oreſtis
Exit: & errorem vocis, vt omen, amo.
Per genus infelix * oro, generiſque parentem,
Qui freta, qui terras, & ſua regna quatit:
Per patris oſſa tui, patrui mihi, quæ tibi debent:
Quòd ſe ſub tumulo fortiter vlta iacent:
Aut ego præmoriar: primoq́ extinguar in æuo:
Aut ego Tantalidæ Tantalis vxor ero.

mit, ſed quod in eius templo ſit interfectus. Nam cum Thetis Achillem infantulum in aquam Stygis infernæ tinxiſſet, toto corpore præter partem pedis, qua cum tenebat eum immerſit in aquam vt apud Statium legimus. Si te ſtygis amne ſeuero Armaui, totumq́. vtinam. fuit inuulnerabilis omni parte corporis, q̃ aqua tincta fuerat. Sed cum captus amore Polyxenæ filiæ Priami cõſtituiſſet, vt eam caperet in templo Apollinis: Paris poſt ſimulacrum latens, in partem pedis, quæ erat vulnerabilis, quia non fuerat tincta aqua ſtygis, directa ſagitta eã occidit inde fictum eſt, quod tenente Apolline arcum Paris direxerit tela, vt apud Virgil. lib. 6. Phœbe graues Troiæ ſemper miſurate labores, Dardana qui Paridis dixerit tela, manusq́. Corpus in Æacidæ. [Damnaret) Culparet. [Nec nunc placuiſſet) Legendũ eſt nunc ne, ſi legatur nõ, ex duabus negationibus fit ſenſus contrarius. [Quæ) Admiratiue, q. d. neſcio. [Iniquos) Inimicos, & aduerſos. [Quod ſidus) Quia vitæ conditionem qualitate ſiderum nobis afferri tradunt. Iuuen. Diſtat enim quæ ſidera te excipiãt modo primos incipiẽtem Edere vagitus, & adhuc de matre rubentem [Parua) Ecce cõmemorat ſua infortunia. [Parua) Infantula, quo tpe debueram maxime apud eam educari. [Ferebat arma) .i. gerebat bella. [Cũ viuant) .ſ. quãuis ſunt viui. [Orba) Priuata. l. eram orphana. [Non tibi) Dicit ſe caruiſſe ijs iocunditatibus, quas aliæ puellæ hr̃e ſolent in infantia, quæ & parentes delectant, & ab eis gremio tenentur. [Incerto ore) Incertis verbis, quia infantes nondum ſciunt bene exprimere verba. [Captaui) Amplexa ſum. [Grata ſarcina) .i. gratum onus. [Cultus mei) Sicut aliæ matres ſolent hr̃e curam cultus ſuarum filiarum. [Pacta) Deſponſata. [Matre parante) Vt eſt mos [Prodieram) Exieram. [Reduci) Reuerentia à Troia. [Parentis) .i. matris meæ. [Senſi) Cognoui, iudicaui. [Quod) .i. quia. [Pulcherrima) Valde pulchra. [Ipſa) .i. tu (quæ forte nata tua) Quia etiam tu non cognoſcebas me. [Pars hæc) Enumeratis multis infelicitatibus ſuis, dicit Hermione ſe tantum fuiſſe felicem in hoc, quod Oreſtem coniugem ſortita ſit [Hæc vna) .i. ſola, ſcilicet. [Oreſtes coniux,) id eſt datus mihi maritus. [Bene ceſſit) Euenit, in reliquis fui infelix. [Is) Oreſtes.

* *Ah non hoc nobis diruta Troia fuit. In alijs, munus, & hoc nobis diruta Troia dedit. qđ etiam & Planudes interpretatur & forte ſſe rectius. Sũt & q. legũt. Et minus hoc nobis diruta Troia fuit.* * *Iure.*

ſtes.[Pro ſe).ſ.ne adimatur mihi. [Pyrrbus haber) Conquæſtio eſt de audacia Pyrrhi qui poſt victoriam Menelai,& reditum in patriam teneat Hermionem captiuam. [Et minus à nobis).i. Troia ah non eſt ad vtilitatem noſtram deductus.alius lib.babebat:Manus & hoc nobis dituta Troia fui.i.hanc vtilitatem habeo,quod Troia ſit diruta,ſiue aut fuit,ſiue de dit legatur,idem eſt ſenſus.[Cum tamen)Dicit,ꝙ licet omni tempore ſit in magno mœrore.tamen minus angitur die,quam nocte,nam per totá noctem dicit ſe flere.[Titan).i.Sol. [Aſtat altus).i.eſt in ſummo cœli.[Radiantibus)Splendentibus.[Malo).i.dolore. [Liberiore)Mitiore,& minus vrgente me.[Acerba) Pro Acerbe,nomen pro aduerbio,ſicut rauca ſonans amnis. [Funguntur lacrymis pro ſomno).i.cum debent dormire,lacrymantur. [Quaque licet).i.quantum poſſum.[Ab viro)Pyrrho [Stupeo)Careo ſenſu,& exanimor. [Oblita rerum & loci).i.quæ non recordor,quid faciam,aut vbi ſim.[Ignata)Non aduertente.[Scyria membra).i.membra Pyrrhi,qui natus eſt in Scyro inſula, vbi regnauit Lycomedes,vt ſupra diximus.[Vt)Poſtquam.[Senſi nefas).i.ſenſi me tetigiſſe illum,quem nolebam.[Credor mihi).i.videor mihi.[Polluras).i.fœdatas eius contactu.[Sæpe Neoptolemi) Dicit Hermione ſe tantum habere cordi Oreſtem, quod cum velit nominare Pyrrhũ, ſæpe pro Pyrrho nominat Oreſtem.[Errorem)Quod te pro eo vocem. [Vt)Tanquam. [Omen).i. augurium felix,quia puto id mihi contingere,quia aliquando ſim futura tua. [Per genus)Nunc adiurat Oreſtẽ,vt eum recuperet.[Parentem generis).i.Iouem,patrem Tantali,vnde genus noſtrum eſt. [Et ſua regna).i.cœlum,ná Iupiter omnia regit. [Patris tui)Agamemnonis.[Patrui mihi)Quia fuit frater patris mei.[Debent tibi).i.ſunt obligata. [Vlta) Vindicata.ſ.à te interfectis Aegiſtho,& matre tua,à quibus ipſe interfectus fuit. [Præ moriar).i.moriar ante tempus.[Ego Tantalis)Quæ ſum de genere Tantali.[Tantalidæ).i.tui,qui & ipſe es de eodem genere.Oreſtes interfecto Pyrrho tandem recepit Hermionem, ex qua ſuſcepit filium nomine Oreſtem, à quo Oreſtæ populi dicti ſunt.

ASCENSIVS.

QVAE mea cœleſteis)De ſe ſpecialiter querelas præfert,quod ab ineũte ætate miſera fuerit,& parentibus adhuc viuis orba. Nam mater rapta fuit,& pater pro ea repetẽda apud Troiam,graphice autem enumerat matrum in filias officia [Te tamen eſſe Helenem,quod eras pulcherrima,ſenſi)Donatus dicit Helenam tam pulchram fuiſſe,vt omnes pulchræ ab ea poſtmodum Helenæ nuncupatæ ſint.[Cum tamen altus equi &c.)Non dixero,liberiore.i.validiore malo,quia longe alius eſt ſenſus.Vult enim dicere,quia Sole Oriẽte,cum inter populos,verſetur,minus angatur,quam ſub noctem,quia,vt Maro dicit Aen.4.Sub noctem cura recurſat.quinetiam phyſica ratione comprehenditur,omnes morbos ingraueſcere Occidente Sole,& leuari eo Oriẽte.Dicam ergo.[Malo liberiore).i.minus premẽte,& magis liberam permittente.ſic ſit ordo.[Tamen).i.tametſi multis malis angar. [Cum).i. quando.[Titan).i.Sol,qui vnus eſt de Titanibus.[Inſtar equis radiãtibus).i.vehitur.[Altus).i.ſublimis.[Ego infelix perfruor).i.etiam pro fructu fungor.[Malo).ſ.doloris,& curarum [Liberiore).i.magis liberam permittente,& minus ſtringẽte,ſed,vbi nox acerba(niſi ſit gementem acerba,pro acerbe.) [Condidit).i.abſcondidit.[Me vlulantem,& gemẽtem) Quia.ſ.coniugem non inueni.[Thalamis).ſ.meis.i.cubili meo.Et procubui in mœſto toro).i.ego mœſta in toro meſtám faciente,tunc ſup.[Oculi mei funguntur lacrymis obortis).i.præter intẽtionem ortis.[Pro ſomno).i.loco ſomni.[Et fugio à viro).ſ.Pyrrho ſicut ab hoſte.[Qua).i.qua parte,aut qua ratione,aut quatenus licet.Nam quaq;,duæ ſunt partes.i.& quę.[Ignara manu).i.ipſa ignara,putans Oreſtem contingere,contingo.[Membra Scyria).i.ipſius Pyrrhi in Scyro Lycomedis inſula ex Deidamia geniti. [Sæpe malis ſtupeo)Male interpretatur ſuperior dicens,cum malas tango,quæ horridæ ſunt. Nam malæ, vnde per diminutionem maxillæ,prima longa ab omnibus ponitur,vt Aen.3.Ambeſas ſubigat malis conſumere menſas,dic ergo. [Ego ſtupeo).i.hebetor,& quaſi ſtolida ſio, hoc eſt alienor,& abſtrahor à ratione,& memoria. [Sæpe malis).i. propter mala, quæ perpetior. [Per genus) Claudit epiſtolam cum obſecratione pondus votorum continente.

IN

IN IX. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

Hercules multis, & magnis laboribus, qui ſibi ab Euryſtheo Iunonis nomine imperati fuerãt functus cum in Pheneo Arcadiæ oppido quinquennium fuiſſet, inde ſponte diſcendens in Aetoliam profectus, atque cum nondum legitimam prolem, nec vxorem haberet. Deianiram Oenei filiã iam defuncto Meleagro ſibi deſponſatam vxorem cepit, ſed trienio poſt Deianiræ nuptias, cum Eurynomum puerũ miniſtrum paruo errore lapſum pugno percuſſum occidiſſet inuitus, dolore percuſſus Calydone receſſit cum Deianira vxore, & Hyllo puero ex ea ſuſcepto, cum itinere ad Euenum flumẽ veniſſet reperit Neſſum centaurum, viatores precio flumen tranſuehentem. Qui cum Deianiram tranſuexiſſet, eam violare conatus eſt, cum Hercules in alia ripa eſſet qua viri opem implorante. Hercu. cum ſagitta tranſfixit. Ille ne moreretur inultus, pollicitus eſt Deianiræ, ſe medicamentum traditurum quo nullam aliam pter ſe mulierem Herc. vnquam appeteret Iuſſit itaque, vt oleo cum ſanguine ex vulnere ſuo, & ſagitta defluente commixto Herculis tunicam vngeret, ſic enim fore, vt nullam aliam mulierem præter ſe appeteret, cum Neſſus expiraſſet illa clàm Hercule, quod erat mandatum, effecit. Hercules aliquãto poſt Oechaliam venit, & contra Euryti regis Oechaliæ filios, quoniam Iolen ſororem ſuam ante ei promiſſam vxorem negauerant, Exercitum duxit, auxiliantibusq; Arcadibus, qui eum ex Pheneo diſcedentem ſecuti erant, vrbe expugnata Eryti filios occidit, & cum Iole captiua ex Euboëa in montem Ceneum profectus eſt, ibi ſacra facturus: Lycham autem famulum domeſticum clàm ad Deianiram in Trachynẽ vbi eam relinquerat, miſit, vt ei veſtem, qua in ſacris vti conſueuerat, afferret. Deianira vero amore Ioles percepto; cupiens ſe omnibus amore præferri, tunicam iuxta Centauri conſilium tinctam: Lycha rei inſcio Herculi deferendam tradidit qua Hercules indutus, medicamenti vi paulatim inualeſcente maximo dolore torqueri cœpit, itaque Lycham veſtis latorem primũ occidit, ac morbo magis quotidie inualeſcente Lycimnium, & Iolaum Delphos ad Apollinem miſit, vt morbi remedia ſciſcitarentur, oraculum iuſſit Herculem ferri cum apparatu bellico in Oetam montem, ibiq; prope eam ingentem ſtrui pyram, de reliquis Ioui fore. qui cum Iolao erant, iuſſa Apollinis exequentes, quod futurum erat ſuſpicabãtur: Hercules deſperata ſalute, in pyram conſcendit, ſolus Philoctetes in gratiam ſagittarum, quas & Hercules reliquit pyram ſuccendit, ſubitoq; fulminibus circum cadentibus pyra exuſta eſt, accedẽte Iolao, vt oſſa colligeret, nullo penitus reperto, creditum eſt Herculem ad deos tranſlatum, eiq;, vt heroi, ſacra quædam inſtituta ſunt. Interea antequam moreretur cum magna ei veneni vexaretur. Deianira calamitate Herculis ſtupefacta, cum cauſam tanti mali à ſe profectam ſciret laqueo vitam finiſſe dicitur. Sed poëta nunc fingit Deianiram antequam ſe interficeret, ſcripſiſſe ad Herculem, conquerens, & quod turpi amore Ioles ſuccubuerit, & à legitimo alienatus ſit, deinde inter ſcribendum fingit eam accepiſſe nuncium de calamitate Herculis quem grauiſſimo dolore torqueri audierat propter tunicam à ſe miſſam, itaque poſtquam excuſauit ſe propter amorem hoc feciſſe, affirmat ſe eſſe morituram.

DEIANIRA HERCVLI. EPISTOLA IX.

* Mittor ad Alciden à coniuge conſcia mentis
Littora, ſi coniux Deianira tua eſt.

GRATVLOR Oechaliam titulis cedere noſtris:
Victorem victæ ſuccubuiſſe queror.
Fama Pelaſgiadas ſubito peruenit in vrbes,

GRATVLOR) HVB. Lætor. [Oechaliam) Vrbem Euboëæ, in qua regnauit Eurytus, licet Strab. dicat eſſe in Theſſalia in Euboëa, & in Arcadia. hanc expugnauit Hercules propter Iolem ſibi negatam, vt ſupra diximus, & eius fratres interfecit, atque, at alij volunt, etiam patrẽ. [Accedere) Adiungi. [Noſtris titulis) Noſtris victorijs, & laudib. noſtris aũt dixit quia laudes mariti ẽt ſuas exiſtimat. [Victorem). ſ. te. [Succubuiſſe) Victum fuiſſe. [Victæ). ſ. Iole. [Pelaſgiacas) Græcas.

* *In alijs exemplarib. hæc duo carmina nõ inueniuntur.*

A S C. GRATVLOR Oechaliam) Huic quoque epiſtolæ in nonnullis lib. prætermittitur diſtichum. Mittor ad Alciden à coniuge conſcia mentis Littera, ſi coniux Deianira ſua eſt. Cuius ordo eſt. [Ego littera) .i. epiſtola. [Conſcia mentis) .i. præpoſiti, & intentionis animi [Mittor ad Alcidem) .i. ad Herculem. [A coniuge) .i. vxore eius, ſi Deianira eſt coniux ſua, verum credo Ouidianum non eſſe, quia mala eſt reciprocatio, ſi coniux Deianita ſua eſt dicendum eſt enim e us, ſed id verſus non patitur. [Titulis noſtris) Quia gloriæ mariti particeps eſt coniux. [Fama Pelaſgiacas) Melius ſit, quam Pelaſgiadas, quia nulla neceſſitas cogit pro poſſeſſiuo patronymico abuti.

Decolor, & factis inficianda tuis :
Quem nunquam Iuno, ſerieſq. immenſa laborū
Fregerit. huic ſolen impoſuiſſe iugum.
Hoc velit Euryſtheus: velit hoc germana Tonãtis:
Lætaque ſit vitæ labe nouerca tuæ.
At non ille venis: cui nox (ſi creditur) vna
Non tanti, vt tantus conciperere: fuit.
Plus tibi, quã Iuno, nocuit Venus, illa præmendo
Suſtulit. hæc humili ſub pede colla tenet.
Reſpice vindicibus pacatum viribus orbem,
Qua latam Nereus cærulus ambit humum.
Se tibi pax terræ, tibi ſe tota æquora debent,
Impleſti meritis ſolis vtranque domum.
Quod te laturum eſt, cœlum prius ipſe tuliſti,
Hercule ſuppoſito ſidera fulſit Atlas.

H V B. DEcolor) Turpis. [Inficianda .i. neganda. nã inficiari negare ſignificat, vnde inficiæ tm̃ pluralis numeri, quo nomine vtimur cum eo, vt eo inficias .i. nego, & tu is inficias &c. [Iuno) Quæ ſemper conata eſt te opprimere. [Series) Ordo & numerus. nam plurimos labore paſſus eſt. [Huic) .ſ. tibi. [Impoſuiſſe iugũ) .i. domuiſſe te. tractum à bobus. eſt aũt ordo. fama decolor &c. venit Iolen impoſuiſſe iugũ huic, quẽ Iuno, & imenſa ſeries lab. nunq̃ fregerit. [Hoc velit,) q.d. facis, qđ placet inimicis tuis, quia cum cupiant tuũ dedecus gaudens quod à muliere ſis ſubiugat⁹. [Euryſtheus) Rex, q tibi laboret imperat. [Germana Tonantis) Iuno ſoror Iouis, qui Tonans dr̃, quia & tonitrua ciet, & fulmina mittit. [Sit) .i. erit. [Nouerca) Ipſa Iuno, quæ eſt nouerca tua. nam Hercules filius fuit Iouis ex Alcmena. [Labe) Macula, turpitudine, alias ponitur pro ruina à labẽdo, vt apud Virg. lib. 2. Aen. Hinc mihi prima mali labes. [At nõ) increpat ipſum, quod non rñdeat ſpei, quæ de eo hñda, quia non vna nocte generari potuit .ſ. coniunctis tribus noctibus ſimul, vt fabulæ tradunt, ex quo debuit eſſe vitæ magis admirandæ. [Non venis) Non exhibes te, non appares. [Ille) Talis. [Cui) Quali. [Vna) Sola quia geminata eſt nox. [Non fuit tantus) Non ſuffecit. [Vt conciperere) .i. vt generareris. [Tantus) Tam magnus, tam fortis. [Illa) .ſ. Iuno. [Suſtulit) Exaltauit. [Premendo) Dũ premit. [Hæc) .ſ. Venus. [Reſpice) Conſidera. [Pacatum) Pacificatum. [Vindicibus) Defenſatricibus, vel vltricibus, nam Hercules ad tollenda monſtra, quæ in qualibet parte orbis terrarum nocebant hominibus, properabat. Inde Lucan. Terras monſtris, æquorque leuãtem Magnanimum Alciden Lybicas exciuit in oras. Et Virgil. lib. 8. Nam maximus vltor Tergemini nece Geryonis, ſpolijsq. ſuperbus Alcides aderat. [Qua latam) .i. per totum orbem terrarum. [Nereus) .i. Oceanus, pocuit .n. deum pro mari. Oceanus aũt circuit ipſam terram. Ouid. 1. Met. Tum freta diffudit, rapidiſque tumeſcere ventis Iuſſit, & ambitæ circundare littora terræ. [Pax terræ) .i. terra pacata à te. [Debet ſe tibi) .i. tibi eſt obligata, & pax eſt propter te. cauendum eſt autem, ne legatur : pars terræ, quia contrarium eſſet, quod dixit ſuperius, qua latam Nereus, &c. [Vtranque domum ſolis) .i. Orientem, & Occidentem. [Meritis) Beneficijs tuis. [Tuliſti) Humeris ſuſtinuiſti. [Quod eſt laturum te) Quia tuis virtutibus es aſcenſurus cœlum. [Herculæ) Ferũt .n. fabulæ Herculem pro Atlante cœlum ſuſtinuiſſe, quod ideo fictum eſt, quia ei ſucceſſit in Aſtrologia. [Fulſit) Suſtentauit.

A S C. IOLEN) Non Iolẽ, vt verſus indicat. q a ab e, ſit en non em, in accuſatiuo. [Hoc velit

Euryſt

Euryſtheus) Imitatio eſt illius Aen.2. Hoc Ithachus velit,& magno mercentur Atridæ.[At non ille) Ordo eſt.[At).i.ſed. [Tu non venis ille) .i. talis,& tantus,ſicut Aen.2. Hei mihi qualis erat quantum mutatus ab illo Hectore,&c. [Cui,ſi creditur) Sic Virg.ſi credere dignum eſt.[Vna nox non fuit tāti).i.non viſa eſt tanti eſſe momenti vt ſufficeret,vt tu.[Cōciperere tantus).i.qui eſſes tam magnus.[Suſtulit).i.ſurſum tulit,& erexit. Nam niſi Iuno nouerca Herculem exercuiſſet,nunquam tantus fuiſſet habitus.[Reſpice vindicibus)Significat turpe eſſe,vt,qui &c. Vicerit mundi monſtra,à muliere victus ſuccumbat, vires autem vindices vocat,quibus mundum à ſeruitute monſtrorum in libertatem vindicauerat,quaſi vindicta.i.virga prætoria.vnde patet,quia vindex,iudex,& ſimilia cōis ſunt gñis. [Vtranque domum ſolis) Et orientalem,& occidentalem. nam ſol vtrobique habitare vr̃ vulgo.

Quid, niſi notitia eſt miſero quæſita pudori,
Si cumulas ſtupri facta priora nota?
Te ne ferūt geminos preſſiſſe tenaciter angues?
Cum tener in cunis iam Ioue dignus eras.
Cœpiſti melius, quàm deſinis, vltima primis
Cedunt, diſſimiles, hic vir, & ille puer.
Quem nō mille feræ, quem nō Stheneleius hoſtis,
Non potuit Iuno vincere, vincit Amor.
At bene nupta feror, quia nominor Herculis vxor,
Sitque ſocer rapidis. qui tonat altus equis.
Quàm male inæquales veniunt ad aratra iuuenci,
Tam premitur magno coniuge nupta minor.
Non honor eſt,ſed onus,ſpecies læſura ferentes,
Si qua voles apte nubere,nube pari.
Vir mihi ſemper abeſt, & cōiuge notior hoſpes,
Monſtraque, terribiles perſequiturque feras.
Ipſa domo vidua votis operata pudicis

QVid niſi)Senſus eſt quid tibi cōparaſti per hæc tua clara facta, niſi vt nunc magis cognoſcat dedecus tuū? [Quid).ſ.eſt quæſitum. [Niſi eſt quæſita notitia) .i. cognitio. [Pudori) Dedecori tuo, nam quo aliquis clarior eſt,ſi quid turpe facit, eo magis cognoſcit eius turpitudo. Iuu. Oē animi vitium tanto conſpectius in ſe crimen habet quāto maior, qui peccat,hr̃. [Si cumulas)Auges. [Nota) Macula,vitio.[Stupri)Adulterij, & libidinis .i. ſi factis tuis prioribus claris,&magnis,addis nunc turpitudinem libidinis. [Te ne ferunt)Te habet emphaſim, q.d. q nunc es ita turpis,&infamis.[Tenaciter) fortiter: nā, vt fabulis tradit, Alcm. Hercule, & Iphiclum peperit,ſed Herculem ex Ioue,Iphiclum ex Amphitrione marito genitum. Sed cum Iuno duos ſerpentes imiſiſſet Herculi,Iphiclus de cunis terrore lapſus,ſuo vagitu excitauit parentes,q cum ſurrexiſſent,viderunt Herc.ambabus manibus angentē anguet nouercalibus odijs immiſſos.Inde vir,vt prima nouercæ Monſtra manu geminoſq. premens eliſerit angues.[Dignus Ioue)Qui poſſes videri genitus à Ioue,non aūt à mortali. [Quam deſinis) .i.quam finis.[Cedunt) Sunt minora. [Hic vir) Hæc tua ætas virilis.[Et ille puer).i.tu ille puer,qui hæc feciſti.i.illa tua ætas puerilis.[Diſſimiles).ſ.ſunt. [Stheneleius hoſtis).i. Euriſtheus Sthenelei filius.[Hoſtis)Tuus.[Amor vincit)Quod eſt tibi turpiſſimum.[At bene)Obiectio.[Herculis)Quaſi magni viri,& filij Iouis.[Quam male) Reſpōdet obiectionis dicans non eſſe conueniens matrimonium, vbi vir ſit maior vxore,eſt aūt ſententia ad perſonam loquentem accōmodata, nam Mart. contra ſentit oportere vxorem inferiorem eſſe viro.Inferior matrona ſuo ſit Priſce marito.Non aliter fiunt fœmina virq. pares.[Quā male) Per ſimilitudinem probat inconuenientiam amoris ſui. [Inæquales) Aut ætate,aut magnitudine,& robore corporis. [Veniunt)Conueniunt.[Nupta)vxor.[Minor)Inferior conditione generis,& fortunæ. [Non honos eſt)Sententiæ eſt color rhetoricus.[Species) Dignitas.[Ferentem)Habentem ipſam ſpeciem.[Sed onus)Sicut mihi eſt onus,quod ſim onus tanti viri,cum tamen te non fruar.[Non honor eſt,ſed onus) An nominatio eſt color rhetoricus. [Si quam voles) Sententia generalis. [Pari) Aequali tibi,& ætate, & conditione

puer,ſed robore preſtans compreſſit,& ex eis.i genuis filios omnes mareis,qui Theſpiadę
dicti ſunt,quos per Iolaum in Colonias tranſmiſit,ſed cur dixerit Teuthrantia turba, non
ſatis compertum habeo,cum Teuthras regnauerit in Myſia, niſi Hercules etiam in Myſia,
ſiue Teuthrantia regione fortaſſe alias ſorores compreſſerit licet nihil apud quenquam le
gatur,quod meminerim,ſed omnia,aut non ſunt mandata literis , aut non extant quam-
obrem non auſim textum corrumpere . [Vna recens) Non de Iole intelligit,ſed de Om-
phale Lydorum regina, cui Hercules ita ſeruiſſe dicitur,vt omnia faceret,quæ impetraſſet,
vnde Terent. in Eunucho . Qui minus huic quam Hercules ſeruiuit Omphale . Ex hac
genuit Hercules Lamum filium,vnde nunc dicit Deianira.[Vnde)Ex qua Omphale.[Sum
facta nouerca Lamo)Quia cum ſim vxor tua,ille eſt factus priuignus meus.[Lydo)Ex Ly
dia , vt diximus . Lydi autem populi Aſiæ , qui aliquando Mœonij dicti ſunt, neque vllo
pacto intelligendum eſt de Iole,quia ex ea non ſuſcepit Lamum,neque ex Lydia,aut Mœo
nia fuit,ſicut hanc fuiſſe oſtendit,cui Herculem ſeruiſſe dicit . [Mæander) Fluuius Lydiæ,
aut (vt Ser. dicit) Cariæ,quæ eſt vicina Lydiæ.[Qui errat).i.labitur, & vagatur . [Toties)
Sæpius . quia ita flexuoſus eſt vt in ſe videatur recurrere.[Retorquet)Reflectit.[Monilia)
Ornamenta muliebria,quæ teſte Seru. etiam ſegmenta dicuntur, quæ tantummodo mulie
ribus conueniebant, inde Iuuen. Virum obiurgat, quod ſegmenta induat . Segmenta , &
longos habitus,& flammea ſumit,&c.[Illos).ſ.collo. [Parua ſarcina) Paruum onus, quia
ſuſtinuiſſet etiam maius.[Non puduit)Pluribus verbis vituperat Herculem de hac molli-
tie [Cohibere)Aſtringere.[Solidis)Fortibus.[Toris).i.toroſis.i.pulpoſis,& neruoſis mē-
bris.· Perſius: Multumque toroſa iuuentus . [Nempe) Oſtendit turpiſſimum eſſe exor-
nare molli,& laſciuo habitu brachia,quæ res magnas,&dignas laude geſſerint,quales ſunt,
quas commemorat.[Peſtis Nemeæa).i.Leo Nemeæus,quem interfeciſti,in cuius facti me
moriam geſtas pellem ipſius Leonis.[Læuus humerus) .i. ſiniſter . Nam humerum dextrū
ferebat Hercules exertum,& detectum,vt eſſet expeditior. [Nemeæa) Vt ſcribit Ser. Silua
eſt inter Cleonas, & per Phliuntem,in qua Argiui ſacra faciebant, vbi Hercules Nemeæū
Leonem occidit,quem interdum Poëtæ appellant Cleonæum,à Cleone oppido Nemeææ
ſiluæ propinquo . Luc. Ille Cleonæi proiecit terga Leonis . [Mitra) Teſte . Seru.nomen
barbarum,eſt pileus incuruus,de quo pendebat baccarum tegmen,quo vtebantur Lydi , &
Phrygij . Iuuen. Ite quibus grata eſt picta lupa barbara mitra . conueniebant autem mu-
lieribus præcipue,aut viris mollioribus , & effœminatis . Virg. Et nunc ille Paris cum ſe-
miuiro comitatu Mœonia mentum mitra crinemque madentem Subnixus,&c. [Redemi-
re) i.ornare,id eſt addere redimicula,quæ ex mitra pendebant . vnde Virg. lib.x. Et tuni-
cæ manicas,& habent redemicula mitræ .

ASC. ORMENI. Nympha) Vocatiuus eſt nominis patronymici . Nam declinatur hæc
Ormenis,huius Ormenidos, &c. ò Ormeni , & fit à nomine Ormenus Ormeni addendo
ſ literam . eſt autem Aſtydamia Ormeni filia . Vna recens crimen referetur adulteram no-
bis) Referetur.i.recenſebitur nobis .i. à nobis,nec ſtat verſus,ſi legatur refertur , lege ergo
referetur, vt ſit ſenſus . omiſſis alijs dicam de vna adultera , quæ crimen recens commiſit ,
ſed ἐμφατικῶς,dicit eam crimen,non criminoſam,ſicut Comicus,ſceleſtum ſcelus, & ſenem
ſenium vocat .

HVB. POpulus).i.Corona popu
lea. [Mœonia zona).i.zo
na ipſi' Omphales.[Dedecuiſ
ſe)Turpe tibi fuiſſe,Hercules
.n.ita Omphale deditus fuit,
vt oia, quæ illa iuberet,face-
ret,& eum ſuo cultu inſtruxiſ
ſe refert Ouid.2.Faſt. Dumq.
parant epulas, portandaq. vi
na miniſtri , Cultibus Alcidē

Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mœonia laſciuæ more puellæ.
Incingi zona dedecuiſſe pudet ,
Non tibi ſuccurrit crudi Diomedis imago:
Efferus humana , quid ape pauit equos .
Si te vidiſſet cultu Buſiris in iſto:
Huic victor victo nempe pependus eras .
Detrahebat Antæus duro redemicula collo :

Ne pigeat molli ſuccubuiſſe viro.
* Inter Ionas calathum tenuiſſe puellas
Diceris: & dominæ pertimuiſſe minas.
Non * fugis Alcide victricem mille laborum
Raſilibus calathis impoſuiſſe manum:
Craſſaque robuſto deducis pollice fila:
Aequaque formoſæ penſa rependis heræ.
Ah quoties, digitis dum torques ſtamina duris:
Prævalidæ fuſos comminuere manus.
Crederis infelix ſcuticæ tremefactus habentis
Ante pedes dominæ pertimuiſſe minas.
Eximijs pompis * præconia ſumma triumphi,
Factaque narrabas diſſimulanda tibi:
Scilicet immanes * eliſos faucibus hydros
* Infantem & caudis inuoluiſſe manum.
Vt Tegæus Aper cupreſſifero Erymantho
Incubat: & vaſto pondere lædit humum.
Non tibi Threicijs affixa penatibus ora.
Non hominum pingues cadæ tacentur equæ:
Prodigiumque triplex armenti diues Iberi
Geryones: quamuis in tribus vnus erat.
Inque canes totidem trunco digeſtus ab vno
Cerberus, implicitis angue minante comis.
Quæque redundabat fœcundo vulnere ſerpens
Fertilis, & damnis ditior ipſa ſuis.
Quiq. inter læuumque latus, læuumque lacertũ,
Prægraue compreſſa fauce pependit onus.
Et, male cõfiſum pedibus, formamque bimembri,
Pulſum Theſſalicis agmen equeſtre iugis.
Hæc tu ſidonio putes inſignitus amictu
Dicere? non cultu lingua retenta ſilet?

instruit illa ſuis: Dat tenues tunicas getulo murice tinctas, Dat teretem zonam, qua modo cincta fuit. Ventre minor zona eſt, tunicarum vincla relaxat. Vt poſſet magnas exeruiſſe manus. Fregerat armillas nõ illa brachia factas: Scindebant magni vincula parua pedes. [Non tibi) Cõmemorat eius ante acta fortia, quæ deberent ipſum deterere à talibus laſciuijs. [Succurrit) Venit in mentẽ. [Crudi) Violenti, & inhumani. [Effetus) Valde ferus. [Pauit) Aluit. [Humana dape) hic Trax tyrãnus ſæuiſſimus humanis hoſpitũ carnibus equos, equasq́ ſuas alebat, & capita ſuis tectis affigebat, quem Hercules interfecit, & eodem ſupplicio affecit, quo ille hoſpites. [Si te vidiſſet Buſiris) Rex Ægypti ad prouocandum Nili inũdationem hoſpites ſolebat immolare, hoc genus ſacrificij primum expertus eſt in Thraſiũ à quo ſibi mõſtratum fuerat. Ouid. de Arte amañ. Dicitur Aegyptus caruiſſe iuuãtibus arua imbribus, atq; annos ſicca fuiſſe nouem. Cum Thraſius Buſirin adit, monſtratq́. piari Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe Iouem. Illi Buſiris, fies Iouis hoſtia primus, Inquit, & Ægypto tu dabis hoſpes aq̃. Cum aũt vellet imolare ẽt Herculem, Hercules eum interfecit. [Iſto cultu) Iſto ornatu muliebri, & laſciuo. [Pudendus eras).i. fuiſſe ei pudor à te vinci. [Detrahat) Pro detrahere).i. auferret. [Ioniacas puellas).i. Mẹonias, nã Ionia regio Aſiæ eſt finitima Mæandro. [Dñæ) Omphales. [Non fugis) Non caues. [Raſilibus) Politis quaſi Raſis. Virg. Et toruo raſile buxum. [Craſſa).i. magna, non aũt legendum eſt, groſſa. [Deducis) Nes. [Rependis) Ad penſum reddis tu quoque, ſicut ancillæ. [Cõminuere. [Fregere. [Habenis) Loris. [Præconia) Laudes. [Triumphi) Victoriæ tuæ, alij libri hñt. Emixijs pompis immania ſemina laudum. [Diſſimulanda) Cẹlanda, tacenda. [Scilicet) Dicit ea, quæ narrat Hercules. [Eliſos) Strangulatos, præfocatos. [Inuoluiſſe) Diuiſis ſyllabis legendum eſt ſicut alibi, Debuerant fuſos euoluiſſe meos. [Immaneis hydros) Maximos angues, ſupra diximus hanc fabulam. [Tegeus) Arcadicus. [Erimantho) Monte Arcadiæ, illic enim interfecit aprum vaſtantem regionem. [Incubat) Iacet. [Penatibus) Tectis. [Threicijs,) Id eſt Diomedis. [Ora) Capita. [Equæ pingues) Supra

* Inter Ioniacas al. Mæonias inter
* Pudet
* Alias immania ſemina laudum.
* Eliſis
* Infantẽ nuda dilaceraſſe manu.

pra

Arma feras? rapta coniuge lentus eris?
Sic ſocer exemplo nuptæ repetitor ademptæ:
Cui pia militiæ cauſa puella fuit.
Si ſocer ignauus vacua * ſtertiſſet in aula:
Nupta foret Paridi mater, vt ante fuit.
Non tu mille rates ſinuoſaque vela parabis,
Nec numerum Danai militis: ipſe veni. (eſt,
Sic quoque eram repetẽda tñ: nec turpe marito
Vſpera pro caro bella tuliſſe toro.
Quid? qđ auus nobis idem Pelopeius Atreus?
Et ſi non eſſes vir mihi, frates eras.
Vir precor vxori, frater ſuccurre ſorori:
Inſtant officio nomina bino tuo.
Me tibi Tyndareus vita gratus auctor, & annis
Tradidit: arbitrium neptis habebat auus.
At pater Aeacidæ promiſerat inſcius acti:
Plus quoq;, qui prior eſt ordine, poſſit auus:
Cum tibi nubebam: nulli mea teda nocebat:
Si iungar Pyrrho: tu mihi læſus eris,
Et pater ignoſcet noſtro Menelaus amori:
Succubuit telis præpetis ipſe Dei.
Quem ſibi permiſit genero * permittet amorẽ:
Proderit exemplo mater amata ſuo.

quia alterius iam ſum dicata connubio. [Surdior) qa ſicut mare nõ audit precãtes, ita ille multo minus audiebat me ſupradicta dicentem. [Clamãtem) Vocãtem, quaſi mihi auxilio eſſe deberet. [Inornatis) Solutis, & laceratis. [Quid grauius,) q.d. nihil, dicit ſe nõ eſſe in deteriori conditione, quã ſi capta Lacedæmone vrbe ſua facta tuliſſet captiua. [Parcius) Modeſtius & mitius. [Vexauit) Agitauit. [Victrix) q̃ iure victoriȩ poterat eſſe ſæuior. [Cũ Danaus) i. cum Troia igne græco ꝯſumeret. [Phrygias opes) Sic Virg. Troianas vt opes, erat enim Troia ditiſſima regio. [Cura) Amor. [Inijce manꝰ) verbũ eſt iuris, dr̃.n. inijcere manꝰ, q nulla inducis auctoritate expectata rẽ ſibi debitã vindicat. Virg. x. Aen. Injecere manus parcæ, telisq. ſacrarunt Euandri. [In tua iura). i. me vendicandã, quæ ſum tuã [An, ſi qs) Arguit à minori ad maius, ſi.n. pugnat pro armentis, multo magis pugnandũ eſt pro vxore. [Lentus) Piger eris? q.d. non. [Si ſocer) Arguit ab exẽplis. Socer Menelaus pr̃ meus, ſocer tuus. [Nuptæ) Helenæ matris meæ vxoris ſuæ. [Adẽptæ) Raptæ à Paride. [Foret). ſ. ſi fuiſſet ſẽcus, & nõ curaſſe repetere eã armis. [Vt ante). ſ. fuit nupta. [Nõ tu) Arguit à facili. ꝙ Oreſtes ſine claſſe, & exercitu eam repetere poſſit [Mille) Virg. Non anni domuere decẽ, non mille carinæ. [Ipſe). i. tu, & non alius ꝓ te. [Sic). ſ. cum claſſibus, & numero militum, ſi opus eſſet. [Nec turpe) Imò honeſtum. [Pro caro toro). i. pro cara coniuge. [Quid? quod) Arguit nunc à conſanguinitate, quod ſi iure coniugij poſſat Oreſtes eam repetere, dicit eum tñ id facere debere iure conſanguinitatis, erant .n. Oreſtes & Hermione patrueles. i. nati ex duobus fratribus, & ſic eundem habebãt auum. [Atreus) Pater dr̃ fuiſſe Agamemnonis patris Oreſtis, & Menelai patris Hermiones, ergo auus erit vtrique. [Pelopeius) Filius Pelopis, poſſeſſiuum pro patronymico. Pelops autem filios Tantali genuit Atreũ, & Thyeſten, Atreus Agamemnona, & Menelaum, Thyeſtes vero ex Penelopea filia genuit Aegyſtũ, qui poſtea adulter fuit Clytẽneſtræ. [Si) quãuis erat frater. i. patruelis, nã in hoc ſignificato ſæpe ponitur, & frater, & ſoror. [Vir). i. tu maritus. [Inſtã: officio tuo). i. vrgent te ita facere bina nomina. ſ. & mariti, & patruelis, ſiue fratris. [Me tibi) Probat ꝙ ei ſit legitime nupta. [Tyndareus) Auus meus maternus, nã pater fuit Helenæ. [Grauis) Venerabilis, & dignus auctoritate. [Vita) Honeſtate viuendi. [Et annis) Quĩa iam ſenex. laudat aũt eum, ne fortaſſe obijciatur, quod temere, hoc fecerit. [Arbitrium) Poteſtatem. [Neptis). i. mei, quæ nata ſum ex eius filia. [Cum tibi) Alia ratio honeſti matrimonij, quod primum nupſit ipſi Oreſti, cum nulli facerent iniuriã, nunc autem dicit ſe facturã iniuriam Oreſti, ſi eo dimiſſo nupſerit Pyrrho. [Læſus) Iniuria affectus. [Et pater) Contra id, quod poſſet obijci. ſ. Menelaum, qui eam Pyrrho promiſerat, nõ eſſe

* ſediſſet
* cõcedet.

eſſe paſſurum,vt nubat Oreſti.[Ignoſcet)Dabit veniam.[Succubuit)Victus eſt.[Pręperis) Alitis,vel volucris.vt Virg.Et ꝓpetis omina pennæ.[Dei)Cupidinis.[Genero)Tibi. [Mater mea)Helena.[Suo exēplo) Quia quod propter eam fecit pater,licet tibi ꝓꝑ me facere. A S C.

PYRRHVS Achilleides &c.) Nonnulli lib. ſic auſpicantur,ſeu incipiunt. Alloquor Hermione nuper fratremq́ue virumq́ue: Nunc fratrem, nomen coniugis alter habet. In quibus quidē verſiculis videtur phraſis Ouidiana,nec ſunt à negocio abhorrentes.In principio autem narrationis cum purgatione ſui fatetur violētiam ſibi factam, ſed ab eo cui facile reſtitiſſe non potui,Pyrrho videlicet Achillis filio,& imitatore, addit tamē ſe illi reſtitiſſe,quatenus potuit.[Nomen Oreſtis)Quaſi in eo pōdus ſit terroris. [Achaia victrix).i. ipſe Græcus victor,qui eam Heleno permiſit habendam,vt patet Aeneid.3. [A tu Oreſte) Suauiter deponitur,s,in vocatiuo ꝓpriorū,vt Achille,Vlyſſe,Oreſte,Chreme. [Ignauus) .i.ſine induſtria,iners,& ad nullum opus vtilis. [Stetiſſet).ſ.reſideret deſidioſus,nec legendum eſt,ſteciſſet,quia verſus non ſtaret,nec ſententia tam congrua eſſet. [In aula vacua).i. vacuata coniuge ſua Helena,quam Paris rapuerat.[Non tu millę rates) Tot enim in expeditione Troiana fuiſſe perhibentur.Virg.Aen.2.Non anni domuere decem,non mille carinæ.[Sic quoque eram).i.etiam cum tanto numero nauiū,quanto mater Helenę.ſ.repetita eſt. [Me tibi Tyndareus) Nititur probare,quia illi legitimus ſit cōiux,quod deſponſata ſit per auū maternum,cui pater poteſtatem fecerat. Tyndarus enim pater fuit Helenes falſē putatiuus.Vnde Tyndaris dicta eſt,licet Iouis filia cenſeatur. Virg. Non tibi Tyndaridis facies.Sanè à quibuſdam Græcis dicitur,hinc Tyndareos,vt à Thucydide,quem nūc ſequitur poëta,idem tamen & Tyndarus dicitur.[Arbitrium nepti,)Non tantum quia auus,nā auo materno non competit ius in nepotes, ſed quia poteſtatem, iusq́ue fecerat illi domus ſuæ abiens pater,aut certe artificioſus eſt error,vt ſignificet ingenioſus poëta mulierē amoris,quàm iuris peritiorem eſſe,aut vt calliditatē mulierum doceat quæ,quod volunt,quouis colore perſuadere moliuntur. [At pater) ſ.Menelaus promiſerat. [Aeacidæ) i.Achilli Aeaci nepoti,ſed inſcius acti.[Et pater ignoſcet)Vt expertus vim amoris,quia.[Succubuit telis præperis).i.præpetibus pennis volantis dei.ſ.Amoris,ſeu Cupidinis.

Tu mihi,quod matri pater,es: quas geſſerat olim
Dardanius partes aduena, Pyrrhus agit.
Ille licet patrijs ſine fine ſuperbiat actis:
Et tu, quæ referas, facta parentis habes.
Tantalides, omneis, ipſumq. regebat Achillem:
Hic pars militiæ, dux erat ille ducum.
Tu quoq; habes ꝓauū Pelopē, Pelopisq. parētē:
Si melius numeres, à Ioue quintus eris.
Nec virtute cares: arma inuidioſa tuliſti.
Sed tu quid faceres? induit illa * patrem.
Materia vellem fortis meliore fuiſſes.
Non lecta eſt operi, ſed data cauſa tuo.
Hanc tñ impleſti: iuguloq. Aegiſtheus aperto
Tecta cruentauit, quæ pater ante tuus.
Increpat Aeacides: laudemq. in crimina vertit:
Et tamen aſpectus ſuſtinet ille meos.

TV mihi) .i. ſicut pr̄ meus eſt legitimus maritus matri meæ Helenæ, ita tu mihi. [Quas geſſerat olim) .i. ſicut Paris nō legitimus ꝯiux erat matri meæ, ſed raptor, ita & Pyrrh⁹ agit eas partes.ſ.raptoris.[Quas Dardanius).i.Paris olim cū habebat apud ſe matrē meā [Partes) officia & nomina.[Ille licet).ōciliat ſibi amorē Oreſtis ꝑ onendo eū Pyrrho.[Sine fine) Infinite.[Patrijs).i.paternis.[Et tu) .i.ēt tu.[Quæ referas).i quæ poſſis memorare [Tātalides) .i.Agamēnon,longe repetiti patronymicū,ſicut ex ſuperi⁹ cōmemorata geneologia pater.[Ipſum)Habet emphaſim hoc pronomen, q d.ēt ipſum Achillem,quo Pyrrhus tam ſuperbit. [Hic) .ſ. Achilles. [Erat pars militiæ) id eſt vnus ex militibus & ducibus, qui erant ſub Agamemnone. [Ille) Agamemnon pater tuus. [Erat dux ducum) Quia omnes duces ei parebant. Virgil. ipſe Mycenæus magnorum ductor Achiuum. H V B.

* *Quidā pater legunt, vt idem Ouid. induit arma tibi genitor patriaq; tuus q;.*

Achiuum.[Proauum)ſicut ſupra oſtendimus,in ordine generis.[Parentem Pelopis).i.Tātalum.Horat.in 1.Carm.Occidit & genitor Pelopis conuiua deorum. [A Ioue) Quia Iupiter genuit Tantalum,& ſic eris quintus ab eo. [Nec virtute) Laudauit Hermione Oreſtē à nobilitate,nunc laudat à fortitudine. [Virtute).i. fortitudine nam in actis militarib, virtus pro fortitudine accipitur.[Inuidioſa)Odioſa,quia interfeciſti matrem. [Sed tu)Excuſatio matricidij Oreſtis. [Quid faceres?) q.d.nihil aliud,quam quod feciſti. [Induit illa patrē).i. dedit ei veſtem ſuperiori parte non apertam, qua caput emittere non poſſet, qua implicatus,& vxoris,& adulteri manibus interfectus eſt,licet alij dicant in conuiuio interfectum primo die,quo domū redijt,vt Iuuen. Quippe ille dies auctoribus,vltor Patris cæſi media inter pocula,& idem ferro à Clytemneſtra occiſum ſentit in fine Satyræ ſextæ his verbis.Hoc tñ refert,quod Tyndaris illa bipennem Inſulam,& fatuā dextra, læuaq. tenebat.& Virg.lib.xj.Ipſe Mycenæus magnorum ductor Achiuum,Coniugis infandæ prima intra limina dextra Oppetit.[Meliore) Honeſtiore quā cæde matris. [Non lecta eſt) Excuſatio eſt,q.d.non ſponte,ſed coactus,hoc feciſti. [Lecta).i.electa à te. [Sed data).ſ.& ſcelere matris,& reſponſo oraculi. [Operi tuo).i.tuo facto.ſ.matricidio. [Impleſti) Perfeciſti. [Hanc).ſ.cauſam tibi datā [Aegiſthus) Adulter matris tuæ. [Cruētauit) Cruore ſubfœdauit. [Quæ pater tuus ante).ſ.cruētauerat.i.eiſdē tectis cū interfeciſti,quo ille patrē tuū interfecerat,& artificioſe tacet cæde matris,& tm̄modo cædem adulteri cōmemorat. [Aeacides)Pyrrhus pronepos Aeaci,nam Aeacus eius proauus eſt. [Increpat).ſ.hoc factum tuū. [Laudem).i.vltionem cædis paternæ,quæ tibi laudi eſt.[Vertit in crimina).i.incuſat,& dicit homicidium eſſe. [Et tamē).i.quamuis ita de te male dicat. [Suſtinet meos aſpectus).i. patitur ſe à me videri,quā ſcit tibi eſſe vehementer affecta, & non poſſe male de te audire.

A S C. ILLE licet)Comparat genus Oreſtis cum genere Pyrrhi,illique præfert. [Sed tu quid faceres?induit illa patrem) Purgat facinus Oreſtis,quantum ad ſcelus nefarium,& laudat, quantum ad audaciam.Nam iuſtum fuiſſe contendit,vt,quæ patrem induerit tunica textili,quam camiſiam vocant ſine orificio,ſeu exitu ea ſpe,vt nunquam eam exueret, ſed in ea ab adultero interficeretur,etiam à quocunque interfecta ſit, Subtiliter autem dicit. [Illa,) Quaſi dicat quæ meruit mori,ſubticens nomen matris. [Non lecta).i.delecta, aut electa, ſed data.i.præter ſpem oblata. [Et tamen aſpectus).i.licet damnet facinus tuum,tamen libenter videt me coniugem tuam.

Rumpor: & ora mihi pariter cū mente tumeſcūt:
Pectoraque incluſis ignibus vſta dolent.
Hermione coram quiſquam ne obiecit Oreſti?
Nec mihi ſunt vires: nec ferus enſis adeſt.
Flere licet: flendo certe diffundimus iram:
Perque ſinus lacrymæ fluminis inſtar eunt.
Has ſemper ſolas habeo: ſemperque profundo:
Hument incultæ fonte perenne genæ.
Hoc gn̄is fatum: quod noſtros errat in annos:
Tantalides * matres apta rapina ſumus.
Non ego fluminei referam mendacie Cycni:
Nec querar in plumis delituiſſe Iouem:
Qua duo porrectus longe freta diſtinet Iſthmos:

* omnes

H V B. RVmpor).ſ.dolore. [Ora tumeſcūt cū mēte,) Quia ita timidos homines facere vr̄ [Vſta) ardētia.[Ignibus incluſis)Indignationibus,q̄ tāquā ignes latētes pectus meū vrunt. Iuuen. Quid referam quanta ſiccū iecur ardeat ira? [Quiſq̄ ne obiecit)Pro quiſquam ne obijciet.i.quiſquam ne maledicet de Oreſte in præſentia mea?[Nec mihi ſunt vires).i.nec poſſim vlciſci hanc iniuriam [Flere licet).i.poſſum ſolum flere,& non aliter vindicare.[Diffundim⁹)Spargimus,& abijcimus iram flendo,quia vt volūt phyſici,plus lædit ira retenta, & occultata, quam ſi fletu effundatur. [Inſtar fluminis).i.valde abunde. [Has lacrymæ ſemper)Quia nunquam ceſſo flere. [Profundo) Emitto.[Humenr)Madeſiunt. [Fonte).i.copia lacrymarum perenne,iugi perpetuo. [Hoc generis fatum eſt).i.hoc

eſt infortunium gentis domus noſtræ, quod etiam ad meam ætatem peruenit, vt ex gente noſtra omnes mulieres rapiamur à viris, ſicut ego rapta ſum nunc à Pyrrho, commemorat autem multas de genere ſuo raptas. [Matres) Mulieres. [Tantalides) .i. de genere Tantali. [Non ego) Occupatio eſt rhetorica, dicit enim ſe nolle referre, cum tamen referat. [Mendacia) Fictionem falſam figuram. [Cycni fluminei) Habitantis iuxta flumina. Nam Cycnus conſanguineus Phaëtontis, poſtquam Phaëton fulminis incendio à Ioue conſumptus eſt in volucrem ſui nominis ob dolorem mutatus, vt inquit Ouid. lib. 2. Met. Non ſe cœloq́. Iouiq́ue credit, vt iniuſte miſſi memor ignis ab illo Stagna petit, patulosq́ue lacus, ignemq́. perotus. Quæ colat, elegit contraria flumina flammis. [Delituiſſe) .i. latuiſſe. [In plumis) .i. in forma Cycni. Nam Iupiter captus amore Ledæ vxoris Tyndari conuerſus in Cycnum ad eam volauit, quæ vt Fabulæ tradunt cum eum ſinu excepiſſet, illi dicitur oua in eius gremio peperiſſe, ex quibus nati ſunt Caſtor, & Pollux. Helena & Clytemneſtra. Oua autem duo tantum fuiſſe dicuntur, ex quorum altero Caſtor & Pollux, ex altero Helena, & Clytemneſtra nati dicuntur. Horat. in Arte poëtica: Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo. Idem in epiſt. Caſtor gaudet equis, ouo prognatus eodem pugnis. Sunt qui velint non Cycnum. ſed Ledam ex compreſſu Iouis illa duo oua peperiſſe. [Qua duo) Refert rapinam alterius. Hippodamia filia fuit Oenomai regis Elidis & Piſæ, quam cum ob egregiam pulchritudinem multi vxorem peterent, pater propoſuit Procis, hanc legem, & duriſſimam conditionem, vt qui eam vellent curuli certamine cum ea contenderent & qui victus fuiſſet, capite puniretur, qui viciſſet eam vxorem, haberet. Ad hoc certamen cum Pelops Tantali filius ex Phrygia veniſſet, corrupto Myrtillo Hippodamiæ auriga pollicitatione primi concubitus victor euaſit. Nam Myrtillus axes currus fractos cera dicitur texiſſe, qua poſtea calore liquefacta concidit currus, & hac fraude potitus eſt Pelops Hippodamia. Cum vero Myrtillus peteret promiſſam mercedem, à Pelope in mare præcipitatus eſt, quod ab eius nomine Myrtoum denominatum ferunt. Sed hæc fabuloſa, nam re vera, bello rapta eſt corrupto Myrtillo præfecto exercitus. [Qua duo) Deſcribit locum vbi rapta eſt Hippodamia, videlicet in Achaia, quæ poſtea à Pelope, qui ibi regnauit Peloponneſus. i. Pelopis inſula dicta eſt. Nam, vt ſupra diximus, Iſthmos eſt terra tenuis inter duo maria, & duo Iſthmi celebres, vnus in Achaia, de quo nunc intelligit, & alter in Thracia. [Diſtinet) .i. ſeparat.

ASCENSIVS.

RVMPOR, & ora &c.) Dicit ſe rumpi dolore, atque ſecum dicere. [Obiecit quiſquam Oreſti. coram Hermione) .i. me .i. audet nequiſquam coram me obijcere marito meo tale crimen. [Fonte perenne) Licenter dixit. Nam nos tantum perenni dicimus, nec dixit perenne pro perenniter, quia permiſit ſemper. [Hoc generis fatum) Reijcit in fatum culpam, vt & Helena prius.

Vecta peregrinis Hippodameia rotis.
* Caſtori Amyclæo, & Amycleo Polluci
Reddita Mopſopia Tyndaris vrbe ſoror.
Tyndaris Idæo trans æquora ab hoſpite rapta,
Argolicas pro ſe vertit in arma manus.
Vix quidem memini, memini tñ: omnia luctus,
Omnia ſolliciti plena timoris erant.
Flebat auus, flebatq́ue ſoror, fratresq́. gemelli:
Orabat ſuperos Læda, ſuumq́ue Iouem.
Ipſa ego non longos etiam nunc ſciſſa capillos
Clamabam: ſine me, me ſine mater abis?
Nam coniux aberat. ne non Pelopeia credar:

ROtis peregrinis) .i. curru peregrino. Nam vt diximus Pelops ex Phrygia venerat, inde Ouid. lib. 2. Triſtiũ. Quid niſi Tãtalide agitante Cupidine currus, Piſæã Phrygijs vexit eburnis eq̃s. caſtori Amyclęo dictũ eſt ſupra Helenam in certamine paleſtræ à Theſeo raptã fuiſſe, q̃ poſtea Caſtori, & Polluci fratrib⁹ eã bello repetẽtibus reddita eſt, Imò (vt quibuſdã placet) vi recuperata, abducta ẽt cum ea, Aethra matre Theſei, quę poſtea

HVB. *verſus li cẽtioſus.

ſtea ſemper comes fuit Helenæ , vt in eius epiſtola ad Paridem infra patebit . [Amyclæo) Ex Amyclis vrbe Laconiæ. Notandum eſt autem in quinta ſede eius verſus pro dactylo eſſe ſpondeum,& in prima ſyllaba tertij pedis vocalem,nec elidi , nec breuiari ſequente vocali.[Tyndaris)Helena.[Soror).ſ.Caſtoris,& Pollucis . [Vrbe Mopſopia).i.Athenienſi . Nam tres fuiſſe Mopſos ſcribit Ser. lib. ix. vnum vatem filium Tyreſiæ , alter fuit Lapitha Argonautarum nauigationis comes, à quo oppidum Mopſium in campo Pelaſgico vocatum eſt. Tertius à quo Atticam appellauere Mopſopiam. Alibi tamen eodem lib. dicit eũ Mopſopum appellatum , à quo Mopſopij Athenienſes dicti ſunt , quod videtur veriſimilius.[Tyndaris)Narrat ſecundam rapinam Helenæ,quæ Paride rapta,& Troiam abducta belli Troiani cauſa extitit.[Ideo hoſpite) Paride Troiano,quem illa hoſpitio acceperat . [Vertit)Mouit.[Pro ſe) Pro recuperatione ſua . [Vix equidem) Dicit ſe fuiſſe admodum paruam,cum mater ſua Helena rapta eſt,& enumerat,quædam, quæ dicit ſubdere ſibi memoriam eius rei.[Plena luctus).i.plena mœroris.[Solliciti) Ab effectu dicit.i.facientis homines ſollicitos.i.anxios,vt in prima epiſt. Res eſt ſolliciti plena timoris amor . [Auus) Tyndareus.[Soror)Clytemneſtra ſoror Helenæ matris meæ. [Fratres gemelli).i.Caſtor, & Pollux,fratres meæ matris.[Læda)Mater Helenæ.[Suum Iouem) A quo fuerat amata, & oppreſſa.[Non longos).i.breues quantos habent infantulæ.[Sine me,ſine me) Conduplicatio,color Rhetoricus. [Coniux).ſ.matris meæ .i. Menelaus . [Aberat) Iuerat enim in Cretam.[Ne non)Addit nunc ſe ſupradictis quas dixit fuiſſe raptas. [Ne non).i. vt. [Credat Pelopeia) .i. de genere Pelopis . Nam dixit ſupra . Tantalides matres apta rapina ſumus . Phædra ad Hippol. Ne forte parum Minoia credat .

A. S. C. HIPPODAMIA) Licet de genere Tantali non fuit,fuit tamen eius affinis,quia nurus, & in familiam eius venit,vnde,non eſt omnino alienum exemplum. [Caſtori Amyclæo) Amyclæ ciuitatis Oebaliæ, vnde rapta eſt Helena.Stat.in Achil. Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor Dardanus incautas blāde populatus Amyclas . Erat autem Helena rapta prius à Theſeo,quàm à Paride.Vnde dixerat in eius contemptum Oenone. Quæ toties rapta eſt,præbuit ipſa rapi.Recitat ergo raptam à Theſeo,& reſtitutā Caſtori,& Polluci fratribus eius.Eſt aũt verſus licentioſus,factus tamen ad imitationem illius in Buc. Amphion Dircæus in actæo Aracyntho,& illius, Vale,inquit, Iola. Nam in dictione Caſtori nō aſſumit vocali ſequenti,ſed corripitur ſicut ibi. Vale,inquit,& ſub Ilio alto lib. 5. Aen. in Amyclæo autem neq; aſſumitur,neque corripitur. Nam o,& a,dactylus eſt,ſicut ibi,actæo Aracintho. Eſt præterea ſpondiacus,quia ſpondeum habet in quinto,qui pondus,& mœrorem indicat.[In vrbe Mopſopia).ſ.Aphidna,de qua in Oenone dictum eſt,[Soror).ſ.non Hermiones,quia eius mater erat,ſed Caſtoris,& Pollucis,quibus reddita eſt. [Tyndaris,) q.d. eadem rapta eſt à Paride. [Fratreſque gemelli) Id rectè dicitur,ſed inepte dixeris gemellos fratres,quia omnes gemelli fratres ſunt . intelligit Caſtorem,& Pollucem , qui ſecundum plurimos geminos conſtituunt in cœlo ſignum.[Apollinis arcus)Sic Virg. Aeneas, Phœbe graues Troiæ,ſemper miſerata labores, Dardana qui Paridis direxti tela manuſque .

H V B. NEoptolemo) .i. Pirrho , quia ita dictus eſt quaſi nouus pugnator,nā νέος, græce nouũ ſignāt polemos, Polemo poëtice Ptolemæo.i.pugno.[Pelides).i.Achilles pater Pyrrhi . [Vtinam vitaſſet arcus).i.vtinam nunq̃ fuiſſet īterfectus,quia ſi viueret, culparet factum filij, qui alienā vxorē vult rapere , Apollinis aũt arcus dixit , non quod re vera Apollo eũ ſagittis intere-

• parens.
Legitur etiā, ſui .

Ecce Neoptolemo præda parata fui .
Pelides vtinam vitaſſet Apollinis arcus .
Damnaret nati facta proterua • pater .
Nec quondā placuit: nec nũc placuiſſet Achillis:
Abducta viduum coniuge flere virum .
Quæ mea cœleſteis iniuria fecit iniquos?
Quod ue mihi miſeræ ſidus obeſſe querar?
Parua mea ſine matre fui: pater arma ferebat:
Et, duo cum viuant: orba duobus eram .
Non tibi blanditias primis mea mater in annis

In

Incerto dictas ore puella tuli.
Non ego captaui breuibus tua colla lacertis,
Nec gremio ſedi ſarcina grata tuo.
Non cultus tibi cura mei: nec pacta marito
Intraui thalamos matre parente nouos.
Obuia prodieram reduci tibi (vera fatebor)
Nec facies nobis nota parentis erat.
Et tñ eſſe Helenem, quod eras pulcherrima ſenſi:
Ipſa requirebas, quæ tua nata foret.
Pars hæc vna mihi coniux bene ceſſit Oreſtes:
Is quoque, ni pro ſe pugnet, ademptus erit.
Pyrrhus habet captã reduce, & victore parente:
* Et minus à nobis diruta Troia fuit:
Dum tamen altus equis Titã radiantibus inſtat:
Perfruor infelix liberiore malo.
Nox vbi me thalamis vlulãtem, & acerba gemẽtẽ
Condidit: in mœſto procubuique toro:
Pro ſomno lacrymis oculi funguntur obortis:
Quaque licet, fugio, ſicut ab hoſte, viro,
Sępe malis ſtupeo: rerumque oblita, locique,
Ignara tetigi Scyria membra manu.
Vtque nefas ſenſi: male corpora tecta relinquo:
Et mihi polluta credor habere manus.
Sæpe Neoptolemi pro nomine, nomen Oreſtis
Exit: & errorem vocis, vt omen, amo.
Per genus infelix * oro, generiſque parentem,
Qui freta, qui terras, & ſua regna quatit:
Per patris oſſa tuĩ, patrui mihĩ, quæ tibi debent:
Quòd ſe ſub tumulo fortiter vlta iacent:
Aut ego præmoriar: primoq. extinguar in æuo:
Aut ego Tantalidæ Tantalis vxor ero.

mit, ſed quod in eius templo ſit interfectus. Nam cum Thetis Achillem infantulum in aquam Stygis infernæ tinxiſſet, toto corpore præter partem pedis, qua cum tenebat eum immerſit in aquam vt apud Statium legimus. Si te ſtygis amne ſeuero Armaui, totumq. vtinam fuit inuulnerabilis omni parte corporis, q̃ aqua tincta fuerat. Sed cum captus amore Polyxenæ filiæ Priami cõſtituiſſet, vt eam caperet in templo Apollinis: Paris poſt ſimulacrum latens, in partem pedis, quæ erat vulnerabilis, quia non fuerat tincta aqua ſtygis, directa ſagitta eã occidit inde fictum eſt, quod tenente Apolline arcum Paris direxerit tela, vt apud Virgil. lib. 6. Phœbe graues Troiæ ſemper miſerate labores, Dardana qui Paridis dixerit tela, manusq. Corpus in Æacidæ. [Damnaret) Culparet. [Nec nunc placuiſſet) Legendũ eſt nunc ne, ſi legatur nõ, ex duabus negationibus ſit ſenſus contrarius. [Quæ) Admiratiue, q. d. neſcio. [Iniquos) Inimicos, & aduerſos. [Quod ſidus) Quia vitæ conditionem qualitate ſiderum nobis afferri tradunt. Iuuen. Diſtat enim quæ ſidera te excipiãt modo primos incipiẽtem Edere vagitus, & adhuc de matre rubentem [Parua)

** Ah non hoc nobis diruta Troia fuit. In aliis. minus, & hoc nobis diruta Troia dedit. q̃d etiam & Planudes interpretatur & fortaſſe rectius. Sũt & q. legũt. Et minus hoc nobis diruta Troia fuit.*

** Iuro.*

Ecce cõmemorat ſua infortunia. [Parua) Infantula, quo tp̃e debueram maxime apud eam educari. [Ferebat arma) .i. gerebat bella. [Cũ viuant) .ſ. quãuis ſunt viui. [Orba) Priuata. .i. eram orphana. [Non tibi) Dicit ſe caruiſſe ijs iocunditatibus, quas aliæ puellæ hr̃e ſolent in infantia, quæ & parentes delectant, & ab eis gremio tenentur. [Incerto ore) Incertis verbis, quia infantes nondum ſciunt bene exprimere verba. [Captaui) Amplexa ſum. [Grata ſarcina) .i. gratum onus. [Cultus mei) Sicut aliæ matres ſolent hr̃e curam cultus ſuarum filiarũ [Pacta) Deſponſata. [Matre parante) Vt eſt mos [Prodieram) Exieram. [Reduci) Reuertentia à Troia. [Parentis) .i. matris meæ. [Senſi) Cognoui, iudicaui. [Quod) .i. quia. [Pulcherrima) Valde pulchra. [Ipſa) .i. tu (quæ forte nata tua) Quia etiam tu non cognoſcebas me. [Pars hæc) Enumeratis multis infelicitatibus ſuis, dicit Hermione ſe tantum fuiſſe felicem in hoc, quod Oreſtem coniugem ſortita ſit [Hæc vna) .i. ſola, ſcilicet. [Oreſtes coniux,) id eſt datus mihi maritus. [Bene ceſſit) Euenit, in reliquis ſui infelix. [Is) Oreſtes.

ſtes.[Pro ſe).ſ.ne adimatur mihi. [Pyrrhus habet) Conquæſtio eſt de audacia Pyrrhi qui poſt victoriam Menelai,& reditum in patriam teneat Hermionem captiuam. [Et minus à nobis).i.Troia ah non eſt ad vtilitatem noſtram deductus.alius lib.habebat:Manus & hoc nobis diruta Troia ſui.i.hanc vtilitatem habeo,quod Troia ſit diruta,ſiue aut fuit,ſiue dedit legatur,idem eſt ſenſus.[Cum tamen)Dicit,ꝙ licet omni tempore ſit in magno mœrore.tamen minus angitur die,quam nocte,nam per totã noctem dicit ſe flere.[Titan).i.Sol. [Aſtat altus).i.eſt in ſummo cœli.[Radiantibus)Splendentibus.[Malo).i.dolore. [Liberiore)Mitiore,& minus vrgente me.[Acerba) Pro Acerbe,nomen pro aduerbio,ſicut rauca ſonans amnis. [Funguntur lacrymis pro ſomno).i.cum debent dormire,lacrymantur. [Quaque licet).i.quantum poſſum.[Ab viro)Pyrrho [Stupeo)Careo ſenſu,& exanimor. [Oblita rerum & loci).i.quæ non recordor,quid faciam,aut vbi ſim.[Ignara)Non aduertente.[Scyria membra).i.membra Pyrrhi,qui natus eſt in Scyro inſula,vbi regnauit Lycomedes,vt ſupra diximus.[Vt)Poſtquam.[Senſi nefas).i.ſenſi me tetigiſſe illum,quem nolebam.[Credor mihi).i.videor mihi.[Pollutas).i.fœdatas eius contactu.[Sæpe Neoptolemi) Dicit Hermione ſe tantum habere cordi Oreſtem, quod cum velit nominare Pyrrhũ, ſæpe pro Pyrrho nominat Oreſtem.[Errorem)Quod te pro eo vocem. [Vt)Tanquam. [Omen).i. augurium felix,quia puto id mihi contingere,quia aliquando ſim futura tua. [Per genus)Nunc adiurat Oreſtẽ,vt eum recuperet. [Parentem generis).i.Iouem,patrem Tantali,vnde genus noſtrum eſt. [Et ſua regna).i.cœlum,nã Iupiter omnia regit. [Patris tui)Agamemnonis.[Patrui mihi)Quia fuit frater patris mei.[Debent tibi).i.ſunt obligata. [Vlta) Vindicata.ſ.à te interfectis Aegiſtho,& matre tua,à quibus ipſe interfectus fuit. [Præ moriar).i.moriar ante tempus.[Ego Tantalis)Quæ ſum de genere Tantali [Tantalidæ).i.tui,qui & ipſe es de eodem genere.Oreſtes interfecto Pyrrho tandem recepit Hermionem, ex qua ſuſcepit filium nomine Oreſtem, à quo Oreſtæ populi dicti ſunt.

ASCENSIVS.

QVAE mea cœleſteis)De ſe ſpecialiter querelas præfert,quod ab ineũte ætate miſera fuerit,& parentibus adhuc viuis orba. Nam mater rapta fuit,& pater pro ea reperẽda apud Troiam,graphice autem enumerat matrum in filias officia.[Te tamen eſſe Helenem,quod eras pulcherrima,ſenſi)Donatus dicit Helenam tam pulchram fuiſſe,vt omnes pulchrę ab ea poſtmodum Helenæ nuncupatæ ſint.[Cum tamen altus equi &c.)Non dixero,liberiore.i.validiore malo,quia longe alius eſt ſenſus.Vult enim dicere,quia Sole Oriẽte,cum inter populos,verſetur,minus angatur,quam ſub noctem,quia,vt Maro dicit Aen.4.Sub noctem cura recurſat.quinetiam phyſica ratione comprehenditur,omnes morbos ingraueſcere Occidente Sole,& leuari eo Oriẽte.Dicam ergo.[Malo liberiore).i.minus premẽte,& magis liberam permittente.ſic ſit ordo.[Tamen).i.tametſi multis malis angar. [Cum).i.quando.[Titan).i.Sol,qui vnus eſt de Titanibus.[Inſtar equis radiãtibus).i.vehitur.[Altus).i.ſublimis.[Ego infelix perfruor).i.etiam pro fructu fungor,[Malo).ſ.doloris,& curarum [Liberiore).i.magis liberam permittente,& minus ſtringẽte,ſed,vbi nox acerba(niſi ſit gementem acerba,pro acerbe.) [Condidit).i.abſcondidit.[Me vlulantem,& gemẽtem) Quia.ſ.coniugem non inueni.[Thalamis).ſ.meis.i.cubili meo.Et procubui in mœſto toro).i.ego mœſta in toro mœſtam faciente,tunc ſup.[Oculi mei funguntur lacrymis obortis).i.præter intẽtionem ortis.[Pro ſomno).i.loco ſomni.[Et fugio à viro).ſ.Pyrrho ſicut ab hoſte.[Qua).i.qua parte,aut qua ratione,aut quatenus licet.Nam quaq;,duæ ſunt partes.i.& quę.[Ignara manu).i.ipſa ignara,putans Oreſtem contingere,contingo.[Membra Scyria) .i. ipſius Pyrrhi in Scyro Lycomedis inſula ex Deidamia geniti. [Sæpe malis ſtupeo)Male interpretatur ſuperior dicens,cum malas tango,quæ horridæ ſunt. Nam malæ, vnde per diminutionem maxillæ,prima longa ab omnibus ponitur,vt Aen.3. Ambeſas ſubigat malis conſumere menſas,dic ergo. [Ego ſtupeo).i.hebetor,& quaſi ſtolida ſio, hoc eſt alienor,& abſtrahor à ratione,& memoria. [Sæpe malis) .i. propter mala, quæ perpetior. [Per genus) Claudit epiſtolam cum obſecratione pondus votorum continente.

IN IX. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

HErcules multũ, & magnis laboribus, qui ſibi ab Euryſtheo Iunonis nomine imperati fuerãt, functus cum in Pheneo Arcadiæ oppido quinquennium fuiſſet, inde ſponte diſcendens in Aetoliam profectus, atque cum nondum legitimam prolem, nec vxorem haberet. Deianiram Oenei filiã iam defuncto Meleagro ſibi deſponſatam vxorem cepit, ſed triennio poſt Deianiræ nuptias, cum Eurynomum puerũ miniſtrum paruo errore lapſum pugno percuſſum occidiſſet inuitus, dolore percuſſus Calydone receſſit cum Deianira vxore, & Hyllo puero ex ea ſuſcepto, cum itinere ad Euenum flumẽ veniſſet reperit Neſſum centaurum, viatores precio flumen tranſuehentem. Qui cum Deianiram tranſuexiſſet, eam violare conatus eſt, cum Hercules in alia ripa eſſet qua viri opem implorante. Hercu. eum ſagitta tranſfixit. Ille ne moreretur inultus, pollicitus eſt Deianiræ, ſe medicamentum traditurum quo nullam aliam prter ſe mulierem Herc. vnquam appeteret. Iuſſit itaque, vt oleo cum ſanguine ex vulnere ſuo, & ſagitta defluente commixto Herculis tunicam vngeret, ſic enim fore, vt nullam aliam mulierem præter ſe appeteret, cum Neſſus expiraſſet illa clàm Hercule, quod erat mandatum, effecit. Hercules aliquãto poſt Oechaliam venit, & contra Euryti regis Oechaliæ filios, quoniam Iolen ſororem ſuam ante ei promiſſam vxorem negauerant, Exercitum duxit, auxiliantibusq; Arcadibus, qui eum ex Pheneo diſcedentem ſecuti erant, vrbe expugnata Euryti filios occidit, & cum Iole captiua ex Euboëa in montem Ceneum profectus eſt, ibi ſacra facturus: Lycham autem famulum domeſticum clàm ad Deianiram in Trachynẽ vbi eam relinquerat, miſit, vt ei veſtem, qua in ſacris vti conſueuerat, afferret. Deianira vero amore Ioles percepto, cupiens ſe omnibus amore præferri, tunicam iuxta Centauri conſilium tinctam: Lychæ rei inſcio Herculi deferendam tradidit qua Hercules indutus, medicamenti vi paulatim inualeſcente maximo dolore torqueri cœpit, itaque Lycham veſtis latorem primũ occidit, ac morbo magis quotidie inualeſcente Lycimnium, & Iolaum Delphos ad Apollinem miſit, vt morbi remedia ſciſcitarentur, oraculum iuſſit Herculem ferri cum apparatu bellico in Oetam montem, ibiq; prope eam ingentem ſtrui pyram, de reliquis Ioui fore. qui cum Iolao erant, iuſſa Apollinis exequentes, quod futurum erat ſuſpicabãtur: Hercules deſperata ſalute, in pyram conſcendit, ſolus Philoctetes in gratiam ſagittarum, quas ei Hercules reliquit pyram ſuccendit, ſubitoq; fulminibus circum cadentibus pyra exuſta eſt, accedẽte Iolao, vt oſſa colligeret, nullo penitus reperto, creditum eſt Herculem ad deos tranſlatum, eiq;, vt heroi, ſacra quædam inſtituta ſunt. Interea antequam moreretur cum magna os veneni vexaretur. Deianira calamitate Herculis ſtupefacta, cum cauſam tanti mali à ſe profectam ſciret laqueo vitam finiſſe dicitur. Sed poëta nunc fingit Deianiram antequam ſe interficeret, ſcripſiſſe ad Herculem, conquerens, & quod turpi amore Ioles ſuccubuerit, & à legitimo alienatus ſit, deinde inter ſcribendum fingit eam accepiſſe nuncium de calamitate Herculis quem grauiſſimo dolore torqueri audierat propter tunicam à ſe miſſam, itaque poſtquam excuſauit ſe propter amorem hoc feciſſe, affirmat ſe eſſe morituram.

DEIANIRA HERCVLI. EPISTOLA IX.

* Mittor ad Alciden à coniuge conſcia mentis
Littora, ſi coniux Deianira tua eſt.

GRATVLOR Oechaliam titulis cedere noſtris:
Victorem victæ ſuccubuiſſe queror.
Fama Pelaſgiadas ſubito peruenit in vrbes.

HVB. GRATVLOR) Lætor. [Oechaliam) Vrbem Euboëæ, in qua regnauit Eurytus, licet Strab. dicat eſſe in Theſſalia in Euboëa, & in Arcadia. hanc expugnauit Hercules propter Iolem ſibi negatam, vt ſupra diximus, & eius fratres interfecit, atque, at alij volunt, etiam patrẽ. [Accedere) Adiungi. [Noſtris titulis) Noſtris victorijs, & laudib. noſtris aũt dixit quia laudes mariti ẽt ſuas exiſtimat. [Victorem). ſ. te. [Succubuiſſe) Victum fuiſſe. [Victæ). ſ. Iole. [Pelaſgiacas) Græcas.

* *In alijs exemplarib. hæc duo carmina nõ inueniuntur.*

A S C. GRATVLOR Oechaliam) Huic quoque epiſtolæ in nonnullis lib. prætermittitur diſtichum. Mittor ad Alciden à coniuge conſcia mentis Littera, ſi coniux Deianira ſua eſt. Cuius ordo eſt. [Ego littera) .i. epiſtola. [Conſcia mentis) .i. prepoſiti, & intentionis animi [Mittor ad Alcidem) .i. ad Herculem. [A coniuge) .i. vxore eius, ſi Deianira eſt coniux ſua, verum credo Ouidianum non eſſe, quia mala eſt reciprocatio, ſi coniux Deianira ſua eſt dicendum eſt enim e us, ſed id verſus non patitur. [Titulis noſtris) Quia gloriæ mariti particeps eſt coniux. [Fama Pelaſgiacas) Melius ſit, quam Pelaſgiadas, quia nulla neceſſitas cogit pro poſſeſſiuo patronymico abuti.

Decolor, & factis inficianda tuis:
Quem nunquam Iuno, ſeriesq́. immenſa laborũ
Fregerit. huic Iolen impoſuiſſe iugum.
Hoc velit Euryſtheus: velit hoc germana Tonãtis:
Lætaque ſit vitæ labe nouerca tuæ.
At non ille venis: cui nox (ſi creditur) vna
Non tanti, vt tantus conciperere: fuit.
Plus tibi, quã Iuno, nocuit Venus, illa premendo
Suſtulit. hæc humili ſub pede colla tenet.
Reſpice vindicibus pacatum viribus orbem,
Qua latam Nereus cærulus ambit humum.
Se tibi pax terræ, tibi ſe tota æquora debent,
Impleſti meritis ſolis vtranque domum.
Quod te laturum eſt, cœlum prius ipſe tuliſti,
Hercule ſuppoſito ſidera fulſit Atlas.

H V B. DEcolor) Turpis. [Inficianda .i. neganda. nã inficiari negare ſignificat, vnde inficiæ erũ pluralis numeri, quo nomine vtimur cum eo, vt eo inficias .i. nego, & tu is inficias &c. [Iuno) Quæ ſemper conata eſt te opprimere. [Series) Ordo & numerus. nam plurimos labore paſſus eſt. [Huic) .ſ. tibi. [Impoſuiſſe iugũ) .i. domuiſſe te. tractum à bobus. eſt aũt ordo. fama decolor &c. venit Iolen impoſuiſſe iugũ huic, quẽ Iuno, & imenſa ſeries lab. nunq̃ fregerit. [Hoc velit,) q.d. facis, qđ placet inimicis tuis, quia cum cupiant tuũ dedecus gaudent quod à muliere ſis ſubiugat⁹. [Euryſtheus) Rex, q tibi laboret imperat. [Germana Tonantis) Iuno ſoror Iouis, qui Tonans dr̃, quia & tonitrua ciet, & fulmina mittit. [Sit) .i. erit. [Nouerca) Ipſa Iuno, quæ eſt nouerca tua. nam Hercules filius fuit Iouis ex Alcmena. [Labe) Macula, turpitudine, alias ponitur pro ruina à labẽdo, vt apud Virg. lib. 2. Aen. Hinc mihi prima mali labes. [At nõ) increpat ipſum, quod non rñdeat ſpei, quæ de eo hñda, quia non vna nocte generati potuit .ſ. coniunctis tribus noctibus ſimul, vt fabulæ tradunt, ex quo debuit eſſe vitæ magis admirandæ. [Non venis) Non exhibes te, non appares. [Ille) Talis. [Cui) Quali. [Vna) Sola quia geminata eſt nox. [Non fuit tantus) Non ſuffecit. [Vt conciperere) .i. vt generareſis. [Tantus) Tam magnus, tam fortis. [Illa) .ſ. Iuno. [Suſtulit) Exaltauit. [Premendo) Dũ premit. [Hæc) .ſ. Venus. [Reſpice) Conſidera. [Pacatum) Pacificatum. [Vindicibus) Defenſatricibus, vel vltricibus, nam Hercules ad tollenda monſtra, quæ in qualibet parte orbis terrarum nocebant hominibus, properabat. Inde Lucan. Terras monſtris, æquorq́ue leuãtem Magnanimum Alciden Lybicas exciuit in oras. Et Virgil. lib. 8. Nam maximus vltor Tergemini nece Geryonis, ſpolijsq́. ſuperbus Alcides aderat. [Qua latam) .i. per totum orbem terrarum. [Nereus) .i. Oceanus, poſuit .n. deum pro mari. Oceanus aũt circuit ipſam terram. Ouid. 1. Met. Tum freta diffudit, rapidisque tumeſcere ventis Iuſſit, & ambitæ circundare littora terræ. [Pax terræ) .i. terra pacata à te. [Debet ſe tibi) .i. tibi eſt obligata, & pax eſt propter te. cauendum eſt autem, ne legatur: pars terræ, quia contrarium eſſet, quod dixit ſuperius, qua latam Nereus, &c. [Vtranque domum ſolis) .i. Orientem, & Occidentem. [Meritis) Beneficijs tuis. [Tuliſti) Humeris ſuſtinuiſti. [Quod eſt laturum te) Quia tuis virtutibus es aſcenſurus cœlum. [Herculæ) Ferũt .n. fabulæ Herculem pro Atlante cœlum ſuſtinuiſſe, quod ideo fictum eſt, quia ei ſucceſſit in Aſtrologia. [Fulſit) Suſtentauit.

A S C. IOLEN) Non Iolẽ, vt verſus indicat. qa ab e, fit en non em, in accuſatiuo. [Hoc velit

Euryſt-

Euryſtheus) Imitatio eſt illius Aen.2. Hoc Itachus velit,& magno mercentur Atridæ.[At non ille) Ordo eſt.[At).i.ſed. [Tu non venis ille) .i. talis,& tantus,ſicut Aen.2. Hei mihi qualis erat quantum mutatus ab illo Hectore,&c. [Cui,ſi creditur) Sic Virg.ſi credere dignum eſt.[Vna nox non fuit tāti).i.non viſa eſt tanti eſſe momenti vt ſufficeret,vt tu.[Cōciperere:tantus).i.qui eſſes tam magnus.[Suſtulit).i.ſurſum tulit,& erexit. Nam niſi Iuno nouerca Herculem exercuiſſet,nunquam tantus fuiſſet habitus [Reſpice vindicibus)Significat turpe eſſe,vt,qui &c.Vicerit mundi monſtra,à muliere victus ſuccumbat, vires autem vindices vocat,quibus mundum à ſeruitute monſtrorum in libertatem vindicauerat,quaſi vindicta.i.virga prætoria.vnde patet,quia vindex,iudex,& ſimilia cōis ſunt gñis. [Vtranque domum ſolis) Et orientalem,& occidentalem. nam ſol vtrobique habitare vr̄ vulgo.

Quid, niſi notitia eſt miſero quæſita pudori,
 Si cumulas ſtupri facta priora nota?
Te ne ferūt geminos preſſiſſe tenaciter angues?
 Cum tener in cunis iam Ioue dignus eras.
Cœpiſti melius, quàm deſinis, vltima primis
 Cedunt, diſſimiles, hic vir, & ille puer.
Quem nō mille feræ,quem nō Stheneleius hoſtis,
 Non potuit Iuno vincere, vincit Amor.
At bene nupta feror, quia nominor Herculis vxor,
 Sitque ſocer rapidis. qui tonat altus equis.
Quàm male inæquales veniunt ad aratra iuuenci,
 Tam premitur magno coniuge nupta minor.
Non honor eſt,ſed onus,ſpecies læſura ferentes,
 Si qua voles apte nubere, nube pari.
Vir mihi ſemper abeſt, & cōiuge notior hoſpes,
 Monſtraque, terribiles perſequiturque feras.
Ipſa domo vidua votis operata pudicis

HVB.

QVid niſi)Senſus eſt quid tibi cōparaſti per hæc tua clara facta, niſi vt nunc magis cognoſcat̄ dedecus tuū? [Quid).ſ.eſt quæſitum. [Niſi eſt quæſita notitia).i. cognitio. [Pudori) Dedecori tuo, nam quo aliquis clarior eſt,ſi quid turpe facit, eo magis cognoſcit̄ eius turpitudo. Iuu. Oē animi vitium tanto conſpectius in ſe crimen habet quāto maior, qui peccat,hr̄. [Si cumulas)Auges. [Nota) Macula,vitio.[Stupri)Adulterij, & libidinis .i. ſi factis tuis prioribus claris,& magnis,addis nunc turpitudinem libidinis. [Te ne ferunt)Te habet emphaſim, q.d. q nunc es ita turpis,& infamis.[Tenaciter) ſortiter: nā, vt fabulis tradit̄, Alcm. Hercule, & Iphiclum peperit,ſed Herculem ex Ioue,Iphiclum ex Amphitrione marito genitum. Sed cum Iuno duos ſerpentes imiſiſſet Herculi,Iphiclus de cunis terrore lapſus,ſuo vagitu excitauit parentes,q cum ſurrexiſſent,viderunt Herc.ambabus manibus angentē anguet nouercalibus odijs immiſſos.Inde vir,vt prima nouercæ Monſtra manu geminosq. premens eliſerit angues [Dignus Ioue)Qui poſſes videri genitus à Ioue,non aūt à mortali. [Quam deſinis) .i.quam finis.[Cedunt) Sunt minora. [Hic vir) Hæc tua ætas virilis.[Et ille puer).i.tu ille puer,qui hæc feciſti.i.illa tua ætas puerilis.[Diſſimiles).ſ.ſunt. [Stheneleius hoſtis).i. Euriſtheus Sthenelei filius.[Hoſtis)Tuus.[Amor vincit)Quod eſt tibi turpiſſimum.[At bene)Obiectio.[Herculis)Quaſi magni viri,& filij Iouis.[Quam male) Reſpōdet obiectionis dicans non eſſe conueniens matrimonium,vbi vir ſit maior vxore,eſt aūt ſententia ad perſonam loquentem accōmodata, nam Mart. contra ſentit oportere vxorem inferiorem eſſe viro.Inferior matrona ſuo ſit Priſce marito.Non aliter fiunt fœmina virq. pares.[Quā male) Per ſimilitudinem probat inconuenientiam amoris ſui. [Inæquales) Aut ætate,aut magnitudine,& robore corporis. [Veniunt)Conueniunt.[Nupta)vxor.[Minor)Inferior conditione generis,& fortunæ. [Non honos eſt)Sententiæ eſt color rhetoricus.[Species) Dignitas.[Ferentem)Habentem ipſam ſpeciem.[Sed onus)Sicut mihi eſt onus,quod ſimo nus tanti viri,cum tamen te non fruar.[Non honor eſt,ſed onus) An nominatio eſt color rhetoricus. [Si quam voles) Sententia generalis. [Pari) Aequali tibi,& ætate, & conditione

tione ſortunæ.[Hoſpes)Peregrinus.[Eſt notior coniuge)Quia video ſæpius hoſpites,quã maritum meum.(Monſtra) Vt Lernæam Hydram,& Cerberum,& Cacum,de quo Virg. Huic monſtro Vulcanus erat pater.Monſtrum enim dicitur quidquid eſt præter naturam. [Feras terribiles)Vt aprum Erymantheum,& Leonem Nemeæum.(Operata)Intenta,ſacrificans,nam operari proprie eſt ſacrificia perficere.Virg.lib.3.Aen. Aruiſque nouis operata iuuentus.Idem 1.Georg.In primis venerare Deos,atq; annua magnæ Sacra refer Cereri lætis operatus in herbis.Horat.Prodeat iuſtis operata ſacra.Iuuen.Et matutinis operatur feſta lucernis .i. operando,hoc eſt ſacrificando colit,indocti ponunt pro agere quiduis generaliter, in quo ſignificato nunquam inueni exemplum idoneum.

ASC. QVID niſi notitia eſt) Vnde Iuuen.Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe Crimen habet,quanto maior,qui peccat,habetur.[Quam males inæquales)Comparatiue,& ſine figura,& ſit licite in tribus gradibus,vt,quàm bonus, tam prudens.i.quantum bonus, tantum prudens.Quam magis illa tremens,tanto magis effera flammis,quàm maxime potes,tam maxime debes Deo complacere.i.vt maxime,ita &c. [Si qua voles apte &c.) Inſigne conſilium. [Operara) Operari,& facere cum per ſe ponuntur,per excellentiam rebus ſacris attribuuntur,& ſignificant,ſacrificare,vt, Cum,faciam vitula pro frugibus,ipſe venito; & operata iuuentus, in Georgicis.

Torqueor: infeſto ne vir ab hoſte cadat.
Inter ſerpentes, aproſque, auidoſque leones
Iactor: & hæſuros cerno per oſſa canes.
Me pecudum fibræ, ſimulacraque inania ſomni,
Omniaque arcana nocte petita mouent.
Aucupor infelix incertæ murmura ſamæ:
Speque timor dubia, ſpeſque timore cadit.
Mater abeſt: quæriturq. Deo placuiſſe potenti:
Nec pater Amphitryõ,nec puer Hyllus adeſt.
Arbiter Euryſtheus iræ Iunonis iniquæ
Sentitur nobis, iraque longa * deæ.
Hæc * mihi ferre parũ eſt: peregrinos addis amoris
Et mater de te qualibet eſſe poteſt.
Non ego Parthenijs temeratam vallibus Augen:

* dea eſt
* me

HVB. TOrqueor)Crucior. [Cadat)Interficiatur.[Ab hoſte)Aut homine,aut fera. [Iactor) Verſor .ſ. cogitatione, quam à cogito hæc pericula, in quibus ille verſať,& videor eſſe in eiſdem periculis,qđ accidit amãtibus.Virg.de Gallo ad Lycordia,q̃ erat in caſtris. Nunc inſanus amor duri me Martis in armis, Tela inter media, atq; aduerſos detinet hoſtes. [Hæſuros per oſſa).i. aggreſſuros te,nã hæſurus hic ab hæreo venit,non ab edo. [Me pecudũ) Dicit ſe multis modis terreri pp pericula Herculis. (Fibre pecudũ).i.exta, q̃ inſpicio, vt intelligã, quod ſit de te futurum,hæc enim ars haruſpicina dicebatur,inſpiciebant aũt præcipue fibras iecinorum,ſiue iecorum,& pulmorum.Iuuen.Calido pulmone columbę Tractato Armenius, vel Commagenus haruſpex Pectora pulmorum rimantur & exta Catelli.Interdum & pueri.Luc.lib.1.Cernit tabe iecur madidum,venaſque minaces Hoſtili de parte videt pulmonis hanelı,Fibra latet.Virg.lib.4.Aen. Pecudumque recluſis Pectoribus inhians ſpirantia conſulit exta.[Simulacra inania)Figuræ ſiue corpore.[Omnia)Auguria [Perita) Capta. [Mouent)Terrent me. [Aucupor) Inquiro percunctando multos. [Murmura).i.voces. [Famæ incertæ).ſ.de te. [Speque timor) id eſt interdum ſpes vincit timorem,quem habeo de te,interdum timor vincit ſpem.[Mater abeſt) Dicit,quod in abſentia Herculis non habet aliquem,qui eam conſoletur.[Mater).ſ.tua Alcmena. [Abeſt) ſcilicet hinc,erat enim Deianira in Trachyne vbi regnauit Ceix,quando ſcripſit hanc epiſtolam. [Deo potenti,) Id eſt Ioui. [Pater).ſ.tuus. [Puer).i.filius noſter. [Arbiter Euryſtheus).i.cum omnes alij deſint, ſolus Euryſtheus ſentitur à me, quia quotidie nouos tibi imponit labores, quibus me torqueri neceſſe eſt. Arbiter dicitur, qui totius alicuius iudicij habet potentiam. inde arbiter dicitur, quæ habet auctoritatem alicuius rei, ergo arbiter, id eſt executor

tor voluntata enim Iuno.labores Herculi imperabat, vt ſupra diximus.Virg. Et rerum mille labores Reges ſub Euryſtheo. [Sentitur) Quaſi pernicioſus,nam ſentimus proprie,quæ nos lędunt.[Lenta).i.longa & diu durans.[Parum eſt)Non ſufficit.[Ferre hęc).i.pati hos dolores,& timores de periculis vitæ tuæ.[Peregrinos).i.peregrinarum mulierum.[Quælibet).i.quæuis mulier,nam iam nulla eſt quam non tentes.[De te).i.ex compreſſu,& coitu tuo.[Non ego)Commemorat quaſdam puellas,quas dicit fuiſſe compreſſas,& violatas ab Hercule,eſt autem occupatio,dicit enim ſe non eſſe dicturam,cum maxime dicat.[Augen) Sic legendum eſt,non augem.fuit autem auge Alei regis Arcadiæ filia ab Herc.compreſſa, ex quo grauida facta peperit filium,qui poſtea Telephus dictus eſt.ante vero,quã pareret, Aleus eius pater cognitio tumore ventris filiæ non credens eam grauidam ex Hercule tradidit eam cuidam nautæ mergendam, illa naui impoſita doloribus partus vrgẽtibus impetrauit,vt in terram exponeretur,tanquam ad rem neceſſariam,& filium apud Parthenium montẽ in quadam ſilua peperit,deinde miſericordia natura ſalutẽ præter ſpem patris cõſecuta data eſt dono quibuſdam ex Caria in Aſiam proficiſcentibus?qui eam Teuthrãti Myſiæ regi dono dederunt. infans à paſtoribus Corythi regis apud Parthenium repertus eſt, cui cerua vbera præbebat,quem poſtea Corythus pro filio educauit,& Thelephi nomen ei impoſuit,quia cerua nutritus eſſet,nam ἐλαφ۞,grecæ ceruum, & ceruam ſignificat hic poſtea quærens matrem accepto reſponſo in Myſiam venit, vbi inuẽta matre apud Teuthrantem cognitus cuius eſſet filius,in magno honore habitus eſt. Teuthras filijs maſculis carẽs ei Argiopen filiam deſpõſauit,& regni ſucceſſorem reliquit, qui poſtea tempore belli Troiani volens reſiſtere Græcis, ne tranſirent per Myſiam, ab Achille grauiter vulneratus eſt, quo vulnere eum non poſſet ſanari,accepto reſponſo ab Apolline ab eodem Achille iterũ vulneratus ſanatus eſt.inde Ouid.in 2.de remed. Vulnus Achilleo quę quondam fecerat hoſti. Vulneris auxilium Pelias haſta tulit. Strabo lib. 14. variat opinionem huius fabulæ. [Temeratam) Viciatam. [Parthenis) Arcadicis.

NEC puer.i.filius.[Hyllus).ſ.nomine. erat enim filius Herculis ex Deianira. Hiſtoriæ ſatis apertæ ſunt ſupra.[Non ego Parthenijs,&c.)Commemorat Hercules adulteria. Parthenius mons eſt arcadiæ,in quo virgines venare ſolent, vnde ab eis nomen ſumpſit, nam παρθένος, virgo dicitur.[Augen) Autem vocat filiam alei,quòd partum ſuum dereliquit,vnde. [Temeratam,) Id eſt violatam dixit genere fœminino. A S C.

Nec referam partus Ormeni nympha tuos.
Nec tibi crimen erunt Teuthrãtia turba ſorores:
Quarum de populo nulla relicta tibi eſt.
Vna recens crimen defertur adultera nobis.
Vnde ego ſum Eydo facta nouerca Lamo,
Mæander, toties qui terris errat in iſdem:
Qui lapſas in ſe ſæpe retorquet aquas:
Vidit in Herculeo ſuſpenſa monilia collo,
Illo, cui cœlum ſarcina parua fuit.
Non puduit fortes auro cohibere lacertos:
Et ſolidis gemma appoſuiſſe toris.
Nempe ſub his animam peſtis Nemeæa lacertis
Edidit: vnde humerus tegmina lænus habet.
Auſus es hirſutos mitta redimire capillos:

H V B.

ORmeni nympha) Aſtydamiam dicit filiam Ormeni regis.quam eum Hercules dari ſibi coniugem petiuiſſet, pater renuit ſciens eum habere Deianiram: Hercules indignatus regi bellum intulit,captaq́. vrbe,ac rege interfecto Aſtydamiam captam vitauit, genuitq́. ex ea Creſippum filium.Dyoniſius ſcribit.[Nec tibi crimen erunt, Id eſt nec etiam crimini à me tibi dabitur,q tot ſorores compreſſeris. [Teuthrantia turba) Miror,cur quidam Theſtitia turba, legendum putent,niſi librariorum.(quod magis credo) culpa ſit, nam non Theſtius, vel Theſtitius, ſed Theſpis Athenienſis, vt Dionyſius ſcribit, à quo Theſpienſis regio denominata eſt, id eſt filias ex pluribus fœminis genuit, quæ omnes Hercules adhuc,

puer

puer, ſed robore pręſtans compreſſit, & ex eis .i. genuis filios omnes mareis, qui Theſpiadę dicti ſunt, quos per Iolaum in Colonias tranſmiſit, ſed cur dixerit Teuthrantia turba, non ſatis compertum habeo, cum Teuthras regnauerit in Myſia, niſi Hercules etiam in Myſia, ſiue Teuthrantia regione fortaſſe alias ſorores compreſſerit licet nihil apud quenquam legatur, quod meminerim, ſed omnia, aut non ſunt mandata literis, aut non extant quamobrem non auſim textum corrumpere. [Vna recens) Non de Iole intelligit, ſed de Omphale Lydorum regina, cui Hercules ita ſeruiſſe dicitur, vt omnia faceret, quæ impetraſſet, vnde Terent. in Eunucho. Qui minus huic quam Hercules ſeruiuit Omphale. Ex hac genuit Hercules Lamum filium, vnde nunc dicit Deianira. [Vnde) Ex qua Omphale. [Sum facta nouerca Lamo) Quia cum ſim vxor tua, ille eſt factus priuignus meus. [Lydo) Ex Lydia, vt diximus. Lydi autem populi Aſiæ, qui aliquando Mœonij dicti ſunt, neque vllo pacto intelligendum eſt de Iole, quia ex ea non ſuſcepit Lamum, neque ex Lydia, aut Mœonia fuit, ſicut hanc fuiſſe oſtendit, cui Herculem ſeruiſſe dicit. [Mæander) Fluuius Lydiæ, aut (vt Ser. dicit) Cariæ, quæ eſt vicina Lydiæ. [Qui errat) .i. labitur, & vagatur. [Toties) Sæpius. quia ita flexuoſus eſt vt in ſe videatur recurrere. [Retorquet) Reflectit. [Monilia) Ornamenta muliebria, quæ teſte Seru. etiam ſegmenta dicuntur, quæ tantummodo mulieribus conueniebant, inde Iuuen. Virum obiurgat, quod ſegmenta induat. Segmenta, & longos habitus, & flammea ſumit, &c. [Illos) .ſ. collo. [Parua ſarcina) Paruum onus, quia ſuſtinuiſſet etiam maius. [Non puduit) Pluribus verbis vituperat Herculem de hac mollitie. [Cohibere) Aſtringere. [Solidis) Fortibus. [Toris) .i. toroſis .i. pulpoſis, & neruoſis mẽbris. Perſius: Multumque toroſa iuuentus. [Nempe) Oſtendit turpiſſimum eſſe exornare molli, & laſciuo habitu brachia, quæ res magnas, & dignas laude geſſerint, quales ſunt, quas commemorat. [Peſtis Nemeæa) .i. Leo Nemeæus, quem interfeciſti, in cuius facti memoriam geſtas pellem ipſius Leonis. [Læuus humerus) .i. ſiniſter. Nam humerum dextrũ ferebat Hercules exertum, & detectum, vt eſſet expeditior. [Nemeæa) Vt ſcribit Ser. Silua eſt inter Cleonas, & per Phliuntem, in qua Argiui ſacra faciebant, vbi Hercules Nemeæũ Leonem occidit, quem interdum Poëtæ appellant Cleonæum, à Cleone oppido Nemeææ ſiluæ propinquo. Luc. Ille Cleonæi proiecit terga Leonis. [Mitra) Teſte. Seru. nomen barbarum, eſt pileus incuruus, de quo pendebat baccarum tegmen, quo vtebantur Lydi, & Phrygij. Iuuen. Ite quibus grata eſt picta lupa barbara mitra. conueniebant autem mulieribus præcipue, aut viris mollioribus, & effœminatis. Virg. Et nunc ille Paris cum ſemiuiro comitatu Mœonia mentum mitra crinemque madentem Subnixus, &c. [Redemire) .i. ornare, id eſt addere redimicula, quæ ex mitra pendebant. vnde Virg. lib. x. Et tunicæ manicas, & habent redemicula mitræ.

A S C. ORMENI. Nympha) Vocatiuus eſt nominis patronymici. Nam declinatur hæc Ormenis, huius Ormenidos, &c. ò Ormeni, & fit à nomine Ormenus Ormeni addendo lucram. eſt autem Aſtydamia Ormeni filia. Vna recens crimen referetur adulteram nobis) Referetur .i. recenſebitur nobis .i. à nobis, nec ſtat verſus, ſi legatur refertur, lege ergo referetur, vt ſit ſenſus. omiſſis alijs dicam de vna adultera, quæ crimen recens commiſit, ſed ἐμφατικῶς, dicit eam crimen, non criminoſam, ſicut Comicus, ſceleſtum ſcelus, & ſenem ſenium vocat.

H V B. POpulus) .i. Corona populea. [Mœonia zona) .i. zona ipſius Omphales. [Dedecuiſſe) Turpe tibi fuiſſe, Hercules .n. ita Omphale deditus fuit, vt oia, quæ illa iuberet, faceret, & eum ſuo cultu inſtruxiſſe refert Ouid. 2. Faſt. Dumq. parant epulas, potandaq. vina miniſtri, Cultibus Alcidẽ

Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mœonia laſciuæ more puellæ.
Incingi zona dedecuiſſe pudet,
Non tibi ſuccurrit crudi Diomedis imago:
Efferus humana, quid ape pauit equos.
Si te vidiſſet cultu Buſiris in iſto:
Huic victor victo nempe pependus eras.
Detrahebat Antæus duro redemicula collo:

Ne

Ne pigeat molli ſuccubuiſſe viro.
* Inter Ionas calathum tenuiſſe puellas
Diceris: & dominæ pertimuiſſe minas.
Non * fugis Alcide victricem mille laborum
Raſilibus calathis impoſuiſſe manum:
Craſſaque robuſto deducis pollice fila:
Aequaque formoſæ penſa rependis heræ.
Ah quoties, digitis dum torques ſtamina duris:
Prævalidæ fuſos comminuere manus.
Crederis infelix ſcuticæ tremefactus habentis
Ante pedes dominæ pertimuiſſe minas.
Eximijs pompis * præconia ſumma triumphi,
Factaque narrabas diſſimulanda tibi:
Scilicet immanes * eliſos faucibus hydros
* Infantem & caudis inuoluiſſe manum.
Vt Tegæus Aper cupreſifero Erymantho
Incubat: & vaſto pondere lædit humum.
Non tibi Threicijs affixa penatibus ora.
Non hominum pingues cadæ tacentur equæ:
Prodigiumque triplex armenti diues Iberi
Geryones: quamuis in tribus vnus erat.
Inque canes totidem trunco digeſtus ab vno
Cerberus, implicitis angue minante comis.
Quæque redundabat fœcundo vulnere ſerpens
Fertilis, & damnis ditior ipſa ſuis.
Quiq. inter læuumque latus, læuumque lacertũ,
Prægraue compreſſa fauce pependit onus.
Et, male cõfiſum pedibus, formamque bimembri,
Pulſum Theſſalicis agmen equeſtre iugis.
Hæc tu ſidonio putes inſignitus amictu
Dicere? non cultu lingua retenta ſilet?

inſtruit illa ſuis: Dat tenues tunicas getulo murice tinctas, Dat teretem zonam, qua modo cincta fuit. Ventre minor zona eſt, tunicarum vincla relaxat. Vt poſſet magnas exeruiſſe manus. Fregerat armillas nõ illa brachia factas: Scindebant magni vincula parua pedes. [Non tibi) Cõmemorat eius ante acta fortia, quæ deberent ipſum deterere à talibus laſciuijs. [Succurrit) Venit in mentẽ. [Crudi) Violenti, & inhumani. [Effetus) Valde ferus. [Pauit) Aluit. [Humana dape) hic Trax tyrãnus ſæuiſſimus humanis hoſpitũ carnibus equos, equasq́ ſuas alebat, & capita ſuis tectis affigebat, quem Hercules interfecit, & eodem ſupplicio affecit, quo ille hoſpites. [Si te vidiſſet Buſiris) Rex Ægypti ad prouocandum Nili inũdationem hoſpites ſolebat immolare, hoc genus ſacrificij primum expertus eſt in Thraſiũ à quo ſibi mõſtratum fuerat. Ouid. de Arte aman. Dicitur Aegyptus caruiſſe iuuãtibus arua imbribus, atq; annos ſicca fuiſſe nouem. Cum Thraſius Buſirin adit, monſtratq́. piari Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe Iouem. Illi Buſiris, fies Iouis hoſtia primus, Inquit, & Ægypto tu dabis hoſpes aq̃. Cum aũt vellet imolare ẽt Herculem, Hercules eum interfecit. [Iſto cultu) Iſto ornatu muliebri, & laſciuo. [Pudendus eras).i. fuiſſe ei pudor à te vinci. [Detrahat) Pro detrahere).i. auferret. [Ioniacas puellas).i. Mæonias, nã Ionia regio Aſiæ eſt finitima Mæandro. [Dñæ) Omphales. [Non fugis) Non caues. [Raſilibus) Politis quaſi Raſis. Virg. Et toruo raſile buxum. [Craſſa).i. magna, non aũt legendum eſt, groſſa. [Deducis) Nes. [Rependis) Ad penſum reddis tu quoque, ſicut ancillæ. [Cõminuere. [Fregere. [Habenis) Loris. [Præconia) Laudes. [Triumphi) Victoriæ tuæ, alij libri hñt. Emixijs pompis immania ſemina laudum. (Diſſimulanda) Cęlanda, tacenda. [Scilicet) Dicit ea, quæ narrat Hercules. [Eliſos) Strangulatos, præfocatos. [Inuoluiſſe) Diuiſis ſyllabis legendum eſt ſicut alibi, Debuerant fuſos euoluiſſe meos. [Immaneis hydros) Maximos angues, ſupra diximus hanc fabulam. [Tegeus) Arcadicus. [Erimantho) Monte Arcadiæ, illic enim interfecit aprum vaſtantem regionem. [Incubat) Iacet. [Penatibus) Tectis. [Threicijs,) Id eſt Diomedis. [Ora) Capita. [Equæ pingues) Supra

* *Inter Ioniacas* al. *Mæonias inter*
* *Pudet*
* *Alias immania ſemina laudum.*
* *Eliſis*
* *Infantẽ nuda dilaceraſſe manu.*

pra viſa eſt fabula.[Prodigium triplex)Geryones, vt fabulæ tradũt,rex regnauit in Gadib. Hiſpanæ,quẽ locum Erythram appellant,quem tricorporem fuiſſe fabulantur, ditiſſimũq. pecoris,quod Hercules eo ſuperato,in Italiã aduexiſſe dicitur Diodorus dicitur Chryſauri filios tribus magni exercitibus fidentes ab Hercule ſuperatos,& greges bouũ deuicta hiberia ſecum abductos.[Prodigium)Monſtrum. [Triplex)Tricorpor. [Hiberi) Hiſpani. [Geryones)Primæ eſt declinationis,declinatur enim ſicut Anchiſes.[Vnus erat in tribus) Quia vnus erat,licet tria corpora hrẽt ſecundum fabulas.[Cerberus)monſtrũ eſt tria capita habens, dicitur autem veſtibulũ tartari ſeruare hunc Cerberum triplici cathena vinctũ Hercules ad ſuperos iuſſu Euryſthei traxiſſe dicitur, cum prius athenis myſterijs Eleuſinæ Cereris initiatus fuiſſet. [In totidem canes).i.in tres, vt Geryones.i.totidẽ capita canina. [Ab vno trunco).i.ab vno corpore.[Digeſtus)Diuiſus [Quæque redundabat) Serpentem dicit Lernæam ex cuius corpore,vt Diodorus ſcribit,centum prodibant ſerpentẽ capita,& ceruices,quarum ſingulis cæſis duæ renaſcebantur, ob eamq. rem minime vinci poſſe videbatur,cum pars amputata validior efficeretur,hanc difficultatem Hercules arte ſuperans, Iolaum monuit,vt inciſam ceruicẽ ſubito face lignea inureret,ne ſanguis efflueret,hoc pacto ſuperata bellua ſagittas ſuas eo ſanguine tinxit,quo illarum vulnus mortiferum redderetur.[Redundabat)Abundabat,& validior efficiebatur. [Diues à ſuis dãnis) Quia quanto magis amputabatur,tãto plura capita habebat,vt ſupra dictum eſt.[Quodq. inter)Anthæum intelligit filium terræ corporis robore,ac paleſtra præclarum in Lybia, qui multos externos ſecum certamine congreſſos occiderat,hunc Hercules & viribus, & arte ſuperatũ interfecit,nam cum vires à terra matre aſſumeret ſimulãs ſe cadere,Hercules eum ita ſuſtulit,vt terram tangere non ſineret,ex quo ille matris auxilio priuatus, inter lacertos Herculis eliſus expirauit.[Compreſſa)Aſtricta.[Et male confixum) Centauri ex Ixione,& Nube genti Theſſaliam incolentes,odore & vetuſtate vini quod Pholus Centaurus à Dyo.ſibi datum reſeruauerat in honorem Herculis, cum eum hoſpitio ſuſcepiſſet, ebrij facti domũ Pholi magno impetu ingreſſi diripere conati ſunt,quos licet fortiſſimos,& matris Nubis imbrem effundentis auxilio vſos,Hercules tamen partim occidit,partim fugauit. [Male confiſum pedibus)Quia velocitate ſua freti,effugere non potuerunt. [Formaq. bimembri).i.humana,& equina,in qua malus inerat robur. [Sidonio).i.purpureo,qui mulierbribus conuenit. [Non ſilet) Non debet ſilere, præ pudore? [Cultu) Qui non decet.

A S C E N S I V S.

CRASSA'QVE) Robuſtiora.Iuuen.Sat.2.Vos lanam trahitis,colloq. peracta refertis Vellera,vos tenui prægnantẽ ſtamine ſuſum:Penelope melius,leuius torquetis Arachne.[Diceris infelix &c.)Enumerat Herculis egregia facinora,cũ deteſtatione præſentis dedecoris,quod patitur in ſeruiendo adulteræ.[Infantem caudis inuoluiſſe manum)Diæreſis eſt in dictione inuoluiſſe.nam pentaſyllabum fecit.[Vt Tegeæus aper)Sic legẽdum eſt, nam Tegea primam,& ſecundam corripit,vt 5.Aen. Tegeæ de ſanguine gentis,vbi alij legunt Tegeæ ſanguine gentis,ſed vtroq; modo duas priores corripit,nec legẽdum eſt,in cu preſſi fero. verum licẽtioſus eſt verſiculus,quia vocalis ante vocalem,neque abſumitur,neque corripitur,ſicut nec ibi,in Actæo Aracintho. [Non tibi Threicijs) Non Thracijs,nam Virg. Threicijs vtitũr non Thracijs.[Geryones)Legitur Geryones in nominatiuo etiã interdum primæ declinationis,potius quam Geryon.[Quæque redundabat)Serpes communis eſt generis.[Lauumque latus)Sic legendum eſt,nam ſi dempſeris,quæ verſum deprauaueris. [Non cultu lingua retenta ſilet) Figurata interrogatio,vim increpationis habens, q.d.debeat maxime refrænari,& refrænari à cultu, cui talia facinora non congruunt.

H V B. NYmpha Iardanis).i.Omphale.[Iardanis).i.Phrygia, nam Mæones, & Lydi à dextra ſunt Phrygiæ ma-

Se quoq; nympha tuis onerauit Iardanis armis:
Et tulit è capto nota trophæa viro.
I nunc. tolle animos: & fortia facta recenſe,

Quod

Quod tu non eſſes iure: vir illa fuit.
Qua tanto minor es quanto te maxime rerum,
Quàm quos viciſti, vincere maius erat.
Illi procedit rerum menſura tuarum:
Cede bonis: hæres laudis amica tuæ eſt.
O pudor, hirſuti coſtis exuta Leonis
Aſpera texerunt vellera molle latus.
Falleris; & neſcis: non ſunt ſpolia iſta Leonis,
Sed tua: tuque feræ victo es: illa tui.
Fœmina tela tulit Lernæis atra venenis,
Ferre grauem lana vix ſatis apta colum:
Inſtruxitque manum claua domitrice ferarum:
Vidit & in ſpeculo coniugis arma ſui.
Hæc * tñ audieram: licuit non credere famæ:
En venit ad ſenſus mollis ab aure dolor.
Ante meos oculos adducitur aduena pellex:
Nec mihi, quæ patior, diſſimulare licet.
Non finis auerti: mediam captiua per vrbem
Inuitis oculis aſpicienda venit.

ioris. vt ſcribit Str. nec de Io-le poſſumus intelligere. [Ornauit) inſtruxit, armauit. [Nota) Clara. [E' capta viro) Ex te, quem cepit, & triũphauit. [I nunc) Increpatio eſt per irriſionem. [Recenſe) Narra. [Quod). ſ. eſſe vir. [Tu non eſſes). i. eſſe deberes, quia melius eſſe fœmina, quam vir. [Qua tanto) Dicit quod quãto difficilius fuit Herculi vincere ſeipſum, quam eos, quos vicit tanto eſt Omphale eo maior, quia vicit eum. [Procedit). i. euenit. [Hæres tuæ laudis) Quia tu ex ea decidis, & ipſa tibi ſuccedit. [O pudor) Amplificat hoc dedecus Herculis, quod paſſus ſit, amicam tegmine ſuo, & armis inſtruit. [Vellera) Pellis. [Exuta coſtis) Diximus ſupra ex pelle Leonis Nemeę̨is Herculem feciſſe ſibi tegmen corporis. [Texerunt molle latus). i. fœmineum. [Spolia) Dicuntur, quæ hoſti eripiuntur in hiſtoria dicit, illa pellis, qua illa induta eſt, non ſignificat, quod tu viceris Leonem ſed, quòd illa te vicerit, & ex te ſpolia abſtulerit. [Illa tui,) Scilicet victrix. [Atra) Cincta. [Lernæis venenis) Diximus ſupra in fabula Hydræ Lernææ. [Grauem) Plenam. [Claua) Hercules enim claua ad domandas feras vſus dicitur, quam Vulcanus ſimul cum Thorace ob meritum virtutis ei dediſſe dicitur. [In ſpeculo) Quo mulieres præcipue vtuntur. hæc autem ſumpſiſſe Omphalen, ſcribit Ouid. lib. 2. Faſt. Illa capit clauamque grauem, ſpoliumque Leonis, Conditaque in pharetra tela minora ſua. [Tantum) Solummodo. [Audieram) Non autem videram. [Licuit) Potui. [Famæ) Quæ de rebus ſupradictis ferebat. [En) Demonſtrantis eſt. [Ad ſenſus) Ad viſum. [Ab aure). i. ab auditu. [Aduena) Peregrina, & nunc Iolen intelligit, nam (vt ſupra vidimus) enumerauit mulieres, quas Hercules amauit, vſque ad Iolen, quæ fuit vltima. [Diſſimulare) Occultare, & tacere. [Auerti) Amori à me. [Captiua) Vt ſupra diximus in argum. epiſt. [Oculis) Meis.

*tantum

A S C E N S I V S.

I NVNC) Figura, conceſſio vim prohibendi continens. [Qua tanto &c.) Senſus & ordo eſt [Quia). ſ. Omphale tu es tanto minor, quanto maius erat vincere te, ò maxime rerum, quam eos, quos viciſti. Notanda eſt latinitas, quia cum genitiuus tranſcendens, aut collectiuum eſt, non ſeruatur neceſſario incongruitas generis. Horat. 1. Serm. Quid agis dulciſſime rerum? Sic optimus plebis &c. & ò Danaum fortiſſime gentis &c. [Illi procedit). i. ad eam deriuatur, vnde ipſa ſuccedit, & res præcedit. [Cede bonis) Non quia ſoluendo non ſis, ſed quia illa ſibi ea bona iure vendicat. & ita tua non ſunt. [O pudor) Ordo eſt, O pudor. [Aſpera vellera.) Id eſt villoſa tegmina. [Exuta,) Id eſt detracta. [Coſtis Leonis hirſuti,) Id eſt villoſi, & iubati. [Texerunt molle latus.) Scilicet lubricæ puellæ. [Falleris) Arguta argumentatio ad conſimilia decenter applicabilis. [En veni ad ſenſus mollis ab aure dolor.) Ordo eſt. [Dolor mollis). i. leuis, & tolerabilis. [Venit ad ſenſus,) Id eſt ad præcordia. [Ab aure,) Id eſt per auditum, quia Cicerone, imò experientia teſte, minus

afficiunt

afficiunt audita, quam viſa, minusque, certa ſunt. Vnde Plautus plus, inquit, valet occulatus teſtis vnus quam auriti decem.

Nec venit incultis captarum more capillis
Fortunam vultus faſſa tegendo ſuos.
Ingreditur late multo ſpectabilis auro:
Qualiter Phrygia tu quoque cultus eras:
Dat vultum populo ſublimis, vt Hercule victo,
Oechaliam viuo ſtare parente putes.
Forſitan expulſa Aetolide Deianeira
Nomine depoſito pellicis, vxor erit.
Eurytidos Ioles, atque inſani Alcidæ
Turpia famoſus corpora iunget Hymen.
Mens fugit admonitu: frigusq́. perambulat artu:
Et iacet in gremio languida facta manus.
Me quoq; cũ multis, ſed me ſine crimine amaſti:
Ne pigeat, pugnæ bis ibi cauſa fui.

HVB. FAſſa).i.confeſſa, & teſtificata. [Fortunam ſuam).i. aduerſam. [Te gente vultu) Sicut illæ, q̃ ſunt in tam miſera fortuna facere ſolent. [Dat) Oſtdit. [Sublimis) Pro ſublimiter.i.alte nomẽ pro aduerbio. [Victo) A ſe, quẽ in amore ſubegit. [Putes) Pro putet aliq̃s, ſecunda perſona ꝓ tertia. ſicut apud Virg. Migrãtes cernas. [Oechaliã) Patriã ſuã. [Stare) Eſſe in ſtatu ſuo. [Forſitan) Addit, & aliud, quod ſi, futuꝝ turpius ipſi Herculi, q̃a fortaſſe expulſa ipſa Deianira accipiet Iolen vxorẽ. Ordo eſt. [Iole forſitã erit vxor depoſito nomine pellicis).i. Iole, quæ erat pellex, erit vxor tua, depoſito nomine pellicis. [Expulſa Deianira) ſ. me. [Aetolide).i.de Aetolia, nam Deianira ex Aetolia. [Eurytidos Ioles) Ordo eſt. Hymen famoſus iunget turpia corpora Ioles Eurytidos, atque Alcidæ inſani. [Hymen famoſus).i. matrimonium infame, quod erit, ſi me legitima vxore expulſa, concubinam duxeris, non famoſus ſemper id malam partem accipitur. cauendum, ne legatur formoſus, ſed famoſus. Hymen autem cum ſit Deus nuptiarum, ſæpe pro ipſis nuptijs ponitur. [Iunget corpora turpia).i.turpiter iunget. [Inſani).i.magni. Habet autem hic verſus ſpondeum in quinto loco, neque vocalis ſequente vocali abijcitur. [Mens fugit) Magis ex conſuetudine loquẽdi hoc dicit, quam quòd mens poſſit fugere, videtur enim ex aliquo timore animus, & mens nobis fugere. ergo. [Fugit).i.horret. [Admonitur).i.recordatione huius facti, ne me relicta aliam accipias. [Frigusq́ue perambulat) Virg. Gelidusq́ue per ima cucurrit Oſſa tremor. [Languida) Pigra ad ſcribendum. [Me quoque) Nunc Iolem. [Sine crimine) Quia amaſti me, vt coniugem, non adulteram, aut concubinam. [Cauſa pugnæ) Quia bis pro me pugnaſti: Semel aduerſus Acheloum, & iterum aduerſus Neſſum, Achelous fluuius ex Pindo Theſſaliæ monte ortus Aetoliam ab Acarnania diuidit. Vnde interdum Aetoliæ, ſiue Calydonis, interdum Acarnanum fluuius à poëtis dicitur, vt eſt videre apud Ouid. lib. 8. & 9. Met. vbi narrat, quod nunc hic dicetur, quod mutatus in varias formas pugnauit cũ Hercule propter Deianiram. Primum enim in propria forma luctando ſuperatus, vertit ſe in ſerpentem, & poſtremo in Taurum, cui Hercules cornu auulſit, quod Naiades nymphę diuerſis floribus, & pomis refertum copiæ dicauerunt, ille præ pudore omnibus modis victus, & cornu mutilatus intra ſuum flumen ſe occultauit.

ASC. DAT vultum ſublimis).i.in ſublime.i.aduerbialiter ponitur. [Forſitan) Ordo eſt. [Forſitan ipſa Iole erit vxor).ſ.tua. [Depoſito nomine pellicis).i.nec dicetur amplius pellex, & hoc me ſup. [Deianira Ætolide).i.de nobili Aetolum genere, aut Aetoli regis filia [Expulſ.).ſ.ò legitimo toro. declinatur Aetolis, huius Aetolidis, vel dos, vnde ablatiuus Aetolide, neq; eſt hæc ſynalœpha, expulſa Aetolide, vtq́ue correctio vocalis antecedentis, quam pẽthememeris forſan excuſet. [Eurytidosq́ue).i. Euryti filia, à nominatiuo hæc Eurytis, patronym: cum enim eſt à patre, ſicut Aetolis à patria. Quia vero os corripitur in genitiuo, legendum eſt, Eurytidosq́ue Ioles. Nam Iole triſſyllabum eſt, & à vocali inchoat. [Turpia) Ordo eſt. [Hymen,) Id eſt Deus nuptiarum, aut torus aut paranymphus. [Formoſus,)

Id eſt

Id eſt decens,& eſt ironia. [Iunget corpora turpia).i.ad turpe facinus,quia ad illicitos concubitus,ſicut,atque mala vites incidere falce nouellas.[Corpora) Inquam. [Ioles Eurytidos).i.filiæ Euryti deuicti.[Et Alcidæ).i.Herculis inſani. grauius eſt verſus, quia ſpondaicus,& vocalibus non abſumptis impeditus, qui ironiam ſignificat, aut pondus iniuriæ & dedecori,&c. ſatis explicentur.

Cornua flens legit rapidis Achelous in vndis?
Truncaque limoſa tempora merſit aqua.
Semiuir occubuit vi * lerniferoque veneno
Neſſus: & infecit ſanguis equinus aquas.
Sed quid ego hæc refero? ſcribenti nuncia venit
Fama, virum tunicæ labe perire meæ.
Hei mihi quid feci? quò me furor egit amãtem?
Impia quid dubitas Deianira mori?
An tuus in media coniux lacerabitur Oeta?
Tu ſceleris tanti cauſa ſuperſtes eris?
Et quid adhuc habeo facti, cur Herculis vxor
Credar? coniugij mors mea pignus erit.
Tu quoq; cognoſces in me Meleagre ſororem:
Impia quid dubitas? Deianira mori?
Heu deuota domus: ſolio ſedet * Agrius alto:
Oenea deſertum * nuda ſenectus premit.
Exulat ignotis Tydeus germanus in oris?

HVB.

Legit) Collegit quaſi fracta.[Tempora)Caput,nã tempus partem capitis ſignificat. [Trunca) Mutilata.[Limoſa)Plena limo.[Semiuir) Centaurus,qui ex poſteriore parte erat equus, ex priore erat vir.[Lerniferoq. veneno) Nam (vt ſupra diximus) Interfecta Hydræ Lernæa eius ſanguine ſagittas ſuas tinxit, vt mortiferum haberent ictũ. [Infecit) Tinxit. [Sed quid ego)Fingit poëta inter ſcribẽdum nuncium allatum fuiſſe Deianiræ de calamitate Herculis.[Quid).i.ad quid? q.d. fruſtra,quia non poteris iam eſſe meus, quia audio te iam moriturum.[Labe)Veneno. [Hei mihi) Conqueritur,qđ fuit cauſa huius tanti mali Herculi,de quo tamen excuſat,quod amore compulſa ſit.[Quo) .i. ad aliquid? [Impia) Inſtigat ſeipſam ad mortem. [In media Oeta) Nam,vt ſupra diximus, in Oeta monte Theſſaliæ conſtructa fuit pyra, in qua Hercules combuſtus eſt,vnde Oeteus Hercules dicitur à Seneca. [Cauſa tanti ſceleris).i.mortis mariti ſui. [Eris ſuperſtes) .i. viues poſt eum? q. d. abſit. [Et quid adhuc) Alia cauſa,quare debeat mori. dicit enim,quòd cum nullum habeat certum ſignum,quare ſit vxor Herculis,ſi propter eum mortua fuerit, credetur eſſe eius vxor. [Et quid habeo,) q.d. nihil.[Adhuc)Hucuſque.[Pignus)Probatio,confirmatio. [Tu quoque) Dicit ſe etiam debere hoc facere,vt videatur eſſe ſoror Meleagri, quia ſicut ille propter amorem Atalantæ mortuus eſt, ita ipſa propter amorem Herculis vult mori. [In me) .i. in morte mea. [Sororem) Quia cognoſces, quod te imitata ſum. [Impia) Verſus intercalaris dicitur,quia ſæpius interponitur, ſicut apud Virg. Incipe Mœnalios mecum mea tibia verſus,& idem,Ducite ab vrbe domum mea carmina,ducite Daphnin. [Heu deuota domus) Moritura Deianira deflet infelicitatem ſuæ domus, vt oſtendat ſe non debere dubitare, quin moriatur. [Deuota) Execrationibus infelix,nam, vt ſupra diximus, ſuper illum locum. Deuouit nati ſpemque caputque parens: Althæa vitam, & fortunas Meleagri filij execrata eſt.[Acrior).i acerbior,& infelicior. [Alto folio) .i. quanto maior fuit,tanto eſt infelicior.[Deſertum)A filijs derelictũ.[Nuda)Orbata.[Tydeus germanus) Frater meus. [Oris)Regionibus.[Exulat)Abeſt à patria,nam cum Menalippum fratrem inaduertẽter occidiſſet,à patria ſponte abijt,& venit Argos ad Adraſtum regem, qui eã filiam ſuam Argiã vxorem tradidit,& Deiphilen Polynici, cum ambo caſu quodã in eius regiam veniſſent,& vidiſſet eos eſſe,quos oraculi reſponſum ſignificauerat,acceperat.n.ex oraculo,vt eas daret Leoni,& apro: Tydeus autem aprum ferebat inſigne: Polynices vero leonem, itaque ſecundum rñſum oraculi eos ſibi gñros delegit, narrat igitur nunc Deianira Tydei exilium.

* quibuſdam leti fero placet.

* Acrior

* longa

A S C. SED quid ego refero?) Scribendi nuncia venit. [Fama) Bene ſcribendi, nam ſi antequã ſcripſiſſet, decreuiſſet pp id facinus ſeipſam interimere, fruſtra de pollice conquereretur. [Tunicæ). ſ. interioris, quam camiſiam vocant. [Hei mihi) Sic Corydon. Heheu quid volui miſero mihi, perditus auſtrum Floribus, & liquidis immiſi fontibus apros. [Impia quid dubitas) Sic Dido. quin morere, vt merita es. & eſt verſus inter calaris, ſicut, Ducite ab vrbe domũ. [Heu deuota domus) Vt ſuperiores. vere oſtendit fatale, & familiæ debitum, quod patitur malũ. Nã, vt dixi, deuotũ dicimus, quaſi voto addictũ morti. [Oenea) Accuſatiuus eſt à nominatiuo hic Oeneus, ſicut ab Orpheus Orphea & in ſolo accuſatiuo corripitur penultima nominum in eus diphthongon exeuntium. [In oris ignotis) Quia ad Adraſtũ fugit.

Alter fatali viuus in igne fuit:
Exegit ferrum ſua per præcordia mater.
Impia quid dubitas Deianira mori?
Deprecor hoc vnum per iura ſacerrima lecti,
Ne videar thalamis inſidiata tuis.
Neſſus, vt eſt auidum percuſſus arundine pectus:
Hic, dixit, vires ſanguis amoris habet.
Illita Neſſeo miſi tibi teſta veneno;
Impia quid dubitas Deianira mori?
Iamq. vale ſeniorque pater, germanaque Gorge,
Et patria, & patriæ frater adempte meæ.
* Et tu lux oculis hodierna nouisſima noſtris,
Virque (ſed ò poſſis) & puer Hylle vale.

H V B. ALter) ſ. Meleager. [In igne fatali) pp lignũ ſiue torrem, quẽ parcæ in natiuitate Melegri Althææ matri ſeruãdum dederant, in quo vita Meleagri cõſiſtebat, dicta eſt hæc fabula ſupra in epiſt. Briſeidis in eo loco, fratribus orba, Deuouit nati ſpemque, caputq. parẽs. [Exigit) Trãſmiſit. [Ferrũ) Enſem, q̃ a ſe interfecit gladio. Diodorus tñ ſcribit eã laqueo vitam finiuiſſe. [Deprecor) Adiurat Herculẽ, ne credat eã hoc doloſe, aut inſidioſe feciſſe. [Sacerrima) Valde ſacra. [Tuus thalamis) Quia haberes alia mulierem. [Neſſus) Narrat quomodo fuerit decepta. [Vt). i poſtq̃ [Auidum) Amans. [Hic ſanguis). ſ. meus. [Texta). i. indumenta à texendo dicta ſubſtantiuũ eſt. [Illita) Infecta, tincta. [Veneno Neſſeo). i. ſanguine Neſſi, qui erat mixtus veneno Lerneo, vt ſupra dictum eſt. [Vale) Deſerentis eſt. [Gorge) Erat ſoror Deianire. [Et patria). ſ. Calydon. [Frater) Tydeu. [Adẽpte) Ablate. [Meæ patriæ) Qui es exul, nã de Meleagro iã mortuo ſtultũ eſt intelligere. [Puer). i. filius. [Hylle) Hyllus. n. filius fuit Herculis, & Deianiræ. [Nouiſſima) Vltima, quia, nunquam ſum viſura aliam lucem. [Sed vt poſſis). i. vtinam poſſis. ſ. vallere. [Puer Hylle). i. filij Hylle, nam puer, & ſeruum ſignificat, & eum, qui eſt in ætate puerili, & filium, vt hic. Exitus rei fuit, quod prius quam Hercules mortuus eſſet, Deianira, vt in argumento dixi, audita calamitate Herculis, de qua dictũ eſt, laqueo vitam finiuit, vt ſcribit Diodo. Hyllus vero Iolem iuſſu patris Herculis poſt eius mortem vxorẽ duxit, & ex ea prolem ſuſcepit. Scribitur hæc fabula plenè ab Ouid. lib. 9. Met. & ẽt deificatio Herculis, & multa, quæ ad hunc locum pertinent, quæ breuitatis gratia non viſa ſunt narrãda.

A S C. ALTER). ſ. Meleager, vel Meleagrus. Nã quæ græce exeunt in ros apud nos exeũt in er, & in rus, vt Menãder, Teucer, Alexãder, Tymber. Euãder, Meleager, vel rus. vnde hic Meleagre dictũ eſt in vocatiuo, non per Metatheſim, ſicut Alexãder vult, ſed à nõ Meleagrus. [Deprecor). i. p̃. or, ne fit. Nã p̃camur vt fiat, qđ volum.⁹, deprecamur, ne fiat, qđ timemus.

IN X. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

NE & cartas fruſtra impleam, & auditori ſim faſtidio, non enarrabo iterum fabulam Minotauri, vnde pẽdet argumentum huius epiſtolæ, quoniam ſatis dictum eſt in ſecunda epiſtola Phyllidis ad Demophoonta, ſuper eum locum. & Tauri, mixtaq́. forma viri, & item in argumento epiſtolæ Phædræ ad Hippolytum. Itaque qui velit pleno videre illuc recurrat. Quod autem ad hunc locũ attinet, hoc eſt in ſumma. Cum ob leges à Mino. deuictis Athenienſibus impoſitas, Theſeus in Cretam nauigaſſet,

Ariadne

Ariadne Minois filia eius ſpecie, ac decore, capta conſilium operamq; dedit Minotauri occidendi, & Labyrinthi egreſſum edocuit. Deinde cum Ariadne noctu clàm recedens in inſulam appulit aliquando Diam, nunc vero Naxon vocitatam, vbi dicitur reliquiſſe Ariadnen, & ſine ea in patriam nauigaſſe. Quare fingit Poëta eam derelictam ſcribere hanc epiſtolam ad Theſeum & eum increpare de duritia, & immanitate animi, & ingratitudine beneficiorum, quæ ei commemorat, & poſt commemoratas etiam infelicitates ſuas, rogat eum, vt nauem flectat, & redeat ad eam recipiendam.

ARIADNE THESEO. EPISTOLA X.

* Illa relicta feris etiam nunc improbe Theſeu.
Viuit. & hæc æqua mente tuliſſe velis.

MITIVS inueni, quam te genus omne ferarum.
Credita non vlli, quam tibi peius eram.
Quæ legis: ex illo Theſeus tibi littore mitto.
Vnde tam ſine me vela tulere ratem:
In quo me ſomnusq. meus male prodidit, & tu,
Pro facinus, ſomnis inſidiate meis.
Tempus erat: vitrea quo primum terra pruina
Spargitur: & tectæ fronde queruntur aues.
Incertum vigilans * à ſomno languida, moui
Theſea prenſuras * ſemiſopita manus.
Nullus erat: referoq. manus: iterumque retento:
Perque torum moueo brachia: nullus erat.
Excuſſere metus ſomnum; conterrita ſurgo:
Membraque ſunt viduo præcipitata toro.
Protinus adductis ſonuerunt pectora palmis.
Vtque erat è ſomno turbida, rapta coma eſt.
Luna fuit: ſpecto, ſi quid, niſi littora; cernam:
Quod videant, oculi niſi littus, habent:
Nunc huc, nũc illuc, & vtroq;, ſine ordine curro:
Alta puellares tardat arena pedes.

HVB.

* *Multi hac duo carmina non habent.*

* *An ſomno.*

* *Sic & primo amorũ elegia 14. ... cuit ſemiſopita toro.*

MITIVS) .i. minus crudele, nam nullam fera mitis eſt. [Credita) .i. commiſſa, tradita. [Vlli) Alicui, ſiue hoi, ſiue feræ. [Vñ) .i. ex quo littore. [Tulere) pro abſtulere. [Sõnus) .i. ſopor. [Et tu) .ſ. prodidiſti. [Tp̃s erat) dicit fuiſſe autũnale tp̃s. [Vitrea) Splendida vt vitrũ [Spargit) Impletur. [Pruinis) iuuen. lã ſeptifero cedẽte pruinis Autũno. [Incertũ) Subaudi eſt, vel pro incerte poſuit. [Lãguida) Cadens, & debilis. [Preſſuras) Tractaturas. [Semiſopita) .i. ſemidormiẽs. puto in eſſe legẽdũ ſemiſepulta, vt verſus ſtet, qđ idẽ erit in ſenſu, qđ ſemiſopita, vt Virg. in 6. Aen. tãdẽ cuſtode ſepulto, vbi Seru. exponit .i. dormiẽte, cũ aũt ſopor corripiat primã, vt apud Virg. Aliuũ pecudumq. genus ſopor altus habebat. Sopire, & ſopitus primã ꝓducit. Ouid. lib. 7. Met. Soluerat alta qes nullo cũ murmure ſerpẽs Sopitis ſimilis nullo cũ murmure ſerpit. idẽ lib. ſupra ſcripto. Peruigilẽ ſupereſt herbis ſopire dracone. Aduertendũ eſt igit̃ ſemiſopita male legi cũ ſemiſepulta, vt diximus legendũ ſit, quod idẽ ſignificat, quod ſemiſopita, vt ex textu Virgiliano patet. [Nullus) Pro non ponitur, quia de Theſeo ſolo intelligit, vel nullus, nec Theſeus, nec alius. [Refero) Iterum fero. [Retento) .i. ſæpius tento. [Excuſſere) Expulere, & violenter remouere. [Præcipitata) .i. celeriter demiſſa. [Viduo) Derelicto à te marito meo. [Sonuerunt) Propter percuſſionem. [Adductis) Retractis. [Vt) .i. ſicut. [Erat turbida) .i. turbata, & in compta. [A ſomno) .i. propter ſomnum quia dormiendo turbantur capilli ab ordine, & cultu ſuo. [Rupta eſt) .i. dilacerata. [Luna) .i. ſplendor Lunæ. [Niſi) .i. præter. [Vtroque) In vtranque partem .ſ. huc & illuc. [Sine ordine) id eſt ſine ratione. [Tardat) Impedit. [Puellares) .i. meos quæ ſum puella, quia difficilis eſt curſus per arenã. [Reddebat nomen)

Scilicet per Echo.i.per reſonationem.nam ἠχῶ, græce reſono ſignificat. vnde Echo dicitur vox,quę ex concauis,& deſertis locis ex clamore redditur,quæ aliquando ſecundũ fabu'as, nympha fuit in ſolam vocem reſpondentem à Iunone mutata, vt ſcribit Ouid. lib. 2. Met.

A S C. MITIVS inueni) In quibuſdam exemplaribus principium eſt ab his verſiculis. Illa relicta feris etiam nunc improbe Theſeu viuit,& hæc æqua mente tuliſſe velis? Sed non opinor eſſe Ouidianum, potuiſſemq́ue quiſquis eſt,dicere,illa relicta feris, q.d.quam feris dereliquiſti improbe Theſeu illa viuit,& hæc velis, potius dicere cum admiratione potes, ſed ad auctorem accedamus. [Peius).i.cum maiori malo.[Eram).i.eſſem apud poëtas ferè eram pro eſſem,aut fu iſſem reperitur. Virg.Georg.2. Et ſi non alium late iactaret odorem, laurus erat.Horat.Serm.1. Huic parco decies centena dediſſes,Nil erat in loculis.i.nil fuiſſet.Theſea preſuras.Ordo eſt.[Ego ſemiſopita moui manus preſſuras).i.vt præmerens, & contingerent. [Theſea) .i. Theſeum,ſed omnia facilia ſunt.

Interea toto clamanti littore Theſeu,
Reddebant nomen concaua ſaxa tuum.
Et quoties ego te, toties locus ipſe vocabat:
* Illæ locus miſeræ ferre volebat opem.
Mons fuit: apparent frutices in vertice rari:
Nunc ſcopulus raucis pendet adhæſus equis.
Aſcendo: vires animus dabat: atque ita late
Aequora proſpectu metior alta meo.
Inde ego(nam ventis quoq; ſum crudelibus vſa)
Vidi præcipi carbaſa tenſa noto.
Aut vidi: aut certe * cum me vidiſſe putarem.
Frigidior glacies, ſemianimiſque fui.
Nec languere diu patitur dolor, excitor illo:
Excitor, & ſumma Theſea voce voco.
Quò fugis? exclamo: ſcelerate reuertere Theſeu;
Flecte ratem: numerum non habet illa ſuum.
Hoc ego, quod voci deerat,plangore replebam:
Verbera cum verbis mixta fuere meis.
Si non audires, vt ſaltem cernere poſſes,
Iactatæ late ſigna dedere manus.
Candidaque impoſui longe velamine virgæ,
Scilicet oblitos admonitura mei.
Iamque oculi ereptus eras: tunc denique fleui:
Torpuerant molles ante dolore genæ.
Quid potius facerent, q̃ me mea lumina flerent.
Poſtquam deſiderant vela videre tua,
Aut ego diffuſis erraui ſola capillis,
Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo.

* Ipſe.

* Quia me vidiſſe putaui.

H V B. CLamanti).ſ.mihi.i.vocanti alta voce. [Toties)Locus ipſe vocabat. Quia echo reddit eadem verba: Ouid.in fabula Narciſi, & Echoos, & totidem,quot dixit verba, recepit.[Ferre opem)Quia qđ tu nolebas facere, ipſe faciebat,vt mihi rñderet. [Mons fuit) Deſcribit locum,ex quo dicit ſe proſpexiſſe nauẽ Theſei,& eam vidiſſe. [Frutices) Arbuſculæ.[Adeſus) Corroſus,&cauatus.[Vires animus dabat) Quia occurrebat poſſe obijci. qũo poteras aſcendere? dicit, animus dabat vires,quia nemo eſt tam imbecillis,& timidus,quẽ animus, & mira cupiditas aliquid faciendi non faciat & fortẽ, & audacem.[Metior)Contemptor. [Meo proſpectu) Meis oculis, proſpicere aũt eſt procul .i. longe aſpicere. [Inde) ex eo monte.[Nã vẽtis,&c.) Parenthefis. [Quoque) Etiã, ſicut te, fuerunt enim crudeles.Quia te cito auferebant. [Præcipiti)Feſtino, aut certe cũ putarem me vidiſſe, quia ſępe ex affectu animi putamꝰ nos videre ea quæ non videmus. [Frigidior glacie) Hyperbole eſt.i.ſuperlatio.i.oratio ſupra verum. [Semianimis,) Id eſt ſemimortua. [Languere,) Id eſt ita eſſe ſtupidam. [Illo,) Scilicet dolore. [Excitor) Conduplicatio eſt. [Summa) Maxima. [Reuertere) Redi, imperatiui eſt modi. [Numerum ſuum,) Id eſt omnes,qui in ea eſſe dicitur. [Hoc ego,) Id eſt dicebam.

[Plangore)

[Plangore)Percuſſione.[Verbera cum verbis) q̃a,& clamabam,& feriebam pectus meũ. [Si non audieres) Dicit etiam feciſſe ſigna motu manuum, vt ſaltem videretur à Theſeo. [Iactatæ)Motæ.Iuuen.A facie iactare manus.[Velamina candida)Lineum pannum.[Longæ virgæ) i perticæ [Scilicet)Certe,q.d.hac ſola cauſa. [Admonitura) Redditura in memoriam [Oblitos)Te,&ſocios.[Ereptus oculis).i.non amplius videbaris à me.[Tunc dẽniq; fleui)Quia antea clamaueram,& me percuſſeram tñ,nec potueram præ dolore lacrymare.[Torpuerant)Factæ erant ſtupidæ.[Genæ)oculi.[Dolore)Propter dolorem.[Quid facerent,)q.d.nihil. [Niſi flerent me).i.miſeriam meam aliqui legunt te.i.diſceſſum tuum, ſed melius me.[Deſierant)Ceſſauerant.[Aut ergo) Dicit quid egerit poſteaquam non amplius vidit nauem Theſei.[Erraui)Huc illuc iui.[Diffuſis)Sparſis.[Qualis)Facit comparationem,dicit enim ſe ſic præcipitem cucurriſſe,ſicut currunt ſacerdotes Bacchi,cum dei ſui numine ſtimulantur. [Baccha) Mulier Baccho ſacrificans. [Concita) Commota.[A Deo Ogygio).i.Baccho Thebano.Ogygus rex fuit Thebanorum.Bacchus autem ex Semele filia Cadmi,qui Thebas condidit,natus,vt ſcribit Ouid. in Met.Bacchæ autem ſolent præcipites huc,illuc currere. Phædra ſupra. Nunc feror, vt Bacchus furijs Eleleides actæ.

MONS erat) Docet,quam diligentiam fecerit in illo perquirendo, vt ſe inique deſertam prodet. [Pendet adeſus aquis) Non legatur adhæſus,quia venit ab edendo .i. conſumor.[Vires animus dabat)Memorabile verbum.[Verbis)Quia percuſſi pectus.[Quid potius facerent,quam me mea lumina flerent).i.oculi mei quid potius deberent facerent,quã flere infortunia mea? A S C.

Aut mare proſpiciens, in ſaxo frigida ſedi,
Quamque lapis ſedes, tam lapis ipſa fui.
Sæpe torum repeto, qui nos acceperat ambos,
Sed non acceptos exhibiturus erat.
Et tua, quæ poſſum, pro te veſtigia tango.
Strataque, quæ membris intepuere tuis.
Incumbo: Lacrymiſque toro manante profuſis,
Preſſimus, exclamo, te duo: redde duos.
Venimus huc ambo: cur non diſcedimus ambo?
Perfide pars noſtri lectule maior vbi eſt?
Quid faciam? quo ſola ferar; vacat inſula cultu:
Non hominum video, non ego facta boum:
Omne latus terræ cingit mare: nauita nuſquã eſt:
Nulla per ambiguas puppis itura vias.
Finge dari comiteſque mihi, ventoſq;, rateműque,
Quid ſequar? acceſſus terra paterna negat.
Vt rate felici pacata per æquora labar;
Temperet * vt ventos Aeolus: exulero. * Et
Non ego te Crete centum digeſta per vrbes
Aſpiciam, puero cognita terra Ioui.
Nam pater,& tellus iuſto regnata parente,
Prodita ſunt facto nomina cara meo:
Cum tibi, ne * victor tecto morere recur: * vectus
Quæ regerent paſſus, pro duce fila dedi.

IN ſaxo) In monte ſaxeo. [Tã lapis fui).i.ita fui frigida,& ſtupida,vt eſt lapis,ſicut lapis fuit ſedes mea. [Repero totũ)reuertor ad lectũ.[Exhibiturus)Redditurus [Pro te) loco tui.[Strata)Culcitiã lecti,à ſternẽdo dictã. Ouid.in j.de amoribus. Eſſe q̃d hoc dicam,quod tam mihi dura vñt ſtrata?[Interpuere)incaluere, quia illic cubuiſti.[Incumbo) .ſ. ſtratis.i.impono os meum ſuper lectum [Profuſis)Largiter effuſis [Manãte) fluẽte, & madido.[Duo)Ego,& Theſeus. [Maior pars nr̃i) Theſeus, q̃a marit⁹ maior eſt vxore. [Lectule) Contumeliæ,& indignationis cauſa diminutio vſa eſt.[Quo ferar).i.quo ire debeo? Vacat caret.[Cultu)vel cultura terrę,vel certa habitione. [Facta hoĩum)Vt ſunt ædificia.[Facta boũ)Vtpote terras cultas. [Cingit) circundat. [Oẽ latus).i.oẽm partem. [Nauita).i.nauta,eſt autem Epectaſis.i.extenſio dictionis [Ambiguas)Dubias, quales ſunt viæ maris. [Finge) H V B.

* Cum mihi dicebas, per ego ipſa pericula iuro,
Te fore, dum noſtrum viuet vterque meam.
Viuimus, & non ſum Theſeu tua: ſi modo viuit
Fœminea periuri fraude ſepulta viri.
Me quoq;, qua fratrem, mactaſſes improbe claua:
Eſſet, quam dederas, morte ſoluta fides.
Nūc ego non tantum, quæ ſum paſſura, recordor:
Sed quæcunque poteſt vlla relicta pati.
Occurrunt animo pereundi mille figuræ:
Morsq́. minus pœnæ, quā mora mortis, habet.
Iam iam venturos aut hæc, aut ſuſpicor illac,
Qui lanient auidos viſcera dente, lupos.
Forſitan & fuluos tellus alit iſta leones:
Quis ſcit, an hæc ſæuat inſula Tigres habet?
Et freta dicuntur magnas expellere Phocas:
Quis vetat & gladios per latus ire meum?
Tantum ne religer dura captiua cathena:
Ne ue traham ſerua grandia penſa manu:
Cui pater eſt Minos: cui mater filia Phœbi:
Quodq́ue magis memini, quæ tibi pacta fui.
Si mare, ſi terras: porrectaque littora vidi:
Multa mihi terræ, multa minantur aquæ,
Cœlum reſtabat: timeo ſimulacra deorum.

ge).i.pone.i.ponatur, qđ ego inuenirē comites, & naues, quo tñ ire deberē? [Quid).i. quē locū. [Acceſſus) i.aditus. [Vt).i.q̃uis. [Labar).i.nauigem & celeriter, eā. Virg. in 4. Aen. Et tñ hāc pelago præter labare neceſſe eſt. [Temperet vētos) .i. licet det mihi vētos ſecundos. [Exul ero).i.nō habeo tñ, quo eā [Nō ego) Dicit nō licere ſibi adire Cretā, in qua regnabat pr̃ ſuus, quia eū prodiderat, & vt ſupra diximus, clā eo diſceſſerat. [Digeſta) Diuiſa. [Per cētū vrbes.) Habebat.n. olim Creta centū vrbes. [Cognita Ioui puero) Quia Iupiter illic nutritus eſt, diximꝰ ſupra in epiſt. Phædrę. Eſt mihi dotalis tellus Iouis inſula Cretæ. [Regnata) Participiū ſine verbi origine. [Nomina cara).ſ. pr̃ & patria. [Prodita) Decepta, offenſa. [Cū tibi) Dicit ſe prodiſſe patrē, & patriā vt prodeſſet Theſeo. [Cū) Subaudi tūc.ſ. ſunt prodita. [Cū dedi fila) Quæ regerēt paſſus. [Producere).i. loco alicuius, qui te duceret. [Ne tu victor).ſ. à Minotauro [Morerere) Perires. [Tecto recuruo) Periphraſis Labyrinthi, ſit ſupra Phædra. Curua mea fugit tecta ſororis ope. [Iuro) Verba quibus vtebat̄ Theſeus ad Ariadnem. [Fore).i. futura. [Dum).i. donec. [Si modo viuit) Ad ſeipſam conuertit ſermonem Ariadne, corrigens quòd dixerat, viuimus vult.n. hoc dicere, viuimus ambo, ſi modo ò miſera fœmina Ariadne potes tu dicere viuere quæ es ſepulta fraude Theſei. [Sepulta).i. quaſi mortua nō quod eſſes ſepulta [Mactaſſes) Deeſt vtinā. [Qua fratrē).ſ. mactaſti, hoc eſt Minotaurum. [Soluta) Liberata, qa fides, & obligatio cōiugij ſoluta ē ipſa morte. [Quæ ſum paſſura).i. quæ ſunt mihi accaſura. [Vlla relicta) Sicut ego. [Occurrūt) Offerunt ſe. [Mille figuræ) Mille formæ. [Morsq́. minus).i. minus graue, & pœnoſum eſt mori, q̃ expectare, & tardare ipſam mortē [Mora).i. dilatio. [Iamiā) Mox ſubito. [Aut hæc, aut illac).i. ex oī parte inſulæ. [Viſcera) Mea. [Auido) Famelico. [Iſta) pro hæc. [Fuluos) A colore nā vt A. Gell. ſcr. fuluus ex viridi, & rufo ꝯſtat. datur aūt hoc epitheton fuluus, & auro, & leonibus. [Quis ſcit) i. quis pōt ſcire, cū nemo hic habitet. [Sęuas Tigros).i. feras, & nimiū crudeles, abundant aūt apud Hyrcanos, & Indos nimis tremēdæ velocitatis, de cuius nā ſcr. Plin. lib. 8 [Expellere) i. eijcere in ſiccum. [Phocas).i. vitulos marinos, ita.n. dn̄r à nobis quę licet inter aquatilia nominentur, tñ & pilo veſtiūtur, & animal pariunt & in terra noctu dormiunt. Virg. 4. Georg. Sternunt ſe ſomno diuerſo in litore Phocæ. nullum aūt animal teſte Plin. grauiore ſomno præmitur. inde Iuuen. dixit. Eripiūt ſomnum Druſo, vitulisq́ marinis. [Quis vetat,) q. d. nullus, poteſt enim venire aliquis, qui me gladio transfodiat. [Tantum) q. d. ſupradicta non multum curo. [Tantum) Solummodo, ſcilicet timeo. [Ne religor).i. abducar ligata, tanquam captiua. [Ne traham) Ex colo deducam. [Penſa) Lanas ad penſum datas. [Manu ſerua).i. ſeruili. [Cui) i. ego, cui. [Minos)

Habet

Habet emphaſim,q d.filius Iouis & Europæ,rex Cretæ. [Mater) Paſiphaë filia Phœbi.dictũ eſt ſupra in epiſt.Phædræ.[Quodq́. magis) i.qđ plus eſt.[Quæ fui pacta tibi) Quæ fui ſponſa tua,pluris enim hoc facio,quam patris & matris genus.[Si mare) Dicit ſe vndique videre ſibi parata pericula [Porrecta)Extẽta,longa.[Multa).i.mala pericula.[Cœlum reſtabat)Vnde non eſſent mihi pericula.[Simulacra) Figuras,in qua dei dicũtur ſe mutare.

QVAMQVE lapis)Ordo eſt [Ipſa).i.ego.[Fui tam).i.tm̃.[Lapis).i.dolore indurata,& amens,ac ſine ſenſu effecta.[Quam).i.quantum,ſedes fuit lapis.[Vacat inſula cultu) Non eſt reſpiciendum ad hiſtoria,nam licet inſula non vacabat,viſa eſt tñ vacare amanti, vel quia ſine amato erat,ſolent.n.amãtes ſe ſolos dicere,cum ſine amatis ſunt, vel quia prima luce nullos viderat cultores.[Nõ hominum video,nõ ego facta boum)Quia in littore erat. [Omne latus) Docet ſe in iniquo loco deſertam,quia in inſula,vnde ſine nauibus exire non detur,nec tñ vllæ occurrunt naues [Finge dari)Sic Dido.[Quis me aũt)Fac vel ſe finet?&c.[Te Crete)Græce.nam latine Creta dr̃. [Centum vrbibus digeſta) Aeneid. 3. Centũ vrbes habitãt magnas vberrima regna [Cognita terra Ioui)Ibidẽ. Creta Iouis magni medio iacet inſula põto.[Nomina cara).ſ.pater,& patria.[Me quoq; mact.).i.mactare debuiſſes,aut vtinã mactaſſes [Quoq;).i.etiam me. [Claua) ſup.ea. [Qua)ſup.mactaſti. [Fratrem).i.Minotaurũ,quia tunc.[Fides,q̃ dederas)ſanctã promiſſio.[Eſſet ſoluta morte).ſ.mea. [Forſitan & fuluos) Bene dubitat,vt fœmina loci imperita,& non eſt error poëtæ,ſi leones,ac tigres non habet in ſola illa.[Cui mater filia Phœbi).ſ.Paſiphaë Solis filia. A S C.

Deſtituor rapidis præda, cibusque feris.
Siue colunt, habitantque viri, diffidimus illis:
Externos didici læſa timere viros.
Viueret Androgeos vtinam: nec * fata luiſſes
Impia funeribus Cecropi terra tuis:
Nec tua mactaſſet nodoſo ſtipite Theſeu
Ardua parte virum dextera, parte bouem.
Nec tibi, quæ reditus monſtrarent, fila dediſſem,
Fila per adductas ſæpe recepta manus.
Non equidem miror, ſi ſtat victoria tecum:
Strataque Cretæam bellua ſtrauit humum.
Non poterant figi præcordia ferrea cornu.
Vt te non tegeres: pectore tutus eras.
Illuc tu ſilices, illuc adamanta tuliſti:
Illic qui ſilices Theſea vincat habes.
Crudeles ſomni, * qui me tenuiſtis inertem.
At ſemel æterna nocte premenda fui.

PRæda)Rapina.[Cibusq́.) Eſca.i.deſtituor rapienda, aut deuorãda à feris.[Siue colũt)ſi ẽt habitãt.[Diffidimus) .i.nõ fidim⁹ [Externos).i.hoſpites. [Læſa timere viri)quia nũc timeo, ne oẽs noceãt mihi ſicut tu nocuiſti. [Viueret And.)Muliebre eſt,vt ſæpi⁹ diximus,longe repetere cauſas ſuoꝝ maloꝝ.ſic in 1.epiſt. Penel. O vtinã tunc,cũ Lacedæmona claſſe petebat,&c. dicit igitur,quod poſſet optare.qđ And. frater ſuus nunq̃ fuiſſet interfectus inuidia Athenienſiũ,q; Ath.nõ coacti fuiſſent victi a Minoë mittere 7. corpora filioꝝ, & 7. filiaꝝ quot annis ad Minotauꝝ,vt ſupra dictũ,& ſic Theſeus nunq̃ veniſſet in Cretã,& per ꝯñs ipſa nunq̃ fuiſſet ab eo decepta. H V B.

* facta tuliſſes

* quid

Androgeos)Nominatiuus eſt atticus,cuius vlt.lon. eſt,q2 eſt ω,fuit aũt filius Minois & Paſiphaës,qui cũ eſſet fortiſſimus Athleta, ab Athenienſib.per inuidiã interẽptus eſt,ob quã cauſam Minos ꝯtra eos bella mouit,& victis eas leges impoſuit, quas ſupra diximus.[O terra Cecropi).i.Athenienſis.eſt aũt vocatiu⁹ à forma patronymica Cecropis Cecropidos, fuit aũt Cecrops rex Athenienſiũ,qui primus apud eos maris,& fœminæ legitimã ꝯiunctionẽ inuenit quo finxerunt eũ fuiſſe geminæ naturæ,ab eo Athenienſes Cecropidæ dñr.[Luiſſes)ſoluiſſes,purgaſſes [Impia fata) i.crudelẽ mortẽ Androgei. [Funeribus tuis).i mortibus tuoꝝ.[Stipite)Trũco.[Ardua) Ex quãtitate ſyllabaꝝ diſtinguendi ſunt caſus,vt nõ dicamus ardua parte,ſed dextera tua ardua.i.in altum ſublata ad inferendũ maiorem ictum.

oculos cõprimat,ille tuos.[Spiritus).i.anima.[Peregrinas)Ignotas [Poſitos artus).i.membra mortua.Virg.Sic ò;ſic poſitum affari diſcedire corpus. [Iunget) Melius legitur,Vnget, nam cadauera prius lauabantur,deinde vngebantur. Ennius,Tarquinij corpus bona fœmina lauit,& vnxit.[Volucres marinæ)Quæ ſunt vicinæ huic inſulæ. [Oſſa inhumata).i.ſtabũt ſuper oſſa mea carentia hu natione,& ſepultura.[Hæc ſunt ſepulchra digna meis officijs).i.hæc ſunt officia talia,qualia merentur mea erga te beneficia,ironice dixit. [Ibis)Vt eum magis moueat,dicit,vt Theſeus meminerit, cũ redierit Athenas, & narrabit res ſuas geſtas,inter eas cõmemorare,quẽadmodum decepit Ariadnem,à quo tanta acceperat beneficia.[Cecropios)Athenienſes dictum eſt ſupra. [Portus) Deeſt in prima vrbe Athenarũ. [Celſus) Altus. [Turbæ) Populi. [Et bene narratis) Deeſt eum,& legendum eſt narratis. nõ aũt narrabis.[Letum)Mortem.[Tauriq́. viriq́.).i.Minotauri.[Saxea tecta).i. labyrinthũ.[Tellure)Hac inſula.[Non ego)Deridet ipſum,& ironice loquitur.[Surripienda)Remouenda.[Tuis titulis)Tuis laudibus.[Nec pater)Ex nimia ira dicit eum non eſſe humano ſanguine genitum,ſed ſaxis.[Pater).ſ.tubi. [Aethræ Pitheidos).i.filiæ Pithei,vt ſupra diximus. [Auctores tui).i. parentes,& ex quibus es genitus. ſic Dido ad Aeneã apud Virg. lib.4.Aen.Non tibi diua parens,generis nec Dardanus auctor,Perfide, ſed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus hyrcanæq́. admorunt vbera Tigres [Dij fecerent) Nititur mouere eum ad cõmiſerationẽ ſui.[Vidi res)Pro vidiſſes.[Mœſta figura):i.aſpectus meus triſtis,& lacrymoſus.[Mouiſſet)Ad miſericordiã,& lacrymas deduxiſſet. [Non oculis)Quia ex remotione locorum nõ potes oculis corporis me videre.[Sed mente) Sed cogitatione.

ERGO ego &c.) Dolet ſibi defuturum officium funere, & exequiale, quod morituri ferè ſibi defore queruntur.[Ibis Cecropis) Inuidioſe dicit Theſeum, quaſi triumphantem parta victoria in patriam rediturum, cum ipſa, perquam victoria parta eſt, inſula deſerta mori cogatur. A S C.

Hærentem ſcopulo: quem vaga pulſat aqua.
Aſpice demiſſos lugentis more capillos:
Et tunicas lacrymis; ſicut ab imbre; graues.
Corpus, vt impulſæ ſeges Aquilonibus, horret:
Litteraque articulo preſſa tremente labat.
Non te per meritum,quoniam male ceſſit,adoro.
Debita ſit facto gratia nulla meo,
Sed nec pœna quidem. ſi non ego cauſa ſalutis:
Non tamen eſt, cur tu ſis mihi cauſa necis.
Has tibi plangendo lugubria pectora laſſas
Infelix tendo trans freta longa manus.
Hos tibi, qui ſuperant, oſtendo mœſta capillos.
Per lacrymas oro: quas tua * facta mouent:
Flecte ratem Theſeu: verſoque relabere vento:
Si prius occidero: tu tamen oſſa feres.

* fata

HAerentem).i.finge videre me ſtatem in ſcopulo ab aqua pulſato.[Demiſſos)Per humeros ſparſos. [More lugentis).i.more eius q̃ mortẽ alicuius meret. [Tu).ſ.meas. [Graues lacrymis).i.madefactas.[Sicut ab imbre).i. ſicut ab aqua.[Corpus)Dicit ſe ꝑ dolore, & timore tremere. [Sicut ſegetes) Tremunt per vẽtos.[Horret)Tremit. [Impulſæ)Motæ.[Aquilonibus) .i.ventis,poſuit autem Aquilones pro omnibus ventis,& hæc comparatio eſt etiam in 1.lib.de Ar.aman.de ipſa Ariadne. Horruit, vt ſteriles, agitat quas ventus, ariſtæ: Vt leuis in madida canna palude tremit.[Littera preſſa).i.ſignata,& ſcripta.[Articulo).i.digito. [Labat) Vacillat.i.non habet rectũ ordinẽ.[Non adoro).i.nõ oro,nec adiuro [Per meritũ).i.ꝑ beneficium,quod tibi preſtiti.[Qm̃ male ceſſit).i.male ſucceſſit mihi,quia male locaui ipſum.[Nulla gratia) .i.nulla retributio.[Sit facto meo).i.beneficio,quod tibi feci. [Sed nec pœna) ſ ſit meo facto.i.ſi non vis reddere gr̃am facto meo.non debes ẽt reddere pœnam,& malum. [Si non) .i.ſi non fui tibi cauſa ſalutis,ſicut fortaſſe tu exiſtimes.[Non tamen eſt,cur tu ſis mihi cauſa necis).i.cur tu debeas eſſe cauſa meæ mortis.[Has) δεικτικῶς i.demonſtratiue. [Plangendo H V B.

do).i.percutiendo,tamen enim percuſſi pectora mea,quod ipſe manu ſunt laſſæ. [Tendo) Porrigo. [Qui ſuperant).i.qui ſuperſunt,& reſtant. Nam reliquos præ dolore laceraui & auulſi [Tua facta).ſ.crudelia,quia me deſeruiſti ſolam. [Flecte) Ordo pendet ab eo ſolo: Non te per meritum,hucuſque.[Flecte ratem) Verte nauem ad me recipiendam [Relabere) Retro nauiga [Verſo) Mutato. [Si occidero prius).i.ſi mortua fuero antequam redeas ad me abducendam ex his locis.[Tu feres oſſa) i.efferes,& ſepelies. Concluſit aut epiſtolam per commiſerationem. Exitus rei fuit,quod Theſeus nunquam reuerſus eſt ad eam, ſed illa inuenta à Baccho in ea inſula facta eſt vxor eius, & tranſlata in cœlum cum Corona ſua,& facta eſt ſignũ,quod hodie quoque dr̃ corona,vt ſupra alio loco diximus, eius aũt tranſmutationem deſcribit optime ipſe Ouid.lib.1.de Arte am.& lib.8.Faſt.& lib.8.Met.

ASC. FLECTE ratem Theſeu,) Summa votorum epiſtolæ fini apta.[Verſoque relabere) .i.velo conuerſo vẽto retro ad me labere.[Si prius) Quàm tu venies.[Occidero) Mortua ero. [Tu tamen oſſa hinc tecum feres) Mouet à deſperatione, vt plerunque fit.

IN XI. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

EX qua vxore Aeolus rex ventorum ſuſceperit Canacem, & Machareum mihi incertum eſt: ſed tamen & Seruio teſte,& Ouid. in hac epiſt. ſcribente patet eos Aeoli filios, fuiſſe: qui cum turpiter ſe amarent, & conſanguinitatis prætextu tegentes culpam concubuiſſent; Canace ex eo concubitu concepit, & peperit filium, quem cum clam è regia per nutricem emitteret, vt aleretur: infelix infans ſe ſuo vagitu prodidit auo, qui tanto offenſus ſcelere, iuſſit infantem innocuum exponi canibus, gladium vero per ſatellitem miſit: quo illa pro meritis vteretur, quo ſe interfeciſſe creditur. Machareus pœnæ, & iræ patris metu territus, ex patria aufugit, crediturq; factus ſacerdos Delphici Apollinis, qui poſtea verbis oraculi Oreſtem in cædem Pyrrhi ob raptam Hermionem hortatus dicitur. Interea deprehenſo ſcelere Canace, priuſquam moreretur, fingit poëta eam ſcripſiſſe hanc epiſtolam ad Machareum qua ei narrat caſum ſuum, & iram patris, & poſtremo rogat, vt colligat oſſa ſua, & infantis, & vna vrna ea recondat.

CANACE MACHAREO.

EPISTOLA XI.

* Aeolis Aeolidæ,quam non habet ipſa,ſalutem
Mittit, & armata verba notata manu.

SI qua tamen cæcis errabũt ſcripta lituris:
Oblitus à dominæ cæde libellus erit.
Dextra tenet calamum: ſtrictũ tenet altera ferrum:
Et iacet in gremio carta * notata meo.

HVB. SI qua tamen) Sunt qui exiſtimat hic aliquid deeſſe, quia tamen non videatur conuenire principio,& in quibuſdam lib. inueni hos duos verſus. Aeolis Aeolidæ.quam non habet ipſa, ſalutem Mittit, & armata verba notata manu. In duobus tamen lib. meis vetuſtiſſimis hi verſus non leguntur, quod autem ante tamen videatur aliquid eſſe præponendum, plerunque magis fit in ſenſu,q̃ in verbis, nam intelligitur,mittit tibi hanc epiſtolam,tamen. [Si qua ſcripta).i.ſi aliquæ partes meæ epiſtolæ. [Errabunt).i.vacillabunt,& non habebunt rectum ordinem.[Lituris) ſignis literarum,à linendo,vel maculis. [Cæcis) Obſcuris,quæ non bene poſſint legi.[Libellus) Epiſtola,vel carta.[Oblitus) Fœdatus. [A cæde) Propter cædem. [Dominæ).i.mei Canaces.[Dextra) Deſcribit caſum ſuum. [Ferrum) Enſem Metonymia. [Strictum) Nudum. [Iacet) ſedet,poſita eſt. [Soluta) Aperta.

**Alij hæc duo carmina nõ legunt.*

** ſoluta*

A S C E N S I V S.

S I qua tamen) Eſt huic epiſtolæ pannoſum neſcio cuius aſſumptum principium tale. Aeolis Aeolidę, quam non habet ipſa ſalutem Mittit & armata verba notata manu. Quod pannoſum dixi, quia non cohæret ſequentibus, detrahitq́. artificio poëtæ, qui cunctabundam inducit mulierem ex abrupto epiſtolam inchoaſſe correſpõdentem ad ea, quæ animo præmeditata fuerat, Videlicet iamiã me ipſam interfectura ſum, ſed ne penitus inhumata, & mea, & nati feris expoſiti maneat oſſa, ſcribam in hoc ſtatu ad fratrem, & ſignificabo illi mentem meam. Si qua tamen cæcis &c. [Oblitus) Media, ſiue penultima breui. ab obliuor. Vnde Doctrinale datq́. lino, lini, vel leui, deinde litum dat. ab obliuiſcor autem oblitus mediam producit. [Lituris cæcis).i. obſcuris allegibilibus. [Libellus).i. epiſtola. [Cæda).i. ſanguinem per cędem effuſo. [Calamum) Calamus eſt genus arundinis, quo Itali ſcribunt, vt Gallis pennis anſerinis. [Carta) Eſt, quam Galli abuſiue papyrum vocant, eo quòd in papyro.i. pellicula papyri, quæ arundinis genus eſt, in Aegypto frequens olim ſcriptitatum eſt.

Hæc eſt Aeolidos fratri ſcribentis imago:
Sic videor duro poſſe placere patri.
Ipſe necis caperem noſtræ ſpectator adeſſet:
Auctoriſque oculis exigeretur opus.
Vt ferus eſt, multoque ſuis truculentior Euris:
Spectaret ſiccis vulnera noſtra genis.
Scilicet eſt aliquid cum ſæuis viuere ventis:
Ingenio populi conuenit ille ſui.
Ille Noto, Zephyroq́; , & Scythonio Aquiloni
Imperat, & pennis Eure proterue tuis.
Imperat heu ventis: tumidæ non imperat iræ:
Poſſidet & vitijs regna minora ſuis.
Quid iuuat admotam per auorum nomina cœlo,
Inter cognatos poſſe referre Iouem?
Num minus infeſtum, funebria munera, ferrum,

HVB.

HAec eſt Imago) Hæc eſt forma, in qua tu potes cõſiderare me eſſe. [Aeolides) Mei Canaces, q̃ ſum filia Aeoli. [Sic) Hac forma.ſ. enſe parato ad necẽ meam. [Duro) Crudeli, adducit eũ in odiũ cõmemorãs eius ſæuitiã. [Ipſe).ſ. pater. [Spectator) Qui videret. [Opus).i. cædẽ meã. [Exigere) Perficeretur. [Oculis).i. in cõſpectu. [Auctoris).ſ. patris, qui eſt auctor & cauſa, vt me interficiã [Truculentior) Sæuior. [Suis) Qui ſunt ſub imperio ſuo. [Spectaret ſiccis).i. videret cædẽ meã ſine vlla effuſione lacrymarũ. [Scilicet) Arguit cõſuetudine .i. conuerſatione, dicit quod, quia verſatur, & viuit cum ventis, qui ſunt ſæui, ipſe quoque eſt ſæuus, & conuenit naturę ventorum. [Conuenit) Facit. [Ingenio) Naturæ. [Sui populi).i. vẽtorum. [Ille Noto) Enumerat quatuor ventos. [Noto) Notus ſine aſpiratione ventus Meridionales humidus, & pluuius, qui à noſtris Auſter dicitur. Zephyrus autem Occidentalis eſt, qui Latine Fauonius dr̃. [Aquiloni).i. Borec, qui ab aqui. diſcutiendis dicitur Aquilo Latine [Scythonio) Threicio, flat enim ex Thracia. Scyton autem, in 2. Epi. diximus mons eſt Thraciæ. Eurus eſt ventus Orientalis. de his omnibus ventis Cardinalibus, Ouid. lib. 1. Metam. Eurus ad auroram Nabathæaque regna receſſit, Perſidaq́. & radijs iuga ſubdita matutinis: Veſper, & occiduo quæ littora Sole tepeſcunt, Proxima ſunt Zephyro: Scythiam, ſeptemq́. triones Horrifer inuaſit Boreas, contraria tellus, Nubibus aſſiduis, pluuioq́ue madeſcit ab Auſtro. [Pennis) Quia venti dicuntur habere alas, vnde ipſe lib 6. Metamor. de Borea abducente, Orithyam, dicit pauidam caligine tectus Orithyam amans fuluus complectitur alis. [Tumidæ) Quæ tumidum facit. [Minora ſuis vitijs) Quia poteſt reprimere ventos, qui ſunt ſub regno ſuo, vitia autem ſua.i. iram, nõ poteſt coërcere. [Quid iuuat admotam) ſic legẽdum eſt, non autem ad mortem, eſt autem ordo & ſenſus. [Quid iuuat,) Id eſt quid prodeſt? [Me admotam nomina proauorum) Figuratæ, id eſt habentem nomina proauorum admota, ſicut Virgil. Oculos ſuffuſa nitentes. [Admota,) Id eſt appropinquata. [Poſſe referre)

referre).i.enumerare.[Iouem inter cognatos).i.poſſe dicere,quod Iupiter ſit de gẽte mea. Aeolus autem non Hippotæ filius fuit,vt quidam male exiſtimant,ſed nepos.Natus eſt.n. ex Segeſta filia Hippotæ Troiani,& Ioue.Hæc eadem Segeſta à Criniſo fluuio Siciliæ compreſſa genuit Aceſtem,qui poſtea in Sicilia regnauit. [Non minus).i. nihilominus.ſ.licet ſim de gente Iouis. [Munera funebria).i.apta funeri .i. morti,eſt aũt appoſitio figura propter duo ſubſtantia appoſita ſine copula, videlicet, ferrum, & munera.

A S C. ÆOLIDOS) Aeoli filiæ,hæc Aeoli,huius Aeolidos.[Opus exigeretur).i.cæde expreſſe ageretur,& exhiberetur.[Oculis).i.coram oculis.[Auctoris).ſ.patris. [Euri) Venti ſunt Orientales Zephyri Occidentales, Noui Meridionales, & Aquilones Septentrionales,quia vero Aquilo,ſeu Boreas à Thracia fiat,vocat eum Scythonium, ſicut Virg. grues, dicens,Scythoniasq́. grues. [Scilicet eſt aliquid) Amara irriſio,nimirum, inquit,magnum eſt habere rationem cum ventis,qui illorum naturam induit pennis, quia finguntur venti pennis vti,dum præcipites feruntur.[Poſſidet,& vitijs,&c.)Bonum verbum.regno,inquit, ſuo dominatur,non vitijs.Maiora ergo ſunt vitia regno,quia dominamur inferioribus,& minoribus duntaxat. [Quid iuuat, &c.) Sic Iuuen. Stemmata quid faciunt,quid prodeſt Pontice longo Sanguine cenſeri? &c.

Fœminea teneo non mea tela manu?
O vtinam Machareu, quæ non * cõmiſit in vnũ,
Veniſſet leto ſerior hora meo.
Cur vnquam plus me fratres, quã frater amaſti?
Et tibi; non debet quod ſoror eſſe fui?
Ipſa quoque incalui:qualemq́ue audire ſolebam,
Neſcio quem, ſenſi corde tepente deum.
Fugerat ore color: macies * adduxerat artus:
Sumebant minimos ora coacta cibos.
Nec ſumni faciles: & nox erat annua nobis.
Et gemitum nullo læſa dolore dabam.
Nec:cur hoc facerẽ,poterã mihi reddere cauſam:
Nec noram, quid amans eſſet: ad illud eram.
Prima malum nutrix animo præſenſit anili:
Prima mihi nutrix, Aeoli, dixit, amas.
Erubui: gremioq́ue pudor deiecit ocellos:
Hæc ſatis in tacita ſigna * fatentis erant.

* cõiũxit

* Obduxerat.

* Ferẽtis

H V B. FOeminea).i.imbelli.[Nõ mea tela).i.nõ mihi apta aut conuenientia. [O vtinã) Optat ſe fuiſſe mortuã,antequam coniuncta fuiſſet fratri, ordo. [O Machareu hora, q̃ commiſit).i. coniunxit. [In vnum).i.ſimul. [Veniſſet ſerior).i.tardior.[Meo læto).i. mea morte.i.vtinam prius eſſem mortua, quàm me vnq̃ cognouiſſes,nam non veniſſem ad tantam calamitatem, vt coacta eſſem mihi, vt prĩna mandata adimplerem mortẽ cõſciſſere ni tu prius,ſi potes, opem feras. Et ex hoc Canace auget miſeriam ſuam conaturq́. Machareum ad miſericordiam mouere imprecando ſibi mortẽ, quæ ſæpiſſime cum à teneris annis cõtingat, mortales quibuſcunque calamitatibus futuris eripere ſolet. Mors enim vt teſtatur Seneca,nullum habet incommodum,neque vitam interimere vr̃,& ſi ipſam quoquo modo eripiat.De qua plura legito apud Herod.& Cic [Cur vnq̃)Dolet de hoc amore illicito.[Quã frater) Quia amor fratris erga ſororem debet eſſe moderatus,nec debet eſſe ad concubitu. [Et cur ſui,quod ſoror non debet eſſe)cur obſecuta ſum tibi in coitu quod ſoror facere nõ debet.[Ipſa quoq;)Dicit ſe ẽt fuiſſe amore compulſam,ſicut & fratrem. [Incalui) Incenſa ſum amore.[Deũ)Cupidinẽ.[Tepente)Calẽte.[Neſcio quẽ deũ,) q.d.antea mihi incognitũ.[Fugerat)Deſcribit ſigna amantis.[Color)Rubor. [Fugerat ore).i.ex facie. nã amans efficitur pallidus. Ouid.in 1.de Ar. Palleat omnis amans color hic eſt aptus amanti. [Macies) Macilẽtia.[Adduxerat)Attenuerat.Ouid.in loco ſupradicto.Arguat & macies vultũ.[Coacta)Cõpulſa.qa non habebant appetitum,q ex ægritudine amoris ſolet diſcedere. [Sõni) dormitiones.[Nec faciles).i.difficiles.Ouid.loco ſupradicto.Attenuãt iuuẽũ vigilatæ corpora noctes,Curaq́ī mẽſo q fit amore,dolor.[Annua)Lõgiſſima.i.vnã nox videbat mihi

vnus annus.[Læſa nullo dolore)Quę non ſentiebam dolorem aliquem.[Dabā gemitum) Emittebam ſuſpiria.[Reddere cauſam,cur facerem)Quia neſciebam amorem eſſe,q me faceret ſuſpirare.[Quid)Quæ res.[At eram illud) i.illa res .ſ. amans. [Prima) Ante alios. [Animo anili)Quaſi cauto,& perito talium rerum.[Malum)Amorem meum. [Æoli)Vocatiuus eſt patronymici fœminini.[Amas)Es correpta amore.[Erubui)Verecundiam vultus rubore oſtendi.[Deiecit)Demiſit,nam verecundia facit oculos deiectos. Ouid.de Caliſtone.Vix oculos attollit humo. [Hæc ſatis).ſ.licet tacerem,hæc erant ſatis. [Signa fatentis .i. confitentis me amare. [In tacita) .i. me nihil ei reſpondente.

NON mea).i.non decentia me.[O vtinam)Dixi monoſyllaba in vocalem deſinentia à vocali ſequente non abſumi.[Veniſſet ſerior).i.tardior. [Leto).i. morte,hoc eſt vtinam non fuiſſemus iuncti,niſi poſt mortem.[Cur vnquam plus me frater,quàm frater).i.quàm fratrem decet. [Et) Cur ſup. [Fui tibi,quod non debet eſſe ſoror).ſ. amica,& concubina. [Ipſa quoque incalui)Non tua ſolius culpa eſt,ſed & mea,nam. [Ipſa).i.ego.[Quoque).i. etiam. [Incalui) .i. intrinſecus calui, &c. [Senſi neſcio quem deum) Cupidinem videlicet, quem tunc non norat,ſup. talem.[Qualem ſolebam audire)Sup.alijs fuiſſe. [Fugerat ore) .i. ab ore color,&c. ſigna ſunt amoris. [Nullo læſa dolore) Neſciens cauſam, quia amor erat. [At illud eram) .ſ. quod non eram. [Quid eſſet) Videlicet,amans neſciui quid eſſet amans,& eram amans.(Animo anili).i.ſagaci,& callido ex longa experientia,qualis eſt in anu,dixit. [Aeoli) .i. Canace Aeoli filia, tu amas. A S C.

Iamq́ue tumeſcebant vitiati pondera ventris:
Aegraq́ue furtiuum membra grauabat onus.
Quas mihi non herbas, q̄ nō medicamina nutrix
Attulit? audaci ſuppoſuitq́ue manu?
Vt penitus noſtris (hoc te cælauimus vnum)
Viſceribus, creſcens excuteretur onus.
* At nimium viuax admotis reſtitit infans
Artibus, & tectus tutus ab hoſte fuit.
Iam nouies erat orta ſoror pulcherrima Phœbi:
Denaq́ue luciferos luna * premebat equos:
Neſcia quæ faceret ſubitos mihi cauſa dolores,
Et rudis ad partus, & noua miles eram.
Nec tenui vocem: quid ait, tuo crimina prodis?
Oraq́ue clamantis conſcia præſſit anus.
Quid faciam infelix? gemitus dolor edere cogit:
Sed timor, & nutrix. & pudor ipſe vetant.

TVmeſcebant) Creſcebāt. [Vitiati) Grauidi.[Onus furtiuum).i.puer,quem ferebam in vtero.[Furtiuum)Occultum, vel furtiuo .i. ſtupro conceptum. [Mēbra).ſ.mea. [Quas herba non attulit,) q.d.oēs eſt.n.legendum interrogatiue.[Suppoſuit)Per inferiores ſc̄ partes immiſit. [Vt onꝰ excuteretur noſtris Viſceribus) .i. ijceretur è ventre, & vt facerem abhortiuū, ſunt.n.quędam herbę,& quędam medicamina, quæ hn̄t vim faciendi abhortiuū.[Hoc te cælauimus) Parēthesis eſt .i. hoc ſolum tibi occultauimus, qđ voluerim ante emittere partū, dicimus aūt cœlote hanc rem,& de hac re.[Nimium viuax).i.nimium genitus ad viuendum.[Reſtitit artib.admotis).i.vicit appoſitas artes.[Tectus)In ventre meo. [Tutus ab hoſte) .i. ab illa anu,q̄ illis medicaminibus q̄rebat eum interficere.[Soror Phœbi).i.Luna.[Erat orta nouies).i.iā erat nouus menſis. [Dena) .i.decima. [Luciferos) Ferentes lucem,eſt aūt hoc loco adiectiuum .i. iam aderat decimus menſis,quo vt plurimum dicuntur mulieres parere.Virg. Matri longam decem tulerunt faſtidia menſes.[Neſcia)Ignara.[Quo cauſa faceret dolores)Quia neſciebam eos fieri ex fętu,qui iam erat maturus in ventre.[Rudis)Inexperta. [Miles) Tranſlatiue dixit.[Noua) Quia nunquam ante pepereram. Solent vtique nouæ parturientis intolerabili dolore affici,& præ nimio dolore exclamare,vt paulo infra oſtendit,dum inquit. Nec tenui vocē,Et ex hoc oſtendit tanquam rudis ad furta, minime potuiſſe partum cælare, ni eius nutrix ſibi auxiliata fuiſſet,ipſiuſque os adeo compreſſiſſet,vt etiam magno pudore, & timore prohibita, H V B.

* Ab

* Vebebat.

hibita, ſilere adacta fuiſſes. Arguitq́. hoc loco quantum doloris inter parturiendum paſſa fuerit, cõnectendo alias complures ęrumnas ſuas, quas ſeriatim exequitur: Cum ait. Mors erat ante oculos &c. Ordo eſt. [Ego neſcia quæ). i. qualis cauſa. [Faceret) Hoc eſt cauſaret. [Mihi tam ſubitos). i. repentinos dolores. [Et). i. quoniam eram rudis & noua miles ad partus. [Nec) Pro non. [Tenui vocem) Hoc eſt me potui cõtinere, quin clamarem. [Nec tenui vocem). i. non potui comprimere vocem, quin clamarem. [Quid ait) Ordo eſt [Anus) Ait. [Quid prodit?) Quid indicas? [Tua crimina) Tuum ſcelus. [Et ipſa conſcia). i. quæ ſciebat crimen meum. [Preſſit) Clauſit. [Clamantis). ſ. mei. [Quid faciam?) Pro facerem? [Edere) Emittere. [Gemitus) Clamores. i. ex vna parte dolor partus cogebat me clamare, ex altera prohibebat timor patris, & nutrix, quæ increpabat me. [Ex pudor) Ex tanto ſcelere.

ASC. VITIATI) . i. violati ventris. [Onus furtiuum). i. furtim conceptum, neſciente patre. [Quas mihi non herbas &c.) Hoc eſt nullas non attulit, & oẽs attulit, ſed plus eſt in figurata interrogatione, quàm in expreſſa etiam vniuerſa affirmatione. ſignificat enim qui ſic quærit, velle inuenire exceptionem, & non poſſe, vt, Hæc eadem vt ſciui, quid non faciebat Amyntas? Et, Quẽ nõ incuſaui amens hominumq́;, deorumq́; [Hoc te cælauimus vnum) Honeſta purgatio, ne Machareus, tam infandi conatus conſcius innuatur. [Ah infans nimiũ viuax). i. vitalis. [Reſtitit ar.). i. medicaminibus admotis. [Et tectus). ſ. in ventre meo. [Fuit tutus ab hoſte). ſ. nutrice, aut arte noſtra. [Iam nouies) Significat quomodo aduẽtante maturo partu peperit. [Soror Phœbi). i. Luna. [Noua mih.). ſ. Lucinæ quæ Deo partus eſt. [Quid ait) . ſ. nutrix anus.

HVB. ELapſa) Iã ore emiſſa. [Reprẽdo). i. iterũ præhendo. [Cõbibere) Exiccare, & intra me tenere. Legendũ eſt, cõbibere, non aũt cohibere, q̃a rõ metri nõ patiť. [Ante oculos) q. d. certa & parata. [Lucina) Dea partus, de q̃ua diximꝰ in epiſ. Hypſipyles ad Iaſonem. [Opẽ) q̃a ſolet auxiliari pariẽtib. [Mors erat graue crimẽ) q̃a nõ potuiſſẽ mori ſine infamia, in tali caſu, quo fuiſſet cognitũ ſcelus meũ. [Sup incũbens). ſ. tu. [Sciſſa tunica). i. veſte [Et coma). i. capillis pp dolorẽ quẽ de me capiebas. [Refouiſti) Recalefeciſti. [Nr̃a pectora preſſa tuis). i. impoſuiſti pectꝰ tuũ ſup meũ. [tuis). ſ. pectorib [Et mihi) Dicit verba, q̃bus Machareꝰ vſus eſt ad Canacẽ. [Dixti) p dixiſti, ſyncopa ẽ. [Duos). i te & filiũ. [Corpore vnius) . i. corpore tuo. [Det vires) faciat te nõ deficere. [Fratri nã) Ecce, q̃ ſpes ſit. [Fratri). ſ. mihi põt ẽẽ legi, fratris, vt dicamꝰ. [Es futura nupta) . i. vxor, & ita nupta, erit nomẽ, ſi vero legiť fratri, eſt participiũ. [Illius) Dupliciter põt hic textus ordinari. ſ. cũ p̃cedẽti ſic, es futura nupta fratris illius, de quo &c. Vel melius, vt legať fratri, & poſtea ordineť ſic. [Tu eris &). i. ẽt. [Vxor illius). ſ. mei. [De quo). ſ. pp quẽ. [Tu es mr̃). i. filiũ peperiſti. His verbis dictis intelligimus eũ ſtatim diſceſſiſſe. [Mortua). ſ. vt vi

Continuo gemitus, elapſaque verba reprendo:
Et cogor lacrymas combibere ipſa meas.
Mors erat ante oculos: & opem Lucina negabat:
Et graue, ſi morerer, mors quoq; crimen erat:
Cum ſuper incumbens, ſciſſa tunicaq;, comaque,
Preſſa refouiſti pectora noſtra tuis.
Et mihi, viue ſoror, ò carisſima, dixti.
Viue: nec vnius corpore perde duos.
Spes bona det vires: fratri nam nupta futura es:
Illius de quo mater * es, vxor eris.
Mortua (crede mihi) tamen ad tua verba reuixi:
Et poſitum eſt vteri crimen, onuſque mei.
Quid tibi grataris? media ſedet Aeolus aula:
Crimina ſunt oculis ſurripienda patris.
Frondibus infantem, ramiſque albentis oliuæ.
Et leuibus vittis ſedula cælat anus.
Fictaque ſacra facit: dicitque precantia verba:
Dat populus ſacris, dat pater ipſe viam.
Iam propè limen erat: patrias vagitus ad aures
Venit: & indicio proditur ille ſuo.

debar

debat mihi.[Reuexi)Reſpiraui.[Ad tua verba).i.ꝑ verba,quæ mihi dixiſti. [Crimen,onuſq;) .i.criminoſum onus.[Poſitum)Pro depoſitum.i.peperi.[Quid tibi)Dicit ſe fruſtra peperiſſe,quia & ſibi,& filio nuper nato ſit moriendum. [Gratarıs) Gratularis,& gaudes, quia dixi me peperiſſe [Aeolus)Pater meus.[Surripiēda)Remouēda.[Oculos patris) Ne ab eo videatur.i.auferendus eſt puer ita natus,ne pater eum videat [Frondibus) Dicit quo modo nutrix eum occultauit,ſimulās ſe facturam rem diuinam.[Frondibus) Folijs,ramis [Albentis oliuæ)Hæc enim arbor erat in tutela Palladis,& dicata paci,apta ſacrificijs,quæ anus volebat ſimulare.[Velat)Tegit.[Vittis) Faſcijs,tanquam rem ſacrā. [Sedula) Studioſa.[Ficta)Simulata.[Verba precātiā).i.dicit hymnos,& ſupplicationes.[Dat viā).i.credit, quia credebat eam facere vera ſacrā.[Erat prope limen).i.iuxta ianuam. vt egrederetur cū infante.[Vagitus)Proprie dicitur vox,& clamor infantum .Virg.lib.6. Hinc exaudiri voces vagitus & ingens,Infantumq́ue animæ flentes in limine primo. [Patrias).i.paternas. [Proditur) Detegitur, cognoſcitur. [Suo indicio) Propria voce.

ASCENSIVS.

GEMITVS) Accuſatiuus eſt pluralis.nam ordo eſt,dolor cogit edere gemitus.[Reprendo)Per ſyncopam,vt verſus indicat,pro repræhendo,dictum.[Cōbibere) Metaphora ab arena,& cinere.[Lucina)Dea paratus,quę pręeſt venientib.in lucem,Diana.ſ.aut Iuno. [Pectora noſtra tuis).ſ.pectoribus.[Dixti)Per ſyncopam.pro dixiſti.nam non in ſolis præteritis in vi fit.Dixit enim . Virg.in 1. Aen. Acceſtis ſcopulos,ꝑ acceſſiſtis,& in 6. Direxti tela manuſq́ue,pro direxiſti [Perde duos)Ve,& fœtum.[Mortua) Sup.eram.[Poſitū eſt) .i.expóſitum,ante pedes poſitum poſt partum.Cui dicto videtur per phantaſiam gratulari Machareus.vnde addit.[Quid tibi grataris? media ſedet Aeolus aula,) q.d.ſæuus excubator.[Laurbus vittis) i.fertis,quæ tempora in modum vittarum cingat. [Iam prope limen erat)Docet agnitum eſſe partum à patre. Facinuſq. reſcitum,ſed vt ſæpe facit,πάθ☉, mouet.i.affectionem,ſeu compaſſionem à fruſtrata ſpe.ſicut 5.Aeneid.Iamq́ue propinquabāt metis finemq́ue tenebant &c.

Eripit infantem, mentitaq́ue ſacra reuelat.
Aeolus: inſana regia voce ſonat.
Vt mare ſit tremulū, tenui cum ſtringitur aura:
Vt quatitur tepido fraxina virga Noto:
Sic mea vibrari pallentia membra videres:
Quaſſus ab impoſito corpore lectus erat:
Irruit: & noſtrum vulgat clamore pudorem:
Et vix à miſero continet ore manus.
Ipſa nihil, præter lacrymas,pudibunda profudit:
Torpuerat gelido lingua retenta metu.
Iamq́. dari paruū canibuſq́;, auibuſq́. nepotem
Iuſſerat: in ſolis deſtituiq́ue locis.
Vagitus dedit ille miſer, ſenſiſſe putares:
Quaq́ue ſuum poterat voce rogabat auum.
Quid mihi tunc animi credis germane fuiſſe?
* Nam potes ex animo colligere ipſe tuo:
Cum mea coram ſiluas inimicus in altas
Viſcera montanis ferret edenda lupis.

HVB.

REuerat) Detegit remotis frondibus.[Mentita) Ficta. [Regia).i.aula. [Sonat) Reſonat. [Inſania) Magna. [Vt mare) Facit cōparationē de ſuo tremore,cū audiret patrē ita clamātē.[Stringit) Leuiter percutit. [Tenui) Leui. [Fraxina)pro fraxinea. [Noto).i.vēto.[Tepido)Quia venit à meridie, ideo eſt tepid⁹. [Sic)Adaptatio ſimilitudinis. [Videres)pro videret aliquis. [Vibrari) Moueri, tremere. [Quaſſus ab)sēſus eſt,lectus, ſuper quo eram quatiebat à meo corpore tremēte.[Quaſſus) cōcuſſus. [Irruit).i.cū impetu intrant cubiculum meū. Virg.Irruimus dēſis,& circūfundimur armis.[Vulgat)manifeſtat. [Pudorē).i.dedecus, & infamiā,ita.n.ſignificat hoc loco.

* Tu

didit alas.[Tecta nefanda)In quibus nefandum facinus admiſſum eſt inter fratrē, & ſororem.[Ferte faces) Dicit non hymenæum adhibendum ſuo concubitu,ſed Erinnyn ferētem faces infelices,vt ſupra Hypſipyle Iaſoni. At mihi nec Iunō,nec Hymē, ſed triſtis Erinnys prætulit infauſtas ſanguinolenta faces,dicit ergo . [O Erinnyes).i.ò furiæ,ſic aūt legendū eſt,nā declinatur Erinnys,Erinnyos.[Atræ)Infernæ.[Faces,quas fertis).i.funebres,& non nuptiales,ratio autem metri nullo pacto patitur,vt legatur Eumenides,ſed Erinnyas rectè legitur.[Vt meus rogus).ſ.in quo ſum cremanda,cum ero mortua. [Luceat) Incendatur. [Ex iſto igne) .ſ. quem vos furiæ affertis,eſt autem rogus proprie lignorum, congeries,& pyra ad comburenda cadauera,cum ardere cœperit . Virg. Ter circum accenſos ſubiectis ignibus atris Decurrere rogos . [Nubite) Intelligimus eam habuiſſe alias ſorores, licet de eis apud poëtas non fiat mentio. [Meliore parca).i.meliore ſorte,& fortuna,quàm ego . [Admiſſi).i.delicti mei.[Admiſit).i.peccauit.[Editus)In lucem datus,& emiſſus. [Vix bene natus) i.qui vix lucem.[Quo facto læſit auſim).i.quid fecit, propter quod læſerit Aeolum auum ſuum , vt eum nunc iubeat mori ? [Si potuit) Quia non potuit . [Ah) Dolentis . [Plectitur) Punitur . [Meo admiſſo) .i. propter peccatum meum .

VAGITVS) .i. ploratus infantis.[Inditio proditur ille ſuo) Sicut ſorex ſecundū Comicum,qui ſuo ſtreptu ſe feli prodit,felem autem cantum dicit vulgus . [Ipſa).i.ego ſolū, inquit,lacrymare potui non proloqui . [Nepotem) Is enim proprie dicitur reſpectu aui. Erat autem auus eius,& paternus,& maternos Aeolus.[Senſiſſe putares).i.quilibet putare poſſet,qui geſtum eius videret. [Quid mihi) Sic Virg. Quis tibi tunc ſenſus cernenti talia Dido?[Viſcera).i.partum,quem viſcera mea portauerunt,& ediderunt. [Edenda).i.deuoranda.[Lupis montanis)In montibus verſari ſolitis. [Satelles patrius).i.à patre miſſus,apparitor,vulgo ſeruiens dicitur,olim latro,quaſi latero,quia lateri adhæreret . Ignari clientem vocant,cum cliens à colendo dictus ad aduocatum referatur , eſt enim qui alterius in iudicio vtitur præſidio,&ob id ei addictus eſt,nec publicus eſt miniſter,is vero qui ad publica negocia mittitur,& miniſter,& viator dicitur.[Aeolus hunc enſem mittit tibi) Verba ſatellitis . [Tradidit enſem) Verbum Canaces,hoc eſt cum diceret,mittit tibi,ſimul tradidit enſem addens.[Et iubet ex merito ſcire,quid iſte velit)Quia meruiſti occidi . mouet ergo, vt tute id facias.[His mea muneribus)Planum πάθος cum apoſtrophe,ſic Aen. 2. Hoc erat alma parens,quòd me per tela,per hoſtes,Eripis ? &c.[Hymenæus)Nuptiarum Deus creditur.[Parca meliore).i.meliore fato. [Quid puer &c.) Quia facinus ſuum omnino purgare non poteſt,adducit cauſam infantis,quem inſontem dicit inique,&impie trucidatum. [Si potuit meruiſſe,) q.d. certum eſt, quòd non . ASC.

Nate dolor matris , rapidarum præda ferarum ,
Hei mihi natali dilacerate tuo .
Nate parum fauſti miſerabile pignus amoris ,
Hæc tibi prima dies , hæc tibi ſumma fuit .
Non mihi te licuit lacrymis perfundere iuſtis :
In tua nec tonſas ferre ſepulchra comas .
Non ſuper incubui ; non oſcula frigida carpſi :
Diripiunt auidæ viſcera noſtra feræ .
Ipſa quoq; infantis cū vulnere pſequar vmbras :
Nec mater fuero dicta , nec orba diu .
Tu tamen ò fruſtra miſeræ ſperate ſorori ,
Sparſa precor nati collige membra tui .
Et refer ad matrem : ſocioq. impone ſepulchro :
Vrnaque nos habeat quamlibet arcta duos .
Epiſt. Ouid.

NAte)Vertit ſermonem ad filiū, cuius miſerrimā ſortē dolet,quod eodē die natus & mortu' ſit.[Præda)rapina, cibus.[Tuo natali) Die,quo natus,dr̄ aūt & hic natalis ſubſtātiue,& hoc natale i neutro gn̄e,& tūc facit ablatiuū natali,vt hic dr̄ aūt adiectiue,hic, & hęc natalis,&hoc natale,& addit̄ dies, vel lux , vel tp̄s, dr̄ ēt locus natalis , in quo aliqs natus eſt,vt Ouid.in Triſt.Neſcio qua natale ſolū dulcedine cūctos Detinet . [Pignus) cōfirmatio. nā filij dn̄r pignora ꝯiugij [Paꝝ fauſti) .i. paꝝ felicis,&fortunati.[Hęc)qua H V B.

Viue memor noſtri: lacrymasq́. in funere funde.
Ne ue reformida corpus amantis amans.
Tu (rogo) proiectæ nimium mandata ſororis
* Perfer: mandatis perfruar ipſa patris.

* Qui et Planudes obſeruauit, Mandatum perſequar.

pater meus iuſſit te exponi feris [Summa) vltima.[Nec mihi) Conqueritur, quod non potuerit præſtare officium, quod ſolet in funere filij [Iuſtis) Debitis propter affectũ naturæ, vnde ipſe Ouid. alibi: Quis matrem, niſi mentis inops, in funere nati Flere vetet? [Perfundere) Irrigare. [Nec tonſas). i. longas. [Non ſuper incubui) Nam parentes ex affectu naturali ſolent incumbere cadaueribus filiorum, & ſic eos mortuos oſculari. Virg. lib. 11. de Euandro. Pheretro Pallante repoſto Procubuit ſuper, atque hæret lacrymansq́ue, gemensq́ue. [Diripiunt) Auferunt, dilacerant. [Ipſa quoque) Dicit ſe ſecuturam filium ſuum quia gladio à patre miſſo ſe interficiet, vt ſupra dixit. [Vmbras infantis). i. animam filij mei. [Cum vulnere) Quod mihi faciam. [Nec fuero dicta diu mater) Quin priuabor filio, ſine quo non poſſum dici mater. [Nec dicar orba diu) Quæ licet caream filio, & propter hoc ſim orba, tamen cito moriar, & ſic non dicar orba. [Tu tamen) Nunc rogat fratrem Machareum, vt colligat oſſa matris & filij, & reponat in eadem vrna. [Fruſtra ſperate) Quia cum ſperatem te futurum maritum meum, non potui, id conſequi. [Sorori) Pro à ſorore. [Sparſa) Diſperſa & dilacerata. [Refer) Reporta [Ad matrem) Ad me, ex qua paulo ante exierant. [Socioque) Coniuncto, & communi. [Quamlibet arcta). i. quamuis ſtricti, & melius, quàm quælibet vrna. i. vas in quo reponebantur cineres cadauerum. Iuuen. Et in vrna perpetuum ver. [Funde lacrymasq́ue in funere). i. proſequere mortem meam lacrymis [Reformida) Verere, time. [Perfer) Effice. [Mandata) Hæc. ſ. quæ tibi commiſi. [Proiectæ) Infelicis, & abiectæ. [Ipſa) Ego. [Perfruar mandatis patris). i. faciam, quod pater mihi mandauit, quia ſup. dixit. Aeolus hunc enſem mittit tibi (tradidit enſem) Et iubet ex merito ſcire quid iſte velit.

ASC. HEI mihi natali) πάτρο à tempore, quia die natali ſolebant priſci indulgere genio. i. dare operam voluptati. Vnde Perſ. Hunc Macrine diem numera meliore lapillo. Qui tibi labentes apponit candidus annos. Et in Buc. Phyllida mitte mihi, meus eſt natalis Iola. Hinc Herodes dicitur die natali conuiuium celebraſſe, quo petitum ex caput Baptiſtæ. [Hæc tibi prima dies) Idem πάτρο. ſic de roſis Maro. Quam longa vna dies, ætas tam longa roſarum eſt. [Non ſuperincubui) Id enim moris. Vnde Anna de Didone: Et extremus ſi quis ſuper halitus errat. Ore legam. id autem faciebant applicando os ori, & ſuperincumbendo. [Nec mater fuero dicta) ſ. viua, quia ſeſe occiſura eſt. [Sparſa precor nati) Hęc epiſtolæ principalis eſt intentio. [Ne ue reformida) Quia amor, quod & honor facere ſolet.

IN XII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

AVrei velleris fabulam pleniſſime diximus in epiſtola Hypſipyles, quæ incipit. Littera Theſſalia itaque illuc recurratur. Quantum autem pertinet ad hunc locum, recitetur ex Diod. Iaſona Corinthij tradunt, cum annis decem cum Medea vixiſſet genuiſſe ex ea filios duos, quo tempore aiunt Medeam magno in honore non ſolum propter ſpeciem qua eminebat, ſed etiam propter prudentiam, cęteraſq́; virtutes, quibus ornata erat, à viro habitam fuiſſe, paulatim deinde ætatem decorem formæ auferente, Iaſon Glauces, quàm Poeta appellat Creuſam Creontis filiæ amore captus, virginem vxorem à patre petiuit, annuente Creonte, certumq́; nuptiarum ſtatuente diem: Iaſon Medeæ ſpontaneum diuortium perſuadere conatus eſt. Ait enim ſe cupere illam vxorem ducere, non in eius contemptum, ſed vt filios ſuos in domum regiam ea cognatione introduceret. Medea hæc verba ægreferente, deoſq́; iuriſiurandi præſtiti teſtes appellante Iaſon beneficij accepti immemor, & ingratus Creontis filia vxore accepta, Medeam abs ſe expulit, quid poſtea fecerit, dicemus in fine epiſtolæ. Irata igitur Medea hanc epiſtolam ad Iaſona ſcripſit, in qua primum commemorat Iaſoni ſua erga eum beneficia, & promiſſa, & iuſiurandum Iaſonis deinde adiurat ipſum Iaſona, vt ſi minus ſui cauſa, ſaltem cauſa filiorum communium velit eam recipere, & loco ſelito coniugij eam habere, quod ſi non fecerit, minatur ei ſe ſumpturam vindictam ſe tanta iniuria.

MEDEA

MEDEA IASONI.
EPISTOLA XII.

*Aliquis hæc duo carmina adulterina dicũt.

⁎ Exul, inops, contempta nouo Medea marito
Dicit, ⁎ & an regni tempore nulla vacant.

"An à regni.

VT ⁎ tibi Colchorũ memini Regina vacaui.
Ars mea cum peteres, vt tibi ferret opem:
Tunc, quæ diſpenſant mortalia fata, ſorores
Debuerant ſuſos euoluiſſe meos.
Tunc potui Medea mori bene: quidquid ab illo
Produxi vitæ tempore: pœna fuit.
Hei mihi cur vnquam iuuenilibus acta lacertis
Phrixeam petijt Pelias arbor ouem?
Cur vnquam Colchi Magnetida vidimus Argo?
Turbaque Phaſiacam Graia bibiſtis aquam?
Cur mihi plus æquo flaui placuere capilli?
Et decor, & linguæ gratia ficta tuæ?
⁎ At ſemel in nr̃as quoniam noua puppis arenas
Venerat: audaces attuleraque viros)
Iſſet anhelatos non præmeditatus in ignes
Immemor Aeſonides, oraque adunca boum.
Semina ieciſſet: totidem ſumpliſſet & hoſtes:
Vt caderet cultu cultor ab ipſe ſuo.
Quantum perfidiæ tecum ſcelerate periſſet.
Dempta forent capiti quàm mala multa meo.
Eſt aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas
Hac fruar: hæc de te gaudia ſola feram.

*At

HVB.

VT) .i. ſicut. [Regina) .i. ego filia regis Aeetæ, vt Virgil. Magnum reginæ, ſed n. miſeratus amorẽ Dedalus &c. illic reginam intelligit Ariadnem filiã regis Minois. [Colchorum) Colchi populi ſunt in Ponto, quibus imperauit Aeetę, regio Colchis appellatur. [Vacui) præſtiti operam, inſeruiui tibi. [Ars mea) .ſ. magica, & incantatoria. Nã Str. lib. 1. dicit Medeam veneficã fuiſſe memoriæ produũ eſſe. [Sorores) .i. tres Parcæ. [Diſpẽſant) Diſponunt, ſed quia dñr nere fata hominum, ideo dixit diſpenſam, vnde, & pẽſa dicta ſunt à pendendo. [Fila) Alluſit ad officium earum Iuuen. de parcis, & ſtaminis albi lanificæ. [Euoluiſſe) Diuiſis ſyllabis, vt ſupra diximus, legendũ eſt. i. euacuaſſe. [Fuſos ſuos) .i. debuerant finiuiſſe vitam meã. [Bene) .i. honeſte. [Quidquid) Senſus eſt, omnis vita, quæ fuit mihi poſt illud tp̃s, fuit pœna, quia ſemper vixi in magnis curis, & doloribus. [Hei mihi) Lõge reperit cauſam ſuorum maloꝝ, quod quidem eſt muliebre, vt in 1. epiſt. plene diximus ſuper eũ locum. O vtinã tunc cum Lacedęmona claſſe petebat, & alijs multis epiſtolis conqueritur ergo, quod Iaſon cum Argonautis vnquã venerit in Colchos, & quod eius amore capta fuerit. [Acta) Impulſa. [Iuuenalibus) Fortibus. nam iuuenes robuſtiores. [Pelias) Theſſalica à Pelio monte Theſſaliæ, vbi inciſæ arbores ex quibus Argonauis fabricata eſt. [Ouem Phrixeam) Quam Phrixus Marti conſecrauit, vt ſupra dictum eſt in epiſtola Hyphpyles. [Arbor) Nauis. [Magnetida) Theſſalicam, Magneſia enim regio eſt annexa Theſſaliæ, vt Plinius ſcribit: Magnetes eius populi dicuntur equitandi periti, de quibus Lucan. lib. 6. Et Magnetes equis, Minyæ gens cognita frenis. [Colchi) ſcilicet nos. [Argo) Nomen eſt nauis Iaſonis, vt alibi diximus. [Turba Graia) id eſt vos Argonautæ qui eſtis Graij. [Aquam Phaſiacam) Nam Phaſis fluuius eſt Colchorum. [Plus æquo) id eſt plus iuſto, vt propter pulchritudinem tuam proderem patrem. [Decor) Pulchritudo tua. [Gratia ficta) .i. facundia ſimulata. [At ſemel) Vt magis audeat beneficium ſuum erga Iaſonem, dicit, quod debuiſſet pati eum ire in magna, & aperta pericula. [Noua puppis. Nam quidam volunt eam fuiſſe primam nauem. [Audaces) Temerarios, qui non

conſiderauerant magnitudinem periculi.[Iſſet).i.ire debuiſſet.[Aeſonides)Iaſon [Nõ præmeditatus) Inconſideratus. [Anhelatos) Efflatos,& experitos è naribus Taurorum.& in. [Ora)In facies. [Adunea) Curua. [Ieciſſet) Iacere debuiſſet,& ſpargere.[Semina)Dentes ſerpentis.[Totidem)Quod erant ſemina,hoc eſt dẽtes.[Caderet)Periret. [A ſuo cultu) .i. à ſemine,quod ipſe ſeminaſſet,& coluiſſet tanq̃ agricola. [Quantum,) q. d. multum,quia non decepiſſes poſtea me.[Dempta)Amota.[Capiti)vitæ meæ, quæ non eſſet in diſcrimine,ſicut eſt.[Eſt aliqua)Sententia eſt,color rhetoricus. [Exprobrare) Obijcere,quaſi cum probro.i. contumelia opponere,& referre. [Hac).ſ. voluptate exprobrandi beneficium.

A S C. V T tibi colchorum) Ex abrupto & ad præcogitata reſpiciente incidit exordio quocirca non dicam verſiculos eos,qui ex quibuſdam lib.præponuntur,eſſe Ouidianos.hi autem ſunt. Exul,inops, contempta nouo Medea marito dicit,an à regni tempore nulla vacant? [At tibi,&c.) Ordo priorum eſt.Medea exul,inops,& contempta dicit nouo marito.ſ.Iaſoni.Non dicit quid,& id artificioſe ſubticet,quia non congruit ſalutem dicere repudianti, nec male diceret cuius ſibi gratiam reconciliare molitur. Artificioſam quoque apoſiopeſin facit,quaſi ea obruente obiectione,quid dicis Medea iam contempta viro in regnum ſuſcepto? cui illa.[An à regni tempore).i.poſtquam in regno fui,quod pp eum deſerui. [Nulla vacant).ſ.tempora,vt mihi aures præbeat? aut quid ſimile. Sed q̃a,vt dixi hoc principium Ouidianum non eſt,dicamus Medeam præcogitaſſe ſic. Fateor quidem Iaſon,noua nupta regno dotata eſt,quod ipſa afferre non poſſum. & ita minus vtilis nunc fuero.[At memini).i.memoria repeto.[Quia ego regina).i.cum eſſem regina,hoc eſt filia regis Colchorum. [Ego vacaui).i.vacua omni alio negocio operam nauaui. [Tibi).ſ.vni,tunc.ſ. [Cum) .i. quando.[Peteres,vt ars mea ferret tibi opem).i.auxilium.[Tũc ſorores).i.Deæ fatales,quæ Parcæ dicuntur.[Debuerant fuſos euoluiſſe ſuos) Euoluiſſe pentaſyllabum eſt. dñr autem filo,ſeu ſtamine cuiuſlibet fata,ac dies commenſurare, vnde ſunt verſiculi. Clotho colum portat,Lacheſis trahit,Atropos occat.[Tunc potui Medea mori bene) Quod Cherea Terentianus dicit ſic. Nunc eſt tp̃s profecto interfici. cum perpeti me poſſum,ne hoc gaudiũ contaminet vitam ægritudine aliqua.[Arbor Pelias).i. in Pelio monte Theſſaliæ natali, hoc eſt ex ea facta Argo nauis.Eſt ergo patronymicum à loco natiuo,hoc eſt à patria, nec abuſiue,quia,vt Porphyrius aſſerit,locus,& patria etiam genus,hoc eſt principium generationis dicuntur,& à ſe denominantur,declinatur ergo hæc Pelias,huius Peliados,&c. Similiter Magnetis,huius Magnetidos,vnde profert accuſatiuum Magnetida,quocirca vtrunq; patronymicum locale eſt.dic ergo.[Argo Magnetida).i.in Magneſia fabricata.diximus autem in o,græce habere etiam o,in accuſatiuum,vnde leges Argo,non Argon, quia non deſcendit à nominatiuo Argos,ſed Argo,vt,& altera,quæ vehat Argo. [Turba Graia).i.vos Græci.[Aquam Phaſiacam)Phaſidis fluminis Colchorum. [Iſſet)Pro iuiſſet.& bene in tertia perſona loquitur,quaſi de alio,& redit ad eum in ſecunda dicens. [Quantum perfidiæ) ò quantum,q.d.ad vtinam periſſes,quia tũc multa mala fuiſſent dempta meo capiti. Nam ordo eſt.[Quantum).i.ò quantum multa,q.d.plurima mala fuiſſent adempta &c. [Eſt aliqua ingrato)Licet nullum,inquit,ſim abs te expectatura ſolatium, nec querelæ meæ precium, tamen non deſinam exprobrare meritum in te meum, cum ipſa exprobratio voluptatem pariat animo meo,quod & Charinus Terentianus ſic dicit in And. Sed quid ago, adeo ne ad eum,vt eum eo hanc iniuriam expoſtulem? ingeram mala multa. Atque aliquis dicat,nihil promoueris. Multum moleſtus certe ei fuero,atque animo morẽ geſſero.

H V B. IVſſus)Repetit longe beneficia ſua,à primo aduẽtu Iaſ. in Colchos. [Iuſſus) A Pelia patruo tuo. [Inexpertam)Inſuetam nauigationem. [Aduertere) .i. appellare.[Beata) Dicit, & latenter tangit hiſtoriam. Nam vt Str. ſcribit re-

Iuſſus in expertam Colchos aduertere puppim,
Intraſti patriæ regna beata meæ.
Hoc illic Medea fui, noua nupta quod hic eſt.
Quàm pater eſt illi, tam mihi diues erat.
Hic Ephyren bimarem, Scytia tenus ille niuoſa
Omne tenet: Ponti qua plaga læua iacet.

* Excipit hoſpitio iuuenes Aeeta pelaſgos:
Et præmitis pictos corpora Graia toros.
Tunc ego te vidi tunc cœpi ſcire, quis eſſes:
Illa fuit mentis prima ruina meæ.
* Vt vidi, vt perij: nec notis ignibus arſi,
Ardet vt ad magnos pinea tęda deos.
Et formoſus eras: & me mea fata trahebant:
Abſtulerant oculi lumina noſtra tui.
Perfide ſenſiſti: quis enim bene cedet amorem?
Eminet indicio prodita flamma ſuo.
Dixerat interea tibi rex: vt dura ferorum
Inſolito premeres vomere colla boum.
Martis erant tauri plus, quàm per cornua, ſæui:
Quorum terribilis ſpiritus ignis erat.
Aere pedes ſolidi, prætentaque naribus æra:
Nigra per afflatus hæc quoque facta ſuos.
Semina præterea populos genitura iuberis
Spargre deuota lata per arua manu:
Qui peterent natis ſecum tua corpora telis:
Illa erat agricolæ meſſis * iniqua ſuo.
Lumina cuſtodis ſuccumbere neſcia ſomno
Vltimum eſt aliqua decipere arte labor,
Dixerat Aeetes: mœſti conſurgitis omnes:
Menſaque purpureos deſerit alta toros.
Quàm tibi nunc longe regnum dotale Creuſæ,
Et ſocer, & magni nata Creontis erat.
Triſtis abis: oculis abeuntem proſequor vdis:
Et dixit tenui murmure lingua, vale.

gionis eius opes ex auri & ār gēti,& ferri metallis iuſtā quā dā in ea loca expeditionis oc caſionē ſuballegant.[Illic)In Colchis [Noua nupta)Creu ſa,quā nūc acceepiſti. [Pater) .ſ.eius Creon. [Tā diues erat mihi).ſ.Aeeta pr̄ meus. [Hic Ephyrē)Ephyre olim dicebat, q̄ poſtea Corynthus à Coryn tho filio Oreſtis inſtaurata nomen accepit,ęre clara,inde Virg.Ephyreiaq́. ęra.Cauēdū aūt ne legatur Zephyrem.[Bi marem) dicit,qa eſt inter duo maria,inde Hor. Bimariſque Corynthi mœnia. [Hic) .ſ. Creon pr̄ vxoris. [Ille).ſ pr̄ meus.[Tenus Scythia).ſ.vſq; ad Scythiā.[Omne Pōtū).i.omnē partē Ponti. [Qua).ſ.pa tre.[Plaga)Regio.[Læua) Si niſtra [Licet)poſita eſt.[Pelaſ gos).i.vos Argonautas græcos. [Præmitis pictos toros) .i. diſcūbitis in totis ornatis pictis tapetibus. [Prima ruina) Primū nocumentū.Virg. lib.4.Aen. Ille dies primus lęti &c.[Vt vidi,vt perij).ſ.vno eodemq́. tpe te vidi &amore tui capta ſum. [Ignibus).i.amoribus. [Nec notis).i.maximis,nō vſitatis.[Ardet)Cōparatio.i.ſicut teda accēſa ad ſacrificia deoꝝ crematur. [Et formoſus) Enumerat in Iaſone multa,quæ eā trahebant ad amorem.& in primis formoſitatē.[Et me mea fata,)Hoc dicit ex parte ſua,quod & mala fata ſua trahebant eam. [Abſtulerant).i.furati fuerant,multum .n. valent nutus oculorum ad prouocandum amorem. [Senſiſti) Aduertiſti,cognouiſti .i. quod ergo eram capta.[Quis enim,)q.d.nullus.[Eminet).i.apparet.[Suo indicio) Vt alibi:Quoque magis,tegit tanto magis ęſtuat ignis.nam flāma indicio ſe detegit,&ita amor, qui flammæ comparatur. [Dixerat) Oſtenſura Medea,q̄ magna multaq́. fuerint ſua erga Iaſonem beneficia,commemorat ſingula pericula q̄ Iaſon fuerat ſubiturus,à quibus cū eū liberauerit arguit eum ingratiſſimum eſſe,ſi eā deſeruerit.[Rex)Aeeta pr̄ meus.[Inſolito) Inſueto. erant enim indomiti Tauri.[Martis)Marti conſecrati,vt in epiſtola Hypſip. Iſſe ſacros Martis ſub iuga panda boues. [Plus quàm per cornua).i.qui etiam igne,quem naribus euomebant,erant ſęui,non ſolum per cornua,ſicut alij Tauri.[Spiritus).i.flatus.[Erat ignis terribilis)Nam pro flatu emittebant ignem terribilem. [Aëre pedes) Diſtinguendū eſt,vt ſint duæ dictiones. [Pedes,) Scilicet erant. [Solidi) Duri,& fortes.[Aëre)Per es quo erant muniti. [Prætenta)Oppoſita.[Naribus)Ori.[Hæc).ſ.æra. [Facta nigra) .i. fumoſa, & caliginoſa.[Per ſuos afflatos)Quia flatus igneus ſolet facere nigra,quæ tāgit.[Semina)

* Accepit hoſpitio iuuenes pater Aeta pelaſgos.

* Et vidi & perij.

* Acerba

Dentes ſerpentis. [Populus).i.homines. [Deuota manu).i.quæ ſe huic fato deuoueret,& dedicaret,ſicut dicimus Decios deuotos.[Qui).i.homines nati ex dentibus ſerpentis. [Peterent)Ferirent,inuaderent.[Telis natis ſecum)Vt ſupra Hypſipyle. Et ſubito natos arma tuliſſe viros.[Illa meſſis)Trãſlatio eſt.[Iniqua)Grata,& iniuſta [Suo agricolę)Cui pp laborem deberet fructum,nõ damnum reddere.[Vltimus)Vel maximus,vel certe extremus. Nam non huius peruigilis Draconis dentes,ſed alios erat ſeminaturus.[Neſcia ſuccumbere ſomno).i.quæ à ſomno non poterant vinci.[Aetes)Nominatiuus eſt græcus,nam Latine dr̃ Aeeta.[Dixerat)Supradicta eſſe tibi facienda.[Omnes).ſ.vox Argonautæ. [Conſurgitis)Ex toro,vbi diſcumbebatis,vt ſupra.Et premitis pictos corpora Graia toros.[Menſa deſeris toros)Quia remota eſt,vt poſtquam exẽpta fames epulis mẽſæq́. remotæ. [Quam tibi,)Hoc dicit tunc non cogitabas de vxore,quæ daret tibi magnam dotem,ſed de ſalute. [Dotale)Quod dicis eſſe datum tibi in dotem.[Quam).i.quãtum. [Erat longe).i.remotũ ab animo & cognitione tua.[Socer)Creon.[Et nata Creontis)Creuſa,q̃ erat longe. [Triſtis mœſtius. [Proſequor oculis) Proſpicio. [Vidis).i.lacrymantibus. [Lingua).ſ.mea.

A S C. HOC illi Medea fui).i.filia Regis.[Quàm diues).i.quantũ diues pr̃.[Eſt illi).ſ.Creuſæ nouæ nuptæ [Hic).ſ.Creon pater Creuſæ.[Tenet Ephyren).i.Corinthum.[Bimarem) .i.ſitam inter duo maria Aegeum,& Ionium. [Ille).ſ.pater meus. [Tenet omne).ſ.omnẽ regionem.[Qua plaga Ponti iacet læua).i.ſiniſtra: Tenus Scythia niuoſa. Scito ergo iuuenes, quòd Aeeta triſyllabum eſt.nec legatur Aeta pro Oeta. [Vt vidi & perij.) Virgilianum Hemiſtichion in Buc.cuius ſenſus eſt. [Vt vidi).i.ſtatim,poſtquã te vidi, [Vt).i.qualiter,cum admiratione,q.d boni qualiter perij.[Ad deos).i.ante deos,in ſacrificijs deorum. [Et formoſus eras &c.)Bene vtrunq; commemorat. Nam alterum nõ videtur ſatis fuiſſe,vt ſic periret.Non omnia enim formoſa continuo amamus.Quia tamen formoſus,erat amabilis, & quia fata trahebãt eam.[Nam fatale putat quòd per amorem in tanta mala inciderit)amabat miſere.[Quis enim bene cælat amorem?)q.d.nemo,& eſt prouerbiale.[Dixerat in terea tibi rex,) q.d.pater meus,qui præſcripſit tibi,quo pacto vellus aureum acquirendum eſſet,quia non niſi domitis prius Tauris Marti ſacti ignem naribus præ ferocitate efflantibus,qui pedes æreos habebant,his autem domitis erat ſolum ſulcandum. & in ſulcis ſerendi dentes ſerpentini,ſerpentis(inquam) à Cadmo interfecti,è quibus naſcerentur ſtatim armati homines,quos etiam interimere oporteret,&illis interemptis peruigilem draconem necare,quæ omnia cum ſuis opibus nequiret Iaſon efficere,confugit ad Medeam,cuius ope & arte fretus.victor euaſit,ſed tamen,quam ille prius dederat fidem,nunc non ſeruat,vnde perfidiæ damnat,atq; incuſat. [Pluſquam per cornua) Nam ceteri Tauri cornibus tantum feroces ſunt hi,autem etiam naribus,& pedibus,nam ſpiritus .i. flatus eorum erat igneus. [Nam ære pedes ſolidi) ſup.erant,hoc eſt pedes erant ex ſolido ære,& habebãt anteriorem partem narium æream, aut ſaltem æratam,hoc eſt ære munitam. quod tamen ex flamma euomita nigrũ erat.[Manu deuota).i.morti addicta. [Per aura dura) Et difficilia ſulcatu. [Telis natis ſecum).i.cum primum ipſi nati eſſent. [Suo agricolæ).i.cultori qui dentes ſeminauerit.[Erat)Pro foret.[Dixerat Aeetes) Vtroq; igitur modo legitur,& Aetes,& Aeeta. Nam prius dixit Aeeta pelagos.[Quam tibi &c.)Docet opes ſuas non minus vtiles fuiſſe Iaſoni,quàm nunc regnum Creuſæ,cum maius ſit beneficium vitam conſeruare,quàm regnum conferre,cum ſine vita inutile ſit regnum,& tamen ſpreta ea, à qua vitam conſeruatam habet duxit eam,à qua regnum obtineat. [Magni Creontis).i quem nunc tanti facis. [Et lingua dixit, tenui murmure) ſubaudi cum, vt ſit concomitante tenui murmure, quia non congrueret puellæ audacter,vale,dixiſſe homini peregrino. Nec leges,dixi,ſed dixit, quia lingua nominatiui eſt caſus, vt decet metrum.

H V B. MAre ſaucia).i.amore percuſſa.Virg.4.Aen. At regina graui iandudum ſaucia cura.[Male)In pernic ẽ meã. [Vt)Poſtquã. [Acta).i.præte

Vt poſitum thalamo tetigit male ſaucia lectum:
Acta eſt per lacrymas nox mihi, quanta fuit.
Ante oculos taurique meos,ſegeteſque nefandæ,
Ante meos oculos peruigil anguis erat.

Hinc

*Hic amor: hinc timor ē: ipm̄ timor auget amorē, *Hic amor: hic

Mane erat: & thalamo cara recepta ſoror,

Diſiectamque comas, auerſaque in ora iacentem

Inuenit, & lacrymis omnia plena meis.

Orat opem Minyis: petit altera habebit:

Aeſonio iuueni, quod rogat illa, damus.

Eſt nemus, & piceis, & frondibus ilicis atrum:

Vix illuc radijs ſolis adire licet.

Sunt in eo (fuerant certe) delubra Dianæ:

Aurea barbarica ſtat Dea facta manu.

Neſcio an exciderint mecū loca: venimus *ambo: *illuc

Orſus es inſido ſic prior ore loqui.

Ius tibi, & arbitrium noſtræ fortuna ſalutis

Tradidit: inque tua eſt vitaque morsq. manu.

rita. [Quanta fuit) .i. tanta, quanta fuit.i.tota. [Ante oculos) ſ.meos, quia te amabam tantum tibi timebam, quòd tota nocte videbar videre pericula tua. [Hinc) Ab vna parte. [Timor).ſ.patris. [Ipſum timor).i.quanto magis timebam, tanto magis amabam. [Mane erat).i.factū erat mane. [Soror).ſ.mea Calciope. [Diſiectam comas).i.me habentem comas incomptas & ſparſas. [Iacentem in ora aduerſa).i.cubantem in faciem, quod faciunt, qui nō poſſunt dormire. Iuuen. Cubat in faciem mox deinde ſupinus. [Omnia plena lacrymis).i.inuenit totum lectum humectatum meis lacrymis. [Orat) ſ.ſoror mea. [Minyis) Argonautis, vobis Theſſalicis. Nam ex Orchomeno, quod prius Minyeum vocabatur? colonos quoſdam ad Iolchon deductus conſtat, vt Strab. ſcribit, vnde Argonautæ Minyæ dicti ſunt, Nam Iaſon ex Iolcho fuit. [Altera petit) ſ.ſoror mea. [Altera habebit) Sic enim quidam lib. habent, & tunc intelligimus. [Altera habebat) .ſ. ego Medea, ſi habebit intelligimus Creuſam.i. altera petit altera capiet fructum. [Aeſonio iuueni).i. Iaſoni. [Quod petit) ſ.opem. [Eſt nemus) Deſcribit locum, in quo Iaſon locutus eſt cum Medea, & eam rogauit in auxilium ſuum. [Atrum) Obſcurum. [Picea ſpecies arboris. Virg. Procumbunt piceæ, interdum piceus adiectiuum eſt. Pix vero dicitur ipſe liquor, qui ex ipſa arbore manat. [Frondibus ilicibus).i. ilicibus frondoſis. [Vix illuc) Dicit ex denſitate nix poſſe illum locum illuſtrari à ſole. [Illuc) In illud nemus. [Delubra) Templa. [Certe fuerant) Quaſi correctio, quia dixit ſunt. Dicit neſcio, an nunc ſint, certe fuerant. [Dea) .i. ſimulacrum deæ Dianæ. [Neſcio, an exciderint) Cauendum eſt ne legatur, neſcis, quia neque ratio metri, neque ſenſus patitur, ſed neſcio, & eſt ſenſus, neſcio, an ita oblitus ſis locorum, ſicut mei. [Neſcio, an loca exciderint).i. ex memoria lapſa ſint. [Mecum) Sicut ego excidi tibi. [Orſus es).ſ. incepiſti, ab ordior. [Inſido ore) Inſidis verbis. [Ius tibi) Verba quibus Iaſon ad Medeam vſus eſt, eam ſibi concilians. [Ius) Poteſtatem, arbitrium auctoritatem. [Salutis) Vitæ. [Manu) .i. poteſtate.

NOX mihi quanta).i. tanta. [Eſt acta mihi).i. à me. [Quanta fuit) Sic 4. Aen. Nunc hyemem inter ſe luxu, quam longe fouere. [Segeteſque nefando).ſ. armentorum, vt Aen. 3. Telorum ſeges, ac iaculis increuit acutis. [Ipſum timor auget amorem) Quia amor oritur ex ſollicitudine, & curis. [Cara ſoror).ſ. Calciope. [Inuenit diſiectam comas).i. habentem. [Comas diſiectas, & iacentem in ora aduerſam) Morem .ſ. impatienter amantium, & amore languentem. [Orat opem Minyis).i. Theſſalis. Nam Minyæ Theſſaliæ ſunt populi Iaſonis in ea profectione comites, vt atteſtatur Orpheus in Argonautis. Vnde Metam. 7. Iamque fretum Minyæ Pegaſea puppe ſecabant, hoc eſt Argo à Pagaſe vrbe Magneſiæ. [Petit altera, & altera habebit) Meo iudicio, ſenſus eſt. [Ipſa petit altera).i. altera res, quia opem petit. [Et habebit altera) .i. altera res, quia amiſſionem fratris, & ſororis .ſ. Medeæ. [Eſt nemus & piceis) Piceæ arbores à pice, quæ ex eis diſtillat, dicuntur. [Ilicis) Sunt glandiferæ de genere quercuum. [Sunt in eo) Corrigit per parentheſim dicens fuerant certe, q. d. neſcio, an adhuc ſint, nec legendum eſt, & fuerant, nec ſunt & in eo fuerant. [Si quem iuuat ipſa poteſtas) Imò multos poſſe iuuat, quamuis nocere nolunt. A S C.

Perdere poſſe ſat eſt, ſi quem iuuat iſta poteſtas,
Sed tibi ſeruatus gloria maior ero.
Per mala noſtra ꝑcor, quorũ potes eſſe leuamen,
Per genus, & numen cuncta videntis aui,
Per triplices vultus, arcanaque ſacra Dianæ,
Et ſi forte aliquos gens habet iſta deos,
O virgo miſerere mei, miſerere meorum,
Effice me meritis tempus in omne tuum.
Quod ſi forte virum non dedignare pelaſgum,
(Sed mihi tam faciles vnde deoſque meos?)
Spiritus ante meus tenues vaneſcat in auras,
Quàm thalamo, niſi tu, nupta ſit vlla meo.
Conſcia ſit Iuno ſacris præfecta maritis,
Et dea, marmorea cuius in æde ſumus.
Hæc animum, & quota pars * etiã mouere puellæ
Simplicis, & dextræ dextera iuncta meæ:
Vidi etiã lacrymas, an & eſt pars fraudis in illis?

* horum

H V B. Perdere poſſe ſat eſt) Sņia theorica. Senſus eſt.ſi qs delectatur poteſtate ſatis ei debet eſſe quod poſſit nocere non tñ debet nocere. [Si iſta poteſtas.i.poſſe. [Iuuat)Delectat. [Quem).i.aliquem. [Eſt ſat)Sufficit. [Poſſe pdere)Poſſe interficere.Iuuen. Et q nolunt occidere quenq̃ poſſe volunt. [Sed)Subaudi,licet poſſis me perdere. [Seruatus) .i. ego tu auxilio liberat⁹. [Ero maior gloria)q̃ ſi paſſa fueris me mori.[Per mala)Adiurat Iaſon multis precibus, vt ſui miſereatur, & ſibi opem præſtet. [Leuamen) Auxilium. [Per genus).ſ.tuum. [Aui).ſ. Phœbi, vel Solis: Nã Aeetes filius fuit Solis, q videt oĩa. [Triplices vultus) Virg. in 4. Tria virginis ora Dianæ. Triplici nãq; vultu depingebatur,qa ipſa eſt Luna in cœlo,Diana in terris,& ſiluis, Proſerpina apud inferos.[Arcana)Myſtica,quæ noctu celebrabantur. [Et ſi forte) .i. p illos Deos veſtræ gentis. [Si forte)Aliquos habetis. [Meorum) Sociorum qui mecum ſunt. [Effice me tuum)Fac me tibi deditum,& obligatum.[Meritis)Beneficijs tuis [Quod ſi forte) Pollicetur etiam ei Iaſon ſe perpetuo habiturum eam legitimam vxorem.[Non dedignare) Non ſpernis,& faſtidis.[Virum)Maritum . [Sed mihi) Sunt,qui corrumpunt hunc verſum non intelligentes,eſt autem legendus ſic.[Sed mihi tam faciles vnde meoſq; deos?) Cauendum autem ne dicamus deoſq; meos,eſt autem ſenſus . [Sed vnde deos tam faciles) Subaudi, ſperẽ vel habeam? & vnde habeam deos.[Tam meos).i.tã obſequẽtes mihi? ita n.ſolemus loqui,ſpero te mihi facilem,& meũ,& eſt verſus interpoſitus,quaſi per parentheſim. [Spiritus).i.vita.[Ante vaneſcat).i.abibit. [In auras).i.ante moriar.[Quã vlla ſit meo) Niſi tu. [Conſcia)Confirmat promiſſionem ſuam per iuſiu,adducens Iunonem teſtem . [Sit conſcia).i.teſtis.ſ.huius meæ promiſſionis . [Præfecta) .i. præpoſita,quia ipſa præeſt nubentibus . ſic ſupra Phyllis: Iunonemq. toris quæ præſidet alma maritis.[Dea)Diana.[In æde) In templo,nam in ſingulari templum ſignificat,in plurali domum . [Hæc animum) Dicit, ex minima parte promiſſionum,quas fecit Iaſon,ſe potuiſſe moueri,& impelli ad id,quod petebat.[Hæc).ſ.quæ à te ſunt dicta.[Et quota pars).i.minima pars [Poſſunt mouiſſe).i.ſic aiſſe,lib.tamen vetuſti hĩc mouere,quod quidem accipiendum eſt preteriti tpis ſic,hęc mouere.i.mouerunt animum puellæ ſimplicis,& quota pars poſſunt .ſ. mouere . nam ſi infinitiuus ſit primam corripit. [Simplicis) Credulæ,vt ſupra . Simplicitas digna fauore fuit. [Iuncta).ſ.in pignus fidei. [Pars fraudis in illis).i.an & ipſæ ſciunt fallere? ſic Phyllis ſupra. Credidimus lacrymis an & hæ ſimulare docent? Hæ quoq; hñt artes,quaq; iubentur eũt.

A S C. PER triplices vltus) Aen.4. Tria virginis ora Dianæ. Seru.dixit eandem eſſe quæ Luna in cœlo,Diana in ſiluis,& Proſerpina apud inferos dicitur,vnde tris vultus habere prędicatur propter triplicem poteſtatem, quæ numinis ferè conceditur & ſignificatur in Ioue per fulmen triſulcum, in Neptuno per tridentẽ,& in Plutone p Cerberũ canem tricipitẽ. [Aui cũcta vidẽtis).ſ.ſolis,à noiatiuo auus.[Effice me tuũ).i.tibi obnoxiũ. [Sed mihi)Pulcherrima reticẽtia pudoris,& amoris plena, q.d. Si audere me tibi offerre maritum,& velis hẽre virũ Pelaſgũ,non eſt in terris,quẽ tibi ꝑferrem.[Sed vnde)Sup. inueniam.Horat.ſer.2.

Vnde

Vnde mihi lapidem. Aut nanciſcar. [Deos tam facile).i.qui, tam cito faciāt, quod optem. [Et tam meos).i.mihi tam fauorabiles, q.d. maius eſt id bonum, q̃ vt optare audeā. Si nō ita eſſet, Spiritus ante meus tenues vaneſcat in auras: Quā thalamo niſi tu, nupta ſit vlla meo. [Iuno ſacris præfecta maritis).i. pronuba. Virg. 4. Aen. Iunoni ante oēs cui vincla iugalia curæ. [Et quota,) q.d. ēt minima. [An & eſt pars fraudis in illis) Sic & Phyllis. Credidimus lacrymis, an & hæ ſimulare docentur? Hæ quoque habent artes, quaque iubentur, eunt.

Sic cito ſum verbis capta puella tuis.
Iungis & æripedes inaduſto corpore tauros.
Et ſolidam iuſſo vomere findis humum.
Arua venenatis pro ſemine dentibus imples,
Naſcitur & gladios, ſcutaque miles habens.
Ipſa ego, quæ dederam medicamina, pallida ſedi.
Cum vidi ſubitos arma tenere viros.
Donec terrigenæ (facinus miſerabile) fratres
In ſe conſtrictas conſeruere manus.
Peruigil ecce draco ſquamis crepitātibus horrēs
Sibilat, & torto pectore verit humum.
Dotis opes vbi erāt? vbi erat tunica regia coniux.
Quique maris gemini diſtinet Iſthmos aquas?
Illa ego, quæ tibi ſum nunc deniq; barbara facta,
Nunc tibi ſum pauper, nunc tibi viſa nocens.
Flammea ſubduxi medicato lumina ſomno.
Et tibi, quæ raperes, vellera tuta dedi.
Proditus eſt genitor, regnum, patriamq. reliqui.
Munus, in exilio * quod licet eſſe, tuli.
Virginitas facta eſt peregrini præda latronis.

HVB. Capta) Decepta. [Sic ſum) Cum iuraſſes per Iunonē & Dianam, & iunxiſſes dexteram dexteræ meæ, & addidiſſes lacrymas. [Iungis) Dicit quemadmodū implorato auxilio & impetrato, ipſe Iaſon incepit facere, quæ ſupra memorauit ei fuiſſe facienda, cū dixit. [Dixerat interea tibi rex &c. [Inaduſto) Vel valde vſto, vel non vſto, quia licet ſemper efflarent ignem, nunquam tamen eo igne vrebantur. [Solidam) Duram. [Pro ſemine) .i. loco ſeminis. ita enim ſparſit Iaſon dentes ſerpentis, ſicut ſpargitur ſemen. [Gladios).i. enſes. [Ipſa ego). Habet emphaſim, vult autem intelligere. quanto magis tu, & reliqui debuiſtis timere? [Pallida) Timida, conſequēs pro antecedenti. Luc. Ipſaq. inexpertis quod primum fecerat herbis, Expauit Medea nefas. [Subito,) id eſt ſubito natos. [Terrigenæ) id eſt geniti ex terra. [Facinus).i. factum. [Conſeruere) Commouere. [Conſtrictas).i. ſtrictis, hoc eſt nudis enſibus armatas. [Ecce) Magnum, & improuiſum aliquid ſignificat. [Crepitantibus) Reſonantibus. [Horrens) Aſper. ſunt enim ſerpentes ſquamiferi. Virg. Ter. collo ſquamea circum Terga dati. [Sibilat) Proprie dixit de ſerpente. Virg. Sibila lambebant linguis vibrantibus ora. [Torto) Obliquo, ſinuoſo. [Dotis opes) Medea ita amplificat beneficium ſuum, vt doti id anteponat. [Vbi erant) q.d. non quærebas tunc dotem cum ſolum de ſalute tibi cogitandum putares. [Regia) .i. regio ſanguine creata, vt nunc iactas eſſe iſtam tuam. [Iſthmos) Subaudi, vbi erat? id eſt Corinthus, quæ eſt in Iſthmo dixi in epiſt. Herm. ſuper eum locum. Qua duo porrectus longe freta diſtinet Iſthmos, & in epiſt. Phædræ ſuper eum locum. Aequora bina ſuis oppugnant fluctibus Iſthmon. [Diſtinet) Diuidit. [Gemini) Vt ſupra, Hic Ephirem bimarem. [Illa ego) Dicit ſe fuiſſe, quæ ei tot & tanta pericula ademerit. [Nunc denique) Nam tunc non tibi videar barbara, nec ſpernenda, cum à me opem expereres. [Nunc tibi ſum pauper) ſubaudi, ego illa. [Quæ nunc tibi).i. iudicio tuo. [Sum viſa).i putata. [Nocēs) ſcelerata, venefica. [Subduxi).i. remoui. [Flammea) Ignea habent enim ſerpentes oculos lucentes in modum ignis. Ouid. in 3. Met. de ſerpente, quem Cadmus interfecit. Igne micant oculi. [Medicato).i. medicamine quodam victo. [Quæ raperes).i. quæ rapere poſſes. [Tuta) .i. tu tutus, & ſine periculo ſalutis tuæ. [Proditus) Deceptus. [Munus quodlibet) Ita quidam legunt, vt ſit. ego tuli eſſe quodlibet munus in exilio, placet tamen magis, vt legatur,

* quodlibet

legatur,quod licet,&tunc erit ſenſus magis exprobans ingratitudinem Iaſonis ſic ego pro ſupradictis habui hanc remunerationem,quod licet mihi eſſe in exilio. [Tuli) .i. accepi. [Virginitas) Mea. [Præda) Rapina. [Latronis) Prædonis.ſ.cui Iaſonis,quia non vt maritus tegeſtiti, ſed vt prædo.

A S C. IVNGIS & æripedes &c.)Docet quæ beneficio ſuo peregerit. [Corpore inaduſto) .i.non aduſto,ſed illęſo ab igne,quem naribus efflabant.[Facinus miſerabile)Acclamatio, πάθος habens,q.d.indignum eſſe illos periſſe,vt perfidus ſaluetur. [Dotis opes vbi erant?) q.d.niſi meis tunc operibus adiutus fuiſſes,nunquam ad regnum aſpiraſſes. [Somno me) .i. per medicamentum inducto in ſerpentem.

Optima cum cara matre relicta ſoror.
At non te fugient ſine me germane reliqui:
Deficit hoc vno littera noſtro loco.
Qđ facere auſa mea eſt,nō audet ſcribere dextra:
Sic ego, ſed tecum, dilaceranda fui.
Nec tñ extimui (quid enim poſt illa timerem?)
Credere me pelago fœmina, iamq́ue nocens.
Numen vbi eſt?vbi Dij meritas ſubeamus in alto,
Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.
Compreſſos vtinam Symplegades eliſiſſent:
Noſtraq́ue adhærerent oſſibus oſſa tuis.
Aut nos Scylla rapax canibus miſiſſet edendos:

H V B. SOror) .ſ. mea Chalciope. [Cum matre).ſ.Idya,ita.n. teſte Heſiodo vocata eſt mr̄ Medeæ, licet quidā dicāt filiā fuiſſe Aeetæ, & Hypſæ, & Dio.dicit fuiſſe filiā Aeetę ex Hecate.[At nō te) Fratrē Abſyrtum a ſe interfectū dolet, dicit ergo.[O germane)Abſyrte.[Ego fugiēt)De patria. [Nō reliqui te ſine me)Nam Medea.n.ſecū dixit, & cū pater eā inſequeret, dilacerato fratre, & mēbris in varijs locis ſparſis (vt alibi diximus) patrē remorata eſt. [Littera) Epiſtola.[Vno).i.ſolo.[Deficit)Non habet animum.quia ex omnibus,quę pro te feci,hoc vnum eſt,quod nō audeo ſcribere.[Sic)ſicut frater dilaceratus eſt à me. [Sed tecum) Quia etiam tu meruiſti.[Quid enim timerem poſt illa) Nam qui maiora auſus eſt,nō timet minora.dicit igitur.[Ego fœmina,& iam nocēs) Duo ponit,quæ nauigationem timere ſolēt fœmineus ſexus timidus eſſe,cōſueuit.[Fœmina,)q.d.naturaliter timida.[Iā nocens)Quæ iam admiſeram ſcelus fraternæ cædis,ex mala.n.conſcientia ſolent magis timeri pericula. Iuuen.Hi ſunt,qui trepidant,& ad omnia fulgura pallent.[Non extimui credere) Non verita ſum cōmittere me pelago.[Quid.n.)Parentheſis eſt. [Numen).ſ.Dianæ læſæ. [Dij) .ſ.omnes,per quos tu peieraſti.[Vbi).ſ.ſunt qui nos puniant inter nauigādū. [Subeamus) .ſ.ambo,hoc eſt ego,& tu eſt autē proleplis.[Tu).ſ.ſub eas.[Pœnas fraudis)Quia me decepiſti.[Et ego pœnas credulitatis).i.ego puniar. quia tibi nimium facile credidi,cauendum vt legatur crudelitatis, nam ratio metri nullo pacto exigit, de enim ſyllaba ſecunda eius dictionis longa naturaliter eſt quam nō liceret breuiari. (Symplegades) Dicit quod vellet ſe fuiſſe comprehenſam,&eliſam inter ſymplegades,ſunt autem ſymplegades ſcopuli duo in Boſphoro Thracio,quos aliquando cōcurriſſe poëtę finxerunt,fortaſſe ꝓp opinionem, quam metus nauigantium fecit,nam cum loca ita ſint anguſta vt ſinus,non tranſitus procul viſentibus videbantur,ob metum arbitrati ſunt ſeiungi ſcopulus, qui antea iuncti videbantur,trediderunt́que cum euntibus inter ſe ſaxis quæ diſiuncta interdum videbantur ſolida abiſum, intercipiq́ue nauigia dicuntur autem à συμπλήττω.i.concutio dicuntur etiam à græcis συνδρομάδες.i.concurrentes,inde & Iuuen.& concurrentia ſexa,Cyaneas. dicuntur & Cyaneæ.i.nigræ.nam κύανον,nigrum ſignificat inter hæc ſaxa Iaſon eundo in Colcho,& redeundo cum magno diſcrimine tranſiſſe dicitur. Luc.lib.2.Vt Pagaſea ratis peteret cum Phaſidos vndas,Cyaneas tellus emiſit in æquora cantes. Rapta puppe minor ſubducta eſt montibus argo: Vanaq́ue percuſſit pontum Symplegas inanē.Et ſtatura redit. dicit igitur Medea vtinam fuiſſemus cōpreſſi,& interfecti inter Symplegedas,cū tranſiuimus per eas. [Eliſiſſent).i.compreſſiſſent. [Adhærerent tuis).i.vtinam ambo ſimul fuiſſemus colliſi, &

confracti.ita vt oſſa mea fuiſſent coniuncta oſſibus tuis. [Scylla) In mari ſiculo, nautæ magis pelagi deſidentis vorticibus territi vndas (vt Iuſt. ſer.) latrare putauerunt, quas ſorbentis æſtus vorago colligit. Hinc fabulæ Scyllam, & Charibdim peperere, hinc latratus audit os, hinc monſtri credita ſimulacra. Hanc aũt Scyllam Phorci & Crateidos nymphæ filiam ferunt, quam cũ amaret Glaucus deus marinus, cuius amore Circe tenebatur, qm̃ ipſe eã ſperneret illa irata fontẽ, quo Scylla ſe abluere ſolebat, venenis quibuſdam infecit, in quem rũ illa deſcendiſſet, pube tenus in feras, hoc eſt marinos canes mutata fertur, quę tranſeũtibus nauibus periculoſiſſima eſſe fertur, de qua nũc intelligit. Altera fuit filia Niſi Megarẽſium regis, quæ Minoë patriam ſuã Megara obſidẽte eius amore capta eſt, cumq́. Niſus eius pater purpuream comã ita conſecratam haberet, vt quod illã intactam teneret, patria potiretur, neq; ab vllo ei imperium auferri poſſet. Scylla vt hoſti, quẽ amabat, placeret, comam patris clam obſcidit, & patrem, patriamq́. ei prodidit quæ poſtea cũ ab eo præter ſpem ſperneretur, dolore in auem conuerſa eſt, pater quoq; Niſus deorum miſeratione in auis formã & ipſe mutatus dr̃. Hæ volucres ꝑpetuas inter ſe gerũt inimicitias, vt oñdit. Virg. in Georg. Aduertendum eſt tñ, quod hæc Scylla Niſi interdũ pro mõſtro maris à poëtis ponitur, vt à Virg. in Buc. Quid loquar aut Scyllã Niſi &c. item ab Ouid. in lib. 2 de Rem. Præterita rautus Niſeide nauita gaudet. Ait ergo. [Aut Scylla rapax vo.) Quæ naues in ſe rapit. [Canibus) ꝑꝑ fabulam, vt diximus. ſic Virg in Buc. Ah timidos nautas canibus laceraſſe marinis.

DEFICIT hoc vno,) q.d. id perſcribere nequeo, quo fratrem ſaltem diſcerpſerim. ſic 6. Aen. Ter patriæ cecidere manus &c. [Credere me pelago) Id Iuuen. Sat. 6. Lare docet fœminas videlicet, amatores, ac mœchos ſequentes nihil vereri maris tempeſtatẽ. [Symplegades eliſiſſent) ſpondaicus verſus põdus in ſenſu hñs. Nã in grauiori exitio optamus minus.

Debuit ingratis Scylla nocere viris.
Quæq́ vomit totidẽ fluctus, totidemq́. reſorbet:
Nos quoque Trinacriæ ſuppoſuiſſet aquæ.
Soſpes ad Hæmonias, victorq́. reuerteris vrbes?
Ponitur ad patrios aurea lana deos:
Quid referam Peliæ natas pietate nocentes?
Cæſaque virginea membra paterna manu?
Vt culpent alij, tibi me laudare neceſſe eſt:
Pro quo ſum toties eſſe coacta nocens.
Auſus es ò (iuſto deſunt ſua verba dolori)
Auſus es, Aeſonia dicere cęde domo.
Iuſſa, domo ceſſi natis comitata duobus,
Et, qui me ſequitur ſemper, amore tui.
* At ſubito noſtras vt Hymen cantatus ad aures

* Vt ſubito noſtras hymen.

DEbuit) qa & ipſa aliqñ interamãtes fuit. charybdis vt Ser. ſcr. mulier fuit voraciſſima, q̃ qa Herculi boues rapuit, à Ioue fulminata eſt & ĩ mare p̃cipitata, vñ nãm pręſtinã ſeruat, nã ſorbet vniuerſa & ſm Sal. ea cirrũ litꝰ Tauromintanũ egerit. de his duobꝰ piculis Virg. in Aen. Dextrũ Scylla latus lęuum implicata Charybdis Obſidet. [Suppoſuiſſet) Submerſiſſet. [Nos quoq;) Sicut & alia oia. [Trinacrię). i. Sicilię nã, vt diximꝰ, Sicilia eſt, q̃ Trinacria dr̃. [Soſpes) incolumis. [Et vi.) cõpos voti, qa potius es aureo vellere. [Hæmonias) Theſſalicas. [Ad deos patrios). i. Theſſalicos, tanq̃ monumentũ victoriæ. [Quid referã) Cõmemorat aliud ſuũ erga Iaſonẽ beneficiũ, quia in eius gratiã perſuaſit filiabus. [Peliæ) Vt patrem iugularẽt pollicita ſe reducturam eũ ad ętatem iuuenilẽ, quod cũ illæ feciſſent; Medea mortuum eum reliquit, quia faciebat ab eo non amari Iaſonẽ [Nocentes pietate) Quia nõ interfecerunt patrẽ, niſi ꝑꝑ pietatem, vt. ſ. ei prodeſſent. [Pietate) Nimio amore erga patrem. [Cæſa) Inciſa, lacerata. [Virginea) Puellari. hanc fabulam ſcr. ple. Ouid. lib 6. Met. [V.). i. q̃uis [Alij culpent). i. damnent ea, quæ feci [Tibi eſt neceſſe laudare me) Quia tuo amore cõpulſa ea feci. [Pro quo). i. cauſa cuius [Auſus es) Oſtendit ingratitudinẽ Iaſonis, q poſt tãta beneficia ipſam Medeã ab ſe eijcere auſus eſt [O iuſto parenthesis eſt,) q. d. nõ poſſum exprimere dolorẽ, quem cõcepi. [Auſus es) Cõduplicatio eſt. [Cede) Abi. [Aeſonia) Patris mei

mei Aeſonis.Nam vt ſupra diximus,in argum. Iaſon ſpontaneum diuortium Medeæ perſuadere conatus eſt.[Iuſſa).ſ à te.[Ceſſi) Abij,diſceſſi.[Duobus natis)Quos ex te ſuſcepi. [Et amore tui)Subaudi comitata. [Qui) ſ.amor.[Semper ſequitur me).i.qui nunquam me derelinquit. [At ſubito) Corrigendus eſt hic textus,vt ſenſus,& ratio metri conſtet, nam ſic legendum eſt. At ſubito noſtras vt Hymen cantatus ad aures.[Venit &c.) Senſus eſt,at poſtquam audiui carmina veſtra nuptialia,vobis quidem ſocialia,ſed mihi funebria, pertimui. pendet enim ordo vſque ad hunc locum. eſt autem talis.[At)Pertimui. [Vt).i.poſtquam. [Hymen cantatus).i.cantibus celebratus. nam vt alibi diximus,inuocabatur in nuptijs,vt vulgus hymen hymenæe,vocant,hymeneæ frequentant.

A S C. DEBVIT ingratis Scylla nocere viris) Quia & Glaucus illi ingratus fuerat.[Quæque viris)Caryb.ſ. vtraque aũt eſt in mari Siculo. (Soſpes ad Hem.) Reuerſum in patriam Iaſonem videlicet.[Theſſaliam)Quam non rectè tunc vocaſſet Theſſaliam,nondum enim ſic dicta erat,ſed poſtmodum à Theſſalo communi Iaſonis,ac Medeæ filio. Exprobrat Medea propter ingratitudinem eius, vocat ergo Hæmonias vrbes Theſſalicas,ab Hæmone.n. rege dicta eſt Theſſalia,prius Hæmonia. [Aurea lana) Aureum vellus. [Quid referam Peliæ,)q.d.etiam ſuaſu meo compulſæ ſunt filiæ Peliæ patrem occidere, putantes ſe pie cum eo acturas,hoc eſt ipſum ad iuuentam ætatem renouaturas. id autem ſuaſi Med.in vltionẽ quia Iaſonis fratres,& (vt quidam aſſerunt) patrem occidi fecerat Pelias. [Nocentes ergo pietate)Quia putabant ſe rem piam acturas.[Hymen ca.) .i.carmen nuptiale,quod epithalamium dicitur.accipimus enim nomina deorum pro rebus,quibus præſunt.

Venit: & accenſo lampades igne micant;
Tibiaque effudit ſocialia carmina, vobis,
At mihi, funeſta flebiliora tuba:
Pertimui:nec adhuc tantum ſcelus eſſe putabam:
Sed tamen toto pectore frigus erat. (tãt.
Turba ruũt:& hymẽ clamãt,* hymenæe frequen
Quò propior vox eſt: hoc mihi peius erat.
Diuerſi flebant ſerui, lacrymaſque tegebant.
Quis vellet tanti nuncius eſſe mali?
Me quoque,quidq̃d erat,potius neſcire iuuabat.
Sed tanquam ſcirem, mens mea triſtis erat.
Cum minor è pueris iuſſu, ſtudioque videndi
Conſtitit ad geminæ limina prima foris.
Hinc mihi,mater abi,pompã pater, inquit, Iaſon
Ducit, & adiunctos aureos vrget equos.
Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte.
Tuta nec à digitis ora fuere meis.
Ire animus mediæ ſuadebat in agmina turbæ.
* Sertaque compoſitis demere rapta comis.
Vix me continui, quin ſic laniata capillos
Clamarem, meus eſt, inijceremque manus.

H V B. LAmpades) Faces nuptiales.[Micãt) Splẽdẽt.[Tibiaq.) Tibię adhibebant nuptijs: Tubæ vero funeribus. Perſius,hinc tuba cãdelę, &c. [Tibiaq.) .ſ. poſtq̃. [Effudit) emiſit.[Carmina ſocialia vobis).i.tibi,& vxori tuæ p̃bentia ſignum ſocietatis.i.matrimonij [At mihi).ſ effudit carmina [Flebiliora).i.triſtiora. [Tuba funeſta).i.quæ funeribus adhiberi ſolet,vt ſupra diximus, nam erat ẽt militaris tuba ad acuendos animos militum ad pugnam. [Tm̃ ſcelus)Vt legitime duceres illã. [Frigus).i.timor.[Turba ruunt)Syntheſis eſt in numero. [Ruũt)properãt [Hymenęe) ſic legẽdũ eſt in vocatiuo,nõ aũt Hymeneæ, quia nulla rõne poteſt talis accuſatiuus reperiri,faceret.n.vel latine Hymenæum, vel græce Hymenæõ,vt alibi diximus.[Quo) Quanto.[Hoc).i.tanto. [Peius erat).i. magis angebar. [Diuerſi) i.in diuerſis locis domus.[Tegebant)Non.n.audebant clare flere. [Quis,) q.d. nullus,quia malarum rerum inuiti nuncij eſſe debemus. [Iuuabat).i.placebat mihi ignorare. [Tanquam).i. quaſi fuiſſem plenè inſtructa, & ſcirem te vxorem ducere. [Minor).ſ. natu,

*Hymenæa frequentant Hymenæa, ſcilicet feſta

*raptaq; cõpoſ. demere ſerta comis.

natu,& ætate.[E pueris]Ex duobus filius noſtris.[Iuſſu]Mandato meo.[Studio].i.cupiditate,quia pueri cupidi ſunt videre omnia noua.[Geminæ].i.duplices.Ouid.in Am. Me duplices occuluere fores.[Foris]Genitiuus eſt hoc loco ſingularis. [Conſtitit].ſ. vt viderer, quid fieret.[Hinc]Ex limine domus.[Mater abi]Verba pueri ad Medeam [Pompam].i.nuptialem triumphum,& apparatum.[Aureus].i.veſtibus aureis indutus. [Vrget].i.præmit. [Equos adiu.].i.vehitur curru,& ducitur ab equis. [Protinus] Statim auditis illis verbis. [Planxi].i.percuſſi.[Abſciſſa]Lacerata. [Nec fuere tuta] Quia dilacerata ſunt. [Animus] volũtas,impetus animi.[Suadebat].ſ.mihi. [Ire in agm.] .i. ire in mediam multitudinem, quæ circum te,& ſponſam tuam erat.[Et demere].i.auferre.[Rapta] Coronas quas habebat ſponſa tua.[Compoſitis]Ornatis.[Laniata cap.].ſ.meos.[Sic].ſ.ita lacerata,& ſqualli da.[Quin].i.vt non.[Meus eſt].ſ.maritus Iaſon.[Inijceremque ma.].i.eum mihi caperem, & mihi debitum ipſam vendicarem.diximus ſupra de iniectione manus in epiſt.Oreſtis,cũ expoſuimus, Inijce non timida in tua iura manus.

HYMEN clamant).i.repetunt hanc vocem Hymen,dicentes,Hymen,ô Hymenęe,ô Hymenæe,vt eſt apud Catul.& locutus eſt,ſicut in Euangelio,Vocatis me Magiſter, & Domine.[Hymenæa].ſ.feſta,aut gaudia,aut carmine, aut alia ad legitimas nuptias pertinentia. eſt.n.adiectiuum Hymenæus,a,um,ſed ponitur hic ſubſtantiue verum Deus ipſe etiam Hymenæus dicitur,nam græce Hymen dr̃ membrana,ſeu pellicula virginalis clauſtri. [Putatur tamen] Hymenæus fuiſſe vir quidam Athenienſis, defenſor virginum in bello, ita vt eius præſidio ad legitimas nuptias peruenerint,vnde eius nomen in nuptijs fauſtis, & legitimis frequentabant,quamuis non deſint,quam Veneris.& Bacchi filium putant. apud Romanos autem Talaſſio vocatur nuptiale carmen, quia Talaſſio clamitãdo ſeruata eſt in captu Sabinarum egregiæ puellæ virginitas,vt docet Plin.lib.j.[Quo].i.quanto. [Propior] .i.vicino vox eſt.[Hoc].i.tãto.[Peius].i.moleſtius erat mihi.[Qui vellit,]q.d.nullus. [Aureus]Pulcher aut auro ornatus. [Laniata capillos].i.habens capillos laniatos,& diſciſſos. ASC.

Læſa pater gaudet: Colchi gaudete relicti:
 Inferias vmbræ fratris habete mei:
Deſeror, amiſſis, regno, patriaque, domoque,
 Coniuge: qui nobis omnia ſoles erat.
Serpentes igitur potui, taurosque furenteis,
 Vnum non potui per domuiſſe virum.
Quæque feros repuli doctis medicatibus ignes:
 Non valeo flammas effugere ipſa meas.
Ipſi me cantus * artes, herbæ relinquunt.
 Nil dea, nil Hecates ſacra potentis agunt.
Non mihi grata dies: noctes vigilantur amaræ:
 Nec tener in miſero pectore ſomnus adeſt.
Quæ me non poſſum, potui ſopire draconem:
 Vtilior cuius, quàm mihi, cura mea eſt.
Quos ego ſeruaui, pellex amplectitur artus;
 Et noſtri fructus illa laboris habet.

* herbaque artesque.

LÆſa pater) Conuertit ſermonem ad eos, quos vr̃ læſiſſe,dicens, nunc factã eſſe eorũ vindictã.[Læſe].ſ.à me. [Colchi]Populi regioni meę [O vmbrę fratris) Quẽ ego crudeliter interfeci.[Habete inferias].i.eſtote placatæ, & habete vobis factas inferias ex malis meis exiſtimabant̃.n. fieri inferiæ mortuis.i. ſacra quoties eorũ inimici,vel hoſtes fuiſſent, vel morte, vel alio ſupplicio affecti.ide Virg. lib. x. Totidem quos educat Vfens Viuẽtis rapit iſerias & Pyrrhus apud Ouid. Placet Achilleos mactata Polyxena manes. ſunt.n. inferiæ ſacra mortuorũ.[Deſeror]ecce quõ ei ferantur inferię [Deſeror] vidua derelinquor. [Regno, patriaque,domoque amiſſis, &c.] Syntheſis eſt. [Coniuge] ſ.amiſſo. [Qui ſolus erat omnia]Quam omnia amiſſa æquo animo ferebam,dummodo eum haberem,ſic Briſeis ad Achillem. Tot tamen amiſſis te compenſauimus vnum. Tu dñs,tu vir,tu mihi frater eras.[Serpentes igitur] Conqueritur,quod potuerit domare ſerpentes, & tauros, & non potuerit domare Iaſona, & in amore ſuo retinere. [Vnum].i. ſolum HVB.

ſolum.ſ.te.[Quæq; te)Duæ ſunt dictiones.i.& ego,quæ.[Pepuli).i.remoui.populi autē le gendum eſt non reppuli.Nā poſt re geminatur conſonans in tribus præteritis,reppuli,rep peri,rettuli,in reliquis ſeruat naturā præſentibus. [Medicatibus).i.medicaminibus,ab eo, quo eſt hic medicatus quartę declinationis.[Flammas).i.ignes amoris.[Cantus)In canta tiones [Herbæq; ue)Vires herbarum.[Arteſque).ſ magicæ.[Dea).ſ Diana [Sacra Hecates) .ſ.Proſ erpinæ. Diodorus,tamen ſcribit,Hecatem filiam fuiſſe Perſæ,fratris Aectæ viri crudeliſſimi,quæ audacia,& immanitate patrem ſuperauit. quæ cū ad venena mortiferæ ſum mum ſtudium impendiſſet,prima aconitum inuenit,vim,naturamq́. cuiusq́. veneni in cibis,quos aduenis dabat,experta his rebus admodum edocta veneno patrem ſuſtulit,deinde regno aſſumpto templum Dianę ſtatuit,cui nauigantes hoſpites ſactificabat,exiſtimans ea crudelitate ſuum nomen clarius futurum,ex hac & Aeta patruo,vult Diod.natam Medeam,Circem,& Aegialeum,ſed de matre Idya, de qua ſupra diximus, certior eſt opinio. ergo Hecatem intelligamus Proſerpinam,quæ omnibus magicis præeſſe dicitur,quam,& ipſa Medea 7.Met.inuocaſſe dicitur his verbis.Tuque triceps Hecate,quæ ceptis conſcia no ſtris, Adiutrixque venis . & ſupradicto loco.Statuitque aras è ceſpite bias,Dexteriore Hecates,at læua parte Iuuentę,& item,Ibat ad antiquas Hecates Perſeidos aras, ex quo oſten dit eam Medeæ pro numine cultam fuiſſe. [Sacra) Quæ facio,vt tuum animum flectat ita ipſe loco ſupradicto . Haud procul egeſta ſcrobibus tellere duabus Sacra facit &c. [Nil agunt).i.nil proſunt . [Non grata) .i. non iucunda . [Amaræ) Acerbæ,plenæ Anxietatis. [Somnus).i.ſopor.[Miſeram).ſ.me.i.nec dormio.[Quæ).ſ.ego. [Non poſſum me).ſ.ſopire.i.dormire facere.[Draconem)Peruigilem.[Cura)Diligentia,ars eſt. [Pellex) Concubina.[Quos ergo ſeruaui).ſ.à morte. [Fructus) Vtilitatem . tranſlatio eſt ſumpta,vel à terra,vel ab arboribus .

A S C E N S I V S.

L AESE pater &c.) Docet ſe iuſtas dare pœnas patri,& Colchis,aliiſque, quas amore Iaſonis offenderat . [Habere inferias).i.ſacrificia,quæ inferis fiebant occiſione facta,quam inferi nimirum gaudent. [Cōiuge,qui)Qua propter ipſum cetera dereliquerat.[Quæque fero repuli) Vnum p,poſuit,vt dactyllus fit.nam vſus multorum reppulit,habet, nec ſtaret hic verſus,ſi reppulit ponatur.[Doctis medicatibus).i.per medicamentum doctorum,aut medicamentis docte adhibitis. [Sacrā Hecates) Quæ magicis artibus præeſt. [Mea cura) Non accipitur hic pro ſolicitudine,ſed quaſi pro curatione.& Medela,quam curamus mor bos,non qua torquemus,& vrimus corda . [Cuiuis).i.cuilibet alteri. Pellex græcum eſt, licet à pellendo quidam deductum putent .

Forſitan & ; ſtultæ dum te iactare maritæ
  Quæris: & iniuſtis auribus apta loqui:
In faciem , moreſque meos noua crimina fingis.
  Rideat: & vitiis læta ſit illa meis.
Rideat: & tyrio iacent ſublimis in oſtro:
  Flebit: & ardores vincet aduſta meos.
Dum ferrū, flammæq́. aderunt , ſuccusq́. veneni:
  Hoſtis Medeæ nullus inultus erit.
Quòd ſi forte preces præcordia ferrea tangunt:
  Nunc animis audi verba minora meis .
Nam tibi ſum ſupplex:quod tu mihi ſæpe fuiſti:

HVB. FOrſitan) eōis eſt ſuſpicio vxorum de maritis, quod de eis apud amicas maledicant,vt alibi diximus. [Iactare)Oſtētare, laudare. [Apta) Conuenientia.ſ.de vitiis vxoris tuæ, quæ vt eſt iniuſta, ita libenter audiet. [In faciem moreſque meos).i.maledicie de pulchritudine, & moribus meis. [Noua)Inaudita . [Fingis)Cōmiſceris mētiris. [Rideat) Pro ridebit . [Rideat) hę præcedentis eſt per indignationē.&ſubaudit,licet.[Subli

Nec moror ante tuos procubuiſſe pedes.
Si tibi ſum vilis: communes reſpice natos:
Sæuiet in partus dira nouerca meos.
Et nimium ſimiles tibi ſunt: & imagine tangor:
Et, quoties video, lumina noſtra madent.
Per ſuperos oro, per auitæ lumina flammæ,
Per meritum, & natos pignora noſtra * duos:
Redde torum: pro quo tot res inſana reliqui:
Adde fidem dictis: auxiliumque refer.
Non ego te imploro contra tauroſq;, viroſque:
Vtque tua ſerpens victa quieſcat ope:
Te peto: quem merui: quem nobis ipſe dediſti:
Cum quo ſum pariter facta parente parens:
Dos vbi ſit, quæris: campo numerauimus illo:
Qui tibi laturo vellus: arandus erat.
Aureus ille aries villo ſpectabilis aureo,
Dos mea: quam dicam ſi tibi, redde, neges.
Dos mea, tu ſoſpes: dos eſt mea, graia iuuentus:
I nunc, Siſyphias improbe confer opes:
Quod viuis: qđ habes nuptã, ſocerumq́. potentẽ,
Hoc ipſum, ingratus qđ potes eſſe: meum eſt.
Quos equidem actutũ, ſed quid prædicere pœnã
Attinet? ingentes parturit ira minas.
Quò feret ira, ſequar: facti fortaſſe pigebit:
Et piget infido conſuluiſſe viro.
Viderit iſta Deus: qui nunc mea pectora verſat:
Neſcio quid certe mens mea maius agit.

* tuos

mis) ſuperba. [Oſtro Tyrio).i. purpura, quæ apud Tyrũ abũdat. [Flebit) ſubaudi tamen. [Adulta) Cremata. [Vincet meos ardores) quia magis ardebit, q̃ ego nũc ardeo. [Dum ferrum) Enumerat ea, per quę poſſit ſe vlciſci. [Succuſq́. veneni).i. ſuccus venenoſarum herbarum. [Inultus) Impunitus. [Quod ſi forte) Precatur nunc Iaſona. [Meis animis) Quia ſum ſuperba, & alto aĩo, licet humilibus verbis tibi ſupplicem, & ſignificat eã, qualem Horat. præcepit. Sit Medea ferox, inuictaq́;. [Qđ) .ſ. eſſe ſupplicem. [Procubuiſſe).i. iacere? ſicut ſupplicantes facere ſolent. [Si ſum vilis tibi) ſi me paruifacis. [Communes) Ex vtroque noſtrum genitos. [Sæuiet) Faciet aliquid crudele. [Et nimium ſimiles) Adducit eos in gratiam, oſtẽdens eſſe ſimili patri. [Tãgor) Delector. [Imagine) ſimilitudine. ſic Dido ad Aeneam lib. 4. Aen. Si quis mihi paruulus aula Luderet Aeneas, qui te tantum ore referret. [Madẽt) .i. rigantur lacrymis, quia per eos recordor tui. [Lumina) .i. radius, & lucem. [Flammę, auitæ) .i. Solis aui mei, flammæ autem dixit, quia Dicunt Solem eſſe igneum. [Meritum) Beneficium, quod tibi præſtiti. [Pignora) Quia filij ſunt pignora matrimonij. [Torum) Ius tori .i. matrimonium. [Inſana).i. amore demens. [Tot res) Patrem patriam matrem, & ſororem. [Adde fidem dictis) .i. fac, vt dicta tua ſeruentur, & fidem habeant. [Refer) id eſt redde, ſicut ego dedi, quod eſt iuſtiſſimum. [Non ego) Dicit ſe præſtitiſſe auxilium in maiori re, quàm ipſa petat. [Imploro) Inuoco [Contra tauros) ſicut tu implorasti meum. [Quieſcat) Dormiat. [Victa) ſopita, notandum eſt poſuiſſe ſerpentem fœminino genere, ſicut, & Iuuenal. Et mouiſſe caput viſa eſt argentea ſerpens, nam vtriuſque generis. [Ipſe dediſti) id eſt tu propria voluntate ſponte. [Cum quo pariter ſum facta parẽte) id eſt ex quo ſuſcepi filios. [Dos vbi) Reſpondet obiectioni, quæ poſſet fieri de dote. [Campo) Ecce reſponſio. [Numerauimus) .ſ. dotem. [Qui erat arandus) Vt ſeminare dentes ſerpentis. [Tibi laturo.) Id eſt ablaturo. [Vellus).i. lanam auream, & eſt ſenſus accepiſti à me dotem magnam cum taurorum ferocitas per me compreſſa eſt, & ira terrigenarum, & denique cum abſtuliſti vellus aureum, nam cum id per me habueris, eſt dos mea. [Spectabilis) Pulcher. [Villo) Pilo, & lana [Quam) Dotem. [Neges,) Id eſt nolis mihi reddere. [Tu ſoſpes,) Id eſt vita tua præſeruata eſt dos mea [Graia iuuentus,) Id eſt omnes ſocij tui per me ſeruati ſunt. [Improbe) Perfide. [I nunc) Irriſio eſt. [Confer) id eſt compara. [Opes Siſyphias).i. opes Creontis

Viue memor noſtri: lacrymasq́. in funere ſunde.
Ne ue reformida corpus amantis amans.
Tu (rogo) proiectæ nimium mandata ſororis
* Perfer: mandatis perfruar ipſa patris.

pater meus iuſſit te exponi ſeris [Summa) vltima. [Nec mihi) Conqueritur, quod non potuerit præſtare officium, quod ſolet in funere filij [Iuſtis) Debitis propter affectũ naturæ, vnde ipſe Ouid. alibi: Quis matrem, niſi mentis inops, in funere nati Flere vetet? [Perfundere) Irrigare. [Nec tonſas). i. longas. [Non ſuper incubui) Nam parentes ex affectu naturali ſolent incumbere cadaueribus filiorum, & ſic eos mortuos oſculari. Virg. lib. 11. de Euandro. Pheretro Pallante repoſto Procubuit ſuper, atque hæret lacrymansq́ue, gemensq́ue. [Diripiunt) Auferunt, dilacerant. [Ipſa quoque) Dicit ſe ſecuturam filium ſuum quia gladio à patre miſſo ſe interficiet, vt ſupra dixit. [Vmbras infantis). i. animam filij mei. [Cum vulnere) Quod mihi faciam [Nec fuero dicta diu mater) Quin priuabor filio, ſine quo non poſſum dici mater. [Nec dicar orba diu) Quæ licet caream filio, & propter hoc ſim orba, tamen cito moriar, & ſic non dicar orba. [Tu tamen) Nunc rogat fratrem Machareum, vt colligat oſſa matris & filij, & reponat in eadem vrna. [Fruſtra ſperate) Quia cum ſperarem te futurum maritum meum, non potui, id conſequi. [Sorori) Pro à ſorore. [Sparſa) Diſperſa & dilacerata. [Refer) Reporta [Ad matrem) Ad me, ex qua paulo ante exierant [Socioque) Coniuncto, & communi. [Quamlibet arcta). ſ. quamuis ſtricta, & melius, quàm quælibet vrna. i. vas in quo reponebantur cineres cadauerum. Iuuen. Et in vrna perpetuum ver. [Funde lacrymasq́ue in funere). i. proſequere mortem meam lacrymis. [Reformida) Verere, time. [Perfer) Effice. [Mandata) Hæc. ſ. quæ tibi commiſi. [Proiectæ) Infelicis, & abiectæ [Ipſa) Ego. [Perfruar mandatis patris). i. faciam, quod pater mihi mandauit, quia ſup. dixit. Aeolus hunc enſem mittit tibi (tradidit enſem) Et iubet ex merito ſcire quid iſte velit.

** Quã et Planudes obſeruauit, M in datum p. ſequar.*

ASC. HEI mihi natali) πάτρω à tempore, quia die natali ſolebant priſci indulgere ganio. i. dare operam voluptati. Vnde Perſ. Hunc Macrine diem numera meliore lapillo. Qui tibi labentes apponit candidus annos. Et in Buc. Phyllida mitte mihi, meus eſt natalis Iola. Hinc Herodes dicitur die natali conuiuium celebraſſe, quo petitum ex caput Baptiſtæ. [Hæc tibi prima dies) Idem πάτρω. ſic de roſis Maro. Quam longa vna dies, ætas tam longa roſarum eſt. [Non ſuperincubui) Id enim moris. Vnde Anna de Didone: Et extremus ſi quis ſuper halitus errat: Ore legam. id autem faciebant applicando os ori, & ſuperincumbendo. [Nec mater fuero dicta) ſ. viua, quia ſeſe occiſura eſt. [Sparſa precor nati) Hęc epiſtolæ principalis eſt intentio. [Ne ue reformida) Quia amor, quod & honor facere ſolet.

IN XII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

AVrei velleris fabulam pleniſſime diximus in epiſtola Hypſipyles, quæ incipit. Littora Theſſaliæ itaque illuc recurratur. Quantum autem pertinet ad hunc locum, recitetur ex Diod. Iaſona Corinthij tradunt, cum annis decem cum Medea vixiſſet genuiſſe ex ea filios duos, quo tempore aiunt Medeam magno in honore non ſolum propter ſpeciem qua eminebat, ſed etiam propter prudentiam, ceteraſq́; virtutes, quibus ornata erat, à viro habitam fuiſſe, paulatim deinde ætatem decorem formæ auferente, Iaſon Glauces, quàm Poeta appellat Creuſam Creontis filiæ amore captus, virginem vxorem à patre petiuit, annuente Creonte, certumq́; nuptiarum ſtatuente diem: Iaſon Medeæ ſpontaneum diuortium perſuadere conatus eſt. Ait enim ſe cupere illam vxorem ducere, non in eius contentum, ſed vt filios ſuos in domum regiam ea cognatione introduceret. Medea hæc verba ægreferente, deosq́; iuriſiurandi præſtiti teſtes appellante Iaſon beneficij accepti immemor, & ingratus Creontis filia vxore accepta, Medeam abs ſe expulit, quid poſtea fecerit, dicemus in fine epiſtolæ. Irata igitur Medea hanc epiſtolam ad Iaſona ſcripſit, in qua primum commemorat Iaſoni ſua erga eum beneficia, & promiſſa, & iuſiurandum Iaſonis deinde adiurat ipſum Iaſona, vt ſi minus ſui cauſa, ſaltem cauſa filiorum communium velit eam recipere, & loco ſolito coniugij eam habere, quod ſi non fecerit, minatur ei ſe ſumpturam vindictam ſe tanta iniuria.

MEDEA IASONI.
EPISTOLA XII.

* Exul, inops, contempta nouo Medea marito
Dicit, * & an regni tempore nulla vacant.

VT * tibi Colchorū memini Regina vacaui.
Ars mea cum peteres, vt tibi ferret opem:
Tunc, quæ diſpenſant mortalia fata, ſorores
Debuerant ſuſos euoluiſſe meos.
Tunc potui Medea mori bene: quidquid ab illo
Produxi vitæ tempore: pœna fuit.
Hei mihi cur vnquam iuuenilibus acta lacertis
Phrixeam petijt Pelias arbor ouem?
Cur vnquam Colchi Magnetida vidimus Argo?
Turbaque Phaſiacam Graia bibiſtis aquam?
Cur mihi plus æquo flaui placuere capilli?
Et decor, & linguæ gratia ficta tuæ?
* At ſemel in nr̄as quoniam noua puppis arenas
Venerat: audaces attuleraque viros)
Iſſet anhelatos non præmeditatus in ignes
Immemor Aeſonides, oraque adunca boum.
Semina iecifſet: totidem ſumpſiſſet & hoſtes:
Vt caderet cultu cultor ab ipſe ſuo.
Quantum perfidiæ tecum ſcelerate periſſet.
Dempta forent capiti quàm mala multa meo.
Eſt aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas
Hac fruar: hæc de te gaudia ſola feram.

VT) .i. ſicut. [Regina) .i. ego filia regis Aeetæ, vt Virgil. Magnum reginæ, ſed n. miſeratus amorē Dedalus &c. illic reginam intelligit Ariadnem filiā regis Minois. [Colchorum) Colchi populi ſunt in Ponto, quibus imperauit Aeetę, regio Colchis appellatur. [Vacui) præſtiti operam, inſeruiui tibi. [Ars mea). ſ. magica, & incantatoria. Nā Str. lib. 1. dicit Medeam venefirā fuiſſe memoriæ proditū eſſe. [Sorores) .i. tres Parcæ. [Diſpēſant) Diſponunt, ſed quia dñr nere fata hominum, ideo dixit diſpenſam, vnde, & pēſa dicta ſunt à pendendo. [Fila) Alluſit ad officium earum. Iuuen. de parcis, & ſtaminis albi lanificæ. [Euoluiſſe) Diuiſis ſyllabis, vt ſupra diximus, legendū eſt. i. euacuaſſe. [Fuſos ſuos). i. debuerant finiuiſſe vitam meā. [Bene) .i. honeſte. [Quidquid) Senſus eſt, omnis vita, quæ fuit mihi poſt illud tp̄s, fuit pœna, quia ſemper vixi in magnis curis, & doloribus. [Hei mihi) Lōge reperit cauſam ſuorum maloꝝ, quod quidem eſt muliebre, vt in 1. epiſt. plene diximus ſuper eū locum. O vtinā tunc cum Lacedęmona claſſe petebat, & alijs multis epiſtolis conqueritur ergo, quod Iaſon cum Argonautis vnquā venerit in Colchos, & quod eius amore capta fuerit. [Acta) Impulſa. [Iuuenalibus) Fortibus. nam iuuenes robuſtiores. [Pelias) Theſſalica à Pelio monte Theſſaliæ, vbi inciſæ arbores ex quibus Argonauis fabricata eſt. [Ouem Phrixeam) Quam Phrixus Marti conſecrauit, vt ſupra dictum eſt in epiſtola Hypſipyles. [Arbor) Nauis. [Magnetida) Theſſalicam, Magneſia enim regio eſt annexa Theſſaliæ, vt Plinius ſcribit: Magnetes eius populi dicuntur equitandi periti, de quibus Lucan. lib. 6 Et Magnetes equis, Minyæ gens cognita frenis. [Colchi) ſcilicet nos. [Argo) Nomen eſt nauis Iaſonis, vt alibi diximus. [Turba Graia) id eſt vos Argonautæ qui eſtis Graij. [Aquam Phaſiacam) Nam Phaſis fluuius eſt Colchorum. [Plus æquo) id eſt plus iuſto, vt propter pulchritudinem tuam proderem patrem. [Decor) Pulchritudo tua. [Gratia ficta). i. facundia ſimulata. [At ſemel) Vt magis audeat beneficium ſuum erga Iaſonem, dicit, quod debuiſſet pati eum ire in magna, & aperta pericula. [Noua puppis. Nam quidam volunt eam fuiſſe primam nauem. [Audaces) Temerarios, qui non

HVB.

*Aliquis hæc duo carmina adulterina dicūt.

*An à regnis.

*At

conſiderauerant magnitudinem periculi.[Iſſet).i.ire debuiſſet.[Aeſonides)Iaſon [Nō premeditatus) Inconſideratus. [Anhelatos) E[illegible]itos,& experitos è naribus Taurorum.& in.[Ora)In facies. [Adunca) Curua. [Iecisset) Iacere debuiſſet,& ſpargere.[Semina)Dentes ſerpentis [Totidem)Quod erant ſemina,hoc eſt dētes.[Caderet)Periret. [A ſuo cultu) .i. à ſemine,quod ipſe ſeminaſſet,& coluiſſet tanq̃ agricola. [Quantum,) q. d. multum,quia non decepiſſes poſtea me.[Dempta)Amota.[Capiti)vitæ meæ, quæ non eſſet in diſcrimine,ſicut eſt.[Eſt aliqua)Sententia eſt,color rhetoricus. [Exprobrare) Obijcere,quaſi cum probro.i.contumelia opponere,& referre. [Hac).ſ. voluptate exprobrandi beneficium.

ASC. V T tibi colchorum) Ex abrupto & ad præcogitata reſpiciente incidit exordio quocirca non dicam verſiculos eos,qui ex quibuſdam lib.præponuntur,eſſe Ouidianos.hi autem ſunt. Exul,inops, contempta nouo Medea marito dicit,an à regni tempore nulla vacant? [At tibi,&c.) Ordo priorum eſt.Medea exul,inops,& contempta dicit nouo marito.ſ.Iaſoni.Non dicit quid,& id artificioſe ſubticet,quia non congruit ſalutem dicere repudianti, nec male diceret cuius ſibi gratiam reconciliare moritur.Artificioſam quoque apoſiopeſin facit,quaſi ea obruente obiectione,quid dicis Medea iam contempta viro in regnum ſuſcepto?cui illa.[An à regni tempore).i.poſtquam in regno fui,quod pp eum deſerui. [Nulla vacant).ſ.tempora,vt mihi aures præbeat? aut quid ſimile. Sed q̃a,vt dixi hoc principium Ouidianum non eſt,dicamus Medeam præcogitaſſe ſic. Fateor quidem Iaſon,noua nupta regno dotata eſt,quod ipſa afferre non poſſum. & ita minus vtilis nunc fuero.[At memini) i.memoria repeto.[Quia ego regina).i.cum eſſem regina,hoc eſt filia regis Colchorū. [Ego vacaui).i.vacua omni alio negocio operam nauaui. [Tibi).ſ.vni,tunc.ſ. [Cum) .i. quando.[Peteres,vt ars mea feret tibi opem).i.auxilium.[Tūc ſorores).i.Deæ fatales,quę Parcæ dicuntur.[Debuerant fuſos euoluiſſe ſuos) Euoluiſſe pentaſyllabūm eſt. dn̄r autem filo,ſeu ſtamine cuiuſlibet fata,ac dies commenſurare, vnde ſunt verſiculi. Clotho colum portat,Lacheſis trahit,Atropos occat.[Tunc potui Medea mori bene) Quod Cherea Terentianus dicit ſic. Nunc eſt tp̄s profecto interfici. cum perpeti me poſſum,ne hoc gaudiū contaminet vitam ægritudine aliqua.[Arbor Pelias).i. in Pelio monte Theſſaliæ natali, hoc eſt ex ea facta Argo nauis.Eſt ergo patronymicum à loco natiuo,hoc eſt à patria, nec abuſiue,quia,vt Porphyrius aſſerit,locus,& patria etiam genus,hoc eſt principium generationis dicuntur,& à ſe denominantur,declinatur ergo hæc Pelias,huius Peliados,&c. Similiter Magnetis,huius Magnetidos,vnde profert accuſatiuum Magnetida,quocirca vtrunq; patronymicum locale eſt.dic ergo.[Argo Magnetida).i.in Magneſia fabricata.diximus autem in o,græce habere etiam o,in accuſatiuum,vnde leges Argo,non Argon, quia non deſcendit à nominatiuo Argos,ſed Argo,vt,& altera,quæ vehat Argo. [Turba Graia).i.vos Græci.[Aquam Phaſiacam)Phaſidis fluminis Colchorum. [Iſſet)Pro iuiſſet.& bene in tertia perſona loquitur,quaſi de alio,& redit ad eum in ſecunda dicens. [Quantum perfidiæ) ò quantum,q.d.ad vtinam periſſes,quia tūc multa mala fuiſſent dempta meo capiti. Nam ordo eſt.[Quantum).i.ò quantum multa,q.d.plurima mala fuiſſent adempta &c. [Eſt aliqua ingrato)Licet nullum,inquit,ſim abs te expectatura ſolatium, nec querelæ meæ precium, tamen non deſinam exprobrare meritum in te meum, cum ipſa exprobratio voluptatem pariat animo meo,quod & Charinus Terentianus ſic dicit in And. Sed quid ago, adeo ne ad eum,vt cum eo hanc iniuriam expoſtulem? ingeram mala multa. Atque aliquis dicat,nihil promoueris. Multum moleſtus certe ei fuero,atque animo morē geſſero.

HVB. IVſſus)Repetit longe beneficia ſua,à primo aduētu Iaſ. in Colchos. [Iuſſus) A Pelia patruo tuo. [Inexpertam)Inſuetam nauigationem. [Aduertere) .i. appellare.[Beata) Dicit, & latenter tangit hiſtoriam. Nam vt Str. ſcribit te-

Iuſſus in expertam Colchos aduertere puppim,
Intraſti patriæ regna beata meę.
Hoc illic Medea fui, noua nupta quod hic eſt.
Quàm pater eſt illi, tam mihi diues erat.
Hic Ephyren bimarem, Scytia tenus ille niuoſa
Omne tenet: Ponti qua plaga læua iacet.

Ex

* Excipit hoſpitio iuuenes Aeeta pelaſgos:
Et præmitis pictos corpora Graia toros.
Tunc ego te vidi tunc cœpi ſcire, quis eſſes:
Illa fuit mentis prima ruina meæ.
* Vt vidi, vt perij: nec notis ignibus arſi,
Ardet vt ad magnos pinea tęda deos.
Et formoſus eras: & me mea fata trahebant:
Abſtulerant oculi lumina noſtra tui.
Perfide ſenſiſti: quis enim bene cedet amorem?
Eminet indicio prodita flamma ſuo.
Dixerat interea tibi rex: vt dura ferorum
Inſolito premeres vomere colla boum.
Martis erant tauri plus, quàm per cornua, ſæui:
Quorum terribilis ſpiritus ignis erat.
Aere pedes ſolidi, prætentaque naribus æra:
Nigra per afflatus hæc quoque facta ſuos.
Semina præterea populos genitura iuberis
Spargre deuota lata per arua manu:
Qui peterent natis ſecum tua corpora telis:
Illa erat agricolæ meſſis * iniqua ſuo.
Lumina cuſtodis ſuccumbere neſcia ſomno
Vltimum eſt aliqua decipere arte labor,
Dixerat Aeetes: mœſti conſurgitis omnes:
Menſaque purpureos deſerit alta toros.
Quàm tibi nunc longe regnum dotale Creuſæ,
Et ſocer, & magni nata Creontis erat.
Triſtis abis: oculis abeuntem proſequor vdis:
Et dixit tenui murmure lingua, vale.

* Accepit hoſpitio iuuenes pater Aeta pelaſgos.

* Et vidi & perij.

* Acerba

gionis eius opes ex auri & argẽti, & ferri metallis iuſtã quãdã in ea loca expeditionis occaſionẽ ſuballegant. [Hic) In Colchis [Noua nupta) Creuſa, quã nũc accepiſti. [Pater) .ſ. eius Creon. [Tã diues erat mihi) .ſ. Aeeta pr̃ meus. [Hic Ephyrẽ) Ephyre olim dicebatur, q̃ poſtea Corynthus à Corynthо filio Oreſtis inſtaurata nomen accepit, ęre clara, inde Virg. Ephyreiaq́. ęra. Cauẽdũ aũt ne legatur Zephyrem. [Bimarem) dicit, qa eſt inter duo maria, inde Hor. Bimariſque Corynthi mœnia. [Hic) .ſ. Creon pr̃ vxoris. [Ille) .ſ. pr̃ meus. [Tenus Scythia) .ſ. vſq; ad Scythiã. [Omne Põti) .i. omnẽ partẽ Ponti. [Qua) .ſ. patre. [Plaga) Regio. [Læua) Siniſtra [Licet) poſita eſt. [Pelaſgos) .i. vos Argonautas græcos. [Præmitis pictos toros) .i. diſcũbitis in totis ornatis pictis tapetibus. [Prima ruina) Primũ nocumentũ. Virg. lib. 4. Aen. Ille dies primus lęti &c. [Vt vidi, vt perij) .ſ. vno eodemq́. tpe te vidi & amore tui capta ſum. [Ignibus) .i. amoribus. [Nec notis) .i. maximis, nõ vſitatis. [Ardet) Cõparatio. i. ſicut teda accẽſa ad ſacrificia deo℞ crematur. [Et formoſus) Enumerat in Iaſone multa, quæ eã trahebant ad amorem. & in primis formoſitatẽ. [Et me mea fata,) Hoc dicit ex parte ſua, quod & mala fata ſua trahebant eam. [Abſtulerant) .i. furati fuerant, multum .n. valent nutus oculorum ad prouocandum amorem. [Senſiſti) Aduertiſti, cognouiſti .i. quod ergo eram capta. [Quis enim,) q.d. nullus. [Eminet) .i. apparet. [Suo indicio) Vt alibi: Quoque magis, tegit tanto magis ęſtuat ignis. nam flãma indicio ſe detegit, & ita amor, qui flammæ comparatur. [Dixerat) Oſtenſura Medea, q̃ magna multaq́. fuerint ſua erga Iaſonem beneficia, commemorat ſingula pericula q̃ Iaſon fuerat ſubiturus, à quibus cũ eũ liberauerit arguit eum ingratiſſimum eſſe, ſi eã deſeruerit. [Rex) Aeeta pr̃ meus. [Inſolito) Inſueto. erant enim indomiti Tauri. [Martis) Marti conſecrati, vt in epiſtola Hypſip. Iſſe ſacros Martis ſub iuga panda boues. [Plus quàm per cornua) .i. qui etiam igne, quem naribus euomebant, erant ſęui, non ſolum per cornua, ſicut alij Tauri. [Spiritus) .i. flatus. [Erat ignis terribilis) Nam pro flatu emittebant ignem terribilem. [Aëre pedes) Diſtinguendũ eſt, vt ſint duæ dictiones. [Pedes,) Scilicet erant. [Solidi) Duri, & fortes. [Aëre) Per es quo erant munitis. [Prætenta) Oppoſita. [Naribus) Ori. [Hæc) .ſ. æra. [Facta nigra) .i. fumoſa, & caliginoſa. [Per ſuos afflatos) Quia flatus igneus ſolet facere nigra, quæ tãgit. [Semina)

Dentes ſerpentis.[Populus).i.homines. [Deuota manu).i.quæ ſe huic fato deuoueret,& dedicaret,ſicut dicimus Decios deuotos.[Qui).i.homines nati ex dentibus ſerpentis, [Peterent)Ferirent,inuaderent.[Telis natis ſecum)Vt ſupra Hypſipyle. Et ſubito natos arma tuliſſe viros.[Illa meſſis)Trãſlatio eſt.[Iniqua)Grata,& iniuſta [Suo agricolę)Cui pp laborem deberet fructum,nõ damnum reddere.[Vltimus)Vel maximus,vel certe extremus. Nam non huius peruigilis Draconis dentes,ſed alios erat ſeminaturus.[Neſcia ſuccumbere ſomno).i.quæ à ſomno non poterant vinci.[Aetes)Nominatiuus eſt græcus,nam Latine dr̃ Aeeta.[Dixerat)Supradicta eſſe tibi facienda.[Omnes).ſ.vox Argonautæ. [Conſurgitis)Ex toro,vbi diſcumbebatis,vt ſupra.Et premitis pictos corpora Graia toros [Menſa deſeris toros)Quia remota eſt,vt poſtquam exẽpta fames epulis mẽſæq́ remotæ. [Quam tibi,)Hoc dicit tunc non cogitabas de vxore,quæ daret tibi magnam dotem,ſed de ſalute. [Dotale)Quod dicis eſſe datum tibi in dotem.[Quam).i.quãrum. [Erat longe).i.remotũ ab animo & cognitione tua.[Socer)Creon.[Et nata Creontis)Creuſa,q̃ erat longe. [Triſtis mœſtus. [Proſequor oculis) Proſpicio. [Vidis).i.lacrymantibus. [Lingua).ſ. mea.

A S C. HOC illi Medea fui).i.filia Regis.[Quàm diues).i.quantũ diues pr̃.[Eſt illi).ſ.Creuſæ nouæ nuptæ.[Hic).ſ.Creon pater Creuſæ.[Tenet Ephyren).i.Corinthum.[Bimarem) .i.ſitam inter duo maria Aegeum,& Ionium.[Ille).ſ.pater meus. [Tenet omne).ſ.omnẽ regionem.[Qua plaga Ponti iacet læua).i.ſiniſtra: Tenus Scythia niuoſa. Sciteo iuuenes, quòd Aeeta triſyllabum eſt.nec legatur Aeta pro Oeta. [Vt vidi & perij.) Virgilianum Hemiſtichion in Buc.cuius ſenſus eſt. [Vt vidi).i.ſtatim,poſtquã te vidi, [Vt).i.qualiter,cum admiratione,q.d boni qualiter perij.[Ad deos).i.ante deos,in ſacrificijs deorum. [Et formoſus eras &c.)Bene vtrunq; commemorat. Nam alterum nõ videtur ſatis fuiſſe,vt ſic periret.Non omnia enim formoſa continuo amamus.Quia tamen formoſus,erat amabilis, & quia fata trahebãt eam.[Nam fatale putat quòd per amorem in tanta mala inciderit)amabat miſere.[Quis enim bene cælat amorem?)q.d.nemo,& eſt prouerbiale.[Dixerat in terea tibi rex,) q.d.pater meus,qui præſcripſit tibi,quo pacto vellus aureum acquirendum eſſet,quia non niſi domitis prius Tauris Marti facti ignem naribus præ ferocitate efflantibus,qui pedes æreos habebant,his autem domitis erat ſolum ſulcandum. & in ſulcis ſerendi dentes ſerpentini,ſerpentis(inquam) à Cadmo interfecti,è quibus naſcerentur ſtatim armati homines,quos etiam interimere oporteret,& illis interemptis peruigilem draconem necare,quæ omnia cum ſuis opibus nequirit Iaſon efficere,confugit ad Medeam,cuius ope & arte fretus.victor euaſit,ſed tamen,quam ille prius dederat fidem,nunc non ſeruat,vnde perfidiæ damnat,atq; incuſat. [Pluſquam per cornua) Nam ceteri Tauri cornibus tantum feroces ſunt hi,autem etiam naribus,& pedibus,nam ſpiritus .i. flatus eorum erat igneus. [Nam ære pedes ſolidi) ſup.erant,hoc eſt pedes erant ex ſolido ære,& habebãt anteriorem partem narium æream, aut ſaltem æratam,hoc eſt ære munitam. quod tamen ex flamma euomita nigrũ erat.[Manu deuota).i.morti addicta. [Per aura dura) Et difficilia ſulcatu. [Telis natis ſecum).i.cum primum ipſi nati eſſent. [Suo agricolæ).i.cultori qui dentes ſeminauerit.[Erat)Pro foret.[Dixerat Aeetes) Vtroq; igitur modo legit,& Aetes,& Aeeta. Nam prius dixit Aeeta pelagos.[Quam tibi &c.)Docet opes ſuas non minus vtiles fuiſſe Iaſoni,quàm nunc regnum Creuſæ,cum maius ſit beneficium vitam conſeruare,quàm regnum conferre,cum ſine vita inutile ſit regnum,& tamen ſpreta ea, à qua vitam conſeruatam habet duxit eam,à qua regnum obtineat. [Magni Creontis).i quem nunc tanti facis. [Et lingua dixit, tenui murmure) ſubaudi eum, vt ſit concomitante tenui murmure, quia non congrueret puellæ audacter,vale,dixiſſe homini peregrino. Nec leges,dixi,ſed dixit, quia lingua nominatiui eſt caſus, vt decet mettum.

Vt poſitum thalamo tetigit male ſaucia lectum:
Acta eſt per lacrymas nox mihi, quanta fuit.
Ante oculos taurique meos,ſegeteſque nefandæ,
Ante meos oculos peruigil anguis erat.

H V B. MAre ſaucia).i.amore percuſſa.Virg.4.Aen. At regina graui iandudum ſaucia cura.[Male)In pernicię̃ meã. [Vt)Poſtquã. [Acta).i.præte

★ H.nc

*Hic amor:hĩnc timor ẽ:ipſm timor auget amorẽ,
Mane erat: & thalamo cara recepta ſoror,
Diſiectamq́ue comas, auerſaq́ue in ora iacentem
Inuenit, & lacrymis omnia plena meis.
Orat opem Minyis: petit altera habebit:
Aeſonio iuueni, quod rogat illa, damus.
Eſt nemus, & piceis, & frondibus ilicis atrum:
Vix illuc radijs ſolis adire licet.
Sunt in eo (fuerant certe) delubra Dianæ:
Aurea barbarica ſtat Dea facta manu.
Neſcio an exciderint mecũ loca:venimus*ambo:
Orſus es infido ſic prior ore loqui.
Ius tibi, & arbitrium noſtræ fortuna ſalutis
Tradidit: inq́ue tua eſt vitaq́ue morsq́. manu.

* Hic a- mor: hic

* illac

rita. [Quanta fuit) .i. tanta, quanta fuit.i.tota. [Ante ocu los) ſ.meos, quia te amabam tantum tibi timebam, quòd tota nocte videbar videre pe ricula tua. [Hinc) Ab vna parte. [Timor).ſ.patris. [Ipſum timor).i.quanto magis timebam, tanto magis amabam. [Mane erat).i factũ erat mane. [Soror).ſ.mea Calciope. [Diſiectam comas).i.me habentem comas incomptas & ſparſas. [Iacentem in ora aduerſa).i.cubantem in faciem, quod faciunt, qui nõ poſſunt dormire. Iuuen. Cubat in faciem mox deinde ſupinus. [Omnia plena lacrymis).i.inuenit totum lectum humectatum meis lacrymis. [Orat) ſ.ſoror mea. [Minyis) Argonautis, vobis Theſſalicis. Nam ex Orchomeno, quod prius Minyeum vocabatur ? colonos quoſdam ad Iolchon deductus conſtat, vt Strab. ſcribit, vnde Argonautæ Minyæ dicti ſunt, Nam Iaſon ex Iolcho fuit. [Altera petit).ſ.ſoror mea. [Altera habebit) Sic enim quidam lib. habent, & tunc intelligimus. [Altera habebat).ſ. ego Medea, ſi habebit intelligimus Creuſam.i.altera petit altera capiet fructum. [Aeſonio iuueni).i.Iaſoni. [Quod petit) ſ.opem. [Eſt nemus) Deſcribit locum, in quó Iaſon locutus eſt cúm Medea, & eam rogauit in auxilium ſuum. [Atrum) Obſcurum. [Picea ſpecies arboris. Virg. Procumbunt piceæ, interdum piceus adiectiuum eſt. Pix vero dicitur ipſe liquor, qui ex ipſa arbore manat. [Frondibus ilicitis).i.ilicibus frondoſis. [Vix illuc) Dicit ex denſitate nix poſſe illum locum illuſtrari à ſole. [Illuc) In illud nemus. [Delubra) Templa. [Certe fuerant) Quaſi correctio, quia dixit ſunt. Dicit neſcio, an nunc ſint, certe fuerant. [Dea).i. ſimulacrum deæ Dianæ. [Neſcio, an exciderint) Cauendum eſt ne legatur, neſcis, quia neque ratio metri, neque ſenſus patitur, ſed neſcio, & eſt ſenſus, neſcio, an ita oblitus ſis locorum, ſicut mei. [Neſcio, an loca exciderint).i.ex memoria lapſa ſint. [Mecum) Sicut ego excidi tibi. [Orſus es).ſ.incepiſti, ab ordior. [Infido ore) Infidis verbis. [Ius tibi) Verba quibus Iaſon ad Medeam vſus eſt, eam ſibi concilians. [Ius) Poteſtatem, arbitrium auctoritatem. [Salutis) Vitæ. [Mánu).i.poteſtate.

NOX mihi quanta).i.tanta. [Eſt acta mihi).i.à me. [Quanta fuit) Sic 4. Aen. Nunc hyemem inter ſe luxu, quam longe fouere. [Segeteſq́ue nefando).ſ.armentorum, vt Aen. 3. Telorum ſeges, ac iaculis increuit acutis. [Ipſum timor auget amorem) Quia amor oritur ex ſollicitudine, & curis. [Cara ſoror).ſ. Calciope. [Inuenit diſiectam comas).i.habentem. [Comas diſiectas, & iacentem in ora aduerſam) Morem .ſ. impatienter amantium, & amore languentem. [Orat opem Minyis).i. Theſſalis. Nam Minyæ Theſſaliæ ſunt populi Iaſonis in ea profectione comites, vt atteſtatur Orpheus in Argonautis. Vnde Metam. 7. Iamq́ue fretum Minyæ Pegaſea puppe ſecabant, hoc eſt Argo à Pagaſe vrbe Magneſiæ. [Petit altera, & altera habebit) Meo iudicio, ſenſus eſt. [Ipſa petit altera).i.altera res, quia opem petit. [Et habebit altera) .i. altera res, quia amiſſionem fratris, & ſororis .ſ. Medeæ. [Eſt nemus & piceis) Piceæ arbores à pice, quæ ex eis diſtillat, dicuntur. [Ilicis) Sunt glandiferæ de genere quercuum. [Sunt in eo) Corrigit per parentheſim dicens fuerant certe, q. d. neſcio, an adhuc ſint, nec legendum eſt, & fuerant, nec ſunt & in eo fuerant. [Si quem iuuat ipſa poteſtas) Imò multos poſſe iuuat, quamuis nocere nolunt.

A S C.

Perdere poſſe ſat eſt, ſi quem iuuat iſta poteſtas,
Sed tibi ſeruatus gloria maior ero.
Per mala noſtra p̃cor, quorũ potes eſſe leuamen.
Per genus, & numen cuncta videntis aui.
Per triplices vultus, arcanaque ſacra Dianæ,
Et ſi forte aliquos gens habet iſta deos.
O virgo miſerere mei, miſerere meorum,.
Effice me meritis tempus in omne tuum.
Quod ſi forte virum non dedignare pelaſgum,
(Sed mihi tam faciles vnde deoſque meos?)
Spiritus ante meus tenues vaneſcat in auras.
Quàm thalamo, niſi tu, nupta ſit vlla meo.
Conſcia ſit Iuno ſacris præfecta maritis.
Et dea, marmorea cuius in æde ſumus.
Hæc animum,& quota pars * etiã mouere puellæ
Simplicis, & dextræ dextera iuncta meæ:
Vidi etiã lacrymas, an & eſt pars fraudis in illis?

* horum

HVB. PErdere poſſe ſat eſt) Sñia rhetorica. Senſus eſt, ſi qs delectatur poteſtate ſatis ei debet eſſe quod poſſit nocere non aũt debet nocere. [Si ipſa poteſtas.i.poſſe. [Iuuat) Delectat. [Quem).i.aliquem. [Eſt ſat) Sufficit. [Poſſe pdere) Poſſe interficere. Iuuen. Et q nolunt occidere quenq̃ poſſe volunt. [Sed) Subaudi, licet poſſis me perdere. [Seruatus) .i. ego tu auxilio liberat⁹. [Ero maior gloria) q̃ ſi paſſa fueris me mori. [Per mala) Adiurat Iaſon multis precibus, vt ſui miſereatur, & ſibi opem præſtet. [Leuamen) Auxilium. [Per genus).ſ.tuum. [Aui).ſ. Phœbi, vel Solis: Nã Aeetes filius fuit Solis, q videt oia. [Triplices vultus) Virg. in 4. Tria virginis ora Dianæ. Triplici aũt vultu depingebatur, qa ipſa eſt Luna in cœlo, Diana in terris, & ſiluis, Proſerpina apud inferos. [Arcana) Myſtica, quæ noctu celebrabantur. [Et ſi forte) .i. p illos Deòs veſtræ gentis. [Si forte) Aliquos habetis. [Meorum) Sociorum qui mecum ſunt. [Effice me tuum) Fac me tibi deditum, & obligatum. [Meritis) Beneficijs tuis. [Quod ſi forte) Pollicetur etiam ei Iaſon ſe perpetuo habiturum eam legitimam vxorem. [Non dedignare) Non ſpernis, & faſtidis. [Virum) Maritum. [Sed mihi) Sunt, qui corrumpant hunc verſum non intelligentes, eſt autem legendus ſic. [Sed mihi tam faciles vnde meoſq. deos?) Cauendum autem ne dicamus deoſque meos, eſt autem ſenſus. [Sed vnde deos tam faciles) Subaudi, ſperẽ vel habeam? & vnde habeam deos. [Tam meos).i.iã obſequẽtes mihi? ita.n.ſolemus loqui, ſpero te mihi facilem, & meũ, & eſt verſus interpoſitus, quaſi per parentheſim. [Spiritus).i.vita. [Ante vaneſcat).i.abibit. [In auras).i.ante moriar. [Quã vlla ſit meo) Niſi tu. [Conſcia) Confirmat promiſſionem ſuam per iurũ, adducens Iunonem teſtem. [Sit conſcia).i.teſtis.ſ.huius meæ promiſſionis. [Præfecta) .i. præpoſita, quia ipſa præeſt nubentibus. ſic ſupra Phyllis: Iunonemq́. toris quæ præſidet alma maritis. [Dea) Diana. [In æde) In templo, nam in ſingulari templum ſignificat, in plurali domum. [Hæc animum) Dicit, ex minima parte promiſſionum, quas fecit Iaſon, ſe potuiſſe moueri, & impelli ad id, quod petebat. [Hæc).ſ.quæ à te ſunt dicta. [Et quota pars).i.minima pars. [Poſſunt mouiſſe).i.flexiſſe, lib. tamen vetuſti hñt mouere, quod quidem accipiendum eſt prę̨teriti tpis ſic, hęc mouere.i.mouerunt animum puellæ ſimplicis, & quota pars poſſunt .ſ. mouere. nam ſi infinitiuus ſit primam corripit. [Simplicis) Credulæ, vt ſupra. Simplicitas digna fauore fuit. [Iuncti).ſ.in pignus fidei. [Pars fraudis in illis).i.en & ipſæ ſciunt fallere? ſic Phyllis ſupra. Credidimus lacrymis an & hæ ſimulare docentẽ? Hæ quoq; hñt artes, quaq́; iubentur eũt.

ASC. PER triplices vltus) Aen.4. Tria virginis ora Dianæ. Seru. dixit eandem eſſe quæ Luna in cœlo, Diana in ſiluis, & Proſerpina apud inferos dicitur, vnde tris vultus habere prę̨dicatur propter triplicem poteſtatem, quæ numinis ferè conceditur & ſignificatur in Ioue per fulmen triſulcum, in Neptuno per tridentẽ, & in Plutone p Cerberũ canem tricipitẽ. [Aui cũcta vidẽtis).ſ.ſolis, à noiatiuo auus. [Effice me tuũ).i.tibi obnoxiũ. [Sed mihi) Pulcherrima reticẽtia pudoris, & amoris plena, q.d. Si audere me tibi offerre maritum, & velis hẽre virũ Pelaſgũ, non eſt in terris, quẽ tibi pferrem. [Sed vnde) Sup. inueniam. Horat. ſer. 2.

Vnde

Vnde mihi lapidem. Aut nanciſcar. [Deos tam facile).i.qui, tam cito faciāt, quod optem. [Et tam meos).i.mihi tam fauorabiles, q.d. maius eſt id bonum, q̄ vt optare audeā. Si nō ita eſſet, Spiritus ante meus tenues vaneſcat in auras: Quā thalamo niſi tu, nupta ſit vlla meo. [Iuno ſacris præfecta maritis).i.pronuba. Virg. 4. Aen. Iunoni ante oēs cui vincla iugalia curæ. [Et quota,) q.d. ēt minima. [An & eſt pars fraudis in illis) Sic & Phyllis. Credidimus lacrymis, an & hæ ſimulare docentur? Hæ quoque habent artes, quaque iubentur, eunt.

Sic cito ſum verbis capta puella tuis.
Iungis & æripedes inaduſto corpore tauros.
Et ſolidam iuſſo vomere findis humum.
Arua venenatis pro ſemine dentibus imples,
Naſcitur & gladios, ſcutaque miles habens.
Ipſa ego, quæ dederam medicamina, pallida ſedi.
Cum vidi ſubitos arma tenere viros.
Donec terrigeneæ (facinus miſerabile) fratres
In ſe conſtrictas conſeruere manus.
Peruigil ecce draco ſquamis crepitātibus horrēs
Sibilat, & torto pectore verit humum.
Dotis opes vbi erāt? vbi erat tunica regia coniux.
Quique maris gemini diſtinet Iſthmos aquas?
Illa ego, quæ tibi ſum nunc deniq; barbara facta,
Nunc tibi ſum pauper, nunc tibi viſa nocens.
Flammea ſubduxi medicato lumina ſomno.
Et tibi, quæ raperes, vellera tuta dedi.
Proditus eſt genitor, regnum, patriamq. reliqui.
Munus, in exilio * quod licet eſſe, tuli.
Virginitas facta eſt peregrini præda latronis.

H V B.

CApta) Decepta. [Sic ſum) Cum iuraſſes per Iunonē & Dianam, & iunxiſſes dexteram dexteræ meæ, & addidiſſes lacrymas. [Iungis) Dicit quemadmodū imploraτo auxilio & impetrato, ipſe Iaſon incepit facere, quæ ſupra memorauit ei fuiſſe facienda, cū dixit. [Dixerat interea tibi rex &c. [Inaduſto) Vel valde vſto, vel non vſto, quia licet ſemper efflarent ignem, nunquam tamen eo igne vtebantur. [Solidam) Duram. [Pro ſemine) .i. loco ſeminis. ita enim ſparſit Iaſon dentes ſerpentis, ſicut ſpargitur ſemen. [Gladios).i.enſes. [Ipſa ego). Habet emphaſim, vult autem intelligere. quanto magis tu, & reliqui debuiſtis timere? [Pallida) Timida, conſequēs pro antecedenti. Luc. Ipſaq. inexpertis quod primum fecerat herbis, Expauit Medea nefas. [Subito,) id eſt ſubito natos. [Terrigenæ) id eſt geniti ex terra. [Facinus).i.factum. [Conſeruere) Commouere. [Conſtrictas).i.ſtrictis, hoc eſt nudis enſibus armatas. [Ecce) Magnum, & improuiſum aliquid ſignificat. [Crepitantibus) Reſonantibus. [Horrens) Aſper. ſunt enim ſerpentes ſquamiferi. Virg. Ter. collo ſquamea circum Terga dati. [Sibilat) Proprie dixit de ſerpente. Virg. Sibila lambebant linguis vibrantibus ora. [Torto) Obliquo, ſinuoſo. [Dotis opes) Medea ita amplificat beneficium ſuum, vt doti id anteponat. [Vbi erant) q.d. non quærebas tunc dotem cum ſolum de ſalute tibi cogitandum putares. [Regia) .i. regio ſanguine creata, vt nunc iactas eſſe iſtam tuam. [Iſthmos) Subaudi, vbi erat? id eſt Corinthus, quæ eſt in Iſthmo dixi in epiſt. Herm. ſuper eum locum. Qua duo porrectus longe freta diſtinet Iſthmos, & in epiſt. Phædræ ſuper eum locum. Aequora bina ſuis oppugnant fluctibus Iſthmon. [Diſtinet) Diuidit. [Gemini) Vt ſupra, Hic Ephirem bimarem. [Illa ego) Dicit ſe fuiſſe, quæ ei tot & tanta pericula ademerit. [Nunc denique) Nam tunc non tibi videar barbara, nec ſpernenda, cum à me opem experetes. [Nunc tibi ſum pauper) ſubaudi, ego illa [Quæ nunc tibi).i.iudicio tuo. [Sum viſa).i putata. [Nocēs) ſcelerata, venefica. [Subduxi).i.remoui. [Flammea) Ignea habent enim ſerpentes oculos lucentes in modum ignis. Ouid. in 3. Met. de ſerpente, quem Cadmus interfecit. Igne micant oculi. [Medicato).i.medicamine quodam victo. [Quæ raperes).i.quæ rapere poſſes. [Tuta) .i. tu tutus, & ſine periculo ſalutis tuæ. [Proditus) Deceptus. [Munus quodlibet) Ita quidam legunt, vt ſit. ego tuli eſſe quodlibet munus in exilio, placet tamen magis, vt legatur,

*quodlibet

legatur,quod licet,&tunc erit ſenſus magis exprobans ingratitudinem Iaſonis ſic ego pro ſupradictis habui hanc remunerationem,quod licet mihi eſſe in exilio. [Tuli) .i. accepi. [Virginitas) Mea. [Præda) Rapina. [Latronis) Prædonis.ſ.cui Iaſonis,quia non vt maritus tegeſtiiti, ſed vi prædo.

ASC. IVNGIS & æripedes &c.)Docet quæ beneficio ſuo peregerit. [Corpore inaduſto) .i.non aduſto,ſed illęſo ab igne,quem naribus efflabant.[Facinus miſerabile)Acclamatio, πάθος habens,q.d.indignum eſſe illos periſſe,vt perfidus ſaluetur. [Dotis opes vbi erant?) q.d.niſi meis tunc operibus adiutus fuiſſes,nunquam ad regnum aſpiraſſes. [Somno me) .i. per medicamentum inducto in ſerpentem.

Optima cum cara matre relicta ſoror.
At non te fugient ſine me germane reliqui:
Deficit hoc vno littera noſtro loco.
Qđ facere auſa mea eſt,nõ audet ſcribere dextra:
Sic ego, ſed tecum, dilaceranda fui.
Nec tñ extimui (quid enim poſt illa timerem?)
Credere me pelago fœmina, iamque nocens.
Numen vbi eſt?vbi Dij meritas ſubeamus in alto,
Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.
Compreſſos vtinam Symplegades eliſiſſent:
Noſtraque adhærerent oſſibus oſſa tuis.
Aut nos Scylla rapax canibus miſiſſet edendos:

HVB. SOror) .ſ. mea Chalciope. [Cum matre).ſ.Idya,ita.n. teſte Heſiodo vocata eſt mr̃ Medeæ, licet quidã dicãt filiã fuiſſe Aeetæ, & Hypſæ, & Dio.dicit fuiſſe filiã Aeetę ex Hecate.[At nõ te) Fratrẽ Abſyrium a ſe interfectũ dolet, dicit ergo.[O germane) Abſyrie.[Ego fugiẽt)De patria. [Nõ reliqui te ſine me)Nam Medea.n.ſecũ dixit, & cũ pater eã inſequeret, dilacerato fratre, & mẽbris in varijs locis ſparſis (vt alibi diximus) patrẽ remorata eſt. [Littera) Epiſtola.[Vno).i.ſolo.[Deficit)Non habet animum.quia ex omnibus,quę pro te feci,hoc vnum eſt,quod nõ audeo ſcribere.[Sic)ſicut frater dilaceratus eſt à me. [Sed tecum) Quia etiam tu meruiſti.[Quid enim timerem poſt illa) Nam qui maiora auſus eſt,nõ timet minora.dicit igitur.[Ego fœmina,& iam nocẽs) Duo ponit,quæ nauigationem timere ſolẽt fœmineus ſexus timidus eſſe,cõſueuit.[Fœmina,)q.d.naturaliter timida.[Iã nocens)Quæ iam admiſeram ſcelus fraternæ cædis,ex mala.n.conſcientia ſolent magis timeri pericula. Iuuen.Hi ſunt,qui trepidant,& ad omnia fulgura pallent.[Non extimui credere) Non verita ſum cõmittere me pelago.[Quid.n.)Parentheſis eſt. [Numen).ſ.Dianæ læſæ. [Dij) .ſ.omnes,per quos tu peieraſti.[Vbi).ſ.ſunt qui nos puniant inter nauigãdũ. [Subeamus) .ſ.ambo,hoc eſt ego,& tu eſt autẽ prolepſis.[Tu).ſ.ſubeas.[Pœnas fraudis)Quia me decepiſti.[Et ego pœnas credulitatis).i.ego puniar. quia tibi nimium facile credidi,cauendum vt legatur crudelitatis, nam ratio metri nullo pacto exigit, de enim ſyllaba ſecunda eius dictionis longa naturaliter eſt quam nõ liceret breuiari. [Symplegades) Dicit quod vellet ſe fuiſſe comprehenſam,&eliſam inter ſymplegades,ſunt autem ſymplegades ſcopuli duo in Boſphoro Thracio,quos aliquando cõcurriſſe poëtę finxerunt,forraſſe pp opinionem, quam metus nauigantium fecit,nam cum loca ita ſint anguſta vt ſinus,non tranſitus procul viſentibus videbantur,ob metum arbitrati ſunt ſeiungi ſcopulus, qui antea iuncti videbantur,crediderunt que cum euntibus inter ſe ſaxis quæ diſiuncta interdum videbantur ſolida abſumi, intercipique nauigia dicuntur autem à συμπλήττω.i.concutio dicuntur etiam à græcis συνδρομάδες.i.concurrentes,inde & Iuuen.& concurrentia ſexa,Cyaneas. dicuntur & Cyaneæ.i.nigræ.nam κύανον,nigrum ſignificat inter hæc ſaxa Iaſon eundo in Colcho,& redeundo cum magno diſcrimine tranſiſſe dicitur. Luc.lib.1.Vt Pagaſea ratis peteret cum Phaſidos vndas,Cyaneas tellus emiſit in æquora cantes. Rapta puppe minor ſubducta eſt montibus argo: Vanaque percuſſit pontum Symplegas inanẽ.Et ſtatuta redit. dicit igitur Medea vtinam fuiſſemus cõpreſſi,& interfecti inter Symplegedas,cũ tranſiuimus per eas. [Eliſiſſent).i.compreſſiſſent. [Adhærerent tuis).i.vtinam ambo ſimul fuiſſemus colliſi, &

confracti

conſracti.ita vt oſſa mea fuiſſent coniuncta oſſibus tuis. [Scylla) In mari ſiculo, nautæ magis pelagi deſidentis vorticibus territi vndas (vt Iuſt. ſcr.) latrare putauerunt, quas ſorbentis æſtus vorago colligit. Hinc fabulæ Scyllam, & Charibdim pepercre, hinc latratus auditos, hinc monſtri credita ſimulacra. Hanc aũt Scyllam Phorci & Cratæidos nymphæ filiam ferunt, quam cũ amaret Glaucus deus marinus, cuius amore Circe tenebatur, qm̃ ipſe eã ſperneret illa irata fontẽ, quo Scylla ſe abluere ſolebat, venenis quibuſdam infecit, in quem cũ illa deſcendiſſet, pube tenus in feras, hoc eſt marinos canes mutata fertur, quę tranſeũtibus nauibus periculoſiſſima eſſe fertur, de qua nũc intelligit. Altera fuit filia Niſi Megarẽſium regis, quæ Minoë patriam ſuã Megara obſidẽte eius amore capta eſt, cumq́. Niſus eius pater purpuream comã ita conſecratam haberet, vt quod illã intactam teneret, patria potiretur, neq; ab vllo ei imperium auferri poſſet. Scylla vt hoſti, quẽ amabat, placeret, comam patris clam obſcidit, & patrem, patriamq́. ei prodidit quæ poſtea cũ ab eo præter ſpem ſperneretur, dolore in auem conuerſa eſt, pater quoq; Niſus deoꝝ miſeratione in auis formã & ipſe mutatus dr̃. Hæ volucres ꝑpetuas inter ſe gerũt inimicitias, vt oñdit. Virg. in Georg. Aduertendum eſt tñ. quod hæc Scylla Niſi interdũ pro mõſtro maris à poëtis ponitur, vt à Virg. in Buc. Quid loquar aut Scyllã Niſi &c. item ab Ouid. in lib. 2 de Rem. Præterita cautus Niſeide nauita gaudet. Ait ergo. [Aut Scylla rapax vo.) Quæ naues in ſe rapit. [Canibus) ꝑꝑ fabulam, vt diximus. ſic Virg in Buc. Ah timidos nautas canibus laceraſſe marinis. DEFICIT hoc vno,) q.d. id perſcribere nequeo, quo fratrem ſaltem diſcerpſerim. ſic 6. Aen. Ter patriæ cecidere manus &c. [Credere me pelago) Id Iuuen. Sat. 6. Late docet fœminas videlicet, amatores, ac mœchos ſequentes nihil vereri maris tempeſtatẽ. [Symplegades eliſiſſent) ſpondaicus verſus põdus in ſenſu hñs. Nã in grauiori exitio optamus minus. ASC.

Debuit ingratis Scylla nocere viris.
Quæq́ vomit totidẽ fluctus, totidemq́. reſorbet:
Nos quoque Trinacriæ ſuppoſuiſſet aquæ.
Soſpes ad Hæmonias, victorq́. reuerteris vrbes?
Ponitur ad patrios aurea lana deos:
Quid referam Peliæ natas pietate nocentes?
Cæſaque virginea membra paterna manu?
Vt culpent alij, tibi me laudare neceſſe eſt:
Pro quo ſum toties eſſe coacta nocens.
Auſus es ò (iuſto deſunt ſua verba dolori)
Auſus es, Aeſonia dicere cęde domo.
Iuſſa, domo ceſſi natis comitata duobus,
Et, qui me ſequitur ſemper, amore tui.
* At ſubito noſtras vt Hymen cantatus ad aures

DEbuit) qa & ipſa aliqñ inter amãtes fuit. charybdis vt Ser. ſcr. mulier fuit voraciſſima, q̃ qa Herculi boues rapuit, à Ioue fulminata eſt & ĩ mare ꝑcipitata, vñ nãm pręſtinã ſeruat, nã ſorbet vniuerſa & ſm Sal. ea circũ litt' Tauromini tanũ egerit. de his duob' ꝑiculis Virg. in Aen. Dextrũ Scylla latus lęuum implicata Charybdis Obſidet. [Suppoſuiſſet) Submerſiſſet. [Nos quoq;) Sicut & alia oia. [Trinacrię). i. Sicilię nã, vt dixim', Sicilia eſt, q̃ Trinacria dr̃. [Soſpes) incolumis. [Et vi.) cõpos voti, qa potius es aureo vellere. [Hæmonias) Theſſalicas. [Ad deos patrios). i. Theſſalicos, tanq̃ monumentũ victoriæ. [Quid referã) Cõmemorat aliud ſuũ erga Iaſonẽ beneficiũ, quia in eius gratiã perſuaſit filiabus. [Peliæ) Vt patrem iugularẽt poilicita ſe reducturam eũ ad ętatem iuuenilẽ, quod cũ illæ feciſſent; Medea mortuum eum reliquit, quia faciebat ab eo non amari Iaſonẽ [Nocentes pietate) Quia nõ interfecerunt patrẽ, niſi ꝑꝑ pietatem, vt. ſ. ei prodeſſent. [Pietate) Nimio amore erga patrem. [Cæſa) Inciſa, lacerata. [Virginea) Puellari. hanc fabulam ſcr. ple. Ouid. lib 6. Met. [Vt). i. q̃uis [Alij culpent). i. damnent ea, quæ feci [Tibi eſt neceſſe laudare me) Quia tuo amore cõpulſa ea feci. [Pro quo). i. cauſa cuius [Auſus es) Oſtendit ingratitudinẽ Iaſonis, q p. ſt tãta beneficia ipſam Medeã ab ſe eijcere auſus eſt [O iuſto parenthеſis eſt,) q. d. nõ poſſum exprimere dolorẽ, quem cõcepi. [Auſus es) Cõduplicatio eſt. [Cede) Abi. [Aeſonia) Patris mei HVB.

* Vt ſubito noſtras hymen.

mei Aeſonis.Nam vt ſupra diximus,in argum. Iaſon ſpontaneum diuortium Medeæ perſuadere conatus eſt.[Iuſſa).ſ.à te.[Ceſſi) Abij,diſceſſi.[Duobus natis)Quos ex te ſuſcepi . [Et amore tui)Subaudi comitata.[Qui) ſ.amor.[Semper ſequitur me).i.qui nunquam me derelinquit . [At ſubito) Corrigendus eſt hic textus,vt ſenſus,& ratio metri conſtet , nam ſic legendum eſt . At ſubito noſtras vt Hymen cantatus ad aures.(Venit &c.) Senſus eſt,at poſtquam audiui carmina veſtra nuptialia,vobis quidem ſocialia.ſed mihi funebria, pertimui . pendet enim ordo vſque ad hunc locum . eſt autem talis.[At)Pertimui. [Vt).i.poſtquam. [Hymen cantatus).i.cantibus celebratus . nam vt alibi diximus,inuocabatur in nuptijs,vt vulgus hymen hymenæe,vocant,hymeneæ frequentant .

ASC. DEBVIT ingratis Scylla nocere viris) Quia & Glaucus illi ingratus fuerat.[Quæque viris)Caryb.ſ.vtraque aūt eſt in mari Siculo . (Soſpes ad Hem.) Reuerſum in patriam Iaſonem videlicet.[Theſſaliam)Quam non rectè tunc vocaſſet Theſſaliam,nondum enim ſic dicta erat,ſed poſtmodum à Theſſalo communi Iaſonis,ac Medeæ filio.Exprobrat Medea propter ingratitudinem eius,vocat ergo Hæmonias vrbes Theſſalicas,ab Hæmone.n. rege dicta eſt Theſſalia,prius Hæmonia.[Aurea lana) Aureum vellus. [Quid referam Peliæ,)q.d.etiam ſuaſu meo compulſæ ſunt filiæ Peliæ patrem occidere, putantes ſe pie cum eo acturas,hoc eſt ipſum ad iuuentam ætatem renouaturas . id autem ſuaſi Med.in vltionē quia Iaſonis fratres,& (vt quidam afferunt) patrem occidi fecerat Pelias. [Nocentes ergo pietate)Quia putabant ſe rem piam acturas.[Hymen ca.) .i.carmen nuptiale,quod epithalamium dicitur.accipimus enim nomina deorum pro rebus,quibus præſunt .

Venit : & accenſo lampades igne micant ;
Tibiaq́ue effudit ſocialia carmina , vobis ,
At mihi , funeſta flebiliora tuba :
Pertimui:nec adhuc tantum ſcelus eſſe putabam :
Sed tamen toto pectore frigus erat . (tāt.
Turba ruūt:& hymē clamāt,* hymenæe frequen
Quò propior vox eſt : hoc mihi peius erat .
Diuerſi flebant ſerui , lacrymaſque tegebant .
Quis vellet tanti nuncius eſſe mali ?
Me quoque,quidqd erat,potius neſcire iuuabat .
Sed tanquam ſcirem , mens mea triſtis erat .
Cum minor è pueris iuſſu , ſtudioque videndi
Conſtitit ad geminæ limina prima foris .
Hinc mihi,mater abi,pompā pater, inquit, Iaſon
Ducit , & adiunctos aureos vrget equos .
Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte .
Tuta nec à digitis ora fuere meis .
Ire animus mediæ ſuadebat in agmina turbæ .
* Sertaque compoſitis demere rapta comis .
Vix me continui , quin ſic laniata capillos
Clamarem , meus eſt , inijceremq́ue manus .

HVB. LAmpades) Faces nuptiales. [Micāt) Splēdēt.[Tibiaq́.) Tibię adhibebant nuptijs : Tubæ vero funeribus . Perſius,hinc tuba cādelę, &c. [Tibiaq́.) .ſ. poſtq̄ . [Effudit) emiſit.[Carmina ſocialia vobis).i.tibi,& vxori tuæ p̄bentia ſignum ſocietatis.i.matrimonij [At mihi).ſ effudit carmina.[Flebiliora).i.triſtiora. [Tuba funeſtā).i.quæ funeribus adhiberi ſolet,vt ſupra diximus , nam erat ēt militaris tuba ad acuendos animos militum ad pugnam . [Tm̄ ſcelus)Vt legitime duceres illā . [Frigus).i.timor.[Turba ruunt)Syntheſis eſt in numero. [Ruūt)properāt [Hymenęe) hic legēdū eſt in vocatiuo,nō aūt Hymeneæ, quia nulla rō ne poteſt talis accuſatiuus reperiri,faceret.n.vel latine Hymenæum , vel græce Hymenæō,vt alibi diximus.[Quo) Quanto.[Hoc).i.tanto. [Peius erat) .i. magis angebar . [Diuerſi).i.in diuerſis locis domus.[Tegebant)Non.n.audebant clare flere. [Quis,) q.d. nullus,quia malarum rerum inuiti nuncij eſſe debemus. [Iuuabat).i.placebat mihi ignorare.[Tanquam) .i. quaſi fuiſſem plenè inſtructa, & ſcirem te vxorem ducere . [Minor) .ſ. natu ,

*Hymenæa frequentant Hymenæa, ſcilicet feſta.

*raptaq́; cōpoſitis demere ſerta comis.

natu,& ætate.[E pueris)Ex duobus filius noſtris.[Iuſſu)Mandato meo.[Studio).i.cupiditate,quia pueri cupidi ſunt videre omnia noua.[Geminæ).i.duplices.Ouid.in Am. Me duplices occuluere fores.[Foris)Genitiuus eſt hoc loco ſingularis. [Conſtitit).ſ. vt viderer, quid fieret.[Hinc)Ex limine domus.[Mater abi)Verba pueri ad Medeam [Pompam).i.nuptialem triumphum,& apparatum.[Aureus).i.veſtibus aureis indutus. [Vrget).i.præmit. [Equos adiu.).i.vehitur curru,& ducitur ab equis. [Protinus) Statim auditis illis verbis. [Planxi).i.percuſſi.[Abſciſſa)Lacerata. [Nec fuere tuta) Quia dilacerata ſunt. [Animus) volũtas,impetus animi.[Suadebat).ſ.mihi. [Ire in agm.).i. ire in mediam multitudinem, quæ circum te,& ſponſam tuam erat.[Et demere).i.auferre.[Rapta) Coronas quas habebat ſponſa tua.[Compoſitis)Ornatis.[Laniata cap.).ſ.meos.[Sic).ſ.ita lacerata,& ſqualli da.[Quin).i.vt non.[Meus eſt).ſ.maritus Iaſon.[Inijceremque ma.).i.cum mihi caperem, & mihi debitum ipſam vendicarem.diximus ſupra de iniectione manus in epiſt.Oreſtis,cũ expoſuimus, Inijce non timida in tua iura manus.

HYMEN clamant).i.repetunt hanc vocem Hymen,dicentes, Hymen,o Hymenęe,ò Hymenæe,vt eſt apud Catul.& locutus eſt,ſicut in Euangelio, Vocatis me Magiſter, & Domine.[Hymenæa).ſ.feſta,aut gaudia,aut carmine, aut alia ad legitimas nuptias pertinentia. eſt.n.adiectiuum Hymenæus,a,um,ſed ponitur hic ſubſtantiue verum Deus ipſe etiam Hymenæus dicitur,nam græce Hymen dr̃ membrana,ſeu pellicula virginalis clauſtri. [Putatur tamen) Hymenæus fuiſſe vir quidam Athenienſis, defenſor virginum in bello, ita vt eius præſidio ad legitimas nuptias peruenerint,vnde eius nomen in nuptijs fauſtis, & legitimis frequentabant,quamuis non deſint,quam Veneris.& Bacchi filium putant. apud Romanos autem Talaſſio vocatur nuptiale carmen, quia Talaſſio clamitãdo ſeruata eſt in captu Sabinarum egregiæ puellæ virginitas,vt docet Plin.lib.j.[Quo).i.quanto. [Propior) .i.vicino vox eſt.[Hoc).i.tãto.[Peius).i.moleſtius erat mihi.[Qui vellit,)q.d.nullus. [Aureus)Pulcher aut auro ornatus. [Laniata capillos).i.habens capillos laniatos,& diſciſſos. A S C.

Læſa pater gaudet: Colchi gaudete relicti:
 Inferias vmbræ fratris habete mei:
Deſeror, amiſsis, regno, patriaque, domoque,
 Coniuge: qui nobis omnia ſoles erat.
Serpentes igitur potui, taurosque furenteis,
 Vnum non potui per domuiſſe virum.
Quæque feros repuli doctis medicatibus ignes:
 Non valeo flammas effugere ipſa meas.
Ipſi me cantus * artes, herbæ relinquunt.
 Nil dea, nil Hecates ſacra potentis agunt.
Non mihi grata dies: noctes vigilantur amaræ:
 Nec tener in miſero pectore ſomnus adeſt.
Quæ me non poſſum, potui ſopire draconem:
 Vtilior cuiuis, quàm mihi, cura mea eſt.
Quos ego ſeruaui, pellex amplectitur artus;
 Et noſtri fructus illa laboris habet.

* herbæq; arteſq;.

LÆſa pater) Conuertit ſermonem ad eos, quos vr̃ læſiſſe,dicens, nunc factã eſſe eorũ vindictã.[Læſe).ſ.à me. [Colchi)Populi regioni meę [O vmbrę fratris) Quẽ ego crudeliter interfeci.[Habete inferias).i.eſtote placatæ, & habete vobis factas inferias ex malis meis exiſtimabant.n. fieri inferiæ mortuis.i. ſacra quoties eorũ inimici, vel hoſtes fuiſſent, vel morte, vel alio ſupplicio affecti.ide Virg. lib. x. Totidem quos educat Vfens Viuẽtis rapit ĩferias & Pyrrhus apud Ouid. Placet Achilleos mactata Polyxena manes. ſunt.n. inferiæ ſacra mortuorũ.[Deſeror)ecce quõ ei ferantur inferię [Deſeror) H V B.
vidua derelinquor. [Regno, patriaque,domoque amiſſis, &c.) Syntheſis eſt. [Coniuge) ſ.amiſſo. [Qui ſolus erat omnia)Quam omnia amiſſa æquo animo ferebam,dummodo eum haberem,ſic Briſeis ad Achillem. Tot tamen amiſſis te compenſauimus vnum. Tu dñs,tu vir,tu mihi frater eras.[Serpentes igitur) Conqueritur,quod potuerit domare ſerpentes, & tauros, & non potuerit domare Iaſona, & in amore ſuo retinere. [Vnum).i.

ſolum

ſolum.ſ.te.[Quæq́ue)Duæ ſunt dictiones.i.& ego,quæ.[Pepuli).i.remoui.populi autẽ legendum eſt non reppuli.Nã poſt re geminatur conſonans in tribus præteritis,reppuli,reperi,rettuli,in reliquis ſeruat naturã præſentibus. [Medicatibus).i.medicaminibus,ab eo, quo eſt hic medicatus quartę declinationis.[Flammas).i.ignes amoris.[Cantus)In cantationes [Herbæq́ue)Vires herbarum.[Arteſque).ſ.magicæ.[Dea).ſ.Diana [Sacra Hecates).ſ.Proſerpinæ. Diodorus,tamen ſcribit,Hecatem filiam fuiſſe Perſæ,fratris Aeetæ viri crudeliſſimi,quæ audacia,& immanitate patrem ſuperauit. quæ cũ ad venena mortiferæ ſummum ſtudium impendiſſet,prima aconitum inuenit,vim,naturamq́. cuiusq́. veneni in cibis,quos aduenis dabat,experta his rebus admodum edocta veneno patrem ſuſtulit,deinde regno aſſumpto templum Dianę ſtatuit,cui nauigantes hoſpites ſacrificabat,exiſtimans ea crudelitate ſuum nomen clarius futurum,ex hac & Aeta patruo,vult Diod.natam Medeam,Circem,& Aegialeum,ſed de matre Idya, de qua ſupra diximus, certior eſt opinio. ergo Hecatem intelligimus Proſerpinam,quæ omnibus magicis præeſſe dicitur,quam,& ipſa Medea 7.Met.inuocaſſe dicitur his verbis.Tuque triceps Hecate,quæ ceptis conſcia noſtris,Adiutrixq́ue venis. & ſupradicto loco.Statuitq́ue aras è ceſpite binas,Dexteriore Hecates,at læua parte Iuuente,& item,Ibat ad antiquas Hecates Perſeidos aras, ex quo oſtendit eam Medeæ pro numine cultam fuiſſe. [Sacra) Quæ facio,vt tuum animum flectat ita ipſe loco ſupradicto. Haud procul egeſta ſcrobibus tellure duabus Sacra facit &c. [Nil agunt).i.nil proſunt. [Non grata) .i. non iucunda. [Amaræ) Acerbæ,plenæ Anxietatis. [Somnus).i.ſopor.[Miſeram).ſ.me.i.nec dormio.[Quæ).ſ.ego. [Non poſſum me).ſ.ſopire.i.dormire facere.[Draconem)Peruigilem.[Cura)Diligentia,ars eſt. [Pellex) Concubina.[Quos ergo ſeruaui).ſ.à morte. [Fructus) Vtilitatem. tranſlatio eſt ſumpta,vel à terra,vel ab arboribus.

A S C E N S I V S.

LAESE pater &c.) Docet ſe iuſtas dare pœnas patri,& Colchis,alijsq́ue, quas amore Iaſonis offenderat. [Habere inferias).i.ſacrificia,quæ inferis fiebant occiſione facta,quam inferi nimirum gaudent.[Cõiuge,qui)Qua propter ipſum cetera dereliquerat.[Quæque fero repuli) Vnum p,poſuit,vt dactyllus fit.nam vſus multorum reppulit,habet, nec ſtaret hic verſus,ſi reppulit ponatur.[Doctis medicatibus).i.per medicamentum doctorum,aut medicamentis docte adhibitis. [Sacra Hecates) Quæ magicis artibus præeſt. [Mea cura) Non accipitur hic pro ſolicitudine,ſed quaſi pro curatione.& Medela,quam curamus morbos,non qua torquemus,& vrimus corda. [Cuiuis).i.cuilibet alteri. Pellex græcum eſt, licet à pellendo quidam deductum putent.

HVB. FOrſitan) cõis eſt ſuſpicio vxorum de maritis, quod de eis apud amicas maledicant,vt alibi diximus. [Iactare)Oſtẽtare, laudare. [Apta) Conuenientia.ſ.de vitijs vxoris tuæ, quæ vt eſt iniuſta, ita libenter audiet. [In faciem moreſq́ue meos).i.maledicis de pulchritudine, & moribus meis. [Noua)Inaudita. [Fingis)Cõmiſceris mẽtiris. [Rideat) Pro ridebit. [Rideat) hę ꝓcedentis eſt per indignationẽ.&ſubaudiẽ,licet.[Subli

Forſitan &, ſtultæ dum te iactare maritæ
  Quæris: & iniuſtis auribus apta loqui:
In faciem, moreſq́ue meos noua crimina fingis.
  Rideat: & vitijs læta ſit illa meis.
Rideat: & tyrio iacent ſublimis in oſtro:
  Flebit: & ardores vincet aduſta meos.
Dum ferrũ, flammæq́. aderunt, ſuccusq́. veneni:
  Hoſtis Medeæ nullus inultus erit.
Quòd ſi forte preces præcordia ferrea tangunt:
  Nunc animis audi verba minora meis.
Nam tibi ſum ſupplex:quod tu mihi ſæpe fuiſti:

Nec moror ante tuos procubuiſſe pedes.
Si tibi ſum vilis: communes reſpice natos:
Sæuiet in partus dira nouerca meos.
Et nimium ſimiles tibi ſunt: & imagine tangor:
Et, quoties video, lumina noſtra madent.
Per ſuperos oro, per auitæ lumina flammæ,
Per meritum, & natos pignora noſtra * duos:
Redde torum: pro quo tot res inſana reliqui:
Adde fidem dictis: auxiliumque refer.
Non ego te imploro contra taurosq;, virosque:
Vtque tua ſerpens victa quieſcat ope:
Te peto: quem merui: quem nobis ipſe dediſti:
Cum quo ſum pariter facta parente parens:
Dos vbi ſit, quæris: campo numerauimus illo:
Qui tibi laturo vellus: arandus erat.
Aureus ille aries villo ſpectabilis aureo,
Dos mea: quam dicam ſi tibi, redde, neges.
Dos mea, tu ſoſpes: dos eſt mea, graia iuuentus:
I nunc, Siſyphias improbe confer opes:
Quod viuis: qđ habes nuptã, ſocerumq́. potentẽ,
Hoc ipſum, ingratus qđ potes eſſe: meum eſt.
Quos equidem actutũ, ſed quid prædicere pœnã
Attinet? ingentes parturit ira minas.
Quò feret ira, ſequar: facti fortaſſe pigebit:
Et piget infido conſuluiſſe viro.
Viderit iſta Deus: qui nunc mea pectora verſat:
Neſcio quid certe mens mea maius agit.

mis) ſupba. [Oſtro Tyrio).i. purpura. quæ apud Tyrõ abũdat. [Flebit) ſubaudi tamen. [Adulta) Cremata. [Vincet meos ardores) quia magis ardebit, q̃ ego nũc ardeo. [Dum ferrum) Enumerat ea, per quę poſſit ſe vlciſci. [Succusq́. veneni).i. ſuccus venenoſarum herbarum. [Inultus) Impunitus. [Quod ſi forte) Precatur nunc Iatona. [Meis animis) Quia ſum ſuperba, & alto aio, licet humilibus verbis tibi ſupplicem, & ſignificat eã, qualem Horat. præcepit. Sit Medea ferox, inuictaq́;. [Qđ).ſ. eſſe ſupplicem. [Procubuiſſe).i. iacere? ſicut ſupplicantes facere ſolent. [Si ſum vilis tibi) ſi me paruifacis. [Communes) Ex vtroque noſtrum genitos. [Sæuiet) Faciet aliquid crudele. [Et nimium ſimiles) Adducit eos in gratiam, oſtẽdens eſſe ſimili patri. [Tãgor) Delector. [Imagine) ſimilitudine. ſic Dido ad Aeneam lib. 4. Aen. Si quis mihi paruulus aula Luderet Aeneas, qui te tantum ore referret. [Madẽt).i. rigantur lacrymis, quia per eos recordor tui. [Lumina).i. radius, & lucem. [Flammę, auitæ).i. Solis aui mei, flammæ autem dixit, quia Dicunt Solem eſſe igneum. [Meritum) Beneficium, quod tibi præſtiti. [Pignora) Quia filij ſunt pignora matrimonij. [Torum) Ius tori.i. matrimonium. [Inſana).i. amore demens. [Tot res) Patrem patriam matrem, & ſororem. [Adde fidem dictis).i. fac, vt dicta tua ſeruentur, & fidem habeant. [Refer) id eſt redde, ſicut ego dedi, quod eſt iuſtiſſimum. [Non ego) Dicit ſe præſtitiſſe auxilium in maiori re, quàm ipſa petat. [Imploro) Inuoco [Contra tauros) ſicut tu imploraſti meum. [Quieſcat) Dormiat. [Victa) ſopita, notandum eſt poſuiſſe ſerpentem fœminino genere, ſicut, & Iuuenal. Et mouiſſe caput viſa eſt argentea ſerpens, nam vtriuſque generis. [Ipſe dediſti) id eſt tu propria voluntate ſponte. [Cum quo pariter ſum facta parẽte) id eſt ex quo ſuſcepi filios. [Dos vbi) Reſpondet obiectioni, quæ poſſet fieri de dote. [Campo) Ecce reſponſio. [Numerauimus).ſ. dotem. [Qui erat arandus) Vt ſeminare dentes ſerpentis. [Tibi laturo.) Id eſt ablaturo. [Vellus).i. lanam auream, & eſt ſenſus accepiſti à me dotem magnam cum taurorum ferocitas per me compreſſa eſt, & ira terrigenarum, & denique cum abſtuliſti vellus aureum, nam cum id per me habueris, eſt dos mea. [Spectabilis) Pulcher. [Villo) Pilo, & lana [Quam) Dotem. [Neges,) Id eſt nolis mihi reddere. [Tu ſoſpes,) Id eſt vita tua præſeruata eſt dos mea [Graia iuuentus,) Id eſt omnes ſocij tui per me ſeruati ſunt. [Improbe) Perfide. [I nunc) Irriſio eſt. [Confer) id eſt compara. [Opes Siſyphias).i. opes Creontis

* tuos

tis filij Siſyphi. Siſyphias aũt contumelioſe dixit, qm̃ conſtat eum fuiſſe latronem, qui ſuis
latrocinijs maximas opes cumulauit, quaꝝ hæres fuit Creon. [Quod viuis).i.quod habes
vitã.[Nupta).ſ.Creuſam.[Socerum)Creontem.[Potẽtem)Diuitem.[Quod potes eſſe in
gratus, eſt meum).i.beneficium meum, quia niſi ego eſſem ne ingratus quidem eſſe poſſes,
q a iam non viueres.[Quos).ſ.te,& vxorem tuam,& ſocerum.[Actutum) Vna eſt dictio,
& ſignificat ſtatim, cito,& eſt eclipſis, deeſt enim, verbum, ſubauditur .n. puniam, ſicut apud
Virg.lib.j.Aen. Quos ego, ſed motos præſtat componere fluctus, conuenit enim talis ſer-
mo menti iratæ. [Sed quid attinet) Quid opus eſt? quid pertinet? [Prædicere) Multo ante
minari.[Pœnam)Quam ſum ſumptura. [Parturit) Concipit, gñat. [Sequar quo ira feret)
.i.faciam id, quod ira ſuadebit.[Facti ſortaſſe pigebit) Terret ipſum Iaſona dicens ſe eſſe fa
cturam id, cuius fortaſſe poſtea eam pigebit, ex quo oſtendit id futurum,& magnum,& cru
dele.[Et piget) Eſt ſenſus. Si pi.fa.pigeat, quia etiam piget me. [Conſuluiſſe).i.profuiſſe,&
rem vtilem feciſſe.[Viro infido) .i. tibi, quia non ſeruaſti mihi fidẽ. [Viderit) p videat, q.d.
ego non curo.[Qui verſat mea pectora).i.qui immittit mihi in animum tã diras cogitatio
nes.[Neſcio quid maius) Pro neſcio quid magnum,& terribilẽ. Exitus rei fuit, quod cũ Ia
ſon nequaquam precibus,& verbis Medeę flexus eſſet, ſed ei iuſſiſſet, tu ex vrbe ſtatim diſce
deret (erat enim vt diximus, Corinthi) illa à Creonte impetrauit vnus diei dilationem, vt
recederet,& interim noctu regiam clam ingreſſa quibuſdam medicamẽtis immutata facie,
ne cognoſceretur, domum incendit quadam radice ò Circe inuenta, quæ eam vim habebat
vt incenſus ignis nequiret extingui. repente conflagrante regia Iaſonem exiluiſſe ferunt.
Creontem vero,& Glaucem, ſiue Creuſam igne abſumptos. Alij dñt Medeæ filios dona
quædam venis illita ſponte attuliſſe ad Creuſem, quę eum illa corpori applicuiſſet, incidit
in morbum,& cum pater filiæ auxilium ferre volens eius corpori hæſiſſet, eueſtigio expira
uit, ita de hac re varia eſt opinio. Medea vbi cognouit Iaſonem flammas euaſiſſe, vltioni
intenta, aium ad mortem filiorum in patris calamitatem adiecit, & oẽs vno excepto, qui
aufugit, iugulauit, eorumque corpora ſepeliuit in Iunonis templo. Deinde fidiſſimis fugæ
ſocijs aſſumptis nocte ex Corintho fugiens Thebas ad Herculem venit, deinde Athenas
ad Aegeum Theſei patrẽ confugit, ex quo ferunt Medum genuiſſe, à quo Media regio, vbi
imperauit, nominata eſt. Inde veneficij accuſata digrediens in Phœniciam delata eſt. Inde
ad ſuperiores Aſiæ partes tranſiens euidam potentiſſimo regi hęſit, ex duo quidam volunt
potius ſuſceptum filium Medum, à quo Media dicta ſit. Errauit poſtea multum licet Soli-
nus, vbi de Italia tractat, dicat eam ab Iaſone Burroti ſepultam fuiſſe, Marſum vero filium
Marſis imperaſſe, qui ab eo dicti ſunt. At qui in fabulis tanta eſt varietas, vt Dio. ſentiat Ia-
ſona nõ multo poſt filios à Med. interfectos diem ſuum obijſſe dicit enim quod filijs & vxo
re priuatus, cum omnes dicerent eum iuſte plecti, quia in Medeam ingratus fuiſſet, & cum
vim doloris ferre non poſſet, mortem ſibi conſciuit. & hæc ſatis de Iaſone, & Medea.

A S C. M A R I T A E).i. vxori.[In faciem) .i. ad vituperatiorem faciei meæ, vt ſup. rideat, &
vitijs læta ſit illa meis.[Rideat) Amara conceſſio, quæ vim prohibendi habet. nam mina-
bundo vultu profertur.[In oſtro tyrio).i.purpura, quæ apud tyrum precioſa eſt, quia diba
pha i bis tincta.[Flebit,& ardores vincet adulta mens) Quia plus eſt vſtum eſſe.i.conſum
ptum igni, quam vri.[Dum).i.donec, aut quandiu.[Ferrum flammę,& ſue.ve.ade.).i.exta-
bunt.[Hoſtis Medeæ nullus inultus erit) Per quod tacite ẽt Iaſoni minatur.[Quod ſi ſor-
te precet præcordia ferrea) Præcordia dicuntur paſſionum ſedes, pelliculæ quædã cor,& ei
vicina cingentes.[Quod).i.quæres.[Tu mihi ſæpe fuiſti) Hoc eſt etiam ſupplex. [Comes
natos) Accuſatiuus in is legitime exit, dum genitiuus in ium. idem dixit Creuſa Aeneæ.
Iamq́. vale,& nati ſerua cõis amorem. [Per auitæ lumina flamma) .i. per Solis radios, Nã
Sol auus eſt Medeæ, pater videlicet Aeetæ.[Numerauimus) Dotem.i.perſoluimus tot bene
ficijs, non pecunijs.[Laturo).i ablaturo.[Vellus, villo ſpectabilis aureo) Sinyreſis eſt.i.cõ
tractio duaꝝ ſyllabus in vnam, ſicut 5. Aen. Dat Salio villis oneroſum, atq; vnguib. aureis.
[Siſyphias) i.Corinthias, quæ in ære Corinthio plurimæ ſunt.[Quos equidem actutũ) .i.
confeſtim, poſtq̃ ſenſero te nolle flecti. ſubticuit aũt verbum, quod eſt occida, aut trucida-
bo, ſed qui iræ ſuæ moderantur. ſolent verbũ reticere, ſicut Neptunus Aen.j. Quos ego, ſed
motus

motus præſtat componere fluctus. Addit ergo. [Sed quid prædicere pœnam Attinet?) q.d. nihil. Cætera à ſuperiori commentatio explanata ſunt.

IN XIII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

Græcis proficiſcentibus ad obſidionem Troiæ reſponſum datum erat qui primus in terram Troianā ex claſſe deſcendiſſet, eum manu hoſtis periturum. Quare cum in ea expeditione eſſet Proteſilaus Iphicli filius vir magni animi Laodamia Acaſti filia eius vxor ſincere maritum amans de eius ſalute anxia, hanc epiſtolam ad eum ſcripſit, cum intellexiſſet Græcos tempeſtate in Aulide retineri, oſtendit, quam grauiter tulerit eius diſceſſum deinde eum monet, vt non ſit nimium audax in pugnando, memineritq́; timendos Troianos, & præcipue Hectora, quem dicit ſe intelligere eſſe fortiſſimum. Præterea quoniam intellexerat ex oraculo reſponſum eſſe eum interfectum iri ab hoſte, qui primus Troianum ſolum tangeret, monet eum & orat, vt vltimus deſcendat de naui quod ſi noli reſpectu propriæ ſalutis, faciat ſaltem reſpectu ipſius Laodamiæ, ne, ſi forte periclitaretur, ſit ei cauſa doloris & mortis, quia eo mortuo nullo pacto vellet eſſe ſuperſtes. Laodamiæ duæ fuerunt, vna filia Bellerophontis, ex qua Iupiter genuit Sarpedonē, et hæc filia Acaſti Theſſalici, vxor Proteſilai, qui et ipſe Theſſalicus fuit, vnde dicit.

LAODAMIA PROTESILAO. EPISTOLA XIII.

MITTIT, & optat amans, quò mittitur ire, ſalutem.
Hæmonis Hæmonio Laodamia viro.
Aulide te fama eſt vento retiriente morari:
Ah, me cum fugeres, hic vbi ventus erat?
Tunc freta debuerat veſtris obſiſtere remis,
Illud erat ſæuis vtile tempus aquis.
Oſcula plura viro, mandataq́ue plura dediſſem:
Et ſunt quæ volui dicere * plura tibi. * Multa.

LAODAMIA HVB. Hæmonis) .i. Theſſalica. Nam Theſſalia Hæmonia dicta eſt. [Optat ſalutem ire, quo mittitur) .i. peruenire ad maritum ſuum .i. cupit eum ſaluere, & incolumē eſſe. [Aulide) Aulis Euboëæ inſulæ portus eſt, obiectu laterum effectus. Ad hunc cum Græci perueniſſent Troiam nauigantes, Agamēnon Dianæ ceruam occidit ignarus, vnde irata dea flatus ventorum remouit, ita vt nauigare non poſſent, & peſtilētia laborarent. Quare conſulta oracula dixerunt, Dianam Agamemnonio ſanguine placandam eſſe Iphygenia igitur Agamemnonis filia cum ab Vlyſſe per nuptiarum ſimulationem adducta iam in eo eſſet, vt immolaretur Dianæ miſeratione ſublata eſt, & cerua in eius locum ſuppoſita, ipſa in tauricam regionem tranſlata, Dianæ ſacerdos effecta eſt. Interea autem, dum Græci in ea inſula morarentur, coniurauerunt ſe nunquam ante reuerſuros in patriam, quam Troia caperetur, inde Dido apud Virg. Non ego cum Danais Troianam excindere gentem Aulide iuraui. [Fama eſt) .i. fertur. [Morari) Manere, moram facere. [Retinente) Quia, vt dixi, Diana flatus ventorum ſuſtulerat, aut quia ventis eſſet contrarius. [Ad me) Melius ab interiectio dolentis, quam præpoſitio, dolet enim talem non fuiſſe ventum, quò non poſſet nauigare, cum ab ea eſſet diſceſſurus. [Sæuis) Turbatis. [Vtile) Aptum, & commodum. [Oſcula) Enumerat quaſdam vtilitates ſibi futuras, ſi tunc retentus fuiſſet domi. [Mandata) Admonitiones. [Quæ volui dicere) Quæ dictura fui, quæ non potui dicere, & dicit cauſam.

MITTIT & optat amans) Tota hæc epiſtola facilis eſt in verbis, nec tam vehemens πάθος habet in ſentētijs, vt ſuperiores ferè habuerunt. Nam quæ eam ſcribit, non expoſtula, neque queritur de iniuria facta, ſed quia coniugem amat, eiusq́ue imagine vexatur, cohortatur eum, vt ſibi proſpiciat, ne præſagia mortis effectum ſortiantur. Ea autem ſunt qa A S C.

egreſſurus limen pedem offendit,& quia, vt nomē indicat primus in terrā hoſtilem deſcenſurus eſt,& quia iam tunc,cum adhuc in Aulide erat.aut potius cū illic ab ea adhuc eſſe putabatur,imago eius occurrebat. Tortel. docet,quia ſine aſpiratione ſcribitur Proteſilaus. [Hæmonis)Patronymicū à patria,q d.mulier ex Hæmonia. [Aulide)Pro Aulidi ſi Seruio credimus. Nam nomina tertiæ declinationis pro aduerbijs in loco poſita in i,exire debent pro de loco,in e,vt ſtudui Carthagini, Auinioni,& cetera & diſceſſi Carthagine,& Auinione,& cetera. [Ah me)Ordo eſt. Ah,vbi erat hic ventus.ſ.profectioni in Phrygiam contrarius,qui te immoratus fuiſſet,cum fugeres.i.tanquam fugiens me celeriter abires? q.d.vtinam tunc ille flaſſet ventus. [Et ſunt quæ volui dicere) Ea eſt occaſio ſcribendæ epiſt.

HVB. RAptus es) Abreptus,ablatus. [Præceps) Feſtinus. [Quem nautæ cuperent).i.ſecundus,qualem nautæ cupidi nauigandi optarent,non qualem ego cuperem,quæ noluiſſem te diſcedere. [Soluor) Separor,diſiūgor. [Imperfecta) Incōpleta,nā nō potui finire, q̄ tibi dicere volebā. [Triſte) mœſtum, & cū lacrymis mixtum [Incubuit)Preſto fuit,& totis viribus comparatis. Virgilius Incubuere mari. [Tetēdit)Flatu ſuo impleuit,& extēſa fecit. [Lōge) A meo aſpectu. [Iam) Subito. [Sumque tuos oculos) .i. cū tu oculos ad me conuerteres, ego aſſidue te ſpectantem ſpectabā. [Vt) Poſtquam. [Te non poterā) .ſ.videre. [Tua vela)Quæ lōgius apparebāt, quia erāt aut maiora,aut altiora te. [Detinuere d u).i.ea proſpexi. [Fugacia) Ita legendum.i.celeriter euntia,& quæ videbantur fugere. [Pontus)Mare. [Lux abijt).ſ.ex oculis meis, [Abortis tenebris) .i. inducta caligine ante oculos. [Succiduo) Inclinato,& flexo,à ſub,& cado venit ſucciduus ante penultima breui, cum vero longa eſt: à ſub, & cædo, vnde dicitur arbor ſuccidua, quaſi ſubcædua. [Iphiclus) Pater tuus, ſocer meus. [Acaſtus) Pater meus. [Grandæuus) Senex. [Mater) Mea. [Refecit) Inſtaurauit,& viuificauit. [Aqua gelida) Aſperſione aquæ frigidæ in faciem,quod ſolet fieri aliquo languore deficientibus. [Pium)Ex pietate proueniens. [Sed inutile nobis) Quia vtilius fuiſſet mihi tunc mori,quam nunc viuere in tantis curis. [Indignor) Doleo, & moleſte fero. [Non licuiſſe)Non permiſſum eſſe. [Vt) id eſt poſtquam. [Animus redijt) id eſt poſt quā reſpiraui. [Pariter)Simul. [Momordit)Pupugit, tetigit. [Nec mihi)Dicit ſe ob abſcentiam mariti ita eſſe anxiam,vt nec ornatu corporis delectetur,nec poſſit quieſcere. [Pectendos)

Raptus es hinc præceps: &, qui tua vela vacaret:
Quem cuperent nautæ, non ego, ventus erat.
Ventus erat nauis aptus, non aptus amanti:
Soluor ab amplexu Proteſilaë tuo.
Linguaq. * mandantis verba imperfecta reliquit,
Vix illud potui dicere triſte, vale.
Incubuit Boreas: arreptaque vela tetendit:
Iamque meus longe Proteſilaus erat.
Dum potui ſpectare virum, ſpectare iuuabat.
Sumque tuos oculos vſque ſecuta meis.
Vt te non poteram, poteram tua vela videre:
Vela diu vultus detinuere meos.
At poſtquam nec te, nec vela fugacia vidi:
Et, quod ſpectarem, nil, niſi pontus erat:
Lux quoq; tecū abijt: tenebriſq. exāguis obortis
Succiduo dicor procubuiſſe genu.
Vix ſocer Iphiclus, vix me grandæuus Acaſtus,
Vix mater gelida mœſta refecit aqua.
Officium fecere pium, ſed inutile nobis.
Indignor miſeræ non licuiſſe mori.
Vtque animus redijt: pariter redire dolores.
Pectora legitimus caſta momordit amor.
Nec mihi pectendos cura eſt præbere capillos.
Nec libet aurata corpora veſte tegi.
Vt quas pampinea tetigiſſe Bicorniger haſta
Creditur, huc illuc, qua furor egit, eo

* Mandantis.

ctendos)Pectine cõponendos,& ornandos.[Præbere).ſ.ancillis meis.[Tegi)Indui.[Vt bi corniger).i.Bacchus dicit ſe furore ita agi,ſicut aguntur Bacchantes. [Haſta pampinea).i. Thyrſo,eſt aũt Thyrſus haſta pampinis inuoluta,quã bacchantes ferre ſolent.Ouid.7.Meta.Frondentes ſumere Thyrſos Imperat.[Tetigiſſe)ſtimulaſſe,cõcitaſſe in furorẽ.ſic Virg. 4.Aen Sæuit inops animi,totamq; incenſa per vrbem Bacchatur,qualis cõmotis excita ſacris Thyas,vbi audito ſtimulant Trieterica Bacco,&c Ouid.4.Faſt. Mentis inops rapitur, vt quas audire ſolemus Threicias fuſis Mænadas ire comis.Item in epi.Ariadnes. Aut ego diffuſis erraui ſola capillis,Qualis ab Ogygio cõcita Baccha deo. Bacchus aũt dicitur hr̃e cornua propter ſuperbiam,& elationẽ,q̃ feruor vini inducit.[Matres)Matronæ mulieres.

TRISTE, vale) Non,quia triſtitiam optabat,ſed quia cũ triſtia foret,ſicut de funere Miſeni dixit Virg.triſte miniſteriũ [Incubuit Boreas) Vẽtus à Thracia in Troiã impellẽs. [Nil niſi pontus)Vir.Cœlũ vndiq;,& vndiq; põtus [Obortis).i.præter ſpẽ ortis tenebris. [Nec mihi pect) Docet ſe legitime amare , nec vellet voluptati indulgere tantiſper dũ vir i caſtris degat.[Vt quas)Docet ſe ſup ex vehemẽtia amoris interdũ more Bacchãtiũ vagari. A S C.

Conueniunt mater Phylaceides,& mihi clamant.
  Indue regales Laodameia ſinus.
Scilicet ipſam geram ſaturatas murice veſtes.
  Bella ſub Iliacis mœnibus ille gerat?
Ipſa comas pectam, galea caput ille prematur?
  Ipſa noua veſtes, dura vis arma ferat.
Qua poſſum, ſqualore tuos imitata labores
  Dicar, & hæc belli tempora triſtis agam.
Dux Pari Priamide damno formoſe tuorum,
  Tam ſis hoſtis iners,quam malus hoſpes eras.
Aut te Tænariæ faciem culpaſſe maritæ.
  Aut illi velim diſplicuiſſe tuam.

PHylaceides)Ita eſt legẽdũ, eſt.n.forma patronymica, pro deriuatiuo,& Phylace, q̃ (vt Homer. in 2. Iliad. ſcr.) fuit vrbs Theſſaliæ, in qua Proteſilaus regnauit,quod ẽt oſtendit Luc. lib.6. Et prima Rhœteia littora pinu.Quę te tigit Phylace.hãc Ptolemæus ponit in Pieria parte Macedoniæ.Strab.vero in phthiotica, quæ tñ regiones ſunt in Theſſaliæ,quę & Macedonia dr̃ phylacus aũt pater Iphicli fuit, & ſic auus Proteſilai, vnde Proteſilaus apud poëtas ſępe dr̃ Phylacides Ipſa Laodamia Phylaceia ab vrbe Phylace,vel à Proteſilao Phylaceio interdũ dr̃.Ouid.lib.5 de Ponto.Vt viuat fama,coniux Phylaceia cuius Iliacã celeri vir pede preſſit humũ.[Scilicet)Rñſo Laodamiæ [Scilicet gerã,)q.d.minime.[Saturatas)Pene tinctas,vnde dibaphæ veſtes dicebantur,q̃ bis erant tinctæ.[Murice)Purpura.Eſt.n.murex piſcis,cuius ſanguine tingunt ſanæ [Gerat?Bella) Quod eſt laborioſum,& durũ. [Prematr̃) Grauabit [Galea)Põdere galeæ. Ipſe alibi ſupra,& galeã preſſa ſuſtinuiſſe coma. [Dura) Aſpera.q.d.non decet,vt ego ſim in delitijs,& maritus meus ſit in laboribus.[Dicat imitata).ſ.eſſe.[Squalore)ſorde,neglectu corporis. [Agã triſtis).i.viuã in triſtitia,& mœrore. [Dux Pari)Male legitur hic textus.Dux Pari,neq; n.ꝯuenit vt irata,& turbata ducẽ appellet Paride,&ex verbis Hom.lib.3.Iliad.apparet legendũ eſſe, Dyſpari,dicit.n Δύσπαρι εἶδος ἄριστε, &c.i.ò male, & infelix Pari formã optime,alludẽs igit̃ Poëta.Ouid. ad illa verba Homeri facit iratã Laodamiã loqui de Paride contumelioſe ſic. O dyſpari.i.ò male,& infelix Pari,nã Δὺς apud Græcos in cõpoſitione malum aliquid ſignificat,vel difficultatẽ aut impoſſibilitatẽ,vt exẽpli gratia,τύχη ſignificat fortunã, Δυστυχία vero infortunium ἔργον ſignificat opus,& officiũ, Δύσεργον difficultatẽ,& εἶδος ſignificat formoſum,& Δυσειδὴς ſignificat deformẽ, ſunt plurima huiuſcemodi apud Græcos, error aũt facilẽ eſt, vel ex ignoratione græcarũ literarũ,vel qđ ypſilõ putatũ fuerit eſſe u,nñm,& s,litera cõuerſa ſit in x,ſed abſq; dubio affirmauerim legẽdũ, Dyſpari.[Formoſe dãno tuorꝶ).i.cuius forma & pulchritudo magno cõſtatura eſt tuis,qa ꝑꝑ te,q placuiſti Helenæ,tui multa patiẽter dãna [Tã ſis)Optatiui modi eſt,&ſubaudit̃ vtinã [Tã ſis hoſtis iners).i.ita negligẽs,&ignauꝰ ſis pugnator. [Quã mal ho.)ſ.apud Menelaũ.[Malus)Aũt.i.ꝑfidus,q a fidẽ hoſpitij nõ ſeruaſti.[Aut te) H V B.

Dicit, qđ vellet, quòd aut Helena diſplicuiſſet Paridi, aut Paris Helenæ. [Maritæ Tænariæ] .i. vxoris Helenæ Lacænæ, Nam Tænarus promontoriū eſt Laconiæ, ex qua Helena fuit.

ASC. PHIRACEIDES) Patronymicum à patria, à Phylace .ſ. vrbe. [Regales ſinus) Sinuoſas veſtes reginam decentes. [Scilicet) Vocabulum indignationi aptum, q. d. nequaquam commiſero, vt ego purpurata incedam, dum ille armis attereretur, Magnifice autem dixit ſaturatas non imbutas murice, vt dibaphas .i. bis tinctas ſignificet. [Ipſa) .i. ego. eſt enim trium perſonarum. [Dux Pari) Vocatiuus à nominatiuo Paris. Ordo eſt. [O Pari) .i. Alexander, ſic enim etiam vocabatur. [Priamide) Vocatiuus eſt .i. fili Priami. [Formoſe dux) .i. in raptu Helenes cum damno tuorum, ego ſupp. velim, vt ſis tam iners hoſtis. [Quàm) .i. quantum. [Malus hoſpes eras) Erat autem peſſimus hoſpes, quia hoſpitam abduxit, vnde velit inertiſſimum quoque eſſe. Iners autem dicitur ſine arte, & ſine induſtria. Ego vellē; inquit, aut te culpaſſe faciem. [Maritæ) .i. coniugis. [Tænariæ) .i. Lacænæ à parte totum .ſ. Helenes. [Aut tuam) Sup. faciem. [Diſplicuiſſe illi) .i. quòd vterque alteri non tantum placuiſſet, vt tu eam repere, & ea rapi vellet.

Tu, qui pro rapta nimium Menelaë laboras:
Hei mihi quàm multis flebilis vltor eris.
Dij precor à nobis omnem remouete ſiniſtrum:
Et ſua det reduci vir meus arma Ioui.
Sed timeo: quotieſque ſubit miſerabile bellum:
More niuis lacrymæ ſole madentis eunt.
Ilion, & Tenedos, Simoisq., & Xanthus, & Ide,
Nomina ſunt ipſo penè timenda ſono.
Nec rapere auſurus, niſi ſe defendere poſſet.
Hoſpes erat: vires nouerat ille ſuas.
Venerat, vt fama eſt, multo ſpectabilis auro
Quique ſuo Phrygias corpore ferret opes:
Claſſe, virisq. potens: p quæ fera bella geruntur:
Et ſequitur regni pars quota quenque ſui.

HVB. TV). ſ. ò Menelaë. [Flebilis vltor) quia multi hac tua vltione peribūt. [Dij precor) qa quoties Laodamia recordabatur belli, trepidabat, & flebat, ideo p̄catur, vt hoc nō ſit ei malo omini .i. augurio. [Siniſtrum) Infelix [Det) Offerat. [Ioui reduci) .i. Ioui eū reducenti, nam reducē appellamus, & q reducit aliū, vt hic, & q reducit ab alio, vt ſupra, Littora Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina, & Virg. j. Æn. Nāque tibi reduces ſocios. [Subijt) venit in mētē. Virg. [Subijt cari genitoris imago.) [Madentis) Liqueſcētis. [Sole) pp calorem ſolis. [Ilion) Dicit, qđ quoties audit aliquod nomē regionis Troianæ, ferè ſolo noīe terretur. [Ilion) Oppidum ipſum Troiæ. [Tenedos) Inſula in conſpectu Troiæ, quam à Tene quodam, qui cum nouerca concubuit, occupatam, cum antea eſſet vacua, & ab eo nominatam Seru. ſcribit. Diod. appellat Tenum, dicitq. eius patrem calumnia vxoris inductum filium Tenum in arca impoſitum in mare deieciſſe, quæ tempeſtate acta cum in Tenedum appuliſſet, Tenus mirabili deorum ope ſalutem conſecutus inſulæ imperauit, vt præclarus, ac iuſtitia, virtutibusque alijs immortalium honores aſſecutus. [Et Xanthus) Fluuius iuxta Troiam, de quo diximus in epiſt. Oenones. [Idę) Mons Phrygiæ, à quo & ſilua Idæa. Virg. Cernimus Idæa claram ſe condere ſilua, & idem. Iamq. iugis ſummæ ſurgebat Lucifer Idæ. hoc declinatur græce ἴδη, ἴδης. [Penè) .i. ferè [Ipſo ſono) .i. ſola voce, & nomine, q. d. ergo multo magis re ipſa. [Nec rapere) Occurrit obiectioni. quia poſſet dici, quod magna eſt potentia Græcorum, dicit quod Paris non rapuiſſet Helenam, niſi vidiſſet ſe hr̄e vires defendendi ſe contra Græcos. [Auſurus) .ſ. erat Paris .i. non fuiſſet auſus rapere. [Hoſpes erat) .i. peregrinus. [Vires ſuas) .i. quantum poſſet. [Spectabilis) Ornatus. [Ferret) Oſtentaret. [Suo corpore) qa q vidiſſet eum ita ornatum, potuiſſet iudicare, quam diues eſſet Phrygia. [Opes Phrygias) .i. Troianas. Virg. Troianes vt opes. erat enim in toto oriente potentiſſimum imperium Troiæ. [Claſſe) Nauibus. [Viris) Numero virorum. [Per quæ) .i. per quas res, ſcilicet naues, & vires. [Geruntur bella) Quia ſine viris bella geri non poſſunt, nec rurſus ſine claſſe,

claſſe,cum ad eos,qui ſeparantur mari,tranſituri ſumus. [Quota).i. minima, vt Iuuen. Quota portio ſecis Achææ. & eſt ſenſus. potens eſt claſſe, & viris, & habet ſecum minimam partem ſui regni.

A S C.

FLEBILIS vxor) Videtur noue dictum,vt ſicut maritum vocat fęminam,ita virum vocat vxorem,ſed legendum puto non vxor,ſed vltor, caret.n.exemplo vt vir vxor dicatur, licet vxorius ſępe.[Quam).i.quantum.[Multis)Cũ admiratione,q.d.plurimis.[Et ſuadet reduci vir meus arma Ioui)Hic redux,actiue ponitur pro reducẽte,cum apud Virgil.ũ pro reducto legatur. Moris aũt erat,negocij arma cõſecrare deo præſidi negocij illius. [Ilion, & Tenedos)Declinatur hoc Ilium,vel Ilion,huius Ilij. Nam quæ apud nos exeunt in um, ſi ſunt græca,exeunt apud eos in on.reperitur tñ etiam hæc Ilios,& apud hunc,& apud Horat.Ilion aũt erat regia Priami in Phrygia,quæ expugnabatur. Tenedos inſula in cõſpectu Troiæ [Simois,& Xãthus)Fluuij Troiani.[Ida)ſilua Troiana.[Pars quota quęq; fui)q.d. rariſſima quęq;,vnde non legã quenq;.Eleganter aũt ponitur, quiſque,cum quotus,& coniuncta petunt ferè negatiuam reſponſionem. [Conſors Ledæa).i.filia Ledæ ſoror gemellorum,hoc eſt,ò Helena,ego reor te victam. [His) .ſ. opulentia,claſſe, & viris Paridis.

His ego te victam conſors Ledæa gemellis
Suſpicor: hæc Danais poſſe nocere puto.
Hectora neſcio quem timeo: Paris Hectora dixit
Ferrea ſanguinea bella mouere manu.
Hectora quiſquis eſt, ſi ſum tibi cara, caueto:
Signatum memori pectore nomen habe.
Hunc vbi vitaris: alios vitare memento:
Et multos illic Hectora eſſe puta.
Et facio, vt dicas, quoties pugnare parabis:
Parcere me iuſſit Laodameia ſibi.
Si cadere Argolico fas eſt ſub milite Troiam:
Te quoque non vllum vulnus habente cadat.
Pugnet & aduerſos tendat Menelaus in hoſtes:
Vt rapiat Paridi, quam Paris ante ſibi.
Irruat: & cauſa quem vincit, vincat & armis,
Hoſtibus à medijs nupta petendo viro eſt.
Cauſa tua eſt diſpar: tu tantum viuere pugna:
Inque pios dominæ poſſe redire ſinus.
Parcite Dardanidæ de tot (precor) hoſtibus vni:
Ne meus ex illo corpore ſanguis eat.
Non eſt, quem deceat nudo concurrere ferro:
Sæuaque in oppoſitos pectora ferre viros.
Fortius ille poteſt, multo qui pugnat amore:
Bella gerant alij: Proteſilaus amet.
Hunc, fateor, volui reuocare animuſq; ferebat:
Subſtitit auſpicij lingua timore mali.

H V B.

His ego) Dicit Laodamia Helenã eſſe captam amore Paridis,pp ſupradicta. [Ledæa) Helena filia Ledæ. poſſeſſiuũ ꝓ patronymico. [Cõſors).i.ſoror,& ſanguine ꝯiũcta. [Gemellis).i. Caſtori,& Polluci,qui gemini fuerũt eodẽ nati ouo,vt ſupra diximus [Hæc).ſ.diuitias, & potentiã Troianoꝝ. [Poſſe nocere Danais).i.gręcis.[Neſcio quẽ,) q. d. inter Troianos fortiſſimũ.[Paris Hect. ꝓbatio fortitudinis Hectoris ex teſtimonio Paridis.[Sãguinea) Cruẽta.q. ſemper interficit aliquẽ. [Ferrea bella)Aut aſpera,aut quæ ferro geruntur.[Hectora) adiurat Proteſilaũ ꝑ amorem ſuum,vt caueat hunc Hectora.[Si ſum cara tibi)Si me amas.[Signatum)Is fixum,& quaſi ſigno quodam notatũ. [Nomen) ſ.Hectoris. [Vbi) Poſtq̃ [Hunc) Hectora.[Alios) Troianos [Multos Hectoras).i.multos fortes,qualis eſt Hector. [Parabis pugnare).i.ingredieris pugnã. [Me parcere ſibi) i me habere reſpectum ſui, & vt me ei ſeruem [Si fas eſt).i.ſi licet,& fata permittunt. [Cadere) .i. ruere. [Non vllum).i. nullum. [Pugnet) Hoc dicit, ſine, vt Menelaus,ad quem pertinet recuperare vxorem,pugnet ipſe.[Nupta)Vxor.[Petenda) Capienda. [Diſpar) Diſſimilis.

[Viuere pugna) ſicut Menelaus, vt Helenam habeat, pugnat, ita vt me habeas, tu viuere pugnes. [Viuere) vt viuas. [In ſinus) In amplexus, in gremium. [Dominæ) Vxoris, quæ te amat. [Pios) Tibi affectos, & deditos [Parcite) conuertit ſermonē ad Troianos, vt ſuo Proteſilau parcant. [Ne meus ex illo). i. ne ipſo mortuo ego quoq; moriar. [Meus ſanguis eat) . i. exeat. [Ex illo corpore). ſ. interfecto. [Non eſt) Dicit, eum non eſſe aptum bello. [Oppoſitos) Aduerſos, hoſtiles. [Fortius) Animoſus. [Ille). ſ. Paris. [Amet). ſ. me. [Hunc fateor;) q. d. ante dicere non ſum auſa. [Reuocare) Ne ires ad bellum Troianum. [Ferebat). i. cupiebat. [Subſtitit). i. deſtitit, ceſſauit timore mali auſpicij. i. metu, ne darem tibi malum auſpicium, & augurium reuocando, quod ſolet vulgo credi.

A S C. HECTORA neſcio quem) Formidandum docet nomen Hectoris, de quo tāta prædicantur. [Caueto). i. fugito. Horat. Hic niger eſt, hunc tū Romane caueto. [Memori) Pectore. Virg. etiam in accuſatiuo memor genere neutro dedit dicens. Curæ nomen habet, iuſtumq;, memorq́. precatur. [Multos Hectora). i. fortes. [Parcere me iuſſit Laodamia ſibi) Vt amore, non timore abſtinuiſſet bello putetur. [Si cadere). i. ſi quidem fas eſt, quia in fatis eſſe cenſet. [Te quoq;) Hoc eſt, cadat ſine te. [Parcite Dardanidæ) Preces vanæ ſi hoſti deferantur, ſed quia per apoſtrophen legendæ à viro ſcribuntur, multo gratiarum habent. [Non eſt, quem deceat,) q. d. non hic vobis capitali odio cruentum inferet bellum. parcite ergo ei, & conuertite ferrum in capita bellorum Menelaum, & Agamēnona. [Nunc fateor) Recitat præſagia futurę mortis, atque omnia, quę cum fierent, ne accepiſſe putetur, timuit reuocare maritum, quia reuocando ratum feciſſet omen, & ille forſitan nihilominus obiſſet, vnde tutius putauit, tunc diſſimulare, quòd nunc territa in ſomnijs, vt caueat, monet.

Cum foribus velles ad Troiam exire paternis.
  Per tuus offenſo limine ſigna dedit.
Vt vidi, ingemui, tacitoque in pectore dixi,
  Signa reuerſuri ſint precor iſta viri.
Hæc tibi nunc refero, ne ſis animoſus in armis.
  * Irritus in ventos hic timor omnis eat.
Sors quoq; neſcio quem fato deſignat iniquo.
  Qui primus Danaum Troada tanget humum.
Infelix, quæ prima virum lugebit ademptum.
  Dij faciant, ne tu ſtrenuus eſſe velis.
Inter mille rates tua ſit milleſima puppis.
  Iamq́ue fatigatas vltima vrſet aquas.
Hoc quoq; præmoneo, de naue nouisſimus exi.
  Non eſt, quo properes, terra paterna tibi.
Cum venies, veloq́ue moue, remoq́ue carinam.
  Inq́ue tuo celerem littora ſiſte gradum.
Siue latet Phœbus, ſeu terris altior extat,
  Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis,
Nocte tamen, quā luce, magis. nox grata puellis.
  Quarum ſuppoſitus colla lacertus habet.

H V B. CVm foribus) Dicit, quod iā omen, quod apparuit, cū Proteſilaus eſſet ex domo ſua exiturus ad bellum Troianum q a ceſpitauit in limine domus. [Signa) Auguria. [Offenſo) Tacto. [In pectore) tacito). i. ego tacita, & mecum dixi. [Iſta ſint ſigna viri reuerſuri). i. vtinā hæc ſint ſigna, quòd maritus meus poſſit reuerti à bello Troiano [Refero) Dico. [Nunc) Quę ante nō auſa ſum dicere. [Ne ſis animoſus) . i. ne ſis audax. [In ventos) In nihilū. i. vt fruſtra ſit. [Sors) . i. oraculum. [Deſignat). i. deſtinat. [Fato). i. morti. [Neſcio quem): i. quendam. [Qui primus Danaum) . i. primus ex Gręcis. [Troada) Troianū [Ademptū) ſublatū, & ereptū ſibi. [Strenuus) Audax, & animoſus, vt velis primus exire in terram Troianā. [Milleſima). i. vltima, quia inter mille, milleſimus dicitͬ vltimus, qui facit nomē numero millenario. [Verſet) Moueat. [Iam fatigatas,) id eſt iam impulſas, & commotas remis aliarum. [Nouiſſimus) Extremus. ſ. [Præmoneo) Etiam te, non ſolū vt tua nauis ſit vltima, quæ appellat ad littus Troianū, ſed etiam tu ſis vltimus, qui de ipſa na

* Fac meus.

ui deſcendas.[Terra quo properes).i.quo properare debeas,& ita legendum eſt properes. & ordo eſt,terra non eſt tibi paterna. [Quo properes).i.quo debeas ita celeriter ire,qa ad terram paternam omnes libenter properant. [Cum venies) Dicit ei eſſe properandum,cũ redibit.[Cum venies) Cum ridebis in patriam,vtere remis,& velis ad nauigandũ. [Siſte) Fige,pone.[Gradum)Greſſum).i.cito deſcende in tuum littus,quando redibis.[Siue)Dicit ſe diu,noctuque aſſiduis curis angi propter abſentiam mariti,& eius pericula,ſed magis tamen nocte.[Latet nocte)Eadem ſententia vſa eſt ſupra Hermione ad Oreſtem.Cum tamẽ altus equis Titan radiantibus inſtat:Perfruor inſelix liberiore malo &c. [Nox grata) Dicit quare maior dolor ſit ei nocte, quam die, quia nox aptiſſima eſt voluptatibus puellarum, ſub quarum collo mariti brachia tenere ſolent, & eas crebro amplecti , & oſculari .

FORIBVS exire paternis)Sic Virg.Quamuis multa meis exiret victima ſeptis. Ex eo enim ablatiuo iungitur,quia componitur ab ex,& accuſatiuo ſecũdum Alexan. quia cõponitur etiam ab extra [Vt vidi).i.ſtatim poſtquã vidi.[Signa reuerſuri) Magni animi eſt mali omnis ſigna in melius conuertere,atque interpretari.[Sors quoque)Ergo & ipſa ſortilegos cõſuluerat,territa ſ.in ſomnijs,& malo omine.[Qui primus)Ordo eſt.Eum.[Qui primus Danaum) Pro Danaorum. hoc eſt Græcorum,ſeu Argiuorum . [Tanget humum Troada).i.Troianam.patronymicũ enim eſt pro patrio,ſeu poſſeſſiuo poſitũ,hæc Troas, huius Troados,huic Troadi,hanc Troada. [Remo & velo).i.plena opera,quæ fit ventis, & velis,hoc eſt vltimus deſcendas in terram hoſtilem,& primus redeas in patriam.[Luce) .i.interdiu.Orator diceret luci,potius quam luce.[Lacertus).i.brachium condormientis. vnde in Canticis : Læua eius ſub capite meo , & dextera illius amplexabitur me. A S C.

Aucupor in lecto mendaces cœlibe ſomnos.
Dum careo veris, gaudia falſa iuuant.
Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
Cur venit à verbis multa querela tuis?
Excutior ſomno, ſimulacraque noctis adoro.
Nulla caret fumo theſſalis ara meo.
Thura damus,lacrymasq́. ſup,q̃ ſparſa relucent.
Vt ſolet affuſo ſurgere flamma mero.
Quãdo ego te reducem cupidis amplexa lacertis,
Languida lætitia ſoluar ab ipſa mea?
Quando erit, vt lecto mecũ bene iunctus in vno
Militiæ referas ſplendida facta tuæ?
Quæ mihi dum referes, quamuis audire iuuabit.
Multa tamen rapies oſcula, multa dabis.
Semper in his apte narrantis verba reſiſtunt:
Promptior eſt dulci lingua * referre mora.
Sed cum Troia ſubit, ſubeunt ventique, fretũq;.
Spes bona ſollicito victa timore cadit.

AVcupor)Dicit ſe multa sõniare de marito,quę licet ſint falſa, tñ afferunt voluptatem.[Aucupor)Capio.[Mẽdaces)Falſos.[Cœlibe lecto) .i.ſine marito,nam cœlebs dr̃ teſte Priſ.quaſi cœleſtem vitã agens.Cœlebs autem dr̃ qui, vel quæ coniugio non copulatur. Horat. in epiſt. Nil ait eſſe prius, melius nil cœlibe vita.[Iuuant)Delectant.[Dũ careo veris).i.dum nõ habeo vera gaudia cũ marito meo. [Sed tua) dicit ſibi apparere triſtia omnia.ſ.imaginem ipſius Proteſilai mortui. [Pallẽs)Mortua.Virg.Ora modis attollens pallida miris.[Occurri) Apparet. [Cur venit à verbis).i.cur videor audire te multa conqueri?[Excutior) Violenter excitor. [Adoro) .i.oro. [Simulacra noctis).i. ipſos ſomnos,qui nocte habentur. [Mẽo fumo,) Id eſt meo ſacrificio, quia vbique ſacrifico. [Super ,) ſcilicet thura. [Quæ,) ſcilicet Thura. [Sparſa) Madefacta, & aſpera lacrymis. [Relucent) Incenduntur. [Vt ſolet) Comparatio eſt. [Surgere) Creſcere. Flamma enim vino ſuperfuſo maior fieri ſolet. [Quando ego) Oſtendit quanto affectu eius reditum expectet. [Languida) Reficiens. [Soluor) Cadam. [A mea lætitia) Vt enim nimio dolore,ita, & nimia lætitia homines deficere ſolent, imò & plerunque mori, HVB.

* rẽtenta

refert Val. Max. lib 9 exemplum in duabus mulieribus, quæ nimia lætitia ex inſperata ſalu e filiorum, quos periſſe audierant, expirauerunt. [Referas) Narres, vt ſolent mariti à bellis reuerſi [Iuuabit) Delectabit, placebit. [Rapies) A me [Reſiſtunt) Remorantur retardantur. [Apte) Conuenienter, grate. [In his) ſ. oſculis. [Promptior) Paratior. [Dulci) Grata. [Mora) Spatio, quia recreata aliquantulum hoc ſpatio oſculandi promptior poſtea efficitur ad narrandum. [Sed cum Troia) Oſtendit ſuperius ſe delectari falſis ſomnijs de marito ſuo, quem interdum ſomniat eſſe ſecum, poſtea vero oſtendit quanto affectu eum reuerti optet, & ſperet, nunc dicit, quod quando recordatur belli Troiani, & nauigationis eius, amittit omnem ſpem. [Subit) Venit in mentem. [Fretum) Per quod nauigas, quod habet tot, & tanta pericula. [Cadit) Deficit.

A S C. IN lecto cœlibe) .i. ſine coniuge. Cœlebs enim dicitur quicunque extra coniugium viuit, ſiue caſte, ſiue non, vnde & cœlibatus, eius, qui ita viuit, ſtatus. Dū careo veris, gaudea falſa) .i. ſimulata. [Iuuant) .i. delectant, quod Epicureis ſummopere pſuaſum eſt. [Sed tua cur nobis) Cauſam mittēdæ Epiſtolæ recitat. [Excutior ſomno) Quod Seruius futuri mali prognoſticon putat, nam cum ſomnus, inquit, ſit donum deorum, (ſicut dicitur ij Aen. Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris Incipit, & dono diuum gratiſſima ſerpit) Non excutitur vehementer ſine futuro malo. [Ara Theſſalis) .i. Theſſalica, iterū patronymicum pro patrio, ſeu poſſeſſiuo. [Vt ſolet affuſo mero) .i. poſtquam affuſum eſt merum. [Quando ego te reducem) .i. reductum, aut reuertentem. [Soluar ab ipſa) Ordo eſt. [Ipſa) .i. ego ſoluar languida ab lætitia mea? quia A. G. docet enectas eſſe mulieres non minus gaudio vehementi, quam dolore. [Militiæ referas) Atqui dixerat: Bella gerant alij, Proteſilaus amet. quomodo ergo nunc dicit? [Militiæ referas ſplendida facta tuæ) Sed non eſt vitioſum Poëtæ, ſi eam inconſtantiam dat mulieri, amant enim laudem, licet cum periculo mereri nolint. [Sed cum Troia ſubit) .i. perfecto Troiana, quam paratis inuitis ventis, & aquis, cum tamen repugnantibus illis nemo in patriam redire paret.

H V B. HOc quoque) Quia ſupra dixit, ſe audiſſe eos remorari in Aulide, dicit nunc qđ veret, ne illud ſit malū omen ne dei per hoc ſignificent qđ nolint nos nauigare. [Exire) diſcedere ex Aulide. [Mouet) terret, & turbat me. [Inuitis) contrarijs, & vos ꝓhibentib. [Quis velit,) q. d. nullus, & eſt argm̄ à maiori ad minus, ſi enim nemo contrarijs ventis vellet redire in patriam ſuā, cuius quiſque cupidiſſimus eſt, quanto minus dēet ventis contrarijs, & mari prohibēte à patria ſua diſcedere? [Ipſe ſuā) oſtendit nunc, quod contra voluntatē numinum nauigent, dicit. n. Neptunū Deum maris impedire eorum nauigationem ad deſtruendā Troiam, quam ipſe condidit, vnde ſupra Perdere quos poſſis melius Neptunia præbēt Pergama, id eſt à Neptuno cōdi

Hoc quoq;, quod venti prohibent exire carinas,
Me mouet: inuitis ire paratis aquis.
Quis velit in patriam vento prohibente reuerti?
A patria pelago vela vetante datis.
Ipſe ſuam non præbet iter Neptunus ad vrbem:
Quò ruitis? veſtras quiſque redite domos.
Quò ruitis Danai? ventos audite vetantes
Non ſubiti caſus, numinis iſta mora eſt.
Quid petitur tanto, niſi turpis adultera, bello?
Dum licet, Inachiæ vertite vela rates.
Sed quid ego reuoco hęc omen reuocātis abeſto:
Blandaque compoſitas aura ſecundet aquas.
Troadas * inuideo: quæ ſic lacrymoſa ſuorum
Funera conſpicient: nec procul hoſtis erit.
Ipſa ſui manibus forti noua nupta marito
Imponet galeam: barbaraque arma dabit.
Arma dabit. dūq. arma dabit, ſimul oſcula ſumet;
Hoc genus officij dulce duobus erit.
Producetque virum: dabit & mandata reuerti:
* Et dicet, referas iſta face arma Ioui.

*Inuideo cū accuſatiuo.

* Et dicet, referas arma fac iſta Ioue

ta.[Quo ruitis)Quo vaditis ita præcipites,& inconſiderati.[Domos).ſ.veſtras. [Audite) ſentite,& eis ne reſiſtite. [Iſta mora) Quam nunc facitis in Aulide,cum non poteſtis inde diſcedere.[Non eſt ſubiti caſus).i.fortuita,& ex aliquo ſubito caſu, vt vos fortaſſe putatis. [Eſt numinis)Deeſt,ſed eſt.i.diuinæ voluntatis.[Quid petitur) Arguit à cauſa. dicit.n.cauſam eſſe turpem,& inhoneſtam, cui nullam debeant. præſtare fauorem, quia tanto bello repeteritur tantummodo adultera.[Rates Inachiæ) .i. Grecæ,vel Argolicæ. Nam Inachus pater iöſ regnauit Argis,vnde Argiui nonnunquam Inachi dicuntur [Vertite vela).i.reuertimini in patriam. [Dum licet) Vobis. [Sed quid ago reuocans) Sic legendum eſt,non aũt ego cuius vltima ſyllaba ſemper breuis eſt. [Omnem reuocantis abeſto).i.vtinam nullum ſit malum omen ex reuocatione mea.[Compoſita)Quietas.[Blanda)Mitis,ſuauis.[Troadas)Dicit feliciores eſſe mulieres Troianorum,contra quos geretur bellum,quam vxores Græcorum,qui gerent ipſum bellum.[Troadas inuideo)Pro inuideo Troadibus.i.fortunæ Troianorum,notanda hæc locutio,vbi inuideo cum ſolo accuſatiuo, ſine datiuo iungitur,quod nuſquam alibi me legere memini nam cum accuſatiuo,& datiuo ſæpe ponitur,vt Tene,inquit,miſerande puer,cum læta veniret: Inuidit fortuna mihi,&, Liber pampineas inuidi collibus vmbras. [Funera) Cædes. [Suorum) Maritorum, vel parentum,fratrum. [Noua nupta)Paulò ante maritata.[Suis)Proprijs.[Barbara)Troiana [Sumet)A marito. [Simul)Dando arma.[Officij).ſ.oſculandi.[Dulce)Gratum. [Duobus) Marito,& vxori. [Producet) procul ducet,& comitabitur.[Mandata reuerti).i.mandata,vt reuertatur. [Referas) Reportes. [Ioui) Solebant enim reuertentes ex bello arma ſua dijs ſuſpendere, vnde Virg. Armaque fixit Troia.

QVIS velit,&c.)q.d.nemo.Et tamen vos datis à patria pelago vela vetante.[Quiſque redite)Locutio congrua in re.nam quiſque vim collectiuam habet.[Quid petitur) Dehortatur à bello ob indignitatem cauſæ [Troadas inuideo).i.inuidia proſequor,nam nos diceremus.[Troadibus inuideo)Senſus eſt. Ego inuideo id. [Troadibus).i.Troianis mulieribus eſt enim patronymicum à patria,ꝙ ſi. [Funera).i.mortem ſuorum conſpicere cogentur, præſentes tamen erunt & maritos armabunt. [Arma fac iſta) Sic & prius,quia tñ fac producitur,credo vtrobique face legendum eſt,quo modo olim dicebatur,ſicut non pfice. A S C.

Ille ferens dominæ mandata recentia ſecum,
Pugnauit caute: reſpicietque domum.
Exuet & reduci clypeum: galeamque reſoluet:
Excipietque ſuo corpora laſſa ſinu.
Nos ſumus incertæ: nox anxius omnia cogit,
Quæ poſſunt fieri, facta putare timor.
Dum tamen arma geris diuerſo miles in orbe:
Quæ referat vultus, eſt mihi cera tuos.
Illi blanditias, illi tibi debita verba
Dicimus: amplexus accipit illa meos.
Crede mihi plus eſt, quàm qđ videatur, imago:
Adde ſonum ceræ: Proteſilaus erit.
Hanc ſpecto: teneoque ſinu pro coniuge vero:
Et tanquam poſſit verba referre, queror.
Per reditus,corpuſque tuum, mea numina, iuro:
Perque pares animi, coniugijque faces:
Perque, quod vt videam canis albere capillis:
Quod tecum poſſis ipſe referre caput:

ILle)Maritus.[Ferens)Habens. [Recentia) Adhuc memoriæ hærentia.[Caute) Sapienter. [Reſpiciet domum).i.habebit aium ad domeſticos ſuos, & pſertim ad vxorem. [Exuet).ſ.ipſa vxor ſpoliabit, & extrahet, reduci, reuerſo icolumi. [Reſoluet) remouebit. [Corpora feſſa).ſ. mariti.[Sinu)amplexu,& gremio.[Nos) Hanc ꝯdõnem ſupradictam habebũt Troianæ. [Nos).ſ.grece. [Samus incertæ).ſ.quid agatis, qa ꝓcul abſumus.[Nox anxius) Senſus eſt ex timore puto oĩa accidere tibi, q̃ poſſibile eſt accidere [Putare facta) .i. putare eueniſſe tibi. [Quæ pñt fieri) .i. quæ ſunt poſſibilia. [Dũ tñ) Oñdit magnũ argm̃ amoris ſui erga Proteſilaum,dicit.n. H V B.

quod

Me tibi venturam comite, quocunque vocaris
Siue quod heu timeo, ſiue ſuperſtes eris.
Vltima mandato claudetur epiſtola paruo.
* Sit tibi cura mei, ſit tibi cura tui.

*Si

quòd eius abſentia habet imaginē cereā ad eius ſimilitudinem, qua ſecū tenet & amplectitur pro marito. [Diuerſo orbe) i. in diuerſa & remota parte orbis. [Cera) Imago cerea. [Referat) Repræſentet. [Verba debita tibi). i. quę tibi deberem dicere, ſi adeſſes). ſ. ò dulcis coniux, & ſimilia verba. [Accipit amplexus meos). i. eam amplexor, tanquam ſi tu ipſe eſſes. [Imago) Illa cerea. [Eſt plus). ſ. mihi. i. plus voluptatis mihi affert. [Quam quod videatur). ſ. poſſe eſſe imago. [Adde ſonum ceræ). i. ſi habeat vocem. [Erit Proteſilaus). i. videberis tu eſſe ille. [Specto) Cum delectatione intueor. [Pro coniuge vero). i. loco veri coniugis. [Et queror) Apud eam. [Tanquam poſſit referre). i. tanquam ſit viua, vt poſſit mihi reſpondere. [Per reditus) Iura nunc ſe ſecuturam Proteſilaum, ſiue viuum, ſiue mortuū, hoc eſt, ſi vixerit, ſe victuram cum eo, ſi vero mortuus fuerit, ſe etiam moriturā. [Reditus) Reuerſiones. [Mea numina) Quod ego colo tanquam numen [Pares faces animi). i. per parē amorem. [Faces cōiugij). i. tedas, quæ in coniugio noſtro affuerunt. [Et per caput quod vt) .i. vtinam. [Albere canis capillis). i. quod vtinam videam ſeneſcere. [Referre) Reportare. [Me venturam) ſ. iuro. [Quocunque) In quacunque conditionem me vocaris. [Siue) Voluit dicere moriereris, ſed ſuppreſſit, & maluit intelligere, quàm exprimere. [Quod) Quam rem). ſ. ne moriaris. [Heu timeo, Vltima epiſtola). i. vltima pars epiſtolæ. [Sit tibi) Ecce mandatum, vt ſeruet ſe, & propter ſeipſum, & propter vxorem, verum cum Proteſilaus primus egreſſus de naui in bella Troiano periſſet, Laodomia eius morte audita ex mariti deſiderio in amplexu imaginis ceræ, quam ſupra apud ſe habuiſſe diximus, dicitur expirauiſſe. Ser. in 6. Aen. dicit quod cum maritum in bello Troiano periſſe cognouiſſet, optauit vt eius vmbram videret qua re conceſſa, ne deſereret eam, in eius amplexibus perijt.

ASC. QVÆ referat vultus &c.) Magni amoris indicium eſt amati colere effigiem. [Adde ſonum). i. loquelam [Ceræ). i. imagini cereæ [Proteſilaus erit, pro cōiuge vero). i. loco cōiugis veri. [Canis capillis) ſatis eſſet dicere canis, nam cani numero plurali pro capillis caneſcentibus accipi ſolent. [Siue quod heu timeo). i. mortuus ſubaudi ab inferiori. [Eris. Vltima epiſtola). i. aut vltima pars epiſtolæ, aut vltima, quam mittere conſtituerit, ſed prior mihi placet interpretatio, hæc enim videtur primæ epiſtolæ formam habere.

IN XIIII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

Danaus, & Aegyptus Beli Priſci filij fuerunt quorum Danaus ex pluribus vxoribus. L. ſuſcepit filia. Aegyptus vero frater totidem virilis ſexus liberos: Sed cum Aegyptus, inſtaret, vt filiæ fratris filijs ſuis nuberent & Danaus ex oraculo accepiſſet ſe manibus generi moriturum, recuſabat hoc cōiugium, quare orto inter eos bello: Danaus ex patria fugiens cum filiabus in Graciam venit, vbi Stelено Argiuorum rege expulſo Argis regnauit qui vt alibi dixi, ex auctoritate Stradeo præcedentes loci illius reges excelluiſſe fertur, vt qui antea Pelaſgi nominabantur, impoſita per Graciam lege Danai vocitarentur. Sed Aegyptus ægre ferens ſe, filioſq; ſuos à Danao ſpretos filios cum exercitu miſit ad oppugnandum fratrem Danaum, qui tandem coactus filias ſuas fratris filijs deſpondit, ſed in ipſo nuptiarū die gladios virginibus dedit, quibus imperauit, vt prima nocte viros interficerent, eis niſi ita facerent, cædem interminatus, omnes igitur præceptis paternis paruerant, ſola Hypermneſtra excepta, apud quā plus valuit conſanguinitatis, & coniugij pietas, & amor, quàm iræ paternæ metus, hæc enim Lynceo marito ſuo pepercit, eumq; ſomno excitatum monuit, & impulit, vt diſcederet, fuga ſuæ ſaluti cōſuleret, quod ille fecit. Cū vero pater Danaus cognouiſſet ab omnibus perfectum facinus præterquā à ſola Hypermneſtra, eā crudeliſſime vinctam in carcere ſeruandam tradidi, Quare hanc epiſtolā ad Lynceū patruelē ſuum, & eundem maritum ſcribit qua & præceptum patris, & facinus ſororum, & pietatem ſuā narrat et quantū bene merita ſit de ipſo Lynceo. Oratq; cum liberet ipſam his pœnis, quibus iniuſte tenetur, captaq; cōmiſeratione ex fortuna, et ex crudelitate patris. Poſtremo rogat Lynceū, vt aut interficiat, et mortuā ſepeliat, et ſepulchro inſcribat, quēadmodū ipſa mortua eſt, vt Lynceū à morte liberaret.

HYPER-

HYPERMNESTRA * LYNCEO.

EPISTOLA XIIII.

MITTIT Hypermneſtra de tot modo fratribus vni.
Cetera nuptiarum crimine turba iacet.
Clauſa domo teneor, grauibusq́. coërcita vinclis.
Et mihi ſupplicij cauſa, fuiſſe piam.
Quod manus extimuit iugulo dimittere ferrum.
Sum rea, laudarer, ſi ſcelus auſa forem.
Eſſe ream præſtat, quàm ſic placuiſſe parenti.
Non piget immunes cædis habere manus.
Me pater igne licet, quem non violauimus vrat.
Quæque aderant ſacris, tendat in ora faces.
Aut illo iugulet, quem non bene tradidit, enſe.
Vt qua non cecidit vir nece, nupta * cadam.
Non tamen, vt dicant morientia, pœnitet, ora,
Efficiet, non eſt, quam piget eſſe piam.
Pœniteat ſceleris Danaum, ſæuaſque ſorores.
Hic ſolet euentus facta nefanda ſequi.
Cor pauet admonitu temeratæ ſanguine noctis.
Et ſubitus dextræ * præpedit oſſa tremor.
Quam tu cæde putes fungi potuiſſe mariti:
Scribere de facta non ſibi cæde timet.
Sed tñ experiar. Modo facta crepuſcula terris:
Vltima pars lucis, primaque noctis erat.

HVR. * Lynceo non Lino legendũ eſt. Euſebium auctoritate

De tot) De .i. [Modo,) id eſt paulò ante. [Vni) ſoli. [Cetera turba) Fratrum tuorũ. [Iacet) Perijt. [Clauſa) Narrat infortuniũ ſuũ. [Coërcita) Ligara, conſtricta. [Cauſa ſupplicij,) Cauſa pœnæ. [Eſt fuiſſe piam) Et pp pietatẽ pepeciſſe tibi. [Quod manus) Ecce pietas. [Sũ rea) Accuſor. [Dimittere ferrũ iugulo) .i. te iugulare. [Laudarer) A patre meo. [Scelus) te interficiẽdi. [Præſtat) Melius eſt. [Sic) Interficiendo te. [Nõ piget) Quia fuit voluntariũ factũ. [Immunes) Vacuas. [Cædis) occaſionis tuę [Me pater) Dicit q̃ quis pater ei paret oĩa genera crudeliſſimæ mortis, quę commemorat, non tñ poterit efficere, vt eam pœniteat peperciſſe ipſi Lynceo. & vſã fuiſſe ea pietate. [Licet) Quãuis. [Quem nõ violauimus) Quem non leſimus vlla iniuria. [Quæq;) Duę ſunt dictiones, & Subauditur licet. [Tendat) .i. immittat. [In ora) In faciẽ meã [Faces, quę aderant) .i. quæ erant incenſæ. [Sacris) Nuptialibus. [Aut) ſubaudi licet. [Non bene tradidit) Nõ iuſte, neq; honeſta mihi tradidit ad interficiendũ maritum meum. [Nece, qua vir non cecidit) .i. licet moriar ea nece, & morte q̃ maritus meus euaſit. [Non tñ efficiet) Pendet ſenſus vſq; ad hunc locum. [Ora morientia) .i. ora mei morientis. [Pœnitet) .ſ. facti. [Non eſt) .ſ. Hypermneſtra Danaũ patrem meum. [Sceleris) Crudelitatis, q̃ mandauit. [Sorores) Quæ perfecerunt crudelia mandata patris. [Hinc euentus) .ſ pœnitẽdi. [Facta nefanda) .i. crudelia, nam nefandorum non piorum operum pœnitere ſolet. [Cor pauet) Amplificat beneficium ſuum, & deſcribit totum negocium. [Admonitu) .i. recordatione. [Temeratæ) Pollutæ, fœdatæ [Præpedit) Impedit. [Oſſa dextræ) .i. digitos. [Quã tu) Argumẽtum eſt magnũ ſuæ pietatis. [Timet) .i. dextra mea. [De cæde) De occaſione. [Non facta ſibi) Pro à ſe .i. q̃ non fecit. [Quam) .ſ. dextram. [Putes) Pro putet aliquis. [Potuiſſe fungi cede mariti) .i. potuiſſe inrerficere maritum. [Sed tamẽ) Licet timeat. [Experiar) Tentabo, & conabor ſcribere. [Modo facta) Incipit narrare totius facti proceſſum, ſumpto initio, vnde oportuit. [Modo) vel nup, & paulò ante, vel tm̃modo. [Crepuſcula) Creperũ. Var. & feſto teſtibus dubiũ ſignificat inde crepuſculũ dicitur cum neq; lux, neq; tenebræ ſunt .i. cum dies, an nox ſit dubiũ eſt. id aũt tempus tam matutinũ, q̃ verſpertinũ intelligimus, hic de veſpertino intelligẽdũ eſt, qđ declarat, cũ dixit. Vltima pars lucis, primaq. noctis erat. nã eo rpe nuptiæ fiebat.

* Cadat

* Præcidit.

Mittit

ASC. MITTIT Hypermneſtra,&c.) Nihil eſt tota epiſt. facilius ne nihil tñ dicam ordinẽ ſubinde cõtraxero qui talis eſt, Hypermneſtra filia Danai,& vxor Lini, ſeu Lyncei patruelis eius. [Patrueles aũt ſunt patrui) .i. fratris paternis liberi mittit ſupp. ſalutem, aut epiſt. [Vni modo).i. Lino, aut Lynceo, qui modo vnus eſt de tot, videlicet, quinquaginta fratrib. [Cetera turba).i. multitudo fratrum. [Iacet). ſ. proſtrata. [Crimine).i. homicidio. [Nuptarum). ſ. ſororũ Hypermneſtræ [Ego teneor clauſa domo, & coërcit).i. cõſtricta, ne exeã grauibus vinclis pro vinculis. [Fuiſſe pia).i. ꝙ fuerim pia. Nã verbũ eſt, dum ſupponitur verbo ſecũ accuſatiuũ trahit. [Eſt mihi cauſa ſupplicij) Hoc eſt quod te non occiderim, vt ſorores ſponſos ſuos, frater tuos, afficior huiuſmodi ſupplicio [Ego ſum rea) .i. criminor,& accuſor a patre. [Quod).i. qa [Manus). ſ. mea. [Extimuit immittere iugulo).i. in iugulum tuũ, qui eſt in gutture ſanguinis meatus. [Ferrũ).i. gladiũ, aut Mucronẽ. [Et ego laudarer). ſ. à patre. [Si forẽ).i. eſſem. [Auſa ſcelus). ſ. homicidij [Præſtat).i. melius,& pſtantius eſt. [Eſſe ream).i. ꝙ ſum rea. [Sic).i. pp pietatem, & ſine cęde mariti. [Quàm placuiſſe).i. q̃ ꝙ placuerim. [Sic).i. per ſcelus. [Parenti).i. patri. [Non piget).i. nõ triſte eſt mihi, nec pœnitet. [Me hẽc manus immunes).i. nõ participes,& opatrices. [Cædis).i. occiſionis. [Licet).i. tametſi. [Pater vrat me igne). ſ. regali. [Quem non violauimus). ſ. in nuptialibus tędis, ac facibus. [Quæq;).i.& quæ, hoc eſt,& licet. [Tendat in ora).i. in faciem, nam id fieri ſolet ijs, qui exuruntur, vt ſuffocentur. [Faces). ſ. nuptiales. [Quæ adeꝛãt ſacris). ſ. nuptialibus,& Hymenæis, aut licet pater iugulet me illo enſe, quẽ tradidit. [Non bene).i. indecenter,& iniuſte contra fidem,& ęquitatem. [Vt videlicet ego nupta cadam) ſup. ea nece, quia vir non cecidit. [Tñ pater non efficiet, vt ora) Sup. mea. [Morienti a) i. etiam in morte. [Dicant pœnitet) Supp. non pepetraſſe facinus, nam ſup. Hypermneſtra. [Non eſt) ſup. ea quam piget eſſe piam. [Pęniteat).i. iuſtum eſt, vt pœniteat, aut imperrandi eſt. [Danaum) . ſ. patrẽ meũ, ſed aptius dicit Danaum, quaſi ſceleſtum illum hominem, qui tm̃ ſcelus præcepere auſus eſt. Nam in patris cõpellatione neſcio quid ſacrilegij eſt, ſi execratio cõmiſceatur quãtumcunq; ſceleſtus ſit. [Pœniteat ergo Danaum ſceleris,& ſorores ſæuas).i. immites. [Hic euentus) .ſ. pñtia. [Solet ſequi facta neſanda,) q.d. non pia, qa neminem proprie pęnitet, qui male nil commiſit. [Cor pauit admonitum) Facta digreſſione recitat facinoris atrocitatem, vt in ſe cõmiſerationem,& in patrem odium concitet. [Admonitu).i. admonitione, ac cõmemoratione. [Noctis temeratę).i. pollutæ,& cõtaminatæ. [Sanguine).i. effuſione ſanguinis. Quia.n. nocte intempeſta ne bonũ qdem opus faciendum eſt grauius puniuntur q ſcelus perpetrant. [Et ſubitus tremor præpedit). ſ. à ſcribendo dextram. Ea ſup. [Quã tu putes).i. putare poſſis [Potuiſſe fungi cæde).i. occidẽdi negociũ explere. [Nõ timet ſcribere,& cæde facta ſibi) .i. à ſe, ſed manus mea timet ſcribere, de cæde, ergo nõ potuiſſet fungi cæde. Aut cũ interrogatione. [Quã putes potuiſſe fungi cæde mariti,) q.d. non manum meam, qa timet ſcribere de cæde non facta ſibi.i. à ſe. [Sed tñ experiar) .i. ſcribere conabor de cæde, quã facere nõ potui. [Vltima pars lucis,&c.) Sic legẽdũ eſt, nã qui legeret. Vltima pars noctis, primaq́. lucis erat, totam inuerteret ſnĩam crepuſculum.n. eſt tempus dubium, cum tenebræ lucẽ vincere incipiunt,& diluculum ecõuerſo, cum lux deſcernitur à tenebris fugatis, duci aũt ſolẽt nuptæ ſuo noctẽ, quæ tunc imminebat. Vnde dr̃, dũ nox finit, effuge dixi. dũ nox atra finit.

HVB. INachides) Pronepotes Inachi, nã Inachus genuit Io, ex ea, & Ioue natus eſt Epaphus. Ex Epapho Belus priſcꝰ ex Belo, vt diximus Ægyptꝰ, & Danaus, cuius hę ſunt filię, ergo Inachides. [Pelaſgi) fuit rex. a quo populi quibus imperauit, Pelaſgi dicti ſunt, qui poſtea, vt ſupra diximus Danai ſunt nominati. [Socer)

Ducimur Inachides magni ſub tecta Pelaſgi:
Et ſocer armatas accipit ipſe nurus.
Vndique collucent præcinctæ lampades auro:
Dantur in inuitos impia thura focos. (tes:
Vulgus Hymen, Hymenæe vocãt: fugit ille vocã-
Ipſa Iouis coniux ceſſit ab vrbe ſua.
Ecce mero dubij comitum clamore frequentes,
Flore nouo madidas impediente comas,
In thalamos læti, thalamos ſua buſta, feruntur:

Strataque

Strataque corporibus funere digna premunt.
Iamq́. cibo, vinoq́ graues, ſomnoque iacebant:
Securumq́ue quies alta per Argos erat.
Circum me gemitus morientum audire videbar:
Et tamen audieram: quodq́ue verebar, erat.
Sanguis abit: mentemq́. calor, corpusq́. reliquit:
Inq́ue nouo iacui frigida facta toro.
Vtque leui Zephyro graciles vibrantur ariſtæ:
Frigida populeas vt quatit aura comas:
Aut ſic, aut etiam tremui magis. ipſe iacebas:
Quæque tibi dederam vina, ſoporis erant.
Excuſſere metum violenti iuſſa parentis:
Erigor: & capio tela tremente manu.
Non ego falſa loquor: ter acutū ſuſtulit enſem,
Ter male ſublato decidit enſe manus.
At rurſus monitis, iuſſuque coacta parentis
Admoui iugulo tela paterna tuo.
Sed timor: & pietas crudelibus obſtitit auſis:
Caſtaque mandatum dextra refugit opus.
Purpureos laniata ſinus, laniata capillos,
Exiguo dixi talia verba ſono.
Sæuus Hypermneſtra pater eſt tibi: iuſſu parentis
Effice: germanis ſic comes iſte ſuis.

Ægyptus. [Armatas) Gladijs inſtructas, quos Danaus nobis dederat. [Pręcinctę auro) .i. ornatæ, ſicut in regalib' nuptijs mos erat. [Impia) Quæ ab impijs offerebantur. [Inuitos) Nō libentur accipientes ipſa thura, & ſacrificia, quę ab impijs offerebantur. [Vulgus Hym.) hæc celebrañ i nuptijs, & epithalamijs, inuocabañ.n. Hymenęus deus nuptia℞, vt ēt Catullus oñdit Hymenæe legendū eſſe in vocatiuo, ſupra alibi diximus, nā Hymenæa in accuſatiuo dicere non poſſumus, ſed Hymenæon. [Fugit) Quia ad infauſtas nuptias nō ſolet venire, vnde ſupra Hypſipyle. At mihi nec Iuno, nec Hymen, ſed triſtis Erynnis Pertulit infauſtas ſanguinolēta faces. [Ipſa coniux Iouis) q̄ ſolet adeſſe ꝯiugijs. [Ceſſit) Diſceſſit. [Ab vrbe ſua) .i. ab Argis, vbi p̄cipue colitur, & eo loco maxime delectatur, q̄a, vt Str. ſcribit, Argis nata eſſe dr̄, vnde ipſa in 6. Faſt. inq̄t. Pęniteat Spartē, Argosq́ue, measq́. Mycenas: Et veterem latio ſuppoſuiſſe Samum. Samum aūt di'exit, quia in ea cum Ioue nuptias celebrauit, dicit ergo eam fugiſſe ab Argis, ne intereſſet talibus nuptijs. [Dubij) .ſ. ſponſi. [Feruntur) Eunt. [In thalamos buſta ſua) In thalamos, qui erant futuri buſta eorum, eſt aūt appoſitio. [Dubij) Labantes. [Mero) pp vinum, quod biberant. [Frequētes) Denſati, & circundati. [Impediente) Ligante. [Madidas) Vnguēto delibutas. [Præmunt ſtrata) .i. iacent in lectis. [Digna funere) Quæ ſtrata magis erāt digna funere, q̄ nuptijs. [Graues) Grauati, & oppreſſi. [Sōno) Qui maxime ex cibo, & vino fit. [Alta qes) .i. profundus ſomnus. Iuuen. & nos conſiliū dedimus Syllæ, priuatus vt altum Dormiret. [Per Argo ſecurum) .ſ. vbi nullus erat timor dr̄ autem hoc Argos, & hi Argi. [Quodque verebar) .i. quid timebam. ſ. cædes meo℞ patruelium. [Calor reliquit corpus) Quia ex timore, vt ſępe notauimus efficimur frigidi [Vtq́; leui) Comparatio eſt. [Graciles) Tenues. [Ariſtæ) Sūmitates ſegetum. [Vibrantur) Mouentur. [Comas) Frondes. [Populi) Arboris. [Ipſe) Tu. [Iacebas) Dormiebas. [Erant ſoporis) .i. erant vina, quæ facerent, ſoporem. [Violentia) Crudelia. [Erigor) Ex lecto. [Tela) Gladium. [Male ſublato) Non fortiter eleuato, vel male, non inulte cōtra maritum. [Iuſſu parentis) Qui mortē minatus fuerat, niſi interficerē. [Admoui) Appropinquaui. [Timor) Quia naturaliter inſitus eſt mulierib. [Pietas) Mea erga te. [Crudelibus auſis) .i. prohibuit, ne auderē interficere [Dextera) Mea. [Mandatū) .ſ. à patre meo. [Sinus) Veſtes. [Sono) voce. [Exiguo tenui) Dimiſſo ne abdiret. [Sæuus) dicit hæc verba ſecū. [Iſte) Lynceus. [Sic oēs germanis) Interficiatur, ſicut alij fratres ſui.

NOS Inachides) .i. puellæ Argiuę ab Inacho Argiuorum rēge originem ducentes, aut denominatæ. [Dicimur ſub tecta,) Id eſt in regiam. [Magni Pelaſgi,) Id eſt quam regiam, aut quæ tecta Pelāſgus Argis extruxerat. [Et ipſe ſocer) Hoc eſt legatus Aegypti, A S C.

& eius

& eius locũ tenens. [Accipit nurus).ſ.non filias Danai,filiorũ ſuorũ ſponſas.[Armatas).ſ. armis inuaſimus,videlicet mucronibus,quos pater ſingulis dederat.[Vulgus).i.totus populus.[Vocat).ſ.in ſignũ lætitiæ,& gaudij nuptialis.[Hymen,Hymenex) Hoc eſt vocãdo dicũt Hymen,ò Hymenęe,Hymen,ò Hymenęe.alij legunt vocat,vt ſit congruitas in voce, alij vocant,vt ſit in ſenſu,quia collectiuum eſt.[Ille).ſ.Hymen deus nuptiarũ. [Fugit vocãtes) Quia noluit adeſſe,cum infelices ſciret fore nuptias,nec veras,ſed ſimulatas. [Ipſa).ſ. Pronuba,& cui vincla iugalia curæ,vt dicit Maro.[Coniux Iouis).i.Iuno.[Ceſſit ab vrbe ſua) ſ.Argis,vnde Aen.1. Veteriſque memor &c. Prima quod ad Troiã pro caris geſſerat Argis.[Ecce)q.d.ex improuiſo.[Dubij).i.incerti,qd agerent. [Mero).i.pp vinum per inſidias propinatũ [Frequentes) i.celebrati.[Clamore comitum).ſ.ſtipantium,& hoc. [Nõ uo flore impediente).i.ne volitarent.[Comas madidas).i.cæſariem delibutam. [Feruntur) Nõ dicit,ducunt,ſed quaſi agatur.[In thalamos)Thalamos dicit. [Sua buſta) i ſepulchra, quia illic occidendi erant & æterno ſomno ſepeliendi. buſtum aũt dicitur quaſi bene uſtũ, & eſt receptaculum cinerum vſtorũ,quæ in vrnam condebantur,vnde ab vrendo dicta ſunt ſicut vſtrina locus,vbi fiebat cadauerum vſtio.[Et præmunt corporibus ſui ſtrata).i.lectos ſtratos.[Digna funere).i.dignos talium morte.[Iamque cibo,vinoque graues &c.)Hic locus approbat,quod prius diximus legendum.ſ.eſſe vltima pars lucis &c.quia non eſt veriſimile vinolẽtos,& ſomnolẽtos in diluculo fuiſſe,ſed vinolẽtos ab Danao dimiſſos in hoſpitium,quod à coacto patruo ſuſceperant.[Per Argos ſecurum) Argos ciuitas eſt in Achaia, in ſingulari neutris gñis,in plurali maſculini,declinatur.n.hi Argi Argorũ,ſed tunc ẽt populum Argiuum ſignificat.Eſt eiuſdem nominis in Attica.& in Theſſalia,ſeu Pelaſgia.[Securum) Dicitur,quod ſeorſum eſt à cura,licet ſit in periculo. Accipitur ergo more poëtico continens pro contento. Argos pro Argiuis.Et declamat per contentionem,quia alij ſecuri,ſed circum me gemitis. Sicut Aen.4. Cetera per terras animalia ſomnos habebat &c. Quodq́ verebar erat,ſic Sen.Quidqd verebar accidit. Et potuit facile ſuſpicari maritos interfectos,quia & ipſa ad hoc Mucronem acceperat.[Graciles ariſtæ).i.ſpicę,quia Zephyro flante,nec dũ proprie Ariſtæ ſunt quæ ab ariditate dñr,ſed ſpicæ graciles ſunt flat.n.primo vere,vnde in Georg. Vere nouo gelidus canis cum montibus humor Liquitur & Zephyro patris ſe gleba reſoluit.[Frigida populeas) Id in Autũno ſit,ſed tam ver,q̃ autũnus ventos habet plurimos.Aut ſic tremui,aut etiam magis. [Ipſe).i.tu ſecurus eras,ſed non tutus iacebat.i.intrepidus.[Quæque).i.& quæ,hoc eſt & vina,quę dederam tibi,erant ſup.vina ſoporis.i.ſoporifera.aut cauſa ſoporis.[Violentia iuſſa) Poëtice. nam etiam oratorie dicere potuiſſet violentia iuſſa parentis,ſed gratius violẽtiam in iuſſa retorquet,quaſi iuſſa nõ parentem incuſet. [Suſtulit).i.ſurſum tulit,& erexit vt demitterem in iugulũ. [Sublato).i.ſurſum lato.[Male).i.ad maleficium.[Admoui iugulo).i.ad iugulum.[Refugit) Media longa pręteriti eſt tpis.[Purpureos laniata ſinus.[Docet ſe pietate victam eamque plus potuiſſe, q̃ parentis ſęui mandata,docetque quõ Linum,ſeu Lynceum ad fugam cohortata ſit,& ob pietatem à patre capta. [Purpureos ſinus) Non veſtes dicam,nam noctu veſtita non erat, ſed pectora rubicunda,quia dictura eſt dum petis amplexus &c. Et licet ſub veſte pugionẽ in thalamos intulerant,vero ſimile eſt tñ,nudas concubuiſſe.[Sæuus Hypermneſtra) Ordo eſt, ò Hypermneſtra pater eſt tibi ſæuus. ſic in Buc. Eſt mihi nanq; domi pater,eſt iniuſta nouerca. & eſt pondus in vocabulo pater, ſic Dauus in Andria pater eſt Pamphile.

H V B. FOemina) Oſtẽdit nũc,qđ non poſſit eum interficere & arguit à ſexu,cum dicit,fęmina,arguit ab ætate,cum dicit,& virgo. [Molles) Mulieres.[Quin age) More muliebri variat conſilium,hortatur nunc ſeipſam ad interficiẽdũ eum,cũ antea dixerit ſe nõ

Fœmina ſum, & virgo, natura mitis, & armis.
Nam faciunt molles ad fera tela manus.
Quin age, dumq́ue iacet, fortes imitare ſorores.
Credibile eſt cæſos omnibus eſſe viros.
Si manus hæc aliquam poſſet cõmittere cædem.
Morte foret dominæ ſanguinolenta ſuæ,
Quid meruere necem patruelia regna tenendo?

Quæ

Quæ tamen externis danda forent generis.
Finge viros meruiſſe mori, quid fecimus ipſæ?
Quo mihi commiſſo non licet eſſe piam?
Quid mihi cum ferro? quid bellica tela puellæ?
Aptior eſt digitis lana, colusque meis. (tur.
Hęc ego, dūq. quęror, lacrymæ ſua verba ſequun
Deque mei oculis in tua membra cadunt.
Dum petis amplexus, ſopitaque brachia iactas.
Penè manus telo ſaucia facta tua eſt.
Iamq. patrem, famulosq. patris, lucemq. timebā.
Expulerant ſomnos hæc mea dicta tuos.
Surge age Belide, de tot modo fratribus vnus.
Nox tibi, ni properes, iſta perennis erit.
Territus exurgis, fugit omnis inertia ſomni.
Aſpicis in timida fortia tela manu.
Quærenti cauſam, dum nox ſinit, effuge, dixi.
Dum nox atra ſinit, tu fugis, ipſa moror.
Mane erat, & Danaus generos in cæde iacentes
Dinumerat, ſummæ criminis vnus abes.
Fert male cognatæ iacturam mortis in vno.
Et quæritur factum ſanguinis eſſe parum.
Abſtrahor à patris manibus, raptamque capillis
(Hæc meruit pietas præmia) carcer habet.
Scilicet, ex illa Iunonia permanet ira.
Quo bos ex homine eſt, ex boue facta dea.
* Ah ſatis eſt pœnæ, teneram mugiſſe puellam.
Nec modo formoſam poſſe placere Ioui.
Aſtitit in ripa liquidi noua vacca parentis.
Cornuaque in patrijs non ſua vidit aquis.
Et conata * loqui, mugitus edidit ore.
Territaque eſt forma, territa voce ſua.
Quid fugis infelix? quid te miraris in vnda?
Quid numeras factos ad noua membra pedes?
Ipſa Iouis magni pellex metuenda ſorori
Fronde leuas nimiam; ceſpitibusque famem.
Fonte bibis, ſpectasque tuam ſtupefacta figuram.
Et te ne feriant, quæ geris, arma times.

poſſe. [Fortes) Animoſas. [Credibile eſt).i.credēdū eſt. [Si manus) Etiam mutat cōſilium, & dicit, qđ ſi eſſet poſſibile, ꝙ poſſet admittere cędē, interficeret potius ſeipſam, q̄ Lynceū. [Hæc manus).ſ.mea [Haud) nō. [Patruelia regna).ſ.regna patrui; nam Danaus coactus fuerat, nō ſolū dare filias vxores filijs fratris, vt dictū eſt, ſed ēt regna ſua. [Forēt danda gn̄is externe).i.peregrinis, quia Danaus nō hēt filios maſculos. [Quid fecimus ipſæ).i.nos qđ peccauimus? quare debeam᷒ fieri homicidæ? [Cōmiſſo) Peccato. [Quid mihi) Ad ſeipſum loquit. [Tela bellica).i.q̄ bello cōueniūt. [Quid puellæ).ſ.faciunt. [Lana colusq.) qa hæc cōueniunt mulieribus. [Hæc ego).ſ.mecū dixi. [In tua mēbra) qa incūbebā ſup te. [Petis amplexus) Dū vis me amplecti. [Iactas) Moues in ſomnijs. [Facta ſaucia) vulnerata. [Penè) Ferè, cū tādiu eſſē morata in hac cogitatione. [Lucē) quæ appropinquabat. [Expulerāt tuos ſomnos).i.excitauerāt te. [Age) hortātis. [Belide) Nepos Beli, vt ſupra mōſtratū eſt. [Perennis) id perpetua. [Inertia) Pigritia. [Fortia tela).i.enſem, q ſolet eſſe telū fortiū. [Quærenti).ſ.tibi. [Sinit) permittit. [Ipſa) Ego Mo ror) Remaneo. [Vn᷒).i.tu ſolus. [Abes) Deus. [Summę criminis).i.numero, & cōplemēto cędis qa ſi tu fuiſſes interfectus, oēs fuiſſent interfecti. [Male) Inique. [Iacturā) Dānū.i.ægre fert te ſolū, nō fuiſſe interfectū, & defuiſſe morti aliorū. [Cognatæ) Cōſanguineæ [Eſſe parū ſanguinis factū).i.queritur, quod paucus ſanguis ſit fuſus, ppea quod tu ſolus aberas numero. [Carcer hēt meruit raptāq cap.).i.ego rapta, capillis in carcere ſeruor [Hęc mer.) Parētheſis eſt, & eſt ironia [Hęc).i.alia. Ordo eſt. [Abſtrahor à ped. prijs) Et carcer hēt me raptā capillis. reliqua, vt dixi, dicta ſunt p Parētheſim. [Scilicet) dicit hāc infelicitatem

* Hæc fabula tractatur ab Ouid. in 1. Met.

* quæri.

tatem ſuã in mulierib.ſuę domus ꝓcedere ex ira Iunonis ab eo tpe incepta,quo Io Inachi filia mutata eſt.[Ex illo)Tempore.[Bos)Io,quæ erat iuuenca.[Facta Dea eſt boue) Quia poſtea in Deã conuerſa eſt,vt gẽtilitas credidit,& fabulæ tradũt,& preſertim Ouid. & hic, & lib. j. Met. Fuit.n.Io Inachi Argiuorũ fluuij filia pulcherrima,quæ à Ioue amata cũ eius preces ſperneret.ſubita nube tecta compreſſa eſt,& ne puella à Iunone,quæ adulteria Iouis obſeruabat,deprehenderetur,in vaccam transfigurata eſt, quam fraudem cum Iuno intellexiſſet, petiuit eam vaccam manus ſibi dari Iupiter veritus, ne negando proderet puellam, tametſi inuitus ei tradidit. Iuno,ne vnquam eius pellex cum marito cõcubere poſſet.Argo Ariſtoris filio centum oculos habenti ſeruandam tradidit,quo à Merc.in ſoporem caucẽdo inducto,& interfecto,eius oculi in caudam Pauonis transfigurati ſunt.Io tũ ab Iunone ob interfectum Argum indignata furijs exagitaretur,maxima orbis terrarum parte percurſa, & pererrata,tãdem in Aegyptum delata,rurſus in humanam formam redacta, pro Dea ab Aegyptijs culta eſt,quam Iſidem appellant,& hæc eſt fabula,quæ nunc hic tangitur. [Satis eſt pœnę)Satis ſupplicij,& punitionis.[Mugiſſe)Factam fuiſſe vaccam.[Nec) Ordo eſt. Et eſt ſatis pœnæ.[Illam modo formoſam).i.quæ paulò ante erat pulchra.[Nec poſſe placere Ioui) ꝓpformam pecudis.[Liquidi)Propter aquas. [Cornuaq. non ſua).i. aliena & non ſibi conuenientiam,quia ſunt belluarum,& nõ hominum.[Mugitus)Bouinas voces. [Forma)Figura. [Voce) Sono. ipſe j. Met. Et conata loqui mugitus edidit ore: Pertimuitque ſonos,propriaq. ex territa voce eſt.[Quid fugis) Apoſtrophat ad eam, & multis verbis ſcribit eius fortunam.[Numeras pedes)Quia ſunt quatuor.[Ipſa) Tu.[Pellex).ſ.ante. [Sorori Iouis)Iunoni,quæ eſt & ſoror,& coniux Iouis.[Metuẽda)Ne propter pulchritudinem tuam te ei præponeret.[Læuas)Minuis.[Fronde) Pro frondibus folia generaliter de omnibus dñr,frondes tantummodo de arboribus vnde ſubdit.[Ceſpitibus)idem j Met.Frondibus arboreis,& amara paſcitur herba. [Ceſpitibus) Herbis, nam ceſpis proprie eſt terra cũ herba reuulſa,ſed hic pro herba capit [Stupefacta) Territa.[Arma quæ geris).i.cornua.

ASC. IMITARE) Imperatiuus modus cohortatiue poſitus.[Quid meruere necem)Argumentatur contra patrem.[Quid).i.in quo meruere necem?[Tenendo).i.occupando. [Regna patruelia,)q.d.in nullo,vnde addit.[Quæ tamen externis dãda forent generis.Et accipitur tamen pro tandem,aut quę tamen nihilominus,cum non ſint Danao maſculi,danda forent generis externis,& ideo potius filijs fratris cum non putarent illicitum, tũc inter patrueles matrimonium,vt patuit de Oreſte,& Hermione.[Finge).i.pone caſum, ꝙ viri meruerit necem.[Belide)Vocatiuus eſt à nominatiuo Belides.i.ò nepos Beli.[Aſpicis in timida) Antitheſi,& intermixtis epithetis comparauit ornatũ. [Parum ſanguinis) Quia ſciuit ſe à genero perimendum,ad quod facinus vnus ſufficiebat: [Vnus abes ſummæ) .i. à ſumma criminis .ſ. committendi,quia debebant quinquaginta occidi, & eſt rarum abeſſe cum datiuo iungi.[Scilicet ex illo &c.)Sicut ſuperiores ferè,infortunium ſuum reijcit in fatum, & deos, argumentans Iunonem iratam adhuc puellis Achiuis propter Io Inachi filiam, qua in vaccam mutatam perſequi iuſſit,noluiſſe eis pronubium feciſſe, & fauſtas nuptias cõceſſiſſe, qua occaſione progreditur ad transformationem, & miſeriam ioũs deſcribendam. [Scilicet).i.ſcire licet,cur iam infauſtæ ſimus quia.[Ira Iunonia) i.ipſius Iunonis. [Permanet).i perdurat.[Ex illo).ſ.tempore.[Quo bos facta eſt ex homine) .i. virgine (ergo etiam homo pro muliere ponitur).ſ.Io.[Et Dea).ſ Iſis.[Facta eſt ex boue).ſ.in quam mutata fuerat Io,declinatur,vt alibi dixi,hæc Io,huius Ius,nec alibi declinatur,licet hanc Io vſurpẽt. [Aſt ſatis)Sæuitiam damnat Iunonis,quæ mutatam in vaccam adhuc perſecuta eſt. [Quid numeras)Quia quatuor iam habuerat pedes.[Fronde læuas).i.mitigas,& imminuis. [Fõte bibis).i. de fonte,aut in fonte bibis aquam .ſ. [Quæ geris arma) .i. cornua.

HVB. QVæque).i.tu,quæ ita eras diues,&delitioſa,vt poſſes exiſtimari digna Ioue. [Nunc nuda).i.ſine veſtibus. [Recũbis)Iaces.[Humo nu-

Quæq; modo,vt poſſes etiam Ioue digna videri,
Diues eras: nuda recumbis humo.
Per mare, per terras, cognataq. flumina curris:
Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.

Quæ

Quæ tibi cauſa fugę? quid lõ freta lõga per erras?
Non poteris vultus effugere ipſa tuos.
Inachi quò properas? eadem ſequeriſq; fugiſq;.
Tu tibi dux comiti, tu comes ipſa duci.
Per ſeptem Nilus portus emiſſus in æquor
Exuit inſanæ pellicis ora bouis.
Vltima quid referam, quorũ mihi cana ſenectus
Auctor? dant anni, quod querar, ecce mei.
Bella pater, patruuſq. gerunt: regnoq;, domoque
Pellimur: eiectas vltimus orbis habet.
Ille ferox ſolus ſolio, ſceptriſquè potitur:
Cum ſene nos inopi turba vagamur inops.
De fratrum populo pars exiguiſſima reſtat:
Quique dati leto, quæque dedere fleo.
Nam mihi quot fratres, totidem periere ſorores:
Accipiat lacrymas vtraque turba meas.
En ego, quod viuis, pœnæ crucianda reſeruor:
Quid fiet ſonti, cum rea laudis agar?
Et conſanguineæ quondam centeſima turbæ
Infelix vno fratre manante cadam.
* At tu, ſi qua piæ Lynceu tibi cura ſororis:
Quæque tibi tribui munera, dignus habes:
Vel fer opem: vel dede neci: defunctaque vita
Corpora furtiuis inſuper adde rogis:
Et ſepeli lacrymis perfuſa fidelibus oſſa:
* Sculptaq. ſint titulo noſtra ſepulchra breui.
Exul Hypermneſtra, precium pietatis iniquum,
Quam mortem fratri depulit, ipſa tuli.
Scribere plura licet: ſed pondere laſſa cathenæ
Eſt manus: & vires ſubtrahit ipſe timor.

da).i. dura, vel ſine ſtramine. [Cognata) Quæ ſunt tibi cognatione cõiuncta pp prẽm tuum, qui eſt fluuius, inde ducens originẽ, vnde & ipſa flumina. [Pererras) Percurris. [Tuos vultus) Bouinos, q te terrent, qa, quocunq; fugis, te ſequũtur. [Inachi).i. filia Inachi. eſt aũt hic vocatiuus patronymici fœminini. [Eadẽ ſequeriſque fugiſque).i. ipſa es, quæ ſequeris, & ipſa. q̃ fugis. nã licet credas te fugere vaccam, vna tñ, eademq. es. [Comiti).ſ. tibi.i. teipſam pręcedis, teipſam comitaris [Per ſeptem portus) Dicit eam in Aegypto depoſuiſſe figuram bouis. [Nilus) Fluuius Aegypti in mare per ſeptẽ hoſtias influens: vnde Virg. Et ſeptem gemini turbant trepida oſtia Nili. [Exuit) Depoſuit abſtulit. [Ora) Faciem [Bouis) Vaccæ. [Inſanæ) Furẽtis, & ſtimulis exagitatę [Vltimã quid referã) Quia cõmemorauit antiq̃ dicit rõ eſſe opus cõmemorare infelicia exẽpla ſuæ domus ita remota, quia ſunt exempla ſuę memoriæ. [Vltima) Extrema, & remota. [Quorum).ſ. vltimorũ. [Cana ſenectus eſt auctor).i. quę ab antiq̃s audiui. [Anni mei).i. ſecula mea, quibus nata ſum, & vixi. [Dant quod querar).i. dant mihi materiã quærendi. [Bella pater) Incipit commemorare infelicitatis ſui temporis. [Pater) Danaus. [Patruus) Aegyptus. [Pellimur) Pater, & non filiæ. [Vltimus orbis).i. vltima pars orbis, quia venimus in remotiſſimas regiones. [Eiectas) Ex regno expulſas. [Ille) Patruus. [Solio) Sede regia. [Sceptro) Imperio. [Cum ſene) Danao. [Vagamur) In alienis terris erramus. [De fratrum) Alia infelicitas ſui temporis, quia ex tot fratribus, vnus ſolus Lynceus ſuperfuit. [Exiguiſſima) Minerua. [Quique dati).i. doleo, & propter eos, qui interfecti ſunt, & propter eas, quæ interfecerunt. [Fratres) Conſanguinei. [Periere) Amiſſæ ſunt, quia licet viuant, non tamen eas habebo ſorores. [Vtraque turba) Et interfectorum, & interfectricum. [En) Ecce. [Ego reſeruabor pœnæ,) id eſt ad pœnam. [Quod,) id eſt quia. [Viuis,) id eſt quia tibi peperci. [Quid fiet,) q.d. multo crudelius. [Sonti) Nocenti. [Cum agar rea laudis,) id eſt eum accuſet de eo, de quo laudem mereor, & eſt ſententia ex Andria Terẽtij. Nam ſi illum obiurges vitæ qui auxilium attulit, quid facies illi, qui dederit damnum, aut malum? [Quõdam centeſima) Quia cum vos eſſetis quinquaginta fratres, & nos quinquaginta

* Lino ẽ, quib⁹ magis placet Lino.

* Scriptaq;.

ginta ſorores, etam quinquageſima. [Cadam) Moriar. [Manente) Superſtite. [At tu) Nunc rogat Lynceum, vt aut ferat opem, vel eam ſepeliat [Lynceu ſic legendum eſt. [Si qua cura) ſi quis amor. [Pia) Quæ te amauit. [Sororis) Patruelis conſanguineæ [Quæque) ſubaudi. [Si tu dignum habes,) id eſt ſi mereris. [Munera, quę tribui,) id eſt vitã. [Defunctaq. vita) .i. mortua. [Furtiuis) Occultis, clandeſtinis, ſi apertè non audes mihi facere rogum. [Sepeli,) id eſt tumula. [Perfuſa) Rigata [Lacrymis fidelibus) ſcilicet tuis. [Sculptaque) Inciſa, inſcripta [Titulo) Epigrammate. [Exul) Ecce titulus. [Exul) Patria expulſa, vt ſupra dictum eſt. [Ipſa tulit) Paſſa eſt. [Mortem, quam depulit fratri,) id eſt quam à fratre remouit. [Precium iniquum) Appoſitio eſt, id eſt iniquam remunerationem. [Pietatis) Quia non merebar mortem [Libet) Eſt animus. [Laſſa) Fatigata. [Pondere cathenæ) Quia pater meus iuſſit me ligari. [Et vires) Alia cauſa, quia non poſſit ſcribere, quia. [Timor,) id eſt patris. [Subtrahit) Aufert. [Vires) ſcribendi.

ASCENSIVS.

QVID Iò freta longa pererras?) Horat. Iò producit dicens in Arte. Perfidus Ixion, Iò vaga triſtis Oreſtes. [Inachi) Vocatiuus à nominatiuo Inachis, & eſt patronymicum ſignificans Inachi filiam Iò. [Eadem ſequeriſque, fugiſque) Quia teipſam fugis. Cetera nota ſunt. [Vltima quid referam?) Ab antiquis tranſit ad ſua, ſuique temporis incommoda. [Senectus auctor) Auctor enim ab auctoritate communis eſt generis, vnde Iuno apud Virg. auctor ego audiẽdi. Et Sappho apud hunc, auctoris nomina Sapphus. ab augeo dicitur hic auctor, & hæc autrix: auctor ego ſenectus eſt, quia prima protulit, autrix fama, quia auxit. [Ille ferox) .ſ. pater. [De fratrum populo) Quia patrueles et fratres dicuntur. aut quia maritorum fratres etiam fratres dici potuerunt ex affinitate. [Nam mihi quot fratres, totidem periere ſorores:) ſancta eſt hæc ſententia, qua vult malefactores & venefica tunc interfici, quãdo interfici per iuſtitiæ executores merentur. petierunt ergo ſorores, quia perire meruerunt, aut ideo perditæ ſunt, quia perpetuo matrimonio ſpoliatæ. [Aut tu, ſi qua pia &c.) ſumma eſt hæc votorum, quam ferè in fine epiſtolarum ponit Ouid. Quinetiam in ſoluta oratione poſt exordium, ac narrationem ſolemus ponere petitionem. [Precium pietatis iniquum) Virgilius de Culice: Parue Culex cuſtos pecudum nil tale merenti Funeris officium vitæ pro munere reddo.

IN XV. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

De iudicio Paridis inter tris Deas ſatis abunde dictum eſt in argumento primæ epiſtolæ. quod ad argumentum huius epiſtolæ pertinet, cùm Paridi ob iudicium datum in fauorem Veneris, Venus promiſiſſet Helenam omnium mulierum pulcherrimam: & ob eam Lacedæmona nauigaſſet, exceptus hoſpitio à Menelao, Helenam in amorem ſuum, quantum potuit, ſolicitare conatus eſt, & præſente marito. Sed poſtea Menelao profecto in Cretam, per hanc epiſtolam etiam ad relinquendum maritum: & ſe in Aſiam ſequendum exortatus eſt. Vtitur autem magno artificio, ſe ab omnibus commendans quibus amatores commendari ſolent à pulchritudine nobilitate diuitijs, & robore corporis: & à vero ſincero amore. & contra nititur eo adducere in odium, & inuidiam, & in contemptum Menelaum, & ſtudet ei perſuadere, tum ab vtili, tum ab honeſto eam debere eius amori adhærere, dicens eam nullam habituram infamiam propter hoc, & quòd abducta à Paride aut nunquam repetetur à Menelao, aut ſi repetita fuerit: facile aduerſum eius vires defendetur.

PARIS HELENAE. EPISTOLA XV.

HANC tibi Priamides mitto Ledæa ſalutem,
Quæ tribui ſola te mihi dante poteſt.
Eloquar? an flammæ non eſt opus indice notæ?
Et plus, quàm vellem, iam meus extat amor.
Ille quidem lateat malim: dum tempora dentur
Lætitiæ, mixtos non habitura metus.
Sed male diſſimulo: quis enim cælauerit ignem,
Lumine qui ſemper proditur ipſe ſuo?
Si tamen expectas, vocem quoq; rebus vt addam:
Vror: habes animi nuncia verba mei.
Parce precor faſſo: nec duro cetera vultu
Perlege, ſed formæ conueniente tuæ.
Iandudū gratū eſt, ꝙ epiſtola noſtra recepta eſt:
Spem facit, hoc recipi me quoq; poſſe modo.

HUB. PRIAMIDES) .i. ego Paris filius, Priami cum autē in Priamo ſyllaba prima pp ſequentem vocalem naturaliter breuietur, in patronymico neceſſitate metri producitur. [Ledæa) Helena filia Ledæ. dictum eſt ſupra in epiſtola Hermiones de eius natiuitate. [Eloquar) Ex primā verbis? Virg. Eloquar an ſileam? [An non eſt opus indice noſtræ flāmæ) .i. an potius non eſt opus indicare amorē meū, quia tu ipſa noſſe debes? [Extat) Eminet apparet. [Malim) Potius velim. [Dum) Donec. [Tempora) Opportunitates: [Metus mixtos lætitiæ) .i. q̄ tempora ſint ſine vllo timore. [Male) Difficile. [Diſſimulo) Cœlo, & occulto. [Quis .n.) q.d. nullus, nam ſupra dixit. [Quis .n.) Bene cæler amorē? [Suo lumine) Suo ſplēdore. [Si tn̄) .i. ſi tn̄ vis, vt verbis dicam tibi id, quod eſt in te. Anno, te. [Rebus) Effectui. [Faſſo) Mihi confeſſo amorē meum: [Duro) Difficili. [Conueniente tuæ formæ) .i. vultu miti, & placido, qualem exigit pulchritudo tua, quia cum ſis pulchra, debes ēt eſſe placida. [Iandudū) Conciliato animo Helenæ, nunc incipit narrationem. [Iandudum) Vel tandiu, vt ſit temporis, vel valde. Terentius in Eunuc. Iandudum illa te amat. [Recepta eſt) Pro accepta à te. Notandū eſt, apud idoneos oratores non eſſe in vſu, recepi epiſtolā tuam, ſed accepi ſed hic fuit neceſſitas metri. [Hoc modo) .ſ. quo epiſtola mea eſt recepta. Nam cum aliqua puella ab amatore accepit ſcriptū, & legit, ſignum eſt, quod ſit ſemi expugnatam. ipſe Ouid. in 1. de Arte, Quæ voluit legiſſe, volet reſcribere lectis. Per numeros veniunt iſta, gradusque ſuos.

ASC. HANC tibi Priamides) Artificioſa eſt, epiſtola, & inſinuationi, perſonæq. accommoda, rem .n. inhoneſtam perſuadere nititur, ſed mulieri iam parumper à viro neglectæ, atque deſertæ. Quocirca; quia nouit muliebrem ſexum eſſe fragilem, gloriæ cupidum, & laudis, à forma à genere, à facundia cupidiſſimum, omnia affert Paris, quæ ſibi Helenes animū cōciliare poſſent, & quæ odium mariti, eiusque contemptum excitent. Cum vero contextus facillimus ſit, nemo tam inſcius, atque iners, qui non aliquid deliciarum, atque argutiarum illinc hauriat, erimus ergo in exponendo ſuccincti. [Ledeæ) Autem poſſeſſiuum eſt pro patronymico, ſed à matre poſitum, ſicut 3. Aen. Ledæam Hermionem &c. potius autem Ledæam dicit q̄ Tyndarida, quia dicturus eſt Iouis eſſe filiam ex adulterio conceptā, vt ad cōſimile inuitet facinus. [Eloquar) Sic Aen. 3. Eloquar, an ſileā? [An non eſt opus indice) .i. indicio. [Flāmæ) .ſ. amoris. [Notæ) .i. pceptæ à te. [Et) .i. quia potuiſſet tn̄ dixiſſe nā plus q̄, aut ſi cōiungitur, notę (dico) flāmæ. [Et meus amor extat) .i. eminet, & apparet, quaſi extrinſecus ſtans. [Plus q̄ vellem) Quia malim, vt ſupp. [Ille lateat quidem) .i. certe, q.d. non ſemper. [Sed dum) .i. donec. [Tempora dentur nō habitura metus mixtos) .i. in mixtos lętitię. [Quis enim cælauerit ignem) Quaſi dicat nemo. ſed amor ignis eſt, imò eſt ιμερτικῶς amatores amatum, atque amicam ignem dicunt, vt in Bucolicis. Meus ignis Amyntas, &c.

[Iandu dum gratum eſt) Aut ordo eſt [Gratum eſt iandudum), ſ. ab eo tempore, quo epiſto la noſtra eſt, aut gratum eſt iam, q; epiſtola noſtra recepta eſt, dudum .i. paulò ante. Et cauſam addit, quia [Hoc) ſ. epiſtolam meam receptam eſſe. [Facit ſpem quoque) .i. etiam me poſſe recipi. [Modo) .i. iam, poſtquam epiſtolam legiſti, aut ſic, ſpem facit me quoque poſſe recipi hoc modo, quo ſ. epiſtolam recepiſti. Quo verbo hortatur poëta matronas pudicas, vt ſuſpectas literas repellant, quia quæ amatorias legit, ſe amari velle indicat.

Quæ rata ſit: nec te fruſtra promiſerit opto,
  Hoc mihi quæ ſuaſit mater Amoris iter.
Nanque ego diuino monitu, ne neſcia pecces,
  Aduehor: & cœpto non leue numen adeſt.
Præmia magna quidem, ſed non indebita poſco:
  Pollicita eſt thalamo te Cytherea meo.
Hæc duce, Sigæo dubias à littore feci
  Longa Phereclea per freta puppe vias.
Illa dedit faciles auras, ventoſque ſecundos:
  In mare * nimirum ius habet orta mari.
Perſtet: & vt pelagi, ſic pectoris adiuuet æſtus:
  Deferat in portus & mea vota ſuos.
Attulimus flammas: non hic inuenimus illas:
  Hæc mihi tam longe cauſa fuere viæ.
Nā nec triſtis hyems, nec nos huc appulit error:
  Tænaris eſt claſſi terra petita meæ.
Nec me crede fretum merces portante carina
  * Findere: quas habeo, Dij tueantur opes.
Nec veni Graias veluti ſpectator vrbes:
  Oppida ſunt regni diuitiora mei.
Te peto, quā pepegit lecto Venus aurea noſtro:
  Te prius optaui, quàm mihi nota fores.
Ante tuos animo vidi, quàm lumine, vultus:
  Prima fuit vultus nuncia fama tui.

HVB. QVæ) Spes. [Rata) Firma, certa. [Mater Amoris) Venus. [Monitu diuino) Nō ſponte mea, ſed Veneris mandato. [Neſcia pecces) .i. vt ſis admonita, ne per ignorantiā erres. [Nō leue) .i. maximū, liptote eſt. [Non indebita) Quia ſunt promiſſa mihi ab ea cui licuit promittere. [Cytherea) Venus ita dicta à Cytheris īſula, vt alibi diximus. *nil mirum Virg. At Cytheres nouas artes, noua pectora verſat Conſilia. [Hæc duce) Dicit Paris, ego ſuſcepi hāc nauigationē à Troia in Græciā auctore, & Venere ipſa duce .i. regente me. [Dubias) incertas, quales ſunt viæ nauigationis. [A littore Sigæo) .i. Troiano. Nam Sigæum promontorium eſt Troię, vt dictū eſt in j. epiſt. *Scindere [Puppe Phereclea) Neq; Pharetrata, neq; Pharetrea legendum eſt, ſed Pherelea. Fuit.n. Phereclus, vt ſcribit Hom. li. 5. Il. fili' Harmonidę fabri lignarij, q naues Alexandro, q & Paris dr̄, fabricauit, quę fuerunt principium malorū Troianorum. à Pherecło igitur poſſeſſiuum fit Pherecleus. [Phareclea puppe) .i. fabricata à Phereclo, & hic eſt verus ſenſus, & emendatus textus. [Orta mari) Dictum eſt ſupra in epiſtola Didonis ſuper eum locum, quia mater Amorum, Nuda Cythereiacis edita fertē aquis. [Perſtet) .i. vtinam perſeuerer, vt Virg. Talia perſtabat memoria, fixuſque manebat. [Aeſtum) Ad vtrunque retulit hic, & ad feruorem amoris, & ad motum maris, & eſt ſenſus, vt adiuuet nauigationem, ita adiuuet amorem meum. Ordo eſt [Perſtet, & ita adiuuet æſtum pectoris, vt pelagi) ſ. æſtum adiuuat. [Et) .i. etiam. [Mea vota) Sicut & nauem. [Attulimus) Quia ex patria diſceſſimus huc propter amorem. non autem incepi ſolum te amare. poſtquam huc veni. [He) Flammæ. [Hyems) Tempeſtas. [Error) Quia ignorarē quo venirem. [Tænaris terra) .i. Laconica, à Tænaro promontorio Laconiæ. [Petita) i. venit claſſis mea dedita opera in hanc terram propter te. [Nec me) Occurrit obiectioni quia poſſet dici, qđ propter alias cauſas veniſſet, dicit ſe propter ſolam Helena veniſſe. [Nec crede) .i. nec crede me nauigare propter mercaturam, quia ſunt dies ſine hoc exercitio. [Tueantur) Seruent, quia ſatis ſunt mihi. [Spectator) Admirator, vt videam pulchras vrbes Græciæ. hæc enim

enim ſolet eſſe multis cauſa nauigandi, vt in alienis terris videant præclara oppida. [Oppida) Vrbes, vt Virg. Aſcreumq́. cano Romana per oppida carmen. [Diuitiora) Opulentiora, nam Aſia ditiſſima eſt. Horat. Et dites Aſiæ cãpos. Virg. Troianas vt opes. Cic. in Orat. pro lege Manilia de laudibus Põpeij. Aſia vero tam optima eſt, & fertilis, vt Vbertate agrorum, & varietate fructuum, & magnitudine paſtionis, & multitudine eaꝝ rerum, quæ exhortantur, facile omnibus terris antecellat. [Aurea) Formoſa. [Pepigit) Promiſit, vt in argũ primæ epiſtolæ, & huius diximus. [Animo) Cogitatione, deſiderio. [Quam lumine) Quã oculis corporis. [Fama fuit pr. nunc. tui vul.) .i. prius audiui dici de pulchritudine tua.

QVÆ rata ſit) Progrediens docet non inanem ſuam ſpem eſſe debere, cum ſtabilita ſit pollicitatione Veneris, quæ Dea amoꝝ eſt. [Quæ) Igitur ſpes. [Sit rata) .i. firma, & non irrita. [Nec mater Am.) ſ. Venus, quæ ſua ſit mihi hoc iter. [Promiſerit mihi te fruſtra) .i. in vanum. Nam ſup. quod dico tibi. [Neſcia preces) Quaſi peccatum ſit contra Veneris iuſta facere. [Ego aduehor monitu diuino) .i. Deæ Veneris, &. ſ. [Numen non leue) .i. futile, nec contemptibile. [Adeſt) .i. auctoritatem dat. [Cœpto) .i. incepto meo. [Poſco quidẽ magna præmia) Hoc in aſſentationem dicit, quaſi pluris faciens adhuc præmia Veneris, quàm Palladis, ac Iunonis. [Cytherea) Dicitur Venus à Cytheris Cypri luco. [Ego feci hac duce) .i. Venere ducente. [Vias dubias) .i. incertas, & incognitas mihi. [A littore Sigæo) .i. Troiano. Nam Sigæum promontorium eſt Troiæ. feci (dico.) [Puppe Phereclea) .i. à Phereclo ædificata. [Vias dubias per longa freta) .i. maria. [In mare nimirum) Vnde Neptunus ad eam Aen. 5. Fas omne eſt Cytherea meis te fidere regnis. Vnde genus ducis. Nam è ſpuma maris nata dr̃. [Perſtet) .i. perſeueret, opto Venus. [Et vt) ſup. adiuuit æſtus .i. feruores pelagi, ſic adiuuet æſtus pectoris mei. [Et deferat mea vota in ſuos portus) .i. ad optatũ finem. Vt autem non ſequi nec dudum parto amore, ſe captum fateatur, addit. [Attulimus flãmas, triſtis hyems) .i. tempeſtas nautis triſtitiam afferens. [Terra tænaris) Pro tænaria, patronymicum à loco. [Quas habeo, Dij tueãtur opes) Aut ſatis ſe diuitem ſe ſignificat, nec propter diuitias velle negociari, aut ſe ſignĩat, q.d. non alias merces aduexi, quam meipſum. [Oppida ſunt regni diuitiora) .i. ſm̃ artem à diuite, nam, ſicut raro dr̃ homo ds, ſed diues, ita raro homo diutior, ſed diutior. [Ante tuos) Ante .i. prius vidi. [Animo) .i. conſideratione. [Vultus tuos, quàm lumine) .ſ. externo oculorum. [Minor eſt tua gloria vero) Idem dixit regina Sabea ad Salomonem, ſed non id notum erat Paridi, qui & prior erat, & ethnicus. [Fame eſt pene) .i. quaſi. [Maligna) Ex quo multo minus dixit, quaſi per malignitatem, quam ſit. A S C.

Hæc centum & quatuor carmina non inueniuntur in antiquis exemplaribus, & quin & Planudes eos non agnouit, neque tamen dubium eſſe vlli poteſt, quin Ouid. ipſius ſint, ſed fortaſſe credendum eſt, cum epiſtolam hanc compoſuiſſet, aut dempſiſſe illum hæc, vt nimiam luxuriam, & loquacitatem quaſi quandam reſecaret, quæ in his verſibus cernitur, aut addidiſſe potius venuſtatis gratia (venuſta enim & elegantia ſunt eorum multa) luxuriam autem & abundantiam non ſolum hic poëta vt vitium nunquam fugit, ſed & vt veritatem ſemper appetiuit. Animaduertendum tamen eſt, ſi hæc relinquantur carmina ſummouenda duo illa paulò inferius. Cum Venus, & Iuno Pallaſque in vallibus Idæ, Corpora iudicio ſuppoſuere meo: Permoleſte enim ſæpius idem duceretur.

Nec tamen eſt mirum, ſi, ſicut oportet, arcu
Miſſibilibus telis eminus ictus amo.
Si placuit fatis, quæ ne conuellere tentes:
Accipe cum vera dicta relata fide.
Matris adhuc vtero partu remorante tenebar:
Iam grauidus iuſto pondere venter erat.
Illa ſibi ingentem viſa eſt ſub imagine ſomni
Flammiferam pleno reddere ventre facem.
Territa conſurgit, metuendaq; noctis opacæ
Viſa ſeni Priamo, vatibus ille refert.
Arſurum Paridis vates canit Ilion igni.
Pectoris vt nunc eſt fax fuit illa mei.
Forma, vigorq; animi quamuis de plebe videbar,
Indicium tectæ nobilitatis erat.
Eſt locus in mediæ nemoroſis vallibus Idæ,
Deuius, & piceis, iliciumq; frequens.
Qui nec ouis placidæ, nec amantis ſaxa capellæ,
Nec patulo tarde carpitur ore bouis.
Hinc ego Dardaniæ muros, excelſaq; tecta,
Et freta proſpiciens, arbore nixus eram.

Ecce pedum pulſu viſa eſt mihi terra moueri:
Vera loquar, vero vix habitura fidem:
Conſtitit ante oculos actus velocibus alis
Atlantis magni, Pleionesq; nepos.
Fas vidiſſe fuit: fas ſit mihi viſa referre:
Inq; Dei digitis aurea virga fuit.
Tresq; ſimul diuæ, Venus, & cum Pallade Iuno.
Graminibus teneros impoſuere pedes.
Obſtupui: gelidusq; comas erexerat horror:
Cum mihi, pone metum, nuncius ales ait.
Arbiter es formæ: certamina ſiſte dearum:
Vincere quæ forma digna ſit vna duas.
Neue recuſarem, verbis Iouis imperat: & ſe
* Tui. Protinus æthería tollit in aſtra via.
Mens mea conualuit: ſubitoq; audacia venit:
Nec timui vultu quanque notare meo,
Vincere erant omnes dignæ: iudexq; verebar
Non omnes cauſam vincere poſſe ſuam.
Sed tamen ex illis iam tunc magis vna placebat:
Hanc eſſe vt ſcires, vnde mouetur amor.
Tantaq; vincendi cura eſt: ingentibus ardent
Iudicium donis ſollicitare meum.
Regna Iouis coniux, virtutem filia iactat:
Ipſe potens dubito, fortis an eſſe velim.
Dulce Venus riſit: nec te Pari munera tangant
Vtraque ſuſpenſi plena timoris, ait.
* Quid eſt quod Nos dabimus quod ames: & pulchra filia Ledæ
nymphis Ibit in amplexus pulchrior ipſa tuos.
cura ſe Dixit: & ex æquo donis, formaq; probata
fuiſſe di- Victorem cælo retulit illa pedem.
cit, An Interea (crede verſis ad proſpera fatis)
quòd a- Regius agnoſcor per rata ſigna puer.
lias pter Læta domus nato per tempora longa recepto:
Oenonē Addit & ad feſtos hunc quoque Troia diem.
amarit? Vtq; ego te cupio, ſic me cupiere puellæ:
*Per vſ- Multarum votum ſola tenere potes.
quā Phry Nec tantum regum natæ petiere, ducumq;:
giam ne. * Sed nymphis etiam curaq;, amorq; fui.
At mihi cunctarum ſubeunt faſtidia: poſtquam
Coniugij ſpes eſt Tyndari facta tui.
Te vigilans oculis, animo te nocte videbam:
Lumina cum placido victa ſopore iacent.
Quid facies præſens, quæ nondum viſa placebas?
Ardebam: quamuis hic procul ignis erat.
Nec potui debere mihi ſpem longius iſtam:
Cærulea peterem quin mea vota via.
Troia cæduntur Phrygia pineta ſecuri,
Quæque erat æquoreis vtilis arbor aquis.
Ardua proceris ſpoliantur Gargara ſiluis.
Innumerasq; mihi longa dat Ida trabes.
Fundatura citas flectuntur robora naues:
Texitur & coſtis panda carina ſuis.
Addimus antennas, & vela ſequentia malos:
Accipit & pictos puppis adunca deos.
Qua tamen ipſe vehor, comitata Cupidine paruo,
Sponſor coniugij ſtat dea picta ſui.
Impoſita eſt factæ poſtquam manus vltima claſſi,
Protinus Ægæis ire iubebar aquis.
Et pater, & genitrix inhibent mea vota rogando:
Propoſitumq; pia voce morantur iter.
Et ſoror effuſis, vt erat, Caſſandra capillis,
Cum vellent noſtræ iam dare vela rates:
Quò ruis? exclamat: referes incendia tecum.
Quanta per has, neſcis flamma petatur aquas.
Vera fuit vates: dictos inuenimus ignes:
Et ferus in molli pectore flagrat amor.
Portibus egredior. ventisq; ferentibus vſus,
Applicor in terras Oebali nympha tuas.
Excipit hoſpitio vir me tuus: hoc quoque factum
Non ſine conſilio, numinibusq; deum.
Ille quidem oſtendit quidquid Lacedæmone tota
Oſtendi dignum, conſpicuumq; fuit.
Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
Lumina, nil aliud, quo caperentur, erat.
Vt vidi, obſtupui: præcordiaq; intima ſenſi
Attonita curis intumuiſſe nouis.
His ſimiles vultus, quantum reminiſcor, habebat,
Venit in arbitrium cum Cytherea meum.
Si tu veniſſes pariter certamen in illud:
In dubium Veneris palma futura fuit.
Magna quidem de te rumor præconia fecit.
Nullaq; de facie neſcia terra tua eſt.
Nec tibi par vſquam Phrygiæ, nec ſolis ab ortu
Inter formoſas altera nomen habet.

HVB. CRedis & hoc) Extollit eius pulchritudinē, vt ita laudando eam alliciat ad amorem ſuum, nulla enim eſt mulier, quæ laudibus ſuæ formæ non delectetur. Ouid. in 1. de arte: Nec faciē, nec te pigeat laudare capillos. Et teretes digitos, exiguumq; pedem.

Credis & hoc nobis? minor eſt tua gloria vero:
Famaque de forma penē maligna tua eſt.
Plus hic inuenio, quàm quod promiſerat illa:
Et tua materia gloria victa ſua eſt.
Ergo arſit merito, qui nouerat omnia Theſeus:
Et viſa es tanto digna rapina viro:
More tuæ gentis nitida dum nuda palæſtra

Ludis:

Ludis: & es nudis fœmina mixta viris.
Quòd rapuit, laudo: miror, quòd reddit vnquã:
Tam bona conſtanter præda terenda fuit.
Ante receſſiſſet caput hoc ceruice cruenta:
Quàm tu de thalamis abſtraherere meis.
Te ne manus vnquam noſtræ dimittere vellent?
Te ne meo peterer viuus abire ſinu?
Si reddenda fores: aliquid tamen ante tuliſſem:
Nec Venus ex toto noſtra fuiſſet iners.
Vel tua virginitas eſſet libata: vel illud,
Quod poterat ſalua virginitate rapi.
Da modo te, quæ ſit Paridis conſtantia, noſces:
Flamma rogi flamma finiet vna meas.
Præpoſui regnis ego te: quæ maxima quondam.
Pollicita eſt nobis nupta, ſororque Iouis.
Dumque tuo poſſem circundare brachia collo:
Contempta eſt Virtus, Pallade dante, mihi
Cum Venus, & Iuno, Pallasque in vallidus Idæ
Corpora iudicio ſuppoſuere meo:
Nec piget: aut vnquam ſtulte elegiſſe videbor:
Permanet in voto mens mea firma ſuo.
Spem modo ne noſtram fieri patiare caducam
Deprecor, ò tanto digna labore peti.
Non ego coniugium generoſæ degener opto:

Delectant etiam caſtras præconia formæ &c. [Minor eſt vero) Quia minus dicitur de te, quam ſit. Maligna auara, & detractatrix, quia minus dicit, qua debet. [Gloria) Laus commendatio. [Eſt victa ſua materia) .i. à pulchritudine tua, quæ eſt materia ipſius gloriæ. [Rapina) Præda, dictum eſt in epiſtola Hermiones, & Oenones de Helena rapta à Theſeo. [More) Conſuetudine. [Tuæ gentis) .i. Laconicæ. nam Lacedæmonij præcipue palæſtra delectati ſunt, cuius etiam inuentores credũtur, vnde Propert. Multa tuæ Spartæ miramur dona palęſtrę [Nitida) Propterea, quod corpora oleo vngebatur, palæſtra autem latinæ luctandi certamen ſignificat. [Conſtanter) Fortiter, animo ſe. [Ante,) id eſt potius. [Hoc) .i. meum. [Abſtrahere) .i. eripereris .i. ante paſſus eſſem mihi incidi caput, quam te reddidiſſem. [Ne) An. [Vellent dimittere,) q.d. non. [Viuus) Dum viuerem. [Fores) .i. fuiſſes propter neceſſitatem. [Tuliſſem) Accepiſſem. [Ante) Quàm fuiſſes reddita. [Ex toto) Penitus. [Libata) Delumpta, guſtata. [Vel illud) .ſ. oſcula. [Da modo) Quia poſſet obijci, ita dicis, ſed fortaſſe ita non faceres, dicit, fac periculum, & proba, videbis quæ conſtantia ſit in me. [Flamma rogi) .i. amor meus ſola morte finietur. Terent. in Andr. Hanc mihi, niſi mors, adimet nemo. [Flamma) In qua combureretur cadauer meum, cum ero mortuus. [Flammas) Amoris. [Quæ maxima) .ſ. regna. [Pollicita eſt) Vt plenè demonſtrauimus in argumento primæ epiſtolæ. [Nupta) ſororque Iouis .i. Iuno. [Virtus) ſapientia. [Contempta) ſpreta. [Dante) Dare volente. [Elegiſſe ſtulte) .ſ. quod te, potiuſquam regna, vel virtutem elegerim. [In ſuo voto) Quod primum habuit, vt te haberem coniugem. [Caducam) Fluxam, vanam. [Non ego) Incipit ſe laudare à nobilitate. [Non degenerer) Vel vilis genere, vel à maiorum virtute remotus. [Generoſæ) Tui nobiliſſimæ.

E T ſua) Alij legunt, & tua, ſed non procedit, quia ordo eſt. Et gloria ſua .ſ. quam ipſa cõferre poteſt. eſt tamen inepta vtcunque legatur, reciprocatio, niſi dicatur, ſua .i. propria ipſi famæ, quæ gloriam conferre poteſt etiam inanem. [Eſt victa) .i. ſuperata [Materia tua,) Id eſt, ſubiecto circa quod verſatur, gloria quod illi præbes, quia plus materiæ gloriæ præbes famæ, quàm ipſa retribuere poteſt gloriæ, ex quantitate autem cognoſcitur, quod ſua nominatiui eſt caſus, nam corripitur, tua autem, qui ablatiui caſus, produci deberet, vnde malos eſſet verſus legendo, tua &c. [Ergo arſit merito) Probat formam Helenes, etiam alijs probatam, nam ob eam rapta eſt à Theſeo, verum integra reſtituta, quod ſignum cenſet, quia minus amauit, quàm ipſe, qui aliquid .i. ab ea prælibaſſet, aut virginitatem, aut ſaltem A S C

oſcula,vidit autem,formam eius,inquit Theſeus, dum more virginum Lacęnarum nuda pa'ęſtram exerceret.[Abſtraherete).i.abſtraheręris,nam inflectitur abſtraherer, abſtraherere ris,&c.[Te ne) Nequaquam,nunquam.[Aliquid) Florem virginitatis intelligit. Sicut Silenus in Buc. Huic aliud mercedis erit.[Tuliſſem).i.abſtuliſſem.[Libata).i.primū contacta. Tractum à libaminibus,quæ ſummo tenus attinguntur ore. [Flamma rogi) .i. exuſtionis meæ rogalis.[Finiet vna).i.ſola,non ſimul,quia aduerbium eſſet, & vltimam produceret. [Meas flammas).ſ.amoris.i.ad mortem vſque te amaſſem,&tui amore arſiſſem.[Præpoſui regnis) Docet quanti eam faciat, & fecerit. Cum enim tres illæ ſummæ. Deæ iudicium pulchritudinis ad Paridē referrent,& Iuno regnorum Dea (eſt enim aër ſuper terram, vbi geritur oē ex mortalium regnum) promitteret pulcherrimum regnum, & Pallas Dea ſapientiæ (nam ex cerebro Iouis.i.puriore igne nata dicitur, vnde vis ingenij & intellectus infundi putatur) promiſiſſet bellandi peritiam dicens: Te, ſi me ſequeris, non abſtrahet inuidus error: Venus autem per quam omnia,quæ naſcuntur,veniunt,& oriuntur, pulcherrimam puellam promitteret,dicens (vt non ignobilis auctor deſcripſit) Plectra ſonora,ioci plauſus,laſciua voluptas. Hæc mea,ſi reliquia me præfers ipſa puellam, Pro mercede dabo,qua non formoſior vlla. Reſpōdit Paris:Grata mihi tua forma Venus,tua munera grata. Plus alijs mihi mente ſedes certaminis ecce Pignus habes victrix auri ſpectabile malum. In quare ſignificatur,quod hic poëta expreſſe docet,quia Paris,dum Helenā rapuit ob pulchritudinem,cum quia neque regnum,neque bellandi gloriam,aut peritiam habere potuit, voluptatem gloriæ & ſapientiæ prætulit. Triplex enim aiunt bonum, honeſtum, vt ſapientiæ, quod Pallas confert, vtile, vt regnorum, cuius Iuno adminiſtratrix, vnde Aeolus ad eam lib. Aen.j. Tu mihi quodcunque huc regni, tu ſceptra Iouemq́ue concilias. & delectabile, vt voluptatum,quæ beluis cum hominibus communes ſunt. Ideo dicit dictorum carm. auctor. Hac in lite,triplex hominum mellita poëſis Depinxit ſtudium, quorum datur optio cunctis. Falluntur tamen optando plerique ſequaces. Luxus habet multos, honor, & ſapientia paucos,&c.[Nupta ſororque) Et ſoror,& coniux Iouis Iuno, ſcilicet. [Contempta eſt virtus).ſ.bellica,quæ ſine ſapientia non rectè adminiſtratur, vnde Pallas tam ſapientiæ,quàm bellorum Dea eſt. [Nec piget, aut vnquam ſtulte elegiſſe videbor) Sup. mihi, non negat quin elegerit ſtulte,ſed tamen amanti nō ita videtur, vnde cæcus fingitur amor. [Spē modo).i.dummodo, reperit autem, vnde inceperat. Quæ rata ſit &c. [Non ego coniugium) Docuit licitum eſſe,quod petijt,quia diuino monitu, & promiſſu, docet etiam ex perſona ſua,quia non minus nobilis ſit, imò nobilior,& ditior,& formoſior, & tali fœmina dignior,quàm Menelaus, deinde quòd eam non ad concubinatum, ſed ad coniugium poſcit. Nobilitatem autem Phrygum probat ex Ganymede deorum pincerna, Tithono Auroræ coniuge,& Anchiſa Veneris amato, imò (ſi Heleno Virgiliano credimus) Coniuge,dicit enim. Coniugio Anchiſa Veneris dignate ſuperbo.

HVB. TVrpiter) Dedecoroſe,ſed cū magna laude tua.[Pleiada) Suæ genealogiæ vetuſtatem repetit à Ioue,& Electra. Nam Iupiter concubuit cum Electra filia Atlantis,quę fuit vna ex ſeptem Pleiadibus, quę in cœlum,in ſtellas tranſlatæ ſunt,& ex ea genuit Dardanum,à quo Troiani originem,&nomen ducunt Ouid. in Faſt. Dardanon Electra q̄s neſcit Atlantide natum? .ſ. Electræ concubuiſſe Iouem?

* dices

Nec mea (crede mihi) turpiter vxor eis.
Pleiada, ſi quæras, in noſtra gente, Iouemq́ue
Inuenies: medios vt taceamus auos.
Sceptra parens Aſiæ, qua nulla beatior ora eſt:
Finibus immenſis vix obeunda tenet.
Innumeras vrbes, atque aurea tecta videbis:
Quæque, ſuos * dicas templa decere deos.
Ilion aſpicies, firmataq́ue turribus altis
Mœnia, Phœbæ ſtructa canore lyræ.
Quid tibi de turba narrem,numeroq́ue virorum?
Vix populum tellus ſuſtinet illa ſuum.

[Pleida)

Occurrent denſo tibi Troades agmine matres:
Nec capient Phrygias atria noſtra nurus.
O quoties dices: quam pauper Achaia noſtra eſt.
Vna domus quæuis vrbis habebit opes.
Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere veſtrã:
In qua tu nata es, terra beata mihi eſt.
Parca ſed eſt Sparte: tu cultu diuite digna:
Ad talem formam non facit iſte locus.
Hanc faciem largis ſine fine paratibus vti,
Delitijſque decet luxuriare nouis.
Cum videas cultos noſtra de gente virorum:
Quales Dardanias credis habere nurus?
Da modo te facilem: nec dedignare maritum
Rure Therapnæo nata puella Phrygem.
Phryx erat noſtro genitus de ſanguine, qui nunc
Cum Dijs potando nectare miſcet aquas.
Phryx erat Auroræ coniux: tamen abſtulit illum
Extremum noctis quæ dea finit iter
Phryx etiam Anchiſes: volucrũ cui mater amorũ
Gaudet in Idæis concubuiſſe iugis.
Nec puto collatis forma Menelaus, & armis,
Iudice te nobis, anteferendus eris.
Non dabimus certe ſocerum tibi clara fugantem
Lumina, qui trepidos à dape vertat equos.

[Pleida).i. Electram, quæ ita dicta eſt, vel à Pleione matre, vel à πλέω græce nauigo: qa nauigãtes ſolent Pleiadas ipſas obſeruare. [Medios auos).i. q ſunt inter Iouẽ, & nos ĩtelligit Erichthonium, Troẽm, Ilum, Aſſaracum, capim, & reliquos. [Ora) Regio. [Beatior) Ditior, vt diximus ſupra [Obeũda) circumeũda. [Finibus immenſis) pp magnos fines, & ambitus. [Innumeras) Infinitas. [Quæ dicas decere ſuos deos).i. q̃ ſint ornata, & talia, q̃ deceant, qbus ſunt dicata. [Iliõ) Cõmemorat hoc oppidũ pcipue, in quo ſedes erat regnũ Aſiaticorũ. [Structa) ædificata [Canore).i. ſono ablatiuus eſt caſus. [Lyræ Phœbę) qa, vt alibi diximus, Neptunus, & Phębus mœnia Ilij condiderũt. eſt aũt Iliũ oppidũ ipſius Troię maximũ, & celeberrimũ, nã Troia eſt regio. [Troades) Mulieres Troianæ. [Occurrẽt) Veniẽt obuiã. [Agmine) Multitudine. [Capient) Continebunt, qa erũt plures, quã poſſint ſtare in nr̃a domo. [Achaia) Græcia. [Vna domus) Quælibet ſola domus noſtræ regionis habebit opes vnius veſtræ vrbis. [Nec mihi) Ne videatur ſpernere Græciam, dicit ſe venerari plurimũ Lacedæmona terrã natalẽ ipſius Helenæ. [Sparten) Lacedæmona. [Beata) Felix. [Mihi) Iudicio meo. [Parca) non luxurioſa, neq; ſumptuoſa in veſtibus. [Tu digna cultu diuite).i. tu mereris ornatum ſumptuoſum. [Non facit) Non conuenit. [Paratibus) Ornatibus, cultibus. [Sine fine) Infinite. [Luxuriare) Abundare affluere. [Cum videas) Sumit argm̃ ornatus mulierum ab ornatu virorum, qui ſolent eſſe minus delitioſi. cũ ergo videas viros ita cultos. [Qualem,) q.d. multo ſumptuoſiorẽ, & ſplendidiorem. [Nurus) Puellas. [Facilem) Exorabilem nõ duram, vt, Faciles venerare Napeas. [Rure Therapnæo) Therapne Laconiæ oppidũ eſt. [Põponius Mela in Laconide Therapne, Lacedæmon, Amyclæ. [Phryx erat) Laudat Phrygum nobilitatem. [Qui nunc cum dijs potando) Ganymedem intelligit. Hic filius fuit Trois regis Troianorum, amatus à Ioue, qui cũ in Ida venaretur, à Ioue in formã Aquilæ transfigurato raptus eſt, & expulſa Hebe, quæ ſibi miniſtrabat, pincernam ſuum inſtituit. Ouid. lib. x. Met. Arripit Iliaden, qui nunc quoque pocula miſcet, Inuitaque Ioui nectar Iunone miniſtrat. [Nectare) Nectar potio eſt deorum. [Auroræ coniux).i. Tithonus. Is frater fuit Laomedontis, qui ab Aurora amatus ex ea genuit Mẽnona, quem poſtea in auxiliũ Troianorum miſit. [Quæ finit extremũ iter noctis) qa Aurora tenet confinia lucis, quã inchoat & noctis, quam finit. [Anchiſes) Is filius fuit Capis, formoſiſſimus, amatus à Venere, cum quo concũbens in mõte Ida poſtea apud Simoẽnta fluuiũ genuit Aen. [Volucrũ) Velociũ, hñtium alas. [Amorum) Sunt.n. gemini, vt alibi diximus. [Gaudet) Quaſi te honeſta, vnde

& apud

& apud Virg. Cõiugio Anchiſa Veneris dignare ſuperbo. [Iugis) Vertice. [Nec puto) Laudat ſe à pulchritudine, & fortitudine, quib. duabus rebus præponit ſe Menelao. [Collatus) Comparatus. [Iudice te) Iudicio tuo. [Non dabimus) Ita laudat ſe, vt deprimat patrẽ Menelai. dicit. n. ſe non habere patruum, qui ſit futurus ſocer Helenæ, qui filios coxerit, & Solẽ eos ſcelere fugauerit. [Fugantem) Repellentem. [Trepidor) Vel territos, vel feſtiuos. [Adipe) A conuiuio ſuo ſcelerato. Fabula hoc habet. Atreus & Thieſtes fratres fuerunt, filij Pelopis. Atreus vxorem habuit Aeropen nomine, quam cum frater Thyeſtes ardenter amaret cum ea concubuit, quod cum frater intellexiſſet, in vltionem huius ſceleris filios coxit, & comedendos fratri appoſuit aſſimulata cum eo concordia. hanc rem ne Sol videret, dicitur auertiſſe ſe. De hac re ſcripta eſt Tragœdia apud græcos. ex Atreo creditur natus eſſe Menelaus, vnde eſſet ſocer Helenæ. dicit ergo, non dabo tibi talem ſocerum, qualis fuit Atreus, qui humanas dapes fratri appoſuit.

A S C. PLEIADA) .ſ. Electram Dardani matrem ex qua Iupiter Dardanum genuit Troianorum progenitorem. [Beatior) .i. ditior, & melius habens. [Canore) .i. cantu ſonoro, hic canor, huius canoris. dicitur. n. Apollo cum Neptuno mœnia Troiana fabricaſſe conuocãdo ſaxa ad ſonum lyræ, quomodo Amphion ad conſtructionem menium Thebanorũ. vnde Horat. in arte. Dictus & Amphioni Thebanæ conditor Arcis Saxa mouere ſono teſtudinis, & prece blanda Ducere, quo vellet. Quod ideo fictum eſt, quia eloquẽtia, vt dicit Cic. lib. 1. Rhetor. in præfatione, videlicet vir quadam eloquentia (quem per canorẽ hic intelligit) præditus primus homines ſilueſtres in ciuitatis concordiam, & ad mœnia conſtruenda conciliauit, vt in dicto libro atteſtatur Horat. Neptunus autem, quia aquarum Deus eſt, adiutor fuiſſe dicitur, quia ſine aquis non fit conglutinatio, & ad eas deſcendunt fundamẽta, quæ Neptuno ſacrantur, vnde quia (vt in fabulis eſt) iuſiurandum non ſeruauit Laomedõ, dicitur Aen. 2. Neptunus muros, magnoque emota tridenti Fundamenta quatit. [Opes vrbis) .i. quæ ſufficiant vrbi. [Sparte) Græce, nam Latine dicitur Sparta. [Non facit) .i. non eſt idoneus locus iſte. i. vilis. [Luxuriare) .i. ſuperfluere in quauis re, vnde & ſegetes nimium vegetæ dicuntur luxuriare: &, quia habito nimis ampla Venerem excitat, vocamus carnis petulantiam, luxuriam. Cum videas cultus noſtra de gente virorum. Hunc damnat in Aenea Iarbas Aen. 4. dicens. Et nunc ille Paris cum ſemiuiro comitatu, Mæonia mentum mitra crinemque madentem Subnixus rapto potitur &c. Et eundem laudat Paris, ſed mulieri, veruntamen ſunt quibus animus eſt longe alius, de quibus videlicet dicit Iuuen. Sat. 6. Ferrum eſt, quod amant. [Nec puto collatis forma Menelaus, & armis) Quod ſumme neceſſarium erat, incipit Menelai amorem excludere, ſicut Maro dicit, abolere Sichæum. [Socerum) .ſ. Thyeſtem, ſed Priamum. Nam à cœna Thyeſtæ auertit Sol equos, ad quod alludit Dido Aen. 1. dicens. Nec tam auerſus equos Tyria ſol iungit ab vrbe.

Nec pater eſt Priamo ſoceri de cæde cruentus:
Et qui Myrtoas crimine ſignat aquas.
Nec proauo ſtygia noſtro captantur in vnda
Poma: nec in medijs quæritur humor aquis.
Quid tamen hoc refert? ſi tenet ortus ab illis:
Cogitur huic domui Iupiter eſſe ſocer.
Heu facinus, totis indignus noctibus ille
Te tenet: amplexu perfruiturque tuo.
At mihi conſpiceris poſita vix denique menſa:
Multaque, quæ lędãt, hoc quoq; tẽpus habent.
Hoſtibus eueniant conuiuia talia noſtris:
Experior poſito qualia ſæpe mero.

H V B. NEc pater eſt) .i. nec pater Priami auus meus ſocerum ſuum interfecit, ſicut Pelops auus Menelai. dixim' ſupra in epiſtola Hermiones fabulã Oenomai patris Hyppodamię, quam Pelops curſu vicit. Is aũt Pelops, vt regno ſoceri poteretur, eũ interfecit. [Et qui Myrtoas) .i. nec dabimus auum. qui aliquẽ in mare præcipitauerit ſubmergendũ, ſicut Pelops Myrtiliũ aurigã Hippodamiæ, quo fauente eam vicerat, in mare præcipitauit, à quo mare Myrtoũ

Pœnitet

Pœnitet hoſpitij: cum me ſpectante lacertos
Imponit collo ruſticus ille tuo.
Rumpor, & inuideo (quid nunc tamen omnia narrem?)
Membra ſuperiecta cum tua veſte fouet.
Oſcula cum vero coram non dura daretis,
Ante oculos poſui pocula ſumpta meos.
Lumina demitto, cum te tenet arctius ille:
Creſcit & inuito lentus & in ore cibus.
Sæpe dedi gemitus; & te laſciua notaui,
In gemitu riſum non tenuiſſe meo.
Sæpe mero volui flammam compeſcere: at illa
Creuit: & ebrietas ignis in igne fuit.
Multaque ne videam, verſa ceruice recumbo:
Sed reuocas oculos protinus ipſa meos,
Quid faciam, dubito: dolor eſt meus illa videre:
Sed dolor à facie maior abeſſe tua eſt.
Qua licet, & poſſum luctor celare furorem:
Sed tamen apparet diſſimulatus amor.
Nec tibi verba damus: ſentis mea vulnera, ſentis:
Atque vtinam ſoli ſint ea nota tibi.
★ Ah quoties lacrymis venientibus ora reflexi:
Ne cauſam fletus quæreret ille mei.
Ah quoties aliquem narraui potus amorem,
Ad vultus referens ſingula verba tuos.
Indiciumque mei ficto ſub nomine feci:
Ille ego, ſi neſcis, verus amator eram.
Quin etiam, vt poſſem verbis petulantibus vti:
Non ſemel ebrietas eſt ſimulata mihi.
Prodita ſunt (memini) tunica tua pectora laxa:
Atque oculis aditum nuda dedere meis:
Pectora vel puris niuibus, vel lacte, tuamque

dictum eſt, hæc fabula loco ſupra dicto narrata eſt. [Nec proauo) Amplificat odium generis Menelaj, dicēs, nec proauus meus dānatus eſt apud inferos eadē pœna, vt aquā vſq; ad os habeat & poma, neq; nō bibere, aut comedere poſſit, ſicut Tātalus proauus Menelai, Tātalus.n.cū eſſet familiariſſimus deorum & Iouē cum ceteris dijs ad cōuiuiū inuitaſſet, dr̄ Pelopē filiū ſuū coxiſſe, & deis comedēdū appoſuiſſe, vt eorum diuinitatē tētaret, à quo oēs abſtinuerūt excepta Cerere, quę humerū eius ↄſumpſit. poſtea cū ad vitā reuocare vellēt, humerus eſt ei eburneus reſtitutus, vnde Virg. Humeroq. Pelops inſignis eburno. Inde Tātalus hac pœna dānatus apud inferos dr̄, vt nec vndis, nec pomis tāgētibus ora perfruatur. Sunt tn̄, qui eū hac pœna non pp cædē filij, ſed qa indicauerit arcana deorum, dānatū putēt, quod quidē Ouid. in 1. Am. ſignat. Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit, & idē lib. 4. Am. Sic aret medijs tacitis vulgator in vndis. Pomaq; q̄ nullo tpe tangat, habet. Euripides dicit eū ſuſpēſum in aēre. ppea qđ aduerſus deos eſſet maledicꝰ. [Quid refert?) Quid intereſt? qđ mihi prodeſt, maiores Menelai tales eſſe? [Si omus) i. ſi Menelaus natus ab illis. [Tener te) Placet tibi. [Cogitur) ſubaudi, ſi. [Iupiter cog. ē eſſe ſocer huic do?). i. contra voluntatem ſuam cōpellitur eſſe ſocer ipſius Menelai, qui eſt de gente ita ſcelerata, & impia, nam ſi Helena, quæ eſt filia Iouis, ſi eius vxor, neceſſario Iupiter erit eius ſocer. [Heu facinus) Pergit adducere eū in odium. [Indignus) Qui non meretur talē vxorē [Mihi) q.d. qui te amo ex corde. [Vix deniq;) i. ēt cum difficultate. [Poſita) Parata. [Hoc tpe) Menſæ, & cœnæ. [Quæ lædāt) Quæ diſpliceant. [Eueniant) Optantis eſt. [Talia) Ita acerba. [Pœnitet hoſpitij) i. pœnitet me eſſe in ea domo. [Ruſticus) Incultus. ſine moribus, & blanditijs [Rūpor) ſ. dolore [Cū ille) Menelaus. [Fouet tua mēbra veſte ſuperiecta) i. cū te amplectit, & tenet in vlnis ſub veſte ſua. [Quid nūc) Hæc dicta ſunt pro parētheſim. [Nō dura) Mollia, & laſciua. [Poſui pocula ante oc.) Ne viderē. [Demitto) Inclino. [Arctius) ſtrictius. [Creſcit in ore cib.) vr̄ creſcere, qa prę dolore comedere nō poſſum. Iuue. Interq. molares difficili creſcēte cibo. Et anxietate.n. cib. multū cōmaſticatꝰ, & cōmā

★Hæc omnia ab amatore eſſe facti da oſtendit Ouid. 2. de Ar. amandi.

ſus

ſus vix poteſt demitti per fauces. [Notaui) Aduerti. Compeſcere coërcere. [Ebrietas fuit ignis in igne) Quia ex vino creſcit amor. Ouid. lib. iij. de Arte. Cum veneris puero non male Bacche facis. Idem: Vina parant animos, faciunt q. caloribus aptos, vnde Paulus Apoſt. Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. [Recumbo) Diſcumbo ad menſam. [Ceruice verſa) Verſo capite in aliam partem. [Protinus) Statim, quia non diu poſſum manere, quin te aſpiciam. [Maior) .ſ. quam videre. [Ab eſſe) Diſcedere. [Qualiter) Quatenus licet. [Luctor) Conor. [Diſſimulatus) Occultatus. [Nec damus verba) Nec te decipimus. [Tibi ſoli) Ne alius aduertat. [Reflexi) Retroflexi, ne videret lacrymari. [Ipſe) Maritus tuus. [Potus) Cum bibiſſem. [Aliquem amorem) .i. amorem alicuius. [Referens) Conuertens. [Ad tuos vultus) Vt intelligeres me ea dicere pp te. [Indicium) Demonſtrationem mei ipſius. [Sub nomine ficto) Nam cum alium nominarem amãtem de me ſignificabam. [Ille) cuius amorem narrabam. hæc aũt omnia eſſe facienda ab amatore oſtendit Ouid. lib. ij. de arte. Hic tibi multa licet ſermone latentia tecto Dicere, quæ dici ſentiat illa ſibi, Blanditiasq. leues tenui perſcribere vino, vt dominam in menſa ſe legat ille tuã, Atque oculos oculis ſpectãre fatentibus ignem, &c. [Petulantius) Licentius, audacius. [Non ſemel) .i. ſæpius. [Simulata) .i. oſtendit me eſſe ebrium, quod Ouid. in ij. de Arte pcipit. Ebrietas, vt vera nocet, ſic ficta iuuabit. Fac titubet bleſo ſub dola lingua ſono. Et quidquid dices facies ue proteruius æquo: Credatur nimium cauſa fuiſſe merum. [Prodita) Aperta. [Tunica laxa) .i. veſte laxata, & largius aperta [Nuda) .ſ. pectora. [Dedere aditum oculis) .i. viſa ſunt oculis meis. [Pectora) Laudat pulchritudinem, & candorem eius pectoris, dicit potuiſſe comparari vel niuibus intactis, vel lacti, vel ei cygno, in quem Iupiter transformatus concubuit cum Leda eius matre, cum enim omnes cygni ſint candidi, credibile eſt, illum fuiſſe candidiſſimum.

ASC. NEC pater) .ſ. Pelops Thyeſtę pater. qui Pliſthenem genuit, vnde Agamemnon, & Menelaus nati ſunt, quamuis Atride dicantur. [Nec proauo) .ſ. Tãtalo, qui proauus eſt Menelai, quia pater Pelopis. [Cogitur huic) .ſ. tam ſceleſtæ. [Domui) .i. familiæ. [Iupiter eſſe ſocer,) q.d. tam bonus deus, qui Iupiter dictus eſt .i. iuuans pater. indignum ergo cenſet Helenam filiam Iouis ex Leda Tyndari vxore progenitam, in tam ſceleſtam familiã detruſam, innuens contra ſe ea dignum, quippe qui de ſanguine Iouis ortus ſit. [Et te laſciua) Per gratam petulantiam, libertatem, ac proteruiam hoc profert Paris, quaſi inuidia percitus & Zelotypia æſtuans, qua re nihil gratius amantibus. Sic Maro. Malo me Galathea petit laſciua puella. [Ebrietas) .i. ſuperabundantia vini. [Fuit ignis) .i. incendium. [In igne) .i. in amore. [Aut ebrietas ignis) .i. amoris. [Fuit in igne) .ſ. indignationis. [Quid faciam dubito) Amatorie docet cruciatum ſuum, cum neque videre, neque non videre patiatur eam. nam videnti dolet à ruſtico tractari, non videnti, non poſſe talem vultum contemplari. [Narrant potus) Quia poſt potum & laſciua narrari ſolent, & liberius, incautiusque. vnde Flaccus dicit. Reges dicuntur multis vrgere cululis, Et torquere mero, &c. [Prodita ſunt) Quia gaudent ſummopere formoſæ laudari, laudat eam à forma, & lepore corporis.

HVB. DVm ſtupeo) .i. vix ſum apud me. [Viſis) .ſ. pectoribus tuis. [Anſa) Dr̃ in pculis ea pars, qua manu capitur, & tenetur poculũ, Virg. in Buc. Et grauis attrita pẽdebat cantharus anſa, nam manubriũ, & capulũ de gladijs dicimus. [Tortilis) Fiebat.n. anſa torta. [Excidit) .i. cecidit à manu. [Nam pocula) Per parentheſim legẽdũ eſt. [Natæ) filię meę Hermione. [Ego tuli illa) .i. ego oſculabar illa, vbi tu de-

Complexo matrem candidiora Ioue.
Dum ſtupeo viſis (nam pocula forte tenebam)
Tortilis à digitis excidit anſa meis.
Oſcula ſi natæ dederas: ego protinus illa
Hermiones tenero lætus ab ore tuli.
Et modo cantabam veres reſupinus amores:
Et modo per nutum ſigna tegenda dabam.
Et comitũ primas Clymeneq;, Aethráque tuarũ
Auſus ſum blandis nuper adire ſonis.
Quæ mihi nil aliud, quàm formidare locutæ,
Oranti medias deſeruere preces.

Dij facerent, precium magni certaminis eſſes:
Teque ſuo poſſet victor habere toro.
Vt tulit Hippomenes Schœneida præmia curſus:
* Venit vt in Phrygios Hippodamia ſinus.
Vt ferus Alcides Acheloia cornua fregit:
Dum petit amplexus Deianira tuos
Noſtra per has leges audacia fortiter iſſet:
Teque mei ſcires eſſe laboris opus.
Nunc mihi nil ſupereſt: niſi te formoſa precari:
Amplectique tuos, ſi patiare, pedes.
O decus, ò præſens geminorum gloria fratrum.
O Ioue digna viro, ni Ioue nata fores.
Aut ego Sigæos repetam te coniuge portus:
Aut hic Tænaria contegar exul humo.
Non mea ſunt ſumma leuiter diſtricta ſagitta
Pectora: deſcendit vulnus ad oſſa meum.
Hoc mihi (nam repeto) fore, vt à cœleſte ſagitta
Figar, erat verax vaticinata ſoror.
Parce datum fatis Helenæ contemnere amorem:
Sic habeas facile in tua vota deos.
Multa quidē ſubeūt: ſed corā vt plura loquamur,
Excipe me lecto nocte ſilente tuo.
An pudet? an metuis venerem temerare maritā?
Caſtaque legitimi fallere iura tori?
Ah nimium ſimplex Helenæ, ne ruſtica dicam,
Hanc faciem culpa poſſe carere putas?
Aut faciem mutes, aut ſis non dura, neceſſe eſt:
Is eſt cum forma magna pudicitiæ.
Iupiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis:
Hæc tibi nempe patrem furta dedere Iouem.
Vix fieri, ſi ſint vires in ſemine amorum:
Iouis & Ledæ filia, caſta potes.

deras oſcula tua.[Modo) Interdū.[Tegēda) Cæ'āda.[Perıurus) Vt ipſe in j. Amo. Me ſpecta, noſtroſq; meos, vultūq. loquacem.[Primas).i.præcipuas, & tibi intimas.[Aethrā) hæc creditur fuiſſe mater Theſei, vt alibi diximus. [Adite) Alloqui, hoc præcepit Ouid. in j de Arte. Sed prius ancillā captare noſſe puel'æ Cura ſit, acceſſus molliet illa tuos. [Quæ) Comites tuæ. Nō locutæ aliud).i.aliud rīdentes. [Quam formidare) Quam ſe timere.[Deſeruere medias ꝑces).i. noluerunt audire oēs meas preces.[Precium certaminis eſſes).i.vt ꝓponereris ꝑcium ei, qui te in aliquo magno certamine vincendo conſequeretur. [Vt tulit) Sumit exēpla quorundam, qui certarunt ꝓ amore, quos dicit ſe eſſe imitaturū. [Schœneida) Atalantā filiā Schœnei, q̄ cum ab oraculo accepiſſet, vt vitaret coniugiū, cū eſſet ꝑnicitate pedum ꝓſtantiſſima. & multi eā vxorem peterent. hanc ꝯdōnem procis imponebat, vt à ſe currendo victi morte plecterent̄, victor eius ꝯiugio poriret̄. Cum igitur inter multos, qui eam petebant, adeſſet Hippomenes illius pulchritudine incēſus, venerem in auxilium rogauit, quæ ex Damaſceno agro Cypri tria mala aurea ei attulit, monuitq. vt intercurrendum virgini ea obijceret, fore.n. vt illoꝝ cupiditate tardaretur. parens igitur eius præceptis vnum in obliquum coniecit, ad quod primum capiendum Atalanta à curſu diuertit, mox alteꝝ, & poſtremo tertium, quæ oīa dum puella cupida attollere curat, curſu ab Hyppomene eſt præuenta, & ſuperata. poſtea ingratus aduerſus Venerē fuit. quare illa indignata impatientiam libidinis in eos immiſit, ita vt in loco ſacrato Cybele matri deoꝝ concubuerint, ob quā cauſam in leones conuerſi ſunt à Cybele. vt ſcribit Ouid. lib. 10. Met. Dicit ergo Paris, quod ſicut Hyppomenes nō territus ꝯdōne mortis certamine curſus Atalantā meruit, ita & ipſe idem faceret pro Hele.[Alcides Hercules [Cornua Acheloia).i. cornua Acheloi, q & ipſo ꝓ Deianira certauit. dictu eſt i epiſtola Deianire in eo loco, Ne pigeat, pugnæ bis tibi cauſa fui Cornua flēs legit rapidis Achelous in vndis.[Noſtra) Subauditur ſic.[Per has leges) Per tales conditiones auſus eſſem

* *Adduntur in aliquib. hæc duo carmina. Quæ pro pero curſu vicerat ante procos. Sic & tu Phrygias venies regina per vrbes.*

eſſem ire.[Te eſſe opus mei laboris).i.te meo labore eſſe comparãdam.[Nil ſupereſt) Nil reſtat, quin non proponeris talibus certaminibus.[Amplecti pedes) Quod precantes facere ſolent.[O deus) Precatur eam, & laudat ſimul.[Fratrū) Caſtoris, & Pollucis. [Digna Ioue viro.) Digna, quæ eſſes vxor Iouis, niſi eſſes filias.[Sigæos) Troianos.[Te coiuge) Te abducta, i. mecum in coniugem.[Aut cõtegit) Sepeliat.[Humo Tænarea) In hac tua terra Laconica.[Exul) Nunquam amplius domum reuerſus.[Diſtricta) Percuſſit.[Leuiter) Parum, ſed vehementer.[Vulnus) Amoris.[Ad oſſa) In medullas.[Hoc) Oſtendit amorẽ ſuum eſſe fatalem, quem dicit prædictum ſibi fuiſſe à Caſſandra ſorore ſua diuinatrice.[Repeto) In memoriam reduco.[Fore) Futurum eſſe.[A ſagitta cœleſte).i. ab amore cœleſtis mulieris notandus eſt autem hic ablatiuus cœleſte in e cõtra regulam deſinens neceſſitate metri.[Parce) Serua noli.[Helenæ) Vocatiuus eſt à nominatiuo Helenæ.[Sic) Adiutãtus eſt.[Faciles) Exorabiles, benignos.[In tua vota) Ad ea, quæ optaueris.[Subeũt) Succurrunt, veniunt in mentem, quæ poſſem ſcribere [Coram) Præſentes.[An pudet) Excipere me lecto tuo?[Legitimi) Menelai, quem legitimam tibi putas.[Simplex) Imprudẽs.[Ne ruſtica dicã) q.d. quod etiam poſſum dicere, ſi habes hunc timorem.[Hanc) Talem tam pulchram.[Putas) q.d. falleris.[Mutes faciem) Vt non ſis pulchra [Non dura).i. facilis.[Lis eſt) Sententia eſt rhetorica; pudicitia, & pulchritudo nõ concorditer ſimul eſſe poſſunt, Iuuen. Rara eſt adeo concordia formæ atque pudicitiæ.[Furtis) Adulterijs.[Hæc) Talia.[Iouem patrem tibi) Quia niſi mater tua, quę vxor erat Tyndarei cum Ioue concubuiſſet, non eſſet pater tuus.[Vix fieri) Latenter oſtendit filios, filiaſue trahere mores à parentibus, dicit enim cum ſis filia Iouis, & Ledæ, qui adulterio delectati ſunt, vix potes eſſe caſta Ordo. Tu filia Iouis, & Ledæ vix potes eſſe caſtra.[Si vires amorum ſunt in ſemi).i. ſunt in generatione.i. ſi filij trahunt vim amoris à generatione parentum.

ASC. IOVE complexo matrem) Quia conuerſus in cygnum complexus eſt Ledam, quæ ex eo, & Tyndaro duo oua concepit, ex quorũ altero natus Pollux, & Caſtor. vnde Horatius, ouo prognatus eodem, & cetera. Creditur tamen Caſtor Tyndari filius, & ob id mortalis fuiſſe.[Anſe) Eſt, qua capitur poculũ, in Bucolicis, Et grauis attrita pendebat cantharus anſa. Erant autem aliquando anſæ tortiles.i. intortæ, & interdum ſculptæ. Vnde in eiſdem. Et molli circum eſt anſas amplexus acantho.[Et comitum primas).i. principes inter pediſſequas, ac comites tuas, quia ab illis (vt Ouid. in arte docet) Auſpicãdus eſt amatoribus aditus.[Quæ non locutæ mihi aliud, quam formidare) Supp. ſe.[Deſeruere medias preces orãtis) ſ. mei, hoc eſt preces meas orantis eas, & ita ſignificat longe aliud reſpondiſſe, ſed minatas fuiſſe illi mortẽ, ſi amplius loqueretur, nec voluiſſe auſcultare, vnde quia ſecluſa eſt via per eas, exclamat, q.d. O vtinam dij facerent, &c.[Dij facerẽt) Subaudi vtinam, q.d. ſi darẽt aliqua tui acquirendæ via, adirem, etiam cũ vitæ periculo, ſicut Atalantam acquiſiuit Hippomenes, & Deianiram Hercules. vt in Deianira prætactum eſt.[In phrygios ſinus) Hos verſiculos non omnes codices habent, imò pauciſſimi.[Vt à cœleſte) Rara declinatio, nam cœleſti regulariter dicitur, verum ſicut cœleſte licenter dixit, ita & in genitiuo plurali cœleſtũ, pro cœleſtium, ſicut & Maro. Cœleſtum vis magna &c.[Lis eſt cum forma) Sic Iuuen. Rara eſt concordia formæ, Atque pudicitiæ.

Caſta tamen tunc ſis: cum te mea Troia tenebit:
Et tua ſim quæſo crimina ſolus ego.
Nunc ea peccemus, quæ corriget hora iugalis:
Si modo promiſit non mihi vana Venus.
Sed tibi & hoc ſuadet, rebus, non voce maritus:
Neue ſui furtis hoſpitis obeſt, abeſt.
Non habuit tempus, quo Creſſia regna videret
Aptius: ò mira calliditate virum.
* Exit: & Idæi mando tibi, dixit iturus.

HVB. CAſta ĩi) Dicit nunc veli fallas maritum tuum, ſed cũ eris mecum, ſis caſta, & cũ nullo pecces, niſi mecum.[Ea cõmittamus.[Quæ hora iugalis corriget).i. quæ poſtea emendabit matrimoniũ, & faciet nõ eſſe peccatum, corrigitur.n. adulterium cum adultero legitimo copulantur matrimonio.[Non vana) Non fal

* Illa abit, Idæi

Curam pro nobis hoſpitis vxor agas.
Negligis abſentis (teſtor) * mandata mariti:
Cura tibi non eſt hoſpitis vlla tui.
Hunccine tu ſperas hominē ſine pectore, dotes
Poſſe ſatis formæ Tyndari noſſe tuæ?
Falleris: ignorat: nam ſi bona magna putaret,
Quæ tenet: externo crederet illa viro?
Vt te nec mea vox, nec te meus incitet ardor:
Cogimur ipſius commoditate frui:
Aut erimus ſtulti, ſic, vt ſupremus & ipſum:
Si tam ſecurum tempus abibit iners.
Pene ſuis manibus ad te deduxit amantem:
Vtere mandantis ſimplicitate viri.
Sola iaces viduo tam longa nocte cubili:
In viduo iaceo ſolus & ipſe toro.
Te mihi, meque tibi communia gaudia iungant.
Candidor medio nox erit illa die.
Tunc ego iurabo quæuis tibi numina: meque
Aſtringam verbis in ſacra iura meis.
Tunc ego, ſi non eſt fallax fiducia noſtri:
Efficiam, præſens vt mea regna petas.
Si pudet: aut metuis, ne me videare ſecuta:
Ipſe reus ſine te criminis huius ero.
Nam ſequar Aegidæ factum, fratrumq́. tuorum:
Exemplo tangi non propiore potes.
Te rapuit Theſeus: geminas Leucippidas illi:
Quartus in exemplis annumerabor ego.
Troica claſſis adeſt armis inſtructa, viriſque:
Iam facient celeres remus, & aura vias.
Ibis Dardanias ingens regina per vrbes:
Teque nouam credet vulgus adeſſe deam.
Quaq. feres greſſus, adolebunt * cinnama flāmæ:
Cæſaq. ſanguineam victima planget humum.
Dona pater, fratreſque, & cum genitrice ſorores,
Iliadeſque omnes, totaque Troia dabit.
Hei mihi vix à me pars dicitur vlla futuri:
Plura feres, quàm quæ littera noſtra refert.

ſa, quod ſis futura vxor mea. [Sed tibi) arguit à cōmoditate, q̄ abſentia mariti ei pſtat. [Rebus) Effectu. [Non voce) Quia non dicit tibi, vt hoc facias, ſed ſignat ſe eſſe ↄtētū, cū me hic pñte diſceſſit. [Et abeſt) ne obſtet furtis ſui hoſp.) .i. ne pñtia ſua impediat amorē, & ↄcubitū meū tecū. [Creſſia) Cretēſia. Nā vt dixi, Menelaus pfectus fuerat in Cretā, quo tpe Paris in ei⁹ domo hoſpitabat̄ [O mira cal.) pro miræ calliditatis, & aſtutię, & ironia, q.d. ò ſimplicē, & ſtultum hoīem. [Ipſe,) q.d. ſtult⁹. [Iturus) Abiturus. [Dixit ò vx.) O Helena. [Mando) Cōmitto tibi, & pcipio. [Hoſpitis Idæi) Paridis Troiani, ab Ida mōte Phrygiæ. [Negligis) q̄ ei nō pares. [Tyrāni) regis, vt Virg. Pars mihi pacis erit dextrā tetigiſſe tyrāni. Leg ī tñ ēt hic mariti. [Hūccine) Adducit Menelaū in cōtēptū dicens eſſe fatuū & ſtultū qui nō poſſit cognoſcere pulchritudinē ipſius Helenæ. [Hūccine) p hūc ne. [Sine pe.) .i. ſine ſapientia. Hor. in epiſt. Nō tu corp⁹ eras ſine pectore. [Dotes) Preciū excellētiā. [Tyndari) O Helena [Magna b.) ſ. pulchritudinē [Nō cr.) Nō cōmitteret. [Vt) q̄uis [Mea vox) mea verba & eſt ſēſus, licet nec verbis meis, nec vehemēti meo erga te amore excitieris, ii eſt fallē dus marit⁹ tuus, & debes mihi morē gerere, q̄a ſimplex eſt, & ſtultus. [Vt ſuperemus & ipſum) .i. vt ſimus ēt ipſo ſtultiore. [Iners) .i. ſine effectu amoris, & ↄcubitus. [Amantē) Me. [Penē) Ferè ſuis manib⁹, quod ſolēt facere leones, & lenæ Tibul Hæc mihi te abducit tenebris, multoq. timore. Coniungit noſtras clā taciturna manus. [Sola) Dicit eſſe ↄueniens, vt ei morem gerat, & vno lecto coniungant̄ quia ambo ſoli dormiū. [Cōia) Quæ vterq; capiemus [Gaudia) Voluptates. [Candidior) i. erit mihi ita iucunda, vt videat̄ eſſe lætior medio die. [Quæuis) quælibet. [In ſac. iu.) ſ. matrimonij i.

mādo tibi (dixit iturus.) * Manda ta tyrāni

* Cinnamum, dē q̄ cinnamomus, gen⁹ aromatis odoriferi ex frutice; vide Plin. lib. 20, c. 30.

obligabo

obligabo me futurum ſemper maritum tuum. [Petas mea reg.).i.venias in Troiam.[Si pu det)occurrit obiectioni.[Ne videare ſec.me).i.ne videaris ſpōte diſceſſiſſe.[Ipſe ero reus) volo oēm culpā huius facti in me transferri.[Sequar)Imitabor..[Aegidæ) Theſei. [Fratrū tuorum)Caſtoris,& Polluci.[Te rapuit)D.ctum eſt ſupra.[Illi)Caſtor,& Pollux. [Geminas Leucippidas).i.duas filias Leucippi ſubaudi rappuerunt.Fabula autem hoc habet. Leucippus duas habuit filias Phœben,& Elairam,quæ deſponſatæ Idæ,& Lynceo iuuenibus fortibus,die nuptiarum à Caſtore, & Polluce earum amore accenſis raptæ ſunt, cum Caſtora Lynceo interfectum dicunt.hanc fabulam ſcribit plenè Ouid.lib.5.Faſt.& eam breuiter tetigit Propter.Eleg 2 his verbis. Non ſic Leucippis ſuccendit Caſtora Phœbe,Pollucem cultu nō Elaira ſoror.[Propiore)Quam fratrum tuorum.[Tangi)Moueri,incitari. [Troica) Arguit à facilitate diſcendendi.dicit enim ſe habere omnia parata. [Ibis) Pollicetur ei magnos honores in regno Troiæ [Quaq; feres)Dicit quod ei fient honores,tanq̄ deæ [Adolebunt) Cremabūt. [Cinnama) Genus eſt aromatis odoriferi ex arbuſcula,quā Aethiopia mittit.[Cæſa)Interfecta ſicut numinibus.[Planget)Percutiet,cum in terram cadet . [Dona)Allicit eam munerum pollicitatione.[Iliades)Troianæ mulieres.[Tota Troia) Continens pro contento .i. omnes Troiani . [Vlla) .i. minima . [Feres) Accipies.

A S C. SED tibi & hoc ſuadet,&c.) Docet maritum quaſi conſentientem opportunitatem feciſſe,qui in Cretam proficiſcens hoſpitem domi ſuæ derelictum coniugi tam formoſæ cōmendauerat,vnde per ironiam manifeſtā exclamat,ò mira caliditate viri. [Hunccine,&c.) argute probat Menelaum eſſe indignum tam formoſa coniuge, nam pulchritudo , & forma poteſt ſatis coli, & amari ab eo, qui eam ignorat, quemadmodum Menelaus, qui tam ſtolidus,atque rerum imperitus erat, vt coniugem hoſpiti , atque hoſpitem coniugi commendaret . vocat ergo hominem ſine pectore.i.ſine corde. Nam in pectore,& corde videtur prudentia,vnde cordatos vocamus,quibus res ſuæ cordi ſunt,atque eas prudenter curant.[Tyndari)Patronymicum pu atiuum putabatur enim Tyndari filia. eſt ergo vocatiuus à nominatiuo Tyndaris . [Commoditate ipſius) .i. quam ipſe nobis per abſcentiam ſuam præſtat.[Aut erimus ſtulti) Si.ſ.tam expectandam opportunitatem in vacuum tranſire ſinamus. [Tempus ſecurum) In quo nos ſecuri eſſe poſſumus,cum abſit maritus,& hoſpitio tuo ſuſceptus ſim. [Vtere mandantis ſupplicitate viri) .i. tam ſimpliciter,hoc eſt ſine caliditate obſequere, vt ille mandauerat.[Candidior) .i. melior,& aptior,quia bona tempora candidis lapillis ſignabant Cretes , & Thraces . [Ipſe reus ſine te) .i. in me omnem culpam aſſumam,nec dicam te ſecutam me,ſed raptam à me . [Factum,Aegidæ).i. Theſei, qui ipſam prius rapuerat,vt ipſe declarat perſequentia. [Troica claſſes adeſt) Docet faciliter rapi poſſe,& difficulter repeti,raptam quoque magis veneratum iri,quam dimiſſam, cū pro dea apud Troiam habenda ſit. [Adolebunt).i.incendent,cremabunt. [Victima planget humum ſanguineam).i.quam ſanguineam faciet plangendo .i. concutiendo eam pectore ſuo. Vnde plāctus proprie fit cum percuſſione pectoris,ſicut de Anna dicitur Aen.4. Vnguibus ora ſoror fœdans,& pectora palmis [Hei mihi) Dici ſolet,quando rebus dicendis impar eſt,qui dicit. [Vt,ei mihi) Qualis erat,q.d.eloqui neſciam .

H V B. NEc)Occurit obiectioni,& ā refutat,quod nulla bella propter eam mouebunt,& probat id exemplo multa. , quæ raptæ ſunt,nunq̄ ā repetitę [Conciter)Commoueat contra me [Quę,)q.d.nulla. [Vanos)Stultos,& ſine cauſa. [Nomine Aquilonis) Hiſtoriam tetigit,nō fabulam . [Erechtheus rex Athen ēſiū filias duas habuit formoſiſſimas q̄-

Nec tu rapta time , ne nos fera bella ſequantur:
Concitet & vires Græcia * tota ſuas .
Tot prius abductis,* q̄ nam eſt repetita per arma?
Crede mihi , vanos res habet iſta metus .
Nomine reperunt Aqlonis Erechthida Thraces:
* Tuta tamen bello Biſtonis ora fuit .
Phaſida puppe noua vexit Pegaſæus Iaſon :
Læſa nec eſt Colcha Theſſala terra manu .
Te quoque qui rapuit,rapuit Minoida Theſeus:

* Magna
* ecqua eſt repetita.
* Et tuta à bellis.

Nulla

Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.
Terror in his ipſo maior ſolet eſſe periclo:
Quæque timere libet, pertimuiſſe pudet.
Finge tamen, ſi vis, ingens conſurgere bellum:
Et mihi ſunt vires: & mea tela nocent.
Nec minor eſt Aſiæ, quàm veſtræ copia terræ:
Illa viris diues, diues abundat equis.
Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,
Quàm Paris: aut armis anteferendus erit.
Pene puer cæſis abducta armenta recepi
Hoſtibus: & cauſam nominis inde tuli.
Pene puer iuuenes vario certamine vici:
In quibus Ilioneus, Deiphobusque fuit.
Ne ue putes, non me niſi cominus eſſe timendũ:
Figitur in iuſſo noſtra ſagitta loco.
Non potes hæc illi primæ dare facta iuuentæ:
Inſtruere Atriden non potes arte mea.
Omnia ſi dederis: nunq̃ dabis Hectora fratrem:
Vnus is innumeri militis inſtar erit.
Quid valeam, neſcis: & te mea robora fallunt:
Ignoras, cui ſis nupta futura viro.
Aut nullo igitur belli repetere tumultu:
Aut cedent Marti Dorica caſtra meo.
Nec tamen indigner pro tanta ſumere bellum
Coniuge: certamen præmia magna mouent.
Tu quoque ſi totus de te contenderit orbis:
Nomen ab æterna poſteritate feres.
Spe modo non timida, dijs hinc egreſſa ſecundis,
Exige cum plena munera pacta fide.

rũ Procris nupſit Cephalo, vt ſupra diximus in epiſtolã. Phæd. alterã Orithyã noie cũ Rex Thracũ vxorem petiuiſſet, & nõ impetraſſet, ille parata & inſtructa claſſe miſit, qui eam reperent & cũ ſpirante Borea vento, qui flat ex Attica in Thraciã nauigãtibus abducta eſt datus eſt locus fabulæ, qđ Boreas ventus eã abſtulerit. [Noie) Parte. [Aquilonis) Boreę. [Ora) Regio. [Biſtonis) Thracia. noiatiuus eſt caſus, & forma patronymici fœminini gñis, eſt aũt Biſtonũ ſtagnum Thraciæ. [Pagaſeus) Theſſalicus, à pagaſeo ſinu, vñde ſoluit nauẽ, vt diximus ſupra. [Phaſida) Medeã. [Manu Col) Exercitu, & viribus Colchorũ. narrata eſt hęc fabula ſupra in epiſt. Hypſipyles, & in epiſt. Medeæ ad Iaſ. [Minoida) Ariadnẽ, viſa eſt fabula ſupra in epiſt. Ariadnes, & in epiſt. Phędrę. [Cretas) Accuſatiuus eſt græcus, cuius noiatiuus eſt Cres. [Terror) timor. [Maior periclo) Eſt ẽm etiam ſcitũm, peior bello timor ipſe belli. [Pudet pertimuiſſe) Eſt poſtea pudor ptimuiſſe ea, q̃ aliquis voluit timere. [Finge) Pone, fac. [Et) .i. ẽt. [Mihi) Sicut Græcis. [Copia) Multitudo virorum [Ills) Aſia dixit autem illa q̃a quando hæc ſcribebat erat in Græcia. [Plus animi) Plus audaciæ. [Anteferendus) Præponendus mihi. [Penè puer) Narrat teſtimonia ſuæ probitatis, & fortitudinis, incipiens vſque à pueritia. [Penè puer) Adoleſcens, adhuc teneræ ætatis. [Recepi) Recuperaui. [Cæſis) Interfectus. [Cauſam nominis) Fallantur multi qui credunt eum ob hoc dictum Parin à paritate, cum dicto græca non deriuetur à latina, ſed vt Porphyrius in lib. 12. Iliad. ſcribit Paris dictus eſt à παρίημι verbo græco, quod eſt tranſeo quoniam fatalem mortem tranſiuit, cum expoſitus à matre, à bubulco nutritus eſt, poſtea Alexander dictus eſt, quaſi auxiliator vir, ἀπὸ τοῦ ἀνδρός. i. à viro, & ἀλέξω .i. auxilior, quod futurum facit ἀλέξω, quia hoſtibus armenta abducentibus (vt nunc refert) auxilium ſuis tulit, & armenta recuperauit, ex quo hoc, quaſi agnomen meruit. [Cauſam nominis) Quia dicor Alexander. Inde ab auxilio dato. [Vario certamine) In ludis agonalibus, diximus in argumento primæ epiſtolæ. [Ilioneus) Qui non ſolum eloquentiſſimus, ſed & fortiſſimus fuit, vnde & Virg. Maximus Ilioneus. [Deiphobus) De quo Virg. Deiphobe armipotens genus alto à ſanguine diuum. Fuit enim bellicoſiſſimus. [Niſi cominus) .i. certamine, in quo prope, & manu ſo-

lum pugnatur.[Figitur)Locatur.[Loco iuſſa)Vel ab aliquo,vel mihi placito.[Nō potes) Extollit ſe,& Menelaum deprimit,oſtendēs eum non habere hos titulos.[Arte mea)ſagittandi.Si quamuis [Hectora fratrem)Talem,& tam fortem fratrem,qualis eſt Hector.[Is vnus).i.ſolus.[Inſtar)ſimilitudo. [Innumeri militis)Pro innumerorum militum.i.ipſe ſolus eſſe poteſt pro vno exercitu.[Fallunt te)Ignorantur à te.[Cui viro) Quali merito. [Aut igitur)Concludit epiſtolam inferens ex ſupradictis,quòd aut nō repetitur bello,aut ſi repetita fuerit,defendetur,& ei erit maxima gloria,quod propter eā Europa & Aſia magno bello certauerit.[Tumultu belli).i.motu belli.[Dorica)Græca. [Cedent) Vincentur. [Magna præmia) Digna,propter quæ non debeat me pudere ſumere bellum,puderet autē ſi præmia eſſent parua,& vilia. [Contenderet)Certauerit.[De te)Propter te,nam de interdum propter ſignificat. Terent.Quantū me amas de fidicina hac.[Feres)Accipies.Ab æterna poſteritate).i ab omnibus poſteris,qui erunt vſque ad finem ſeculoꝝ.[Spe modo)Hortatur eam,vt non dubitet diſcedere,& diſceſſura petere ab eo quidquid ipſa voluerit,quod promittit ſe fideliter præſtaturum.Ordo eſt.[Tu modo).i.tātummodo. [Egreſſa hinc) Ex domo Menelai,& ex Lacedæmone.[Spe non timida).i.firma,& certa ſpe.non dubitans de me.[Exige)Repoſce.[Pacta)Promiſſa tibi à me.[Cum fide plena).i.pleniſſime,& ſine fraude, vel ſine dubitatione.

ASC. TOT prius abductis) Argumentum eſt ab exemplis,idque Rhetoricum,atque probabile,ſed nō neceſſario cōcludens,vnde fallitur Paris.[Biſtonis ora).i.Thracia. Manu Colcha).i exercitu Colchico [Cretas) Accuſatiuus à nominatiuo Cres Cretis,hi Cretes,hos Cretas.[Quæque timere libet,pertimuiſſe pudet) Docet hoc verſiculo poëta,quid interſit inter timere,& pertimuere,ac conſimilia. Nam timere eſt qualitercunq;,ſiue perfecte,ſiue imperfecte,pertimuere ad finem vſque cōſumatione eius,de quo erat timor. Sed vt dixi,nihil eſt poëta hoc facilius,& expoſitius.[Finge tamen,ſi vis &c.)Quia Argumentū ab exemplis inualidum eſt poſſetq. dicere Helena ſe potius repetendam, quam ſuperiores aut quia marito ſuo carior ſit,aut quia maritus potentior cum fratre præſertim Agamemnone purgat obiectionem dicens,etiam ſi Græcia tota bellum moueat in Troianos,nihil verēdum eſſe,cum maiores vires,& copiæ ſint in Phrygia,quā in Græcia.[Illa viris diues)Alij legūt, Fortibus illa viris diues,abundat equis,& eſt melior lectio.[Nec plus Atrides)Cōfert ſpecialiter ſe cum Menelao,atq; illi ſe præfert,oſtentans facinora ſua egregia.N[illegible] Troicas ſcriptum [illegible] Paris ſiue Alexander etiā Hectorem vicit luctando,vnde dicit,& cauſam nominis inde tulit.Eſt enim Alexāder vocatus ab ἀλέγω, verbo,quod ſignificat arceo,& ἀνὴρ vir,quaſi arcens,& cōſtringens in lucta viros.[Cominus)Dicitur quaſi cum manu,hoc eſt conſerendo manus.Eminus contra,quaſi è manu,quando telum longe iacitur.[In loco iuſſo).i.quem iuſſero figere,& eſt rara locutio,vim hypallages habens.non enim locus iubetur, ſed ſagittæ in locum.[Omnia ſi dederis)Contra Agamemnona Hectorem obijcit.[Inſtar) .i.æquiualens,quaſi in ſtatum & valorem.[Tu quoq;)Pollicetur eam inſignem fore,ſi pro ea bellum moueatur,quam laudem mulierculæ nonnunquam affectant,nam nihil glorioſius ducunt,quam ob formam multis complacere,ſed in te manifeſtaria finem facio.

IN XVI. EPISTOLAM, ARG. HUBERTINI.

VT alibi diximus, ſcribit Ouid. in 2. de Arte. Quæ voluit legiſſe, volet reſcribere amanti. Helena igitur lecta Epiſtola Paridis cum ea delectata eſſet,licet oſtendat ſe indignatam,non potuit tamen non reſcribere,ita lenita eſt,& demulſa blanditiis Paridis,quas magno artificio contexuit. Reſpondet igitur Epiſtolæ Paridis & primum quidem oſtendit ſe valde iratam, quòd Paris auſus ſit eam talibus ſcriptis ſolicitare, mox ita detegit ingenium, vt det ſpem Paridi & quodammodo ei aperiat conſilium,& viam vt poſſit ea potiri.Oſtenditur autem muliebre ingenium varium,& mutabile,& id, quod Ouid. in Arte ſcribit.

Forſitan & prime veniet tibi littera triſtis.
Quæque roget ne ſe ſollicitare velis.
Quod rogat, illa timet, quod non rogat, optat, vt inſtes, dicit ergo.

HELENAE PARIDI.
EPISTOLA XVI.

NVnc oculos tua cum violarit epiſtola noſtros:
Non reſcribendi gloria viſa leuis.
Auſus es hoſpitij temeratis ad vena ſacris
Legitimam nuptæ ſollicitare fidem?
Scilicet iccirco ventoſa per æquora vectum
Excipit portu Tænaris ora ſuo?
Nec tibi diuerſa quamuis à gente venires:
Oppoſitas habuit regia noſtra fores?
Eſſet vt officij merces iniuria tanti?
Qui ſic intrabas, hoſpes, an hoſtis eras?
Nec dubito, quin hæc, cum ſit tam iuxta: vocetur
Ruſtica iudicio noſtra querela tuo.
Ruſtica ſim ſanè: dum non oblita pudoris:
Dumque tenor vitæ ſit ſine labe meæ.
Si non eſt ficto triſtis mihi vultus in ore:
Nec ſedeo duris torua ſupercilijs?
* Fama tamen clara eſt:&adhuc ſine crimine vixi:
Et laudem de me nullus adulter habet.
Quo magis admiror: quæ ſit fiducia cœpto:
Spemque tori dederit quæ tibi cauſa mei.
An, quia vim nobis Neptunius * intulit heros:
Raptā ſemel: videor bis quoque digna rapi?
Crimen erat noſtrum, ſi delinita fuiſſem:
Cum ſim repta, meum quid niſi nolle fuit?
Non tamen è facto fructum tulit ille petitum:
Excepto redij paſſa timore nihil.
Oſcula * luctanti tantummodo pauca proteruus
Abſtulit, vlterius nil habet ille mei.
Quæ tua nequitia eſt, non his contenta fuiſſet.
Dij melius, ſimilis non fuit ille tui.

* Iuſi

* attulit heros:

* luctādo

HVB.

CVM tua epiſtol.) Qua conatus es alienare me ab amore mariti,& ad tuum ſolius citare. [Violarit) Læſerit. [Non reſcribendi) ſunt q ita dicant, gloria nō reſcribendi eſt viſa mihi leuis.i.facilis, ſed melius, Leuis, pro vili, & parua accipitē, vel certe ſic verius, gloria reſcribendi eſt viſa mihi nō leuis.i.non parua .i. putaui magnā gloriā mihi fore reſcribere tibi, quia affeciſti me magna iniuria. [Auſus) Obijcit ei ingratitudinē, & impietatē, quod violauerit iura hoſpitij. [Temeratis) violatis. [Sacris) Quia, qn̄ aliquis vir magnis excipiebatur hoſpitio, Ioui, & dijs hoſpitalibus ſacra fiebat, qđ Virg. Oſtēdit lib. I. Aen. cū Dido Aeneā excepit. Sic memorat, ſimul Aeneā in regia ducit honorē. Tecta, ſimul diuū templis dicit. [Solicitare) Cōmouere. (.ſ.) Dictio eſt apta ad ironiā &indignationē [Tenaris) Laconica [Oppoſitas) Occluſas tibi. [A gēte diuerſa) remota, & q̄ nobiſcū nō habuiſſet ꝯſuetudinē. [Iccirco) pp Hāc cauſam. [Vt iniuria) quā pars mihi inferre. [Eſſet merces) i.remuneratio,& pmium. [Tāti off.).i.bñficij accepti à nobis. [Sic) Ea intētione, vt mihi iniuriā faceres &me abduceres. [Hoſtis an hoſpes,) q.d. potiꝰ hoſtis. [Nec duris).i.ſcio, q licet iuſte de te cōqueraris, iudicabis me tñ ruſticā, q̄ conqueraт de eo, qui me amet. [Sim) Concedētis eſt. [Dū) Pro dū modo. [Tenor) Perſeuerantia. [Sine labe) ſine macula, & infamia. [Si nō) Rñdet ei parti, q̄ dixit, Vultu nō cetera duro Perlege, ſed formæ conuenienie tuæ dicit.n. quod ſi nō eſt ſeueri, & duri vultus eſt tamē pudica. [Torua) Terribilis. [Supercilijs) Quib. oſtēditur ſeueritas. Virg. Conueniēs Latio pone ſuperciliū. [Vixi) Legitur & luſi.i.fui læta, & iocata ſum, ſalua tamē pudicitia mea. [Laudē de me) Vt poſſit ſe iactare de concubitu meo. [Quo) Quare, quam ob rem. [Cœpto) Audaciæ tuæ. [Mei tori) Mei concubitus.

cubitus. [Neptunius heros) i. Theſeus nepos Neptuni. [Attulit vim) .ſ. in rapiendo. [Rapta, ſemel) A Theſeo. [Bis) Etiam à te. Aduertendum eſt, quod, licet hoc exemplum videat diſſuadere Paridi, ne eam rapiat, tamen latenter ad incitandum poſitum eſt. [Delinita) .i. blanditijs captata, & illecta. [Erat noſtrum crimen) .i. fuiſſet mea culpa. [Rapta) Violenter abducta. [Quid fuit? meum) .i. quid potuit imputari mihi? [Niſi nolle) .i. quod nolui, & voluntas mea non fuit. [Ex facto) .i. ex rapina ſua. [Petitum) Deſideratum. [Redij) Ab eo diſceſſi. [Paſſa nihil excepto timore) Quæ nihil ab eo mali habui, niſi quod timui. [Abſtulit) accepit. [Luctando) Contendendo, non ſponte mea. [Nil mei.) Nil de me. [Vlterius) vltra oſcula. [Quæ tua) Dum ſimulat Helena ſe dicere iniuriam Paridi, cum magis incitat, dicit enim, tu non fuiſſes contentus his quia voluiſſet aliud præter oſcula. Ordo eſt. [Nequitia) .i. libido, vt, Nequitia eſt, quæ te non ſinit eſſe ſenem. [Quæ eſt tua) Quæ eſt tibi. [Non fuiſſet contenta his) .ſ. paucis oſculis. [Dij melius) Voluerunt, & conſuluerunt mihi. [Similis tui) Ita proteruus, & libidinoſus, vt tu es quia me vitiaſſet.

ASC. NVNC oculos, &c.) Epiſtola hæc reſponſiua Helenæ parum quidem in rebus difficultatis habet, eo quòd argumentum à Paridis epiſtola dependet, nec multum in verbis, eſt.n. facilior, & pedeſtrior, quàm Ouidiana compoſitio, vnde ex ſola Phraſi Ouidianam neges. In principio autem alij nunc, alij tunc legunt, & vtrunque tollerari poteſt. Ego autem legerem potius nunc, ſub hoc ſenſu. Cum.ſ. ita ſit, quòd epiſtola tua. [Violarit) Pro violauerit, hoc eſt læſerit. [Nunc noſtros oculos) Quia ante hac nihil ſpurcum, aut laſciuum viderat, aut legerant (nam & oculi legunt) Gloria non reſcribendi .i. quæ eſſet ei non reſcribendo. [Eſt mihi viſa leuis) .i. modica. Præſupponit ergo peccatum eſſe in legendis epiſtolis amatorijs, & in reſcribendo, ſed maius in legendis, vſque adeo, vt violata legẽdo parum gloriæ mereatur non reſcribendo, & is certe animus eſt mulieribus, vbi ſemel libata eſt pudicitia, nihil in eis poſt illam commendandum eſt. Et ideo (vt monet Naſo noſter) Principijs obſtandum eſt. Nam quia ex viſu, cuius prima eſt amoris linea, ad alias gradatim peruenitur, quia ergo violatam ſe ſenſit legẽdo paruifacit, ne amplius violetur reſcribendo. Reſcribit tamen criminando, ſed ea quoq; eſt mulierum natura, vt quod libentiſſime facturæ ſunt, in principio negent, ſic tamen, vt niſi inſtes, ipſe ſe corrigant, & placari poſſe ſignificẽt. De iure hoſpitalitatis autem ſcias, quòd id apud antiquos erat ſciſſimum, ita vt Iouem ei præeſſe ſignificent. vnde j. Æn. Iupiter (hoſpitibus nam te dare iuria loquũtur, &c.) Erat autem hoſpitium amicitiæ non mercedis gratia, nam caupona dr̃ diuerſorium mercenarium, quod tunc nõ tam frequens erat, vt nunc, qua pp neceſſe erat ſibi hoſpites comparare, inter quos magna fides obſeruabatur, quam Paris ſolicitando coniugem hoſpitis violaſſe criminatur. [Ora Tænaris) Pro tænaria, nam tænarius promontorium eſt Laconiæ pro quo imperiti Tenarius legunt apud Alexãdrũ. Tænarus inferni, &c. [Hoſpes, an hoſtis eras,) q.d. potius hoſtis, qui ſit non cum tãta hoſpitalitate, ſed tali animo intrabas. [Nec dubito) Callide iudicium illius laudat ſuamq. pudicitiã cõmendat, in qua videlicet laborat. [Vultus triſtis) ſeuerus, & atrox. Et bene vultus potius, quam facies. Nam vultus quaſi à volendo dr̃, facies à faciendo, & ita facies à factore fit, nec mutatur. [Vultus) A voluntate alius, & alius fit. [Et laudem) Quaſi laudis ſit habuiſſe cõmercium cum tam formoſa, quo verbo audaciã Paridis potius probat, quam damnet, ſed mire in ſe crimen cenſet, quod in illo laudem, quaſi mulieri ſit crimen, quod viro laudi datur, ita enim mundo videtur, cum eadem ſit vtriuſq; apud Deum cenſura. [Neptunius heros) Theſeus. [Meũ) .i. meæ opis, & facultatis. [Quid niſi nolle fuit?) q.d. nihil. Et ideo quia citra conſenſum nemo peccat immunis eſt à crimine licet contra voluntatem rapta. [Nihil habet ille mei) Latine, & ſignanter dictum, & plus, quam ſi diceret, nil habet ille meum, qa tunc de rebus ſuis loqueretur, nunc de ſe. [Similis tui) Etiam eleganter dictum. Nam ſimilis cum de moribus agitur, potius genitiuo iungitur.

HVB. MOdeſtia) Ipſius Theſei. [Minuitq. crimen) Culpã rapinæ. [Theſea pœnituit) Interrogatiue legẽdũ eſt, q.d.

Reddidit intactam: minuitque modeſtia crimen:
Et iuuenem facti pœnituiſſe putet.
Theſea pœnituit: Paris vt ſuccederet illi:

Ne

Nequando nomen non ſit in ore meum.
Nec tamen iraſcor: quis enim ſuccenſet amanti:
Si modo, quem præfers, non ſimulatur amor.
Hoc quoq; enim dubito: non quod fiducia deſit:
Aut mea ſit facies non bene nota mihi:
Sed quia crudelitas damno ſolet eſſe puellis:
Verbaque dicuntur veſtra carere fide.
At peccant aliæ: matronaque rara pudica eſt:
Quis prohibet raris nomen ineſſe meum?
Nam mea quod viſa eſt tibi mater idonea: cuius
Exemplo flecti me quoque poſſe putes:
Matris in admiſſo falſa ſub imagine luſæ
Error ineſt: pluma tectus adulter erat.
Nil ego, ſi peccem, poſſum neſciſſe: nec vllus
Error, qui facti crimen obumbret, erit.
Illa bene errauit: vitiumque auctore * redemit.
Felix in culpa quo Ioue dicar ego?
Et genus, & proauos, & regia nomina iactas.
Clara domus ſatis hæc nobilitate ſua eſt.
Iupiter vt ſoceri proauus taceatur, & omne
Tantalidæ Pelopis, Tyndareique genus:
Dat mihi Læda Iouem Cycno decepta parentē:
Quæ falſam gremio credula fouit auem.
I nunc: & Phrygiæ: claræ primordia gentis,
Cumque ſuo Priamo Laomedonta refer.

an ideo pęnituit, vt tu poſtea me raperes? [Neqñ).i. vt ſemper hoies de me loquantur. [Nec tñ iraſcor) Ecce more muliebri iam incipit conciliari Paridi, & ei blādiri. [Quis) niſi vultus, & ſtulta? [Pręfers) oſtendis. [Non ſimulatur).i. non eſt fictus, quia Paris dixit. Attulimus flammas non hic inuenimus illas. [Dubito hoc) Ne amor tuus ſit ſimulatus. [Fiducia) Meæ pulchritudinis. [Credulitas) Facile credere, multæ .n. pp hoc ſæpe decipiuntur. [Verba veſtra).i. virorū. [Carere fide) Terēt. In And. Fidelem haud fermè mulieri inuenias virum. [At peccāt) Quia dixerat: Lis eſt cum forma magna pudicitiæ, dicit ſe velle eſſe inter raras.i. inter eas, quæ ſeruant pudicitiam. [At peccant aliæ) Obiectio. [Quis prohibet) Rñſio obiectionis. [Nam mea) qa Paris dixerat, Hæc tibi nēpe patrem furta dedere Iouem. Ad reſpondet, matrem poſſe excuſari, quia decepta ſit, ſe vero nullam poſſe habere excuſationem imprudentæ. [Admiſſo) Delicto. [Sub imagine) Cygni. [Adulter) Iupiter. [Poſſum neſciſſe nil).i. ſcio, quid peccem, neque poſſum excuſari per ignorantiam, nam duæ negationes affirmant. [Adumbret) Tegat [Illa) Alia excuſatio. [Vitium) Crimen ſuum. [Redemit) Recompenſauit. [Auctorem) Propter auctorem, quia Iupiter. [Felix in culpa) .i. bene peccaſſe. [Quo Ioue) .i. Qua magna excuſatione, quia tu non es Iupiter, quo poſſum excuſari. [Quod genus) Reſpondet ad id, quod dixerat. Phryx erat, & item. Non dabimus certe ſocerum tibi clara fugantem Lumina. [Hæc domus) Mea & Menelai. [Iupiter) Commemorat nobilitatem ſuam cum nobilitate mariti. [Vt) Quamuis. [Proauus ſoceri).i. Atrei diximus ſupra, Tantalum filium fuiſſe Iouis. Tantalus genuit Pelopem. Pelops Atreum, vnde Agamemnon. & Menelaus, licet quidam eos Pliſthenis fuiſſe dicant. [Tyndarei) Patris mei putatiui. [I nunc,) q.d. fruſtra iactas genus tuum. [Primordia) Initia. [Suo,) Scilicet filio.

* Leuauit

MINVITQVE modeſtia) Quia oſculis contentus erat. [Neqñ nomen non ſit in ore meum) Semper ſit ore vulgi de me loquentis, & de amatoribus meis. [Nec tñ iraſcor) Incipit condeſcendere, & pati ſe amari, & vt muliebris naturæ decorū ſeruatum agnoſcas, plus ſe moueri fatetur forma, & amore Paridis, quam genere, aut diuitijs Hoc quoque .n. dubito. Ordo eſt. Ego enim dubito. [Quoque) .i. etiam. [Hoc) An ſ. amor tuus in me ſimulet. [Non quòd).i. quia. [Fiducia) .i. bene confidendi de me ratio deſit, aut quia mea facies nō ſit bene nota mihi. Fallimur.n. plerunque in indicandis rebus noſtris. [Sed quia credulitas damno ſolet eſſe puellis) hoc eſt, licet, quia amabilis ſum, confidam me amari, tamen ASC.

 men.

men,quia credulitas multis obfuit, vetat credere,& potiſſimũ quia Troiani perfid , & periuri perhibentur,aut potius generaliter in omnes amatores dictum eſt [At)Recitat obiectionem Paridis conantis exemplo in crimen allicere,ſed prudenter reſpondet turpiter acta.[Error).i.deceptio.[Ineſt in admiſſo).ſ.adulterio.[Matris luſę).i.deceptę [Sub falſa imagine)Quia in ſpecie Cycni concubuit cũ Lęda matre Helenæ Iuppiter.Vnde addit,pluma tectus adulter erat.[Obũbret).i.occultet,aut protegat ab infamia.[Quod Ioue,) q d. nullo,ſed manifeſtario adultero,eoque mortali,cum ſim ex Deo genita,atque immortalis habenda.[Genus Tyndarei)Sicut in epiſtola Paridis,ſecutus Thucydidem declinauit à nominatiuo Tyndareos, huius Tyndarei, pro quo nos Tyndareus Tyndari.

Quos ego ſuſpicio,ſed, qui tibi gloria magna eſt
  Quintus : is à noſtro ſanguine primus erit
Sceptra tuæ quamuis rear eſſe potentia Troiæ :
  Non tamen hæc illis eſſe minora puto .
Si iam diuitijs locus hic , numeroque virorum
  Vincitur : at certe barbara tua eſt .
Munera tanta quidem promittit epiſtola diues:
  Vt posſint ipſas illa mouere deas .
Sed ſi iam vellem fines tranſire pudoris ,
  Tu maior culpæ cauſa futuris eras.
Aut ego perpetuo famam ſine labe tenebo:
  Aut ego te potius , quàm tua dona , ſequar .
Vtque ea non ſperno: ſic acceptisſima ſemper
  Munera ſunt, auctor quæ precioſa facit .
Plus multo eſt,ꝙ amas; ꝙ ſum tibi cauſa laboris:
  Quod tam per longas ſpes tua venit aquas .
Illa quoq;,appoſita quæ nũc facis,improbe mẽſa:
  Quamuis experiar diſſimulare, noto .
Tu modo me ſpectas oculis laſciue proteruis:

HVB. SVſpicio)Veneror.[Sed qui tibi gloria magna eſt).i. ſed is,quo tu potiſſimum gloriaris,quintus eſt tibi in ordine & mihi eſt primus. Iouẽ aũt ſignãt,nã Helenę primus eſt, q̃a eius pr̃: Paridi vero,quintus, q̃a Iupiter genuit Dardanũ ex Electra, Dardanꝰ Erichthonium,Erichthonius Troẽ, Tros Ilũ, Ilus Laomedonta, Laomedon Priamũ,Priamus Parim,& reliquos filios.ergo quintus eſt Iupiter à Paride excluſiue.[Sceptra)Rñdet ad id, quod dixerat:Sceptra parens Aſiæ, qua nulla potẽtior ora eſt:Finibus immẽſis vix obeũda tenet &c. [Hæc) Noſtra Græca.[Si iã diuitijs)quia Paris dixerat,O quoties dices,q̃ paup Achaia noſtra eſt : Vna domus q̃ vis vrbis habebit opes,dicit, ꝙ ſi terra ſua vincitũ diuitijs,ſaltẽ hoc habet,ꝙ nõ barbara,ſicut terra Troiana.[Munera) Dixit.n.ipſe,Dona parens fratresq;,& cum genitrice ſorores,&c.ad hoc reſpondet,quod ſi vellet ei obſequi,faceret potius eius cauſa,q̃ cauſa munerum,quia turpiter ingenuum munera corpus emunt.[Tranſire fines pudoris).i.verecundię,& eſt ſermo Ciceronis ad Lucceium.Nam qui ſemel verecundię fines tranſierit &c. [Non ſperno).i.accepto,& grata ſunt liptote eſt. Virg.Munera nec ſperno.[Munera ſunt, auctor quæ precioſa facit)Sententia eſt color,& eſt ſenſus.[Munera,quę auctor).i.ille qui dat.[Facit precioſa) Facit digna,nam munera pro dignitate dantis precium capiunt.[Sunt acceptiſſima)Sunt gratiſſima.[Plus multo).ſ.eſt mihi. [Quod amas).i.multo pluris facio amorem tuum.[Per tam longas aquas)Quia dixit ſupra,Attulimus flammas huc,non inuenimus illas.Hæ mihi tam longæ cauſa fuere viæ.[Illa quoque)Reſpondet ad id,quod dixit. Ah quoties aliquem cantaui potus amorem &c. quæ ſequuntur.

ASC. QVOS ego ſuſpicio).i.non cõtemno,nec deſpicio,ſed ſuſpicio,quaſi inferior aſpicio. [Sed is).ſ.Iupiter.[Qui exiſtẽs tibi gloria magna,eſt quintus).ſ.à veſtro ſanguine erit primus à noſtro ſanguine.[Tua epiſtola diues).ſ pollicitationibus nã vt dicit naſo.Pollicitis diues,quilibet eſſe poteſt.[Sed ſi iam vellem)Ingenue ſatis,ſed mulieri affectione. [Vtque ea non ſperno)Liptote.i.gratanter accipio,ſicut in illo Virgiliano.Munera nec ſperno ſic acceptiſſima ſemper &c.Prouerbiale eſt quod in Eunucho dicitur ſic à Gnathone ad militẽ

qua

quærentē. Ain tu, læta eſt? Non tam ipſo quidem dono, quam ꝙ abs te datū, id vero ſerio triumphat. [Plus multo eſt). ſ. ꝙ amas. Non, id quod amas, intelligimus, ſed quia amas. & ita in reliquis. [Illa quoq;) Docet ſigna amoris eius ſe notaſſe. Ordo eſt. [Quamuis ego experiar diſ.). ſ. an poſſim, in ſup. ego. [Noto). i. obſeruo, & annoto. [Illa). ſ. ſigna. [Quę im.) i. improbanda. [Factis nunc menſa appoſita). i. poſtq̄ menſa appoſita eſt. [Tu laſciue) Nā extra carmē dicerē laſciuus, vt docet valla. [Nec eſt adu. laſc.) q a hoc vltimam producerer.

Quos vix inſtantes lumina noſtra ferunt.
Et modo ſuſpiras: modo pocula proxima nobis
* Sumis: quaq. bibi, tu quoque parte bibis.
Ah quoties digitis, quoties ego tecta notaui
Signa ſupercilio penè loquente dari.
Et ſæpe extimui, ne vir meus illa videret:
Non ſatis occultis erubuique notis.
Sæpe vel exiguo, vel longo murmure dixi.
Nil pudet hunc: nec vox hæc mea falſa fuit.
Orbe quoque in menſæ legi ſub nomine noſtro,
Quod deducta mero littera fecit: amo.
Credere me tamen hoc oculo renuente negaui:
Hei mihi, iam didici, ſic quoque poſſe loqui.
His ego blanditijs, ſi peccatura fuiſſem,
Flecterer: his poterant pectora noſtra capi.
Eſt quoque (confiteor) facies tibi rara: poteſtq.
Velle ſuo amplexus ire puella tuos
Altera ſed potius felix ſine crimine fiat:
Quàm cadat externo noſter amore pudor.
Diſce meo exemplo, formoſis poſſe carere:
Eſt virtus placitis abſtinuiſſe bonis.
Quàm multos credis iuuenes optaſſe qđ optas?
Qui ſapiant, oculos in Paris vnus habes?
Non tu plus cernis: ſed plus temerarius audes:
* Nec tibi plus cordis, ſed minus oris adeſt.

HVB.

INſtantes) Fixe aſpicientes. [Noſtra lumina vix ferūt) Quia vix poſſum tm̄ tenere oculos in tuos, quantum tu tenes eos fixos in me. [Et modo ſuſp.) Nā ipſe dixit, Sæpe dedit gemitus. [Qua parte bibis) ſignū eſt. n. amoris ea parte poculi bibere, qua alius biberit. Ouid. in 1. Am. ad Amicā. Quę tu reddideris, ego primus pocula ſumā: Et, qua tu biberis, hac ego parte bibam. Idem p̄cepit in 2. de Arte. Fac primū rapias illius tacta labellis Pocula, quaq; bibit parte puella, bibas. [Digitis) manu. [Supercilio per è loq.). i. ita declarātem animum tuū, ac ſi locutus eſſes. Ipſe in amorib. Verba ſupercilijs ſine voce loquentia dicā. Idē in 2. de Arte, multa ſupercilijs, multa loquare notis. [Erubui) Puduit me. [Notis) ſignis. [Non ſatis occultis). i. nimis manifeſtis. [Exiguo mur.) Tenui, & ſubmiſſa voce, ne audiret. [Hūc) Paridē. [Nec vxor fuit falſa) i. & vera dixi. [In orbe mēſæ) i. in mēſa, q̄ rotunda fiebat apud antiquos. Iuuen. Magnos niſi ſuſtinet orbes Grande ebur. [Deducta) Diuiſa. Ouid. in am. Verba leges digitis, verba notata mero. Idē in 2. de Ar. Blāditiasq. leues tenui pſcribere vino. Vt dn̄am in mēſa ſe legat illa tuā. [Renuēte) Nutu tibi tn̄ ſente. [Flecterer) Mouerer, inducerer. [Si fuiſſē pec.). i. ſi voluiſſem fallere fidē coniugij. [Eſt quoq;) Rn̄det ad id, qđ dixit. Nec puto collatus forma Menelaus & annis, Iudice te nobis anteferēdus erit. [Velle) optare. [Felix) q̄ habeat talē maritū, qualis es tu. [Sine cr.) ſine culpa. i. altera, quæ nō ſit nupta. [Cadat) Pereat [Externo) Peregrino, qualis tu es. [Meo ex.) Quæ licet nō habeam maritū pulchrū tn̄ eo ſum contēta. [Eſt vir.) ſnia eſt. [Placitis) q̄ placuerūt, eſt. n. participiū, non aūt legendū eſt placidis. [Quàm mul. iu. qđ) q. d. plurimi ſunt. [Qui ſap.). i. q intelligūt, & cognoſcūt. [An vnus). i. an ſolus? q. d. non. [Plus cer.) i. plures vides, q̄ alij. [Sed plus audes). i. audaciores alijs. [Cordis) Intellectus, & ſenſus. [Minus oris) Minus verecundiæ, cuius os. i. facies teſtis eſt.

* Ouid. 1. de Ar. Fac primus capias illi' tacta labellis Pocula, quaque bibit parte puella bibas

* Non

ASC.

QVOS) ſ. oculos tuos. [Inſtantes). i. inſtanter me intuentes. [Lumina noſtra). i. acies oculorum noſtrorum. [Vix ferunt). i. tolerare, aut ſufferre poſſunt. [Ah quoties.) Quaſi dicat

eat frequentiſſime. [Notaui ſigna tecta).i.occulta.[Dari digitis,& ſupercilio penè).i.quaſi loquente.[Orbe quoque) Videtur ſenſus,& ordo [Ego quoque legi in orbe menſę).i.quo vtebaris in menſa,vulgus ſciſſoria, aut inciſoria vocat ſub noſtro nomine, nam in oribus argenteis,ac aureis ſolent dominorum nomina ab artificibus inſcribi) Legi,inquit,amo illud verbum amo,quod fecit litera deducta. [Mero).i.vino loco attramenti,ſiue incaluiſti, vt ſignificet Paris ſe amare Helenam, cuius nomen ſuperius poſitum erat. Aliter exponit ſuperior interpres,tu vtrumuis ſequere lector. [Eſt virtus placitis) Aureum verbum. [An Paris vnus).i.ſolus habes? Paris in vocatiuo latine dixit,cum vſitatius Pari dicatur.

NVB.

Tunc ego te vellem celeri veniſſe carine:
Cum me virginitas mille petita procis.
Si te vidiſſem, primus de mille fuiſſes
Iudicio veniam vir dabit ipſe meo.
Ad poſſeſſa venis, præreptaque gaudia ſerus:
Spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.
Vt tamen optarem fieri tua Troica coniux:
Inuitam ſic me non Menelaus habet
Deſine molle precor verbis conuellere pectus:
Ne ue mihi, nam tu dicis amare, noce.
Sed ſine, quam tribuit ſortem fortuna, tueri.
Nec ſpolium noſtri turpe pudoris habe.
At Venus hoc pacta eſt: & in altæ vallibus Idæ
Tres tibi ſe nudas exhibuere deæ:
Vnaque cum regnum, belli daret altera laudem:
Tyndaridis coniux tertia dixit eris.
Credere vix equidem cœleſtia numina poſſum
Arbitrio formam ſuppoſuiſſe tuo.
Vtque ſit hoc verum: certe pars altera ficta eſt:
Iudicij precium qua data dicar ego
Non eſt tanta mei fiducia corporis: vt me
Maxima teſte dea dona fuiſſe putem.
Contenta eſt oculis hominum mea forma ꝓbari:
Laudatrix Venus eſt * inuidioſa mihi.
Sed nihil infirmo: faueo quoque laudibus iſtis:
Nam mea vox quare, quod cupit, eſſe neget?
Nec tu ſuccenſe nimium mihi, creditus ægre:
Tarda ſolet magnis rebus ineſſe fides.

TVnc ego) Dicit, ꝙ vellet eũ veniſſe ad petẽdum ipſam vxorẽ cũ erat nubilis, & à multis petebatᷣ, quia præpoſuiſſet eum oĩbus.[Vir)Menela' parcet mihi,ſi hoc dico,q̃a ẽt præpoſuiſſem te ei.[Ad)dicit eũ nũc ſero veniſſe quia iã eſt ꝯiuncta,& dicata alij.[Ad poſſeſſa)Ad ea gaudia,q̃ aliorum ſunt.[Pręrepta)ꝓoccupata,nã talia ſunt prius occupãtiũ.[Lenta)Pigra [Alter)Menelaus.[Vt tñ)dicit,ꝙ q̃uis libenter fuiſſet eius cõiux, ſi veniſſet in tpe,tñ nõ eſt ſic in vita, & male libẽter cum Menelao, vt nũc optet eſſe ꝯiux Paridis.[Vt optatẽ).i.cuperem. [Deſine)Repellit eum à ſe,ne amplius eam verbis ſolicitet. [Cõuellere)Cõmouere,labefactare, & facere vacillare. [Molle) Muliebre,& per ꝯñs mutabile.[Ne noce mihi ſolicitãdo me.[Quam)Me. [Sine)Permitte,patere me.[Tueri)ſeruare.[Sortẽ) cõditionẽ. [Spoliũ)Rapinã. [Turpiter).i.cũ infamia mea. [At Ven') Ad id,quod dixit:Pollicita eſt thalamo te cytherea meo. [Et in altę vallibus Idę)ꝑ illud. Dumque tuo poſſem circũdare brachia collo, contenta eſt virtus Pallade dãte mihi. Cũ Venus & Iuno,Pallasq́. in vallibus Idæ Corpora iudicio ſuppoſuere meo.[Vna)Iuno.[Altera)Pallas.[Tertia)Venus. [Tyndaridis)Helenæ.[Arbitrio)Iudicio.[Vt) Quamuis. [Altera pars) Quàm dicis,ſcilicet ego dicar data.[Preciũ).i.merces, & remuneratio.[Iudicij)Quod pro Venere tuliſti. [Non eſt) i.non tm̃ confido meæ pulchritudini,vt credã me datã tibi à dea pro maximis donis,quæ tibi dari potuerũt.[Cõtenta eſt).i.ſatis eſt mihi,quod hoĩes,& mortales laudẽt pulchritudinẽ meã.ſed qđ Venus laudauerit vt dicit,vereor,ne decipiar.[Inſidioſa)fraude parans.

* Inſidioſa.

parans.[Infirmo)Nego.[Faueo)Aſſentior.[Quod cupio eſſ.).ſ.pulchra. [Nec tu) Sentus eſt,nec tu iraſcare mihi,ſi vix credo tibi,quòd iudicio Veneris ſim exiſtimata pulcherrima. [Tu creditus) De ijs,quæ de medicis. [Nimium ægre) Nimium difficile. [Nec ſuccenſe) Nec iraſcere. [Tarda).i. magnæ res non cito ſolent credi,eſt autem ſententia rhetorica.

PROCIS) Sunt,qui petunt connubium. [Ad poſſeſſa).i.ad res poſſeſſas.i.ad me poſſeſſam,aut ad gaudia poſſeſſa, & præcepta. [Deſine molle) Vide quàm prudenter amatorem moneat,nam dicendo: Deſine molle precor verbis conuellere pectus, ſignificat molle conuelli poſſe,ſi ille nõ deſiuerit.[At Venus hoc pacta eſt) Callide deuenit ad id,quod maxime affectat, ſignificans Venerem auctorem fore,ſi quid committat criminis. [Laudatrix inſidioſa) Quia per laudes eius prouocare in adulterium. A S C.

Prima mea eſt igitur,Veneri placuiſſe, voluptas:
Proxima, me viſam præmia ſumma tibi:
Nec te Palladios, nec te Iunonis honores
Auditis Helenes præpoſuiſſe bonis.
Ergo ego ſum Virtus: ego ſum tibi nobile regnũ
Ferrea ſim: ſi non hoc ego pectus amem.
Ferrea crede mihi non ſum: ſed amare recuſo
Illum: quem fieri vix puto poſſe meum.
Quid bibulum curuo proſcindere littus aratro,
Spemque ſequi coner, quam locus ipſe negat?
Sum rudis ad Veneris furtum: nullaque fidelem
(Dij mihi ſunt teſtes) luſimus arte virum.
Nũc quoq; quod tacito mãdo mea verba libello:
Fungitur officio littera noſtra nouo.
Felices, quibus vſus adeſt: ego neſcia rerum
Difficilem culpæ ſuſpicor eſſe viam.
Ipſe malo metus eſt: iam nunc confundor: & oẽs
In noſtris oculos vultibus eſſe reor.
Nec reor hoc falſo: ſenſi mala murmura vulgi:
Et quaſdam voces rettulit Aethra mihi.
At tu diſſimula niſi ſi deſiſtere mauis:
Sed cur deſiſtas? diſſimúlare potes.
Lude: ſed occulte: maior, non maxima nobis
Eſt data libertas, quod Menelaus abeſt.

PRima) Præcipua. [Proxima)Secũda. [Me viſam tibi)Me putatã,& indicatã.[Sũma) ſubaudi mihi voluptas. [Te nõ præpoſuiſſe,honores Palladios)Quos Pallas offerebat.[Bonis audiris Helenę) .i. pulchritudini meæ,quã nũquã videras,ſed tm̃ audieras. [Ego ſum virtus, &c.).i.ergo me pro virtute,me ꝓ regno, quod à Iunone promittebat, accepiſti. [Sum)Pro ero. [Ferrea)Dura,inhumana.[Si non amem hoc pectus).i.talem animum tuum, & ita oſtẽdit, qđ diximus ſupra in epiſt.Paridis, mulieres laudibus ſuæ pulchritudinis delectari.delectat ẽt caſtas pręconia formę. ſed quia dixit ſe eſſe fereã,niſi amet talem in ſe animũ,poſſes dicere Paris quare ergo nõ amas me? rñdet,dicens,ſe nolle amare eũ,quem vix ſperat vnquam poſſe eſſe ſuũ,ſed cum dixit,vix,dedit aliquam ſpem,non.n.omnino negauit ſe putare.[Quid bibulum)Ex ſimilitudine oſtendit,non eſſe ſibi ſequendũ amorẽ Paridis,cui non ſit poſſibile morẽ gerere.[Quid coner?)Quid tentem? [Bibulum)Epitheton littoris,& arenæ.[Spem,quam locus ipſe neget) Quæ naturaliter ex ipſo loco non poſſit haberi,ſed per hanc ſimilitudinem intellexit amorem Paridis. [Sum rudis) Adduxit rationes, quare hæc ſpes videatur negari & arguit à moribus ſuis,& ante acta vita. [Rudis)Noua,imperita. [Luſimus) Decepimus. Virg. Quid natum toties crudelis tu quoque falſis Ludis imaginibus? [Nulla arte) Nulla fraude,nunquam decepi maritum meum. [Dij mihi ſunt teſtes) id eſt Dij ſciunt,& eſt parentheſis. [Nunc quoq;)Dicit ſe nunq̃ ante ſcripſiſſe ad aliquem aliam.[Tacito libello)ſecretæ epiſt. [Nouo)Inuſitato. [Vſus).i.experientia,& exercitatio. [Neſcia) Imperita. [Suſpicor viam difficilẽ) Quia qui habitum fecit non peccandi,neſcit quo incipiat peccare. H V B.

care.[Ipſe metus eſt malo).i.timor iam nocet mihi?Iam nunc,antequam peccem.[Oēs oculos eſſe in meis vultibus).i.puto oēs me iam reſpicere,& habere oculos in me cōuerſos, & dicere hæc eſt,quæ maritum decepit.quæ eſt adultera. [Falſo) Sine cauſa. [Senſi) Percepi,intellexi.[Murmura)ſuſurros quoſdam me. [Aethra) Comes mea. [Quaſdam voces) Quę de me,& te dūr.[Diſſimula)Occulta,&oſtēde nihil eſſe.[Niſi tu mauis).i.potius vis. [Deſiſtere)Ceſſare ad amore meo. [Sed cur deſiſtas?) Latenter oſtēdit ſibi gratum eſſe,ſibi quod pergat.[Occulte)Caute,ne aliquis aduertat.[Maior) Quia Paris dixerat,Sed tibi & hoc ſuadet rebus,non voce maritus:Ne tu ſui furtis hoſpitis abſit,abeſt; reſpondet ipſa,ſe eſſe aliquanto in maiore libertate q̃ ſi maritus adeſſet,non tñ habere maximam,vt poſſit facere,quod velit. [Maior) Quam ſi adeſſet. [Sed non maxima) Quia etiam obſeruor...

A S C. BONIS Helenæ) i.formoſitati.[Felices quibus vſus adeſt)Paulatim in cōſenſum delabitur,nam velle ſignificat,ſed nō audere. [Ipſe malo metus eſt).i.metus mali,qui ſolet à malo detinere. [Eſt mihi malo).i.ad malum.ſ ad infamiā,quia qui audacter,& confidēter peccant,præ ſe ferunt innocentiam,ac rubeſcentes confitentur culpā,quam vultu produ̅t, velit ergo aſſueta eſſe,& nō metuere,ne agnoſcant [Aethra)Et Clymene propria ſunt nomina pediſſequarum.[At tu diſſimula,&)Id ſæpe aperit poēta,quod mulieribus ſępe in voto eſt,velle .ſ. cōmittere culpam,ſi citra infamiam poſſent,vnde cohortatur,vt diſſimulet.

Ille quidem procul eſt ita re cogente profectus:
Magna fuit ſubitæ, iuſtaque cauſa viæ.
At mihi ſic *iuſſum eſt. ego,cū dubitaret,an iret:
Quamprimum dixi, fac rediturus eas.
Omne lætatus dedit oſcula: reſque, domuſque,
Et tibi ſit curæ Troicus hoſpes, ait.
Vix tenui riſum:quem dum compeſcere luctor:
Nil illi potui dicere, præter, erit.
Vela quidem Creten ventis dedit ille ſecundis:
Sed tu non ideo cuncta licere puta.
Sic meus hinc vir abeſt: vt me cuſtodiat abſens:
An neſcis longas regibus eſſe manus?
Fama quoque eſt oneri: nam quo cōſtantius ore
Laudamur veſtro: iuſtius ille timet,
Quę iuuat, vt nunc eſt,eadē mihi gloria dāno eſt:
Et melius famæ verba dediſſe fuit.
Nec quod abeſt hic me tecum mirare relicta:
Moribus, & vitæ credidit ille meæ.
De facie metuit: vitæ confidit: & illum
Securum probitas, forma timere facit.
Tempora ne pereant vltro data, præcipis: vtque
Simplicis vtamur commoditate viri.

* riſum

H V B. ILle)Menelaus [Procul)Lōge.[Re cogente).i.neceſſi a te exigente.[Viæ)Profectionis eius. [Sic iuſſum eſt).ſ.eū dem. [Cū dubitaret,an iret) Oſtendit Menelaum ſine cōſilio ſuo non diſceſſiſſe.[Rediturus quamprimum) Vna dictio compoſita. [Lętatus oē) .i.accipiēs p̄ bono omne,qđ ego dixiſſem ei,vt iret. [Res) Patrimoniū veſtrū.[Domus) Familia. [Troicus hoſpes)Paris. [Sit tibi curæ) Et hoc eſt, quod Paris dixit eū mādaſſe, cum dixit:Idęi mando tibi,dixit iturus.Curā pro nobis hoſpitis vxor agas.[Vix tenui riſum) cum vidi eum ita ſtultū, vt mihi commendaret eū,qui ſibi nocere poſſet. [Cōpeſcere)cohibere.[Luctor)Nitor. [Erit).i.fiet, hoc eſt erit mihi commendatus.[Cretem) Deeſt in.[Ideo) Ob hac cauſam .ſ.qa abſit. [Licere cuncta).i. oia eſſe tibi licita: ſatis.n.tibi eſſe debet,ſi potes me videre, & alloqui,neq; debes vlterius ſperare licere tibi [Abſens).i.ēt abſens.[Regibus)Principibus,qualis ipſe eſt.[Longas manus)Longā poteſtatem ēt in locis remotis.[Fama quoq;) Dicit ſe ēt terreri metu infamiæ, ne dicat adultera,q̄ derelicto marito legitimo ſecuta ſit amatorē. [Eſt oneri).i.affert onus & obligationē quandam pudice viuēdi.[Quo)Quāto.[Cōſtātius) Firmius. [Veſtro ore) .i.verbis oīum viroꝝ.[Iuſtius) Deeſt eo.i.tāto,quāto.n.aliqua mulier magis laudatur, an

to

to magis de eà timēdum eſt, nam ſola miſeria caret inuidia [Quæ iuuat) Latenter, inquit, q libēter peccaret, ſi auderet. dicit. n. Gloria meæ famæ, & honeſtæ vitæ. [Quæ iuuat) Quæ delectat me. [Vt). i. ſicut. [Nūc eſt). i. honeſta, vt nūc eſt [Eſt mihi damno) Quia inijcit mihi ruborem faciendi, quod à me petis, quod eſſet vtilius [Et melius foret). i. vtilius mihi eſſet. [Dediſſe verba famę). i. decepiſſe ipſam famam, & me non eſſe talem, qualem fama prędicat, hoc eſt, melius eſſet nō obſeruare fidem marito. Dare verba, eſt decipere. [Credidit) Cōfiſus eſt. [Moribus) Meis honeſtis. [Et vitæ) Ante perſpectæ. [De facie metuit). i. pulchritudo mea facit illum timere, & ſuſpicari de me, ſe vita cognita honeſta facit illum confidere. [De facie). i. propter faciem, & pulchritudinem. [Securum) ſine cura, & timore. [Tempora ne pereant) Ad id, quod dixerat Paris: Vt te nec mea vox, nec te meus incitet ardor: Cogimus ipſius commoditate frui. Aut erimus ſtulti &c. Reſpondens dicit.

ITA re). i. vtilitate cogēte profectus. Quamprimū dixi fac rediturus. [Quamprimū) ASC. . i. valde cito, quod dictū ille pro felici omne ſumēs mox profectus eſt. [Hoſpes Troicus) Aut Troianus, aut quod illi glorioſius eſt, à Troë ortus. [Erit) Comici dicūt, fiet, & eſt imperioſe dictum, ſed modeſtius dixit. [Erit). ſ. curæ. [An neſcis longas) Prouerbiale eſt. [Fama quoq; eſt oneri) Veretur. n. famam bonam polluere. [Et melius fuit dediſſe verba famæ). i. fouiſſe famam inanem, & decepiſſe eam. [Nec quòd abeſt) Subtilis, & oratoria reſponſio. Nam quod ille in contumeliam Menelai dixerat, iſta in ſuam laudem vertit (ſuam dico Helenæ) ne barbare loqui putes. [De facie). i. propter pulchritudinem faciei.

Et libet: & timeo: nec adhuc exacta voluntas
Eſt ſatis: in dubio pectora noſtra labant.
Et vir abeſt nobis: & tu ſine coniuge dormis:
Inque vicem tua me, te mea forma capit.
Et longe noctes: & iam ſermone coimus:
Et tu (me miſeram) blandus, & vna domus.
Et peream, ſi non inuitent omnia culpam:
Neſcio quo tardor ſed tamen ipſa metu.
Quod male pſuades, vtinam bene cogere poſſes:
Sic mea ruſticitas excutienda foret.
Vtilis interdum eſt ipſis iniuria paſſis.
Sic certe felix ipſa coacta forem.
Dum nouus eſt, cępto potius pugnemus amori:
Flamma recens parua ſparſa reſedit aqua.
Certibus hoſpitibus non eſt amor: errat, vt ipſi:
Cumque nihil ſperes firmius eſſe, fugit.
Hypſipyle teſtis, teſtis Minoia virgo,
In non exhibitis vtraque iuncta toris.
Tu quoque dilectam multos inſide per annos

ET liber). i. cupio & timeo. HVB. [Voluntas) Legendū eſt, non voluptas. [Nec adhuc eſt exacta). i. ſatis perfecte deliberata. [Labāt) Vacillāt. [In dubio) In incerto, vtrū debeā vti cōmoditate abſentiæ viri. [Et vir abeſt) Rñſio eſt ad id, qđ dixit. Sola iaces viduo tam lōga nocte cubili: In viduo iaceo ſolus & ipſe toro. [Inuicē) Viciſſim. i. tu me amas, & ego te. [Et noctes longe). ſ. ſunt. [Et iā coimus). i. ꝯiungimur, & ſimul ſumus. [Sermone) ſimul loquēdo. [Et tu blādus) ſubaudies. [Et domus) In qua ſumus. [Et vna). i. ambo ſumus in eadē domo. [Me miſerā) Per interpoſitionē legēdū eſt, & eſt dolentis. [Pereā) Quaſi iuratis eſt. i. moriar. [Si oia) Quæ in parte tua ſunt. [Nō inuitāt me) Ad ſequēdū te. [Neſcio quo metu) q. d. ēt ſi ſit ſine rōne. [Bñ cogere) Quia cupiunt puellæ cogi. [Quod male). i. vix. [Perſuades) Tua epiſ. & rōnibus ad me ſcriptis. [Ruſticitas) Ruſtic⁹ pudor. ipſe de arte, Et ſi ruſticitas nō vetat, ipſa rogat. [Excutiēda) Eijciēda, replēda. [Ipſis paſſis). i. ijs, q ea paſſi ſunt. [Sic). ſ. inferēdo iniuriā. [Ego forē coacta eſſe felix). i. cogerer hr̄e ea bona, q mihi promittis, & p te mihi ꝯtingere pñt. [Dū nouus eſt) Oſtendit mutabilitas muliebris, poſteaq. n. ſignificauit ſe cupere, qđ Paris ſuadebat nunc hortat, vt potius deſiſtat ab amore, dum nondū eſt vehemē. er actus, & multis exēplis, rationibusq. probat, quare nō debeas ſequi Paridē. [Pugnemus) Reſiſtamus [Flāma) Probatio à ſimili, qđ amor incipiēs facile

poſſit

poſſit extingui,ſicut ignis nouus pauca aqua extinguitur.[Certus)Firmus, & eſt ſententia rationem continens.[Hoſpitibus)Peregrinis non habentibus certum domicilium.[Erat) vagatur amor.[Vt ipſi)Hoſpites.[Firmius)Stabilius.[Hypſipyle)Probat exẽplis.[Minoia virgo)Ariadne filia Minois,de Hypſipyle,& Ariadne viſum eſt ſupra in epiſtolis earum ad Iaſona,& Theſea [Vtraque iũcta in torris nõ exhibitis) .i. non datis,ſed negatis eis,de qua re iuſte ꝑquerunt.[Tu quoq;)Qui mihi tot tãtaq́. ꝓmittis [Infide)Periure,& fraudolẽte.

ASC. ET tu (me miſeram) Hæc particula me miſeram,inſeritur,quaſi parentheſim & regitur ab ò particula ſubintellecta,vel ab heu,vt ſit,ò me miſeram.ſed quia non tam vehemẽs eſt excandeſcentia,pulchrius ſupprimitur,quam exprimatur.[Quod male perſuades) qa vix poteſt perſuadere,& eſt votum multis commune,ſed damnandum.[Dum nouus eſt cœpto) Sanctum quidem conſilium,ſed longe à ſententia,& animo mulieris.[Pugnemus amore) .i.cum amore,repugnemus amori.Sicut in 4.Aen. Placito ne etiam pugnabis amori? Verba enim ad contentionem pertinentia apud Virg. cum datiuo cõſtruuntur,loco cuius nos ablatiuum,& cum præpoſitione ponimus: vt,Solus tibi certet Amyntas,&c.[Sparſa reſedit) Aut reſidit,& puto potius legendum reſidit à re,& ſido, vt ſit præſentia temporis,non quòd dicam cum Alexandro ſido carere præterito,id enim falſum eſt. nam (vt Valla docet) ſedi facit,ſed quia ſententiæ magis congruit præſens, quàm præteritum tempus, niſi ſit.[Sparſa aqua) .i. cum iam ſparſa fuerat aqua,Poteſt etiam à reſideo deduci: vt, reſedit, ſedata eſt.[Amor certus) .i. durabilis.[Multos infide) Vocatiuus eſt, ò infide.

Diceris Oenonen deſeruiſſe tuum.
Nec tamen ipſe negas: & nobis omnia de te
Quærere, ſi neſcis, maxima cura fuit.
Adde: ꝙ (vt cupias) conſtans in amore manere
Non potes expedient iam tua vele Phryges.
Dum loqueris mecum: dũ nox ſperata paratur:
Qui ferat in patriam, iam tibi ventus erit.
Curſibus in medijs nouitatis plena relinques
Gaudia: cum ventis noſter abibit amor.
An ſequar & ſuades, laudataq́; Pergama viſam?
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris præconia famæ:
Vt probris terras impleat ille meis.
Quid de me poterit Sparte? quid Achaia tota?
Quid gentis Aſiæ? quid tua Troia loqui?
Quid Piramus de me? Priami quid ſentiet vxor?
Totque tui fratres, Dardaniæque nurus?
Tu quoque qui poteris fore me ſperare fidelem?
Et non exemplis anxius eſſe tuis?
Quicunque Iliacos intrauerit aduena portus:
Is tibi ſolliciti cauſa timoris erit.
Ipſe mihi quoties iratus, adultera, dices,
Oblitus noſtro crimen ineſſe tuum?
Delicti fies idem repræhenſor, & auctor:
Terra precor vultus obruat ante meos.

HVB. OEnonen) Vxorem tuã,vt vidimus in epiſtola ipſius Oenones ad Paridem.[Quærere)Inueſtigare.[Adde) Adducit aliam rationem,qa comites Paridis inſtabãt, vt iã iam diſcederet. [Expediunt) Expedire parãt.[Paratur)Cõſtituitur inter nos.[Plena nouitatis) .i. tantummodo incepta. In medijs curſibus poſt inceptũ,& eſt Trãſlatio.[Abibit)Tecũ,& obliuiſceris mei. [An ſequar)ad id quod dixit, Ibis Dardanias ingẽs regna per vrbes.&item,Innumeras vrbes,atque aurea tecta videbis.& item,Ilion aſpicies,firmaq́. turribus altis Mœnia Phœbeę ſtructa canore lyræ, dicit ergo.[Viſam ꝑga. la.) à te.[Pronurus) Nurus ad patrẽ mariti refert, ꝓnurus ad auũ, ſicut nũc ad Laomedon ta auum Paridis.[Contẽno) paruifacio.[Præconia)voces. [Volucris) Velocis.[Illa)Fama.[Probris)Ignominijs,vituperijs.[Sparte) Lacedęmõ. [Achaia) Peloponneſus,vel Græcia.[Quid po.lo.de me) niſi me eſſe adulterã? [Quid

ſentiet)

ſentiet) Quid iudicabit? [Tu quoque) Cum videbis me fregiſſe fidem Menelao. [Qui).i. quomodo.[Anxius)Solicitus,& plenus timoris. [Exemplis tuis) Ne alius ita me ſolicitet & alienet à te,ſicut tu Menelao.[Cauſa timori)Quia putabit eum veniſſe eadem intentione,qua tu huc veniſti.[Ipſe) Tu. [Dices adultera) Me appellabis adultera.[Oblitus noſtro &c.).i.oblitus,ꝙ non potes maledicere de me,quin maledicas de teipſo. [Ineſſe) Coniunctum eſſe.[Et auctor) Cauſa.[Obruat)Tegat.[Ante) Potius,& eſt imprecatio muliebris. Sic Dido apud Virg.lib.4.Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat. & Briſeis ad Achillem. Deuorer ante (precor) ſubito telluris hiatu: Aut titulo miſſi fulminis igne cremer.

NEC tũ ipſe negas) Hoc placere videtur Helenæ,quia confitendo ſignificat ſe iuſtam habere repudij cauſam,& non mendacem eſſe.[Adde quòd vt cupias)Argumentatur etiã, ſi velit non poſſe diu manere. [Pronurus)Vna eſt dictio ſicut pronepos,ſed nepos eſt,ex filio,aut filia genitus, pronurus non pronepotis, ſed nepotis vxor, quia ergo Paris eſt nepos Laomedontis,vxor Paridis erit pronurus ſicut Hecuba mater eius nurus.[Non ita cõtemno).i.non vſqueadeo paruipendo preconia.i.diffamationem volucris famæ. [Vt illa impleat).i.vt ſinam illam implere terras meis probris. [Quid de me poteris Sparte) Hæc Sparte, huius Spartes, ſicut Crete Cretes.[Tu quoque qui).i.quõ,poteris,aut quare ſeu, qua via.Poteris ſperare me fidelem?[Fore,Et non exemplis anxius eſſe tuis?)Egregium argumentum,quo multi contendunt non ducendas,quæ prece, aut precio inductæ in ſtuprũ conſenſerint ante nuptias,quia quod vni præſtiterunt,cenſendæ,ſunt etiam alteri præſtare parati,ſi conſimilis conditio offeratur.[Terra precor vultus) Sic Dido. Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat. ASC.

At fruar Iliacis opibus, cultuque beato:
Donaque promiſſis vberiora feram.
Purpura nempe mihi, precioſaq. texta dabuntur
Congeſtoque auri pondere diues ero.
Da veniam faſſe: non ſunt tua munera tanti:
* Neſcio quo tellus me tenet iſta modo.
Quis mihi, ſi lædar, Phrygijs ſuccurret in oris?
Vnde petam fratris, vnde parentis opem?
Omnia Medeæ fallax promiſit Iaſon:
Pulſa eſt Auſonia non minus illa domo.
Non erat Aeetes, ad quem deſpecta rediret:
Non Ipſea parens, Chalciopeque ſoror.
Tale nihil timeo: ſed nec Medea timebat:
Fallitur augurio ſpes bona ſæpe ſuo.
Omnibus inuenies, quæ nunc iactantur in alto:
Nauibus in portu lene fuiſſe fretum.
Fax quoque me terret: quam ſe peperiſſe cruentã
Ante diem partus eſt tua viſa parens.
Et vatum timeo monitus: quos igne Pelaſgo,
Ilion arſurum præmonuiſſe ferunt.
Vtque fauet Cytherea tibi, quia vicit, habetque
Parta per arbitrium bina trophæa tuum:
Sic illa timeo: quæ, ſi tua gloria vera eſt:

AT fruar)Obiectio. [Vberiora pr.).i.plura quã promiſiſti.[Cõgeſto) cumulato, & vndiq; ad me collato. [Da veniam)Reſpõſio. [Faſſæ)mihi verũ fatenti. Tanti,vt velim hinc diſcedere. [Neſcio quo modo,q.d.incredibiliter.[Tenet) iuuat,delectat.[Oris)Regionibus.[Phrygijs) Troianis,vbi habeo nullos ex meis [Oia) qa Paris poſſet dicere, nunq̃ te deſerã, ero loco ꝓpinquorũ,& fratrum, & parẽtis,adducit exẽplum, quo oñdit ſe timere,ne decipiatͬ. [Aeſonia domo) vt ſupra,Auſus es, Aeſonia dicere cęde domo. [Nõ minus) Nihilominus,licet habuiſſet tot ꝓmiſſa.[Aeetes)Pr̃ eius.[Ipſea)parens.i.mr̃ eius Ipſea noie, licet (vt ſupra diximus) ſm alios, Idya noiaretur. [Chalcyope) Medeæ ſoror fuit. [Sed nec ti.)Cũ Iaſon ei promittebat: [Fallit)ſnia eſt rhetorica [Suo augurio)Sua bona ſpe, & eo qđ auguratͬ tibi bene euentum.[Oĩbus)Similitudine HVB.

* Ouid. de Põto. Neſcio qua natale ſolum dulcedine cunctos Ducit & immemores non ſinit eſſe ſui.

Iudice te cauſam non tenuere duæ.
Nec dubito, quin, te ſi perſequar, arma parentur.
Ibit per gladios (hei mihi) noſter amor.
An fera Centauris indicere bella coëgit
Athracis Aemonios Hippodameia viros:
Tu fore tam lentum iuſta Menelaon in ira,
Et geminos fratres, Tyndareumque putas?
Quod bene te iactes: & fortia facta * loquaris?
A verbis facies * diſſidet iſta tuis.
Apta magis Veneri, quã ſunt tua corpora Marti:
Bella gerant * fortes: tu Pari ſemper ama.
Hectora, quem laudas pro te pugnare iubeto:
Militia eſt operis altera digna * tuis.
His ego, ſi ſaperem. pauloque audacior eſſem:
Vterer: vtetur: ſi qua puella ſapit.
Aut ego depoſito faciam fortaſſe * pudore:
Et dabo conuictas tempore victa manus.
Quod petis, vt furtim præſentes iſta loquamur:
Scimus quid captes: colloquiumque voces:
Sed nimiũ ꝓperas & adhuc tuã meſſis ĩ herba eſt:
Hæc mora ſit voto forſan amica tuo.
Hactenus arcanum, furtiuæ conſcia mentis,
Littera iam laſſo pollice ſiſtat opus.
Cetera ꝑ ſocias Clymenẽ, Aethrãq. * loquamur:
Quæ mihi ſunt comites, conſiliumque duæ:

* recẽſes, * decidet * alij * tui. * timore, * loquamur.

litudine hoc ꝓbat, dicit.n. initia eſſe blãda, ſed fines aſperos eſt ergo ſenſus naues, q̃ in mari tẽpeſtate iactantur qñ exiuerũt ex portu, habuerũt ventos ꝓſperos, ſed poſtea mutati ſunt & ita vult ſignificare, qđ fortuna ſua poſſet ſibi mutari, q̃a ſi Paris eã nũc diligit, poſſet mutare volũtatẽ. [Fax quoque) Dr̃ ſe ẽẽ terreri ſomnio Hecubæ quæ pridie quã pareret Paridẽ, ſomniauerat, ſe parere facem, quã dicit ſe timere fore incẽdium Troianũ vt vates prędicunt. Virg. Et face prægnãs Ciſſeis regina Parim creat vrbe paterna [Monitus) Diuinationes. [Vtq; ſe fauet) Dicit qđ ſicut Venus ei fauet, quia tulit iudiciũ pomi ꝓ ſe, ita timet ne Iuno, & Pallas, q̃ offenſo fuerunt, & non obtinuerũt cauſam in illo iudicio, ei ſint aduerſæ, & inimicæ. [Bina trophæa) Duas victorias à Iunone & Pallade. [Nec dubito) Rñdet ad id qđ dixerat. Nec tu rapta time, ne nos fera bella ſequantũ &c. Dicit enim ſe nõ dubitare, quin bella moueantur propter ſe. [Per gladios) Per arma ꝓbat per exemplum. [Athracis) Athrax Strabone teſte vrbs eſt Theſſaliæ, ex ea fuit Hyppodamia, vxor Perithoi, propter quam inter Lapithas, & Centauros aſperrima pugna orta eſt, vt diximus in epiſtola Phyllidis ſuper eum locum, fuſique bimembres. [Hæmonios viros) Lapithas, Theſſaliæ populos. [Indicere) Denunciare mouere. [Tam lẽtum) Tam pigrum. [Ira iuxta) Pro rapta coniuge. [Quod bene) Ad id, quod dixerat: Nec plus Atrides animi Menelaus habebit. Quam Paris, aut armis anteferendus erit. Et reliqua quæ ſupra de ſe dixit reſpondet Helena Paridem potius habere faciam aptam Veneri, quàm armis. Recenſes) Numeras & commemorat. [Diſſidet) diſcrepat, & non conuenit cum ijs, quæ dicis. [Hectora) Quia dixerat: Omnia ſi dederis, nunquam dabis Hectora fratrem, Vnus ei innumeri militis inſtar erit, dicit Helena, ſine pugnare Hectora pro te. [Altera militia). ſ. amoris, quia militat omnis amans, & habet ſua caſtra Cupido. [Operis tuis) .i. exercitijs & factis, & legendum eſt operis in ablatiuo, non autem in genitiuo, quia dignus cum genitiuo non iungitur. [His). ſ. operis. [Si ſaperem) Si vellem facere rem meam. [Faciam) Vtar his operis amoris. [Dabo manus coniunctas) Tractum eſt ab ijs qui ſe dedunt manibus coniunctis. [Tempore) In tempore. [Quod petis) Reſpondet ad id, quod dixerat, ſed coram vt plura loquamur. Excipe me lecto nocte ſilente tuo. [Furtim) Clam. [Quid captes) id eſt quæras, & quid. Voces colloquium, quia vis colloquium tuum eſſe concubitum. [Sed nimium properas) Dat ei ſpem eius, quod petiuerat. [In herba) Tranſlatio à meſſibus, quæ non ſunt certæ, ſunt adhuc in herba, ſed poſtquam ſunt collectæ. [Hæc mora)

mora) Hæc dilatio. [Sit] Pro erit. [Amica tua voto] Quia proderit tibi. [Hactenus] Dicit ſe nolle mandare plura epiſtolæ, quia cetera vult loqui per Clymenem & Aethram comites ſuas, quæ erunt internunciæ, & Mediæ inter ipſam & Paridem, ordo. [Litera hactenus conſcia mentis furtiua) .i. cuius hactenus commiſi ſecreta meæ mentis [Siſtat] Finiat. [Opus arcanum) Officium ſcribendi ſecreta. [Laſſo pollice) .i. manu ſcribendo fatigata. [Cetera) Quæ inter nos agenda reſtant, ad conficiendum, quod vterque volumus. [Conſilium meum) Cum quibus omnia mea conſultare ſoleo.

NON ſunt tua munera tanti) In omnibus contendit ſe perſonam potius q̃ rem eius amare. [Quis mihi ſi lædat) Alijs quoq; argumentis probat in externam regionem relicta patria non eſſe proficiſcendum. [Fallitur augurio) Egregium adagiũ cuius ſenſus, quia ſperanti oia auſpicia ſæpe bona videntur, & ita Fallitur ſæpe augurio ſuo, quia nimis ſibi proſpicit, & quidquid ſperat, ſibi promittere audet. [Omnibus inuenies &c.) Quia nemo turbulento mari retinacula ſoluit. [Sic illas vereor) Quas fingunt poëtæ Troiæ quoq; inimicas fuiſſe. Vnde de Iunone dicit Maro Aen. 1. Veteriſq; memor Saturnia belli, Prima quod ad Troiam pro caris geſſerat Argis. De Pallade autem lib 2. Omnis ſpes Danaum, & cœpti fiducia belli Palladis auxilijs ſemper ſtetit. [Ilion arſurum) Dicitur hoc Iliũ Ilij, hoc Ilion Ilij, & hæc Ilios Ilij. [An fera) Quia Paris multis exẽplis docuit raptas eſſe ſine vltione, ipſa contra docet grauem vltionem ob Hippodamię raptum factam. [Tyndareumq; ue). ſ. patrem ſaltem putatiuum, à nominatiuo Tyndareus. [Facies iſta) .i. tua tam fœminea, & mollis [Altera militia) .ſ. Veneris. [Eſt digna tui operis) .i. exercitijs, & operationibus, à nominatiuo opera, aut operæ operarum. [His ego) .ſ. operis, & ita conſenſum plenum adhibet. [Scimus quid captes) Quia coitum. [Cetera) Manifeſta tia ſunt. A S C.

IN XVII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

HEllespontus anguſtus eſt admodum. Incipit autem hoc more à finibus Troadis, & vſque ad Propontidem Thraciæ, ſic dicitur ab Helleſi filia Athamantis, quam fabulæ tradunt in eo mari demerſam. Is Helleſpontus teſte Plinio ſeptem ſtadijs Europam ab Aſia diuidit, & illic inter ſe contrarias vrbes habet in Europa Callipolim & Seſton in Aſia Lampſacon & Abydon, vnde fuit Leander, qui Hero puellam ex Seſto oriundam tanto amore dilexit, vt ad eam nocte per Helleſpontum nataret, & ea potius rurſus renataret Abydon, verum cum maxima tempeſtas in mari orta eſſet, qua iam praeteritis ſeptem diebus adhuc non ceſſabat, qua impeditus Leander, non poterat ad amicam ſuam, vt ſolebat natare, ne Hero cum ſui oblitum exiſtimaret, aut eam reliquiſſe, cum inueniſſet quendam nautam audacem in eo tempore tempeſtatis nauigantem Seſton, ſcripſit ad Hero amicam ſuam hanc epiſtolam, qua vehementem amorem ſuum firmum, & ſtabilem confitetur, & excuſat, quod iam ſeptem diebus non potuerit ad eam natare propter maris commotionem. Excuſat etiam, quare ipſe non iuerit cum nauta, qui illuc nauigabat, potius quam literas daret. Poſtremo pollicetur ſe breui iturum, & ſi mare non fuerit tranquillum, ſe tamen potius commiſſurum periculo, quam diutius cariturum conſpectu & colloquio ipſius Heroos. Interea dicit, vt habeat ſecum loco ſui hanc epiſtolam.

LEANDER HERONI. EPISTOLA XVII.

MITTIT Abydenus, quam mallet ferre ſalutem,
Si cadat * ira maris, Seſta puella tibi.
Si mihi Dij faciles, & ſunt in amore ſecundi.
Inuitis oculis hæc mea verba leges.

ABYDENVS,) Ex Abyd. legẽdum eſt au tẽ Abydenus, nõ Abydeus. [Ferre) Portare, vt ipſe veniret. [Seſta) Ex Seſto. deriuatiuum formatur nõ ſuperãs primitiuũ ſyllaba, qđ raro fit, nã Seſtia debuit dicere declinatur aũt Hero Heroos, vel Hero Heronis ſm latinam HVB.

* Vnda

Sed non ſunt faciles:nam cur mea vota morātur?
Curere me nota non patiuntur aqua.
Ipſa vides cœlum pice nigrius: & freta ventis
Turbida, perque cauas vix adeunda rates.
Vnus, & hic audax, à quo tibi littera noſtra
Renditur: à portu nauita * fecit iter.
Aſcenſurus eram: niſi quòd,dum vincula proræ
Solueret in ſpeculis omnis abydos erat.
Non poteram cælare meos,velut, ante, parentes:
Quemque tegi volumus, non lacuiſſet amor.
Protinus hæc ſcribens, felix i littera dixi:
Iam tibi formoſam porriget illa manum.
Forſitan admotis etiam tangere labellis:
Rumpere dum niueo vincula dente volet.
Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis,
Cetera cum carta dextra locuta mea eſt.
Ah quanto mallem,quàm ſcriberet, illa nataret:
Meque per aſſuetas ſedula ferret aquas.
Aptior illa quidem placido dare verbera ponto:
Eſt tamen & ſenſus apta miniſtra mei.
Septima nox agitur,ſpatium mihi longius anno,
Sollicitum raucis vt mare feruet aquis.
His ego ſi vidi mulcentem pectora ſomnum
Noctibus: inſani ſit mora longa freti.
Rupe ſedens aliqua ſpecto tua littora triſtis:
Et quò non poſſum corpore, mente feror.
Lumina quin etiam ſumma vigilantia turre,
Aut videt, aut acies noſtra videre putat.
Ter mihi depoſita eſt in ſicca veſtis arena:
Ter graue tentaui carpere nudus iter.
Obſtitit incæptis tumidum iuuenilibus æquor:
Merſit & aduerſis ora natantis aquis.
At tu de rapidis immanſuetisſime ventis,
Quid mecum certa prœlia mente geris?

* mouit

tinā declinationem, ſicut Dido Didoos, & Didonis,& ſimilia noīa græca,vt Priſc.voluit,licet Phocas grāmaticus velit tantummodo græce declinari,ſed vſus cōtra eſt [Faciles) Benigni exorabiles. [Secundi) Fauētes. [Inuitis oculis) Nō libēter,qa ſi me amas vt opto, malles me videre, q̄ legere hāc meam epiſtolam. [Sed nō ſunt faciles) nō exaudiūt mea vota. [Mormorantur) Impediūt. [Currere) Natare. [Nota) aſſueta. [Ipſa) tu, ne mihi hoc credas. [Nigri⁹) obſcurius. [Cęlū) Aëra. Virg. Eripiunt ſubito nubes cęlūq. diemq́. Teucrorum ex oculis. [Pice) Pix liquor, q́ manat ex picea arbore nigerrimus. [Turbida) Cōmota. [Vix adeūda p rates). i. p q̄ naues vix queāt ire, nedū hoies adibūt. [Vnus) Solus. [Et hic). ſ. audax, q non timet periculum nauigationis. [Soluit iter) Mouit nauē, ingreſſus eſt nauigationem. [Aſcenſurus) rn̄det obiectioni, quare nō aſcē derit cū illo nauta pp multitudinem ſpectantium, cū nauis à littore diſcedebat. [Vincula) Funes retinacula. [Proræ). i. nauis ſynecdoche, pars p toto [Ois Abydos). i. oēs Abydeni. [Erat in ſpeculis). i. In loco vnde ſpectabat, diſceſſum nauis. Specula nō ſignāt proprie feneſtram, ſed quēlibet locū eminentem, vn̄ poſſumus ſpeculari. Virg. i Buc. Specula de montis in altū deferar. [Cælare) Amore meū. [Velut ante) Cælaueram. [Quem volumus regi) Quem volumus eſſe ſecretum, & occultum. [Protinus) Blanditur nunc amicæ ſuæ dicens ſe inuidiſſe epiſtolæ ſuæ, quod ipſe non veniret, quo illa deferebatur. [Admotis) Appropinquatis. [Vincula) Fila, quibus literæ ſolent ligari. [Locuta cum carta). i. cetera ſcripſi. [Ah quanto mallem nataret) Ad te veniens. [Quam ſcribere) Quam mitteret hanc epiſtolam. [Sedula) Intenta. [Aptior dare verbera ponto,) Id eſt magis apta eſt natando percutere vndas tranquilli maris, quam ſcribere. [Apta ſiniſtra mei ſenſus,) Id eſt & tamen optime exprimit, & literis notat, quod in animo habeo. [Senſus) Voluntatis animi. [Longius anno) Ex affectu amantis, cui expectan

ti

ti tempus videtur longiſſimum.[Feruet)Mouetur,æſtuat.[Raucis)Murmurantibus. [His ego)Iurat Leander ſe non dormiuiſſe his ſeptem noctibus.[Vidi ſomnum).i.dormiui. Terentiana eſt locutio [Mora freti inſani fit lõga) .i. precor,diu duret tempeſtas maris,quod minime vellem.[Littora tua)Siſti,vbi tu es.[Mente feror)Venio cogitatione, quo corpore venire non poſſum.[Lumina quinetiam)Solebat.n.Hero ponere lumen in quadam turri ſua ad quod lumen Leander natabat, quod dicit ſe videre, aut ex affectu putare videre. [Acies noſtra)Noſtri oculi.[Vigilantia)Stantia in nocte,quaſi pro vigilia.[Ter mihi) Dicit ſe voluiſſe ſæpe aggredi natare,ſed territum magnitudine tempeſtatis.[Graue iter) Nauigationem periculoſam.[Tumidum)Commotum. [At tu) Conuertit ſermonem ad Boream,de quo conqueritur, quòd ita eum impediat. [Certa mente) .i. animo deliberato.

MITTIT Abydenus) Epiſtola hæc Leandri ab Ouidio excogitata ſub nomine Leãdri non multum habet ambiguitatis in contextu,ſed ſalis,& leporis plurimum,ideoq́. paucis percurram.[Puella Seſta)Pro Seſtia, videlicet Herod.quod nomen declinatur, hæc Hero,huius Herus,hanc Hero,ò Hero,ceteris non vtimur. Ordo autem eſt. O Seſta puella. [Abydenus).ſ.Leander,& loquitur de ſe in tertia perſona,tanquam de alio. [Faciles ſunt) exorabiles,ſubito facientes,quod petimus.[Nauita).i.nauta.[Mouit)Non Mouet,legendum.[Omnis Abydos).i.tota ciuitas Abydena.[Erat in ſpeculis).i.altis feneſtris,vnde ſpeculabatur tempeſtatem. [Protinus hæc ſcribẽs,felix i,litera dixi) I,imperatiuum eſt ab eo. [Etiam tangere) Penult.long.eſt enim futuri temporis indicatiui modi verbi paſſiui,tãgar tangeris,vel tangere,&c.[Ah quanto mallẽ)Vt ſupra.[Illa narret,quàm ſcriberet,)q.d.plurimo.[Septima nox)Bene nox,quia nunc,& amata deſideratur,& natare ſolebat.[Spatiũ) Appoſitio eſt,pathos habens ex quo non poſſum ferri ſup.corpore.[Inſani)Sit mora longa freti)Dura amanti imprecatio. Vnde per quæ timemus,iurare ſolemus,vt Palinurus in vj. Maria aſpera iuro,& de ſtyge dicitur.Dij cuius iurare timent,& fallere numen.[Certa) .i. deliberata mente, quaſi dedita opera. A S C.

In me, ſi neſcis Borea, * non æquora, ſæuis:
Quid faceres, eſſet ni tibi notus amor?
Tam gelidus cum ſis, non te tñ improbe quondã
Ignibus Actæis incaluiſſe neges.
Gaudia rapturo ſi quis tibi claudere vellet
Aërios aditus, quo paterere modo?
Parce precor: facilemq́. moue moderãtius aurã:
Imperet Hippotades ſic tibi triſte nihil.
Vana peto: precibusq́. meis obmurmurat ipſe:
Quasq́ue quatit, nulla parte coërcet aquas.
Nunc daret audaces vtinam mihi Dædalus alas:
Icarium quamuis hic propè littus adeſt.
Quidqd erit, patiar liceat modo corpus in auras
Tollere: quod dubia ſæpe pependit aqua.
Interea, dum cũcta negant ventiq́; fretumq́ue:
Mente agito furti tempora prima mei.
Nox erat incipiens(nãq; eſt meminiſſe voluptas)
Cum foribus patrijs egrediebar amans.
Nec mora depoſito pariter cum veſte timore
Iactabam liquido brachia lenta mari.

IN me) Amantẽ. [Incaluiſſe) Exarſiſſe, incenſum eſſe qđ eſt ɔtra frigiditatẽ.[Actęis)Athenienſibus,pp raptam Orithyã, diximus in præcedẽti epiſtola hãc fabulam.[Aditus aërios).i.inter per aërea. [Quo modo paterere,) q.d. ægerrime.[Facilẽ) Leue,non impetuoſam. [Hippotades) Aeolus nepos Hippotæ Troiani ex Egeſta eius filia in Siciliam delata, quæ ẽr mr̃ fuit Aceſtis regis Siciliæ, vt alibi diximus.[Sic) Adiurantis eſt. [Nihil triſte)Nihil qđ tibi ſit graue,& moleſtũ.[Vana pe.) dicit ſe fruſtra hęc optare, qa nihilominus pſeuerat ipſe vẽtus. [Obmurmurat) Contra murmurat,& crepitat.[Coërcet) Mulcet,placat. [Quatit) cõmouet. [Nũc dare)Optat, vt ſibi eſſet ptãs volãdi, ſic vt Dædalo.q cũ à Minoẽ i turri munitiſſima eſſet iclusus,alas H V B. *nec in

Luna mihi tremulum lumen præbebat eunti,
Vt comes in noſtras officioſa vias.
Hanc ego ſuſpiciens, faueas, ò candida, dixi:
Et ſubeant animo Latmia ſaxa tuo.
Non ſinit Endymione te pectoris eſſe ſeueri:
Flecte precor vultus ad mea furta tuos.
Tu dea mortalem cœlo delapſa petebas:
(Vera loqui liceat) quam ſequor, ipſa dea eſt:
Neu referam mores cœleſti pectore dignos:
Forma niſi in veras non cadit illa deas.
A Veneris facie non eſt prior vlla, tuaque:
Neue meis credas vocibus, ipſa vide.
Quantum cum radijs fulges argentea puris:
Concedunt flammis ſidera cuncta tuis:
Tanto formoſis formoſior omnibus illa eſt.
Si dubitas, cæcum Cynthia lumen habes.
Hæc ego, vel certe non his diuerſa locutus,
Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
Vnda repercuſſæ radiabat imagine Lunæ:
Et nitor in tacita nocte diurnus erat.
Nullaq. vox vnquam noſtras veniebat ad aures,
Præter dimotæ corpore murmur aquæ.
Alcyones ſolæ memores Ceycis amati,
Neſcio quid viſæ ſunt mihi dulce queri.
Iamque fatigatis humero ſub vtroque lacertis,
Fortiter in ſummas erigor altus aquas.
Vt procul aſpexi lumen, meus ignis in illo eſt:
Illa mecum, dixi, littora * lumen habent.
Et ſubito laſſis vires lacertis:
Viſaque, quàm fuerat, mollior vnda mihi.
Frigora ne poſſim gelidi ſentire profundi:
Qui calet in cupido pectore, præſtat amor.

ſibi, & filio fabricauit, quarũ auxilio euolauerũt, ſed Icar' filius in mare delapſus ei nomẽ dedit. [Icarũ quis hic prope littus adeſt,) q.d. quod põt me admonere piculoſum eſſe credere ſe aëri, & volare [Tollere) Eleuare. [Pepẽdit) ſupra ſtetit. [Negãt cũcta) prohibẽt omnia. [Agito mẽte) Cogito & reuoluo aio. [Mei furti) Me cõcubitus. [Nox erat) Deſcribit tps, quo primum, natauit ad Herod. & ea potitus eſt. [Nox incip.) Prima pars noctis. [Nã ij eſt meminiſſe voluptas) Parentheſim eſt. [Amans) Ego captus amore tui. [Patrijs) Paternis. [Cũ veſte) Qu a erã nudus. [Iactabam) Mouebã [Lẽta) Mollia. [Tremulũ) pp motũ aquæ [Vt) ſicut, tanq̃ [Officioſa) Præſtãs officium [Hanc) Lunam. [Faueas) Adiuues me. [Subeant) Veniat in mentẽ. [Latmia ſaxa) .i. mons Latmius, qui eſt Caræ Endymionis à Luna (vt ferũ) adamati. fabula nota eſt dr̃ aũt Latmion, nõ aũt Latym.õ, vt Tortel. putauit. vnde deriuatiuũ Latmius. Ouid. alibi. Latmius Endymiõ nõ eſt tibi Luna pudori. Senſus eſt ergo, recordare ò Luna Latmij mõtis vbi cũ Endymione pcubuiſſe diceris. [Seueri) Triſtis, alieni à voluptatibus. [Tu dea) Antepoñit amorẽ ſuũ amori Lunæ. [Mortalẽ) Endymionẽ [Quam ſequor) i. quam ego peto. [Eſt dea) Non aũt mortalis. [Ne referã) Hic eſt ſenſus, vt taceã mores, quos hæc mea puella habet diuinos, talis pulchritudo non poſſet ei ptingere, niſi eſſet dea. [A facie Veneris) i poſt pulchritudinẽ Veneris, & tuam. [Non eſt prior) Nõ eſt, quæ antecedat eã [Ipſa) Tu. [Quãto) Comparatio, & eſt ſenſus, ò Luna quanto es ſplendentior omnibus alijs ſtellis, cum tu nitidiſſima fulges in cœlo, tanto illa ſua pulchritudine ſuperat omnes alias puellas. [Concedunt flammis tuis) .i. vincuntur tuo ſplendore. [Cynthia) O Luna. nam & Diana eadem eſt, quæ Cynthia dr̃ a Cyntho monte Deli. [Habes lumen cæcum) Nõ bene vides. [Vel certe) .i. falſẽ. [Non diuerſa) Non contraria [Cedẽtes mihi) Dantes locum corpori meo. [Ferebar) Ibam. [Radiabat) Splendebat [Repercuſſæ) Reuerberatæ, nam aqua vr̃ retroflectere radios Lunæ [Et nitor diurnus) .i. lux quæ ſolet eſſe diei. [Erat in nocte) .i. nox erat clara,

ſicut

ſicu: dies.[Nulla vox)Alicuius vel hois,vel animalis.[A quæ dimoræ)Diuiſæ.[Corpore) Meo [Alcyones ſolæ).i.ſolūmodo audiebā Alcyones volucres quæ videbantur dulci voce querelā effundere [Memores Ceycis amati)Tāgit fabulam,quā Ouid ſcribit lib.11.Met. Ceyx.n.Luciferi filius ꝓdigijs quæ ei apparuerāt,perturbatus ad oraculū Apollinis in Claro nauigare decreuit,nam Delphos ire nō poterat,qm̄ Phorbas cum Phlegijs populis Delphos infeſtabat.Cum aūt Alcyone eius cōiux Aeoli filia hanc nauigationē ei diſſuadere conaretur,verita periculū eius,ille affirmauit intra alterū menſem ſe reuerſurū, verū tēpeſtate maxima oborta ſubmerſus eſt.Illa aſſiduo viri deſiderio ſollicita,cum ad tp̄s promiſſum reuerti nō videret,Deos continuis precibus fatigans,tandē miſericordia Iunonis,cui præcipue ſupplicauerat,factū eſt,vt in ſomnis admoneretur de obitu mariti,immiſſo ſomno ſub ſpecie Ceycis ſubmerſi. Illa igitur excitata ſomno cadauer mariti in littore inuenit,quare nimio dolore perculſa in volucrē Alcyonem. & Ceyx in aliam volucrem cōmiſeratione deoꝝ conuerſi ſunt. hæ volucres ꝑ ſeptem dies fœtificantes tranquillum hñt mare. coēunt .n.& priſtinam coniugalem concordiam ſeruant. has igitur ſolas volucres perturbati mari querelā effundētes audiſſe dicit. Aduertēdum eſt aūt pro nomine mulieris declinari Alcyone, Alcyones,pro volucre vero Alcyō,vel Alcyonis,vt hic locus oſtēdit,dicit.n.Alcyones, non aūt Alcyonæ.[Iamq́ fatigatis) ſolēt natātes defatigatis brachijs ſuſtentare corpus aliquantulū ſuper vndis,quod ſe feciſſe dicit.[Erigor)Eleuer. [Vt)Poſtq̄. [Lumen) Quod in turri tua apponis.[Meus ignis)Meus amor.[In illo)Lumine. [Subito) Dictis his verbis. [Mollior)Facilior ad natandum [Amor,qui cadet in pectore cupido).i.qui facit calore in pectore meo,amoris pleno.[Præſtat)Efficit [Ne poſſim ſentire frigora ꝓfundi) i.maris.

NEC in æquoro,(ſæuis).i.& non in æquora.Malus aūt eſſet verſus,ſi legatur,Non in æquora ſæuis [Ni tibi notus amor)Quia Orythiā,captus amore rapuit.[Nuc daret &c.) Cum narrandi nulla ſit ſpes,optat volatum [Nox erat)Aperit argm̄ poëta [Si dubitas,cæcū Cynthia lumē habes)Eadem enim eſt,quæ Luna,& Diana,& Proſerpina dr̄,& Cynthia à monte Deli,in quo nata dr̄.[Hæc ego,vel certe non his diuerſa locutus.)Hæc caſtigatio ſilem facit.[Alcyones ſolæ)Quia Alcyones tempore ſummæ tranquillitatis,& quietis nidificant. Plautus volens ſignificare tranquillitatem,& ſilentiū,dixit Alcyones eſſe in foro. A S C.

Quo magis accedo: propioraque littora fiunt:
Quoque minus reſtat: plus libet ire mihi.
Cum vero poſſum cerni quoque: protinus addis
Spectatrix animos: vt valeamque, facis.
Tunc etiam nando dominæ placuiſſe laboro:
Atque oculis iacto brachia noſtra tuis.
Te tua vix prohibet nutrix deſcendere in altum:
Hoc quoq; * enim vidi: nec mihi verba dabas.
Nec tamen effecit, quamuis retinebat euntem:
Ne fieret prima pes tuus vdus aqua.
Excipis amplexu, feliciaque oſcula iungis,
Oſcula Dijs magnis trans mare digna peti.
Deq́ tuis demptos humeris mihi tradis amictus:
Et madidam ſiccas æquoris imbre comam.
Cetera nox, & nos, & turris conſcia nouit,
Quodq́ mihi monſtrat per vada lumen iter.
Non magis illius numerati gaudia noctis,
Helle pontiaci quàm maris * alga poteſt.

QVo magis) Quanto magis [Accedo) Appropinquo. [Minus reſtat).ſ.viæ ad perueniendū ad littus. [Plus libet) Plus animi eſt mihi,& volūtatis [Cerni)Videri à te [Spectatrix) Tu,quæ ſpectas me. [Addis animo) Facis me animoſiorē [Vt valeā)Vt poſſim,& ſim fortis [Laboro)curo.[Dñæ) Tibi.[Iacto)Cū arte,& oſtētatione moueo.& oſtēdo. [Deſcēdere in altū) Vt venias mihi obuiā. [Hoc vidi) qđ voluiſti ꝑcurrere i æquor [Nec iñ effecit) Nutrix tua [Vdus)Humefactus.[Prima aqua).i.aqua magis vicina littori [Excipis) ſ.cū sū in littore.[oſcula dijs peti digna magnis trās mare) i.oſcula,q̄ ēt dij cęleſtes vt aſſequerētur, poſſēt tranare mare,ficut ego H V B.

* etenim

* vnda

Quo breuitts ſpatium nobis ad furta dabatur:
Hoc magis eſt cautum, ne foret illud iners.
Iamque fugatura Tithoni coniuge noctem,
Prauius Auroræ Lucifero ortus erat.
Oſcula congerimus ꝓperata ſine ordine raptim:
Et querimur paruas noctibus eſſe moras.
Atque ita * contactus monitu nutricis amaro,
Frigida deſerta littora turre peto.
Digredimur flentes: repetoq; ego virginis ęquor,
Reſpiciens dominam, dum licet: vſque meam.
Si qua fides vero eſt: veniens huc, eſſe natator:
Cum redeo: videor naufragus eſſe mihi.
Hoc quoque ſi credis: ad te via prona videtur:
A te cum redeo, cliuus inertis aquæ.
Inuitus patriam repeto: quis credere poſſet:
Inuitus certe nunc moror vrbe mea.
Hei mihi, cur animis iuncti ſecernimur vndis?
Vnaque mens, tellus non habet vna duos?
Vel tua me Seſtos, vel te mea ſumat Abydos:
Tam tua terra mihi, quàm tibi noſtra placet.
Cur ego confundor, quoties cōfunditur æquor?
Cur mihi cauſa leuis, ventus obeſſe poteſt?
Iam noſtros curui norunt Delphines amores:
Ignotum nec me piſcibus eſſe reor.
Iam patet attritus ſolitarum limes aquarum,
Non aliter, multa quam via preſſa rota.
Quod mihi non eſſet niſi ſic iterare, querebar:
At nunc, per ventos * id quoque deſſe, queror.

*cūctat⁹

*hoc quoque deeſſe

[Amictus) Veſtes. [Demotos de tuis) quibus te ſpoliaſti, vt me tegas [Imbre) i. aqua, nō .n. ſolū ſignificat pluuiā, ſed ēt ſimpliciter aquam. Virg. 1. Aen. Laxis late℞ cōpagibus oēs Accipiunt inimicum imbrem. [Nox) Nā ſupra dixit. Nox erat incipiens. [Cetera) Subticuit rem pudendam, ſic Ouid. in 1. Am. Cetera q́s neſcit? feſſi requiuimus ambo. [Turris) In qua ambo ꝯuenimus. [Lumē). ſ. nouit cetera. [Nō magis) Dicit gaudia illius noctis ita eſſe innumerabilia, ſicut eſt innumerabilis alga maris Helleſpōtiaci, qđ tranabat ipſe Lāder. Eſt aūt alga minuta q̄dam herba, q̄ naſcit̄ in mari, vnde alibi. Nūc leuis eiectā detinet alga ratē. [Ad furta) Ad concubitus noſtros occultos. [Illud ſpatiū foret iners). i. eſſet ſine effectu voluptatis, quia dabā operā, vt illud totū colligerem, & in voluptatē conſumerem. [Cōiuge Tithoni). i. Aurora vxore Tithoni. [Fugatura) Expulſura. [Noctē) Nā adueniente Aurora nox abit. [Prauius Auroræ). i. præcedens Aurorā Virg. Naſcere, præq́. diem veniens age Lucifer almum. [Congerimus) coniūgimus, commiſcemus. [Raptim) Certatim. [Paruas moras eſſe noctibus). i. noctes eſſe breues. [Cūctatus) Moratus ita oſculando nos. [Monitu) Mandato, & ꝓcepto. [Amaro) Acerbo, quia inuitus audio me moueri, vt inde diſcedā. [Deſerta turre) Relicto loco, vbi voluptatē accepimus. [Digredimur) Diſcedimus. [Aequor virginis) Mare dictum ab Helle puella, quæ in mare delapſa ei nomē dedit; vt dixi ſupra plenè in argu. epiſt. Hypſipyles ad Iaſonē. [Vſq; dum licet). i. aſſidue, dum poſſum. [Si qua fides vero eſt). i. ſi veritati, quādo dico, creditur. [Huc) Ad te. [Videor mihi eſſe natator). i. videor optime ſcire natare, propter affectū amoris, qui me adiuuat. Ouid. de Tisbe: Audacem faciebat amor. [Cum redeo). i. cum diſcedo à te. [Videor eſſe naufragus) Videor ſubmergi fluctibus, & periclitari. [Prona) facilis, & quaſi pendens, nam facilius deſcendimus, quam aſcendimus. [Cliuus) Aſcenſus, monticulus. [Inertis) Immobilis, q̄ nō ita facile natatur, ſicut aqua mobilis. [Quis credere poſſet?) q. d. nullus: niſi, qui ſcit quāta ſit vis amoris, naturaliter enim oēs libenter redeunt in patriam. Ouid. Neſcio qua natale ſolū dulcedine cunctos Detinet. [Nunc) Cū ad te natare non poſſum. [Iuncti animis) Pares, & coniuncti amore. [Cur ſecernimur) Cur ſeparamur. [Vna tellus) Eadem terra. [Cur non habet duos?) Id eſt cur nō ſumus ambo in eadem terra? [Sumat) Pro ſumeret. [Cur confundor) Cur perturbor, & moueor animo. [Quoties ęquor cōfunditur)

ſunditur) Quoties mare perturbatur, quod non fieret, ſi eſſemus in eadem terra? [Ventus cauſa leuis).i.ventus, qui eſt parua cauſa. [Cur poteſt obeſſe) Cur poteſt nocere impediendo natationem meam? quod facere non poſſet. ſi eſſemus ſimul. [Curui Delphines) Piſces ſunt repando dorſo, homini amicum animal, de quorum natura videatur Plin. & Solin. his igitur dicit Leander ſe iam eſſe notum propter frequentem natationem ſuam. [Piſcibus) .ſ. alijs, qui etiam non adeo ſunt familiares hominibus. [Iam patet) Hyperbole eſt, hoc .n. fieri non poteſt, ſed vt amator dicit, ſe ita crebro ſæpe nataſſe, vt appareat in aquis quaſi limes quidem, quem ſuo corpore fecit, tanquam obita rotæ, vel via, per quam multæ rotæ incedunt. [Attritus) Frequentatus. [Solitarum) Aſſuetarum meæ natationi [Multa rota) Pro multis rotis. [Quod mihi non eſſe &c.) Senſus eſt. ergo ante querebar, quòd non poſſem ad te. [Iterare).i.venire. [Niſi ſic).ſ.natando. [Sed nunc queror hoc) .ſ. iterare natando. [Deeſſe) Mihi. [Per ventos) .i. cauſa ventorum, qui me prohibent.

QVO magis).i.quanto magis accedo. [Cetera nox, & nos) Modeſte rem turpē tangit, quia cęlari vult ſua furta Venus. [Non magis illius) Ne exaturus abeſſe putetur, vt qui nullam capturus ſit deinceps voluptatem ex amica, dicit voluptates, quas ex illius complexu obtinuit, innumeras fuiſſe, & quod non magis poſſint numerari, quam vnda maris Helleſpontiaci, quod aſſidue fluit, & refluit, aut quod, cum hęc ſcriberet, innumeris procellis, atq; vndis agitabatur ſunt tamen qui legunt alga, nō vnda. Eſt autem herba vilis, quæ ad litus propellitur, vnde in Buc. Virg. Proiecta vilior alga. Vtroq; modo, & verſus, & ſenſus bonus eſt, concedere tamen ſuperiori. [Ne foret illud iners).i.ſine Veneris ante Tranſactum, hoc eſt ne nos ſimus quaſi inertes illo. [Hoc).i.tanto magis. [Cautum).i.prouiſum. [Et querimur).i.conquerimur. [Atq; ita contactus).i.perculſus monitu nutricis. [Amaro).ſ.amantibus, quia coëgit ſeparari aduentāte die. Alij legunt cōtactus.i.immoratus, hæſitans, quid agerem, ſed legerem potius contactus. [Natator) Qui ob peritiā artis ſponte ſe in aquas immittit. [Naufragos) Qui facta naui, ſiue nandi peritus, ſiue imperitus cogitur, dū poteſt natare, vt ſe ſaluet, nō, vt voluptatem capiat. [Quis credere poſſet?) Quia natura cogimur amare pſiam, vnde eſt illud. Nos pſiæ fines, & dulcia linquimus arua. [Curui Delphines) ſic etiam implicantur natantes, vt pingi ſolent. dicūtur autem puerorum eſſe amatores, vnde poterant amores noſſe, quanquam hyperbolicos dictum accipimus. corripitur aūt vltima, quia in accuſatiuo Delphines facit. [Id quoque deeſſe) Per colliſionem deeſſe biſſyllabum fecit ſicut Iuuen. deeſt monoſyllabū dicens: Non deeſt prolato ieiunius venditor aure. A S C.

Fluctibus īmodicis Athamantidos æquora canēt:
 Vixq́. manet portu tuta carina ſuo.
Hoc mare, cū primum de virgine nomina merſa,
 Quæ tenet, eſt nactum: tale fuiſſe puto.
Eſt ſatis amiſſa locus hic infamis ab Helle:
 Vtq́ue mihi parcat, nomine crimen habet.
Inuideo Phryxo: quem per fræta triſtitia tutum
 Aurea lanigero vellere vexit ouis.
Nec tamen officium pecoris, nauisq́ue requiro:
 Dūmodo, quas ſindam corpore dentur aquæ.
Arte egeo nulla: fiat modo copia nandi:
 Idem nauigium, nauita, vector ero.
Nec ſequar aut Telicē, aut, qua Hyrus vtiť, arctō:
 Publica non curat ſidera noſter amor.

AEquora Athamātidos).i. Pontus Helles, q̃ vt, dixi, filia fuit Athamātis. [Canēt) ſpumeſcūt. [Immodicis) Maximis in portu vbi, vt plurimū ſolet eſſe tranquilitas, quāto minus tuti erunt hoīes in medio ipſius? [Hoc mare) Dicit Helleſpōtū ita eſſe cōmotū, vt fuit, qñ merſit Hellē, & ab ea nomen accepit [Reor) puto. [Fuiſſe tale) Vt nūc eſt .i.ita turbatū [Cū).i.qñ. [Primū) primo. [Eſt nactū) eſt adeptū, & aſſecutū. [Nomen de virg. merſa) de Helle ſubmerſa [Satis inf) ſatis ad īfamiā, & ſęuitiam noiatus [Vtq́).ſ. & quāuis. [Parcat mihi) Me nō ſubmergat. [Habēt crimen) Habet infamiā [Noie) Quia appellatur Helleſpontus. [In- H V B.

uideo Phryxo) optat ſe poſſe tranſuehi vltra mare, ſicut Phryxus trãſlatos ab Ariete. [Quẽ ouis aurea vellere lanigero).i. ouis, ſiue aries habens pellem aurrã [Vexit) Vltra mare, ſiue ſubmerſione. [Nec tñ requiro officium pecoris, aut nauis).i. non tñ quæro hẽre, vel arietẽ, vt habuit Phryxus, vel nauem aliquam. [Dũmodo) Poſſim meo corpore natare [Nulla arte) Tranſeũdi, vel naue, vel alio modo. [Modo) Tãtummodo, vel dũmodo. [Copia) Facultas [Idem) Ego idem. [Nauigium) Nauis. [Nauita) Qui regam & agam nauem. [Vector) Paſſiue accipitur.i. qui vehar: vt Lucan. Cauſa eſt hæc ſola timoris, vectorem noſſe tuum.i. eum, quem vehis, ſunt.n. verba Cæſaris ad Amyclam. [Nec ſequar) Dicit ſe non nauigaturum ad obſeruationem ſiderum, ſicut alij ſolent, dicit ſe.n. ſe tñ ſpectare lumen ſui amoris. [Helycen) Vrſam maiorem dicit, q̃ fabula ferunt ex Caliſtone à Ioue compreſſa, poſtq̃ Arcada filium peperit factam. nam ex puella formoſiſſima à Iunone in Vrſam eſt conuerſa, deinde cum poſt 15. annos filius Arcas in venationem egreſſus matrem occiſurus eſſet ignorans, Iupiter id ſcelus prohibens ambos in cœlum tranſtulit, & in Septentrionali polo collocauit, ſed Iuno exorauit Tethyn & Oceanum, ne pellicem ſuam ſuis aquis mergi paterentur, itaque dñi eas nunquam occidere, vt Virg. Arctos Oceani metuentes æquore tingi. Ad harum obſeruationem nautæ nauigare ſolent, ſe Græci obſeruant Helycen: Phœnicos vero Cynoſuram, quam dicimus minorem Vrſam, de quibus ipſe Ouid. in Triſt. Magna, minorq́. feræ, quarum regis altera Graias, Altera Sidonies, vtraque ſicca rates. Idẽ lib. 3 Faſt. Eſſe duas Arctos quarum Cynoſura petatur Sidonijs, Helycen Graia carina notet. de his etiam ita ſcribit M. Manilius Aſtronomicon lib. 1. Sũma tenent axis miſeris notiſſima nautis, Signa per immenſum cupidos ducentia pontum: Maiorumq́. Helycen maior decircinat Arcton. Septem illam ſtellæ certantes lumine ſignant, Qua duce per fluctus Graiæ dant vela carinæ Auguſto Cynoſura breuis torquetur in orbe Tam ſpatio, quàm luce minor, ſed iudice vincit Maiorem Tyrio: Pœnis hæc certior auctor, Non apparentem pelago quærentibus orbem. Manifeſte igitur apparet quare dixerit. Aut, qua Tyrus vtitur, Arcton, ſignificat enim Cynoſuram, quam (vt apparet) Tyrij obſeruant, cum altera, hoc eſt Helyce, obſeruatur à Graijs. [Publica ſidera) Quæ omnes aſpicere poſſunt. [Andromeden) Stellam Andromedes, fuit autem Andromede Cephei, & Caſſiopes filia in Ethyopia, cuius mater Caſſiope ſe pulchritudine nymphis Nereidibus præferens earum iram prouocaret, quas vt placaret Cepheus, Hammonis oraculum conſuluerat, à quo reſpõſum fuerat filiam pro ſuperbia materna belluæ exponendam eſſe, quam Nereides ex mari mittebant, vt illa deuorata tandem placarentur. Quod cum Cepheus feciſſet, & eam in littore ſaxo alligaſſet, caſu quodam ſuperuenit Perſeus filius Iouis, & Danaës, qui ſupra ea loca volans, cum puellam formoſiſſimam aſpexiſſet, eius amore captus, cauſa eius patre pactus eſt, vt ſibi ſponſa, & vxor daretur, ſi eam liberaſſet. ea igitur liberata, cũm Phinea fratrem Cephei eam vxorem volentem & multos illi auxiliantes in ſaxa vertiſſet, tandem victor Argos cum coniuge reuerſus eſt, quæ poſtea in ſtellam, quæ Andromede dicitur, mutata eſt. Eſt autem legendum Andromede per d, non Andromeche, nam hæc vxor fuit Hectoris, quæ nunquam mutata legitur.

ASC. IDEM ero nauigium, nauita, & vector) Quia ſe traijciet ſine naui, ac gubernatore.

HVB. CLaramq́ue Coronam).i. ſtellã Ariadnes, de qua diximus in epiſt. Phædrę, gẽmę.n. coronæ Ariadnes, q̃ noue fuiſſe ab Ouidio dñr, in ſtellã quæ Corona dr̃, cõuerſæ fuerũt, de quo Virg. lib. j. Georg. Gnoſiaq́ ardẽtis decedat ſtella Coronæ. [Vrſa Part.).i. Arcadia, nã Parthaſos vrbs fuit Arcadiæ. [Gelido) Frigido, Septentrionali, & eſt quaſi itera

Andromeden alius ſpectet, claramq́. Coronam:
Quæq́ue micat gellido Parthaſis Vrſa polo:
At mihi quod Perſeus, & cũ Ioue liber amarunt,
Indicium dubiæ non placet eſſe viæ.
Eſt * aliud lumen multo mihi certius iſtis:
Non erit in tenebris quo duce noſter amor.
Hoc ego dum ſpectẽ: Colchos, atq; vltima Põti,
Quaq́ue viam facit Theſſalia puppis eam:
Et iuuenem poſſim ſuperare Palæmona nando:

* Aliud numen.

Miraq́ue

Miraque quem ſubito reddidit herba deum.
Sæpe per aſſiduos languent mea brachia motus?
Viſque per immenſas feſſa trahuntur aquas.
His ego cum dixi: precium non vile laboris,
Iam dominæ vobis colla tenenda dabo:
Protinus illa valent: atq; ad ſua præmia tendunt,
Vt celer Eleo carcere miſſus equus.
Ipſe meos igitur ſeruo, quibus vror, amores:
Teque magis cœlo digna puella ſequor.
Digna quidem cœlo, ſed adhuc tellure * morari:
Aut dic, ad ſuperos hinc mihi qua ſit iter.
* Hic es: & exiguum miſero contingis amanti:
Cumque mea fiunt turbida mente freta.
Quid mihi, ꝙ lato non ſeparor æquore, prodeſt?
Nō minus hæc nobis tam breuis obſtat aqua.
Num malim dubito, toto procul orbe remotus
Cum domina longe ſpem quoque hr̄e meam.
Quo propius nunc eſt, flamma propiore caleſco:
Et res non ſemper, ſpes mihi ſemper adeſt.
Pene manu, quod amo tenta eſt vicina, tango:
Sępe ſed (heu) lacrymat hoc mihi pene mouet
Velle quid eſt aliud fugientia prendere poma?
Spemque ſuo refugi fluminis ore ſequi.
Ergo te nunquam, niſi cum volet vnda, tenebo?

tio eius qđ dixit. Nec ſequar aut Helycē &c. [At mihi qđ Perſeus amarūt).i. Andromedē. [Et Liber).i. Bacchus, & ſignificat Ariadnē. [Cū Ioue).i. quā Iupiter amauit, ſignificat aūt Caliſtonem in Vrſam mutatam, vt diximus. Eſt autē ſenſus. Nolo hr̄e pro indicio natationis meæ ſtellā Andromedes, vel Ariadnes, vel Caliſtonis.i. Vrſæ. [Indiciū).i. demōſtrationem, ſignum. [Aliud lumen).ſ. qđ tu ò Hero in turri tua mihi oſtendis, vel lumē intelligit ipſam amicam. [Quo duce) Quo regēte me. [Non erit in tenebris) Non ignotabit iter. [Dū).i. dūmodo [Spectē hoc) Lumē tuū. [Eā) Paro ire. [Colchos, & vltima pōti).i. ēt in extremas, aut periculoſiſſimas partes orbis. [Qua).ſ. parte. [Pinus) Theſſala) Nauis Iaſonis. [Fecit iter).i. iuit, q.d. per Scyllā, & Charybdin, p Symplegades, &c. [Et poſſim ſuperare Palæmonā iuuenē nando).i. poſſum melius natare, quā Palæmon Deus maris, de quo talis hr̄ fabula. Iuno in genus Cadmi irata, poſtq̄ de Semele ſe vlta eſt, ēt Autonoens eius ſororem in Penthei filij cædem impolit, Inonem quoque aliam ſororem, & Cadmi filiam in cladem deducere ſtatuit. cum igitur videret eam, & marito Athamante, & duobus filij felicem, euocauit ex inferis Erinnyn vnam ex furijs, per quam in furorē Athamanța conuertit, nam in eius pectuſ ſerpētem, ac virus, quo eius mens alienaretur, iniecit. Qui per inſaniam vxorem ferā credens inſecutus, Learchum filium, quē illa vlnis geſtabat, ſaxo illiſum pro fera interfecit. Qua re viſa, Ino ſiue dolo e filij, ſiue veneno furiæ concita, ex ſcopulo ſe cum Melicerta filio præcipitauit, qui Veneris precibus à Neptuno excepti ſunt, & Dij maris facti. Ino Leucothoe à Græcis dr̄, à Latinis Matuta, vt Ouid. in Faſt. dixit. Leucothoe Graijs, Matuta vocabere nr̄is. Melicerta vero Portunus Latine, Græce Palæmon dr̄, quem nūc intelligit. [Quæ herba miraq. reddidit deum) Glaucum ſignificat qui cum piſcator eſſet apud Anthedonē Euboicam, & piſces in littore poſitos guſtata quadā herba in mare reſilijſſe vidiſſet, & ipſe eius herbæ vim experiri decreuit, qua guſta a ſtatim in mare ſalijt & Deus famus eſt, vnde Ouid. 9. Met. Carpſit & Euboica viuax Anthedone gramen, Nondum vulgatum mutato corpore Glauci. Idem lib. 8. Ecce fretum ſcindens alti nouus incola ponti, Nuper in Euboica verſus Anthedone membris Glaucus ad eſt. dicit igitur Leander, dummodo ſpectet amicam ſuam, poſſe ſuperare nando Palæmona, & Glaucum deos maris. [Languent) Debilitantur. cadūt. [Colla tenenda).i. amplectenda. [Preciū non vile laboris) Quæ remuneratio veſtri laboris erit digna [Valent) Recipiunt vires. [Ad ſua præmia).i. ad te, quæ præmia ipſorum. [Vt celer) Comparatio celeritatis.i. ſicut equus in Olympiaco certamine celeriter ex carceribus exit.

*morare
* Hinc eſt quod raro

[Carcere)Improprie,quo carceribus nã carcer eſt locus reorum,carceres vnde equi emittuntur ad currendũ. Hor. in j. Serm. Vt cum carceribus ſeſe effudere quadrigæ. [Eleo carcere)Elis,& Piſa vrbes Arcadiæ,apud quas curulia certamina celebrabant, & ideo dixit Eleo carcere. Virg 3.Georg. Seu quis ad Elei metas,& maxima campi ſudabit ſpatia. & Lucan. Quintum clamore iuuatur.Eleus Sonipes. [Seruo)Aſpicio. [Sequor te)Magis,quã ſidera. [Sed adhuc tellure morari).ſ.digna,& melius morari legitur,q̃ moraris. [Aut dic).i.aut ſi vis ire in cœlum .dic mihi,quomodo. & ipſe poſſim illuc aſcendere. [Hinc) Ex hoc,ꝙ es digna cœlo [Raro contingis mihi amanti)Raro poſſum tecum eſſe,quia digna,& precioſa difficile conceduntur. [Cumq́. mea fiunt turbida menia freta).i.turbor,cum turbat mare. [Quid mihi) Dicit,quòd non prodeſt, ꝙ iſtud mare Helleſpontiacum ſit tam ſtrictum, quia tam breuis maris aqua,nõ minus ei obſtat,quam ſi eſſet mare latiſſimum. [Obſtat) Affert impedimentum [Num malim)An potius velim? [Remotus) Separatus. [Habere ſpẽ meam longe cum domina).i.dubito,an velim eſſe longe ab amica mea,&habere etiam ſpẽ mea longe cum ea quia patientius ferrem,ſi non poſſem ad eam venire [Propior)Propinquior.ſ.amica eſt. [Caleſco)Ardeo. [Flãma)Igne,amore. Terent. Accede ad ignem hunc, & caleſces plus ſatis. [Res)Cauſa amoris.i.ipſa amica. [Nõ ſemper)Subaudi adeſt. [Penè) Ferè. [Tango manu)Prouerbialiter dixit [Tãta eſt vicinia)Tãta eſt proximitas inter nos. [Hoc)Ita eſſe propinquos,& non poſſe ſimul eſſe. [Mouet lacrymas)Facit me flere. [Velle quid eſt aliud)Comperat ſe Tantalo, qui in medijs aquis apud inferos ſemper ſitit, neque poteſt bibere,& habet poma ad os,& non poteſt ea comedere,aut ore contingere. [Quid eſt aliud,) q.d. nihil,niſi quod mihi accidit,qui propinquus amicæ meæ, ea tamen careo. [Fugientia)Ab ore diſcedentia. [Sequi ſpem fluminis refugi).i.ſequi ſpem aquæ fugientis, Horat.in j. Serm. Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina. diximus hanc fabulã epiſt.Paridis. [Ergo)Cum indignatione & dolore pronunciandum eſt. [Niſi cum volet,) q.d.ſtabo ad arbitrium maris, & non videbo te,niſi cum mare volet me premittere?

A S C. VRSA Parthaſis) Pro Parthaſia,nomen patronymicum,pro patrio,à Parthaſio mõte Arcadiæ,aut à Parthaſis populis eiuſdem regionis. [Helicen)Vrſam maiorẽ. [Nec Arctõ) .ſ.minorem,videlicet Cynoſuram. [Andromeden)Perſei vxorem in ſidera tranſlatã. [Claramq́ue Coronam).ſ. Ariadnæ à Baccho datã,in qua vna perfulget ſtella. [Parthaſis vrſa) .i. Arcadica,patronymicum loco ſumptum. [Palæmona).ſ. Portumnum. [Miraq́ue,&c.) ſ. Glaucum. Omnia protrita & expoſita ſunt. [Sæpe per aſſiduos) Dat brachijs affectionem mentis ſuæ,quæ fictio multum gratiæ habet. [Sæpe per aſſiduos) Significat ſpem vireſque omnes in illas fitas,ſermone quidem lepidiſſimo,ſed tã aperto, vt explanatione nõ egeat. [Quid mihi)Ordo eſt. Quid prodeſt,quòd ſeparor non lato,ſed anguſto æquore? quaſi diceret,nihil,quia non minus,&c. [Num malim)Ordo eſt. [Num).i.nũquid. [Dubito,) q.d. nequaquam dubito,an ſup. [Malim).i.magis velim. [Longe).i.multo,non eſt ergo legendum,malum. [Remotus).i.exiſtens remotus procul toto orbe. [Habere ſpem meam cum domina)Sup.mea.i.ſpem ſimul cum te. Nam ſpes ſemper illi adhuc præſto eſt. [Domina) Non ſemper. [Fugientia prendere poma)More Tantali. [Refugi) Genitiui caſus eſt à nominatiuo refugus,refugi, refugum, & dicitur refugum, quod ſæpe fugit, vt flumen illud, quoties appetitur. vnde in j. Serm. Horat. Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina,&c. [Ergo ego) Bona indignantis particula, vt, Ergo ne ſupremis potuit vox improba verbis Tam dirum mandare nefas? ergo ibit in ignes?

H V B. NVlla hyems) Nulla tẽpeſtas, & turbatio maris. [Videbit me felicem)Videbit me cum amica mea. [Cumq́. min⁹ firmũ nil ſit).i.ſpes mea erit ĩ rebus leuiſſimis,hoc eſt in vento,&aqua,quibus dicit nihil eſſe infirmius. [Adhuc)

Et me felicem nulla videbit hyems?
Cumq́. minus firmum nil ſit,q̃ ventus, & vnda:
In ventis, & aqua ſpes mea ſemper erit?
Aeſtus adhuc tñ eſt: quid,cũ mihi læſerit æquor,
Pleias, & Arctophylax, oleniumq́ue pecus?
Aut ego non noui,quàm ſim temerarius: aut me

In freta non cautus tunc quoque mittet amor.
Neue putes id me, qđ abeſt, promittere tempus:
Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus ęquor:
Ire per inuitas experiemur aquas.
Aut mihi continget felix audacia ſaluo:
Aut mors ſolliciti finis amoris erit.
Optabo tamen, vt partes expellar in illas:
Et teneant portus naufraga membra tuos.
Flebis enim, tactuque meum dignabere corpus:
Et mortis dices, huic ego cauſa fui.
Scilicet interitus offenderis omine noſtri:
Litteraque inuiſa eſt hac mea parte tibi.
Deſine parte queri: ſed vt & mare finiat iram.
Accedant quæſo fac tua vota meis.
Pace breui nobis opus eſt: dum *transferor iſtuc:
Cum tua contigero littora: perſtet hyems.
* Iſtic eſt aptum noſtræ nauale carinæ:
Et melius nulla ſtat mea puppis aqua.
Illic me claudat Boreas, vbi dulce morari eſt:
Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.
Nec faciam ſurdis conuitia fluctibus vlla:
Triſte nataturo nec querar eſſe fretum.
Me pariter venti teneant, tenerique lacerti:
Per cauſas iſtic impediarque duas.
Cum patietur hyems: remis ego corporis vtar:
Lumen in aſpectu tu modo ſemper habe.
Interea pro me pernoctet epiſtola tecum:
Quã precor vt minima perſequar ipſe mora,

hacten⁹. [Quid erit,) q.d. multo maior tẽpeſtas. [cũ læſerit) Perturbauerit, & cõmouerit. [Pietas) aut ſingularẽ pro plurali poſuit. i. pleiades, quod ſignũ eſt ante genua tauri, qđ ortũ ſuo primæ nauigationis tp̃s oſtendit, vnde dictę ſunt à πλέω. i. nauigo, aut (qđ magis placet) Steropes, vnius ex pleiadibus ſtellã intellexit, q̃ ortu ſuo tẽpeſtatẽ inducit. Oui. lib. 1. Triſt. Sæpe ego nimboſis dubius iactabas in hœdis, Sæpe minax Steropes ſidere pontus erat. Sed nõ ſolũ huius loci, ſed & aliorꝫ cauſa dicendũ eſt aliquid de Pleiadib. Sũt.n.q̃ Atlãtides dñr filię Atlantis, & Pleiones in cœlum tranſlatæ, q̃ qdẽ faciũt ſignũ, vt voluit Seruius, ante genua Tauri, q̃ licet ſeptẽ fuiſſe dicãtur, tñ (vt ſcr. Oui. lib. 4. Faſt.) Sex tñ apparent dicit.n. Pleiades incipiẽt humeros releuare paternos: Quæ ſeptẽ dicit, ſex tñ eſſe ſolẽt. Vna appellata eſt Alcyone, amata à Neptuno, vt in epiſ. ſequenti videbimus, ex qua Neptun⁹ genuit Lycaona, & Hyricũ patrẽ Orionis, Taygeta vero ex Ioue peperit Lacedæmona, à quo Lacedæmon vrbs dicta eſt ex Tãtalo peperit Niobẽ, q̃ nupſit Amphioni regi Thebarꝫ. Maia ẽt à Ioue compreſſa genuit Mercuriũ, Electra ex eodẽ Ioue genuit Dardanũ Ouid. lib. 4. Faſt. Dardanũ Electra q̃s neſcit Atlãtide natũ, Scilicet Electrẽ cõcubuiſſe Ioui? Sterope ex Marte genuit Denomaũ patrẽ Hippodamiæ. Celeno Neptuno amata eſt, vt ẽt in ſeq. epiſt. patebit, ex qua genuit Nyčteum, q cũ Nyctimene à filia cõmixtus eſt. Merope ſola cũ mortali ꝯcubuit, nã ex Siſyphe genuit Glaucũ prẽm Bellerophõtis. Oui. Septima mortali Merobe tibi Siſyphe nupſit. Pęnitet, & facti ſola pudore latet de Pleiadibus hæc nũc ſufficiãt. Pleias aũt hic intelligit, vt diximus, Sidus ſteropes tẽpeſtuoſum. [Arctophylax) Stella eſt, q̃ & Bootes dr̃. i. bubulcus, q̃ & tẽpeſtuoſa eſt, latine põt dici cuſtos vrſæ. [Oleniumq́. pecus) ſcribit Str. Aegas duas eſſe, vna in Euboëa, altera in Achaia, diciq́ & Aegã, & Aegas, in quo loco Iouẽ à capra lectis alimẽta ſuſcepiſſe ſcribit prope eſt Olenæ, vnde Oleniã capellã dixere Olenium igit̃ pecus poſſumus intelligere, vel ſolũ ſidus capræ, quod eſt pluuiale, vt Ouid. lib. 3. Met. Addidici regimen dextera moderãte carinæ Flectere, & Olenię ſidus pluuiale capellæ, vel certe ſidus & capellæ & hœdorꝫ ſuorum, nã ob beneficium alimenti à Ioue in cœlũ cũ hœdis ſuis tranſlata eſt, ex quibus factum ſidus, quod nubes, pluuias, & tempeſtates inducit, quod vir oſtẽdit lib.

* transfretor
* Illic

lib. 1. Georg. Præterea tā ſunt Arcturi ſidera nobis, Hædorumque dies ſeruādi &c. Mālius aſtronomicus lib. 1. Hunc ſubeūt hœdi claudētes ſidere pontū Nubibus, & mūdi nutrito re ge capella. Dicit igit Leāder. ſi nūc ita turbatur mare, qd erit, cū acceſſerint ēt ſidera, q̄ natu- re ſua inducunt tēpeſtates? [Aut non noui, q̄ ſim temerarius) Aut non noui temeritatem meam [Aut amor non cautus) Qui facit hominē incautum. [Tunc) Cū ſupradicta ſidera commouebunt mare. [Quod abeſt) quod eſt remotū. [Pignora) Probationes, certa ſigna. [Polliciti) Promiſſionis meæ. [Sit tumidum paucis ēt nunc noctibus æquor). i. ſi aliquot noctibus patet hæc tempeſtas, ego experiar venire inuitis aquis. [Aut mihi) Facit argm̄, quod dr̄ Dilema. quod vtrinque concludit, & probat eſſe eundem. [Audacia felix) Cui for tuna, & dij fauebunt. [Saluo) Incolumi. [Aut) Alia pars, aut ſi moriar, mors finiet ſolicitu- dines, & moleſtias mei amoris. [Expellar) A fluctib. proijciar. [Illas) Vbi tu eris. [Naufra- ga membra). i. ego naufragos, & ſubmerſus. [Dignabere tactu). i. dignabere tangere. [Cau ſa) Qui a pp amorem meum auſus eſt tam turbidum mare ingredi [Scilicet) Fingit Leander amicam ſuam non audire libenter malum omen de eius morte. [Interitus) Mortis. [Acca dant meis votis). i. adiungantur, vt tu facias vota, ſicut ego. [Pace) Tranquillitate maris. [Breui) Parui tpis [Perſtet) Perſeuerat, cum ero apud te. [Iſtic eſt) Tranſlatio, ſicut naues bene ſunt, vbi hn̄t portum, ita dicit ſe hr̄e. [Nauale aptum ſuæ carinæ). i. amicam ſuam ſibi aptam. [Nauale) Intelligit amicam, Carinā vero ſeipſum, quia fungebatur officio carinæ. [Tunc) Cum natabat. [Cautus) Quia non diſcedam à te vt immittā me periculis. [Nec fa- ciam conuitia flucti). i. non incuſabo fluctus. [Surdis) Non audientib. ipſe ſupra Surdior il le freto, &c. [Triſte) Aſperum, aduerſum. [Natatuio) Mihi. [Per quas cauſas) Per ventos. & lacertos tuos [Remis corporis). i. brachijs ad natandū vtar loco remorū. [In aſpectu) In turri, vt poſſit à me aſpici. Pernoctet Vigilet. [Ipſe) Ego. [Minima mora) Breui tempore.

ASC. (CVMQVE minus firmum nil ſit, quam ventus) Non eſt legēdū nihil, ſed nil, vt mo uet metrum. [In vētis) Lege cum amara interrogatione, quæ vim negandi habet. [Aut ego non noui, quam ſim temerarius) Vim amoris, & dementiam amantium exprimit, q̄ à ſcien tes, videntesque ſeſe in ſumma pericula mittunt. [Optabo tamen) Moris eſt poëtici id in præſagijs ponere, & prædictionibus, quod euēturum ſciunt, vnde Dido. Sed cadat ante diē, mediaq; te inhumatus arena. [Litteraque inuiſa eſt). i. epiſtola. In oratione literæ dicitur. [Conuitia) A conuito aut conuituperor, producit enim ſecundam, cum vitium primā cor ripiat. [Perſequar minima mora). i. poſt minimam moram ad finem vſque ſequar. Et eſt ſumma votorum, quam in fine ferè ponit Ouidius, aut cuius nomine ſcriptam dicit.

IN XVIII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

Hero epiſtolæ Leandri reſpondens dicit ſe deteriori eſſe conditione quàm ſit Leander, quia & ſi pa- res ſint amore multis tamen de cauſis ipſa minus poteſt amori reſiſtere, & oſtendit quā ſincero, & continuo amore cum amet. cum dicit ſe cupidam, vt Leander ad ſe veniat hortatur tamen, vt diligēter aduertat ne ſe periculis obijciat, ne ſi moriatur, ſit ēt cauſa mortis ipſius, dicit autem ſe maxime terreri viſo quodam, quod ei in ſomnijs apparuit de morte cuiuſdam Delphini arenæ illiſi, & ſtatim mortui.

HVB. [REBVS) Effe ctu. [Omnis mora) Quælibet tardatio temporis etiam breuis. [Eſt longa) Propter affectum sui. Virg. in Buc. Si mihi non hæc lux toto iā lōgior anno. Horat. Vt nox lōga, qbus mentitr̄ amica. [Falſæ) Mi

HERO LEANDRO.

EPISTOLA XVIII.

QVAM mihi miſiſti verbis Leander ſalutem.
Vt poſſim miſſam rebus habere: veni.
Longa mora eſt nobis omnis, quæ gaudia differt:

Da veniam faſſæ, non patienter amo.
Vrimur igne pari: ſed ſum tibi viribus impar:
Fortibus ingenium ſuſpicor eſſe viris.
Vt corporis teneris, ſic mens infirma, puellis:
Deficiam parui, temporis adde mora.
Vos modo venando, modo rus geniale colendo,
Ponitis in varia tempora longa mora.
Aut fora vos retinent, aut vnctæ dona palæſtræ:
Flectitis aut freno colla fugacis equi.
Nunc volucrem laqueo, nũc piſcem ducis hamo:
Diluitur poſito ſerior hora mero.
His mihi * ſubmotis, vel ſi minus acriter vrar:
Quod faciam: ſupereſt, præter amare nihil.
Quod ſupereſt, facio: teque ò mea ſola voluptas
Plus quoque, q̃ credi quod mihi poſſit, amo.
Aut ego cum cara de te nutrice ſuſurro:
Quæque tuum miror cauſa moretur iter.
Aut mare proſpiciens, odioſa concita vento
Corripio verbis æquora pene tuis.
Aut, vbi * ſæuitiæ paulum grauis vnda remiſit.
Poſſe quidem, ſed te nolle venire queror.

hi confitenti amorem meum. [Viribus) Robore animi ad reſiſtendum amori. [Ingenium) Naturã. [Vt Corpus) ſcientia phyſica, dicit enim ex imbecillitate corporis imbecillitatem quoque animi fieri. [Deficiam) Conſumar. [Vos) ſ. viri. [Ponitis tempora longa in varia mora) .i. præteritis tempus varijs modijs. [Modo venando) Nam exercitium eſt vtile. [Modo) Interdum. [Geniale) Amęnũ, plenum voluptatis, nam Genius deus eſt naturæ, cui voluptati operam dantes indulgere dicuntur. Perſius: Indulge Genio, carpamus dulcia. inde Genialis voluptuoſus dicitur. Virgilius. Inuitat genialis hyems. Iuuen. Genialis agatur iſta dies. [Fora) Actiones cauſarum, quæ in foro aguntur. [Aut dona) Munera, & exercitia. [Paleſtræ) Luctationis, ſunt autem hæc officia virilia. Iuuen. Nunquid nos agimus cauſas? ciuilia iura Nouimus? aut vllo ſtrepitu fora veſtra mouemus? [Fora) Veſtra dixit. i. quæ vos viri frequentare ſoletis. [Flectitis aut freno colla) .i. aut exercemini equitando. [Fugacis) Velocis, optime currentis. Iuuen. Cuius Clara fuga ante alios, & primus in æquore puluis. [Ducitis) Capitis. [Diluitur) Madeſcit, temperatur. [Serior hora) .i. ſerum tempus. [Poſito mero) .i. bibendo. ipſe in arte. Cura fugit, multo diluiturque mero. [Semotis) Remotis. [Minus) Non. [Quod ſupereſt facio) .i. amo, quod ſolum reſtat mihi faciendum. [Plus quoque) Ordo eſt. Amo te, pluſquam id, quod poſſit credi mihi. [Aut ego) Dicit, quid agar interea, dum durat tempeſtas, aut enim loquitur de Leandro cum nutrice, aut in mare inuehitur, ſicut & Leander. [Suſurro) Immurmuro, & clam, demiſſeque loquor. [Moretur) Tardet. [Corripio) Incuſo. [Pene tuis) Quibus tu quoque corripis. [Remiſit) Diminuit. [Paulum ſæuitiæ) .i. Paulum perturbationibus.

* Semotiš

* Sæuitiã

A S C E N S I V S.

QVAM mihi miſiſti verbis Leander ſalutem) Hæc epiſtola reſponſiua Herus ad Leãdrum etiam à Sabino dictata creditur, cuius ſubtilis quem eſt cõpoſitio, ſed vſque adeo facilis, vt pudeat quidquam ad tantam claritatem lucis adijcere. [Lõga mora) Ordo eſt. Omnis mora, quæ differt nobis gaudia. [Eſt) .i. videtur, & reputatur longam, quantumuis breuis ſit. [Vos modo venando, modo rus geniale colendo) Artis eſt à ſexu argumentari, ne perſonam lædamus, & ideo pluraliter dicit. [Vos) .ſ. omnes viri. [De more ponitis) .i. trãſigitis. [Modo) .i. aliquando venando &c. [Hora ſerior) .i. tardior. [Vel ſi) .i. etiam ſi. [Minus acriter vrar) .i. licet non tam vehementer amem, quid aliud faciam, quam amem, cũ aliud facere nequeam? [Quod ſupereſt facio) .i. amo.

Conſ. ia)

Dũq. queror:lacrymæ ꝑ amantia lumina* manãt.
Pollice quas tremulo conſcia ſiccat anus.
Sæpe tui ſpecto ſi ſint in littore paſſus:
Impoſitas tanquam ſeruet arena notas.
Vtq́. rogem de te,& ſcribam tibi: ſi quis Abydo
Venerit: aut, quæro, ſi quis Abydon eat.
Quid referã. quoties do veſtibus oſcula? quas tu
Helleſpontiaca ponis iturus aqua?
Sic vbi lux acta eſt. & noctis amicior hora
Exhibuit pulſa ſidera clara die:
Protinus in ſumma vigilantia lumina turre
Ponimus, aſſuetæ, ſigna, notamq́ue viæ:
Tortaque verſato ducentes ſtamina fuſo,
Fœminea tardas fallimus arte moras.
Quid loquar interea tam longo tempore,quęris,
Nil, niſi Leandri nomen, in ore meo eſt.
Iam ne putas exiſſe domo mea gaudia nutrix?
An vigilant omnes: & timet ille* ſuos?
Iam ne ſuas humeris illum deponere veſtes?
Tingere nam pingui Pallade membra putas?
Annuit illa* fore non noſtra quòd oſcula curet:
Sed mouet obrepens ſomnus anile caput.
Poſtq́. moræ minimũ,iam certe nauigat,inquam:
Lentaque dimotis brachia iactat aquis.

*Amant
*Patrem
*Ferè

HVB. COnſcia)Quæ nouit amorem meũ.[Tremulo) ꝓꝑ ætatem anilẽ. [Notas ſigna, veſtigia pedũ.[Rogem)Interrogẽ.[Ponis)ꝑ deponis.exuebat.n.ſe, cum erat nataturus, & relinquebat veſtes apud hero,quas dicit ſe ſæpe oſculari ꝓꝑ amorẽ eius.[Lux) Dies. [Acta) Præterita ſic loquẽdo de te,& oſculãdo veſtes. [Hora noctis amicior).i.gratior, vt ſupra alibi. [Nox grata puellis)Quarũ ſuppoſitus colla lacertus habet. [Exhibuit) Oſtẽdit.[Signa notasq́.)Ephiexegeſis eſt,nã nota idẽ eſt,qđ ſignũ. legendum eſt autem,ſigna,notatq́. viæ,non,ſignaq́. nota vię,vt quidã male legũt. [Torta ſtamina)Fila,q̃ nendo torquẽtur.[Fallimus) Prætterimus. Penelope, Nec mihi quærẽti ſpatioſam fallere noctẽ. [Fœminea arte) Nendo, quę ars fęminarũ propria eſt. [Quæris) .i. rogas,& vis ſcire.[Iam ne putas)Verba Heroos ad nutricẽ quibus interrogat,quid de Leãdro putet. [Mea gaudia)Meã voluptatẽ .ſ.Leandrum.[Oẽs)Eius domeſtici.[Timet ſuos)Ne videant eum exeuntẽ domo.[Deponere veſtes)Exuere ſe,vt natet.[Tingere) Vngere. [Pallade pingui).i.oliuo,poſuit aũt inuentricẽ pro inuento.Nã pallas inuentrix fuit oliuæ,vt Virg.1.Georg.Oleęq́. Minerua inuentrix.Nã cum Neptunus & Minerua(vt fabulæ ferunt) de imponendo nomine Athenis contenderent,placuit dijs, vt eius nomine ciuitas appellaret, qui munus melius mortalibus obtuliſſet?Neptunus percuſſo littore equũ animal bellis aptũ produxit,Minerua iacta haſta oliuã creauit,q̃ res eſt melior cõprobata,& pacis inſigne, vnde Athenas à noïe ſuo dixit,nã ipſa græce Athena dr̃.[Annuit) Nutu,& motu capitis ſignificauit ita eſſe,vt petiuerã [Ferè)Temperamentũ.i.ferè annuit,& nutu affirmauit,quod interrogaui,melius aũt ferè,q̃ fore legitur, & rõne metri, & ratione ſenſus, nam fore ſemper ſignificat tp̃s futurum. [Noſtra oſcula)Noſtra voluptatẽ.[Obrepens)Latẽter adueniẽs. Cic.in Cat. maiore de ſenectute,eam obrepere aiunt,citius q̃ putaſſent [Mouet caput anile)Facit eam annuere.dormientes.n.aut iam declinantes ad ſomnum,ita ſolent mouere caput,vt videantur annuere loquentibus cũ eis.[Poſt minimũ moræ).i.poſt minimũ ſpatium,poſtquã ſupradicta dixi.

ASC. QVID referam quoties do veſtibus oſcula? quas tu)Tota epiſtola id agit,vt ſe ardenter redamare ſignificet,& ad mutuos cõplexus amatorẽ citius adnotet. [Noctis amicior) Taceant ergo inepti,qui ab amico amicitior,ci,geminato deduci pręcipiũt.[Quid loquar interea &c.)ſubaudi,ſi,vt ſit,ſi,quæris quid ſit,quod loquar interea tam longo tẽpore.[Nil niſi Leandri nomen in ore meo eſt).i.nil loquor,niſi de te,dicẽdo.ſ.iam ne putas &c.[Annuit illa fore).i.nutu capitis ſignificat futurũ,nõ ꝙ curet noſtra oſcula,ſed quia ſub.[Somnus obrepens mouet caput ſenile).i.anile.[Poſtquam moræ minimum.i.immediate poſt.

Paucaque

Paucaque cum tacta perfeci ſtamina terra:
An medio poſſis, quærimur eſſe freto.
Et modo ꝓſpicimus: timida modo voce ꝑcamur
Vt tibi det faciles vtilis aura vias:
Auribus interdum voce captamus: & omnem
Aduentus ſtrepitum credimus eſſe tui.
Sic vbi deceptæ pars eſt mihi maxima noctis
Acta: ſubit furtim lumina feſſa ſopor.
Forſitan inuitus, mecum tamen improbe dormis.
Et, quamuis non vis ipſe venire: venis.
Nam modo te videor propè iã ſpectare natãtem:
Brachia nunc humeris humida ferre meis:
Nunc dare q̃ ſoleo madidis velamina membris:
Pectora nunc iuncto noſtra fouere ſinu:
Multaque præterea lingua reticenda modeſta,
Quæ feciſſe iuuat: facta referre pudet.
Me miſeram, breuis eſt hęc, & non vera voluptas:
Nam tu cum ſomno ſemper abire ſoles.
Firmius ô cupidi tandem coëamus amantes:
* Ne careant vera gaudia noſtra fide.
Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?
Cur toties à me lente natator abes?
Eſt mare (confiteor) nondum tractabile nanti:
Nocte, ſed heſterna lenior aura fuit.
Cur ea præterita eſt? cur non ventura timebas?
Tam bona cur perijt? nec tibi capta via eſt.

HVB. TErra tacta).i. ſtamina ita lõga, vt fuſus tãgat terrã. [Captamus voces).i. auſcultamus, an aliq̃ vocem audiamus. [Strepitũ) ſonitũ. [Vbi) poſtquam. [Maxima pars noctis eſt acta).i. præterita ſic cogitando, & interrogãdo de te. [Furtim) Latenter. [Subit) Ingreditur. [Lumina feſſa) Oculos meos fatigatos nimiũ in vigilando. [Dormis mecũ).ſ. & in ſomniis, vel cogitationẽ. [Improbe) Cõtumelia eſt apra amãtibus. [Venis) Quia ſomnio te venire. [Videor).ſ. mihi exiſtimo. [Velamina) veſtes. [Mẽbris mad.) Tuo corpori madido, ſic .n. ipſe Leãder dixit. Deq́. tuis demptos humeris mihi tradis amictus. [Nũc) ĩterdũ. [Fouere) calefacere. [Nr̃a pect.) vt ipſe. Excipis amplexu. [Reticenda modeſta) Non dicẽda, vt ipſe ẽt Leãder. Cetera nox, & nos. & turris ꝯſcia nouit. [Pudet referre facta).i. pudet me dicere ea eſſe facta à nobis q̃ tñ iuuat feciſſe, & bene oñdit, multà inter amantis fieri, q̃ honeſte referri non pñt. [Hæc voluptas) Sõnij. [Et breuis eſt) Quia cito abit. [Et non vera) quia deludit me ſomnia.n. imitantur voluptates, ſed parum durant. Biblis apud Ouid. lib. ix. Met. Gaudia quanta tuli, quam me manifeſta libido Contigit, vt iacui totis reſoluta medullis. Vt meminiſſe iuuat, quamuis breuis illa voluptas. Noxq́ue fuit præceps, & cœptis inuidia noſtris. [O).i. vtinam. [Coëamus) Coniungamur. [Firmius) Quam per ſomnium. [Vera fide) Vero effectu.i. vt poſſint credi vera. [Frigida) ſola, vt Penelope. Non ego deſerto iacuiſſem frigida lecto. [Lente) Tarde. [Abes) Es abſens, & remotus. [Eſt mare) Ponit reſponſionem, quam poſſet facere Leander, & quam iam fecit. [Tractabile) Aſperum, inacceſſibile. [Heſterna) Herina. [Lenior) Mitior, quam nunc. [Ea) Aura lenis. [Cur eſt præterita) Cur omiſſa? quare non ea vſus es? vel. [Ea).ſ. nox in qua fuit aura lenior. [Ventura) Tempora, quia poſſet dicere, expectabam etiam meliora tempora, dicit, ꝙ timere debuiſſet, ne peiora venirent. [Via) Commoditas viæ. [Cur perijt) Cur omiſſa eſt?

• Ne

A

ASC. PAVCAQVE cum tacta) Quia nendo, vt filium longum producant, fuſum in terram vſque demittunt, texendo autem pedibus terram contingunt, vtroq; autem modo intelligi poteſt, Priori, accipiendo ſtamina pro filis in fuſo ad ſtamina conficienda. [Forſitan inuitus mecũ tñ improbe dormis) Improbus.n. eſſet, & immitis, hoc eſt ſi nollet amari, nã dormis cũ ea ꝑ phantaſiã. [Coëamus).i. cõueniamus, cõgrediamur. nã de coitu venereo inhoneſtum eſſet, & indecorum puellæ loqui. [Viduas noctes).i. quæ me faciunt viduam.i. ſine amico, ſeu dilecto meo. [Eſt mare) Confiteor. Quia id in oĩ ferè amore, vitium eſt, vt ſu

ſpiciones, & zelotypiæ ſeſe intermiſceant, facit poëta etiam hanc zelotypiam, quaſi vero nouo amore captus immoretur. [Cur ea præterita).ſ.aura lenior. Cur non ventura timebas) Id eſt ea, quæ euenire poterant.

Protinus vt ſimilis detur tibi copia curſus:
  Hoc melior certe, quo prior, illa fuit.
At cito mutata eſt iactati forma profundi:
  Tempore, cum properas, ſæpe minore venis.
Hic puto deprenſus, nil. quod querereris, haberes
  Meque tibi amplexo nulla noceret hyems.
Certe ego tunc ventos audirem læta ſonanteis:
  Et nunquam placidas eſſe precarer aquas.
Quid tamen euenit: cur ſis metuentior vndæ?
  Contemptumque prius, nunc vereare fretum?
Nam memini, cum te ſæuum veniente, minaxque
  Non minus, aut multo nõ minus, æquor erat.
Cum tibi clamabam: ſic tu temerarius eſto,
  Ne miſera virtus ſit tua flenda mihi.
Vnde nouus timor hic? quoq; illa audacia fugit?
  Magnus vbi eſt ſpretis ille natator aquis?
Sis tñ hoc potius: quam quod prius eſſe ſolebas:
  Et facia placidum per mare tutus iter:

HVB. VT) Quãuis. [Copia) Facultas. [Similis curſus) ſimilis natationis. [Detur) Cõ ingat tibi. [Illa) Cõmoditas pterita. [Fuit hoc).i.tanto, vel eo melior. [Quò fuit prior) .i.quo antecedebat, nã celeritatis voluptatũ magna eſt gratia. [At cito) Alia obiectio parũ (inquis) durauit illa lenitas auræ, & maris, q̃ fuit nocte pterita, & cito mutata eſt. [Tẽpore) Rñſio Heroos ad hanc obiectionẽ, dicit cũ tu vis cito venire, ſæpe venis breuiori tpe, q̃ fuit illud, ita q̧ potuiſſes venire p id ſpatiũ, quo durauit illa trãquillitas. [Deprẽ ● queue ſus) tẽpeſtate detẽtus, ne poſſes redire, nã deprehẽdi ꝓprie dñr nautæ tẽpeſtati impediti. Virg. in 5 Aen Hunc ego Gætulis agerẽ, ſi Syrtibus exul, Argolico ue mari deprenſus, & vrbe Mycenæ [Noceret) Diſpliceret, eſſet ingrata tibi. [Tũ) Cum eſſes hic mecũ. [Sonãtes) ſtridentes, murmurantes. [Aquas) Maris. [Nunq̃ eſſe placidas) Nunq̃ eſſe tranquillas, vt nunquam poſſes à me diſcedere [Quid tamen) ſuſpicatur Hero, ne Leander metuerit natare, quia aut minus eam amet, aut alij amori fortaſſe indulgeat. [Vndæ) Maris. [Contemptum) A te non formidatum Iuuen. Contẽpſit pelagus [Prius) Ante, cum ad me ſæpe natasti. [Nam memini) Dicit eũ nataſſe alias ad ſe, cum mare nõ erat multo minus turbatum, q̃ nunc. Ordo eſt. [Nã memini, cũ te venẽte).i.natante ad me. Aequor erat nõ minus ſæuũ, & minax. ſ. q̃ nunc [Aut non multo) Correctio eſt, exornatio rhetorica.i.ſi erat minus ſæuum, non erat multo minus. [Sic temerarius) ſic audax. [Tua virtus) Tua animoſitas. [Vnde) Ex qua cauſa [Nouus) Inſolitus [Quoque) Duæ dictiones ſunt.i.& quo. [Fugit illa audacia) Quam antea habebas. [Ille natator) Ille Leander, qui non timebat maris pericula. [Sis tamen hoc).ſ.timidus. [Quàm quod ſolebas eſſe).ſ.audax. [Placidum) Tranquillum.

ASC. PROTINVS vt ſimilis detur tibi copia curſus).i.ponamus caſum, vt copia ſimilis curſus detur tibi ꝓtinus. [Certa illa).ſ via, & aura oblata. [Hoc).i.hac re, aut tãto fuit melior, quo prior. duplex argumẽtatio prior ex eo, quod datam occaſionẽ ſuſcipere debemus, neſcij an ſimilis vnq̃ dabitur. Vnde eſt illud. Frõte capillata poſt hæc occaſio calua eſt. Eſt & illud Lucani: Tolle moras nocuit ſemper differre paratis. [Altera) Quia tametſi ſimilis occaſio redeat, tñ prior, eo q̧ prior, melior eſt. Nã ſicut in malis, ſi euitari nequeunt, nõ nihil boni ẽ ſi differri pñt, ita in bonis nõ nihil mali eſt, tãetſi certo futura ſunt, ſi differantur. [Nil quod quærereris) Ita legendũ eſt, à quæror quærereris &c. [Curſis metuẽtior vndæ) Genitiuus eſt rectus virtute poſitiui. Nã ſicut dicimus ſum metuẽs vñ, ita dicimus, ſum metuentior vndę & metuẽtiſſimus vndę [Nõ minus, aut multo) Ordo eſt. Aequor erat nõ minus ſæuum, & minax, aut nõ multo minus ſæuum, & minax. [Quoq; illa audacia fugit) Quoq; quæ ſunt partes, & ita, quo producitur, ſignificãs, & quo, fugit autem præteriti eſt temporis

& ideo prior quoq; producitur. [Ille natator) Quaſi diceret, notiſſimus, & laudatiſſimus, aut audaciſſimus. [Flammaq; te). i. & illa flagrantiſſima amoris flamma. [Non fiat cinis frigidus) .i. non reſoluatur in frigidum cinerem, hoc eſt in torporem, aut obliuionem.

Dummodo ſis idem: dũ ſic, vt ſcribis, amemur:
Flammaque non fiat frigidus illa cinis.
Non ego tam ventos timeo mea vota morantes:
Quàm ſimilis vento ne tuus erret amor.
* Ne non ſim tanti: ſuperentq; pericula cauſam:
Et videar merces eſſe labore minor.
Interdum metuo, patria ne lædar: & impar
Dicar Abydeno Seſta puella * viro:
Ferre tamen poſſum patientius omnia, quàm ſi
Ocia neſcio qua pellice captus agas:
In tua ſi veniant alieni colla lacerti:
Sitque nouus noſtri finis amoris amor.
Ah potius peream quàm crimine vulnerer iſto:
Fataque ſint culpa noſtra priora tua.
Nec, quis venturi dederis mihi ſigna doloris.
Hæc loquor: aut fama ſollicitata noua.
Omnia ſed vereor (quis enim ſecurus amauit?)
Cogit & abſentes plura timere locus.
Felices illas ſuas quas præſentia noſſe.
Crimina vera iuuat: falſa timere vetat.
Nos tam vana mouet, quàm facta iniuria fallit:

HVB. DVmmodo ſis idem) Dummodo pſeueres in amore noſtro & ſis idẽ amator meus, qui ſolebas eſſe. [Illa flãma) Ille ignis tui amoris. [Nõ fiat frigidus cinis) Non extinguatur, & eſt tranſlatio ab igni q extinctus fit cinis. [Morãtes) Tardantes. [Mea vota) Meũ deſideriũ aduentus tui. [Similis vento) Inconſtans [Erret) Vagetur, & à me ad aliã tranſeat. [Ne nõ ſim tãti) Sic legẽdum eſt. i. timeo, ne nunc me tanti non æſtimes, vt putes p tanta pericula ad me veniendum, & ne. [Pericula ſuperent cauſam) i. pluris facias pericula, q̃ me: q̃ ſum cauſa periculorum, & ne. [Videar eſſe merces minor labore) .i. præmiũ minus, quam ſit labor tuus. i. vt non videar tibi ſatis digna, q̃ tanto labore natãdi petas. [Ne lędat patria). i. ne noceat mihi imparitas patriæ. [Ne ego Seſta). i. ex Seſto. [Dicar impar) Inæqualis. [Viro Abydeno). i. tibi, quis es ex Abydo, quæ eſt clarior mea Seſto. [Omnia) Quæ te morantur. [Patientius) Melius. [Quam ſi tu captus, neſcio qua). i. aliqua. [Pellice) Concubina. [Agas ocia,) id eſt moreris, & ceſſes. [In tua) ſubaudi quam. [Si alieni lacerti) i. alius mulieris. [Veniant in tua colla) Te amplectantur. [Nouus amor) Alius puellæ. [Sit finis noſtri). i. expellat noſtrum. i. ne incipiẽs aliam amare, me omittas. [Vulnerer) Lædar, & accipiam dolorem. tranſlatio eſt, nam vulnus pro dolore ponitur. Virg. ſeruans ſub pectore vulnus. [Iſto crimine) Iſta tua culpa. [Fata noſtra). i. noſtra mors [Sint priora tua culpa) i. antecedat culpam tuam. i. vtinam moriar prius, quam hoc facias. [Nec quia) Dicit ſe hæc dicere, non quia aliquid de eo intellexerit, ſed propter amorem. [Aut ſollicita). i. incitata. [Noua fama) Nouo nuncio, quòd ames aliam. [Securus) Sine cura, & timore: nam. Res eſt ſolliciti plena timoris amor. [Locus) Remotus [Felices) Dicit felices illas eſſes, quæ ſunt in eodem loco, vbi ſunt amatores ſui. [Sua præſentia iuuat) Adiuuat. [Noſſe vera crimina). i. cognoſcere veram culpam ſuorum amatorum. [Et vetat). ſ. ſua præſentia. [Timere falſa) Quia quæ ſunt præſentes, non timent falſa crimina ſuorum amatorum, vident enim quotidie, quid agant. [Nos) Dicit ſe ita timere, quod fortaſſe non facit Leander. [Iniuria falſa) Non vera. [Tam mouet) Tam ſollicitat me, & turbat. [Quam facta fuit) Quàm ea quam feciſti, ignoratur à nobis.

* Et ne ſim

* Vero

A S C. ET ne ſim tanti) Ordo eſt. Et ego non timeo tam ventos, quam ne ſim tanti i. quãtum timeo, q non reputabor tanti, & q pericula ſuperẽt cauſam. i. maiora videantur, q̃ cauſa. i. q̃ ergo, p qua eo debeat ſubire. [Fataq;). i. & fata nr̃a. i. dies mortis meæ [Sint priora tua cul.)

Id eſt præcedant culpam tuam, quod optando dicit. [Ne quia venturi) Amanter pergat, quæ obiecerat, ne malam opinionem de Leandro ſuo concepiſſe credatur. [Quis .n. ſecurus amauit?) Quaſi diceret, nemo, quia, Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

Incitat & morſus error vterque pares.
O vtinam venias: aut hic venius ue, pater ue,
Cauſaque ſit tantæ fœmina nulla moræ.
Quod ſi quã ſciero: moriar (mihi crede) dolendo.
Iandudum peccas, ſi mea fata petis.
Sed neque peccabis: fruſtraq. ego terror iſtis:
Quoque minus venias, inuida pugnat hyems.
Me miſeram, quanto planguntur littora fluctu:
Et latet obſcura condita nube dies.
Forſitan ad * pontum mater pia venerit Helles:
Merſaque roratis nata fleatur aquis.
Aut mare ab inuiſo priuignæ nomine dictum
Vexat in æquoream verſa nouerca deam.
Non fauet, vt nunc eſt, teneris locus iſte puellis:
Hac Helle perijt: hac ego lædor aqua.
At tibi flammarum memori Neptune tuarum.
Nullus erat ventis impediendus amor:
Si neque Amymone, nec laudatisſima forma
Criminis eſt Tiro fabula vana tui,

HVB. Vterque error) Ignorãtiç, aut falſæ, aut verç iniuriç. [Pares morſus) pares curas, & cruciatus aio meo. [Hinc vẽtus) Qui hoc mouet mare. [Aut pater) Tuus. [Sit cauſa) Quare nõ venias. [Quod ſi quã). ſ. aliq̃ mulierẽ eſſe cauſam tuæ moræ. [Moriar dolẽdo) Moriar dolore. [Iãdudũ) valde Ter. Iandudũ illa re amat, vel iãdudũ, lãdiu, ex quo deſinis ad me natare. [Petis) q̃ris. [Mea fata) Mea morẽ. [Sed neq; peccabis) Dicit ſperare eũ pmanſurũ in amore, tarda teq̃. pp tẽpeſtatẽ maris [Me miſeram) Narrat q̃ turbida ſit tempeſtas. [Plãgunt) percutiũtur. [Dies) Lux. [Latet pdita nube Virg. Eripiunt ſubito nubes cœlumq;, diemq; Teucrorũ ex oculis. [Forſitã) dicit hãc tẽmpeſtatem, forſitã morã eſſe Nephele mr̃e Helles, quæ venerit ad mare, & fleat filiã ſuam. [Mater Helles) Nephele, vt dictum eſt in epiſt. Hypſipyles ad Iaſ. [Nata) Helle. [Fleatur) Pro fletur. [Aquis roratis) .i. effuſus, alluſit autem ad fabulam, quia Nephele dicitur eſſe mutata in nube, quæ effundit pluuias. [Aut) Alia cauſa, quod Ino conuerſa in Deam maris nomine Leucothoẽn (vt ſupra dictum eſt) fortaſſe turbauit mare, quod odit, quia nominatur à nomine priuignæ Helles. [Priuignæ) filiæ mariti ſui ex priore vxore. [Nouerca) Ino. [Iſte locus) Hic Helleſpontus. [Vt nunc eſt) .i. ita tumidus, vt nunc eſt. [Nõ fauet puellis) Nõ eſt puellis bonus. [Hæc Helle perijt) probat, quod non faueat puellis, quia prius nocuit Helle, nunc aũt nocet ſibi. [At tibi) Conuertit ſermonem ad Neptunum dicens, q ipſe memor amorũ ſuorũ, non deberet nũc aduerſari amantibus, & ventis impedire iter Leandro. [Flãmarũ) Amorũ. [Si neq;) Cõmemorat multas puellas amatas à Neptuno [Si) Pro ſi quidem. [Neq; Amymone eſt vana fabula) .i. falſa fama. [Tui cri.) Tui amoris, & concubitus: Amymone vna fuit ex filiabus Danai fratris Aegypti, q̃ cum pr̃ eius aquarũ miſiſſet, & Satyrus viſam inſequeretur, illa auxiliũ Neptuni implorauit, q fugato ſatyro eã cõpreſſit, ex qua genuit Nauplium pr̃em Palamedis. [Nec Tyro) Formoſiſſima fuit puella filia Salamonei, q in Elide imperauit, & quẽ Virg. in 6. Aen. à Ioue fulminatũ dicit, q̃ Enipeum fluuium, q Alpheũ ingreditur, vehementer amauit. vt poëta ait. Illa nimis flagrans dilexit Enipea diuum, hæc poſtea à Neptuno mutato in formã ipſius Enipei cõpreſſa eſt, ex qua genuit Neleum pr̃ẽ Neſtoris, & Peliam, q regnauit in Theſſalia, vnde propter. Non ſic Hæmonio Salmonida mixtus Enipeo Tænarius facili preſſit amore deus. hæc poſtea nupſit Erichtheo filio Aeoli, ex quo filios procreauit.

*Portũ

ASC. QVOQVE minus) Et quo minus, hoc eſt, & vt nõ venias. [Hyems) .i. tẽpeſtas. [Inuida) .ſ. amãtib. [Pugnat) .i. cõtẽdit. [Plangũtur) .i. feriũtur, ſeu percutiũtur. [Forſitan ad pontũ) Sciſcitatur cauſas turbationũ, quæ fiebant in Helleſponto, quas duplices innuit, aut q a

Mater

[Mâter Helles).ſ.Nephele,concubina Athamantis,& nympha filiam plorâs lacrymas ſuas in pluuiam conuertit,aut quia.[Nouerca).ſ.Helles,hoc eſt Ino coniux Athamantis Verſa in deam æquoream.ſ.Matutam,aut Leucothoën. Vexat mare pictum à nomine priuigne, & ita inuiſo.i.Helleſpontum dictum ab Helle in eo ſubmerſa. [At tibi flammarum) Pulchre incuſat Neptunum, quòd qui tot amoribus olim arſerit, in amantes modo ſæuiat. Amicæ autem Neptuni ſatis explicantur ſuperiori commentario.

Lucydaq́. Alcyone,Ceyceq́., & * Antone nata,
  Et nondum nexis angue Meduſa comis,
Flauaque Laodice, cœloque recepta Celæno,
  Et quantum memini nomina lecta mihi.
Has certe, pluresque canunt Neptune poëtæ.
  Molle latus lateri conſeruiſſe tuo.
Cur igitur toties vires expertus amoris,
  Aſſuetum nobis * turbidine claudis iter?
Parce ferox: latoque mari tua prœlia miſce:
  Seducit terras hæc breuis vnda duas
Te decet, aut magnas magnum iactare carinas:
  Aut etiam totis claſſibus eſſe trucem.
Turpe deo pelagi, iuuenem terrere natantem,
  Gloriaque eſt ſtagno quolibet iſta minor.
Nobilis ille quidem eſt,& clarus origine: ſed non
  A tibi * ſuſpecto duxit Vlyſſe genus.

H V B.

* Alymone.

* Turbide.

* Deſpecto.

ALcyone)Hęc nõ fuit Aeoli,de qua in præced epiſt. dictum eſt, ſed vt alibi diximus, vna ex Pleiadibus filia Atlãtis,ex qua Neptunus genuit Lycaona,& Hyricũ prẽm Orionis, licet de ꝓcreatione Orionis Ser.aliter dicat.[Lucida)q̃ a ſtellã ꝯuerſa eſt.[Ceyce,& Antone nata. [quę puellæ hæ fuerint, fateor me nondũ potuiſſe ꝑcipere.nã textus apud alios habet Ceyne, apud alios Ceyce,& Antonoë apud alios Auenone,apud alios Euemone, ita vt difficile ſit iudicare verũ. Euemonem quidẽ ſcribit Ser. filium fuiſſe Ormeni fratrẽ Amyntori, & ex Euomene natũ Euripylũ, ſed eius filiã vitiatã à Neptuno non memini legere,neq; Ouid. mentionem facit lib.6.Met.vbi multas amicas Neptuni commemorat,videtur tñ fuiſſe eius filias,quam nunc à Neptuno amatam dicit. Ceyne vero non viri,ſed puellæ nomen eſt.[Et nondum nexis)Et Meduſa comis nondum nexis .i.nondũ implicitis.[Angue) Pro anguibus, & Meduſa non fuit vana fabula tui criminis, cum nondum hr̃et comas ſerpentinas. hæc aũt filia fuit Phorci,ex Cetobympha, quæ cum Euryalẽ,& Stheno ſorores pulchritudine ſuperaret,Neptuno,& formæ,& præcipue capillorum ſpecie placuit,dum ſola in littore ſpaciaretur,quam fugientem inſecutus,tandem in templo Palladis deprehendit,& compreſſit. Pallas indignata capillus eius,quorũ pulchritudine Neptuno Placuerat,in ſerpentes conuertit,reliqua,quæ de Meduſa dicunẽ,vide apud Ouid.lib 6.Met.[Laodice)Duę fuerunt hoc nomine dictę,vna filia Agamemnonis,& Clytẽneſtræ,altera filia Priami, de qua nunc puto poëtam intelligere,ꝙ à Neptuno amata ſit. [Cœloq́. recepta Celęno) Celæno hoc noĩe appellata eſt vna ex Harpyis, ſed hæc, de qua nuc poeta loquitur,vna etiam fuit ex Pleiadibus,ex qua Neptunus,vt in præcedẽti epiſt. diximus, genuit Nyctæum patrem Nyctimenes, quæ cum patrem commixta eſt. [Recepta cœlo)Quia diximus has ſorores in cęlum tranſlatas ſidus effeciſſe, quod nauigationis initium ortu ſuo oſtendere ſolet,has latini appellat Virgilias.[Et quarum)Subaudi,& aliæ quarum noĩa memini eſſe lacta mihi,nam alias amauit Neptunus,& compreſſit, vt Lybã filiam Epaphi, ex qua genuit Buſyrim, & Periboeam nymphã Eurymedontis filiam ex qua genuit Nauſitheum patrem Alcinus regis Phæacum,amauit etiam Tooſan Phorci filiam, ex qua Polyphemum genuiſſe dicitur,& alias plurimas,& ideo dicit.[Poëtæ canunt) Narrant.[Has)Supra nominatas.[Et plures alias conſeruiſſe latus lateri tuo).i.tecum commixtas eſſe,concubuiſſe.[Turbine)Impetu ventorum.Virg. Turbine corripuit,ſcopuloq́ infixit acuto. [Miſce tua prœlia mari latoque).i.oſtende vires tuas in mari lato, & amplo,& non in hoc anguſto,& ſtricto mari.[Seducit)Separat.[Duas terras) Aſiam,& Europam,vt

diximus in argumento epiſt.[Totis claſſibus)Militis nauibus cógregatis [Deo pelagi)Tibi magno,& potenti [Iuuenem natantem)Leandrum non naui,ſed brachijs per mare euntem [iſta gloria)Quam quæris in hoc breui mari turbando. [Eſt minor quolibet ſtagno) .i.minor,quam gloria,quam in quolibet ſtagno,& parua à quo poſſes hr̄e.[Ille)Leander. [Nobilis,& clarus origine).i.nobili genere ortus.[Sed non traxit genus ab Vlyſſe ſuſpecto tibi).i.inimico,propterea quod ſcelere Vlyſſes perijt Palamedes nepos Neptuni,aut, vt alij volunt, propter Pergama Neptunia arte & dolis Vlyſſis euerſa.

A S C. ASSVETVM nobis turbine) .i. ò tu turbide, ſed plures codices habent turbide .i. per turbatione claudis iter.

Da veniam: ſeruaq́. duos: natat, ille ſed hiſdem
Corpus Leandri, ſpes mea, pendit aquis.
Interea lumen (poſito nam ſcribimus illo)
* Sterruit, & vobis proſpera ſigna dedit.
Ecce merum nutrix fauſtos inſtillat in ignes:
Cras erimus plures, inquit, & ipſa bibit.
Effice nos plures euicta per æquora * lapſus.
O penitus toto corde recepte mihi.
In tua caſtra redi ſocij deſertor amoris:
Ponuntur * medio cur mea membra toro?
Quod timeas, non eſt: auſo Venus ipſa fauebit:
Sternet & æquoreas æquore nata vias.
Ire libet medias ipſi mihi ſæpe per vndas:
Sed ſolet hoc maribus tutius eſſe fretum:
Nam cur, * hoc vectis Phryxo, Phryxiq. ſorore,
Sola dedit vaſtis fœmina nomen aquis?
Forſitan ad redditum metuis ne robora deſint:
* Ac nequeas gemini ferre laboris onus.
At nos diuerſi medium coëamus æquor:
Obuiaque in ſummis oſcula demus aquis:
Atq; ita quiſque ſuas iterum redeamus ad vrbes:
Exiguum, ſed plus, quàm nihil, illud erit.
Vel pudor hic vtiná, qui vos clam cogit amare:
Vel timidus famæ cedere vellet amor.

H V B. DVos)Leandrú,&me.[Natat) Mari ſe credit. [Sed corpus Leádri)Et.[Spes mea pédet) Ex ijſdem aqs .i. ſunt in eodem periculo,legendum aút eſt corpus Leandri,& ſpes mea, vt illa copula addatur. [Strepuit & lumé) .i. lucerna fecit crepitú,& ſtridoré. [Poſito ná ſcribimus illo. [Paréthelis).i.ſcribimus ad lumé lucernæ.[Ecce) Dicit nutricem quaſi libaminis,& auſpicij cã inijcere vinú in ignem. [Fauſtos) Bene auſpicatos, felices à fauédo dr̄ fauſtus.[Inſtillat) Infundit.[Plures)Quia accedet Leáder.[Lapſus) Tu celeriter progreſſus.[Per æquora euicta)tuis lacertis ſuperata. Effice nos plures) fac, vt tu accedas numero noſtrú. [Recepte meo corde).i.valde infixo aio meo.[Deſertor)Derelictor,defector,tráſlatio à militibus q à ducibus ſuis,& ſocijs deficiunt,qui deſerto res dñr.[Medio toro)Quod ſolet faceret al qs cú eſt ſolus, ná q cú alio dormit nó in medio,ſed in parte lecti iacere ſolet.[Non eſt quod timeas).i.non eſt timendum.[Venus ipſa)Dea amoris.[Auſo) Vel tibi auſo natare,vel auſo.i.audaciæ tuæ,vt Tibullus,Audaces adiuuat ipſa Venus [Nata æquore).ſ.Venus. [Sternet) Componet placabit.Virg. Et nunc omne tibi ſtratum ſile: æquor. [Ire libet)Dicit,quod ſæpe habet voluntaté,& appetitum natandi ad Leandrum,niſi ſciret hoc mare nimis periculoſum puellis,quod patuit ex Helle ſubmerſa.[Maribus) Maſculis. [Ná cur)Probat exemplo,quod ſit tutius maſculis,quam fœminis. Cur.n.inquit,cú Phryxus & Helle per hoe mare veherentur,ſola Helle cecidit,& Phryxus euaſit incolumis? ordo.[Sola fœmina cur dedit nomen vaſtis aquis).i.mari.[Phryxo)Et Helle.[Vectis hoc).i. cum veherentur: vt,Et qua vectus Abas.i.vehebatur. nam latini participium præteriti imperfecti temporis à paſſiuo,non habent,ſed vtútur participio præteriti perfecti [Forſitan) Obiectionem facit pro Leandro.[Robora)Vires.[Ad reditú)Ad reuertédum in Abydon.

* Perſtrepuit, ſeu ſtrepuit, & nobis

● vectus.

● Viduo

● Hunc

● Aut

Gemini

Gemini laboris eũdi, & redeũdi. [At nos) rñſio, q. d. ſi hoc times, natem' ambo, & in medio mari. [Coëam') ꝯueniamus. [In ſummis aqs) In ſummitate aquaꝶ. [Ita) Poſtq̃ coierimus & oſculati erimus. [Quiſq; ad ſu. vr.) Tu abydõ, & ego Seſtõ. [Illud) oſculari tñ in medijs aqs. [Eſt exiguũ) Eſt paruũ. [Sed erit plusq̃ nihil). i. erit aliqd. [Vel pudor hic vtinã) ſenſus eſt, Vtinã vel pudor, qui cogit nos amare, ſic ita vehemẽter, & occulte, vellet cedere amori. [Vel amor timidus vellet cedere famæ). i. non timeret famam, neque quod diceĩ de nobis.

INTEREA lumen &c. Per ſtrepit, & nobis) Alij Sternuit, & vobis legunt, dependet autem ex piromantia, ſed ſolet hoc maribus, & ingenioſa, & apta inuentio exemplis corroborata. [Gemini laboris) ſ. eundi, & redeundi. ASC.

*Nũc, male res iũctæ, calor, & reuerentia pugnãt:
Quid ſequar, in dubio eſt: hęc decet: ille iuuat.
Vt ſemel intrauit Colchos, Pagaſæus Iaſon:
Impoſitam celeri Phaſida puppe tulit.
Vt ſemel Idæus Lacedæmona venit adulter,
Cum præda redijt protinus ille ſua.
Tu quã ſæpe petis, quod amas: tã ſæpe relinquis:
Et, quoties graue fit puppibus ire: natas.
Sic tamen ò iuuenis tumidarum victor aquarum,
Sic facito ſpernas, vt vereare, fretum.
Arte laboratæ * merguntur ab æquore puppes:
Tu tui plus remis brachia poſſe putas?
Quod cupis, hoc nautæ metuunt Leãdre, natare:
Exitus hic fractis puppibus eſſe ſolet.
Me miſeram cupio nõ perſuadere, quod hortor:
Sicque precor monitis fortior ipſe meis:
Dum modo perueniat: excuſſaq́; ſæpe per vndas,
Inijcias humeris brachia laſſa meis.
Sed mihi, cæruleas quoties * obuertor ad vndas,
* Neſcio quid pauidum frigore pectus habet.
Nec minus heſternæ confundor imagine noctis:
Quamuis eſſe ſacris illa piata meis.

CAlor) Amor. [Et reuerentia). i. verecũdia. [Res male iunctæ) Quia ſunt ꝯtrarię. [Pugnãt) ſunt inter ſe aduerſæ. [In dubio eſt, qd ſequar) Dubito qd agã, an obſequar pudori, an amori. [Hæc) reuerẽtia. [Decet) Honeſta eſt, & affert laudẽ. [Ille). ſ. calor, & amor. [Iuuat) delegat. [Vt ſe) dicit, ꝙ oportet fieri de ſe a Leãdro, qđ factũ eſt ab Iaſone de Medea, q, vt i Colchos delatus ẽ eã abduxit. Pagaſe' à Pagaſe oppido Theſſaliæ, inde ſinus Pagaſeus, vñ Iaſon in Colchos nauigaturus nauem ſoluiſſe dr̃. [Phaſida) Medeã, à Phaſide Colchoꝶ fluuio. [Tulit) Abſtulit. [Adulter Idę') Ponit aliud exẽplũ Paris Troianus ab Ida mõte Phrygiæ. [Cũ ſua pda) Cũ Helena dictũ eſt in j. Epi. [Quã petis). i. me, ad q̃ ſępe venis. [Qđ amas). i. quã amas. [Quoties fit graue pup.) Quoties eſt piculoſum nauibus. [Ire) Per mare. [Sic tñ) Licet, cõqueſſa ſit, ꝙ eã nõ abducat, hortaĩ tñ eũ, vt ita ingrediaĩ mare, vt illud timeat. i. vt cauta natet. [Victor) ſuperator natando. [Si ſic) Cõduplicatio. [Vt vereare) Vt timeas. [Arte laboratæ) Arguit à maiori, dicit. n. ꝙ naues validiſſimæ, & artificio factæ merguñ ab æquore ita turbato, quãto ergo magis hoies? [Poſſe plus remis.). i. hr̃e maiorẽ vim ſuperãdi aquas, q̃ hñt remi. [Quod cu.). ſ. natare. [Hic exitus). ſ. natandi per mare turbatũ. [Solet eſſe pup. fr.). i. ſolet eſſe, qñ neceſſitas cogit, nauib. fractis. [Me miſerã) oſtendiĩ incõſtantia amantis, iã. n. incipit hortari, vt veniat. [Nõ pſuadere tibi, qđ hortor). i. cupio, vt verbis meis nõ credas, aut pareas, qbus te hortor, ne tali mari nates. [Fortior) Animoſior. [Meis monitis) q̃ diſſuadẽt tibi natationẽ. [Excuſſa) Cõmota [Sed mihi) dicit ſe terreri, quoties aſpicit mare ita turbatũ. [Obuerſor) Permaneo, ꝯuerſor, ſed ꝯuerſor apud idoneos in vſu nõ reperi. [Neſcio qd pauidũ) Ordo eſt, pectus pauidũ frigore hẽt neſcio qd. i. timet. legiĩ ẽt. Neſcio q pauidũ pectora frigus hñt, & idẽ eſt ſenſus, nã ex timorẽ ſequiĩ frigus. Virg. Ex téplo Aeneæ ſoluuĩ frigore mẽbra. [Nec minus) Dicit ſe ẽt terreri ſomnio, qđ heſterna nocte ſõniauit. [Imagine)

HVB. * Nã vt alibi Ouid. Non bene conueniunt, nec ĩ vna ſede morãtur Maieſtas, & Amor

* vincuntur

* obuerſor.

* Neſcio quod pauidum pectora frigus habẽt

ne)Specie,apparentia.nã ſomnia inania ſunt,ſed hñt imaginem rerũ. [Illa) Nox. [Piata) expiata,purgata.ſolebãt.n.ſõniãtes aliqua triſtia dijs ſacrificare, vt amouerent illa triſtia.

ASC. Lacedæmona)Lacedæmõ ciuitas eſt Spartana,cuius actũs eſt Lacedæmona:Lacedæmonij eũt ſunt incolæ illius ciuitatis. [Puppib.ire).i.abire.quo verbo arguit eũ ĩ abeũdo quoq; facilẽ. [Sic tñ ò iuuenis cu.).i.inflatarũ aquarũ [Victor) Quia voti cõpos ſæpe pernatauit. [Quãuis eẽ ſa.il.p.).i.placata.Male aũt legeret placata,q̃ a tã placo,q̃ paco primũ ꝑducũt.

NVB. NAnque ſub aurora) Dicit nũc Hero qđ fuerit ſomnium ſuum. Exiſtimauit.n.in ſomnijs circa Auroram ſe videre Delphina natãtẽ per mare, ab vndis ad littus expulsũ & illiſum,& ſtatim mortuũ, veretĩ igr̃, ne Leander ſit ille delphin. [Sub Aurora).i.circa Aurora. [Iam dormitãte) Iã deficiẽte lumine,nã lucerna, q̃ tota nocte fuit accenſa, aduenientẽ Aurora ſolet paulatim diminui, & deficere lumine. [Sõnia,quo cer.)Eo.n. tpe ſomnia ſolere cerni vera exiſtimãt,q̃a videlicet ſtomachꝰ nõ ſit vino,ciboq́. diſtentus,ſed purgatꝰ,tunc.n.vera ſomniari putantꝰ, vnde Perſ. Sõnia pituita,q̃ purgatiſſima mittunt. Et Dantes poëta: Ma s'appreſs'al mattin,del ver ſi ſogna. [Stamina)Fila. [Remiſſis)Reſolutis. [Sopore)Sõno. [Ferenda)Suſtinenda [Puluino)Ceruicali. [Hic)Tunc. [Ventoſas)Vento turbidas. [Non dubia fide).i.manifeſte. [Illiſit) Violenter immiſit,& infixit. [Bibulis arenis).i.littori. [Vnda ſimul miſerum,vitaq́. deſeruit)Remanſit in ſicco,& mortuus eſt. [Quidquid,id eſt).i.quidquid hoc ſignificat. [Nec ride) Nec contemne. [Crede) committe [Si non parcis tibi).i.ſi non habes reſpectum tui. [Dilectæ parce puellæ).ſ.à te.

Nanque ſub Aurora, iam dormitantes lucerna:
  Tempore quo cerni ſomnia vera ſolent:
Stamina de digitis cecidere ſopore remiſſis,
  Collaque puluino noſtra ferenda dedi.
* Hic ego ventoſas nantem delphina per vndas
  Cernere non dubia ſum mihi viſa fide.
Quem poſtquam bibulis illi ſit fluctus arenis:
  Vnda ſimul miſerum, vitaque deſeruit.
Quidquid id eſt,timeo: nec tu mea ſomnia ride:
  Nec niſi tranquillo brachia crede mari.
Sit tibi non parcis: dilectæ parce puellæ:
  Quæ nunquam, niſi te ſoſpite, ſoſpes erit.
Spes tamen eſt fractis vicinæ pacis in vndis:
  Tu placidas toto pectore * finde vias.
Interea, quoniam nanti freta peruia non ſunt:
  Leniat inuiſas littera miſſa moras.

* Hec

* ſcinde

ASC. SOMNIA quo cerni) Horatianum quoque eſt. Putant enim euaporato iam cerebro viſa non ex anxio humore,ſed deorum dari dono. Cetera manifeſtaria ſunt.

IN XIX. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

CEos, vt Strabo ſcribit, inſula fuit in mari Aegeo quaternas continens vrbes inde Tetrapolis vocata eſt. Ex hac inſula fuit Acontius iuuenis amore Cydippes puellæ vehementer accenſus, quam, cum ob generis impuritatem non auderet aperte vxorem petere, inuenit viam, qua illam ſibi coniugio obligaret. Nã in pulcherrimo pomo ſcripſit hos verſus: Iuro tibi, ſanè per myſtica ſacra Dianæ: Me tibi venturam comitem, ſponſamq; futuram, et hoc pomum in templo Dianæ ad pedes Cydippes proiecit, quo accepto illa legit verſus, & inſcia iurauit, cum tamen propoſitũ, & intentionem non haberet iurãdi, & promittendi Acontio, poſtea cum per parentes inſcios huius rei alij viro deſponſata eſſet, ſubita febre correpta eſt, quæ cum vehementer vexaretur: Acontius hac epiſtola conatur ei perſuadere hunc morbum à Diana immiſſum eſſe ꝓ periurium, & fidem non obſeruatam, quã teſtata fuerat numen Dianæ ſe ſeruaturã. Adducit aũt in odium eum, cui poſtea deſponſata fuerant, dicens oẽm ægritudinem & periculum vitæ ei accidere illius cauſa, quem ſi dimiſerit, dicit quòd liberabitur oĩ morbo, & ipſe conſecrabit in templo Dianæ pomum aureum cum carmine, quod teſtabitur, quæ fuerant ſcripta in pomo lecto à Cydippe oĩa fuiſſe rata, & habuiſſe effectum Sed ne dubitet, vt iterum decipiatur epiſtola ſicut decepta fuerat pomo, amouet ei metũ dicens ne timeat legere, quoniã nulla eſt hic fraus, neque iuramẽtũ:

ACONTIVS

ACONTIVS CYDIPPE.
EPISTOLA XIX.

* Accipe Cydippe deſpecti nomen Aconti
Illius in pomo qui tibi verba dedit.

PONE metum, nihil hic iterum iubis amanti.
Promiſſam ſatis eſt te ſemel eſſe mihi.
Per lege: diſcedat ſic corpore languor ab iſto:
Qui meus eſt, vlla parte * dolente, dolor.
Quid pudor ora ſubit? nam ſicut in æde Dianæ,
Suſpicor ingenuas erubuiſſe genas.
Coniugium, pactamq́. fidem, nō crimina poſco,
Debitus vt coniux, non vt adulter, amo.
Verba licet repetas, quæ deptus ab arbore fœtus
Pertulit ad caſtas me iaciente manus:
Inuenies illic id te * ſpondere, quod opto,
Ne tibi cum verbis excidit illa fides.
* Id metui, diuæ diffuſa eſt ira, decebat
Te potius virgo, quàm meminiſſe deam.
Nunc quoque idē timeo: ſed idem tñ acrius illud
Aſſumpſit vires: auctaque flamma mora eſt.
Quique fuit nunquam paruus vel tempore lōgo:
Ex ſpe, quam dederas: tu mihi, creſcit amor.
Spē mihi tu dederas: meus hic tibi credidit ardor
Non potes hoc factum teſte negare dea.
* Me tibi nupturam, felix eat omen Aconti,
Iuro, quam colimus, numina magna Deæ.
Adfuit: & præſens vt erat, tua verba notauit:
Et viſa eſt mora dicta tuliſſe coma.

PONE metū) noli timere legere hāc epiſt. [Iterū] ſcdo, vt ſeī iuraſti lectis verſibus pomi. [Satis eſt] ſufficit te ſeī mihi ꝓmiſiſſe iurādo. [Diſcedat ſic] adiurat eā vt legat. [Sic] .ſ. ſi legeris. [Lāguor] Morbus. [Iſto] Tuo. [Qui do. eſt m. iāgit] .ſ. [Te vlla pte] .i. te hñte dolorē in aliqua parte corporis. [Quid pudor] añ ſudor .i. cur pudet te? [Subit] Occurrit. [Nā ſu.] .i. puto. [Genas in.] .ſ. tuas q̄ es ingenua, & verecūda. [Erubuiſſe] roborē habuiſſe [Sicut in æde Dianæ] .ſ. erubuerunt. [Aede] .i. tēplo. [nō crimina] Nō adulteriū, & dedecus tuū. [Licet] Licitū eſt tibi. [Repetas] Referas. [Pętus dēptus ab arbore] .i. pomū, qđ eſt fętus .i. fructus arboris [Illic] In pomo. [Id, qđ opto] Te potius meminiſſe .ſ. te futurā ſpōſam meā qđ velim te potius meminiſſe [Quā deā] .ſ. Dianā, quę memor illius ꝓmiſſionis, q̄ nō pſtas, immittit tibi morbum. [Timeo idē] ne Dea meminit ꝓmiſſionis tuę [Acrius] .i. ſcilicet metꝰ. [Aſſumpſit vires] auctū eſt idē illud, quod timeo [Flāma] Amor meus: amor, q fuit paruus in principio. [Nō longo] .i. breui tpe creuit ex ſpe, quā tu dederas .ſ. iurādo te futurā ſpōſam meā [Meꝰ ardor credidit hoc] .i. amor fecit me tibi hoc credere qđ promiſiſti. [Hoc factū] Iuramentū. [Dea teſte] .i. Diana pñte, & ſciente hoc [Notauit] Attēdit. [Tuliſſe] Accepiſſe. [Coma mota] Capite moto in ſignū ꝯſentiētis.

PONE metum) Bene à principio monet metum ponat .i. deponat, qa vero ſimile eſt omnia eius dona illi ſuſpecta, ita vt amplius lectura non ſit eius literas, cuius ſe legendo deceptā nouit. [Diſcedat ſic corpore] Diximus alibi, ſic aptam eſſe precationi particulā. [Debitus vt cōiux] Id ſummopere aſtruit, quod illa inficias eat, ſi amari nolit. [Quæ demptus ab arbore fœtus] .i. pomū ab arbore decerptum. [Te potius] Ordo eſt O virgo. [Potius] .i. melius ſup. fores. [Te mem.] .i. excuſatione operis memorē oſtēdere. [Quàm d.] .i. q̄ quæ dea te puniēdo meminit, ſi illi verſus, quod cōmētarius, ſuperior ſe inueniſſe dicit, addēdi ſunt. Ordo manifeſtarius eſt. O virgo decebat potius te meminiſſe, quā Dea (Dianā iratā Auctaq́. flāma mora eſt) Trāſlatio ab incēdio, ſic Hor. Et neglecta ſolēt incēdia ſumere vires.

HVB.
* In alijs exemplaribus hæc duo carmina nō inueniuntur.
* dolere
* Iurare
* Hæc duo carmina quidam non legunt.
* Hos duos verſus alij nō habet.

Deceptam dicar noſtra te fraude licebit:
Dum fraudis noſtræ cauſa feratur amor:
Fraus mea quid petijt, niſi vt tibi iungere vni?
Id me, quod quereris, conciliare poteſt.
Non ego natura, non ſum tam callidus vſu:
Solertem tu me, crede puella facis.
Tu mihi compoſitis, ſi quid tamen egimus arte:
Aſtrinxit verbis ingenioſus Amor.
Dictatis ab eo feci ſponſalia verbis:
Conſultoque fui iuris amore vafer.
Sit fraus huic facto nomen: dicarque doloſus:
Si tamen eſt, quod ames, velle tenere, dolus.
En iterum ſcribo: mittoque rogantia verba:
Altera fraus hæc eſt: * quodq; queraris habet.
Si noceo, quod amo: fateor ſine fine nocebo.
Teque petam: caueas tu licet, ipſe petam.
Per gladios alij * placitas rapuere puellas:
Scripta mihi caute littera crimen erit?
Dij faciant poſſim plures imponere nodos:
Vt tua ſit nulla libera parte fides.
Mille modi reſtant: cliuo ſudamus in * vno:
Ardor inexpertum nil ſinet eſſe meus.
Sit dubium poſſis ne capi, captabere certe:
Exitus in dijs eſt: ſed capiere tamen.

* quo ne
* rigidas
* Iſto

HVB. LIcebit) Erit tibi licitū, & permittet. [Feratur) Dicatur. i. dū modo dicat tm̄ modo ppter amorē te accepiſſe. [Quid petijt) Quid voluit? q. d. nihil aliud. [Niſi q̄ iūgere tibi vni) Niſi, vt eſſem ꝯiux tui ſolius. [Conciliare) Cōiungere & cōcordes reddere. [Quod quereris) Quā rē tu quereris. i. hæc fraus, de qua tu quereris. [Pōt nos ꝯciliare) quia potes intelligere, q̄ fuit ſolū ex amore. [Pō) Legendū eſt, nō potes. [Calidus) Aſtut⁹. [Vſu) Experiētia, ſed ppter amorē tuū ideo dicit. [Tu facis me ſolertē). i. induſtriū, & ingenioſum. [Te mihi) Dicit, q̄d ſi aliquo artificio viſus eſt vti ad eā decipiēdā, illud artificiū fuit amoris, q. dictauit ſibi. [Cōpoſitis). i. artificioſis [Ingenioſus) ab effectu. [Spōſalia) ſolēnia verba nuptiarū nam ſcḋm Iuriſconſultos, Spōſalia ſunt mētio, & repromiſſio futurarū nuptiarū. [Ab eo) ab amore. [Vafer) callidus, aſtut⁹, quaſi valde afer, vt Nonio placet. [cōſulto) Interrogato, mihi dāte ꝯſiliū. nā conſultus dr̄, qui conſulitur, conſultor, qui conſulit. [Sit fraus) Ordo eſt. Fraus ſit nomen huic facto. i. factū nominetur fraus. [Si tn̄) Quaſi correctio, q. d. cū potius ſit virtus, quā dolus, velle tenere, quod amas. [Iterū) ſecūdo. [Quod amo). i. q̄a amiore, vel q̄d. i. quia. [Sine fine) Perpetuo, & ſemper, quia nunq̄ deſinā te amare. [Petam te) Te optabo. [Licet caueas) Vites, ne te petā. [Per gladios) Arguit à maiori ad minus, ſi. n. licet alijs rapere puellas bello, & pugnare armis, vt eas habeāt, dicit ſibi non fore crimen, ſi ſcriptis voluerit puellā hr̄e. [Placitas puellas). i. amatas, & q̄ ſibi placuerint. [Plures nodos) Plura vincula ad ligandum te mihi. [Libera) ſoluta, ſine obligatione. [Nulla parte) Vt nō poſſis effugere quin ſis mea. [Mille modi). ſ. capiēdi. [Cliuo ſudamus in vno). i. in vno tm̄modo labore. eſt aūt tranſlatio, nam cliuus dr̄ aſcenſus, ſiue monticulus aliquis. ergo nos [Sudamus). i. laboramus. [In vno cliuo) In vna difficultate. [Ardor inexpertū nil &c.) Amor meus faciet me omnia experiri. [Sit dubium). i. etiam, ſi ſit dubium. [Exitus) Finis. [Eſt in dijs). i. Dij ſciunt finem.

ASC. LICEBIT). Sic ēt Horat. locutus eſt, vn̄ patet, licet natura eſſe verbū, licet in coniunctionē, aut aduerbiū transferatur, vt ſit, licebit. i. licitū erit, hoc eſt q̄uis forſan in futuro dicas te deceptā &c [Id me, q̄ quereris, cōciliare pōt). i. q̄a p fraudē meā nō aliud petij, q̄ vt tibi vni iūgerer, & fidelis cōiux eſſem, q̄d pfecti amoris indiciū eſt, id q̄d quereris, pōt me ꝯciliare tibi. i. ppterea debeas me redamare, q̄a te vehemēter amo. [Teq̄. petā) Ordo ē, licet tu caueas, ne ſup. petā (ſed vt docet Perotus, caueo plenū ē ſine ne, vt caue faxis, caue dicas) te. [Ipſe). i. ego petā te. [Per gladios alij) Docet, ſi q̄d peccauit, clemētius, & humani⁹ cū amica egiſſe q̄ amatores ſoleāt, vt nullū querelæ locū amicę relinquat. [Poſſis ne). i. an poſſis capi captabere certe. [Exit⁹ i dijs ē). i. dij ſciūt, an cōmodo mea tę capiā, ſed vtcūq; erit, capiā te.

Vt partem effugias, non omnia retia falles:
Quæ tibi, quàm credis, plura tetendit amor.
Si non proficient artes: veniemus ad arma:
Inque mei cupido rapta ferere ſinu.
Non ſum, qui ſoleam Paridis reprendere factum:
Nec quenquam, qui vir, poſſet vt eſſe, fuit.
Nos quenquã: ſed taceo. mors huius pęna rapinæ
Vt ſit: erit, quàm te non habuiſſe, minor.
Aut eſſes formoſa minus: peterere modeſte:
Audaces facies cogimur eſſe tua.
* Tu facis hoc, oculique tui: quibus cedunt
Sidera qui flammæ cauſa fuere meæ.
Hoc faciunt flaui crines, & eburnea ceruix.
Quæque precor veniant in mea colla manus:
Et decor, & vultus ſine ruſticitate pudentes,
Et Thetidis quales vix reor eſſe pedes.
Cetera ſi poſſem laudare, beatior eſſem:
Nec dubito, totum quin * tua pars ſit opus.

HVB. PArtem) Retium, q̃ tibi tendã. [Plura) Retia. [Artes) Doli. [Ad arma) Ad vim. [Rapta) Abducta per vim. [Non ſum) Dicit ſibi placere eos, q auſi ſunt rapere eas, quas amauerũt. [Factũ Paridis) qui Helenam rapuit. [Nec quenq̃) Nec aliquem aliũ. [Qui fuit vir) qui fortis, & audax fuit, vt poſſet eſſe vir. [Nos quoque) Deeſt verbũ q. d. rapiemus te. [Mors huius) Occurrit obiectioni, q a poſſet dici, fortaſſe interficieris, ſi me rapueris, dicit ergo. [Mors vt) .i. q̃uis. [Sit pœna huius rapinæ) .ſ. de te. [Erit minor) ſ. pœna, quã nõ habuiſſe te, q a plus pœnæ mihi eſſet non hr̃e te. quã mori pp rapinã tui. [Aut eſſes formoſa minus) .i. ſi eſſes minus pulchra, modeſte, te peterem non aũt ita ardenter, & audacter [Facie) Forma [Tu facis) Cõmemorat partes pulchritudinis ipſius Cydippe. [Ignea) Aut ſplendida, aut quæ ſecundum quoſdam philoſophos dicuntur eſſe ignea. Cedunt ſunt inferiora. [Flammæ) Amoris [Flaui crines) Pulchri. Flauus autem color (vt Aul Gel ſcr.) conſtat ex albo, viridi, & ruffo, vnde dicimus flauas ſegetes, quando matureſcunt. [Eburnea) Candidiſſima, quale eſt ebur. [Manus) Formoſæ. [Quas precor veniant in mea colla) .i. quas precor, vt me amplectantur. [Pudentes, ſine ruſticitate) .i. qui habent pudorem non ruſticum, ſed ingenuum ∴ Iuuen. Ingenui vultus puer: ingenuique pudoris. Quales vix reor eſſe pedes. [Thetidis) .i. candidiſſimos, nam cum ſit dea maris & aſſidue moretur in aquis, merito debet habere pedes albiſſimos, fuit autem filia Nerei mater Achillis, nam pro vxore Oceani Tethys ſic ſcribitur, & Tethyós facit, & habet primã longam [Cetera) Quę latent ſub veſtibus. Ouid. 1. Met. Si qua latent, meliora putat. [Poſſem laudare) Vtpote me viſa, vel tacta [Nec dubito) .i. non dubito, quin pulchritudo, quæ eſt in vna parte corporis ſit in toto. [Tua pars) Non intelligamus obſcęne dictum de pudendis, vt quidam male putant. ſed ſic intelligendum non dubito, quin totum opus tui corporis ſit vna pars. i. tale qualis eſt pars tua, quæ apparet, vel oculi, vel manus &c. vel ſic, quin tua pars ſit totum opus. i. perfectum opus. i. non dubito, quin pars reſpondeat toti operi.

* oculus, vt ait Alber. Mag. verus eſt cordis nũcius, & ĩ oculis animus inhabitat, ſuntq; in his maxima amoris ĩdicia iuxta illud Proper. Cynthia prima ſuis miſerũ me cepit ocellis.

* tibi par

ASC. FERERE) In futuro indicatiui verbi paſſiui. i. transfereris [Nõ ſum) Ordo eſt. Non ſum, qui ſoleam reprębẽdere factum Paridis. i. raptum Helenes à Paride factum. nec qui ſoleam repræhendere quenq̃. qui fuit vir. i. virilis, & animoſus. [Vt poſſet eſſe) Perſiſtere. i. q ſentiens amore ſe perire, rapuit amatam, vt ſuperuiuat. [Vt mors ſit pœna huius rapinę) .i. licet mori cogat ob raptum tui, tñ [Minor erit) .ſ. Hæc pęna. [Quam nos te non habuiſſe) .i. grauius erit te non habita viuere, q̃ habita per raptum, ob raptum mori. [Aut eſſes) Quia nihil gratius mulieri nouit, laudat eã à forma. [Aut) Videtur poſitũ pro ſi, vt ſit. [Si eſſes) Et ita ſcriptum ſuſpicor à poëta, ſed qui non intellexerunt monoſyllaba à vocalibus ſequẽtibus non abſumi, mutauerunt ſi in aut. [Sine ruſticitate pudẽtes) Quia virtus pudor ruſticitatẽ parere ſoles. [Thetidis pedes) ẽm Hom. argentei ſunt ſecundum Stat. in Achilleide niuei, dicentẽ Niueas ferunt vada Theſſala plantas quod ideo fingitur, quia cũ ſit dea marina, ſemp in aquis verſat. Eſt aũt mr̃ Achillis vxor Pelei. [Cetera ſi poſſem) Muliebria. ſ. &

pudenda,quæ ille nondum viderat,nec cõtigerat. [Nec dubito,totum quin tua pars ſit opus).i.quin totum ſit tui ſimile imò ſui ſimile,& tale,quod non videtur, quale quod videtur,aut quin totum opus ſit tua pars.i.teipſam effinxeris,aut lege,quin tibi pars ſit opus.i. non dubito,qn totum opus.i.tota factura corporis tui,ſit par tibi.i.ei parti, quã videmus.

Hac ego compulſus, non eſt mirabile, forma,
Si pignus volui vocis habere tuæ.
Denique, dum captam tu te cogare fateri:
Inſidijs eſto capta puella meis.
Inuidiam patiar: paſſo ſua præmia dentur:
Cur ſuus à tanto crimine fructus abeſt?
Heſionem Telamon, Briſeida cepit Achilles:
Vtraque victorem nempe ſecuta virum,
Quamlibet accuſes, & ſis irata, licebit:
Irata liceat dum mihi poſſe frui.
Ijdem qui facimus, factam tenuabimus iram:
Sit modo placandæ copia parua tui.
Ante tuos flentem liceat conſiſtere vultus:
Et liceat lacrymis addere verba meis:
Vtq; ſolent famuli, cum verbera ſæua verentur:
Tendere ſubmiſſas ſub tua crura manus.
Ignoras tua iura: voca: cur arguor abſens?
Iandudum dominæ more venire iube.
Ipſa meos ſcindas licet imperioſa capillos:
Oraque ſint digitis liuida * noſtra tuis:
Omnia perpetiar: tantum fortaſſe timebo:
Corpore lædatur ne manus iſta meo.
Sed neq; compedibus, nec me cõpeſce cathenis:
Seruabor firmo vinctus amore tui.
Cum bene ſe, quantumque volet ſatiauerit ira:
Ipſa tibi dices, quàm patienter amat.
Ipſa tibi dices: * vbi videris omnia ferre:
Tam bene qui ſeruit, ſeruiat iſte mihi.

HVB. PIgnus)Obligationẽ.[quã libet) q̃tumuis. [Frui te ira).i.hr̃e te ita iratam mihi. [Tenuabimus) Minuemus,ſi ꝯcedatᷣ mihi per te. [Copia) facultas. [Liceat) Permittatᷣ, vt veniam in aſpectum tuũ,& poſſim flẽdo te rogare.[Vtq́. ſolent)Ordo eſt,&liceat mihi tendere manus. [Submiſſas) .i.humiles. [Sub tua cr.).i.ad tua genua,qđ faciũt ſupplicãtes.[Vt fam. cũ ver.).i.timẽt. [Verbera ſæua)Rigida.ſ.dño rũ minãtiũ eis. [Ignoras tua iura).i.neſcis,qd tibi liceat in me.[Voca me) q.a non debes dãnare,niſi citata parte.[Morę dñæ) Sicut dña imperat famulo,q.a tibi parebo vt famulus dñæ paret. [Scindas)Laceres licet,inqt,in me ſæuias,& oĩa aſpera facias, oĩa patiar. [Tm̃)Solummodo. [Ne manus iſta).i.tua.[Lędatur meo co.).i.ne fortaſſe noceas tibi & lædas tuas manus me verberãdo.[Cõpedibus)vinculis pedũ.[Vinctus) Ligatus,q d. tuus amor ſatis tenebit me. [Cũ bene) Hæc oĩa dicit Acõtius,vt flectat eius aĩum. [Ipſa)Tibi. [Qui ſeruit) Qui p̃ſtat ſeruitutem tam patiẽter.

* faſta

* cum videris

A S C. HAC ego cõpulſus)Purgat factũ ſuũ ex eo, ꝙ amore captus id ꝑpetrauerit,qđ & fortes viri,ſed q̃liᷤ ſe ĩfeliciorẽ,ꝙ nõ potiatᷣ ea,ob q̃ facinus cõmiſit,ſicut Telamon Heſione Laomedõtis filia,& Priami ſorore,& Achilles,Briſeide, de qua ſuo loco viſum eſt.[Quãlibet).i.quãtũlibet accuſes,& ſis irata. [Licebit) i.licitũ erit & p̃mittetᷣ tibi,dũmodo,liceat mihi frui ſup.te irata. [Nos ijdẽ,q facimus irã factã).i.placabimus te amicabili cõmercio & dulci attrectatione.[Placãdæ tui)Elegãtius q̃ placãdi,te. Eſt ergo hic tui primitiuũ à tu,quod oĩs gñis eſt,hic fœminini. [Ignoras).i ſi ignoras,aut q.a ignoras.[Tua iu,).i.ꝙ ſum tui.iuris,& tibi dediticius. [Facta ſi.).i.ferè plũbei coloris,q ſit ex verbere,aut cõpreſſione corpoᷣ.[Ne iſta).i.tua manus, q̃ patiẽter ſigurate.i.ò q̃.i.quã tũ patienter amat. [Oĩa re careant).i.non habeant effectũ quæ ominor de te.ſ.Deam de te vindicta ſumpturã,ſicut ſumpſit de ceteris ſui contẽptoribus.ſ.Calydonijs Acteone,Niobe.de Calydonijs dr̃ Aen.7.Conceſſit in iras ipſe deum antiquã genitor Calydona Dianę.

* Nunc reus infelix abſens agor: & mea, cum ſit
Optima, non vllo cauſa tuente perit.
Hoc, quod amor iuſſit ſcriptũ: eſt iniuria noſtra.
Quod de me ſolum nempe queraris, habes.
Non meruit falli mecum quoque Delia. ſi non
Vis mihi promiſſum reddere: redde deæ.
Affuit: & vidit, cum tu decepta rubebas:
Et vocem memori condidit aure tuam.
* Omnia re careant: nihil eſt violentius illa:
Cum ſua, quæ * non vult, numina læſa videt.
Teſtis erit Chalydonis aper. nam ſcimus vt illo
Sit magis in natum ſæua reperta parens.
Teſtis & Actæon quondam fera creditus illis,
Ipſe dedit leto cum quibus ante feras.
Quæque ſuperba parent ſaxo per corpus oborto
Nunc quoque Mygdonia flebilis aſtat humo.
Hei mihi Cydippe, timeo tibi dicere verum:
Ne videar cauſa falſa monere mea.
Dicendum tñ eſt: homo eſt (mihi crede) ꝙ ægra
Ipſo nubendi tempore ſæpe iaces.

HVB. * Cur re' infelix agor. * Omnia * nolit.

AGorreu.) Vtitur ſigna te verbis iuris, nam reus dicitur, contra quem agitur, ēt ſi nihil admiſerit. [Nõ vllo) .i. nullo. [Eſt iniuria nr̃a) Dr̃ eſſe iniuria, quam tibi intuli. [Delia) Diana à Delo inſula, in qua & nata eſt, & colebatur pcipue. [Redde Deæ) Quã ieſ. ē adduxiſti. [Rubebas) Cũ rubore præ pudere vultum oſtẽdebas. [Vocẽ tuam) Verba, p quę iuraſti. [Oĩa re careant) terret eam cõmemorans ei Dianæ ſæuitiã in vindicando ſe. [Oĩa) Auguria de eius violẽtia. [Careant re) .i. effectu .i. vtinã nihil mali tibi diuinem melius legitur omnia, q̃ oĩa. [Violẽtius) Sæuius. [Illa) Diana. [Qđ noli) .ſ. videre, ꝙ tu læſeris eã. [Teſtis erit) Adducit exẽpla. [Aper Chal.) Aper, quẽ illa irata Oeneo ad uaſtandam Chalydonẽ imiſit quia Oeneus cum ſacrificaſſet alijs Dijs, ſola Diana omiſſa, vt alibi plenius diximus, illa Aprum, qui totam regionẽ vaſtaret, immiſit, q fuit cauſa mortis Meleagri, vt in epiſt. Deianiræ dixi. [Parens) Althæa, mater Meleagri. [Sit reperta magis ſæua in natũ) Quia conſumpto torre, in quo eius vita fataliter cõſiſtebat, cum interemit vel eius vitam diris imprecationibus execrata eſt. Hanc fabulam diximus plenè in epiſt. *Briſeidis* ſuper eum locum. Fratribus orba Deuouit nati ſpemque caputque parens. [Teſtis & Actæon) Is filius fuit Ariſtei, & Antonoës filiæ Cadmi, qui cum venatione delectaretur, ea feſſus cum ſiluam quietis gratia ingreſſus eſſet forte vidit Dianam nudam cum nymphis ſuis ſe lauãtem, quæ audacia eius irata, ne id vnq̃ eloq. poſſet, in Ceruum eum mutauit, qui poſtea à canibus ſuis, cum verum Ceruum credentibus dilaceratus eſt. Scribitur hæc fabula penè ab Ouid. lib. 3. Met. [Creditus fera) Creditus ceruus. [Illis) .ſ. canibus, vel ſocijs ſuis. [Cum quibus ante dedit læto feras) .i. cum quibus ante interfecerat feras. [Quæque ſuperba parens) Aliud exemplum Niobes, quæ Tantali, & Taygetes Pleiados filia, ſeptem filiorũ totidemq. filiarum mater ex Amphione Thebano marito ſuo, cum ob alia, tum ob fœcunditatem filiorũ inſolens Latonæ, quæ duos tantum peperiſſe, numen aſpernata eſt, & populum ſacrificare volentẽ impijs verbis deterrere auſa eſt. Quare Apollo, & Diana Latonæ matris iniuria moti, & eius pcibus incitati nube tecti Thebas venerũt & Niobẽ vniuerſa ꝓle ſagittis ſui cõfoſſa priuauerũt, quæ dolore materno obſtupefacta in ſaxum conuerſa dr̃, & vt ſcribit Ouid. lib. 6. Met. in patriã rapta eſt vbi fixa cacumina montis Liquitur, & lacrymis ẽt nunc marmora manãt. [Mygdonia) Regio eſt minoris Aſiæ, quæ & Bithynia dr̃. [Nũc quoque flebilis) Quia, vt in Metamorphoſi ſcriptũ diximus. [Lacrymis ẽt nunc murmura manãt. [Monere falſa) Dicere nõ vera. [Mea cauſa) Mea vtilitate. vt facias qđ peto. [Hoc tu mihi crede, qđ ægra) Ordo eſt. O Cydippe, quod tu iaces ſæpe ægra ipſo tẽpore nubendi, ipſa Dea conſulit tibi. i. facit vtilitate tuam.

TESTIS & Actæon) Ordo eſt. Et Actæon eſt teſtis, qm̃ ipſe credimus, ſup. eſt eſſe fera. [Illis) .ſ. canibus ſuis, qui ipſum credẽtes feram eſſe diſcepſerũt. [Cum quibus) .ſ. canib. ſocijs venationis. [Ipſe ante) .i. prius. [Dedit læto) .i. morti. [Feras) .ſ. beſtias. [Hei mihi Cydippe) ASC.

dippe) Argute ad id, quod tota epiſtola prætēdit, peruenit, vt.ſ. perſuadeat ea de cauſa infir mitate tactam, quia iuſiurandum in conſpectu Deæ præſtitum non obſeruat. [Ipſa).ſ Dra. [Conſulit tibi).i. ſaluti tuæ, non eſt aūt legendū conſuluit, ſed conſulit. Et vt Valla docet, ſæpius dicimus de rebus externis, q̄ de conſilio dando conſulem, & eſt quaſi proſpicere, & prouidere, aut commodum ferre, vt conſule honori meo, & conſului rebus tuis.

Conſulit ipſa tibi: neu ſis periura laborat:
Et ſaluam ſalua te cupit eſſe fide,
Inde fit, vt quoties exiſtere * perfida tentas:
Peccatum toties corrigat illa tuum.
Parce mouere feros animoſæ virginis arcus:
Mitis adhuc fieri, ſi patiare, poteſt.
Parce precor teneros corrumpere febribus artus:
Seruetur facies iſta fruenda mihi:
Seruetur vultus ad noſtra incendia nati,
Quique ſubeſt niueo * lenis in ore rubor.
Hoſtibus, & ſi quis ne fias noſtra repugnat:
Sic ſit: vt inualida te ſolet eſſe mihi.
Torqueor ex æquo vel te nubente, vel ægra:
Dicere nec poſſum, quod minus eſſe velim.
Maceror interdum, quod ſim tibi cauſa doloris.
Teque mea lædi calliditate puto.
Inque caput noſtrum dominæ periuria quæſo
Eueniant: pœna tuta ſit illa mea.
Ne tamen ignorem, quid agas, ad limina crebro
Anxius huc illuc diſſimulanter eo.
Subſequor ancillā furtim, famulumq; requirens
Profuerint ſomni quid tibi, quid ue cibi.
Me miſerum, quod non medicorū iuſſa miniſtro:
* Effingoque manus, inſideoque toro.
Et rurſus miſerū, quod me procul inde remoui:

HVB. ET laborat) .i. curat, ne ſis piura, ne violes fidē, q̄ promiſiſti q̄a per iſtā ægritudinē mouet, vt ſerues ꝓmiſſa [Saluā) Incolumem. [Inde fit) Inde accidit. [Obſiſtere).i. negare promiſſa [Toties corrigat peccatū) Quia qn̄ vis negare te non promiſiſſe mihi, & vis alij nubere. tūc facit te grauiꝰ ægrotare. [Parce) hortatur vt nō irritet Deā. [Parce) ſerua noli irritare arcus, q̄bus ſe vlciſci ſolet. [Mitis) Placata. [Teneros artus) Mēbra tua. [Fruēda) Vtēda mihi.i. ſeruentur ad vſum meū [Lenis) Modicus. [Hoſtibus) Oſtēdit quātū eā amet. Imprecat̄.n. talem dolorem & angorē animi hoſtibus ſuis, q̄ impediūt ne nubat ipſi Acontio qualē dolorē dicit ſe experiri ipſa Cydippe ægrotāte. Ordo. [Sic fit).i. ſic eueniat hoſtibus ſi q̄a repugnaꝰ, ne fias noſtra. [Vt) ſicut. [Solet eſſe mihi te inualida) .i. te infirma. [Torqueor) Dicit, qđ parem habet animi cruciatū, ſiue nubat alij, ſiue ægrotet, nec ſatis ſciret dicere, vtrū horū mallet, quia neutrū vellet. [Maceror) Affligor. [Mea calliditate) Mea fraude, qua te decepi [In q. caput) Rogo, inquit, vt pœnæ, quas tu ex periurijs pati debes, in me transferantur, & tu ſis libera. [Ne tamen) Dicit ſe ſæpe venire domū eius, vt intelligat, quid agat. [Diſſimulanter) Occulte, ne videat venire ob hanc cauſam. [Requirens) Interrogans ancillam, vel famulum tuum. [Profuerint ue tibi ſomni).i. an potueris dormire, & comedere. [Me miſerum) Dolet, ꝙ non ſit miniſter eius, vt poſſet ad eam ire, & eam tangere, & eius toro aſſiduere, vt miniſtri faciunt. [Iuſſa) Præcepta.

In nonnullis obſiſtere, in alijs inſiſtere.

**lenis ore*

* Sic V. Faſt. *Ille manus ægras manibus fingebat amicis, &* Virg. 8. Aen. *Mulcere alternos, & corpora fingere lingua, alij vero l. Aſtrigoq; manus habes.*

ASC. NEV).i. neue, vel. [Laborat, ne ſis periuria) i. ne peieres alteri nubēdo. dicimus aūt periurium & periurus periura periurum. Non autem periuro, ſed peiero. [Parce. monere feros animoſę virginis &c.) Vult ſuperior eſſe apoſtrophen ad Dianam, ſicut Iuuen. ad Apollinem. Parce precor Pæan &c. [Vt ſit) O Diana (precor) parce monere feros artus.i. indomita membra. (virginis animoſæ).i. præſtātis pertinaciter in opinione ſua, quia pōt adhuc fieri mitis, & patiare.ſ. ſuperuiuere, q̄ cauſa cur, & Dei, & hoies maleficis parcāt, & ita legendū eſt, feros artus. Alij hn̄t, Ferox, & Arcus, vt ſit, parce ò Cydippe ferox, monere arcus virginis

ginis.[Aioſæ).ſ.Dianæ,q.i.[Si pat.).i.niſi piutio obſtes.[Dea pōt fieri adhuc mitis).i.placabilis tibi.& hoc modo potius legēdū puto,q̃a ſp ad Cydippē loquit̃ dicens.[Hoſtibus & ſiq̃s)Vbi ordo eſt.Et ſiq̃s ſup.ex hoſtib.repugnat.[Ne).ſ.facies tua ſit nr̃a.[Sic ſit)ſup.illi, vt ſolet eſſe mihi te exiſtēte inualida,hoc eſt ægerrima.[Quod minus)Orator diceret,vtrū minus eſſe velim,quia de duobus tm̃ loquitur. [Interdū maceror) Sulp.legit,Maceror interdum,& ita plurimi lib. habēt,ſed Maceror primā corripere ſolet,ſicut macies,& macer.

Quem minime vellem, forſitan alter adeſt.
Ille manus iſtas aſtringit: & aſsidet ægra
Inuiſus ſuperis, cum ſuperiſque mihi.
Dumque ſuo tentat ſalientem pollice venam:
Candida per cauſam brachia ſæpe tenet.
Contrectatque ſinus: & forſitan oſcula iungit:
Officio merces plenior illa ſuo eſt.
Quis tibi permiſit noſtras * decerpere meſſes?
Ad ſpes alterius quis tibi fecit iter?
Iſte ſinus meus eſt, mea turpiter oſcula ſumis:
A mihi promiſſo corpore tolle manus.
Improbe tolle manus: quā tāgis, noſtra futura eſt?
Poſtmodo, ſi facies iſtud adulter eris.
Elige de vacuis, quam non ſibi vendicet alter:
Si neſcis, dominum res habet iſta ſuum.
Nec mihi credideris: recitetur formula pacti:
Neu falſam dicas eſſe: * face illa legat.
Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi.
Quid facis hic? exi, non vacat iſte torus.
Nā quod habes, & tu humani verba altera pacti:
Non erit iccirco par tua cauſa meæ.
Hæc mihi ſe pepigit: pater hāc tibi primus ab illa:
Sed propior certe, quàm pater, ipſa ſibi eſt.
Promiſit pater hanc: hæc & iurauit amanti.
Ille homines, hæc eſt teſtificata deam.
Hic metuit mendax, hæc & periura vocari,
Num dubitas, hic ſit maior, an ille metus?
Denique, vt amborum conferre pericula poſsis:
Reſpice ad euentus: hæc cubat: ille valet.
Nos quoque diſsimili certamina mēte ſubimus:
Nec ſpes par nobis, nec timor æquus adeſt.
Tu petis ex tuto grauior mihi morte repulſa eſt:
Idque ego iam, quod tu forſan amabis, amo.
Si tibi iuſtitiæ, ſi recti cura fuiſſet:
Cedere debueras ignibus ipſe meis.

HVB.

ALter quē minime vellē,) Qui fortaſſe querit hr̄e te vxorem.[Adeſt) Aſſiſtit tibi.[Inuiſus ſupis) q̃a vult à te, quod eſt contra hdē tuā.[Tentat) Tāgit.[Pollice)Digito,vt medici ſolēt. [Venā ſalientē) Mobilem, qualis ſolet eſſe in fabricitāte.[Tenet)manu ſua [Per cauſam) ſimulās ſe tāgere venā [Contrectat) ſæpe tāgit.[Sinus) Pectus. [Iſta merces).ſ.iungēdi oſcula.[Eſt plenior ſuo officio).i.eſt vltra ſuū officiū quia, cum ſit medicus,hęc non ſunt eius officij.[Quis tibi permiſit) Apoſtrophā facit ad illū medicū, qui hęc faciat apud cydippē dicēs eū non hr̄e ius in eā, quæ ſibi ante ſit promiſſa.[Præcerpere)p̄ripere.[Poſtmodū) Poſt hac.[Si facies iſtud)ſi eā tetigeris,& oſculatus fueris.[Eris adulter) quia ɔtrectabilis alienā vxorē. [De vacuis) De ijs puellis, q̇ nōdū ſunt obligatæ alicui.[Vindicet) Afferat aſſumat.[Dn̄m ſuū) Eſt ſub dn̄io alterius eſt. trāſlatio à poſſeſſionibus q̇ dn̄r eſſe dn̄ij alicuius.[Recitet)relegat [Formula pa.)verba formalia q̃b.mihi ꝓmiſit.[Alterius t.) Increpat illū, vt ab amica ſua diſcedat.[Nō v.)nō eſt vacuus.[Nā qđ)Rn̄det obiectioni.q̃a poſſet dicere, eā ſibi ꝑ patrē eius deſpōſatā,dicit plus valere ꝓmiſſionē factā ꝑ ſe de ſeipſa teſte Dea, q̄ ꝓmiſſionē facta ꝑ eius patrē.[Primus ab il.)Primus poſt illā [Propior)ſibi q̄ pr̄i.q̃a q̇ſq; ſibi ē ꝓximus.[Iurauit) Qđ plus eſt, q̄ ſimpl. ꝓ
pro

* præcerpere.
* Fac

promittere. [Ille)Pater. [Homines) .ſ. eſt teſtificatus .i. promiſit in præſentia hominum. [Minor metus).ſ. mēdacij, vel periurij [Euentus)Exitus. [Hæc)Cydippe. [Cubat) Aegrotat. Horat. Cubat hic in valle Quirini. [Valet) Sanus eſt. [Nos)Ego, & tu. [Subimus certamina).i. certamus de Cydippe habenda vxore. [Diſſimili mente).i. diſſimili propoſito & intentione. [Ex tuto)Quia ſi non habueris eam nihil periculi tibi erit. [Repulſa eſt grauior, &c.) .i. mihi erit grauius eam non habere, quàm ſi morerer. [Cedere ignibus meis) Non occupare meos amores, qui fuerunt priores tuis.

ASC. ESSE, fac ipſa legat) Sæpe apud hunc legitur, Fac, corripi, ſed alij, Face, legunt, nihil eſt autem toto contextu facilius. [Tu petis ex tuto) Quia repulſus non morieris, vt ego.

Nūc quoniam ferus hic pro cauſa pugnat iniqua:
Ad quid Cydippe littera noſtra redit?
Hic facit, vt iaceas: & ſis ſuſpecta Dianæ.
Hunc tu, ſi ſapias, limen adire vetes.
Hoc faciente ſubis tam ſæua pericula vitæ:
Atque vtinam pro te, qui mouet illa, cadat.
Quem ſi reppuleris, nec quē dea damnat, amaris:
Et tu, continuo certe ego ſaluus ero.
Siſte metum virgo: ſtabili potiere ſalute:
Fac modo polliciti conſcia templa colas.
Non boue mactato cœleſtia numina gaudent.
Sed, quæ præſtanda eſt, & ſine teſte fide.
Vt valeant, aliæ ferrum patiuntur, & ignes:
Fert alijs triſtem ſuccus amarus opem.
Nil opus eſt iſtis: tantum periuria vita:
Teque ſimul ſerua, meque, datamque fidem.
Præteritæ veniam dabit ignorantia culpæ:
Exciderant animo fœdera * noſtra tuo.
Admonita es modo voce mea: modo caſibus iſtis
Quos quoties tentas fallere, ferre ſoles
His quoque vitatis in partu nempe vocabis,
Vt tibi luciferas afferat illa manus,
Audiet hæc: repetens quæ ſunt audita, requiret
Ipſa, tibi de quo coniuge partus eat.

HVB. INiqua)In qua ius nullū habet. [Ad qd redit,) q.d. ad malū tuū. [Hic facit) nitiē adducere illū in odiū Cydippe. [Hoc faciēte).i. hoc exiſtente cauſa. [Qui mo.).ſ. pericula. [Cadat) Moriat̄. [Quē Dea dānat)Quē Dea habet inuiſum. [Et tu cō.).i. ſtatim ſubaudi eris ſalua. [Potiere ſtab. ſal.).i. habebis ſanitatē ſtabilē ſi ſeruaueris fidē. [Colas)Venereris. [Nō b.) Et qa poſſet dicere ſe facere ſacrificia multa, dicit deos inſpicere fidē, & nō ſacrificia, vt Eſa.c.j. Quid mihi ī multitudine victimarū̄ vrārū̄, qa multiplicaſtis mihi ſacrificiū de arietib. & carnib. hircorū̄? ego.n. ꝯtēpſi ſanguinē vitulorū̄. &c. [Et ſine te).i. ēt ſi nullꝰ ſciret aliqd eſſe ꝓmiſſū. [Vt va.)arguit à maiori ad minus. [Succus am.)Medicina ex ſucco amarū̄ herbarū̄. [Iſtis)ſuccis amaris. [Tm̄) ſolūmō. [Ignorātia)qa tu neſciuiſti te offendiſti Dianā, & iō hec tibi accidere. [Exciderāt a.).i. memoria. [Admonita) reductа ī memoriā. [cū illis caſ.)illis īfelicitatib. ęgritudinis. [His quoq;) Magis ēt terret eā, vt caueat lędere Dianā, qa ſi ēt nūc vitaret caſus febris, tñ adhuc egeret eius auxilio ī partu, qa īuocabat̄ à parturiētibus. [Luciferas) adiutrices, q̄ ſę: ū ī lucē ferā:. [Reqret de quo ꝯiuge par. eat tibi).i. volet ſcire, ex quo marito pepererit, qa ſi ex alio paries, q ex me, dicet te eſſe ꝑiurā, & ideo nō eſſe iuuādā.

*Lecta (marginal note to "fœdera *")

ASC. NVNC qm̄ ferus hic &c.) Oē crimē reiecit in aduerſariū ſuum, docens eius gr̄a amicā, qdqd patitur, patit̄, cū is eam ſolicitet ad periuriū a quo, vt Dea eā arceat, febribus torquet. [Ad qd littera nr̄a redit?)Sunt qui intelligūt: ſic, ad qd remittis lr̄as nr̄as nolēs eas leggere cū illi omnis culpa imputāda ſit. Sed ſi hoc opinaret̄, fruſtra id niſi in principio ſcriberet. Eſt ergo ſenſus Actēde Cydippe. [Ad qd littera nr̄a redit?).i. qd ſibi velit. qd ꝑtendat, qa vult hoc ſignificare, ꝙ hic facit vt iaceas, & ſit ſuſpecta Dianæ. [Reppuleris)Gemino, p, ſcribitur, qa te corriperetur alioquin. [Amaris)Pro amaueris. [Siſte).i. retine, ne augeatur metus.

metus.[Non boue,&c.)Bona,& ſancta ſententia ſorte non in non ſancto ore.Qualis illa; Thure Deum placa,vitulum ſine creſcat aratro.& illa: Dicite Pontifices in templo quid facit aurum?& quæ ſequuntur.[Sed quæ præſtanda eſt) i.etiam.[Sine teſte fide) Vt ſit ordo. [Sed gaudent fide quæ &c.) Alij tñ vt ornatus expoſtulat,legunt fides, vt ſit,ſed ſup. fide, q̃ fides præſtãda eſt etiam ſine teſte.vnde de viro fideli dicit Cic.ꝙ cum eo etiam in tenebris mices.[Vt valeãt aliæ)Et hęc ſancta adhortatio,qua admonemur,vt corpus valeat,animã ſanare,& vitia mentis fugere.[Tantum).i.tantummodo.[Vita).i.deuita,& fuge periuria. [His quoque vitatis) i.poſito,ꝙ etiam hæc mala euaſeris,& alteri incolumis nupſeris, adhuc opus erit tibi opera Dianæ,quia ipſa eſt Lucina,quæ præeſt parturientibus, & in lucẽ venientibus,vt in Buc.Caſta faue Lucina,tuus iã regnat Apollo,ſed & Iuno Lucina dr̃.vnde Comicus,Iuno Lucina fer opem &c.Cum ergo Dianam inuocabis.quęret è quo & ita ſi ex alio,q̃ ex me,fiet memor periurij tui, & opem negabit. [Non agitur de me).i.cauſa mea,aut de periculo meo,& id amatorie quidem quia ſe plus illi,q̃ ſibi timere ſignificat,callide autem quia non ſibi ſoli per illud conſulere videtur, vt plenior ſit dictis fides.

Promittes votum: ſcit te promittere falſo:
  Iurabis: ſcit te fallere poſſe deos.
Non agitur de me: cura maiora laboro.
  Anxia ſunt vitæ pectora noſtra tuæ.
Cur modo te * dubiam pauidi fleuere parentes? (* dubiã pauidam)
  * Ignaros culpæ quos facis eſſe tuæ. (*Ignaras)
Et cur ignorant? matri licet omnia narres:
  Nil tua Cydippe facta pudoris habent.
Ordine fac referas: vt ſis mihi cognita primum:
  Sacra pharetratæ dum facit ipſa deæ:
Vt te conſpecta, ſubito, ſi forte notaſti.
  Reſtiterim fixis in tua membra genis:
Et, te dum nimium miror, nota certa furoris,
  Deciderint humero * pallia lapſa meo: (* pallida)
Poſt modo neſcio quà veniſſe volubile malum
  Verba ferens doctis inſidioſa notis.
Quod quia ſit lectum ſancta præſente Diana:
  Eſſe tuam vinctam numine teſte fidem.
Ne tamen ignoret ſcripti ſententia quæ ſit:
  Lecta tibi quondam nũc quoque verba refer.
Nube precor, dicet, cui te bona numina iungunt:
  Quem fore iuraſti, ſit gener ille mihi.
Quiſquis is eſt, placeat: qm̃ placet ante Dianæ:
  Talis erit mater: ſi modo mater erit.
Si tamen,& quærar,quis ſim, qualiſque, videto:
  Inueniet nobis conſuluiſſe deam.

HVB. PRomittes votũ)Quia poſſet dicere,ſe facies votũ dicit,facies votũ falſo,ſicut falſo per eã iuraſti te futurã vxorem meã. [Iurabis).i.ſi iurabis.[Poſſe fallere Deos)ſicut ſemel fefelliſti eã. [Laboro) Angor. [Maiore cura) q̃ de me.[Cur modo)Quærit,qd̕ fuerit in periculo mortis, & nõ dixerit patẽtibus ſui cauſam qa nihil ſciebant de illo pomo. pudebat.n.eam dicere hoc parentibus vnde hortatẽ, vt dicat, quia hoc factum nullam habet turpitudinẽ.[Dubiam) Poſitam in periculo mortis. Iuuen. Curentẽ dubij medicis maioribus ægri.[Licet)Fas eſt [Matri)Puellæ.n. ſolẽt audacius matri, quã pr̃i ſecreta ſua dicere. [Ordine) proponit ei oĩa, q̃ vult vt narret mr̃i.[Reſtiterim)Proſteterim.[Genis)Oculis. [Pallia) veſtes. [Deciderint hu.)Ceciderint ex corpore meo. [Nota certa furoris) Certũ ſignũ vehementis amoris, qñ aliqs eſt ita abſtractus aſpiciendo amicam,quod non ſentit veſtes cadere ex humeris ſuis. [Poſtmodo) ſ.referas. [Malum volubile) Pomum rotũdum.[Neſcio qua).ſ.parte templi.[Feres)Habens ſcripta.[Quod)Pomum.[Vinctam)obligatam mihi.[Refert verba)Dic ei verba formalia iuramenti. [Dicet) Mater tua. [Cui).ſ. mihi.[Quiſquis eſt)Etiã ſi eſſet mihi ignotus,debet placere mihi,quia placet Dianæ. [Talis)

lis)Quæ ita tibi ſuadebit.[Si modo mater erit)ſi vere te materno affectu amabit.[Si tamē inquiret)ſi volet ſcire,quis inueniet.[Deam conſuluiſſe nobis).i.nobis prodiſſe,& non dediſſe tibi maritum indignum.

A S C. CVR modo &c.)Vult,vt parētes ſciant,quid iurauerit,& vt illi metu mortis filiæ ſuæ inducti conſentiant.[Nota certa furoris).i.quæ res eſt. [Certa notum).i.certum indiciū. [Furoris).i.amoris nimij cōcepti. Et eſt per parentheſim inſertum,& relatiuum,ſicut ſæpe apud Maronem,ſubauditur. [Deciderunt) Quidā textus hñt,Deciderint,vt ſit modus ſubiunctiuus pro indicatiuo,quia deciderunt penultimam legitime producit.verum poetę volentes rē ſubitam ſignificare,ſæpe in ea perſona ſyllabam lōgam corripiunt,vt in Buc. Matri longe decem tulerunt faſtidia menſes. Vbi tñ quidam tulerint legunt. & in Georg. Miſcueruntq. herbas,& non innoxia verba.& in Aen Obſtupui,ſteteruntque como,& vox faucibus hæſit.hic ergo ſubito caſum ſignificat.Sicut & is,qui dicit:Non eodem curſu reſpondent vltima primus.[Poſtmodo).i.poſtmodum.[Neſcio qua).i.per quā viam. [Lecta tibi quondam nunc quoq; verba refer)Id callidiſſime monet, vt denuo etiam matre teſte ſe iureiurando aſtringat.[Si modo mater erit)ſi materno volet officio fungi.[Si tamen & quærat)Docuit iuſtum,& vtile eſſe,tu ſeruata fide ſibi nubat Cydippe,nunc idē docet & decēs, & vtile,vtile quidem prius docuit,quia ſic mortem euadat,nūc autem,quia generoſum virū,& ſui amantiſſimum obtineat.Cū vero genus ſuum laudare vix audeat patriam laudat.

Inſula Corycis quondam celeberrima nymphis
Cingitur Aegeo nomine Cæa mari:
Illa mihi patria eſt: nec, ſi generoſa* probaris
Nomina: deſpectis arguor ortus auis.
Sunt & opes nobis: ſunt & ſine crimine mores:
Amplius vtque nihil, me tibi iungit amor.
Appeteres talem, vel non iurata, maritum:
Iuratæ: vel non talis, habendus erat.
Hæc tibi me in ſomnis iaculatrix ſcribere Phœbe:
Hæc tibi me vigilans ſcribere iuſsit amor.
E quibus alterius mihi iam nocuere ſagittæ:
Alterius noceant ne tibi tela, caue.
Iuncta ſalus noſtra eſt: miſerere meique,tuique:
Quid dubitas vnam ferre duobus opem?
Quod ſi contigerit: cū iam data ſigna ſonabunt,
Tinctaque votiuo ſanguine Delos erit:
Aurea ponetur mali felicis imago.
Cauſaque verſiculis ſcripta duobus erit.
Effigiæ pomi teſtatur Acontius huius:
Quæ fuerint in eo ſcripta, fuiſſe rata.
Longior infirmum ne laſſet epiſtola corpus:
Clauſaque conſueto ſit tibi fine: vale.

* probatis, ac ſi dicat tu. tuiq; oēs probatis ſtemmata in coniuge

H V B. INſula)Dicit eſſe ex Cęa inſula,q̄ eſt in Aegeo mari,vt ſupra in argumēto dixi,q̄ ꝓbat non ignobilis q̄a olim celebrate fuit è nymphis Corycijs.cauendū,ne legat̄ Corynthijs,q̄a nec ſenſus,nec metri ratio patit̄,ſed corycijs,ita dictis à Coryco antro in Parnaſſo,de quo Strabo ſic inq̄t. Vniuerſus Parnaſſus ꝯſecratus exiſtit, & antra, & alia loca ſanctitate digna cōtinens, ex quibus celeberrimū,& formoſiſſimū extat Corycium nympharū antrū,eodē,quo & Ciliciū,nomine nuncupatū, dicit ergo in Cæa olim fuiſſe nymphas Corycias, de q̄bus Ouid. lib. I. Met. Corycidas nymphas, & numina montis adorāt, vbi male quidā legūt Corciridas.[Inſula Cæa) Adiectiue dixit, ſicut iſula Chia, pro Chios.[Illa)Inſula [Nec ſi generoſa probaris noīa).i. ēt placet nobilitas tibi. [Nec arguor) Nō probor. [Ortus auis deſpectis).i.non ſum natus vilibus,& contēptis maioribus.[Sunt & opes)Laudat ſe à reliquis,q̄bus amantes ſolent ſe laudare.[Vtq́.)Nihil.[Vt).i.q̄uis nihil iungat me tibi amplius. [Amor eſt mihi).i.certo amo te.[Appeteres).i.appetere deberes [Vel).i.etiam.[Non iurata)ſine iuramento.[Hæc tibi) Dat auctoritatem ſuis ſcriptis, dicens ſe ſcripſiſſe monitu Dianæ, & amoris. [E quibus)

bus)Diana & Amore.[Sagittæ alterius).ſ.amoris [Nocuere mihi)Quia percuſſerunt me. [Tela alterius).ſ.Dianæ. [Iuncta ſalus noſtra).i.mea vita eſt cõiuncta cũ tua,ita vt te periclitante,ego ẽ etiam periclitaturus [Duobus) Tibi,& mihi.[Quod ſi cõtigerit) Vt feras opẽ ambobus.i.vt mihi nubas.[Cũ iam data ſigna ſonabunt) Dicit qñ celebrabuntur feſta Dianæ in Delo,& offeruntur ei ſacrificia votiua,tunc Acontius ſuſpendet in templo Deæ effigiem pomi aurei,in quo duobus verſiculis teſtificabitur Cydippẽ ſeruaſſe,quæ in eo pomo ſcripta legerat,& iurauerat.[Dum data ſigna ſonabunt) Quia ſonitu turbarum vocabãtur ad ſacrificia.[Delos)Inſula,vbi colitur Diana.[Erit tincta).i.maculata. [Sanguine votiuo) ſanguine victimarum ex voto interfectarum.[Rata)Valida,habuiſſe effectum. [Longior) Dicit ſe nolle plura ſcribere,ne prolixitate fatiget,& afficia moleſtia ipſam Cydippẽ ægrotantem,& infirmam.Ordo eſt.Vale ò Cydippe,ne epiſtola longior laſſet corpus tuum,infirmum.[Et vt ſit clauſa).i.concluſa.[Fine conſueto) Quia finis epiſtolarum ſolet eſſe,vale.

AMPLIVS vtq. nihil).i.& vt nihil amplius ſup.ſit mihi,qđ cõmedes,me tibi iũgit amor **A S C.** [E qbus alterius)Ordo eſt. [E qbus).ſ.dictis duobus numinibus Diana,q̃ & Phębe,& Luna & Proſerpina,& Hecate,& Lucina dr̃,ſicut & Triuia,& Delia,& alijs epithetis,& Amor .i. Cupidine.[Sagittæ alterius).i.amoris.[Nocuere iã mihi.)Quia amore lãgueo,& vulneratus sũ ſagittis Cupidinis,& caue tibi.[Nẽ tela alt.).ſ.Phęb⁹,q̃ ẽ ſoror Phębi,hoc eſt Dianę, noceãt tibi.[Clauſaq. coſ.ſit).i.vt ſit clauſa [Fine cõſueto [Quia in fine ſolet ſcribi,vale.

IN XX. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

Licet quidam addiderint multa carmina,quæ in multis libris reperiebantur,puto tamen illa carmina non eſſe Ouidij,nam ex eadem officina exiſſe non videntur, & ægrotantem puellam veriſimile eſt breuiter reſpondiſſe itaq; non interpretabor ea, quæ dicta ſunt, quæ tamen ſi quis velit videre,non habent multum difficultatis, & quoniam ſunt reſponſiua ad præcedentem epiſtolam ,facile intelliguntur. Reſpondet autem Cydippe, ſe præ timore non auſam fuiſſe leggere epiſtolam Acontij verbis clare prolatis, ne iterum iuraret,ſicut quando legit pomum, dicit ſe fuiſſe in voluntate non legendi, niſi, quod dubitauit, ne Diana magis iraſceretur, quam dicit nimium fauere ipſi Acontio, cum æquius eſſet, quòd ſibi faueret, quia virgo deberet fauere virgini.

CYDIPPE ACONTIO.

EPISTOLA XX.

PERTIMVI: ſcriptumque tuũ
ſine murmure legi.
Iuraret ne quos inſcia lingua deos.
Et puto captaſſes iterum. niſi,vt ipſe fateris,
Promiſſum ſcires, me ſatis eſſe ſemel.
Nec lectura fui: ſed ſi tibi dura fuiſſem:
Aucta fore ſæuæ forſitan ira deæ.
Omnia cum faciam: cum dem pia thura Dianæ:
Illa tamen iuſta plus tibi parte fauet.
Vtque cupis credi, memori te vindicat ira:
Talis in Hippolyto vix fuit illa ſuo.
At melius virgo fauiſſet virginis annis:
Quos vereor paucos ne velit eſſe mihi.

PERTIMVI)cũ mihi reddita eſt epiſ.tua.[Sine murmure) ſine probatione verborum, ſed tm̃ oculis, & aio pcurrens. [Captaſſes) Decepiſſes. [Vt ipſe fateris) Nã dixit,Promiſſam ſatis eſt te ſemel eſſe mihi.[Dura) Aſpera in non legendo ſcriptũ tuũ [Sæuæ)Iratę.[Cũ faciam oĩa)In honorẽ Dianæ, & pp ipſam. [Dẽ pia thura).i.faciã ei ſacrificia thure. [Fauet tibi plus iuſta parte).i.plus æquo tuet̃ ptes tuas. [Vindicat te) Facit vindictã ,p te.[Vt cupis credi)qa tu dicis mihi qđ hęc eſt cã, quare ægroto dixit .n. ipe dicẽdũ ñ eſt,hoc tu (mihi crede)qđ ægra. Ipſo nubendi tpe ſæpe iaces. Cõſuluit ipſa tibi. **H V B.**

tibi.[Talis in Hipp.)Non tm̃ fuit Hippolyto ſuo,quem ẽt ſecundum quoſdam per Aeſculapium à morte ad vitam reuocauit,vt Virg.ſcripſit,licet Horat.aliter dicat.[Talis) Tã fauorabilis.[In ſuo Hippol.)Pro in ſuum Hippolytum.Archaiſmos,ſic Virg.Talis in hoſte fuit Priamo.[Melius)Iuſtius.[Virgo) Ipſa Diana virgo . [Fuiſſet annis virginis) Mei Cydippes,quæ ẽt ſum virgo.[Quos)Annos.[Vereor)Timeo.[Ne velit eſſe paucos mihi) qa timeo,ne velit me cito mori.Sed ne quis putet me prætermiſiſſe eoꝝ, quæ ſequũtur explanationem pp difficultatem,aut ignorantiam locoꝝ,exponam locum,qui omnium difficilimus putatur,de quo à multis rogatus ſum,qui ſe viros dictos fruſtra conſuluiſſe dicerẽt, quibus iam viua voce dixi,quid ſentirem.Is locus eſt. Miror & innumeris ſtructã de cornibus Aram,Et de qua pariẽs arbore nixa Dea eſt.Aram ſtructam de cornibus,Aram Dianę intellexit,quæ ita erat ſtructa,qm̃ ipſa eſt Dea venationis, cuius indicia ſunt cornua feraꝝ, aut de cornibus tm̃modo ceruorum factam intelligit,qui ſunt in tutela Dianæ. Arbor de qua Dea pariens eſt nixa,quæ ſit,ipſe Ouid.aperte declarat lib.6 Met.his verſibus. Illic incũbens cũ Palladis arbore palmæ Edidit inuita geminos Latona nouerca. Arborẽ igĩ palmæ,& oliuę ſignat,cui incũbens Latona Dianã,& Apollinẽ peperit,hoc aũt in Delo fuit.

A S C. P E R T I M V I) Breuis eſt hæc Epiſtola,aut qa reſiduum perijt, aut qa plura ægrotantẽ ſcribere non decuit.[Sine murmure).i.ſine voce Iuraret ne quos inſcia lingua deos.[Aucta foret ſæuæ forſitã ita Deæ)Hoc dicto conſentit in ſnĩam Aconti. Nam ſibi perſuaſum ſignat febrẽ illam à Dea irata illatã.[Illa tñ iuſta) Honeſtatis gr̃a dicit ſe coactam,vt conſentiat Acõtio cõtra voluntatem paternam.[Memori ira)Sic Maro.Memorẽ Iunonis ob irã.[Talis in Hippolyto vix fuit)Bene dubitat.Nã Virg. dicit eũ reuocatum à morte Pęonis herbis.Horat.aũt,inquit.Neq;.n.Diana pudicũ liberat Hippolytũ. [Quos vereor paucos ne velit eſſe mihi)Ego quaſi plura ſcribere nequiẽs,ſic artificioſe epiſt.clauſiſſe potuit.

I N Heroidas hæc habuimus,vt ad te quam emendatiſſima mitteremus,(quæ vt in Academicis Varro)quoniam indocti doctique non forent probaturi,edere non dubitauimus. Cupimus enim inuidi beneuolique,qualeſcunq; legant,illi,vt aliena ex merito, ſi qua eſt, laude rumpantur,hi vero tecum meis vigilijs,& laboribus gratulentur.

Or̃a hæc carmina ſequẽtia nõ leguntur ĩ antiquis exẽplaribus neque ea Planudes transfert. atque ideo non ſunt fortaſſe ipſi Ouidij.

Languor enim cauſis non apparentibus hæret:
Adiuuor & nulla feſſa medentis ope.
Quã tibi nunc gracilẽ vix hæc reſcribere quamq;
Pallida vix cubito membra leuare putas?
Nunc timor accedit nequis niſi conſcia nutrix,
Colloquij nobis ſentiat eſſe vices.
Ante fores ſedet hæc,quid agamq; rogantibus ĩter
Vt poſſim tuto ſcribere, dormit ait.
Nox, vbi ſecreti longe cauſa optima ſomnus
Credibilis tarda deſinit eſſe moræ:
Iamq; venire videt, quos non admittere durũ eſt:
Excreat, & ficta dat mihi ſigna nota.
Sicut eram properans verba imperfecta relinquo:
Et tegitur trepido littera cantu ſinu.
Inde meos digitos iterum repetita fatigat:
Quantus ſit nobis, aſpicis ipſe labor.
Quæ peream, ſi dignus er. . vt vera loquamur:
Sed melior iuſto, quam . . veris, . ero. • Ego
Ergo te propter toties incerta ſalutis
Commentis pœnas, doq;, dediq; tuis.
Hec nobis formæ te laudatore ſuperba
Contingit merces, & placuiſſe nocet.
Si tibi deformis, quod mallem, viſa fuiſſem:
Culpatum nulla corpus egeret ope.
Nunc laudata gemo, nunc me certamine veſtro
Perditis, & proprio vulneror ipſa bono.
Dum neque tu cedis, nec ſe putat ille ſecundum:
Tu votis optas illius, ille tuis.
Ipſa velut nauis iactor, quam certus in altum
Propellit Boreas: æſtus & vnda refert.
Cumq; diei caris optata parentibus inſtat.
Immodicus pariter corporis ardor ineſt.
Et mihi coniugij tempus crudelis ad ipſum
Perſephone noſtras pulſat acerbe fores.
Iam pudet, & timeo quamuis mihi conſcia nõ ſim
Offenſos videar ne meruiſſe deos.
Accidere hos aliquis caſu contendit, & alter
Acceptum ſuperis hunc negat eſſe virum.
Ne ne mihi credas in te quoque dicere famam:
Facta veneficijs pars putat iſta meis.
Cauſa latet, mala noſtra patent, vos pace mouetis
Aſpera ſummota prælia: plector ego.
Dicam nunc, ſolitoq; tibi ne deſpice more:
Quid facies odio? ſic vbi amore noces.
Si lædis, quod amas, hoſtem ſapienter amabis?
Me precor, vt ſerues, perdere velle velis.

Aut

Aut tibi iam nulla eſt ſperata cura puella.
Quam ferus indigna labe perire ſinis.
Aut dea ſi fruſtra pro me tibi ſæua rogatur:
Quid mihi te iactas? gratia nulla tua eſt.
Eligo quid fingas: non vis placare Dianam:
Immemor eſt noſtri: non potes, illa tui eſt.
Vel nunquam mallem, vel nõ mihi tempore in illo
Eſſet in Aegeis cognita Delos aquis.
*Tunc mea * difficili deducta eſt æquore nauis:*
Et fuit ad cœptas hora ſiniſtra vias.
Quo pede proceſſi? quo me pede limine moui?
Picta mea tetigi quo pede texta ratis?
** His tamen aduerſo redierunt carbaſa vento:*
Mentior ah demens. ille ſecundus erat:
Ille ſecundus erat, qui me referebat euntem:
Quiq́; parum felix impediebat iter.
Atque vtinam conſtans contra mea vela fuiſſet:
Sed ſtultum eſt venti de leuitate queri.
Mota loci fama properabam viſere Delon:
Et facere ignaua puppe videbar iter.
Quam ſæpe, vt tardis, feci conuitia remis:
Queſtaq́; ſum vento lintea parca dari.
Et iam tranſiera Myconẽ, iã Tenon, & Andron:
Inq́; meis oculis candida Delos erat.
Quam procul vt vidi: quid me fugis inſula dixi?
Laberis in magno nunquid, vt ante, mari?
Inſtiteram terræ: cum iam propè luce peracta
Demere purpureis ſol iuga vellet equis.
Quos idem ſolitos poſtquam reuocauit ad ortus.
Comuntur noſtra matre iubente comæ.
Ipſa dedit gemmas digitis, & crinibus aurum:
Et veſtes humeris induit ipſa meis.
Protinus egreſſæ, ſuperis, quibus inſula ſacra eſt:
Flaua ſalutatis thura merumq́; damus.
Dumq́; parens aras votiuo ſanguine tingit:
Feſtaq́; fumoſis ingerit exta focis
Sedula me nutrix alias quoque ducit in ædes:
Erramuſq́; vago per loca ſacra pede.
Et modo porticibus ſpatior: modo munera regum
Miror: & in cunctis ſtantia ſigna locis.
Miror & innumeris ſtructam de cornibus aram:
Et de qua pariens arbore nixa Dea eſt:
Et quæ præterea (neque enim meminiue, libet ue,
Quidquid ibi vidi, dicere) Delos habet.
Forſitan hæc ſpectaris, à te ſpectabor Aconti.
Viſaq́; ſimplicitas eſt mea poſſe capi.
In templum redeo gradibus ſublime Dianæ:
Tutior hoc ecquis debuit eſſe locus?
Mittitur ante pedes malum cum carmine tali.
Hei mihi iuraui nunc quoque penè tibi.
Suſtulit hoc nutrix mirataq́;, perlege dixit.
Inſidias legi magne poëta tuas.
Nomine coniugij dicto, confuſa pudore.
Senſi me totis erubuiſſe genis.
Luminaq́; in gremio veluti defixa tenebam:
Lumina propoſiti facta miniſtra tui.
Improbe quid gaudes? aut q̃ tibi gloria parta eſt?
Quid vir me eluſa virgine laudis habes?
Non ego conſtiteram ſumpta peltata ſecuri:
Qualis in Iliaco Pentheſilea ſolo.
Nullas Amazonio cælatus balteus auro, * Difficilis.
Sicut ab Hippolyta, præda relata tibi eſt.
Verba, quid exultas, tua ſi mihi verba dederunt?
Sumq́; parum prudens capta puella dolis?
Cydippen pomum, pomum Schœneida cepit. * Bis
In nunc Hippomenes ſcilicet alter eris.
At fuerat melius, ſi te puer iſte tenebat:
Quem tu neſcio quas dicis habere faces:
More bonis ſolito ſpem non corrumpere fraude.
Exoranda tibi, non capienda fui.
Cur, me cum peteres, ea non profitenda putabas:
Propter quæ nobis ipſa petendus eras?
Cogere cur potius, quam perſuadere volebas?
Si poteram audita conditione capi.
Quid tibi nunc prodeſt iurandi formula iuris?
Linguaq́; præſentem teſtificata deam?
Quæ iurat, mens eſt, nil coniurauimus illa:
Illa fidem dictis addere ſola poteſt.
Conſilium prudenſq́; animi ſententia iurat:
Et niſi iudicij vincula nulla valent.
Si tibi coniugium volui promittere noſtrum:
Exige polliciti debita iura tori.
Sed ſi nil dedimus, præter ſine pectore vocem:
Verba ſuis fruſtra viribus orba tenes,
Non ego iuraui: lege iurantia verba,
Vir mihi non iſto more legendus erat:
Decipe ſic alios: ſuccedat epiſtola pomo:
Si valet hoc magnas diuitis aufer opes.
Fac iurent reges ſua ſe tibi regna daturos:
Sitq́; tuum, toto quidquid in orbe placet.
Maiores hac ipſa multo (mihi crede) Diana:
Si tua iam præſens littera numen habet
Cum tamen hæc dixi: cum me tibi firma negaui:
Cum bene promiſſi cauſa peracta mei eſt:
Confiteor, timeo ſæuæ Latoidos iram:
Et corpus lædi ſuſpicor inde meum.
Nam quare, quoties ſocialia ſacra parantur:
Nupturæ toties languida membra cadunt?
Ter mihi iam veniens poſitas Hymenæus ad aras
Fugit: & è thalami limine terga dedit.
Vixq́; manu pigra toties infuſa reſurgunt
Lumina: vix moto corripit igne faces.
Sæpe coronatis ſtillant vnguenta capillis.
Et trahitur multo ſplendida palla croco.

Cum tetigit limen, lacrymas mortiſq; timorem
  Cernit, & à cultu multa remota ſuo.
Proijcit ipſe ſuas deducta fronte coronas:
  Spiſſaq; de nitida tergit amoma coma.
Et pudet in triſti lætum conſurgere turba.
  Quiq; erat in palla, tranſit in ora rubor.
At mihi ve miſeræ torrentur febribus artus.
  Et grauius iuſto pallia pondus habent.
Noſtraq; plorantes video ſuper ora, parentes.
  Et face pro thalami, fax mihi mortis adeſt.
Parce laboranti picta dea læta pharetra,
  Daq; ſalutiferam iam mihi fratris opem.
Turpe tibi eſt, illum cauſas depellere leti.
  Te contra titulum mortis habere meæ.
Nunquid, in vmbroſo cum velles fonte lauari,
  Imprudens vultus ad tua labra tuli?
Præterij, ne tuas de tot cœleſtibus aras?
  Atque tua eſt noſtra ſpreta parente parens,
N[illegible] peccaui, niſi quod periuria legi.
  Inq; parum fauſto carmine docta fui.
Tu quoque pro nobis, ſi non mentiris amorem,
  Thura feras proſint, quæ nocuere, manus.
Cur, quæ ſuccenſet, quòd adhuc tibi pacta puella
  Non tua ſit. fieri ne tua poſſit, agit?
Omnia de viua tibi ſunt ſperanda, quid aufert
  Sæua mihi vitam, ſpem tibi diua mei.
Nec tu crediderîs illum, cui deſtinor vxor,
  Aegra ſuperpoſita membra fouere manu.
Aſſidet ille quidem quantum permittitur ipſi:
  Sed meminit noſtrum virginis eſſe torum.
Et quoque neſcio quid de me ſenſiſſe videtur,
  Nam lacrymæ cauſa ſæpe latente cadunt.
Quod Et minus audacter blanditur, & oſcula rara
  A cipit, & timido me vocat ore ſuam.
Nomen Nec miror ſenſiſſe, notis cum prodar apertis.
Dextrũ In [illegible] latum verſor, cum venit ille, latus.
Nec loquor, & tecto ſimulatur lumine ſomnus.
  Captantem tactus eijcioq; manum.
Ingemit, & tacito ſuſpirat pectore, meq;
  Offenſam quamuis non mereatur habet.
Si mihi, quòd gaudes, & te iuuat iſta voluptas,
  Si mihi, quod ſenſus ſum tibi faſſa meos,
Si mihi lingua foret, tu noſtra iuſtius ira,
  Qui mihi tendebas retia, dignus eras,
Scribis, vt inualidum liceat tibi viſere corpus.
  Et procul à nobis, & tamen inde noces.
Mirabar quare tibi nomen Acontius eſſet,
  Quod faciat longe vulnus, accumen habes.
Certe ego conualui nondum de vulnere tali.
  Vt iaculo, ſcriptis eminus icta tuis.
Quid tamen huc venias? ſane miſerabile corpus.
  Ingenij videas bina trophea tui.
Concidimus macie, color eſt ſine ſanguine, qualẽ
  In pomo refero mente fuiſſe tuo.
Candida nec mixto ſublucent ora rubore.
  Forma noui talis marmoris, eſſe ſolet.
Argenti color eſt inter conuiuia talis
  Quod tactum gelidæ frigore pallet aquæ.
Si me nunc videas, viſam prius eſſe negabis,
  Arte nec eſt dices iſta petenda mea.
Promiſſiq; fidem, ne ſim tibi viſa, remittes.
  Et cupies illud non meminiſſe deam.
Forſitan & facies iurem vt contraria rurſus,
  Quaque legam, mittes altera verba mihi.
Sed tamen aſpiceres vellem, prout ipſe rogabas.
  Et diſceres ſponſæ languida membra tuæ.
Durius & ferro cum ſit tibi pectus Aconti,
  Tu veniam noſtris vocibus ipſe petas.
Nec tamen ignores, ope qua reualeſcere poſſim,
  Quæritur à Delphis fata canente Deo.
Et quoque neſcio quantũ nũc vaga fama ſuſurrat,
  Neglectum queritur teſtis habere fidem.
Hoc deus, & vates, hoc & mea carmina dicunt.
  At deſunt voto carmina nulla tuo.
Vnde tibi fauor hic? niſi quàm noua forte reperta
  Quæ capiat magnos littera lecta deos. (eſt
Teq; tenente deos, non ſequor ipſa deorum.
  Doq; libens victas in tua vota manus.
Faſſaq; ſum matri deceptæ fœdera linguæ.
  Lumina fixa tenet plena pudoris humo.
Cetera cura tua eſt, plus hoc quoque virgine factũ
  Non timuit tecum quod mea carta loqui.
Iam ſatis inualidos calamo laſſauimus artus.
  Et manus officium longius ægra negat.
Quid, niſi quod cupio me iam coniungere tecum,
  Reſtat vt aſcribat littera noſtra? vale

AD FRANCISCVM ARAGONIVM FERDINANDI REGIS NEAP. F. DOMITIVS CALDERINVS S.

MIRIFICVM eſt ſtudium meũ Franciſce, & vel ũ[illegible] quædã egregia in eos, q de ſe ſpem aliquã probitatis, & indolẽ præbent, neq; vllum finem facio cogitandi de ijs, quæ ad eos vel iuuandos, vel ornandos pertinere arbitror. Quod cũ de omnibus facere ſoleo, tũ me id in primis debere exiſtimo ijs, q vel populis aliqñ præfuturi ſunt, vel nationũ clientelas habituri. Video. n.

Platonem

Platonem philoſophorum, vt ille ait, Deum cum de ciuiũ ſuorum educatione multa ſapiẽter, eloquentiſſimeq. præcepiſſet, vnumque iuuentutis moderatorem compluribus, ſatis eſſe monuiſſet, in filijs regis quatuor educationis magiſtros requiſiuiſſe, moribus & doctrina inſignes. Nimirum maiore cura cenſuit Plato formandum, quod multorum oculis aliqñ exhibiturus erat, nam bonus princeps tã omnibus communis eſt, quàm lex ſanctiſſima & æquabilis ciuium ſocietati accommodata. Incredibilem tu regis potentiſſimi filios de te expectationem concitaſti, & cum illa ætate, veluti in tenellis arboribus floribus contenti eſſe ſoleamus in nobis iam formatos virtutum fructus produxiſti. In quo plane declaras te paternæ gloriæ magnitudinẽ, & ſplendorem, nulla omnino ex parte ignorata, cum ad eã vel aſſequendam, quod optabile eſt, vel ſuperandam, id quod ipſe fortaſſe cupias, nos certe vix ſperare audemus, tantis iam famæ, laudumq. præſidijs te compares, & concẽdas. Hæc cũ ex alijs accipio, tum ex Corelio, multiſq. ampliſſimi, diuiniq. Principis Cardinalis, tui Neapolitani neceſſarijs. Hi. n. ſiue ꝙ domi te ſæpe audiant, ſiue quod in te præcipuam, immortalemq. obſeruantiã contulerunt, de te mecum & frequenter, & honorifice loquuntur, in primiſq. de literarum ſtudio. Quo in gñe cum ab ineunte ætate verſatus ſim, ſtatui eſſe cũ inſtituti mei, quod initio ꝓpoſui, tũ ſuſceptę de te opinionis aliqd mittere, quod per ętatẽ in tua iſta felici Campania aliqñ leges, nõ tam quidem, ꝙ hæc boni Principis animũ formare poſſint, qua relaxare. Scio. n. placere ijs, quos tecum habes, vt vel luſibus animum interdũ, grauiorumq. ſtudiorũ curam remittas. Vbi vero tu, aut libẽtius velis conquieſcere, aut honeſtius poſſis, quas in literis, habes nihil. Quòd vt neq; hoc tpe alienum videatur, neq; ęta te tua efficere ſtudui. Itaq; accipies a Domitio tuo hanc elucubratiunculã in Sappho Ouidij obſcurioraq. Propertij loca in qbus ſiqd pręterea deſiderabis, dabis operã, vt ſciã. Ego. n. tã libẽter perfi ciã, q ſtudioſe incepi. Simul agnoſces ciuẽ tuũ Papiniũ poëtam, quẽ ꝓximis vigilijs oĩbus priſtinæ dignitatis, famæq. ornamentis reſtituẽdũ curaui. Vale ex Vrbe.

DOMITII IN SAPPHO OVIDII ARGVMENTVM.

CAllias Methymneus nulla lucubratione nobilior fuit, q̃ interpretatione poëmatũ Alcæi, & Sapphus, tanta erant æſtimatione eius mulieris ſcripta, quod Papin. in patris Epicedio ſatis teſtatus eſt, cũ eã locauerit inter antiquos vates. & Strabo rẽ mirabilẽ eã appellat, nullamq. in poëtice ſic ea conferri poſſe arbitratur. dederũt quidẽ operã poëtice præter hanc tres Corynnæ, de quibus in Siluarũ commentarijs ſcripſimus, Erynnaq; concubina Sapphus fuit, vt Euſtachius ſcribit. Ea Lesbia, vt alij putant Rhodia, vel Teia, poëma cõpoſuit lingua Dorica ccc. verb. opos abſoluit, quorũ dignitas cũ Homero cõrendit, in eã illud Epigrãma græcũ editum eſt. ἐννέα τὰς μούσας φασίν τινες ὡς ἀλιγέρω ... Σαπφὼ μουσῶν ... Theano præter mulier Locris Lyrica fuit, & Mœro, q̃ hymnũ in Neptunũ cõpoſuit, & Charixena, & Praxila De Sappho hæc Suidas apud Græcos. Sappho Simonis, vt alij putant Eunomini, vt alij Erigyi, vt alij Ecriti, vt alij Semi, alij Camonis Eurchi, alij nõnulli Scamãdronimi, qbus aſtipulaĩ Herodot⁹, mr̃e Clide Lesbia ex Ereſo, Lirica nata 42 Olympiade, quo tpe & Alcæus, & Steſichor⁹, & Pittacus, tres fr̃es habuit, Larichũ Caraxũ, Eurigiũ Cereolę viro Andrio ditiſſimo nupſit, cui filiã peperit Clida nomine, amicas treis Athidẽ, Teleſippã, & Megarã habuit, ad libidinẽ vſa dr̃. Diſcipulas, Anagorã Mileſiã, Gongylã, Colophoniam, Eunicã Salamintã. ſcripſit libros Lyricos nouẽ. Prima plectrũ reperit, ſcripſit Epigrãmata, Elegias, Iãbos, & Nænias. Sappho Lesbia ex Mytilene, Pſalteria hæc amore Phaonis Mytilenei ex Leucade ſe deiecit, nõnulli huic car Lyricũ tribuũt. hæc Suid. gręce, huius poemata laſciua fuiſſe idicat Oui. Lesbia qd docuit Sappho; niſi amare puella? & in Arte Am. Nota ſit & Sappho, qd. n. laſciuus illa? Hora. Viuuntq; commiſſi calores Aeolię fidib. puellę. Viro Cereola mortuo & Clyde filia ſupſtite relicta, in amorẽ Phaonis incidit, qd̃ Plin. herbæ tribuit 22. natalis hiſt. vbi de cẽtũ capita ita ſcribit: portẽtoſũ, qd̃ de ea tradĩ, radicẽ eius alterutrius ſexus ſimilitudinẽ referre, rarã inuẽtu, & ſi viris ꝯtigerit mas, amabiles ẽi fieri, ob hoc & Phaonem Lesbiũ dilectum a Sappho, mulięq. circa hanc non magorũ ſolum vanitates, ſed ẽt Pythagoricorũ. hæc Plin. quamuis mendoſe

in nonnullis libita ſcriptū ſit. ob hoc Phaonē, & Lesbiū dilectos Sappho, ſed ita legēda ſunt verba Plinij, vt nos recitauimus. cæterū. n. dilexit Phaonē mortuo viro, cū Plau. ait ī milite: Nulli mortali ſcio obtigiſſe hoc, niſi duob. tibi, & Phaoni Lesbio græco deniq; Epigrāmate ab Antipatro Sidonio, tanq̃ decima Muſa ornatē, poëmata illius extāt nulla. Epiſt. hæc Ouid. eſt alijs Heroidū inſerta, qđ in Corynna ſua teſtat ad Macrū ſcribēs, cū Heroidum noīe, ſe ad viros ſcribere ait. Quodq́. tenēs ſtrictum Dido miſerabilis enſem Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyræ, & cū noīe virorū Epiſt. finxit Sabinus poëta, Phaonis quoque noīe ſcripſit ad Sappho, de quo Ouid. Quam cito de toto redijt celer orbe Sabinus, Scriptaq́. diuerſis rettulit ille locis. & paulò poſt, Triſtis ad Hypſipylē ab Iaſone lr̃a venit. Dat votam Phœbo Lesbis amica lyrā. i. accipit lr̃as à Phaone Sappho eum nō reditur̄, quare ſe de Leucade deiecit, atq; ita amore liberata lyrā dicauit Phœbo, quā volerat. nam ita ſcripſit, Inde Chelyn Phœbo cōia munera ponā: Et ſub ea verſus vnus & alter erit. Hęc aūt Epi. ab Oui. compoſita affectus, q mitiores ſunt, copioſius exprimit, q̃ vlla alia, nā eā locupletauit poëta ex poëmatis Sapphus, q̃ molliſſima ſunt, vt ēt de Hom. multa trāſtulit, & ex Odiſſea in Penelope, & ex Iliade in Briſeide. Tm̄ aūt abeſt, vt hanc Epiſt. purē à Sappho ſcriptā, vt ēt ſtatuā inſeri oportere, epiſt. Ouidij, & ſtatim locandā poſt Didonem, nā eo ordine poëta ſcripſit, ſi q̄dē eius verſibus credimus paulò ante à nobis recitatis. ſed cū alijs mollior eſſet, varietateq́. blādiretur, dum ſeorſum à nōnullis ediſcitur, ſcribiturq́. ſola, libelli nomen meruit, & auctoris fidem inuenit mulieris lugenti, cū lacrymas, & amātis decorū oī ex parte impleat. de huius ſaltu ad Leucada, de Charaxi amore in Rhodopē, ſui locis dicemus. Inter ea illud obſeruādū eſt, partes laſciuiores, & impudica verba huic attribui, nā ſupra muliebrem ꝯdōnem in amores ardebat, cū nō modo virū perdite amauerit, ſed aliarū quoq; mulierū tribas fuerit, hoc eſt inſultādo illis fricaret, nā τρίβειν fricare eſt, quod apud Iuu. & Mart. diximus, & ab Horatio maſcula Sappho appellatur, ea de cauſa, q̃uis Porphyrio eū locum interpretans ambiguendo ſcribat maſculā dici, vel ꝙ operā poëticæ dederit quoq; eſt viri, vel ꝙ & tribas fuerit, qđ & ipſa ingenue fatetur, q̃uis mutatis amicarū noībus. nam, quas amauit, p̄cipue tres fuerūt. Atthis, Teleſippa, & Megara, ſed de his ſuo loco. Phaō in Siciliā diſceſſerat, puella amoris ignibus incēſa, & plenè ardēs, cum ab illo ſe ſperni vereretur, ſtatuis ēt capitis periculo furore lenire demiſſo corpore ex Leucade, ſed anteq̃ illud accedat, ꝑ incōſtantiā muliebrē tentās, quod deſperauerat, hac Epiſt. eū reuocare ſtudet, faciens abūci inuidiam ſuæ ꝯdōnis, & calamitatis, quā oībus incōmodis miſerabilem oñdit dū & voluptates oēs ſe abieciſſe ſcribit Phaoni cauſa, in tāto dolore carmē nō ſuccurrere, ſe ludibrio eſſe fratri, filiā paruā ſuperſtitē deniq; oēs miſericordiæ articulos excutit, nō ſexus, nō fortunæ mutatio, nō habitus, nō rerū oīum deſperatio, nō q̄dq̄d mite eſt, & mouet, p̄termittit.

SAPPHVS PHAONI.
EPISTOLA XXI.

NVNQVID, vbi aſpecta eſt ſtudioſæ littera dextræ:
Protinus eſt oculis cognita noſtra tuis?
An, niſi legiſſes auctoris nomina Sapphus:
Hoc breue, neſcires, vnde mouetur opus?

DOM. * Ecquid ne

NVNQVID vbi aſpecta ē) Principiū aūt epiſt. interrogationem habet, & quidē figuratam, nā inſtandi aliqñ gr̃a interrogamus, vt, Quouſq; tandem abutere patiētia nr̃a Catilina? nō. n. illic Cic. interrogat, vt ſciat, ſed vt ita acrius vrgeat, interrogamus ēt quod negari nō poſſit, aut vbi rñdendi difficilis eſt rō, aut inuidiæ gr̃a, vt illud Medeæ apud Senecā. Quas peti terras iubes? aut miſerationis, vt illud Sinonis: Heu q̃ me tellus, inq̄t. q̃ m̄ā æquora pñt Accipere? Deniq; multis figuris interrogamus. Hæc aūt Sapphus īterrogatio ironiā quādā ſub oſtendit, & īſenſa Phaonis crudelitati ſui obliuionē expoſtulat, atq; accuſat, nihil. n. aliud ſignat

quatuor primi verſus,niſi ſe iā deſeri,dū ambigūt an ſtatim ille agnouerit literā,an neſcie rit,niſi legiſſet nomē,qđ.ſ.exciderat.[Litera ſtudioſę dextra)Doctrinā ſuā indicat,cū,inqt, videres characteres tā ſtudioſe,& docte formatus,an cognouiſti eſſe epiſt.à me?[Studioſę) ſtudioſi boni dñe,& lr̃is erudi:i,mihi adeo late patere vr̃,vt diligētē ī ſuo gñe artificē ſignet ſtudioſum,librarium,pictorē,atq; id genus.[Sapphus auctoris).i.niſi legiſſes me eſſe eam, quę mitteret epiſtolam [Nam ita inſcripta erat:Sappho Phaoni)Penitus ignorabas,à quo mitteret? Auctore non eſt q ı ēm facit,ſed q princeps eſt,& primus iubet,vt aliqd fiat,multaq́ fieri pñt ab aliquo,alio tñ auctore,q nihil in his agat,inde illud apud Liu. frequēter, vt p̃res fiant auctores,vt perinde accipiant,ac ſi ipſi iuſſiſſent, & ad militiā tranſlatū auctorare formar,qđ eſt eligere in militiā, ex eo tractū, ꝙ niſi imperatores ſenatu auctore bellū gererent,triumphum non merebantur,cum aūt illis auctoribus bellū gerebāt,quaſi aucto ritati ab illis nauabāt operam,& miles actoratus ab imperatore ei operam præſtabat,rece ptus.ſ.in munera militaria & imperatoris fidē.Inde ex auctorate,diminuere eſt,& auctora mentum ſignat illam aſcriptionem ſimpliciter.Dabunt veniam manes Laurentij,nō.n.video quare ille auctoramētum pro ſtipendio accipiat,& ne auide hæc agere videar,nō refel lam oĩa illius teſtimonia , vnum illud ſatis nō modo infirmum eſt pro illo, ſed pro nobis firmiſſimum,quod ex Quintiliani declam. affert,nec difficilē ſanè ſub illo p̃ſertim auctora mento miſſionem habuiſſe,ſed voluit gladiator viuere,dicat obſecro, an auctoramentū il lic pro ſtipendio accipiatur,nō n gladiator illic faciebat ſtipendium, ſed p̃ſtans operam vicariā obijciebatur arenæ . habuiſſet,inquit,miſſionē ſub illo preſertim auctoramēto.i.cum ita eſſet aſcriptus in gladiaturā,nam pro altero eū acceperat munerarius, vt parua ei videretur futura iactura, ſi inueni miſſionē dediſſet . Auctorat ergo imperator militem,cum eū aſcribit nā quidquid deinceps agit miles auctoratus,ad imperatorē refertur cui victoriā parat ita qdqd ex Liuio ille affert,& Sen.ad hāc ſniam nr̃am deducitur,vt in lib. nr̃arum obſeruationem oſtendimus.[Sapphus)Genitiuus grę̄cus eſt.Fab.quidē in prima inſtit.ita ſcribit . Nunc recentiores inſtituerunt græcis noībus græcas declinationes potius dare, quod tñ ipſum nō ſemper fieri pōt,mihi aūt placet latinam rōnem ſequi,quouſq; patitur decor. Neq; n.iam Calypſonem dixerim,vt Iunonem , q̄q̄ apud antiquos Cæſar vtitur hac rōne declinādi,ſed auctoritatē conſuetudo ſuperauit.In ceteris,quæ poterunt vtroq; modo non indecenter efferi,q græcā figurā ſeq malet,nō latine quidē, ſed citra reprę̄hēſionē loqtur, qbus ex verbis dicimus Cę̄ſarē fuiſſe dictum Sapphonis potius,q̄ Sapphus,ſed tñ hoc nō indecēter efferri ſentit.Quint.vt Iouē legis apud Plau.qđ grāmatici quoq; nr̃i obſeruarent.

Nvnqvid vbi aſpecta eſt) Quia oĩa ad vnguem , & perquam graphice à Calderino declarantur fruſtra longus ſim, ne tñ nil dicam,ſcies hanc epiſtolam, vt ceteras, ab Ouid. compoſitam,nec verſam,ſeu tranſlatā,ſed excogitatā, licet Sappho multa carmina ſcripſerit,nec eius generis ſolum,quod ab ea Sapphicum dicitur, ſed & alia multa,verum q́ græce,non latine ſcripſit,inſaniunt,qui hanc epiſtolā,vt eſt,ab ea cōpoſitam ſomniant. [Nunquid,)q.d puto.ꝙ non,cum tñ debeat.[Vbi).i.ſtatim,poſtquam.[Litera) Metri cauſa ſingulariter pro epiſtola ponitur,ſicut contra nomina pro eo,quod eſt nomen.ponit.[Auctoris Sapphus:) Ergo auctor ab auctoritate communis eſt generis . vnde Iuno apud Virg. Auctor ego audendi [Sapphus)Græcus genitiuus,quo libentius vtar,quàm lat no in conſimili dictione græca . Habemus autem, vt Seru. docet ad illud 7. Aen. Luct ſiran. Alecto, fratris caſu in vſu,genitiuum in us,& accuſatiuum, & vocatiuum nominatiuo ſimile in o. A S C.

Forſitan & quare mea ſint alterna requiris
Carmina: cum Lyricis ſim magis apta modis:
Flendus amor meus eſt: * elegeia flebile carmen:
Non facit ad lacrymas barbitos * illa meas.
Vror, vt, indomitis ignem exercentibus Euris *
Fertilis accenſis meſſibus ardet ager.

Carmina mea alterna:)Elegiaca,nam alternis numeris ſuccedūt heroicis in qbus claruerūt apud Græcos Callimach⁹ Thletas Alexāder,Aetolus,Antimachus,Caliinus, Mimermnus, Thyrreus Lacedæmonius.Inſtituti Elegi pri DOM.

* *Elegi quoque flebile.*
* *Vlla.i. nullum carmen lyricum.*

Arua Phaon celebrēt diuerſa Typhoïdos Aetnæ:
Me calor Aetnæo minor igne tenet.
Nec mihi, diſpoſitis quæ iungam carmina neruis
Proueniunt, vacuæ carmina mentis opus:
* Nec mihi Pierides ſubeunt, Dryadesue puellæ,
Nec me Lesbiadum cetera turba iuuant.
* Vilis Amythone, vilis mihi candida Cydno:
Non oculis grata eſt Atthis, vt ante, meis.

mū deflēdo deſiderio mortuo rū. mox ad amores traducti, ſed nomē ñ retinuerūt à miſerabili cā n, quē olim funde bāt.nā ἐλεεῖν eſt misereri. [Lyricis modis) Nā & ſi elegiā attigerit aliqñ Sappho,m̄ lyricis numeris præſtabat. De lyricis aūt poetis,& carmine require re,q̄ elucubrauimus paulò ante in vltimo Silu. [Flendus Amor) Rationē affert,quare à lyricis ad elegos tranſierit.ait.n.argumento operis ſe impelli. Poſſem inquit,lyricis amores ēt includere,ſed lacrymis non conuenit,quibus elegia manare ſolet. [Elegeia flebile carmen,) Ambitus eſt recurrentis in ſe ſyllogiſmi. Tu,inquit, fortaſſe queris,quare ſcribā elegos,amor meus deflendus eſt.Elegia eſt carmen flebile,pro pterea nunc mihi magis conuenit,quàm lyricum.elegi verbum non placet,frigidum.n.eſt. elegia ratione ſyllabæ non offenditur,cum eodem iure alibi defendatur.Ouid.in Corinna; Venit odoratos elegia nexa capillos.& alibi: Flebilis indignos elegia ſolue capillos. [Non facit) Non ſatis eſt,nec conuenit. [Barbytos) Heſychius verborum Græcorum interpres docet Barbyton eſſe genus citharæ lyricæ,vel ipſam lyram.Pollux locat eam inter inſtrumenta,quæ manu pulſantur.Strab vero auctor eſt nomē eſſe barbarum,nam qui Helicona muſis conſecrarunt,Thraces fuerunt,& antiqui vates,Ephorus,Orpheus.Muſæus,Thamyris, qui Baccho in Aſiam cōſecrarunt in Indiam vſque, Barbari,vnde multa muſica inſtrumenta Barbaris numinibus deſignantur,vt nabla,ſambuca,magades, barbitos.[Barbitos).i.vi-lum carmen lyricum.vario autem genere profertur,maſculino ab Horat.Age dic latinum barbite carmen Lesbio primum modulate ciu. Fœmin no ab Ouid.hic,neutro ab alijs multis chordis fuiſſe indicat Theocritus,qui eam πολύχορδον appellat. [Agar fertilis) Plenus ſegere.[Ardet) Ardere ſolet. [Exercentibus) Diuerſas in partes iactantibus. [Phaon) Nomen liberti Neroniani,cuius meminit Tranquil.[Phaon) Lesbius inſignis forma,delitiæ Sapphus,carmine tantum amicæ nobilis. [Celebrat) Tenet,& colit. [Aetnæ) Aetna mons Siciliæ notiſſimus,ſortitus nomē ab Aetna heroë,vt Caſtor ſcribit,nomine loci,cuius filiū Lucius quidem temporibus Tiberi ſe profeſſus loca finitima latrocinijs infeſtauit. ſed Romam ductus pœnas dedit.Catane itē oppidum Siciliæ,Aetna olim dicebatur,quod nomen incolis expulſis Hieron rex dedit.de monte nunc intelligit, ſub quo Typhoëum fulmine ictum eſſe poëtæ fabulantur.Virg.Illic dixit eſſe.Enceladum Silius:Typhoëum ſub Inarime inſula Campaniæ ponit.non ardentem ſortita Typhoëum Inarime. Lucan. Conditus Inarimes æterna mole Typhoëus.Idem Horat.Sed liber hoc loco ambigeret de noſtris ſcriptoribus,q vbi Hom.dixit εἰν ἀρίμοις .i. in Arimis Arimos pronuncians,noſtri coniunctim cum in præpoſitione fluxerunt,Inarimen vſurpantes.Homerum vero de inſula Campaniæ intellexiſſet,vel ille locus Plinij indicat Hom.Inarimæ dicta,a Græcis πιθηκοῦσα nō à ſimiarum multitudine,vt alibi exiſtimauere,ſed à figlinis doliorum,nimirum id deſignās,quod Str.ſcribit his verbis.de Typhoëo loquens ex Arimis,vbi ſtatum dicūt eſſe Typhoëa. Quidam hanc fabulam in Sicilia fingūt,quidam Pithecuſis.preſertim,qui ſimias dicūt Arimos ab Hetruſcis vocitari.Pindarus certe in Sicilia,vt etiā Ouid. ſcribit,Typhoëum excruciari ait his verſibus.Illum Aetna vinculis fortiſſimis arctat Immenſum pater,centimanumque Typhoeum.Typhon vero pater Harpyarum fuit,vt eſt apud Valerium Flaccum. [Typhoidos) Forma patronymica eſt à voce græca deducta. τύφων,vnde Typhonides,& Typhonis formatur.[Euris indomitis) Vehementibus,& ferocibus. [Atua diuerſa) Remota,& procul poſita. [Nec mihi diſpoſitis neruis) Concinnatæ cytharæ,in qua olim quatuor erant nerui. Sed Terpander Lesbius ſeptem compoſuit,octauam Simonides, nonam Timotheus, inde diſticon in Terpandrum. Hos tibi mutari chordarum quatuor vni. Nonaque per ſeptem modulantur carmina neruos.[Iungam) Iungam cum ſono cytharæ. Amphion autē

primus

* Nec me Pyrrhiades Methymniades ue puellæ Egnatius vero, Nec mihi Pyrino ſubeunt, Mnale, Nec me Leſiadum

* Anactorie.

primus cum canto cythara vſus dicitur, antea Thamyras ſine voce, qui autem ſimul canunt cum cythara pſallo cythariſtæ dicuntur. [Nec mihi Pierides) Hunc locum multi negligenter fortaſſe legunt, cum tamen enarratione indigeat, hunc autem ſenſum ego eſſe arbitror, cum Sappho oſtédere velit ſe ad carmen nõ moueri vlla ex his cauſis, quibus olim ſolebat, triplicem canendi cauſam ait ſibi fuiſſe, aut cum furore poetico ageretur, aut cum relaxans animum in ſiluis ſine curis negotiaretur inter Dryadas, & Hamadryadas, aut cũ puellis, quas amabat, blandiretur, quæ ſibi Theſpiadum, & Muſarum inſtar erãt, nunc, inquit. [Nec Pierides ſubeunt). i. furor poeticus. [Nec Dryades) i. nec relaxatio animi in ſiluis inter Dryades prouocat me ad carmen. [Nec cetera turba Theſpiadum) Nec amicæ, quæ tertia, & reliqua carminis cauſa mihi erant, iam exhilarant aut delectant, atque ita omnis canẽdi ratio mihi periit. [Pierides) Græci fabuloſiora quædam de hoc nomine tradiderunt. Strabo vero hiſtoriam ſecutus ita ſcribit, nã id planum ex locis, in quibus cultæ ſunt Muſæ, Piera enim & Olympus, & Pimpla, & Libetrum quondam loca fuere Thraciç & montes, quos nũc Macedones poſſident, quique muſis Helicona conſecrarunt, Thraces fuerunt. [Theſpiadum) Theſpias prius, inquit Str. nobilitauit Cupido Praxitelis opus ab eo ſculptum dono vero conſecrauit Theſpiẽſibus Glycerium meretrix, in quo plus apud me valet Pauſaniæ auctoritas, qui Phrynem id dediſſe affirmat. vt in comm. Silu. recitauimus, cum preſertim verſu græ. vulgatum, Φρύνῃ τὸν [illegible], τὸν ἐν τέχναισιν [illegible] ὑπὲρ τεχνῶν [illegible]. de quo Plin. ita ſcribit 36. natur hiſt. de Praxitele tradens eiuſdem eſt Cupido obiectus à Cicerone Verri illi, propter quem Theſpiæ viſebantur, nunc Octauiæ ſcholis poſitus. tres autem fuiſſe Muſas tantum ſcribunt nonnulli, quibus Varro aſſentitur, is enim tradit earum ſimulacra multiplicata fuiſſe, quod in ancilibus accepimus, atque ita habitas eſſe nouem. Hom. certe, & Heſiodus huic numero adſtipulantur. Homerus numerum tantum nouem proferens. Heſiodus vero addens ſingularum nomina. Alcmæon poeta cœli & terræ filias putauit, alij Iouis, & memoriæ, nobili certe pictura. Fuluius nobilior Romam eas tranſtulit ex Ambracia. [Vilis Amythone) Ingenue, hic fatetur ſe tribadem fuiſſe, & impudice amaſſe nonnullas, de quarum numero diſſentit ab eo, quod ſcribit Suidas. ille enim tres fuiſſe ſcribit, quibus ad libidinem vſa dicitur Sappho, Theleſippam, Megaram, Atthidem, ſed duarum nomina mutantur, quas hæc appellat Amythonem, & Cydno, ille Teleſippam, & Megaram de tertia conuenit. Nam ab vtroque Atthis dicitur, quamuis per mendam ſit in uerſum, nos vero emendans ita legimus. Nec grata eſt oculis Atthis, vt ante meis, nam ſi ita leges, Nec grata eſt oculis Atthios, ante meis, & nomen puellæ deprauas, & nullum colligit ſenſum.

A S C E N S I V S.

CARMINA alterna). i. hexametra cum pentametris. [Elegia) Alij legunt, elegiaq́; alij elegea nam duæ primæ ſyllabæ corripiũtur. [Vror, vt, indomitis) Docet cur barbito. i. plectro. aut inſtrumento quouis muſico, nõ leuetur à curis, & lacrymis, quia inquit [Vror, vt ager fertilis). i. qui denſas profert ſegetes, ardet. [Meſſibus). i. ariſtis, & ſegetibus ad meſſem perductis, accenſus, & hoc. [Euris). i. ventis illis indomitis. i. quaſi furentibus. [Exercentibus ignem). i. flammam, vt ſecundo Aeneidos. In ſegetam veluti cum flamma furentibus Euris Incidit. [Phaõ celebrat arua diuerſa). ſ. ab aruis noſtris, quia arua. [Aetnæo Typhoidos) in qua Typhoeus ſepultus dicitur, ſed. [Calor non minor Aetnæo igne tenet me) i. quamuis non ſim in Aetna, non minus tamen ardet, ſed amoris igne loquitur autem quaſi de abſente, cum tamen ad Phaonem ſcribat, & ſi quis dicat, cum cãtatrix ſit optima, nihilq́. animum magis leniat, quam cantica, cur non occupet ſeſe carminibus, reſpondet, carmina non amplius prouenire, quia neque. [Pierides). i. Deæ nemorum, quæ nos ad cantum prouocet &c. trans pectora [Nec puellæ Dryades). i. Deæ nemorum, quæ nos ad cantum prouocent, &c. [Vilis mihi candida). i. licet candida. [Cydno) Et declinatur hæc Cydno, huius Cydnus, ſicut Sappho, Sapphus.

Atque aliæ cētum: quas * nō ſine crimine amaui:
Improbe, multarum quod fuit vnus habes.
Eſt in te facies, ſunt apti luſibus anni.
O facies oculis inſidioſa meis.
Sume fidem,& pharetrā: ſias manifeſtus Apollo:
Accedant capiti cornua: Bacchus eris.
Et Phębus Daphnē, & Gnoſida Bacchus amauit:
Nec norat lyricos illa, vel illa modos.
At mihi Pegaſides blandiſſima carmina dictant:
Iam canitur toto nomen in orbe meum.
Nec plus Alcæus conſors patriæque, lyræque,
Laudis habet: quamuis grandius ille ſonet.

* hic

DOM. ALiæ centū) Mille, centū, & ſexcēta ſæpe pro infinito numero accipiunt. Cic. ad Att. ſcribens ſexcenta accepit pro infinito mille, alij ſcriptores, poëtæ preſertim, centum hoc loco Sappho, nam nō cētū, ſed multas habuit puellas Lesbias, qbus nō ad libidinē vtebatur, ſed eas erudiebat cythara, ex qbus tres claruerūt in primis eius diſciplinæ, Anaxagora Mileſia, Gongyla Colophonia, Eunica Salaminia, vt ex Suidæ monimētis ante recitauimus, aut eas in quotidianā conſuetudinem,& familiaritatem acceperat. Horat. Et popularibus gaudēte Sappho puellis oīno ita intelligendum eſt ante nominatas concubinas fuiſſe Sapphus, quas vero nunc deſignat fuiſſe diſciplina, & ſine infamia fuiſſe amatas. Sine crimine, ſine criminatione,& repręhenſione, qua non caruit in illis tribus, hic oſtendit ſede popularibus ſuis intellexiſſe. Improbe dicimus improbum non tantum malum, ſed nimis auidum, nec contentum etiam re immodica. [Improbe) Qui non cō entus es tanto amore meo. [Vnus habes) ſolus poſſides. [Quid fuit multarum) .i. affectus meos amatores, quos in multas puellas diſpenſauerā, pudice aliàs, aliàs impudice amando in te vnum contuli, & quod multis ſatis erat, tibi vni eſſe non potuit. [Eſt in te facies) Aetate, & forma amabilis quiſpiam eſſe poteſt, quod vtrunque cum in Phaone ſit laſciua Sappho, formam,& faciem tantum ſuſpirat. [Anni apti luſib.) Ludos publicos dicimus numero multitudinis,& ſpectacula, ludus numero vnius pro exercitatione gymnaſtica, vt ludus palæſtræ ludus pilę, deniq; ludus dr̄ cū multorꝫ conuentus ab vno eruditur p̄ceptore, vt ludus gladiatorius, ludus lr̄arius, luſus vero ad voluptatē cōparati ſunt ſine vlla arte,& puerorꝫ proprie dn̄r cōtra vbi ars eſt, & præmiū ludus appellatur, vt ludus aleæ, quaſi in ludo à p̄ceptore traditus certa diſciplina. Fabius, nec me offenderit luſus in pueris,& eſt hoc ſignū alacritatis, vt inquit,& formoſus es, & ea ætate, qua luſus nō aſpernatur, vt ppea ſis ēt iucundior. [O facies) Cum duo propoſuerit iucunda in Phaone, alterꝫ, quo magis eliciebatur, repetit,& ingemiſcendo auget. Alibi Ouid O facies oculos nata tenere meos. In Arte aūt Amandi luſus ineſſe oportere oſtēdit Ludēdo ſæpe paratur amor. [Fidē) .i. cytharā, fides aūt proprie cytharæ neruos ſignat, ſed pro cythara accipitur, vt ēt à Pap. Tētat audaci fidæ Mātuanæ gaudia famæ, fidicula itē neruus eſt, ſed proprie, quo ad tormēta vtebantur, pro neruo ſimpliciter Tranquillus in Tiberio: Veretris deligatis fidicularꝫ ſimul, vrinæq. tormēto diſtēderet. eā.n. colligationem Tiberius ad ſupplicij acerbitatē excogitauerat. Apollo aūt lyram à Mercurio accepit, vnde ēt ad Amphionē puenit. Hora. Mercuri (nā te docilis magiſtro. Mouit Amphiō lapides canēdo. [Et pharetrā,) Nam hæc duo inſignia ſunt Apollinis. [Accedant capiti corona: Bacchus eris) Cur Bacchus cornua geſtaret & cum his pingeretur vnus Diod. ex omnibus ſcriptoribus, quos legi, probabiliorem ex hiſtoria tradidit rōnem, ita .n. in 4. hiſt. ſcribit. Traditur Hammon galea in bellis vſus, cuius inſigne fuerit Arietis caput, ſunt q ipſum dicant in tpibus paruula habuiſſe cornua, propterea filius eius Bacchus eodem fuiſſe aſpectu, poſteriſq. traditum deum hunc cornua geſtare, vnde & bacchæ, κεραστὰς .i. cornigeræ dn̄r, quod numinis perſonam imitantes cornua ſumebant. [Et Phœbus Daphnen) Et ſi, inquit, formæ dignitate accedis ad Bacchum & Apollinem, tn̄ non ſum à te ſpernenda. Nā vterq; Deus puellam amauit me inferiorē Daphnen Ladonis vt Aphthonius ſcribit filiam, vt noſtri aiunt, Penei, vt Parthenius in volumine, quod de amantibus compoſitū eſt Amyclæ filia fuit. Sed ne per vim Deus ſtupraret, Iupiter in laurꝫ conuertit, quæ arbor iccirco Apol-

lini

lini grata eſſe exiſtimatur, quoniam, vt ſcribit Plin. in Parnaſſo monte ſpectatiſſime vireat, vnde Apollo Daphnites apud Syracuſanos colebatur, vt Eſychius refert Daphne oppidum Syriæ, vt refert Str. Daphneu præterea amauit Leucippus Oenomai filius, vt ſcribit Pauſanias, quam cum habitu muliebri cognitus in venatione ſequeretur proditus eſt ſexu ad Ladonem, dum lauaretur, & necatus à virginibus. [Et Gnoſida) Gnoſus vrbs Cretæ in plano ſita. ambitu xxx. ſtadiorum emporium habuit Heraclitum, Ceratuſque antea appellabatur à prælambẽtis fluuij nomine, regia Minois patris Ariadnes, quæ rapta eſt à Theſeo, cui Oenopionem, & Staphylum peperit, vt nonnulli ſcribunt, & ne fabuloſa diu conſectet, locum tantum Plutarchi, male in latinum cõuerſum emendabimus, ne aliquis literarum græcarum ignoratione teſtimonium ex eo ſcripto accipiens, falſa aliquando, & ridicula pronunciet, quod multis accidiſſe video. vbi in Theſeo, & Ariadna oẽm græcorum ſcriptorum turbam citat, atque ita ait, [illegible], quem locum ita latinum facere potes: Gratus enim eum domabat amor Panopleidos Aegles. Hunc autem verſum ex Heſiodo Piſiſtratum exemiſſe ait Hereas Magarenſis, quẽadmodum cõtra euocationi manium Homericæ idem inſeruit, Perithoum, Theſeumque deorum iuſtiſſimam prolem, vt id gratificaretur Athenienſibus. cum aũt hæc ipſa verba quidem tranſtulerit, planè cognoſces, ſi aliquando Theſei vitam in manibus ſumes, vbi ita ſcriptum reperies, grauiter enim amore Aeglidis Theſeus excutiebatur, hoc verbum vt Nerea Megarenſis refert, ab Heſiodo Piſiſtratus remouit, quemadmodum alias Homeri funeralia inuadẽs, Theſeum, Pyrithoumque deorum generoſam prolem exemit, vt Athenienſibus rem gratam cõficeret, mitto hiantem compoſitionem, verba inculta. nonne ſenſum totum inuertit, cum contraria tranſtulerit? omitto infinitos penè illius errores cum in hac vita Theſei tum in alijs, non enim cum accuſabo, quẽ nolo nominare, tu auctorem agnoſces, ſi inſpexeris inuicem, à quo Theſei vita traducta ſit. ſed vt ad amorem Bacchi, & Ariadnæ redeamus, omittamusq. multa, quæ Plutarchus ſcribit, Diodorus tradit Theſeum eam reliquiſſe in Naxo admonitum per ſomnum & quidem minis à Baccho, vt ea dimiſſa inde abiret, Bacchumq. eam tuliſſe in montem, qui appellatur Dryops. Naxon inſulam prius Strongylem dixerunt, antea Diam dictam, cum ducentum annis tenuiſſent Thraces, Cares deinde occuparunt ex Lamia aduecti, quibus Naxus Polemonis filius imperans pro Dia à ſe Naxon nuncupauit. Strabo Diam appellat. Ouid. Diæ telluris ad oras. al bi: Qua breuis æquoreis Dia feritur aquis. [Modos lyricos) Formæ damna doctrina emendat, qua potiſſimum gloriatur. [Pegaſides) De Pegaſo, & Muſis lege, quæ luculẽtiſſime dictauimus in eum verſum Ouid. Pegaſi Oenone Phrygijs celeberrima ſiluis cum ſuperiori anno heroidas profiteremur. [Dictant) Nam muſæ mihi ſcribenti dictare carmina videntur. Dictare autem eſt enunciare, quod alius excipiat, vnde dictata non in literis tantum, ſed in alijs quoque artibus appellauimus, vt illud peragit dictata magiſtri, & Gladiatores meditanẽ dictata laniſtę frequentatiuum autem eſt à dico, nam quæ docemus, ſæpe inculcamus, vt penitus excipiantur, & ediſcantur. [Nec plus Alcæus) Alcæus Omphales, & Herculis filius, Alcæus Athenienſis tragicus, Alcæus comœdiæ veteris ſcriptor, à quo editæ ſunt decem fabulæ. Alcæus Mitylenæus fratrem Antimenidum habuit, quem à virtute bellica laudat, oppreſſa autem patria à Tyrannis poëmata lyrica aduerſus eos edidit, quæ [illegible], id eſt commentia ſeditionis inſcribuntur, propterea aureo plectro dignus cenſetur, elocutione magnificus, & diligens. ſed ad luſus, & amores deſcendit, cum tamen eſſet maioribus aptior, hæc ex diuerſis ſcriptoribus græcis ex Fabio accepimus. Horat. Et te ſonantem plenius aureo Alcæe plectro. [Conſorti patriæque) Nam & ipſe Mitylenæus fuit. [Conſors lyræq. &c) Et ipſe lyricus, hunc (vt ille ait) Næuus delectauit in facie pueri. [Grandius) Nam, vt diximus ex Fabio, magnificus eſt eloquentia, & grandiloquus. Sappho ſe inferiorem eſſe negat, quia ſcilicet tantum aſſequatur ſuauitate carminis, quantum ille granditate.

ATQVE aliæ centum, quas hic ſine crimine amaui) Ergo priores cum crimine niſi ſit, Amithone, Cydno. Attis, atque aliæ centum quas omne ſine crimine amaui, mihi viles ſunt. [O facies) Comicus dicit; O faciem pulchram tribus enim caſibus iungitur O. cetera conſtat, dummodo norit puer. [Gnoſida) Eſſe patronymicum à patria, quod de A S C.

declinat hæc Gnoſis, huius Gnoſidos &c. [At mihi Pegaſides) Natura magiſtra, qua quiſq; re maxime præſtat, ea ſe potiſſimum commẽdat, vt Sappho hic ab arte poetica, & muſica vena. Pegaſides ſunt muſæ dictæ, quæ poetis, & poetrijs carmina dictare. i. ſcribenda pronunciare menfinguntur quod mortalibus ignota, aut tanquam ignota à poetis producuntur.

DOM. SI mihi difficilis) Omnia ſingulatim diluit, quæ obijci poterant, vt non amaret, aliaque exemplis deſcendit, alia ratione contraria. [Incipit ab eo, quod firmiſſimum eſt in aduerſario, q formoſa nõ ſit, quod diluit, & transferendo crimen in naturam, quæ ſibi formam negauit, & opponendo ingenij laudem, quæ plus amari poteſt, quam ipſa forma.

• Sũ breuis, at nomen, qđ terras impleat oĩs.

• Eſt mihi menſurã nois ipſa fero

Si mihi difficilis formam natura negauit:
Ingenio formæ damna rependo meæ.
• Nec me deſpicias, ſi ſum vbi corpore parua.
• Menſuramque breuis nominis ipſa fero.
Candida ſi non ſum, placuit Cepheia Perſeo
Andromade, patriæ fuſca colore ſuæ.
Et varijs albæ iunguntur ſæpe columbæ:
Et niger à viridi turtur amatur aue.
Si, niſi quæ facie poterit te digna videri.

[Nec me deſpicias) Hic oſtendit, quomodo rependit, & reparat, nam breuitatem formæ, famæ (vt ait) celebritate extendit, quanquam alluſio videri poteſt non debuiſſe maius corpus formari ſub biſſyllabo nomine, & tam breui, vt quod certa ratione excuſare nõ poteſt, ingenua quadam vrbanitate eleuet. [Candida ſi non ſum) Andromede Cephei Aethiopum regis filia à Perſeo, notiſſima fabula, amata eſt, & ipſe liberata nullis precibus parentum potuit retineri (vt ſcribit Hyginus) Quo minus Perſeum liberatorem ſequeretur, relata in cœlum Mineruæ beneficio, veſtigia vinculorum, quibus expoſita fuit monſtro, ætate ſua permanſiſſe ſcribit Plin. in Iope portu, vbi illud monſtrum fabuloſum celebratur, cuius oſſa Romam relata fuiſſe idem eſt auctor Alidi Ouid. Andromedam nigris Perſeus portauit ab Indis. Andromede præterea liberta Iuliæ Auguſtæ paruitate corporis inſignis, nam duos pedes non exceſſit, & palmum. De Perſeo multa recitauimus ex græcis auctoribus in commentarijs Siluarum, in eum verſum. Fluctiuagus volucrem comebat Perſea Dyctis. illud adde, quod Pherecydes ſcripſit Perſeum Argos rediſſe cum Cyclopibus, matre Danaë, & Andromede vxore, & cum patrem ex Lariſſa accerſeret, iactu diſci eum vulneraſſe, mortuumque humaſſe ibidem, βοηθοῦντα μὲν περιελθ καὶ λίθῳ ἄρχοντι λαθεῖν καὶ ἀνδρεμίδα πάρεχειν [Et varijs albæ) Ariſtoteles in 7. de hiſtoriam animalium docet, quæ animalia inter ſe amica ſint, quæ item inimica, vnde Plin. finem decimi naturalis hiſtoriæ traduxit eo capite, vbi agit de amicitijs, & inimicitijs animalium. vbi ita ſcripſit, Rurſus amici pauones & columbæ, turtures, & pſitaci, merulæ & turdi, cornix & ardeolæ, vbi quod de turture & pſitaco ſcribit, ex ſe tradit, ab Ariſt. certe non accepit. Ouid. idem in Pſitaco Corynnæ omnes, quæ liquido libratis in aere curſus. Tu tamen ante omnes turtur amice dole, Plena fuit vobis omni concordia vita. Et ſtetit ad finem longa, tenaxque, fides. Ariſt. in 7. de hiſt. anim. ita ſcribit οὐ μὴν συνοικοῦσιν ἀλλὰ διὰ τοῦ τὰ μὲν ... Aſinus & Spinus inimici inter ſe ſunt. & mox. & merula quoque turturem amat, Plin. Pſitacum dixit, quemadmodum, quod Plin. tradit eodem lib. de Aegypto & Aſino. Ariſt. de Acanthide & Aſino ſcribit, non de Ægypto, cuius alias meminit hinc Sappho oſtendit aliorum amantium exemplo ſe, quamuis nigra ſit, à Phaone candido amari poſſe, cum aues diuerſorum generum, & coloris naturalis quadam iungantur amicitia, vt columbæ, & pauones. Iunguntur varijs. ſ. auibus, aues autem variæ ſunt pauones varietate colorem diſtincti, nam de his omnino eſt intelligendum, cum diuerſi generis coniungantur, vt etiam pſitacus & turtur quod ſequitur. [A viridi aue) A pſitaco, qui ex India mittitur viridis toto corpore, vt ſcr. Plin. torque tantum miniato. De pſitaco plura leges apud Plin. 10. natur. hiſt. eundem Ariſt. ψιττάκην appellat genere fœminino.

ASC. INGENIO formæ) Vnde ille, Ingenio pollet, cui vim natura negauit [Menſurã nominis) Quia biſſyllabũ habet nomẽ, quaſi pro ſagio quodam inditũ ſit, ſicut Hippolyto, Ea

equis

equis ſoluendus. vnde dici ſolet. Conueniunt rebus nomina ſæpe ſuis. [Candida ſi non ſum) Docet exemplis, quod ille mouet, qui dicit, O formoſe puer nimium ne crede colori. Alba liguſtra cadunt, vacinia nigra leguntur. [Et varijs).i.variorum colorum columbis. [Et niger à viridi turtur amatur aue) Eſt ergo turtur ſub incerto articulo epicœnum, dum auem ſignificat. nam de piſcibus dicit Plautus obultos turtures genere maſculino, quod ſequemur. [Si, niſi quæ facie) Vt laudari mereatur, illam laudat a forma vultus. Quod autem bis dicit: Nulla futura tua eſt, ſic conſtruitur.

Nulla futura tua eſt: nulla futura eſt:
At mea cum legeres, etiam formoſa videbar:
Vnam iurabas vſque decere loqui.
Cantabam memini (meminerunt omnia amãtes)
Oſcula cantanti tu mihi rapta dabas.
Hæc quoque laudabas: omniq; à parte placebam,
Sed tunc præcipue cum ſit amoris opus.
Tunc te plus ſolito laſciuia noſtra iuuabat.
Crebraque mobilitas, aptaque verba ioco:
* Et, quod, vbi amborum fuerat cõfuſa voluptas:
Plurimus in laſſo corpore langor erat.
Nunc tibi Sicelides veniunt noua præda puellæ:
Quid mihi cum Lesbo? Sicelis eſſe volo,
* Nec vos erronem tellure remittite noſtrum
Niſiades matres, * Niſiadesque nurus.
Nec vos decipiant blandæ mendacia linguæ:
Quæ dicit vobis, dixerat ante mihi.

DOM.

NVlla futura tua eſt) prior pars huius verſus ſub cõditione pferi, altera ſub affirmatione. Si, inqt. [Nulla tua eſt futura) hoc eſt nullã amabis. [Niſi q̃ facie).i. pręſtantia formæ. [Poterit videri digna te).i. cõuenire formæ tuę [Nulla futura tua eſt) Affirmando negat.i. nullam omnino amabis, nulla.n. tã formoſa eſt, q̃ tu, tũ pcipue his verſibus laſciuiã ſuam ingenue profitetur, & ſe tribadẽ fuiſſe, vnde impudicos corporis motus dixicerat, & illi bricitatem gemitus. [Cum Lesbo) Lesbos inſula quaſi Metropolis Aeolicarũ vrbiũ nobilis Vineis, & vini pſtantia, nomen ſortita à Lesbo Lapithæ filio, Hermete prius, Laſia, Pelaſgia, Aethiope, Aegira, Macaria deniq; appellata. eandẽ μακάρων ἕδος.i. beata ſedes, vt bem per circonductionem dixit Hom. quo loco Crates, Ariſtarchus & Euſtathius ambigunt, quem locum poeta deſignet. Strab. in 8. Lesbon affirmat. Macar. enim inſulam tenuit ante Lesbon regem, quod et Diod. tradit, q̃uis eum Macareum nominet, huius filiæ fuere Methymne & Mithylene, à quibus duę in inſula vrbes cognominatæ ſunt. Patriæ aũt caritatẽ Sappho amori poſt ponit. [Nec vos errorẽ) Qui errorem legunt, ſenſum non percipiunt, & planetæ cognomen ineptę huc transferunt. Remittere eſt cõdonare, vt, remiſi tibi iniuriã.i. condonaui. Remittere item eſt ad negligentiam deſcendere, vt, animum remittere dicimus, cum deponimus curas, & negligimus, cui contrarium eſt intendere, ex tranſlatione ab arcu. Monet itaque Sappho Siculas mulieres ne remiſſæ, & negligẽtes in errorem labantur, putantes ſoli & patriæ mutatione Phaonem eſſe ſui diſſimilem. Nam ait, idem eſt, & tam idoneus ad decipiendum, quam fuit in Lesbo, cum me decepit. [Nec remittite) Nec condonate errorem noſtrum. [Tellure) Quia Phaõ tellurem mutauerit. [Quæ dicit nobis) Per rationem ſubiungit. [Niſiades matres) Neſis inſula Campaniæ, cuius meminerunt Papin. & Luc. Neſeidem, ſiue Neſidem dixerunt Scyllam poetæ Ouid. in remed. Præterita cautus Neſeide nauita gaudet. Tu loca, quæ nimium grata fauere, caue. vt legere poſſes. [Neſiades m.) i. Siculæ media ſyllaba per ſinęreſim producta. Neſea præterea regio eſt iuxta Aetnã mõtana, vt Ste. ſcr. Cũ ergo tñ dixerit ab Aetnã eſſe Phaonẽ, appellat mulieres Sicula, Neſiadas regione proxima. hęc ſñia magis placet.

* Atque vbi.

* O vos

* Sicelidesq; nurus.

SI Nulla futura eſt tua). ſ amica, aut cõ ux, n ſi ea, Quæ poſſit videri facie. per faciẽ digna te. [Nulla eſt futura tua) Quia nullã talẽ inuenies. [At me cũ legeres).i. eligeres. [Cũ ſit amoris opus) Cum impudicitiæ notata ſit mulier, ſatis impudice laſciuiã ſuam fatetur, A S Ç.

quod

quod in muliere pudica indecorum foret. [Puellæ Sicelides).i.Sicilienſes . ſic Maro. Sicelides muſæ paulò maiora canamus,&c. [Nec vos errorem) Ordo eſt. [Nec vos ò matres Neſiades).i.quæ Neſam regionem iuxta Aetnam colitis. [Et nurus).i.ſponſe,aut matronæ Sicelides . [Remittite).i.condonate,& abolete . [Noſtrum errorem).ſ.quod Phaonem amauimus, aut quem Phaon in nos commiſit . [Tellure) .i. propter tellurem , hoc eſt nolite excuſare errorem noſtrum propter terram,dicentes,videlicet,nos ſtulte amaſſe,quia Phaō non eſt de patria mea,ſicut & de veſtra,& ideo vos non errate,quæ cum in patria ſua amatis, & retinere poteſtis , quia . Quæ dicit vobis , dixerat ante mihi .

DOM . Sicanos immites) A Sicano rege appellatos Siculos, de quo hiſtoriā lege apud Dion. Alicarnaſſeū in 1. vnde Solinus quædam accipit. Thucydides quoq; in 6 hiſt. ſcribit. σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικησάμενοι, ὡς μὲν αὐτοί φασι καὶ πρότεροι . [Immites) Crudeles in mecum retineāt Phaonē delicias meas, nā eſt epithetō nō ppetuū Siculorū,

* Immites.

Tu quoq;,quę * mōte velabras Ericyna Sicanos .
Nam tua ſum : vati conſule diua tuæ .
An grauis inceptum peragit fortuna tenorem ?
Et manet in curſu ſemper acerba ſuo ?
Sex mihi natales ierant : cum lecta parentis
Ante diem lacrymas oſſa bibere meas .
Arſit inops frater victus meretricis amore :
Mixtaque cum turpi damna pudore tulit .
Factus inops,agili peragit freta cærulea remo :

ſed cōueniens pn̄ti affectui Sapphus. [Erycina) De felicitate templi Veneris Erycinæ,& de mulieribus eius miniſterio dicatis,diximus in comment. Siluarum. inuocat aūt Venerem, qm̄ poëtæ,qui amatoria ſcribunt , ſunt in Veneris tutela . vt Plato ſcribit poëſim dicatam eſſe Muſim,ſed amorem Veneri & Papin. de Stella ad Venerem. Hic tibi plectra dedit, mitiſque incedere vates Maluit. propterea ſequitur, Vati conſule Diua tuæ. [An grauis) Nimirum,inquit,in hanc calamitatem delapſa ſum,quoniam fati tenor & ſeries,quæ mala in me eſſe cœpit,non deſinit. An,non tam interrogantis eſt,quam ſuccenſentis pertinaciæ fatorum. Alibi Briſeis . An miſeros triſtis fortuna tenaciter vrget? venit inceptis mollior aura meis? [Natales) Anni à ſexto,inquit,anno ꝑ mala,tanquam per articulos producta ſum natales pro conditione ortus,& generis. Iuuen. vero pro celebritate diei natalis protulit . Palmam inter dominas virtus natalibus æquat.i. non aliter ea victoria exhilaratur,quam diei natalis celebritas. Sed plura illic leges in cōmentarijs,hic natales pro annis accipiuntur. Tot.n. dies natales celebrantur,quod aguntur anni,& victoria illa apud Iuuen. ſingulis annis,tanq̄ dies natalis,colitur. [Oſſa lecta) Seruius neſcio quia parum vtiliter ſe grāmaticum profeſſus,illud Virgilianum exponens. Oſſaq; lecta cado,fabuloſum confingit morē. Neſcio quia ambigit. legebantur oſſa.i.cineres,cum flamma rogi ſubſederat,non ꝙ legerētur,vt ille putat,ſed colligebantur,hoc aūt verbum eſt pontificale & ex lege xij. tabularū , lex hoc carmine ſcripta erat . Homini mortuo ne oſſa legito,quo poſt funus faciat . [Arſit inops frater) Sappho treis fratres habuit,vt ante diximus, Larycum, Eurigyium, Charaxū , qui Rhodopen meretriculam amauit . Nam Xantus Samius Rhodopin puellam Thraciā in Aegyptum detulit,quæ antea admoni ſeruierat vna cum Aeſopo fabularum ſcriptore , ibiq. proſtrabat illecebrisq. meretricis magnum fecerat quæſtum,adeo vt Strabo,& Plin. ſcribant Pyramidem ab ea fuiſſe erectam,quod tn̄ Herodotus temporum rōne refellit,cum alioquin ingentes opes illius fuiſſe concedat, teſtimoniumq. afferat ex decima ab ea perſoluta verubus ad torrendos boues Delphis dicatos . Tam aūt gratæ libidinis fuit,vt in Gręcia eius nomen celebre fuerit,vt poſtea Archidices,quæ tn̄ ad illius famam nō acceſſit. Charixus cum vinum Lesbium ad Naucratim cōportaret eius amore captus eſt , redimitq. in libertatem grandi pecunia tandem ipſe in patria eſt reuerſus, puella in Aegypto permāſit . Sappho (vt Strabo ſcribit) eam Doricam appellat,addens id,quod ipſe quoque fabuloſum eſſe ait,de calceo ab Aquila delato Memphim , quod ſi voles leges, in decimoquinto illius operis. [Inops) Redempta in libertatem meretricula. [Male) Turpiter, & per infamiam.

TV quoque) Implorat auxilium Veneris, cuius præclarũ erat in Eryce monte Siciliæ templum, eiuſq; ſe ſe vatem dicit, eo ꝙ ſæpe laſciuos cantauerit amores. Oſtēdit præterea, quod & ſuperiores ferè Heroides, malorum ſuorum ſeriem, qua ſi generi ſuo fatalem. [Sex mihi natales. Ordo eſt. [Sex natales). ſ. dies. i. ſex anni. [Ierant). i. tranſiuerant mihi. [Cum oſſa parēti). i. patris mei. [Lecta) i. collecta ex rogo. [Bibere meas lacrymas) Quas. ſ. infundi. [Ante diem). i. maturum tempus, ſicut, ſed cadat ante diem Aen. 4. [Quaſque male amiſit, nunc male quærit opes) Id vſu venire ſolet, vt in filio prodigo nobis depinxit Saluator. Et ideo, quia (vt dicit alibi) Non minor eſt virtus, quam querere, parta tueri, monendi ſunt iuuenes, ne ſua dilapident, aut prodigant. A S C.

A

Quaſq́. male amiſit, nunc male quærit opes.
Me quoq; qđ monui bene multa fideliter, odit:
Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
Et tanquam deſint, quæ me ſine fine fatigent:
Accumulat curas filia parua meas:
Vltima tu noſtris accedis cauſa querelis:
Non agitur vento noſtra carina ſuo.
Ecce iacent colto ſparſi ſiue lege capilli:
Nec premit articulos lucida gemma meos.
Veſte tegor vili nullum eſt in crinibus aurum:
Non * Arabo noſter rore capillus olet.
Cui colar infelix? aut cui placuiſſe laborem?
Ille mei cultus vnicus auctor abeſt,
Molle meum leuibus cor eſt violabile telis:
Et ſemper cauſa eſt, cur ego ſemper amem.
Siue ita naſcenti legem dixere ſorores:
Hæc data ſunt vitæ fila ſeuera meæ.
Siue abeunt ſtudia in mores, arteſque magiſtras:
Ingenium nobis molle Thaleia * dedit.

* Arabũ noſter dona

* fuit

DOM. MAle q̃rit) Magno diſcrimine, & in cōmodis. Monui multa) Imò lacerauit fratrē multis carminib. nec im̃, vt ſcribit Herod. in 2. hiſtoria cum: χαράξος δὲ ὡς λυσάμενος ῥοδώπιν ἀπενόστησε ἐς Μιτυλήνην, ἐν μέλεϊ πολλὰ Σαπφὼ κατεκερτόμησέ μιν [Lingua pia) Ab eo loco, q præter ſpem dī, & miſerationē mouet, & fratrem trahit in odiū, cū ſibi aliter eueniſſe oſtēdit, quā oportuerat. [Filia parua) hãc peperit Cercola Andrio cōiuge iam mortuo, puellaq́. appellabāt clis, quod Suid. ita ſcribit, καὶ θυγατέρα ἐποιήσατο ἐξ αὐτοῦ ἣ Κλεὶς ὠνομάσθη. [Nō agit') Per interrogatione legendū eſt. nā cū ꝓpoſuerit fortunā aduerſam in ſe pertinacē eſſe, enumeratis ſingulis incōmodis, quaſi probauerit, qđ propoſuit, per interrogatiōnē acclamat. Nō ne noſtra carina). i. noſtræ fortunæ curſus. [Agitur). i. percellitur. [Suo curſu) Sua pertinacia, & ſerie maiorum? nam ad id refertur, quod dixerat: An grauis inceptum peragit fortuna tenorem? Et manet in curſu ſemper acerba ſuo? [Non agitur) Interrogatiue, q. d. agitur. nam etiam ita interrogamus. non feci? perinde eſt, ac ſi diceres, feci. Vel, non potui abreptū diuellere corpus? cum autem dicimus, egi negamus. [Ecce iacent) Miſericordiam mouet ab habitu. [Capilli ſparſi ſiue lega) Mulieribus fortunæ miſeratio ſparſi capilli, & funebris prope dolor. [Sine lege) Incompti, & ſine ordine. [Nec premit articulos) Annulum etiam, inquit, depoſui. nam in dolore abijciebatur etiam à viris, quod fecit omnis nobilitas, cum Cn. Flaminio Libertino patra ædilis creatus eſt, Cato Petilio conſulis filio prælerito, equites vero non annulum, ſed phaleram deponebant in mœrore publico. [Aurum in crinib.) Hom. in 17. Iliad. ſcribit Euphorbum Panthi filium habuiſſe implicitos crines auro, & argento. Propterea Plin. dubitat an vſus auri cœperit à viris, an mulierib. cum de viro illud Hom. affirmet, nec antiquius extet in muliere exemplum ipſe tamen Homeri carmen non indicat, nec nominat Euphorbum. [Rore Arabo). i. myrrha, qua vncti crines myrrhei dñr. Horat. Dic & argutæ properet Neeræ Myrrheum nodum cohibere crinem. de myrrha alibi diximus. [Siue ita naſcenti) Ex diſciplina mathematicorum, qui dicunt hominem ſortiri vitam ab ineunte ætate. [Sorores) Parcæ, quæ tres ſunt notæ carmine Heſiodi, & noſtrorū

conſenſu

conſenſu pro factis ab Homero accipiuntur, & alibi, & vbi Alcinous ait, αἰεὶ δ' ἡμῖν δαὶς τε φίλη κίθαρίς τε χοροί τε εἵματά τ' ἐξημοιβὰ λοετρά τε θερμὰ καὶ εὐναί. quod Plato quoque in legibus oſtendit. [Abeunt ſtudia in mores) .i. ſiue formamus mores ſtudijs, in quibus verſamur. [Thalia) ſtudium poetices. Muſæ Ardalides etiam appellatæ ſunt, vt aliquid offeramus non omnibus notum ab Ardalo Vulcani filio, qui eum ad Thœzenios tibiam & muſas detuliſſet, eas ita appellauit. Arcades negant Erato eſſe muſam, ſed vatem fuiſſe aiunt nupſerit Arcadi Calixtus filio Aegyptij tres tantum vates colunt, Sibyllam, Herophilen, & Saben. [Fila ſeuera) Alluſio eſt ad parcas, quæ vitam humanam nere dicuntur. [Seuera) Pertinacia.

ASC. ECCE iacent) Vt commiſerationem excitet, recitat negligentiam cultus ſui. [Rore Arabo) .i. myrrha. dicitur autem hic Arabus, a, um. & Arabs, ſed hic Gentile nomen pro patrio vſurpauit .i. pro Arabico. [Cor eſt violabile &c.) Hic pater monoſyllabum cor aliquã do produci. [Siue abeunt ſtudia in mores) Quia conſuetudo eſt altera natura, ſtudendũ eſt ergo quam primum rebus honeſtis, quod ſeſe non feciſſe fatetur, & dolet.

Quid mirum, ſi me primæ lanuginis ætas
 Abſtulit, atque anni, quos vir amare poteſt?
Hunc ne Cephalo raperes Aurora, timebam:
 Et faceres. ſed te prima rapina tenet.
Hunc ſi conſpiciat, quę conſpicit omnia, Phœbe:
 Iuſſus erit ſomnos continuare Phaon.
Hunc Venus in cœlum curru vexiſſet eburno:
 Sed videt * & Marti poſſe placare ſuo.
O nec adhuc iuuenis, nec iam puer, vtilis ætas,
 O * decus, atque æui gloria magna tui.
Huc ades: inque ſinus formoſe relabere noſtros,
 Non vt ames oro, * ſed te vt amare ſinas.
Scribimus: & lacrymis oculi rorantur obortis:
 Aſpice quàm ſit in hoc multa litura loco.
Si tam certus erat hinc ire, modeſtius iſſes,
 * Si mihi dixiſſes, Lesbi puella vale.
Non tecum lacrymas, non oſcula * ſumma tuliſti,

DOM. ABſtulit) Rapuit allectam in amorem, deiecitq. mentem, & conſilium. [Raperes) Nam aurora Cephalũ, cuius amore capta eſt, rapuit, abduxitque per auras. Ouid. Lutea mane videt pulſus aurora tenebris, Inuitũq. rapit. ea deſerta ad Procrin eſt reuerſus quã inſci* interemit. nota fabula, Ouidij preſertim carmine in fine Artis. Hyginus q̃dã fabuloſiora addit, quis ex hiſtoria videant. [Hunc ſi conſpiciat) Alludit ad fabulam Endymionis, q. q̃m primus curſum Lunæ deprehẽdit (vt ait Plin.) dictus eſt dilectus fuiſſe à Luna, quem dormiẽtem oſculabatur. huius ſepulturam oſtẽdit, ait Strabo, ad Latmium montẽ Cariæ in quodã antro, vbi eſt mõs pediculorũ, vt ſcribit Hecateus, plura de hoc in cõmentarijs Siluarum diximus. [Iuſſus erit cõtinuare ſomnos) Curabit .n. Luna, vt ſemper dormiat Phaon, qui formoſior eſt, vt hunc oſculetur. Nimirũ hũc locum accepit Ouid. ex poemate Sapphus. nã apud græcũ ſcriptorẽ ita legitur, περὶ δὲ τῆς σελήνης πρὸς αὐτὸν ἔρωτος καὶ Σαπφὼ ἔρως ζ(?)ὅσης αὐτὸν καὶ κατέχεσθαι πρὸς αὐτὸν τὴν νύκτα τοῦ εἰς ἀεὶ καθεύδοντος ὕπνον δίηγεῖται ἀποκτεῖναι λιπεῖν αὐτόν. [Curru eburno) Argenteum currum tribuũt Lunæ poetæ, q̃m illi argenteum dicatum ſit, vt ſcribit Euſtathius, eburnum Veneri. ebur autem Aethyopius etiam in precio, qui regibus Perſidis vicenos dentes elephantorum ſingulis pendebant, vt Herodotus ſcribit, id autem fuit c c c. decimo anno ab Vrbe cond.) [Huc ades) Blandientis eſt mulieris, & amanter geſtientis. [Rorantur) Guttis humectantur, id .n. proprium eſt rorare hoc loco non dixit aſpice quantum multa litura. nam dicere ſolemus, & debemus q̃ multa litura. [Hoc loco) Hac parte epiſt. quæ obliterata eſt manantibus lacrymis. Plin. profecto in oculis animus inhabitat, ardent, incenduntur, humectant, cõueniunt, hinc illæ miſericordiæ lacrymę. hos cũ oſculamur, animum ipſum videmur attingere, hinc fletus, & rigãtes ora riui. q. ſ illc humor eſt in dolore tã fęcũdus, & parat. Superiorẽ aũt verſum ita leges mea quidem ſententia. Nõ vt ames oro, ſed te amare ſinas. [Lacrymis obortis)

* haud
* deus,
* verũ vt
* Et modo
* noſtra

obortis) Inter ſcribendum exortis,ita illud Virg.de Didone,Sinus lacrymis impleui obortis,in ſermone ſcilicet.[Si tam certus eras) Accuſat ruſticitatem, ꝙ ſe diſcedẽs ne ſalutauerit quidem.[Lesbi puella) Hæc erat appellatio ſine vllo amoris indicio,ſaltem ſi non proprio nomine,aut amicam appellans,dixiſſes, Lesbi puella vale.[Oſcula) Et in ijs ſua eſt laſciuia,cum oſcula columbarum dixit Martialis,impudicum oſculũ intellexit.nam columba oſculantur proprio ritu,antequam miſceãtur ratio,inquit, familiaritatis hoc ordine abs te implenda fuit, vt ſalutares , tum noſtra acciperes oſcula , denique munera .

QVID mirum &c.) Purgat errorem ſuum cum laude Phaonis,tam enim illud formoſum,atque amabilem prædicat,vt non potuiſſet eum non amare,in ea præſertim ętate,qua & ab Aurora amari potuiſſet ex Cephalus,& a Luna,vt Endymion,& à Venere,vt Mars. A S G. [Litura) A Lino ſpinum litum corripitur,vnde & littera corripi debuit,ſed t,geminatur ſicut in quattuor quotidie . retulimus eadem de cauſa . [Modeſtius iſſes).i.ne potuiſſes,aut debuiſſes.[Lesbi puella) Vocatiuus eſt à nominatiuo Lesbis Lesbidos,& ita corripitur,vltima , quæ genitiui caſus à nominatiuo Lesbos produceretur .

Denique non timui, quod dolitura fui.
Nil de te mecum eſt niſi tantum iniuria: nec te,
* Admoneat, quod tu munus amantis habes.
Non mandata dedi: neq; enim mandata dediſſem
Vlla: niſi, vt nolles immemor eſſe mei.
Per tibi.qui nunquam longe * diſcedit,amorem:
Perque nouem iuro, numina noſtra, deas:
Cum mihi neſcio quis fugiunt tua gaudia, dixit:
Nec me flere diu, nec potuiſſe loqui.
Et lacrymæ deerant oculis, & * lingua palato,
Aſtrictum gelido frigore pectus erat.
* Poſtq̃ ſe dolor imminuit: mea pectora planxi,
Nec puduit * ſciſſis exululare comis:
Non aliter, quàm ſi nati pia mater adempti
Portet ad extructos corpus inane rogos.

QVod dolitura fui) Non timui diſceſſum tuum ob quẽ eram dolitura. [Iniuria) Quod.ſ.me deſeruiſti ad concubitũ referre num placet,eo.n. Sappho alibi geſtit,&in mœro re eius memoriã repetit. [Nec te admoneat, qđ , tu munus amãtis habes) Cauſam oſtendit, quare munera diſcedẽtib⁹ amicis dari, accipiq. ſoleant, vt.ſ.ſint monumẽta amici abſentis,cuius repræſentent memoriã,ſed nec tu,inqt,reliqſti mihi aliqd diſcedens pręter iniuriam,q̃ ſum deſerta, nec à nobis accepiſti. qđ te admonere poſſit mei abſentis.Itaq; leges,admoneat,vt dicat, nec te põt admonere.[Amãtis).i. mei munus,quod habes,nullum.n.diſcedens accepiſti,ad coitum referre non placet. Quid .n.ſenſus eſt?nec ego admonui te qđ tu habes munus amantis.i.coitũ neceſſe eſt ſuperioribus conueniat,vbi ait,eum nihil ſibi reliquiſſe,& hic dicat eundem nihil à ſe accepiſſe, qđ abſentis monumentum ſit.[Per tibi qui nunquam) Iurat per numina proxima qui ac primum in inuidiam obijcit . Iuro,inquit, tibi per amorem, qui nunquam longe diſcedit, vt ad id referatur,quamuis ipſe procul diſcedas,hic ſemper proximus eſt,nam ſemper amo. [Per) Eſt iurantis particulæ quæ nunquam ſine accuſatiuo effertur . nam illud Virgilianum . [Per tibi) ſi qua eſt , quæ reſtet adhuc mortalibus vſquam Intemerata fides , idem eſt,ac ſi dixiſſet,per fidem,ſi qua eſt &c. ſed antiqua ſimplicitate relatiuum,nomen que conſonant . [Cum mihi) ſimplicitate narrationis fidem, quàm iuramento parauerat omni ex parte implet, nam ita narrat, vt non aliter accidiſſe credibile ſit. [Non alter) Per comparationem doloris magnitudinem exprimit,& quaſi rei probatæ cumulum addit.[Pia mater) Non tantum mater , ſed quæ pie etiam eſt , & vnice filium amauit . [Corpus inane) Cadauer vacuum anima . [Rogos extructos) Rogus conſtruebatur lignis congeſtis in vnum,vnde ſtrues lignorum dicitur,de quo hoc carmen extat legis 12.tabularũ Hoc pluſ ne facito,rogum aſcia ne polito. Olim in terra ponebantur mortui,etiam apud Romanos, & poſtea,quamuis cremari inſtitutum ſit,multæ familiæ priſcum ritum ſeruabant, vt Cornelij

DOM.
* Admonui , qđ tu pign⁹.
* Aliqui legunt diſcedat,ex affectu optantis fœmina , ac ſi dicat , qui vt nũquã diſcedat, & abeat à me opto .
* Verba
* Ruptis.
* Sic & ĩ Canace , tunc demũ pecto ra plãxi & Medea Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte.al.vero l. nec pectora plangi.

nelij Patricij, ex quorum familia nemo crematus eſt ante Syllã, quid id de ſe iuſſit, veritus ne cadauer erueretur à Marianis, nam ipſe C. Marij ſitas reliquias apud Anienem victor diſſipari iuſſerat, hoc eſt quod Plin. ſub oſcure in 7. ſcribit, apertius Cicero in legibus.

ASC. DENIQVE non timui, &c) Sic 4. Aen D.do Hunc ego potui tantum ſperare dolorem, & perferre ſoror potero. [Quia vt dicit diuus Gregorius) Tela preuiſa minus lædere ſolent. [Per tibi qui nunquam &c.) Iuramenta ſolent à poëtis deligi apta perſonis, & negocijs, vt nautæ per Maria, vt Palinurus: Maria aſpera iuro. Parente per ſalutem filiorum, vt per caput hoc iuro, per quod pater ante ſolebat, viri fortes per dexterã, & hic amãs per amorem, quem dixi nunquam longe diſcedere, aut quem eum ſibi præſto habet, aut quia ſubito puniat perfidos. [Perq. nouem iuro numina noſtra deas) Quia & ipſa vates per muſas iurat. [Cum) Antiqui u in o vertebãt, vt volt is, vortex, vorto, ſed nunc volunt temporis cum ſcribi, cum tamen antiqui nunquam u geminarent, ſcribẽtes in nominatiuo ſeruos, dauos, auos, &c. [Nec) Peccet, qui indeferenter, cum ſcribat. [Planxi) .i. percuſſi.

Gaudet, & à noſtro creſcit mœrore * Charaxus
Frater: & ante oculos itq́ue, reditq́ue meos.
Vtq́ue pudenda mei videatur cauſa doloris:
Quid dolet hæc? certe filia viuit, ait.
Nõ veniunt in idem, pudor, atq; amor: oẽ videbat
Vulgus: eram lacero pectus aperta ſinu.
Tu mihi cura Phaon: te ſomnia noſtra reducunt,
Somnia formoſa candidiora die.
Illic te inuenio: quanquam regionibus abſis:
Sed non longa ſatis gaudia ſomnus habet.
Sæpe tuos noſtra ceruice onerare lacertos:
Sæpe tuæ videor ſuppoſuiſſe meos.

DOM. GAudet, & è noſtro) Mouet miſericordiã, cum oſtendit fortunã ſuã ludibrio eſſe aduerſarijs. [Creſcit) exhilaratur, tũ aĩos. [Qui dolet hæc?) Verba Charaxi inſultãtis ſorori, & acerbe obiurgantis amoris turpitudinẽ [Filia) Ad id refert, qđ dixit antea, ſe nõ minus dolere, quã q̃ luget filiũ amiſſum, cui addit teſtimoniũ fratris. Is.n.cũ videat tm̃ eius mœrorẽ, quantus in filij funere eſſe ſolet innuens eã alia de cauſa dolere, q̃ quidẽ turpis eſt. Nõ debet, inquit, tãtopere angi, nec hic mœror eſt pro filia, quæ quidem viuit, hæc autem fuit filia Cercolę, & Sapphus. [Non veniunt in idem) Eſt præmunitio eorum, quæ dictura eſt ſententia ſimplex eadem ſolet proferri cum ratione, vt illud. In omni certamine, qui opulentior eſt, etiam ſi accipit iniuriam, tamen quoniam plus poteſt, facere videtur, Duplex eſt, vt illud Terentianum, obſequium amicos, veritas odium parit. In oratione aũt ſententię ſunt tanq̃ lumina, minus crebræ apud antiquos, ſed poſtea corrupta eloquẽtia nimis vſurpatę ſunt quod inuidioſe in Senecam vt puto, dixit Fabius. [Veniunt in idẽ) Idem non põt pudoris hře rõnem & dare operã amori. alibi Ouid. in Epiſt. Phædræ. Quid deceat nõ videt vllus amans. [Omne vulgus videbat) .ſ. me, & tñ ſup. ego negligebam, nõ.n. poteram ſeruire pudori, cum tam perdite amarem. [Tu mihi cura Phaon) .i. negligo omnes, nec me eorum pudet, tui.n. amori legibus indulgeo Phaon. [Illic te inuenio) In ſomnijs ſaltem te amplector, ſomnia interpretari Plin. ſcrib. Amphictyonem docuiſſe, de qua ſciẽtia Chryſippus, & Antipater libros ediderunt, vt ex interpretatione antiphontis apparet, qui hæc exponebant, cõiectores ſunt appellati. [Non ſatis longa) Nam ſtatim expergiſcor. Idem Hero ad Leandrum: Me miſerã breuis hęc eũ & non vera voluptas. Quam epiſtolam nõ eſſe Ouidij, certa rõne docuimus, nam nec, quæ legitur Paridis ad Helenam, nec quæ Helenæ ad Paridem, nec quę Leãdri ad Hero, nec quæ Herus ad Leandrũ, nec quæ Acõtij ad Cydippen, aut Cydippes ad Acontiũ, ab Ouidio vnquam ſcripta fuit, quod ipſe aperte teſtatur, nam ad Macrum ſcribẽs ait ſediſſe literas nomine Heroidum, Helenæ, Medeæ, Canaces, & aliarum. Quod Paris, & Machareus, & quod male gratus Iaſon: Hippolytiq́. parens: Hippolytusq́. legat, nomine vero virorum Sabinus epiſtola confinxit, quod ibidem teſtatur, Quã cito de toto redijt celer orbe Sabinus: Scriptaq́. diuerſis rettulit ille locis, ſi ergo prius ſcripſit Helena ex Ouid. poſteaque

Charaxus. (margin)

eaque reſpondit Paris ex Sabino, quomodo poſſunt eſſe Ouidij? nam Helena hic non ſcribit, ſed reſpondet, & Paris non reſpondet, ſed prior ſcribit nimirum hæ epiſtolæ adulterinæ ſunt, & eodem penè ſtylo ab aliquo ſcriptæ, quo reliquæ quæ falſo ab Ouid. referuntur.

ASC. CRESCIT noſtro mœrore) Vnde Sinon Aen. 2. Hoc Itachus velit, & magno mercentur Atridæ. Grauis enim dolor eſt, cum mala noſtra inimicis gaudio ſunt, & nos illis ludibrio, ait ergo Charaxus. [Quid dolet). ſ. ſoror mea, quæ meos amores olim tam ſeuere taxauit, atque vituperauit? certe non dolet mortem filiæ, quia filia viuit, q. d. agnoſco eam amore perditam. Et ſi dicat Phaon, eam ſibi dolorem feciſſe, quia non texerat amores, reſpondet: Non veniunt in diem pudor, atque amor. [Tu mihi cura Phaon) Docet vt redametur, ſe vehementiſſime amare, ita vt ſicut Terentianus Phædria à Thaide expoſtulas. [Nil aliud expoſtulet, nec vigilans cogitet) Vehementis autem amoris indicium eſt, cum & ſomnis occurrit dilectus. [Formoſo die) Quia luce nihil pulchrius, aut amabilius, & tamen quia per noctem fruitur per imaginationem præſentia amici, præfert noctem diei. legendum puto formoſo, non formoſa, non quòd diem etiam nocti condiſtinctum non inueniam in fœminino genere. Nam Maro dicit lib. 5. Poſtera cum primo ſtellas orientem fugarat Clara dies, &c. Sed quia vnius vocalis ſic vitatur concurſu.

Oſcula cognoſco: quæ tu committere linguæ,
  Aptaque conſueras accipere, apta dare.
Blandior interdum: veriſque ſimillima verba
  Eloquor: & vigilant ſenſibus ora meis.
* Vlteriora pudet narrare: ſed omnia ſunt:
  Et iuuat: & ſine te non licet eſſe mihi.
At cum ſe Titan oſtendit, & omnia ſecum:
  Tam cito me ſomno deſtituiſſe queror.
Antra nemuſq; peto: tanq̃ nemus, antraq; pſint:
  Conſcia delitijs illa fuere meis.
Illuc mentis inops, vt quàm furialis Erichtho
  Impulit: in collo crine iacente feror.
Antra vident oculi ſcabro pendentia toſo.
  Quæ mihi Mygdonij marmoris inſtar erant.
Inuenio ſiluam: quæ ſæpe cubilia nobis
  Præbuit: & * multa texit opaca coma.
Sed non inuenio dominum ſiluæque meumque.
  Vile ſolum locus eſt dos erat ille loci.
Cognoui preſſas voti mihi ceſpitis herbas:
  De noſtrum currum pondere gramen erat.
Incubui: tetigique locum, qua parte fuiſti:
  Grata prius lacrymas combibit herbas meas.
Quin etiam rami poſitis lugere videntur
  Frondibus: & * nullæ dulce quæruntur aues.
  Sola virum non vlta * pie meſtiſſima mater.

Vlteriora pudet hic narrare

multis preſſit opaca comis.

Mille

Prima.

DOM. ORà vigilāt ſenſibus meis) Non aliter, inq̃t, loquor, & exprimo, quod ſentio, quā ſi vigilarē nā reliqua corporis ſopita, os vigilat aduerba exprimēda. [Sēſibus) Senſus, & ſenſa dixerunt antiqui, q̄ aīo concipimus, auctor Fab. [Titā) Sol à Titea mr̄e, vt nō nulli putant. Idem Hyperiō à pr̄e Hyperione, auctor Diod. [Antra, nemuſq.) Per cōmemorationem loci miſerationē facit, q locus frequentiſſimus eſt apud Virg. [Proſint) lenire poſſint deſideriū meū. [Inops mētis) Amēs. [Erichtho) Magna celebrata ēt carmine Luc. Incātatione potētiſſima, añ idē nomē ab Ouidius vſurpatū. [Pēdētia) Sublimis. [Inſtar) nō minoris p̄cij apud me erāt. [Marmoris Myg.) Mygdonia Phrygiā terminat à meridionali latere vñ Mygdoniū pro Phrygio accipimus. Papin in ſiluis de Tithono. Mygdonij, Pelijq. ſenis marmor itē Mygdonium Phrygiū intelligimus, qđ p̄cij magni erat, & idē Sinaticū dicebāt de hoc plura ſcripſimus in commentarijs Siluarum. Mygdoniam item coniungit Plin. cum Macedonia. erat p̄terea lapis Phrygius gleba, quędā punicoſa, quæ vtebatur perfuſa vino apta tingendis veſtibus. Sappho marmorijs Lesbij

non meminit.nam id liuidus erat,verſico'ores maculas habens.[Coma)Multis frondibus, tranſlatio eſt gratiæ pulchritudinis [Dos erat).i.precium loci.[Grata pius) A mutatione fortunæ excitat miſericordiam . [Poſitis frondibus) Huius carminis hic mihi ſenſus videtur,omnia mœrenti & ſilua, quæ in doloris indictum frondes depoſuit,& aues,quæ ne vocem quidem emittunt cōquerendo calamitatem noſtram,vt eo ſilentio maior deſignetur . Sola reliquæ aues ſilent,ſola Philumela cōqueritur,dolens.ſ.ꝙ virum Tereum nō potius interfecerit quam Ityn filium,eundem Itylum appellat Catullus? Qualia ſub denſis ramorum concinit vmbris Daulias abſumpti fata gemens Ityli . Varro , & noſtri omnes aiunt Philumelam verſam eſſe in luſciniam,& Prognem matrem Itys in hirundinem . Ouid.hic accipit Prognem verſam eſſe in Philumelam , quod præterea Græci nonnulli tradunt , & Probus grammaticus in Buc.Virgil.

ASC. Committere linguæ)Vt.ſ.laſciuius exequatur,quæ confeſſio in fœmina pudica indecora eſſet.[Conſueras)Pro conſueueras,nec verſus patitur,vt conſueueras legatur.[Omnia fiunt)Etiam coitus.[Antra nemusq. peto tanq̃ nemus)Sic Maro in Buc.Iam mihi per rupes videor,lucosq. ſonantes ire: libet Partho torquere Cydonia cornu Spicula,tanq̃ hæc ſit noſtri medicina furori. [Vtquam).i.vtpote,quã ferialis Erichtho.i.venefica,& incantatrix illa,aut illius ſimilis impulit.[Scabro tropho) ſic in Georg.Et trophus ſcaber qui quia ſcaber,& aſper eſt,purgandis vaſis conuenit . [Inſtar).i.in ſtatū,& valorē aut æquipolentiam . [Marmoris Mygdonis).i.Phrygij.[Multa coma).i.frōde quæ arborũ coma eſt.[Dos loci) .i.decus,& precium.[Quærūtur).i.querulam vocē edunt. [Dulce).i dulciter,ac cum dulcedine,vt mirum ſit ēt querelas in auibus ſuaues eſſe,ſicut lacrymę in formoſo vultu decore.

DOM. Daulias ales) Thucidides ij. hiſt. ſcribit . [Tereum imperium tinuiſſe in) Phocide,vnde (vt ait) Philumela à multis poëtis Daulias cognominata eſt.Daulia aūt appidū appellatū eſt à denſitate arbuſtorum, nã δαυλὸν denſum ſignificat.Homerus nō Dauliã, ſed Daulida ſcribit. Strabo Thucididi aſſentitur,ſed eum varia ſenſiſſe,putat . ait .n. illum ſcribere rem geſtam fuiſſe ad Megaram,In quo veniã ſi Thucydidis verbis refelletur,is.n.ita ſcribit in ſecundo hiſtoriarum, ἀλλ' ὅμως ἐν Δαυλίᾳ τῆς φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς, ὁ Τηρεὺς ᾤκει τότε ὑπὸ Θρᾳκῶν οἰκουμένης . Et in carm. ad Liuia,Talis in vmbroſis mitis,nunc denique ſiluis Deflet Threicium Daulias ales Ityn.[Non vltra prius)Quòd potius nō interfecerit Tereum maritum,quàm Ityn filium.[Hactenus vt media).i.vſque ad mediam noctem,donec omnia ſilent.[Num.ē)Genium;qui tam loci,quam homini Deus eſt.[Lotos) Arbor in Africa inſignis , de qua Plinius multa . eius fructu. veſcuntur Africæ populi Lotophagi inde nominati . obliuionem is cibus facit, inde diſcedendi, quod nonnullis ſocijs ſuis accidiſſe. Vlyſſes refert apud Homerum , eadem aptiſſima eſt tibijs . inde apud Propertium , Silium Italicum , Martialem , Loton pro tibia expoſuimus . Lotos item (vt idem ſcribit) herba,quæ ſubnaſcitur deorum voluptati,eandem dixerunt fabam græcam . De ſex locis , quæ in ædibus Craſſi erant , vnde nobile illud iurgium cum Cn. Domitio refertur,diximus in commentarijs ſiluarum . (Aquaticam) Quæ gaudet à qua . alibi Ouidius, Annicolæque ſimul ſalices, & aquatica Lotos . [Vna nemus:) id eſt ſola Lotos facit

Concinit Iſmarium Daulias ales Ityn.
Ales Ityn , Sappho deſertos cantat amores:
Hactenus : * vt media cetera nocte ſilent .
Et nitidus, vitreoque magis per lucidus * amne ,
Fons ſacer : hunc multi numen habere putant:
Quem ſupra ramos * extendit aquatica lotos
* Vna nemus : tenero ceſpite terra viret .
Hic ego cum laſſos poſuiſſem flebilis artus :
* Conſtitit ante oculos Naias vna meos :
Conſtitit : & dixit,* quoniam non ignibus æquis
Vreris : Ambracia eſt terra petenda tibi .
Phœbus ab excelſo,quantū patet, aſpicit æquor :
Actæuum populi , Leucadiumque vocant .

* Es
* Amnis
* Expendit, alijs expandit
* Vnda
* Ante oculos viſa eſt Nais adeſſe meos. In alijs ſic legitur. Formoſus puer eſt viſus adeſſe mihi
* Quid nunt, vel quæ nūc

nemus

nemus ramis ſuis. [Phœbus) Ad templum actiacum, quod in ſinu ambracio eſt, petra prærupta eſſe ferebatur, vnde qui ſe demitterent in mare, amoris flãma leuarentur, id egit prima Sappho, vt ex Mænandri teſtimonio Strabo affirmat. nam Mænandor ita ſcribit, prærupta*m* macta in tranſitu petram Cupidinis œſtro percita è ſummo præceps ruit ex animi tui ſentẽtia rex imperioſe. Alij Cephalum Athenis profugum, Deionei filium tyrenum Acarnaum captum amore Ptaolæ Deionei filiæ, primum id egiſſe autumant, Ouidius Deucalioni id tribuit, mos certe patrius Leucadis manſit, vt in Apollinis ſacrificio fontem aliquem è ſpecula deijcerent, auertendæ numinis iræ gratia. ſed pennas addebant, multiſque nauiculis cadentem conabantur excipere, vt ita ſeruatum, & incolumen extra patrios fines mitterent, [Phœbus) Ex templo ſuo. [Actæum) A littore: Actiacum à promontorio. leges plura de hoc apud Strabonem, & Plutarchum, Plinius ita ſcribit, Acarnania ante Cureris, & in ora ipſa colonia Auguſti, actium cum, templo Apollinis nobili, ac ciuitate libera Nicopolitana, & paulò poſt, Leucadia ipſa peninſula quondam Neritus, huius ante meminerat Homerus ex perſona Laërtis, & affirmauerit Strabo.

SOLA) Ordo eſt. [Sola Daulias ales).i. auis, videlicet Progne, ſecundum hunc locũ, existens mater mœſtiſſima. [Non vltra prius virum).i. quia non prius animaduerrit in virum, quam filium illi epulandum occiderit. [Con init) ſ. quetula. [Ityn). ſ. filium. [Iſmarium).i. Thracium. [Ales Ityn) ſup. dicantat, ab inferiore zeugma Eſt nitidus, vitroque magis per lucidus amnis) Per phanthaſiam dicit ſibi ad fontem decumbenti apparuiſſe formoſum puerum, videlicet Cupidinem, ſeu amorem cohortantem, vt ſe præcipitem daret de rupe in mare Ambracium, quod etiam feciſſe legitur amoris impatientia. Fingitur autem is locus eius naturæ, vt qui ſe illinc præcipitem dederit cura leuetur amorum, quod re vera hic contingit, qui ſibi necem concitant, quia mors vltima cura rerum eſt. A S C.

Hinc ſe Deucalion Pyrrhæ ſuccenſus amore
  Miſit: & illæſo corpore preſſit aquas.
* Nec mora: iuſſus amãs tetigit lætiſſima Pyrrhæ
  Pectora: Deucalion igne leuatus erat.
Hanc legem locus ille tenet: pete protinus altam
  Leucada: nec ſaxo deſiluiſſe time.
Vt monuit: cum voce abijt, ego territa ſurgo
  Nec grauidæ lacrymas continuere genæ.
Ibimus ô Nymphæ: monſtrataque ſaxa petemus:
  Sit procul inſano victus amore timor.
Quidquid erit, melius quã nunc erit: aura ſubito:
  Et mea non magnum corpora pondus habẽt.
Tu quoq; mollis amor pennas ſuppone cadenti:
  Ne ſim Leucadiæ mortua crimen aquæ.
Inde chelyn Phœbo, communia munera, ponam:
  Et ſub ea verſus vnus & alter erit.
Grata lyram poſuit tibi Phœbe poëtria Sappho:
  Conuenit illa mihi: conuenit illa tibi.
Cur tamen Actiacas miſeram me mittis ad horas?
  Cum profugum poſſis inde referre pedem.
Tu mihi Leucadia potes eſſe ſalubrior vnda:
  Et formæ meritis tu mihi Phœbus eris.

* Nec mora, verſus amor fugit lætiſſima merſ

NEc mora) Et ſtatim. [Lætiſſima Pectora) quę prius contemnebant amantem.i. viciſſim Pyrrha cœpit amare Deucalionem iã vacuum flãma, vnde ipſa torquebat. [Abijt cum voce).i. ſiluit, nec poſtea vſquã apparuit. [Timor) Deijciẽdi ſede ſaxo. [Quidq*ui*d erit) nõ vult ſibi ominari mortem, ſed tũ eam poſtponit pręſenti calamitati. [Aura ſubito) Per auerſionem miſericordiã mouet, cum & abſentes appellãt, & non reſpõſuros. [Subito) Corpus ſuum demitterẽ. [Et mea non magnũ) A poſſibili ſeu facili ſuadet, potero, inq*ui*t, ſuſtineri, nam corpus leue eſt & ſum parua. [Tu quoque mollis amor) Cupidinẽ inuocat, non tam numen propitium, quam ad hiſtoria alludens, de qua ante dictum eſt, nam Leucadij cum fontẽ demittebant, addebãt pennas, ne caſu periret. [Ne ſim cr. aq) Inuidia, & infamia. (Mortua) DOM.

ſi moriar.

An potes ò ſcopulis, vndaque ferocior illa,
Si moriar, titulum mortis habere meæ?
* Ah quanto melius iungi mea pectora tecum,
Quàm poterant ſaxis præcipitanda dari.
Hæc ſunt illa Phaon: quæ tu laudare ſolebas:
Viſaque ſunt toties ingenioſa tibi.
Nunc vellem facũda forem: dolor artib. obſtat:
Ingeniumque meis ſubſtitit omne malis.
Non mihi reſpondent veteres in carmina vires:
Plectra dolore iacent: muta dolore lyra eſt.
Lesbides æquoreæ, nupturaq. nuptaq. proles:
Lesbides Aeolia nomina dicta lyra:
Lesbides, infamem quæ me feciſtis * amatæ:
Deſinite ad citharas turba venire meas.
Abſtulit omne Phaon: qđ vobis ante placebat:
Me miſeram, dixi * quem modo penè, meus.
Efficite vt redeat: vates quoque veſtra redibit.
Ingenio vires ille dat, ille rapit.
*Ecquid ago precibus? pectusq. agreſte mouet?
An riget? & Zephyri verba caduca ferunt?
Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent.
Hoc te, ſi ſaperes, lente decedat opus.
Siue redis: puppique tuæ votiua * paramus
Munera: quid laceras pectora noſtra mora?

* At
* amare
* quàm
* Ecquid ego hæc precibus
* parantur.

Si moriar. [Inde Chelyn Phœbo) Chelyn citharã dixerunt, qm̃ ἐκ χελώνης .i. teſtudine primũ eam formauerit Mercurius, vnde & teſtudo dr̃. hi aũt duo verſus dum parum intelliguntur erroris cauſam pbuerunt nonnullis legentib. Ouidij verſum ad Macrũ, vbi cũ de Sabini epiſtola ſcriberet noie Phaonis ad Sappho ita ait. Dat votã Phœbo Lesbis amica lyrã .i. Sappho accepit lr̃as à Phaone eum non rediturum, ꝑpterea ſe deiecit ex Leucade, & amore liberata dedit lyram Apollini, quã ei nũcupauerat, his. ſ. duobus verſibus. [Communia) Conueniẽtia mihi, & Phœbo. Poëtica à græcis ποιητικὴ dr̃. ab Herodoto ita ſcribitur, ἐν μέλει ἄλλα πολλὰ κατιμερτὰ ποιεῖν. [Grata) ꝙ tuo nomine ſeruata eſt incolumis, & amore liberata vates tua [Lyram) Primus fecit Mercurius, vt añ dixim⁹, quã tradidit Orpheo, ex teſtudine, vt Eratoſthenes ſcribit auctore Hygino. Ea relata eſt in cęlũ mortuo Orpheo fauore Apollinis, quẽ plurimum apud inferos laudauerat & voluntate Iouis, qđ id conceſſit Calliope filiæ, matri Orphei. [Lesbides æquoreæ) Et hac appellatione miſerationem mouet, dum ſe veteri voluptate carere oſtendit, & iucundam olim conſuetudinem abdicat, auxit affectum compoſitione, vno verbo ſæpe repetito, quod non modo ad lacrymas facit, ſed ad indignationem aliqñ. [Aequoreæ) Inſulares. appellat aũt prius diſcipulas, quas olim erudiebat, in his tres claruerũt, vt ante diximus deinde eas, in quaꝝ amore infamia libidinis nõ caruit, de quibus Suidas τρεῖς καὶ Λεσβίων ἔσχεν αἰσχρᾶς φιλίας. [Aeolia lyra) .i. Lesbia, nã Lesbos inſula Aeolica eſt, imò Aeolicarum fermè vrbium Metropolis, vt ſcribit Strabo, qui auctor eſt Aeolicã gentem magnam fuiſſe, & per totam fermè Græciam euagatam, & Dionyſius Aeolidam inſulam appellat Lesbon, vnde & lingua Aeolica originem ſortita eſt. [Lesbides infamẽ) Nunc concubinas ſuas appellat Teleſippam, Megaram, & Atthiden. ita lege hunc verſum: Me miſerã dixi, quam modo penè meus, vt coniungas, quam penè dixi meus Phaon, & nõ quem. [Pectus ne agreſte?) Pectus frequenter pro animo apud poetas, caput pro vita, caput autem aperiri aſpectu magiſtratum, non venerationis cauſa iuſſerunt antiqui, ſed, vt Varro auctor eſt, valetudinis, quo firmius conſuetudine ea fieret. Plinius idem repetit. quod autem cauſa valetudinis fuit inſtitutum, ad venerationẽ traduximus Plutarchus vero in quæſtionibus ad hiſtoriam hoc refert. Nam quærit, διὰ τί τοὺς θεοὺς προσκυνοῦντες ἐπικαλύπτονται τὴν κεφαλὴν τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἀξίους τιμῆς ἀπαντῶντες ἂν δὲ τύχωσιν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχοντες τὸ ἱμάτιον, ἀποκαλύπτονται, cur quando vero incidunt in homines veneratione dignos, ſi etiam forte opertum habuerunt, caput aperiunt? denique an inſtitutum, vt ita Deos veneremur,

remur, vt oſtendit Seruius in 3. Aen. de Aenea, qui inter ſacra caput operuit ne Diomedem hoſtem videret, quando autem hoc Deorum fit, homines contra aperto capite venerantur ne eodem cum dijs honore cenſeri videantur. Caſtor addit, neſcio quid Pythagoricum, quod illic, leges quando voles. [Si ſaperes) Si humanitatem, & rectum officium retineres, me noſſes delitias tuas. [Siue redis) .i. ſi cogitas de reditu. [Votiua munera) Soteria. [Ratem) Vt ex parte totum intelligamus, vel ex ſpecie genus, vel ex præcedentibus ſequentia, liberius eſſe poëtis, quam oratoribus, nam oratores mucronem quidem dicunt pro gladio, & tectum pro domo, non tamen puppim pro naui, vel abietem pro tabellis, nec ferrū pro ſpiculo, nec quadrupedem pro equo.

IBIMVS ò nymphæ) Nam ad fontem dormiens id dixit, vbi nymphæ ſemper eſſe putantur. Et ſi dicatur dubius eſſe euentus rei, cum & necari vero ſimilius, quàm leuari curis, ſit reſpondet. [Quidquid erit, melius, quàm nunc erit) Quia etiam mori melius erit, quam in tali cura viuere. ſed ex Homero, Virg 6. Aen. de ijs, qui ſeſe interemerunt, dicit cum admiratione, Quam vellent æthere in alto Nunc & pauperiem, & duros perferre labores. Fata obſtant, &c. [Hæc ſunt illa Phaon) .ſ. pectora. [Subſtitit) .i. repreſſum eſt alludit ad venā eloquij, quæ fluere ſolet, ſed malis repreſſa eſt, vt ſubſtet. [Veteres in carmina) .i. ad carmina cōficiēda priores, ac ſolitæ vires. [Lesbides) .i. mulieres ex Lesbo, appoſitorie. [Nomina dicta) Læta, & Laudata. vt, Prima dicte mihi ſumma dicende camęna &c. [Me miſeram) Minor eſt excandeſcentia, quam ſi dicat ò me miſeram. Ordo tamen eſt. [O me miſeram) Aut miſeram .i. miſerandam me cenſeo [Quam) .i. quantum putas. [Penè) .i. quaſi. [Dixi meus) .ſ. Phaon abſtulit. [Efficite vt redeat) ſ. Phaō [Equid ego) Sup. precor, vt ſit. [Quid) .i. ad quid? ego hæc precor. [Hoc opus) .ſ. redire. [Lente) .i. pigre, & tarde ad reditum.

Solue ratem: Venus orta mari, mare pſtat amanti.
 Aura dabit curſum: tu modo ſolue ratem.
Ipſe gubernabit reſidens in puppe Cupido:
 Ipſe dabit tenera vela, legetque manu.
Siue iuuat longe fugiſſe Pelaſgida Sappho:
 (Non tamen inuenies, cur ego digna fuga.)
* O ſaltem miſeræ crudelis epiſtola dicat:
 Vt mihi Leucadiæ fata petantur aquæ.

DOM. VEnus orta mari) Ita Hero qđ timeas non eſt, auſo, Venus ipſa fauebit: Sternet & æquoreas æquore nata vias. Ex Ioue venus creata eſt, & grę Lucina, Diana, eiuſq. tutelę data eſt matura virginū ætas, multa in nuptiarū ritu à locis, quæ tenuit Erycina, Paphia, Syria, Cytherea dicta, ex maris ſpuma nata dr̄. notiſſima fabula. ſed cum quatuor Veneres tradiderit antiquitas, hæc eſt ſecunda, quam exeuntē mari ἀναδυομένην appellatam inſigni laude pinxit Appelles, quā tabellam Auguſtus in delubro patris Cæſ. dicauit. [Pelaſgida) Nam pelagi (vt Ephori, Heſiodi, Homeriq́ teſtimonio docet Strabo) per vniuerſam fermè Græciā vagi, & errabundi rem militarem exercuerunt, locis, in qbus fuerunt, nonnullis dederunt noīa. Nam Peloponneſus Pelaſgica ab his dicta eſt. Argos item Pelaſgicum, & Lesbos Pelaſgica. Plinius tamen cuius verba ante recitauimus: Pelaſgiā ſcribit, ijdem ab Athenienſibus appellati ſunt πελάργοι immutata litera i. ciconiæ, ob aſſiduos errores, ijdem aliquando fuerūt in Italia, quod Strabo refert, & affirmat Dionyſius Alicarnaſeus. Genus aūt duxerūt ex Archadia ex Pelaſgo filio Iouis, & Niobes. [Iuuat) Seu tibi cōſiliū eſt. [Fugiſſe pelaſgida Sappho) .i. Sappho Lesbiā. [Nō tn̄ inuenies) Hic totus verſus per interpoſitionem legendus eſt, atq; ita coniungendum ſi iuuat fugiſſe Sappho, O ſaltem crudelis epiſtola dicat. [Fata) Miſerabiliter ſaltū Leucadium iam factū, & mortē ſuam appellat, & ſi Straboni credimus, inde ſe deiecit, quod & Ouidius innuit eo verſu, quē paulò ante recitauimus, Dat votam Phębo Lesbis amica lyrā. Claruit aūt cū Alcæo Olympiade ante Tarquinij Priſci arcum ædificatum, vt Euſebij recenſent tpa. Vale.

FVGISSE Pelaſgida Sappho, q neſciunt græca in o, hr̄e accuſatiuū in on legunt Sappho, ſed & Sapphon, & Didon in accuſatiuis legimus. [Siue iuuat) Ordo longus eſt, ſiue redis, &c. [Quid lac. &c.) .i. cur non cito redit, ſi rediturus es. Siue iuuat fugiſſe Sappho Pe-

 laſgida,

laſgida.i.græcam mulierem.[Longe).i.ſiue nunquam rediturus abijſti.[O) Optantis eſt i. vtinam.[Epiſtola).ſ.tua,qua meis literis reſpondebis. [Dicat ſaltem miſeræ).ſ.mihi,vt,Saxa aquæ.[Leucadiæ).i.præcipitia maris Leucadici. [Puratur mihi) Vt .ſ. ſic finia aut amores,aut cum amoribus vitam.Et ita oratoriæ ſummum, & grauiſſimum pondus votorum in fine ponit, vt ipſum memorem commiſerari faciat. Hæc ſunt quæ epiſtolas Ouidianas quanta potui breuitate,& commoditate annotaui.

GEORGII MERVLÆ IN EPISTOLAM SAPPHVS CONTRA DOMITIVM ANNOTATIONES.

QVID igitur petulans, & nimiæ licentiæ literator primum damnat? Nempe quod Franciſcum Philelphum in Sapphus vita declaranda ceu græca ignorem,ſecutus fuerim, ſed quod mihi vitio obijcit, id laudi maxime duco,neque enim gloria ſua defraudandi ſunt præceptores noſtri,quoties vera docent. Sed minime miror, ſi omnium ingratiſſimum eius me accuſat; in quo ſe plerunque iactare ſolet. Quid? quod planè hic ignorat, quorſum Franciſci Philelphi teſtimonium ſpectet. illud etiam deprehendiſſe ſe dicit, quòd filiā non filium ex Cereola Sappho genuerit, & me vero pro filia filium ſcripſiſſe, quaſi non hoc ſit frequens impreſſorium vitium, quomodo præpoſteras & inuerſas, modo alias pro alijs literas collocent. Quam hominum indulgentiam,ne dixerim inſcitiam,vix diligens præfectorum, & corrigentium cura emendare poteſt. Vnum tamen eſt,quod velut ignotum,atque abſtruſum,cognouiſſe atque eruiſſe dictitat tu per his verſibus. [Nec mihi Pierides ſubeunt,Dryadesque puellæ,Nec me Teſpiadum,cetera turba iuuat.) Hoc eſt triplicem cauſam dicendi,cum aut furore poëtico agcretur,aut cum relaxans animum in ſiluis ſine curis vagaretur inter Dryades,& Hamadryadas,aut cum pueris,quos amabat,blandiretur,qui ſibi Teſpiadum & muſarum inſtar erant: Nunc, inquit, nec Pierides .i. eſt furor poëticus,nec Dryades.i.relatio animi, in ſiluis inter Dryades prouocant me ad carmen, nec cetera turba Teſpiadum,nec amicæ quæ tertia & reliqua carmina cauſa erant,me delectant,Næ literator egregie de penitiſſimis (vt aiunt) muſarum antris hunc ſenſum eduxiſti.dic quæſo,an non plena ſunt huiuſmodi dearum appellationibus carmina?ex quibus in tales allegorias quidquam transferre,vt ab Euſtathio traditum eſt, parum conueniens ſenſit Ariſtarchus, quam nimiam grammaticorum diligentiam, vtpote odioſam, Seneca & Quintilianus in Didymo damnauerunt. porro quàm contentioſe & inſulſe oppugnas ſuper hos verſus interpretationem noſtram? [Et varijs albæ iunguntur ſæpe columbæ? Et niger à viridi turtur amatur aue.) Nam cum vim huius comparationis ex præceptis Varronis excuſſerim,hoc eſt per varias aues genus illud agreſte columbarum accipi, quod ferè eſt albo vario, niteris per abſurde nimis, atque illepide probare per varias aues pauonem intelligi, parum conſiderans, ſi de columba & pauone intelligeretur, à puella inſipidam, & parum efficacem comparationem fore quippe quæ nec ſuperiora,nec rem ipſam,de qua agitur,reſpiceret. illud ſanè duplex illa comparatio, breuiter docet diſpares formas, & diſparia auium genera vi amoris plerunque copulari, nec deformitatem, aut impar genus amantes à ſeipſis auertere. Quid enim vult exemplum Perſei & Andromedes,aut columbarum diuerſitas,niſi formam in multis, haud magni momenti eſſe? imò Hercule contra mulierem ſtaret ſua comparatio, ſi formoſæ aues quales albæ columbæ, & pauones hnr, iungi hac in parte traderentur,q̄ vero ais amicos eſſe inter ſe pauones,& columbas, vt naturales ſeribunt,ad pñs negocium non pertinet,abſurde nimirum omnia exponis, quemadmodum & illud. [Non agitur vento noſtra carina ſuo) Vt ſub interrogatione hæc dicat puella,quæ diſceſſu Phaonis,& amiſſa omni ſpe potiundi,quem amabat,in mare ſe præcipitare ſtatuat.Cauillatur,& illud.[Si,niſi quæ facie poterit te digna videri,Nulla futura tua eſt:nulla futura tua eſt) Sic exponens,ſi nullam es amaturus, niſi quæ dignitate formæ tuæ conueniant nullam amabis,q d nulla eſt tam formoſa,quam tu.Nos cōtra ad delitias amatoris omnia referenda dicimus,qui nō contentus quotidiana forma, per quam formoſam

optet,

optet, in quo maius vis doloris puellæ oſtenditur, ꝙ is impoſſibilia appetat, qui ea ſpernit. Verior itaque eſt hæc ſententia teſtimonio Ouidio confirmata. Forma Dei munus, forma quota quæque ſuperbit, q. d. raram vel nullam es amaturus. Hic ego aliquid ſubiungam ex occultis græcorum commentarijs ſumptum, conduplicationem iſtam non tam ad emphaſim eſſe factam ab Ouidio, quam vt geminando eadem verba characterem Sapphus demonſtraret, quæ (vt Demetrius Phalareus auctor eſt) gratiam ſuis carminibus ἐκ τοῖς διαλεκτικος quæſiuit. Nam vbi περὶ χάριτος τόπου præcepta tradit, de charactere Sapphus hæc ſcribit. Sermonis gratiæ, quæ per figuras fiunt manifeſte, & plurimæ ſunt apud Sappho quẽ admodum anadiploſis, vbi nympha ad Partheniam ait: παρθενία παρθενία ποῖ με λιποῦσα οἴχῃ. Quæ reſpondet ad eam per eandem figuram οὐκέτι ἥξω πρὸς σὲ οὐκέτι ἥξω: Maior enim gratia apparet, quam ſi ſemel eſſet dictum, & ſine figura. ſed eum vir improbus vos inſectetur, noſtraque iniquo animo perlegat, non tam reddendæ ſunt homini vices, vt eum ſuæ petulantiæ pœniteat, quam bonis ac ſtudioſis iuuenibus conſulendum, qui pluſquam conueniat, interpretationibus Domitij fidei adhibentes in grauiſſimos errores incidunt.

IN IBIN ARGVMENTVM ZAROTI.

SCRIPSIT *Ouidius in Ponto in Ibidem inuectiuam: cuius opuſculi argumentum perperam nonnulli interpretantur, cum Ouidium Callimachum poëtam imitatum dicant, quin Apollonium Rhodium diſcipulum inuectus eſt, quem Ibidem appellat, vt ipſum Alexandrinum indicaret: nam Ibis Aegyptia auis eſt? quam ſane hoc deridendum ſit: quis tam indoctus eſt, omniumq; veri indicij expers, qui non intelligat. Dum argutuli quidam nouarum rerum qua nuſquam ſunt indignatores noua cudere poſteritate volunt, inueterrima nimis: & à veritate alieniſſima dilabuntur. Dicant nobis hi nouatores, quod dedecus, quæ nam infamia Apollonio fuiſſet, vt Alexandrinus Callimacho diceretur? non ne ex Aegypto illuſtres habentur viri doctrinis eruditi varijs: ac excellentes? quæ etiam Apollonio vera indicatio ſub Ibidis nomine fuiſſet, cum non tantum in Aegypto huiuſmodi auium genus (teſte Plin.) reperiatur? Si igitur Apollonio Callimachus Ibidis nomen indidiſſet, vt eum tantum indicaret: non dubio, ſed notiori vocabulo appellaſſet. Quæ nam ergo relicta nobis ratio eſt: cur Ibidem Apollonium Callimachus appellauerit? hæc nempe, & eſt ſententia Vallæ præceptoris mei omnium doctiſſimi. Plin. lib. 8. ſua naturalis hiſtoriæ de Ibida hoc ſcribit. Volucris in Aegypto quæ vocatur Ibis, roſtri aduncitate per eam partem ſe perluens, qua reddi ciborum onera ſalubre maxime eſt. Cum igitur tanta ſit huius ſpurcitas: vt proprio ore ventum purget, quod eſt fœdiſſimum, ſi rem, non naturam ſpectes, hunc & omni pudore carentem, atque elegantia primum, quamuis ſe poſtea probabilem reddiderit, & ingratiſſimum diſcipulum Callimachus oſtendit, Ibidem appellauit, nam & in ſermones incompetiſſimum Apollonium fuiſſe, & eius bis à Criticis repudiatum opus memorant, inde correptum acceptum, vt Quint. tradidit, ad cuius Ouid. imitatione inimicum quoque ſuum in hoc opere Ibidem vocitauit: vtq; etiam hominem nullius decoris, & commoditatis ſignificaret. Huius autem maledicentiæ cauſas has fuiſſe ipſemet aperit. Sollicitabat vxorem poëtæ. dum in Ponto exulabat, quidam, qui, dum fortuna Ouid. fuit, ab ipſo inter amicorum numerum cenſebatur haud poſtremus fracta autem fortuna fidem violare non puduit, lingua venena inſuſurrans Auguſto, vt diutius in exilium ipſum remoraretur. quare laceſſitus has deprecationes, deuotionesq; in ipſum perfidum Ibidem compoſuit, quis vero hic fuerit Ibis, à nobis deprehendi non poteſt, cum ipſe nuſquam aperiat. Opus videbis elegiaco metro paucis carminibus abſolutum: ſed ſua cum fabularum, tum hiſtoriarum obſcuritate quamlongiſſimum, ad cuius iam expoſitionem deuenio.*

OVIDIVS IN IBIN.

TEMPVS ad hoc, luſtris mihi iam bis quinque peractis
Omne fuit muſæ carmen inerme meæ.
Nullaque, quæ poſſit, ſcriptis tot millibus extat,
Littera Naſonis ſanguiuolenta legi.
Nec quenquam noſtri, niſi me, læſere libelli.
Artificis perijt cum caput arte ſua.
Vnus(& hoc ipſum eſt iniuria magna)perennem?
Candoris titulum non ſinit eſſe mei.
Quiſquis is eſt(nā nomen adhuc * vtcūq; tacebo)
Cogit inaſſuetas ſumere tela manus.
Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus
Non ſinit exilio delituiſſe meo.

ZAR. TEMPVS ad hoc luſtris) In hoc principio Ouid. auditorem attentum facit, docilem, & beneuolum, quòd ab omnibus doctis obſeruari ſolet, vt inde libentius opus legatur, idq; maximæ ab Ouid. non fuit prætermittendum in carmine maledico, à quo omnes genere carminis ſolēt abhorrere, & oſtendit nunq̃ antea in quenquam alium ſe inuectum, vt patebit. [Tempus) A temperato tenore ſolis, & Lunæ tempus Varro dici voluit, eſſeque interuallum mundi, & motus. [Bis quinque luſtris) Quinquaginta annis tot cum hoc cōpoſuit opuſculum natus erat annos Luſtrum quinquenniū à luendo.i. ſoluendo dictum vt Varro aſſerit, quòd quinto quoque anno vectigalia, vltro tributa per cenſores perſoluebantur. Liuius autem de Seruio Tullio loquens, ait Ibi inſtructum ex exercitum omnem ſue, oue, tauris luſtrauit, idque conditum luſtrum appellatum, quia in cenſendo finis factus eſt. Græci huiõi annorū ſpatium ὀλυμπιάδας appellāt [Carmen inerme) Nō maledicum, metaphorice dictum. [Sanguinolenta) Maledice. [Niſi me) Nam miſſus ſum in exilium libris de Arte amandi editis. [Vnus) Ibis. [Meę candoris) Meæ gratiæ, & beneuolentiæ erga omnes. [Inaſſuetas) Inhabiles carmini maledico. [Relegatum) Præſcriptis finibus in exilium miſſum.

* Vtrūq; vel vtiumq;.

IODOCI BADII ASCENSII OPVSCVLI OVIDIANI IN IBIN FAMILIARISSIMA EXPLANATIO.

TEMPVS, &c.) Opus inſcribitur Ouidij in Ibin.i. carmen imprecatoriū atque maledicū in quēdā aduerſarium ita merito criminandū, quemadmodū Callimachus criminatus eſt Apollonium, quem Ibin vocauit, quaſi autem externā, cū ſe Rhod. ſi mentiretur, quēadmodū is, quem Ouid. criminatur, ſe Romanum mentiebatur. Non tamen eum nominat, aut quia famoſos libellos edere lege vetitū erat proprio preſertim nomine expreſſo, aut quia ſe

ſe inuite maledicere oſtendat, & ſummopere prouocatum vix tegere conuitia, aut pares referre vices. Intentio aũt eſt animo ſuo mortem gerere, quia dulcis eſt nonnullis vindicta, quæ maledicendo fit, ſed ea & turpis & ſcelesta Chriſtiano fugienda eſt. Aut vt minãdo, & imprecando aduerſarium à maledicendo, & prouocando vlterius reuocet. niſi.n. interdum ſtultis, & maledicis reſiſtatur, nullus eſſet in eis maledicendi modus. Vnde monet comicus aduerſarios ſuos ceſſent maledicere, malefacta ne noſcant ſua. Et hæc quidem intentio, & modus obſeruetur honeſtior, & Chriſtiano dignior fit. Et licet Ouid. Chriſtianus nõ fuiſ eadem tamen virtus illi cognita fuit, vnde conatur ſe candidum. i. ſine liuore aſtruere. Qualitas carminis eſt elegiaca, ea. n. præcipue voluit, & ideo plurimum vſus eſt ſecundi, tamen materiæ exigentiã iambica eſſe debuit. Liber vnus eſt, nec is ſanè magnus, ſed ſanè q̃ difficilis, quia omnium quos infortunatos nouit, in aduerſariũ ſuũ mala imprecatur niſi deſiſtat ab incepto, & ita eorundem inquiſitio difficultatem affert. In qua re, quia diligentiſſimus fuit Calderinus, ſatis erit ordinem cum familiari explanatione præter eum contexuiſſe. Nam poëtæ vitam ante epiſtolarum explanationem, & exilij cauſam ante hoc opus vidimus. Ordo igitur eſt. [Omne carmen meæ Muſæ) i. venæ. aut inuentionis meæ, [Fuit inerme). i. ſine maledictione, imprecatione aut inuidiæ telo, [Vſque ad hoc tempus) Et hoc. [Bis quinque). i. decem. [Luſtris) i. quinquennalibus temporibus, hoc eſt quinquaginta vitæ meæ annis iam peractis. [Et nulla littera). i. ne minima quidem particula. [Naſonis). i. meã, aut operis mei, q Naſo vocor, extat ſup. [Tot millibus ſcriptis). i. licet tot millia ſcripſerim nam ſi intelligatur in, vt ſit in tot millibus, diceret ſcriptorum. [Quæ). ſ. littera, hoc eſt particula. [Poſſit legi ſanguinolenta). i. ſanguinis appetens, aut hoſtilis, ſiue maledica, perſtat in Metaphora, quia dixerat inerme. [Nec noſtri libelli læſere quenquam, niſi me). ſ. vnum, qui in exilium miſſus ſum ob lib de Arte Am. Bene autem dicit noſtri libelli pluraliter, quia licet modeſtiæ gratia de vno pluraliter in prima perſona loqui, & tamen ſingulariter addit me, quia ſe ſolum vult ſignificari læſum. Vnde licet potuiſſet, noluit tamen dicere, niſi, nos. [Cum). i. quando. [Caput artificis). i. meum. [Perijt). i. exilio damnatum fuit. [Arte ſua) i. propter artem ſuam, & à ſe inuentam. [Vnus). ſ. aduerſarius maledicus, & inuidus. [Et hoc ipſum) ſ. quòd ille vnus id facit, quia non iure, ſed iniuria [Eſt iniuria magna Non finit). i. non patitor. [Titulum candoris mei). i. puritatis meæ ab omni inuidia. [Eſſe perennem). i. perpetuum vſque ad finem vitæ. [Quiſquis). i. quicunque eſt. [Nam nomen vtrunque). i. tam proprium, q̃ cognomen eius latebit. [Adhuc). i. donec videro, an reſpicere velit. [Is cogit manus inaſſuetas). i. nullo modo aſſuetas. [Sumere tela) i. ſcribere carmina maledica, metaph ab hoſtili bello [Ille relegatum) Docet cauſam querelæ ſuæ in aduerſarium eſſe iuſtiſſimam, cum ille miſerum, & exulem indignis iniurijs perſequatur, quem merito protegat, & defendat. Vnde ordo eſt. [Ille). ſ. aduerſarius, qui me cogit tela ſumere [Non finit) Sup. me [Relegatum). i. miſſum in exilium. [Ad ortus gelidos Aquilonis). i. ad Pontum iuxta Getas ad frigidam Zonam. [Delituiſſe). i. perfecte, & quaſi incognitum ad finem vſque latuiſſe, ſup. in exilio meo.

Vulneraque immitis requiem quærentia vexat,
  Iactat & in toto verba canina foro.
Perpetuoque mihi ſociatam fœdere lecti
  Non patitur miſer funera flere viri:
Cumq. ego quaſſa meæ cõplectar mẽbra carine,
  Naufragij tabulas pugnat habere mei.
Et qui debuerat ſubitas extinguere flammas,
  Hic prædam medio raptor ab igne petit.
Nititur, vt profugæ deſint alimenta ſenectæ.
  Heu quanto eſt noſtris dignior ille magis.

VExat) Diſtrahit, moleſtia afficit, à vehendo vexare verbum deducitur. iſque dicitur vexari, qui vi, atque motu vltro citroque vehitur, & eſt pluſquam vehi, ſicuti quaſſari plus q̃ quati. taxari pluſquam tãgi, & mille alia, auctor Gel. [Iactat) ĩmoderate, profuſeq. obloquitur. [Verba canina) quare verba canina, ipſe paulò poſt oſtendit, ſumptum ẽt videri põt à rabidis canibus, quorum ZAR.

N

Dij melius, quorum lõge mihi maximus ille eſt,
Qui noſtras inopes noluit eſſe vias.
Huic igitur meritas gratas, vtcunque licebit,
Pro tam manſueto pectore ſemper agam.
Audiet hæc Pontus, faciet quoque forſitan idem
Terra ſit vt potior teſtificanda mihi.
At tibi, calcaſti qui me violente iacentem,
Quàm licet, & miſero debitus hoſtis ero.
Deſinet eſſe prius contrarius ignibus humor,
Iunctaque cum Luna lumina Solis erunt:
Parsque eadem cœli Zephyros emittet, & Euros,
Et tepidus gelido flabit ab axe Notus:
Et noua fraterno veniet concordia fumo,

quorum rabies Sirio ardente teſte Plin.) homini mortifera eſt. [Foro) Forum, vt tradit Feſt. ſex modis intelligitur, pro loco negociationis hic accipe. [Sociatam) Vxorẽ dicit, quam ad extremũ vſque diẽ approbauit, ſuorumq. fecit conſiliorum participem. notiſſima dr̃a inter ſocium, comitem, & ſodalem, à quibus etiã verba hñr. [Perpetuo fœdere) Ad differẽtiam illarum vxorũ, quas repudiauit, vtque ẽt amorem ſuũ indicaret, vt inde iuſtior ira videatur. Fędus appellatũ ab eo, ꝙ in paciendo fœdata hoſtia necaretur. Virg. Et cęſa iungebant fœdera porca, vel q̃a in fœdere interponatur fides, vt ait Feſt. [Non patitur) Non ſinit ſua moleſtia & iniuria. [Flere) Lamẽtari, & eſt proprie lacrymis. [Funera viui viri) Calamitatẽ, & me viuum per inde, ac mortuũ funere proſequi. Funus, inquit Don. eſt pompa exequiarum à funalibus, etenim noctu efferebantur ꝓp ſacrorum celebrationem, diurnam. Legitur & Miſeri, & notum eſt. [Cumq. ego quaſſa) ſumptũ ab ijs, qui naufragium faciunt. [Tabulas) Tranſlatio ſumpta à naufragium facientibus, qui procumbẽtes tabulæ nauis è tempeſtatibus conantur euadere. [Subitas extinguere flãmas) Mihi opitulari, ſicut ſolent incendijs homines extinguendo ignẽ auxilium præſtare. [Hic prædam) Præda hoſtibus capta, quod manu parta, vt ait Var. [Profugæ) Profugus, inquit Seru. proprie dr̃, qui procul à ſuis ſedibus vagatur, quaſi porrò fugatus, multi tñ ita diffiniunt, vt profugos eſſe dicant eos, qui excluſi neceſſitate de ſuis ſedibus adhuc vagantur, & ſimul ac inuenerint ſedes, non dicant profugi, ſed vtrunque falſum eſt. nam & profugus lectus eſt, qui ſedes locauit vt in Lucano. Profugique à gente vetuſta Gallorum Celtæ miſcentes nomen Iberis, & exules, qui adhuc vagantur, vt in Saluſt. Qui nullo certo exilio vagabantur, adeo exilium eſt ipſa vagatio. [Senectæ) Senecta eſt ſenilis ætas. [Dij melius) ſ. agunt. [Ille) Germanicus, cui & Feſtorum libros inſcripſit. [Inopes vias) Viaticum enim dedit. [Agam meritas gratas) Solent poëtæ ita vti, cum oratores gratias dicant. differunt inter ſe habere gratiam, referre, & agere. agere verbis proprie eſt qui autem habet apud ſe gratiam nondum retulit deſtitit hr̃e. Don eſt auctor. [Audiet hæc Pontus) Pontus mare antea, vt ſcribit Plin. ab inhoſpitali feritate Axenos appellatus eſt, & Pontus non à πορ[illegible], ſed potius verbum à nomine factum prius enim fuit Pontus, quam quiſq̃ in eo mergeretur ſed potius quaſi [illegible] .i. flatibus, & procellis plenus. [Item) Germanicus. [Teſtificanda) Numeranda inter cetera beneficia [Calcaſti) Inſultaſti. [Quàm licet) Quacunque parte licuerit. [Hoſtis) Apud antiquos peregrinus hoſtis dicebatur, & qui nunc hoſtis, perduellio, auctore Feſt. & Macr. vnde Plaut. in Curc. Siue ſtans cum hoſtie intercedit dies, dixit. [Deſinet eſſe prius) Adeo iniuria affectus eſt poëta, vt vnquam ſe amicum Ibidi futurum dicat, idque per ſimilitudinem à rebus contrarijs oſtendit, quę minime conuenire poſſunt humor.n. vtpote frigidus, & humidus arido igni aduerſatur, q̃a contrarius, ita & Solis tendus cum Lunæ. Soles autem plures fuiſſe. Cic in lib. de Nat. Deor. oſtendit, ait.n. Cumque tu ſolem quia ſolus eſſet, appellatum eſſe dicas. Soles ipſi q̃ multi à theologia proferuntur vnus ex Ioue natus, nepos Aetheris, alter Hyperione, tertius Vulcano Nili filio, cuius vrbẽ Aegypti volũt eſſe eam, quæ Heliopolis appellatur. Quartus is, quem heroicis tp̃bus Acantho Rhodi peperiſſe dicitur auum Ialyſi, Camiri, & Lindi Quintus, qui Colchis fertur Aetam, & Circem procreaſſe; Luna dicitur, ꝙ ſola lucet noctu, ſi Var. credimus, vnde Catul. Dictaq. à lumine Luna. [Parsque eadem cœli) Zephyrus & Eurus venti inuicem ſibi

bi

bi contrarij, vt oſtendimus. [Axe) Axis, inquit Feſt, quem Græci ἄξονα dñt, plures habet ſignificationes. nam & pars cœli Septentrionalis, & ſtipes teres circa quem curtus rota verſitur eſt, & tabula ſectilis. [Et noua fraterno) Laius Thebarum rex ex Iocaſta Oedipodem filium habuit, qui ex matre ſuſtulit filios, Etheoclem, Polynicemq; virilis ſexus, fœminas vero Antigonem, & Iſmenem. ſed poſtq̃ reſciuit Oedipus cum matre ſe concubuiſſe, ſibi oculos eruit, relictis in regno Etheocle, & Polynice filijs, qui inter ſe pacti ſunt, vt ſingulos ſibi cedendo annos alternis regnarent. ſorte prior Etheocles regnat, qui pacto exacto tpe fratri cedere noluit, indignatus aũt Polynices rã a affectus iniuria à fratre, Thebas cum exercitu vnà cũ 7. regib. venit, quò in bello mutuis Etheocles, & Polynices cecidere vulnerib. quoꝝ corpora in pyrã contracta de more ſunt, cuius fumus in partes ſciſſus eſt, vt ẽt & ipſoꝝ mortuoꝝ oſtenderet odium. plures huius rei meminerunt auctores, & in primis in Theb. Stat,

ET ipſe immitis). i. immanis, & crudelis. [Vexat). i. moleſtat. [Vulnera q̃rẽtia requiem) A S C.
.i. mala refricat, hoc eſt innouat, quæ neglecta requieſcere, hoc eſt requiem ſumere velint. [Et iactat verba canina). i. detractoria, & irritatiua, ac maledica more canum. [Toto foro) .i. vbi eſt plenus conuentus hominum. [Et non patitur ſociatam mihi perpetuo fœdere lecti). i. legitimam coniugem meam [Flere funera). i. exilia funeri comparãda. [Viri miſeri) quia vexando eam cogit eam aliud cogitare, & agere. ſ. de aduerſario conqueri. [Cumque) .i. & cum. [Ego complectar mẽbra meæ carinæ quaſſa). i. concuſſa, & fracta, hoc eſt reliquias naufragij, & infortunij mei. [Ille pugnat). i. cum pugna contendit. [Habere tabulas). i. vltimas opes. ſicut, dum nudi in tabula enatamus, nihil prȩter tabulam habemus. tabulas ergo mei naufragij. i. vltimas opes mihi relictas. [Et qui debuerat extinguere flãmas ſubitas). i. incendia ſubito orta. i. amouere mala mihi ſubito veniẽtia, hic exiſtens. [Raptor). i. violentus alieni boni inuaſor. [Petit prædam ab igne medio). i. è maximo infortunio meo emolumentum capit. Nititur. n. vt alimenta deſint. [Senectæ pfugæ). i. profugatæ. [Heu quanto dignior) Sup. ſit ipſe. [Noſtris malis) Sup q̃ nos, q. d. multo. [Dij melius) Sup. mecum agũt, quam ipſe. [Quorum). ſ. deoꝝ, hoc eſt diuorum. [Ille) . ſ. notiſſimus in terris, videlicet D. Auguſtus, q viuus pro Deo habitus eſt, vnde Horat. Præſenti tibi maturos largimur honores. [Eſt mihi longe maximus). i. præcipuus. [Qui noluit noſtras vias eſſe inops) . i. noluit exulem ſpoliare, etiam opibus ſuis. [Igitur ego agam ſemper huic). ſ. Deo. [Grates). i. grãs. [Meritas). ſ. quas meruit. [Quaſcunq; licebit). i. licitum erit, aut dabitur mihi agere. [Pro tam manſueto pectore) Quo in me vſus eſt, cum ẽt bona omnia potuiſſet abſtuliſſe. [Pontus). i. regio in qua mihi exilium eſt, vbi Barbari & ſæui habitant hoĩes. [Audiet hæc). i. has gratiarum actiones meas, & hæc merita Auguſti in me. & [Idem). ſ. Pontus. [Secundũ quoſdã) Faciat quoque. i. ẽt vt potior terra. [Teſtificanda). i. in teſtimoniũ gratitudinis citanda. [Mihi). i. videns me gratum Auguſto, merebitur de me, & me ſibi obnoxium faciet. Vnde per contrarium ſubdit. [At tibi &c.) Calder. aliter intelligit . ſ. [Idem) . ſ. Auguſtus. [Faciat quoq; vt terra ſit potior teſtificãda mihi). i. vt in exilio de Cæſaris triumpho ſcribam. [At tibi calcaſti, &c.) Incipit imprecari in aduerſariũ à ſimili ferè dicendi figura, vt Virg. in Diris vtẽs. Ordo eſt. [At). i. ſed. [O violẽte). i. iniuſte oppreſſor. [Qui calcaſti). i. ſuppeditaſti. [Me iacentem). i. proſtratum. [Heu) Dolẽtis eſt interiectio eius videlicet, qui inuitus cogitur ad vltionem, aut exprobrantis, ſicut illud Heu ſtirpem inuiſam, heu igitur. [Ego ero hoſtis debitus) i. vti debeo. [Quod). i q̃ res. [Licet). i. permittitur. [Miſero). ſ. mihi miſeratione digno. Nam miſeros ferè bonos dicimus. [Definet eſſe prius) Sic in Diris Maro. contrariæ naturæ prius fore precatur. [Quam deſit, inquit, nr̃is deuotum carmẽ auenis) Ordo eſt. [Humor). ſ. aqueus definet prius contrarius eſſe ignibus. [Et lumina Solis erũt mixta cum Luna). i. in coniunctione videbitur Luna luminoſa nobis, aut erũt in eadem ſphæra. [Et eadem pars cœli immittet Zephyros & Euros) Zephyros, q flant ab Occidente. dñr Latine Fauonij, & Euros, qui flant ab Oriente. [Et Notus) i. ventus Meridionalis. [Tepidus) Qui tranſit torridam Zonam. [Flabit ab axe gelido) ſ. Septentrionali, vbi eſt altera frigidarum Zonarum, & perpetuum ferè gelu. [Et noua concordia veniet fumo fraterno). i. quando fratres. ſ. Etheocles & Polynices cõcremabuntur, qui cum eſſent in vita inter ſe ſæuiſſimi, dum rogo imponerentur, diuiſus eſt rogus, quaſi cadauera adhuc inimicitias agerẽt, vnde addit.

Pyra)

Quam vetus accenſa ſeparat in pyra:
Et Ver Autumno, Brumæ miſcebitur Aeſtas,
Atque eadem regio veſper: & ortus erit:
Quàm mihi ſit tecũ poſitis, quę ſumpſimus armis
Gratia, commiſſis improbe rupta tuis.
Quã m dolor hic vnquã ſpacio euaneſcere poſſit,
Leniat aut odium tempus, & hora meum
Pax erit hæc nobis (donec mihi vita manebit)
Cum pecore infirmo quæ ſolet eſſe lupis.
Prima quidem cœpto committam prœlia verſu,
Non ſoleant quamuis hoc pede bella geri.
Vtque petit primo planum fluentis arenæ
Nondum calefacti velitis haſta ſolum:
Sic ego te ferro nondum iaculabor acuto,
Protinus inuiſum nec petet haſta caput.
Et neque nomen in hoc, nec dicam facta libello,
Teque breui, qui ſis, diſſimulare ſinam.

ZAR. PYra,) Pyra eſt lignorum congeries. Virg xj. Aen. Cõſtituere pyrã, & ἀπὸ τοῦ πυρός. i. ab igni venit, teſte Ser. [Et Ver) Ver, quod tunc virere incipiunt virgulta ac vertere ſe tẽpus anni, niſi quod Iones dicunt id tẽpus Ver. Varr. auctor. [Autũno) autumnum quidam dictũ exiſtimant quod tũc maxime augeantur hoĩum opes coactis agrorũ fructib⁹ vt auctor eſt Feſt. [Brumæ) Dicta bruma, quod tũc breuiſſim⁹ eſt dies. Var. Auct. [Aeſtas) ab æſtu ęſtas, hinc æſtiuus, niſi forte à Græco αἴθεσθαι, auct. Varr. [Armis) Imprecationibus tralatio à militib. qui armis inimicos petunt, arma ab armis. i. humoris dependẽtia, vt ſcutũ, gladius, pugio, ſica, & ea quæ procul pellantur tela Feſt. [Grã) Pax, & cõcordia. [Improbe) Probi velut prohibi, qui ſe à delinquendo prohibent improbi, qui ſe nõ prohibẽt. Feſt. auctor. [Tuis cõmiſſis) Qu a dignus es. [Quàm dolor) Senſus eſt, tẽpus, quo omnia conſumuntur, nequaquã odiũ, & irã meã finire poterit [Pax) A pactione dicta, vt ait Feſt. [Cum pecore) Pecus ab eo, quod paſcebant, à quo pecora vniuerſa, quod in pecore pecunia tũ paſtoribus conſiſtebat. Varro. Diciturq́. pecus omne animal humana carens effigie, teſte Lact. & pecus pecudis dicimus, & ris, & pecuare pecuaris, & pecu pecu indeferenter, non vt imperitorum grammaticorum multitudo falſo docet. [Lupis) In Martis tutela eſſe dĩc lupi, λύκο graece dr̃. [Cœpto verſu) Nam pollicetur ſe editurum proprio carmine maledico opus in inimicum, vt in fine operis patebit. [Cœpto ergo verſu) Hoc carmine, quod erit principium imprecationis, & dixit prœlia, vt oſtenderet ẽc non pro meritis in pñtia deuouere. prœlium eſt amorum certamen, bellum vero cum pugna, tum totũ tẽpus, quo in militia ſumus. [Hoc pede) Nam Iambo metro vt ſolemus [Vtque petit primo) Per comparationem dicit ſicuti leuis armaturæ milites ſolent antea, quã in bellũ prodeant, ſe experiri in arena, ita hoc opus edere, vt inde facto periculo, acrius inimicũ vulneret. [Velitis) Morte veterum velociſſimi cum ſcutis leuibus, ait. n. de velitari Cic. Pedites ad hoc ipſum exercitari iiſdem miſcendi, quos expeditos quaſi volitãtes volites nominabãt ij, quĩ li Liu. credimus, haſta inhabitali vtebantur. [Breui) Tẽpore. [Diſſimulare) Simulamus falſa, diſſimulamus vera, teſte Ser.

ASC. QVAM) ſ. concordiam fratrum. [Vetus ira ſeparat pyra). i. rogo funebri. [Incenſa). i. dum incenſa eſſet nam diſſoluerunt corpora cum flammis. [Et Ver miſcebitur Autumno) Inter quæ eſt æſtas, & hyems. [Et Brumæ miſcebitur Aeſtas) Inter quas eſt Ver, & Autumnus. [Atque eadem, &c.) Patet. Ordo. [Commiſſis). i. ò improbe. [Quæ nos ſumpſimus tuis commiſſi). i. propter commiſſa tua. [Tempus, & hora) Quæ tamen plurimum valere ſolent ad delendum odium, vnde in odium Iunonis dicit Venus in 5. Aen. Quam nec longa dies, pietas nec mitigat vlla. [Cum pecore infirmo) Agnino, aut caprino. [Prima quidẽ cœpto verſu). i. quaſi incepi tecum loqui, hoc eſt elegiaco. [Non ſoleant &c.) Quia Iambi eo geri volunt. vnde Horat. in Arte. Archilochum proprio rabies armauit Iambo. [Velitis haſta) Veles eſt leuis armaturæ miles. is autem præludens haſtam ſolo arenoſo infigit, quam poſtmodum ſuccenſus in hoſtem ingerit, ſi peritus eſt. ſic & poëta dicit ſe primum non acri pede geſturum bellum.

Poſt modo ſi perges, in te mihi liber Iambus
Tincta Lycambeo ſanguine tela dabit:
Nunc quo Battiades inimicum deuouet Ibin,
Hoc ego deuoueo teque tuoſque modo.
Vtque ille, hiſtorijs inuoluam carmina cæcis.
Non ſoleam quamuis hoc genus ipſe ſequi.
Illius ambages imitatos in Ibida, dicar
Oblitus moris indicijque mei.
Et quoniam, qui ſis nondum quærentibus edo,
Ibidis interea tu quoque nomen habe.
Vtque meis verſus aliquantum noctis habebunt,
Sic vitæ ſeries tota ſit atra tuæ.

ZAR.

Liber Iambus) Iambus pes ἀπὸ τοῦ ἰαμβίζειν .i. à contumelijs iactandis, quod maledici gñe hoc carminis vtebantur; huius autem origo verbi ex nōie Iābes famulæ Celei nominatur, quę Cererem filiam quęrendo ad Meganirā coniugem Celei delatam cū vidiſſet ſollicitā male tractauit, alij Iambum quaſi triambum, à triumphatore Libero cognominatum, à Marte alij. huius carminis pcipui ſcriptores apud græcos Archilochus, & Hipponax, apud Romanos Lucilius, Catullus, & Horat. Bibaculus, vt ſcribit Diom. [Tincta Lycambeo ſanguine) Lycambes filiam Neobulen Archiloco poëtæ promiſit, quam poſtea turpi ipſius rōmotus facie negauit datum, indignatus inde Archilochus Iābo carmine aſperrime in Lycambem ſocerum, & filiam eius Neobulē inuectus eſt, quos pudore confuſos laqueo finire vitā compulit, vnde Horat. in Epodo, caue caue, nanq; in malos aſperrimus parata tollo cornua: Qualis Lycābæ, ſpretus, infido gener & in Poëtica, Archilochum pprio rabies armauit Iambo. Hunc ſocci cepere pedē grandeſq. cothurni. floruit Tulli Hoſtilij tpibus, auct. Corn. Nepote. [Nunc quo) Quō veteres deuotiones facerent pluribus verbis in 3. Satur. docet Macr. plurimaque verba dicebant quæ omnia ex Samonici Sereni teſtimonio ponit. quare dicit nunc Ouid. non eo modo, quo priſci ſolebant, te deuoueo, ſed ſicut Callimachus, qui inimicum ſuam Apollonium Rhodium deuouit. [Battiades) Battus Polymneſti filius Cyrenas primus ædificauit. quatuor autem funere Batti, & omnes Cyrenenſes, quemadmodum Proclus docet in Pindarum, eius meminit Callim. qui extruxit Cyrenas, de laudibus locutus Apolli. ex cuius verbis docemur Battiades omnes Cerenenſes appellatos. quamobrem etiam Ouid. ab ipſo commonitus Callim. Battiadem eum vocat, quòd fuerit Cyrenenſis, ne quorundam nugas ſequentes, aliter interpretemur. [Vtq; ille, hiſtorijs) Obſcuriſſimis hiſt. reconditisque fab. Call. opus ſuum abſoluit, quod ita facere pollicetur poëta. Hiſt. inquit Cic. eſt res geſta, ſed ab ætatis noſtræ memoria remota. licet Seru. & alij ab ἱστορεῖν quod eſt videre dici putarint hiſtoriā. quod annales ab hiſt. differant abunde Gell. docet. [Non ſoleam quamuis hoc genus ipſe ſequi) Vbique facilis in ceteris operibus eſt, & nunquam carmen maledicum antea compoſuit. [Ambages) Ambages ait Varr. apud Lucil. Quid tibi ego ambages ambiui? profectum à verbo ambio, quod ineſt in ambitu, & ambitioſo. ambages dicit Seru. circuitus. [Ibidis interea tu quoq; nomen habe) Eo nomine appellaberis, quo Callimachus, quem imitamur, inimicum ſuum Apollonium nuncupauit. [Noctis) Difficultatis, & obſcuritatis. [Atra) Obſcura, & perinde infelix.

ASC.

Postmodo ſi perges) Aut ordo eſt poſt, ſi modo, aut poſtmodo, vna eſt dictio pro eo, quod eſt poſtea, aut poſtmodū [Tincta Lycambeo ſanguine tela dabit). i. tam vehementer, & execrabiliter in te inuehetur carmen meum Iambicum, vt Archilochi in Lycamben ſocerum ſuum ex ſponſionè, qui eum ad laqueum compulit. Iābus aūt debet proferri triſyllabum, ſicut græcum ἰάπτω. i. noceo. [Nūc quo Battiades, &c.) Ordo eſt. Ego deuoueo. i. in perniciem, & mortē voueo, & addito dijs inferis nunc te, & tuos hoc modo. [Quo Battiades) ſ. Callimachus. [Deuouet Ibin). i. Apolloniū, quem Ibin. i. auem Alexandrinam appellauit. [Non ſoleam quamuis, &c.) Quia facilis, & apertus in reliquis eſſe conatur, hic ex induſtria difficilis, & obſcurus. [In Ibida) Ratum eſt. Nā auctores Seru. quæ non ſemper creſcunt, non vbiq; creſcunt. q. tn̄ in genitiuo, & datiuo ſingularibus, quia ergo dicitur Ibis, huius Ibidis, vel Ibis. dixiſſet Ibin, ſed ab Ibidos in genitiuo, dicit Ibida in accuſatiuo. [Nō

dum

dum quærentibus edo,)Pondus habet,quòd ne quærentibus quidem edat.i.loquatur,& ex primat.[Tu quoque).i etiam tuæ ſicut Apollonius habet apud Callimachum.[Aliquantum noctis).i.obſcuritatis [Atra) Aut ignobilis,aut potius infauſta,atro lapillo notanda, more Thracum, aut Cretenſium.

Hæc tibi natali facito, Ianiq́ue calendis
Non mentituro quilibet ore legat.
Dij maris, & terræ, quiq́ue his meliora tenetis
Inter diuerſos cum Ioue regna polos:
Huc precor,huc veſtras omnes aduertite mentes:
Et finite optatis pondus ineſſe meis.
Ipſaque tu tellus, ipſum cum fluctibus æquor,
Ipſe meas æther accipe ſumme preces.
Sideraque, & radijs circundata ſolis imago,
Lunaque,quæ nunquam,quo prius,ore micas:
Noxq́ue tenebrarum ſpecie reuerenda tuarum,
Quæq́ue ratum triplici pollice netis opus:
Quiq́ue per infernas horrendo murmure valles
Imperiuratæ laberis amnis aquæ:
Quaſque ferunt torto vittatis angue capillis
Carceris obſcuras ante ſedere fores:
Vos quoq; plebs ſuperũ Fauni, Satyriq́;, Lareſq́;.

ZAR. HAec tibi natali facito,) Tuo natali die. ſolebant priſci multũ natales ſuos celebrare, & in maximo honore hẽre,quibus diebus læta omnia peragebant,quare nũc Ouid. infauſtũ inimico imprecatur natalẽ.[Ian.q. cal.)Cal.Ian.maiores obſeruabant, in quibus vnuſquiſq; aliq d agebat. Totus ab auſpicio ne foret ann⁹ iners. Quiſque ſuas artes ob idem delibat agẽdo,Nec pluſ quã ſolito teſtificatur opus, ait in Faſt.Ouid.Cur quoque celebrarent Cal.Ian. ex Var. lectione licet cognoſcere,inquit.à Cald.& natales Ian.antiqui obſeruabant, ne mala omina audirent,&veſtes veteres nouis mutabant,eodẽ die mulieres annulum ſeruis,ſicut viri Saturnalibus,dabant, & quiſque ſuas pro bono omine artes exercebat. pluribus nominibus Ianum appellatum ab antiquis,Varr. Macr. & in Faſtis Ouid. docent, cui 12.erant aræ. [Dij maris, & terræ) Nunc in auxilium Deos oẽs vocat,vt inde facilius poſſit imprecationibus vti.[Dij maris) Dij,qui mare incolitis,& qui in terris degitis. [Quique his meliora tenetis Inter diuerſos cum Ioue regna polos).i.vos etiam inuoco,qui meliora regna habetis,cœlum tenentes,q̃ maritimi terreſtreſq́. Dei,& tandem omnes,qui eſtis inter Arcticum,& Antarcticum polũ. Polus,ait Varro.græcũ.id ſignificat circum cœli.[Mentes) A verbo memini mens deſcendit,& mentio,vel à mater,ſiue μήνη.i. Luna,quia ſicut Luna creſcit,& decreſcit,ita hominũ mentes varijs modis hebeſcũt,& augentur,D.Auguſtinus eſt auctor.[Ipſaq́. tu tellus)Eadẽ & Ops eſt,quæ numen quoque habere dr̃,teſte Plin.[Aequor)Mare ab æqualitate dicitur, vt auctor eſt Varro. [Aether) Ait Ariſt.in eo,quem de mundo compoſuit libro,Cœli autem,& Aſtrorum ſubſtantias æthera nunc damus,non(vt quidam)ꝙ cum ignea ſint,vrantur, arrantes in nimium alteratum ab igne verticem, ſed quia ſemper currant circumacta. Plato in Epinomide æthere cœlum dicit,dum quinque oſtendit eſſe elementa,& poſt ignẽ æthera collocauit.[Sideraque)ſidera quod inſidunt,atque ita ſignificant quid in terra perurendo.Var.[Quæ nunquam,quo prius,ore micas,)Nam modo plenilunium,modo interlunium itaque ſemper diuerſo modo aſpicitur ab interlunio ad plenilunium,ecõtrario varias figuras admittendo,vt vnuſquiſque per ſe cognoſcere poteſt. [Noxq́ue tenebrarum) Nox quia græce dicitur νύξ,in genitiuo noctis,quia græce νυκτός,vt rectè commonet Priſc. fallitur ergo Seruius,qui,ꝙ oculis noceat,dictam exiſtimauit,nullum nanque verbum latinum ita declinatur,aut enim in gis,faciunt genitiuum vt lex,gis,aut in cis,vt nux, cis excipiuntur ſenex,quod facit ſenis,& ſuppellex,quod facit ſupellectilis [Quæque)Parcas inuocat,quæ tres eſſe perhibentur ab auctoribus Clotho,Lacheſis,& Atropos,quas Cic.in 3. de Nat.Deo. Erebi & noctis filias fuiſſe ſcr. Hæ mortalium vitã in ſua poteſtate hẽre dñr,qui-

rum

rum Clotho baiulat, Lacheſis filat, Atropos filum frangit, vnde Sen. Ducunt volentē fata, volentem trahunt, & rurſus in eam, quā Oedipodem vocat Tragœdia, Fatis agimur, cedite Fatis: Nō ſolicitę pōt curę Mutare ratis ſtamina fuſis. [Quidquid patimur mortales genus, Quidquid facimus, venit ex alto, Seruatq́ue ſua decreta colus, Lacheſis, dura reuoluta manu, Omnia certo tramite vadunt, Primusq́ dies dedit extremum. Non illa Deo vertiſſe licet, quæ nexa ſuis currunt cauſis It cuiq; ratus, prece non vlla Mobilis ordo, multis ipſam timuiſſe nocet multi ad fatum Venere ſuum, dum fata timent, & quę ſequuntur. Ouid. quoque in Met. de Parcis loquitur. [Ratum) Firmum, & ſtabile: eſtq́ue iuriſconſultorum verbum [Triplici pollice) Nam tres numero ſunt, vt docuimus. Pollex, inquit Macr. nomē ab eo, ꝙ polleat, accepit, nec in ſiniſtra ceſſat, nec minus q̃ tota manus ſemper in officio eſt, vñ apud Græcos ἀντίχειρ vocatur quaſi manus altera. [Opus) Inter opos, & operam differentiā hanc facit Vulp. inquiens, operæ ſunt diuinum officium, opus eſt finis, fructusq́. operæ, ſed hæc ſæpiſſime confunduntur apud auctores, vt apud Virg. Mollibus è ſtratis opera ad fabrilia ſurgit. quaſi ad operas. [Quique per infernas) Stygem paludem dicit Acherontis, & terræ filiam, per quam Dij peierare prohibētur, vt Virg. tradit, Stygiamq́ paludem, Dij cuius iurare timent, & fallere numen, qui. n. peieraſſet nectareo poculo per nouē dies priuabatur. Victoria autem ipſius Stygis, ac Acherontis filia cum bonam operam in bello giganteo nauaſſet, & Ioui auxilio veniſſet, ab ipſo impetrauit, vt per matrem Dij iurarent, peierātesq́; qua diximus pœna mulctarētur, quod à Ioue facile cōceſſum eſt. De Styge etiā palude, vbi de Alexandri morte narrabimus, aliquid dignum cognitu docebimus. [Imperiuratæ) Quā Dij timent peierare. [Amnis) Ab ambitu dictus Varr. [Quaſq; ferunt torto) Non prætermiſit Ouid. furias, quas tres tradunt fuiſſe Alecto, Tiſiphonem, & Megeram, Acherōtis, & noctis filias. Pluribus aūt verſib. eas Virg. Ouid. & Claud deſcribunt. nec immerito Acherontis, & noctis eſſe filias voluit antiquitas. cum rebus minime ex voto ſuccedentibus, & rōne cedente mentis perturbationem naſci neceſſe videatur, quæ non abſque mentis cæcitate iudicij perſeuerat, & perſeueratione fit maior, donec erumpat in actum, qui abſque ratione factus furioſus appareat. neceſſe eſt, diuerſis nominibus nuncupantur vt paſſim apud poëtas eſt legere. [Vittatis) Sumptum hic à vitibus, quæ pedamētis alligantur. [Carceris) Carcer eſt cuſtodia noxiorū, à coërcendo, ꝙ coërceat, quos exire prohibet, carceres equorū terminus, vñ currere incipiunt, vt Varr. teſtatur. [Vos quoq; plebs ſuperū) Hos Deos, quos nunc memorat, plebem appellant. nam ſicut in vnaquaq; ciuitate nobiles, & patricij à plebe diſcernuntur, populo inquam minuto, ita à Dijs ij Semidei ſegregantur. plebs vero dicitur, auctore Gellio, in qua gentes ciuium patriciæ nō inſunt, & dicitur recto caſu plebs, & plebes, vt veterum exēplis ſatis conſtat. [Fauni) Dij ſunt ſiluestria incolētes, à fando dicti, vt ait Feſtus. [Satyriq́.) Satyris ait Plin. in 5. præter figuram nihil moris humani, & in Aethiopia inueniūtur, de quibus quid D. Hieronymus in vita Pauli primi Heremitæ dicat, vt pote memoratu dignū apponere volui. De beato Antonio loquitur Hieronymus, qui Cētaurum fuerat allocutus, nec multo poſt ſe ei Satyrus obiecit, ait itaque: Nec mora inter ſaxoſam vallē non grandē homunculum videt, frōte cornibus aſpera, aduncis narib. cuius extrema pars corporis in caprarū pedes deſinebat, adhoc Antonius ſpectaculum, ſcutum fidei & loricam ſpei bonus prœliator arripuit, nihilominus memoratum animal palmarū fructus eidem ad viaticum, quaſi pacis obſides ferebat, quo cognito gradū preſſit Antonius, & quiſnam eſſet interrogans, hoc ab eo rñſum accepit, mortalis ego ſum, vnus ex accolis eremi, quos vario errore deluſa errore gentilitas coluit, Faunos, Satyrosq́; & incubos vocant. dicti aūt ſunt Satyri à σάθη. i. mentula, teſte in 1. Satur. Macr. inde Saturnus, ꝙ ei fuerit amputatum fœminale membrum. [Laresq́) Habes apud Ouid. in Faſtis hāc plurib. carminib. Larum fabulam explicatam, quam breuib. ſtringemus. Flagrabat amore Iupiter Iuturnæ Turni ſororis, quē ē nymphis delexit, Almonis aūt filia Lar, ſiue Lalar dicta hoc Iunoni manifeſtauit, quare indignatus Iupiter Lari linguā præcidit, & Mercurio ad ſtygē paludē ducēdā tradidit, vt meritas ibi lueret pœnas, at Merc. inuitā Larē cōpreſſit, dū eā ad ſtygem duceret, ex quo cōpreſſu gemini nati ſunt noīe Lares. à matre ita nuncupati, vnde Ouid. Fitq́ue grauis, geminosq́ parit, qui cōpita ſeruāt, Et vigilāt nr̄a ſemper in vrbe Lares ij cōpita ſer

uant,

uant,inde compitalia feſta,& dies attributi Laribus,quibus in cōpitis ſacrificabatur.de Laribus hæc Cic.refert in lib.de vniuerſitate,cuius hæc ſunt verba. Reliquorum autem quos Gręci Dæmonas appellant,noſtri (vt opinor) Lares,ſi modo hoc rectè conuerſum videri poteſt. in Aulularia quoque Plaut.meminique Apuleius,& meminit etiam Aug.in lib. de Ciuit.Dei: aiuntq́. veteres putaſſe animas hominum, fieri Dæmonas,ꝗ ſi bonorum fuiſſent meritorum Lares appellarentur,ſin malorum,tum lemures,tum laruæ, quod ſi incertum fuiſſet bonorum,ne an malorum eſſent meritorum,tunc appellari manes.

ASC. HÆC).ſ. imprecatoria legatur tibi eo die,quo tibi bona comprecari debeant.[Aether ſumme).ſ.inter elementa aut pro cœlo poſuit. nec legendum eſt ſume,ſed ſumme in vocatiuo à nominatiuo ſummus. Verum autem de igne potius loqui,quia addit, Sideraq́. &c. [Quæque).i.& vos ò Parcæ,quæ netis.[Opus ratum).i.ſtabile,& fatale. [Triplici pollice). Quia tres ſunt,vnde verſiculus plebeius eſt:Clotho colū baiulat, Lacheſis trahit, Atropos occat.[Amnis aquæ imperiuratæ).i.Stigiæ paludis.Nam Styx triſtitiam ſignificat,quę dijs contraria eſt, ſunt enim ſemper læti. [Quaſque).i. & vos ò diræ, ſeu Furiæ Infernales. [Quas ferunt).i.dicunt.[Sedere ante obſcuras fores carceris).ſ.infernalis,Erebi.ſ.aut Tartari. vnde Aen.6. Tiſiphoneque ſedens palla ſuccincta cruenta. Veſtibulum inſomnis ſeruat,noctesq́ue diesq́ue. Et paulò poſt: Cernis cuſtodia qualis Veſtibulo ſedeat. habent autem Furiæ pro capillus angues.

Fluminaque,& Nymphæ,ſemideumq́. genus.
Denique ab antiquo diui veteresq́ue, nouiq́;,
In noſtrum cuncti tempus adeſte * Chao.
Carmina dum capiti maleſido diro canuntur,
Et peragunt partes ira dolorq́ue ſuas.
Annuite optatis omnes ex ordine noſtris,
Et pars ſit voti nulla caduca mei.
Quæque precor, fiant: vt non mea dicta, ſed illa
Paſiphaës generi verba fuiſſe putet.
Quaſque ego tranſiero pœnas, patiatur & * iſtas,
Plenius ingenio ſit miſer ille meo.
Ne ue minus noceant fictum execrantia nomen.
Vota,minus magnos commoueat ue deos:
Illum ego deuoueo, quem mens intelligit, Ibin,

* chori

* Illa

ZAR. FLumina) A fluendo dicta Varr. [Et nymphæ) Aquarū Deæ,quaſi lymphæ dictæ. [Semideumq́. genus) Indigetes,ꝗ Semidei sūt nati ex deo vel dea,& mortali,vt Aeneas ꝗ Iupiter indiges eſt appellatus,&ab digeo verbo indiges dr̄ teſte Seruio. [Diui veteriſq́.) ꝗ iampridem in deorꝝ numero eſtis collocati. [Nouiq́.) Vt Cæſar,& alij,ꝗ nuper relati ſunt inter Deos. [Et ꝑagit)Perficit.[Paſiphaës gnī) Theſeus Aegei Athenarꝝ regis filius in Creta ad occidendū Minotaurꝝ iuit,cuius amore capta Ariadna Minois, & Paſiphaē filia,eū quonā modo Minotaurꝝ ſuperaret, docuit, inde votis compos Theſeus Ariadnem rapuit pariter & eius ſororem Phædrā,ſed(vt tradit Plut.)Ariadnem in Cypro inſula,reliquit,vbi partu extincta eſt,Homerus in Dia inſula non Cypro,obijſſe ſcribit Diod.vero in Naxo relictam, & inde à Bacco in montem,qui Dryops dicitur,perductam memoriæ prodidit.nupſit inde Theſeo Phædra,quæ Hippolyti amore flagrauit,at ex Hippolyte Amazone. Theſeoq́. natus erat Hippolytus, quia venator egregius ac pulcherrimus fuit, interpellantē de ſtupro Hippolytus cum contempſiſſet Phædram, falſo ipſa conuerſo crimine ad patrem ipſum detulit,qui nimis credulus Aegea parētem eſt precatus, vt filium perimeret. immiſſis autem phocis,vitulis inq̄ marinis,ab Aegeo,qui equos terrerent: Hippolytus diſcerptus eſt, quem ab Aeſculapio ad vitam reſtitutum auctores tradunt Dianæ precibus, qui inde Virbius dictus eſt,quaſi bis in vitam prolatis,vt in xv. Met. Ouid. & in 7.Aen.Seruius docent. [Pœnas)Octo pęnarum genera in legibus Cic.tradit,damnum,ignominiam,ſeruitutem,vincula,verbera,talionem,exilium,& mortem.[Ne ue minus noceant)Nec eſſe erat in deuotionibus proprium nomen exprimere,nā aliter deuotio fruſtra fieri credebatur, quod Romani

ni intelligentes, verbis nomen incognitum eſſe voluerunt. Id autem quandoque quidã plebeius (ſi Varroni credimus) enunciare auſus in crucem leuatus eſt, hunc Solin. Valerium Soranum nominat, quare Angerona (vt idem Solin. & Macrob. teſtantur) à Romanis colebatur, cui ante diem 12. cal. Ian. ſacrificabatur, habebatq́. etiam ſimulacrum occluſio, obſignatoq́. ore. [Execrantia) Deuouentia. [Fictum nomen) Inimicum, quem improprio nomine Ibidem vocat. [Magnos commoueant ue Deos) Magni Dij ſunt Iupiter, Minerua, & Mercurius, qui Romæ colebantur, penates etiam dicuntur, vt ſcribit Varro, ſed quia colebantur penates apud Laurolauinium, non eoſdem, qui magni Dij penates eſſe Seruius credit.

SED illa Paſiphaës generi) .i. Theſei, qui imprecatus filium coëgit mori. [Quaſq; ego tranſiero) .i. & quas dixero, & quas non dixero, hoc eſt omnes. [Plenius ingenio) .i. quam excogitari, aut eloqui queam, ſis miſer, infortunatus. A S C.

Quj ſe ſcit factis hæc meruiſſe ſuis.
Nulla mora eſt in me, peragã rara vota ſacerdos.
Quiſquis ades, ſacris ore fauete meis.
Quiſquis ades, ſacris lugubria dicite verba,
Et fletu madidis Ibin adite genis.
Ominibusque malis, pedibusque occurrite leuis,
Et nigræ veſtes corpora veſtra tegant.
Tu quoque quid dubitas ferales ſumere vittas?
Iam ſtat (vt ipſe vides) funeris ara tui.
Pompa parata tibi eſt, votis mora triſtibus abſit.
Da iugulum cultris hoſtia dira meis.
Terra tibi fruges, amnis tibi deneget vndas,
Deneget afflatus ventus & aura ſuos.
Nec tibi Sol clarus, nec ſit tibi lucida Phœbe.
Deſtituant oculos ſidera clara tuos.
Nec ſe Vulcanus, nec ſe tibi præbeat aër,
Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
Exul inops erres, alienaque limina luſtres,
Exiguumque petas ore tremente cibum.
Nec corpus querulo, nec mẽs vacat ægra dolore,
Noxque die grauior ſit tibi, nocte dies.

ORe fauere) Silere ſilentiũ .n. in ſacris adhibebatur, vt Macr. docet. [Lugubria) luctuoſa, à lugeo verbo lugubris venit. [Genis) Gena mẽbrana illa eſt, qua oculus tegitur cũ aperit & claudit̃, vt Pli. ſignificare, vr̃, & Feſt. Pompeius, mala ẽt ab antiquis dicebatur. [Omnibusq́. malis) Augurijs. omen, ait Feſtus, velut oramen, qđ fit ore, augurium vero, qđ auibus, alio ue modo fit. [Læuis pedibus) Aduerſis. vnde Virg. Sæpe malũ hoc nobis, ſi mens nõ læua fuiſſet. [Et nigræ veſtes) Quæ ſolent in rebus triſtibus adhiberi. vnde Iuuen. Pullati proceres, differt vadimonia p̃tor. & Perſ. Pullatis ne mihi nugis pagina turgeſcat .i. tragicis, apud quos res triſtes deſcribuntur. [Ferales) Mortiferæ, lætales, vnde Iuuen. Feralis cœna patella. [Tedas) Græce δᾶδες, mutato d, in t, ſicut ẽt docet Priſc. [Ara) Dicta ab ἀρῶμαι .i. precor, vnde κατάρα, imprecatio. [Pompa) ἀπὸ τοῦ πέμπειν .i. emittendo, vbi longus ordo emiſſorum eſt, & apparatus. [Hoſtia) Hoſtibus à victis hoſtia nomen habet, in Faſt. Ouid. [Dira) Triſtis, infeſta. dirus Dei ira natus. Feſtus. [Terra tibi) Incipit nunc poeta in Ibidem imprecari, optatque, vt ſuas ei fruges terra non præbeat. [Fruges) A fruendo dictæ, Varro. [Aura) Mitior vẽto ſpiritus. Aura itẽ à Cephalo amata eſt, & aura popularis fauor. [Nec ſe Vulcanus) Ab ignis maiore vi, ac violentia Vulcanus dictus, auctore Varrone, q̃uis à volando dictum dixerit Cic. [Exul) Extra ſolum poſitum. [Limina) Limen omnis ingreſſus eſt, vt ait Non. Luſtrare multas habet ſignificationes, vt Nonius de indagine, doctorum virorum oſtendit, eſt circuire, vt hoc loco, ſequi, perſpicere, expiare, circunſpicere & pateſacere. luſtrare quoque idem, quòd ſcortari, ſæpe ſignificat, à luſtris ſumptum. Z A R.

QVI ſe ſcit factis has) .ſ. pœnas meruiſſe, &c. [Nulla mora eſt in me) Continuo imprecatur in aduerſarium. hiſtoriæ aũt à Domitio explicantur, & contextus facilis eſt quoeirca A S C.

breuis ero [Tu quoq;)O Ibis,quid dubitas ? q.d nō decet dubitare,cū de te deuoto ſacr ſi eiū ſiat,nec de alio [Quid dubitas,inquit,ſumere vittas ferales).i.ſerta.[Ferales).i.mortem prætendentia?ſed cū fera primam corripiat,feralis primā producit,vt hic,& Aen.4. Solaq. culminibus ferali carmine bubo Viſa queri. Vittas ad caput hoſtiæ,quæcūq; eſſet,ſiue homo ſiue pecus,circūligari docet Sinon Virgilianus Aen.2.dicens,Mihi ſacra parari. Et ſalſæ fruges,& circum tēpi vittæ.[Pompa parata tibi)Nō ad lætitiam,aut vtilitatem tuam,ſed eoꝶ,qui videbunt.[Da iugulum cultris)Loquitur de more ſacrificantium.nā in ſacrificijs omnia debebant eſſe libera,& volūtaria vſq; adeo vt ne hoſtia quidem ligari poſſet quæ volens mori ſignificetur.ſupponebant cultros,in quos ipſa ibat ſuæ mortis auctor.bene ergo dicit,Da iugulum cultris,nam iugulus pars colli eſt,quæ ſanguinē inciſa reddit.[Dira).i. execrabilis,& quaſi deorū ira nata. [Terra) Deprecatur ipſi omniū elementoꝶ,& quæcunque vſui eſſe poſſent vſum,hoc precat ne habeat. [Nec ſe Vulcanus).i.ignis,cui Vulcanus præeſt. Nam deorum,dearumque nomina vſurpamus per metonymiam,pro rebus,quibus præſunt.[Pontus).i.quodlibet mare,& mare.i.quęlibet aqua.ſpecies pro genere.[Noxq;, die &c.).i.ſemper nox ſequens ſit grauior die præcedente & die ſequens nocte præcedente. nā aliter fieri non pōt,vt vtrunq; alterum ſuperet. vult ergo,vt in dies creſcat malum eius.

Siſque miſer ſemper, nec ſis miſerabilis vlli:
Gaudeat aduerſis fœmina, virque tuis.
Accedat lacrymis odium, dignusque puteris,
Qui mala cum tuleris plurima, plura feras.
Sitque (quod eſt rarum) ſolito * defecta fauore
Fortunæ facies inuidioſa tuæ.
Cauſaque non deſit, deſit tibi copia mortis:
Optatam fugiat vita coacta necem.
Luctatusque diu cruciatos ſpiritus artus
Deſerat, & longa torqueat ante mora.
* Euenient, dedit ipſe mihi modo ſigna futuri
Phœbus, & à læua mœſta volauit auis.
Certe ego quæ voueo, ſuperos motura putabo,
Speque tuæ mortis peſſime ſemper alar.
Finiet illa dies, quæ te mihi ſubtrahet olim:
Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.
Sed prius hanc animam nimium mihi ſæpe petitā
Auferet illa dies, quæ mihi ſera venit:
Quàm dolor hic vnquā ſpatio euaneſcere poſſit,
Leniat aut odium tempus & hora meum.

**alias defæta .i. euacuata*

**Tib. Euenient, dat ſigna de'*

ZAR. MIſer)Triſtis,& flebilis. is miſer dr̄ auctore Donat. cui animæ miſeria ineſt.vnde miſerabilis venit.[Plura)Nomen eſt,& à pluri venit.nā hic & hęc pluris & hoc plure dicebāt apud antiquos.vnde plurima in compoſitū cū pluris vero cōparatiuū eſt, cuius raro ſingulare inuenit, & poſitiuū multus,ſed plurale,vt plures, &plura inq̄.,& à pluri plurim' ſuperlatiuū factus eſt,vt docet Priſc.A.G.in 6.noctiū Atticarū de hoc multa memorię reliquit.[Defœta)vacua ſicut fęta plena.[Inuidioſa)Inuidioſus & qui inuidet, & cui inuidet, dr̄,vt formidoloſus, ambitioſus,gratioſus,& mille alia, vt ſcribit Gel.[Solito fauore)nā miſeri & laboribus preſſi ab oībus adiuuari debent. [Euenient)mos apud priſcos fuit,vt oīa auſpicato agerent,ꝙ ſi bonum habuiſſent auguriū,conceptum peragebant,ſin malum,deſiſtebant,dicit ergo nunc Ouid.huiuſmodi à Phœbo,qui augurijs præeſt oſtenſa ſigna quibus haud dubitat firmam, ad votumque ſuam imprecationem futuram. [Et à leua mœſta volauit auis) Mali ominis auis à læua parte volauit,ſignū peſſimum,quæ eſſent aues mali ominis Plin.facile docet in decimo. [Perfide) Qui fidem violaſti,& à fide venit. infidus vero,cui non eſt fidem dum,dicitur, & à verbo fido deſcendit,quod primam habet longam.[Olim) Quandoque,multa ſignificat olim,vt Seruius,& Donat.docent,& apud auctores eſt cognoſcere vbique. [Petitam) Percuſſam. multis hoc verbum petere modis accipitur, vt docet Nonius.

ASC. NEC ſis miſerabilis).i.talis,cuius quem vis miſereat, aut nec videaris dignus miſeratione.

tione.Sic Aen.3.Troianas vt opes,& lamentabile regno.[Accedat lacrymis odium) Dira imprecatio,cũ lacrymæ commiſerationem mereri ſoleant.[Sitque)Ordo eſt. [Et facies for tunæ tuæ defœrat).i.euacuata,ſicut mulier enixa,& nullum fœtum habens in vtero,fauore ſolito.[Sit inuidioſa).i.cui pleniſſime inuideatur,aut plena inuidiæ,paſſiue.[Quod eſt rarum).i.quę res raro contingit,quia ſumma petit liuor.Liuor enim.i.inuidia non ſolet eſſe, niſi de rebus proſperis,& ergo dicit Mart.Omnibus inuideas liuide,nemo tibi,quia ſic oẽs eſſent beati præter ipſum ſolum.[Cauſaq. non deſit).i.tormentum tam graue.vt mori poſ ſis,neq; tamen mor.permittaris,quod damnatorum in inferno malum eſt,qui ſemper mo ri cupiunt,& moriuntur, neq; vnquã mortui ſunt. [Auus mœſta).i.mœſtitiæ index.ſ.cornix,quæ à leua.i.ſiniſtra ratum facit augurium,vt graues atteſtantur auctores. [Speque tuæ mortis peſſime) Nõ dices ſpe mortis tuæ peſſime,non.n.eſt genitiui caſus,ſed vocatiui ſic, o peſſime,ego alar ſemper ſpe tuæ mortis.[Finiet illa dies).ſ.ſpem,quia ſpes euacuatur,cũ euenit,quod ſperabatur.[Petitam tibi).i.à te.[Tempus & hora)Sic 5.Aen.Quam nec longa dies, pietas nec mitigat vlla. Omnia enim in tempore labeſcere ſolent.

A

Pugnabunt iaculis dum Thraces, Iapydes arcu,
 Dum tepidus Ganges, frigidus Iſter erit:
Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
 Dũ Tyberis liquidas Thuſcus habebit aquas:
Bella geram tecum, nec mors mihi finiet iras,
 Sæua ſed immanis manibus arma dabo.
Tunc quoq; cum fuero vacuas dilapſus in auras,
 Exanimis manes oderit vmbra tuos.
Tunc quoq; factorũ veniã memor vmbra tuorũ,
 Inſequar & vultus oſſea forma tuos.
Siue ego (quod nollẽ) lõgis cõſumptus ab annis,
 Siue manu facta morte ſolutus ero:
Siue per immenſas iactabor naufragus vndas,

PVgnabunt iaculis) Per cõparationem ſe nunquam in concordiam cum Ibide vẽturum dicit.[Dum Thraces) ſunt populi feroces inter omnes Europæ gentes, qui vitam facile contemnunt,dum putant nonnulli eorum obeuntium animas reuerti,alij non extinguit,ſed magis beatas fieri, vt de mirabilibus mundi ſcribit Solin. Tradit autem Herod. Scytas olim Thraces habitos, qui eadem lingua omnes vtebantur,prę ter Getas,& Thrauſes. diuiſam Thraciam in Strategias quinquaginta tradit Plin. iaculis in bello vtebantur iaculum cum amento Aetolis Martis filius inuenit teſte Plin.in 7.[Iapydes arcu) Arcum & ſagittam Scythen Iouis filium inueniſſe Plin.docet.ſcribit quoque nonnullos voluiſſe à Perſe filio Perſei ſagittas inuentas. ſunt autem Iapydes populi iuxta Carnotum regionem. ad Timanum habitant,vnde regio Iapydia, aut Iapydia Apulia ab Iapyde Dædali filio, vnde rurſus Feſt. Inſula ſe grandi Diomedis gurgite promit Italiam ſpectas,& Iapydis arua Timaui.licet à vento alij.Strab.Herod.Solin. & Maro auctores. [Dum tepidus Ganges) Maximus inter orbis terrarum fluuius,Ganges Indiæ habentur,qui incertis fontibus naſci: Nili modo inundare regionem perhibetur. Alij à Scyticis montibus exorit ipſum volunt, in quem 19. influunt amnes, quorum multi nauigabiles, vbi minimas, latitudine octauo mil. paſ. vbi modicus, ſtadiorum C, altitudine nuſquam minore paſſuum vigeſimo,vt Plin.Strab. & Solin. prodidere. Tepidus autem,quia ab Oriente calidiſſima mundi plaga venit. [Frigidus Iſter erit) Iſter flu. celeberrimus in iugis Germanicis oritur montis Abnobæ,ex aduerſo Raurici Galliæ oppidi, per innumeras lapſus gente Danubius nuncupatur, cum primum autem Illyricum alluit, Iſter appellatur 60.amnes in ſe recipit, omnes ferme nauigabiles, ſeptem hoſtijs ponticum mare ingreditur, vt Plin.Strab.& Solin.meminerunt,ideo frigus,quia ex Septentrione dilabitur. [Tyberis) Romam vrbe ſecat, & à Thuſcia venit, pluribus nominibus appellatus. nam prius Albula, deinde à Tyberino Albanorum rege, vt tradit Liuius, Tyberis dictus: Tyberinus poſtea nuncupatus, vel, vt tam Seruius, quàm quidam alij exiſtimant, à Tyberiado

Z A R.

Siciliæ fluuio, ad quem cum perueniſſet Hercules ab Erethris ab Occidēte abducēs boues, cum per hyemem multam ibi perpeſſus eſſet iniuriam, fluuio nomē dedit, quaſi iniurioſo. ἀπὸ τῆς ὕβρεως, Thæreus aũt ait à cõtumelia Syracuſanorum ita fuiſſe appellatam, qđ apud fluuium crebras facerent aduenīētibus iniurias. Aſclepiades vero Miryleneus per d, exiſtimat hoc nomen ſcribendum, aitq́. priſca Siculorum lingua Dybrin eſſe nominatum à ſua magnitudine, vel impetu fluctuoſo, ꝙ Dymbris mare nominetur. Contendũt nonnulli ſcribēdũ eſſe Tymbris ſine aſpiratione, & m, ante b, in qua fuiſſe grāmaticus Ariſtophanes perhibetur ſententia tametſi video Seru. foſſam dicere, quam obituenda mœnia ſua Syracuſani fodiſſent appellatam Tyberim eſſe, per hoſtiū pœnā, & iniuriam factam ἀπὸ τῆς ὕβρεως, inde Siculos cum perueniſſent ad eam partem, vbi Roma eſſe tenuiſſentq́;, Tyberim appellaſſe, & in ſacris quidem ait Tyberinum dici. in Zeneloxia Tyberim, in poëmate Tybrim.

ASC. PVGNABVNT iaculis) Dicit & mores hominum, & rerum naturam prius immutari poſſe, quàm pectoris ſui odium aboleri. [Dum) i. donec, aut quādiu [Iapyges). i. Appuli populi Italiæ arcu valentes. [Gāges tepidus) Quia inter torridam & frigidā Zonā. Iſter frigidus) Quia ad glacialē Oceanũ vergit. [Robora). i. quercus illas, aut quaſuis robuſtas arbores [Tyberis Thuſcus) Quia per Thuſciam, ſeu Hetruriam fluit. [Sed immanis) Puto duas eſſe dictiones, vt ſit, ego dabo manibus. ſ. meis. i. ſpiritibus à corpore ſeparatis (eſt n. à nominatiuo manes, nõ à manus, quia primam producit) in i, contra manis. ſ. tuos, quia dicimus in accuſatiuo manis, & manes. [Sæua arma) Quibus. ſ. manes tuos ꝑſequantur. [Offea forma) Iuuen. dicit Sat. 4. Aut nigri manus oſſea Mauri. Et cui per mediam nolis occurrere nocte, Cliuoſæ veheris dũ per monumēta Latinæ. Mortui. n. oſſa abſumpta. ſ. carne occurrere putātur, dicit aũt Virgiliana. Dido idē ſic. Omnib. vmbra locis adero, dabis improbe pœnas. Siue ego (qđ nollē) Quaſi vindictæ apperēs, aut ſenectutis incõmode abhorrēs.

ZAR. IN mari) Cõtra manes. Manes teſte Seruio, animæ ſunt corporibꝰ exutæ, ſi vero Acronē ſequimur, Dij boni. [Nexæq́. colubris) Furiæ infernales, q̃ intortos anguibus capillos habent, & tres eſſe docuimus, de quibus hæc Cic. in ea quā pro Sexto Roſcio orationē habuit, dicit, Nolite putare quemadmodũ in fabulis videtis eos, qui aliquid impie, ſceleratéq́. commiſerunt, agitari, & perterreri tedis ardētibus, ſua quēq; fraus, & ſuus error maxima vexat, ſuum quenq; ſcelus agitat, amentiaque afficit, ſuæ malæ cogitationes, cõſcientiæque animi terrent, eæ ſunt impijs aſſiduæ, domeſticæq́. furiæ, quæ dies, noctesq́. parētum pœnas à ſceleratiſſimis filijs repetāt. [Tardus trahet ilia vultur) Vultur dī, vulturis, & vulturius, præualent vulturũ nigri, in excelſiſſimis rupibus nidificant, oua 14. patiũt., ſit Vmbritio peritiſſimo

* torta

Noſtraque longinquus viſcera piſcis edet:
Siue peregrinæ carpent mea membra volucres.
Inque meo tingent ſanguine roſtra lupi:
Siue aliquis dignatus erit ſupponere terræ,
Et dare plebeio corpus inane rogo:
Quidquid ero, Stygijs erumpere nitar ab oris,
Et tendam gelidas vltor in ora manus.
Ne vigilans cernes, tacitis ego noctis in vmbris
Excutiam ſomnos viſus adeſſe tuos.
Deniq; quidquid ages, ante os, oculosq́. volabo,
Et querar, & nulla ſede quietus eris.
Verbera * ſæua dabunt ſonitum, nexæq́. colubris
Conſcia fumabunt ſemper ad ora faces.
His viuus furijs agitabere, mortuus iiſdem,
Et breuior pœna vita futura tua eſt.
Nec tibi continges funus, lacrymæque tuorum,
Indeploratum proijcere caput.
Carnificesque manu populo plaudente traheris,
Infixusque tuis oſſibus vncus erit.
Ipſæ te fugient, quæ carpunt omnia flammæ,
Reſpuet inuiſum iuſta cadauer humus.
Vnguibus & roſtro tardus trahet ilia vultur,

Et ſcindent auidi perfida corda canes.
Deque tuo fiet (licet hac ſis laude ſuperbus)
Inſatiabilibus corporę rixa lupis.
In loca ab Elyſis diuerſa fugabere campis,
Quaſque tenet ſedes noxia turba, coles.
Siſyphus eſt illic ſaxum voluensque, petensque,
Quique agitur rapidæ * vinctus ab orbe rotę.
Quæq; gerunt humeris perituras Belides vndas,
Exulis Aegypti turba cruenta nurus.

* vectæ

haruſpici credimus. triduo ante, aut biduo, vbi futura ſunt cadauera, volãt, putauũt nonnulli ipſos ex alieno orbe volare falſo, ſatis aũt liquet neminem ipſoꝝ nidos attingere, vt in x. nat. hiſt. auctor eſt Plin. [Tardus) Perſeuerãs nã teſte Nonio Marcello tardus piger dr̃, & diuturnus, pſ̃eueransq́; vt apud Virg. ij Geor. Media fert triſtis ſuccos, tardumq́. ſaporẽ, & hoc loco magis ſenſui cõuenit, vt tardus pro pſeuerante accipias, q̃ quod nonnulli interpretantur, pducens morſum. ridiculum. n. eſt illa dicta abina, q̃ pars cartæ eſt tenuiſſima, vt Feſtus ſcribit. [In loca ab Elyſijs) De cãpis Elyſijs diuerſa ab auctoribus traduntur, nam alij fortunatas inſulas eſſe volunt, vt Horat. qui ita in Epodo ait, Manet Oceanus circumuagis arua beata. Petamus arua, diuites & inſulas: Reddit vbi Cererem tellus inarata quotannis, Et imputata floret vſque vinea. has etiam Saluſt. in Oceano eſſe refert. Diod. autem in Meridiano Oceano poſitas ſcribit: Ibique eſſe res admirandas tradit ſi vero Lucanum ſequimur, Elyſinos cãpos circa lunarem circulũ eſſe dicimus. Ait. n. Quodq; patet terras inter, lunæq́. meatus. Non illic auro poſiti, nec thure ſepulti perueniunt. Tũc genus omne tuum, & quæ dentur mœnia, diſces quod etiam Seru. ſuper eo Virg. verſ. in 6. Aeris in campis, eſt interpretatus. Cum ergo bonoꝝ animæ corpore migrabant, hęc parte dicebantur loca, vbi plauſus choreæ, & lætitiæ ſunt, hinc Tibull. Hic choreæ cantusque vrgent, paſſimq́. vagantes Dulce ſonant tenui gutture carmen aues Fert caſiam non culta ſeges, totusq́. per agros Floret odoratis terra benigna roſis. & quę ſequuntur. [Tartarus) Malarum, ſedes animaꝝ erat, vbi perpetuæ tenebræ, luctus, & miſeriæ erant, vt ipſe quoque in eadem docet Elegia Tibullus, At ſcelerata iacet ſedes in nocte profuncta Abdita, quam circũ flumina nigra ſonat, & reliqua [Siſyphus eſt illic) Aeoli filius Siſyphus, teſte in 6. Iliad. Hom. Iſthmon latrocinijs occupabat, ita vt Anticliã Autolici filiam, Laërte deſponſatam arripuerit, quam & compreſſit, vnde Vlyſſes natus creditur quod in 13. Met. Ouid. videtur oſtendere, Quid ſanguine cretus Siſyphio, furtisq́;, & fraude ſimillimus illi, Inſeris Aeacidis alienæ nomina gentis? hunc Theſeus interfecit, qui apud inferos hac afficitur pœna, vt ſemper cogatur ſaxum ad montis apicem voluere, quod cum primum in cacumine mõtis perduxit ad ima relabitur, vt in eodẽ loco ſcribit Ouid. Aut petis, aut vrges rediturus Siſyphie ſaxum, & in Hercule furente Seneca, ceruice ſaxum grãde Siſyphea iacet. Lucretius aũt fabulæ huius figmentũ aperit, vt per teipſum videre poteris. [Quique agitur rapidæ) Ixion Antionis, & Melatæ Amytoni filius (filij aũt Phlegiæ volunt) Deioneo filiam Diam plurima dona pollicitus deſpondit, ex qua Pyrithos natus. ſed cum Ixion pollicitis minime fidem ſeruaret, eius Deoneus equos capit, Ixion aũt acerſito genero, cui quod fuerat pollicitus dixit, ſeruaturum, ipſum in foueam coniecit, cumq́. à Ioue purgatus eſſe (nam à quoq̃ alio non poterat purgari) Iunonem ſtupri auſus eſt interpellare, quod cum Iupiter cognouiſſet, informam Iunonis nubem interpoſuit cum qua Ixion concubuit, vnde centauri nati ſunt. Poſt tñ meritas Ixionem Iupiter pœnas luere voluit, nanque apud inferos rote alligari iuſſit, quæ perpetuo voluitur, vt in quinto Diod. ſcribit, & Tibullus quoq; ait: illic Iunonem tentare Ixionis auſi verſantur celeri noxia membra rota. [Quęque gerunt humeris) Beli Danaus, & Aegyptus filij fuere, quoꝝ alteri L. natę ſunt ex pluribus mulieribus filiæ, totidemq́. alteri virilis ſexus filij, acceperat ab Apolline Danaus fore, vt à filio fratris pariter & genero eſſet occidendus, quare diu fratri aduerſatus eſt, qui in connubium nepotes filijs dari volebat tandem Danaus penè coactus fratri morem geſſit, inſidijs cõfidens, quod monuerat oraculum, euaſurum, etenim gladium vnicuique filiaꝝ dedit qua cum viris nocte concumbendum erat, vt omnes tollerent. impia omnes parentis iuſſa executæ ſunt p̃-

ter vnam Hypermneſtram minorem natu, quæ Lynceo pepercit à quo poſteà Danaũ occiſus eſt, qui & Armeus quoq; teſte Euſ. dictus eſt, ideoq. apud inferos hac pœna torqueri hæ iuuenes perhibeantur, vt in humeris aquam cribro ſemper gerent, quod tamen nunquam impleant. Vñ Tibul. Et Danai proles Veneris, quæ numina læſit, In caua Lætheas dolia portat aquas. & in Meta. Ouid. Moliriq; ſuis letum patruelibus auſæ. Aſſidue repetunt, quas perdant Belides vndas, & in Hercule furente Seneca, Vrnasq. fruſtra Danaides plenas ferunt. & in Medea, Voſq; ſe, quas vrnis foraminis irritus ludit labor Danaide coire veſtras, hic dies quærit manus. Quid autem Lact. velit ſub hac fabula intelligi per rete inſpicito. Aegyptum regioni nomen dediſſe, quæ æria vocabantur, nunc Aegyptus, vt Euſ. tradit, qui ibi expulſo Danao regnauit. [Exulis) Iõ q. Danai Argos ſibi vindicauit vt refert Euſ. expulſo Aegypto.

ASC. PISCIS longinquus) i. in longinquo Cari degẽs. [Edet) i. deuorabit noſtra viſcera, poſtquam ſ. ſubmerſus ero. [Et breuior vita) Ordo eſt: Et vita tua futura eſt breuior pœna tua, quia pœna durabit & in morte, & poſt mortem. [Indeploratum) i. non deploratum. [Carnificiſq; te manu populo plaudente traheris) ſ. ad ſupplicium, non potius ad buſtum, quia ſequitur. [Ipſe te fugient &c.) Hoc modo ad ſupplicium nonnulli Chriſtiani ſub Domitiano poſtea tracti leguntur vnco gutture. [Ipſæ te fugient) Precatur, vt tractum inde graſſione ad vltimam, & impoſitum rogo flammæ, eius cadauer non abſumant, ſed iaceat præda vulturibus, & canibus. [Licet hæc tu laude ſuperbus) i. quamuis glorieris. q̃ ſis cauſa tuæ inter me, & coniuges, & amicos, vt etis inter lupos. videtur enim tibi glorioſum inducere diſcordiam, & ita malum dicere, quam licet. i. licitum eſt, vt ſic permittentis. [Siſyphus eſt illic) Hæc omnia Macrobius in de Somnio Scipionis late exequitur, & habentur etiam 6. Aen. [Quique) i. & qui ſ. Ixion. [Belides) Beli nepotes. [Nurus Aegypti) Quia filijs eius nupſerant, ſed interfecerunt.

ZAR. POma pẽ Pelopis) Tãtalus Iouis ex plote nympha filius fuit, Pelopis pẽ, Mæones vocatus, in Phrygia regnũ habuit, bellumq; Troi. induxit ob raptũ filium eius Ganymedẽ, vt Euſeb. eſt author qui deos hoſpitio ſuſcepit. quibus Pelopem filium epulandũ appoſuit, aliàs mẽbrus eſſe carnes. Dij oẽs ab humãis ſe epulis abſtinuerunt, vna excepta Cerere, quę humerum comedit, in de eburneum humerũ Pelopi

Poma pater Pelopis præſentia quærit, & idem
Semper egit liquidis, ſemper abundat aquis.
Iugeribusq; nouem ſummus qui diſtat ab imò,
Viſceraque aſſidue debita præbet aui.
Sic tibi de Furijs ſcindat latus vna flagello,
Vt ſceleris numeros confiteare tui.
Altera tartareis ſectus dabit anguibus artus,
Tertia fumantes incoquit igne genas.
Noxia mille modis lacerabitur vmbra, tuaſque
Aeacus in pœnas ingenioſus erit.

Iuppiter fecit, vt in 3 Georg. Virg. Homeroq. Pelops inſignis eburno. Tantalus autem tanto perpetrato facinore à Ioue ad inferos detruſus eſt, vbi vſque ad labra in aqua merſus eſt quæ cum eam haurire vult, effugit. Porrò pomorum arbores ad os vſque inclinari, quæ comedere nunquam poteſt, & hoc ſemper detorquentur Tantalus cruciatu, hinc in Hercul. furente Seneca: In amne medio faucibus ſiccis ſenex ſectatur vndas: Abiunt mentum latex, cibumque cum iam Sæpe deceptos dedit, perit vnda in ore Poma deſtituunt famem, & pluribus in locis Ouid. vnus in lib. de ſine titulo. Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit. Lactant. etiam addit nonnullos dicere ideo Tantalum eo quo diximus, modo torqueri, quia Deorum commiſſa eorum hominibus prodiderit ſecreta vtroq; Statius. Et ſpatz petijt mutata menſæ. (Iugeribuſque nouem) Tityus Iouis ex Helara Orchomeni filius fuit, nouem iugerum magnitudine. a terra nutritus, quamuis alij terræ filium dixerunt. hic ab Apolline telis confoſſus eſt, eo q̃ Latonam, amarat, damnatusque eſt ea lege apud inferos, vt eius iecur renatum ſemper exedat, vt in ſexto Aeneid. ſcribit Virg. hæc. Hom. vaſſum dicat duos vultures ſibi in eius pœna ſuccedere,

vnde

vnde etiam Tibullus, porrectusque nouem Tityus per iugera terræ; Aſſiduas atro viſcere paſcit Lucr. autem hanc moraliter eſt interpretatus fab. Iugerum dictum à iunctis duobus actibus quadratis, qui colligunt 240. pedes in longitudine, in latitudine vero dimidium, vt Varro tradit, & Quint. lib. 1. Inſt. Iugeri quoque Plin. 18. nat. hiſt. lib. Cato, & L. Columella in 6 meminerunt. [Aeacus in pœnas) Hic, Minos, & Rhadamantus Iouis & Europæ filij apud inferos iudices ſunt, vt in 6. Aen. Seru. docet.

ASCENSIVS.

PATER Pelopis).i. Tantalus, qui ſecundum Hom. vſq; ad naſum habet dependentia fragrantiſſima poma, & ad labia vſq; aſcendentia dulciſſima flumina, quæ dum captantur, effigiunt. vnde de fluminibus dicit Horat. Serm. j. Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina quid rides? &c. [Iugeribus nouem).i. Tityus, de quo 6. Aen. Necnon, & Tityon terræ omniparentis alumnum Cernere erat, per tota nouum cui iugera corpus Porrigitur. Ordo autem textus eſt. [Quæ) Pro & is ſupple. [Qui ſumus).i. ſuprema parte ſui, hoc eſt vertice. [Diſtat ab imò).i. ab ima parte ſui. ſ. à planta pedis nouem iugeris, & præbet aui vulturi [Aſſidue).i. ſine intermiſſione rodenti, ſequitur Maronem dicentem in ſexto: Roſtroque immanis vultur adunco Immortale iecur tondens, fœcundaque pœnis viſcera rimaturque epulis, habitatque ſub alto Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis. dico Maronem imitari, nam Hom. duos vultures ſibi inuicem ſuccedentes dicit. [Viſcera debita).i. talibus cruciatibus eſt ſup. illic. [Vna de furijs) Tres enim ſunt Tiſyphone, Alecto, Megera. loqui videtur de Tiſyphone. de qua Aen. 6. Continuo ſonteis vltrix accincta flagello Tiſyphone quatit inſultans. [Altera) ſ. Alecto. [Tertia).ſ. Megera. [Aeacus) Tres quoque dicuntur apud inferos iudices, qui ſeueriſſimi in Creta iudices fuiſſe leguntur, Rhadamanthus, Minos, & Aeacus. Rhadamanthus autem dicitur inquiſitor, vnde Aen. 6. Gnoſius hæc Rhadamanthus habet duriſſima regna, Caſtigatque auditque dolos, ſubigitque fateri: Quæ quis apud ſuperos furto lætatus inani Diſtulit in ſeram commiſſa piaculo mortem. Minos iudex. Vnde Horat. Et de te ſplendida Minos fecerit arbitria. & in eodem 6. Quæſitor Minos vrnam mouet. Aeacus vero executor. Vnde Iuuen. in j. Quas torquet vmbra Aeacus. Et hoc loco, verum hæc officia confunduntur, ita vt ſingulis omnia conueniant. [Aeacus tranſcribet in te pœnas infernales).i. transferri faciet in te.

In te tranſcribet veterum tormenta virorum:
  Manibus antiquis cauſa quietis eris.
Siſyphe cui tradas reuolubile pondus, habebis:
  Verſabunt celeres nunc noua membra rotæ.
Hic erit, & ramos fruſtra qui caput, & vndas,
  Hic in conſumpto viſcere paſcet aues.
Nec mortis pœna, mors altera finiet huius.
  Horaque erit tantis vltima nulla malis.
Inde ego pauca canam, frondes vt ſi quis ab Ida,
  Et ſummam Libyco de mare carpat aquam.
Nā neq; quot flores Sicula naſcuntur in Hybla,
  Quod ue ferat dicam terra Ciliſſa crocos:
Nec (cum triſtis hyems Aquilonis inhorruit alis)
  Quàm multa fiat grandine canus Athos.
Nec mala voce mea poterunt tua cuncta referri,
  Ora licet tribuas multiplicata mihi.

IN te trāſcribet) Traſducet verbum antiquum eſt tranſcribo, ad Colonias attinēs: Virg. in 7. Aen. Et tua Dardanijs trāſcribi ſceptra colonis. Ser. trāſcribi tradi. ſermo aūt hic tractus eſt de pecunia. nā ſcribi eſt dari. Hora Scribe decē Cenio, ſi ō eſt ſatis adde Cicutę. reſcribi vero reddi. Hor. Dictātis, quod tu nunq̄ reſcribere poſſis. Teɾēt. Argentū illud denuo reſcribi iube Phormio. [Frondes vt ſi q̄s ab Ida) Mōs, & ſilua in Phrygia Ida dr̄. Hom 8. Iliad. ferarum parentē dixit & lorum, quē Gargarum vocant, itē Ida in Creta. Ouid. Faſt. lib. 5. Et Creta nobilis Ida. [Et ſum. Lib. de ZAR.

 mare)

Tot tibi væ miſero venient, taleſque ruinæ.
Vt cogi in lacrymas me quoque poſſe putem.
Ille me lacrymæ facient ſine fine beatum,
Dulcior hic riſu nunc mihi fletus erit.
Natus es infelix (ita Dij voluere) nec vlla
Commoda naſcenti ſtella: leuis ue fuit.
Non Venus affulſit, non illa Iupiter hora,
Lunaque non apto, Sol ue fuere loco.
Nec ſatis vtiliter poſitos tibi præbuit ignes,
Quem peperit magno lucida Maia Ioue,
Te fera ne quidquam placidū ſpondentia Martis
Sidera præſſerunt, falciferique ſenis.
Lux quoque natalis (ne quid niſi triſte videres)
Turpis, & inductis nubibus atra fuit.
Hæc eſt in Faſtis, cui dat grauis Allia nomen,
Quæque dies Ibin publica damna tulit.
Qui ſimul impuræ matris prolapſus ab aluo eſt,

mare) Libycū mare, idē quod Africanum in Aegyptū vſq; ꝓ ēditus, pauciſſimos ſinus in ſe recepit, vt Plin. in 5. tradit, Libycum à Libye Epaphi filia nomen habet, Africanū vero ab Africa, cui ab Afro Libys Herculis filio nomen eſt inditū, ſi Solino credimus. Andronicus vero Alicarnaſeus ait Oceanū cōpreſſiſſe nymphas duas Pōpholygen, & Parthenopen, ex Parthenope quidē Europē habuiſſe filiā. ex Pymphológe vero Aſiā, & Libyā, vnde orbis partes ſunt appellatæ. [Hybla) Siciliæ oppidū, quod nunc Megara dr̄, ab Hyplone rege dicta, teſte Thucydide, florum copia ac pſtantia nobilis, quibus mel optimum conficitur. eſt ē: mons eiuſdē nominis in Attica regione, vel Sicula tymo abundans, de melle attico legas. Plin. lib. 21. [Terra Ciliſſa crocos) Circa Corycium Ciliciæ crocū optimum habet, inter ceteros electiſſimū, vt Solin. refert. ibi Corycos opp. eſt & ſpecus. Crocum autem adoleſcentem fuiſſe poëtarum fabulæ oſtendunt in florem ſui nominis tranſmutatum, ſunt tamen, qui Crocum dictum putent à Coryco Cilicio opp. vt teſtatur Strabo in 9. Parnaſſum celeberrimū Corycium nympharum antrum cōtinere, idq. & Ciliſcum nuncupatum. [Hyems) Quod tunc multi imbres. hinc hybernaculū hybernum, vel ꝙ anima, qua flatur, omniū apparet ab hiatu hyems, vt Varro eſt auctor. [Canus Athos) Macedoniæ mons Athos, vt tradit Plin. & ſi Thraciæ quandoque ab auctoribus ponatur, ſæpe & Aemoniæ Seneca in Medea Aemonius illas contulit pelles Athos. altiſſimus aūt, cuius vmbra ad Lemnon vſque inſulam protenditur, quæ 86. mil. paſſ. à Macedonia ſeparatur, hinc lib. 5. Theb. Stat. Ingenti tellurem proximus vmbra Veſtit Athos, nemorumq. obſcurat imagine pōtum, à planicie in mare excurrit 75 mil. paſſ. ambitus radicis 150 mil. colligit. hinc Xerxes Perſarum rex continēti abſcidit in longitudine mill. paſſ. [Natus es infelix) Teſte Ariſt. hæc inferiora ſuperioribus coniuncta ſunt, à quibus gubernantur. nā qui ſub bono planeta natus fuerit, felicitatem habet, & contra ſub malo, infelicitatē, ideo dicit poëta Ibidem infeliciſſime natū, in cuius ortu ſtella nulla propitia fuit. [Stella) Stellæ ſunt ſingulares, & erraticæ, quinque, vt docet Macr. & ceteræ, quæ non admixtæ alijs ſolę feruntur. [Non Venus affulſit) Infra Solē Veneris ſidus eſt cuius nām prius Pythagoras Samius deprehendit, vt placet Plin. eſt autem Venus frigida & humida quæ ſi in natiuitate alicuius victrix appáruerit, felicitatem illi protendit, vt Haly tradit, ambitum ſigniferi triceuis & duo de quinquagenis, diebus peragit, vt in 2. Plin. ſer. [Nō illa Iupiter hora) Infra Saturnū Iupiter eſt, qui æqualis eſt, tēperatus, in natiuitatibus ſi bene affulſerit, felicitatem facit, mala auerſantur, ideoq. Saturno ꝯtrarius duodenis annis curſum ſuum perficit, vt tradit Plin. [Lunaq. non apto) Lunæ ineſt frigida, & humida nā, quæ vt cœleſtibus ſignis ꝯiungitur, ita operatur, in oībus nanq; geminoꝝ partibus paupertatē miſeriam mēbrorūq. mutilationē facit malum & in Virgine portēdit, ſicut & in Scorpione, vt Haly tradit curſum peragit ſuū vicenis ſeptenisq. diebus, & tertia diei parte, ſiue eclypſim dicit. quoties Lunæ eſt eclypſis in alicuius ortu, malum ei imminet. [Sol ue fuere loco) Omnium planetarū Sol eſt optimus, per eū. n. omnia generantur, & felicitatē mortalibus tradit, in ſagit

tario malus,ita & in Ariete,vel ẽt eclypſim potes intelligere,quæ interuẽtu Lunæ fit. Sulpitius aũt Gallus,ſi Plin. credimus,apud Romanos cum tribunus militum eſſet cõtra Perſem regem.Lunæ Soliſq. rationem defectus inuenit,apud Græcos vero Thales Mileſius. [Nec ſatis vtiliter)Mercurij ſidus dicit admodum humano genere nociuũ,ſi in ariete fuerit,in Geminis,in Cancro,in Sagittario,ac in Capricorno. [Quem peperit Maia) Notum pene omnibus Iouem Atlantis filiã Maiam cõpreſſiſſe,vnde & Mercurius natus eſt. [Spondentia Martis)Planetam peſſimum bella,internetiones,& litigia amat,& quando alicuius præeſt natiuitati malũ ſignificat,niſi aſpectũ cum Ioue,aut Venere habuerit. [Falciferique ſenis) Saturnus frigidæ,& ſiccæ naturæ malum ferè ſemper facit, ſi in alicuius ortu regnauerit.Hæc eſt in Faſt.cui dat grauis. [Alia nomen) Atri dies habebantur poſt Calendas,id. & nonas,poſtriduani appellati nanque Licinius haruſpex ex ſenatus præcepto retulit. Q. Sulpitium trib. pl. poſtridie idus quintiles contra Senones dimicaturũ ſacrificaſſe, ita & ad Cremerã,multiſque alijs in locis infeliciter dimicatum, quare hi dies infauſti habiti ſunt. Alia autem Plutar.nobis atrorũ dierum rationem reddit.dicit.n.patrios menſium dies dija ſuperiores ſacros,ſequẽtes vero inferis,quibus purgationibus maiores quibuſdã vtebãtur, & mortuis parentabat,ſic & dies illos tris in menſibus principes feſtos,& ſtatos poſuerunt eos autem,qui ſequuntur tres dijs manibus attributos religioſos & infauſtos habẽdos exiſtimauerunt ait Varro. Dies allienſis ab Allia fl. i. dictus,nam ibi & exercitu noſtro fugato Galli obſederunt Romam,idemque Liu.in 5.ab vrb.cond.& Virg.in 7.docent,& eſt aũt Allia flu. 11.lapide via Tyburina ab vrbe diſtans è mõtibus cruſtumerijs in Tyberim defluẽs.

ET erit manibus) .i. in feris ſpiritibus,aut animis,ſeu ſi maius animus antiquis, cauſa quietis,quia. [O Siſyphe)Erit ſup.tunc quãdo ibis apud inferos ſup.aliquis. [Cui tradas) .i.tradere poſſis. [Pondus reuolubile).i.ſaxum aſſidue reuoluendam. [Hic).ſ. Ibis. [Erit).ſ. qui Tantali pœnas dabit. [Hic inconſumpto &c.).ſ.loco Tityi. [Nec mortis pęnas)Quod in hunc imprecatur poëta nimium verum experiuntur damnati,qui de calore nimio tranſferuntur,in aquas nimium frigidas,& nouo genere mortis cruciãtur,nec finitur mors morte,ſed continuatur. [Inde).ſ.de infinitis malis. [Libyco de mare) ſic legendum eſt,nõ mari propter verſum,quod idem alibi quoque inuenies. [Terra cilisſa)Pro cilicia,facto diminutiuo græco. [Athos)Mons inter Thraciam,& Macedoniam aſſidua grandine. aut niue pulſatus. [Natus es infelix) Docet ex mathematicorum atque aſtrogolorũ diſciplina infeliciter natum,& infauſto horoſcopo,quàm diſciplinam cum diuus Aug.in lib.de ciu. Dei,tũ Picus Mirandula in opere contra aſtrologos validiſſimis rationibus impugnãt, imò expugnant. [Stella cõmoda).i.vtilitatem afferens,vel. [Leuis).i.non aggrauãs hoc eſt nulla cõmoda fuit,ſed quælibet grauis. [Quem peperit).ſ.Mercurius filius Iouis ex Maia Atlãtide. [Hæc eſt &c.)Docet atram infauſtam fuiſſe,qua natus eſt diem.Ordo eſt. [Hæc).ſ.natiuitatis tuæ eſt dies. [Cui Allia)Fluuius ille. [Grauis).i.moleſtus,& infauſtus. [Dat nomen) Quia dicitur allienſis. [In faſtis).i.libris faſtorum,ſeu feſtorum,vbi dies atri notati erant, ſicut nonnulli Chriſtianorum veteri ſuperſtitione inducti dies ægyptio notant, ſcribitur autem Allia ſemper gemino ll,& primam producit.licet Seru.aliter ſentiat malle allegans illud Lucani,Atque aliæ clades,nam ibi aliæ adiectiuum eſt ab alius.a.um.vt docet Beroaldus in eundem,& hæc eſt dies. [Quæ tulit Ibin) Appoſitorie,q.d.exiſtente publica damna. Nam quocunque die reſp. grauia damna perpeſſa eſt, is àter habitus eſt. ASC.

Cyniphiam fœdo corpore preſſit humum.
Sedit in aduerſo nocturnus culmine bubo,
Funereoque graues edidit oro ſonos.
Protinus Eumenides lauere paluſtribus vndis,
Qua caua de ſtygijs fluxerat vnda vadis.
Pectoraque vnxerunt Erebeæ felle colubræ,
Terque cruentatas increpuere manus.

CYniphiam fœdo) Cynips Garamantum flu. eſt teſte Herod.in 4. a Charitone colle ꝓfluẽs in Libycũ mare, inter duas ſyrtes cadit, paſcitq. hircos maximos, q̃bus & nomẽ à ſe dedit, nam Cyniphij dicuntur. Virg.Georg.3. Nec minus interea barbas,incanaq. ZAR.

menta

Gutturaque imbuerunt infantia lacte canino:
  Hic primus pueri venit in hora cibus.
Perbibit inde ſuæ rabiem nutricis alumnus,
  Latrat & in toto verba canina foro.
Membraq. * vinxerunt tinctis ferrugine pannis,
  A male deſerto quos rapuere rogo.
Et ne non fultum nuda tellure iaceret,
  Molle ſuper ſilices impoſuere caput.
Iamque receſſuræ viridi de ſtipite factas
  Admorunt oculis * vſque ſub ora faces.
Flebat, vt eſt fumis infans contactus amaris,
  De tribus eſt cum ſic vna locuta ſoror.
Tps in immenſum lacrymas tibi * vouimus iſtas,
  Quæ ſemper cauſa ſufficiente * cadant.
Dixerat, & Clotho iuſſit promiſſa valere,
  Neuit, & * infauſta ſtamina pulla manu.
Es ne longa ſuo præſagia diceret ore,
  Fata canet vates qui tua, dixit, erit.
Ille ego ſum vates ex me tua vulnera diſces,
  Dent modo dij vires in mea verba ſuas.
Carminibuſque meis accedant pondera rerum,
  Quæ rata per luctus experiere vos.
Ne ue ſine exemplis æui cruciere prioris
  Sint tua Troianis non leuiora malis:

mēta Cyniphij tondēt hirci, ſetaſq. comantes Vſum in caſtrorum, & miſeris velamina nautis. Cynips aūt in genitiuo facit Cynipis: & ſunt tria *(* iunxerunt)* tantum, quæ cū faciunt nominatiuum in pſ, genitiuum mittunt, nō vt cætera per b, vel p p, ſed pſ, Cyniphs phis, catelips phis, ſeraps phis. nocturnus culmine bubo) Aſcalaph' Orphnes, & Acherōtis filius, *(* vſq;)* vt i v. Met Ouid. ſcr. Proſerpinā apud inferos comediſſe accuſauit quare i bubona vers' eſt. Bubo aūt funebris eſt auis *(* mouimus)* & maxime abominat' publicis ſic pue auſpicijs, nocti ſque *(* cadent)* mōſtrū, nec cātu aliquo vocali, ſed gemitu. Capitolij cællā *(* infeſta)* itrauit Sext. Papellio Iſtro. L. Pedanio ꝯſ. quamobrē nonis Martijs eo anno vrbs luſtrata eſt, ſi Plin. credimus i x. ſie tradenti. [Protinus Eumenides) Infernales furię, quę Eumenides κατ' ἀντίφρασιν appellantur. .i. imites. [Lauere paluſt. vndis) Nā aqua paluſtris maculat, viua vero lauat. Virg. [Donec me flumine viuo abluero [Erebeæ colubræ) Furias ēt dicit, quæ crines anguibus intortos hñt. Erebus aūt Tartarus in viſcerib. terræ eſt, vbi furiarum ſedes. [Terq. cruentatas) Ternarius numerus perfectiſſimus hř, ac (vt Ariſt. inquit in j. de cęlo, & mūdo) dijs immortalib. deputatus. [Vinxerūt) Ligarunt, ſolebant priſci natum infantem pannis inuoluere, quā conſuetudine adhuc obſeruamus [Ferrugine) Mortuoꝵ colore: ferrugo. n. eſt coloris genus vicinū purpure ſubnigræ, vt tradit S. r. hinc Virg. Pictus acu Clamydem, & ferrugine clarus Ibera, & alibi. Et ferruginea ſubnectat, corpora cymba. Ferrumen vero, vt ſcr. Plin. bitumen eſt, ferruminatis Babylonis moris, vt dixit Plin. & ferruminare eſt ꝯglutinare. [Male) Valde, male, & bene, inquit Donatus, pro valde ponitur ſæpiſſime. male etiam pro nō, & magno legimus apud Plaut [Rogo) Rogus eſt cum ardere cœperit. Terent. Circū accenſos decurrere rogos. [Silice) S .ex lapis ex qua ignis excuditur, & communi genere inuenitur. Iuuen. Non. n. olli. or ſil cem j ed bas quoque conteret atrum. Ouid. autem fœminino genere dixit. Stabat acuta ſilex præciſis vndiq; ſaxis. ignē ex ſilice primus inuenit Pyrodes Cilicis filius, vt Plin. ſcr. in vij [Stipite) Stipes ſtipitis trūcus eſt arboris. Cic. Nullius aūt Agricola cultu ſtips tam diuturna, quā poetæ verſu ſeminari poteſt, græce dicitur στύπος vt apud Orpheum ῥίζαν δ' ἐκ ... στύπος ... ſtipem vero numum ſignatum eſſe Var. & Feſtus docēt, à quo ſtipendium deductum. [De tribus) Tres ſorores eſſe poētæ tradūt in quarum manibus fata hominū ſunt conſtituta, quas parcas κατ' ἀντίφρασιν appellant, ſingulæ vero, quod peragant, habent. Cloto baiulat, Lacheſis filat, Atropos autem filium frangit, ita, vt cum alicuius fila diſruperit, morte moriatur. Dictaq. eſt Atropos ab à priuatoria particula, & τροπή cōuerſio, quaſi ad nullius ꝯuertatur pces. [Mouimus) Admouimus, vel excitamus. [Cloto) quæ. vna eſt

eſt ex parcis, vt docuimus. eſt & nympha marina eiuſdē nominis apud Virg. Magniq. iubeo æquoris eſſe deas, quales nereia Clotho, Et Galatæa ſecāt. [Stamina] A ſtādo ſtamen appellatur, ꝙ ſtat in tela velamentum Var. [Præſagia] Diuinationes ſag'ſ dicit Lact. diuinis. hinc pſagia mētis diuinationes. Sagum gñe neutro eſt genus panni. Sagari à factitare apud Iuriſc. eſt vendere, & ſagari apothecæ. dr̃ pſago his. dicit Caper. Cic. aũt pſagio. Saga, inquit Feſtus. dr̃ mulier perita ſacroꝝ vt vir ſapiens, pducta à ſyllaba pp ambiguitatē euitanda. ſagaces dñr, ſolertis acuminis vt & canes indagatores ſagaces ſunt appellati. [Vates canet] Poëtas vates appellabant à verſibus viendis in poëmatis. Cum ſcribā, oſtendā corpore tartarino prognata palude virago. Var. [Rata] Firma ſtabilia. [Aeui] Aeuū ab ætate omnium annorū hinc æuiternum græc dicunt ἀεὶ ὤν ſcrib. Var. [Troianis malis] Notum eſt Troiæ ex itiū ex lectione tum græcorum, tum etiam latinorum, quare prætereundam hiſt. cēſeo.

CYNIPHIAM &c.) Bonæ ſunt Calderini rōnes. Nam illic hirci abundat, vnde in Georg. Cyniphij tondēt hirci. Errātes aũt olentes dñr hircum olere. Hor. 1. Serm. Paſtillos Ruffinus olet Gorgonius hircū [Paluſtribus vndis] Quæ nō purgant ſicut aquæ currētes, quas viuas vocat Maro dicens Aen. ij. Donec me flumine viuo abluero. [Quæ vnda caua] i. obſcura, & nubila; aut euaporata extracta pura aqua per exhalationē. [Erebeæ] Erebus dictus eſt locus obſcurus inferni, aut ipe infernus, & ſcribit à doctoribus ſine h. [G tet raij. imbuerūt] Docui alibi hoc. e, in hac tertia perſona ſæpe correptū inueniri, ſed quandā celeritatē figurari. vt in Bucol. Matri longa decē tulerūt faſtidia mēſes, in Georg. Miſcuerūtq. herbas, & non innoxia verba, & Aen. Obſtupui, ſteteruntq. comæ &c. non eſt aũt legendū imbuerint, vt alia docent verbā. [Pannis tinct. fer.] Ferrugo eſt purpuræ Hiſpanicæ genus, coloris fuſci, atq; ſubnigri. [Rogo male deſerto] . ſ priuſꝗ cadauer hominis dānati penitus exuſtū eſſet. Vnde panniculos ſemiuſtos, & fumoſos, atq; ob id ferrugineos, nutricē Ibidis ſubtraxiſſet dicit. [Caput molle] Quia infantis, ſed id quoq; notam habet. ſilices aũt duriſſimi ſunt lapides. vnde ignis excuti ſolet. [Iamq; receſ.] . ſ. colubræ infernales. i. cū recedere vellent [Admorant] Pro admouerunt, & applicauerunt. [Oculis] . ſ. Ibidis pueri. [Vſq; ſub ora faces factas de vir. ſtip.] Vt fumo cruciaret. [Vna ſor. deſtrib] . i. vna parcarū, q̄ tres ſorores ſunt, & fata hominū ordiuntur: Fertq; colum, [Clotho] Acht ſis trahit Atropos occat, [Pulla] . i. nigra [Stamina] Vnde in Georg. Reijce ne maculis infuſcent vellera pullis. Inde pullati dñr veſtibus lugubribus quæ nigræ ſunt induti. [Præſagia dñt] Quæ ſagaciter prænotata ſunt, ſed ſagio & præſagus, itē; pręſagiū, ſa, ſyllaba procunt, ꝗ ſagax corripit. [Facta can.] O do eſt. Ipſa dixit. [Vates erit] Qui canet tua facta. [Ille ego ſum vates, ex me] . i. ex carmine meo nō ex me ipſo, quaſi ipſe ſit pro exēplo, qđ aduerſarius magno fortaſſis meretur. [Ne ve ſine ex.] Incipit cōmemorare mala, quæ alij paſſi ſunt, imprecans ea in caput aduerſarij Quia vero hiſtoriæ, & fab. graphicæ recitātur à Calderino, dicā ordinē, qui talis eſt. [Neue] . i. et ne, vt accipiatur, ne, pro et ſicut, vel, accipi ſolet, quia aliter ne ue ſemel poſitum non congruere vr̃ principio orationis. [Igitur etiam ne tu crucier] . i. torquearis ſine exēplis prioris æui i. vt crucieris ad exempla eoꝝ qui fuerūt in priore, hoc eſt priſco æuo, & ſeculo, tua mala ſunt non leuiora malis. Troianis, quæ magna nimirū fuerūt. quia Troiani decenna in bello vexati tandem funditus exterminati ſunt, & Troia radicitus euerſa. A S C.

Quantaque clauigeri Pœantius Herculis hæres,
 Tanta venenato vulnera crure geras:
✱ Nec leuis doleas, quàm qui bibit vbera ceruæ,
 ✱ Armatusque tulit vulnus inerme potens.
Quique ab equo præceps alienis decidit, aruis

HErculis) Her. Iouis & Alcmena filius fuit dictusq. Here. quaſi ἥρας κλέος .i. Iuno. gloria. [Pœantius Herculis] Philoctetes Pœantius filius ex Meliboea vrbe compulſus ab Here. iurare corporis ſui reliquias nō indicaturum, ab ipſo pro munere ſagittas felle Hydræ intinctas accepit, ſine quibus Troia capi non poterat. inuentus eſt Philoctetes haſce habere ſagittas, & coactus Her. Tumulum manifeſtare, locum aũt, ne peieraret, pede percuſſit à Græcorum itaque ducibus Troiam ductus eſt Philoctetes, ſolus. n. huiuſcēmodi ſagittis vti poterat. forte per ſagittam ipſius Z A R.

✱ Nec nimium
✱ Qui tulit arma ti vulnus inermis opem.

ipſius eſt peruulneratus, vel, vt alij, crus, quo eſt vulnere intollerabilis effluxit fœtor, quamobrẽ Græci auctore Vlyſſe ipſum in Lẽno reliquerunt, quod Ouid. tetigit in Met. alij ictũ ſerpente tradunt, & Machaone curatũ. Proper. Tarda Philoctetæ ſanauit crura Machaon. nonnulli telo percuſſum, à Machaoneq́. ſanatum, & Troiã profectũ volũt, alij poſt Troiæ euerſionem Calabriã veniſſe affirmant, & Petiliam, ac Turinam condidiſſe. Virg. Hic illa ducis Melibœi Parua Philoctete ſubnixa Petilia muro, & alia Sagius Proclus, & Por. Hom. comment. ſcrib. de Philoctete quoque Soph. & Ser. (Crure) Crura partes tibiarũ anteriores ſicuti poſteriores ſuræ. (Nec leuius doleas) Apud quendam vetuſtiſſimum interpretem legem eſt Calydoneum, & Dareum fratris fuiſſe, Thaletis filios. ſolebat Dareus lacte ceruæ homines interficere, à ſuis poſtremo armis circunſpectis eodem genere mortis, quo multos enecauerat, & ipſe coactus eſt mori. Idq́. approbat Euphorionis teſtimonio, cuius ſunt verſus. Lac ceruæ potando ſuos Dareus perimebat: Exemploq́. ſuo potu peremptus eodẽ. Ego aũt pp ſequentem verſum Telephum intelligo. At ſi duplicem hiſtoriam his duobus carminibus intellexerimus, nõ ſanè ab re videri debet. hunc igitur Telephũ, docẽte Diod. Herc. auge. Alei regis Archadiæ filia in Parthenio monte peperit, ibiq́. eum reliquit, quem poſtea paſtores regis Corinthi ceruam exhibitio vbere nutrire inuenerunt, infantemq́. ad regem detulerunt, qui vt filium ſuſtulit, ac Thelephũ, quaſi à cerua nutritũ appellauit ἐλαφος enim cerua eſt, cum autem adoleuiſſet, matrẽ conſtituit inuenire quare Apollinis Delphici oraculum cõſuluit à quo ad Theutrantem regem in Myſiam iuſſus eſt proficiſci, vbi matrem reperit, ipſe in magno honore à rege propter Herculem parentem habitus eſt, cui Argiopem Teuthras filiam deſpondit, hæredemque, quia liberis maſculis carebat regni fecit. Telephus autem, quo tempore bellum Troianum exarſit, in Myſia regnabat. quo Græci eũ appuliſſent, inermesq́. è nauibus exilijſſent, vim eis intulit, vnde ab Achille in ſiniſtro femore fuit vulneratus, cumq́ue ſanari minime poſſet, Apollinem conſuluit, qui reſpõdit iterum ab Achille vulnerari oportere, à quo rurſus vulneratus conualuit, vt alibi Ouid. Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hoſti: Vulneris auxiliũ Pelia haſta tulit. Claudianus aũt ab Achille herbis ſanatũ tradit. Sanus Achilleis remeauit Telephus herbis, Cuius pertulerat vires, & ſenſit in vno Letalem, placidamq́. manum, medicina per hoſtem Contingit, & pepulit, quos fecerat ipſe colores, Quid vero Plin. ſentiat, appoſui. Eſt & rubigo, inquit, ipſa in remedijs, & ſic Telephum proditur ſanaſſe Achilles, ſiue id ærea, ſiue ferrea cuſpide fecit, ita certe depingitur, eã decutiens gladio. (Vulgus inerme) Quia, vt diximus, Græcos, qui ſine armis tunc erant, inuaſit, legitur etiam vulnus. (Quique ab equo) Bellerophontem dicit. hic genere quidem Neptuni, nomine autem Glauci filius primũ hipponus dictus, ab interfecto dehinc corinthio Bellero Bellerophon, ſiue (vt alij volunt Bellerophontes eſt appellatus, qui ob cędẽ (ſi Aſclepiadi credimus) In pedes ſe dedit, accepto Pegaſo equo à Neptuno, quo argos ad Prœtum regem peruenit, qui ipſum hoſpitio ſuſcepit cuius amore regis vxor Sthenobœa, vel, vt placet Hom. Antia Iobatæ regis, ſiue Euriæ filia deperibat. quare mulier amoris impatiens ipſum in ſuã trahere ſententiã eſt conata, quod cũ impetrare nõ quiſſet, marito Bellorophontẽ eſt criminata, perſuaſus Prœtus ſceleris, ne hoſpitalitatis ius violare, ad Iobatam ſocerũ, vel Euriam in Lyciam, cum literis, quibus res continebatur occidendum miſit, quo cum mature inſcius tanti mali Bellorophon ſe cõtuliſſet: Iobatẽ, aut Euriam magnis per nouem dies (vt Hom. ait) ſacrificijs vacantem, competit, quibus exactis literas legit, inde iram, odiumque, diſſimulans, varijs ipſum periculis tollendũ oppoſuit, cum Chimęra primum certare iuſſit, monſtro admodum timẽdo cuius tradente Hom. in lib. vj. Iliad. hæc erat forma, πρόσθε λέων ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα. quem verſum Lucr. vertit Prima leo poſtrema draco, media ipſa Chimæra, quo ſuperato contra Solymos ferociſſimum bello populum miſſus victor redijt, inde occiſis Amazonibus inſidiantibus ei hominibus regis iuſſu interfectis, in generum tot rebus geſtis à rege aſciſcitur, data Achimene filia, vel (vt alij tradunt) Caſſandra vxore, ex qua Iſandrum, Hippolocum, & Laodomiam, quæ ex Ioue genuit Sarpedonem, filios habuit. Bellerophontes autem poſt fontis inuentionem, euolare in cœlum voluit cumque ex alto deſpiceret perterritus decidit. Ac ita periſſe Hygin. oſtendit, equus vero inter ſidera eſt à

Ioue

rum Clotho baiulat, Lacheſis filat, Atropos filum frangit, vnde Sen. Ducunt volentē fata, volentem trahunt, & rurſus in eam, quā Oedipodem vocat Tragœdia, Fatis agimur, cedite Fatis: Nō ſolicitę pōt curę Mutare rati ſtamina fuſis. [Quidquid patimur mortales genus, Quidquid facimus, venit ex alto, Seruatq; ſua decreta colus, Lacheſis, dura reuoluta manu, Omnia certo tramite vadunt, Primusq; dies dedit extremum. Non illa Deo vertiſſe licet, quæ nexa ſuis currunt cauſis It cuiq; ratus, prece non vlla Mobilis ordo, multis ipſam timuiſſe nocet multi ad fatum Venere ſuum, dum fata timent, & quę ſequuntur. Ouid. quoque in Met. de Parcis loquitur. [Ratum) Firmum, & ſtabile: eſtque iuriſconſultorum verbum [Triplici pollice) Nam tres numero ſunt, vt docuimus. Pollex, inquit Macr. nomē ab eo, ꝙ polleat, accepit, nec in ſiniſtra ceſſat, nec minus q̄ tota manus ſemper in officio eſt, vñ apud Græcos ἀντίχειρ vocatur quaſi manus altera. [Opus) Inter opus, & operam differentiā hanc facit Vulp. inquiens, operæ ſunt diuinum officium, opus eſt finis, fructuſq. operæ, ſed hæc ſæpiſſime confunduntur apud auctores, vt apud Virg. Mollibus è ſtratis opera ad fabrilia ſurgit. quaſi ad operas. [Quique per infernas) Stygem paludem dicit Acherontis, & terræ filiam, per quam Dij peierare prohibētur, vt Virg. tradit, Stygiamq; paludem, Dij cuius iurare timent, & fallere numen, qui. n. peieraſſet nectareo poculo per nouē dies priuabatur. Victoris autem ipſius Stygis, ac Acherontis filia cum bonam operam in bello giganteo nauaſſet, & Ioui auxilio veniſſet, ab ipſo impetrauit, vt per matrem Dij iurarent, peierāteſq;, qua diximus pœna mulctarētur, quod à Ioue facile cōceſſum eſt. De Styge etiā palude, vbi de Alexandri morte narrabimus, aliquid dignum cognitu docebimus. [Imperiuratæ) Quā Dij timent peierare. [Amnis) Ab ambitu dictus Varr. [Quaſq; ferunt torto) Non prætermiſit Ouid. furias, quas tres tradunt fuiſſe Alecto, Tiſiphonem, & Megeram, Acherōtis, & noctis filias. Pluribus aūt verſib. eas Virg. Ouid. & Claud deſcribunt. nec immerito Acherontis, & noctis eſſe filias voluit antiquitas. cum rebus minime ex voto ſuccedentibus, & rōne cedente mentis perturbationem naſci neceſſe videatur, quæ non abſque mentis cæcitate iudicij perſeuerat, & perſeueratione fit maior, donec erumpat in actum, qui abſque ratione factus furioſus appareat. neceſſe eſt, diuerſis nominibus nuncupantur vt paſſim apud poëtas eſt legere. [Vittatis) Sumptum hic à vitibus, quæ pedamētis alligantur. [Carceris) Carcer eſt cuſtodia noxiorū, à coërcendo, ꝙ coërceat, quos exire prohibet. carceres equorū terminus, vñ currere incipiunt, vt Varr. teſtatur. [Vos quoq; plebs ſuperū) Hos Deos, quos nunc memorat, plebem appellant. nam ſicut in vnaquaq; ciuitate nobiles, & patricij à plebe diſcernuntur, populo inquam minuto, ita à Dijs ij Semidei ſegregantur. plebs vero dicitur, auctore Gellio, in qua gentes ciuium patriciæ nō inſunt, & dicitur recto caſu plebs, & plebes, vt veterum exēplis ſatis conſtat. [Fauni) Dij ſunt ſiluestria incolētes, à fando dicti, vt ait Feſtus. [Satyriq;) Satyris ait Plin. in 5. præter figuram nihil moris humani, & in Aethiopia inueniūtur, de quibus quid D. Hieronymus in vita Pauli primi Heremitæ dicat, vt pote memoratu dignū apponere volui. De beato Antonio loquitur Hieronymus, qui Cētaurum fuerat allocutus, nec multo poſt ſe ei Satyrus obiecit, ait itaque: Nec mora inter ſaxoſam vallē non grandē homunculum videt, frōte cornibus aſpera, aduncis narib. cuius extrema pars corporis in caprarū pedes deſinebat, adhoc Antonius ſpectaculum, ſcutum fidei & loricam ſpei bonus prœliator arripuit, nihilominus memoratum animal palmarū fructus eidem ad viaticum, quaſi pacis obſides ferebat, quo cognito gradū preſſit Antonius, & quiſnam eſſet interrogans, hoc ab eo rñſum accepit, mortalis ego ſum, vnus ex accolis eremi, quos vario errore deluſa errore gentilitas coluit, Faunos, Satyroſq; & incubos vocant. dicti aūt ſunt Satyri à σαθη, i. mentula, reſte in 1. Satur. Macr. inde Saturnus, ꝙ ei fuerit amputatum fœminale membrum. [Lareſq;) Habes apud Ouid. in Faſtis hāc plurib. carminib. Liuiu n fabulam explicatam, quam breuib. ſtringemus. Flagrabat amore Iupiter Iuturnæ Turni ſororis, quę ēt nymphis detexit, Almonis aūt filia Lar, ſiue Larlar dicta hoc Iunoni manifeſtauit, quare indignat⁹ Iupiter Lari linguā pcidit, & Mercurio ad ſtygē paludē ducēdā tradidit, vt meritas ibi lueret pœnas, at Merc. inuitā Larē cōpreſſit, dū eā ad ſtygem duceret, ex quo cōpreſſu gemini nati ſunt nōīe Lares, à matre ita nuncupati, vnde Ouid. Fitq; e grauis, geminoſq; parit, qui cōpita ſeruāt, Et vigilāt nr̄a ſemper in vrbe Lares ij cōpita ſer

uant,

uant,inde compitalia feſta,& dies attributi Laribus,quibus in cōpitis ſacrificabatur.de Laribus hæc Cic.refert in lib.de vniuerſitate,cuius hæc ſunt verba. Reliquorum autem quos Græci Dæmonas appellant,noſtri (vt opinor) Lares,ſi modo hoc rectè conuerſum videri poteſt. in Aulularia quoque Plaut.meminitq́ue Apuleius,& meminit etiam Aug.in lib. de Ciuit.Dei: aiuntq́. veteres putaſſe animas hominum, fieri Dæmonas,& ſi bonorum fuiſſent meritorum Lares appellarentur,ſin malorum,tum lemures,tum laruæ, quod ſi incertum fuiſſet bonorum,ne an malorum eſſent meritorum,tunc appellari manes.

A S C. H ÆC) .ſ. imprecatoria legatur tibi eo die,quo tibi bona comprecari debeant.[Aether ſumme).ſ.inter elementa aui pro cœlo poſuit. nec legendum eſt ſume,ſed ſumme in vocatiuo à nominatiuo ſummus. Verum autem de igne potius loqui,quia addit, Sideraq́. &c. [Quæque).i.& vos ò Parcæ,quæ netis.[Opus ratum).i.ſtabile,& fatale. [Triplici pollice). Quia tres ſunt,vnde verſiculus plebeius eſt:Clotho colū baiulat, Lacheſis trahit, Atropos occat.[Amnis aquæ imperiuratæ).i.Stigiæ paludis.Nam Styx triſtitiam ſignificat,quę dijs contraria eſt, ſunt enim ſemper læti. [Quaſque) .i. & vos ò diræ, ſeu Furiæ Infernales. [Quas ferunt).i.dicunt.[Sedere ante obſcuras fores carceris).ſ.infernalis,Erebi.ſ.aut Tartari. vnde Aen.6. Tiſiphoneque ſedens palla ſuccincta cruenta. Veſtibulum in ſomnijs ſeruat,noctesque diesque. Et paulò poſt: Cernis cuſtodia qualis Veſtibulo ſedeat. habent autem Furiæ pro capillus angues.

Fluminaque,& Nymphæ,ſemideumq́. genus.
Denique ab antiquo diui veteresque, nouiq́;,
In noſtrum cuncti tempus adeſte * Chao.
Carmina dum capiti maleſido diro canuntur,
Et peragunt partes ira dolorque ſuas.
Annuite optatis omnes ex ordine noſtris,
Et pars ſit voti nulla caduca mei.
Quæque precor, fiant: vt non mea dicta, ſed illa
Paſiphaës generi verba fuiſſe putet.
Quaſque ego tranſiero pœnas, patiatur & * iſtas,
Plenius ingenio ſit miſer ille meo.
Ne ue minus noceant fictum execrantia nomen,
Vota,minus magnos commoueat ue deos:
Illum ego deuoueo, quem mens intelligit, Ibin,

Z A R. FLumina) A fluendo dicta Varr. [Et nymphæ) Aquarū Deæ,quaſi lymphæ dictæ. [Semideumq́. genus) Indigetes,q Semidei sūt nati ex deo vel dea,& mortali,vt Aeneas q Iupiter indiges eſt appellatus,&ab digeo verbo indiges dr̄ teſte Seruio. [Diui veteriſq́.) q iampridiem in deoꝶ numero eſtis collocati. [Noniq́.) Vt Cæſar,& alij,q nup relati ſunt inter Deos. [Et peragit)Perficit.[Paſiphaës gn̄i) Theſeus Aegei Athenaꝶ regis filius in Creta ad occidendū Minotauꝶ iuit,cuius amore capta Ariadna Minois, & Paſiphaē filia,eū quonā modo Minotauꝶ ſuperaret, docuit, inde votis compos Theſeus Ariadnem rapuit pariter & eius ſororem Phædrā,ſed(vt tradit Plut.)Ariadnem in Cypro inſula,reliquit,vbi partu extincta eſt,Homerus in Dia inſula non Cypro,obijſſe ſcribit Diod.vero in Naxo relictam, & inde à Bacco in montem,qui Dryops dicitur,perductam memoriæ prodidit.nupſit inde Theſeo Phædra,quæ Hippolyti amore flagrauit,at ex Hippolyte Amazone. Theſeoq́. natus erat Hippolytus, quia venator egregius ac pulcherrimus fuit, interpellantē de ſtupro Hippolytus cum contempſiſſet Phædram, falſo ipſa conuerſo crimine ad patrem ipſum detulit,qui nimis credulus Aegea parētem eſt precatus, vt filium perimeret. immiſſis autem phocis,vitulis inq̄ marinis,ab Aegeo,qui equos terrerent: Hippolytus diſcerptus eſt, quem ab Aeſculapio ad vitam reſtitutum auctores tradunt Dianæ precibus, qui inde Virbius dictus eſt,quaſi bis in vitam prolatis,vt in xv. Met. Ouid. & in 7.Aen.Seruius docent. [Pœnas)Octo pęnarum genera in legibus Cic.tradit,damnum,ignominiam,ſeruitutem,vincula,verbera,talionem,exilium,& mortem.[Ne ue minus noceant)Nec eſſe erat in deuotionibus proprium nomen exprimere,nā aliter deuotio fruſtra fieri credebatur, quod Romanī

* chori

* Illu

ni intelligentes,verbis nomen incognitum eſſe voluerunt.Id autem quandoque quidã plebeius(ſi Varroni credimus)enunciare auſus in crucem leuatus eſt,hunc Solin.Valerium Soranum nominat,quare Angerona(vt idem Solin.& Macrob.teſtantur)à Romanis colebatur,cui ante diem 12.cal.Ian.ſacrificabatur,habebatq́. etiam ſimulacrum occluſio,obſignatoq́.ore.[Execrantia)Deuouentia.[Fictum nomen) Inimicum,quem improprio nomine Ibidem vocat.[Magnos commoueant ue Deos)Magni Dij ſunt Iupiter,Minerua,& Mercurius,qui Romæ colebantur,penates etiam dicuntur,vt ſcribit Varro,ſed quia colebantur penates apud Laurolauinium,non eoſdem,qui magni Dij penates eſſe Seruius credit.

SED illa Paſiphaës generi).i.Theſei,qui imprecatus filium coëgit mori.[Quaſq; ego tranſiero).i.& quas dixero,& quas non dixero,hoc eſt omnes. [Plenius ingenio).i.quam excogitari, aut eloqui quem, ſis miſer, infortunatus. ASC.

Quj ſe ſcit factis hæc meruiſſe ſuis.
Nulla mora eſt in me,peragã rara vota ſacerdos.
Quiſquis ades, ſacris ore fauete meis.
Quiſquis ades, ſacris lugubria dicite verba,
Et fletu madidis Ibin adite genis.
Ominibusque malis,pedibusque occurrite leuis,
Et nigræ veſtes corpora veſtra tegant.
Tu quoque quid dubitas ferales ſumere vittas?
Iam ſtat (vt ipſe vides) funeris ara tui.
Pompa parata tibi eſt, votis mora triſtibus abſit.
Da iugulum cultris hoſtia dira meis.
Terra tibi fruges, amnis tibi deneget vndas,
Deneget afflatus ventus & aura ſuos.
Nec tibi Sol clarus, nec ſit tibi lucida Phœbe.
Deſtituant oculos ſidera clara tuos.
Nec ſe Vulcanus, nec ſe tibi præbeat aër,
Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
Exul inops erres, alienaque limina luſtres,
Exiguumque petas ore tremente cibum.
Nec corpus querulo, nec mẽs vacat ægra dolore,
Noxque die grauior ſit tibi, nocte dies.

ORe fauere) Silere ſilentiũ .n. in ſacris adhibebatur, vt Macr.docet.[Lugubria)luctuoſa, à lugeo verbo lugubris venit.[Genis)Gena mẽbrana illa eſt,qua oculus tegitur cũ aperit̃ & claudit̃,vt Pli. ſignificare,vñ,& Feſt.Pompeius, mala ẽt ab antiquis dicebatur.[Omnibusq́. malis)Augurijs. omen,ait Feſtus,velut oramen,qđ fit ore,augurium vero,qđ auibus,alio ue modo fit.[Læuis pedibus)Aduerſis.vnde Virg.Sæpe malũ hoc nobis,ſi mens nõ læua fuiſſet.[Et nigræ veſtes)Quæ ſolent in rebus triſtibus adhiberi.vnde Iuuen.Pullati proceres,differt vadimonia p̃tor. & Perſ. Pullatis ne mihi nugis pagina turgeſcat .i. tragicis,apud quos res triſtes deſcribuntur.[Ferales)Mortiferæ,lætales, vnde Iuuen. Feralis cœna patella. [Tedas) Græce dñ δᾶδες mutato d,in t, ſicut ẽt docet Priſc.[Ara) Dicta ab ἀρᾶσθαι i.precor,vnde κατάρα,imprecatio.[Pompa)ἀπὸ τοῦ πέμπειν.i.emittendo,vbi longus ordo emiſſorum eſt,& apparatus.[Hoſtia)Hoſtibus à victis hoſtia nomen habet,in Faſt. Ouid.[Dira)Triſtis,infeſta.dirus Dei ira natus.Feſtus.[Terra tibi)Incipit nunc poeta in Ibidem imprecari,optatque,vt ſuas ei fruges terra non præbeat. [Fruges) A fruendo dictæ, Varro.[Aura)Minor vẽto ſpiritus.Aura itẽ à Cephalo amata eſt,& aura popularis fauor.[Nec ſe Vulcanus) Ab ignis maiore vi,ac violentia Vulcanus dictus,auctore Varrone.q̃uis à volando dictum dixerit Cic.[Exul)Extra ſolum poſitum.[Limina)Limen omnis ingreſſus eſt,vt ait Non. Luſtrare multas habet ſignificationes,vt Nonius de indagine, doctorum virorum oſtendit,eſt circuire,vt hoc loco,ſequi, perſpicere, expiare, circunſpicere & patefacere. luſtrare quoque idem,quòd ſcortari,ſæpe ſignificat,à luſtris ſumptum. ZAR.

QVI ſe ſcit factis has).ſ.pœnas meruiſſe,&c.[Nulla mora eſt in me) Continuo imprecatur in aduerſarium.hiſtoriæ aũt à Domitio explicantur,& contextus facilis eſt quocirca ASC.

breuis ero [Tu quoq;) O Ibis, quid dubitas? q.d. nō decet dubitare, cū de te deuoto ſacrificiū fit, nec de alio [Quid dubitas, inquit, ſumere vittas ferales).i.ſerta.[Ferales).i.mortem prætendentia?ſed cū fera primam corripiat, feralis primā producit, vt hic, & Aen.4. Solaq. culminibus ferali carmine bubo Viſa queri. Vittas ad caput hoſtiæ, quæcūq; eſſet, ſiue homo ſiue pecus, circūligari docet Sinon Virgilianus Aen.2. dicens, Mihi ſacra parari. Et falſæ fruges, & circum tpi vittæ. [Pompa parata tibi) Nō ad lætitiam, aut vtilitatem tuam, ſed eoꝝ, qui videbunt. [Da iugulum cultris) Loquitur de more ſacrificantium. nā in ſacrificijs omnia debebant eſſe libera, & volūtaria vſq; adeo vt ne hoſtia quidem ligari poſſet quæ volens mori ſignificetur. ſupponebant cultros, in quos ipſa ibat ſuæ mortis auctor. bene ergo dicit, Da iugulum cultris, nam iugulus pars colli eſt, quæ ſanguinē inciſa reddit. [Dira).i. execrabilis, & quaſi deorū ira nata. [Terra) Deprecatur ipſi omniū elementoꝝ, & quæcunque vſui eſſe poſſent vſum, hoc precaē ne habeat. [Nec ſe Vulcanus).i. ignis, cui Vulcanus præeſt. Nam deorum, dearumque nomina vſurpamus per metonymiam, pro rebus, quibus præſunt. [Pontus).i. quodlibet mare, & mare.i. quęlibet aqua. ſpecies pro genere. [Noxq; die &c.).i. ſemper nox ſequens ſit grauior die præcedente & die ſequens nocte præcedente. nā aliter fieri non pōt, vt vtrunq; alterum ſuperet. vult ergo, vt in dies creſcat malum eius.

Siſque miſer ſemper, nec ſis miſerabilis vlli:
Gaudeat aduerſis fœmina, virque tuis.
Accedat lacrymis odium, dignuſque puteris,
Qui mala cum tuleris plurima, plura feras.
Sitque (quod eſt rarum) ſolito * defecta fauore
Fortunæ facies inuidioſa tuæ.
Cauſaque non deſit, deſit tibi copia mortis:
Optatam fugiat vita coacta necem.
Luctatuſque diu cruciatos ſpiritus artus
Deſerat, & longa torqueat ante mora.
* Euenient, dedit ipſe mihi modo ſigna futuri
Phœbus, & à læua mœſta volauit auis.
Certe ego quæ voueo, ſuperos motura putabo,
Speque tuæ mortis peſsime ſemper alar.
Finiet illa dies, quæ te mihi ſubtrahet olim:
Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.
Sed prius hanc animam nimium mihi ſæpe petitā
Auferet illa dies, quæ mihi ſera venit:
Quàm dolor hic vnquā ſpatio euaneſcere poſsit,
Leniat aut odium tempus & hora meum.

*alias defœta .i. euacuata

*Tib. Eueniēt, dat ſigna de'

ZAR. MIſer) Triſtis, & flebilis. is miſer dr̄ auctore Donat. cui animæ miſeria ineſt. vnde miſerabilis venit. [Plura) Nomen eſt, & à pluri venit. nā hic & hęc pluris & hoc plure dicebaē apud antiquos. vnde plurima in compoſitū cū pluris vero cōparatiuū eſt, cuius raro ſingulare inueniē, & poſitiuū multus, ſed plurale, vt plures, & plura inq̄. & à pluri plurim' ſuperlatiuū factus eſt, vt docet Priſc. A.G. in 6. noctiū Atticarū de hoc multa memorię reliquit. [Defœta) vacua ſicut fęta plena. [Inuidioſa) Inuidioſus & qui inuidet, & cui inuideē, dr̄, vt formidoloſus, ambitioſus, gratioſus, & mille alia, vt ſcribit Gel. [Solito fauore) nā miſeri & laboribus preſſi ab oībus adiuuari debent. [Eueniēt) mos apud priſcos fuit, vt oīa auſpicato agerent, ꝙ ſi bonum habuiſſent auguriū, conceptum peragebant, ſin malum, deſiſtebant, dicit ergo nunc Ouid. huiuſmodi à Phœbo, qui augurijs præeſt oſtenſa ſigna quibus haud dubitat firmam, ad votumque ſuam imprecationem futuram. [Et à leua mœſta volauit auis) Mali ominis auis à læua parte volauit, ſignū peſſimum, quæ eſſent aues mali ominis Plin. facile docet in decimo. [Perfide) Qui fidem violaſti, & à fide venit. infidus vero, cui non eſt fidem dum, dicitur, & à verbo fido deſcendit, quod primam habet longam. [Olim) Quandoque, multa ſignificat olim, vt Seruius, & Donat. docent, & apud auctores eſt cognoſcere vbique. [Petitam) Percuſſam. multis hoc verbum petere modis accipitur, vt docet Nonius.

ASC. NEC ſis miſerabilis).i. talis, cuius quem vis miſereat, aut nec videaris dignus miſeratione.

tione. Sic Aen. 3. Troianas vt opes, & lamentabile regno. [Accedat lacrymis odium) Dira imprecatio, cũ lacrymæ commiſerationem mereri ſoleant. [Sitque) Ordo eſt. [Et facies ſortunæ tuæ deſœrat). i. euacuata, ſicut mulier enixa, & nullum fœtum habens in vtero, fauore ſolito. [Sit inuidioſa). i. cui pleniſſime inuideatur, aut plena inuidiæ, paſſiue. [Quod eſt rarum). i. quę res raro contingit, quia ſumma petit liuor. Liuor enim. i. inuidia non ſolet eſſe, niſi de rebus proſperis, & ergo dicit Mart. Omnibus inuideas liuide, nemo tibi, quia ſic oẽs eſſent beati præter ipſum ſolum [Cauſaq. non deſit). i. tormentum tam graue. vt mori poſſis, neq; tamen mor. permittaris, quod damnatorum in inferno malum eſt, qui ſemper mori cupiunt, & moriuntur, neq; vnquã mortui ſunt. [Auus mœſta). i. mœſtitiæ index. ſ. cornix, quæ à leua. i. ſiniſtra ratum facit augurium, vt graues atteſtantur auctores. [Speque tuæ mortis peſſime) Nõ dices ſpe mortis tuæ peſſime, non. n. eſt genitiui caſus, ſed vocatiui ſic, o peſſime, ego alar ſemper ſpe tuæ mortis. [Finiet illa dies). ſ. ſpem, quia ſpes euacuatur, cũ euenit, quod ſperabatur. [Petitam tibi). i. à te. [Tempus & hora) Sic 5. Aen. Quam nec longa dies, pietas nec mitigat vlla. Omnia enim in tempore labeſcere ſolent.

Pugnabunt iaculis dum Thraces, Iapydes arcu,
Dum tepidus Ganges, frigidus Iſter erit:
Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
Dũ Tyberis liquidas Thuſcus habebit aquas:
Bella geram tecum, nec mors mihi ſiniet iras,
Sæua ſed immanis manibus arma dabo.
Tunc quoq; cum fuero vacuas dilapſus in auras,
Exanimis manes oderit vmbra tuos.
Tunc quoq; factorũ veniã memor vmbra tuorũ,
Inſequar & vultus oſſea forma tuos.
Siue ego (quod nollẽ) lõgis cõſumptus ab annis,
Siue manu facta morte ſolutus ero:
Siue per immenſas iactabor naufragus vndas,

PVgnabunt iaculis) Per cõparationem ſe nunquam in concordiam cum Ibide vẽturum dicit. ZAR. [Dum Thraces) ſunt populi feroces inter omnes Europæ gentes, qui vitam facile contemnunt, dum putant nonnulli eorum obeuntium animas reuerti, alij non extinguit, ſed magis beatas fieri, vt de mirabilibus mundi ſcribit Solin. Tradit autem Herod. Scytas olim Thraces habitos, qui eadem lingua omnes vtebantur, prę ter Getas, & Thrauſes. diuiſam Thraciam in Strategias quinquaginta tradit Plin. iaculis in bello vtebantur iaculum cum armento Aetolis Martis filius inuenit teſte Plin. in 7. [Iapydes arcu) Arcum & ſagittam Scythen Iouis filium inueniſſe Plin. docet. ſcribit quoque nonnullos voluiſſe à Perſe filio Perſei ſagittas inuentas. ſunt autem Iapydes populi iuxta Carnorum regionem. ad Timanum habitant, vnde regio Iapydia, aut Iapydia Apulia ab Iapyde Dædali filio, vnde rurſus Feſt. Inſula ſe grandi Diomedis gurgite promit Italiam ſpectas, & Iapydis arua Timaui. licet à vento alij. Strab. Herod. Solin. & Maro auctores. [Dum tepidus Ganges) Maximus inter orbis terrarum fluuius, Ganges Indiæ habentur, qui incertis fontibus naſci: Nili modo inundare regionem perhibetur. Alij à Scyticis montibus exorit ipſum volunt, in quem 19. influunt amnes, quorum multi nauigabiles, vbi minimas, latitudine octauo mil. paſ. vbi modicus, ſtadiorum C, altitudine nuſquam minore paſſuum vigeſimo, vt Plin. Strab. & Solin. prodidere. Tepidus autem, quia ab Oriente calidiſſima mundi plaga venit. [Frigidus Iſter erit) Iſter flu. celeberrimus in iugis Germanicis oritur montis Abnobæ, ex aduerſo Rauriei Galliæ oppidi, per innumeras lapſus gentes Danubius nuncupatur, cum primum autem Illyricum alluit, Iſter appellatur 60. amnes in ſe recipit, omnes ferme nauigabiles, ſeptem hoſtijs ponticum mare ingreditur, vt Plin. Strab. & Solin. meminerunt, ideo frigus, quia ex Septentrione dilabitur. [Tyberis) Romam vrbe ſecat, & à Thuſcia venit, pluribus nominibus appellatus. nam prius Albula, deinde à Tyberino Albanorum rege, vt tradit Liuius, Tyberis dictus: Tyberinus poſtea nuncupatus, vel, vt tam Seruius, quàm quidam alij exiſtimant, à Tyberiado

Sicil[i]æ fluuio, ad quem cum perueniſſet Hercules ab Erethris ab Occidēte abducēs boues, cum per hyemem multam ibi perpeſſus eſſet iniuriam, fluuio nomē dedit, quaſi iniurioſo. ἀπὸ τῆς ὕβρεως, Thæreus aūt ait à cōtumelia Syracuſanorum ita fuiſſe appellatam, q[uo]d apud fluuium crebras facerent aduentātibus iniurias. Aſclepiades vero Mityleneus per d, exiſtimat hoc nomen ſcribendum, aitq́. priſca Siculorum lingua Dybrin eſſe nominatum à ſua magnitudine, vel impetu fluctuoſo, q[uo] Dymbris mare nominetur. Contendūt nonnulli ſcribēdū eſſe Tymbris ſine aſpiratione, & m, ante b, in qua fuiſſe grāmaticus Ariſtophanes perhibetur ſententia tametſi video Seru. foſſam dicere, quam obituenda mœnia ſua Syracuſani fodiſſent appellatam Tyberim eſſe, per hoſtiū pœnā, & iniuriam factam ἀπὸ τῆς ὕβρεως, inde Siculos cum perueniſſent ad eam partem, vbi Roma eſſe tenuiſſentq;, Tyberim appellaſſe, & in ſacris quidem ait Tyberinum dici. in Zeneloxia Tyberim, in poēmate Tybrim.

ASC. PVGNABVNT iaculis) Dicit & mores hominum, & rerum naturam prius immutari poſſe, quàm pectoris ſui odium aboleri. [Dum) i. donec, aut quādiu [Iapyges). i. Appuli populi Italiæ arcu valentes. [Gāges tepidus) Quia inter torridam & frigidā Zonā. Iſter frigidus) Quia ad glacialē Oceanū vergit. [Robora) i. quercus illas, aut quaſuis robuſtas arbores [Tyberis Thuſcus) Quia per Thuſciam, ſeu Hetruriam fluit. [Sed immanis) Puto duas eſſe dictiones, vt ſit, ego dabo manibus. ſ. meis. i. ſpiritibus à corpore ſeparatis (eſt n. à nominatiuo manes, nō à manus, quia primam producit) in i, contra manis. ſ. tuos, quia dicimus in accuſatiuo manis, & manes. [Sæua arma) Quibus. ſ. manes tuos pſequantur. [Oſſea forma) Iuuen. dicit Sat. 4. Aut nigri manus oſſea Mauri. Et cui per mediam nolis occurrere nocte, Cliuoſæ veheris dū per monumēta Latinæ. Mortui. n. oſſa abſumpta. ſ. carne occurrere putātur, dicit aūt Virgiliana. Dido idē ſic. Omnib. vmbra locis adero, dabis improbe pœnas. Siue ego (q[uo]d nollē) Quaſi vindictæ appetēs, aut ſenectutis incōmode abhorrēs.

ZAR. IN mari) Cōtra manes. Manes teſte Seruio, animæ ſunt corporib[us] exutæ, ſi vero Acronē ſequimur, Dij boni. [Nexæq́. colubris) Furiæ infernales, q̄ intortos anguibus capillos habent, & tres eſſe docuimus, de quibus hæc Cic. in ea quā pro Sexto Roſcio oratione habuit, dicit, Nolite putare quemadmodū in fabulis videtis eos, qui aliquid impie, ſceleratéq. commiſerunt, agitari, & perterreri tedis ardētibus, ſua quēq; fraus, & ſuus error maxima vexat, ſuum quenq; ſcelus agitat, amentiaque afficit, ſuæ malæ cogitationes, cōſcientiæque animi terrent, eæ ſunt impijs aſſiduæ, domeſticæq́. furiæ, quæ dies, noctesq́. parētum pœnas à ſceleratiſſimis filijs repetāt. [Tardus trahet ilia vultur) Vultur dī, vulturis, & vulturius, præualent vulturū nigri, in excelſiſſimis rupibus nidificant, oua 14. pariūt, ſic Vmbritio peritiſſimo

* torta.

Noſtraque longinquus viſcera piſcis edet:
Siue peregrinæ carpent mea membra volucres.
 Inque meo tingent ſanguine roſtra lupi:
Siue aliquis dignatus erit ſupponere terræ,
 Et dare plebeio corpus inane rogo:
Quidquid ero, Stygijs erumpere nitar ab oris,
 Et tendam gelidas vltor in ora manus.
Ne vigilans cernes, tacitis ego noctis in vmbris
 Excutiam ſomnos viſus adeſſe tuos.
Deniq; quidquid ages, ante os, oculoſq́. volabo,
 Et querar, & nulla ſede quietus eris.
Verbera * ſæua dabunt ſonitum, nexæq́. colubris
 Conſcia fumabunt ſemper ad ora faces.
His viuus furijs agitabere, mortuus ijſdem,
 Et breuior pœna vita futura tua eſt.
Nec tibi continges funus, lacrymæque tuorum,
 Indeploratum proijcere caput.
Carnificeſque manu populo plaudente traheris,
 Infixuſque tuis oſſibus vncus erit.
Ipſæ te fugient, quæ carpunt omnia flammæ,
 Reſpuet inuiſum iuſta cadauer humus.
Vnguibus & roſtro tardus trahet ilia vultur,

Et

Et ſcindent auidi perfida corda canes.
Deq́ue tuo fiet (licet hac ſis laude ſuperbus)
Inſatiabilibus corporę rixa lupis.
In loca ab Elyſis diuerſa fugabere campis,
Quaſque tenet ſedes noxia turba, coles.
Siſyphus eſt illic ſaxum voluenſq́ue, petenſq́ue,
Quique agitur rapidæ * vinctus ab orbe rotę.
Quæq; gerunt humeris perituras Belides vndas,
Exulis Aegypti turba cruenta nurus.

haruſpici credimus. triduo ante, aut biduo, vbi futura ſunt cadauera, volãt, putarũt non nulli ipſos ex alieno orbe volare falſo, ſatis aũt liquet neminem ipſorũ nidos attingere, vt in x. nat. hiſt. auctor eſt Plin. [Tardus) Perſeuerãs nã teſte Nonio Marcello tardus piger dr̃, & diuturnus, pſeuerãsq́;, vt apud Virg. ij Geor. Media fert triſtis ſuccos, tardumq́. ſaporẽ, & hoc loco magis ſenſui cõuenit, vt tardus pro pſeuerante accipias, q̃ quod nonnulli interpretantur, pducens morſum. ridiculum. n. eſt illa dicta abma, q̃ pars cariæ eſt tenuiſſima, vt Feſtus ſcribit. [In loca ab Elyſijs) De cãpis Elyſijs diuerſa ab auctoribus traduntur, nam alij fortunatas inſulas eſſe volunt, vt Horat. qui ita in Epodo ait, Manet Oceanus circumuagis arua beata. Petamus arua, diuites & inſulas: Reddit vbi Cererem tellus inarata quotannis, Et imputata floret vſque vinea. has etiam Saluſt. in Oceano eſſe refert: Diod. autem in Meridiano Oceano poſitas ſcribit: Ibiq́ue eſſe res admirandas tradit. ſi vero Lucanum ſequimur, Elyſinos cãpos circa lunarem circulũ eſſe dicimus. Ait. n. Quodq; patet terras inter, lunæq́. meatus. Non illic auro poſiti, nec thure ſepulti perueniunt. Tũc genus omne tuum, & quæ dentur mœnia, diſces quod etiam Seru. ſuper eo Virg. verſ. in 6. Aeris in campis, eſt interpretatus. Cum ergo bonorũ animæ corpore migrabant, hęc pacere dicebantur loca, vbi plauſus choreæ, & lætitiæ ſunt, hinc Tibull. Hic choreæ cantuſq́ue vigent, paſſimq́. vagantes Dulce ſonant tenui gutture carmen aues Fert caſiam non cultã ſeges, totuſq́. per agros Floret odoratis terra benigna roſis. & quę ſequuntur. [Tartarus) Malarum, ſedes animarũ erat, vbi perpetuæ tenebræ, luctus, & miſeriæ erant, vt ipſe quoque in eadem docet Elegia Tibullus, At ſceleratã iacet ſedes in nocte profuncta Abdita, quam circũ flumina nigra ſonat, & reliqua [Siſyphus eſt illic) Aeoli filius Siſyphus, teſte in 6. Iliad. Hom. Iſthmon latrocinijs occupabat, ita vt Anticliã Autolici filiam, Laërte deſponſatam arripuerit, quam & compreſſit, vnde Vlyſſes natus creditur quod in 13. Met. Ouid. videtur oſtendere, Quid ſanguine cretus Siſyphio, furtiſq́;, & fraude ſimillimus illi, Inſeris Aeacidis alienæ nomina gentis? hunc Theſeus interfecit, qui apud inferos hac afficitur pœna, vt ſemper cogatur ſaxum ad montis apicem voluere, quod cum primum in cacumine mõtis perduxit ad ima relabitur, vt in eodẽ loco ſcribit Ouid. Aut petis, aut vrges rediturus Siſyphie ſaxum, & in Hercule furente Seneca, ceruice ſaxum grãde Siſyphea iacet. Lucretius aũt fabulæ huius figmentũ aperit, vt per teipſum videre poteris. [Quique agitur rapidæ) Ixion Antionis, & Melatæ Amytoni filius (filij aũt Phlegiæ volunt) Deioneo filiam Diam plurima dona pollicitus deſpondit, ex qua Pytithos natus. ſed cum Ixion pollicitis minime fidem ſeruaret, eius Deoneus equos capit, Ixion aũt acerſito genero, cui quod fuerat pollicitus dixit, ſeruaturum, ipſum in foueam coniecit, cumq́. à Ioue purgatus eſſe (nam á quoq̃ alio non poterat purgari) Iunonem ſtupri auſus eſt interpellare, quod cum Iupiter cognouiſſet, informam Iunonis nubem interpoſuit cum qua Ixion concubuit, vnde centauri nati ſunt. Poſt tñ meritas Ixionem Iupiter pœnas luere voluit, nanque apud inferos rote alligari iuſſit, quæ perpetuo voluitur, vt in quinto Diod. ſcribit, & Tibullus quoq; ait: illic Iunonem tentare Ixionis auſi verſantur celeri noxia membra rota. [Quęque gerunt humeris) Beli Danaus, & Aegyptus filij fuere, quorũ alteri l. natę ſunt ex pluribus mulieribus filiæ, totidemq́. alteri virilis ſexus filij, acceperat ab Apolline Danaus fore, vt à filio fratris pariter & genero eſſet occidendus, quare diu fratri aduerſatus eſt, qui in connubium neptes filijs dari volebat tandem Danaus penè coactus fratri morem geſſit, inſidijs cõfidens, cũ monuerat oraculum, euaſurum, etenim gladium vnicuique filiarũ dedit qua cum viris nocte concumbendum erat, vt omnes tollerent. impia omnes parentis iuſſa executæ ſunt pter

ter vnam Hypermneſtram minorem natu, quæ Lynceo pepercit, à quo poſteà Danaus occiſus eſt, qui & Armeus quoq; teſte Euſ. dictus eſt, ideoq. apud inferos hac pœna torqueri hæ iuuenes perhibentur, vt in humeris aquam cribro ſemper gerent, quod vrnā impleant. Vñ Tibul. Et Danai proles Veneris, quæ numina læſit, In caua læteas dolia portat aquas. & in Meta. Ouid. Moliriq;ue ſuis lætum patruelibus auſæ. Aſſidue repetunt, quas perdant Belides vndas, & in Hercule furente Seneca, Vrnasq. fruſtra Danaides plenas ferunt. & in Medea, Vosq;ue, quas vrnis foratis irritus ludit labor Danaide coire veſtras, hic dies quærit munus. Quid autem Lucr. velit ſub hac fabula intelligi per rete inſpicito. Aegyptum regioni nomen dediſſe, quæ æria vocabantur, nunc Aegyptus, vt Euſ. tradit, qui ibi expulſo Danao regnauit. (Exulis) Iō q a Dana' Argos ſibi vindicauit vt refert Euſ. expulſo Aegypto.

A S C. PISCIS longinquus). i. in longinquo Cari degēs. (Edet) i. deuorabit noſtra viſcera, poſtquam. ſ. ſubmerſus ero. (Et breuior vita) Ordo eſt: Et vita tua futura eſt breuior pœna tua, quia pœna durabit ēt in morte, & poſt mortem. (Indeploratum). i. non deploratum. (Carnificisq;ue manu populo plaudente traheris) . ſ. ad ſupplicium, aut potius ad buſtum, quia ſequitur. (Ipſe te fugient &c.) Hoc modo ad ſupplicium nonnulli Chriſtiani ſub Domitiano poſtea tracti leguntur infixo vnco gutturi. (Ipſæ te fugient) Precatur, vt tractum indigniſſime ad vitrinam, & impoſitum rogo flammæ, eius cadauer non abſumant, ſed iaceat præda vulturibus, & canibus. (Licet hac ſis laude ſuperbus) i. quamuis glorieris, q ſis cauſa rixæ inter me, & coniuges, & amicos, vt eris inter lupos. videtur enim tibi glorioſum induxiſſe diſcordiam, & ita malim dicere, quam licet. i. licitum eſt, vt ſit permittentis. (Siſyphus eſt illic) Hæc omnia Macrobius in de Somnio Scipionis late exequitur, & habentur etiam 6. Aen. (Quique). i. & qui. ſ. Ixion. (Belides) Beli neptes. (Nurus Aegypti) Quia filijs eius nupſerant, ſed interfecerunt.

Poma pater Pelopis præſentia quærit, & idem
Semper egit liquidis, ſemper abundat aquis:
Iugeribusq. nouem ſummus qui diſtat ab imò,
Viſceraque aſſidue debita præbet aui.
Sic tibi de ſurijs ſcindat latus vna flagello,
Vt ſceleris numeros confiteare tui.
Altera tartareis ſectus dabit anguibus artus,
Tertia fumantes incoquit igne genas.
Noxia mille modis lacerabitur vmbra, tuasque
Aeacus in pœnas ingenioſus erit.

Z A R. POma pr̄ Pelopis) Tātalus Iouis ex plote nympha filius fuit, Pelopis pr̄, Mæones vocitatus, in Phrygia regnū habuit, bellumq. Tro. induxit ob raptū filium eius Ganymedē, vt Euſeb. eſt auctor qui de os hoſpitio ſuſcepit, q̄bus Pelopem filium epulandū appoſuit, aliàs mētitus eſſe carnes. Dij oēs ab hmōi ſe epulis abſtinuerunt, vna excepta Cerere, quę humerum comedit, in de eburneum humerū Pelopi Iupiter fecit, vt in 3. Georg. Virg. Humeroq. Pelops inſignis eburno. Tantalus autem tanto perpetrato facinore à Ioue ad inferos detruſus eſt, vbi vſque ad labia in aqua merſus eſt quæ, cum eam haurire vult, effugit. Porrò pomorum arbores ad os vſque inclinari, quæ comedere minime poteſt, & hoc ſemper detorquetur Tantalus cruciatu, hinc in Hercul furente Seneca: In amne medio faucibus ſiccis ſenex ſectatur vndas: Abluit mentum latex, eidemq;ue cum iam Sæpe decepto dedit, perit vnda in ore Poma deſtituunt famem, & pluribus in locis Ouid. tum in lib. de ſine titulo. Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat Tantalus, hoc illa garrula lingua dedit. Lactant. etiam addit nonnullos dicere ideo Tantalum eo, quo diximus, modo torqueri, quia Deorum conuiuia eorum hominibus prodiderit ſecreta ideoq; Statius. Et ſęuæ perijt iniuria menſæ. (Iugeribusque nouem) Tityus Iouis ex Helara Orchomeni filius fuit, nouem iugerum magnitudine, à terra nutritus, quamuis alij terræ filium dixerint. hic ab Apolline telis confoſſus eſt, eo q Latonam, amarat, damnatusq;ue eſt ea lege apud inferos, vt eius iecur vultur ſemper exedat, vt in ſexto Aeneid. ſcribit Virg. licet Hom. viciſſim dicat duos vultures ſibi in eius pœna ſuccedere,

vnde

vnde etiam Tibullus, porrectuſque nouem Tityus per iugera terræ; Aſſiduas atro viſcere paſcit Lucr. autem hanc moraliter eſt interpretatus fab. Iugerum dictum à iunctis duobus actibus quadratis, qui colligunt 240. pedes in longitudine, in latitudine vero dimidium, vt Varro tradit, & Quint. lib. 1. Inſt. Iugeri quoque Plin. 18. nat. hiſt. lib. Cato, & L. Columella in 6 meminerunt. [Aeacus in pœnas) Hic, Minos, & Rhadamantus Iouis & Europæ filij apud inferos iudices ſunt, vt in 6. Aen. Seru. docet.

ASCENSIVS.

PATER Pelopis). i. Tantalus, qui ſecundum Hom. vſq; ad naſum habet dependentia fragrantiſſima poma, & ad labia vſq; aſcendentia dulciſſima flumina, quæ dum captantur, effugiunt. vnde de fluminibus dicit Horat. Serm. j. Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina quid rides? &c. [Iugeribus nouem). i. Tityus, de quo 6. Aen. Necnon, & Tityon terræ omniparentis alumnum Cernere erat, per tota nouum cui iugera corpus Porrigitur. Ordo autem textus eſt. [Quæ) Pro & is ſupple. [Qui ſumus). i. ſuprema parte ſui, hoc eſt vertice. [D. ſtat ab imò). i. ab ima parte ſui. ſ. à planta pedis nouem iugeris, & præbet aui vulturi [Aſſidue). i. ſine intermiſſione rodenti, ſequitur Maronem dicentem in ſexto: Roſtroque immanis vultur adunco Immortale iecur tondens, fœcundaque pœnis viſcera rimaturque epulis, habitatque ſub alto Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis. dico Maronem imitari, nam Hom. duos vultures ſibi inuicem ſuccedentes dicit. [Viſcera debita) . i. talibus cruciatibus eſt ſup. illic. [Vna de furijs) Tres enim ſunt Tiſyphone, Alecto, Megera. loqui videtur de Tiſyphone. de qua Aen. 6. Continuo ſonteis vltrix accincta flagello Tiſyphone quatit inſultans. [Altera) ſ. Alecto. [Tertia). ſ. Megera. [Aeacus) Tres quoque dicuntur apud inferos iudices, qui ſeueriſſimi in Creta iudices fuiſſe leguntur, Rhadamanthus, Minos, & Aeacus. Rhadamanthus autem dicitur inquiſitor, vnde Aen. 6. Gnoſius hæc Rhadamanthus habet duriſſima regna, Caſtigatque auditque dolos, ſubigitque fateri: Quæ quis apud ſuperos furto lætatus inani Diſtulit inſeram commiſſa piaculo mortem. Minos iudex. Vnde Horat. Et de te ſplendida Minos fecerit arbitria. & in eodem 6. Quæſitor Minos vrnam mouet. Aeacus vero excutor. Vnde Iuuen. in j. Quas torquet vmbra Aeacus. Et hoc loco, verum hæc officia confunduntur, ita vt ſingulis omnia conueniant. [Aeacus tranſcribet in te pœnas infernales). i. transferri faciet in te.

In te tranſcribet veterum tormenta virorum:
Manibus antiquis cauſa quietis eris.
Siſyphe cui tradas reuolubile pondus, habebis:
Verſabunt celeres nunc noua membra rotæ.
Hic erit, & ramos fruſtra qui captat, & vndas,
Hic in conſumpto viſcere paſcet aues.
Nec mortis pœna, mors altera finiet huius.
Horaque erit tantis vltima nulla malis.
Inde ego pauca canam, frondes vt ſi quis ab Ida,
Et ſummam Libyco de mare carpat aquam.
Nā neq; quot flores Sicula naſcuntur in Hybla,
Quod ue ferat dicam terra Ciliſſa crocos:
Nec (cum triſtis hyems Aquilonis inhorruit alis)
Quàm multa fiat grandine canus Athos.
Nec mala voce mea poterunt tua cuncta referri,
Ora licet tribuas multiplicata mihi.

IN te trāſcribet) Traſducet verbum antiquum eſt tranſcribo, ad Colonias attinēs. Virg. in 7. Aen. Et tua Dardanijs trāſcribi ſceptra colonis. Ser. trāſcribi tradi. ſermo aūt hic tractus eſt de pecunia. nā ſcribi eſt dari. Hora Scribe decē Cenio, ſi ō eſt ſatis adde Cicutę. reſcribi vero reddi. Hor. Dictātis, quod tu nunq̄ reſcribere poſſis. Terēt. Argentū illud denuo reſcribi iube Phormio. [Frondes vt ſi q̄s ab Ida) Mōs, & ſilua in Phrygia Ida dr̄. Hom 8. Iliad. feratum parentē dixit & locum, quē Gargarum vocant, itē Ida in Creta. Ouid. Faſt. lib. 5. Et Creta nobilis Ida. [Et ſum. Lib. de mare) ZAR:

Tot tibi væ miſero venient, taleſque ruinæ.
Vt cogi in lacrymas me quoque poſſe putem.
Ille me lacrymæ facient ſine fine beatum,
Dulcior hic riſu nunc mihi fletus erit.
Natus es infelix (ita Dij voluere) nec vlla
Commoda naſcenti ſtella: leuis ue fuit.
Non Venus affulſit, non illa Iupiter hora,
Lunaque non apto, Sol ue fuere loco.
Nec ſatis vtiliter poſitos tibi prabuit ignes,
Quem peperit magno lucida Maia Ioue,
Te fera ne quidquam placidū ſpondentia Martis
Sidera prefferunt, falciferique ſenis.
Lux quoque natalis (ne quid niſi triſte videres)
Turpis, & inductis nubibus atra fuit.
Hæc eſt in Faſtis, cui dat grauis Allia nomen,
Quæque dies Ibin publica damna tulit.
Qui ſimul impuræ matris prolapſus ab aluo eſt,

mare) Libycū mare, idē quod Africanum in Aegyptū vſq; ꝓ ēditus, pauciſſimos ſinus in ſe recepit, vt Plin. in 5. tradit, Libycum à Libye Epaphi filia nomen habet, Africanū vero ab Africa, cui ab Afro Libys Herculis filio nomen eſt inditū, ſi Solino credimus. Andronicus vero Alicarnaſeus ait Oceanū cōpreſſiſſe nymphas duas Pōpholygen, & Parthenopen, ex Parthenope quidē Europē habuiſſe filiā. ex Pympholōge vero Aſiā, & Libyā, vnde orbis partes ſunt appellatæ. [Hybla) Siciliæ oppidū, quod nunc Megara dr̄, ab Hyplone rege dicta, teſte Thucydide, florum copia ac pſtancia nobilis, quibus mel optimum conficitur. eſt ēt mons eiuſdē nominis in Attica regione, vel Sicula tymo abundans, de melle attico legas. Plin. lib. 21. [Terra Ciliſſa crocos) Circa Corycium Ciliciæ crocū optimum habet, inter ceteros electiſſimū, vt Solin. refert. ibi Corycos opp. eſt & ſpecus Crocum autem adoleſcentem fuiſſe poëtarum fabulæ oſtendunt in florem ſui nominis tranſmutatum, ſunt tamen, qui Crocum dictum putent à Coryco Cilicio opp. vt teſtatur Strabo in 9. Parnaſſum celeberrimū Corycium nymphatum antrum cōtinere, idq. & Ciliſcum nuncupatum. [Hyems) Quod tunc multi imbres. hinc hybernaculū hybernum, vel ꝙ anima, qua flatur, omniū apparet ab hiatu hyems, vt Varro eſt auctor. [Canus Athos) Macedoniæ mons Athos, vt tradit Plin. & ſi Thraciæ quandoque ab auctoribus ponatur, ſæpe & Aemoniæ Seneca in Medea Aemonius illas conſulit pelles Athos. altiſſimus aūt, cuius vmbrá ad Lemnon vſque inſulam protenditur, quæ 86. mil. paſſ. à Macedonia ſeparatur, hinc lib. 5. Theb. Stat. Ingenti tellurem proximus vmbra Veſtit Athos, nemorumq. obſcurat imagine pōtum, à planicie in mare excurrit 75 mil. paſſ. ambitus radicis 150 mil. colligit. hinc Xerxes Perſarum rex continēti abſcidit in longitudine mill. paſſ. [Natus es infelix) Teſte Ariſt. hæc inferiora ſuperioribus coniuncta ſunt, à quibus gubernantur. nā qui ſub bono planeta natus fuerit, felicitatem habet, & contra ſub malo, infelicitatē, ideo dicit poëta Ibidem infeliciſſime natū, in cuius ortu ſtella nulla propitia fuit. [Stella) Stella ſunt ſingulares, & erraticæ, quinque, vt docet Macr. & ceteræ, quæ non admixtæ alijs ſolę feruntur. [Non Venus affulſit) Infra Solē Veneris ſidus eſt cuius nām prius Pythagoras Samius deprehendit, vt placet Plin. eſt autem Venus frigida & humida quæ ſi in natiuitate alicuius victrix apparuerit, felicitatem illi protendit, vt Haly tradit, ambitum ſigniferi triceuis & duo de quinquagenis, diebus peragit, vt in 2. Plin. ſcr. [Nō illa Iupiter hora) Infra Saturnū Iupiter eſt, qui æqualis eſt, tēperatus, in natiuitatibus ſi bene affulſerit, felicitatem facit, mala auerſantur, ideoq. Saturno ꝯtrarius duodenis annis curſum ſuum perficit, vt tradit Plin. [Lunaq. non apto) Lunæ ineſt frigida, & humida nā, quæ vt cœleſtibus ſignis ꝯiungitur, ita operatur, in oibus nanq; geminoꝝ partibus paupertatē miſeriam mēbrorūq. mutilationē facit malum & in Virgine portē tu, ſicut & in Scorpione, vt Haly tradit curſum peragit ſuū vicenis ſeptenisq. diebus, & tertia diei parte, ſiue eclypſim dicit. quoties Lunæ eſt eclypſis in alicuius ortu, malum ei imminet. [Sol ue fuere loco) Omnium planetarū Sol eſt optimus, per eū n. omnia generantur, & felicitatē mortalibus tradit, in ſagittario

tario malus,ita & in Ariete,vel ēt eclypſim potes intelligere,quæ interuētu Lunæ fit. Sulpitius aũt Gallus,ſi Plin. credimus,apud Romanos cum tribunus militum eſſet cōtra Perſem regem. Lunæ Solisq́. rationem defectus inuenit,apud Græcos vero Thales Mileſius. [Nec ſatis vtiliter)Mercurij ſidus dicit admodum humano genere nociuū,ſi in ariete fuerit,in Geminis,in Cancro,in Sagittario,ac in Capricorno. [Quem peperit Maia) Notum pene omnibus Iouem Atlantis filiā Maiam cōpreſſiſſe,vnde & Mercurius natus eſt. [Spondentia Martis)Planetam peſſimum bella,interneciones,& litigia amat,& quando alicuius præeſt natiuitati malū ſignificat,niſi aſpectū cum Ioue,aut Venere habuerit. [Falciferique ſenis) Saturnus frigidæ,& ſiccæ naturæ malum ferè ſemper facit, ſi in alicuius ortu regnauerit. Hæc eſt in Faſt.cui dat grauis. [Alia nomen) Atri dies habebantur poſt Calendas,id. & nonas,poſtriduani appellati nanque Licinius haruſpex ex ſenatus præcepto retulit. Q. Sulpitium trib. pl. poſtridie idus quintiles contra Senones dimicaturū ſacrificaſſe, ita & ad Cremerā,multisque alijs in locis infeliciter dimicatum, quare hi dies infauſti habiti ſunt. Alia autem Plutar.nobis atrorū dierum rationem reddit.dicit.n.patrios menſium dies dijs ſuperiores ſacros,ſequētes vero inferis,quibus purgationibus maiores quibuſdā vtebātur, & mortuis parentabat,ſic & dies illos tris in menſibus principes feſtos,& ſtatos poſuerunt eos autem,qui ſequuntur tres dijs manibus attributos religioſos & infauſtos habēdos exiſtimauerunt ait Varro. Dies allienſis ab Allia fl. i. dictus,nam ibi & exercitu noſtro fugato Galli obſederunt Romam,idemque Liu.in 5.ab vrb.cond.& Virg.in 7.docent,& eſt aūt Allia flu. 11. lapide via Tyburina ab vrbe diſtans è mōtibus cruſtumerijs in Tyberim defluēs.

BT erit manibus) .i. in feris ſpiritibus,aut animis,ſeu ſi maius animus antiquis, cauſa quietis,quia. [O Siſyphe)Erit ſup.tunc quādo ibis apud inferos ſup.aliquis. [Cui tradas) .i.tradere poſſis. [Pondus reuolubile).i.ſaxum aſſidue reuoluendam. [Hic).ſ.Ibis. [Erit).ſ. qui Tantali pœnas dabit. [Hic inconſumpto &c.).ſ.loco Tityi. [Nec mortis pęnas)Quod in hunc imprecatur poëta nimium verum experiuntur damnati,qui de calore nimio tranſferuntur,in aquas nimium frigidas,&nouo genere mortis cruciātur,nec finitur mors morte,ſed continuatur. [Inde).ſ.de infiniris malis. [Libyco de mare) ſic legendum eſt,nō mari propter verſum,quod idem alibi quoque inuenies. [Terra ciliſſa)Pro cilicia,facto diminutiuo græco. [Athos)Mons inter Thraciam,& Macedoniam aſſidua grandine, aut niue pulſatus. [Natus es infelix) Docet ex mathematicorum atque aſtrogolorū diſciplina infeliciter natum,& infauſto horoſcopo,quàm diſciplinam cum diuus Aug.in lib.de ciu. Dei,tū Picus Mirandula in opere contra aſtrologos validiſſimis rationibus impugnāt, imò expugnant. [Stella cōmoda).i.vtilitatem afferens,vel. [Leuis).i.non aggrauās hoc eſt nulla cōmoda fuit,ſed quælibet grauis. [Quem peperit).ſ.Mercurius filius Iouis ex Maia Atlātide, [Hæc eſt &c.)Docet atram infauſtam fuiſſe,qua natus eſt diem. Ordo eſt. [Hæc).ſ.natiuitatis tuæ eſt dies. [Cui Allia)Fluuius ille. [Grauis).i.moleſtus,& infauſtus. [Dat nomen) Quia dicitur allienſis. [In faſtis).i.libris faſtorum,ſeu feſtorum,vbi dies atri notati erant, ſicut nonnulli Chriſtianorum veteri ſuperſtitione inducti dies ægyptio notant, ſcribitur autem Allia ſemper gemino ll,& primam producit. licet Seru.aliter ſentiat malle allegans illud Lucani,Atque aliæ clades,nam ibi aliæ adiectiuum eſt ab alius.a.um.vt docet Beroaldus in eundem,& hæc eſt dies. [Quæ tulit Ibin) Appoſitorie,q.d.exiſtente publica damna. Nam quocunque die reſp. grauia damna perpeſſa eſt, is à ter habitus eſt. A S C.

Cyniphiam fœdo corpore preſſit humum.
Sedit in aduerſo nocturnus culmine bubo,
Funereoque graues edidit oro ſonos.
Protinus Eumenides lauere paluſtribus vndis,
Qua caua de ſtygijs fluxerat vnda vadis.
Pectoraque vnxerunt Erebeæ felle colubræ,
Terque cruentatas increpuere manus.

CYniphiam fœdo) Cynips Garamantum flu. eſt teſte Herod.in 4. a Charitone colle ꝓfluēs in Libycū mare, inter duas ſyrtes cadit, paſcitq́. hircos maximos, q̄bus & nomē à ſe dedit, nam Cyniphij dicuntur. Virg.Georg.3. Nec minꝰ interea barbas,incanaq́. menta ZAR.

Gutturaque imbuerunt infantia lacte canino:
Hic primus pueri venit in hora cibus.
Perbibit inde ſuæ rabiem nutricis alumnus,
Latrat & in toto verba canina foro.
Membraq. * vinxerunt tinctis ferrugine pannis,
A male deſerto quos rapuere rogo.
Et ne non ſultum nuda tellure iaceret,
Molle ſuper ſilices impoſuere caput.
Iamque receſſuræ viridi de ſtipite factas
Admorunt oculis * vſque ſub ora faces.
Flebat, vt eſt fumis infans contactus amaris,
De tribus eſt cum ſic vna locuta ſoror.
Tēps in immenſum lacrymas tibi * vouimus iſtas,
Quæ ſemper cauſa ſufficiente * cadant.
Dixerat, & Clotho iuſſit promiſſa valere,
Neuit, & * infauſta ſtamina pulla manu.
Es ne longa ſuo præſagia diceret ore,
Fata canet vates qui tua, dixit, erit.
Ille ego ſum vates ex me tua vulnera diſces,
Dent modo dij vires in mea verba ſuas.
Carminibusque meis accedant pondera rerum,
Quæ rata per luctus experiere vos.
Neue ſine exemplis æui cruciere prioris
Sint tua Troianis non leuiora malis:

* iunxerant
* vſq;
* mouimus
* cadent
* infeſta

mēta Cyniphij tondēt hirci, ſetasq. comantes Vſum in caſtrorum, & miſeris velamina nautis. Cynips aūt in genitiuo facit Cynipis: & ſunt tria tantum, quæ cū faciunt nomi natiuum in pſ, genit. uum mit tunt, nō vt cætera per b, vel p p, ſed p ſ, Cyniphs phis, catelips phis, ſciraps phis. nocturnus culmine bubo) Aſcalaph᷒ Orphnes, & Acherōtis filius, vt i v. Met Ouid. ſcr. Proſerpināā apud inferos comediſſe ac cuſauit quare ī bubona vers᷒ eſt. Bubo aūt funebris eſt auis & maxime abominat᷒ publicis ſ͞c puc auſpicijs, noctisq;ue mōſtrū, nec cātu aliquo vocali, ſed gemitu. Capitolij cællā intrauit Sext. Papellio Iſtro. L. Pedanio ɔſ. quamobrē nonis Martijs eo anno vrbs luſtrata eſt, ſi Plin. credimus i x. ſic tradenti. [Protinus Eumenides) Infernāles furię, quę Eumenides κατ' ἀντίφρασιν appellantur. .i. imites. [Lauere paluſt. vndis) Nā aqua paluſtris maculat, viua vero lauat. Virg. [Donec me flumine viuo abluero [Erebeæ colubræ) Furias ēt dicit, quæ crines anguibus intortos hñt. Erebus aūt Tartarus in viſcerib. terræ eſt, vbi furiarum ſedes. [Terq. cruentatas) Ternarius numerus perfectiſſimus hr̄, ac (vt Ariſt. inquit in j. de cęlo, & mūdo) dijs immortalib. deputatus. [Vinxerūt) Ligarunt, ſolebant priſci natum infantem pannis inuoluere, quā conſuetudine adhuc obſeruamus [Ferrugine) Mortuo℞ colore: ferrugo. n. eſt coloris genus vicinū purpure ſubnigræ, vt tradit Ser. hinc Virg. Pictus acu Clamydem, & ferugine clarus ibera, & alibi. Et ferruginea ſubnectat, corpora cymba. Ferrumen vero, vt ſcr. Plin. bitumen eſt, ferruminatis Babylonis muris, vt dixit Plin. & feruminare eſt cōglutinare. [Male) Valde, male, & bene, inquit Donatus, pro valde ponitur ſæpiſſime male etiam pro nō, & magno legimus apud Plaut [Rogo) Rogus eſt cum ardere cœperit. Terent. Circū accenſos decurrere rogos. [Silice) S .ex lapis ex qua ignis excuditur, & communi genere inuenitur. Iuuen. Non. n. ollor ſil cen ; ed b as quoque conterit aruum. Ouid. autem fœminino genere dixit. Stabat acuta ſilex præciſis vndiq; ſaxis. ignē ex ſilice primus inuenit Pyrodes Cilicis filius, vt Plin. ſcr. in vij [Stipite) Stipes ſtipitis trūcus eſt arboris. Cic. Nullius aūt Agricola culta ſtips tam diuturna. quā poetæ verſu ſeminari poteſt, græce dicitur ϛύπος vt apud Orpheum [illegible] [illegible] ſτύπος ἀλσεῖ πυκνῶ. ſtipem vero numum ſignatum eſſe Var. & Feſtus docēt, à quo ſtipendium deductum. [De tribus) Tres ſorores eſſe poëtæ tradūt in quarum manibus fata hominū ſunt conſtitura, quas parcas κατ' ἀντίφρασιν appellant, ſingulæ vero, quod peragant, habent. Cloto baiulat, Lacheſis filat, Atropos autem filum frangit, ita, vt cum alicuius fila diſruperit, morte moriatur. Dictaq. eſt Atropos ab à priuatoria particula, & τροπὴ cōuerſio, quaſi ad nullius ɔuertatur pces. [Mouimus) Admouimus, vel excitamus. [Cloto) quæ, vna
eſt

eſt ex parcis, vt docuimus. eſt & nympha marina ei uſtē nominis apud Virg. Magniq; iube bo æquoris eſſe deas, quales nereia Clotho, Et Galatea ſecāt. [Stamina) A ſtādo ſtamen appellatur, q̃ ſtat in tela velamentum. Var. [Præſagia) Diuinationes ſagis dicit Lact. diuinis. hinc pſagia mētis diuinationes. Sagum gñe neutro eſt genus panni. Sagar. à factuare apud Iuriſc. eſt vendere, & ſagari apothecā dr̄ pſago his. dicit Caper. Cic. aūt pſagio. Saga, inquit Feſtus, dr̄ mulier perita ſacroꝝ vt vir ſapiens, pducta à ſyllaba pp ambiguitatē euitanda. ſagaces dn̄r, ſolertis acuminis vt ēt canes indagatores ſagaces ſunt appellati. [Vates canet) Poëtas vates appellabant à verſibus viendis in poëmatis. Cum ſcribā, oſtendā corpore tartarino prognata palude virago. Var. [Rata) Firma ſtabilia. [Aeui) Aeuū ab ætate omnium annorū hinc æuiternum græc dicunt ἀιῶνα ſcrib. Var. [Troianis malis) Notum eſt Troiæ ex . . . ex lectione tum græcorum, tum etiam latinorum, quare prætereundam hiſt. cēſeo.

CYNIPHIAM &c.) Bonæ ſunt Calderini rōnes. Nam illic hirci abundat, vnde in Georg. Cyniphij tondēt hirci. Errares aūt olentes dn̄r hircum olere. Hor. 1. Serm. Paſtillos Ruffinus olet Gorgonius hircū. [Paluſtribus vndis) Quæ nō purgant ſicut aquæ currētes, quas viuas vocat Maro dicens Aen. ij. Donec me flumine viuo abluero. [Quæ vnda caua) i. obſcura, & nubila; aut euaporata extracta puraꝗ aqua per exhalatione. [Erebeæ) Erebus dictus eſt locus obſcurus inferni, aut ipe infernus, & ſcrib. ē à doctoribus ſine h. [G . . . ra j. imbuerū) Docui alibi hoc. ē, in hac tertia perſona ſæpe correptū inueniri, ſed quandā celeritatē figurari. vt in Bucol. Matri longa decē tulerūt faſtidia mēſes, in Georg. Miſcueruntq; herbas, & non innoxia verba, & Aen. Obſtupui, ſteteruntq; comæ &c. non eſt aūt legendū imbuerint, vt alia docent verba. [Pannis tinct. fer.) Ferrugo eſt purpuræ Hiſpanicæ genus, coloris fuſci, atq; ſubnigri. [Rogo male deſerto) ſ. priusq̃ cadauer hominis dānati penitus exuſtū eſſet. Vnde panniculos ſemiuſtos, & fumoſos, atq; ob id ferrugineos, nutricē Ibidis ſubtraxiſſet dicit. [Caput molle) Quia infantis, ſed id quoq; notam habet. ſilices aūt duriſſimi ſunt lapides. vnde ignis excuti ſolet. [Iamq; receſ.) ſ. colubræ infernales. i. cū recedere vellent [Admorant) Pro admouerunt, & applicauerunt. [Oculis) ſ. Ibidis pueri. [Vſq; ſub ora faces factas de vir. ſtip.) Vt fumo cruciaretur. [Vna ſor. de trib.) i. vna parcarū, q̃ tres ſorores ſunt, & fata hominū ordiuntur: Fertq; colum, [Clotho) Achriſi trahit Atropos occat. [Pulla) i. nigra [Stamina) Vnde in Georg. Reijce ne maculis infuſcent vellera pullis. Inde pullati dn̄r veſtibus lugubribus quæ nigræ ſunt induti. [Præſagia dn̄r) Quæ ſagaciter prænotata ſunt, ſed ſagio & præſagus, itēq; pręſagiū, ſa, ſyllaba producunt, q̃ ſagax corripit. [Facta can.) O do eſt. Ipſa dixit. [Vates erit) Qui canet tua facta. [Ille ego ſum vates, ex me) i. ex carmine meo nō ex me ipſo, quaſi ipſe ſit pro exēplo, qđ aduerſarius magno fortaſſis mereretur. [Ne ve ſine ex,) Incipit cōmemorare mala, quæ alij paſſi ſunt, imprecans ea in caput aduerſarij Quia vero hiſtoriæ, & fab. graphicæ recitātur à Calderino, dicā ordinē, qui talis eſt. [Neue) i. ēt, ne, vt accipiatur, ne, pro ēt ſicut, vel, accipi ſolet, quia aliter ne ue ſemel poſitum non congruere vr̄ principio orationis. [Igitur etiam ne tu crucier) i. torquearis ſine exēplis prioris æui i. vt crucieris ad exempla eoꝝ qui fuerūt in priore, hoc eſt priſco æuo, & ſeculo, tua mala ſunt non leuiora malis. Troianis, quæ magna nimirū fuerūt. quia Troiani decennia in bello vexati tandem funditus exterminati ſunt, & Troia radicitus euerſa.

Quantaque clauigeri Pœantius Herculis hæres,
  Tanta venenato vulnera crure geras:
✱ Nec leuis doleas, quàm qui bibit vbera ceruæ,
  ✱ Armatusque tulit vulnus inerme potens.
Quique ab equo præceps alienis decidit, aruis

ZAR. HErculis) Her. Iouis & Alcmena filius fuit dictusq; Herc. quaſi ἥρας κλέος .i. Iuno. gloria. [Pœantius Herculis) Philectetes Pœantius filius ex Melibœa vrbe compulſus ab Herc. iurare corporis ſui reliquias nō indicaturum, ab ipſo pro munere ſagittas felle Hydræ intinctas accepit, ſine quibus Troia capi non poterat. inuentus eſt Philoctetes haſce habere ſagittas, & coactus Her. Tumulum manifeſtare, locum aūt, ne peieraret, pede percuſſit à Græcorum itaque ducibus Troiam ductus eſt Philoctetes, ſolus. n. huiuſcēmodi ſagittis vti poterat. forte per ſagittam

✱ Neue minus
✱ Qui tulit arma ti vulnus inermis opem.

ipſius

ipſius eſt peruulneratus, vel, vt alij, crûs, quo eſt vulnere intollerabilis effluxit fęter, quamobrē Græci auctore Vlyſſe ipſum in Lēno reliquerunt, quod Ouid. tetigit in Met. alij ictû ſerpente tradunt, & Machaone curatū. Proper. Tarda Philoctetæ ſanauit crura Machaon. nonnulli telo percuſſum, à Machaoneq́. ſanatum, & Troiā profectū volūt, alij poſt Troiæ euerſionem Calabriā veniſſe affirmant, & Petiliam, ac Turinam condidiſſe. Virg. Hic illa ducis Melibęi Parua Philoctete ſubnixa Petilia muro, & alia Sagius Proclus, & Por. Hom. comment. ſcrib. de Philoctete quoque Soph. & Ser. (Crure) Crura partes tibiarū anteriores ſicuti poſteriores ſuræ. (Nec leuius doleas) Apud quendam vetuſtiſſimum interpretem legem eſt Calydoneum, & Dareum fratris fuiſſe, Thaletis filios. ſolebat Dareus lacte ceruæ homines interficere, à ſuis poſtremo armis circunſpectis eodem genere mortis, quo multos enecauerat, & ipſe coactus eſt mori. Idq́. approbat Euphorionis teſtimonio, cuius ſunt verſus. Lac ceruæ potando ſuos Dareus perimebat: Exemploq́. ſuo potu peremptus eodē. Ego aūt pp ſequentem verſum Telephum intelligo. At ſi duplicem hiſtoriam his duobus carminibus intellexerimus, nō ſanè ab re videri debet. hunc igitur Telephū, docēte Diod. Herc. auge. Alei regis Archadiæ filia in Parthenio monte peperit, ibiq́. eum reliquit, quem poſtea paſtores regis Corinthi ceruam exhibitio vbere nutrire inuenerunt, infantemq́. ad regem deculerunt, qui vt filium ſuſtulit, ac Thelephū, quaſi à cerua nutritū appellauit τέλαφος enim cerua eſt, cum autem adoleuiſſet, matrē conſtituit inuenire quare Apollinis Delphici oraculum cōſuluit à quo ad Theutrantem regem in Myſiam iuſſus eſt proficiſci, vbi matrem reperit, ipſe in magno honore à rege propter Herculem parentem habitus eſt, cui Argiopem Teuthras filiam deſpondit, hæredemque, quia liberis maſculis carebat regni fecit. Telephus autem, quo tempore bellum Troiacum exarſit, in Myſia regnabat. quo Gręci cū appuliſſent, inermesq́. è nauibus exilijſſent, vim eis intulit, vnde ab Achille in ſiniſtro ſemore fuit vulneratus, cumque ſanari minime poſſet, Apollinem conſuluit, qui reſpōdit iterum ab Achille vulnerari oportere, à quo rurſus vulneratus conualuit, vt alibi Ouid. Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hoſti: Vulneris auxiliū Pelia haſta tulit. Claudianus aūt ab Achille herbis ſanatū tradit. Sanus Achilleis remeauit Telephus herbis, Cuius pertulerat vires, & ſenſit in vno Letalem, placidamq́. manum, medicina per hoſtem Contingit, & pepulit, quos fecerat ipſe colores, Quid vero Plin. ſentiat, appoſui. Eſt & rubigo, inquit, ipſa in remedijs, & ſic Telephum proditur ſanaſſe Achilles, ſiue id ærea, ſiue ferrea cuſpide fecit, ita certe depingitur, eā decutiens gladio. (Vulgus inerme) Quia, vt diximus, Græcos, qui ſine armis tunc erant, inuaſit, legitur etiam vulnus. (Quique ab equo) Bellerophontem dicit. hic genere quidem Neptuni, nomine autem Glauci filius primū hipponus dictus, ab interfecto dehinc corinthio Bellero Bellerophon, ſiue (vt alij volunt Bellerophontes eſt appellatus, qui ob cędē (ſi Aſclepiadi credimus) In pedes ſe dedit, accepto Pegaſo equo à Neptuno, quo argos ad Prœtum regem peruenit, qui ipſum hoſpitio ſuſcepit cuius amore regis vxor Schenobœa, vel, vt placet Hom. Antia Iobatæ regis, ſiue Euriæ filia deperibat. quare mulier amoris impatiens ipſum in ſuā trahere ſententiā eſt conata, quod cū impetrare nō quiſſet, marito Bellorophontē eſt criminata, perſuaſus Prętus ſceleris, ne hoſpitalitatis ius violare, ad Iobatam ſocerū, vel Euriam in Lyciam, cum literis, quibus res continebatur occidendum miſit, quo cum mature inſcius tanti mali Bellorophon ſe cōtuliſſet: Iobatem, aut Euriam magnis per nouem dies (vt Hom. ait) ſacrificijs vacantem comperit, quibus exactis literas legit, inde iram, odiumque, diſſimulans, varijs ipſum periculis tollendū oppoſuit, cum Chimęra primum certare iuſſit, mōnſtro admodum timēdo cuius tradente Hom. in lib. vj. Iliad. hæc erat forma, πρόσθε λέων ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα. quem verſum Lucr. vertit Prima leo poſtrema draco, media ipſa Chimæra, quo ſuperato contra Solymos ferociſſimum bello populum miſſus victor redijt, inde occiſis Amazonibus inſidiantibus ei hominibus regis iuſſu interfectis, in generum tot rebus geſtis à rege aſciſcitur, data Achimene filia, vel (vt alij tradunt) Caſſandra vxore, ex qua Iſandrum, Hippolocum, & Laodomiam, quæ ex Ioue genuit Sarpedonem, filios habuit. Bellerophontes autem poſt fontis inuentionem, euolare in cœlum voluit cumque ex alto deſpiceret perterritus decidit. Ac ita periſſe Hygin. oſtendit, equus vero inter ſidera eſt à

Ioue

Ione conſtitutus. At poeta Gallus his carminibus ipſum caput fregiſſe ſcrib. Bellerophon monſtrum potuit ſuperare chimæram : Et fregiſſe caput dicitur ipſe ſuum.

ET geras)Supple in crure venenato.i.venenatis ſagittis infecto.[Tanta) i.tā magna & A S C.
ſæua vulnera.[Quāta) ſup.geſſit. [Pæantius).i.Philotectus filius Pœātis,vt atteſtatur Ser. & Seneca dicens in Hercule furente in perſona Herculis ſagittas porrigentis. Accipe hæc ſate pœante dona munus alcidæ cape. Nec fallat vnquam dextram hic arcus tuam. Librare tela didicit,& certam date Fugam ſagittis,ipſa non fallunt iter Emiſſa neruo tela. Pęantius igitur.i.Philoctetes.[Hęres) i.ſucceſſor in poſſeſſiue arcus,& ſagittarum. [Herculis clauigeri).i.clauam gerere ſoliti.[Nec doleas leuius)Quam is ſupple.[Qui bibit vbera ceruæ, ſup.doluit videlicet Telephus,de quo Horat. Telephus & Peleus,cum pauper & exul vterque &c.[Et qui potens,& armatus tulit vulnus inerme) Allatum ſ.ab Achille inermi,præter haſtam,niſi legendum eſt armatiq́ tulit &c. [Quique) i.& quam is qui,hoc eſt,& non doleas leuius imò grauius,quam is,qui decidit.[Præceps ab equo).ſ.pegaſo alato.[In armis alienis) Videlicet Bellerophon.

Exitio facies cui ſua pene fuit,
Id qđ Amyntorides videas, trepidusq́. miniſtro
Prætentes baculo luminis orbus iter:
Nec plus aſpicias, quàm quem ſua filia rexit.
Expertus ſcelus eſt cuius vterque parens.

FAcies)Vniuſcuiusq; rei apparentia facies appellatur. Z A R.
Quare hos hominis facies dr̄,vultus aūt à volendo deducitur. [Id qđ Amyntorides) Amyntor Ormeni filius ex Hippodamia Phœnicem filiū habuit,hunc cū Clytia patris Pellice rem habuiſſe Hom. tradit matre ſic volente, quod cū pater reſciuiſſet,in filium eſt imprecatus,vt nūquam filium ſuſciperet, quod Plutonem, ac Proſerpinam audiſſe apud Hom. Phœnix vult,alij obcæcatum tradunt. hic ad Peleum patrē Achillis profectus eſt,quem Chiron cētaurus ſanauit. Propert. Sanauit crura Machaō, Phœnicis Chirō lumina Phillyrides,& Achilli præceptor eſt datus,cum qđ ad Troiā iuit. [Orbus)Quicunq; re aliqua cara priuatur,orbus dicitur.[Iter)Dicitur,& itiner,vt admonet Priſcianus.[Nec plus aſpicias)Hic eſt Oepidus,cuius geneologiā altius repetamus. Iupiter Hellen genuit,Helle Belū,Belus Abatē,Abas Agenorē,Agenoris fuere filij Europe, Cilix,Baſſus,Phœnix,& Cadmus,Cadmi Polydorus,Polydori Labdacus,Labdaci Laius, Lai Oedipus q ex matre Iocaſta Creōtis filia Etheoclē, Polynicē, Antigonē,& Iſmē habuit filio. pater Oedipij Laius Thebanꝝ rex oraculo cōſulto an filios eſſet habiturus huiuſmodi ab eo accepit reſponſum teſte Aſclepiade in tragœdia Λάϊε Λαβδακίδη, παίδων γένος ὄλβιον αἰτεῖς, Δώσω τοι φίλον υἱόν, ἀτὰρ πεπρωμένον ἐστὶ Σοῦ παιδὸς χείρεσσι λιπεῖν φάος, ὡς γὰρ ἔνευσε Ζεὺς Κρονίδης τέλος. στυγεραῖς ἀραῖς οἱ πιθήσας, Οὗ φίλον ἥρπασας υἱόν, ὁ δ' ηὔξατο σοὶ τάδε πάντα.i. Lai Labdacide filiorum genus luculentum quæris? dabo tibi clarum filium, ſed in fatis eſt tui filij manibus linquere vitam, ſic.n. annuit Iupiter Saturnius Pelopis infeſtis imprecationibus perſuaſus,cuius earum rapuiſti filium,hic aūt precatus eſt hæc tibi oīa. quare perterritus Laius,quos vxor filios procrearet,iuſſit interfici,natus eſt autem puer,quem perſoratis pedibus,ſi Statio fidem adhibemus,ac Aſclepiadi,parentes regio paſtori interficiendū dederunt,qui ipſum ad arborem vimine ſuſpēdit, quemadmodum etiam ipſe Stragicus Seneca teſtatur in Oedipode;Me Deo teſte dānauit patēs. Calidoq́. teneros trāſſulit,ferro pedes, Et in alta memoria pabulum immiſit feris. Diod. autem nō ligatum vimine,dicit à paſtore, ſed traditum Polybiæ mulieri nutriendum,qui cū adoleuiſſet,certior de ſua expoſitione factus,Apollinem de parentibus conſulere decreuit,ad quem forte & Laius proficiſcebatur, vt de expoſito infante aliquid cognoſceret,cumq́. inuicē ſibi in Phocide obuiaſſent,iuſſit rex ſuperbe de via Oedipum decedere,indignatus Oedipus patrem interfecit, inſcius tamē parentē eſſe,deinde ſuperata Sphyngæ,regnum Thebarum adiuit,ac matrem duxit vxorē, ex qua(quos diximus)Filios habuit,qui cognito facinore patrē pudore detinebant domi, ita Diod. at aliter diſcimus ab Aſclepiade,Sen.& Statio,qui omnes Phorbantem Polybi regis Corinthiorum paſtorem infantem ligatum tradūt inueniſſe pedibus tumefactis,&ideo

Oedipus

Oedipus dictus ἀπὸ τῶ οἰδήματος καὶ ποδῶν.i.à tumore peditum,q̃ũi paſtor infantem ad Meropem regis coniugem dono dedit,quem ipſa,& vir,quia carebant ſobole,vt filium nutrierunt,prouectus ætate Oedipus audiuerat ab oraculo,vt ab ſe pater occidendus eſſet? & ſibi mater nubere,credens ipſe qui nutrierant,veros parentes eſſe aufugit,& forte Laium patrẽ venantem offendit,quem ſibi de præda obſeruantem peremit,& Thebas venit,vbi rex factus vxorem matrem accepit,quam ob rem cum reſciuiſſe,mortem ſibi conſciſcere voluit, ſed hoc à ſuis percepto,ferrũ occultatũ eſt,ad ipſe ſibi oculos digitis eruit,& ſe pręcipitẽ de rudipe aliqua dare voluit,ſed ab Antigone filia,q̃ ipſum ſemp̃ comitabatur,eſt prohibitus.

ASC. CVI ſua facies fuit pene exitio) i.cauſa exitij,& mortis,quia ob eam à Sthenobœa ad ſtuprum interpellatus eum recuſaret, criminatus ferè exitio datus eſt. [Et videas) Id ſupp. [Quod Amyntorides).i.Phœnix Amyntoris filius ſup.vidit,videlicet nihil boni,quia cæcus effectus poſt exilium eſt. [Et tu orbus luminis) i.priuatus viſu. [Prætentes iter ti epidũ baculo miniſtro).i.quo ducaris prę inopia loco miniſtri,cũ miniſtrũ non habeas. [Nec aſpicias plus quã)ſup.Tireſias vates Thebanus & Cæcus.[Quẽ ſua).i.ipſi ꝓpria filia rexit.

Qualis erat poſtquam eſt iudex de lite iocoſa
Sumptus. Apollinea clarus in arte ſenex.
Qualis & ipſe fuit, quo præcipiente columba
Eſt data Palladiæ præuia, duxq́ue rati.

ZAR. QValis erat poſtq̃) Tireſias Thebanus filius Chironis,& Cariclus, Apollinis,ſiue Perij,aut vt alij Oceani,cũ geminos ſerpentes in Cyllene monte Arcadiæ calcaſſet, per ſeptennium fœmina eſt effectus, rurſus ijſdem violatis ſerpentibus, docente oraculo in priſtinam eſt formam reſtitutus. docet in 7.nat.hiſtor.Plin.non eſſe fabuloſum mares in fœminas verti,& contra,cum Licinio Craſſo.C.Caſſio Longino.Coſſ.Caſini puerum factũ ex virgine ſub parentibus,iuſſuq́. aruſpicium deportatum in inſulam deſertam,in annalib.legerit.ipſe quoque Plin.in Africa vidiſſe ſcr.nuptiarũ die L.Coſſicium ciuem Tiſdritanũ in fœminam mutarã hic igitur Tireſias de lite iocoſa iudex fuit,Iunonis inq̃ & Iouis, vtrum maior maris,an fœminæ eſſet libido,vt abunde ab Ouid.in Met.ſcr. pro Ioue ſentẽtiam tulit,quare à Iunone oculis,& manibus fuit priuatus,teſte Lact.lup.aũt pœnã eſt ſolatus honore,vaticinandi.n.ſcientiam ipſi dedit, vtq́. nouem ſecula viueret multa eſt vaticinatus,& Thebarũ excidium,qui etiam ciuibus,vt vrbem linquerent,perſuaſit,cum quib. & ipſe in Tilphoſium Bęotię locum aufugit.ex Thebanis,qui in Tilphoſium confugerũt, Tireſias defunctus eſt,quem ſui ciues magna pompa ſepeliuere.filiam habuit Daphnẽ quę & Sibylla dicta eſt Dio.habes auctorẽ,copioſe hanc hiſt.aggreſſum. [Apollinea) ſiue quia Ariolandi ipſi attribuitur poteſtas,ſiue ꝙ,qui naſcitur Leone tranſcendente in horoſcopo Apollinis.i.ſolis.(nam idem eſt)Dicitur ab aſtronomis futura facile cognoſcere. [Qualis & ipſe fuit)Variam de Phyneo legimus hiſt.quam in verba pauciſſima conferam.Phœnicis filius fuit Cilix,Phineus,& Doriclus,Athimus autem nomine potius,quã re,Phœnicis filius dictus,nam Iouis fuit,regnauit aũt Phineus in Paphlagonia, teſte Hela. in hiſt. ſi vero Ser.aſtipulamur,in Arcadia,qui priuatus oculis fuit,vt quidã perhibent à ſole,ꝙ diu conqueſtus fuerit viuere,quàm videre,vt autem Apollini interpres ſcr.quòd inſidiatus Perſeo fuerit Orpheus vero his carminib. aliter de Pithynia locutus ſentire videtur ἔνθα τε τ' αἰνόραμος φινεὺς ὑπερώνο ἔτυμα Δοιοὺς ἐξαλάωσε γόνους περικλῆσι τε πέτραις θηρσὶν ἑλὰς πρότυπε γημάν εἵνεκα φίλτρον τοὺς δὲ καὶ ἀσινέτεις ὁπηνότας αὐτῆς ἐτάξαν παιδεκλυτοῦ, βοῤῥέου, φησὶ δ' ἄρα ἔπασαν ἄτην ἀργαλέην κότου φρενὸς δ' ἀντινέφεσαν αὐγάς. Vbi nunc matrimonio grauis Phineus inſolenti animo geminos eiecit in prærupta ſaxa feris expoſuit mulierum cauſa amorum, hos porrò illæſos,& ſpectantes rurſus conſtituerunt filij incly.i Boreæ.at Phineo præbuere ærumnam infeſtæ iracundiæ,& acie oculorum priuauerunt.Sophocles ait duos ex Cleopatria filios Oartum,& Chramen inquantum,ꝓꝑ nouercæ calumnias excæcaſſe,& ipſum ideo à Ioue orbatũ.Apollonius id mali ſubijſſe tradit,Harpyis inferẽtib.ac eius mẽſam ꝑpetuo inquinaſſe.Sophoclis & Apollonij opinionẽ Ser.mihi videtur ſecutus,addit ẽt Harpyias expulſas à Zete.Et Calai alatis Boreæ & Orithyiæ filijs,q̃ Phineũ infeſtabãt,quaſque

au

ad Plotas vſq; inſulas gladijs ſint perſecuti, quæ inſulæ poſtea Strophades ſunt appellatæ, quia ab Iride iuuenes admoniti fuere, ne vlterius Iouis canes inſectarentur quorũ conuerſio.i.ſtrophe inſulis nomen dedit, quo beneficio deuinctus Phineus argonautas admonuit, vt columbam datam à Pallade ſequerentur, ne in ſaxa Cyanea inciderent, quæ etiam Symplegades nuncupantur. at Orpheus non dicit columbam, ſed herodium auem. tres herodiæ aues ſunt quemadmodum Porph. contra Zoilum Hom. ſcripta carpentem oſtendit, Pigargumq. nomine heroidum Argonautis datum legimus. de Phineo Diod. aliam refert hiſt, quam ne modum in hac fabuloſa recenſenda hiſt. excedamus, omiſimus narrandum. poteris iute ipſam ex Diod. cognoſcere in 5. lib eius hiſt. vbi argonautarũ meminit. [Palladiæ rati) Argo nauis dicta ſiue vt Diod. innuit, à conditore, ſiue à velocitate ſua, quæ arte Palladis facta fuit. hinc ratis Palladia dicta, ſiue quia (vt aſſerit Apollonius) conſtructa fuerit apud Ictonem locum in Bœotia, vbi templum Palladis. Alexander vero Palladum Ictonẽ appellari ſcrib. quia Icton filius amphictionis vrbem in Theſſalia fecit ſuo nomine dictã, vbi egregium erat Palladis templum iuxta quod argo fuit conſtructa.

SVMPTVS) i. aſſumptus, & effectus. [Senex clarus in arte Apollinea). i. diuinandi, in qua Apollo præſtitit, & quam illi Iupiter ob ſententiam pro ſe contra Iunonem datam cõtulerat. Et ſup. ſis talis. [Qualis fuit ipſe) ſ. Phinæus cæcus [Quo præcipiente). i. ex cuius præcepto. [Columba eſt data præuia, & dux rati Palladiæ,) Videlicet argonaui, qua argonautæ vehebantur. hiſt. recitat Calderinus. ASC.

Quiq. oculis caruit, per quos male viderat aurũ,
  Inferias nato quos dedit orba parens.
Paſtor vt Aetnæus, cui caſus ante futuros
  Telemus Eurymedes vaticinatus erat.
Vt duo Phineidæ, quibus idem lumen ademit,

QVique oculis caruit) Rex Priamus Polydorũ filiũ ex Hecuba Dimãtis filia belli Troiani tẽpe magna auri copia miſit ad amicũ Polymneſtorẽ Thraciæ regem nutriendum ac generũ, vt tradit Seruius, nupſerat enim Ilione Priami filia. hic Troianis rebus ruentibus puerum auri cupiditate obtruncauit, atque in littore inſepultum reliquit, licet aliter ex 3. Aeneid. cognoſces. Hecuba tamactata filia Polyxena ad Achillis ſepulchrum, vt iuſſerat, cum querelas, & lamentationes in littore ſuas recenſeret, filij cadauer vidit, à quo etiam, quemadmodum Polymneſtoris inſidijs iaceret, percepit. indignabunda hecuba tem tamen diſſimulans, regem de re ſecreta alloqui eſt commenta, cui & theſaurum tradere velle dixit, qui ſubito Hecubam adit, à qua & famulis in lecto eſt per blanditias collocatus, enſiſque lateri ipſius hærens abductus, ac poſtremo oculis priuatus. [Inferias) ſacra mortuorum, quæ inferis ſoluuntur. inferiæ dicuntur, vt auctor eſt Seruius. [Paſtor vt Aetnæus) Polyphemus Cyclops Neptuni filius ex Thooſa Phorcynis filia, eo, quem in fronte tantum habebat, oculo ab Vlyſſe exutus fuit, de quo fabuloſa à poëtis proditur hiſt. errauit Vlyſſes poſt Troiæ excidium per decem (vt ab Hom. perhibetur) annos fluctibus, & tempeſtatibus ad diuerſa loca agitatus, in Siciliam quoque ad Polyphemum peruenit, qui in antro Aetnæ montis habitat, cuius ianua ingenti lapide claudebatur. hic humanis carnibus veſcebatur, & lacte, magnam nanque gregis copiam paſcebat. ſcrutatus de loco Vlyſſes Cyclopem additis precibus, vt ſibi naufragio, locorumque inſcio opem ferret, minitabundus Cyclops reddit reſponſum, maiorem ſe quàm Iouem prædicans, ac illico duobus ex Vlyſſis ſocijs ritu belluę deuoratis (duodecim enim ſocios ſecum duxerat, viniq́ue optimi amphoras) Duos etiam mane ſequentis diei abſumptis, totque ſero veniente, quodq́ue Vlyſſes nomen eſſet interrogauit, qui Vtis ſe dixit nuncupati, id eſt nullùs, vltimus autem comederis, Vnoculus reſpondit. Vlyſſes vero qui ſuapte natura callidus fuit, tunc vero timore, omnes conſtruxit in Cyclopem dolos, nec tamen eum ſefellit opinio. nam ipſum vino ebrium reddidit, quem (vt ebriorum eſt praua conſuetudo) vino ſepultum, torte oculum eruit, at manus noſtras non effugies Cyclops inclamauit. emiſſis itaque ad paſtum pecudibus, ſingulas tangebat, ne Vlyſſ. vna abiret. non tunc immemor aſtutiæ Vlyſ. fuit, indutus enim pecudum pellibus ZAR.

libus cum ſocijs effugit. Non pellibus indutum Vlyſ. leges, vt nugantur triuiales, ſed cõ un ctis paribus ouibus ſub earum aluo grediens aufugit, vt teſtatur Hom. in Odyſ. [Telemus Eu.) Telemus cyclops Neptuni filius fuit, & omnes cyclopes creduntur fuiſſe, celeberrimus ſui temporis vates, qui Polyphemo prædixit phore, vt ab Vlyſ obcæcaretur, vt ſcr. Theo. & noſter Ouid. in 14. Met. Telemur interea Siculum delatus in æquor. Telemus Eurymides, quem nulla feſellerat ales, terribilem Polyphemon adit lumenq;, quod vnum Fronte geris media, rapiet tibi dixit, Vlyſſes. [Vt duo Phineide) Crabes, & Oarthes, filij fuere Phinei, à quo ſunt obcæcati. ſuperius hanc de Phineo locuti, copioſe narrauimus hiſtoriam.

ASC. QVIQVE oculis caruit) Adducit alia cæcitatis, & incommodorum aliorum exẽpla, quæ in Ibin continuo imprecatur. Ordo eſt, à ſuperiori: Et ſup. ſis talis, qualis fuit is. ſ. Polymneſtor rex Thraciæ. [Qui caruit) Imò priuatus fuit oculis. [Per quos viderat male) .i. cum auaritia nimia. [Auiũ) ſ. à Priamo cum Polydoro apud eũ depoſitũ, vnde Aen. 3. Polydorũ obtruncat, & auro Vi potitur. quid non mortalia pectora cogis auri ſacra fames? [Quos) ſ. oculos Polymneſtoris. [Parens) ſ. mater. ſ. hecuba. [Orba) .i. priuata filio. ſ. Polydoro. [Dedit nat. inſe.) .i. pro ſacrificio inferis accepio, ac manibus eius. Et ſup. ſis [. Vt pa. Aetn.) ſ. Polyphemus, qui in Aetna mõte oues pauit vbi ab Vlyſ. ſtipite ficulno aduſto excæcatus eſt, vt Vir. Aen 4 ſcr. [Cui Thelemus Eum) .i. vates ille inter Cyclopas (vt Hom. dicit) peritiſſimus [Erat va.) .i. profetauerat. [Ante) .i. priuſq̃ euenirent. [Caſus futuros) .i. amiſſionem oculorum vnde de eo dicitur Met. 13. Telemus Euripedes, quẽ nulla feſellerat ales, Terribilem Polyphemon adit, lumenque, quod vnum Fronte geris media, rapiet tibi dixit, Vlyſſes, Et ſupple ſis cæcus. [Vt duo Phineidæ) .i. filij Phinei. [Quibus idẽ, q de. lu.) .i. viſum, videlicet Phineus rex pater eorũ per ſignificationem. [Ademit) .i. abſtulit lumen.

Quid dedit, & Thamiræ Demodociq́. caput.
Sic aliquis tua membra ſecet, Saturnus vt illas
Subſecuit partes, vnde creatus erat.
Nec tibi ſit timidis melior Neptuno in vndis,
Quàm cui ſunt viſæ frater, & vxor aues:
Solertiq́ue viro, laceræ quem fracta tenentem

ZAR. Thamyris) Tamyris filius Philammonis fuit, vt ſcribit Porph. & Arſij nymphę, licet Euſe. Ammonis dicat, q à Lino muſicam optime ex doctus, cũ reuerteret ex Oechalia vrbe ab Euryto Oecalio, muſas ad Dorion obuias habuit, qbus ſuauius ſe, quã ipſas canere dixit, ad quam inſolentem vocem ſtomachatæ Iouis filiæ, cytharam, & cõem hominis ſenſum ei abſtulerunt, quemadmodũ Hom ac D.o. ſcrib. alibi quoq; Ouid. Quid mi ſerum Thamyrin picta tabella iuuat? & pp. Me licet & Thamyris cãtoris fata ſequantur. Nunq̃ ad formoſas inuide cæcus ero legunt. nonnulli Thamyram. quod minime à nobis probari põt, cum vbique in emẽdatis codicibus Thamyris inueniatur, ita pręceptor noſter admonuit. [Demodocique ea.) Ad menſam Alcynoi Phæacum regis ab Hom. inducitur Demodocus Martis, ac Veneris cantans adulterium. Quem bono, maloq́. eſt proſecutus. lumen. n. ademit præſtantem vero Cytharœdum effecit. [Sic ali. tua men. ſe. Sa.) Cœlum, & terra plura genuerunt filios, ſicut apud Heſiodum legere eſt in Thogonia, horum ẽt Saturnus filius dicitur, qui, cum pater genitalia denudaſſet, ea falce amputauit, vnde nonnullæ ſanguinis guttæ exciderunt, quas terra collegit, ex quibus poſtea & furiæ, & gigantes, & nymphæ, quas Heſiod. medias appellat ortæ ſunt proiecit in mare autem Saturnus virilia, quæ cum aliquandiu erraſſent, ſpumam facere, ex qua nata Venus de, ſed hæc omnia phyſicam in ſe cõtinent rationẽ. [Nec ti. ſit tu.) Ceyx Luciferi filius Trachiniæ telluris rex fuit. vt in Met. legitur, qui Alcyone Aeoli filiam coniugem habuit. cum id ad clarum oraculum iuiſſet, oborta tempeſtate obrutus eſt, at Alcyone quæ (teſte Porph.) Cleopatra dicebatur, viri naufragij inſcia ſingulis diebus Iunoni vota pro Ceycis reditu perſoluebat miſerata eſt dea fruſtra mulierem pro coniuge laborare. Irim ad ſomnia demiſit, vt Alcyoni caſum coniugis ſignificaret, quæ Morphea ad Alcyonem accelerarunt. hic Ceycis ſumpta imagine nocte quieſcentem adijt Alcyonem quam de naufragio certiorem fecit, corpuſque in littore

errare

errare docuit.experrecta ipſa mane ad littus ſe ꝓripuit,vbi viri corpus vẽtis,& vnda agitari vidi quare mare inſiliẽs vt cadauer arriperet,auis vna cũ Ceyce effecta eſt,quæ Alcyõ appellatur,à noſtris Alcedo.media hyeme in mari parturiũt oua,cum tam tranquillum,quam quid mirandum eſt,redditur mare per 7.dies,hos ſolẽt nauţ dies Alcyonios nũcupare,vt auct.eſt Var. [Frater & vxor aues) Dædaliõ Ceycis frater filiã habuit nomine Chione formoſiſſimam,q̃ Apollo,& Merc. compreſſere & nati ſunt gemelli,Apollini Philemon,qui muſica claruit patrẽ imitatus, Autolycus aũt Merc.fur nobilis ſuam ꝑferre Chione formã Dianæ auſa eſt,à qua eſt ſagittis interempta,cuius in rogum pater Dędalion.prę dolore ſe voluit immittere,at prohibitus in Parnaſſum montem abijt,vnde cũ ſe præcipitẽ dediſſet, in volucrem ab Apolline eſt mutatus ſcr.Ouid.in Met.Miſeratus Apollo,Cum ſe Dędaliõ ſaxo miſiſſet ab alto fecit auem,& ſubitis pendẽtem ſuſtulit alis.& quæ ſequunt.[Solertiq.vi.)Aſtuto,& callido,& Vlyſſem dixit,quem (vt in 5.Od.Hom. tradit) effoſſo Polyphemo oculo,Neptunus maris Deus,diu fluctibus agitauit,ne inultus filij eſſet,naufragiũ quoque facere cõpulit,actumq. de Vlyſſ.tunc fuiſſet,in matura Dea periclitãtem,quæ in mergi forma apparuit,adiuuiſſet,cui Credennon ornamentũ capitis,(vel vt alij volunt) ornamentũ quoddã tradidit,quo enataret,ꝑuenit itaq; Itachus nõ ſine magno labore ad Phæacũ inſula,& pudẽda Credẽno(nudus.n.erat)cælabat,quem in littore Nauſica à regis Alcyoni filia cũ aſpexiſſet,ei veſtimẽta prębuit,& ad regem duxit,à quo honorificẽtiſſime ſuſceptus eſt.

ET) Sup.ſis.[Vt caput Thamyræ)Illius vatis à muſis excæcati. [Et Demodoci) Illius A S C.
optimi muſici cæci,per quem Hom. ſeipſum ſignificaſſe putatur,fuit enim & ipſe cæcus,& poëtarum optimus.[Et aliquis)Quicunq; is ſit.[Sacer).i.intercidat.[Sic tua membra) Potiſſimum virilia. [Vt Saturnus ſubſecuit) i.ſub illis exiſtẽs,aut elãculum ſecuit. [Illas partes vñ erat creatus).i.virilia patris ſui Cœli,quæ in mare proiecit,& ex ſpumis eius, illiſq. nata eſt Venus.[Nec Neptuno ſit timidis melior).i.benignior & fauorabilior. [In vndis tu).i.inſſatis oriẽte tẽpeſtate,quam ſup.ei,videlicet Ceyci. [Cui frater).ſ.Dædalion mutatus in accipitrẽ. [Et vxor).ſ.Alcyone mutata in auẽ ſui nominis,cum Ceyce marito prius ſubmerſo. De Alcyonibus autem in Georg.plura dicuntur,quo tempore tranquillitatis in media hyeme in mari nidificent, &c. cui igitur frater Dædalion, & vxor Alcyone ſunt viſi aues,aut ſunt aues viſæ,vtroq; enim modo dici poteſt,ſed quia præponitur adiectiuum,dicerem viſi.[Nec Neptuno ſit melior quam)Supple.[Viro ſolertique).ſ.Vlyſſ.[Quem tenentem membra fracta).i.fragmenta. [Ratis laceræ).i.diſrupiæ.

Membra ratis Semeles eſt miſerata ſoror,
Vel tua, ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus.
Viſcera diuerſis ſciſſa ferantur equis.
Vel quæ, qui redimi Romanos turpe putauit,
A duce Puniceo pertulit, ipſe feras.

SEmeles eſt miſera ſoror) Cadmo Thebarũ conditori harmonia Veneris, & Martis filia,vt in Met.& apud Dio.legimus filiæ fuere Agaue, Autonoẽ,Ino,& Semele,& Polydorus.Athamanti Aeoli filio Thebarum regi Ino nupſit,quæ Learcum genuit, & Melicertam, qui Iunonis odio haud diu vixere, nã Iuno pp Semelem pellicem infeſta omnibus ex Cadmo progenitis fuit, vt in Met.De Iunone locutus oſtendit Ouid.Quidq́ue velit,quod vellet,erat ne regia Cadmi Staret,& in facinus traherent Athamanta furores, furias in Athamanta immiſit. quẽ adeo furibundum effecere,vt Ino vxorem leænam exiſtimaret,filios vero ipſius catulos,hortaretur q́ue ſocios,vt retia ferrent,quare & Learcum puerum. Bis,terq́ue auras More rotat funda, rigidoq́ue. Infantia ſaxo Diſcutit ora ferox. Ino autem ſibi,ac ſuperſtiti filio timens ad quendam ſcopulum abrepto Melicerta aufugit, ex quo loco ſe vna cũ filio in mare præcipitauit,quos Neptunus Veneris precibus Deos marinos fecit.dictus eſt græce Melicerta Palæmon,latine Portumus,cui ædes in portu Tyberino fuit,& feriæ conſtitutæ,vt auct.eſt Var.Ino vero à græcis Leucothea,à noſtris Matuta eſt nuncupata,quæ bonum ſignificat,ſi Põpeio credimus,cuius(vt diximus)auxilio Vlyſſes euaſit.[Vel tua ne pœnæ) Difficile ſcitũ eſt, quem poëta taxauerit, cum multos ab equis diſcerptos fuiſſe legerimus. M. Suffe- Z A R.

tium licet coniectari hic, vt apud Liuiũ in 1. ab Vrbe condita vidimus. perfidus Tullo Hoſtilio bellum in Fidenates gerẽti fuit, quæ compos victoriæ duabus quadrigis diſtrahendũ dedit. primum illud, vltimumq. ſupplicium apud Romanos fuiſſe idem Liu. docet. de Hip. quoque intelligere poſſamus, qui vt ſuperius oſtendimus, ab equis eſt laceratus. nonnulli Abſyrtum interpretantur, cuius notiſſima fabula ex Ouid in Met. habetur, ſed non placet non enim ab equis, ſed à ſorore Medea dilaniatus fuit. & eius membra minutiſſime facta, in mareque proiecta, quibus pater eam perſequens, dum ipſa colligeret, in mora detineretur. [Vel quæ, qui redimi) M. Attilius Regulus vrbis Romanæ decus primo bello punico contra Carthag. Imperator ingenti exercitu miſſus terrorem maximum aduentu ſuo Carthaginiẽſibus iniecit, capta Clypea vrbe, C C C que amplius caſtellis (quemadmodum Florus tradit) Vaſtatis, quare à Lacedæmonijs Carthag. ducem poſtularunt, ob ducis imperitia non proſpere pugnatum arbitrati, ij Xanthippum rei bellicæ peritiſſimum miſere. qui (vt Appianus eſt auct. Inſtructa acie Regulum ſiti ac labore difficulter agmen agentem aggreſſus eſt, quem facile vicit ex X X X. milibus, quos Attilius ductabat, pauci arma ſumpſere. reliqui omnes cæſi, partim capti, vnà cum Imperatore Carthaginem ducti ſunt, miſere non multo poſt Carthag. Attilium Romam legatum, vt permutatio fieret iuuenum Carthaginiẽſium cum ipſo Regulo, qui ſenatui perſuaſit, defixis in terram oculis, vt Hom. tradit, ne pietate patres commouerentur, ne huiuſmodi fieret permutatio, vtque id non facerent, addidiſſe ſcr. Gell. ſibi venenum tempori datum, quoad fieret permutatio, re itaque infecta Carthaginem inuitis vxore, liberis, & amicis redijt, vbi à Pœnis nouis modis excruciatus eſt. cuiuſmodi autem ſupplicio fuerit affectus, non ſatis inter auctores conſtat, nam Gellio referente, Tubero in hiſtorijs ſcr. eum in profundiſſimas tenebras clauſum, & poſt apertis oculis ſoli oppoſitum, & palpebras, ne poſſet conniuere, inſutum. Tuditanus verò ſomno prohibitum obijſſe tradit. Ap. incluſum in circũ illata clauis cauea extinctum docet, quod Romæ poſtquam perceptum eſt, Reguli liberis pœni captiui traduntur, à quibus in armario muricibus præfixo deſtitutos periſſe, idem Tuditanus eſt auct.

ASC. SOROR Semeles) i. Ino Cadmi filia eſt miſerata, quia velum dedit, vt recitat Cald. [Vel viſcera tua ſciſſa). i. diſrupta, & diſtracta. [Ferantur diuerſis aquis) . ſ. per diuerſas aquas, aut diuerſis equis, ſed quia de mari prius locutus eſt, credendum eſt aquis poëtam feciſſe. [Ne vnus). i. tu ſolus cognoueris. aut ſi eſt vt repperi, cognouerit. [Ne vnus) ſ. populus, ad quem appulſus ſis. [Cognouerit hoc genus pœnæ) Quod ſ. mihi ſic pendeas. [Vel ipſe). i. tu. [Feras). i. perferras, & patiaris ea. [Quæ) Is, videlicet M. Attilius Regulus. [Qui putauit turpe). i. indecorum eſſe. [Romano). i. bono ciui Romæ, redimi à duce puniceo. [Pertulit à duce puniceo). i. Carthaginienſi, vnde de Carthagine dicitur Aeneid. 1. Punica regna vides &c. [Ab eo enim quod eſt) Pœnus per œ, fit Punicus, ſicut à pœna, fit punio verbum.

Nec tibi ſubſidio ſit præſens numen, vt illi
Cui nihil Hercei profuit ara Iouis:
Vnque dedit ſaltus è ſummo Theſſalus Oſſa,
Tu quoque ſaxoſo præcipitare iugo.
Aut velut Euryali, qui ſceptrum cepit ab illo,
Sint artus auidis anguibus eſca tui:
Vel tua maturet, ſicut Minoia fata,
Per caput infuſæ feruidus humor aquæ.

ZAR. NEc tibi ſubſidio pſens ſit numen) Senſus eſt: nõ habeas Deorum quempiã propitium; qui tibi ſit auxilio in tuis cõſtituto calamitatibus. Subſidiũ eſt id, quod in auxilium ſuccedit. Præſens, propitium, vt apud Virg. Nec tam præſentes alibi cognoſcere diuos. Numen à nutu, & imperium deorum dicitur. Varro. [Cui nihil Hercei profuit ara Iouis,) Priamus rex (vt in 2. Aeneid. à Virg. oſtenditur.) Occiſo ante ſuos oculos Polyte filio a Pyrrho Achillis Notho, in ipſum eſt acerrime inuectus, ei patris exprobrans humanitatem, atque pietatem, qua vſus fuerat, cum Hectoris cadauer reſtituit, ita paratus Pyrrhus regem in Media domo ante Iouis Hercei aram

obtrun

obtruncauit. [Hercei) Iupiter Herceos dictus eſt ἀπὸ τοῦ ἕρκειν .i. à circundando, vt auct. eſt Porphyrius Hom. interpres. mos erat antiquis, vt domus partes Dij dicarent, anterior Ioui dicebatur, cui in medio ſolebant aram erigere, vnde Meſercius Iupiter dictus eſt Heiceus, quia circundās. [Vtq́ dedit ſaltus) Theſſalus Theſſaliæ rex Eonis, ex Eurypides filia Chalciope filius (vt tradit Porph.) E monte oſſa à ſuis eſt præcipitatus. [Oſſa) Mons Theſſaliæ eſt Oſſa, cuius ex aduerſo Pindus, & Othris Lapitharum ſedes, vt ſcr. Plin. tantam in eo pinorum copiam eſſe Solin. tradit, vt ramorum flexu, & reflexu tonitrua repræſentet, vnde Luc. It tantus in æthera clamor: Quantus piniferæ boreas cum Thracius oſſæ Rupibus incubuit. [Aut velut Euryali) Euryalus, qui Theſſalo ſucceſſit, cum inferorum ſacrificia neglexiſſet, vt à veteri commentario accepimus ira Eumenidum angues ipſum deuorarunt. ſed etiam apud Gallum poëtam eſt legere Euryalem Ioni filium, vino probe Appotum filiam ſtupraſſe, quare ab anguibus abſumptus eſt Ionides vt cupiens pro coniuge nata Virum cauſa fuit, anguibus eſca datur. [Sicut Minoia fata) Diod. ſcribit Dædalum Athenienſem eximium architectum, ex Mitiono Eupalamio natum, qui in Cretam ob homicidium in patria patratum ſeceſſit. Cretenſibus tunc Minos imperabat, qui Dædalum in amicitiam ſua habuit ob eius egregias virtutes, per id forte tempus Paſiphaë regis vxor turpi tauri amore peribat, cui arte Dædali fuit ſuppoſita. quare Minos Dædalum punire quæritauit, aufugit autem ipſe in Siciliam ad Cocalum regem. At comparata claſſe Minos ipſum eſt perſecutus in Siciliam vſque, Cocalumq́. popoſcit, vt Dædalum ſibi ad pœnam daret, finxit Cocalus Minoëm in ſecreto colloqui velle, quem in Thermis eousque detinuit vt ſuffocaretur. Euſeb. vero à filiabus Cocali interfectum ſcribit, eius deinde corpus Cretenſibus eſt redditum, prælata obitus cauſa, quòd in lauacro elapſum, aqua calida perijſſet.

ASCENSIVS.

NEC tibi) Idem facit. Vnde ordo eſt. [Nec numen) Sup. aliquod. [Præſens). i. licet ante ipſum fueris, & ad ipſum confugeris. [Sit tibi ſubſidio). i. auxilio, & protectioni. [Vt) ſup. non fuit ſubſidio. [Illi) Videlicet Priamo [Cui ara Iouis Hercei) Quæ fuit in medio regiæ Priami. [Nihil profuit) Quia Pyrrhus illic eum occidit. Vnde de eo dixit Aen. 2. ad patrem Aeneas: Iamq́. aderit multo Priami de ſanguine Pyrrhus, natum ante ora patris, patremq́ qui obtruncat ad aras. Et. [Vt). i. quemadmodum. [Theſſalus) Rex ille Theſſaliæ. [Dedit ſaltus). i. præcipitatus eſt ab Euryalo. [Ex oſſa) Monte illo Theſſaliæ. i. ſat è alto, vt genus referatur ad generalitatem. ſ. montem. [Tu quoque). i. etiam tu. [Præcipitere). i. præcipiteris, & deijciaris [Iugo ſaxoſo). i. à præcipio quouis montis ſaxoſi [Aut tui artus). i. membra tua. [Sint eſca auidis). i. guloſis. [Anguibus). ſ. furialibus. [Velut). i. quemadmodum, ſup. fuerūt artus. [Euryali). ſ. Tyranni. [Qui cœpit ſceptrum ab illo). ſ. Theſſalo præcipitatu. [Vel humor calidæ aquæ infuſæ per caput maturet). i. feſtinet. [Tua fata). i. mortem tuam. [Sicut) ſup. maturauit. [Fata Minoia). i. ipſius Minois regis in thermis Cocali regis Siciliæ ſic interempti. [Et tu fixus). ſ. in aliquo monte. [Alas). i. nutrias. [Tuo ſanguine volucres aërias). i. in aëre volare ſolitas, aut in ſublimi nidificantes, vt vultures. [Vt). i. quemadmodum, ſup. eas aluit. [Prometheus quarum mitis). i. impius, qui ignem Iouis ſuffuratus erat in ferula, & mortalibus deorum ſecreta prodidit. Fuit enim aſtrologus, qui ſiderum curſum in monte perſcrutans auibus propter curas diſtractus fingitur.

Vtq́ue parū mitis, ſed non impune Prometheus,
 Aërias volucres ſanguine fixos alas: (tus
Aut velut Etracides magno ter ab Hercule quin-
 Cæſus in immenſum proijciare fretum.
Aut vt * Amyntiaden turpi dilectus amore
 Oderit, & ſæuo vulneret enſe puer.

VTque parum mitis) Iapetus Theſſaliæ rex ex Aſia puella, quæ tertiæ orbis parti nomen dedit, filios habuit Prometheum, & Epimetheū. nō me fugit Euſeb memoriæ tradidiſſe quoſdam affirmaſſe Prometheum, Epimetheum, Atlantem, ZAR.

* Amantiaden.

Atlantem,& Argum cuncta cernentem fratres fuiſſe.fertur igitur Prometheus hominibus ab ſe factis Mineruæ auxilio adhibita ferula ad ſolis rotam ignem furatus,quē mortalibus indicauit.Irati aūt Dei ipſum per Mercuriū in Caucaſo monte Aſſyriæ vicino alligarunt, cuius cor aquilam exedere voluerunt. hoc ita à poëtis non ſine ratione fictum eſt. nā, vt Aeſchylus, Alexander Aphrodyſeus,& Seru. alijq. docent prouidentia interpretatur Prometheus,Epimethe.vero improuidentia,vnde & nomina id indicantia tenent. ex his nempe duabus rebus humanū genus natum eſt.dicitur autem Prometheus aſtrologus eximius extitiſſe,qui in Caucaſo monte multorum ſiderum ortus, & occaſus deprehendit Aquilam vero cor exedere,q ια̃ξ@,ſolicitudo eſt,quia affectus ſiderum motus inuenit,& quia id prudentia eſt aſſecutus,cui præeſſe Mercurium cōſtat,ab eo ad ſaxum religatus dicitur. Claudianus de Prometheo,& fratre hæc ſcripta poſteritati mādauit, nanq; ferunt geminos vno de ſemine fratres,Iapetōniades generis primordia noſtri Diſſimili finx ſſe manu.quoſcunque Prometheus Excoluit,multumq. intexuit æthera limo: Hi longe ventura notant dubijsque parati Caſibus occurrunt fabro meliore politi: Deteriore luto prauus quos edidit auctor.Quem merito Graij perhibent Epimethea vates: Et nihil ætherij ſparſit per mēbra vigoris, Hi pecudum ritu non impendentia vitant,nec res ante vident, accepta clade queruntur.[Pars mitis)Voluit.n.prodeſſe,& obfuit. ſubfurato nanq; igni adeo moleſtum dijs fuit,vt præter Promethei pœnas,etiam homines malis pluribus,& morbis affecerint,vt teſtatur Horat. Ignem fraude mala gentibus intulit. Poſt ignem æthera domo Subductum, macies,& noua febriū Terris,incubuit cohors [Aut vt Herc.)Omnes qui ab Hercule deſcenderunt,Heraclidæ ſunt appellati,ſicut à Cæſari Cæſares,ab Arſaco Arſacidæ. fuit aūt 15.ab Herc.quidam,cuius nomen nuſquam legiſſe memini,qui cuidam genitalia amputauit,ipſe poſtea cæſus,& in mare proiectus,vt Euphorionis indicat verſus, Heraclides cuidā genitalia membra recidit, Sciſſaq. membra necis cauſa fuere ſuæ, ſunt aliqui,qui puerum Clebam intelligant Etracides legentes,qui ipſum Clebam in delitijs habuit,à quo occiſus perijt Etracides.[Fretum)A feruefcendo fretum dicitur. & proprie illud eſt,vbi anguſtum eſt mare. ſicut inter Scyllam & Carybdim,ſed hic pro mari accipitur,quare etiam addit immenſum,quo magis innoteſceret. [Aut vt Amyntiadem) Philippus Amyntæ filius Macedonum rex,annis 21.regnauit,auct.Euſebio,ac Iuſtino,qui ab oraculo acceperat,vt quadrigas euitaret,nam erat ab eis in fatis,vt occideretur,quare vt Valer.Max.& Cic.in eo,quem de fato lib ſcripſit,quadrigas omnes diſiunxit,locumque in Bœotia, cui Quadriga nomen erat,ſemper vitauit,non tñ fati periculū effugere potuit, ſtuprato etenim Pauſania ab Attalo Philippi ſororio, apud quem ſæpiſſime Pauſanius conqueſtus eſt, rex aūt hoc protrahendo patū fecit, ac Pauſania inimici Attali iniuria in ipſum iudicem vertit. quē gladio, in quo quadrigæ erant,interfecit.legitur & Abantiades recto caſu, & Cherinū dicis Abantis filium,cuius amore Statillus deperibat,at Cherinus enſe ipſum interfecit,vt Euphorion eſt auctor,Ocbalium puerum quantum dilexit Apollo,tantum, ſed fruſtra Cherinum Statillus amauit,Ac velut agna lupos,viſos fugit Vrſa Leones,Sic puer ignarus Veneris fugiebat amores.apud quoſdam legitur Amantiadem,& Celinum puerum dicunt,qui totum ſe Ioui puero dedit,cumq. à Statillo Amanti filio peteretur, iratus eum interemit.

A S C. SED non).i.non ſine promiſſione ſup. ſuit immitis,quia in Caucaſo monte religatus aues viſceribus,& ſanguine ſuo paſcit. de quo Maro. Furtumque. Promethei. Et Horat. Audax Iapeti genus,&c. [Actu cæſur) .i. occiſus. [Proijciare in fretum) .i. mare immenſum. [Velut Etracides quintus ter) .i. decimus quintus à magno Hercule,ſi.pp. proiectus eſt [Aut puer dilectus).ſ.à te turpi amore oderit,& vulneret te ſæuo enſe.[Vt) .i. quemadmodum [Puer) .ſ. Celinus dilectus turpi amore ab Amantiade,odit ſup.& vulnerauit ſæuo enſe. [Amantiadem) .i. Statillum Amantij filium.

Z A R. NEc tibi fides magis)Conſtat ſatè inter cēt Auct. Alexādrum cognomēto magnū, Philippi Macedoniæ re-

Nec tibi fida magis miſceri pocula poſſint,
Quàm qui cornigero de Ioue natus erat.
More vel intereas capti ſuſpenſus Achæi,

Qui

Qui miſer aurifera teſte pependit aqua.
Aut Achilleiden cognato nomine clarum
Opprimat hoſtili tegula iacta manu.

gis, & Olympiades filiũ fuiſſe, qui Ammonis Iouis ex eo filius dici voluit, auct. Plut. ꝑ ad Ammonẽ in Libyã cũ eſſet ꝓfectus, à ſacerdote quodã Iouis filius eſt appellatus. diuerſa de eius obitu traduntur. Volunt nonnulli per febris ſæuitiam ſitim collegiſſe, & vinum potaſſe, & ob id mentis impotem factum, extremum obijſſe diem prid. cal. Quint. Alij aũt per Iollam pincernam Antipatri filium ipſo auct. Antipatro data aqua non acrina frigidiſſima, quæ vt Zonaras tradit, non poterat niſi aſini vngula contineri. Iuſt. & Plut. equi dicunt. Plin. vero & Vict. mulæ ſcrib. cuius aquæ hæc meminit Vict. in 5. lib. de Architectura, item in Arcadia nominata terra regio, quæ habet in montibus, & ſaxis ſtillantes frigidiſſimos humores. hæc autem aqua στυγὸς ὕδωρ appellatur, quam nec argenteũ, nec æneum, nec ferreum vas poteſt ꝯtinere, ſed diſſicitur, ac diſſipatur, conſeruare aũt eam, & continuere nihil poteſt, niſi mulina vngula, quæ ẽt memoratur ab Antipatro in prouincia, vbi erat Alexander, per Iolam filium prolata, ab eaq́ aqua regem eſſe necatum. ſcr. Plut. nonnullos affirmare nequaq́ veneno perijſſe, cum nullum extiterit poſt mortem indicium. multas refert opiniones Plut. quas recenſere nimis longum eſſet. vnum tantum adijciam ante 33. ætatis ſuæ annum defunctum fuiſſe, quod ſi ad ſenium. immatura mors perduxiſſet, totum terrarum orbem ſibi audientem ſubegiſſet. nam nullam vrbem obſedit, quam non expugnauerit cum nullum hoſtium vnquam congreſſus, quem non vicerit, nullam gentem adijt, quam non calcauerit. poſtremo infeliciter Babylone, quam vt euitaret, erat admonitus, è vita deceſſit. [Miſceri) Poni. nam cum vinum in vas imponitur, miſceri dicitur, hinc illud poëtæ. Miſcet amatori Pocula grata ſuo [Pocula) A potione poculum dr̃. Varr. [De Ioue corn.) Iuppiter ammon ab ἄμμος quod arenã ſignat, dictus eſt, nam Iup. Baccho & populo ſuo ſitienti, per Libyam peragranti in arietis formã pede arenam pulſauit, vbi q̃ primum aqua ſcrutarijt, vnde Bacchus Ioui patri tẽplũ erexit, auct. eſt Herod. & Str. & ideo cornigerũ nunc poëta appellat. [Capti ſuſpẽſus Achæi) Achæus ab Antiocho captus ſuſpenſus eſt, in Pactolo Lydiæ flu. quemadmodum in Epigr. Botrus tradit, Antiochus capit, & victum ſuſpẽdit Achæum, Vnda tibi hic credas aurea teſtis erit. quidã ſcr. ipm Attico duce factione populari ꝑꝑ auaritiam interfectum, qui in aqua Pali ob maiorẽ ignominiam pependit. [Aurifera aqua) Mida rex Phrygũ à Baccho imperauit, vt q̇dq̇d ſuo corpore tangeret, aurum fieret, quod multum ſibi obfuit. nam cibum edere non poterat, q̃a tactu ſuo aurũ reddebatur admonitus eſt à deo, vt ſe in pactolo flumine ablueret, cuius ablutione auriferũ fluuium effectum, in 11. Met. ſcr. Ouid. [Aut vt Achilleidem) Pyrrhus epirotarũ rex ex Pythia Menonis Theſſali filia, & Aeacide ab Achille oriũdo natus, vnũ tm̃ & integrum os pro dẽtibus habuit 11 agens annũ regnum Epiri recepit nam pr̃ Aeacides à ciuibus in exilium exactus eſt, ꝑꝑ diutina bella contra Macedonas, q̃bus populum fatigabat, ob idq́. etiam filium binum perdere quærebant, ſed furtim eſt in Illyrios delatus, ac Brroë regis Glauciæ vxori traditus tantus hic extitit, vt ſolus Tarentinos cõtra P.R. tueri poſſe videret. in Argi obſidione, vbi Antigonus Macedoniæ rex erat, à fœmina quadã, auct. Plut. regula in caput demiſſa occiditur quod ẽt Euphorion comprobat, Argõ, & hoſtilẽ circundabat vndique Pyrrhus, opprimit, & ſubito regula iacta caput. Iuſt. aũt inter confertiſſimos hoſtes dimicantem de muris iactato ſaxo ſcr. interijſſe, cuius caput Alcyones Antigoni filius pr̃i detulit, quod vna cum corpore magnifice Antigonus, ſi Plaut. ſequimur, cremauit, ſi vero Trogũ, Heleno filio traditum affirmamus, qui deinde ipm in pr̃iam aſportauit. [Cognato noie clarũ) Clarus ob egregia eius geſta eſt appellatus.

NEC pocula magis fida pñt, &c.) Quam ſup. Alex. Magno. [Qui erat natus). i. qui ſe iactabat natũ. [De Ioue cornigero). i. Ammone. i. arenatio. nam à Baccho in Libya quærente aquas viſus eſt in arenis aries, à quo ad fontẽ perductus credidit Iouẽ patrẽ eſſe, & illi tẽplũ extruxit, qd̃ Ioui arenario. i. Ammoni iſcripſit, facto Iouis in ſpecie arietis ſimulacro. [Vel intereas ſuſpenſus more Achæi). ſ. regis Lydiæ auariſſimi à ſuis ob auaritiã ſuſpenſi. [Qui miſer pependit teſte aqua aurifera). ſ. pactoli fluminis auriferi, in quem ſuſpenſus incubuit. A S C.

cubuit. [Aut tegula iacta manu hoſtili opprimat) ſup. te. [Vt). i, quemadmodũ ſup. oppreſſit Achilleidem. i. Achillis nepotem ex genere materno. Pyrrhum, videlicet Epirotarum regem, quem anus tegula deiecta occidit. [Clarum nomine cognato) Quia non ex haberet, nam Pyrrhus filius Achillis, & dictus Aeacides, vt illi Achillides, licet non ulto intervallo. Deductum eſt autem patronymicum à græco Achilleus, huius Achilleos, vnde penultimũ producit. Aut legendum Achilleidem, quod non probem.

ZAR. NEc tua quam Pyrrhi) Pyrrhus Flau' dr, vt ſcr. Cic. Flauus aũt fuit, cui hoc nomen primo eſt inditum, vnde & reliqui ab eo Pyrrhi ſunt nũcupati modo oſtendimus Iuſtini auct. Helenum Pyrrhi pris oſſa in Epirũ aſportaſſe, q vt fuerint collocata nondum me legiſſe memini, quare de Pyrrho claro dictũ exiſtimo, cuius forte oſſa p Ambraciã ſparſa facre, dũ a filio portarẽtur. aliq de altero Pyrrho interpretantur, cui ſnīæ non repugno.

Nec tua quàm Pyrrhi felicius oſſa quieſcant,
Sparſa per Ambracias quæ iacuere vias.
Nataque vt Aeacidæ, iaculis moriaris adactis,
Non licet hoc Cereri diſſimulare ſacrum.
Vtque nepos dicti noſtro modo carmine regis,
Cantharidum ſuccos dante parente bibas.
Aut pia te cæſo dicatur adultera, ſicut,
Qua cecidit Leucon vindice dicta pia eſt.
Inque pyram tecum cariſſima corpora mittas,
Quem finem vitæ Sardanapalus habet.

[Ambracias) Ambracia, teſte Liuio, vrbs in Epiro eſt, aſpero ſubiecto tumulo, dũ Pyrrhi regia fuit. eſt & Ambracius ſinus auct. Plin. 39. mil. paſſ. longitudine, latitudine 15. mil. [Nataq. vt Aeacidæ) Vt in veteri legimus commentario, Periplea, vel Laodamia, ſiue Perriboëa Pyrrhi filia fuit, q cum in templũ Cereris Ambraciæ confugiſſe, inimicorũ telis eſt interfecta, intelligunt nonnulli Heracleam Hieronis filiam ex Achillis genere, quæ in templo Cereris vna cum duabus filiabus à populo Syracuſano telis cõfoſſa cecidit. [Diſſimulare ſcelus) Senſus eſt quemadmodum in templo Cereris filiã Pyrrhi, vel Hieronis transfigere ſacrileg ũ fuit, ita te liceat impune interimere, & proinde non diſſimulare. [Vtq; nepos dicti) Magnetes Gelonis, & Nereidos Pyrrhi filius. ſ. 4. r, cum quo mater rem habere voluit, idq; ne non conſecuta, filium Cantharidum veneno ſuſtulit, vt vetuſtiſſimus ſcribit interpres. [Cantharidũ ſuccos) xi. nat. hiſt. lib. docet Plin. Cantharidum alas mederi, quibus dempus eſt lætale. eſt autem genus vermis terreſtris, idem auctor in 27. de vulgari lapide locu us ait, Lapis vulgaris iuxta flumina fere muſcum ſiccum, canum, hic fricatur altero lapide, addita hominis ſaliua. illo lapide tangitur imperigo, qui tangit, dicit, [illegible], [Aut pia te cæſo) Leucon, vt vetuſtiſſimus docet interpres, ex Perſicis regibus Spartacum fratrem occidit, regno inde potiri ſperans, cum & rem haberet cũ ipſius fratris vxore, non tñ votum valuit conſequi, nã in palude Sabedana Leuconẽ mulier interfecit, quare pia eſt iudicata d. nonnulli Oxylochi regis ponti vxorem hanc fuiſſe, non Spartaci. [Adultera) Adulter, & adultera, q ille ad alteram & hæc ad alterum ſe conferat, auctore Feſt. adulterium aũt, quod in nuptam committitur, Seruius dicit appellari. [Inque pyram tecum) Conoſcon colores, qui græce dictus eſt Sardanapalus Anacyndaraxi filius 37. & vltimus Aſſyriorum rex fuit, vt Euſebius ſcr. annis xx. regnum obtinuit, vna die Tarſum & Anchialem vrbes condidit, qui omni vitiorum labe excelluit, luxurioſus, adeoque effœminatus, vt & habitum, & vocem, exercitiaq. mulierũ ſit ſecutus nunc viri, nunc mulieris vice abutebatur. quæ tã impudica, cũ Arbacus præfectus ipſius Medis præpoſitus eſſet conſpicatus, in eum bellũ mouit, quem facile vicit, triduo vrbe Nino obſeſſa, qua expugnata Sardanapalus in hoc iam victos imitatus, in pyram ſe vxoribus, atque Eunuchis in ea recluſis, cremandũ iniecit. eſt Anchialæ Sardanapali monumẽtum, vbi huiuſmodi legitur Epigramma. Sardanapalus Anacyndaraxi filius Anchialẽ & Tarſum vna die condidit. Ede, bibe, lude. Cũ te mortalem noris, pñtibus exple Nanq; ego ſum puluis, qui nuper tanta tenebã. Hoc ſapiens vitæ mortalibus eſt documentũ. Hos autem

autem meminit Chœrilus, qui circumferrentur: Hæc habeo, quæ edi, quæque exaturata libido Hauſit. an illa manent multa & præclara relicta. auctor Str. Diodorus in Tuſc. Cic. & Iuſtin.

ÆC tua) Continuo eandem, &c. proſequitur varia infortunium exempla in Ibin imprecans. Vnde ordo eſt. [Nec oſſa tua quieſcāt felicius, quam oſſa Pyrrhi) ſ. Epirotæ. [Quę iacuere). ſ. donec à filio Heleno colligerentur. [Per vias Ambraciæ) Illius promontorij in Epiro, de quo in Sappho dictum eſt. [Et moriaris iaculis adactis). i. infixis [Vt nata). i. progenita. [Aeacidæ) i. de genere Achillis. ſ. Heracliæ filia Hieronis in templo Cereris. Vnde addit. [Non licet diſſimulare Cereri hoc ſacrum,) q. d. etiam gratum erit Cereri ſacrificiū, quod de te fiat, licet ingratum fuerit de Heraclia. Aut non licet diſſimulare Cereri hoc ſacrum. ſ. templum, quo per diminutionem ſacellum dicitur, Hoc inquam ſactum, in quod tu confugeris. [Vtque) i. & vt. [Nepos regis dicti modo noſtro carmine). ſ. Hieronis regis pōti, nepos. ſ. (vt opinor) Mithridates, ſup. bibit, ita. [Bibas ſuccos Cantharidum). i. quibus Cantharides vermiculi venenoſiſſimi ſint. [Parentē). i. patre dāte, quia maior Mithridates amiciſſimus erat Romanorum, vnde vero ſimile eſt eum nō amaſſe filium, qui ter à Romanis defecit, & tandem ſecundum quoſdam veneno abſumptus eſt. Vnde Luc. in j. Poſt Cilicias ne vagos, & laſſi pontica regis prœlia barbarico vix cōſumata veneno. [Aut adultera dicatur pia te cæſo). i. occiſo. [Sicut ea adultera dicta eſt pia) ſ. vxor Oxylochi. [Qua vindice). i. vindicantem mortem mariti [Leucon) Frater mariti, & adulter. [Cecidit). i. ſuccubuit. Et mittas ſecum in pyram. i. rogum incenſum, corpora cariſſima, quem finem vitæ habet Sardanapalus vltimus regum Aſſyriorum, qui (vt dicit Iuſt. lib. j.) Coniuratione facta quòd muliebri more viueret, eoque audito, non vt vir regnum deſcenſurus, ſed (vt metu mortis ſolent mulieres) Primo latebras circumſpicit, mox deinde cum paucis, & incompoſitis in bellum progreditur. Victus in regiam ſe recipit & extructa pyra ſe, & diuitias in incendium mittit, hoc ſolo imitatus virum. hæc ille, corpora ergo cariſſima diuitias appellat. ASC.

Vtque Iouis Libyci templum violare parantes,
Acta Noto vultus condat arena tuos.
Vtque necatorum Darei fraude ſecundi,
Sic tua ſuccedens deuoret oſſa cinis.
Aut, vt oliuifera quondam Sicyone profecto,
Sit frigus mortis cauſa fameſque tuæ.
Aut, vt Acarnides inſutus pelle iuuenci,
Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
Inque tuo thalamo iuguleris more Pheræi.

VTque Iouis Libyci) Cyri Perſarum regis Cambiſes filius fuit, qui annis 8. regnauit auct. Euſ. Aegyptum adijt. vnde exercitū ad Ammonis oraculum cremādū miſit, ac diuino miraculo cū ex vrbe Oaſi iter faceret, iamq. medio ferè ſpatio iter Oaſios, & Ammonios pranderet, ingruiſſe validū auſtrum ſcr. Herod. & ab arenis obrutum perijſſe, vt et meminit Iuſt. eodem mortis genere Pſyllos interijſſe ſcr. Gel. in 15. Templum ſignificant ædific. ideo ſacratum. et tignum quod in ædificio tranſuerſo ponitur auct. eſt Feſt. templū etiam d. No. ſepulchrum appellari. Virg. præterea fuit in tectis de marmore templum Coniugis antiqui multa Var. de hac dictione in lib. Ety. ſcribit. [Vtque necatorum Darei) Dareus ſecundus cuiuſdam Priami filius cum ſuos ciues non interfecturum iuraſſet, torrentis occidebat. Dareus etiam ſecūdus primo in regnum ſuccedere non potuit. donec iureiurando ſtipulatus fuiſſet, ſe more parentis veneno minime ciues occiſurum, ſed regno in ſuam ditionem accepto in fouea calido cinere plena eos vita priuabat, vt apud vetuſtiſſimum commentarium competi. de Ocho aliqui dictum volunt, qui Dar. eſt dictus, cuius hiſt. Valer. Maxim. in capit. de crudelitate pluribus verbis explicat. [Aut vt oliui) Neocles Thuſcus ex Sicyone pulſus, omnibus vitæ præſidijs deſtitutus fame, vt vetuſtiſſimus interpres ſcribit & frigore mortem obijt. [Sicyone) Sicyon vrbs Achaiæ in Laconia, teſte Plin. eſt. olim Mecon dicebatur, referciſſima oliuetis, vnde in ij. Georg. Virg. Teritur Si- ZAR.

cyonia bacca trapetis. Iam eodē nomine Plin. docet inſulam in Aegeo mari, ex oppoſito ad Epidaurum altam, & eminentem, quod Iuuen. etiam tangit: Hic alta Sicyonia. Sicyonia autem calciamenti genus eſt, auct. Feſt. [Aut vt Acarnades) Filius Acarni in oriēte Tetrarcha fuit, qui cum Memnone Bellum habuit, à quo victus iuuenci pelle eſt inſutus, ac ſub menſa detentus, vt vetuſtiſſimus narrat interpres. [Inq. tuo thalamo) In 2. officiorum docet Cic. pariter & Val. Max. Alex. Phereum vxo. Thebem admodum dilexiſſe, tamē ex epulis ad eā in cubiculum cum ſe conferebat, barbarum diſtricto gladio iubebat anteire, deque ſtipatoribus ſuis præmittebat, qui muliebres arculas perſcrutarentur, non tamen eum feſellit, opinio nam ab vxore propter pellicatus ſuſpicionem eſt interfectus, Pheræ plures ſunt, vt in Achaia nouem montium ſunt inter Megaram & Thebas. Item in Theſſalia, vt Plin. docet ſunt & in Argo, teſte Hom. Pylo propinquæ.

ASC. ET arena acta) i. impulſa, & agitata. [Noto). i. vento illo violento. [Condat). i. obruat vultus tuos, vt ſup. condidit. [Parantes). i. intendentes, & molientes. [Violare templum Iouis Libyci) Videlicet Ammonis, hoc eſt Cambyſes & ſocij eius. [Et cinis ſubſidens) Ima petens. [Deuoret). i. abſumat. [Tua oſſa ſic) Vt ſup. abſumpſit, [Oſſa neca). i. interfectorum. [Darei ſecundi). i. Ochi, qui complices ſuos cinere obrutos necauit. [Aut frigus & fames ſit cauſa tuæ mortis vt) ſup. fuit cauſa mortis. [Profecto). i. ei, qui venerat quondam. [Sicyone). i. à ciuitate illa Peloponnenſi. [Oliuifera). i. ferace oliuarum, hoc eſt, vt Neocles Sicyonum rex perijt. [Aut ferare). i. porteris inſutus pelle iuuēci. [Turpiter). i. cum dedecore ad dominum tuum, exiſtens pda. [Vt) ſup. latus, ſeu portatus eſt. [Acarnides). ſ. Hermias. [Et iuguleris). i. iugulus tibi incidat. [In thalamo). i. cubiculo tuo. [More Pharei). ſ. Alexādri.

Qui datus eſt leto coniugis enſe ſuæ:
Quoſque putas fidos, vt Lariſſæus Alebas,
Vulnere non fidos experiare tuo:
Vtque Milo, ſub quo cruciata eſt Piſa tyranno,
Viuus in occultas præcipiteris aquas.
Quæque in Adimantum Phileſia regna tenentem
A Ioue venerunt, te quoque tela petant:
Aut, vt Amaſtriacis quondam Lenæus ab oris,
Nudus Achillea deſtituaris humo.
Vtq. vel Eurydamas ter circum buſta Thraſylli
Et Lariſſæis raptus ab hoſte rotis.

ZAR. LEto) A λήθω verbo letū dici ait Priſc. vñ deleo. Feſ. aūt Pōp. ab obliuione, q̄ Græci λήθην vocant, letū d. appellari, ꝙ ſi à Græco venit, cū aſpiratione ſcribēdum. [Quoſq; putas fidos) Thodamātis fi. fuit Alebas, q. Lariſſæ in Theſſalia dominatū habuit, extruxit autē Lariſſam Theſſalicā Acriſius, q̄ à Lariſſa Pelaſgi filia nomē habuit, vt Hellā. ſcr. in hiſt. ſatellites ciuiū timore Alebas ad cuſtodiā habebat, quos fidos ſibi exiſtimabat, ab ipſis poſtea eſt interfectus, vt à vetuſtiſſimo accepimus interprete. fidus dr̄ ſocius, & à fido venit, fidelis aūt ſeruus, & à fide deriuatur. Dolo eſt auct. [Vtq. Min.) Milones plures fuiſſe conſtat, quorū quidā Piſam Elidos tenuit, qui Piſanos cruciatibus afficiebat, tādem in Alpheū fluuium Piſam præfluentem demerſus à Piſanis eſt, ſi vetuſtiſſimo credimus interpreti. eſt & Piſa in Italia ciuitas inter amnes Auſerem, & Arnum, vt in 3. nat. hiſt. Plin. eſt auct. à Pelope, Piſiſq. Elidos aue Atintanis græca gente. [Tyranno) Tyrānus à Tyrrheno Atys filio nomē eſt, hic ex Lidia in Italiam venit, eamq. partem occupauit Italiæ, quæ à ſe nomē traxit expulſis Pelaſgis, inde Thuſcia dicta à ſacrificio ritu. teſte Plin. & quia vi alienas tenuit ſedes: Tyrannus is dici cœptus qui violenter aliquid egit, eſtq. cōis gn̄is nomen, nā Theodoſij grāmatici eſt regula, ꝙ nomina ꝓfeſſionem, aut dignitatē ſignificātia, cōis ſunt gn̄is, vt hic & hæc dux cis, hic & hęc Philoſophus, hic hęc abbas abbę, non aūt abbatis, & abbatiſſa, vt imperiti grāmatiſtæ peruerſæ pueros docent, ita hic & hęc Tyrrānus. [Occultas aquas) Nō q̄a aquę ſint occultę, nā Mediā per vrbē interfluit ſed quia occulte demergitur fluuius. [Quæq. in Adimantū) Adimātus Phyletiæ rex pōto coniunctæ, ſiue, vt alij volunt Theſſaliæ, deorum contemptor, dijs ſacrificare neglexit, ſe ipſis maiorē prædicans, quare à Ioue,

vt vetuſtiſſimus exponit interpres, fulmine ictus interijt, meminit in Dialog. Plat. cuiuſdã Adimanti, ſed nihil ad hunc locum. [Petant) Feriant, percutiant. multas hoc verbum habere ſignificationes Nonius Marc. docet, petere enim eſt poſcere, vocare, appetere, ſequi, abducere, eligere, obtinere, expectare, & vt hoc loco petere ferire. [Aut vt Amaſtricis) Amaſtrix ciuitas Mithridatis fuit, qui Meciſteum quendam ex Lemno veniens, vt vetuſtiſſimus ſcr. interpres, expulit, in locumq́; qui Dromos Achilleus, ab Achillis exercitatione dictus eſt, aut Plin. venit, vbi à ſuis destitutus, omni priuatus auxilio petijt, ſunt, qui dicunt Amaſtricem Oxiattis filiam Dio. Tyranni Heracleinſis vxorem, à ſuo nomine vrbem condidiſſe, qui Dion. Lenæus eſt appellatus, olim fugatus, vt diximus à Mithridate. [Vtq́. vel Eurydamas) Mos diu apud Theſſalos fuit, vt interficientium corpora circa occiſorum ſepulchra traherentur. vt Eurydamantis exemplo conſtat, qui circa Thraſylli (quem interfecerat) tumulum à Simo Thraſylli fratre tractus eſt, auct. in 22. Il. Porph. [Buſta) Buſtum proprie dicitur locus, in quo mortuus eſt combuſtus, & ſepultus, & dicitur buſtum, quaſi bene vſtũ, vbi vero combuſtus quis tantummodo eſt, & alibi ſepultus, is locus abutendo vſtrina vocatur, ſed modo buſta ſepulchra vocamus, auct. eſt Feſt.

QVI datus eſt leto). i. morti, enſe ſuæ coniugis. [Et experiare tuo vulnere). i. in te illa fido ſup. eſſe. [Non fidos). i. perfidos, aut infidos ſup. eos. [Quos putas). i. putare debeas. [Fidos). ſ. ſatellites. i. cuſtodes corporis tui. [Vt Aleſſas Lariſſæus). i. Rex Lariſſæ, ſup. expertus eſt. [Et tu viuus præcipiteris in aquas occultas) Vt ſup. præcipitatus eſt. [Milo). ſ. Piſanus. [Sub quo Tyranno cruciata). i. vexata eſt. [Piſa). ſ. regio, quam & Salmonæus tenuit. [Quiq́. in Adimantum) Ordo eſt. [Et tela). i. fulmina, quæ Venere. [A Ioue). ſ. miſſa. [In Adimantum). ſ. regem. [Tenentem regna Philesia, petant quoque). i. etiam te, aut deſtituaris, nudus. [In humo Achillea). ſ. Achillis δρόμον, hoc eſt curſum. [Vt). i. quemadmodum. [Lænæus). ſ. Dion. [Ab oris Amaſtriacis) ſup. oriũdus, & inde expulſus ex peninſula. ſ. ſup. deſtitutus eſt ſuis, nudusq́. perijt. Et ſup. rapiaris. [Rotis velit Eurydamas) ſomniorum ille nominatiſſimus interpres. [Raptus eſt ter ab hoſte). ſ. populo Lariſſeo. [Rotis Lariſſæis). i. populorum à Lariſſa profectis. [Circum buſta). i. repoſitorium cinerum ambuſtorum. [Thraſylli). ſ. regis Lariſſæorum à quibus victus eſt. A S C.

Vel qui, quæ fuerat tutatus mœnia ſæpe,
Corpore luſtrauit non diuturna ſuo:
Vtq́ue nouũ paſſa eſt genus Hippomeneia pœnæ,
Tractus & Actæa fertur adulter humo.
Sic vbi vita tuos inuiſa reliquerit artus,
Vltores rapiant turpe cadauer equi.

VEl qui, quę fuerat) Pertinacẽ eſſe ad bellandũ Achillẽ fuiſſe Homericũ carmẽ demõſtrat. q abrepta ipſius amica Briſeide à rege Agamẽnone, nullis vnq̃ legationibus, & muneribus flecti potuit. adeo aũt quotidie Grẹcorum fugabatur exercitus à Troianis, atq; ſtrage imminuebatur, vt Patroclũ Achillis amicũ Grẹci vtpote vltimũ in tãto periculo remediũ Achillis armis induerint, vt non ſi verus Achilles eſſet, ſaltẽ ipſum reputaret q ſupra, q̃ dici poſſit, q timebat à Troianis. Patroclus igit̃ Achilleis armis & Myrmidonibus exornatus in bellũ cum ceteris Græcis prodijt, qui in fugam ſubito Troianos dedit, ipſumq́. Hectorẽ, qui cõmonitus ab Apolline Patroclũ eſſe, ipſum vna cũ Euphorbo, & Apolline interfecit, atq; ſpoliauit adeo aũt moleſtũ Achilli Patrocli caſus fuit, vt ſe eo vſq; non comeſuꝝ iure iurãdo pollicitus fuerit, quoad Hectora occidiſſet duodecimq́. nobiles Troianos qbus Patroclo inferias exhiberet, cœpiſſet, nõ defuit irretius Achilles. nã die poſtera acceptis à matre Thetide armis, q̃ Vulcanus ea nocte fabricauerat, Troianos oẽs fugauit, qbus & ſtragẽ maximã dedit. Xãthus etenim fluuius ſanguinẽ, nõ aq̃ emittere videbat, captis aũt iuuenibus Hectora à Pallade fratris ipſius imagine deceptũ, circũ Troiana mẹnia fugiẽtẽ interfecit, cuius corpus neq; q̃ q̃ fuit Græcoꝝ, q n haſta appeterat, qđ ter circũ Iliacos muros raptauit, aũro poſtmodũ in preciũ dato Priamo ipm̃ reſtituit auct. Ho. & Virg. nõ tñ auri vlla mẽtio fit ab Ho. ſed multoꝝ tñ muneꝝ [Mẹnia) q munita eſſent, q ea gerebãt, agge ZAR.

res

res dicti, & ꝙ ager contineret, auct. Var. Mœniana ædificia à Mœnio ſunt appellata, is.n. primus vltrà columnas extendit tigna, quo amplicarentur ſuperiora, au Feſt. [Luſtrauit) Circuiuit, luſtrare eſt; expiare, circũſpicere, ſeu patefacere, perſpicere, & vt hic circuire, auctor eſt Nonius. [Vtq. nouum paſſa eſt) Hippomeneiam dicit, ſi vetuſtiſſimo credimus interpreti, quæ antea Limone dicebatur in adulterio deprehenſa, ab equis eſt dilacerata, vnde & nomen habet eodẽ quoq; ſupplicio adulter affectus eſt. alij aũt Hippomenẽ Athenaꝝ principẽ dicũt, cuius filia in adulterio inuenta ab equis eſt deuorata, quare Limone dicta eſt, .i. fames, adulteꝝ vero per regionẽ Atticã, equi dilaniarũt. Aut ſicut perijt Pereas Caſſandreus ille: Quẽ ſua gẽs multo cinere deſpeiijt. Leguntur & ij verſus, ſed nunq̃ fuiſſe Ouid. contẽderim, fertur aũt hic Caſſandreos viuos hoĩes ſepeliſſe, quod idẽ poſtea paſſus eſt. [Viſcera ſic aliqs) Ammone vna ex filiabus Danai, dũ iaculo exerceretur Satyꝝ imprudens percuſſit, qui eam violare voluit, ſed auxiliũ à Neptuno implorauit, à quo Satyrus fugatus, mulier cõprimit ex qua natus dr̃ Nauplius Palamedis pr̃, auct. Lact. hic Palamedes prudentiſſimus fuiſſe perhibetur, qui inuitum Vlyſſem ad Troiam perduxit, ac magnam frumenti copiam in Græcoꝝ caſtra conduxit, non ſine magna Vlyſſis infamia, qui ad id fuerat negociũ miſſus, & infecta re redierat: ex eo igitur Vlyſſes aduerſus Palamedem ſtomachatus, finxit ipſum ad Priamum de Græcorum proditione literas dediſſe, ob idq́ auri copiam acceſſiſſe, quod Græcis Vlyſſes indicauit, litterasq́; , ac aurum, quod corruptis ſeruis Palamedis per noctem, abſcõderat, iuſſit in ipſoꝝ Græcoꝝ conſpectum portari quare Palamedem lapidibus occiderunt, vt Virg. Seru. & Apollon. oſtendunt. Nauplius aũt Palamedis pater volens filij vlciſci mortem, cum Græci expugnata Troia domum reuerterent, lampadas per obſcuriſſimã noctem inter ſcopulos, vt moris eſt, oſtendit, quo cũ Græcoꝝ naues applicuiſſent, in Euboico ſinu, naufragium fecere, ſi Dict. Cretenſi vetuſtiſs. ſcriptori fidem adhibemus.

ASC. [Vt illis) ſ. Hector. [Qui luſtrauit) i. tractus circumiuit, corpore ſuo. [Mœnia) ſ. Troiana. [Non diuturna) .i. non diu duratura. [Quæ fuerat tutatus ſæpe) Quia ſpatio decẽnali. D. n. ſuena eſt hic pentaſyllabum. Sunt qui Achillea, non Achilleia legant. Oſtendit Cõmentarios Calderini hoc loco mutilos, & inuerſos. Nam de Perillo, & ære Paphio, quæ poſtea dicẽda ſunt diſſeruerunt. [Vtq́) Et vt. [Hippomeneia) .i. Hippomenis filia. [Paſſa eſt nouũ genus pœnæ) Quia deprehenſa in adulterio ab equo famelico, cum quo à p̃re concluſa eſt, abſorta eſt. [Et vt adulter ſe, ſit tractus humo Actæa) .i. aut littorali, aut Attica. [Sic vbi) .i. poſtq̃. [Vita reliquerit artus tuos inuiſos. Equi vl.) ſ. ſceleꝝ moꝝ rapiãt turpe cadauer tuũ.

Viſcera ſic aliquis ſcopulus tua figat, vt olim
Fixa ſub Euboico Graia fuere ſinu:
Vtq́. ferox perijt, & fulmine, & æquore raptor,
Sic te merſuras adiuuet ignis aquas,
Mens quoque ſic furijs vecors agitetur, vt illi,
Vnum qui toto corpore vulnus habet,
Vtque Dryantide Rhodopeia regna tenenti,
In gemino diſpar cui pede cultus erat.
Vt fuit Oeteo quondam, generoque draconum,

ZAR. Viſcera) Vt Ser. docet, non viſcera inteſtina dicimus, ſed quidquid ſub corio eſt, & declinat hoc viſcus viſceris. Scopulus, à ſpeculãdo dictus, aut Seru. vel ἀπὸ τῶν σκοπῶν [Euboico) Eubœa, itã modico æſtu diuidua eſt à Bœotia vt dubitandũ ſit, an inter inſulas debeat numerari duobus inſignis promontorijs Geraſto ad Atticã vergente, & ad Helleſpontũ, Caphareo, & à Septentrionem etiam Ceneo latitudine 40 mil. paſ. & infra 20. mil. circuitu 300. mil. paſſ. pluribus quondã vrbibus clara, vt Plin. & Solin. docent. [Vtque ferox perijt) Aiax Oilei filius Caſſandram Priami filiam in templo Palladis violare voluit, quare indignata Pallas ipſum circa Caphareum promontorium fulmine interfecit, nauesque diſſipauit, attribuitur autem fulminis poteſtas Ioui, Vulcano, & Mineruæ, ſi Seru. credimus. [Fulmine) Fulgur, & fulmen ita diſtinguuntur eſt fulmen telum, quod iacitur, fulgur ignis, qui coruſcat fulmine, auct. Nonio. [Mens quoque ſic furijs vecors) Vecors eſt turbati, & mali cordis, vt ait Feſt. & Marſiam d. Marſias autem Hyagnis muſici filius fuit.

Phryx,

Phryx, Barbarus, vultu ferino, trux, hiaſpidus barba, ſpinis, & pilis obſitus, qui gloriabūdus Apollinem ad cytharam, & muſicā auſus eſt prouocare muſis, & Minerua iudicibus Dio. vero Niſcis d. qui victus velut verſus bipes corio excocto, nudis laceriſq. viſceribus fuit, vt Apul. eſt auct. inde in fluuium ſui nois verſus, vt in Met. & apud Dio. in 4. legitur. [Vtque Dryātiade) Lycurgi quatuor fuere Nemeus, qui primus aquam vino miſcuit, quare auctor Lact. eſt in mari obrutus, alius, qui leges Lacedæmonijs dedit, de quo Iuſt. in 3. & Val. vbi de ingratis loquitur, alius vnus ex 10. oratoribus Athenienſibus, qui vno tempore fuere, vt Cic. tradit, & hic Dryantis filius Thraciæ rex, qui vt in 6. Il. ab Hom. traditur, temulentas Bacchi comites eſt inſecutus, eaſq. pro nihilo habuit pariter & Bacchum, qui timore perterritus in maritimis fluctibus ſe abdidit, a Thetide in ſinu receptus, quare Iup. perpetua cecitate Lycurgū affecit, nec multo poſt interfecit. Diod. aliam in 4. refert nobis hiſt. alij vero dīt in contemptum Bacchi cum vites putaret, crus propriam amputaſſe, vt nunc Ouid. ſcr. [Rhodopeiā) Rhodope, mons eſt Thraciæ. Plin. aūt Macedoniæ ſcr. dictus à Rhodope, quæ ibi ciuitatē ſui nominis ædificauit. [Vt fuit Oeteo) Herc. vt ſuperius oſtēdimus, ex Alcmena, & Ioue natus, Neſſum Centaurum cum occidiſſet, ab eo Deianira Herculis vxor tunicā hydræ veneno intinctam accepit, qua perſuaſerat mulieri poſſe virum facile alienó amore, ſi qñ detineretur, ad ſe reducere. cum itaq; Herc. Lycham domeſticum ſuum in monte Ceneo ſacrificaturus, ad Deianiram miſiſſet, vt veſtem, qua in ſacris vti conſueuerat, ad ſe ferret (perceperat autem Deianira Ioles amore Herculem teneri) cupienſque ipſum ad ſe allicere, tunicam, quam à Neſſo habuerat, miſit, qua indutus Herc. immenſis doloribus afficiebatur. quamobrem Apollinem conſuluit qui vt pyram in Oeta monte non procul à Parnaſſo teſte Procul conſtrueret, ipſum iuſſit, de reliquis vero dijs curam relinqueret, quo facto in pyram ſe proripuit, atque ita vita functus anno 52. ætatis ſuæ, vt tradit Diod. quamuis alij 30. tantum dicant auct. Euſeb. qui ob morbum peſtilentem ait in flammas ſe conieciſſe, ſiue intelligit, poēta ipſius inſaniam, qua, cum ab inferis rediſſet, torquebatur, vxorem etenim voluit occidere, alioſque quamplures amicos, vt à Seneca oſtenditur; fuit Herc. melancholicus teſte Ariſt. quare facile potuit inſanire. [Generoq. draconum) Notum eſt Athamantem Iunonis odio in furorem verſum filium Learchum puerum interfeciſſe, & Ino vxorem Melicertamq. filium perſecutum, quos marinos deos Neptunus fecit, quemadmodum oſtendimus ſuperius, fuit hic Athamas Aeoli filius Thebarum rex, cui Ino Cadmi & Harmoniæ filia nupſit, qui verſi in Dracones fuere, vt in Met. legitur.

A S C E N S I V S.

ET aliquis figat ſcopulis).i. ad ſcopulos tua viſcera ſic. [Vt viſcera Graia) Hoc eſt Græcorum. [Fuere fixa, ſub ſinu Euboico) Ad Capharea. ſ. montem. [Et vt ferox raptor). ſ. Caſſandræ Priamidos, quam in templo Palladis rapuit Aiax Oilei, vt tangit Virg. Aen. j. [Perijt) .ſ. per manus Palladis. [Et fulmine & æquore) Quia, Ipſa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignem, Disiecitq. rates, euertitque æquora, &c [Sic ignis). ſ. fulminis, adiuuet aquas merſuras te. [Mens quoque vecors agitetur ſic furijs, vt) Sup. agitata eſt. [Ill). ſ. Marſiæ prouocatori Apollinis. [Qui habet vnum vulnus in toto corpore) Quia excoriatus erat. [Vtque) Ordo eſt. Et ſup. ſis [Haud).i. non [Diſpar ingenio).i. per ingenium tuum. [Dryantide).i. Lycurgo Dryantei filio ſcribitur aūt Lycurgus, ſed profertur Lycurgus. [Tenenti regna Rhodopeis).i. Thraciam, vbi eſt mons Rhodope. [Cui). ſ. Lycurgo. [Cultus erat pede) qui volens colere, & putare vites, incidit crura. Et ſup. mens ſit. ſ. inſana. [Vt fuit quondam).i. cum inſaniret. [Oeteo). ſ. Herculi. [Et genero Draconum).i. Athamanti Cadmi in Draconem verſi genero, qui etiam in furorem verſus, & vt fuit.

Thyſamenique patri, * Calliroëſque viro.
Nec tibi contingat matrona pudicior illa,
Qua potuit Tydeus erubuiſſe nuru.
Quæque ſui Venerem iunxit cum fratre mariti,

THyſameniq; patri,) Thyſamenus Achaiæ Tyrannus Ariſtophanum. pṫem habuit, qui cum filia concubuit, vt vetus ſcr. interpres, quare eſt à dijs in furorē verſus, legim°

al. Calligones cuius vir Aiax Telamon.

ZAR.

etiam

* Locris in ancillæ diſſimulata necem;
Tam quoque Dij faciant poſſis gaudere fideli,
Coniuge, quàm Talai, Tyndareique gener.
Quæque parare ſuis lætum patruelibus auſæ,
Belides aſſidua colla premuntur aqua.
Biblidos & Canaces ſicut * facit, ardeat igne,
Nec niſi per crimen ſit tibi fida ſoror.
Filia ſi fuerit, quod Pelopeia Thieſti,
Myrrha ſuo patri, Nyctimeneque ſuo.
Filia ne ue magis capiti ſit fida parentis.
Quàm tua vel Pterela, vel tua Niſe fuit.

* locris * facit,

etiã apud Euſ. & Str. Thyſamenũ Oreſtis filiũ Mycenis īperiũ habuiſſe cuius pr̃ pp Clytẽneſtra m̃ris cædẽ inſaniuit. [Callirhoësq. viro) Pẽãtidẽ, ſiue Pentheũ vetus interpres ſer. vxo. iterfeciſſe, vt inde cõmode ꝯcubinã hr̃e poſſet, ſed ab vxoris affinib. potionatus in furorẽ eſt verſus, nonnulli dñt Calligonem Aiacis Telamonij vxorẽ, cuius (vt vulgatũ eſt) ꝯiux in inſania vſq; ad mortẽ ꝑmanſit, ſed nuſq̃ legimus Aiacẽ habuiſſe vxorem, amicã aũt Tecmeſſam, cuius filius fuit Euryſaces, cuius, vt multi, ita Sophocles meminit. [Nec tibi ꝯtingat) Adraſtus rex tres filias habuit, Ceiphilam, quã Tydeo deſpõdit, vnde natus eſt Diomedes, Argiã Polynicis vxorẽ, & Aegialã, q̃ ipſi nupſit Diomedi, q ad Troiam cum ceteris Græcis nauigabit, vt in Il. Hom. ſer. vna cum Sthenelo Auriga, qui Diomedi perſuaſit, vt ad cuſtodiam domus calamiſtratum quendã pręficere, hic aũt rem cũ Aegiala habuit, cumq. domũ Diomedes reuerteretur, ex domo ab adultero eſt propulſatus quem, ni in Palladis templum fuiſſet. ẽt occidiſſet, à pudore aũt impudicæ vxoris in Italiã venit, à Dauno, qui tunc Apuliã occupabat, benigne ſuſceptus, cuius ſocij in Heroidas aues ſunt mutati, auct. Por. & Diis. [Matrona) Matronas, ait Feſt. appellabant eas ferè, quibus ſtolas hñdi ius erat. Nonius vero, quæ ſemel peperit, matronam innuit appellari, vel, vt alij, locupletiorem. [Quæq; ſui Venerem) Hypermneſtra vna ex L. filiabus Danai cũ fratre mariti concubuit, noctuq deprehenſa, beneficio tenebraꝝ euaſit, & ne palam inceſtus fieret, Locri ancillam occidit, an famulũ, quaſi in concubitu eos inueniſſet. [Coniuge, q̃ Talai) Quemadmodum ex Statij Thebaide didicimus, pariter & Diod. in hiſt. Septem reges ad Thebaꝝ excidium iuere, ex quibus Amphiaraus Lini, & Hypermneſtræ filius fuit, hic vaticinandi ſcientiam optime percalluerat, qui cum cognouiſſet in ea expugnatione fore vt vita fungeretur, ſe occultauit, at Eryphile vxor Talai filia ipſum manifeſtauit, corrupta monili Argię Polynicis vxoris, quod olim à Telchinibus fratribus in Sicilia fuerat fabricatum. auct. Lact. nõ ergo irritus fatoꝝ fuit ordo. nanq; hiatu terræ Amphiaraus dr̃ abſumptus q filio Alcmæoni imperauit, vt in vindictã matrem interficeret, quã rem cũ Alcmæon peregiſſet, inſanus factus eſt, vt Sophocles in Trag ſer. tradit aũt Dio. Veneris, nõ Argiæ monile fuiſſe, & Hermione tradidiſſe, obortaq. inter Adraſtũ, & Amphiaraum diſſenſione, Eryphilen iudicẽ electam, quam & alterius ſororem, Amphiarai vero vxorẽ extitiſſe, proq. fratre ſententiam dediſſe, vt ad bellum coniux ſe cõferret, quare ratũ Amphiaraũ ſe ab vxorẽ proditum Alcmæoni, vt Eriphylẽ matrẽ occideret, iuſſiſſe. [Tyndareiq. gener) Oebalus Perieli filius dñarum in Lacedęmonia tenuit, habuitq filios Icariũ, ex quo nata Penelope Tyndareum, qui Ledã genuit, Arnem, & Hippothoonem illegitime natũ, ex Leda aũt Io. cõpreſſu Clytemneſtra orta eſt, quæ Agamemnoni nupſit, qui Troiano bello Græcis omnibus præfuit, cumq domũ reuerteretur ab vxo. ac Ægiſto occiditur, perſuaſerat .n. Clytẽneſtræ Nauplius ipſum Agamemnona Caſſandrã Priami filiam pellicem ſecũ ducere, vt Porph. & Diis teſtãtur. [Quæq; parare ſuis) Danai filias d. quarum ſuperius meminimus. [Aſſidua) Continua. Aſſiduũ ab aſſidendo perpetuum, & continuum ſignat, cum vero ab aſſe, & do, componitur, auct. Cic. in Topicis, diuitẽ intelligimus [Biblidos) Biblis Mileti ex Cyane filia fuit, quæ amore Cauni fratris capta, ſuũ ipſi amorem manifeſtauit, à quo ſpreta aliquandiu peragrauit. lacrymis nunquam parcens, tandem eſt in fontem verſa, vt in Meta. Ouid. [Et Canaces) In 10. Odiſſ. ſer. Hom. Aeolũ 12. habuiſſe filios, ſex mares, totidemq. fœminas. quas fratribus in matrimonium dedit, ex quibus Canace Mac. virum habuit,

attamen

attamen Ouid. ab Hom. diſſentire in Heroidibus videtur, cum Canacem puerum peperiſſe ſcr. eumq́. Aeolū ſtatim occidi imperaſſe, & filiam in carcere tenuiſſe. [Pelopeia Thyeſti.) Thyeſtes Pelopis ex Hippodamia filius, vt Sen. tra. inſcius cum filia rem habuit, ex qua natus eſt Aegyſthus à capris nutritus, vnde & nomē habet. [Myrrha ſuo patri) Fuit Cynaræ Cypriorum regis filia Myrrha, quæ, vt in x. Met. ab Ouid. oſtenditur, inſcio cum patre concubuit, a quo cognita, penè fuit, quin occideretur, nam ſtricto gladio eam perijt, quæ in pedes ſe dedit in Arabiam vſque, vbi in Myrrham arborem dicitur mutata, & Adonē formoſiſſimum edidiſſe, qui adeo a Venere creditur amatus. [Nyctimeneque). ſ. Nycteus Neptuni filius Aethiopium rex, Antiopā & Nyctimenē filias habuit, aſſecura eſt patris concubitum Nyctimene, quam cognito facinore, pater voluit occidere, ſed in auem nocturnam eſt mutata, vt Lact. ſcrib. extat, & Ouid. in Met. carmen. [Quàm tua vel Pterela) Meſtoris, & Lyſidices filiæ Pelopis Hippothoë filia a Neptuno compreſſa. Taphum & Teleboam filios peperit, qui de ſe nominarunt Teleboas, & Taphios populos, Taphus Pterelam filium habuit, aureum capillum, ac fatalem in vertice habentem, ei Cometho filia fuit, & filij mares Cronius tyrannus. Ampulus, Cherſidamas, Meſtor, & Euueres, Electrionis autem, qui cū vxo. Alexo dominabatū Mycenis, filia fuit Alcmene, filij mares Stratobates, Gorgophonus, Philomorus, Ceneleus, & Lycinius nothus à Media, quæ fuit Phrygia. cupiens itaque Pterela Mycenis dominari filios omnes miſit cum exercitu, vt Mycenas eriperent Electrioni, quibus obuiam filios ſuos pariter miſit Electrio, cōmiſſum eſt prælium, & cæſi ſunt Pterelæ filij præter Euuerem, omnes: Electrionis quoque omnes præter Lycinium: Taphij tū abſtulerunt boues Electrioni, eaſq́. expoſuerunt apud Polyxenum Helienſium regem, Electrio interim daturum ſe Alcmenam filiam, & regnum pronunciauit, qui boſ vlciſceretur iniurias. Amphitrio Alcæi filius negocium capeſſit, & à Polyxeno boues aufert. in itinere forte à grege boum vna aberrauit, illam fuiſſe inſectatus petiuit, ſed pro boue Electrionē percuſſit, ipſumque occidit. Sthenelus tunc rerum Electrionis adminiſtrator Amphitryonem fugientem inſectatus eſt. Thebas ſe recepit Amphytrio ad Creontem regem, vbi purgatus eſt, deinde it cum exercitu in Taphios vt vlciſcatur, quam intulerant, iniuriam rex Pterela aciem contra inſtruit, Cometho eius filia, vtpote Amphytrionis amore capta, comā de patris vertice abſcidit, quia inuictus à Neptuno factus erat, inde facile ab Amphytrione ſuperatur occiditurq́;, victoria potitus Cometho filiā Pterelæ negligit Amphytrio, Alcmena potitur vxore. Ariſtarchus in Heſiodū huius eſt rei auctor. [Vel tua Niſe fuit) Scyllæ duæ fuerunt, vna Phorci, & Creteidos nymphæ filia, quam Glaucus Deus marinus amauit, & Circes veneficijs in feram mutato, vt in 14. Ouid. ſcr. Seru. Lactiq́ue, altera vero Niſi Megarenſium regis filia, quæ, cum Minos contra Megarenſes bellum ageret propter Androgei filij mortem capta ipſius dicitur amore cui comam purpuream parentis abſciſſam obtulit, quam Niſus habebat conſecratam, tantumque regno patiri datum ipſi erat, quantum illam comam habuiſſet intactam, dehinc Scylla eſt a Minoē contempta, quę in Cyrin auem eſt verſa, Niſus vero in alietum, vt Seru. & Ouid. in 8. Met. tradunt.

PATRI Thiſamani) Aut Thiſameni, alij legūt .i. Oreſti Thiſameni pr̄i, qui Oreſtes quia matrem interemerat, diu furijs vexatus eſt, & vt fuit. [Viro). i. marito. [Caligones). i. Aiax Telamonio, qui ob abiudicata Achillis arma furore correptus eſt [Nec matrona cōtingat tibi pudicior) Errāt ergo, qui præcipiūt pudicitior formari. [Illa) i. q̄ fuit illa. [Qua nuru). i. marita. [Potuit Tydeus erubuiſſe) Sicut erubuit de Aegiala vxore ſua Et ſup. q̄ illa ſ. Hypermneſtra [Locris). i. Locrēſis eſt. n. patronymicum à pr̄a [Quæ iunxit Venerem) i. coiuit cum fratre ſui mariti. [Diſſimulata in necem). i. per mortem ancillæ, quam interfecit mane, tanq̄ in adulterio deprehenſam, vt ſe adulterij hoſtē, & immunem per hoc ſignificaret. [Et dij faciant quoq;). ſ. vt poſſis gaudere. [Tam). i. tm̄ coniuge fideli [Quā). i. quantum ſup. gauiſus eſt. [Gener Talai). ſ. Amphiaraus, qui ab Eriphyle Talai filia proditus, eam necari iuſſit. [Et gener Tyndarei). i. Tyndari, ſed more Thucydidis a nominatiuo Tyndareus formatur. ſ. Deiphobus, qui vt dicit ipſe vi Aen. ab Helena coniuge proditus, tota facie deformatus eſt, atq; deinde occiſus. Et quā ſup mariti cæde, videlicet Beli... [Quæ Beli des) i. Beli neptes Dana. filiæ auſæ parare. [Letū). i. necem. [Patruelis ſuis) i. patrui filijs quos

nupſe

nupſerāt.[Premuntur colla) i.hñt colla depreſſa.[Aſſidua aqua)Quam in vaſis ſine fundo ferre cogunt apud inferos.[Soror)Sup.tua. [Ardeat igne,ſicut ſa.),i.ardotis Biblidos,quæ Caunū fratrē turpiter amauit. [Et Canaces) q̄ ē Macareū turpiter adamauit. [Nec ſit tibi fida niſi p crimē).ſ.inceſtus.[Si filia fuerit,ſit)ſup.tibi id,vide licet mœcha inceſta. [Quod) Pelopeia)Sup fuit.[Thyeſti).ſ.pri,q̄ ex ea Aegyſtū adulterū genuit,& quod fuit. [Myrrha ſuo pri).ſ.Cynaræ,& Nyctimene ſuo patri.ſ cōcubina inceſta.[Ne ue).i.vel ne. [Filia) .ſ. tua ſi quā habeas.[Sit magis fida capiti parentis).ſ.tuo. [Quam o Pterela) Rex Thebaꝝ. [Tua)ſup.filia.videlicet Creonte,à qua necatus es,ſup.fuit capiti tuo. [Vel q̄ ò Niſe)Rex Megarenſiū [Tua)Sup.filia ſ.Scylla fuit capiti tuo,q̄ tibi capillū rōſecratū, & fatalē abſtulit,hoſtiq́. tuo Minos in pnicië regni tui tradidit.Et ſup.q̄ fuit.Pri ſuo Tarq.Priſc. Tullia.

Infamemq́ue locum ſceleris quæ nomine fecit,
Preſſit & inductis membra paterna rotis.
Vt iuuenes, pereas, quorum faſtigia vultus
Olim Piſeæ ſuſtinuere * foris.
Vt qui perfuſam miſerorum cæde procorum.
Ipſe ſuo melius ſanguine tinxit humum.
Proditor vt ſæui perijt auriga tyranni,
Quin noua Myrtoæ nomina fecit aquæ.

* fores

ZAR. INfamemq́ue locū ſceleris) Campus Romæ noie fuit ſceleratus,pxime portā Collinā,in quo Virgines Veſtales, quæ inceſtū fecerant,ſunt defoſſæ, eſt ēt Porta ſcelerata, q̄ & Carmentalis dicta eſt, ꝙ p eam ſex &trecēti Fabij cū cliētibus mil. ſ. egreſſi aduerſus Hetruſcos ad amnē Cremerā ſunt interfecti, vicus quoque ſceleratus erat ,ppe Cyprium vicum dictus aūt ſceleratus ꝙ cū Tarquinius Superbus interficiendū curaſſet Seruium Tullum regem ſocerum ſuum per corpus eius iacens filia Tullia Carpēto ſubuecta ſit,ꝑperante in poſſeſſionē domus prīnæ,& hoc nunc tangit poeta,habes auct.M.Var.Feſt.Pomp.& Liu.in j.ab V.C.[Vt iuuenes pereas)Oenomaus Piſæ, & Helidis ciuitatū rex Martis,& Aeginæ Aeſopi filius,vt alij Eurythoës Danai,Hip.vnicā filiam habuit,cui finē vitæ ſciſcitanti ab oraculo reſſum eſt,tum obituꝝ cum filiam deſpondiſſet. igitur in perpetua virginitate filiā tenere decreuerat. veruntñ multis puellam poſcentibus huiuſmōi obtulit conditionē,vt curule fieret certamen,victoriq́. Hip.daretur victo vero mors curſus aūt talis erat. Oenomaus Io. ariete ſacrificabat qui virginē volebat quatuor equoꝝ ferrebat curru,Oenomaus ſacris peractis curſu ſequebatur præcedentem auriga Myrtillo, aſſecutū haſta,quā geſtabat manu interficiebat hoc itaq; modo iuuenes 13.periere,vt Pyndarus ſcr.ex quibus Marti ara erigere voluit,quorūq́.capita foribus affigebat. venit Piſam Tantali filios Pelops,cuius amor exarſit ſubito Hippodamia,qui aurigam primi coitus pactione corrupit.alij ñ alia tradunt mercede corruptū.factis aūt cereis axibus ab auriga primus Pelops ad arā Neptuni venit,& proinde victoria potitus,erat curſus à Piſa ad Neptuni aram quæ eſt apud Iſthmum Corinthi,qua ex re Oenomaus vitæ ſuæ tēpus ratus aduenſſe,ſibi mortē cōſciuit. Pelops vero ſumpta Hippodamia vxore,Piſe regnū tenuit,vt Pindarus.Diod.Ouid.Sen.& Seru.tradūt.[Vt qui perfuſam)Oenomaū dicit,qui vt modo docuimus 8.procis interemptis ſeipſum à Pelope victum interfecit.[Procorum) Procare,inquit Feſt.poſcere eſt,vnde & ,pci,& meretrices procaces. [Proditor & ſæui)Myrtillus Mercurij filius & vnius Danaidum Phaëtuſis, alij Clymenes, alij Myrtus, & Amazonibus, vt Pherecydes,cū ab Hippodamia promiſſum præmiū poſceret,à Pelope eſt in mare præcipitatus,cui nomen dedit,nā Myrtoum dr̄ pelagus,eſtq́. inter Ioniū & Aegeū. Plin. aūt Myrtoum mare ſcribit,appellari ab inſula parua,quæ cernit Macedoniā à Geraſto petentibus.

ASC. QVÆ fecit locū infamē noīe ſceleris)Vocatus eſt.n.vicus ſceleratus. [Et preſſit membra pr̄na rotis inductis)Quia fecit currū,in quo inſidebat,trahi ſup cadauer pr̄is proſtrati, vt Liu.recitat in primo.[Vt iuuenes pereas)Nouas cōtinue ſubinfert imprecationes. Ordo aūt eſt [Pereas,vt)Sup.perierūt.[Quoꝝ vultus).i.oris.[Fores Piſeæ ſuſtinuere olim faſtigia).i.ſublimitatē,hoc eſt capita eoꝝ qui ab Hippodamia victi,atq; detruncati erāt. Et pereas [Vt is) ſ.Oenomaus.[Qui tinxit ſanguine ſuo melius).ſ.iuſtius,& decētius [Humū

perfuſam

pfuſam cæde).i.cruore. [Miſeroꝝ ꝓcoꝝ).i.petitoꝝ nuptiaꝝ filiæ eius. Et pereas. [Vt ꝓditor).ſ. Auriga ſæui tyrāni) Oenomai, videlicet perijt.ſ. Myrtillus. [Qui ferit Myrtoæ aquæ) .i. mari Myrtoo, vt in 1. Od. Hor. [Nona no.) q a à ſe denominauit, poſtq̄. ſubmerſus erat.

Vt qui velocem fruſtra petiere puellam,
Dum facta eſt pomis tardior illa tribus.
Vt qui tecta noue formam cælantia monſtri
Intrarunt cæcæ non redeunda domus
Vt quorum Aeacides miſit violentus in altos
Corpora cum ſenis altera ſena rogus.
Vt quos obſcuris victos ambagibus oris,
Legimus infandæ Sphinga dediſſe neci.
Vt qui Biſtoniæ templo cecidere Mineruæ,
Propter quod facies nūc quoq; verſa deæ eſt.
Vt qui Threicij quondam præſepia regis
Fecerunt dapibus ſanguinolenta ſuis.
Therodamantheos vt qui ſenſere leones,
Quique Thoantheæ Taurica ſacra deæ.

VT qui velocem) Atalantā alteram compreſſit Menalion, alij legūt Menaliō alterā Hip. vt inqt Heracleō, fuit & quē Meleager habuit, vt Apollonij docet interpres. duas Atalātas fuiſſe certiſſimū eſt, ait Lact. vnā Arcadā, cui' Parthenopeus eſt filius, alterā de Scyro nobilē quā Hyppomenes currēdo ſperauit, proijciēdo tria aurea poma pſilio Veneris, de qua nūc à poëta fit mentio habuerat ab oraculo Atalāta Schœnei filia, quæ in Scyro permanebat, ac venatibus vacabat, vt connubiū cui taret, ſed q a à multis poſceba tur, erat.n. forma admodū cōſpicua, ꝯdōnem Procis dedit, vt pedibus certē!, victisq. interitus daretur, victoribusq puella, quę quia pedū velocitate inſignis erat, multos interemit. Hip. aūt Megarēſi filius, Neptūniq. nepos, cū antea vt ſtultos cursores damnaſſet, viſa puella adeo exarſit, vt q̄ primum cu peret antea improbatum, ſed nō ideo fruſtratus eſt, nam auxilio à Venere implorato, facile vicit. quæ ei tria aurea mala ex Damaſceno agro in Cypro nulla viſa tradidit, licet ex Orto Heſperidū fuiſſe quidā Græci ſcribant, quibus intercurrendū proiectis, puella eſt retardata, ac victa, cūq. in tēplo Cybeles à Venere cōcitatus, qui non gratias egerat, concubuiſſet, ira Deæ in Leonē pariter & Atalanta verſus eſt [Vt qui tecta noui) Androgeus Minois ex Paſiphaë filius, cum in certaminibus Athenis oēs ſuperaret, in Pallantisque filios amicitiā veniſſet, ab Aegeo timore, ne qnque à filijs Pallantis auxilio Minois à regno pelleretur, per inſidias Thebas ad ſpectaculas ꝓficiſcēs, circa Inoën terræ Atticæ occiditur, Minos aūt filij cæde bellū Atheniēſibus indixit famē pariter, & ſiccitatē eis imprecatus. vnde ſiccitas maxima Græciā oēm oppreſſit, quare belli duces oraculū cōſuluere, à quo iuſſi ſunt ad Aeacō ire vt pro eis vota facerent, cumq. oēs Græciæ vrbes, pter vnas Athenas à ſiccitate vacarent, rurſus decreuerūt Athenienſes deum conſulere. q admonuit, vt quas vellet Minos pro filio, pœnas darent. præcepit Minos 7 pueros totidemq. virgines ſingulis annis, quoad viueret, deuorādos. Minotauro dari, alij aūt dīt 9 quoq; anno pueros traditos, rurſus Minos annis 7. trāſactis Athenas eſt caſtrametatus, bis ſeptēmq pueros perijt, cui traditi etiā ſunt. Theſeus voluit & ipſe tanto ſe periculo exponere, quia inter ciues rumor erat ipſum malorū cauſa à periculis abeſſe, qui Ariadnæ auxilio victor domū redijt. Plut. & Dio. auct. [Vt quorū Aeacides) Hom. lib. 18. Il. oſtēdit quātū nūciato ab Antiocho Patrocli filij Menœtij Achill. interitu, anxerit, doluerità. Achil. q corpori Patrocli nō antea exequias pſoluere pollicetur, quā & interfectoris arma & capud attulerit, necnō 12. ex nobiliorib. Troianis an rogū trūcauerit, qđ impigre, vt ſuperius attigimus, trāſegit. [Vt quos obſc.) Sphinx bellua eſt fuluo pilo, vt in 8. Plin. docet, mamis in pectore geminis, quàm Aethiopia generat. veꝝ Sphingis, cuius nunc poëta meminit, formam hmōi fuiſſe tr. Soph. interpres faciei capitisq. puellæ, corporis canis, alaꝝ auis, vocū humanorū, leonisq vnguiū q Echidnæ, Cerberi filia fuit, vt Heſiod. in Theog. ſcr. & Thebas venit, ac hominibus tale ænigma proponebat, quod animal bipes, inde tripes, ac quadrupes eſſet, ſoluenti præmium dabatur Io-

Z A R.

A

caſtæ

caſtæ cõnubium, Thebanorumque regnum ignoranti vero mors. ſolus Oedipus hominẽ eſſe dixit, qui infans quatuor it pedibus, ætate auctus duobus, iam ſenior factus tribus, nam baculo æque, ac tertio pede ſuſtentatur. Sphinx victa ex alto loco ſe inde præcipitem dedit. Oedipus aũt & matrem, ſimiliter ac regnum tenuit, vt iam oſtenſum eſt. Dio. auct. qui hæc cõplexus eſt hiſt. in v. ſuarum hiſt. lib. [Vt qui Biſtonia) Biſtones populi ſunt Thraciæ, vnde Palladis ſimulacrum ad Lacedæmonios tranſlatum eſt, apud quos impia lex eſt ꝓmulgata, ne alicui hoſpiti Spartæ cõmorari liceret, ſpreta autem lege Lemnij Spartam Venere, quos in templo Palla. Spartani occidere, quo facinore pariter, & impietate, deæ imago tor ua apparere creditur, vt verus ſcr. interpres. [Mineruæ) Minerua, quia bene moneat dicta, hanc pagani pro ſapientia ponebant. Cornificius vero, ꝙ fingatur, pingaturque minitans armis, eandem dictam putat, teſtis eſt Feſt. ſi autem Cic. aſtipulamur, ꝙ quaſi vis minuetur, dicitur, græce Pallas nuncupatur à vibrando, vnde Palladium. Quinque fuiſſe Mineruas in iiij. de Nat. Deor. docet Cic. prima Apollinis fuit mater. ij. orta Nilo, quã Aegyptij Saitem colunt. iij. ex Ioue nata iiij. Io. & Coriphe Oceani filia, quam Arcades Coriam noiant, & quadrigarum inuentricem ferunt. v. Paliantis, q̃ patrem dicitur interemiſſe virginitatem ſuam violare conantem, cui Pinnarum talaria affigunt. [Tondeæ) Terribilis toruus. n. terribilis dicitur, vt tract. Seru. [Vt qui Therodamantheos) Diom. Thracius æquos æreis præſepibus cathenisque ferreis tenebat, quos humano corpore paſcebat, hos iuſſu Euryſthei Herc. ad ipſum abduxit, quos Euriſtheus Iunoni ſacrauit, quorum propago ad Alex. Macedonis tẽpora fuit, vt Dio. teſtatur. [Therodamantheos) Therodamas rex Scythiæ, ſicut vetus docet interpres, timens ne per inſidias occideretur, leones hoium ſanguine alebat, quo magis ſæuirent, vt ſi caſus poſtularet ad crudelitatem paratos haberet huius in 1. de Ponte Ouid. Meminit. Non tibi Therodamum, crudusque vocabitur Atreus: Quique ſuis hoies pabula fecit equis. [Quique Thoanthea) Thoanthẽ Liberi patris filium fuiſſe Lact. auct. inquet, cuius filia fuit Hypſipyle. Hic in Tauricã Scythiæ regionem venit, quo tpe Lẽnij virij à mulieribus ad vnum, præter ipſum Thoantem ſunt enecati, vt paulò poſt apparebit, vouerat. n. ibi in templo Dianæ Tauricæ ſacerdotio fungi. ſolebant aũt Deæ ſacerdotes ex Hecates inſtituo, quæ ipſi templum erexerat, nauigantes ſacrificare, in v. Diod. docet. nunc huius meminit crudelitatis poſita. de qua etiam Horat. in Carm. eſt locutus.

A S C. ET pereas) Vt illi. [Qui petiere fruſtra puellam velocem). ſ. Atalantam. [Dum). i. donec. [Ipſa eſt facta tardior). i. tardata ad Hippomene. [Tribus pomis). ſ. colligendis, quæ ille à Venere acceperat, dicit bene dum. i. donec, quia illis tardatam non fruſtra petijt. Et pereas. (Vt) ſup. illi. ſ. Athenienſes. [Qui intrarunt tecta cæcæ domus). ſ. labyrinthi exçæcantis ita, vt exitus reperiri nequiret. [Cæcantia) i. occultantia. [Formam noui monſtri). ſ. Minotauri, partim hominis, partim tauri. [Non adeunda). i. quæ adiri nõ debebant, quia omnes adeuntes perierunt vſque ad Theſea. Et pereas. (Vt,) Id eſt. [Quorum ſena altera corpora) ſ. Troianorũ. [Aeacides) i. Achilles violẽtus. [Miſit cum ſenis) ſup. corporibus. i. alijs ſex ẽ Troianis fortiſſimis. [In altis rogis) Aut potius in altos rogos. ſ. Patrocli, vt inferias illi faceret. Et pereas. (Vt) Illi perierũt. [Quos victos à Sphinge). ſ. ambagibus. i. ænigmatis, ſeu ęnigmatibus [Oris). i. ſermonis, aut orationis. [Obſcuris). i. difficulter itelligibilis. [Nos legimus Sphinga). i. monſtrũ illud. [Dediſſe neci). i. morti. [Infandæ). i. deteſtabili. [Quos & victos) Accuſatiui, regũtur à dediſſe à parte poſteriori, ſed præconſtruuntur ꝓp relatiuũ. Sphinga vero accuſatiuus à nominatiuo Sphinx Sphingos regitur ab eodem verbo à parte ante. Si velimus adiectiuum victos diuiſim conſtruere, ordo eſſe poſſet. Et quo legimus Sphinga dediſſe neci infandæ victos ambagibus oris obſcuri. Et pereas. Sup. [Vt illi) Videlicet Lemniaci. [Qui cecidere in tẽplo Mineruæ Biſtoniæ). i. Thracię, hoc eſt ferocis more Thracum. [Propter quod). ſ. facinus. [Facies Deæ). ſ. Palladis. [Eſt tecta quoq;). i. ẽt nunc, qa ſ. tunc tale facinus inſpicere nolens faciem auertit. Quod ſępe feciſſe legitur, vñ Aen. j. de ea dicitur. Diua ſolo fixos oculos auerſa tenebat. Et pereas. Sup. [Vt illi) ſ. hoſpes Dio. Biſtonij, ſeu Thracij. [Qui fecerunt quondam) i. aliquando. [Præſepia). ſ. equorũ. [Regis Threicij). i. Thracij, ſeu Biſtonij, videlicet Diom. quem Herc. poſtea interemit, fecerunt, inquit [Sanguinolẽtia). i. ſanguinis plena, aut ſanguine humano aſperſa. [Dapibus ſuis). i. pa

bulis

bulis de ſe factis,quia ipſi apponebatur equis.[Therodamantheos &c.) Proſequitur inceptum,atque ordo eſt.Et pereas ſup. vt 2. [Qui ſenſere leones Therodamantheos).i.quos Therodamas in Scythia,aut Numidia humanis alebat corporibus.Et ſup.vt illi. [Qui ſenſere ſacra Taurica).i.quæ fiebant in Taurica regione ex humanis corporibus.[Deæ Thoanthеæ).i. Dianæ quam Thoas rex venerabatur eiuſmodi ſacrificio, vt Seru. late docet ad illud 2. Aeneid. Sanguine placaſtis ventos & virgine cæſa: Sanguine quærendi reditus. Et pereas ſup. vt ſocij Vlyſſ [Quos pauidos).ſ. propter periculum maris.

Vt quos Scylla vorax,Scyllęq.aduerſa charybdis
Dulichiæ pauidos eripuere rati.
Vt quos * demiſit vaſtã Polyphemus in aluum:
Vt Leſtrigonias, qui ſubiere manus.
Vt quos dux Pœnus merſit putealibus vndis,
Et iacto canas puluere fecit aquas,
Et velut Icaridos famulæ periere procique:
Inque caput domini, qui dabat arma procis.
Vt iacet Aonio luctator ab hoſpite fuſus,
Qui (mirum) victor, cum cecidiſſet, erat:

* diuiſit

VT quos Scylla vorax) In freto Siculo eſt ſcopulus Scylla item Charybdis mare verticoſũ ambo clara ſæuitia inquit Plin. vbi Vlyſ.naufragio,vt Hor.tradit,ſocios amiſit. ſuperius de Scylla ſatis locuti,de Charybdi aliqd receſere,locus exigere vĩ. Vetula voraciſſimã Charybdim fuiſſe quidã Gręcorũ perhibẽt,q̃ quia boues Herc. eſt furata ab ipſo eſt in mare proiecta,vnde & antiquas adhuc ſeruat rapinas,& dr̃et declinari in primo caſu Charybdidis ſcm̃ regulam,verum,vt Priſc.oſtendit,dicimus huius Charybdis,ne alterna d.in vtraq; ſyllaba male ſonet,quod et Græci ſolẽt euitare,dicunt.n.Charybdos,non Charybdidos.[Dulychiæ)Dulychium inſula eſt,vbi mons Itachus,in qua Vlyſſes fertur habitaſſe,eoq́. Dulychius dictus eſt,& rates Dulychias habuiſſe dr̃,vt Seru.teſtatur. [Vt quos demiſit) Polyphemus Cyclops ſex Vlyſſis ſocios deuorauit,à quo eſt lumine priuatus,vt iam Hom.auct.oſtendimus.[Vt Leſtrigonias)Antiphates Leſtrygonũ Rex fuit,qui & vnum ex Vlyſſis ſocijs comedit,ad naues,viroſque merſit, p̃ter vna,q̃ Vlyſſem vehebat,vt in 14.ab Ouid.docemur.[Vt quos dux Pœnus) Appianus Alex. in eo,qui Lybicus inſcribitur,libro oſtendit Carthaginienſes quandoq; Acheranorum ſenatum per inducias fidentem puteis immerſiſſet, atque ſaxis obruiſſe. addit vetus interpres Amilcharem tunc Pœnorum ducem fuiſſe, de hac puto poëtam loqui crudelitate licet alij aliter intelligant.[Et velut Icaridos famulæ periere)Cum ex longo errore Vlyſſ.domũ reuerſus eſſet,procos quãplures Penelopen in vxorẽ poſcẽtes,inuenit,quos domeſtici pueri adiuuabant,oẽs Vlyſſ.vna cũ Telemacho filio aggreſſus eſt ſagittis primum mox armis,& Polybum,Pyſandrũq. necauit Melanthius interim caprarum cuſtos ex thalamo procis galeas,Clypeos,&haſtas attulit,quæ arma cum à Melanchio afferri cognouiſſet complicatis aſſeribus,& impoſito pondere ipſum interfecit vt Hom. eſt auct. [Vt iacet) Antheus terræ filius habitus, quia paleſtra, ac robore corporis præclarus ab ipſa terra cum luctatoribus prænebatur,validior reddebatur ab Herc. in pectore præſſus,cum diu ſpirare non quiſſet, occiſus eſt,qui in Lybia apud Lybin Coloniam regnum obtinuit,vbi & hortos Heſperidũ fuiſſe ſatis ex Plinij & Solini auctoritate conſtat, in vrbe Tigenua ſepulchrum habuit, q̃ Sertorius perfodi iuſſit,qui,ſi Plutarcho credimus 60. cubitorũ corpus inuenit Str. aũt tibiam 60 cubitorũ [Gabinij teſtimonio)cõperiſſe ſcr.Sertorium qui poſtea inſtauratorum tumulo famã,honoremq́. eius adauxit,Tigennam quoque ſcribit Plut. Herculem cognouiſſe,quæ Syphacẽ genuit,à quo vrbs à matris noĩe dicta condita eſt.[Aenio)Thebano & Herculem dicit Thebis natũ,qui vt expoſuimus. Antheũ interfecit. Aonia,inquit Lact ab Aone filio Neptuni,vel à mõte Bœotię nam ipſa eſt Aonia,quæ & Bœotia,quæ & Thebę. ZAR.

SCYLLA).i.monſtrũ illud marinũ [Vorax).i.deuorãs naues.Charybdis aliud monſtrum,& periculũ maris Siculi aduerſa Scylle,quia.vt dr̃ Aen.3.Dextrũ Scylla latus læuum implacata Charybdis Obſidet. [Eripuere rati).i.claſſi periclitati. [Dulychiæ).i.qua vehe- ASC.

bantur Dulychij vt Vlyſſ. & ſocij eius. Et vt alij ſocij Vlyſſ. [Quos Polyphemus) Cyclops ille, Aetneusq́. paſtor. [Demiſit).i.deorſum miſit,& ingurgitauit. [In aluũ vaſtã) i.valde amplam. eſt aũt aluus receptaculum ſordium,& excrementi. Et ſup. vt & alij Vlyſſis ſocij. [Qui ſubiere) i.intrauerunt. [Manus Leſtrygonias).i.Leſtrygonũ, qui in Italia humanis carnibus veſcebantur. Et ſup. Romani. [Quos dux Pœnus).i.Punicus,ſeu Carthaginiẽſis Annibal [Merſit vndis putealibus) Vt.ſ.pontem faceret ſuper Gelium fluuium. Et ſup. quibus. [Fecit aquas canas).i.ſubalbidas. [Puluere).i.limo arenoſo. [Eiecto).ſ. põdere cadauerum Et ſup. pereas. [Velut periere famuli procidiq́. Icaridos).i.Penelopes Icarij filiæ, cuius famuli nonnulli,& proci interẽpti ſunt tandẽ ab Vlyſſ. Et vt ille è famulis, videlicet Melanthius. [Qui dabat procis arma).ſ.ta. haſtas,& totidẽ Clypeos,& galeas. [In).i.contra. [Caput domini).ſ. Vlyſſ. Et ſup. pereas, aut iaceas victus, vt Antæus ſup [Luctator iacet fuſus ab hoſpite Aonio).i Herc. [Qui erat mirum) i.mirabiliter, vt ſit mirum pro mire, aut interiect. eſt ſtupentis. [Victor cum cecidiſſet).i poſtquam ceciderat,& terram matrẽ ſuã contigerat, donec ipſum leuatum de terra inter bracchia compreſſum expirare coëgit.

Ut quos Antæi fortes preſſere lacerti.
Quosq́ue feræ morti Lemnia turba dedit.
Vt qui poſt longum ſacri monſtrator iniqui
Elicuit pluuias victima cæſus aquas.
Frater vt Antæi quo ſanguine debuit, aras
Tinxit, & exemplis occidit ipſe ſuis.
Vt qui terribiles pro gramen habentibus herbis
Impius humano viſcere pauit equos.
Et duo diuerſi ſub eodem vindice caſi
Temporibus, Neſſos, Diſſimaniq́ue gener,
Vt pronepos Neptune tuus, quem reddere vitã,

ZAR. * Et

VT quos Antæi) Nunc illorũ imprecat mortẽ, quos certamine Antæus interemit, multos.n. externos eũ occidiſſe Dio. eſt auctor. [Lẽnia turba dedit) Lẽnienſes mulieres cum Veneris ſacra eſſent auerſatæ, irata Dea eis tetrũ immiſit odorẽ, vt Apollonij interpres Hellanici auctoritate ſcribit, cumq́. Lẽnij viri in Thraces bellũ agerent, tandem victores magnã pellicum turbã ſecũ duxere, quam cum vxore ferre non poſſent iniuriã, vnanimes decreuerunt viros occidere, quos vt ſtatuerant, ad vnũ interemere, pariter & Thraces mulieres, filiosq́ue metuentes, ne paternam vlciſcerentur iniuriam. non tñ tantæ immanitatis fuit Hypſipyle, quæ ſola patri Thoanti pepercit, eamq́. ſeruauit. [Vt q. poſt longũ) Praſillus, ſiue, vt alij volunt, Thraſyllus, non longe fuit ab Aegypto, qui Buſyridem docuit poſſe facile pluuias aridæ regioni inſerre, ſi humana corpora mactaret, in ipſum aũt Praſillum auctorem primo Buſyris periculum fecit, vt ex vetuſtiſſimo diſcimus interprete. ſatis tñ conſtat Dio. auct. Buſyridem Aegypti regem hoſpitum fuiſſe cæde ad ſe accedentium graſſantem ab Hercule enecatum, licet defenſoriam Buſyridis ſcripſerit Iſocrates,& virum iuſtum videri velit. [Frater vt Antæi) Pygmalion tyrannus Antæum quendam fratrem habuit, ſolebat hic hoſpites necare, eodem poſtea modo ipſe finiuit vitam, vt vetus ſcrib. interpres. [Vt qui terribiles) Diom. dicit, qui equos humanis paſcebat corporibus, hunc Herc. ſuis equis tradidit edendum, vt docuimus. Tyridam vibem in Thracia Dio. tenuiſſe ſcr. Plin. [Temporibus Neſſus) Ad Euenum amnem Neſſus portitor fuit, quo Herc. cum Deianira eũ perueniſſet, eam tranſductam violare voluit, verũ ad Herc. ſagitta occiſus eſt, vt ſuperius ſumus interpretati. [Diſſimaniq́ue gener) Eurytus Oechaliæ rex Diſſimani gener filiam Ioleo Herc. promiſſam denegauit filij hortatu, indignatus aũt Herc. euerſa ciuitate Eurytum interemit,& Iolen ſuſtulit, vt Seru. oſtendit: Dio. Herculem Euryti equos abegiſſe,& Iphiclum, qui ad inueſtigandos equos in Tirynthem venerat, ex alta turri pcipitaſſe in quem locum, vt ſi equos ſpectare poſſet, aſcenderat. [Vt pronepos Saturne tuus) De Hip. intelligit, qui Saturni pronepos fuit. Saturnus.n. Neptunum filiũ habuit, qui Theſeũ ex Aethra Pitthei genuit, ex quo & Amazone natus eſt Hip. ab Aeſculapio Dianæ precib. vita donatus, quẽadmodũ oñdimus, volũt nõnulli Corynetũ filiũ Vulcani intelligere, cũ à

Theſeo

Theſeo īterfectus nuṅq̄ reuixerit.de quo Dio.in 5.poëta aūt dicit quēdā mortuū olim,quē Aeſculapius vidit efflare vitā,vt Hip.accidit,nō aūt meo iudicio rectè locus ille pōt itelligi.

ET vt)Sup.ij perierūt.[Quos fortes lacerti).i.fortia brachia.[Antæi).ſ.filij terræ,prius quā ab Herc.victus erat.[Preſſere).ſ.luctando.Et ſup.vt perierunt viri in Lemno.[Quos turba Lēnia) i.Lemniadum i.mulierum ex Lēno.[Dedit ſecè).i.quaſi oēs morti.Et ſup. pereas,vt Praſillus,ſeu Thraſillus.[Monſtrator iniqui ſacri).i.de nece humana,quod mōſtrauit Buſyridi,vnde in Georg.Aut illaudati neſcit Buſyridis aras.[Eluit poſt).i.pluſculos,aut,vt Cald.legit,poſt lōgum tp̄s.[Aquas pluuias).i.pluuiales,exiſtens.[Victima cæſa) .ſ.ad morem,quem docuit.Et ſup.pereas [Vt frater Antæi).ſ.Pygmalion.[Tinxit) ſ imbuit aras.[Sāguine,quo debuit).ſ.de proprio [Et occidit ipſe ſuis exemplis).ſ.quæ in alios exercuerat.[Vt qui terribiles)Ordo eſt.Et pereas ſup.[Vt impius) ſ.Diomedes Thracius. [Perijt)Interēptus ab Hercule.[Qui).ſ.Diomedes.[Pauit equos terribiles).ſ.feros.[Viſcere humano).i.carnibus humanis.[Pro herbis habētibus).i.loco herbarum habentium. [Gramen).i.illam ſpeciem herbæ,ex ſanguine humano,vt ſentit Seruius,naſcentē.Et pereas.[Vt Neſſus,& gener Dexameni).i.Eurytus,aut Epiclus ſup.perierūt.[Cæſi) Aut Cæſi, ſup.ſunt diuerſis temporibus.[Ab vno vindice).i.exterminatore monſtrorum .ſ.Hercule. ASC.

Ipſe Coronides vidit ab vrbe ſua:
Vt Scynis,& Scyrō,& cum Polyphemone natus
Quis ue homo parte ſui, parte iuuencus erat:
Quique trabes preſſas ab humo mittebat in auras
Aequoris aſpectus huius, & huius aquas.
Quæque Ceres vidit læto pereuntia vultu
Corpora Theſea Cercionea manu
Hæc tibi quæ precibus iuſtis mea deuouet ira,
* Eueniant, aut his non leuiora malis.
Qualis Achemænides Sicula deſertus in ora.
* Troica cum vidit vela venire, fuit:

COronides) Aeſculapius Coronidis ex Apolline filius,vt in 3.Met.Oui.tradit [Vt Scynis,& Scyron)Scyronē Theſeus in locis Megaræ habitātē è ſummo loco i mare pcipitauit, à quo ſaxa Scyronia nomē ſumpſere.nō aliter,q̄ ipſe perijt, viatores occidebat, vt Diod. narrat longā Plut.ī Theſeo de Scyrone ſcribit hiſtoriā [Et cum Polyphemone natus) Procruſtes Polyphemonis filius in eo loco terræ Atticæ,quę dicitur Curdalus,viatores inuſitato ſupplicio ſuſtollebat,in lectica nanque eos ponebat, quod ſi longiores erant,parte ſupereminente amputabantur ſi vero breuiores, pedibus diſtendebant, vnde & nomen habuit,hunc Theſeus,vt docet Dio.interfecit.[Quique homo parte ſui)Vt ex fabulis notum iam omnibus eſt,Paſiphaë Taurū amauit.quo Dædali arte potita eſt.mōſtrumq́ue peperit Minotaurum, qui vſque ad humeros Taurus, cætera hominis habebat reddit nobis Diod cauſam,cur tam turpi Paſiphaë exarſerit amore,atque Minoën quotannis ſolitum ſpecioſiſſimum Neptuno Taurum ſacrificare, cumq́ue omnium pulcherrimū à Paſiphaë amatum non ſacrificaſſet,iratus Deus vxori furorem immiſit,vt cum ipſo Tauro concumberet,vnde Minotaurus natus, quem Minos in labyrintho à Dædalo fabricato habebat,ac humano Athenienſium ſanguine,vt monſtrauimus,paſcebat. [Quique trabes preſſas)Diodori monumenta teſtantur Scyronem quendam in Iſthmo habitaſſe, qui nouo genere admodum immani homines occidebat, duorum enim brachia duabus flexis pinis alligabat,& eas dimittebat,vi autem corpora diſcerpebantur, ſed ipſe à Theſeo non æque finem vitæ facere eſt coactus,cum filia Menalippum ex Theſeo genuit,auct.Plut.[Quęq́. Ceres vidit) Cercyonem Arcadem in palæſtra Theſeus iuxta Eleuſinam Cererem ſuperauit,vt Plut. ſcribit,& ab Ouid.in 8.Met. tangitur: Cercyonis letum vidit Cerealis Eleuſi. [Qualis Achemænides)Fuit Adamaſti Ithacenſis filius Achemænides vnus ex Vlyſſ ſocijs, vt in 3. Æneid. Virg. canit,qui in Sicilia relictus eſt quando impias Polyphemonis manus Vlyſſ.euaſit,cumq́. Aeneas in Siciliam applicaſſet,hunc ſquallidum immiſſaque barba ſupplicem,benigne accepit,ſicut etiam Ouid. prodidit.

ZAR.

* Eueniant

* Troia.

ASC. ET pereas v. ſup. per j ON prunetuus pronepos.ſ. Corynetus.[Quem ipſe Coronides vidit reddere v tam).i emori ab vrbe ſua Et pereas.[Vt Scynis & Scyron,& natus cum Polyphemone).i.Procruſtes,& ſup. is. [Qui erat parte ſui homo,& parte ſui iuuencus).i. Taurus,vt Minotaurus,quos omnes Theſeus Herculis imitator deleuit. Et pereas, ſup. vt is.ſ. Monychus,qui mittebat in auras ab humo trabes preſſas. Iuuen. Aut quantas iaculetur Monychus ornos [Aſpectans aquas æquoris huius,& huius).i.vtrinque prominentis. Et pereas ſup.vt.[Corpora Cercyonea).i. ipſius Cercyonei interempti à Theſeo. [Quæ Ceres vidit læto vultu) Quia iuxta templum Cereris Eleuſine perierunt.[Pereuntia manu Theſea) Pro Theſeia.i. ipſius Theſei. [Ira iuſtiſſima).i. quam iuſtiſſime in te ſuſcepi. [Deuouet).i. imprecatur tibi. [Hæc).ſ. mala prædicta,& mala ſup. non leuiora iſtis malis euenient ti bi. [Qualis Achemænides) Ordo eſt. Et ſis talis.i. miſerrimus, & famelicus. [Qualis fuit Achemænides) Comes infelicis Vlyſſi, vt dicitur 3. Aen. [Deſertus in ora).i. extrema regione.[Sicula).i.Sicilienſi.[Cum).i. quando. [Vidit vela Troica).i.Troiana, hoc eſt naues Aeneæ venire.ſ.ad littus, vbi in ſiluis latebat ob timorem Cyclopum.

ZAR. • Qualis erat. * vt. BInominis Iri) Hom. 18. Odyſſ. Arnæū ſer. quendā à matre ſic vocitatum, immenſæ magnitudinis extitiſſe,qui loquax, & ridiculoſus à iuuenibus Irus dicebatur,mendicitate inſignis, vt in epiſt. Ouid. tradit: Irus egens, pecorisq. melāti° auctor edēdi. [Quiq. tenēt pontē) Iuuen. pariter, & Mar.docēt pauperes,& mēdicos ſolitos ad pōtes permanere, vt eſcā à tranſeuntibus peterēt,hanc nunc infeliciſſimam viuendi rōnem dicit, eumq. in inimicum imprecat

• Et qualis necnon fortuna binominis Iri,
Quique tenent pontem, qui tibi maior erit.
Filius * & Cereris fruſtra tibi ſemper ametur,
Diſtituatque tuas ſæpe petitus opes.
Vtque per alternos vnda labente recurſus,
Subtrahitur preſſo mollis arena pede:
Sic tua neſcio quæ ſemper fortuna liqueſcat,
Lapſaque per medias effluat vſque manus.
Vtque pater ſolitæ varias mutare figuras,
Plenus inextincta conficiare fame
Nec dapis humanæ tibi erunt faſtidia, quaque
Parte potes. Tydeus temporis huius eris

[Filius vt Cereris) Hunc oēs locum meo quidem iudicio falſo interpretantur,hiſtoriamq. peruerterunt,cum de Triptolemo,aut Aſterio intelligunt: Plutum enim dicit,cuius in Theogonia Heſiodus hanc fabulam refert, cum Iaſio in templo,quod fuit in Tripoli Cretæ ciuitate Ceres concubuit,ex quibus Pluto natus eſt, qui opulentia interpretatur. diues quicunque hunc adibat,efficiebatur, ideo nunc poëta imprecatur mendicum in inimicum vitā,& quod ſi forte Plutum adiret,cupit vt ab eo ſpernatur,cui &odio ſit.hunc verū ſenſum rectamq. fabulam eſſe oino affirmare haud dubito,quam ēt Valla præceptor meus approbauit. [Vtq. pater ſolitæ) Autolyci cōiux Eriſichthonisq. filia Dryops, parē is ſemper eſurientis Cereris ira,cuius ſacratā quercum ſucciderat,famē leuabat,ſua Neptuni auxilio mutatione modo in equam,modo in bouem,& in litem qnque, cuius precio (vendebat.n.)ſe pater paſcebat,tādem proprios artus fame compulſus comedit,vt in 8.Met. Ouid.eſt auct. [Nec dapis humanæ) Tydeus Oenei regia filius,vel,vt alij Martis,& Althææ,ſiue vt placet Seru.Euryboeæ in bello Thebano à Menalippo letali vulnere percuſſus eſt,cuius mor būdos caput ad ſe deferri iuſſit,quod Capaneus è veſtigio in ipſius Tydei conſpectum portauit,quo viſo lætatus Tydeus,cerebrum dentib. corroſit,vt Stat.in 7.Th ſer. Porph.ā nō à Capaneo,ſed Amphiarao caput Menalipi allatū memoriæ prodidit,additq. Palladē, quę è cœlo deſcēderat,vt immortalem Tydea faceret cum vidiſſet ipſum caput rodere inimici,adeo abhorruiſſe facin°, vt ſe auerterit,noluerit q. immortalitate Tydea donare,quare pcatus Tydeus eſt deā.vt ſaltem ipſam Diomedi filio tribueret,quā & ipſe aſſ q minime potuit.

ASC. NECNON) i.& etiam ſup.ſis talis,qualis fuit fortuna Iri mendici notiſſimi.[Binomi is).i duo noia habentis,nam etiam Arneus dictus eſt.Et quales ſup.fuēt [Qui tenent pontem)

pontem) i.qui mendicant ſedentes in ponte.de quo Iuuen. Nulla crepido vacat &c.[Qui .ſ.pons [Erit tibi).i.vt tu locum habeas.[Maior)Et ita cum plurimi ſint mēdici,parū tibi detur. [Filius ametur tibi ſemper fruſtra, vt filius Cereris).ſ. Triptolemus,ſup. amatus eſt ab ea,quia in omnem regionem eum miſit,nec vnquam præſentem habuit, & ipſe ſæpe potitus à te.[Deſtituat).i.deſerat ſine hærede tuas opes.[Et vt).i.quemadmodū. [Arena mollis ſubtrahitur).i.paulatim ſubtip ē pede exiſtente. [Preſſo).i.firmiter fixo,& hoc. [Vnda labente per alternos recurſus) i.fluente & refluente.i.vt qui pedem ſuper arenā habet, quā fluxus,& refluxus paulatim excedit,tandem nihil ſub pede reperit. [Sic tua fortuna).i.conditio.[Neſcio quæ).i.quæ tibi forte fortuitu eueniat.[Liqueſcat).i.diſſoluatur,& diffluat. [Et lapſa).i.à culmine ſuo.[Effluat vſq;).i.continue. [Per medias manus,) Hoc eſt ſis diſfortunatus,vt res tibi in manibus pereat,& quam manu tenes,retinere nequeas.[Et id Plenus).i.ſatur,vt dicit Calder.ſed verius.[Plenus).i.turgidus & oppleatus cibis. [Conficiare).i.conſumeris. [Fame inextincta).i.inſatiabili. Vt ſupp. confectus eſt. [Pater) .ſ. Eriſichthon pater.ſ.Taopedis,ſeu Dryopedis. [Soliti mutare).i.per mutationem inducere. [Varias figuras) Quia pater eam vendidit ſub varijs formis. [Nec faſtidia dabis humanæ erunt tibi).i.ne faſtidies veſci carnibus humanis.[Et eris Tydeus).i.ſimilis Tydei. [Huius temporis).i.qui ſit in hoc noſtro æuo. [Ea parte,qua potes).i.quantum ad hoc,quod eſt veſci humanis carnibus, ſicut Tydeus corroſiſſe dicitur Menalippi.

ZAR

Atque aliquid faciat à veſpere ſolis in ortus,
  Cur externati rurſus agantur equi.
Fœda Lycaoniæ repetes conuiuia menſæ,
  Tentapiſque iterum fallere fraude Iouem.
Teq́ue aliquis poſito * tenet vim numinis, opto
  Tantalides tu ſis, * Threiciusq́ue puer.

*teneat
*Tereos atque

Atque aliqd facias)Pelops eſt Hippodamia filios habuit Atreū Tyeſtem Pliſthenē,& ex altera muliere Chryſippum,quem vnice amabat: Atreus aūt Chryſippū à patre ſibi prælatum perſpiciens eū in puteū demerſit,quē Pelops extraxit, mox defuncto Pelope Chryſippo filio ſuorum bonorū hærede inſtituto, Atreus,& Thyeſtes eum interfecere, deceſſerat iā Pliſthenes,duobus relictis filijs, Agamēnone inquā & Menelao,quos Atreus educauit,hinc Atridæ ſunt appellati. igitur Chryſippo ab Atreo, & Thyeſte fratribus enecato,ipſi inter ſe cōuenerunt,vt cui ſignum à deo eſſet,regnum obtineret, agnā Mercurius aureo vellere in gregem Atrei poſuit,vt quod ſecutum eſt facinus videret, oderat.n.Pelopis genus pp Myrtilij filij mortem ex palæſtra ab ipſo Pelope interempti. Merope autem Atrei coniux,hanc agnam in Thyeſtis gregem tranſduxit, quem propter inceſtū amabat, quod cum Atreus percepiſſet,ipſam occidit.à Thyeſte facto conuiuio, tres Atrei filios ei eluendos dedit,quo ſcelere Sol dicitur ab Occaſu in Ortum ſe reuocaſſe,& Pleiades conuerſæ, vt Pherecydes, & Virg. tradunt. [Fœda Lycaoniæ) Lycaon Arcadiæ Tyrannus,vt apud Ouid.in 1 Met.eſt videre,humana corpora pro epulis præbere conſueuerat,ad quem Iupiter mortali ſumpta effigie ſe cōtulit,cui Moloſſum partim aſſum.partim elixū appoſuit, vt deinde,ſi humanam carnē non cognouiſſet & ipſū n occideret fama nanq; Deū eſſe erat. Iupiter tanto perſpecto ſcelere. Lycaonem in lupum mutauit,vnde & nomen tenet λύ κος enim græce lupus eſt. legitur & de alio euſdē nominis Priami filio apud Hom. [Teq́. aliquis poſito)Senſus eſt,velim itaq; & cupio,vt eo modo in deorū cibum præberetis,quo Pelops à patre Tantalo eſt appoſitus,cuius humerum Ceres,quin comederet non ſe abſtinuit,Vt in principio expoſuimus,de Tantalo ſatis locuti [Tu Threicius q́ puer)Pandion Athenarum,rex Prognen,& Philumelam filias genuit, quarum Prognen Tereo Thracum tyranno deſpondit, cumq́ue progne inuiſere parentem, & ſororem geſtiret, à quibus per quinquennium abfuerat, ipſi Tereus morem geſſit, nam Athenas nauigauit, vnde Philumelam, ad ſororem abduxit, cuius forte illectus pulchritudine, inceſtum commiſit, & ipſi Philumelæ,ne crimen palam faceret ſorori,linguam abſcidit,eamq́ue in ſilua reliquit,quę proprio ſanguine tāti mali his tantum verbis Prognen certiorem reddit. τηρεὺς με ἔφθειρε

Tereus me corripuit, quo ſit vt adeo Progne hac re grauaretur vt & ſororem ad ſe curarit occulte venire, filiumq́ patri edendum appoſuerit, cui de filio interroganti reſponſum eſt, In ventre, quod quæris, habes, quare cum gladio vxorem & ſororem inſectaretur, deorum miſeratione in aues omnes ſunt conuerſi. Progne in hirundinem, in luſciniam Philumela, Tereus in vpupam, in phaſidē, vero Itys Terei & Prognes filius, vt in fabulis ab Ouidio longa commemoratione refertur.

ASC. AVT facias aliquid) .ſ. tale, quale fecit Thyeſtes, qui proprios filios edit. [Cur) Id quamobrem. [Equi Solis externati) .i. pauentes in aliam partem agantur turſus. [A veſpere) .i. ab Occidente. [In Ortus) .i. ad Orientem, quia Sol indignatur retroceſſit. Vnde eſt illud, Nec tam auerſus equos Tyria Sol iungit ab vrbe. [Et tu repetes conuiuia fœda) .i. obſcœna menſæ. [Lycaoniæ) .i. ſuper quam Lycaon Arcadum Rex hoſpitum à ſe occiſorum carnes ponere ſolebat, donec ab Ioue in lupum verſus eſt, quando eum fallere voluit, vnde addit. [Et tentabis) .i. conaberis. [Iterum) .i. ſicut Lycaon. [Fallere fraude) .i. per fraudem. [Iouem) .ſ. à te hoſpitio ſuſceptum. & ego opto, vt aliquis tentet. [Vim numinis) .i. diuinitatis conuiuarum. [Te poſito) .i. appoſito ad menſam, ſicut Tantalus filium ſuum Pelopem dijs appoſuit, dicit tamen Calderinus ſupra nō eſſe damnatum ob hanc cauſam, ſed quia deorum ſecreta reuelauerat. [Vt ſis Tantalides) .i. ſimilis Tantalidæ .i. occidaris à patre, & apponaris ſicut appoſitus eſt Pelops. [Et tu ſis puer) .i. filius [Tereos) .ſ. regis, qui filium ſuum Ityn, aut Itym comedit, & cum eum ſæpe peteret, reſpondit mater, Quod petis, intus habes. quo cognito mutatus eſt in vpupam auem fœdam.

Et tua ſic latos ſpargantur membra per agros,
Tanquam quæ patrias detinuere vias.
Aëre Perillæo veros imitere iuuencos,
Ad formam tauri conueniente ſono.
Vtque ferox Phalaris lingua prius enſe reſecta,
More bouis Paphio clauſus in ære gemas.
Dumque redire voles æui melioris in annos,
Vt vetus Admeti decipiare ſocer.
Atque eques in medij mergare voragine cœni,

ZAR. ET tua ſic largos) Vulgatiſſimum eſt quéadmodum cū Æetes Cholcorum rex Medeæ pr̄ Iaſonē perſequeretur, q aureum vellus, & Medeā ſue ripuerat, diſcerptus, dilaniatusq́. p membra fuerat Abſyrtus à Medea ſorore in Ambracia, quo pr̄ dum filij corporis partes colligeret, retardaret, qua crudelitate Iaſon periculū euaſit. ſunt Abſyrtides inſulæ ab Abſyrto nuncupatæ, vt Ruff. Feſti indicat carmē Ionij. Si qua rate rurſum cærula Currat æquora, vt fons cymbam producat in ortus, Abſyrti cautes, & crebras protinus artes Inueniet. [Aëre Perilleo) Fuit Phalaris Agrigentinus crudeliſſimus tyrannus, idemque, & deſertiſſimus, quod eius teſtantur epiſtolæ, cui Perillus taurum Aeneum ianuam à latere hn̄tem donauit, vt in eo igne ſuppoſito homines exureret, vnde & ipſos bouis voces æque editu ros affirmauit, ſed Phalaris in numeris artifice primo experiri, quod docuerat, voluit, vnde in 3. de triſt. Ouid. ait, Pro quibus inuentis, vt munus munere penſes: Da precor ingenio præmia digna meo. Dixerat, at Phalaris, pœnæ mirande repertor. Ipſe tuum præſens Imbue, dixit opus, Nec mora monſtratis crudeliter ignibus vſtus, Exhibuit geminos ore gemente ſonos. [Vtq. ferox Phalaris) Circunſeptus à ſuis Phalaris, quo modo Perillum, reliquosq. multos interfecerat, defunctus eſt reſectus prius lingua. alij autem lapidibus eū occiſum dicunt. volunt nonnulli Phalarum annos 64. ante vrbem conditam fuiſſe. Euſ. vero Tulli Hoſtilij temporibus apud Agrigentinos tyrannidem exercuiſſet ſcr. qui filium, vt Euſtathius in 7. Aeth. tradit, comedit. [Paphio) Cyprio. eſt Paphos Cypri oppidum auct. Plin. [Dumq. redire voles) Peliā filiæ, Medeæ ſuaſu interfecerunt, quæ eum in iuuenilem ætatem reddere promiſerat, vtq. magis aggrederent pietatis cauſa ſcelus, arietē ſuis medicamentis in agninam formā reſtituit, renouatis antea Aeſonis Iaſoni patēti annis, quare omnes impias in partem manus immiſere præter vnam Alceſtē, occiſo autem Pelia altam me... ta turrim conſcendit, votum Lunæ peracturа prædicans, vnde Iaſonem dato ſigno pa

trui

trùi mortis certiorem fecit, qui ipſum in patriam admittere obſtinatiſſime negabat, vt in 5. D.o.& in 7. Met. Ouid. declarant. [Atque eques in medij) Triplex de lacu Curtio legitur hiſt. nam Portilius ſcr. terram dehiſſe. quod ad haruſpices ex ſenatuſcõſ. delatum eſt, qui reſponderunt deos manium poſtulationem poſtulare. i. ciuem fortiſſimum eodem mitti, tum quendam Curtium fortem virum armatum equo ſe in eum lacum præcipitaſſe, eiuſq. corpus ita diuinitus humaſſe. eo facto locum coijſſe, qui à Curtio nomen habet. Piſo autẽ in annalibus tradit Bello Sabino inter Romulum inquam & Tatium, Metium Curtium Sabinum fortiſſimum virum, cum Romulus cum ſuis ex ſuperiore parte impreſſionẽ feciſſet, in paluſtrem locum, qui in foro tum fuit, receſſiſſe, atq; ad ſuos in Capitolium recepiſſe, & ab eo lacum nomen inueniſſe. Corn. & Luct. perhibent eum locum fulguratum, &ex ſenatuſconſ. ſeptum eſſe, idq. à conſule Curtio factum, cui M. Genurius collega fuit, Curtium appellatum. poteſt & de Amphiarao intelligi, vt nonnulli volunt. qui & ipſe loco nomen dedit. nam vbi hiatus terræ eum abſumpſit, teſte Ser. hiatus Amphiarai dictus eſt.

ET tua membra &c.) Tanquã ſup. ca. ſ. Abſyrti fratris Medeæ. [Quæ detinuere). i. imò rata ſunt. [Vias patrias). i. ipſius Aetæ regis Colchorum inſequentis filiam ſuam Medeam cum Iaſone aufugientem. [Aere Perilleo) Commentarij huius loci erant penitus transportati, ſed cum difficultate ad ſuum locum reducti ſunt. Ordo autem eſt. [Et imitere) i. velim aut precor imiteris. [Veros iuuencos ęre Perilleo). i. factos de ęre Paphio, ſeu Cyprio, ſicut Perillus Athenienſis Phalaridi tyrãno fecerat, & primus in eos intruſus ſupplicata atrocitatis dedit, & hoc ſono cõueniẽte ad formam Tauri, ita vt nõ humana, ſed taurina vox emittatur per os Tauri ærei, ne forte Tyrannus ad pietatem humano gemitu contrahi poſſit. [Et clauſus in ære Paphio). i. Cyprio. [Gemas more bouis, vt). i. quemadmodũ. [Phalaris) Tyrannus ille Agrigentinus ſup. gemuit intruſus in eũdem bouem à ſocijs in quem prius Perillum intrudi fecerat, & hoc. [Lingua reſecta). i. amputata prius enſe. [Et dum tu voles redire in annos melioris æui). i. iuuẽtæ. [Decipiare). i. decipiaris [Vt) ſupple deceptus eſt. [Socer admeti). ſ. Pelias. [Vetus). i. qui in ſomno ſenio ſperabat venire in annos iuuentæ arte Medeæ, quæ eum decepit. Aut tu. [Eques). i. inſidens equo, vt Curtius Romanus. [Mergare). i. immergaris. [In voragine). i. ſpec. [Cœni medij) .i. quod fit in medio foro.

Dummodo ſint facti nomina nulla tui.
Atque vtinam pereas, veluti de dentibus orti
Sidonia iactis Graia per arua manu.
Et quæ Battiades fecit, fraterque Meduſæ,
Eueniant capita vota ſiniſtra tuo.
Et quibus exiguo eſt volucris deuota libello:
Corpora proiecta quæ ſua purgat aqua.
Vulnera torque feras, quot dicitur ille tuliſſe,
Cuius ab inferijs culter abeſſe ſolet.
Attonituſque ſeces, vt * quos Cybeleia mater
Incitat ad Phrygios vilia membra modos.

ATque vtinam pereas.) Ad perquirendam Europã ſororẽ dura lege à patre miſſus eſt Cadmus, ne domum abſq; ſorore reuerteret, qua non inuenta Apollinẽ conſuluit, q. cũ, vbi bos requieuiſſet, vrbẽ cõdere iuſſit. itaq; Thebas in Bœotia ędificauit, antea tñ ſocijs ex proximo loco ad hauriendam aquã, vt ſacrificaret, miſſis, qui cum reditũ tardarent, miratus Cadmus ad eos ſe cõtulit, quos oẽs ab angue marito enecatos eſt conſpicatus, quem magno labore interfecit, cuius dentes Palladis iuſſa ſeminauit, à qbus ſtatim fratres armati orti, qui mutuis concidere vulneribus, quinque duntaxat ſuperſtitibus, vt in 3. Met. Ouid. eſt auctor [Sidonia) Phœnicia. Sidonem. n. reſte Trogo Pompeio, ſiue Iuſtino lib. 18. Phœnices condidere, quod à piſcium vbertate Sidonia appellauere, nam pęnices piſcem Sidon vocant. [Et quæ Battiades) Callimachus Cyreneus vt in principio docuimus in Apolloniũ Rhodiũ diſcipulũ inuectus eſt. [Meduſæ fraterq.) Quaſq; in cũ imprecatus eſt calamitate, poeta in Ibidẽ optat. Battiades Callimachus ideo dictus, qa Battus Cyrenas cõdidit, à quo Cyrenẽſes. Battiadæ nũcupatí, vt Romulidæ à Romulo Romani, ita & Cecropidæ

A S C.

Z A R.

* quod

dæ Athenienſes à Cecrope. [Et quibus exiguo eſt volucris) Periphraſticos ibidẽ dicit. [Vulnera totque feras) Menedẽmum tot in bello Troiano vulneribus confoſſum vetus ſcr. interpres, vt tantilla corporis pars nõ ſit reperta, vt ferrum poſtea execrarẽtur, nec eius inferijs more maiorũ adhibendum exiſtimarint, ſed poſſumus etiam de Oſiride intelligere, q adeo in minutiſſimas partes à Typhone fratre dicitur conciſus, vt ſolũ cultrum in inferijs adhiberi non oportuerit. hunc Aegyptij pro deo colunt. hanc apud Appianum de rebus Aegyptijs, Plut. & Ariſtidem Smirneum hiſtoriam legere poteris. [Attonitusque ſeces) Mos erat, Vt Cybeles ſacerdotes virilia amputarentur, cuius rei cauſam hanc tradit Lact. Deum, inquit, mater amauit formoſum adoleſcentem, & eũdem cum pellice deprehenſum exectis virilibus ſemiuirum fecit, & nunc à Gallis ſacerdotibus ſacra eius celebrantur. Ouid. quoque in Faſt. eandem fermè rationem affert, licet Diod. diuerſam ſcripſerit hiſt. [Cybeleia mater) Cybele à monte Phrygiæ nomen habet, in quo colebatur vel a Cybelo ſacerdote, alij ἀπὸ τῦ κυβιςᾶν τὴν κεφαλὴν .i. à capitis rotatione, quod proprium eſt ſacerdotum, vt Ser. ſcr. quæ aut hæc fuerit Cybele in 4. hiſt. Diod. oſtendit. [Ad Phrygios modos) Ad modulatus ſonores quales in Phrygia edebantur, vbi primo culta eſt.

ASC. DVMMODO).i. ſic tñ, vt. [Nulla nomina).i. monumenta, & laudis, ſeu tituli ſint tui facti .i. dummodo non conſequaris æternum nomen, ſicut Curtius Romanus cõſecutus eſt, qui ob ſalutem patriæ ſe dijs manibus deuotum in ſpecum præcipitauerat. [Atque vtinam peas. veluti) Sup perierũt. [Orti de dẽtib.).ſ. draconis. [Iactis manu Sidonia).i. ipſius Cadmi Sidonij [Per aura gra a).i. vbi libenter naſcebantur ex dentibus. [Et vota ſiniſtra).i. nociua, & contraria [Quæ) i. qualia. [Battiades).i. Batti filius Callimachus, & frater Meduſæ fecit. [Eueniãt capiti tuo).i. omnis imprecatio Callimachi in Apolloniũ eueniat in caput tuum, & ſup. vota ſiniſtra eueniãt capiti tuo. [Quibus volucris).i. auis. [Eſt deuota).i. p deuotionẽ, & imprecationem effecta. [Modico libello).i. imprecatorio .i. paucorũ verborum. [Quæ) ſ. volucris, vt cornix ex Coronide facta [Purgat ſua corpora aqua proiecta. [Imminente).ſ. pluuia. Tum.n. vt Maro, inquit, ſtudio videas geſtire lauandi. [Et feras tot vulnera, quot ille dicitur tuliſſe).i. accepiſſe. [Ob cuius inferias).i. dũ ei inferiæ celebrantẽ. [Culter ſolet abeſſe).i. vt Oſiris, vt declarat Cald. [Et tu Attonitus).i. ſacro furore captus, & ſtupefactus. [Seces).i. circũcidas. [Membra vilia).i. pudẽda tua ad nihil vtilia cultro lapideo, vt ſup. ſecant Galli ſacerdotis matris deum Cybeles. [Quos mater Cybeleia).i. ipſa Cybele, ſeu Cybeles. [Incitat ad modos).i. numeros, ſeu rhythmos, ad quos fiunt choreæ. [Phrygios).i. frequentatos à Troianis, ad quos dicitur illud, tympana vos, buxuſq. vocat &c.

Deque viro fias, nec fœmina, nec vir, vt Attis,
Et quatias molli tympana rauca manu,
Inque pecus magnæ ſubito vertare parentis,
Victor vt eſt celeri, victaq. verſa pede.
Solaque Limone pœnam ne ſenſerit illam,
Et tua dente fero viſcera carpat equus.
Aut vt Caſſandræ dominus, non mitior illo,
Saucius ingeſta contumuleris humo.
Aut vt Abantiades, aut vt * Lirneſius Heros,

ZAR. DEque viro) Attis à Cybele dilectus in Phrygiam naui delatus eſt, quo in loco numinis, inſtinctu pudẽda ſibi amputauit, comiteſq. Cybeleios. ſumptis ſacrorum inſtrumentis ad eius ſacra celebrãda, hortatus eſt, mẽtemq. furore vexatã, q poſt longã defatigat onẽ fuit ſopore ſolutus, ide à Cybele in gremio ſuſceptus, eumq euitari corporis damna mẽte agitare cœpiſſet, pñtæ abſentia, ſuaſq lamentatus ærumnas miſerrime defleuit, vt autem Dea puerum ſibi dilectum à talibus luctibus remoueret, vnum de leonibus ſuis miſit, qui puerum perterrefaceret, quo terrore exanimatus in nemora Cybeleia ſe conijciens, ibi eſt perpetuus dr æ min ſter effectus, vt Catulli indicat carmen. Super alta vectus Attis celeri rate maria, Phrygum vt nem u citato cupide pede tetigit: Adijtq. opaca ſiluis redimita loca Deæ Stimulatus vt furenti rabie vagus animi, Deuoluit ilicet acuto ſibi pondera ille, & q ſequunẽ.

* cognomen

ſcr.

ſcr. tamen Diod. in 4. Atym Phrygium adoleſcentem, quem papam dicebant à Cybele amatum, quæ ex eo enixa eſt, cumque hoc parentes Cybeles cognouiſſent Atym & nutrices interfici iuſſere, inſepultosq; abijci, quid ſit deinde ſecutum, tu te perlegere poteris, locum oſtendiſſe ſufficiat. [Inq; pecus magnæ) Vt iam expoſuimus Atalanta ab Hippomene curſu ſuperata, in leonem vna cum victore verſa eſt, tum Veneris ira, tum etiam quia in templo Cybeles deorum matris concubuiſſet, cuius leonibus currus ducitur. [Solaq; Limone) Limo Hippomenes ex Atalanta filia à patre in adulterio deprehenſa, equis diſcerpenda eſt tradita, cuius etiam mentio facta à nobis eſt. [Aut, vt Caſſandræ dominus) Caſſandra Potidea Theſſaliæ pars eſt vbi Caſſandrus dominatum dicitur habuiſſe, qui in ſuos nimium ſæuiens, ab eis ſaxis obrutus eſt vt a veteri accepimus interprete. [Aut, vt Abantiades) Perſeus Abāte genus ducēs, ex Oetæo enim natus eſt Cecrops, qui Methionem genuit, à quo Methionidæ nuncupantur, huic Canace filia fuit, quæ Abantem peperit, vnde Abantiades dicti ſunt Calchodon huius filius fuit, qui habuit Elpenora, ex quo natus eſt Acriſius cuius Danaë filia fuit Perſei mater. acceperat ab oraculo Acriſius, vt a filiæ nato eſſet expellendus, quare Danaën in turrim, ne è quoquam grauida fieret, incluſit, ad quam Iupiter in auream pluuiam mutatus ſe contulit, eaq; potitus eſt, quæ Perſeum peperit vt lib. 3. Carm. Horat. indicat veram ſecutus hiſtoriam, incluſam Danaën turris ahenea, robuſtæq. fores & Virgilium. canum triſtes excubiæ numerant ſatis nocturnis ab adulteris, ſi non Acriſium virginis abditæ cuſtodem pauidum Iupiter, & Venus riſiſſent: fore enim tutum iter & patens conuerſo in precium deo aurum per medios ire ſatellites, & quæ ſequuntur. Scribit tamen Simonides Danaën à Præto patruo non Ioue compreſſam. Acriſius autem in arcam Danaën, & Perſeum concluſit, quam in mare proiecit. Danaë itaq; & filius in Seryphon inſulam deuenere, in qua Polydectes Magnetis filius dominabatur, licet Menander Ditem dicat, cuius verba conſolatus Apollonium Plut. in morte filij refert Ditis conſolantis Danaën. hic Polydectes, ſiue Ditis in vxorem Danaën accepit: Perſeaque non aliter, quam filium amauit, quem poſtmodum in occidētem, vt Gorgonas interficeret, miſit, quas à Mercurio talaribus, Petaſo, & galea acceptis, & ſuperauit, & à Vulcano falce ex Adamāte facta, vt Hyg. tradit. Hæ vno tantum oculo vtebantur, tresq; numero fuere Hiſtiorei ex certo filiæ, eximiæ pulchritudinis, Euryale, Stheno, & Meduſa omnium natu maxima, addunt & aliqui quartam Scyllam: quibus, vt diximus interemptis: Perſeus Meduſæ caput abſtulit, quos ſaxeos homines afficiebat, hanc multi auctores fabulam memoriæ prodiderunt, pter Ouid. & Hyg. quare, vtpote omnibus perſpicuam totam recenſere deſiſtimus, vnum tamen te latere haud volo. Diod. in 4. innixus auct. Gor. in occidēte pugnaciſſimas mulieres fuiſſe à Græcis Amazonas appellatas, quas labore maximo Perſeus ſuperauit, docet & Pomp. Mela has Gorgonides inſulas in Oceano Aethiopico poſitas tenuiſſet, tradit Lac. Perſeū, & Danaen in Italiam delatos, vbi Ardeam Perſeus ædificauit. [Lyrneſius heros) Hanc abūde ſuperius fabuloſam narrauimus hiſt. de Telepho inquam, quem Auges mater ex Herc. peperit in ſilua, vbi a paſtoribus inuentus regi Theutranti dono datus, loco filij ab eo tractatus eſt. hic Theutras regionem Lyrneſium ſibi parentem habuit: vnde Telephus ipſius regis hæres Lyrneſius dictus eſt.

ET fias de viro, nec vir, nec fœmina) Vt Atys ſup. factus eſt, qui genitalia ſibi amputauit, & ita ſpado factus, nec vir, nec fœmina fuit. [Et quatias tympana) i. inſtrumenta, extenſa pellem, quæ concutitur. habentia, nam à τυμπανίζω, quod eſt extendo dicitur tympanum rauca. i. rauce ſonātia. [Manu molli) .i. flaccida, vt eunuchus. i. emaſculatus eſt. [Et vertare in pecus magnæ parentis) i. matris deum, hoc eſt in leonem, vt. ſ. Hippomenes victor Atalantæ, eſt ſup. verſus, & ipſa Atalanta victa celeri pede [Eſt verſa). i. mutata. [Et ne ſola Limona) Filia Hippomenes. [Senſerit illam). i. notam pœnam .i. punitionem adulterij ſui, quam dedit equinis dentibus dilacerata. [Equus carpat &). i. etiam tua viſcera. [Dēte fero) .i. feroci, & immani, vt Caſſandreus dominus. [Et tu ſaucius) .i. vulneratus. [Contumuleris). i. ſepeliaris & obruaris. [Humo). i. terra. [Ingeſta) .i. ſuperingeſta [Vt dominus Caſſandreus) .i. Caſſandrus, qui viuus in terra defoſſus perijt, contumuleris inquam exiſtens non minor. [Illo) .ſ. domino, hoc eſt tyranno Caſſandreo .i. Macedonico. A S C.

Cæſus in æquoreas præcipiteris aquas.
Victima vel Phœbo ſacras macteris ad aras,
Quam tulit à ſæuo Theudotus hoſte necem.
Aut te deuoueat certis Abdera diebus,
Saxaque deuotum grandine plura petant.
Aut Iouis infeſti telo feriare triſulco,
Vt ſatus * Hippomene, Doſithoëſque pater.
Vt ſoror Authonoës, vt cui matertera Maia eſt,
Et temere optatos, qui male rexit equos.
Vt ferus Aeolides, vt ſanguine natus eodem,
Quo genita eſt, liquidis q̃ caret Arctos aquis,
Vt Macedon icta eſt rapidis cũ coniuge flammis,
Sic precor ætherei vindicis igne cadas.

ZAR. Victima vel Phœbo) Theo. Tragicus poeta de Phyloctete ſcr. quemadmodũ morſus à ſerpẽte diu dolore vexatus ſibi manũ iuſſerit amputari, vt in 7. Aeth. ſcr. Euſtathi⁹. is cũ atrocem nimiũ de Mneſarcho rege ſcripſiſſet Tragœdium, ab eo cũ fugiſſet in Apollinis templum ibidẽ occiſus eſt. auctor vet⁹ interpres. Theodotus eſt dactilus, e, & o, per ſynæreſim coeunt in vnã ſyllabã, vt in 1. Il. apud Hom. apud Iuuen. Grãmaricus, rhetor, geometres, pictor, aliptes. Apud propertiũ. Hoc eodẽ ferro ſtillet vterq; cruor [Aut te deuoueat certis Abdera) Mos admodũ inhumanus apud Abderã Thraciæ ciuitatem fuiſſe legitur ſolebant. n. homines ſacrificare, diriſque imprecationibus execrare, ac lapidibus obtuere exiſtimantes mala omnia ciuitati imminentia hoc diro piaculo ꝓpulſare, vt Calli. refert. fuit ex hac vrbe Demo. Abderiter phil. [Aut ſat, Hip) Nunc fulmine ictos memorat. & Preſterem dicit Hip. ex Atalanta filium, qui patrem interfecit, propter ſororem ab eo tam crudeliter occiſam, deinde à Ioue eſt fulminatus, vt vetus memorat interptes. [Theſiphyleſque pater) Athrax Theſſaliæ rex pater Hippocamæ, quam Pirithous duxit vxorem, primus apud Athracas artem magicam docuit, vñ Athracaia ſcientia magica eſt appellata, ideo Stat. Athracia rubet arte labor. is igitur, cum filiam Iupiter compreſſiſſet Theſiphylem, quæ etiã Thyon eſt appellata vnde Ariſtarchus Thyades ſacrificantes Baccho, & ab Orpheo Myſe nuncupata, & ob eam cauſam à ſe reiecisset, Io. ictus fulmine obijt, vt Lact. & vetus interpres ſcribunt. [Vt ſoror Authonoes) Semel Inus, & Authonoës ſoror, Cadmi, & Harmoniæ filia à Iou. compreſſa, Bacchũ in ventre habuit, quod ægre ferẽs Iuno in anum ſe trãsformauit, & Semele perſuaſit, vt a Ioue peteret, vt cum ea, ſicut ſolet cum Iunone, concumberet, quod ſi nõ denegaretur, ab eo ſe amari cognoſcet, ſi minus id faceret, amorem fictum docuit. per ſtygem paludẽ iuratus Iup. promiſit pellici, quod peteret, daturum, quæ pernicioſi conſilij inicia Iunonis connubiũ experiri velle dixit. Iup iureiuran. aſtrictus abnuere minime, quin faceret, potuit, quare eam fulminauit. nil enim aliud Iuno interpretatur, quã aër: Iupiter vero ignis qui aere percutit, & ita dr̃ concumbere cum Iuno Iup. habes auct. Ouid. in 4. Met. & in 4 ac 5. hiſt. Dio. [Vt cui matertera Maia eſt) Ait Porphyrius apud Hom. Hellanici hiſtorici teſtimonio in primo Atlanticon, ex 7. Pleiadibus, ſex cum deis, vnam cum mortali rem habuiſſe. Iouem quidem ex Thaygete habuiſſe Lacedæmona, ex Maia Mere ex Electra Dar. Nept. autẽ Alcyo. compreſſiſſe, vnde Lycon natus. Martem cum Stero coiuiſſe, vnde Oenomaus genitus. Meropem vero Siſyphum compreſſiſſe. vnde Glaucus natus eſt ergo. [Cui matertera Maia eſt) Siſyphi filium dicit Porphyr. qui cum Deos deteſtaretur, Iouis fulmine occidit, cui matertera Maia eſt, hãc Simonides vt, inquit, Proclus in Pind. Oria appellauit, merito, inq;, q̃m in mõte Arcadiæ Cylene cõpreſſa Mere. edidit. [Et temere optabat) Phaëton Solis, & Clymenes filius, cũ ab Epapho Ius, & Iou. nato degener dictus eſſet, per certiſſima ſigna id cognoſcere voluit, matri iuranti verum Solis eſſe filium fidem nõ adhibens, quare in cęlũ ad patrem ſe cõtulit, à quo, vt curſum ſuum gubernaret, accepit, & ſi eo inuito. nam inuiolabilem paludem iurauerat antea filio, quidquid peteret, cõceſſurum vehebatur itaq; Phaëton equorum ignarus moderator per cœlum, quare equi deuiarunt, vnde in Iouis pręſto fuiſſet auxilium totus terraꝶ orbis comburebatur, nam Phaëtontem fulmine occidit, qui in Erida fluuium decidit, quẽ ſorores flentes in electrũ verſæ ſunt, vt in 1. & 2. Met. Ouid. narrat.

* Hippomen.

[Vt

[Vt ferus Aeolides) Salmonei Aeli filij temeritatem in 6. Aeneid. Virg. cecinit, hic folium ſibi perforatum extruxit, in quo vehebatur, vnde crepitus ingentes prodibant, & aquā per foramina emittebat, prædicans tonitrus & pluuias, vt deus, edere quem Iup. fulminauit. [Vt ſanguine natus eodem) Iſmeneus Lycaonis in lupum mutati filius, patrem imitatus Deos floccifacere voluit, ſed à Ioue fulminatus interijt, vt vetus ſer. Interpres. [Vt Macedon icta eſt) Macedo, vt in Iliade apud Homerum ſcribit Porphyrius, ſicuti Marſias ſcribit Hiſtoricus Iouis, & Aetræ filius, totam obtinuit Thraciam, à quo Macedonia eſt appellata, ex hoc duo nati ſunt filij ex muliere incola, quam ille ſibi aſciuerat, Pyreus & Aemathus, à quibus duæ extructæ ſunt ciuitates in Macedonia Pyrea, & Aemathia, hi duo cum vxore Macedon in proprio exuſti ſunt thalamo.

ASCENSIVS.

AVT tu cæſus,) Id eſt occiſus. [Præcipiteris in aquas æquor).i. marinas, vt ſupp. præcipitatus eſt. [Abantiades).i. Perſeus nepos abantis, qui in fiſcella cum matre expoſitus eſt. [Vt Heros Lyrneſus).ſ. Telephus, ſupp. præcipitatus eſt. [Vel mactetis) Exiſtens Hoſtia. [Sacra).i. dicata Phœbo vel. [Sacra).i. execrabilis more Maſſileb. in Gal. quondam, qui puerum per annum nutritum tempore ſupplicationum mactant cum imprecatione imprecantes. ſ. omne malum, quod toti prouinciæ immineret in illum puerū ſacrum. i. execrabilem conuerti, vel ſup. fetas necem. [Quā Theudotus).ſ. rex Bactrianorū. [Tulit ab hoſte ſuo) .ſ. Arſace Parthorum rega, à quo occiſus eſt. [Aut abdera) Vrbs illa Thraciæ. [Deuoueat te certis diebus).ſ. initio anni, quo deuotum lapidibus obruere ſolebat. [Et ſaxa plura grādi) .i. quam grandinis decidere ſolent ſuper tecta, & eſt comparatio Virgiliana lib. 5. Vbi ab Entello ſic Dareta percuſſum canit. [Peiant).i. obruant, & impingant. [Te deuotū).i. morti deſtinatum. [Aut feriare telo triſulco Iouis).i. fulmine, quod triſulcum eſt, ad ſignificandum triplicem Iouis poteſtatē, in cœlo, in terra, & ad inferos, ſicut Neptuni poteſtas ſignificatur per tridentem, & Pluto per Cerberum tricipitem. [Infeſto).i. tibi vim inferente, quaſi ab te ipſo. [Vt) ſup. percuſſus eſt Situs H pomoo, aut vt alij legunt. [Hippomene).ſ. Preſter nomine. [Et vt pater Doſithoes).ſ. Atrax. [Et vt ſup. percuſſa eſt Soror Autonoes) .ſ. Semele, quę petens cum Ioue coire, vti Ioue ſolet. in ſpem fulminis coiens extincta eſt in grauida Baccho, quē in vtero geſtabat, &. [Vt) ſup. percuſſus eſt is. ſ. Porphyrio. [Cui Maia eſt matertera) Quia ſoror matris eius Stopis & vt Phaeton ſup. [Qui texit male equos).ſ. Solis patris ſui. [Optatos).i. expoſtulatos. [Temere).ſ. temerarie, & incōſulte. Et ſup. percuſſus eſt. [Aeolides).i. Aeoli filius. ſ. Salmoneus. [Ferus).i. impius in deum, & crudelis, vt 6. Aeneid. late docemur, &. [Vt) ſup. percuſſus eſt, aut perijt. [Natus eodem ſanguine quo arctos) i. vrſa genita eſt. [Quę) ſ. vrſa. [Caret aquis lictos) Quia cum ſit iuxta polum ab ea arctium dictum, nunquā ab eo longe diſcedit, & ita nō putatur à ruſticis immergi aquis marinis, vt cetera ſidera. [Vt Macedon).ſ. regina Macedoniæ. [Icta eſt cum coniugem).i. marito ſuo. [Flammis validis).i. vehementibus. ſ. fulminis. [Sic precor cadas igne).ſ. fulminis. [Vindicis, ætherij).i. cœleſtis. ſ. Iouis.

Prædaque ſis illis, quibus eſt Latonia Delos,
Ante diem rapto non adeunda Thraſo.
Quique verecundæ ſpeculātem membra Dianæ,
Quique Crotopiadem diripuere Linum.
Ne ue venenato leuius feriaris ab angue:
Quàm ſenis, Oeagri Calliopeſque nurus.
Quā puer Hypſipyles, quā qui caua primus acuta

ZAR. PRædaque ſis illis) Thaſus iuuenis a Latona dilectus eius tēplum in Delo maturiſo adijt, & canes eum diſcerpſerunt, quare peſtis immiſſa eſt, reſpōſum ab Apolline cā ſed iri poſſe, ſi canes nō admitterent, vt interpres vetus docet. Sit. tradit religioſum eſſe

Cuſpide ſuſpecti robora fixit equi.
Ne ue gradus adeas Elpenore cautius altos,
Vimque feras vini quo tullit ille modo.
Tãq. cadas domitus quã qſquis ad arma vocantẽ
Inuit inhumanum Thiodamanta Dryops.
Quàm ferus ipſe ſuo perijt mactatus in antro,
Proditus incluſæ Cacus ab ore bouis.

in Delo canes alere. [Quique verecundæ) Ariſtei & Antonoes Cadmi filius fuit Actęõ, Ianthius ẽt nũcupatus, Ouid. cũ iuuenis placido compellat Iã-thius ore. cũ hic venatione feſſus in valle Gargaphiam ſe recepiſſet, Dianã, ceterasq. eius comites lauãtes in fonte conſpexit, ne aũt id quãque mani feſtaretur, in eius facię Diana aquam eſt fonte proiecit inquiens. Nũc tibi me poſito viſam velamine narres, ſi poteris, narrare licet. ſubito nanque in ceruum eſt conuerſus, & à proprijs canibus laceratus in 3. Met. abunde, & feſtiue hanc habes fabulam. [Quique Crotopiadem) Crotopus rex Argiuorum fuit, qui Apollinem Typhonis cęde pollutũ expiauit, huius filia Pſamate, cum qua Apollo concubuit, de quo compreſſu genuit Linum, ac mox editũ partu expoſuit, quod Apollo indignanter accipiens in ſuæ iniuriæ vindictam iniecit monſtrũ, à quo infantes per vrbẽ paſſim abſumebantur, & è ſinu matrũ direpti, quod monſtrum delecta iuuentute, Chorœbus occidit, vt in 1. Theb. Stat. narrat. [Ne ue venenato) Orpheus Apollinis, & Muſæ Calliopis filius, ſiue vt alij, Oeagri muſicus egregius vxorem habuit nomine Eurydicẽ, quam vnice dilexit hanc ad ripas Hebri fluminis in Thracia ſpatiantem cum Dryadibus Ariſteus paſtor violare voluit. ea fugiens pede ſerpentẽ calcauit, qui reuolutus in eam venenato morſu interemit, vnde Orpheus ad inferos iuit, ibidem que Plutonem, & Proſerpinam adeo cantu mulſit, vt ipſam impetrauerit, hac tñ conditionẽ, ne eam quo vſq; ad ſuperos perueniſſet, reſpiceret, nõ potuit ſe Orpheus abſtinere, quin dilectam coniugem reſpiceret, quare rurſus ad inferos eſt ducta Cœlibem ex eo Orpheus vitã agere cõſtituit, quo fit, vt multas mulieres eius petentes nuptias ſpreuerit, poſtremo à mulieribus orgia Bacchi celebrantibus lapidibus occiſus eſt. cuius caput à ſerpẽte penè comeſum in ſaxũ ab Apolline dr̃ mutatum, vt Ouid. in 10 & 11. Met. & in 4. Georg. Virg. alijq. plures ſunt auct. [Quã puer Hypſipyle) Lemnias Hypſipyle, quæ Thoanti patri pepercerat ab omnibus Lemniadibus mulieribus perſecuta, in fugam ſe dedit, quę capta ad Lycurgum Græciæ regem ducta eſt, qui filium Ophelten ei nutriendum dedit, cum autem ſeptem reges Thebas excidendas peterent, vbiq; fontes & flumina ſunt ſiccata, Langia fonte excepto, quam rogantibus regibus Hypſipyle oſtẽdit, depoſito quem ſinu habebat puero Ophelte, qui interim à Dracone eſt interemptus. qua orbitate Lycurgus iratus dirum ius in Hypſipylem exercuiſſet, ni à Græcis fuiſſet prohibitus, dictus eſt inde Opheltes Archemorus, nomen enim lacrymabile Archemorus, eo q̃ primus occiſus eſt at cum ab oraculo admoniti eſſent græci non prius Thebas poſſe peruenire, qui Archemori manes placaſſent ludos funebres conſtituerunt, de quibus victores apij corona inſigniban tur, & lupi poſtea celebres ex quatuor agonibus Iſthmi. Stat. & Lact. & plerique alij auct. [Quàm qui caua parimus acuta) Ingentem equũ gręci Troiano bello cõſtruxerunt, quẽ armatis militibus implerũt, & ante Troiam bello ſimulare in patriam reditu reliquerunt. cum Troiani à Sinone grato perſuaſi in honorem Palladis exſtructum, intra vrbis mœnia receperunt, & ſi antea ſacerdos Laocoon Neptuni inſidioſum equum eſſe ſonitu armorum, quem percuſſerat telo, indicauerat. hunc Neptuno ſacrificantem duo angues abſumpſerunt, pariter & duos filios, eo q̃ equum læſerat, vt in Aeneid. Virgilius oſtendit ſed non veram eſt ſecutus hiſt. Virgilius commentum potius, vt Troianos excuſaret. ſi Seruius credimus, qui Laocoontem Euphorionis teſtimonio Neptuni ſacerdotem fuiſſe tradita, qui poſt Græcorum aduentũ lapidibus occiſus eſt, eo q̃ ſacrificijs eorum non prædixerit aduentum. poſt aſcendentibus Græcis cum Nept. ſacrificare vellent. Laocoon Thimbræi Apollinis ſacerdos ſorte ductus eſt, vt proprio carente ſacerdote de morte fieri ſolet. hic piaculum commiſerat ante numinis ſimulacrum cum vxore coeundo, quare draconibus immiſſis, vna cũ filijs perijt. [Ne ve gradus adeas) Ad Circem Vlyſſ. quandoq; peruenit, quæ cum diu eſt morata, vbi Elpenor

vnus

vnus ex ſocijs nimio vino per ſcala deſcendens,collū diſcitūs ſreg ſſe,[illegible] Hom in O[illegible]. [Tamq. cadas domitus) Thiodamantis cædes ad Herc. facta hoc modo habetur, olim H[illegible] duxerat coniugem Deianiram Oenei filiam,diuerſabatur Calydone apud Oenea in cōniuio forte Concilium Archithelis filium Oenei pincernam, qui ei manibus fœdam aquam infuderat,cū percuſſiſſet,inde cū vxore ab uit Deianira,ſecum & Hyllum filium abducens, cumque perueniſſet ad Euenum fluuium, Neſſum centaurum occidit,vt memorat Archilochus. hinc cum in Dryopiam perueniſſet Hyllo puero famelico,eum cum Licha pædagogo ad Thiodamantem miſit, vt exiguum cibum præberent,q cum abnuiſſet, tapro vno boue ab Herc. mulctatus eſt,quem ſacrificauit,ac deinde comedit. Thiodamas aūt ad Dryopū ciuitatem ſe contulit,eosq. ad bellum excitauit aduerſus Herc. qui inita pugna ad tantam perductus eſt difficultatem,vt etiam vxore ob armare coactus ſit,ipſe vero in māmilla ſaucius fuerit,qui poſtremo Thiodomantia ſuſtulit,& eius filium Hylam excepit, & gentē hac vniuerſam duxit Trachina Theſſalicam ciuitatem habitandam, & Oetam montem accolere compulit Phocidos abſtulit etiam partem illinc propter latrocinia (erat .n. gens ſuapte natura latrocinijs ſtudēs, quemadmodum Pherecydes in 4. refert hiſt.) Idq. inſuper addit Pherecydes, q Dalydora Danai filia ex Peneo fluuio peperit Dryopa, à quo Dryopes appellati,qui Spechium fluuium accoluerunt, huiusq. rei meminit & Callim. aiuntq. nonnulli propterea,& omnibus malis hominibus adiutores adiungebant,ſe ſocios, amouiſſe Herc. ſicut & Thiodamanti ſuccurrerant,& hanc oblata occaſione in eos Herc. animaduertiſſe,alij autem ferunt Parnaſſum montem Dryopas accoluiſſe,inſignis improbitatis homines,& ab Herc. debellatos traductosq. fuiſſe in Peloponneſum. Dryopas vero appellatos à Dryope Lycaonis filio & Diæ, quæ filia fuit Lycaoniæ, hæc ex Apollonij dicimus interprete. [Quam ferus ipſe ſuo)Cacus Vulcani filius,ex Herc. armentis duas boues dr̄ furatus, quas ex Hiberio interfecto Geryone abduxerat Euryſthei regis iuſſu, easq. in antrum Auentinum,quod incolebat: auerſas,ne veſtigia furtum manifeſtarent,traxit, quibus fruſtra diu quæſitis Herc. iter capere decreuit. Forte autem bos & antro mugitum dedit aliarum boum illecta voce,quare reuerſus Herc. fraudem Caci detexit, quem ex ore flammas euomentum & ei ne boues reciperet,renitentem,interfecit, & ſumptis bobus abijt.

ET ſis præda illis canibus,quibus).i.propter quos.[Delos Latonia).i.vbi Latona Dianam,& Apollinem peperit.[Eſt non adeunda).i.adiri non debeat.[Thraſo rapio).i.ablato à regione viuentium.[Ante diem).ſ.vltimam periodi,& ſias præda illis canibus.[Qui diripuere ſpeculantem membra Dianæ verecundiæ).i.viſæ nudæ.ſ.Actæona.[Et qui diripuere Linum Croto).i.nepotem Crotopi.[Ne ue).i.vel ne.[Feriaris).i percutiaris,aut mordearis leuius ab angue venenato. [Quàm nurus Oeagri ſenis, & Calliopes).i. Euridice. de qua in fine Georg. Virg. [Quam puer).i.alumnus Hypſipyles.ſ.Opheltes filius Lycurgi regis. Et quam ſup. Laocoon ſacerdos Neptuni,qui cum filijs à duobus ſerpentibus occiſus eſt,vt dicitur Aen. 2.[Qui fixit) Trāsfixit. [Primus acuta cuſpide robora caua equi ſuſpect.).ſ.Troiani,vnde ipſe. Aut vlla putatis Dona carere dolis Danaum? [Ne ue) i.vel ne adeas.[Gradus).i.ſcalas.[Cautius).i.prudentius,& circunſpectius. [Elpenore) Socio Vlyſ. qui inde cecidit,& mortuus eſt.[Et feras vim vini) .i. inebrieris prius,quam cadas,ſicut ille.[Tamq. &c.)Ordo eſt.[Et cadas).i.ſuccumbas.[Tam).i.in tantum domitus.[Quam) .i.quantum ſup.cecidit.[Quiſquis Dryops).i.populus ille iuit. [Thiodamanta).ſ. regem ſuum.[Inhumanum) i.negantem alimenta puero Herc.[Et vocantem ad arma).ſ. contra Herculem à quo tādē omnes occiſi ſunt. Et tam cadas.[Quàm ferus Cacus) De quo Virg. lib. 8. & Liu. in 1.[Ipſe).ſ. filius Vulcani,& alios occidere ſuetus perijt mactatus in ſuo antro,exiſtens proditus ab ore [Bouis).i.vaccæ incluſæ,quia vt dicit Virg. cum Herc. abigeret armenta ſua,& boues capte dulcedine pabulorum mugirent,reddidit vna boum vocem .ſ. de ijs, quas Cacus furatus erat, & incluſerat in antrum ſuum. A S C.

A

Quàm qui dona tulit Neſſeo tincta veneno,
Euboicasque ſuo ſanguine tinxit aquas.

QVàm qui dona tulit) Ex Euboëa Herc. in montem Cencon ſacrificaturus ſe contulit, Z A R.

Vel de præcipiti venias in tartara ſaxo,
Vt qui Socraticum de nece legit opus.
Vt qui Theſea fallacia vela carinæ
Vidit, in Iliaca miſſus ab arce puer.
Vt teneri nutrix eadem matertera Bacchi,
Vt cui cauſa necis ſerra reperta fuit.
Lydia ſe ſcopulis vt virgo miſit ab altis.
Dixerat * inuito quæ mala verba Deo.

* inuicto

contulit, & Licham domeſticũ ad Deianirã vxorem in Thrachinam miſit, vt veſtẽ, qua in ſacris vti cõſueuerat, afferret, cui Deianira tunicã venenatã dedit, qua indutus mori coactus eſt, antea tũ Licha veſtis læthiferæ latore, in Euboicũ ſinũ pcipitato, q ſcopulus eſt effectus, & nomẽ ẽt ſeruat. Licha.n.dr̃. Huius ſuperius rei ad ſaturitate meminimus. [Vel de pcipiti venias in tartara) Cleõbratus Ambraciores Plat. lib. de aĩæ ĩmortalitate, qui Phædon inſcribitur, perlecto, è turri in ſaxa præcipitẽ ſe dedit Cic. aũt in Tuſc. q̃ſt. in mare cum ſcr. ſe præcipitaſſe. [Vt qui Theſeæ) Iuſſerat Theſei pr̃ Aegeus, vt alba vela, ſi incolumis à Minotauro reuerteref, poneret, ſin vero abſumptus eſſet, nigra vt Plut. ſcr. Minotauro aũt interempto, præ lætitia Theſeus vela mutare oblitus eſt, qbus ex alta turri ab Aegeo conſpectus, exiſtimãte filium deuoratum, in mare ſe proiecit, vnde & nomen habet, vt multi tradunt. Plin. vero Aegeum mare dictum affirmat è ſcopulo inter Tenedum, & Chiũ, ex eo noie à ſpẽ capræ, q̃ ita à Græcis appellatur repente in medio mari exiliens. [Et Iliaca miſſus ab arca puer) Scamander Hect. filius, qui mortuo pr̃e dictus eſt Aſtyanax, q̃a ei vrbis deueniebat imperium, hũc Vlyſ. capta Troia Græcis interficiendum perſuaſit, ne Troianorum q̃nque vltor eſſet, quate ex alta turri eſt præceps miſſus. Ho. eſt auct. & in Tragœdijs Sen. [Vt teneri nutrix) Semelem Bacchij matrem fuiſſe docuimus, eiuſq. ſororem Ino Athamantis vxorem, quæ Bacchum nutriuit, & ſe in mare viri fugiens furorẽ vna cum filio Palęmone proiecit, quos à Neptuno deos factos ſuperius abũde oſtendimus. [Matertera) Inquit Feſt. matertera patris & matris mihi magna mater eſt, matertera matris ſoror, quaſi mater altera [Vt cui cauſa necis) Perdix Dædali ex ſorore nepos 12. agens annũ, ſerram in exemplum ſpinæ in medio piſcis adinuenit. quare ait Ouid. in 8. Met. Dædalus inuidit, ſacraq́. ex arce Mineruæ: Præcipitem, miſit lapſum mentitus, at illum, Quę fauet ingenijs excepit Pallas, auemq́. Reddidit, & medio volauit in aëre pẽnis, quæ auis Perdix nunc quoq; nuncupatur. in 5. autem Diod. non Perdicem hunc, ſed Talũ appellat, ſerram ſerpentis dentium ſpiſſitudinem imitatum fuiſſe, repertorem ẽt eum ſcr. & rotæ. qua figuli vtuntur, quare à Dædalo occiſum, & ſepultum, quo percepto facinore ab Ariopagitis homicidij damnatum in Cretã veniſſe. Pli. in 7. nat. hiſt, lib. Dædalum ſerrę inuentorem affirmat. [Lydia ſe ſcopulis) Dianæ auxilio potiri Mars non potuit Ilice Ibici Lycij filia, quam deperibat, ea etiam in Deum multa dixit opprobria, quare cõmotus Mars patrem occidit amatæ, cuius morte puella dolens, è rupe ſe deiecit, vt vetus ſcr. interpres.

A S C. ET cadas, aut pereas tantum. [Quam).i. quantum ſup. cecidit, & perijt is. [Qui tulit).ſ. ad Herc hoc eſt Lichas. [Dona).i. tunicam, qua camiſiam vocant, aut ſubtexta. [Tincta veneno).i. venato ſanguine. [Neſſæo).i. ipſius Neſſi. [Et qui tinxerit aquas Euboicas ſuo ſanguine) Quia Lichas in mare Euboicũ ab Herc. præcipitatus eſt. [Vel venias in tartaras).i. deſcendas ad inferos. [De ſaxo præcipiti).ſ. Ambraciæ, promontorio Epiri. [Vt qui legit opus Socraticum).i. a Socrate inſcriptum, ſed à Plat. editum. [De nece).i. de immortalitate animæ, videlicet Cleombrõtus, Et cadas & pereas, aut præcipiteris. vt Agens pater Theſei. [Qui vidit vela fallacia).i. nigra quaſi lugubria. [Carinæ Theſeæ).i. qua Theſeus viuus non mortuus, vt ille putabat, vehebatur. [Et vt Puer).ſ. Aſtyanax filius Hectoris. [Miſſus).i. præcipitatus. [Ab arce Iliaca).i. Troiana. [Et vt nutrix, & eadem matertera Bacchi teneri).ſ adhuc, videlicet Ino ſoror Semeles, quæ in ſe mare demiſit è ſcopulo. Et vt Perdix nepos Dædali. [Cui cauſa necis fuit ſerra) Inuenta, quam inuenit ad ſimilitudinem mandibulæ ſerpentis, cum dentibus ſecare incepiſſet, ob cuius inuentionis inuidiam Dædalus eum neceſſe fertur. Et pereas ſup [Vt virgo Lydia).i. Ilice miſit ſe ab altis ſcopulis. [Quæ dixerat verba mala).i. imprecatoria. [Deo).ſ. Marti inuito.

Fœta tibi occurrat patrio popularis in auro,
Sitque Paphageæ cauſa Leæna necis.
Quiq. Lycurgiden lacerauit & * arbore natum,
Idmonaque audacem te quoque rumpat aper.
Iſque vel exanimis faciat tibi vulnus, vt illi,
Ora ſuper ſæui quem cecidere ſuis.
Vtque idem ſimili pinus quem morte peremit,
Phrygia venator, ſiſque Berentiades.
Si tua contigerit Minoas puppis ad vndas,
Te Corcyreum Creſſia turba petat:
Lapſuramque domum ſubeas, vt ſanguis Alebæ,
Stella Lycoridæ cui fuit æqua viro.
Vtque vel Euenus torrenti flumine merſus

ZAR. FOeta tibi occurrat) Paphagius Epiroticus Ambragię dñ dominatus, qui cũ in agrũ nõ procul ab vrbe ſe ꝯtuliſſet: Leænę catulos ſuos tereti obuiauit, à qua eſt dilaniatus, vt vetus interpres eſt auct. [Leæna) Maſculina in on terminata faciũt in æna fœminina penult. cũ æ diphthongo, vt dracon dracæna, lacõ lacæna, ita leõ leæna. nã leo fecit lea, more latino, ſicut leno lena, vt latinoꝝ pariter, & Gręcoꝝ grãmaticaꝝ eſt opinio. [Quiq. Lycurgidẽ) Butes q & filium eiuſdẽ nõis habuit, in venatione ab apro eſt enecatus, vt vetus ſcr. interpres, Diod. innixus auct. [Idmonaq. audacẽ) Idmõ Apollinis, & Phæretiæ filius. Pherecydes vero dixit Aſteriæ, quæ filia fuit Coronis, & Apollinis, idẽ Pherecydes ait Idmonis filiã fuiſſe Laothoẽm Laothoës Teſtora. Teſtoris Calcãte, alij Abantis illegitime natũ hic vna cũ Argonautis Argon nauim conſcendit, cumq. aliquantum à ſocijs receſſiſſet, ab apro occiſus eſt, vt Orph. & Apollonius teſtantur. [Iſq. vel exanimus) ſolebat Thoas venator arboribus capita ferarum affigere. quandã forte die apro interfecto Dianam fertur allocutus, qui ſub ea in qua erat pride poſitum arbore caput de more, ſopore feſſus iacens à capita apri eſt interemptus, auct. vetus interpres. [Atque idem ſimili) Attis in Berecynto monte, vbi Cybeles ſacra fiebant, cum venaretur. laſſitudine oppreſſus, ſub pinu ſomnum capiẽs, illius arboris perijt pomis, ſicut interpres vetus exponit. [Si tua contigerit) Rege Minoë, vt ſuperius expoſuimus, à Cocalo in Sicilia interempto, eius Cretenſes oſſa in patriam tranſportarunt at tempeſtate in Corcyram inſulam venerunt, qui male à Corcyreis tractati, quoſcunque eorum in Creta venientium in vindictam occidebãt. [Si vero legas) Dorcyreum, oppidum in Sicilia Dorcyreum, vbi male habiti ſunt Cretenſes, qui deinde, vt meritas redderent vices, in Creta inuenti inecabantur, vt vetus eſt auctor interpres. [Lapſuramq domum) Lariſſæi filia Alebe domus dilapſæ ruina diem extremum finiuit vna cũ marito Lycoride, totaq. domo, vt vetus tradit interpres. [Stella) ſecutus Poeta Aegyptiam opinionem, æqua ſtella dixit, nam Aegypti fata in ſtellis eſſe credebant. [Vtq. vel Euenus) Euenus poëta in Lycorbam fluuium decidit, cui & nomẽ dedit, vt vetus narrat interpres, Euenus etiam Martis filius Aetolię rex Marphiſam formoſiſſimã filiam habuit, teſte apud Hom. Porphyrio, quàm poſcentes ad curru'ę certamẽ prouocabat, victorumq capita foribus affigebat. Idas autẽ Apharei filius, re vera Neptuni, à patre ſibi equos ſumens velociſſimos puellam rapuit, quem cum Euenus perſequeretur, comprehendereq. non poſſet, equos, quos habebat, iugulauit ſeque in Lycorbam demerſit, quia ab eo Euenus appellatus, fugiente autem Ida periculum, occurrit Apollo puellam ei rapere volens cumq. ad pugnam conueniſſet, Iupiter Merc. miſit, vt ſibi, quem vellet, eligere puellã, hæc Idam accepit, verita ne ſeneſcentem eam Apollo reijceret.

* ab arbore.

ASC. FOETA). ſ. Leæna. [Popularis). i. in populo vagari ſolita impune, occurrat tibi i aruo patrio & ſit tibi cauſa. [Necis Paphageæ). i. vt fuerat Paphagi regi Ambracię. [Et aper, qui lacerauit). i. lętaliter vulnerauit. [Lycurgidẽ). i. Lycurgi filiũ Butẽ tractũ ab arbore. [Et q. rupit, aut letauit. [Idmona) Qui vltimis ad Argonauticã expeditionẽ venit, & ab Apro in Bithynia diſcerpt⁹ eſt. [Rũpat quoq;). i. ẽt te [Et is). ſ. aper. [Vel). i. ẽt [Exanimus) i. mortuus. [Faciat tibi vulnus). ſ. letale. [Vt) ſup. fecit. [Ill.) ſ. Thoantis, vel alteri ignoto venatori. [Super quem cecidere ora). i. caput cum dentibus. [Suis ſæui). i. apri ſiluestris. Et tu Idem ſis ille. [Quem pinus). ſ. dec. dens peremit ſimili morte ſupple in Phrygia, & ſis.

[Berem

[Berentiades) Venator.i.pereas, vt Attis,& Nauelus ex caſu pini. [Si tua cõrigerit,) Ordo eſt. [Si puppis tua contigerit ad vndas Minoas).i.Creticas. [Tuba Creſſia).i.Cretenſis. [Petat te Corcyreum) .i. quaſi Corcyreum,hoc eſt occidat te vt Sicilienſes omnes Minos occidi iuſſit. Et ſubeas domum lapſuram. [Vt ſanguis Alebæ).i. Alcidice Alebi Lariſſæi filia:[Cui fuit ſtella).i influentia cœleſtis.[Aequa) i.æqualis.[Lycoridæ viro) i.marito ſuo, quia à domo ruente oppreſſi ſunt. Et tu merſus flumine torren.i des nomina aquæ rapide, in qua.ſ.ſubmerſus ſis,vt vel Euentus dedit ſup.nomen Lycorbæ,qui Euenus poſt ea dictus eſt, & eſt fluuius Aetoliæ. vel Tyberinus, à quo Albula in Italia dictus eſt.

Nomina des rapidæ vel Tyberinus aquæ.
Hytracidæque modo defixa cadauere trunco
Digna feras: hominis ſit caput eſca tuum.
Quodq́. ferunt Brotheũ feciſſe cupidine mortis:
Des tua ſuccenſæ membra cremanda pyræ.
Incluſusque necem cauea patiaris, vt ille
Non profecturæ conditor hiſtoriæ.
Vtque repertori nocuit pugnacis Iambi,
Sic ſit in exitium lingua proterua tuum.
Vt ue parum ſtabili, qui carmine læſit Athenas
Inuiſus pereas deficiente cibo.

ZAR. NOmina des rapidæ) Tyberinum regẽ d.q in fluuio merſus,ei nomẽ dedit, vt iam oſtẽdimus. [Hyrracideq́. modo) Hyrracidę duo fuere, alter ab Ho. Aſi⁹ dictus, alter à Vir. Euryalus Hyrtaci filius,q noctu hoſtium caſtra ingreſſus multos enecauit, ipſe vero captus eſt interfectusq́. caputq́. haſta ad Iulũ Aeneę filiũ delatũ. Virg. eſt auct. [Quodq́. ferunt Broteũ) Broteus Iouis filius à ſua turpitudine nomẽ habuit, quare immortalẽ aſſequi nõ valuit, vnde pę dolore,& quia ſeſe contẽni videbat, in ardente pyra mori voluit, vt vetus tradit interpres. Alij hunc Vulcani,& Mineruę filium perhibent,& Erichthonium ẽe appellatum. [Incluſusque necem cauea) Duplex hoc loco hiſt. conſtat, nam vetus ſcr. interpres: Caliſthenem Magni Alex. inepte complexum hiſt. quare in caueam detruſum inedia perijſſe, alij vero tradunt in Alexan. hunc ſcripſiſſe,& ideo fame obijſſet Cherillus ẽe intelligi poſſet, qui teſte ſuper poëtica Horatij Porphyrione, adeo incompte, Alexandri geſta carmine deſcripſit, vt eius 7. tantum verſus ſint approbati. fertur Alex. dixiſſe, mallem apud Hom. Terſites haberi, quam apud Cherillum Achilles, addit etiam Acron ſuper eodẽ Ho. loco Cherillum cũ Alex. pactum, vt ſi bonũ verſum faceret, aureo numiſmate donaretur, ſi malum colaphis feriretur, qui ſæpe maledicendo Colaphis nectus eſt. [Vtque reperto nocuit) Archilocus Lacedæmonis iambici carminis inuentor fuit, licet affirmet Ariſtoteles multo antea genus carminis fuiſſe, qui Tulli Hoſtili temporibus extitit, cui ſumma elocutionis vim fuiſſe in 10. oratoriarum inſtitutionum Quintil. tradit. carminis ab eo in Lycambem ſocerum,& filiam Neobulen editi maledicentia, ambos laqueo obijſſe certum eſt ipſe poſtea, quia nimis ſeuere ſcripſerat, a Lacedæmonis eſt exulatum miſſos, & liber eius reiectus, vt de ſeueritate Val. docet. Plin. aut in 7. ait: Archilochi poëtæ interfectores Apollo arguit Delphis. ex quibus verbis Archilochum occiſum cõiectamus. [Lingua proterua) Proteruus declarat quandam laſciuam libidinem cuius iniuria indictis, & factis, proteruia vero apud veteres ſacrificium fuit. in eo mos erat, vt ſi quid ex epulis ſuperfuiſſet, igne conſumeretur, ſicut apud Macr. in Sat. legimus. [Vtque parum ſtabili) Anaxandrides contra Athenienſes ſcr. vt in 7. Art docet Eutta hius, quos ſanctiſſimas leges habere affirmabat, prauiſſimus aũt vti, quare fame mori eſt coactus. vetus interpres Mæuium dicit, qui & ipſe Athen. carmine lacerauit, à quibus inedia compulſus in carcere extremum diem finiit. Athenæ teſte Var. tres fuere, ab vnis Athenæi, ab alijs Athenauſi, à tertijs Atheneapolitæ.

A S C. ET T feras modo). admodũ Hyrtacidæ [Cadauera digna) ſup. te. [Defixa trũco) Hoc eſt caput tuum ſit eſca hoĩs. i comedatur ab hoĩe. [Et des tua mẽbra cremãda pyræ ſuccenſæ) .ſ. rogo [Quod).i quã rẽm [Ferunt).ſ. plurimi. [Brotheum).ſ. Vulcani & Mineruæ filium. [Cupidine mor.) Quia ob turpitudinẽ ſe contemptũ viderat. [Et incluſus cauea patiaris nece,

nece, vt. ſ. ille). ſ. notiſſimus Cherillus. [Conditor hiſtoriæ). ſ. geſtorum Alexandri Magni. [Non profectutæ) Qui à perijt famem, per quod ſignificatur fuiſſe malus ſcriptor. [Et vt lingua proterua nocuit repertori) ſ. Archilocho inuentori iambi). i. carminis iambici [Pugnacis) .i. mordacis, & ad nocendum inuenti. [Sic) .i. in tuum exitium. i. exterminium, & necem. [Et tu inuiſus pereas cibo deficiente) .i. inedia coactus. [Vt) Sup. perijt Ariſtophanes. [Qui læſit Athenas carmine parum ſtabili) .i. cito abolendo.

Vtque lyræ vates fertur perijſſe ſeueræ,
 Cauſa ſit excidit dextera læſa tui.
Vtq. Agamemnonio vulnus dedit anguis Oreſti,
 Tu quoque de morſu virus habente cadas.
Et tibi coniugij nox prima nouiſſima vitæ.
 Eupolie hoc perijt, & noua nupta modo.
Vtque cothurnatū perijſſe Lycophrona narrant.
 Hæreat in fibris fixa ſagitta tuis.
Aut lacer in ſilua manibus ſpargare tuorum,
 Sparſus vt eſt Thesbis angue creatus auo.
Perque feros montes tauro rapiente traharis.
 Vt tracta eſt coniux imperioſa Lyci,
Quodque ſuæ paſſa eſt pellex * iniuita ſorori
 Excidat ante pedes lingua reſecta tuos.

ZAR. VTque lyræ vates) Ariſtochius poëta carmen tragicum per ſiluam tranſiens meditabatˉ, cui ſerpens, & arbore cuius folia pcuſſerat, decidēs manū momordit, quare extremū diem obijt, vt vetus narrat interpres in 7. Aeth. tradit Euſtathius. Carcinus tragic9 poëta, cuius Alope adultera filia fuit, de Cercyone ſcripſit q cū meditaretur, à ſerpente morſus deceſſit. [Vtque Agamēnonio) Oreſtes, vt iam oībus conſtat, interfecta matre furore correptus fuit, inde liberatus cum per ſiluam iret. à ſerpente occiſus eſt. [Sit tibi coniugij) Eubolus, vel Eupolis Athenienſis comicus poëta Medillam duxit vxorem, cū qua prima nocte, qua ɔcubuit, mortuus inuentus eſt, ſi veteri credimus interpreti. [Vtque Coturnatum) Lycophrones in poëtica duo floruerūt. alter dicta Caſſandræ ſcripſit, alter, cuius nūc fit à poëta mētio, tragicus. ex his vnus, q Pleiades ſunt appellati. ab inimico ſagitta veneno illita traiectus interijt. auctor eſt vetus interpres. [Cothurnatum) Cothurnus calciamenti genus vtrique pedi aptum, quo tragici vtebātur, comici aūt ſocco, vt docet Seru. [Aut lacer in ſilua) Echion ex Cadmi filia Agaue Penthea genuit, q ſacra Bacchi auerſatus. à matre aprū eum eſſe exiſtimante, occiſus eſt, vt in 3. Met. legimus. [Auo angue) Cadmum dicit in anguem verſum, cuius Agaue filia Penthea peperit. [Perq́ feros montes) Antiope Nyctei filia, quā m Iupiter in Satyrum mutatus corripit, fugiens Nyctei minas defugit in Sicyonē ad Epopea, vbi peperit Zethum & Amphiona, quos in Cithærone monte apud quoſdā paſtores depoſuit. Nycteus igitur ob audaciam filiæ triſtatur rogauit Lycum, ne deſpiceret ipſam. quāobrem in Sicyonē profectus cū exercitu Lycus Epopea occidit. abſtulit captiuam Antiopen traditq́. eam Dircæ vxori cuſtodiendam, vtpote fratris ſui filiam, hæc rurſus fugiens capta traditur à filijs ſuis Amphione, & Zetho, quibus paſtor, qui eos aluerat, rem oēm præteritam memorat, quod cum cognouiſſent matrem ſuam eſſe, ipſam cuſtodiunt: Drycen vero agreſti tauro ligantes decerpſerunt, vnde Plaut. in Pſeudulo, eras quaſi Drycen olim, vt memorant, duo gnati Iouis deuinxere ad Taurum, inde Lycum agreſſi ſunt, vt dicerent Antiopem vellem tradere, quorum mentem cum nouiſſet Lycus, nam Merc. impediuit, quo minus ipſum occiderent; Lycoq́. rem aperuit, & tempus fuge datum, & perinde effugit, vt interpres Apollini ſcribit. Probus aū: in Perſeum aliter hanc tradit hiſtoriam, nec nos præterit Ho. in Odyſſea Antiopem Aſopi filiam memoraſſe. [Quodq́. ſuæ paſſa eſt) Superius memorauimus à Tereo Philumela ſtupratam, & linguam reſecta, ne ſcelus pro palā fieret, ea vero ſanguine in linteo rem omnem annotauit, quem ad Prognem ſororem miſit à qua Itys filius appoſitus pro epulis à patre eſt comeſus, qui omnes in aues ſunt mutati.

* inuiſa.

ASC. ET vt vates ſeuerę lyrę). ſ. alter Ariſtophanes fert̄ perijſſe. [Sic deſtera læſa ſit cauſa tui excidij)

excidij) .i. mortis tuæ [Et vt anguis dedit vulnus Oreſti Agamemnonio).i.Agamẽnonis filio.[Cadas tu quoque).i.etiam tu.[De morſu habente virtus) .i. venenum. [Nox prima coniugij ſit tibi nouiſſime).i.vltima vitæ . Eupolis.ſ.poëta comicus Græcus,qui comœd à veterem ſcripſit.[Perijt hoc modo) i.prima nocte. [Et noua nupta) .i. coniux eius.[Vtq;).ſ.hiſtoriographi narrant.[Lycophrona).ſ.poëtam.[Cothurnatum).i.altiloquium ſ.perijſſe ſagitta aduerſarij.ſic ſup.[Hæreat ſagitta fixa in tuis fibris).i.præcordijs . [Aut ſpargare in ſilua lacer).i.dilaceratus manibus tuorum. [Vt ſparſus eſt Thebis creatus auo angue) .ſ. Pentheus à matre diſcerptus , cuius auus Cadmus factus eſt . Et traharis per feros montes tauro rapiente) .ſ. te. [Vt coniux imperioſa Lyci) .ſ. Dirce tracta eſt a filijs Antiopæ . [Et quod philumela pellex inuita).i.coacta eſſe pellex. [Suæ ſorori).ſ.progne . [Eſt paſſa lingua) ſ.ſua.[Reſecta).i.amputata.[Excidat) .ſ. ex ore tuo ante pedes tuos,de quare in Buc. mentio fit .

ZAR. COgnitor vt tardæ)Cynaras cypriorũ rex cum Myrrha filia deceptus rẽ habuit, quo detecto facinore,eã ſtricto enſe p Arabiã eſt inſectatus vbi vrbem à filiæ noĩe appellata condidit, q̃n ſui nominis arborem eſt deorũ miſeratione mutata,vt iã explicuimus cognitor, & traditor legi abſq; menda põt. [Inque

Cognitor vt tardæ Blæſus cognomine Myrrhæ,
Orbis in innumeris inueniare locis.
Inque tuis opifex . nati quod fecit Achæo,
Noxia luminibus ſpicula condat apis.
Fixus, & in duris carparis viſcera ſaxis.
Vt cui Pyrrha ſui filia fratris erat.
Et puer Harpagidæ referas exempla Thyeſtæ,
Inque tui caſus viſcera patris eas.

tuis opifex) Achæi plures fuerunt,quorũ hic vnus , de quo nunc agit,in cuius per hortum ambulantis capite agmẽ apum inſedit,quod cum expellere vellet, eorum aculeis acie oculorum dicitur priuatus,vt tradit verus interpres.[Fixus & in duris)In Theogonia, & in 1. Georg. Heſiodus Iapetum ſcribit filios Promethea habuiſſe , qui prouidentia interpretatur , & Epimethea , qui improuidentia , ad Promethea mulierem Pandoram nomine Dei cum vaſculo,in quo omnia incluſa erant mala,miſere, at Prometheus fraudem præuidens illud non recepit , ſubdola vero puella denuo eo abſente,Epimetheo obtulit , qui imprudens vas aperuit,vnde veſtigio morbi omnes euolarunt,præter ſpem, quæ in labijs aſſiſtebat dolij,vt ipſa pariter effugeret. non id ſine ratione fingitur, vnde in miſeria conſtitutis remedium ſpes eſt . hanc puellam Epimetheus compreſſit , vnde Pyrrha & Deucalion nati ſunt, quorum patruus Prometheus in Caucaſo monte patitur. nam iecur eius vt recenſuimus ab aquila deuoratur.[Et puer Harpagidæ) Nullus ad hũc diem iudicio meo rectè eſt hanc interpretatus hiſto. quam ſic accepimus ex Herod. in primo hiſtor.ſententia,nec non Iuſtini in primo Trogi compendio, Cyaxarem Medorum regem filium habuiſſe nomine Aſtyagẽ,ad quem defuncto patre peruenit imperium habuit hic filiam , quam Mandanem appellauit,quæ ei per quietem tantum vrinę facere viſa eſt, vt omnem ipſius vrbem oppleret,atque vniuerſam Aſiam inundaret,quod ſomnium cum magis expoſuiſſet,quæ ſunt interpretati , contempſit eſt , inde Mandanem viro maturam viſum eſt alicui Medorum non tradere,ſed Perſæ euidem Cambaſi eodem quoque anno,quo filiam collocauerat,viſionẽ alteram vidit,videbatur ei ex filiæ genitalibus , quæ totam occuparet Aſiam, vites enaſci: quod viſum cum interpretibus retuliſſet,edoctus eſt filiam, qui pro ipſo regnaret , parituram,quare exterritus è Perſis filiam accerſit , cui cuſtodiam appoſuit , vt quidquid pareret , interficeretur, vbi Cyrus genitus eſt . Harpagum familiarem inter Medos fidiſſimum accituit,cui puerũ in occidendum tradidit,quadam aũt pietate, vel ſato potius infantem interficere noluit , ſed eum Mitradat regis Aſtyagis bubulco, vt perimeret dedit, addens etiam ni id faceret minis,qui optime cauſſatus filium propꝛium,quem tunc mulier pepererat,mortuum loco Cyri in præſtituto poſuit loco, & Cyrũ æque,ac filium aluit . is cum obuerſaretur inter paſtores,imperium,vt puerorũ eſt mos, de cõſenſu oium gerere cœpit, quẽ bubulci

ſuum

[..]lium appellant. nam Cyrus inde dictus eſt, qui à Cyno nutrix dicitur. i. canis, medice aût ſpaco, cumq. quidã colluſor filius Artembaris Medi ſpectati viri nihili Cyri faceret imperia, a pueris ipſum comprehẽdi iuſſit, & multis affici verberibus, qui ilico ægre ferens in vrbem ad patrem retulit, qualiter rem habuerit. quare Artembares apud regẽ conqueſtus eſt, & filium ſecum duxit, eiusq. humeros cæſos regi oſtendit. rex ſtatim ad ſe Cyrum venire iuſſit: quem cum huiuſmodi re interrogaſſet, & ipſe intrepide reſpõdiſſet, nepotem eſſe cognouit. ita & tempore ſuggerente, quod ita eſſe à bubulco certior eſt factus, quare Harpagum rex vocat, quẽ de puero percontatur, viſo paſtore noluit Harpagus tergiuerſari, ſed rem totã ordine aperit. Aſtyages aût diſſimulans bene hoc eueniſſe, gratumq. ſibi eſſe, & Harpagi filiũ ad ſe mitti imperat 13. natũ annos, qui eius iuſſu mactatur, & mẽbratim conciditur, partim elixus, aſſus partim in cõuiuio pro epulis pri eſt appoſitus. idẽ legitur & de Thyeſtis filijs, vt docuimus, qđ deinde fuerit de Aſtyage, & Harpago, quos memorauimus, auct. tradunt.

COGNITOR &c.) Ordo eſt. [Inueniare) .ſ. profugus, & vagus in innumeris locis [O bis).i. mundi. [Vt conditor Myrrhę).ſ. filiæ ſuæ, videlicet Cynaras. [Tardæ).i. quæ in arborẽ tarde naſcentem conuerſa eſt. [Cognomine).i cognomento blæſus. [Et apis opifes) i. melli. ficans. [Condat ſpicula noxia) i. aculeum noxium, q. a excæcatiuum. [In liminibus).i. oculis tuis. [Quod).i. quam rem. [Fecit Achæo vati).i. poëtæ. [Et tu fixus in duris ſaxis, carparis viſcera).i. habeas viſcera carpta, & dilacerata, vt cui Pyrrha erat filia. [Sui fratris) .ſ. Epimetheus, hoc eſt vt Prometheus in Caucaſo monte religatus, cuius fratris erat Pyrrha filia, & referas. [Exempla Thyeſti).i. comedaris à patre. [Vt puer Harpagidæ) Sup. ab eo abſumptus eſt. [Et tu cæſus).i. occiſus, eas in viſcera tui patris. A S C.

Trunca geras ſæuo mutilatis partibus enſe,
Qualia Mycerni membra fuiſſe ferunt.
Vt uè * Syracuſio præſtricta fauce poëtæ,
Sic animæ laqueo ſit via clauſa tuæ.
Nuda ue direpta pateant tua viſcera pelle,
Vt Phrygij, cuius nomina flumen habet.
Saxificæ videas infelix ora Meduſæ,
Cephenum multos quæ dedit vna neci.
Potniadum morſus ſubeas (vt Glaucus) equarũ,
Inque maris ſalias Glaucus (vt alter) aquas.

TRunca geras ſæuo) Mamertes Syſaphoni Corinthij frater regni cupiditate nepotem occidit, quare à fratre dẽ laceratus, alij tradunt Mamertẽ, vnde Mamertini Siciliæ populi appellanẽ oppidũ edificaſſe, inde oborta de regno lite à fratre mortuus eſt, vt vetus memorat interpres. [Vt ve Syracuſio) Theocritus Syracuſanus Bucolicũ carmẽ elegãtiſſimũ cõpoſuit, quod nr̃ Maro eſt imitatus. Fuit aût ingenij adeo mordacis. vt in ipſum Siciliæ regem Hieronis filium ſit inuectus, à quo ad ſupplicium, vt hominem tantum perterrefaceret ductus, interrogatusq. an à maledicentia ſe abſtinere vellet, magis verba regem laceſſentia proferebat, indignatus autem res, quod ioco fuerat commentus, ſero fecit, nam caput ei amputauit. alij ſuſpenſum volunt, vt Ouid. hoc loco, vetus interpres eſt auct. [Nuda ue direpta) Marſiam dicit qui victos ab Apolline, in fluuium ſui nominis eſt mutatus, vt oſtendimus. [Saxificæ videas) Ad compendium rem hanc redigam, cum & ſuperius eam narrauerimus. Perſeus liberata Andromeda, cũ Phineo certauit, cui ante promiſſa fuerat Andromeda, & cum ipſi puella à parentibus pollicita in vxorẽ, in ſaxum vertit. vtpote vim inferre nitẽ. ẽ, Cephenosq́ populos ei parẽtes, vt Ouid. in Met. Hyg. alijq́ multi ſunt auct. [Potniadum morſus) Glaucus è Potnia ciuitate, cũ Veneris ſacra ſperneret, ſuis equabus à Dea furor immiſſus eſt, à q̃bus cum veheretur, morſibus eſt dilaceratus, vt Seru. ſuper his Virg. in 3. Georg. docet, Scilicet ante oẽs furor eſt inſignis equarum, Et mentem Venus, ipſa dedit, quo tempore Glauci Potniades malis membra abſumpſere quadrigæ. [Inque maris ſalias) Glaucus is piſcator ardenter Scyllam amauit, qui in Euboica Anthedone herba quadam comeſa incredibili cupiditate ſe in mare proiecit, & à Neptuno ceterisq. Dijs marinis Deus effectus eſt, auctor eſt Ouid. in 14. Meta. Z A R. * Vtq; Syracuſio

ASC. ET tu geras membra trunca).i.truncata, & hoc partibus tuis mutilatis. [Enſe ſæuo).i. crudeli ſup.talia, qualia ferunt fuiſſe mēbra Mamertis. [Et via animæ).i.vitæ ſuæ, aut anhe litus tui.i arteria vitalis [Sit tibi clauſa).i.occluſa, & ſtrangulata laqueo, vt ſup. fuit clauſa. [Poetæ Siracuſio) i. Theocrito, & hoc. [Fauce eius præſtricta).i.ſtrangulata, & compreſſa, & viſcera tua pateant nuda, & hoc, pelle direpta. [Vt Phrygij) .ſ. Marſiæ, qui fuit excoriatus. [Cuius nomina habet flumen) Marſias nomine, &. [Tu infelix videas ora Meduſæ ſaxificæ).i.facientis ſaxa ex ijs, à quibus inſpecta fuerit. [Quæ).ſ.Meduſa. [Dedit multos Cephenum) Pro Cephenorum populorum.ſ. [Neci).i.morti. [Subeas morſus equarum potniadum).ſ.carne humana veſci ſolitarum. [Vt Glaucus) Sup.ſubijc. [Et ſalias in aquas maris, vt alter Glaucus) Correptus .ſ. furore comeſa quadam herba.

Vtque duobus idem dictis mihi nomen habenti
Præfocent animæ Gnoſia mella viam:
Solicitoque bibas * vultu doctiſſimus olim,
Imperturbato quod bibit ore reus.
Nec tibi, ſi quid amas, felicius Hæmone cedat,
Vtque ſua Machareus, ſic potiare tua.
* Et videas quod iam, cū flammę cuncta tenerent
Hectoreus patria vidit ab vrbe puer.
Sanguine probra luas, vt auo genitore creatus,
Per facinus ſoror eſt cui ſua facta parens.
Oſſibus inque tuis teli genus hæreat illud,
Traditur Icarij quo cecidiſſe gener.

ZAR. VTque duobus idē) Alius quidam Glaucus Cretenſis (nā plures Glauci fuerunt) ob laſciuiā in filiam veneno melle extinctus eſt, vt vet⁹ docet interpres. [Gnoſia mella) Cretenſia Gnoſos.n.Cretę ciuitas eſt, vt tradit Seruius [Sollicitoq. bibas) Melitus, An tas, Polydeutus, Polycrates, pluresq. alij Socratē virū ſanctiſſimū inuidia accuſarūt, quod Athenienſem iuuentutē prauis morib⁹ falſaq. religione inſtrueret, quāobrē in carcerē à magſtratu detruſus eſt, ibiq. cum de animo immortalitate diſputaſſet, hauſto intrepide veneno interijt. habes Platonis Dialogum, vbi quid Socrates ediſſeruerit, comperies, dicit itaque Ouid. Sicut Socrates doctiſſimus vir intrepide veneno obijt, tu noxius, timidusq. moriaris. [Nec tibi ſi quid amas) Hæmon Rhodopem filiam adamauit, cum qua incęſtum cōmiſit, quamobrē vterque in montem ſui nominis conuerſus eſt, vt à veteri cōmonemur interprete, in 2. eleg. etiam Hæmonis Propert. meminit. [Vtque ſua Machareus) Habes hanc ſuperius ſabuloſam explicitum hiſtoriam. Canaces inquam & Machareus Aeoli filiorum, qui ob mutuum concubitum inſigni notantur dedecore. [Et videas quod iam) De Aſtyanacte Hect. filio abunde locuti ſumus, qualiter à Græcis Troia capta, concremataq. Vlyſſ. hortatu è turri fuerit demiſſus [Sanguine probra luas) Myrrha Cynaræ, vt docuimus, filia, ex patris compreſſu formoſiſſimū peperit Adonē, cuius amore iſtorum. Venus creditur flagraſſe. hic dum venaretur, ab apro occiſus eſt, & in florē à Venere poſtea mutatus, vt in 10. Met. legere eſt. bene ergo ſoror facta eſt parens, nā ex eo parēte Myrrha nata eſt, qui & ipſum genuit Adonē ex filia. [Oſſibus inq. tuis) Vlyſſ. cum ad Ithacam ex longo errore appuliſſet, territus crebris inſomnijs eſt, quæ ad oēs eius regionis ſomniorum coniectores peritiſſimos mittit. refert.n. viſum ſibi ſæpius ſimulacrū quoddam inter humanū, diuinumq. vultum formæ perlaudabilis, ex eodē loco repetere, cōplectiq. ſummo deſiderio, cupienti, porrigentiq. manus rńdiſſe videbatur, ſceleratā huiuſmōi coniunctionem fore, quippe eiuſdem eſſe ſanguinis, & alterum alterius opera interiturum, quam rem oēs exitialem pronunciabat, addentes, ſibi caueret ab inſidijs filij. quapp Telemachum in agros, qui in Cephalencia erant, relegauit, per idē tps Telegonus, ex Circe natus & Vlyſſ. ad quærendū patrem profectus, Ithacam venit, quoddā haſtile in manibus ferens, cuius acies marinæ turturis oſſe pręfixa erat inſigne, ſed inſulæ Aeæ, in qua editus erat, ibi per cuſtodes à patrio eſt prohibitus adite, dū acrius inſtat, & repellitur veritus à Telemacho mitti multis interēptis cuſtodibus patrem quoq; neſcius occidit, qui cū lætaretur ſe nō à filio interfectum moriens filium nouit à quo ſaucius moriebatur, qđ Telegonus

* Anithi. vt apud Horat. Anitiq; reū, & Ouid. alibi famā refert Anithi qui iā fuiſſe rei
* Vt

Telegonus cognoſcens, miſerabiles edidit fletus, manu vtraque caput verberans. Ditis Cretenſis etiam auctor.

VT habenti idem nomen duobus).i.cum duobus dictis. [Mihi).i.à me, hoc eſt, vt tertius Glaucus, qui venenato melle ab hoſpite Cretenſi extinctus eſt. [Mella gnoſia).i.Cretenſia, hoc eſt aptum Cretenſium. [Præfocent) Strangulent, & intercludāt. [Viam animæ) .i.anhelitus tui, & flatus. [Et bibas ore ſollicito) Sup. aconitum, veluti olim bibit. [Reus doctiſſimus) ſ.Soc. ſolus ſapiens ab Apolline pronunciatus. [Quòd) Sup. ipſe. [Bibit ore imperturbato).i.cōſtanti. [Nec ſi tu quid amas, cedat tibi felicius Hæmone).i.quam Hæmon, qui cum filia Rhodope quam turpiter amauit, in montem obduruit, &. [Tu patiare) Sup. à ſorore tua. [Vt Machareus) Sup. paſſus eſt. [A ſua) Sorore .ſ. Canace, hoc eſt perpetuam infamiam. [Aut videas) Non, vt videas. Nam ordo eſt. [Aut videas).ſ. mortē ex præcipitio incenſa patria. [Quod puer Hectoreus).i.Hectoris filius Aſtyanax. [Vidit ab vrbe patria) i.in Illio. [Cum flammæ tenerent).i.occuparent iam cuncta. [Et tu luas ſanguine) .ſ.tuo. [Probra).i.vituperia. [Vt) .ſ. Adonis. [Creatus).i.procreatus, & genitus. [Auo) .ſ. materno, hoc eſt Cynara patræ Myrrhæ, & auo Adonis. [Genitore) .i. patre. Idem.n.erat pater, & auus eiuſdem, ſed auus per filiam. [Cui) .ſ. Adoni. [Sua ſoror eſt facta parens) .i. mater. [Per facinus).i.per inceſtum. [Et illud genus teli) .i. vt Baptiſta Mantuanus recitat, roſtrum gladij, & cauda trigonis. vnde verba eius ſunt. Nam gladij roſtrum caudamq. trigonis aquoſi. Qua quondam magno fatum intentauit Vlyſſi Telegonus, Circes vſus fatalibus armis Præfixit iaculis, Stigiaq. extinxit in vnda, Hæreat in tuis oſſibus. [Quo gener Icarij).i. Vlyſſes maritus Penelopes filiæ Icarij. [Traditur cecidiſſe) .ſ. à filio ſuo ſublatus. A S C.

Vtque loquax in equo eſt eliſus guttura acerno,
Sic tibi claudatur pollice vocis iter:
Aut vt Anaxarchus pila minuaris in alta,
Iactaq. pro ſolitis frugibus oſſa ſonent.
Salmacis vtq. * patrem condat te Phœbus in ima
Tartara. quod natæ fecerat ipſe ſuæ.
Inque tuos ea peſtis eat, quam dextra Chorœbi
Vicit, opem miſeris Argolicisque tulit.
Vtq. nepos Aethræ Veneris moribundus ob irā,
Exul ab attonitis excutiaris equis.
Propter opes nimias vt perdidit hoſpes alūnum,

*Vtq; patrē Pſamathes.

VTque loquax) Agenor qdā petulans, incompeſcibiliq. lingua adeo, vt ne Io. qdem parceret, q cōcurreret, ab equo cecidit, & fauces pollice ſibi oppreſſit, vt vetus exponit interpres. [Aut vt Anaxarchus) Hic Athenienſis fuit, qui male ſuos colonos tractabat, à qbus occiſus eſt eiuſq. oſſa in pila occluſa ꝓ frugib. iactata, ſi rectè vetus iterpres cōmonet. [Vtq. patrē Salm.) Cyclops qdam Sameti filiam habuit alter Leucotheam, q̃ Phœbus amans eſt inſectatus, quare eam pr̄ occidit, qua iniuria Phœbus eum interfecit, ſi veteri credimus interpr. alij legunt, Salmacis vtq. prēm. [Inq. tuos ea peſtis eat) Docuimus iam à Chorœbo monſtrum filios matrum ſinu educens, atque deuorans interfectū. Statij adducens auctoritatem. [Vtq. nepos Aethræ) Hippolytum d. Theſei filium ex Aethra nati, ab Aeſculapio Dianæ precibus ad vitam reſtitutum. Indignatus aūt Iupiter mortalem Aeſculapium homines ad vitam iam mortuos reuocare poſſe, eum fulmine interemit, quare Apollo Cyclopas fulminis fabros, interfecit, qui è cęlo à Ioue pulſus Admeti regis oues pauit, vt oībus notiſſimum eſt. [Propter opes nimias) Qualiter Polymneſtor auri cupiditate Polidorum Priami filium occiderit, & ipſe ab Hecuba obcœcatus fuerit, iam narrauimus. Z A R.

ET vt Agenor loquax).i.dum aſſidue loqui vellet, & manū in os inſertaret. [Eſt eliſus) guttur).i.habuit guttur eliſum. [In equo).i.dum inſideret in equo. [Sic iter vocis claudatur tibi pollice).ſ.tuo immiſſo. [Aut minuaris).i.minutatim cōtereris. [In alta pila) .i. inſtro, quo conteritur granum quoduis aut legumē. [Vt Anax.) Sup. tritus, & imminutus eſt [Et oſſa tua iacta).ſ.è pila. [Sonēt ꝓ frugibus ſolidis).i.impermixtis, & ſui plenis. [Et Phœbus condat).i.detrudat te in ima tartara. [Vt) ſup. condidit. [Patrem Salmacis) .i. Orchamum, A S C.

quem radijs ſolatibus interemit.[Quod).i.quā rem. [Ipſe fecerat ſuæ natæ) ſ.Leucotheæ, quam detruſit in locum ſubiertaneu.[Et ea peſtis).i.monſtrum. [Eat in tuos).ſ.familiares, propinquos,amicos,& benefactores.[Quam).ſ.peſtem.i.quod monſtrum dextra Choræbi vicit,& tulit opem miſeris.[Argolicis).i.Peloponneſi incolis.[Et tu exul.).ſ.à paterna domo [Excutiaris ab equis attonitis).i cōſternatis viſis phocis.[Vt)ſup.excuſſus eſt. [Nepos Aethræ).ſ.Hippolytus Theſei filius.[Moribundus ob iram Veneris) Quia cōtemplit rem veneream habere cum Phædra nouerca ſua.[Vt hoſ.).ſ.Priami Polymneſtor rex Thraciæ. [Perdidit).i.interemit. [Alumnum).ſ.Polidorum filium Priami,quem aluerat pp nimias opes.Vnde 3.Aeneid.Polidorum obtruncat,& auro Vi potitur.quid non mortalia pectora cogis auri ſacra fames? ſic ſup. [Hoſpes tuus perdat te ob exiguas).i.valde medicas opes.

Perdat ob exiguas te tuus hoſpes opes.
Vtque ferunt fratres ſex cū Damaſicthone cæſo,
Intereat totum ſic genos omne tuum.
Addidit vt fidicen miſeris ſua funera natis,
Sic tibi ſint vitæ tædia iuſta tuæ:
Vtque ſoror Pelopis ſaxo dureris oborto:
Et læſus lingua Battus ab ipſe ſua,
Aëra ſi miſſo vacuum iaculabere diſco,
Quo puer Oebalides, ictus ab orde cadas.
Si qua per alternos pulſabitur vnda lacertos,
Omnis Abydena ſit tibi peior aqua.

ZAR. VTque ferunt) De numero filiorum Niobes diuerſæ apud auct. reperiuntur ſententiæ,nam Ho. pueros,puellasq́ ſenos fuiſſe ſcr.bis ſepte nos Euripides,Sapho bis nouenos, Bacchilides,& Pindarus bis denos,q̄dā alij ſcriptores tres tm̄ volunt, vt lib.19. Gel.tradit.Ouid.ēt in 7.Met. bis ſeptem dicit, & Mariū ponit nomina,quorū vnus Iſmenus vocabat̃,alius Sipylus,tertius Phedimus,quartus Tātalus,quintus Alphenor,ſextus Damaſithon, vltimus Ilioneus, qui omnes ſagitta à Phœbo occiſi ſunt propter matris nimiam ſuperbiam,Latonæque contemptum.quàm ſterilem prædicabat,ita & filiæ ſicuti fratres periere,vt lib.7.ſcr.Ouid. [Addidit vt fidicem) Amphion,quorum nunc meminimus, pater fuit, Iouis, & Antiopæ filius, & vt Plutar. docet, in arte muſica fidium inuentor, & muſicus præſtantiſſimus.hic occiſis filijs mortem ſibi conſciuit,vt Ouid.narrat,Nam pater Amphion ferro perpectus adacto Finierat moriens pariter cum luce dolorē.Hippocr. autem in libro qui inſcribitur [illegible]. Illos morbos deceſſiſſe Cynates. ſubitariaque præuentos morte,qui dicitur morbus etiam Apollo bleius, id eſt percuſſus ab Apol. auct. eſt Porphyr.[Vt ue ſoror Pelopis) Niobe Tantali ex Taygete filia,alij Pelopis,alij Zethi, alij Alalchoneni,vt Porphyr.in 7.teſtatur,& proinde Pelopis ſoror,Amphionis Thebarū regis vxor fuit,quæ nimio mœrore ob natorum interitum in marmore dicitur verſa,vt ab Ouid. in Met. accepimus, ferunt nonnulli hanc calamitatem ſubiuiſſe in Libya, alij apud Thebas.Porphyr.ait,con cum Philemona ſcripſiſſe mutā effectam Niobem,ob multa quę eam circunuenerāt mala inde fictū in lapidem cōuerſam Lydus aūt poëta,inquit,ab Aſonide amatore fuiſſe dilectā,quem cum illa auerſaretur,ignem foribus obiecit. illa effugiēs in lapidē conuerti poſtulauit,ac ita in lapidem cōuerſa eſt.[Et læſus lingua Bat.)In 2.Met. Ouid.ſcr.Merc.Apollini armenta ſuffuratum quæ in agros pylios proceſſerant,eaq́. in ſiluam abduci nemo præter vnum ſenem Nelei paſtorem Battum nuncupatum vidiſſe,quem precario,vt furtum taceret,adijſſe vtq́. magis id faceret, dono vaccam tradidiſſe, alta non multo poſt Deum ſumpta effigia eum interrogaſſe,num boues ſurreptas vidiſſet,vtq́. manifeſtaret,boum paria pollicitum fuiſſe,quo munere allectum furtū detexiſſe, inde in ſaxū quod index dicitur mutatum. [Aëra ſic miſſo) Hyacinthus puer Oebali filius ab Apolline ſummopere dilectus,ab eodem per imprudentiam diſco occiſus eſt,vt in Met.Ouidius tradit. Plinius autem libro vigeſimoprimo Hyacinthum,inquit,comitatur fab. duplex,luctū præferens, eius, quem Apollo dilexerat, aut ex Aiacis cruore editi, ita diſcurrentibus venis,vt græcarum literarum figura,ea legatur inſcripta erat diſcus genus ludi, antiqui dicebant

bant certi ponderis diſcum,quo Iuuenes in Agone contendebant, fortior iudicandus, qui in vltra ſtatutam metam proiec.ſſet,ita & miſſilibus certabant. Ho. lib. carmin. Sæpe diſco,ſæpe trans finem iaculo expedito, Acron eſt auctor. Si qua per alternos, in heroidibus amores Hero & Leand. ſcribit Ouidius alter apud Abydum, apud Seſton Hero commorabantur,& noctis tempore fretum per ſeptem ſtadia patens,Leander tranſnabat ad amicamq;ue ſe conferebat,forte tempeſtate obrutus perijt,extant de hoc Mart.epigram. Muſæique carmen.

ET vt ferunt tot fratres cæſos).ſ.ab Apolline. [Cũ Damaſithone).ſ.filio Amphionis, & Niobes,ſic omne genus tuũ intereat tecum.[Vt hdicen).ſ.Amphion addidit.[Sua funera).i.mortem ſuam.[Natis).i.filijs ſuis miſeris,qui ob ſuperbiam matris interempti ſunt. [Sic iuſta tædia ſint tibi tuæ vitæ).i.de vita tua,vt teipſum interficias. [Et dureris).i.indureas.[Saxo oborto).i.præter opinionem nato. [Vt ſoror Pelopis).i.Niobe ſup.induruit, quæ in S pylum ſaxum commutata eſt, & vt ſup. in ſaxum induruit & immutatus eſt Battus).ſ.fur Abigeus [Læſus ipſe à ſua lingua.)Qua furtum confeſſus eſt.[Sic tu iaculabere) .i.iaciẽdo percuties.[Aera) i.aerem.[Vacuum).ſ.corpore denſo.[Diſco miſſo).i.per diſcũ ſurſum miſſum.[Tu cadas ictus ab orbe).i.ab eodem diſco rotũdo.[Quo puer Oebalides) .i.Hyacinthus [Ictus)ſupple cecidit.[Et ſi qua) i.aliqua. [Vnda pulſabitur per lacertos).ſ. tuos. [Alternos).i.alternatim,dum natas,aquas ferientes,hoc eſt ſi aliquando pernatare fluuium volueris.[Omnis aqua ſit tibi peior Abydena).i.quam Abydena fuit Leãdro,qui ad amicam properans in ea ſubmerſus eſt. ASC.

Comicus vt,liquidis perijt dum natabat in vndis,
Et tua ſic ſtygius ſtrangulet ora liquor.
Aut vbi vento ſum ſuperabis naufragus æquor,
Contacta pereas vt Palinurus humo.
Vtque cothurnatum vatem tutela Dianæ.
Dilaniet vigilum te quoque turba canum.
Aut vt Trinacrij ſalias ſuper ora Gigantis,
Plurima qua flamma Sicanis Aetna vomit.

Comicus vt liquidis.) Et Terẽt.comœdiarũ ſcriptor, ſignificat interitum, qui vt te ſtatur Donatus ſuper Terẽt. cum ex Græcia rediens nauẽ conſcendiſſet, naufragio peri clitatus occubuit &cum eo fa bul.c.& 8. ex Menandro con uerſæ perierũt [Liquidis) Athenienſis comicus dũ in Piræo portu nataret, ſubmerſus eſt,de quo nobiliſſime à Græcis editæ tradunt Elegiæ,& à Calim.epi.vt vetus interpres docet.[Aut vbi ventoſum)Palinurus Iaſij filius, Aeneæ nauis gubernator,nimio ſomno vexatus in mare cecidit,cumq; triduo enataſſet,à Velienſibus occiſus eſt, vt Maro carmen teſtatur,licet ibi redarguatur ab Iulio Hyginio. Aul.Gel.[Vtq. cothurnatum vatem) Euripides Clitus Olitricis,& Cauponis,Mneſarchi filius in Salamine natus duo de 20.annos agens, Tragœdiã ſcrib.adorſus eſt,adeoque in eis excelluit,vt præſtantiſſimus inde extiterit inter Græcos ſcripſit Tragicos:Athleta ẽt fuit: Eleuſino enim & Theſeo certamine pugnauit,& coronatus eſt.In phyſicis Anaxagora vſus eſt præceptore,in arte dicendi Prodico,in mortali Philoſophia ſecutus ex Socr. mulieres ferme omnes maiorem in modum exoſus dicitur duas tamen dilexit, ex quibus filios excepit: In Macedonia apud Archelaum regem magno honore eſt habitus, à cuius cœna noctu cum reuerteretur, à Lyſimacho Archelaĩ ſeruo, Dianæque templi æditũo immiſſis Deæ canibus dilaceratus eſt, hunc Lyſimachum Arnæus Macedo, & Creteus æmuli Euripidis corruperant, vt ita cum enecaret, cui Macedones ſepulturam,& ingentes honores præbuere,ad quos cum Athenienſium legati veniſſent,vt eius oſſa in patriam transferre ſinerent maximo conſenſu in ea tedeneganda Macedones perſtiterunt, habes Aul. Gel. 12. No. atticarum. [Aut vt Trinacrij) Empedocles Agrigentinus Melonis filius,vt tradit Hippobotus, vt vero Thelauges, Archinomi, fratrem habuit Callicratidem teſte Phauorino in commentarijs.hic Pythagoricam ſententiam ſectatus eſt,cuius & auditor fuit,eximius philoſophus extitit,quo Lucretius totã Siciliã multũ decorari dixit,ſcripſit carmine Zerſis tranſitũ,ſcripſit & tragœdias,multa alia cõ- ZAR.

vt docuimus, cuſtodiuit ſic Ouid.& Lact. perhibent. [Vt noua Phaſiaca) Medea ab Iaſone ſpreta pp Glaucen: vel, vt alij, Creuſam Creōtis filiam, q̃ vxorem Iaſon acceperat, vt iniuriā vlciſcerec, coronā malefica arte cōpoſitā exhibuit Creuſæ, vel Glaucæ, qua mortua, vna cū toto domo, occiſis filijs Medo, & Mermero, dolorē ſuum vlta pēnatis draconib. fugit, & Medeā ꝯſtituit ciuitatē, Acrō eſt auct. & Sen. in Tragœdia, quę Medea nūcupetur. [Vt cruor Herc.) Sæpius Herc. interitū expoſuimus, qui tunica à Deianira vxore miſſa extinctus eſt.

ET matres Strymoniæ).i. Threces. [Diripiāt).i. dilacerent. [Tuos artus).i. mēbra tua. [Vnguibus inſanis).i. impie inſaniētes. [Ratæ).i. arbitrātes, ſup. te, eſſe Orpheon. nā ſic Orphea dilacerauerūt. [Et vt natus).i. filius. [Althææ).ſ. Meleager. [Arſit).i. cōſumptus, & cōbuſtus eſt flāmis ardentib. [Sic rogus tuus ardeſcat igne).ſ. fatali, in rogum tuum immiſſo à matre. [Vt noua nupta).ſ. Iaſonis ſponſa. hoc eſt Creuſa Creontis Corinthiorum regia filia. [Arſit corona Phaſiaca).i. à Medea Phaſide, ſeu Colchida miſſa. [Et vt pater nuptæ).ſ. Creon. [Et domus).ſ. tota.ſ. arſit cum parēte, ſic tu ſup ardeas. [Vt cruor) ſ. Neſſi venenoſus. [Abijt diffuſus in artus Herculeos).i. in membra Herculis per camiſiam à Denianira per Licam miſſam. [Sic virus).i. venenum peſtiferum. [Edat).i. abſumat corpora tua. A S C.

Qua ſua Pentheiden proles eſt vlta Lycurgum,
Hæc maneat teli te quoquę plaga noui:
Vtque Milo robur * diducere fiſſile tentes,
Nec poſſit captas inde referre manus:
Muneribusque tuis lædaris vt Icarus, in quam
Intulit armatas ebria turba manus:
Quoque dolore necis patriæ pia filia fecit,
Vincula per laquei fac quoque guttur eat.
Obſtrictusque famem patiaris limine tecti,
Vt legem pœnæ cui dedit ipſa parens.
Illius exemplo violes ſimulacra Mineruæ.
Aulidis à portu, qui leue vertit iter.

QVa ſua Pētheiden) Butes Lycurgi filius Bacchantes mulieres in patris vindictā occidit, cuius obitus iam meminimus. Pētheidē dicit, ſiue quia ſimilia Pētheo egerit ſiue qa nepos Pēthei fuit, nā Pentheus Driantē genuit, à quo natus eſt Lycurgus, vt à vetere didicimus interprete. [V. q̃. Milo robur) Milo Crotonēſis illuſtris Athleta fuit, vt apud Gel. in 14 q cū in locis ſilueſtribus Italiæ iter faceret, quercū proxime viā paruis in patre media ramis hiātē vidit, immiſſis digitis in hiatū arboris, diducere eā cunatus eſt, medioq̃. iam reſciſſo, ipſe cū manus deduxiſſet, credēs iam opus perfectum, in nām arbor redijt, & retētis hominis manibus, feris eū præbuit dilacerandum, quod etiam à Valerio Max, iungitur. [Muneribusq; tuis lædaris vt Icarus) Vt ab Hyginio accepimus, cum à Libero patre vini vſum edoctus eſſet, Atticorū fines perambulans, paſtorib. nouū genus liquoris ꝓbuit, quo ebrij exiſtimarūt veneno ſe potatos. quare Icarū in puteum deiecerunt, eius aūt canis Mœra dicta q̃ ſemper dn̄m ſequebatur, domum venit, ac Erigone Icari filiæ mortis patris ſuſpicionem oſtendit: quam ēt ad locum perduxit, tanto autem dolore affecta dicitur Erigone, vt ſuſpenſa vita deceſſerit, cui mortuæ canis ſpiritu ſuo parētauit: quos omnes Iupiter miſeratione in aſtra deformauit. [Quoq; dolore necis) Erigonē dicit, de qua nūc locuti ſumus. [Obſtructusq. famē) Euriſthones matrem Laconicam nobilem crudelitate dicitur habuiſſe, quæ in bellū filio prodeūti iuſſit, ne domum reuerteretur, niſi cædē hoſtium pollutus, is nequaquam id perfunctus eſt, quare à matre clauſus inedia ad inferos ſeceſſit, vt vetus docet Interpres. [Illius exemplo violes) Aiacis Oilei tangit hiſt. qui inter ſcopulos illiſus eſt, vt expoſuimus. Z A R.

* .i. aperire a. l. deducere

HÆC plaga noui teli, qua Lycurgū Pentheiden).i. Pēthei filium. [Sua proles).i. filius Butes [Eſt vlta) ſ. occidēdo Bacchi ſacerdotes varijs ſupplicijs. [Maneat).i. expectet. [Quoque).i. ēt te. [Et tentes).i. coneris. [Diducere).i. in diuerſas partes diſtrahere. [Robur).i. arborē robuſtā aut te vera arborē robur dictam, quæ eſt de gn̄e quercuum [Fiſſile).i. fiſſam, & rimoſam. [Vt) i. quemadmodum. [Milo) Sup. tentauit, vt etiam A. Gellius recitat [Nec poſſis referre inde).i. ex ipſo robore. [Manus captas).i. cōprehēſas ab arbore, & ita maneas A S C.

præda

præda feris, vt ille māſit. [Et lædaris tuis muneribus).i.ob tua munera, & inuenta [Vt Icarus) ſup. læſus eſt ob inuentū vinum. [In quem ebria turba).ſ. agreſtium credens ſe veneno infectam. [Intulit manus armatas) Quæ ipſum occiderunt. [Et fac quoque).i.etiam. [Vt) ſup. [Guttur tuum eat per vincula laquei).i. vt ſtranguleris, & ſuſpendaris. [Quod).i. quam rem. [Pia filia) ſ. Erigone virgo. [Fecit dolore).i. ob dolorem. [Necis patrię).i. paternę, ſeu patris ſui Icari. [Et tu obſtructus in limine tecti).i. domus. [Patiaris famem vt) ſup. famem paſſus eſt, & ea neci datus Euryſthenes Lacedæmonius. [Cui ipſa parēs).i. mater dedit legē pœnæ, vt recitatur à Calderino. [Illius exēplo) Ad finem vſque, quem nunc attingimus, imprecatur in Ibin. Ordo eſt. [Violes ſimulacra Mineruæ exemplo illius).ſ. Aiacis Oilei, qui concubitu templum Palladis inceſtauit. [Qui vertit iter leue).i. facile à portu Aulidis, ob quam rem volunt alij legendum eſſe Dianæ. [Et luas morte).ſ. tua. [Pœnas pro crimine ficto).i. falſe impoſito. [More Naupliæ).i. Palamedis Nauplij filij ab Vlyſſe falſo accuſati. [Nec iuuet te non meruiſſe) i. nec proſit tibi, ꝙ non merueris, ſicut nec Palamedi profuit.

Naupliadæque modo ficto pro crimine pœnas
Morte luas, nec te non meruiſſe iuuet.
Ethalon vt vita ſpoliauit Iſidius hoſpes,
Quem memor à ſacris nunc quoque pellit Io.
Vtque Melantheum tenebris à cæde latentem
Prodidit officio luminis ipſa parens.
Sic tua coniectis fodiantur corpora telis,
Sic precor auxilijs impediare tuis:
Qualis equis pactis, quos fortis agebat Achilles,
Acta Phrygi timido eſt nox tibi talis eat.
Nec tu quam Rheſos ſomno meliore fruaris,
Quàm comites Rheſi tū necis ante diem:
Quam quos cū Rutulo morti Rhānete dederunt
Impiger Hyrtacides Hyrtacidæque comes.
Cliniadæque modo circundatus ignibus atris,
Membra fera ſtygiæ ſemicremata neci.

ZAR. [Naupliadæq. modo) Palamedē dicit non vulgaris induſtriæ viꝝ, nam pręter 16. līis, quas adinuenit, latrunculorum quoq; ludum primus, credit̄ cōperiſſe, auct. Plin. hic Nauplij filius fuit, & Vlyſſis dolo à Græcis lapidibus obrutus, vt iā oſtendimus. [Aethalon vt vita) Iſidis ſacerdos Aethalō, qui filij cōcubitum petierat interfecit, quare cum in eius tēplo alioꝝ Aegyptij regū imagines collocent, huius ne ſtatua poneret̄, eſt vetitū, vel ſic, Aethalus ſacerdos Iſidis ab hoſpite occiſus eſt, quare Aegyptij Iſidis irā metuentes, inſtituerunt, ne q̄s ex ea familia ſacerdotiū iniret, aut ſacris Iſidis poſſet itereſſe vt narrat vetus interpres. [Vtq. Melanthæum) Melanthæus homicidio obnoxius cum lateret, à matre rei inſcia, quærentibus eſt manifeſtatus, vtque melius cognoſcerent lumē attulit, qui captus capite mulctatus eſt, vt vetus interpres ſcr. Alij de Codro intelligentes peruertunt hiſt. [Sic tua coniectis) Ad huius loci interpretationem tres inferiores verſus pertinēt, & Dolona Phrygium taxat. Hic ad Græcoꝝ caſtra miſſus eſt à Troianis, quibus Achillis equos Balion inquam & Xanthum abducere pactus eſt, ſed ab Vlyſſ. & Dio. per noctem captus occiditur, prius tñ Troianorum detectis conſilijs, vt Ho. & Diis ſcr. Ouid. in Heroidib. Retulit & ferro Rheſumq;, Dolonaq. cæſos, Vtq. ſit hic ſomno ꝓditus, ille dolo. [Nec tu q̄ Rheſus) Cionei filius Rheſus Thraciæ rex, in Troianorum auxilia veniens vna cum comitibus ab Vlyſſ. & ſocio Dio. occiſus eſt, Dolon, qui equos albos ſecum ducebat, qui ſi Xanthum bibiſſent, erat in fatis Troiam capi non poſſe, vt Maronis carmen teſtatur, Ardēteſque auertit equos in caſtra priuſquam Pabula guſtaſſent Troiæ, Xanthumq́ bibiſſent. Ho. & Diis hanc copioſius ſcripſ. hiſt. [Quàm quos cum Rutulo) Niſus Hyrtaci filius, & comes Euryalus in Rutulorum caſtra venere, vbi Rhamnetem, multoſq. alios morti dedere, tandem & ipſi agniti occiſi ſunt, vt in 9. Aen. Virg. eſt auctor. [Cliniadæque modo) Perſicus Cliniæ filius à ſocijs occiſus eſt, ac ſemicombuſtus propter auri copiam, quam habebat ſecum, ſi veteri credimus interpreti. poteſt quoq; de Alcibiade Cliniæ filio intelligi

qui

qui in Phrygia crematus eſt Lyſandri Lacedæmonij artificio, vt Probus Aemilius tradit, legitur,& Clytiadæ, & Clytiæ filium dicit. qui dicitur radijs ſolaribus exuſtus.

ET tu ipſa parens).i.mater.[Prodidit officio luminis).i.agnitione p oculos facta.[Melanthem) ſ.filium ſuum.[Latentem) Defenſum.[A cæde).i.occiſione.[Tenebris).i.beneficio tenebrarum.[Sic tua corpora fodiantur telis coniectis).ſ.in ea.& ego precor vt impediare ſic.[A tuis auxilijs).i.ab ijs,qui tibi auxilio eſſe deberet,vt ille à matre impeditus eſt. [Qualis nox eſt acta Phrygi).i.Troiano.ſ.Doloni.[Timido).ſ.propter furtū,quod attentauit,hoc eſt equis,quos fortis Achilles agebar. [Pactis).i.pollicitis ab eo. [Talis nox,eat tibi).i.illudaris,& tandem neceris,vt ille.[Nec tua fruaris meliore ſomno quàm Rheus).ſ. Rex Thraciæ,qui prima nocte cum Troiam intrare non poſſet,ſomno grauatus deprehenſus,& occiſus eſt,ablatis equis eius cādidiſſimis,& fatalibus. [Nec tu fruatis meliore ſomno Ante diem necis).i.pridie, quàm necaberis.[Quàm) ſup.fruebantur comites Rheſi. Et non fruaris meliore ſomno.[Quàm)ſup it.[Quos Hyrtacides).i.Niſus. [Impiger).i.velociſſimus curſos,vt patet 5.Aen.& etiam 9.[Et comes Hyrtacidæ).ſ.Euryalus.[Dederunt morti).i.occiderunt cum Rhamnete Rutulo, dum.ſ.per noctem ad Aeneam iter habebant per caſtra Rutilorum,vt late patet Aen.9 [Et tu feras membra ſemicremata).i.ad medium cremata.[Nec ſtygiæ).i.ad mortem infernalem,exiſtens circundatus atris ignibus. [More Climadæ).i. Alcibiadis,qui in cubiculo crematus eſt, aut more Clyciadæ puellæ filij, qui radijs Solis exuſtus perijt.

Vtque Remo muros auſo tranſire recentes,
Noxia ſint capiti ruſtica tela tua.
Denique Sarmaticas inter Geticasque ſagittas
His precor vt viuas, & moriare locis.
Hæc tibi tantiſper ſubito ſunt miſſa libello,
Immemores ne nos eſſe querare tui.
Pauca quidem,fateor, ſed dij dent plura rogatis,
Multiplicentque ſuo ſauore mea.
Poſtmodo plura leges, & nomen habentia verū,
Et pede quo debent acria bella geri.

VTq. Remo muros) Narrat in primo V.C. Liuius Remū in contētione augurij ictū in turba cecidiſſe. deinde ait: Vulgatior fama eſt ludibrio fratris Remū nouos trāſiſſe muros,inde ab irata Romulo tū verbis quoq; increpitās adieciſſet,Sic deinde quicūque alius trāſilięt męnia mea, interfectū à Celere Centurione raſtro.[Ruſtica tela)Quia ruſtici tū Rom.erāt,isq. Centurio, à quo Remus occiſus.

[Deniq; Sarmaticas inter Geticasque ſagittas) Sarmatæ,quos Græci Sauromatas vocant: Borealem regionē incolunt exilē,ac tenue,alioquin felicibus refertam arboribus,ab Amazonibus oriundi,vt Herodotus tradit,tanta ijs eſt barbaries,vt pacē non intelligant,ſagittis in bello vti ſolitos accepimus,ſicut & Getas,q à Romanis,teſte in 4 hiſt.Plin. Daci nuncupantur: Thraciam incolere dicuntur.eodem in loco. Plin.auct.quorum ſæuitiem in lib.de Ponto Ouid. memorat, cum ait: Nulla Getis toto gens eſt truculentior orbe. [Hæc tibi tantiſper) Interea.& ſi ferè poſt ſe poſtulet,dum pro donec ſiue quandiu, vt doctorū grammaticorum eſt ſententia. [Subito ſint miſſa libello, Immemores ne nos eſſe querare tui) Solent homines cum à patria abſunt, quamprimum ad amicos literas dare, vt inde ſe ſuorū oblitos non credant.quare nunc poëta,inquit. [Mittimus tibi has noſtras imprecationes ſubito,ne credas me iniuriæ oblitum. quare in principio operis dixit.Sic ego te nondū ferro iaculabor acuto,& quæ ſequuntur ad octo verſus.[Querare) Queror deponens abſolutum.ſine æ,diphthongo,idem,quod lamentor,valet,vt hoc loco. vnde queſtus quartę inflexionis pro lamētatione accipitur,cuius datiuus & ablatiuus pluralis eſt queſtubus, vt portubus.Quæror aūt cum per diphthongum ſcribitur,à quo multa componuntur verba notiſſimam habet ſignificationem,quam docti pariter,& indocti tenent,vnde quęſtus.i.lucrū deducitur qui in datiuo,& ablatiuo plurali quęſtibus facit [Pauca quidem fateor) ſubaudiē dum miſſa à me ſunt.[Sed dij dent plura precanti) Roganti.precor cum merum poſt ſe accuſatiuum

cuſatiuum habet, eſt idem quod rogo, cum vero datiuo adiungitur eſt idem, quod imprecari, hoc eſt optare alicui Deos precando bonam fortunam, aut malum, quemadmodum apud auctores obſeruauimus, de quo verbo differit Gellius in noctibus Atticis. [Poſtmodo plura leges) Intelligendum quam iſta quæ nunc mittimus. [Et nomen habentia verum) Non autem quemadmodum in præſentia ficto nomine Ibidem appellamus. [Et pede, quo debent acria bella geri) Carmine iambico vtimur ad maledicentiam proprie, vt in principio docuit poëta, vbi dicit. Poſtmodo ſi perges in te mihi liber Iambus Tincta Lycambęo ſanguine tela dabit. Et nos quoque in commentario abunde explicuimus. [Acria) Seuera. Acre multas habet ſignificationes, vt Nonius Mar. docet, inter quas acre pro ſeuero exponit. [Bella) Bellum, & prœlium ita inter ſe differunt, vt bellum dicatur, tum ipſa pugna, tum totum tempus, quo in militia ſumus, prœlium ipſum tantummodo armorum certamen. [Geri) Fieri gerere habere, ferre, & vt hic, facere, teſte Nonio. & Gerrones nugatores nuncupant, & gerræ nugæ, ſicut Seruius, & Nonius Marcellus tradunt: non à gerendo, nam geminat, r. ſed à Gerra: quod eſt cratis genus, quod cum ſibi poſcerent Syracuſani pro ſcutis illuſi, tamen nomen dederunt nugacibus.

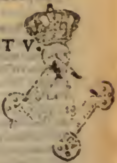
ASC. ET tela ruſtica ſint noxia) .i. nociua [Tuo capiti) .i. interficiant te. [Vt) Sup. fuerunt, noxia Remo fratri Romulo auſo tranſire. [Muros) .ſ. Romæ. [Recentes) .i. recenter factos & adhuc humiles. [Denique ego precor, vt viuas & moriare his locis) .ſ. in quibus me eſſe gaudes [Inter ſagittas Sarmaticas, & Geticas) .i. Sarmatarum, & Getarum ferocium populorum ad glacialem Oceanum habitantium. [Hæc) .ſ. maledicta, & nociua vota. [Sunt miſſa tibi tantiſper) ſ. dum inter Geticas ſagittas moriaris. [Libello ſubito) .i. ſubito calore edito. [Ne querare) .i. quereris. [Nos eſſe immemores tui) Hoc per irriſionem dicit, quia melius eſſet non eſſe memorem, quam ſic. [Ego quidem fateor pauca) Sup. hæc eſſe. [Sed Dij dent mihi roganti plura) Sup. mala in te imprecari, multiplicent mea vota ſuo fauore. [Et leges poſtmodo) .i. poſtmodum. [Plura) .i. plures imprecationes. [Et habentia verum nomen) ſ. tuum, cum nunc per fictionem Ibis voceris, & ſup. confecta. [Pede) ſ. iambico. [Quo acria bella) .i. hoſtiles imprecationes. [Debent geri) .i. ingeri, & imprecari.

F I N I S.

SERIES LITERARVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V.

Omnes Quaterniones.

VENETIIS,
APVD HAEREDES IOANNIS
MARIAE BONELLI.
M. D. LXXIIII.

ad 21 di d(ett)o 159[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

il [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] le [illegible] della [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] di d(ett)o [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

adi ... di ottobre

adi 27 di ottobre 1570
... Chechocanc ...
... 40 ... 32.7.2

adi ... di ottobre 1570
... 20

adi 3 ... 1570
... sante ...
... 0

adi ij di ... di ...
... sante ...
... 2

... FINE

LABORATORIO RESTAURO
A. Lombardi 1970
V. VALSOLDA N. 10
TEL. 8925038